

Beyaz Saray'dan ne çıktı?

Abdülhamit Bilici 2007.11.07

Oval Ofis'e giren Türk liderin adı değişse de yapılan görüşmenin Türkiye'deki yorumlanış tarzı fazla değişmiyor. İktidara yakın olanlar sonucu 'başarı' diye alkışlarken, muhalefet hiçbir detayı öğrenmeden damgayı yapııştırıyor: Fiyasko. Bu kez de farklı olmadı.

Görüşmeden hemen sonra televizyonlara bağlanan CHP'li eski büyükelçi Onur Öymen ve MHP'li eski büyükelçi Gündüz Aktan, hiçbir sonuç alınmadığını savundu. Bahçeli de grup toplantısında "Dağ fare doğurdu" diyordu.

Halbuki bu algılama biçimi, uluslararası ilişkilerin mahiyetine aykırı. Elbette masaya maksimum kazanç için oturulur. Ama muhatabınız da aynı amacı taşıdığından, genelde orta yol bir sonuç çıkar. Ayrıca böyle platformlarda eşitlik sözdedir, gücünüz oranında konuşursunuz.

Bunlar bir yana, daha Erdoğan, Beyaz Saray'dan ayrılmadan bu kadar kesin tahlil yapmanın yanlışlığını, en iyi diplomatların bilmesi gerekmez mi? Terör gibi kritik bir konunun ele alındığı bir toplantıda, konuşulanların acaba ne kadarı kamuoyu ile paylaşılabilir? Bu yorumları yapanlar, içeriğe vâkıf olarak mı konuşuyor? 1 buçuk saatlik süre içinde baş başa yapılan görüşmeyi de hesaba katarak, daha ihtiyatlı konuşmak gerekmez mi?

Ayrıca Türkiye'nin öncelikli hedefinin, Irak'ın kuzeyine kapsamlı bir askeri operasyon yapmak olduğunu düşünenlerin, hayal kırıklığına uğraması anlaşılabilir. Çünkü bizatihi bu mevzuyu görüşmek için ABD'ye gitmek bizatihi böyle bir adımın yavaşlatılması riskini taşıyordu. Ama gerçekten de Türkiye'nin hedefi illa da bölgeye bir operasyon mu yapmak? Yoksa bu seçeneği de gündemde tutarak bölgedeki PKK tehdidinin bertaraf edilmesini mi sağlamak?

Tezkereyi çıkardığı ilk günden itibaren hükümetin kamuoyuna ve dünyaya verdiği mesaj şuydu: "Umarız bu yetkiyi kullanmaya gerek kalmadan sorun halledilir." Yani ideal çözüm, PKK'yı himaye eden yerel yönetimi, Irak hükümetini ve olan bitene seyirci kalan ABD'yi adım atmaya zorlamaktı. Arzulanan, 1998'de Suriye'nin kurşun sıkmadan yola getirilmesi gibi bir neticeydi.

Bu çerçevede, Amerikan yönetiminin bir numaralı ismi Bush'un, PKK'nın terörist örgüt olduğunu teyit etmesi; sadece Türkiye'nin değil Irak ve ABD'nin de düşmanı olduğunu ilan etmesi; teröristlere karşı 'anlık' istihbarat paylaşımı yapılacağını söylemesi; Türk ve Amerikan Genelkurmayı'ndan iki numaralı isimlerin ve Irak'taki Amerikalı komutanın koordine edeceğini duyurması küçümsenecek kazanımlar değil.

Bu açıklamalar, Türkiye'nin haklı olarak izlediği gerilimi yükseltme siyasetinin netice verdiğini gösteriyor. Türkiye sesini yükseltmese, Irak'ta başına yeni bir sıkıntı açmaktan kaçınan ve Kürt müttefiklerini gücendirmek istemeyen Bush yönetimi, muhtemelen yine 3'lü mekanizmanın (Türkiye, Irak, ABD) güçlendirilmesi gibi öneriyle yetinecekti. Belki de yerel Kürt yönetimi de eklenerek mekanizmanın dördü hâle getirilmesi istenecekti.

Türkiye'nin net tavrı, bu seçenekleri masadan kaldırmış görünüyor. Hatırlarsanız, Dışişleri Bakanı Babacan, Amerikalı meslektaşları Rice geçen hafta Ankara'ya ayak basmadan önce yaptığı açıklamada, bu tür denenmiş şeyleri artık duymak istemediklerini söylemişti. Erdoğan da Rice'la görüşürken, PKK'ya karşı atılacak adımları gösteren bir planı masaya koymuştu.

Beyaz Saray'da ortaya çıkan tablo, Amerika'nın Bağdat ve yerel Kürt yönetimi de devre dışı bırakarak PKK ile mücadeleyi bizzat üstlendiğini gösteriyor. Hatta Irak'tan sorumlu Merkezi Kuvvetler'in 1 Mart tezkeresi nedeniyle Türkiye'ye mesafeli tutumu bilindiği için, Bush'un Genelkurmay 2. Başkanı'nı da devreye sokması dikkat çekiyor. Ne Irak'ın ne de yerel yönetimin adı geçiyor.

Beyaz Saray'daki zirveden hareketle muhtemel bir operasyonun gündemden düştüğü kanaati de pek doğru değil. Çünkü görüşmeden sonra gazeteciler Bush'a "Muhtemel bir operasyona tepkisinin ne olacağını" sordu. Bush buna karşı olduğunu söylemedi, sadece farazi bir soruyu cevaplamak istemediğini belirtti. Ayrıca, şayet operasyon gündemden düştü ise 'anlık istihbarat paylaşımı'nın anlamı ne? Herhalde anlık istihbarat paylaşımı, hobi olsun diye yapılmayacak.

İsterseniz, görüşme için zafer diyenlere de fiyasko diyenlere de kulaklarımızı kapatıp, Beyaz Saray'ın görüşme için kendi kamuoyuna ne dediğine bakalım. Beyaz Saray'ın pazartesi günü basın toplantılarında daha çok Pakistan konuşulmuş. Ama görüşmeden ne çıktığına dair bir ipucu var. Sözcü yardımcısı Dana Perino şöyle diyor: ABD, PKK'ya karşı sınırlı ve hedefli operasyonlar için Türkiye'ye istihbarat sağlayacak. Bu söz, operasyona yeşil ışık değilse nedir?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Finali de şık olabilirdi!

Abdülhamit Bilici 2008.03.01

Ankara'da son 4 yılın belki de en önemli gündemlerinden biriydi, Irak'a yapılacak sınır ötesi operasyon. Ancak hararetli tartışmaların ve hükümet ile asker arasındaki görüş farklarının yaşandığı bu konuda adım atmak kolay değildi.

Zira Irak Savaşı, şartları değiştirmişti. Irak'ı fiilen yöneten ABD ile Türkiye'nin arasından 1 Mart tezkeresi geçmişti. Iraklı Kürtler ise ABD'nin müttefiki olmuştu.

2007'de artan terör saldırıları ve özellikle Dağlıca baskını, operasyon konusunda içerideki fikir ayrılıklarını bitirirken, başta ABD olmak üzere dünyanın da bu seçeneği anlayışla karşılamasına zemin hazırladı. Başta Washington olmak üzere Arap ve Avrupa başkentlerini kapsayan mükemmel denecek diplomatik hazırlıklar yapıldıktan sonra, nihayet operasyon için düğmeye basıldı. Aralıkta başlayan hava saldırılarını, 21 Şubat'taki kara harekâtı izledi.

Şunu inkar etmenin anlamı yok: Operasyon, Türkiye'nin kararlı tutumunun yanı sıra, Bush'un "PKK ortak düşmanımız" sözlerinden sonra ABD'nin yeşil ışık yakması sayesinde başladı. Washington, sadece operasyona izin vermedi, anlık istihbarat sözü de verdi. Operasyona dünyanın tepkisi olumsuz değildi. Herkes sınırlı tutulmasını istiyordu, ama Avrupa'dan yapılan açıklamalarda bile Türkiye'nin teröre karşı kendini savunma hakkının anlaşılabilir olduğu vurgulanıyordu.

5. günden itibaren Washington'dan, Bağdat'tan, Erbil'den operasyonun sona erdirilmesi çağrıları gelmeye başladı. Önce Pentagon'dan sızan habere göre operasyon bitirilmezse istihbarat desteğinin kesileceği söylendi. Ardından Bush, "Çabuk hareket et, hedefine ulaş ve çekil" mesajı verdi. Sonra Savunma Bakanı Gates Ankara'ya aynı mesajı getirdi. Vecdi Gönül'le yaptığı basın toplantısında konuk bakan, "çekilme takviminin gündeme gelmediğini, ama muhataplarına operasyonun mümkün olduğu kadar kısa olması gerektiği görüşünü ilettiğini" söyledi.

Bu 'çekil' baskısına Ankara'nın ilk cevabı, çarşamba günü, Bağdat'ta bulunan hükümetin dış politika danışmanı Ahmet Davutoğlu'ndan geldi. Davutoğlu'nun "çekilme takvimi yok, hedef gerçekleşene kadar kalırız" sözlerini ajanslar flaş diye duyurdu. Perşembe günü ise Erdoğan ve Gönül "hedefe ulaştıktan sonra çekileceğiz" diyordu. Genelkurmay Başkanı ise ABD'nin kısa süre talebi için "Kısa süre bazen 1 gün bazen 1 yıldır." dedi. Bu sözlerden anlaşılan, ani bir çekilme olmayacağı yönündeydi. Nitekim dünkü gazetelerin manşetleri de mesajların böyle anlaşıldığını gösteriyordu. Hatta Başbakan'ın dün akşam yayınlanacak ulusa sesleniş konuşmasında bile bu hava vardı.

Bu yüzden dün sabah saatlerinde peşmerge kaynaklarından Türk askerinin çekildiği haberleri gelince, kimse inanmak istemedi. Nihayet Genelkurmay sitesinden 15.00 gibi yapılan "kara hareketinin hedeflerine ulaştığı ve tamamlandığı" açıklaması herkesi şaşırttı. Bu da ister istemez, diplomatik ve askeri safhaları başarılı şekilde yönetilen operasyonun, son aşamasının yönetimine dair soru işaretlerine yol açtı. Genelkurmay açıklamasında, 240 teröristin öldürüldüğü, örgütün tamamen etkisiz hale getirilmesinin söz konusu olmadığı, ancak bölgenin teröristler için emniyetli olmadığı örgüte gösterildiği, çekilme kararında iç ve dış etkinin olmadığı belirtiliyordu. Ancak bu argümanlar gerçek olsa da Gates'in ziyaretinin üzerinden 24 saat geçmeden verilen çekilme kararının ortaya koyduğu görüntü şuydu: 'ABD istedi, Türkiye çekildi.'

Nitekim, gelişmeyi dünyaya duyuran ajanslar da bu noktanın altını çizmeyi ihmal etmedi. Birkaç hafta daha kalırsa, çok farklı bir sonuç alınabilir miydi? Bu başka bir konu ama dün bir Arap gazetesinin başyazarı hareketin gerekçesinin anlaşılmasına başladığını gösteriyordu. Zira Türkiye'nin önceki gün ortaya koyduğu 'çekilme yok' pozisyonunu savunan yazar, ABD'nin PKK ile savaş için Irak'ta bulunan Ankara'ya çekil baskısı yapmasını eleştiriyordu. Halbuki bu kadar kredi verdiği Türkiye şimdi tavır değiştirmişti.

Çekilme kararının hangi saikler altında verildiğini; kamuoyuna sanki birkaç haftalık esneklik gösterecekleri imajı veren Amerikalı yetkililerin kapalı kapılar ardında verdikleri mesajların içeriğini, Afganistan'a asker talebiyle bu hadise arasında bağlantı olup olmadığını bilmiyoruz. Ama görünen gerçekler ışığında galiba şu kadarını söylenebiliriz: Harekâtın finali, hazırlama ve icra aşaması kadar şık olmadı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anketin cevabı

Abdülhamit Bilici 2008.03.05

11 Eylül saldırısıyla güven duyguları darbe yiyen Amerikalılar şaşkındı. Ancak olayın sıcaklığı biraz geçtikten sonra insanlar neden bu saldırıya muhatap olduklarını düşünmeye başladı.

Saldırıyı, İslam adına mücadele ettiğini iddia eden El Kaide'nin gerçekleştirdiği haberlerinden sonra, bu kez neden Müslümanların ülkelerini hedef aldığını soruyorlardı. Günün popüler sorusu şuydu: "Neden bizden nefret ediyorlar?"

Soruya verilen cevaplar birbirinden farklıydı. Kimi siyasal bir açıklama getiriyordu. Bu görüşe göre, Amerika'nın Ortadoğu'daki varlığı ve İsrail'e verdiği desteğe duyulan öfke vardı saldırının ardında. Kimine göre ise saldırının temel nedeni Müslümanların öğretilerinde yatıyordu. Daha çok Evanjelik ve neo-con çevrelerin savunduğu bu yaklaşıma göre saldırganlar, cennetteki hurilere kavuşma arzusuyla bu eylemi gerçekleştirmişlerdi. Zaten Kur'an, İslam'a inanmayan herkesin öldürülmesini emretmiyor muydu? Kimine göre ise olay medeniyet farkından kaynaklanıyordu. Müslümanlar, Batı medeniyetinin temsil ettiği özgürlük, demokrasi ve insan hakları gibi değerlerden nefret ettikleri için bu kadar öfkeyle Batı'ya saldırıyorlardı.

Maalesef, böyle asılsız ve düşmanca nitelemeler en üst düzeydeki insanlar tarafından bile dile getirilmeye başlanmıştı. Örneğin, ABD Başkanı Bush da bir konuşmasında o meşhur "Neden bizden nefret ediyorlar?" sorusunu sordu. Ve ardından kendi cevabını verdi: "Çünkü onlar demokratik olarak seçilmiş yönetimlerden nefret ediyorlar."

Bugün anlıyoruz ki, Batı'da birçok çevre bu konuda kendi sübjektif değerlendirme ve önyargıları içinde boğulurken, Gallup adlı araştırma şirketi, kapsamlı bir proje başlatarak bu konularda Müslümanların gerçekte ne düşündüğünü araştırmaya koyulmuş. 6 yıldır sürdürülen araştırmanın, şimdiye kadar İslam dünyası üzerine yapılmış en kapsamlı çalışma olduğu söyleniyor. Araştırmanın, 35 ülkeden 50 bin kişiyi kapsaması da bunu doğruluyor.

Siz de bizim gibi her gün farklı mesleklerden onlarca Batılının, İslam-demokrasi, İslam-şiddet gibi konulardaki sorularıyla muhatap olsanız, bu çalışma karşısında siz de heyecan duyardınız. Çünkü araştırma, 11 Eylül kâbusunun da etkisiyle İslam hakkında neredeyse artık genel kabul görmeye başlayan önyargıları sarsıyor. Birçok Batı ülkesinde belirtileri görülen İslamofobi'nin temelsizliğini ispatlıyor.

Araştırmanın ortaya koyduğu tablo, öncelikle İslam ile şiddeti aynı kefeye koyan anlayışı çürütüyor. Çünkü araştırmaya göre, Müslümanların ezici çoğunluğu ılımlı ve şiddete karşı. Müslümanların çoğunluğu Amerika'yı hedef alan 11 Eylül saldırıları dahil bütün terör saldırılarını kınıyor. Birçok Müslüman, terörü kınarken, Kur'an'ın "Bir masum insanı öldüren, bütün insanlığı öldürmüş gibidir" ayetini hatırlıyor.

Araştırmaya göre Müslümanlar, demokrasiye değil, onun dışarıdan zorla dayatılmasına karşı çıkıyor. Zira araştırmaya göre Müslümanların büyük çoğunluğu, ifade özgürlüğünün garanti altına alınmasını ve dinî liderlerin anayasa yapımında rol almaması gerektiğini düşünüyor. Batı'nın İslam âlemiyle ilişkilerini geliştirmek için atması gereken en önemli adımın, Müslümanlar ve İslam hakkındaki negatif düşüncelerinden kurtulmak olduğuna inanıyor.

"Kim İslam adına konuşuyor? Bir milyar Müslüman gerçekten ne düşünüyor?" adlı kitapla kamuoyuna duyurulacak araştırmaya göre, Fas'tan Endonezya'ya Müslümanların yüzde 93'ü ılımlı bir çizgiye sahip. Araştırmada görev alan ve oluşturulmak istenen 'İslam tehdidi miti'ne karşı kitaplarıyla meydan okuyan ünlü İslam araştırmaları profesörü John Esposito, kendini 'radikal' olarak tanımlayanların bile demokrasiden yana olduğunu söylüyor. Onun araştırmadan çıkardığı sonuç şu: "Müslümanlar, Batı'nın tanımladığı ve empoze ettiği bir demokrasiyi istemiyor. Çoğunluğun talebi, dinî değerlerle barışık bir demokrasi."

Önümüzdeki günlerde detaylı sonuçları açıklanacak araştırmanın İslam'a düşmanlık konusunda şartlanmış marjinal zihinler üzerinde ne kadar etkili olacağını kestirmek zor. Ama ortaya çıkan bu çarpıcı sonuçların, olaylara objektif bakabilen insanlar üzerinde olumlu bir etki yapacağı kesin. Şimdiye kadar birçok Müslüman aydın, radikallerin marjinal olduğunu, sessiz Müslüman çoğunluğun demokrasiden yana olduğunu ve büyük bir çoğunluğun kendi ülkelerinde özgürlük mücadelesi verdiğini söylüyordu, ama sesini duyuramıyordu. Şimdi bu yorumların ampirik bir araştırmayla desteklenmesi, demokrat Müslümanların işini biraz olsun kolaylaştıracak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran Türkiye'yi geçti!

Türkiye, son iki haftayı bir polemikle geçirdi. Başarıyla yapılan sınırötesi operasyonun şaşırtıcı şekilde sona ermesi üzerine başlayan bu polemik, ülkemiz adına iyi bir görüntü vermediği gibi, birçok gelişmeyi de gölgeledi. Bunlardan biri, Talabani'nin ziyaretiydi.

Sezer'in anlamsız tutumu yüzünden engellenen ziyaretin nihayet gerçekleşmesi önemliydi. Sınır ötesi operasyonun hemen ardından gerçekleşmesi ise bunu daha ilginç kıldı. Belki de ilk kez bir devlet başkanı, birkaç gün önce ülkesine operasyon düzenleyen bir ülkenin başkentini ziyaret ediyordu. Talabani'nin kimliği ve konumu dikkate alınırsa, Cumhurbaşkanı Gül'ün davetiyle gerçekleşen bu ziyaret, dünyaya şu iki mesajı veriyordu: Bir, Türkiye'nin Irak'ı işgal gibi bir niyeti yoktur. Bakın, bu ülkenin cumhurbaşkanını ağırlıyoruz. İki, Türkiye'nin hedefi terördür, Kürtler değildir. Bakın, bir Kürt lider olan Talabani ile temas kuruyoruz.

Bunca tarihî, kültürel, ekonomik bağa rağmen Türkiye'nin, cumhurbaşkanı sıfatıyla Talabani'nin ziyaret etmediği tek komşu ülke olarak kalması hoş değildi. Ziyaret bu olumsuzluğu giderdi. Ama bu ziyaretten rahatsız olan ve kendi çaplarında boykot uygulayanların düşündüğünün aksine, bu gecikmiş bir ziyaretti.

Zira kuzeydeki Kürt oluşumu hakkında Türkiye'ye benzer kaygılar taşımasına ve yine bu bölgeden kaynaklanan teröre (PJAK) muhatap olmasına rağmen İran, Talabani'yi 4 kez Tahran'da ağırlamıştı. Türkiye'nin, Bağdat'la ilişkileri geliştirme zarureti anlamakta zorlananlar, en azından komşu İran'ın attığı adımlara bakmalı.

Irak'ın fiilen ABD tarafından yönetilen bir ülke olduğu ve Tahran ile Washington arasındaki düşmanca ilişkiler dikkate alınırsa, İran'ın çabaları daha bir anlam kazanıyor. İran, ABD yönetimine ve kendisine düşmanca yaklaşan birçok Iraklı gruba rağmen menfaatleri gereği asla Bağdat'a uzak durmayı tercih etmedi. Aksine ilişkileri ısıtmak için her yolu denedi.

Nitekim Ankara, Irak Savaşı'ndan tam 5 yıl sonra dışişleri bakanı düzeyinde Bağdat'a bir ziyaret gerçekleştirebildi. Halbuki İran Dışişleri Bakanı Kemal Harrazi, 3 yıl önce Bağdat'ı ziyaret etmişti. Bir yıl sonra, bu kez yeni Dışişleri Bakanı Muttaki Bağdat'taydı. Muttaki, geçen yıl yine Irak'ın başkentindeydi.

Ve nihayet geçtiğimiz hafta, Mahmud Ahmedinejad'ın Bağdat çıkarmasıyla İran, cumhurbaşkanı düzeyinde Irak'ı ilk ziyaret eden bölge ülkesi unvanını elde etti. Türkiye'deki polemiğin gölgesinde kalan gelişmelerden biri de işte buydu. The Economist, ziyareti "İran'ın Irak nezdinde en etkili ülke olduğunun ispatı." diye yorumladı.

2 günlük ziyaretinde 1 milyar dolarlık kredi sözü veren Ahmedinejad, yabancıların ülkeyi terk etmesi çağrısıyla ABD ve İngiltere'yi uyardı. Ziyaretin sembolik yönü de mesajlar içeriyordu. Güvenlik riski nedeniyle birçok liderin ziyareti düşünmediği, Amerikan ve İngiliz liderlerin ise ancak habersizce ve kapalı kapılar ardında gerçekleştirdiği ziyaretlerin aksine, Ahmedinejad önceden açıklanan takvim çerçevesinde Bağdat Havaalanı'na indi. Helikopterle değil karayoluyla geldiği Bağdat sokaklarından konvoyuyla geçti, üst düzey törenlerle karşılandı.

Devrimden sonra ilk kez bir İran cumhurbaşkanının yaptığı bu ziyaret, bir dönüm noktasıydı. Kimine göre 1 milyon insanın hayatını kaybettiği 8 yıllık İran-Irak Savaşı'ndan sonra düşmanlığı geride bırakma çabası; kimine göre ise Ortadoğu'daki jeopolitik eksenin yeniden şekillendiren bir adımdı. Çünkü Saddam, İran'la savaşı tarihî Fars-Arap rekabetinin devamı saymıştı. Caddelerde 'Fars saldırganlığını' yeren anıtlar hâlâ duruyordu.

Ancak Ahmedinejad, Saddam aleyhine konuşmaktan sakınmadı: "Ziyareti ve baskı altına alınmış kardeşlerimizle görüşmeyi lutfettiği için Alah'a şükürler olsun. Bir diktatörün olmadığı Irak'ı ziyaret etmek, insanı mutlu ediyor." Kürt gruplar ve liderlerinin çoğu İran'da sürgün yaşamış Şii gruplar ziyarete olumlu bakarken, Sünni Araplar rahatsızdı. (Bu arada Talabani'nin de iyi Farsça konuştuğunu not edelim) Bir Arap şeyhi, "İran, Irak'ın bir numaralı düşmanı. Ben olsaydım, o adamı içeri sokmazdım" diyordu. Tahran'ı Şii milisleri eğitmek ve

direnışçilere silah sağlamakla suçlayan ABD de ziyarete soğuktu. Ama İranlı lider, Bush'a Bağdat'tan cevap verdi: "Gerçekle yüzleş. Irak halkı sizi sevmiyor."

Komşu Irak'ın sunduğu imkânlardan yararlanmak istiyor; parçalanmasından ve aleyhimize kullanılmasından korkuyorsak, Bağdat'la ilişkileri sıkı tutmalı. Bakalım, ilk Türk cumhurbaşkanı ne zaman Irak'a gidecek?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ın sözü, Almanya'nın sorunu

Abdülhamit Bilici 2008.03.15

Erdoğan, Köln'de "Asimilasyon insanlığa karşı işlenmiş bir suçtur" deyince kıyamet koptu. Bariz bir gerçeğin ifadesi de olsa, yaşadıkları trajediyi hatırlattığı için bu cümle Almanları çok üzdü.

Konuşmanın asıl amacı ne olursa olsun, böyle hassas zeminde bu cümlenin dile getirilmesini savunmak diplomatik açıdan kolay olmayabilir. Ama bu ifadesi eleştirilse de Türk başbakanlarından hiçbirinin Erdoğan kadar entegrasyonu teşvik etmediği bir gerçek.

Malum, Avrupa'daki Türkler, uzun zaman hem devlet hem de çeşitli siyasi partilerce döviz ve oy deposu olarak görüldü. Halbuki Erdoğan, 'gurbetçilere' "Ne paranızı ne de oyunuzu istiyorum. Alman vatandaşı olun, paranızı da en değerli varlığınız olan çocuklarınızın eğitimine harcayın, entegre olun" diyen ilk lider oldu. Nitekim Almanya'yı iyi bilen bir isim olan Cüneyd Zapsu, Erdoğan'ın bu çizgisini Zaman'daki yazısında şöyle dile getiriyordu: "Yeni Türk hükümetlerinin, bazı eski Türk hükümetlerinin zamanında yapmaya çalıştığı gibi, yurtdışındaki Türk vatandaşlarını '5. kol' olarak görmeyi bırakalı çok oldu. Aksine bu hükümet, samimiyetle hakiki entegrasyonu istediğinden Almanya için bir nimettir."

Nihayet Erdoğan, Alman gazetesi FAZ'a verdiği röportajda, o cümledeki maksadını ve konuya bakışını anlattı. 'O cümleyi neden kullandınız?' sorusuna cevabı şuydu: "İnsanların kişisel tercihleri bizi ilgilendirmiyor. Fakat uyum politikasından zorlamalı asimilasyon politikasına geçilmeye çalışılırsa, bu bizi ilgilendirir. Asimilasyondan anladığım, insanların kültürel değerlerini ve dinlerini yaşama imkanlarının ellerinden alınması. Bunu insanlığa karşı bir suç olarak nitelendirdim. Bırakın dinlerini, geleneklerini yaşasın, dillerini öğrensinler." Uyum için Türklerin öz değerlerine bağlı olmasının çelişki değil zaruret olduğunu belirten Erdoğan, "Türkler Almanya'ya mı, Türkiye'ye mi sadık olmalı?" sorusuna ise 'her ikisine de' cevabını verdi. Çünkü ötekinden korkanlar, kendi değerleriyle barışık olmayanlardı. Erdoğan, Türklerin çok iyi Almanca öğrenmesi gerektiğini eklemeyi de unutmadı. Röportajdan, bazı Almanların 'güç gösterisi/tehdit' şeklinde algıladığı, Erdoğan'ın 20 bin kişilik Kölnarena konuşmasıyla ilgili de yeni bir hususu öğrendik. Meğer Erdoğan oraya Merkel'i de davet etmiş, ama Merkel gelmemiş.

Bütün bunlar, Erdoğan'a duyulan kızgınlığı giderir mi bilinmez, ama bu ülkeden gelen kötü haberler bitmiyor. 9 insanımızın feci şekilde can verdiği Ludwigshafen olayı hâlâ netleşmedi. İki Türk kıızı, yangını bir kişinin başlattığını söylemişti. Ama bir ay geçmesine rağmen yangının sebebi hakkında net bir açıklama yapmayan Alman makamları, kundaklama olmadığını düşünüyor. Halbuki Erdoğan bile binadaki Nazi işaretlerini gözleriyle gördüğünü söylüyor. Hatırlanacağı gibi bu olaydan sonra da yangınlar durmadı. Başbakan, Almanya'daki akrabalarının kendisine korku içinde olduklarını ilettiğini belirtiyor.

Yangın faciası dinmeden, Hagen kentinde polisin elindeyken ölen Adem Özdamar hadisesi patladı. Hagen polisi, 'soruşturmada polisin yanlış yaptığına dair bulguya rastlanmadığını' söylüyor. Ama Frankfurter Rundschau gazetesi, Adem'in karnı üzerine yatırılarak ellerinden ve ayaklarından bağlandığını, nefes alamadığını

için öldüğünden şüphelenildiğini yazıyor. Haberde ayrıca, Uluslararası Af Örgütü'nün, ellerin ve ayakların karın üzerinde bağlanmasını 'işkence' saydığı belirtiliyor.

Son vahim gelişme ise bir ders kitabında Solingen vahşetine yol açan canilerin aklanmasıyla ilgili. 5 Türk'ün yanarak can verdiği facianın sorumlularından Markus için kitapta şöyle deniyor: "Marco, onlara ders vermek istemişti. Onlar, burada görülmek istenmediklerini nihayet anlamalıydılar. O sadece biraz korku salmak istemişti ki, onlar Anadolu'larına gitsinler. Merdivenlerin ahşaptan olması, o gün çocukların üst katlarda yalnız bulunmaları tatsız bir tesadüftü. Bu Türkler belki de daha evcil olmalıydılar. Her halükarda ebeveynleri suçlu. Anadolu'da kalsalardı yangında ölen iki çocuğa hiçbir şey olmazdı. Şimdi herkesin Türkleri severmiş gibi yapmasını Marco anlamıyor. Bu yalakalıkları duydukça midesi bulanıyordu."

Erdoğan'ın sözleri de sorunlu olabilir. Ama galiba Almanya'nın sorunu bundan daha büyük. Keşke iç içe yaşayan iki toplum daha nezih bir iletişim kurabilse...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti ne yapabilirdi?

Abdülhamit Bilici 2008.03.19

Milletin yarısını temsil eden bir partiye açılan davayı, haklı olarak içeride ve dışarıda herkes eleştiriyor. Türkiye'nin dünyada kazandığı itibara darbe vuran, ekonomiyi riske atan ve milletin moralini altüst eden bu girişim, umarız öncekiler gibi akim kalır. Ama krizler, aynı zamanda muhasebe zamanıdır. Başkalarının yanlışını eleştirirken, kendi hatalarımızı da görürsek kriz fırsata dönüşür.

Herhalde kimse AK Parti hükümetlerinin gerçekleştirdiği reformların arkasında, Avrupa Birliği sürecinin rolünü inkar edemez. Belki iddialı olacak; ama 3 Kasım seçim zaferine rağmen, şayet AB dinamiği olmasaydı, kritik reformların çok azı gerçekleştirilebilirdi. Milletın kahir ekseriyetle desteklediği; demokratik ve ekonomik istikrarın anahtarı olarak gördüğü AB rüzgârını arkasına almak, AK Parti'nin en akıllı tercihiydi. Bu sayede, bazı reformlardan rahatsız olması beklenenler bile sesini kısmak zorunda kaldı. Sürece öncelik vermek, içeride ve dışarıda AK Parti'yi 'İslamcı' diye damgalamak isteyenlerin işini zorlaştırdı. Yapılan reformlarla Türkiye'nin dünyada itibarı arttı. Doğu'da ve Batı'da örnek gösterilen ülke haline geldi.

Türkiye'nin bir gerçeği var: Demokrasiye yapılan müdahaleler ve müdahalecilerin oluşturduğu yapı, ülkemizi, sadece iç dinamiklerle aşamayacağı kamburla karşı karşıya bırakmış. Yakın tarihimiz, milletin desteğini kazanmanın, statükoyu alt etmek için yetmediğini gösteren örneklerle dolu. Ya özünde, statükonun da bir yönüyle dışarının eseri olmasından ya da toplumun yeterince güçlü olmamasından, bu böyle. Nitekim AK Parti de toplumsal dinamikle dış dinamiği birlikte götürdüğü oranda reformlar yaptı. Bugün partiye verilen desteğin artarak sürmesine karşın, reformların yavaşlamasında ve statükonun dış göstermeye başlamasında, AB dinamiğinin devre dışı kalmasının payı büyük.

Gerçi toplumun ve hükümetin AB'ye soğumasında, Kıbrıs'tan terörle mücadeleye birçok konuda yaşanan hayal kırıklığının etkisi var. Ama süreci yakından izleyenler biliyor ki, AB tek sesli bir yapı değil. Sarkozy ve Merkel ne kadar Türkiye karşıtı ise İspanya ve İngiltere o kadar taraftar. Eskiden baş muhalif olan Avrupa Parlamentosu'nda, şimdi Türkiye'ye sempatiyle yaklaşanların sayısı artıyor. Son söz Konsey'de, ama Komisyon Türkiye'nin müttefiki gibi davranıyor. Üstelik büyük ülkelerin AB'ye girişi hep zor olmuş.

Bu nüanslara dikkat ederek, süreci canlı tutmanın bir yolu bulunabilirdi. Halbuki teknik çalışmaların aksaksız sürdüğü söylene de genel kanaat AB'ye ilginin azaldığı yönünde. Dışişleri Bakanı Ali Babacan, Kanal 7'den

Mehmet Acet'e verdiği röportajda bu eleştiriyi reddetti. Ama o da en azından yapılanların anlatılmasında bir iletişim sorunu yaşandığını itiraf ediyor.

Halbuki üyelik zor bir hedef olsa da sürecin kendisi hem ekonomimiz hem demokrasimiz için bu kadar önemliyken, ilişkinin bu denli soğumasına izin verilmemeliydi. Çetelerin hortlaması, 27 Nisan muhtırasının yaşanması ve nihayet seçmenin yarısının desteğini alan parti aleyhine dava açılması gibi olayların, sürecin dip yaptığı noktada sükün etmesi tesadüf değil. Bu tablo, Erdoğan'ın sık sık ifade ettiği "Kopenhag Kriterleri'ni Ankara Kriterleri'ne dönüştürür, yola devam ederiz" yaklaşımının pek doğru olmadığını veya Türkiye'nin o aşamaya gelmediğini gösteriyor. İç dinamiklerin, milletin arzuladığı rönesans için yeterli olmaması, insanın kanına dokunsa da gerçeği değiştirmiyor.

Teklifimiz, bazılarının savunduğu gibi bütün yumurtaları AB sepetine koyarak diğer alanları ihmal değil. Siyasî ve ekonomik açıdan artık iç politikanın da önemli unsuru olan AB'nin, klasik dış politika konularından biri gibi algılanmaması gerektiği. Türkiye'nin AB dinamiğini devre dışı bırakarak, hukuk meselesini, demokrasi ve özgürlükler meselesini, üniversite meselesini, etnik ve mezhepsel temelli sorunları çözmesinin ne kadar zor olduğu ortada. Zira AB'nin bu sorunların çözümüne ilişkin sunduğu çerçeve, (Türkiye'nin şartlarına göre gözden geçirmek şartıyla) iç ve dış aktörlerce kabul edildiği için önemli bir avantaj.

Geriye bakınca, '6 yıldır iktidarda bulunan AK Parti, AB dinamiğini daha etkin kullanabilir miydi?' sorusu aklı geliyor. Bu yapılsa, belki bugün üniversite ve yargıdan kaynaklanan sorunlar aşılmış olurdu. Yargı, AB standardına getirilse, Şemdinli skandalını, 301. madde davalarını, 367 rezaletini, parti kapatma davasını yaşar mıydık?

Her yıl Türkiye'nin röntgenini çeken AB İlerleme Raporu, yargı bölümünde küçük iyileştirmelere değindikten sonra şu acı sonuca varıyor: "Yargı reformu alanında önemli gelişme olmamıştır... Yargı için genel bir Ulusal Reform Stratejisi ya da bunu uygulamaya yönelik bir plan yoktur." Herhalde bu satırlar, adalet bakanları Cemil Çiçek ile Mehmet Ali Şahin'in ve Meclis Adalet ve Anayasa komisyonlarının dikkatini çekmiştir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika ne istiyor Afganlar ne bekliyor?

Abdülhamit Bilici 2008.03.22

11 Eylül'den sonra ABD'nin hedefi olan iki ülkenin de geleceği belirsiz. 6 yıllık savaşa rağmen Afganistan'da her an her şeyin başa dönebileceği endişesi var. Karzai liderliğindeki Afgan yönetimi, ABD'nin de aralarında bulunduğu 37 ülkenin ve bu arada NATO'nun desteğine rağmen ülkeye hakim olamıyor. Her gün biraz daha güçlenen Taliban ve El Kaide ile baş edemiyorlar.

BM'nin bu ay yayınladığı rapora göre geçen yıldan bu yana büyük artış gösteren şiddet olaylarında 1.500'ü sivil, 8 bin insan hayatını kaybetmiş. Ayda 425 olan şiddet olayları geçen ay 566'ya yükselmiş. Aynı dönemde intihar saldırıları 123'ten 160'a çıkmış. Direniş güçlerinin Afganistan tarzı yöntemler kullandığı ve yeni şartlara hızla adapte olduğu söyleniyor. Bizzat BM Genel Sekreteri, ülkenin 'İstikrarlı Kuzey' ve 'Güvenli Güney' diye ikiye bölündüğünü itiraf ediyor. Taliban rejiminin yıkılmasından sonra patlayan afyon üretimiyle Afganistan, dünyadaki uyuşturucunun yüzde 90'ına kaynaklık ediyor. Bu problemler yüzünden Afganistan'la ilgili her uluslararası toplantı, daha fazla ülkenin asker göndermesi çağrısıyla sona eriyor.

Perşembe günü de Irak Savaşı'nın 5'inci yıldönümüydü. Bu vesileyle Irak'ın nereye gittiğine dair değerlendirmeler yapılıyor. Savaşa gerekçe olarak gösterilen kitle imha silahlarını BM adına denetlemekle

görevli heyetin başkanlığını yapan ve iddianın doğru olmadığını savunarak savaşa karşı çıkan Hans Blix'e göre 5 yılın fotoğrafı şöyle: "İşgal, Irak için, ABD için, BM için, hakikat ve insanlık onuru için trajediydi. Tek kazancı, Saddam Hüseyin gibi katil bir despotun devrilmesi oldu. Kitle imha silahları olmadığı için yok edilemedi. El Kaide'yi ortadan kaldıramadılar. Çünkü El Kaide, işgalden sonra Irak'a geldi. Üçüncü hedef, demokrasi getirmektir. Demokrasiden çok anarşi geldi. Telaffuz edilmeyen bir hedef de İsrail'in güvenliğini artırmaktır. Ama savaş İran'ı güçlendirdi."

Bu iki savaşın olumlu yönlerini öne çıkaranlar da yok değil. 1 milyondan fazla insanın canına mal olmasına rağmen kazandıkları özgürlük nedeniyle Iraklı Kürt ve Şii gruplar, savaşa olumsuz bakmayabilir. Nitekim bir süre önce Iraklı Kürt liderler, reklamlarla ABD'ye teşekkür etmişti.

Ülkemizi ziyaret eden Afgan Dışişleri Bakanı Rengin D.Spanta'yı Boğaziçi Üniversitesi'nde dinlerken, onun da bütün olumsuzluklara rağmen Amerikan müdahalesinin Afgan halkının lehine olduğu görüşünü savunduğunu gördüm. Mülkiye'de bir dönem eğitim gören ve o dönemde Maocu olduğunu söyleyen bakan, bu yaklaşımı yüzünden Boğaziçili solcu öğrencilerin protestosuyla karşılaşınca hayli zor duruma düştü. Güvenlik, öğrencileri salondan çıkarırken Afgan bakan, arkalarından Türkçe şöyle sesleniyordu: "Keşke çıkmasalar da oturup konuşsak. Ben de hep işgale karşı oldum. Hiçbir zaman ABD yanlısı olmadım. Ama şimdi dostuz. Taliban, halkımıza çok acı çekti. 6 buçuk yıl önce tek kız okumuyordu. Şimdi 6 milyon öğrencinin yüzde 35'i, meclisin yüzde 28'i bayanlardan oluşuyor. Bu anti-emperyalist gençlere şaşıyorum. Demokrasiye giden bir değişimi mi savunuyorlar, yoksa bunun karşısındaki ideolojiyi mi? Kategorik olarak ABD karşıtı olmak anlamsız."

Dünün Maocu'sunun bugünün solcularına ABD'yi savunması hayli ironik. Ama yolunuz Afganistan'a düşerse, 28 yıllık savaş ve yıkımın ardından Afgan halkının da aynı çelişkiyi yaşadığını görürsünüz. Bir ziyaretimde konuştuğum pek çok Afganlı, ABD'nin topraklarında bulunmasından hoşnut değildi. Ama uluslararası güçlerin çekilmesi halinde yeniden iç savaşa veya Taliban dönemine dönüleceğini bildiklerinden bunu istemiyorlardı.

Bu arada, Afgan bakanın ülkesi için dile getirdiği taleplerle ABD'nin talepleri arasında önemli bir fark dikkat çekiyordu. Amerika, her fırsatta Afganistan'a yeni asker istiyor. Aynı talep uzun zamandır Türkiye'nin de önünde. Önceki gün Kabil'e giden Dick Cheney de NATO üyelerine daha fazla asker için baskı yapacağını söyledi. Ama Afgan bakan, teröre karşı mücadelenin Afganlaştırılması gerektiğini ve sivil yatırımlara öncelik verilmesini istiyordu. Afgan ordusunu güçlendirmek yerine yabancı güçlere güvenmenin hata olduğunu itiraf eden bakan, sayıları 60 bini geçmeyen, hava gücü olmayan, eğitimi ve teçhizatı yetersiz Afgan ordusunun güçlendirilmesini istiyordu.

Dünya, Sovyet işgalinden sonra Afganistan'ı harap vaziyette terk ederek büyük hata yaptı. Bu hata bir daha tekrarlanmamalı ve Türkiye dahil herkes Afganistan'a yardımcı olmalı. Ama en temel konuda yaşanan çelişkilerle ve fiyaskoya koşan bir stratejiyle bunun nasıl yapılacağı bir muamma değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ekmeleddin İhsanoğlu'nun feryadı

Abdülhamit Bilici 2008.03.26

Yıldız Sarayı'ndaki ofisinde cuma günü bulduğumuz Ekmeleddin İhsanoğlu, hayli heyecanlıydı. Bir hafta önce, İslam Konferansı Teşkilatı'nın (İKT) tarihî zirvelerinden biri yapılmış ve oybirliğiyle genel sekreterlik görevine yeniden seçilmişti.

Bu, onun için olduğu kadar Türkiye için de gurur vericiydi. İslam dünyasının Türkiye'ye gösterdiği teveccühün somut bir göstergesiydi. Nitekim İhsanoğlu, İslam dünyasının hem yönetim hem halk düzeyinde Türkiye'ye sempatiyle baktığını söylüyordu.

Zirvenin ev sahibi sıfatıyla Senegal Cumhurbaşkanı Abdulaye Wade, İhsanoğlu'nun yeniden seçilmesini önerince, birçok devlet adamı övgü dolu ifadelerle teklifi desteklemişti. Bu çerçevede Suud Dışışleri Bakanı Prens Faysal'ın konuşması anlamlıydı. Şöyle diyordu: "Ekmeleddin İhsanoğlu'nu, İslam dünyasının kültür mirasını ilmi çalışmaları ve düşüncesiyle zenginleştiren bir mütefekkir ve kültür adamı; teşkilatın yönetimini devraldığı tarihten itibaren de İslam dünyasında işbirliğine ivme kazandıran bir genel sekreter olarak tanıdık... Türk milleti ve medeniyeti Sayın İhsanoğlu'nu yetiştirmiş ve bu hayırlı evladını, kendisinin ileri görüş ve yönetimine en fazla ihtiyaç hissedildiği bir anda teşkilatımıza hediye etmiştir..."

Biz bu sözlerin muhatabını tebrik ederken, o, son zirvede atılan adımların, yeniden seçilmiş olmasından daha önemli olduğunu söylüyordu. 1980'den beri İKT ile içli dışlı olan İhsanoğlu'na göre Senegal zirvesi şimdiye kadar yapılan 11 zirvenin en başarılısıydı. İlk kez 57 üye ülke, en üst düzeyde katılmıştı. Örgütün yeni kuruluş belgesi oybirliğiyle ve hemen yürürlüğe girecek şekilde onaylanmıştı. İlk kez bir insan hakları komitesi kurulması; üyeler arasındaki ticareti 10 yılda yüzde 13'ten yüzde 20'ye çıkarma hedefinin belirlenmesi; Batı'da yükselen İslamofobiye karşı bir çalışmanın başlatılması; 5 yıllık Afrika programının kabul edilmesi; Sudan'dan Senegal'e Afrika'yı Doğu'dan Batı'ya kat edecek bir tren yolu projesinin karara bağlanması zirvenin önemli sonuçlarından bazılarıydı.

Gerçekçi bir bakış açısıyla bu gelişmelerin detaylarını anlatan İhsanoğlu, o sabah gerçekleşen Ergenekon gözaltılarından habersizdi. İlhan Selçuk'un, Perinçek'in ve Alemdaroğlu'nun gözaltına alındığını bizden öğrenince verdiği ilk tepki çok anlamlıydı: "Bu tür olaylar bizi rahat bırakmıyor. Senegal zirvesi de parti kapatma başvurusunun gölgesinde kaldı. Yazık, çok yazık."

Gerçekten de Başsavcı Yalçınkaya'nın başvurusunu yaptığı 14 Mart Cuma günü, tam zirveye denk gelmiş, hatta hakkında siyaset yasağı istenen Cumhurbaşkanı Gül de gelişmeyi orada öğrenmişti.

Aslında İhsanoğlu'nun bu feryadı, zor şartlarda ayakta kalmaya çalışan sade vatandaştan, bu millet için içeride ve dışarıda olumlu bir şeyler yapmaya gayret eden herkese, milletin duygularına tercüman oluyordu. Büyük çoğunluk, Türkiye'nin her an her şeyin olabildiği, hukukun, demokrasinin, insan haklarının hiçe sayıldığı bir üçüncü dünya ülkesi olmaktan çıkması için gayret ediyordu. Ama karanlık bir çete, sansasyonel bir cinayetle, hukuk dışı bir eylemle, üç-beş satırlık bir bildiriyle bunca emeği heba ediyordu.

Bir yanda, İhsanoğlu'nu ikinci kez seçen İslam dünyasının ülkemize bakışı ve bu millete bağladığı umut. Diğer yanda içeride uğraştığımız meseleler. Bir yanda, Türkiye'nin dünya ekonomisinde ilk 10'a yükselmesi ve güçler dengesinde kaybettiği konumu kazanması için ter dökenler. Diğer yanda, ülkenin itibarını yerle bir eden karanlık işlerle uğraşanlar.

Atmosferi bozmak isteyenlerin planları istedikleri gibi yürürse, Ankara kaosa teslim olacak. Cumhurbaşkanı ve Başbakan dahil icra yasaklı hale gelecek. Meclis devre dışı kalacak. Millet birbirine girecek. Türkiye'nin söz sahibi bir güç olma hayali suya düşecek. Ekonomi altüst olacak. Bu yoldan sonuç çıkmazsa, Ergenekon operasyonundan detaylarını öğrendiğimiz provokatif eylemlerle bir darbe tezgâhlanacak. Öncekilerden farklı olarak, bu kez bir nesil boyu demokrasi rafa kaldırılacak. Yoldan çıkan millet hizaya getirilecek.

Ne yazık ki, bir yanda bu kâbusla boğuşan Türkiye'nin, diğer yanda terörle mücadele etmesi, Irak'taki sıcak gelişmelere hazırlıklı olması, Kıbrıs sorunuyla ilgilenmesi, enerji oyununda devre dışı kalmaması, AB sürecini devam ettirmesi, kangrenleşmiş iç sorunları çözmesi ve ekonomiyi de ihmal etmemesi gerekiyor. Yükü bu

kadar ağır başka ülke var mıdır diye sorulabilir. Sızlanmak nafile. Türkiye bu sorunların hepsiyle aynı anda uğraşacak ve görevin zorluğu oranında güçlenecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı çeteye neden karşı?

Abdülhamit Bilici 2008.03.29

Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'e ait olduğu söylenen günlüğü yayınladığı için Nokta Dergisi'nin kapanması vahimdi. Ama bu sayede bir darbenin inceliklerini öğrenmiş olduk.

Tabii, darbe iddiası hakkında soruşturma beklerken, günlüğü yayınladığı için dergiye dava açılması daha vahimdi. Yayın Yönetmeni Alper Görmüş'ün yargısı hâlâ sürüyor. Önceki gün bu konuda yeni bir aşamaya gelindi. Haberlere göre bilgisayar kayıtları üzerindeki inceleme, günlüğün gerçek olduğunu kesinleştirdi. Üstelik bu gelişme üzerine, emekli Yargıtay Savcısı Ahmet Gündel, başta ADD Başkanı Org. Şener Eruygur olmak üzere, bu girişime karışanlar hakkındaki suç duyurusunu yeniledi.

Burada amacımız, darbe günlüğüyle ilgili tartışmaya girmek değil, yüzlerce sayfa arasındaki şu noktaya dikkat çekmek: Dış destek olmadan başarılı bir darbe olamaz. Nitekim günlüğün yazarı, ABD'nin onayı olmadan darbenin yapılamayacağını görmüş; günümüz şartlarında dış destek olmadan ülkeyi yönetmenin imkânsızlığını itiraf ediyordu: "Önceki darbeler Amerikan desteğiyle başarılı oldu. Maalesef bugün ABD, hükümeti destekliyor!"

Bu darbe girişimi hakkında henüz bir yargı süreci olmasa da aynı amacı hedefleyen ve birçok noktada yolları kesişen Ergenekon soruşturması sürüyor. Ve Batı'nın bu kez darbecilerin değil, demokrasinin yanında yer alması, tarihî bir değişime işaret ediyor. Bugüne kadarki darbelerin ardındaki asıl fail hep dışarıdaydı. Bu yüzden millet ile devletin arasını açan ve adeta bir deli gömleği gibi ülkemizi bunaltan yapıların da dışarıdan empoze edildiği; bu süreçte yerli isimlerin sadece maşalık yaptığı düşünülürdü. Ama aynı Batı, bir süredir benzer çabalara karşı çıkıyor. 6 yıldır bazıları eski düzene dönülmesi için Washington'da lobi yapıyor; AK Parti'nin altındaki halının çekilmesi için bastırıyor, ama nafile.

Bu değişimi, Batı'nın kritik eşiklerde verdiği tepkilerde gözlemek mümkün. Sadece AK Parti'yi kapatma davasına verilen tepkiler bile fikir verebilir. Örneğin, ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü kapatma sorusunu cevaplarken, demokrasilerde ülkenin geleceğini seçmenlerin belirlediğine dikkat çekiyor ve seçmenlerin 2007'de konuştuğunu hatırlatıyordu. Müsteşar Yardımcısı Bryza da demokratik kurumlar ve seçmen tercihlerine saygı duyulması gerektiğini belirtiyordu.

Bu değişimin sivil ayağını ise ciddi gazetelerin başyazılarında görmek mümkün. Mesela, New York Times'ın 21 Mart tarihli yazısında, kapatma davasının ülkenin siyasi, ekonomik istikrarı ve Ankara'nın uluslararası itibarı için vahim tehdit oluşturduğu belirtiliyordu. Anayasa Mahkemesi'ne, davayı reddetmesi ve Meclis'e Anayasa'yı değiştirmesi çağrısında bulunan gazete, iddianamenin Atatürk'ün ilerici değerlerini savunduğunu ileri sürdüğünü, gerçekte ise bu değerleri aşıladığını belirtiyordu.

Bir gün sonraki Financial Times'ın tavrı da aynı: "Bir Avrupa ülkesi düşünün ki, yargı, birkaç ay önce siyasi olarak kuşatma altındayken davasını halkına anlatıp ezici bir galibiyetle seçilmiş bir iktidar partisinin kapatılması ve Başbakan ile Cumhurbaşkanı'na da siyasi yasak getirilmesi için başvuruda bulunuyor. Türkiye'ye hoş geldiniz." İlerleyen bölümde eleştiri dozu artıyor: "Laik kurumlar, Anayasa'nın verdiği incir yaprağı büyüklüğündeki meşruiyete ne kadar sarılsalar da bu çabaları, sandıkta elde edilemeyen gücü açık bir darbeyele

ele geçirmeye çalışmaktan başka bir şey değil." Gazete ayrıca gerilimin buram buram sınıf çatışması koktuğunu yazıyordu.

Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Ria Oomen-Ruijten'in parti kapatma ve Ergenekon hakkındaki görüşleri, Batı'nın Türkiye'ye bakışındaki değişimin Avrupa versiyonuydu. Hollandalı siyasetçi şöyle diyordu: "Ordu ve yargıdan oluşan elit tabakası var. TBMM 3'te 2 çoğunlukla (başörtüsünün serbest bırakılmasına) karar veriyor fakat uygulanmıyor. Ben dünyada böyle bir ülke bilmiyorum. Bunun örneği yok. Yargı bağımsızlığından yanayım. Ama Türkiye'de herkesin güveneceği bir yargı yok." Parti kapatma fikrine de karşı çıkan Oomen, Ergenekon soruşturmasında sonuna kadar gidilmesini istiyordu.

Bazıları, Türkiye'yi zayıflatsın diye Batı'nın demokrasiyi desteklediğini savunabilir. Halbuki Türkiye'ye bakışında paradigma değişimi yaşayan Batı, aşırı laikçi/Sarıkcı/Ergenekoncu fikirlerin sığığını da görüyor. Sonuçta, Batı'nın Türkiye'de demokrasi istemesi ve NATO patentli Gladyo'ya benzetilen çetelerin tasfiyesine destek vermesi, tarihi bir fırsat. İdeolojisi, etnik kökeni, mezhebi ne olursa olsun bütün demokratların bu fırsatı iyi değerlendirmesi gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'ye tuzak

Abdülhamit Bilici 2008.04.01

MHP Grup Başkan Vekili Mehmet Şandır, AB Genişleme Komiseri Olli Rehn'in parti kapatmayla ilgili ikazını 'Türk yargısına müdahale' ve 'haddi aşma' olarak yorumlamış.

Halbuki bu uyarının arka planını biraz düşünse, milliyetçi bir siyasetçi bu sözleri sarf etmezdi. Önce, Rehn'in dediklerine bakalım. "Yargıların Türkiye'nin uzun vadede çıkarını göz önüne alarak karar vereceklerini umuyorum. Daha önce söylediğim gibi normal bir demokraside bu tür sorunlar mahkemede değil, sandıkta çözülür." diyen Rehn, "bu olayın Türkiye'nin anayasal çerçevesindeki sistem hatasını ortaya çıkardığını ve anayasal değişiklikle bunun giderilebileceğini" ifade etti. Ardından da şu uyarıyı yaptı: "Gelenen bu noktada hâlâ daha Türkiye'de parti kapatma olayları yaşanırsa müzakereler kesilebilir."

Zor bir sürecin ardından 3 Ekim 2005'te başlayan üyelik müzakereleri, AB ülkelerinin çetin pazarlıklar sonucu oybirliğiyle kabul ettiği Müzakere Çerçeve Belgesi ışığında yürüyor. 3 bölümden oluşan belgenin müzakere kurallarını tarif eden ilk bölümünde, müzakerelerin askıya alınmasına ilişkin kurallar da yer alıyor. Buna göre, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkeleri ciddi ve ısrarlı bir şekilde ihlal edilirse Komisyon, kendi inisiyatifi ile veya üye devletlerin üçte birinin talebi üzerine, müzakerelerin askıya alınmasını önerebilir ve tekrar başlaması için ek şartlar önerilebilir.

"AK Parti'nin kapatılması halinde müzakereler kesilebilir" iması, Brüksel'in bu olayı ciddi bir demokrasi ihlali olarak gördüğünü ortaya koyuyor. Ancak AB içindeki tartışmalarda genellikle Türkiye'nin yanında yer alan Komisyon ve onun Türkiye'ye yakın bir üyesi olan Rehn, bu uyarıyla asıl başka bir tehlikeye dikkat çekiyor: Müzakerelerin bir kez durması halinde Türkiye'nin başına gelecekler.

Herkes biliyor ki, 2008 Avrupası, 2005 Avrupası değil. AB'nin en önemli ülkesi Almanya'da 'imtiyazlı ortaklığı' savunan Merkel var. Diğer önemli AB ülkesinde ise Türkiye'nin Avrupa'da yeri olmadığını düşünen Sarkozy. Ama bunlara rağmen Kıbrıs'tan kaynaklanan sıkıntılar ve Paris'in ayak sürümesi yüzünden hayli yavaşlasa da süreç şimdiye kadar raydan çıkmadı. Bunun en önemli nedeni, üyelerin oybirliğiyle kararlaştırılan Çerçeve Belgesi'nin tam üyelik perspektifini açıkça teyit etmesi ve oybirliği sağlayarak bunu değiştirmenin imkansızlığı.

Nitekim Sarkozy'nin zaferinin ardından Brüksel'de Türkiye'ye sempatiyle bakan hangi AB yetkilisiyle konuşsanız şunu duyuyordunuz: "Kaygıya gerek yok. Sarkozy, dediklerini yapamaz. Türkiye hakkındaki görüşleri üzerinde oybirliği sağlaması imkansız. Sadece süreci yavaşlatabilir. Türkiye'nin yapması gereken, sinirlerine hakim olması ve masadan kalkan taraf olmayacağı mesajını vermesi."

Nitekim çok istemesine rağmen Sarkozy, tam üyelik perspektifini ortadan kaldıracak bir hamlede bulunamadı. Ancak kapatma kararına imza atar ve haklarında mahkumiyet kararı olmayan insanlara siyaset yasağı getirilirse Türkiye, Sarkozy'ye bu fırsatı altın tepside sunmuş olacak. Süreci bir daha tam üyelik perspektifiyle başlatmak asla mümkün olmayacak. Çünkü bu kez Merkel ve Sarkozy'nin de ikna edilmesi gerekecek.

Dolayısıyla bugün Türkiye'nin başına bu sıkıntıyı çıkaranlar, en ciddi Türkiye karşıtlarına bayram ettiriyor; 1970'lerdeki hatalarıyla Türkiye'yi Rum ve Yunan vetosuna mahkum edenlerle aynı akıbeti paylaşıyorlar. Hatırlarsanız, Yunan hükümeti 12 Haziran 1975'te Ortak Pazar'a tam üyelik başvurusu yaptığında tehlikeyi fark eden Türkiye'nin AET Temsilcisi Tevfik Saraçoğlu, Ankara'ya şu tarihî mesajı yolladı: "Ali menfaatlerimiz yirmi dört saat içinde üyelik başvurusu gerektirir". Türkiye bu adımı atsa, Avrupa ya başvuruları aynı anda işleme koyacak ya da birlikte reddedecekti. Halbuki günler geçmesine rağmen dönemin başbakanı Demirel umursamadı, ortağı Erbakan ise zaten baştan karşıydı. Yunanistan üyelik yolunda ilerlerken, Ecevit liderliğindeki CHP hükümeti Türkiye'nin AET'ye karşı bütün yükümlülüklerini tek taraflı dondurdu. Ardından kurulan 2. Milliyetçi Cephe hükümetinin Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen, 1980 Şubat'ında Yunanistan'ın üyeliğinin kesinleştiğini görerek Atina'nın vetosunu önlemek için son bir girişimle üyelik başvurusu yapılacağını duyurdu. Erbakan, buna çok kızdı, Demirel ise kendi bakanına sahip çıkmadı. Ecevit'in dışarıdan desteklediği gensoruyla 12 Eylül darbesinden 7 gün önce Erkmen düşürüldü. Biz darbeye uğraşırken Yunanistan, 1981 Ocak'ta AB üyesi oldu. Gerisi malum.

Ne olur, bari bugün yine sığ ideolojiler ve küçük hesaplar uğruna Türkiye'ye kıyıp düşmanları sevindirmesek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargıçların görmedikleri!

Abdülhamit Bilici 2008.04.02

Seçmenlerin yarısının desteğine sahip bir iktidar partisinin kapatılmasını isteyen davanın kabulünden birkaç saat sonra Türkiye'nin EXPO 2015 yarışını kaybetmesi manidardı.

Cumhurbaşkanı ve başbakanı şaibeli hale getirilen, bu belirsizlikler yüzünden ekonomisinin riski artan bir ülke fotoğrafının, kuşkusuz dünyanın en büyük fuarına ev sahipliği yapma iddiasıyla örtüşmediği açıktı.

Bu karar için oy kullananların, Türkiye'nin verdiği bu fotoğraftan etkilenip etkilenmediğini bilmiyoruz. Ama şahsen böyle bir seçimde oy kullanmak zorunda olsaydım, tercihim kolay kolay Türkiye'den yana yapamazdım.

Çünkü Türkiye garip bir ülke. 5 yıl dünyayı imrendirecek bir yıldız ülke gibi performans gösterse de bir anda bütün işlerin karışmayacağını kimse garanti edemez. Bir de bakmışsınız, fuar tarihi geldiğinde Türkiye'de tanklar yürümeye başlamış; televizyonlardan askerî müdahale bildirileri okunmaya başlamış; hatta halkın seçtiği isimler hapsi boylamış olabilir. Siz olsanız, bu riskleri göze alarak Türkiye'ye oy verir misiniz?

Bu sorunun cevabı önemli, çünkü EXPO 2015, Türkiye'nin son dönemde uluslararası arenada kazanmak için en fazla mesai harcadığı iki hedeften biriydi. Diğer hedef ise 2009-2010 yıllarında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi geçici üyeliğine seçilmek.

Bu iki hedef için Türkiye'nin ne kadar çaba harcadığını yakından izliyoruz. Bu kararların alınmasında, irili ufaklı her ülkenin vereceği oyun önemi olduğu için Cumhurbaşkanı Gül ve Başbakan Erdoğan, şimdiye kadar hiçbir Türk liderin katılmadığı uluslararası toplantılara katıldılar. Mesela Arap Birliği ve Afrika Birliği bunlardan ikisiydi. Dışişleri Bakanı Babacan ilk kez New York'taki BM Genel Kurulu toplantıları çerçevesinde bir araya gelen isimlerini zor hatırladığımız Karayip ülkelerinin toplantısına katıldı. Geçtiğimiz günlerde, bu önemli iki hedefin hatırına, 100 bin nüfuslu bir ada ülkesi olan St. Vincent ve Grenadinler Başbakanı Gonsalves, Ankara'da krallar gibi ağırlandı. Cumhurbaşkanı Gül, sırf EXPO hatırı için iki kez yurtdışı seyahatine çıktı.

Ancak dün dünya medyasında yer alan Türkiye haberleri bütün bu gayretleri yerle bir etti. Dünyayı yönetenlerin her sabah mutlaka göz attığı birkaç yayındaki haber başlıklarına bakmak yeterli: The Economist: "Türkiye'de kaos tehdidi", Newsweek: "Siz buna darbe deyin", New York Times: "Türk yargısı siyasi açıdan patlayıcı davayı kabul etti", Khaleej Times: "Türk ikilemi"...

Umarız, ortaya çıkan bu tablo ve EXPO 2015'in kaybı Türkiye'nin diğer hedeflerinin de kaybedileceğinin habercisi olmaz.

Ancak mesele keşke sadece bu iki konuyla sınırlı olsa. Türkiye, dünyanın hızla yeniden şekillendiği bir coğrafyanın tam ortasında bulunuyor. Her biri bizi yakından ilgilendiren Balkanlar, Kafkaslar, Ortadoğu, Rusya ve Orta Asya'da büyük değişimler yaşanıyor.

Mesela biz parti kapatmayı konuşurken, dünya iki komşumuz Gürcistan ve Ukrayna'nın geleceğini tartışıyor: Bu iki ülke için NATO'ya üyelik kapısı açılacak mı, yoksa Rusya'nın itirazına uyularak bu talebe hayır mı denecek? Her ikisi de Türkiye'nin dış politikası açısından hayati derecede önem arz eden ülkelerin kaderiyle ilgili bu kritik tartışmaya, Türkiye kamuoyu sıradan bir Afrika ülkesi kadar uzak. Rusya ile Amerika arasında büyük krize yol Doğu Avrupa'ya yerleştirilecek füze sistemleri tartışmasından da pek kimsenin haberi yok. Şükürler olsun, Ürdün'deki Ortadoğu görüşmesi, Şam'daki Arap Birliği zirvesi ve Irak'ta günlerdir tırmanan şiddet de gündemimizde değil.

Tabii, bu kadar içine kapanmış ve dünyadan uzaklaşmış bir Türkiye'nin, Kerkük, Kıbrıs ve enerji gibi kritik konuları nasıl takip edeceği ayrı bir merak konusu. Bu manzara, son 6 yılda dünya ekonomi liginde 9 basamak sıçrayarak 17. sıraya yükselen Türkiye'ye yakışmıyor. Yaşadığımız bölge de maalesef böyle başsız ülke lüksüne hiç uygun değil. Bu çılgınlığa bir an önce kalıcı çözüm bulmamız gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon'un tek dış desteği!

Abdülhamit Bilici 2008.04.05

Cumhuriyet Başsavcısı'nın terör örgütü olarak nitelediği Ergenekon'a ilişkin ayrıntılar, içerde ve dışarda dikkatle izleniyor.

Darbe girişiminden Danıştay ve Cumhuriyet Gazetesi'ne yapılan saldırılara birçok karanlık olaya adı karışan Ergenekon'a demokrasi duyarlılığı olanların bakışı net: Sonuna kadar gidilsin, karanlıkta kalsın.

Dünyanın tepkisi de farklı değil. Özellikle Türkiye'yi iyi tanıyanlar, demokratik her çabanın 'derin devlet' duvarına tosladığını bildiğinden, operasyonu bu yapıların deşifre olması için fırsat olarak görüyor. Susurluk ve Şemdinli'de kaçırılan fırsatların telafi edileceği ümit ediliyor. Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye raportörü Ria Oomen-Ruijten, Ergenekon'da sonuna kadar gidilmesini isterken, bu fırsata işaret ediyordu.

İçte ve dışta bu şekilde değerlendirilen Ergenekon'a, şimdiye kadar tek açık dış destek Rusya'daki 'Avrasyacı' bir gruptan geldi. 'Ergenekon terör örgütünün üst düzey yöneticisi olduğu' gerekçesiyle tutuklu Doğu Perinçek'e, Emekli Tuğgeneral Veli Küçük'e ve diğer şüphelilere Rusya'dan destek gelmesi ilginçti.

Aleksandr Dugin'in liderliğindeki bu grup, www.evrazia.org adlı sitesinde 'Tutuklamalar Rusya'ya meydan okumaktır' başlıklı duyurular yayınladı. "Türkiye'de Rusya yandaşı bir çevreye yönelik bu hareket, kimin dostumuz kimin düşmanımız olduğunu göstermiştir" diyen Dugin'e göre, Rusya bu meydan okumaya cevap vermeliydi. Pazartesi günü de Nevazisimiya basın merkezinde bir toplantı düzenleyen grup, biraz daha ileri giderek Ergenekon'a Türkiye'nin iç işi olarak bakılamayacağını söyledi.

Terör örgütü iddiasıyla yargılanan bir örgüte destek veren grup, 4 yıl önce Dugin'in Türkçe'ye çevrilen bir kitabıyla dikkatimi çekmişti. Perinçek, bu şahsı toplantılarına getiriyor; Türkiye'de ABD ve AB karşıtı çevrelerle temas kuruyordu. Görüştüğü isimler arasında Veli Küçük de var mıydı bilmiyoruz. Aslında ideolojilerine bakarak, bu ilişki normal sayılabilir. Ama dikkat çeken nokta, Dugin'in kitabında Türkiye aleyhine planları savunurken, bu ilişkinin ulusalcılık adına yürütülmesiydi.

Nitekim Küre Yayınları'ndan çıkan Rus Jeopolitiği adlı kitabın ilk baskısında, Dugin Türklüğe karşı İran'la ittifak öneriyordu. 'Rusların dünya hakimiyeti mücadelesi bitmemiştir' diyen yazar, 'Kafkasya ve Orta Asya'nın İran'ın nüfuzuna terk edilmesini' istiyordu. Hatta Rusya Federasyonu içindeki 'Tatar, Başkurd gibi Türk kökenli unsurların etkisiz hale getirilmesini' savunuyor, 'Tataristan'ın kültürel ve etnik temellere göre bölünmesinin faydalarından bahsediyordu. Bir Moskova ziyaretimde, bu şahısla Aksiyon Dergisi için röportaj da yaptım. (Aksiyon, 15.3.2004) Bu önerilerini hatırlatınca hayli zorlanmış; görüşlerinin değiştiğini söylemek zorunda kalmıştı.

Bu gruptan Ergenekon'a gelen destek, 30 yıldır Rusya'yı takip eden gazeteci Hakan Aksay'ın da dikkatinden kaçmamış. Sovyetler zamanında yasadışı yollarla Moskova'ya giden, uzun yıllar Cumhuriyet'in Moskova muhabirliğini yapan, halen Rus-Türk Araştırmaları Merkezi'nin başında bulunan ve geçtiğimiz günlerde Rus kültürüne katkısı dolayısıyla Puşkin Devlet Madalyası ile ödüllendirilen Aksay'ın bu konudaki tespitleri çok önemli. Taraf'daki yazısında (27 Mart 2008) önemli ipuçları veren Aksay, grubun Rusya'daki ağırlığını da irdeliyordu: "Avrasya Hareketi olarak siyasi zeminde kendine yer açmaya çalışıp başaramayınca marjinalleşen, sonradan iktidara yakın bazı ilişkilerinin de yardımıyla medyada "fikir egzersizleri yapan" siyaset bilimci Dugin, Türkiye'deki son gözaltı ve soruşturmaları kınadı. Bununla da kalmadı ve Putin-Medvedev yönetimine seslenen yazılarla, "Türkiye'deki anti-Amerikan ve Rus yanlısı lobiye yönelik saldırılara karşı Moskova'nın gereken cevabı vermesi" çağrısında bulundu. Çeşitli iç ve dış konularda sık sık provokatif mesajlar veren Dugin'in son açıklamaları, Ergenekon'un dünyadaki en ilginç yankılarından biri olması dolayısıyla ele alınmaya değer."

Aksay'ın altını çizdiği şu nokta çok ilginç: "Dugin, 'Türkiye'nin yönünü Rusya'ya dönmesinin ordu içindeki inisiyatifinin Veli Küçük'e ait olduğundan' övgüyle söz ediyordu." Lütfen bu cümleyi bir daha okuyun. Ergenekon'u yakından bilenler için bu cümle çok anlam ifade edebilir. Ama bana 3 olayı hatırlattı: Bir, eski MGK Genel Sekreteri Tuncer Kılınç'ın önerdiği Rusya'ya yönelme teklifi. İki, 2004'te darbe için ABD'den umduğunu bulamayanların yeni arayışları. Üç, Org. Büyükanıt Washington'da iken, Genelkurmay'ın web sitesine Putin'in ABD'yi eleştiren Münih konuşmasının konması.

Aksay da Dugin'e umut bağlayan ulusalcılara şaşıyor. Dugin'in 'küçük düşmanı'nı (Türkiye) yanına çekip bir süre onunla 'dostluk oyunu' oynayarak, 'büyük düşman' gördüğü ABD'ye karşı savaşında 'kullanmak' derinde olduğunu söylüyor. Dugin'in fikirlerinin Kremlin'de tutulmadığı kanaatinde: "ABD'ye karşı muhalefeti sertleştiren Putin Rusyası, 'çok kutuplu dünya' politikasını uygulamaya, ABD'ye karşı Avrupa, Çin, Hindistan gibi başka güç merkezleriyle ittifaklar oluşturmaya çalışıyor. Ama Moskova, 2001'den bu yana ABD ile şu ya da bu

biçimde işbirliği içinde görünmek ve Sovyetler'in hatalarını tekrarlayarak yeni bir Soğuk Savaş'ta kendini zor duruma düşürmemek için de özen gösteriyor. Ekonomik çıkarlarının, başta AB olmak üzere dış piyasalara savaş açmaktan geçmediğini iyi görüyor."

Rusya gibi bir devin, Türkiye gibi önemli ülkeyle ilişkilerini toplumda binde birlik bile karşılığı olmayan marjinal grupların perspektifine göre şekillendireceğine ihtimal vermek zor. Rusya gibi Türkiye'nin de dış ilişkilerini çok boyutlu hale getirmeye çalıştığı bir dönemde; üstelik Türk-Rus ilişkileri, enerjiden ticarete, turizmden ortak evliliklere kadar, belki de tarihte ilk kez halklara yayılırken, böyle şaibeli grupların ilişkileri zehirlemesine izin vermemek gerekir. Herhalde hem Avrasya Hareketi hem de Rus güvenlik birimleri, ikili ilişkiler ve uluslararası hukuk açısından bir terör davasına destek vermenin anlamını düşünecektir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asıl ayıp kimin?

Abdülhamit Bilici 2008.04.09

Türkiye'de olup bitenle ilgili dünyadan gelen mesajları anlamakta zorlanıyoruz. Bir konuda hakem kabul edilen Batı kurumlarının, başka bir konuda söyledikleri iç işlerine müdahale olarak görülüyor. Mesela, başörtüsü konusunda AİHM'nin verdiği karara sıkı sıkı sarılanlar, aynı kurumların diğer uyarılarından rahatsız oluyor.

Aynı çevreler, Avrupa Birliği'nde Türkiye aleyhine bir gelişme olduğunda, bunu abartarak ve çoğunlukla nüanslara dikkat etmeden yalan yanlış yorumlarla ele alıyor. Ama aynı kurumların Türkiye'de demokrasi lehine yaptığı bir açıklama, iç işlerine müdahale veya laikliği yıpratma faaliyeti olarak görülüyor.

Bu noktada en büyük çelişkiyi yaşayanlar ise hayatlarını baştan sona Batılı değerlerle bezemiş olanlar. Çünkü Batı'daki kafelerden, gece kulüplerinden, şaraplardan bahsederken kendinden geçen bu tipler, iş demokratik değerlere gelince şirazedten çıkıyor. Hatta demokrasiyi hatırlatan Batılı meslektaşlarını hedef almakta bile sakınca görmüyorlar.

367 krizi, 27 Nisan muhtırası ve parti kapatma gibi demokrasi dışı gelişmelere Batı'dan gelen her tepki bunları deli ediyor. Bu ikazlar karşısında duruşlarını düzeltereklerine, bu değerlendirme sahiplerine saldırmayı tercih ediyorlar. Yalın gerçekleri ifade eden Batılıları, 'AK Partici', 'Fethullahçı', 'laiklik karşıtı' ilan edecek kadar komikleşiyorlar.

AK Parti'nin kapatılmasını güya kendisinin de istemediğini ileri süren meşhur bir yazar, bir dönem Türkiye'de ABD Büyükelçiliği yapmış Morton Abramowitz ile Amerika'daki en yetkin Türkiye uzmanlarından Henry Barkey'nin Newsweek'teki yazısını hedef almış. Halbuki bu ikilinin söylediği, 8 ay önce yüzde 47 oy almış reformcu bir partiyi kapatmanın yanlışlığı ve bunun bir yargı darbesi olduğundan ibaret. Yazıda, Amerikan yönetimine yapılan "demokrasi dışı müdahalenin önlenmesi ve ilişkilerin zarar göreceğinin açıkça ifade edilmesi" çağrısı, yazarı çok rahatsız etmiş. Bakın ne diyor: "Bu tür fütursuz tehditleri, benim gibi AB üyeliğine inancı tam olan insanlarda bile tiksinti yaratmaya başladı."

Aynı yazar daha önce de bir yazısını, New York Times'ın Türkiye muhabiri Sabrina Tavernise'ye ayırmış ve onu AK Parti yanlısı haber yapmakla suçlamıştı. Halbuki bir yıl önce aynı muhabirin Barzani ve ABD'yi hedef alan Kuzey Irak izlenimlerini objektif kabul edip köşesine taşımakta sakınca görmemişti.

Son dönemde, demokrasi yanında yer alan Batılı siyasetçi ve gazetecileri hedef almak moda oldu. Emre Kongar ve Oray Eğin'in de bu tür yazılarını hatırlıyorum. Herhalde onlara göre gazetecinin iyisi, darbecinin yanında yer

alandır.

Aslında Batılılar ile bizdeki Batıcılar arasında, bugünlerde iyice ayyuka çıkan fark şu: Birçok Batılı, özellikle 11 Eylül'den sonra çoğunluğu Müslüman bir ülkenin demokratikleşme çabasını bir umut olarak görüyor. Bu yüzden AK Parti'nin bu yöndeki gayretini destekliyor. AK Parti'ye karşı olanların ise özünde konumlarını kaybetmemek için sınıfsal bir mücadele verdiğini, ama buna laiklik kisvesi giydirdiğini düşünüyor.

Bizdeki Batıcılara gelince, onlar demokrasi içinde şanslarının azaldığını gördükçe, demokrasi dışı çarelere yöneliyor ve laikliği de buna maske yapıyor. En uçtakiler, eşit oy hakkını bile sorguluyor. Biraz utangaçlar ise Meclis'in anayasal hakkını kullanmasını 'çoğunluk baskısı' diye karalıyor. Bu tercih kaçınılmaz olarak onları Batı'dan uzaklaştırıp İran, Suriye, K.Kore tipi rejimlere yaklaştırıyor. Batılılar bunu görüp eleştirince, Batıcılar yanlışlarından dönmek yerine, gerçekleri söyleyenleri suçluyor.

Gerçekten de son yıllarda Le Monde, Guardian, New York Times, Wall Street Journal gibi dünyanın en saygın gazeteleri, Türkiye'deki demokrasi mücadelesinde net bir tavra sahip. Ayrıca muhafazakar çevreler dünyaya açılarak kendisini daha iyi ifade ettikçe, birçok Batılı, Türkiye'yi dar bir elitin penceresinden görmenin yanlışlığını anlıyor. Değişen bu algıda, bir dönem antidemokratik operasyona maruz kalan Refah Partisi ile AK Parti arasındaki farkın da payı var. İlerleyen yaşına rağmen talihsiz bir cezaya çarptırılan eski Başbakan Erbakan, hiçbir Batı başkentini ziyaret etmeden görevini tamamladı. Oysa AB süreci baştan beri AK Parti'nin önceliklerinden biriydi.

Son dönemde, hükümetin bu süreci yavaşlatması, hem demokrasimizin güçlenmesi hem de dış desteğin devamı açısından yanlış. Şimdi hükümet süreci canlandırarak bu yanlıştan dönme sinyali veriyor. Keşke demokrasi dışı yollara umut bağlayanlar da haklı eleştiri sahiplerini aşağılamak yerine kendilerine çekidüzen verse. İlla da rahatsız olacaklarsa, Batı'nın demokrasi lehine müdahalesinden değil, Yasemin Çongar'ın Taraf'ta yazdığı gibi generallerin Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı 367 müdahalesinden rahatsız olsunlar...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Barroso'ya neden kızıyorlar?

Abdülhamit Bilici 2008.04.12

Laiklik tartışması, 3 sene önce bu kavramın anayurdu Fransa'da doruğa çıkmıştı. Devlete ait ilköğretim okullarına getirilen başörtüsü yasağı, tartışmanın alevlenmesinin sebeplerinden biriydi. Diğer neden ise 2005 yılının Katolik Kilisesi ile Fransız devletinin ilişkilerini düzenleyen 'separasyon-ayırma' kanununun 100. yılı olmasıydı. Banliyölerdeki gençlerin isyanı da buna eklenince, Fransa bir anda dünya gündemine oturdu.

İşte bu süreçte, Fransız Dışişleri Bakanlığı laiklik ilkesini nasıl uyguladıklarını göstermek ve sayıları 6 milyonu bulan Müslüman vatandaşlarının durumunu anlatmak için medyaya yönelik bir program düzenlemişti. Bu programa Türkiye'den de biz katılmıştık.

Laikliğin hiç gündemden düşmediği ve demokrasi dışı birçok uygulamaya gerekçe yapıldığı bir ülkeden, bu kavramın anavatanına gidip durumu incelemek iyi bir fırsattı. Akademisyenlerle, gazetecilerle, Hristiyan, Yahudi ve Müslüman din adamlarıyla görüşecektik.

Malum, bizde laiklik tartışılırken hep şu konuşulur: İki tür laiklik modeli vardır: Biri, din özgürlüğüne öncelik veren demokrat Anglo-Sakson modeli. Diğeri, dinin kontrol ya da baskı altına alınmasını hedefleyen Fransız modeli. Türkiye'deki sorunların kaynağı, Fransız modelinin örnek alınmasıdır.

Halbuki program sonunda vardığımız sonuç, bu tezi doğrulamıyordu. Çünkü Fransız laikliği, Türk laikliğine pek benzemiyordu. Fransız devrimi sonrasında Katoliklerin baskı gördüğü doğrudur. Hatta 1905 tarihli kanun, Katolik Kilisesi'nin kamu alanındaki etkisine karşı açılmış savaşın adıydı. Ama şimdi aynı kanun, devletin tüm din ve felsefelerle 'iyiliksever tarafsızlığı' olarak yorumlanıyordu. Kanunda 'devletin mabet inşa edemeyeceği ve din adamlarına maaş ödeyemeyeceği' belirtilse de bir asırdır Katolik kiliselerinin bakımını laik Fransız devleti yapıyordu. Hatta Alsace Loren bölgesinde devlet, Hristiyan ve Yahudi din adamlarının maaşlarını ödüyordu. Daha çarpıcı olan, ilköğretimdeki 14 milyon öğrencinin 3 milyonu Katolik ve Yahudi cemaatlara ait okullarda okuyordu. Kalitesinden dolayı üst sınıf ailelerin tercih ettiği bu okulları devlet finanse ediyor; öğretmen maaşlarını ödüyordu. Tartışmalı başörtüsü yasağı bile sadece devlete ait ilköğretim okullarını kapsıyordu. Dinî gruplara ait okullar ve üniversiteler için yasak yoktu.

Bu uygulamaların Türk laikliğine benzemediğini söylediğimde, bir Fransız yetkilinin verdiği cevap ilginçti: 'Sizinki 19. yüzyıl laikliği.' Nitekim dünyadaki laiklik modellerini inceleyen Fransız araştırmacı Pierre-Jean Luizard da bu tuhaflığı fark etmiş olacak ki, laikliğe karşı eylemlerden dolayı AK Parti'ye dava açıldığı gün (14 Mart) Zaman'da yayınlanan röportajında, Türk laikliğinin Fransız modeline değil, Fransa'nın sömürgeci Cezayir'de uyguladığı sömürge tipi laikliğe benzediğini söylüyordu.

Burada amacımız, 1905 kanunu dışında bırakıldığı için Müslümanlarla ilgili birçok sorunu olan ve Sarkozy dahil birçok Fransız'ın da eleştirdiği Fransız laikliğini savunmak değil. AB Komisyonu Başkanı Barroso'nun Türkiye ziyareti sırasında laiklikle ilgili yorumunun ne kadar yerinde; karşı tepkilerin ise ne kadar arkaik olduğunu vurgulamak.

Gerçekten de bizde çağdaşlık adına uygulanan laikliği, Batılı birisinin anlamasını beklemek beyhude. En uç örnek sayılan Fransız uygulaması bile ortadayken, herhalde Barroso'nun laiklik adına yapılan din karşıtlığını ve faşizan uygulamaları tasvip etmesi beklenemezdi.

Bir zamanlar Maoçu fikirler peşinde koşmuş sosyal demokrat bir siyasetçi kimliğiyle Barosso'nun dedikleri netti: "Her demokratik modern devlette din ve devlet arasında ayrıma gidilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Din, hangi din olursa olsun, biz bu ayrımdan yanayız. Teokrasiye karşıyız. Bu, bizim demokrasilerimizin temel ilkesidir. Laiklikten anlaşılan, din ve devlet işlerinin ayrılmasıysa, biz bundan yanayız. Yani demokratik laiklikten yanayız. Ancak bir dinin empoze edilmesine ya da din devletine karşı olduğumuz gibi laikliğin de güç zoruyla empoze edilemeyeceğine inanıyoruz. Laiklik yeni bir din haline getirilmemeli. Kararı toplumlar vermeli."

Zaten Türkiye'deki tartışma, teokrasi isteyenlerle laiklik yandaşları arasında değil, baskıcı laikliği savunanlarla demokratik laiklik isteyenler arasında yaşanıyor. Pek çok araştırma da bunu doğruluyor. Star gazetesinde geçen ay yayınlanan araştırmaya göre dinin siyaset dahil her şeyi düzenlemesi gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 7,7 idi. TESEV'in 2006'da yaptığı araştırmada 'şeriata dayalı din devleti talebi' yüzde 8,9'du. Dikkat çekici olan, 10 sene öncesine göre din devleti talebinin yarı yarıya düşmesiydi.

Toplumuna önyargısız bakanlar bunu görüyor. Şimdi sevindirici olan, dünyanın da bu gerçeği görmeye başlaması.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Körler sağırılar Rubin'i ağırlar

Michael Rubin, objektif bir araştırmacı olsa ve yeni bir yaklaşım getirse, görüşlerine değer atfedilebilir. Ama Türkiye kamuoyu bu ismi o kadar iyi tanıyor ki, ele aldığı konuda objektiflik açısından Hikmet Çetinkaya'ya ne kadar güvenilirse, ona da ancak o kadar güvenilebilir.

Bu kirli tezgâh artık sıkmaya başladı. Tezgâhın içindekiler kendilerince mutlu olabilir, ama bizler aynı oyunu izlemekten bıktık. Son senaryonun figüranlığını, Amerikalı neo-con Michael Rubin üstlenmiş. National Review'deki son yazısında bayatlamış bir iddiayı yeniden ısıtmış Rubin: Gülen'in Türkiye'ye dönüşü, Humeyni'nin İran'a dönüşüne benzeyecekmış. Sakın bu iddiayı ilk kez duyduğunuz söylemeyin. Çünkü Cumhuriyet Gazetesi 3-5 yıldır bu tezi işliyor. Anayasal kurum ve kuruluşların desteğiyle AK Parti hükümetini en kısa sürede iktidardan uzaklaştırması çağrısında bulunan emekli asker Doğu Silahçioğlu'nun 2 yıl önceki bir yazısında aynı konuyu işliyordu. (Cumhuriyet, 9.5.2006) Rubin, objektif bir araştırmacı olsa ve yeni bir yaklaşım getirse, görüşlerine değer atfedilebilir. Ama Türkiye kamuoyu bu ismi o kadar iyi tanıyor ki, ele aldığı konuda objektiflik açısından Hikmet Çetinkaya'ya ne kadar güvenilirse, ona da ancak o kadar güvenilebilir.

Zira 6 yıl önce Türk halkının demokratik sandıkta ortaya koyduğu tercihten ve bu tercih sonucu ortaya çıkan demokratik iktidardan nefret ettiği yazdıklarıyla tescillenmiş Rubin, bu kez hedefe Fethullah Gülen'i koymuş. Hem Batı'nın hem de İslam dünyasının bir umut olarak gördüğü, Türkiye'deki bu demokrasi tecrübesini, İslamofaşizm diye niteleyen biri nasıl objektif olabilir? Aslında dayanaksız yazıları, çarpıtmaları ve dezenformasyon uzmanlığı tescillenmiş, adı İsrail adına casusluk skandalına karışmış; Türkiye'de hangi çevrelerle iş tuttuğu deşifre olmuş, kendi ülkesinde marjinal kabul edilen bu tipleri ve iddialarını ciddiye almamak daha doğru. Zaten Gülen hakkındaki iddiaların hepsi mahkemeye taşınmış ve hakkında verilen beraat kararı 8 Mart'ta Yargıtay 9. Dairesi'nde oybirliğiyle onaylanmış durumda. Başsavcı'nın, davanın beraattan değil zamanaşımından düşmesi itirazı, bir formaliteden ibaret. Bu yüzden tek tek iddialara değinmek yerine, belli çevrelerin son dönemde başarıyla uyguladığı bir tezgâha dikkat çekmek gerekiyor. Yaşadığımız birçok örnek, bu tezgâhın nasıl işlediğini gösteriyor: Mesela, halen Ergenekon terör örgütüyle ilgili soruşturma kapsamında gözaltında bulunan İşçi Partisi lideri Doğu Perinçek'in oğlu, Moskova'da bir Rus gazetesine Gülen hakkında suçlamalar yapıyor. Sonra Türkiye'den belli gazeteler, bu iddiaları Rus medyasının objektif haberiymiş gibi tekrar Türk kamuoyuna taşıyor. Bir bakıyorsunuz, yıllardır tekrarlanan iddiaları içeren bayat haber, "Rus medyasından Gülen uyarısı" şeklinde karşınızda.

Bu marjinal çevreler, saf Anadolu çocuklarının anlamakta dahi zorlanacağı girift oyunlarda adeta uzmanlaşmışlar. Çünkü bunlar, çeşitli güç odakları arasında mekik dokuyarak pişmiş tipler. Bir süre, Maocu kimliğiyle Rusya çizgisindeki komünistlere karşı olmuş ve bu hizmetin karşılığını şimdi emperyalist diye suçladığı merkezlerden almışlar. Şartlar değişmiş, yeniden Moskova yollarını aşındırmaya başlamışlar. Zaman gelmiş, PKK elebaşısıyla sıkı dost olmuş, Bekaa vadilerinde boy göstermişler. Sonra bir bakmışsınız, en hızlı ulusalcı kesilmiş; militarizmde zirveye çıkmışlar. Susurluk'tan beri adı her karanlık olayla birlikte anılan isimlere "Arz ederim" çekmeye başlamışlar. Bir dönem Kıbrıs'taki Türk askerine işgalci diye bayrak açarken, sonra Kıbrıs mitinglerinde Batı'ya meydan okumaya başlamışlar.

Bugün başta Danıştay saldırısı olmak üzere, birçok karanlık suçlamayla karşı karşıya olan bu çevreler için Gülen ismi bir can simidi gibi. Savcı ve yargıçların kararlarıyla yürüyen bir soruşturmayı, güya Gülen'in devlet içindeki nüfuzunu kullanarak yaptığı iddiasıyla boşa çıkarmaya çalışıyorlar. Bunun için içeride ve dışarıda aynı dezenformasyon oyununu sahneliyorlar. Bu tezgâh Rubin'in yazısında da görülüyor. Rubin, iddialarını Gülen konusunda Türkiye'deki en objektif (!) kaynaktan, Cumhuriyet'ten almış. Gülen-Humeyni benzetmesi dahil yazıdaki pek çok iddia Cumhuriyet patentli. Ve Cumhuriyet'in tezleriyle dolu Rubin'in bu yazısı, çünkü Cumhuriyet'in manşetinde şu başlıkla veriliyordu: "Gülen Humeyni gibi". Sözümona kendilerinin değil, başkasının sözü olduğunu vurgulamak için ifadeyi tırnak içine almış ve banka hortumcularını bile savunan yazılar kaleme alan Rubin'in itibarını vurgulamak için şu üst başlığı kullanmışlar: "ABD'li Ortadoğu ve İran

uzmanı". İşte bir kendin pişir kendin ye olayı daha. Tabii, bu karşılıklı bir paslaşma. Rubin de üzerine cuntacılık gölgesi düşmüş kaynağını temize çıkarmayı ihmal etmemiş yazısında. Cumhuriyet'i New York Times'a, İlhan Selçuk'u da ünlü Amerikalı gazeteci Walter Cronkite'a benzetmiş.

Sanki, New York Times da her türlü demokratik girişime karşı çıkan, dar bir elitizmi savunan, hiçbir delile dayanmadan insanlara çamur atan, ideolojik rakiplerinin her gün şerefiyle oynayan ve daha önemlisi imtiyaz sahibinin ismi çeşitli darbe girişimlerine karışmış bir gazete. Bu arada küçük bir araştırma, İlhan Selçuk'un Walter Cronkite benzetmesinden pek de hoşlanmayacağını gösteriyor. Çünkü 92 yaşındaki Cronkite da Gülen gibi dinlerarası diyalog çalışmalarının içinde. 75 farklı dinî grubu çatısı altında toplayan Interfaith Alliance'ın onursal başkanı ve sözcüsü. Üstelik gazeteci Cronkite, Kennedy suikastından Watergate skandalına derin bağlantıların üzerine gittiği için ünlenmiş, derinlere karıştığı için değil. Rubin'e küçük birkaç tavsiyemiz var: Bir, Gülen'le ilgilendiğin kadar Ergenekon'la da ilgilen. Bak, çok sevdiğin Cumhuriyet'e atılan bombalarda da onların parmağı var. İki, İlhan Selçuk'u bilge bir gazeteci gibi takdim etmeden önce, Hasan Cemal'in "Kimse Kızmasın Kendimi Yazdım" kitabını oku. Üç, Hasan Cemal gibi sen de cesaret göster ve cuntacılar muhabbetle geçen 5-6 yılın detaylarını yaz da aydınlanalım. Belki bu sayede yazında bahsettiğin ABD'nin 'gerçek yoldaşlarını' da tanımış oluruz. Dört, 6 yıldır Washington'u AK Parti'ye karşı bir darbeye ikna edemediğini artık kabul et; Türkiye'de demokrasiye destek olmaması için Rice'ı boşuna tehdit etme. Çünkü senin gibileri dinlediği için Irak'ta batağa saplanan Amerikan yönetimi, her halde bir daha aynı yanlış yapmaz. Beş, sadece dar ve güdümlü bir çevreyle temas kurarak Türkiye uzmanı değil, o grubun basit bir lobicisi olduğunu unutma. Altı, vaktin kalırsa, Türkiye'de Gülen'den rahatsız olan çevrelerin, aynı anda hem neo-conlar gibi Amerikan emperyalistleriyle hem de Dugin gibi Rus emperyalistleriyle nasıl temas kurduğu üzerine düşün.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı kapatmaya karşı da İslam dünyası taraftar mı?

Abdülhamit Bilici 2008.04.19

Demokrasi dışı yollarla ülkenin kaosa sürüklenmesinde sakınca görmeyen kimi çevreler, AK Parti'yi kapatma girişimine karşı dünyadan yükselen demokrasi çağrısından büyük rahatsızlık duyuyor. Beylerin milli gururu inciniyormuş, bu tür demeçlerin ülkeyi zaafa uğrattığını, içişlerine müdahale olduğunu savunuyorlar.

İnsan, böylelerine ne diyeceğini bilemiyor. Büyük hukuk ihlalleri, gece yarısı bildirileri ve büyük tartışmaların ardından 8 ay önce yapılan seçimde, oyların neredeyse yarısını alarak göreve başlayan partiyi, onun büyük bölümünün oluşturduğu Meclis'i, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni ve Türkiye Cumhurbaşkanı'nı içte ve dışta şaibeli hale getirmek, ülkeye zarar vermiyor. Ama dünyadan gelen "Bu dava, çağdaş demokrasi ve hukuka aykırıdır" uyarısı memleketi batırıyor!

Milli çıkarları gözetme adına bu çağrılardan rahatsız olan çevreler, dünya çapında sıcak rekabetin yaşandığı bir coğrafyada bulunan Türkiye'nin çıkarlarını savunma durumundaki devlet adamlarının düşürüldüğü durumu hiç düşünmüyor. Halbuki bu insanlar, AK Parti'nin liderleri olduğu kadar, şu anda milletin temsilcisi, devletin de yöneticisi değiller mi? Acaba hangi demeç, bir ülkenin başındaki yönetici kadroyu basit bir hamleyle total ördük konumuna düşürmekten daha zararlı olabilir?

Düşünebiliyor musunuz? Cumhurbaşkanı, Başbakan veya Dışişleri Bakanısınız. Bastığınız zemin, 7,4'lük bir depremle sarsılıyor. Ama siz, hem ayakta durmaya hem Türkiye'nin haklarını savunmaya hem de muhatabınızın

'mahkeme ne olacak?' gibi zor sorularına cevap vermeye çalışıyorsunuz. Ama birileri kalkıp, ülkenin, ekonominin, demokrasinin düştüğü durumu görmeyecek, ama dışarıdan gelen demokratik çağrılara savaş açacak.

Bu çevreler, özellikle Batı'dan gelen demokrasi desteğini boşa çıkarmak için bazen açıktan, bazen ima ile şunu söylüyor: AB ve ABD kendi çıkarlarına hizmet ettiği için AK Parti'yi destekliyor. Halbuki bu destek sadece Batılı devletlerden gelmiyor. Le Monde'dan New York Times'a bütün Batı medyası, insan hakları örgütleri, uluslararası örgütler hep aynı mesajı veriyor. Amerika'daki bir avuç neo-con ve onların Türkiye'deki ideolojik akrabaları dışında dünyada davayı normal kabul eden yok.

Üstelik iddia edildiği gibi Batı, AK Parti'yi çıkarlarına hizmet ettiği için destekliyor olsaydı, Irak Savaşı'ndan bu yana Batı'ya nefretle bakan İslam dünyasının böyle işbirlikçi bir partinin kapatılmasını alkışlaması gerekirdi. Aksine, İslam ülkeleri ile Batı'nın bu konudaki yaklaşımları arasında hiç fark yok. AK Parti'nin son 5 yılda yaptıklarını takdirle izleyen İslam dünyası halklar, yönetimler ve medya düzeyinde davayı şaşkınlıkla izliyor ve bunu büyük haksızlık olarak görüyor. Yönetimler Batı'daki gibi sesli tepki vermese de bunlar özel sohbetlerde ifade ediliyor. Medyanın yaklaşımı ise çok net. Mesela, Lübnan'ın The Daily Star gazetesinin kapatma yorumu şöyle: "AK Parti'ye açılan kapatma davası, Ortadoğu'da açılsaydı silahlar konuşurdu. AK Parti'ye büyük bir haksızlık yapıldı. Bu haksızlığa rağmen Erdoğan ve partisi çok sabırlı davranıyor." El Hayat, davayı 'komplo' olarak nitelerken, El Beyan 'benzeri görülmemiş' diye tanımladığı davanın, AKP'nin seçimlerdeki zaferinden 8 ay sonra yaşanmasına dikkat çekiyor. Arab News ise şöyle diyor: "Türkiye, AK Parti liderliğinde gelişti. Partinin kapatılması halinde, bunu izleyecek istikrarsızlık tahayyül bile edilemez."

Görevi gereği Ortadoğu'da medyayı yakından izleyen önemli bir ülkenin temsilcisi ile konuşurken, onun da İslam dünyasının davaya bakışı konusunda aynı gözlemi yaptığını gördüm. Ona göre Türkiye'yi daha yakından izlemeye başlayan Ortadoğu medyası, davayı 'demokrasi isteyenler ile baskıdan yana olanların mücadelesi' olarak görüyor.

Aslında bu durumu görmek için Köşk krizinden bu yana bu ülkelerde yayınlanan Türkiye karikatürlerine bakmak yeterli. Mesela, Şark'ul Avsat'taki bir karikatürde, Anayasa kitapçığının içinden bir general çıkıyor. El Düstur'daki karikatürde sandığa giden seçmenin önüne bir topun namlusu uzanıyor ve "Asker 5 yılda 4 hükümet devirdi" diye dalga geçiliyor. El Haliç gazetesindeki karikatür, AK Parti liderini asker şapkasıyla kurulan tuzağa düşmek üzereyken resmediyor. El Ahram'daki karikatürde ise elinde gül bulunan minik kızın önüne dikilen irikiyim bir adam gülleri postallıyla eziyor.

Yabancıların 'demokrasiye dikkat' demeçlerinden incinen milli gururu yüksek şahsiyetlerin, önce ülkemiz adına verilen bu berbat imajdan rahatsız olması ve bunun sorumlularından hesap sorması gerekiyor mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Hangi birisu, hepisu tersten geliyu!"

Abdülhamit Bilici 2008.04.23

Meşhur Temel fıkrasını bilirsiniz. Henüz acemi bir şoför olan Temel, otobana ters yönden girmiş. Korkunç durumu gören trafik polisleri, yol üzerinde seyreden araçları uyarmak için telsizden "TEM'de bir araç ters yönde seyretmektedir." diye anonsa başlamışlar. Bu çağrıyı duyan Temel "Ulan hangi birisu, hangi birisu? Punların hepisu tersten geliyu." demiş.

Demokratik açıdan AK Parti'yi kapatma girişiminin, ters yönden otobana girmek gibi vahim bir durum olduğunu görmek istemeyenler, bu konudaki haklı her ikaza Temel gibi trajikomik tepkiler veriyor.

Şayet seçmenin yarısının oyunu alan, şiddete bulaşmayan ve teşvik etmeyen bir partiyi kapatma girişiminin demokrasiye aykırı olduğunu söyleyen bir gazeteci ise onu derhal psikanalize tabi tutar; çocukluğunda ne tür olayların etkisinde kaldığını araştırmaya koyulurlar. Demokrasiyi hatırlatan başka bir ülkenin siyasetçisi ise hemen yargıya ve içişlerine müdahale etmekle suçlarlar. Uluslararası bir örgüt demokrasi ikazında bulunsa, hemen ona bir kulp takmaya çalışırlar.

Malum çevreler, en son Türkiye'nin de kurucuları arasında yer aldığı Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'nin (AKPM) kapatma davasıyla ilgili bildirisine taktı. Bildiride ne dendiğine bile bakmadan, bunun AK Partili vekillerin siparişi üzerine yayınlandığını, Türkiye'nin yabancılara gammazlandığını ve dolayısıyla hiçbir anlam taşımadığını dillerine doladılar.

Velev ki bir Türk vekil AKPM'de böyle bir talepte bulunmuş olsa, ne olur? Her Türk vatandaşının, Avrupa Konseyi'nin bir başka organı olan AİHM'ye devlet aleyhine dava açma gibi yasal bir hakkı yok mu? Bu çarpık mantığa göre AİHM'ye yapılan her başvuru Türkiye'yi gammazlamak mı oluyor?

Tartışma bitmeyince, suçlanan AK Partili vekil Mevlüt Çavuşoğlu, iddiayı yalanlayarak böyle bir talepte bulunmadığını açıkladı. Bu da yetmeyince, AKPM Başkanı Luiz Maria De Puig konuşmak zorunda kaldı. Star Gazetesi muhabirine konuşan De Puig, kapatma girişimine karşı bildiri yayınlama konusunu ilk önce kendisinin araştırdığını hatırlatarak şöyle dedi: "Dava sürpriz oldu, hemen bilgi istedim. Çünkü bir savcının halkın seçtiği ve iktidardaki bir partinin kapatılmasını istemesi, Avrupa'da hiç görülmemiş bir olay. Sonra anladım ne olup bittiğini. Hemen Türk delegasyonu ile konuştum. Uluslararası kurum ve kişiler açıklama yaptılar. Ben de bizim kurumlarımızın ne yapacağına baktım. Türkiye, Avrupa Konseyi üyesi. Bu yüzden hemen grup başkanlarına ortak deklarasyon yapmayı önerdim. Çok ciddi bir değerlendirmeyi içerecek bir deklarasyon."

Maalesef bu açıklama da tartışmayı bitirmedi. Halbuki bildiriye 21 AKPM üyesi imza koymuştu. Bunlar, AK Parti'ye bakışları birbirinden çok farklı partilere mensup isimlerdi. 8 Hristiyan Demokrat, 5 Liberal, 4 Avrupa Demokratları, 2 Sosyalist, 2 de Komünist'in bildiride imzası vardı. Deklarasyonu imzalayan parlamenterler arasında, 4 siyasi grubun (Hristiyan Demokrat, Sosyalist, Liberal ve Komünist gruplar) başkanları da bulunuyordu.

Sanki bütün dünya kapatma davasını normal karşılarken, sadece AKPM itiraz etmiş. O da bu istisnai tavrı AK Partili üyelerin ricası üzerine almış. Sanki orada temsil edilen bütün siyasi gruplar ve bunların başkanları, AK Parti'nin emir erleri ve küçük bir rica ile kaleme sarılıp böyle bir metni deklare etmişlerdi.

Biliyorsunuz önceki gün de AK Partili vekillerin temsil edilmediği Avrupa Parlamentosu, Türkiye raporunda kapatmayla ilgili benzer ifadelerle yer verdi. AP Dış İlişkiler Komisyonu'nda 2'ye karşı 53 oyla kabul edilen raporda, kapatma davasından endişe duyulduğu ifade edildi. Anayasa Mahkemesi'nin Avrupa standartlarına, Venedik Komisyonu'nun siyasi parti kapatma kriterlerine ve hukuk kurallarına uygun karar alması istendi.

Şimdi merak ediyoruz, acaba Avrupa Parlamentosu'nun bu raporunu nasıl geçersiz hale getirmeye çalışacaklar? Mesela, bu ifadelerin de AK Parti'nin siparişi üzerine mi rapora girdiğini öne sürecekler? Yoksa, Avrupa'nın demokrasiyi bilmediğini, gerçek demokrasiyi kendilerinden öğrenmesi gerektiğini mi söyleyecekler?

Başta dedik ya, insan Temel gibi bir kez ters yöne girmeyiversin. O zaman standart demokratik ikazların hepsi size ters gelmeye başlar. Siz de aynaya bakıp yansıyanı görmek yerine, Temel gibi doğru yönü hatırlatan herkese çamur atar ve âlemin gözünde nasıl maskara durumuna düştüğünüzü bile anlamazsınız.

İki önemli gelişme

Abdülhamit Bilici 2008.04.26

Belki Avrupa'nın temel aktörlerinden biri değil, ama halen AB dönem başkanlığını yürüten Slovenya'nın Türk soy isimli cumhurbaşkanının analizi dikkat çekiciydi. Avrupa Parlamentosu'nda konuşan Danilo Türk, küresel oyuncu olmak istiyorsa AB'nin Türkiye'ye ihtiyacı olduğunu söylüyordu.

Komisyon Başkanı Barroso da 2 hafta önceki ziyaretinde, AB ile Türkiye'nin kader birliğinden söz etmiş; ünlü Cana'da Düğün tablosuna atıfla Türkiye'nin her zaman Avrupa siyasetinde anahtar aktör olduğu mesajını vermişti.

Bu mesajlar, ilişkileri canlandırma açısından önemli olduğu kadar, AK Parti hükümetinin AB sürecini unuttuğu eleştirilerindeki bir yanıla işaret etmesi bakımından da önemli. Büyük oranda haklı olan bu eleştirinin bir eksiği var: İlişkilerdeki soğumada AB'nin payını unutmak. Üstelik AB açısından bu gerilemeyi, sadece Sarkozy ve Merkel'in olumsuz tutumlarına bağlamak da yeterli değil. Aslında, sorunun temelinde, güvenlikten enerjiye, demografik yapıdan dış politikaya birçok alanda AB'nin kendi stratejik analizlerinin gereğini yerine getirmemesi yatıyor.

Bu durumu, AB için söylenen 'ekonomik dev, stratejik cüce' nitelemesi ne kadar açıklar bilemem, ama sadece enerji alanında AB'nin kendi öncelikleri ile izlediği politika arasındaki tutarsızlığa bakmak her şeyi anlatıyor. Mart 2006 tarihli AB enerji raporu, birliğin enerjide yüzde 50 oranındaki dışa bağımlılığının 15 yıl sonra yüzde 90'a fırlayacağını söylüyordu. Doğalgaz ithalatının yarısını karşılayan Rusya ile ilişkiler önemliydi, ama yeni alternatiflerle bu bağımlılık hızla azaltılmalıydı. Üstelik enerji güvenliği için önerilen alternatif 10 boru hattından 5'inin Türkiye'den geçtiği söyleniyordu. Bunların en önemlisi Nabucco idi.

Ama bu gerçeklere rağmen, AB'nin Türkiye politikasına ve enerji siyasetine bakın. AB'nin kendi yanı sıra yüzünden ortaya çıkan Kıbrıs pürüzü yüzünden dondurulmuş, her an gerilim dolu bir ilişki. Hazar bölgesi ve Ortadoğu'daki gazı Avrupa'ya taşıyacak Nabucco, fizibilite çalışmaları Haziran 2004'te başlamasına rağmen hâlâ sürüncemede. Öte yanda ise atak üstüne atak yapan bir Rusya.

Bugünlerde sevindiren gelişme, 3 yıllık bu karşılıklı ivme kaybının ardından iki tarafın da taze gayret içinde olması. Barroso'nun ziyareti, Slovenya Cumhurbaşkanı'nın sözleri, hükümetin 301 adımı bunun belirtileri. AB, enerjide de 3-4 yıllık ihmalini telafiye çalışıyor. Geçtiğimiz günlerde yaşanan iki gelişme bunun delili. Bunlardan biri, AB'nin şimdiye kadar Rusya'nın etkisine bıraktığı Türkmenistan'ı hatırlaması ve doğalgaz kaynaklarıyla dünyada ilk 3'e giren bu ülke ile temasa geçmesi. Dış İlişkiler Komiseri Benita Ferrero-Waldner ile Fransız ve Slovenya dışişleri bakanlarının yer aldığı üst düzey AB heyetinin, Aşkabat'ta Türkmen lider Gurbanguli Berdimuhammedov ile yaptığı görüşmenin sonucunu, 14 Nisan'da AB Komisyonu sözcüsü Chritiane Hohmann'dan öğrendik.

Buna göre Türkmenistan, 2009 itibarıyla Avrupa'ya 10 milyar metreküp doğalgaz sözü veriyordu. Daha önemlisi, ilk kez Türkmen liderin, Rusya dışı yollardan Avrupa'ya gaz satma isteğini ifade etmesildi. Yıllardır bu seçeneğin zorluğu konuşuldu. Ama Brüksel bu kez kararlı. Çünkü AB yetkilisi, 3 seçeneği sıralayarak, bu işin mutlaka gerçekleşeceğini söylüyor: Birincisi, Trans-Hazar boru hattıyla Azerbaycan-Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşması. İkincisi, boru hattının Kazakistan'dan Azerbaycan'a geçmesi. Üçüncüsü, Türkmen gazının sıvılaştırılarak gemiyle karşı yakaya taşınması.

Diğer gelişme ise 16 Nisan'da Irak'ın Avrupa'ya 5 milyar metreküp gaz taahhüdünde bulunması. Irak Başbakanı Maliki ile görüştüktan sonra konuşan Barroso, bu miktarın artabileceğini, Irak'la bir enerji paktının imzalanmak üzere olduğunu duyurdu. Bu iki gelişmeye, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'in 9 milyar metreküplük doğalgaz ihracatının ikiye katlanabileceği açıklamasını, Bakü-Aşgabat arasındaki sorunlarının aşıldığını ve Mısır gazını Türkiye'ye getirecek boru hattının tamamlanmak üzere olduğunu ekleyince, 30 milyar metreküplük Nabucco projesiyle ilgili en önemli eleştiri olan "yeterli gaz yok" tezi çürüyor.

Tam da bu sırada, AB nezdindeki Rus büyükelçisi Vladimir Chizhov'un 'Nabucco'nun hayali proje olduğunu ve İran gazı olmadan doldurulamayacağını' söylemesi, gelişmelerin önemini gösteriyor. Brüksel'in hab-ı gafletten uyanması, enerji oyununu hızlandırırken, vazgeçilmez konumu sayesinde ülkemize de önemli avantajlar sunuyor. Yeter ki, içeride birbirimizi tüketmek yerine, biraz da ülkemizin gelecek yüzyılını etkileyecek bu işlerle ilgilenelim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çocuk katliamı ve barış!

Abdülhamit Bilici 2008.04.30

Savaş ve barış birbirinin zıddı. Ama ortak bir noktaları var. Savaş da, barış da tek başına olmuyor. Bu kural, bugünlerde yine gündemde olan İsrail ile Filistin veya İsrail ile Suriye arasındaki barış çabaları için de geçerli. Bazı asil girişimler ortaya çıkıyor, ama öyle şeyler yaşanıyor ki insan tarafların barış isteyip istemediğinden endişeye kapılıyor.

En son 84 yaşındaki eski ABD başkanlarından Carter, cesur bir misyon üstlendi. Barış için ülkesinin karalistesinde yer alan Şam'a giderek yine ülkesinin 'terör örgütü' listesindeki Hamas lideri Halid Meşal ile görüşme kararı aldı. Beklendiği gibi bir anda saldırıların hedefi oldu. Pentagon, eski başkanın "teröristlerle" görüşerek suç işlediğini söyleyecek kadar ileri gitti. Dışişleri Bakanlığı'nın yanı sıra üç başkan adayı da Carter'ı eleştirdi. Dünyanın gözleri önünde yaşanan bir trajediyi seyretmek yerine bir adım atmaya karar veren Carter, medyanın ağır eleştirileri altında İsrail'e vardığında kapılar yüzüne kapandı. Başbakan Olmert, Savunma Bakanı Barak, Dışişleri Bakanı Livni ve muhalefet lideri Netanyahu görüşme taleplerini geri çevirdi.

Aslında İsrailliler, 2006'da yayınladığı "Filistin: Barış, Apartheid Değil" adlı kitabından dolayı Carter'a kızgındı. Çünkü İsrail'in Filistin topraklarında uyguladığı politikayı, Güney Afrika'daki ırkçı politikaya benzetiyordu. Belki eleştirileri sertti, ama o İsrail veya Yahudi düşmanı değildi. Çünkü Mısır ve İsrail arasında 1979'da imzalanan Camp David'in mimarı o idi.

Yaşlı barış elçisi, Meşal'le yaptığı 7 saatlik görüşmeyi Kudüs'te özetlerken, iki noktayı vurguladı: Birincisi, Hamas'ın İsrail'le yan yana yaşamayı kabul ettiğiydi. Üstelik, Hamas referandumla kabul edilmesi halinde her barış anlaşmasını tanıyacağına dair Carter'a yazılı teminat vermişti. Ateşkese de hazır olduklarını söylüyorlardı. İkinci nokta, İsrail ve ABD'nin Hamas ve Suriye'yi dışlayarak barışa ulaşmasının mümkün olmadığıydı. Ancak bütün bunca çabaya rağmen Hamas, Carter'ın roket saldırısını durdurma talebini kabul etmedi. Kısaca hem İsrail hem Hamas fırsata sırtını döndü.

Esasında bölgede barış isteyen Türkiye'nin çabaları da Carter'inkinden farklı değil. Türk girişimi de iki noktaya yoğunlaştı. Filistin'de olayların bugünkü noktaya gelmesini önlemek için Türkiye, Carter'dan da önce Meşal ile temasa geçerek Ankara'ya davet etmiş ve Carter'a yapılan saldırıların benzerlerine muhatap olmuştu. Bu yüzden İsrail küplere binmiş ve olayı PKK ile temas kurmaya benzetmişti. Hamas da Ankara'nın bu çabasına

karşılık en küçük açılım sinyali vermeden Türkiye'den ayrılınca, taraflar girişimi kendi elleriyle öldürmüş oldu. Sonrası malum.

Türkiye şimdi de İsrail ile Suriye arasında, Başbakan Erdoğan'ın bizzat üstlendiği barışa katkı rolüyle dünya gündeminde. İki tarafın da güven duyduğu Türkiye, taraflar arasında mekik dokuyarak barış için çabalyor. Ancak bu gayretler tüm hızıyla sürerken, İsrail önceki gün Beyt Hanun'daki evlerinde kahvaltı yapmakta olan Ebu Mutak ailesini ortadan kaldıran bir katliama imza attı. Anne Müyesser Ebu Mutak, çocukları 15 aylık Musad, 4 yaşındaki Salih, kızları 3 yaşındaki Hana ve 6 yaşındaki Rudeyne ile birlikte can verdi. O saatte yakındaki bir bakkala alışverişe gittiği için hayatta kalan baba Ahmet Ebu Mutak, çocuklarının cenazesi başında "Ne kara gün. Ailemi katlettiler." diyordu. Bu vahşi olay, bana Türkiye'nin daha önce yine iki ülke arasındaki barış girişimi sırasında, İsrail'in tekerlekli sandalyesiyle sabah namazı çıkışı evine dönen 67 yaşındaki Şeyh Yasin'i katletmesini hatırlattı. Umarız sürece etkisi aynı olmaz.

Aslında İsrail'de yapılan birçok anket barış konusundaki bu isteksizliği ortaya koyuyor. Mesela İsrail gazetesi Yediot Aharonot'un geçtiğimiz cuma günü yayınladığı ankete göre İsraillilerin üçte ikisi, Golan Tepeleri'nden çekilmeye karşı çıkıyordu. Yani, bütün dünyanın işgal diye gördüğü bir haksızlığın sürmesinden yanaydı. Aynı tutum, İsrail'in işgal altında tuttuğu ve barış için anahtar kabul edilen Kudüs için de geçerli. BESA Center'ın 13 Nisan tarihli anketine göre, İsraillilerin yüzde 62'si Kudüs'ün statüsünün barış görüşmelerinde konuşulmasına bile karşı. Yüzde 71 ise Doğu Kudüs'ün ve Mescid-i Aksa'nın gerçek sahiplerine verilmesini istemiyor. İsrailli bir akademisyen olan Efraim İnbar, bu sonucu "Yahudilerin mücadelede pes etmediği" gibi olumlu bir biçimde yorumlayarak Olmert'i uyarıyordu.

İşte barışa karşı bu direniş, sadece Müslümanların değil bütün insanların İsrail'e bakışında etkili oluyor. Bu durumda, AB Komisyonu'nun yaptırdığı bir ankette, Avrupalıların yüzde 59'unun İsrail'i dünyada barışın önünde en büyük engel görmesine şaşmamak gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden Kürtlerle temas kuruldu?

Abdülhamit Bilici 2008.05.03

Kapatma davasının yol açtığı psikolojik atmosfer ve 1 Mayıs geriliminin gölgesinde, Türkiye tarihî bir adım attı. Önemli bir tabu, sessiz sedasız yıkılmış oldu.

Başbakanlık Başdanışmanı Ahmet Davutoğlu başkanlığındaki heyet, önceki gün Bağdat'a giderek Kürdistan Bölgesel Yönetimi başbakanı sıfatını taşıyan Neçirvan Barzani ile görüştü. Ziyaret kapsamında Cumhurbaşkanı Talabani ve Başbakan Maliki gibi önemli isimlerle de görüşmeler yapıldı. Ama bunlar en üst düzeyde daha önce de defalarca gerçekleştirilen temasların devamı niteliğindeydi. Dolayısıyla bu ziyarette önemli ve tarihî olan, birbirlerine iki düşman gibi bakan taraflar arasında, resmi ve kamuya açık dostane bir temasın gerçekleşmesiydi.

Bu çok önemli bir adımdı, çünkü çok yakın zamana kadar Irak Kürtleri, Türkiye'yi kendilerini her an yutma tehlikesi taşıyan korkunç bir dev gibi görüyordu. Irak Kürtleri ise Türkiye'nin gözünde baş düşman PKK ile işbirliği yapan düşman konumundaydı. Bu yüzden Türkiye, PKK'ya yönelik sınır ötesi operasyona hazırlanırken, bu imajın etkisindeki Kürtler korku içindeydi. Terörün bahane olduğunu, Ankara'nın aslında Kürtlerin anayasal haklarını elinden almak için Irak'a gireceğini, bir kez girdikten sonra da çıkmayacağını, Kerkük'e kadar

ilerleyeceğini ileri sürüyorlardı. Nitekim benzer şekilde Türkiye'de de en üst düzey ağızlardan sınır ötesi operasyonun hedefinin ne olacağı konuşulurken, Barzani'nin de hedef olabileceği ima ediliyordu.

Konu sadece imajla sınırlı değildi. Ankara'da konuyu yakından takip eden diplomatlara, Irak'ın kuzeyindeki Kürt yönetimiyle neden resmi temas kurulmadığını sorduğunuz zaman şu standart cevabı alıyordunuz: "Irak Anayasası, Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ni tanımış olsa da biz tanımıyoruz. Çünkü Irak'taki anayasal süreç tamamlanmış değildir. Bu durumun kalıcı olup olmadığı belli değildir. Bizim muhatabımız Bağdat'tır. Mesud Barzani dahil Iraklı Kürt liderlere de kapımız açık. Ancak temsil ettikleri idari konumuyla değil, parti başkanı sıfatıyla." Şu hususu hatırlatmakta yarar var: Türkiye bu tezi savunurken, Mesud Barzani, Kürdistan Bölgesel Yönetimi başkanı sıfatıyla komşu ülkeleri ziyaret ediyor; Beyaz Saray'da Bush tarafından ağırlanıyor ve Brüksel'deki AB kurumlarında konuşmalar yapıyordu.

Yanlış anlaşılmasın. Irak Savaşı sonrası ortaya çıkan bu yapıyla, baştan beri önkoşulsuz ilişki kurulmasını savunanlar, bunu bir çelişki gibi görebilir. Ama bizim bunları hatırlatmaktaki maksadımız, bir tutarsızlığın altını çizmek değil. Sadece atılan adımın çapının iyi anlaşılması için önceki manzarayı resmetmek. Zira bütün dünya karşı çıksa da haklı olduğuna inandığınız bir davayı savunabilirsiniz. Mesela Türkiye için Kıbrıs davası bunun en iyi örneğidir.

Ancak Ankara'nın bu Kürt oluşumunu muhatap almamakta, Irak'taki anayasa süreci dışında da çok haklı olduğu bir tez vardı. Bu yapı, Türkiye'ye yıllardır kan kusturan PKK'ya elini kolunu sallayarak hareket etme özgürlüğü sağlıyordu. Bölge, örgüt için bir dönem Suriye'nin oynadığı rolü oynamaya başlamıştı. PKK temsilcileri bu idarenin televizyonlarında boy gösteriyor, kuzeydeki şehirlerde örgütlenmesine göz yumuluyordu. Türk tutumu, sadece Irak Anayasası'na dayansa belki haklı görülmeyebilirdi, ancak Türkiye gibi önemli bir bölge gücünün terörü himaye eden bir yapıyla temas kurması hiçbir ölçüye sığmazdı.

Peki ne değişti de dün birbirine düşman kardeşler gibi davranan taraflar masaya oturmaya razı oldu? Bir sonraki yazıda bu sorunun cevabını ele alalım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dağlıca baskınından Kürt barışına!

Abdülhamit Bilici 2008.05.04

Hafta içinde Bağdat'a giden heyetin Kürdistan Bölgesel Yönetimi başbakanı sıfatını taşıyan Neçirvan Barzani ile görüşmesi, Türkiye'nin uzun süredir tehdit olarak algıladığı bir oluşumu tanıması demektir.

Bu, asla sıradan bir adım değildi. Kürt meselesine bakışta dönüm noktasıydı, bir tabunun yıkılmasıydı. İçerideki Kürt meselesine bakış açısından da ciddi anlamlar taşıyan bu açılım, aynı zamanda Türkiye'nin bölgedeki etkinliğini kısıtlayan ve aleyhine kullanılma riski taşıyan bir handikaptan kurtulması anlamına geliyordu.

Ankara'nın Irak'ın kuzeyindeki Kürt oluşumuna bakışını ele aldığımızünkü yazıyı bitirirken, "Ne değişti de dün birbirine düşman kardeşler gözüyle bakan taraflar masaya oturmaya razı oldu?" diye sormuştuk. Evet, ne oldu da Türkiye'nin tavrı değişti?

Kuşkusuz bu değişimde etkili olan faktörlerin başında, bütün diplomatik ve siyasî hazırlık süreciyle sınırötesi operasyon geliyor. Bush'un PKK'yı ortak düşman ilan etmesinden sonra, Irak Kürt yönetiminin de PKK'yı kart olarak kullanma (mesela Kerkük'e karşı) ihtimali ortadan kalktı. Bağdat'la varılan mutabakatta da PKK terör örgütü olarak tescil edilince, Irak'taki bütün gruplar bu konuda Türkiye tarafına geçti; Kürtler yalnız kaldı.

Operasyonun sivillere zarar vermeden, sadece PKK'yı hedefleyerek dar ve kısa süreli bir şekilde gerçekleşmesi, Türkiye aleyhine karalamaları boşa çıkarırken, taraflara da güçlerinin sınırını gösterdi. Ayrıca Talabani'nin operasyon sürecinde takındığı olumlu tutum ve Türkiye ziyareti, Kürtlerle temasın önündeki en önemli engeli ortadan kaldırdı. Bir bakıma, Türkiye'yi tuzağa çekmek, içeride ve dışarıda Türk-Kürt çatışmasını tetiklemek için kurgulanan Dağlıca baskını, izlenen strateji sayesinde Iraklı Kürtlerle barışın yolunu açtı.

İkinci faktör, operasyon öncesi ve sonrasında bölgenin nabzını tutan Türk yetkililerin edindiği olumlu izlenimlerdi. Görüşmelerde bütün Kürt liderler, Türkiye ile ilişkileri geliştirme arzusunu ifade ediyor ve özetle şunu söylüyorlardı: "Biz yüzümüzü Türkiye'ye dönmek istiyoruz. Biz de Türkiye'deki gibi demokratik bir sistem istiyoruz. PKK'ya karşı işbirliğine hazırız."

Üçüncü faktör, Türkiye'de hem devlet hem de toplum katında, Irak'taki bütün gruplarla temas kurulması fikrinin güçlenmesiydi. MİT Müsteşarı Emre Taner'in örgütün 80. yılı münasebetiyle yaptığı konuşma ve bölgedeki temasları, eski genelkurmay başkanlarının yaptığı özeleştirimler, Dışişleri'nin geliştirdiği yeni yaklaşımlar bu açılımın habercisiydi. 2003 öncesinde sadece Kürt ve Türkmenler ile irtibatı olan Ankara, savaştan sonra Kürtler hariç bütün gruplarla temasa geçmişti. Şii ve Sünni bütün fraksiyonların yanı sıra Dürziler, Keldaniler, Ubeydi aşireti gibi gruplarla da ilişkiye girilmişti. O kadar ki, bu gruplardan bazıları Türkiye'nin desteğiyle kongrelerini İstanbul'da yapıyordu. Bu çerçevede, Kürtlerle ilişkilerin soğuk olması Türkiye'nin manevra alanını daraltan bir eksiklikti. Örneğin, enerji alanında bütün dünyanın ilgilendiği Kuzey Irak'a, komşu ülke Türkiye sırf bu yüzden seyirci mi kalacaktı?

Dördüncüsü, kardeş ve akraba bir grupla kötü ilişkilere sahip olmanın ve aracılar üzerinden iletişim kurmanın iki tarafa da faydası yoktu. Nihayet bu perspektif, son MGK toplantısından çıkan bildiriye "Tüm Iraklı grup ve oluşumlarla istişarelerin sürdürülmesinin yararlı olacağı" şeklinde yansınca, Kürtlerle temas konusundaki sivil-asker görüş farkı da ortadan kalkmış oldu.

Beşincisi, Iraklı gruplardan hiçbiri, Kürtlerin elde ettiği yerel yönetim hakkını sorgulamıyordu. Bu, fiilen ve yasalarla (de jure) kabul edilmiş bir durumdu. Irak'taki diğer grupların kabul etmediği nokta, bu yerel yönetimin sınırlarını, Kerkük ve Musul'u da içine alacak şekilde genişletme çabalarıydı. Bu, Türkiye'nin tezini destekleyen bir pozisyondu. Üstelik başta BM olmak üzere dünya, Kerkük'teki tehlikeyi fark etmiş ve Ankara'nın tezine yaklaşmıştı.

Son olarak, ortaya çıkan bu fırsatın heba edilmesi halinde, yaklaşan yaz aylarında artması beklenen PKK saldırıları yüzünden bir daha bu teması gerçekleştirmeye uygun bir zemin bulamama tehlikesi vardı.

Şimdilik, Bağdat'ta ve başdanışman düzeyinde gerçekleşen bu resmî temasın, Erbil'e taşınması ve düzeyinin yükseltilmesi mümkün görünüyor. Ama ilişkinin hızını, Kürt yönetiminin PKK'ya yönelik tavrı belirleyecek. Bu arada taraflara düşen, hızla buzları eritmek ve oluşacak kardeşlik havasını içeriye de taşımak olmalı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dış politika için en yakın tehdit

Abdülhamit Bilici 2008.05.07

Türkiye'de işler yolunda gitseydi, Başbakan Erdoğan bugün Afrika turunun ortasında olacaktı. Çok önceden yapılan bu programa göre Erdoğan, 4-8 Mayıs tarihleri arasında 5 günlük bir Afrika seyahatine çıkmış olacak; Kamerun, Nijer ve Nijerya'yı ziyaret edecekti.

İşler yolunda gitseydi, Afrika'da bu yıl 10, önümüzdeki yıl ise 5 yeni büyükelçilik açılacaktı. İlk kez Afrika ve Arap ülkelerinin liderleriyle Türkiye'de zirve toplantıları düzenlenecekti.

Yine bu ay içinde, Başbakan Erdoğan'ın Brezilya, Arjantin ve Şili'yi kapsayan 10 günlük Güney Amerika gezisine çıkması planlanıyordu. Gezinin kesin tarihi netleşmemişti, ama bunun da Mayıs ayında gerçekleşmesi bekleniyordu.

Cümleleri 'cek, cak' ve 'yordu' diye bitiyorum, çünkü artık bu geziler yapıl(a)mayacak. Geçtiğimiz cuma günü Başbakanlık'tan yapılan birkaç satırlık açıklama ile bu gezilerin sessiz sedasız iptal edildiği duyuruldu.

Türkiye'nin yeni açılım alanları olarak tespit edilen Güney Amerika ve Afrika ile ilişkileri geliştirme açısından büyük önem taşıyan bu ziyaretlerin iptal edilmek zorunda kalması, kapatma davasıyla normal seyrinden çıkan dahili siyasetin, harici siyasetimize nasıl darbe vurduğunun somut göstergesi.

Avrupa Birliği'nden Afrika'ya, İslam dünyasından Güney Amerika'ya yeni açılımların gündemde olduğu bir dönemde, içeride böyle bir belirsizliğin yaşanması gerçekten büyük talihsizlik. Suriye ile İsrail arasındaki barış çabasına katkıda bulunan, Filistin'de El Fetih ile Hamas arasında köprü kurmaya çalışan, Lübnan'da, Pakistan'da, Afganistan'da, Darfur'da üstleneceği iyi niyet misyonuna umutla bakılan Türkiye, kapatma davasıyla yeniden içe dönme tehlikesiyle karşı karşıya.

Zira ortaya çıkan yeni siyasi tablo karşısında liderlerin öncelikleri dış meselelerden iç politik meselelere kayacaktı. Daha 9 ay önce seçim yapılmış olmasına rağmen, erken seçim veya referandum gibi gündemler ortaya çıkacaktı. Kapatma durumunda ise büsbütün bir belirsizlik bulutu çökecekti ülkenin üzerine.

Hükümetin dış politikası üzerinde etkili olan bir isme, içerideki bu durumun dış politikayı ve dışarıdaki muhataplarının tavrını nasıl etkilediğini sorduğumda, şunları söyledi: "Dış politika performansı güvenilirlik, kredibilite ve istikrar gibi 3 kritere dayanır. Kapatma davası yüzünden henüz bir kredibilite sorunu yaşamadık. İsrail, Suriye ve Lübnan'daki temaslarda böyle bir hava algılamadık. Ancak bunun nedeni, olayın önemsiz olması değildi. Güvenin sürmesinde, benzer sorunların bir yıl önce de yaşanmış ve Türkiye'nin bunları aşmış olmasının etkisi büyüktü. Krizin yine bir şekilde aşılabileceğini düşünüyorlardı."

Peki bu durum ne kadar sürdürülebilirdi? Coğrafi konumu ve sahip olduğu değerler açısından Türkiye her zaman önemini koruyacaktı. Ama bu kriz, dünyada Türkiye'ye itibar kazandıran en önemli kartı tehlikeye atıyordu. Bu kart, Türkiye'nin yaşadığı demokratik değişim tecrübesiydi. Lübnan'da, Filistin'de, Pakistan'da krize gömülen taraflar için AK Parti tecrübesi bir kılavuz niteliğindeydi. Bu tecrübe bütün İslam dünyasında ve Batı'da heyecanla izleniyordu. Ancak düşman ülkeleri buluşturan Türkiye, kendi içinde kavgaya tutuşursa ne kadar inandırıcı olabilirdi?

Türkiye'nin dünyada oynadığı bu rolü anlayan isimler de kapatma davası konusunda aynı kaygıyı taşıyor. Mesela, Amerika'daki önemli düşünce kuruluşlarından Rand'ın kıdemli Ortadoğu uzmanı Stephen Larrabee, kapatma davasının Türkiye'yi içine kapatacağını ve bölgede oynadığı roller ortada kalacağı için bunun olumsuz sonuçlarını tüm dünyanın hissedeceğini söylüyordu. Larrabee, kapatma davasının Türk dış politikası üzerine, Watergate ve Monica skandallarının Amerikan dış siyasetine yaptığı gibi bir etki yapacağını düşünüyor ve muhtemel sıkıntıları şöyle sıralıyordu: AK Parti, kapatma davasıyla karşı karşıya kalırken, Kıbrıs'ta bir ilerleme sağlanması düşünülemez. Dava kapatmayla sonuçlanırsa, AB ile müzakereler askıya alınır, belki de süreç tamamen biter. Hem iç hem dış politika yönleri olan Kürt meselesi çözüm rotasından uzaklaşır; kontrolden çıkar. Türkiye'nin devre dışı kalması, İran krizinin kontrol altında tutulmasını zorlaştırır. Irak, Suriye, Lübnan, Filistin ve birçok bağlamda hayati roller oynayan Türkiye'nin içe kapanması, bütün bu sorunlara olumsuz etki

yapar. Dünya, özellikle de Batı İslam'ın çağdaş değerlerle el ele yaşayabileceğini gösteren bir örnekten mahrum kalır.

Dünyanın gördüğü bu gerçeği, yargıçlarımız neden görmesin?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kapatma davasının faydası!

Abdülhamit Bilici 2008.05.10

AB Genişleme Komiseri Rehn'in Milliyet'e verdiği röportaj ve AB Komisyonu Başkanı Barroso'nun Türkiye'ye ilişkin önceki gün dile getirdiği sözler, bir toplantıda konuşulanları yeniden hatırlamayı zorunlu kıldı.

Komisyon Başkanı Barroso, Türkiye'ye yaptığı ziyaretin son gününde bir grup gazeteciyle Çırağan Sarayı'nda kahvaltı yapmıştı. Bizim de katıldığımız bu kahvaltıda, gezi boyunca edindiği izlenimleri paylaşırken, bizim Türkiye'ye ilişkin düşüncelerimizi öğrenmek istiyordu. Özellikle parti kapatma, başörtüsü ve laiklik konusundaki çıkışlarından pek memnun olmayan meslektaşlarımız, Barroso'yu hayli sıkıştırdılar. Ama o söylediklerinden geri adım atmadığı gibi daha ileri değerlendirmeler bile yaptı.

Zaman ve Today's Zaman'da bu kahvaltıda sorulan soruları ve Barroso'nun cevaplarını yayınladık. Mesela Barroso, demokrasinin elbette çoğunluğun azınlık üzerinde tahakkümü olmadığını, ama çoğunluğa rağmen yönetimin de demokrasi olmadığını söylüyordu. Başörtüsünün serbest olması durumunda ortaya çıkacak görüntünün AB'de Türkiye aleyhine olup olmayacağı sorusu üzerine şöyle dedi: "Türkiye'nin Müslüman kimliğini saklamasına gerek yok. Bu biliniyor. Önemli olan, çoğunluğu Müslüman olan bir ülkenin gerçek demokrasiyi hayata geçirip geçirmeyeceği." Bir meslektaşımız, Meclis'teki konuşmasında başörtüsü konusunda "kadının seçme özgürlüğüne saygı duyulmasını" söylediğini, halbuki birçok kızın aile, toplum, din baskısıyla başını örttüğünü gözden kaçırdığını hatırlattı. Ama Barroso yine geri adım atmadı: "Benden kadının seçme özgürlüğüne karşı çıkmamı mı bekliyorsunuz? Kusura bakmayın, Avrupa'nın çok temel belli ilkeleri var. Bireylerin özgürlüğü bunların en başında gelir. Bunlar üzerinde pazarlık yapılamaz."

Önceki gün Slovenya'da Türkiye hakkında bir soru yöneltince, Barroso görüşlerini tekrar etti. Bu arada Türkiye'den hem kaygı hem de Türkiye'yi AB'ye yaklaştırmak için daha fazla çaba sarf edilmesi gerektiği duygularıyla ayrıldığını ifade etti.

Barroso'nun ters sorulara rağmen sözlerinin arkasında durması üzerine kendisine teşekkür ettim ve AB ile Türkiye arasındaki bir iletişim sorununa dikkatini çektim. Bu, geniş kitlelerin Brüksel'e soğumasına da neden olan bir sorundu. AB, uzun zamandır Türkiye'deki bütün azınlıkların sorunlarını ele alıyordu. Alevilerin, Kürtlerin, Rumların, hatta Bahailerin sorunlarına değiniyordu. Bu normaldi. Normal olmayan, Müslüman çoğunluğun sorunlarına değinmemesiydi. Mesela başörtüsü sorunu. Şimdiye kadarki ilerleme raporlarının hiçbirinde bu konu tek satır geçmemişti. Bu da 19. yüzyılda sömürgeci güçlerin tavırlarını hatırlatıyor ve dindar kitleyi AB'ye soğutuyordu. AİHM'nin kararı da bu yaklaşımı destekler nitelikteydi. Komisyon Başkanı sıfatıyla Barroso'nun bu sorunlara da dikkat çekmesi bir yenilikti. Acaba 2008 ilerleme raporuna da bu yaklaşım yansiyacak mıydı? Barroso, yanımızda oturan Rehn'e dönerek ilerleme raporunun onun sorumluluğu altında olduğunu ve onun cevaplaması gerektiğini söyledi.

Rehn de Komisyon'un klasik cevabını tekrarladı. Bu tavır, Avrupa genelinde bu konuda bir konsensüs olmamasından kaynaklanıyordu. Burada cevabın detayını hâlâ yazamıyorum. Çünkü toplantıda yazılmamak üzere konuşulduğunu sandığını, Barroso yazılabileceğini söyleyince kendisinin sözlerinin off the record kabul

edilmesini rica etmişti hepimizden. Biz de buna uyduk. Ancak Milliyet'e verdiği röportajda kahvaltıda söylediği bir noktayı dile getirdi. Dolayısıyla yazılmasında da bir sakınca kalmadı. O da başörtüsüyle ilgili bir değerlendirmeydi.

AK Parti'nin başörtüsünü özgürleştirme girişiminin laik çevrelerde yol açtığı kaygılarına neden Brüksel'in destek vermediği sorusu üzerine Rehn, şunu söyledi: "Bu konuda Türkiye'deki uygulamanın Avrupa'da benzeri yok. Hatta Avrupa'daki en kısıtlayıcı tutumu Türkiye izliyor. Bu durumdayken, Meclis'in girişimini eleştirmek bizi çifte standart suçlamasına açık hale getirirdi."

Türkiye'de yaşadığımız saçmalıklar bize ne kadar ağır gelse de Avrupa'nın ve dünyanın Türkiye gerçeklerini öğrenmesi açısından çok faydalı oluyor. Mesela önceki gün Avrupa'dan gelen bir grup gazeteciyle konuşurken, bir Yunanlı meslektaşım şunu söylüyordu: "Kapatma kararına o kadar üzüldüm ki, bu bana Kıbrıs'taki Türk askerlerinin varlığından bile ağır geldi."

Bu olaylar olmasa, dünyada ve özellikle Batı'da insanlar Türkiye'de demokrasinin yerleşmemesinin ve azınlık haklarında yaşanan sorunların, bu ülkenin çoğunluğunu oluşturan Türk-Sünni kitleden kaynaklandığını sanacaktı. Halbuki şimdi herkes, çoğunluğu da mağdur eden bu sorunların, küçük bir azınlığın ve baskıcı bir ideolojinin eseri olduğunu daha iyi görüyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yoldaş, Kıbrıs'ı ya çözeceğiz ya böleceğiz

Abdülhamit Bilici 2008.05.11

KKTC Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat, şubat ayındaki seçimlerde seçimi kazanan Rum lider Hristofyas'a ilk görüşmelerinde, "Yoldaş, ya Kıbrıs sorununu çözeceğiz ya da bölünmeyi mühürleyeceğiz." diyor.

Küçük yaşlardan itibaren komünist AKEL Partisi saflarında siyaset yapan ve baştan beri Ada'nın yeniden birleşmesini savunan Hristofyas'ın gözleri doluyor ve eski dostu Talat'a şöyle cevap veriyor: "Bunun farkındayım. Zaten ben de bunun için aday oldum."

Bu olumlu havanın tek göstergesi, iki lider arasındaki yakınlık değil. Hristofyas'ın seçilmesinden önce günde ortalama 5 bin Türk Güney'e geçerken, Güney'den 500 Rum Kuzey'e geçiyormuş. Seçimden sonra bu sayılar neredeyse eşitlenmiş.

İşte bu diyalog ve iki sol kökenli lider arasındaki kimya uyuşması, Kıbrıs'ta yeniden başlayan çözüm sürecine dair en büyük umudu oluşturuyor. KKTC Cumhurbaşkanlığı'nın davetiyle adaya gelen bir grup gazeteci olarak bizler de bu yeni süreci her iki tarafın da nabzını tutarak anlamaya çalışıyoruz. Önceki gün önce Kıbrıs Türk Ticaret Odası yönetiminin perspektifini dinledik. Ticaret Odası'nın en fazla üzerinde durduğu konu, Türkiye'nin tek taraflı olarak limanlarını asla açmamasıydı. Onlara göre KKTC limanları üzerindeki ambargo sürerken bu adımın atılması, hem Kıbrıs Türk ekonomisinin iflası hem de Rum tarafını çözüme zorlayan bir kartın zayıf edilmesi demekti. 2007'de başlayan durgunluktan yakınan Başkan Hasan İnce'nin limanlar konusunda bir teklifi vardı: "Türkiye'den gelen mal, Yeşil Hat üzerinden Güney'e geçsin, Güney'den Türkiye'ye gelecek mal da Yeşil Hat'tan geçip Magosa Limanı'ndan Türkiye'ye gitsin." Bir araştırma, ilişkilerin normalleşmesi halinde Türkiye'nin Rum tarafına ihracatının 3 milyar dolara çıkabileceğini gösteriyordu. Halbuki şu anki rakam 4 milyon dolar kadardı.

İşadamlarından sonra, iki lider tarafından 21 Haziran'da başlaması kararlaştırılan müzakere sürecinin altyapısını hazırlamak üzere oluşturulan çalışma grupları ve teknik komitelerde Rum muhataplarıyla görüşen Türk müzakere heyetinden kapsamlı bir brifing aldık. Türk ve Rum tarafından beşer kişilik ekipler, 6 çalışma grubu ve 7 teknik komitede haftada iki kez bir araya geliyordu. Sağlık, çevre, kültürel miras, ticaret, toprak, mülkiyet, yönetim, vb. konularda taraflar birbirinin pozisyonunu öğreniyor. Farklılıklar giderilmeye çalışılıyor, aşılamayan, liderler zirvesine bırakılıyor.

Türk tarafının müzakere heyetine başkanlık eden Cumhurbaşkanı Özel Temsilcisi-Görüşmeci Özdil Nami, oldukça umutluydu. Papadopoulos döneminde 52 haftada komitelerin isimleri dahi oluşturulamazken, yeni dönemde 20 günde bir hayli mesafe almış ve uzlaşma sağlanan bazı sorunları nihai çözümü beklemeden uygulamaya başlamışlardı. Mesela her iki tarafın ambulansları kontrol edilmeksizin kapılardan rahat geçiş yapacaktı. Rum tarafındaki trafik levhalarına Türkçe, Kuzey'deki levhalara ise Rumca ve İngilizce eklenecekti. Ortak bölgelerde verimliliği artırmak için arıtma tesisleri ortak yapılacaktı. Halbuki Papadopoulos döneminde bu tür kararlar alınsa bile bunların uygulanması mülkiyet, garantiler gibi en zor konularda kaydedilecek ilerleme şartına bağlanmıştı. Şimdi komitelerin uzlaştığı konular liderlerin talimatıyla uygulamaya geçiyordu.

Annan Planı masada değil, laptopta

Peki taraflar konuları sıfırdan mı ele alıyordu, yoksa Annan Planı mı esas alınıyordu? Türk tarafı Annan Planı'nın temel alınmasına sıcak, ama Rum tarafı bunu asla kabul etmiyor. Yine de Türk müzakere heyetinden şunu öğreniyoruz: Annan Planı masada olmasa da herkesin laptopunda duruyor. Fiiliyatta Annan Planı'nın uzağına gidilmiyor ve her seferinde iki taraf da "orada bu konu nasıldı?" diye bakma ihtiyacı hissediyor.

Önceki günün son durağı Cumhurbaşkanı Talat'la yiyeceğimiz akşam yemeği idi. Teknik komitelerin hızı, Rum ziyaretçilerin artışı ve anketlere göre Rum tarafında çözüme desteğin artması Talat'ı hayli umutlandırmış görünüyordu. Ama yine de kaygıları yok değildi. Mesela Türkiye'deki siyasi gelişmelerin süreci olumsuz yönde etkilemesinden endişeliydi. Ayrıca Hristofyas'a şakayla karışık 'yoldaş' diye hitap etse de Annan Planı'na önce evet deyip sonra partisinden hayır kararı çıkarması, Papadopoulos'la işbirliği yapması nedeniyle güveni tam değildi. "Samimi mi değil mi kefil olamam." diyordu. Tek umudu, AKEL liderinin tarihe 'adayı böldüren kişi' olarak geçmek istemeyeceği idi.

Hristofyas'ın seçilmesinin kendisi için büyük sürpriz olduğunu söyleyen Talat'a göre bu sonucun iki nedeni bulunuyor: Kosova'nın bağımsızlığının tanınması ve Rus lider Vladimir Putin'in Batı'ya neden KKTC'nin 40 yıldır tanınmadığını hatırlatması.

Talat, Türk ve Rum taraflarının hassasiyetleri farklı olduğu için Annan Planı üzerinde pazarlık yapılabileceğini düşünüyor. Ona göre mesela Türk tarafına daha fazla Rum gelebilir, buna karşılık Güzelyurt'taki Türklerden isteyenler kalabilir. Türk tarafı için en önemli konu, siyasi eşitlik.

Ancak Rum tarafına geçip yoldaş Hristofyas'ı dinlerken, çözümün çok yakın olmadığı anlaşıyordu. Çünkü Hristofyas her ne kadar çözüm için yeni bir perspektif ortaya koysa da iki taraf arasında ciddi görüş farkları olduğunu söylüyordu. Rum lider, Talat'ın dile getirdiği 2008 sonuna kadar çözüm yaklaşımını gerçekçi bulmuyordu. Ayrıca Türk tarafının çok iyi gittiğini söylediği teknik grupların da tıkanıldığını dile getiriyordu.

Ada'da çözüm için yeni bir dinamik olduğu kesindi. Ancak iki liderin dostluğundan kaynaklanan iyimserliğin, Kıbrıs meselesinin taştan sert gerçekleri karşısında ne kadar dayanabileceği de bir o kadar kuşkuluydu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk'ün Türk'e yaptığı!

Abdülhamit Bilici 2008.05.17

Çetin Altan ustamız, içi boş şeylerle kendi kendimizi pohpohlamamızla çok iyi dalga geçer. 60 yılda 6 kez demokrasi gemisini batırmış olmamıza rağmen, hâlâ İslam dünyasındaki tek demokrasi olmakla övünmemiz galiba böyle bir şeydir.

Yüzlerce aydınımızı doğduğu topraklarda yaşayamaz hale getirdiğimiz, son yüzyılda azınlıklara korkunç muameleler yaptığımız halde, dünyanın en hoşgörülü toplumu olduğumuzla övünmemiz de galiba bu kategoriye girer. Dünyanın saygın dergilerinden Foreign Policy'nin "yaşayan en önemli 100 aydın" listesine aldığı Fethullah Gülen ve Orhan Pamuk'a layık gördüğümüz muamele her şeyi anlatmıyor mu? Avuntu listesini, uzattıkça uzatabilirsiniz. Çetin Altan, objektif bir gerçekliği olmayan, hatta var olan durumla yüzde yüz ters olan bu tür avuntuları, 'Türk'ün Türk'e propagandası' diye niteler.

Benzer şekilde Türklükle ilgili çok pozitif, çok güzel, gurur dolu özlü sözlerimiz vardır. Mesela, Türk'ün gücüne vurgu yapan "Bir Türk dünyaya bedeldir" sözü bunların başında gelir. Türklüğümüzle övünmemiz gerektiğini söyleyen ve Atatürk'e atfedilen "Ne mutlu Türk'üm diyene" sözü bir başkasıdır.

Bunlar arasında bir de Türk'ün dünyadaki mutlak yalnızlığını anlatan, ona kendisinden başka kimsenin dost olamayacağını iddia eden sözümüz vardır: "Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur." Hayli paranoya kokan bu sözün düz anlamı aşîkar. Ancak eski deyişle mefhum-u muhalifi, yani ters anlamı, Türk'ün Türk'e çok dost olduğunu, asla Türk'ün Türk'e düşmanlık etmediğini, zarar vermediğini anlatır. Acaba gerçekten öyle midir?

Kabul etmemiz gerekiyor ki, Türkiye'ye dışarıdan bakanlar bunun böyle olmadığını çok daha kolay görüyor. Çünkü kendi kendimize zarar vermede, birbirimize düşmanlık etmede maalesef çoğu kez yabancılara fark atıyoruz.

Şahsen, Avrupa'da Türkiye'nin demokratik dönüşümüne samimi olarak inanmış Barroso, Rehn, Lagendijk gibi isimlerin, halkın yarısının desteğini almış bir partiye açılan kapatma davası karşısında, tam da bunu, Türk'ün Türk'e düşmanlığının şiddetini gördüklerini düşünüyorum.

Bir an kendinizi onların yerine koyun. Türkiye'de kiminle konuşsalar, bir diğerini tehdit görüyor. En azından bir diğeri hakkında rahatsızlığını dile getiriyor. Alevi, meşruiyet sorunu yaşıyor, rahatsız. Sanki Sünni rahat mı, aynı sorunu o da yaşıyor. Kürt, kimliğiyle ilgili problem yaşıyor. Türk de bölünme korkusu içinde. Dindar asker, atılma endişesi taşıyor, rakı içen memur ise yükselmeme. Laik, dindarı tehdit görüyor. Başı kapalı kendini dışlanmış hissediyor. Başı açık olan, ne zaman başının kapatılacağı korkusu içinde.

Nitekim Washington'da Türk-Amerikan ilişkilerini konu alan TÜSİAD'ın panelinde söz alan ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi Mark Parris de bu durumu fark etmiş olmalı ki, kapatma davasıyla ilgili soruya şu cümleyle giriş yapıyordu: "Bugünlerde ben daha çok Türk'ün Türk'e ne yaptığını merak ediyorum."

Türk'ün Türk'e reva gördüğü bu muamele karşısında bütün dünya şaşkın. Kimse bir adım sonra ne olacağını bilmiyor. 'Hükümet kapatılır mı?' diye soruyorlar. 'Ekonomi, cari açık ne olacak?' diye soruyorlar. Tabii, demokrasi tarihimizi yakından bilenleri hariç tutmak gerekiyor. Zira onlar, Türkiye'de bu tür işlerin âdetten olduğunu, partilerin sürekli kapatıldığını, hatta halktan çok büyük destek almış parti liderlerinin asıldığını biliyorlar.

Bunları düşününce, insan, bir yandan Amerikalıların demokrasiye yapılan bu müdahale karşısında neden Avrupa gibi güçlü tepki vermediğe kızıyor. Bölgede, Amerika'yı çok yakından ilgilendiren birçok konuyu derinden etkileyecek bir meselenin adeta futbol maçı gibi izleniyor olmasından rahatsızlık duyuyor. "Demokrasiden yana olmak bu kadar zor mu?" diyor. Ama diğer yandan da şunu düşünüyorsunuz: Şayet içeride biz birbirimize karşı bu kadar kin ve nefret içinde isek Amerikalılar veya Avrupalılar ne yapabilir? Demokrasinin en temel ilkelerinde bile anlaşılamıyorsak, başkalarının elinden ne gelir? Üstelik ikide bir demokrasiyi veya ekonomiyi iflas ettirip, başkasından medet ummak ne kadar şık? Dış ilişkilerimizde sürekli bizi küçük düşüren bu iç zaaflarımızı asla tedavi edemeyecek miyiz?

Ancak AK Parti tecrübesinin İslam dünyası için model olup olmadığının tartışıldığı, bizim de konuşmacı olarak katıldığımız bir panelde, Cezayirli siyasetçinin yaptığı kapatma yorumu, sadece Batılıların değil Müslümanların da bu sorunu içeride çözebileceğimize inanmadığını gösteriyordu. AK Parti tecrübesinden çok şey öğrendiklerini, kendilerini cesaretlendirdiğini söyleyen Barış Toplumu Hareketi liderlerinden Abderazzak Marki, öncelikle kapatma kararının bölgedeki demokratikleşme çabalarına zarar vereceğini, bunun El Kaide çizgisine yarayacağını ifade ediyor, sonra da Batı'nın böyle bir gelişmeye izin vermemesi çağrısında bulunuyordu. Belki üzücü ve Türkiye'nin stratejik değerine, oynaması beklenen role çok ters ama Washington'a yansıyan fotoğrafımız işte böyle.

Keşke başkalarını bir kenara bırakıp, önce Türk'ün Türk'e dost olmasını sağlayabilsek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İhvan'a göre Erbakan-Erdoğan farkı

Abdülhamit Bilici 2008.05.21

Washington- Mısır'da 1920'lerde ortaya çıkan İhvan-ı Müslimîn (Müslüman Kardeşler) İslam dünyasındaki birçok dinî-siyasî hareketin öncüsü sayılır. Gerek Batı'ya karşı tutumu, gerek İslam kaynaklı siyasal düzen tasavvuru, gerekse örgütlenme biçimi yönüyle İhvan, İslam coğrafyasındaki din eksenli bütün hareketleri az çok etkilemiştir.

İdealist bir öğretmen olan Hasan el Benna'nın kurduğu hareket, bugün de oldukça etkili. Özgür bir seçim yapılması halinde, İhvan'ın Mısır'da tek başına iktidar olacağı tahmin ediliyor. Yasadışı sayılmasına ve birçok üyesi hapiste olmasına rağmen, bağımsız isimlerle Mısır Meclisi'nde bulunuyor. Sadece Mısır'da değil, diğer Arap ülkelerinde de İhvan çizgisinde partiler var. Ürdün, Cezayir ve Fas gibi nispeten özgür ülkelerdeki bu partiler, meclislerde veya hükümetlerde yer alıyorlar. 1980'lerde yaşanan Hama katliamının ardından yasaklanan Suriye'deki İhvan çizgisi, mevcut rejimin en ciddi alternatifi olarak görülüyor.

Hareket bir yandan varlığını sürdürürken, bir yandan da değişen şartlara adapte olmaya çalışıyor. Yasaklar nedeniyle 1944'ten beri İcra Kurulu'nu toplayamayan, iç seçimlerini yapamadığı için o dönemden kalma yaşlı bir kuşak tarafından yönetilen hareket, siyasi sınırlamaları internetle aşmayı deniyor. Özellikle genç kuşaklar, oluşturdukları bloglar aracılığıyla gündemleri tartışıyor, hareketin hazırlanmakta olan 'Yeni Parti Programı' üzerinde fikir beyan ediyorlar. (ikhwanweb.com)

AK Parti tecrübesinin İslam dünyası için model olup olamayacağını tartıştığımız Washington'daki toplantıya katılanlardan biri de İhvan'ın bu internet jenerasyonunu temsil eden İbrahim Hudeybi idi. İhvan'ın önemli liderlerinden birinin soyadını taşıyan ve hareketle bağlantısı yüzünden kayınpederi hapiste yatan, ülkesine dönmesi halinde tutuklanacağı için mecburen Katar'da yaşayan bu genç aktivistin İhvan'daki değişim sancısına

ilişkin söyledikleri ilginçti. Ama daha ilginç, Türkiye'deki İslamî siyaset üzerinde etkisi olmuş bir hareketin temsilcisinin, AK Parti tecrübesi ve bunun kendileri için anlamı üzerine düşünceleriydi.

Erbakan ve Erdoğan çizgileri arasındaki farkı çok iyi tahlil eden Hudeybi, Erbakan'ın 22 Temmuz seçimleri öncesi dile getirdiği "AK Parti'ye oy veren cehenneme bilet almış olur" sözünün kendisini şoke ettiğini belirtiyordu. Hudeybi'ye göre AK Parti'nin en önemli başarısı ve örnek yönü, yola çıkmadan önce ülke şartlarını ve uluslararası sistemi iyi tahlil etmesiydi. Her kapanma sonrası aynı partiyi farklı isimle kuran Erbakan'ın aksine, Erdoğan yaşanan tecrübeyi dikkate alarak yeni adım atıyordu.

Türkiye'nin laik olduğu gerçeğini kabul ediyor ve her türlü tahrikten kaçınıyordu. Mesela eski cumhurbaşkanı, Köşk'e eşsiz davet ettiğinde AK Parti buna uyuyor, gerilim çıkarmıyordu. Aşırı laik gruplar miting düzenlerken, onlar da karşı mitingle cevap vermiyorlardı. Tahrik endişesiyle tepkilerini sandığa bırakıyor, gerilimi tırmandırmadan başarılı oluyorlardı. Ülkenin birliğine önem veriyorlardı. Seçim listesine liberal, milliyetçi, laik eğilimlerden de isimler alıyorlardı.

Dünyaya bakışları da farklıydı. Başbakan Erbakan ilk gezisini Tahran'a yaparken, Erdoğan Brüksel'i tercih etmişti. Erbakan, İslam birliği deyip D-8 adındaki oluşum için çaba harcarken, Erdoğan AB'ye önem veriyordu. AB sürecinin demokrasi için önemini kavramıştı. İslam dünyasını da unutmuyor; ilk kez İslam Konferansı Teşkilatı Genel Sekreterliği'ne bir Türk'ün seçilmesini sağlıyordu. Böylece Türkiye'nin yerinin Batı ve İslam dünyası olduğunu savunan zıt şablonları birleştiriyordu.

Erbakan bir dinî lider gibi ortaya çıkarken, Erdoğan siyasî bir liderdi. Erdoğan, manevî bir lider değil, ortalama bir Türk vatandaşıydı. Bir yanda Avrupalı liderlerle futbol oynuyor, şakalaşılıyor; diğer yanda taksici ile esnafla konuşabiliyordu.

Hudeybi'nin yanı sıra Cezayir Barış Toplumu Hareketi ve Fas Adalet ve Kalkınma Partisi liderlerinin benzer konuşmaları, AK Parti tecrübesinin İslam dünyası için ne ifade ettiğini açıklıyordu. AK Parti'nin dine yaklaşımı, bu hareketler için önemsizdi. Çünkü bu ülkelerin sistemi ile Türkiye'ninki farklıydı. Çoğunun anayasasına göre İslam, devletin dini ve yasaların kaynağıydı. Mesela Fas kralı, 'Müminlerin Emiri' sıfatını taşıyordu. Bu partilerin asıl sorunu, modern bir anlayışa sahip olduklarını göstermek; güncel sorunları daha iyi çözeceklerine devleti ve toplumu ikna etmektir. Bu açıdan AK Parti'nin, yolsuzluk, işsizlik, demokrasi, adalet gibi alanlardaki başarısı çok önemliydi. Dindar insanların liderliğindeki bir partinin bunları başarması, onlara hem umut ve cesaret veriyor, hem de model oluyordu.

Kısacası, İslam dünyası Türkiye'yi çok yakından izliyor. Hiçbirimiz bunun getirdiği sorumluluktan kaçamayız...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran'a saldırı planı ve AK Parti davası

Abdülhamit Bilici 2008.05.24

Yargıtay ve Danıştay'ın kendilerini kapatma davasında taraf yapan bildirilerini tartışırken, yanı başımızdaki kritik gelişmeleri kaçırmıyoruz. Bu haftanın belki de en vahim gelişmesi, İsrail gazetesi Jerusalem Post'taki haberdir.

İsrail ordu radyosuna dayandırılan haber, Bush'un görev süresi dolmadan İran'a saldıracağını yazıyordu. Kudüs'teki üst düzey kaynağın yaptığı açıklamaya göre, geçtiğimiz hafta İsrail'i ziyaret eden Bush'un

maiyetindeki bir üst düzey yetkili, İran'a askerî harekât seçeneğinin masaya konduğunu söylemişti. Savunma Bakanı Gates ve Dışişleri Bakanı Rice'ın tereddütleri nedeniyle devreye sokulamayan operasyon ihtimalinin artmasında, Hizbullah'ın Lübnan'da yönetimi fiilen ele geçirmesinin de etkili olduğu belirtiliyordu.

ABD'den bölgeye yapılan ziyaret trafiğindeki artışı Tahran da bu çerçevede yorumladı. Son 6 ayda Cheney 1, Bush 2, Rice ise 15 kez bölgeyi ziyaret etmiş. 4 ay sonra yeniden bölgeye gelen Bush, geçen hafta İsrail meclisinde şöyle konuşuyordu: "İran'ın lideri, Ortadoğu'yu ortaçağa döndürmeyi hayal ediyor. ABD, İran'ın nükleer silah arzularına karşı sıkı şekilde yanınızda olacak." Dünya Ekonomik Forumu toplantısında da konuya değinen Bush, "İran'ın nükleer silah projesine karşı çıkmamayı, gelecek nesillere affedilmeyecek bir ihanet" diye niteliyordu.

Beyaz Saray, Jerusalem Post'u yalanlamakta gecikmedi. Sözcü Dana Perino, haber için 'basılmaya değmez bir dedikodu' dedi. Ancak bu sözler, Washington'da İran'a saldırı düşüncesinin gündemden düştüğü anlamına gelmiyor. Nitekim Ortadoğu konusunda uzman gazetecilerden Patrick Seale, dünkü makalesinde Bush'un son 6 ayında İran'a saldırı kararına imza atabileceğini yazdı. Irak Savaşı'na zemin hazırlayan aynı çevrelerin İran'a saldırı için bastırdıklarını belirten Seale, ABD'nin Körfez ülkelerini İran'a karşı mobilize etmeye çalıştığını vurguladı.

Jerusalem Post'taki haberden sadece birkaç gün önce Washington'da görüştüğüm bazı isimler de aynı endişeyi paylaştığı için gazetenin haberi beni iyice huylandırdı. Konuştuğum isimlerden biri, 1 yıl önceye göre saldırı ihtimalinin arttığını söylüyordu. Üstelik beklenenin aksine saldırı gerekçesinin nükleer değil, Tahran'ın Irak'taki silahlı gruplara verdiği destek olacağını ifade ediyordu. İran'ın, ABD askerlerini riske atan çabaları, hem misilleme veya sıcak takibe zemin hazırlayacak hem de kamuoyunun ikna edilmesinde etkili olacaktı.

Bu kaynağın dile getirdiği senaryoya rağmen, Beyaz Saray'daki günleri sayılı Bush'un böyle bir işe kalkışmasının rasyonel olmadığını düşünüyordum. Cheney ekibi baştan beri bunu savunuyordu. Ama Dışişleri, Pentagon ve istihbarat birimleri karşıydı. Üstelik 2 ülkede savaşmakta zorlanan Amerika, yeni bir cephe açmayı göze alamazdı.

Ancak konuştuğum başka bir isim de aynı senaryoyu doğrulayınca iyice tedirgin oldum. Hatta bu kişi, saldırı senaryosunu, Bush'un partisine mensup bir kaynaktan duyduğu bilgiye dayandırıyordu. Bu bilgi, tam da İsrail gazetesini teyit eder nitelikteydi. Çünkü Bush'un, birlikte seyahat ettiği Cumhuriyetçi vekile "Beyaz Saray'daki son günüm de olsa İran'a saldırı emri vereceğim." dediği söyleniyordu.

Washington dönüşü uçakta seyrettiğim, Aslanlar ve Kuzular (Lions for Lambs) filmi, kâbus senaryosuna bir halka daha ekledi. Çünkü filmde kamuoyunu İran'a karşı hazırlayacak ipuçları vardı. Bir senatör, bir gazeteci, bir akademisyen ve üniversite öğrencilerinin gözünden Bush'un Ortadoğu macerasını ele alan filmde, İran kötülüklerin anası olarak işleniyordu. Tahran, Irak direnişini desteklemekle kalmıyor; Sünni direnişçilerin topraklarından Afganistan'a geçmesine de yardım ediyordu. Harita üzerinde bunu izah eden senatöre (Tom Cruise) göre, Sünni gruplarla Şiiler ABD'ye karşı birleşmişti.

Bütün bunlara, bir de İran'a karşı askerî seçeneği savunan Cheney ekibinin has dairesinden Michael Rubin'in Harp Akademileri'ne davet edildiği eklenince, senaryo daha da güçleniyordu. Amerikan istihbaratının İran'ın nükleer programıyla ilgili 83 gizli dosyasının Israel Public Affairs Committee adlı örgüt üzerinden İsrail'e aktarılması olayına adı karışan, AK Parti için İslamofaşist diyen Rubin. Türkiye gibi bir ülkede, dış konjonktürün içeride yaşadıklarımızı ne denli etkilediğini unutmamak lazım. Kim bilir, belki de İran'la ilişkileri geliştiren ve diplomatik çözümü savunan AK Parti'nin kapatılmasına Washington'ın cılız tepkisi ile Cheney ofisinin İran planları ve bu ofisin sözcülerinden Rubin'in Ankara'daki derin temasları arasında bir bağ vardır. Bir tür, ver İran savaşına desteği; al AK Parti'yi hesabı. Ne dersiniz, çok mu komplocu olduk?

Kelime savaşını kim kazandı?

Abdülhamit Bilici 2008.05.28

Brüksel-Dışişleri Bakanı ve Başmüzakereci Ali Babacan ile Belçika, Slovakya, İsveç ve Almanya'yı kapsayan 4 duraklı Avrupa turunda birlikteyiz. Gazeteci Cengiz Çandar ile katıldığımız turun ilk ayağı, 2 yıllık aradan sonra yapılacak AB-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 46'ncı, Lagendijk'la ona savaş açan CHP'lilerin bir araya geleceği Karma Parlamenterler Komitesi'nin 59'uncu toplantısının yapılacağı Brüksel.

Böyle olunca Ankara'dan Avrupa semalarına yönelen uçaktaki sohbetin ağırlıklı konusu AB süreci üzerine oldu.

Ortaklık Konseyi, üyelik müzakerelerinin başladığı 2005 tarihine kadar Türkiye ile AB arasındaki en önemli ve en üst düzey mekanizmaydı. Hâlâ çok önemli; ama şimdi ilişkilerde yeni mekanizmalar var. Mesela, 'Troyka' toplantıları var. Ayrıca Türkiye'nin aday ülke statüsüyle katıldığı AB toplantıları var. Bir de müzakere sürecinde her faslın açılışında taraflar bir araya geliyor.

Yine de Ortaklık Konseyi, tarafların birbirine bakışlarını ortaya koyup sorunları ele aldıkları fırsatlardan biri. 1964'ten bu yana gerçekleştirilen Ortaklık Konseyi toplantısı, AK Parti hükümetlerinin iktidarda olduğu dönemde de her yıl yapılmış. Sadece geçen yıl, yaşanan kriz ve çifte seçim gündemi nedeniyle toplanamamış.

2 yıl sonra yapılan bu toplantının önemini artıran bir nokta ise Fransa'da Sarkozy'nin iktidara gelmesinden sonraki ilk Ortaklık Konseyi olmasıydı. Nitekim toplantıyı zora sokan da daha önceki toplantılarda olduğu gibi Fransa'nın yeni tutumuydu. Paris, AB'nin ilişkilere bakışını ortaya koyan ve toplantıda dönem başkanınca okunacak olan Ortak Tutum Belgesi'nde Türkiye'nin tam üyeliğine yapılan atıflara itiraz ediyordu. Örneğin, 'katılım' sözünün belgede yer almamasını istiyordu. Ankara ise bu durumda Brüksel'e gitmemeyi bile göze alıyordu. Babacan, 2-3 hafta öncesinden bu girişimi fark ettiklerini, Avrupa başkentlerindeki elçileri ve AB içindeki yakın ülkeleri harekete geçirdiklerini söylüyordu.

Bu temaslar sonunda COREPER'den geçen çarşamba günü Türkiye'yi tatmin eden bir metin çıkmıştı ve bunun pazartesi günü AB Dışişleri Bakanları toplantısında aynen kabul edileceği anlaşıyordu. Hatta bir yetkili, belgede geçen 'katılım' kelimelerini saymış, bunu Ankara'ya iletmişti. Belgede tam 14 yerde geçiyordu. Ancak yine de son dakikaya kadar tedirginlik sürdü. Nihayet pazartesi akşama doğru belgenin aynen geçtiği haberi gelince, Babacan'ın ve dolayısıyla ona eşlik eden bizlerin Brüksel programı netlik kazanmış oldu. Nitekim uçakta, Babacan'ın elindeki nihai metinde 'katılım' ifadelerinin altının çizili olduğunu gördük.

Reform ivmesinin sürmesi için tam üyelik hedefinin değişmemesi gerektiğini söyleyen Babacan, bu vurgunun 27 ülke tarafından bir kez daha teyidini önemsiyordu. Dikkat çektiği bir diğer nokta ise kapatma konusunda 27 ülkenin tutumunu ifade eden bir tavrın ortaya konmasıydı. Daha önceki açıklamalar tek tek AB yetkililerinin veya siyasi liderlerin görüşleriydi. AB'nin bu konudaki tavrı dün Rehn vasıtasıyla sürdü. Rehn, "Bu olaya tarafsız kalamayız" derken, parti kapatmanın Avrupa'da normal bir uygulama olmadığını belirtiyordu. Bu açıdan yargı reformuna dikkat çekerken, Türkiye'nin "tarafsız, bağımsız, etkin ve güvenilir" bir yargıya ihtiyacı olduğunu söylüyordu.

Babacan'a göre krizin aşılabacağına olan güven, muhtemel zararları azaltıyordu: "Böyle olmasa, İsrail yarın orada olmayacak insanlarla Suriye'yi konuşur mu? Bu güven, şimdilik ekonomik zararın büyümesini de önüyor. 1929'dan bu yana en ağır küresel krizin yaşandığı ortamda, enflasyon hedefinin sadece birkaç puan şaşması, Türk parasının sadece yüzde 8 değer kaybetmesi bunun göstergesi."

Babacan, muhataplarına AB'nin Türkiye'nin stratejik hedefi olmaya devam ettiği, bu süreci sadece Türkiye'nin değil, başta bölge olmak üzere bütün dünyanın yakından izlediği mesajını iletiyordu. AB reformlarına ilişkin pek çok yasanın Meclis'te olduğunu, reform sürecinin hızlanacağını söylüyordu. Bu arada Türkiye'nin teknik sürecin üstesinden geleceğini hatırlatırken, süreçteki yavaşlamadan AB'nin de sorumlu olduğunu, mesela tarama reci tamamlanmış 11 fasılla ilgili raporların hâlâ Konsey'de tamamlanmamış olmasından yakınıyordu.

Ona göre en önemli nokta, tarama sürecinde bütün kurumlarıyla Türkiye'nin kendi röntgenini çekmiş olması. Bakana göre, bu sürece katılan asker de yargı da YÜK de AB müktesebatı açısından ne yapmaları gerektiğini biliyor ve bunun için Brüksel ile temas halinde olduklarını ifade ediyor.

Rehn'in Konsey toplantısında bir cümlede 7 kez katılım kelimesini geçirmesi ve dönem başkanının "Türkiye, AB'nin önemli yesi olacak" sözü, kelime savaşının şimdilik galibinin kim olduğunu ilan ediyordu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Babacan ne dedi ki?

Abdülhamit Bilici 2008.05.31

Berlin- zlenen 'Büyük Türkiye'nin artık iyiden iyiye kokuşmuş sığ sularında fırtınaya yol açan o cümleyle kulaklarımla duymamış ve o cümlenin sahibine 5 günlük Avrupa turunda refakat etmemiş olsam, koparılan gürültüyü ciddiye almaz; 'yeni bir dezenformasyon çabası' der geçerdim. Ama bu durumda olmadığım için görüp hissettiklerimi paylaşmam şart oldu.

Açıkça konuşmak gerekirse, Dışışleri Bakanı Babacan'ın Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi'ndeki konuşmasını ve özellikle de soru-cevap kısmını çok başarılı bulmuştum. Çünkü zor sorularla karşılaşacağı kesindi. şaşsında, çelişkili iki sıfatı birden taşıyor olması da zorluğu katmerleştiriyordu. Bir yanda, 'devletin' boğmak istediği AK Parti'yi, diğer yanda o devleti temsil ediyordu. Avrupalı parlamenterler pekala şöyle sorabilirlerdi: Hiçbir demokratik ülkede olmayan bir anlayışla, mensubu olduğunuz iktidar partisi kapatılma tehlikesiyle karşı karşıya. Ama bize nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan demokratik Türkiye'nin dünya için taşıdığı önemden dem vuruyorsunuz. Bu çelişkiyi nasıl izah ediyorsunuz? Veya şöyle: AB'yi taahhütlerini yerine getirmemekle eleştiriyorsunuz, ama ülkenizde bu birliğin temeli olan Kopenhag Kriterleri ile dalga geçercesine gece yarısı muhtıraları, soruşturulamayan darbe girişimleri havada uçuşuyor. Asgari standartlara uymadan nasıl AB'ye söz syleyebiliyorsunuz? Veya Suriye'de, İsrail'de, Lübnan'da başlattığınız diplomatik girişimlerden söz ediyorsunuz, ama 3-5 ay sonra hkmetinizin nerede olacağını bilmediğiniz halde bu çabalarınıza nasıl güvenmemizi bekliyorsunuz?

Allah'tan kimse bu meşru sorulardan hiçbirini sormadı. Çünkü Brüksel'de herkes Türkiye'de demokrasinin nasıl bir sınavla karşı karşıya olduğunu biliyordu. Herkes, AK Parti hükümetinin, "Türkiye'yi ağdaş AB standartlarına taşıyayım" diye çabalarırken, laikliği tehdit etmek gibi tuhaf bir ithamla kapatılmak istendiğinin farkındaydı. Adaylık statüsü verildiği günden bu yana Türkiye'nin röntgenini çektikleri için kavganın asıl nedenini, taraflarını çok iyi biliyorlardı. Bu durumda AK Parti'ye yüklenmenin, demokrasiden rken çevrelere yarayacağını da görüyorlardı. Bunun için parti kapansa da Türkiye'yi bu yoldan saptırmak isteyenlerin ekmeğine yağ sürmemek için müzakereleri durdurmayacak formüller arıyorlardı.

Gerçi kapatma konusunu sordular ve ben "şimdi Babacan ne diyecek?" diye toparlandım. Ama Bakan, ne mağduriyetini gizleyen ne de devleti karalayan çok dengeli bir cevap verdi. nce, Türkiye'de yargının bağımsız olduğuna, kararlarına herkesin saygı duyması gerektiğine dikkat çekti. Hemen ardından verilecek kararın,

Türkiye'nin çoktan parçası olduğu AİHM standartlarına ve parçası olmaya çalıştığı AB standartlarına, dolayısıyla Venedik İlkeleri'ne uymasını temenni ettiklerini ifade etti. Bunları dinlerken, bir yandan bu çok dengeli tutumu takdir ettim ama diğer yandan kendimi Avrupalıların yerine koyunca içimden çıkan şu iç sese kulağımı tıkayamadım: Kardeşim, biz olayı absürt, saçma, yargı darbesi gibi sıfatlarla kınıyoruz. Sen bu kadar kaçak güreşiyorsun.

"Türkiye'de sadece Müslüman olmayan azınlıkların değil, çoğunluğu oluşturan Müslümanların da dini özgürlükler konusunda bazı sorunlar yaşadığı ve bunların hepsini çözmeye çalıştıkları" gibi son derece normal bir cümle yüzünden atılan manşetleri ve yazıları görünce, itiraf edeyim Babacan'ın öngörüsünü takdir hissim daha da arttı. Ya kapatma konusunda da Avrupalılar gibi konuşsaydı, ne olurdu?

İşin ilginç, başarılı bulduğumu söylediğim konuşma bitince, "Acaba bu değerlendirmede yanılıyor olabilir miyim?" diye şüphelenerek, yıllardır AB siyasetini çok yakından izleyen TÜSİAD Brüksel Temsilcisi Bahadır Kaleağası'na, hem AP üyesi hem de yıllardır Avrupa'da yaşayan bir Türk olarak Vural Öger'e ve Türk diplomatlara konuşmayla ilgili kanaatlerini sordum. Bir kere, hepsi olumlu bulduğunu ve bu tür faaliyetlerin daha sık yapılması gerektiğini söyledi. Daha önemlisi, laiklik konusunda duyarlı bu insanların hiçbiri o cümleye takılmamıştı. Salondan çıkarken alarme olan bir Allah'ın kulu yoktu.

İşin özüne gelecek olursak, bu sözlerden rahatsız olanlar galiba Türkiye'de dindar Müslümanların hiçbir sorunu olmadığını söylemek istiyorlar. Kendileri şarap keyifleriyle ilgili bir konuda en küçük engel işareti karşısında kıyamet koparan insanların, hemen yanı başlarında, her üniversitenin kapısında her gün yaşanan, milletin yüzde 80'inin çözülmesini istediği bir sorunun varlığını dahi inkara kalkmaları ne utanç verici.

Diyelim, kendi ülkelerinden habersizler. Uluslararası Af Örgütü'nün, İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün, ABD inanç özgürlüğü raporunun, Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye raporunun bu konuda yazdıklarını da mı görmüyorlar?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Senegal yöresinden bir zeybek

Abdülhamit Bilici 2008.06.04

Onlar, mütevazı tavırları, derin hissedişleri, hüznün dolu bakışları ile evrensel bir destan yazıyorlar. Yazmıyorlar; aşkla, vefayla, diğerkâmlıkla rengârenk bir kanaviçe işliyorlar.

Temelinde Anadolu'nun motifleri olan Türk, Kürt, Laz, Boşnak, Çerkes ve diğerlerinin oluşturduğu bu kanaviçeye, Tanzanya, Vietnam, Japonya, Arjantin, Tunus, Tacikistan, Senegal renkleri ekleniyor.

Anadolu'nun ruhunu ve kokusunu taşıyan ellerden çıkmış evrensel bir kilim bu. Gözlerin bakmaya kıyamadığı, gönüllerin doyamadığı bir kilim. Hele bir de sahne gerisindeki sabır çilesini, vatan hasretini, tükenme bitmeyen mesafeleri ve zorlukları düşününce, gözyaşları imdada yetişiyor. Ünlü ünsüz herkes kendini aynı mana seline bırakıyor.

Tanzanya'da toprağa verdiği eğitim gönüllüsü kocasını ve vasiyetini arkada bırakıp köyüne dönemeyen Arzu Çağıl'ın sessiz çılgınlığı; babalarının sevdasını tamamlamaya yeminli Haluk ve Tuğba'nın gözlerindeki parıltı, uyuyan gönülleri ateşliyor, gözyaşlarını sele çeviriyor.

Bu kanaviçede Yunus'un tınısı var. Sanki Sakarya boylarından kalkmış, Afrika içlerine varmış, Nil'in kıyısında yürüyor. Bu kanaviçede Mevlânâ'nın sesi var. Sanki Konya'dan kalkıp Kenya'ya gitmiş, "Allah yar yar" ezgisini seslendiren Samuel'in ağzından, aşka hasret ve barışa susamış dünyamıza, dünyalarımıza sesleniyor.

Milletimizin sinesindeki aşk-şevk-iman dinamiğini fark etmek ve gündemdeki kasvetli havaya inat yeniden umutla dolmak için bundan daha iyi bir fırsat olabilir miydi?

Bir dönem Mili Eğitim Bakanlığı ve YÖK Başkanlığı görevlerinde bulunan Prof. Mehmet Sağlam, bu destansı çabanın meçhul kahramanları için "eli kalem tutan akıncılar" diyordu. Onlar, "ses bayrağımız Türkçeyi dünya dili yapma" gayretindeydi. Güftesindeki sözlerden rahatsızlık duyan kimi nadanlara inat, 5 kıtadaki Türk okullarında İstiklal Marşı her an okunuyordu. ABD'deki gençler uyurken, Kamboçya'dakiler okuyor, onların bıraktığı yerden Faslı gençler devam ediyordu. Mehmet Sağlam, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Dil Kurumu, Kültür Bakanlığı, TİKA gibi kurumlar aracılığıyla devletin de bu gayrete destek verdiğini, bu tablonun sivil toplumla devletin el ele vermesi halinde nelerin başarılacağına delili olduğunu söylüyordu. Başbakan Erdoğan ise "Türkçenin dünya dili olmasına, Türkiye'nin dünya devleti olmasına kim katkıda bulunursa, onu alkışlarız." diyor. Moğol gencin mükemmel tarzda okuduğu Sakarya şiirinden hayli etkilenen MHP Milletvekili Meral Akşener, "Öyle görünüyor ki, akıncılar hâlâ görevlerinin başındalar." diyordu.

Geçen yıl 5'incisi yapılan Türkçe Olimpiyatı'na 100 ülkeden öğrenciler gelmişti. Bu sene ülke sayısı 110'a çıkmıştı. Dile kolay, birçoğunda Türkiye'nin resmi temsilciliğinin bile bulunmadığı 110 ülkede gençler Türkçe öğrenme yarışına girmişti. Her yıl tam 10 bin öğrenci, bu vesileyle Türkçe öğreniyordu. Ten renklerine bakıp irade dışı İngilizce konuştuğum gençler, Türkçe cevap vererek bize dünyanın en tatlı mahcubiyetini yaşıyorlardı.

5 kıtadan, onlarca kültür, renk ve dilden insana hitap edebilmek, onları bir ahenk çizgisinde buluşturabilmek kuşkusuz bu milletin potansiyeline dair çok şey söylüyordu. Ama bu asla yeni bir emperyalizm anlamına gelmiyordu. Yerellik ile evrensellik burada ahenk içinde dans ediyordu. Senegalli gençler, önce Harmandalı oynuyor; ardından kendi danslarını icra ediyorlardı. Belaruslu bir genç Gesi Bağları'nı, Ukraynalı ise Samanyolu'nu seslendiriyordu. Üzerlerindeki yerel kıyafetleriyle ve açtıkları ülke standlarıyla kendi kültürlerini tanıtıyorlardı. Bir gösteride canlandırıldığı gibi, Türk okullarının öğrencilerinden beklenen rol, çatışan kıtaları, kültür ve medeniyetleri buluşturmak, kavgaları sona erdirip insanları el ele tutuşturmak. Nitekim bu mesajı çok iyi okuyan Meclis Başkanı Köksal Toptan, "Bu gençlerin yöneteceği dünya çok daha güzel olacak." diyordu.

Hayli sıkıntılı bir dönemde umutlarımızı kamçılıyarak, millet olarak sahip olduğumuz potansiyeli hatırlattığı için bu destanın ardındaki tüm kahramanlara teşekkür borçluyuz...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Welcome to Juristocracy

Abdülhamit Bilici 2008.06.07

Anayasa Mahkemesi, milletin yüzde 80'inin iradesini temsil eden 411 vekilinin aldığı kararı iptal ederek demokrasiye büyük darbe vurdu. Bu facianın telafisi hiç kolay olmayacak. Anayasa'yı korumakla görevli bir kurumun, Anayasa'nın açık hükümlerini kale almaması, tuzun kokması ya da bekçinin hırsızlığa başlaması gibi tuhaf bir durum.

Bu trajik tablo karşısında, iradesine meydan okunan Meclis'in; kamu hizmetlerinden yararlanmada fırsat eşitliğini ve eğitim özgürlüğünü amaçlayan anayasa değişikliğinin altında imzası olan AK Parti ve MHP'nin;

evrensel standartlarda yargı hizmeti sunmakla görevli Adalet Bakanlığı'nın ve haklı talepleri görmezden gelinen toplumun yapması gereken çok iş var. Çok konuşulan yargı reformu artık zaruri hale geldi.

Ancak adeta bir siyasi hizip gibi davranan Anayasa Mahkemesi'nden başlamak üzere yargı sistemimizi çağdaş standartlara yükseltecek reformlar gerçekleşene kadar acilen atılması gereken bazı adımlar var.

Öncelikle, Meclis Başkanı Köksal Toptan'ın, Genel Kurul salonunun duvarındaki "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" sözünü ya kaldırmalı ya da 'milletindir' yerine 'yargıçlarındır' ifadesini koymalı!

İkinci adımı, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım atmalı. Yıldırım, derhal bürokratlarına talimat vererek, ülkemize giriş yapılan bütün sınır kapılarına, hava ve deniz limanlarına bir levha asılmasını ve üzerine "Welcome to Juristocracy-Yargıçlar devletine hoş geldiniz" yazılmasını istemeli. Zira burayı demokratik bir ülke sanarak yaşananları anlamakta güçlük çeken yabancılar, ancak bu yolla rahatlatılabilir. Yargıçlar devletinin demokratik standartlara uyması beklenmeyeceği için, ne yaşananları yadırgayan kalır ne de Batılı devlet adamlarının, yüce rejimimizi temsil eden elitleri çok kızdıran beyanatlari.

Nitekim jüristokraside, yargının başında bulunanların yorum kabiliyetleri, kişisel içtihatları ön plana çıkar ve ülke, yargıçların öznel yorumları ile şekillenen yasalarla yönetilir. Jüristokrasi halka hesap vermez; siyaseten de sorumsuzdur.

Aslında jüristokrasi, seçkin bir azınlığın ülkeyi idare ettiği bir tür oligarşidir. Her ne kadar ismen demokrasi olduğu iddia edilse de 3-5 yıllık yanıltıcı periyotlar dışında ipler genelde bir zümrenin elindedir. Demokrasiyle tanıştığımız günden bu yana geçen 60 yılda 6 darbe yaşamış olmamız tesadüf olabilir mi? Demek ki, dünyadan yapılan eleştirilerin ve ruh dünyamızda yaşadığımız sıkıntının kaynağı, Türkiye'nin bir demokrasi olmadığı gerçeğini kabul etmemekten kaynaklanıyor!

Yabancıların yanı sıra sivil siyasetçiler de bu gerçeği kabul edip yetkilerinin sınırını bilse, sıkıntılar bitecek; ülke güllük gülistanlık olacak! Ama gelin görün ki, yabancılar gibi onlar da Türkiye'de demokrasi olduğunu sanıyor. Ve halkın taleplerini yerine getirmeye kalktıkları her teşebbüste, tepelerine indirilen bir darbeye hadlerini öğreniyorlar.

Dolayısıyla sadece Köksal Toptan'a ve Binali Yıldırım'a değil, Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'e ve Dışişleri Bakanı/Başmüzakereci Ali Babacan'a da iş düşüyor. Hüseyin Çelik, Osmanlı'daki idare biçimini keyfi olmakla suçlayan ve egemenliğin padişahın iki dudağı arasında değil milletin elinde olduğunu savunarak Cumhuriyet'i öven hayat bilgisi kitaplarındaki ifadelerden başlayarak, müfredatta demokrasiye yapılan tüm atıfları temizlemeli. Bu sayede vatandaşlar, demokratik bir bilinçle yetişmeyeceği için artık çelişki yaşamaz. Benim gibi milyonlarca veli ve öğretmen de çocuklarımızın "Egemenlik kayıtsız şartsız milletin ise bu darbeler ne oluyor?" gibi sorularına muhatap olmaktan kurtulur.

Avrupa Birliği ile üyelik görüşmeleri yapan Ali Babacan'a da görev düşüyor. O da sanki Türkiye bir demokrasiymiş ve demokratik standartlara sahip AB ailesine üye olabilirmiş gibi davranmaktan vazgeçmeli. Avrupalılara da yazık. Ne hakla demokratik ülke numarası yaparak insanları sürekli hayal kırıklığına uğratiyoruz.

Milletin demokrasiye bakışında en küçük tereddüt yok. TESEV'in 2006'da yaptığı araştırmada, halkın yüzde 77'si demokrasi için 'en iyi yönetim biçimi' diyordu. Ama elitler için aynı şeyi söylemek zor. Artık dürüst olmakta fayda var: Ya adam gibi demokrasi olalım ya da yaşadığımız rejimin adını doğru koyalım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk yargısı konusunda Avrupa nerede yanıldı?

Cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde yaşanan 367 krizi ve 411 vekilin imzasını taşıyan anayasa değişikliğinin iptali, Türkiye'nin ne kadar ciddi bir yargı sorunuyla karşı karşıya olduğunu gösterdi.

Aslında kapsamlı bir yargı reformunun, Türkiye'nin en acil ihtiyaçlarından biri olduğu uzun zamandır konuşuluyordu. Özellikle AB sürecinin ciddiyet kazandığı 2002 yılından bu yana Avrupalı yetkililer sık sık bu konuyu hatırlatıyordu. Sadece Avrupalılar değil, demokrasi duyarlılığı olan sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, siyasetçiler ve bizzat yargı mensupları bu alanda ciddi reforma ihtiyaç olduğunu söylüyordu.

Maalesef bunca uyarıya rağmen, birçok alanda reformlar yapan AK Parti hükümeti, geçtiğimiz 5-6 yılda bu konuda ciddi bir başarı gösteremedi. İlk AK Parti hükümetinin Adalet Bakanı Cemil Çiçek ve AK Parti'nin Meclis'teki hukukçu ekibi ne kadar eleştirilse azdır. Parti şimdi bu ihmalin bedelini en acı şekilde ödüyor.

Nitekim Avrupa da hükümetin bu ihmali defalarca eleştirdi. Reform karnesi niteliğindeki ilerleme raporlarında her yıl yargıya özel bölüm ayırdı. Kasım 2007'de yayınlanan son rapor, bazı iyileştirmelere değindikten sonra şu hükmü veriyordu: "Yargı reformu alanında önemli gelişme olmamıştır... Yargı için genel bir Ulusal Reform Stratejisi ya da bunu uygulamaya yönelik bir plan yoktur." Bunca krizden sonra Adalet Bakanı Şahin, AB'ye bir reform taslağı sundu. Ama onun da takdim şekli, özünü gölgeledi.

AB'nin konuya verdiği önem, 3-5 beyanat veya raporlardaki birkaç atıfla sınırlı değil. 2002'de Türkiye'nin adaylığı tescil edilir edilmez komisyon, iki hukukçuya Türk yargısını inceletti. Batı İsveç Temyiz Mahkemesi Daire Başkanı Kjell Bjornberg (İsveç) ile İngiltere'de avukatlık yapan Paul Richmond (İngiltere) bu amaçla Eylül 2003'te Türkiye'ye geldi. Ankara, İstanbul, Diyarbakır ve İzmir'de hâkimler, savcılar, avukatlar, doktorlar, insan hakları savunucuları ve hükümet görevlileri ile toplam 58 toplantı yaparak 168 sayfalık rapor hazırladı. Aynı heyet, bu çalışmayı 2004 ve 2005'te de yaptı. İsteyen, Adalet Bakanlığı'nın internet sitesindeki bu 3 raporu okuyabilir.

Bu raporlarda, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun kararlarının temyize açık olmamasından adliye binalarının idaresinin savcılara bırakılmasına; ikincil konumda olması gereken savcıların mahkemedeki oturma biçiminden özlük haklarına, hakimlerle eşit statüde olmasından yargı mensuplarının işe alınma yöntemine pek çok detay yer alıyor. Son raporda, öneriler 48 maddede özetleniyor.

Avrupalı hukukçuların Türk yargısını anlama çabası kuşkusuz hem yol gösterici hem de takdire şayan. Ancak muhtemelen girift siyasi yapıyı yeni tanımanın etkisiyle, Avrupalıların o tarihte ciddi bir yanılgıya düştükleri görülüyor: Mesela, yargının bağımsızlığı derken, sadece Hükümetin yargı üzerindeki etkisi üzerinde durmuşlardı. Adalet Bakanı ve müsteşarının, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyesi olmasını en temel sorun olarak görmüşlerdi. Normal bir demokrasi için bu tespit çok doğruydı. Ancak Türkiye için bu olsa olsa büyük sorunun bir parçası olabilirdi. Yargıdaki zihniyet sorunu ve siyaset dışı güçlerin rolünü anlamadan konu anlaşılamazdı.

Özellikle Şemdinli skandalı ve 367 krizinde, belli bir siyasi görüşün ve bazı güçlerin yargı üzerinden giriştiği hamleler, Avrupa'da gerçeğin anlaşılmasına yardımcı oldu. Önceleri, yargının hükümetten bağımsız olmasına vurgu yapanlar, seçmenlerin neredeyse yarısının desteğine sahip iktidar partisine kapatma davası açıldığını görünce, "Sizdeki kadar bağımsız savcı görmedim." diyorlardı.

Son Ortaklık Konseyi toplantısı için gittiğimiz Brüksel'de, başta Genişleme Komiseri Olli Rehn olmak üzere herkes acil yargı reformu istiyor ve hedef için şu 4 sıfatı sıralıyorlardı: Tarafsız, bağımsız, güvenilir, etkin. Neden

bu sıfatları saydıklarını sorduğumuzda, Türk yargısını bu nitelikler açısından sorunlu gördüklerini gizlemiyorlardı. Kulislerde, 367 kararı ve kapatma girişiminin ardındaki etkileri bildiklerini söylüyorlardı.

Geçen hafta Zaman'ın misafiri olarak Türkiye'ye gelen Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grubu Başkan Yardımcısı Hannes Swoboda'ya, bazılarının yargının bağımsızlığını sadece hükümetten bağımsızlık şeklinde anladığını hatırlatarak Avrupa'nın konuya bakışını sordum. Cevabı açtı: "Bağımsız olmak, hukuk ve anayasa dışındaki tüm güçlerden bağımsız olmak demektir. Sadece iktidardan değil, aynı zamanda ordudan, bir partiden, bir topluluktan ya da hakim'in yakınlarından da bağımsız olmalıdır."

Yeni durum karşısında, AB'nin 2005 tarihli Türk yargı raporunu yenilemesi; Meclis'in de vakit kaybetmeden yargı reformunu gündeme alması gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington'daki yanlış hesap?

Abdülhamit Bilici 2008.06.14

AK Parti'yi kapatma davası karşısında ABD'nin ortaya koyduğu tepkinin Avrupa'nın çok gerisinde kaldığı konusunda neredeyse mutabakat oluştu. 4-5 yıldır Türk demokrasisi üzerinde döndürülen dolapları yakından bildiği düşünülen Washington'ın demokrasi konusundaki bu cılız tepkisi sadece Türkiye'de dikkat çekici bulunmadı.

Amerika'da Türkiye'yi yakından tanıyan pek çok diplomat, akademisyen ve gazeteci de bu tutumu eleştirdi. ABD'nin eski Ankara büyükelçilerinden Morton Abromowitz ile önde gelen Türkiye uzmanlarından Henri Barkey de Newsweek için ortaklaşa yazdıkları makede, Bush yönetimini eleştirerek demokrasiden yana net tavır çağrısında bulundu. Üstelik böyle bir tavrın, romantik demokrasi taraftarlığından ziyade, Amerikan çıkarlarının gereği olduğunu vurguladılar.

Ancak özellikle Dışişleri Bakanı Rice'ın ATC'de (Amerikan-Türk Konseyi) yaptığı konuşmada konuya açıkça değinmemesi, sadece sorular üzerine görüşlerini ifade etmesi, hatta taslak konuşma metninde yer alan bazı güçlü ifadelerin çıkarıldığının anlaşılması bu kaygıları hep güçlü tuttu.

Amerikan başkentindeki en etkili gazetelerden Washington Post, 2 Mayıs tarihli başyazısında bu konuşmayı ve yönetimin zayıf duruşunu açıkça eleştirdi. Başarılı bir Türk demokrasisinin ABD için de hayati önem taşıdığını hatırlattı.

Aslında baştan beri Washington'da AK Parti'nin temsil ettiği demokratik eğilimden rahatsız bir çevrenin olduğu, bunların Türkiye'deki yoldaşlarıyla hükümet aleyhine lobi yaptığı biliniyor. Dolayısıyla son günlerde yeniden sesini yükselten Michael Rubin gibi bu çevrenin sözcüsü sayılan isimlerin yazıp çizdiklerini fazla ciddiye almaya gerek yok. Çünkü bu çevre, baştan beri Türk toplumu hakkında yapılan araştırmaların desteklemediği ve başta AB olmak üzere Batı kamuoyunun ciddiye almadığı karalamaları ısıtıp ısıtıp önümüze getiriyor.

Asıl üzerinde durulması gereken nokta, bu yeminli düşman çekirdeğin Washington'daki etkisinin genişleyip genişlemediği. ABD başkentinde geçirdiğim 4-5 günde edindiğim izlenim, Türkiye'deki yalan yanlış manşetlerle desteklenen dezenformasyon çabasının da yardımıyla bu etkinin belli ölçüde arttığı yönünde. AK Parti'nin gizli İslamî gündemi olduğu izlenimini vermeyi hedefleyen bu manşetler yalanlansa da karşı açıklamalar bu haberlerin etkisini kıramıyor.

Zaten püf noktası da burada değil mi? Kendi seçim gündemine kilitlenmiş, Irak ve İran gibi zor konularla bunalmış Amerikan yönetiminin dikkat eksikliğinden de yararlanarak, demokrasi karşıtı girişimleri adeta Türkiye'nin Batı ekseninde kalmasını ve laikliği garantiye alan eylemler gibi sunmak. Böyle düşünenlerin sayısını artırmak veya en azından insanların kafasını karıştırarak anti-demokratik girişimlere karşı direnci kırmak.

Nokta Dergisi'nin yayınladığı darbe günlükleri ile Ayıışı ve Sarıkız darbe girişimlerinin detaylarını okuyanlar, demokrasi karşıtı güçlerin hedefe giderken nerede tıkanıldığını çok iyi hatırlayacaktır: ABD'den darbe için olumlu işaret alamamak.

Washington'da beni en çok şaşırtan tablo, demokrasi konusunda duyarlı olduğu sanılan düşünce kuruluşlarında bile ciddi kafa karışıklığı yaşandığını görmektir. Özellikle Daniel Pipes ve Bassam Tibi gibi müfrit isimlerin yazıp çizdiklerini objektif veri kabul edenler, fotoğrafı doğru okuma şansını yitirmiş görünüyordu. Türkiye'nin İslam'a kaydığını, hızla Batı'dan uzaklaştığını ve hatta 1979'da İran'da yaşanan benzer bir durumla karşı karşıya kalılabileceğini düşünenler vardı.

Ancak bu isimlerle ilgili dikkat çeken birinci nokta, Türkiye'de yaşananları yakından takip etmiyor olmalarıydı. Bazıları, kendi gazetelerinde Türkiye'de yaşanan olayların perde arkasına dair çıkan haber ve analizlerden bile habersizdi. Amerikan medyası kapatma davasına çok az yer vermişti. Ayrıca, Türkiye'deki gelişmeleri Washington'a yansıtma noktasında, anti-demokratik çevrelerin daha başarılı olduğu görülüyordu.

Dolayısıyla Brüksel'de Türkiye fotoğrafı ne kadar net görünüyorsa; gerçekte kimin demokrasinin yanında kimin karşısında olduğu ne kadar net biliniyorsa, burada o kadar belirsizlik vardı. Sanki Atlantik, gerçekleri perdeliyor ve algıları çarpıtiyordu.

İşte bu hava, resmî politikaya 'iki tarafa eşit mesafede durma' gibi tuhaf bir formül şeklinde yansiyordu. Bu yaklaşıma göre bir yanda AK Parti, diğer yanda asker vardı. Ve Washington'ın bu ikiliden birini tercih etmesinin güç olduğu söyleniyordu.

Peki bu analiz doğru muydu? Türkiye, İslam'a mı kayıyordu? ABD'den beklenen, askere tavır alması mıydı? Bu soruların cevabını bir sonraki yazıda tartışacağız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington'daki yanlış Türkiye hesabı (2)

Abdülhamit Bilici 2008.06.18

Önceki yazıda, Türkiye'de demokrasiyi felç eden gelişmeler karşısında Avrupa ayağa kalkarken, neden ABD'nin 'iki tarafa eşit davranma' adı altında renksiz bir yaklaşım sergilediğini ele aldık. Buna göre bir yanda AK Parti, diğer yanda asker vardı ve birini seçmek güçtü. Yazıyı şu sorularla noktalamıştık: Bu analiz doğru mu? Türkiye, İslam'a mı kayıyor? ABD'den beklenen ne?

Bu yaklaşımdaki hata, tarafları AK Parti ve asker olarak görmekten kaynaklanıyor. Halbuki denklem farklı: Bir yanda toplumun kahir ekseriyeti, muhafazakârı, liberali ile demokrasi isteyenler. Diğer yanda demokrasiye tuzak kuran zümre. Bu durumda 'eşit mesafeli' politikanın anlamı açık değil mi?

Üstelik kimse, doğru siyasetin AK Parti'ye destek vermek ve askere karşı çıkmak olduğunu söylemiyor. Beklenen, ABD'nin şüpheye yer bırakmayacak biçimde demokrasiden yana tavır alması. Türkiye'nin AB üyeliğini

destekleyen Washington, bunda samimi ise son gelişmeler karşısında Brüksel'in pozisyonunu desteklediğini söyleyerek bile tüm şüpheleri silebilir.

Zira, ABD'nin dünyadaki imajıyla ilgilenenlerin, halkın yarısının desteğini almış bir partinin ve hukukun düşürüldüğü duruma seyirci kalmanın nasıl algılanacağını düşünmesi gerekir. Geçmiş darbelerde oynadığı rol hatırlanırsa, böyle bir algı kolaylıkla anlaşılabilir.

İki NATO üyesi arasında askerden askere ilişkilerin taşıdığı önem biliniyor. Belki halkı kenara koyarak ilişkilerin götürülebileceğini düşünenler de olabilir. Ama iki pürüz var: Türkiye, soğuk savaş Türkiye'si değil. Özal'ın başlattığı reformlar ve AB sürecinin etkisiyle Kopenhag Kriterleri'ni büyük oranda karşılamış bir ülke Türkiye. Çok sesli, canlı medya ortamı sayesinde herkes her şeyi görüyor. Demokratik meşruiyeti olmayan bir politika boş bir hayal.

İkincisi, hiç kimsenin, Türk askerinin gücüyle sorunu yok. Aksine bu, her Türk vatandaşının gurur kaynağı. Sorun, askerın demokratik sistemdeki yerinin neresi olduğuyula ilgili. Asker hem demokrasi içinde kalıp hem de güçlü ve saygın konumunu sürdürebilir.

Nitekim elimizde, hem askerın demokrasi dışına taşmasının hem de sınırlarında kalmasının sonuçlarına ilişkin çarpıcı iki örnek var. Birini 27 Nisan gecesı yaşadık. Genelkurmay'ın demokrasiye meydan okuyan yaklaşımı, sadece askerın ve ülkenin imajını zedeledi. Hedefleri açısından da fiyaskoyla sonuçlandı: Gül Köşk'e çıktı; AK Parti gücünü katladı.

Diğer örnek, sınır ötesi operasyon. Diplomatik hazırlığı, siyasi planlaması ve zamanlaması hükümet tarafından belirlenmiş operasyonda, asker profesyonelliğini konuşurarak hem itibarını artırdı hem de Türkiye'nin elini güçlendirdi. Dünyada birkaç ülkenin yapabildiğı bir operasyonu başarıyla tamamlayan askerle gurur duyduk.

Ayrıca dışarıdan bakanların görmekte zorlandığı bir nokta var. AK Parti değişen Türkiye'nin yansıması. Bu partiye verilen destek, toplumunun büyük kısmının kendi değerleriyle barışık ve dünya standartlarında demokrasi talebinin ifadesi. TESEV'in araştırması (2006) bunun kanıtı: Halkın yüzde 77'si en iyi sistem olarak demokrasiyi görüyor. Şeriat devleti talebi yüzde 9. Üstelik iddiaların aksine AK Parti döneminde artmamış, 1999'da yüzde 21 iken yarı yarıya düşmüş. Özetle, Türk toplumu AK Parti'nin eseri değil, AK Parti toplumun eseri. Parti kapansa da toplum benzer çizgide başka bir parti çıkarır. Sadece Türkiye zaman kaybetmiş; dünya da demokrat, laik ve Müslüman Türkiye'nin sunacağı katkıdan mahrum kalmış olur.

ABD'nin bu tavrı bilinçli bir politikadan değil, ilgisizlikten ve başka sorunlara odaklanmaktan kaynaklanıyorsa, Türkiye'deki gelişmelerin, başta Irak olmak üzere Amerika'nın yakından ilgilendiğı birçok konuyu etkileyeceğini unutmamalı. Türkiye'de demokrasiyi feda ederek ne İslam, ne Ortadoğu ne de Kürt politikası geliştirilebilir. Bunca reformcu kimliğine rağmen AK Parti'nin tepelenmesi, sadece El Kaide'ye yarar. Bu tecrübeyi hayranlıkla izleyen Ortadoğu'daki halkları, yönetimleri, liberal ve İslami grupları hayal kırıklığına uğrattır. Muhtemelen onlar da faturayı buna seyirci kalan Batı'ya keser.

Bu tablo karşısında, başta AK Parti olmak üzere demokrat çevreler, Washington'daki bu havayı neo-conların bildik yaklaşımı diye hafife almasa ve bu başkentte seslerini duyuracak etkinlikleri artırsalar iyi olur. AK Parti'nin gizli ajandasından şüphelenenlere, demokrasi karşıtlarının açığa çıkmış teşebbüslerini anlatmak şart. Keşke bu konuda şüphe taşıyan Amerikalılar da Türkiye'yi daha yakından izlese. Bu mümkün değilse, bu işi çok iyi yapan Avrupalıları ve Türkiye'deki liberal çevreleri dinlemeliler. Adına ister kayıtsızlık diyelim, ister politika. Bu tutumun ne ilişkilere ne Türkiye'ye ne de ABD'ye yararı var. Acaba duyan var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika, 27 Mayıs'ta da tarafsızdı!

Abdülhamit Bilici 2008.06.21

27 Mayıs utancının yaşandığı günden bu yana dünya da Türkiye de çok değişti. Ama ülkemizde demokrasinin selameti hâlâ küresel aktörlerin tercihlerine bağlı. Bugün ABD'nin, Türkiye'de demokrasi isteyenler ile on kastedenler arasında 'tarafsız' bir siyaset arayışına girmesi, Washington'ın 1960 darbesinde oynadığı rolü çağırıştırıyor. Günler önce darbeden haberdar olan ABD neden sessiz kalmıştı? 48 yıl önce Washington'da DP aleyhine kulis yapan CHP'lilerle bugün AK Parti aleyhine çalışanlar arasında fark var mı?

Neredeyse tüm dünya Türkiye'de bir yargı darbesi yaşandığını dile getirirken, ABD'nin olanlara seyirci kalması tuhaftı. Bu konuyla ilgili izlenim, eleştiri ve önerilerimizi 2 yazıda açıkça dile getirdik.

(Washington'daki Yanlış Hesap 1-2, Zaman) 10 ay önceki seçimde her iki kişiden birinin desteğini almış bir parti ile demokrasiyi raydan çıkarmaya yeminli güçler arasında 'eşit mesafeli' politika izlemek, demokrasi karşıtlarına destek demekti. Herkes bunu böyle anlıyordu. ABD'nin tepkisinin Avrupa'nın gerisinde kalması da Ankara'daki kirli oyunda Washington'ın rolü hakkında kuşkulara yol açıyordu.

Bu görüşlerimizin, Amerikan kamuoyu ve politika yapıcılarının üzerinde bir etkisi olup olmadığını bilemeyiz. Bu satırları yazarken Dışişleri Sözcüsü Casey'nin "Konuyu yakından izliyoruz; mahkeme karar verirken halkın iradesini dikkate almalı." açıklamasını sayemizde yaptığını söyleyecek de değiliz. Ama son iki yazı, ilginç bir sonuç doğurdu. Daha çok Amerikalılardan tepki beklerken, ABD'de eğitim gören bir Türk akademisyenden önemli bir mektup geldi.

Yazıların ana fikrine katıldığını belirten akademisyen de Amerikan yönetiminin oynadığı 'tarafsız' politikanın, demokrasi karşıtı tavır olarak algılandığını düşünüyordu. Ancak daha önemlisi, Mehmet Kalkan isimli bu akademisyen tam da işlediğimiz konuya paralel sonuçlar içeren tezini gönderiyordu. Eski bir konu ele alınsa da günümüzle inanılmaz benzerlikler taşıyan tezin başlığı şöyleydi: Menderes Dönemi Türkiye-ABD İlişkileri ve Askeri Darbe.

Texas Tech Üniversitesi'nde hazırlanan tezi heyecanla okumaya başladım. Menderes döneminde ABD ile münasebetleri özetleyen Kalkan, özellikle Amerika'nın 27 Mayıs darbesindeki rolünü ele alıyordu. Soğuk Savaş'ın en sıcak olduğu bir dönemde, NATO'nun bir parçası olan ordunun ABD ile iyi ilişkilere sahip bir hükümeti devirmesi mümkün müydü? Amerika, bu denklemin neresindeydi?

Tez, komplo teorilerine girmeden bu sorulara cevap arıyordu. Kalkan'a göre modern Türkiye'deki bu ilk darbe, bürokrasi, CHP ve devletçi aydınların desteğiyle yapılmış ve başarılı olmuştu. CHP'nin askeri ikna için kullandığı en önemli argüman laiklikti. 1950'den itibaren DP'nin laiklik karşıtı olduğunu işlemeye başlayan CHP için ezanın Arapçaya çevrilmesi en iyi malzemeydi. İkinci argüman, medya ve siyasete getirilen kısıtlamalardı. Darbeyi tasvip etmeyen birçok insan da DP'nin bu tutumunu eleştiriyordu. Ama acaba asker neden hiçbir özgürlüğün olmadığı 1950 öncesi değil de şimdi bu yüzden hükümeti devirmeye kalkıyordu?

CHP'nin Menderes'e yönelttiği ağır eleştiriler arasında, Washington ile geliştirdiği ilişkiler ve hükümet tarafından imzalanan 60 ikili anlaşma da vardı. Ancak CHP, bir yandan Menderes'i, Türkiye'yi ABD'ye satmakla suçlarken, diğer yandan Ankara'daki ABD elçiliğiyle temastaydı. Partili vekiller ve parti araştırma bürosu üyeleri, sık sık elçiliği ziyaret ediyor; saatler süren görüşmelerde ABD'nin DP'den desteğini çekmesi isteniyordu. Bir defasında İnönü'nün damadı, Türkiye'ye yardımın durdurulmasını bile talep edecekti.

O kadar ki, Amerika'nın CHP'yi desteklediğinden kuşkulanan Menderes'in Dışışleri Bakanı Zorlu, elçiliğı ziyaret ederek şikayetini dile getirecekti. Ama DP'nin beklentisinin aksine elçilik, konsolosluklara bir yazı geçerek gerilimde 'tarafsız' kalmalarını istiyordu. Halbuki aynı tarihte ABD'de yapılan bir toplantıda, ordu içinde İnönü'ye ilginin arttığı, gelişmelerin yakından izlenmesi gerektiğı kararlaştırılıyordu. Amerika'nın CHP'nin tutumundan ve asker içindeki kıpırdanmadan habersiz olması beklenemezdi. Türkiye'nin kullandığı hassas istihbarat sistemlerinin hepsi Amerikan yapımıydı. CIA, her şeyden haberdardı. Mesela, bir CIA raporu, Menderes karşıtı gösterilerin arkasında İnönü'nün olduğunu haber veriyordu.

Ayrıca, Washington'da 24 Mayıs'ta yapılan Milli Güvenlik Konseyi toplantısında CIA adına konuşan Alen Dulles, olayların tam fotoğrafını yansıtıyor; sanki 3 gün sonra olacakları anlatıyordu: "Türk polisi ve askeri arasında ciddi karşıtlık var. Ordu bölünmüş. Generaller hükümete bağlılığını sürdürürken, genç subaylar hükümet ve muhalefet arasında bölünmüş durumda. Menderes'in memnuniyetsizliğin boyutunu anlayamadığı görülüyor. Durum daha da kötüleşebilir, hatta ordu duruma el koyabilir."

Ancak olayları çok yakından izleyen Amerika, hadise gerçekleşince sanki olanlar sürprizmiş gibi davrandı. Büyükelçi, darbe lideri Cemal Gürsel'le yaptığı ilk görüşmeyi anlatırken şöyle diyordu: "Latin Amerika'da çok darbe gördüm. Asker olmasam ve hareketin amacını unutsam, darbenin şekliyle gurur duyardım. Gördüklerim arasında en hızlı, en kesin, en etkili darbeydi."

Menderes'i ABD ile ilişkileri üzerinden vurmaya çalışan darbeciler, darbeden hemen sonra NATO'ya, CENTO'ya bağlılıklarını açıkladılar. Washington'daki Büyükelçi Melih Esenbel kanalıyla da ikili anlaşmalara saygılı olunacağı teminatını iletiler. Amerikan yardımlarına kafa tutanlar, 1 Haziran 1960'ta maaşları ödeyebilmek için Amerikan Büyükelçiliğı'nin kapısını çalarak Büyükelçi Warren'dan yardımı hızlandırmasını isteyecekti. Ancak konu çabucak halledilmiyordu. Çünkü darbe yapmış bir yönetime Washington'ın para çıkarması ve bunu Kongre'ye izah etmesi zordu. Ayrıca bazı konularda hâlâ tereddütlerin giderilmesi gerekiyordu.

Darbenin başına geçen Cemal Gürsel'in en çok uğraştığı konu, bu yardım meselesiydi. Amerikan büyükelçisi, sık sık bir araya geldiğı Gürsel'le yaptığı görüşmelerin birini aktarırken, muhatabının diplomatik dilden anlamadığını söylüyordu. Baş başa görüşmede darbe liderlerinden Albay Alparslan Türkeş, söze girip "Bu yıl seçim yapacağız. Destek gerek." deyince, Büyükelçi de Amerika'da da seçim yılı olduğunu söylüyordu. Elçi, Gürsel'in Amerika'nın Türkiye politikalarını anlayamamasından da şikayetçiydi. Her türlü güvence vermesine rağmen, Gürsel'in sürekli "Türkiye'nin kaybı, Arap dünyasının kaybı olur." demesinden sıkılıyordu. Bir ara Türkeş'in "Paraya ihtiyacımız var." dedikten sonra Sovyetler'le işbirliğini ima ederek "Gerekirse, başka yerden de buluruz." demesi elçiyi fena kızdırmıştı.

Ancak darbecilerin ABD'ye karşı en önemli kozu, Sovyetler'e yaklaşma tehdidiydi. Ankara'daki mali sıkıntıyı bilen Sovyetler, darbecilere malî yardım öneriyor ve Cemal Gürsel'i Moskova'ya davet ediyorlardı. Bu faktörün de etkisiyle Başkan Eisenhower, Gürsel'e kamuoyundan uzun süre saklanacak destek mesajı gönderecek ve ekonomik yardım için Kongre engelini by-pass edecek formül bulunacaktı. Kongre süreci gerektiren yardım yerine, her yıl yapılan askerî yardım miktarı 277 milyondan 400 milyon dolara çıkarılacak; fark askerî olmayan alanlarda da kullanılabilecekti. Ama bu jest tamamen karşılıksız değildi. Milli Birlik Komitesi içindeki 14 aşırı milliyetçi isim tasfiye edilecekti. Bunlar arasında Sovyetler'e yaklaşma fikrinden bahseden Türkeş de yer alacaktı.

Tezin vardığı sonuç şu: ABD, darbe öncesinde Türkiye'de işlerin nereye gittiğini görüyordu ama tarafsız kalmayı tercih etti. Çünkü darbecilerin komünist veya Sovyet taraftarı olmadığından emindi. Üstelik, Washington, 10 yıllık ilişkiden sonra Menderes yönetiminden yorulmuştu. Menderes'in 1939-1950 İnönü döneminin aksine aktif bir dış politika izleme arzusu vardı. İçeride de bağımsız politika izlemek istiyordu. Birçok konuda ABD ile

anlaşamıyordu. Ortadoğu meselesi bunlardan biriydi. Hatta haziran ayında Moskova'ya ziyareti düşünüyordu. Sovyetler'den aldığı kredi de ABD'yi rahatsız etmişti.

Kuşkusuz ne dünya 1960'ların dünyası ne de Türkiye o yılların Türkiye'si. Ancak Amerika, halkın seçtiği bir yönetimle darbeciler arasında tarafsız kalarak pasif biçimde de olsa bu utanç verici darbeye katılmış oldu. Tezi bitirince, kamuoyunun ABD'nin 'iki tarafa eşit mesafe' yaklaşımından endişe etmekte ne kadar haklı olduğunu bir daha anladım. Tabii bir de sözde Batı karşıtı geçinip aslında millete karşı her türlü işbirliğine açık CHP zihniyetini...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Huntington'ın dergisi Gülen'e kıyak yapar mı?

Abdülhamit Bilici 2008.06.25

İki haber, gergin ülkemiz için moral oldu. Haberlerden biri Ankara'dan geldi. Yargıtay Genel Kurulu, 9. Daire'nin oybirliğiyle verdiği beraat kararını onayarak 8 yıllık Gülen davasına son noktayı koydu.

Bu davayı, bir şahsın davası olarak görenler haberin önemini anlamayabilir. Nitekim bazı yarasa tabiatlılar, davayı anlamak bir yana, beraat haberini bile temelsiz ithamları bir daha yayınlamaya vesile yaptılar. Belki de buna kızmamalı. Tabiatlarının gereğini yapıyorlar. Ziya Paşa'nın dediği gibi: Erbab-ı kemali çekemez nâkıs olanlar/Rencide olur dide-i huffâş ziyadan.

Ayrıca bu noktaya takılmak, büyük resmi gölgeleyebilir. Zira bu, Gülen'in şahsi davası değildi. Bu dava, çatışmadan beslenen tüm ideolojilere meydan okuyan ve evrensel barışın mümkün olduğuna inanan bir düşüncenin davasıydı.

Bu dava, milletimizin kendi arasındaki husumetleri aşarak, dünya dengelerinde kaybettiği yeri tekrar alacağına inanan bir insanın ve bu ülkeye gönül veren milyonların davasıydı.

Bu dava, 'ideolojilerin sonu geldi' dendiği bir dönemde, mefkuresi uğruna servetini harcayanların, kariyer hesaplarını unutanların, anne babasından, memleketinden ayrılanların ve yaşatma arzusunu yaşama zevkine tercih edenlerin davasıydı.

Bu dava, her köşede İslam aleyhine komploların kurulduğu, insanlığa rahmet olsun diye gönderilen bir Peygamber'in adının terörle anıldığı bir dönemde, İslam'ı taşıdığı barış anlamına uygun şekilde temsil etmeyi şiar edinmiş olanların davasıydı. Tarih boyunca hakkıyla temsil edenleri şerefliendiren değerleri, zorla, lafla ve propagandayla değil, hayatlarıyla temsil etmeye gayret edenlerin davasıydı.

Bu dava, sadece Misak-ı Milli sınırları içindekileri ilgilendirmiyordu. Nijerya'dan Kamboçya'ya, Madagaskar'dan Türkmenistan'a dünyanın dört bir yanında Gülen'in teşvikiyle açılan yüzlerce okulda öğrenim gören ve şimdilerde hayata atılmaya başlayan binlerce Türkiye dostu öğrencinin, onların velilerinin, bu okullara izin veren ve içeriden dışarıdan yapılan menfi kampanyalara rağmen geri adım atmayan yabancı devlet adamlarının da davasıydı.

Karar, sadece Gülen ve takipçileri için değil, son dönemde verdikleri kararlarla yıpranan ve milletin güvenini kaybetme riski taşıyan yargı için de olumlu haberd. Çünkü er ya da geç adaletin tecelli edeceğine dair umutlara fer verdi.

İkinci olumlu haber, Washington'dan geldi. Saygın dış politika dergisi Foreign Policy'nin 'Yaşayan En Büyük 100 Entelektüel' anketi sonuçlandı. Derginin, 2 ay önce kendi belirlediği 100 isim arasında, internet üzerinden yapılan oylamada Gülen birinci çıktı. Ünlü romancımız Orhan Pamuk da dördüncü oldu. Ama listede Türkiye'den iki ismin yer almasıyla gurur duymak ve neden daha fazla insanımızın listeye girmediğini sorgulamak yerine, yarasa tabiatlılar bu masum durumdan da malzeme çıkardılar. "Yandaşların kampanyası" diyerek güya olayı küçümsemeye çalıştılar.

Bir kere, 100 ismi tespit eden derginin kendisi. Zaten objektif olan ve itiraz edilemeyecek olan nokta da bu. Yoksa internet anketlerinin sağlığı hep tartışılır. Ama onlara sorsanız, Gülen isminin listeye girmesini de cemaate bağlarlar. İkincisi, bu dergiyle ilgili küçük bir araştırma yapanlar, kurucusunun 'medeniyetler çatışması' teorisinin sahibi Huntington olduğunu görür. Herhalde böyle bir derginin, torpil yapmak için düşüneceği en son isim, bu karanlık teoriyi boşa çıkarmak için çırpınan Gülen olur. Üçüncüsü, listede yer alan birçok isim, kendi sitesinde ve röportajlarında anketi duyurmuş. İsteyenin oy kullanması ne ayıp ne de sınırlama söz konusu. Dördüncüsü, ankete 500 bin kişi katılmış. Gülen Hareketi hakkında en ufak fikri olan biri, bir kampanya düzenlenmiş olsa sayının burada kalmayacağını bilir. Bir anlam ifade eder mi bilmiyorum, ama bir Zaman yazarı olarak ankete oy kullanmadığımı söyleyebilirim. Beşincisi, bu yıl altıncısı yapılan Türkçe Olimpiyatları'na 110 ülkeden öğrencinin katıldığını gördükten sonra, Gülen'in etkisinin sınırları aştığını anlamak için ankete ihtiyaç mı var? Belki anket, bu vakıayı objektif gözle ele almaya direnenler için bir ikaz olabilir. Altıncısı, bize göre bu olayda dikkat çeken nokta Gülen'in birinci gelmesi değil. Asıl çarpıcı olan, dünya çapındaki etkileri nedeniyle listeye giren iki Türk'ün de ülkesinde yaşa(ya)mıyor olması. Bir nebze olsun demokrat ve aydın olanların, bu işten çıkarması gereken ders buydu. Ama ne gezer!

Keşke bu tür listelere her kategoride daha çok insanımız girse ve bunlar ne kadar farklı düşünürlerse düşünsünler kendi topraklarında yaşayabilseler...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Her yerde Köşk krizi!

Abdülhamit Bilici 2008.06.28

Özellikle son dönemde cumhurbaşkanlığı krizleri, dünya çapında bir salgına dönüştü. Öyle ki, kriz bir ülkede çözülüyor, diğerinde başlıyor. Ülkeler, 'cumhurbaşkanı seçeceğim' derken, iç savaşın eşiğine geliyor. Sınırlı enerjilerini, bu şekilde heba ediyorlar.

Malum, ülkemiz 2007 yılını Köşk kriziyle geçirdi. 1 yıldan fazla süren sert tartışmalardan yargıda siyasallaşmanın zirve yaptığı 367 kararına; e-muhtıralardan onlarca çete yapılanmasına ülke bir buhran içinden geçti. Nihayet yapılan erken seçimden çıkan irade, Köşk'ün yeni sakinini belirledi. Ama yine de sorun çözülmedi.

Zira bugün yaşadığımız kriz, bir yıl önceki hesaplaşmanın artçı şokları niteliğinde. Anayasa'ya göre sorumsuz olmasına rağmen, kapatma davasına Cumhurbaşkanı Gül'ün adının karıştırılmasını ve hatta siyaset yasağı istenmesini başka nasıl açıklarız! Üstelik bu kriz, devletin bir kesiminin AK Parti hakkındaki olumsuz kanaatinden kaynaklanmıyor. Geçmişte de Köşk süreçleri hep krizli oldu. Adayların kafasına dayatılan namluları ve Meclis'in seçim için yaptığı nafile turları nasıl unutturuz?..

Türkiye'nin güç bela krizi aştığı günlerde, kardeş Pakistan kendi cumhurbaşkanlığı krizini yaşıyordu. Orada da konu mahkemelik oldu. Uygulamalara itiraz eden yargıçlar görevden alındı. Büyük çalkantı yaşandı. Bu

gerilimin ortasında destek için İslamabad'a giden Cumhurbaşkanı Gül'e refakat ettiğimiz için gerilimi gözlerimizle gördük. Bu süreçte, Pakistan siyasetinin popüler simalarından Benazir Butto, bir suikast sonucu hayatını yitirdi.

Hemen hemen aynı tarihlerde Lübnan, cumhurbaşkanlığı krizini yaşıyordu. İsrail-Hizbullah savaşı, Hariri suikasti ve Suriye askerlerinin çekilmesi gibi büyük şokları yaşayan Lübnan, aylarca yeni cumhurbaşkanını seçemedi. Türkiye dahil birçok ülkenin arabuluculuk çabası işe yaramadı. Nihayet Katar'ın aracılık ettiği uzlaşma sonucu, aylarca boş kalan cumhurbaşkanlığına General Mişel Süleyman seçildi. Kriz öyle uluslararası bir mahiyet kazanmıştı ki, Lübnan Meclisi'ndeki seçim oturumuna birçok ülke başbakan veya dışişleri bakanı düzeyinde katıldı.

Dün cumhurbaşkanlığı krizi yaşayan bir başka ülke Zimbabve'de seçim vardı. Cumhurbaşkanı Robert Mugabe ile muhalefet arasında iç savaşa benzer çatışmaların ardından dün seçimin ikinci turu yapılacaktı. Ama muhalif aday Morgan Tsvangirai, taraftarlarına baskı yapıldığı iddiasıyla yarıştan çekilince, tek adaylı seçimin anlamı kalmadığı gibi, daha büyük krizlerin kapısı açıldı. İlk turda muhalefet yüzde 47, Mugabe yüzde 43 oy almıştı. Şimdi ne olacağını kimse bilmiyor.

Aslında benzer krizlerin sayısı daha da fazla olabilir. Bereket, demokratik açıdan sorunlu birçok ülke, bu soruna karşı özgün çözüm yolları bulmuş durumda. Böyle ülkelerde bir şekilde cumhurbaşkanlığını kapan, uzun süre orada kalıyor. Seçim yapılsa bile yüzde 99'luk oy almayı beceriyorlar. Bazıları görevden ayrılırken, haleflerini tayin edebiliyor. Bazıları krallıklardaki gibi koltuğu çocuğuna bırakırken, bazıları hayat boyu kalmayı sağlayacak formüller üretiyor. Son olarak bunlara 'cumhurbaşkanlığı süresi bitince başbakanlığa inme' şeklindeki Putin formülü eklendi. Bu açıdan bakınca, resmen krallık olan Ürdün, ismen cumhuriyet olsa da fiilen krallığa benzeyen Suriye ve Mısır'dan (27 yıldır Mübarek yönetiyor) daha az sorunlu görünüyor.

Bu tablo karşısında, siyaset bilimcilere acil bir görev düşüyor. Kronikleşen cumhurbaşkanlığı krizlerini ele alarak, ya geçerli bir çözüm bulmalılar, ya da sistemin demode olduğuna hükmedip, atadan kalma monarşilerin daha uygun olduğuna karar vermeliler. Çünkü siyasi sistemin tepe noktasını belirlemede yaşanan bu krizler ve cumhuriyet adı altında yapılan bu hileler, bizde resmi tarihin tu kaka ettiği monarşilerin, aslında istikrar açısından daha uygun; ahlaki açıdan ise daha dürüst olduğunu akla getiriyor. Nitekim Avrupa tecrübesi de bunu doğruluyor. Son 150 yılda, hukuka dayalı parlamenter rejimden sapmamış 8 Avrupa ülkesi var. Bunların yedisi monarşiyle yönetiliyor. İngiltere'nin yanı sıra, İsveç, Norveç, Danimarka, Hollanda, Belçika birer krallık. Lüksemburg ise grandükalık. Bu uzun süre zarfında parlamenter rejimi koruyan ülkelerden cumhuriyetle yönetilen sadece İsviçre. Ayrıca, uzun monarşik tecrübeden sonra cumhuriyete geçen birçok ülkenin (Almanya, İspanya, Rusya, Çin) anarşi veya diktatörlüğe yuvarlandığı biliniyor.

Türkiye'de saltanatı savunan pek yok. Ama bir yanda Kraliçe Elizabeth sayesinde 55 yıldır Köşk krizi görmeyen İngiltere'ye bakın; bir de aynı dönemde Türkiye'nin bu yüzden yaşadıklarına. Siyaset bilimciler ne düşünüyor acaba?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dikkat, perde kalkıyor!

Abdülhamit Bilici 2008.07.02

Avrupa Birliği dönem başkanlığını üstlendiği gün Fransa'dan gelen açıklama ilginçti. Çünkü Batı'nın Türkiye'ye bakışına dair önemli bir sırrı deşifre ediyordu.

Bir grup gazeteciye konuşan Fransız Dışişleri Bakanı Bernard Kouchner, Türk ordusunun Türkiye'deki demokrasinin yerleşmesinde önemli rol oynadığını ve bunun unutulmaması gerektiğini söylüyordu. 6 ay boyunca AB gemisinin dümeninde bulunacak bakanın, bütün AB kurumlarının yaklaşımına ters sözleri bununla sınırlı değil. Örneğin, "AK Parti'nin kapatılması halinde tepkiniz ne olur?" sorusuna "Türkiye'nin iç işi." cevabını vermiş.

İlginçliğe bakın ki, Sosyal Demokrat tandanslı Fransız bakanın, askerin demokrasiye yaptığı katkıdan söz ettiği dakikalarda, Ankara'da bu katkıyla ilgili somut bir gelişme yaşanıyordu. ÖDP lideri ve bağımsız milletvekili Ufuk Uras, Sarıkız ve Ayışığı darbe girişimleri hakkında Meclis soruşturması için hazırladığı önergeye destek arıyordu.

Yine Kouchner'in demokrasiye askerî katkı sözü üzerinden 24 saat geçmeden, iki emekli general Ergenekon terör örgütü soruşturması kapsamında gözaltına alındı. Demokrasiye sundukları önemli katkılar çerçevesinde gözaltına alınan isimlerden biri, eski Jandarma Komutanı ve Atatürkçü Düşünce Derneği Başkanı Şener Eruygur idi. Yani, Ufuk Uras'ın soruşturulmasını istediği, Nokta Dergisi'nin deşifre ettiği darbe girişimlerinin baş aktörü.

Avrupa'daki bütün siyasetçi, aydın ve gazetecilerin 2 yıldır demokrasiye kurulan tuzakları ve bunun ardındaki güç odaklarını neredeyse isim isim konuştuğu bir dönemde, bu çıkışı yapan Kouchner fena açığa düştü. Fransız diplomatlar durumu kurtarmak için seferber oldu. Ama aslında bu olumlu bir gelişmeydi. Zira Kouchner, bu açıklamasıyla hem Batı'da artık pörsümeye başlayan klasik Türkiye ezberini hatırlatmış oldu hem de son dönemde bu noktada yaşanan değişimi bir daha hatırlattı.

Özellikle Bernard Lewis'in 'Modern Türkiye'nin Doğuşu' kitabından ve onun çizgisindeki bakış açısından Türkiye'yi tanıyanların ezber haline getirdiği bu anlayışa göre çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu Türkiye'de demokrasinin doğal olarak ne yeşermesi ne yaşaması mümkündür. Bu ülkede demokrasi, elit bir kadronun gerçekleştirdiği devrimler sayesinde vardır ve ancak askerin vesayetiyle yaşatılabilir. Yani, bu millet demokrasiye ehil değildir. Bu zor şartlar altında Türkiye'yi yönetenlerden Batı standartlarında demokrasi istenemez. Çünkü Batı'da Hristiyanlık, Türkiye'de İslam vardır.

Bu şablona aşına olmalısınız. Çünkü içerde de bazıları sürekli Türkiye'nin kendine özgüllüğünü öne sürerek demokrasiye darbe vurmuyorlar mı? Bir kısım bürokrasiyi ve cunta meraklısı aydınları bir kenara bırakalım. Sadece Mesut Yılmaz'ın iki hafta önce Avrupa Parlamentosu'nda söylediklerini hatırlamak yeter. Yılmaz, Türkiye'de dinî özgürlüklerde hiçbir kısıtlama olmadığını belirttikten sonra, İslam ile Hristiyanlık arasındaki farka dikkat çekmiş ve laikliğin koruma altına alınmasının zorunluluk olduğunu savunmuştu. Dine dayalı devlet tehlikesi varken, askerin kışlaya dönmesinin beklenemeyeceğini ifade etmişti.

Bir yanda neo-conların da akıl hocası Bernard Lewis ve onun şablonundan Türkiye'ye bakan Kouchner; diğer yanda Yılmaz ve onun sayısız sağcı/solcu yerli türevi. Şahsen bu tabloda kafamı karıştıran iki nokta var: Birincisi, Türkiye'yi kendi kendiyile kavgalı ve değerleriyle sürekli boks yapan bir ülke haline getiren bu şablonun telif hakkının kime ait olduğu. İkincisi, bu şablonun iç ve dış versiyonlarının yumurta ikizleri gibi birbirine bu kadar benzemesinin hangi tip örgütlenmelerle sağlandığı.

Acaba Avrupa'nın en eski ve en büyük mason locası Büyük Doğu'nun (Grand Orient) Paris'teki toplantısında laiklik ve başörtüsü konusunda söylenenler bu konuda bir ipucu olabilir mi? İsterseniz, Fransa Büyük Üstad'ı Jean-Michel Quillardet'in o toplantıda söylediklerine bir göz atalım. Başörtüsünün üniversitelerde serbest bırakılması için 'geriye gidiş' diyen büyük üstada göre, TBMM'den geçen düzenleme 'Türk laikliğinin yeniden tanımlanması yolunda açılan tehlikeli bir gedik.' Büyük üstad, halkın yüzde 80'inin başörtüsü yasağına karşı olmasını ise şöyle yorumluyor: "Kamuoyunun her zaman haklı olduğunu düşünmem. Halk yanılabilir." Üstad, fetva vermeyi de ihmal etmemiş: "Başörtüsü İslamî değildir; Zaten Kur'an'da yer almaz; sonradan üretilmiştir."

Ne dersiniz, bu minik ipucu, ulusalcı geçinip milletin evlatlarını uluslararası şebekelerin güdümünde olmakla itham edenlerin gerçekte kimin etkisinde olduğunu göstermiyor mu? Belki de Portekiz, İspanya, Yunanistan 25-30 yılda demokrasiye geçerken, bizim 60-70 yıldır emekliyor olmamızın altında bu şablon yatıyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kim bu 3 bin kişi?

Abdülhamit Bilici 2008.07.05

Abant-Türkiye'nin modernleşme tarihine denk bir geçmişe sahip Kürt meselesi gibi ateşli bir konunun ele alınacağı bu yılki Abant toplantısına bütün mazeretleri kenara iterek katıldım.

Aslında ciddi mazeretlerim vardı. Yurtdışından ve Türkiye'den bu toplantıya katılacak isimler perşembe günü Abant'a doğru yol alırken, biz, belki kiminizin internet sitelerinden öğrendiği yeni ve zor bir görevin devir teslimiyle meşguldük. Çok değerli arkadaşımız, kıymetli yazarımız Bülent Korucu'dan 5 yıldır başarıyla taşıdığı Cihan Haber Ajansı bayrağını devralacaktık. Zaman'da yazılar sürecekti, ama buna kocaman bir iş daha eklenecekti. Bunun ne kadar iyi bir mazeret olduğunu herhalde izaha ihtiyaç yok. Ama birkaç saatliğine de olsa Abant'a gitmek gerektiğine inanıyordum. Nitekim aile içinde sade bir törenden sonra apar topar yola çıkarak gece yarısı menzile vardık.

Abant'a gitmek gerekiyordu. Çünkü Türkiye'nin en zor meselelerinin farklı ideolojik bagajlara sahip insanlarca konuşulduğu Abant'ı kaçırmamanın mazereti olamazdı. Abarttığımı sanıyorsanız, şu kadarını söylemekle yetineyim: Batılı muteber bir aydından, toplantıya kendini davet ettirmek için bayağı uğraştığını kendi kulaklarımla işittim. Uluslararası bir marka haline gelen Abant'ın reklama ihtiyacı yok. Kavga eden, didişen, darbe planlarıyla uğraşan, çapsızlığın caka sattığı, dayatmacılığın modernlik diye savunulduğu medyadaki Türkiye'nin ötesini görmek isteyen herkes Abant'ı görmeli. Sorunlara çözüm arayan herkesin buradaki metodolojiyi dikkate alması şart. Hele anti-demokratik cephenin çatırdamaya başladığı şu günlerde, herkesi kucaklayan çözümü nasıl bulacağımız gibi dev bir soru önümüzdeyken...

Açıkkçası bu çaptaki bir toplantıda protokol konuşması için Bolu Valisi Halil İbrahim Akpınar'ın kürsüye davet edilmesine şaşırdım. Kalem kenara koydum. Devleti ve resmi söylemi temsil eden bir vali sıra dışı ne diyebilirdi ki? Siyasetin bile kapatılma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu bir ülkede bir bürokrat ne konuşabilirdi ki? Doğal olarak kısa konuşsa da diğer isimlere sıra gelse diye düşünmüştüm. Ama her cümlesi gözlerimin biraz daha açılmasına yol açtı. Yanılmıştım.

Meğer bu vali, Diyarbakır, Urfa ve Mardin'de 9 yıl çalışmış bir devlet adamı. Bunca kalem erbabı önünde konuşmaktan hicap ettiğini, sadece gözlemlerini paylaşmak istediğini söyleyerek söze başladı. Sanki bir vali değil, yürekli bir aydın konuşuyordu. Üzerini örterek hiçbir problemin çözülemeyeceğini söylüyordu. Bölgede ayrı bir devlet kurmak isteyen tek Kürt görmediğini; Türklerle Kürtler arasına en büyük ayrılık tohumunun 12 Eylül'de atıldığını ifade ediyordu. Bu dönemde 50 kişi idam edilmiş, 150 kişi nezarethanede can vermişti. Yüzlerce fail-i meçhul ve 5 bin kişi gözaltına alınmıştı. O gün Bolu'da işkence gören, bunu polis veya askerden gelen kötü bir muamele olarak görmüştü. Ama Diyarbakır'da aynı muameleyi gören, Kürt olduğu için bunu yaşadığını düşündü. Köy boşaltmaları yaraya tuz bastı. Modern zamanlara ait hiçbir eşyası olmayan evler ve içine koyacak bir şeyi olmadığı için fişi çekilmiş buzdolapları görmüştü. İnsanların her şeye rağmen devlete isyan etmediğini söylüyordu.

Vali sadece gözlemlerini ifade etmedi; sorunun kaynağını nerede gördüğünü de söyledi. Millet içinde Türk-Kürt veya Alevi-Sünni kavgası olmadığını düşünen valiye göre demokrasiyle ilgili krizlerin kaynağı, sayıları 3 bin'i geçmeyen ve 'bürokratik elit' diye tanımladığı grupla halk arasındaki savaş. Birçok siyasetçiye örnek olacak sözlerini şöyle noktaladı vali: "Adam gibi demokratik bir ülkede yaşamak istiyorum. Haydi Almanya olmasın, en azından Yunanistan seviyesinde bir demokrasi istiyorum. Hem de hemen şimdi. 45 yaşındayım, 70 yaşındaki demokrasiyi ne yapayım."

Bu sütundaki son yazımı okuyanlar hatırlayacaktır. O yazıda, valinin neden bir türlü demokrasiye geçemediğimiz sorusuna dair bir ipucu vardı. Yazı, şu basit soruyla bitiyordu: Neden diktatörlüklerle yönetilen Portekiz, İspanya ve Yunanistan 30 yılda demokrasiye geçerken, Türkiye 60-70 yıldır bunu başaramıyor? Benzer bir ipucu, Sadık Yalsızuçanlar'ın konuşmasında saklıydı. Demirel, devletin Kürtlere kötü muamelesini şikayet eden bir vatandaşa şu cevabı vermiş: "Kürtlere kötü davranıyoruz da Türklere iyi mi davranıyoruz?" Bu ipuçlarıyla karışan kafamı aydınlatmak için değerli valimizle karşılaştığımda soracağım ilk soru hazır: Sahi, kimdir bu 3 bin kişi?

Bunca zenginlik ortadayken, Abant'ı sevmek için başka nedene gerek var mı? Toplantıyı kaçırانların birçok ipucunu da kaçırdığı ortada. Mehtap TV'nin ve Diyarbakır'dan TV21'in programı canlı yayınlaması önemli bir hizmet. Ev sahibi Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı da konuşulanları en az iki dilde kitaplaştırırsa, Abant'ı kaçırانlara büyük bir jest olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Satıcı ulusalcı!

Abdülhamit Bilici 2008.07.09

2007 yazını 367 krizinin hararetiyle geçirdik. Bu yaz ise Ergenekon operasyonu yaz rehavetine fırsat vermiyor. Olayı en sıkı takip eden ve bu yönüyle tarihe geçecek Taraf'ın tirajının neredeyse 100 bine dayanması ilginin en iyi göstergesi.

Operasyonun sıcaklığı kitap dünyasına da yansımış. Bir habere göre Star Gazetesi Ankara Temsilcisi Şamil Tayyar'ın yazdığı Ergenekon kitabının satışı bir haftada yüzde 100 artmış. Küçük, Eruygur, Tolon ve Aygün gibi önde gelen ulusalcıların tutuklanması, ulusalcı çevrelerin başucu kitabı Çılgın Türkler'i de zirveden etmiş.

Yüzlerde, devlet adına hareket eden derinlerle yüzleşme adına şimdiye kadar gerçekleştirilen en büyük operasyon sayılan Ergenekon'un demokrasi adına bir yenilenmeye yol açacağı umudu var. Diğer yanda ise ulusalcı çevrelerin çürümüş yüzü.

Güya Cumhuriyet'i ve Atatürk'ü kurtarma adına insanları tahrik ederek SMS mesajlarıyla para toplayan Tuncay Özkan'ın ilk fırsatta davayı unutup kanalını satması örneğinde görüldüğü gibi maskeler bir bir düşüyor. Demokrasi karşısında aynı safta yer alan ulusalcı isimlerin ilk fırsatta nasıl birbirlerini sattığını ibretle izliyoruz.

Ergenekon terör örgütüne mensup olduğu için yurt dışı yasağı konularak, yargılanmak üzere serbest bırakılan Cumhuriyet yazarı Mustafa Balbay'ın, şimdi hapiste olan kankası Sinan Aygün'ün, Emniyet'te dudağından dökülen incileri aktarması ulusalcı kokuşmanın en güzel örneklerinden. İşte size sorgu sırasını bekleyen bir ulusalcı portresi: "Sinan Aygün'le yan yana oturduk. Gözlerini kapamış, kafasını duvara yaslamış, 'Beni başbakan yapacaklar, beni başbakan yapacaklar' diye mırıldanıyordu."

Şimdi öğreniyoruz ki, bir yandan esnaftan toplanan paralarla ayakta duran Ankara Ticaret Odası kaynaklarıyla AB'ye savaş açan Sinan Aygün, evinde 3,5 milyon Euro istif etmiş. Yani, gündüz AB karşıtlığı, gece kaynağı şaibeli Euro istifçiliği.

Eskiden sağ ya da sol bir davaya mensup insanlar, sorguda hayatları pahasına susarlardı. Bu bir erdem sayılırdı. Hapse düşmüş bu insanların hatıraları, böyle kahramanlık hikâyeleriyle doludur. Ama ulusalcı kampta, samimiyetsizlik paçalarından damladığı için onların böyle demode değerlerle işleri yok.

Balbay olayı, bu ahlakî çöküntünün bir örneğini daha gözler önüne serdi. Çevirdikleri dolaplar deşifre olduğunda, lahikalar manşetlere taşındığında veya kapalı kapılar ardındaki görüşmeler internete düştüğünde, "Dinleniyoruz. Bu işin ardında polisteki Fethullahçı yapılanma var" diye tezvirat yapanlar asıl dinlemeyi yapıyor ve birbirlerini bile dinletiyorlarmış.

Ergenekon'dan gözaltına alınıp bırakılan isimlerden biri olan Güler Kömürcü, 7 Mart tarihli "Gizli dinleme yapan hainler kim?" diye soruyordu: "Meçhul birileri, Türk Silahlı Kuvvetler'imizin dinlenmeye karşı kurduğu kalkan olan elektronik harp sistemlerinin başındaki komutanı 'GİZLİCE' dinledi ve vatanımızın, sizin güvenliğiniz üzerinde birinci dereceden tehdit oluşturarak, gizli dinlemeyle ele geçirdiği konuşmaları 'YouTube'da yayımlandı." Operasyon, Kömürcü'nün merak ettiği sorunun cevabını verdiği gibi bu işleri asıl kimin organize ettiğini de ortaya koydu. Çünkü Mustafa Balbay ile Jandarma İstihbarat Daire Başkanı emekli Tuğgeneral Levent Ersöz arasındaki görüşmenin kaseti, Atatürkçü Düşünce Derneği Başkanı Eryugur'un özel arşivinden çıktı.

Ulusalcı kokuşma bununla da sınırlı değil. Tutuklu Orgeneral Hurşit Tolon'un arşivinde, Yaşar Büyükanıt'ı bitirmek için hazırlanmış kişisel ve ailevî bilgilerinin yer aldığı dosya bulundu. Tolon Paşa belgeler için şu doyurucu açıklamayı yapmış: "Büyükanıt'la ilgili kişisel ve ailevî bilgilerin bulunduğu belgeler, Ege Ordu Komutanlığım sırasında kimin tarafından gönderildiğini bilmediğim belgelerdir. Özel kalem müdürüm tarafından rutin arşivleme sistemine tabi tutulmuş, emekli olunca da evime intikal ettirilmiştir." Genelkurmay Başkanlığı'na giden süreçte Büyükanıt'ı yıpratmak için düzenlenen SMS kampanyasının da Gülen'e mal edildiğini hatırlatmaya gerek var mı?

"Ülke elden gidiyor" maskesinin ardındaki gerçek fotoğraf çok net: Sinan Aygün için vatan, başbakanlık. Şener Eryugur için ise Genelkurmay Başkanlığı. Tuncay Özkan için ise kandırılmış Atatürkçülerin SMS'leriyle toplanan milyon dolarlar. Bu tabloda asıl merak ettiğim nokta, fikirlerine katılmasam da Burdur'un Yeşilova ilçesine bağlı bir köyde doğan bir Anadolu çocuğu Mustafa Balbay'ın bu fotoğrafı gördükten sonra neler hissettiği.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zoraki diplomat!

Abdülhamit Bilici 2008.07.12

Bugün yaşadığım bir örnekten hareketle, kavramakta geciktiğimiz yükselen yeni Asya'yı anlatmak istiyorum. Örnekte, değişim ve umut işaretleri olduğu gibi, değişime direnenler için ibretlik dersler de var.

Meslek hayatımızın önemli bölümü, ülkelerinin çoğunlukla seçme beyinlerinin temsil ettiği diplomatlarla münasebet içinde geçti, geçiyor. Yıllarca dış politikayı izlemek, insana otomatik olarak bir meleke kazandırıyor. Bir diplomatın ilişkilerine ve olaylara bakışı ister istemez sizi de etkiler. Nasıl bir tür mükemmeliyet disiplini olan diplomasiyi icra edenler, muhataplarının her hal ve hareketini tartarsa, siz de etrafınıza biraz böyle bakmaya başlarsınız.

Diplomat, önemli ve etkin konumlardan insanların dostluğunu kazanmak için beynini son sınırına kadar zorlar. Muhatabını etkilemek için jestler düşünür. Belki de eğitimimiz itibarıyla diplomat olmamız beklenirken, kaderin gazetecilik sahiline bıraktığı biri olarak, diplomatlarla her münasebette ben de gayri iradi olarak onları puanlarım.

Eskiden bir diplomattan beklenen şey bugünkünden farklıydı. Kale duvarlarıyla çevrili sarayların içinde ne olup bittiğini öğrenmek zordu. Şimdiki gibi bilginin kitlesel üretim ve tüketimi olmadığı için basit gerçekler öğrenmek bile ciddi risk almayı gerektiriyordu. Üstelik şimdi diplomatların hayatını kolaylaştıran 'dokunulmazlıklar' da yoktu. Bu yüzden diplomatlık ajanlığın bir türevi gibi algılanırdı. Mesela, Osmanlı örneğinde iki ülke arasında savaş çıktığında karşı ülkenin büyükelçisi Topkapı surlarının hemen dibindeki Yedikule zindanlarına atılırdı.

Oysa şimdi diplomatlık mahiyet değiştirdi. Artık kafası biraz çalışan, bir başka ülke hakkında neredeyse istediği her bilgiyi elde edebilir. Uluslararası kurumlar tonlarca rapor yayınlıyor. Devletler birçok bilgiyi internete koyuyor. Yüzlerce medya kuruluşu harıl harıl enformasyon üretiyor. Sivil toplum ve düşünce kuruluşları ve akademia analizler yapıyor.

Dolayısıyla özellikle demokrasinin işlediği Batı'da diplomasi, bilgi elde etmekten çok bilgi yönetimine, hatta ilişki yönetimine dönüşmüş durumda. Bir diplomatın başarısı, temas halinde olduğu önemli insan sayısı ile ölçülüyor. Bunu gören ülkelerin diplomatları, ulusal çıkarlarına hizmet için iş dünyasıyla, siyasetle, medyayla iç içe yaşıyorlar. Seçkin heyetleri ülkesine götürüyor; seçme beyinlere burs veriyor. Demirel'in Fullbright bursunu düşünün. Bu alanda çalışan her gazeteci gibi biz de bu çabaları ve gayretleri yakından izliyoruz; bazen de katılıyoruz.

Bir yönüyle Asyalı bir ülkenin gazetecisi olarak bu diplomatların ülkeleri adına sergilediği bu gayreti takdir ve kıskançlıkla izliyoruz. Acaba aynı çaba, Asyalı diplomatlarda var mı? Gayretli insanları ve yükselen genç nesilleri bir kenara koyarsak, birçok diplomatımızın aynı şeyi yaptığını söylemek zor. Çünkü Asya diplomatı için nihai hedef bir Batı başkentinde elçilik yapmaktır. Diğerleri bunun için katlanılması gereken zoraki görevdir. Kendisini o ülkeye yakıştıramadığı için toplumla hiç temas kurmadan görevini tamamlayanlar çoktur. O ülkenin dilini, değerlerini öğrenmezler. Batılı diplomatlar bulundukları ülkelerde ne kadar aktifse, onlar o kadar pasiftir. Modern işletmecilik anlayışından mahrum olduklarından, az sayıdaki eleman iş yükünün ve resmi heyet trafiğinin altında ezilir.

Yeni şapkayla göreve başladığım ilk hafta aldığım bir davet, kafamdaki Asyalı diplomat algısına darbe vurdu. Girişimin arkasında iki isim vardı. İlk adımı atan, GSMH'si 15 yılda 6 kat artan kardeş Kazakistan'ın İstanbul Konsolosu Ashat Dautov idi. Diğeri ise 9 Temmuz'da Ankara'ya gelen yeni Kazak Büyükelçi Bagdat Amreyev. Ashat Bey, iki ilki gerçekleştirmek için kolları sıvamıştı.

12 yıldır ülkesine gitmeden Mısır, Suudi Arabistan ve BAE gibi önemli ülkelerde elçilik yapan Büyükelçi Amreyev, Cumhurbaşkanı Gül'ün 'Türk dünyasının aksakalı' dediği Kazak lider Nazarbayev tarafından ilişkileri coşturmak üzere gönderilmişti. Donanımı etkileyiciydi. İngilizce, Rusça, Farsça ve Arapça biliyordu. Yeni şapkalarımızla ilk görüşmeleri yapacaktık. Paketlerini bile açmadan Büyükelçi'nin Türkiye'deki ilk temasını bir ajansla yapması; Ashat Bey'in de bunun için gayret etmesi meslekte bizim için bir ilk oldu. Konsolos, gidiş ve dönüşte bize eşlik etme nezaketi gösterdi. Mükemmel geçen görüşme, Asyalı diplomatı da sahada görme adına bir ilk ve diğer Asya diplomatları için güzel bir örnekti. Galiba Doğu'nun da medyanın önemini anladığı günler geliyor.

Not: Amerikan Başkonsolosluğu'nu hedef alan ve 3 kahraman polis kardeşimizin şehit olmasına yol açan vahşi terörist saldırıyı nefretle kınıyorum; sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Hitler'den Ergenekon'a yol gider

Abdülhamit Bilici 2008.07.16

İplikleri pazara çıkan çeteler ile Danıştay ve Cumhuriyet saldırılarından sonra ortaya çıkan bilgileri yan yana koyunca, aslında tablo netleşiyordu.

Belki tuhaftı, ama laikliğin ve cumhuriyetin elden gittiğini iddia edenler ile Cumhuriyet Gazetesi'ne ve Danıştay'a saldıranlar aynı adreste buluşuyordu.

Anlaşılan "Tehlikenin farkında mısınız?" sloganıyla yapılan ve toplumu kamplaştırmayı hedefleyen reklamların yapamadığı karanlık tezgâhlarla yapılacak ve uyuyan toplumsal bilinç harekete geçirilecekti.

Nitekim 5, 10 ve 11 Mayıs 2006'da Cumhuriyet Gazetesi'ne el bombaları atıldı. Cumhuriyet, kendi bahçesine atılan bombalar konusunda Zaman'da çok daha pasif bir habercilik yaptı. Galiba reklam sloganlarını doğrulayan bir eylem olduğu için fazla rahatsız değillerdi.

17 Mayıs 2006'da yine 'dinci tehlikeyi' bütün dünyaya gösterecek bir olay yaşanacaktı. Bu kez, bir öğretmenin sokakta dahi başını örtemeyeceği yönünde karar veren Danıştay 2. Dairesi'nin üyeleri kurban seçilmişti. Karar, günlerce dinî hassasiyeti yüksek gazetelerde manşetten ele alınmıştı. Bu arka plan içinde, genç bir avukatın silahına sarılarak karara imza atan yargıçları ateşe tutması, içeride ve dışarıda duyarlı çevreleri tahrik için yeterliydi. Rejimin göbeğinde sergilenen bu pervasızlığa kimse sessiz kalamazdı.

Nitekim sürekli gerilimden medet umanların, olay yerinde yaptığı ilk açıklamalar, saldırganın tekbir getirerek ateş açtığı ve siyasete kan bulaştığı yönündeydi.

Zaman'ın titiz gazeteciliğinin de yardımıyla bu saldırılar hedefine ulaşamadı. Olaydan sonra dindarlar değil, çeteler gündeme oturdu. Saldırgan Alparslan Arslan ile Ergenekon kapsamında halen hapiste bulunan Muzaffer Tekin ve Veli Küçük arasındaki bağlar deşifre oldukça da olayın rengi değişti. Ümraniye'de ve Eskişehir'de bulunan emekli askerlerin kontrolündeki bombalar ile Cumhuriyet'e atılan bombaların aynı seriden çıkması kafaları karıştırdı.

Üstelik bağlantı, pazartesi günü mahcup bir üslupla konuyu ele alan Cumhuriyet Yayın Yönetmeni İbrahim Yıldız'ın dediği gibi el bombalarının seri benzerliğinden ibaret değildi. Danıştay saldırısı hükümlülerinden Osman Yıldırım, her iki saldırının da İstanbul Ataşehir'de Veli Küçük'le birlikte planlandığını itiraf etmişti. Tanık koruma programından yararlanan Yıldırım, Küçük'ün Cumhuriyet'e atılan bombalardan ikisini Alparslan Arslan'a, birini de kendine verdiğini Ergenekon savcısına söylemişti.

Cumhuriyet Başyazarı İlhan Selçuk, Ankara Temsilcisi Mustafa Balbay ve Cumhuriyet Vakfı üyesi Şener Eruygur'un aynı davada yargılanacağı dikkate alınırsa, sanki Cumhuriyet'e saldırı kararı, gazetenin yüksek istişare heyetinde alınmış gibi bir tablo ortaya çıkıyordu. Nitekim İbrahim Yıldız, önceki günkü yazısında bunun saçma olduğunu anlatmaya çabalıyordu. Dün de CHP lideri Baykal, "Ne yani bu cinayeti İlhan Selçuk mu işledi?" diyerek aynı imada bulundu.

Sözü eğip bükmeye gerek yok. Cumhuriyet Başsavcısı Aykut Cengiz Engin'in iddianameyle ilgili açıklaması net. Ergenekoncular, diğer suçların yanı sıra "Danıştay saldırısına ve Cumhuriyet Gazetesi'ne patlayıcı madde atma suçlarına azmettirmekten de yargılanacak."

İnsanımız, Uğur Mumcu'dan Bahriye Üçok'a, Madımak Otel'den Gazi olaylarına birçok hadisede görüntüyle gerçeğin, bu olaydaki gibi birbirinin zıddı olduğunu çok iyi biliyor. Sayın Baykal ve onun gibi bu eylemlere akli ermeyenler, Hitler'in hukuku askıya alıp muhalefeti tasfiye etmek için kullandığı Alman parlamentosu Reichstag'da 27 Şubat 1933 akşamı çıkan yangın üzerine düşünebilir. Nazi Almanyası'na geçişte anahtar rol oynayan Reichstag Yangını soruşturmasında, polis yarı-deli bir komünistten öteye gidemedi. Ama "komünistler ülkeyi ele geçirecek" paranoyasını yaymaya çalışan Hitler'e öyle yaradı ki, bir gün sonra anayasanın kişi hak ve özgürlükleriyle ilgili maddelerini ortadan kaldıran bir kararname imzalatıldı. Bunu parti militanlarının baskısı altında toplanan Meclis'e kabul ettirdi. Üstelik Meclis'in toplanma sayılarıyla ilgili düzenlemeleri ihlal ederek... İzleyen günlerde Nazi partisi ve Milliyetçiler dışındaki tüm partilerin yayınları ve seçim çalışmaları durdurulduğu gibi komünist partisinin parlamentodaki 181 milletvekili ve parti ileri gelenleri tutuklandı. Küçük bir provokasyon ülkeyi Nazi Almanyası'na taşımaya yetti.

Uzun saçlı, küpeli polisler ve 2455 sayfa gibi rekor uzunlukta bir iddianameye imza atan savcılar aynı oyunu bozmasaydı, Ergenekon'un hedefi de ülkeyi Nazi veya Baas türü bir yönetime götürmek değil miydi!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eslen Paşa'nın göremediği!

Abdülhamit Bilici 2008.07.23

Nuriye Akman'ın Nejat Eslen ile yaptığı röportajı (Zaman, 18 Temmuz 2008) okuyup heyecanlanmamak imkansızdı.

Belki de ilk kez ulusalcı ya da Avrasyacı tezleri savunan bir isim, Türkiye'nin dünyadaki yeriyle ilgili meselelere kafa yoran her demokrat insanın zihnini kemiren sorulara muhatap oluyordu.

Röportajı sabahın erken saatinde bir solukta okuduktan sonra, hem Akman'ı hem de Eslen Paşa'yı da tebrik etmek istedim. Nitekim değerli mesai arkadaşımız Nuriye Akman'a bir mesaj atarak teşekkürlerimi ilettim. Cebini bilmediğim için Eslen Paşa'ya aynısını yapamadım. Ama onu da buradan tebrik ediyorum.

Nuriye Hanım'ı, eski parlak günlerini hatırlatan performansı, demokrat duruşu ve özellikle de sapla samanı ayıran turnusolvari soruları için tebrik ettim. Eslen Paşa'yı ise kavga çıktığı için yarım kalan röportajlarıyla ünlü bir gazetecinin, üstelik Zaman Gazetesi adına yaptığı talebi kabul ettiği ve düşüncelerini eğip bükmeden söylediği için.

Röportajda kafa tokuşturan iki kişi, belki aksini düşünebilir. Ama orada konuşulan meseleyi yakından takip eden bir gazeteci olarak bu teması, son dönemde fena ihmal ettiğimiz KONUŞMA erdemini hatırlama babında ciddi bir adım olarak görüyorum.

Geçtiğimiz hafta Cumhuriyet, Milliyet ve TDN'den birkaç meslektaşımızla katıldığımız yabancı bir devlet adamının veda yemeğinde yaşananlar, konuşma kabiliyetini hızla yitirdiğimiz ve bunun ne denli tehlikeli olduğu konusunda gözlerimi açtı. Çünkü hatıraların ve hoş temennilerin konuşulacağı yemek masası, bir anda karşılıklı salvoların uçtuğu, muhatabın dinlenmediği savaş arenasına dönüştü. Bir tarafa göre Türkiye hızla darbeye gidiyor, demokrasi elden gidiyordu. Diğer tarafa göre ise şeriata ramak kalmıştı. Bir tarafa göre AK Parti Türkiye'yi AB'ye taşıyordu. Diğer tarafa göre ise İran'a.

Halbuki konuşabilsek, gerçeğin bu kadar uçlarda olmadığı görülecekti. Evet, AK Parti ABD'nin tüm itirazlarına rağmen İran'la ilişkileri bozmamıştı. Ama aslında bu, 12 Eylül'de bile dikkat edilen bir devlet politikasıydı.

İran'la ittifakı önerecek kadar ileri giden ise AK Parti değil, Ergenekoncu çevrelerdi. Bunu ilk teklif eden kişi, hapisteki Veli Küçük'le hatıra fotoğrafı çektirmekten şeref duyacağını söyleyen Tuncer Kılınç Paşa'dan başkası değildi.

AK Parti'nin AB ve demokratikleşme reformlarının hız kestiği doğrudur ve her türlü eleştiriyi hak ediyordu. Ama artık sağır sultanların duyduğu darbe girişimleri ve darbeci tiplerle saf tutarken, daha fazla demokrasi istiyor gibi yapılabilir miydi? Sağlıklı bir konuşma olsa, reformların yavaşladığı kabul edildiği gibi, müzakere sürecinin kapısını aralayan hükümetin de AK Parti olduğu görülecekti.

Kanaatimce, hakiki konuşmayı sabote eden temel faktör burada yatıyor. Zihin ve kalpten geçen düşüncelerle, ağızdan çıkanlar arasındaki yaman çelişki, her türlü diyalog ve konuşma çabasını sabote ediyor. Sözelimi, toplumun yüzde 50'sinin desteklediği çizgiye saygılı olmayı bırakın, hayat hakkı tanınmamasını istiyorsunuz. Ama diğer yandan demokrasinin elden gittiğinden yakınıyorsunuz. Demokrasi istiyor, AB sürecine taş koyuyor. Cuntayı eleştiren Barroso'yu, Rehn'i ve tüm liberalleri hain ilan ediyorsunuz.

İnsanların, medeni dünyada olduğu gibi inançlarını yaşamasına karşı çıkıyor; ama bunu tarifleyen laikliğin elden gittiğinden yakınıyorsunuz. Bunca çelişkiyle nasıl konuşulur ki... Sen diyorsun 'bayram haftası'; öteki diyor 'mantar tahtası'.

Eslen Paşa bu yüzden tebriği hak ediyor. Açıkça düşüncelerini söylüyor. Olduğu gibi görünüyor. Kandırmıyor. "Demokrasi Türkiye'nin öncelikli meselesi değildir" diyor. Yönümüzü Batı'dan Doğu'ya dönmemiz gerektiğini söylüyor.

Bir Türk kurmayının, Rus stratejist Dugin'in, bütün tezinin temeline Büyük Rusya hayalini koyduğu ve çekirdeğine de Ortodoksluğu koyduğunu fark etmemesi üzücü ama yine de açık açık düşüncelerini sıralıyor. Bu tezlere katılır ya da katılmazsınız.

Ama bu açıklık, konuşma için birinci adımdır. İşte bu yazı bir konuşma denemesi.. Bütün hürmetimle Eslen Paşa'nın tezlerine cevap veriyorum. Hatta kendimce onun çizdiği Avrasya stratejisindeki hayati boşluğa işaret ediyorum: Eslen Paşa'nın Avrasyacılığı orijinal gibi görünse de eleştirdiği Batıcılığın bütün illetleriyle malul ters bir kopyası. Çünkü nasıl Batıcı, kurtuluşu Batı'da bağlanmakta görüyorsa, Eslen Paşa da kurtuluşu Doğu'ya bağlanmakta görüyor. İki strateji de tarihteki en büyük düzen inşa edicilerden biri olan bu milletin potansiyelini ve öz değerlerini es geçiyor. Sanki ne bunu biliyor ne de ona güveniyor. Türk paşalardan, Türkiye'yi en azından hayallerinde merkeze koyan stratejiler bekliyor; tüm kurmay zekalara saygılarımı sunuyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dayan Türkiyem!

Abdülhamit Bilici 2008.07.30

Türkiye'ye dışarıda hizmet veren elçilerimizin dış politika üzerine beyin fırtınası yapmak üzere ilk kez Ankara'da yaptığı 3 günlük toplantının finalinde, Dışişleri Bakanı Babacan konukları onuruna bir kokteyl verdi.

Davetin verildiği Ankara Palas'ın bahçesinde, değişik konumlarda karşılaştığımız diplomatlarla hem hasbihal ettik hem de gündemdeki konuları konuştuk.

Konuşabildiğim elçilerin hemen hepsi, sabah 08.30'da başlayıp gece 23.00'e kadar süren toplantı maratonundan memnundu. "Yaz ortasında bu da nereden çıktı?" diyen yoktu. Çünkü hem düşüncelerini paylaşmış, hem hükümetin yaklaşımını bir kez daha öğrenmiş hem de ilgili kurumların sunumlarını dinlemişlerdi.

Bakan Babacan'la da ayaküstü görüşme imkânımız oldu. İran Dışışleri Bakanı Mutteki, Bush'un Milli Güvenlik Danışmanı Hadley ve İran konusunda kafa yoran birçok önemli aktörün temsilcileriyle kritik görüşmeler yaptığı günün akşamıydı. Bunca yoğunluğa rağmen yüzünde pek yorgunluk izi yoktu. Resepsiyonun ardından bazı elçilerle yaptığı özel görüşmeleri bitirmiş; normal tempoda yaşayanların yataklarına doğru yöneldiği bir saatte bakan, KKTC'ye uçmak üzere olan Başbakan Erdoğan'a refakat için Esenboğa'ya doğru harekete hazırlanıyordu. Elçilerin toplantıdan memnun olduğu izlenimini paylaşınca memnun oldu.

Sonra da kendi mesai düzeni hakkında bir ipucu verdi. Haziran ayında sadece 4 gün Türkiye'de bulunmuştu. Bunu öğrenince, Dışışleri'ni izlemekle görevli diplomasi muhabirlerinden kulağıma gelen serzeniş yerine oturdu. Çünkü muhabirler 'işsiz' kalmaktan, takip ettikleri bakanı dünya gözüyle görememekten şikâyetçiydi. Muhabirlerin bu serzenişini paylaştığımda fazla şaşırmadı. Biz de bakanlığını takip eden gazetecileri kaybetmek istemiyorsa, ilk fırsatta bir kahvaltıda muhabirlerle buluşmasının iyi olacağını şakayla karışık söyledik.

Aslında bu tempoyu anlamak zor değil. Türkiye 100 yılın en kritik dönemeçlerinden birini geçmeye çalışıyor. Demokratik dünyada bir ilk olan iktidar partisini kapatma girişimi ve darbe tezgâhlanmaktan terör örgütleriyle işbirliğine kadar birçok suça adı karışan Ergenekon çetesine, içeride normal bir ülkenin 50-60 yılda zor hazmedeceği iki gündemle yatıp kalkıyoruz.

Dışarıda ise içerideki kavganın zıddına, her gün biraz daha yükselen bir diplomasi çıtası var. Dünyanın en kritik konusu İran'da tam saha devredeyiz. Ankara, Suriye ile İsrail arasında resmen arabulucu. Irak'taki, Lübnan'daki bütün denklemlerin ortasındayız. İstanbul, ağustosun ortasında ilk kez yapılacak Afrika Zirvesi'ne hazırlanıyor. Bir yandan sonbaharda BM Güvenlik Konseyi üyeliği için yapılacak oylamaya hazırlanırken, diğer yanda Kıbrıs trafiğini ve AB sürecini ilerletmek gerekiyor.

Ülkemizi izleyenler de Türkiye'nin sırtındaki yükün farkında. Bu gündemi ele alan Financial Times'ın önceki günkü haberine şu cümleyle başlaması boşuna değil: "Türkiye kargaşaya alışık. Malî çöküntülerden askerî darbelere, depremlere kadar ülke kendi payına düşen krizden fazlasına katlanmış gibi görünüyor. Ancak daha önce hiç bugün ortaya çıkan senaryoyla karşılaşmamıştı. Anayasa Mahkemesi'nin 11 hakimi, ülkenin en yüksek yargı organının 46 yıllık tarihindeki siyasi olarak en tartışmalı davasını görüşmeye başladı..."

Elçiler resepsiyonuna Ankara'daki yabancı elçiler de davetliydi. Tempodan şikâyetçi olan yoktu; ama Türk ve yabancı elçilerin kafasındaki ortak kaygı, siyasi çalkantı yüzünden geçen yazı tatilsiz geçirdikleri gibi bu yılı da tatilsiz geçirip geçirmeyecekleriydi. Belli ki parti kapatma ve diğer gelişmeler tatili şimdilik imkânsız kılmıştı. Nitekim ABD Büyükelçisi Wilson'a tatil programını sorunca, gülerek henüz planlayamadığını söyledi. Ancak kapatma konusundaki iyimser havayı o da paylaşıyordu. Yorum yapmadı, sadece eşini tatile gönderdiğini söylemekle yetindi. Tablonun büsbütün umutsuz olmadığına bir işaretti.

Ülkemiz kronik hastalıklarından kurtulacak; demokrasisi ve ekonomisi düze çıkacaksa, herhalde hepimiz birkaç yaz daha tatil yapmamaya razı oluruz. Ama biz istikrar ve demokrasi derken, en hatırlı kişilerle koyun koyuna yatan birileri 'kaos kaos' diye çığırırsa, kolay kolay huzura kavuşabilir miyiz? İsterseniz, Ergenekon terör örgütü zanlısı İlhan Selçuk'un iddianameye yansıyan, 7 Şubat 2008 tarihli telefon konuşmasına bakın: "Şimdi yalnız iki tane şey var, eğer kapatma davası açılırsa, bir de üstüne ekonomik kriz gelirse, Türkiye biraz karışır belki bir umutlar doğabilir, yani." Bilmem fazla söze hacet var mı?

Aslında bugün Eslen Paşa'nın son yazıma gönderdiği açıklamayı yayınlıyacaktım. Gündem yüzünden, bir sonraki yazıya kaldı. Umarım, Eslen Paşa kusura bakmaz.

Kandilinizi tebrik eder, milletimize iç ve dış pisliklerinden arınmış bir ülke dilerim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eslen Paşa'nın cevabı

Abdülhamit Bilici 2008.08.06

Araya giren yoğun gündemler ve yurtdışı seyahati nedeniyle ertelediğimiz bir yazıyı ancak şimdi kaleme almak mümkün oldu. Yazı, 23 Temmuz'da bu sütunda yayınlanan 'Eslen Paşa'nın göremediği' başlıklı yazıya gelen tepkileri ve Paşa'nın cevabını kapsıyor.

Nuriye Akman'ın, emekli Tuğgeneral Nejat Eslen ile Avrasyacılık üzerine yaptığı röportajın ilham ettiği o yazının ana fikri şuydu: Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de farklı düşünce kamplarının olması doğal. Normal olmayan, son dönemde bu akımlar arasında gerçekten konuşma çabasının giderek tükenmesi. Böyle olunca konuşmanın yerini kampaşma alıyor ve faturası gerilim olarak topluma yansıyor.

Bu açıdan Eslen Paşa'nın Zaman'a konuşmayı kabul etmesini ve inandığı fikirleri eğip bükmeden ortaya koymasını cesur bir davranış olarak görmüş ve alkışlamıştım. Aynı şekilde Zaman'ın ünlü röportaj ustasını da harika sorularıyla bir zihin dünyasını tüm çıplaklığıyla tanımamıza yardımcı olduğu için kutlamıştım.

Bizim açımızdan sevindirici olan, yazıda doğrudan isimleri geçen Nuriye Hanım'ın da Eslen Paşa'nın da maksadımı doğru anlaması oldu. Nuriye Hanım arayarak röportaja dikkat çektiğimiz için teşekkürlerini iletti. Eslen Paşa da memnuniyetini gönderdiği nazik e-postayla iletti. Hatta Akman'ı arayarak hem duyduğu memnuniyeti paylaşmış hem de yazıyı, röportajın işe yaradığının bir delili saydığını söylemiş.

Gerçi bazı Nuriye Akman hayranı okurlar onunla ilgili kullandığımız "eski parlak günlerini hatırlatan performansı" ifadesiyle incitici olduğumuzu düşünmüş. Ama merak etmesinler, Nuriye Hanım bize kırılmış değil. Kırdıysak özür dilemekten çekinmeyiz.

"Eslen Paşa'nın göremediği" başlıklı yazıya Paşa'nın verdiği cevaba gelince... Önce Eslen Paşa'nın açıklama gönderme gereği duyduğu yazının hangi cümlelerle bittiğine bakalım: "Bütün hürmetimle Eslen Paşa'nın (röportajda dile getirdiği) tezlerine cevap veriyorum. Hatta kendimce onun çizdiği Avrasya stratejisindeki hayati boşluğa işaret ediyorum: Eslen Paşa'nın Avrasyacılığı, orijinal gibi görünse de eleştirdiği Batıcılığın bütün illetleriyle malul ters bir kopyası. Çünkü nasıl Batıcı, kurtuluşu Batı'ya bağlanmakta görüyorsa, Eslen Paşa da kurtuluşu Doğu'ya bağlanmakta görüyor. İki strateji de tarihteki en büyük düzen inşa edicilerden biri olan bu milletin potansiyelini ve öz değerlerini es geçiyor. Sanki ne bunu biliyor ne de ona güveniyor. Türk paşalardan, Türkiye'yi en azından hayallerinde merkeze koyan stratejiler bekliyor; tüm kurmay zekâlara saygılarımı sunuyorum."

Ve işte Eslen Paşa'nın açıklaması:

"Sayın Bilici,

Sorular Nuriye Hanım tarafından tanzim edildiği için tarafınızdan tam anlaşılmamış olabilirim. Benim asıl söylemek istediğim şudur: Günümüzde küresel ekonominin ağırlık merkezi Atlantik'ten Pasifik'e kaymaktadır. Küresel jeopolitiğin ağırlık merkezi de Atlantik'ten Pasifik'e kaymaktadır. Küresel mücadeleler Avrasya'nın

zenginliklerine ve enerjisine ulaşmak için yapılmaktadır. Bütün bunlar kaçınılmaz gerçeklerdir. Tek kutupluluktan çok kutupluluğa geçiş sürecini yaşayan dünyada, Türkiye tüm enerjisini AB sürecine ve ABD dayatmalarına harcamaktadır. Türkiye, Soğuk Savaş sonrası sürece hazırlıksız girmiş; çok kutuplu jeopolitik düzene de hazırlıksız yakalanmıştır. Türkiye, Soğuk Savaş dönemi paradigmalarını terk ederek günümüzün jeopolitik şartlarına ayak uydurmalı, bunun için de kendi jeopolitik vizyonunu geliştirmelidir. Bu ise Avrasya'nın önemini kavrama ve sadece Batı'ya değil, Doğu'ya da bakmaya alışma anlamına gelir. Avrasyacılık, sadece Dugincilik ve Rusyacılık değildir. Orta Asya'daki Türk varlığı unutulmamalıdır. Türkiye, çıkarları neredeyse o istikamete açılma vizyonuna, yeteneğine ve cesaretine sahip olmalıdır. Türkiye sadece ABD ve AB istiyor diye Batı'nın yapısına sıkı bağlarla bağlanmamalıdır. Türkiye, sadece BOP içinde ABD çıkarları için Ortadoğu'ya açılmamalıdır.

Demokrasiye saygımız sonsuzdur. Türkiye'de demokrasi geliştirilmelidir. Ancak, Türkiye'de demokratikleşme, ulus devlet ve üniter devlet yapısını zora sokacak şekilde kullanılmamalıdır. Cumhuriyet rejimi demokrasiyi de kavradığı için saygındır.

Bu ifadelerimi köşenizde yayınlarsanız daha iyi anlaşılmış olurum.

Saygılarımla.

Nejat Eslen"

İşte konuşmanın faydası. Eslen Paşa röportajda konuştu, biz eleştirimizi ortaya koyduk. Eslen Paşa da cevaben görüşlerini bir daha gözden geçirip ortaya koymuş oldu. Demokrasiyi dışlamayan, sadece Batı'ya endeksli olmayı eleştiren bu yaklaşıma şahsen fazla bir itirazım olamaz. Zaten Paşa da biraz önyargısız bakabilse, Batı'nın yanı sıra Arap Birliği, BM, İKÖ, Afrika, Orta Asya perspektifleri geliştirmeye çalışan bugünkü Türk dış politikasının özlediği vizyondan farklı olmadığını görebilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rusya Osetya Ergenekon firarda

Abdülhamit Bilici 2008.08.09

Washington'da Türkiye kökenli sivil toplum kuruluşlarının en seçkinlerinden biri olan Rumi Forum vasıtasıyla ülkemize gelen bir grup Amerikalı ile sohbet ediyorduk. İçlerinde profesörler, ilahiyatçılar, barış aktivistleri, Hristiyan ve Müslüman din adamları bulunan seviyeli bir gruptu.

Birçok renkli entelektüel konunun yanı sıra Türkiye'nin sıcak gündemi üzerine de konuştuk. Uzun bir konu listesi çıktı: Ergenekon ve parti kapatma davaları, demokrasiye karşı kurulan tuzaklar, özde demokrasi karşıtı olduğu halde milleti demokrasi düşmanı ilan eden çevreler, ABD'nin imajı ve Batı'nın Ortadoğu siyaseti, vb.

Türkiye'nin içinde ve yakın çevresinde yaşanan büyük krizleri anlatırken, birden muhataplarımızın bize göre bayağı şanslı olduklarını düşündüm. Gerçi 11 Eylül'ün oluşturduğu travma, Irak ve Afganistan savaşları ve ekonomideki başaşağı gidiş nedeniyle bir süredir hiçbir sade Amerikan vatandaşı kendini mutlu hissetmiyordu. Art arda şirketler batıyordu. Petrol ticareti yapan şirketler kârlarını koyacak yer bulamazken, sade insanların en önemli lüksleri olan petrole ödediği fatura her gün biraz daha kabarıyordu. Genel olumsuz imaj nedeniyle yurtdışına gittikleri birçok yerde hedef olma endişesi taşıyor, tanıştıkları muhatapların yüzünde beliren olumsuz havayı mutlaka hissediyorlardı. Irak Savaşı'na giden süreçte yaşananlar yüzünden kendi medyalarına güvenleri sarsılmıştı. Gerçi hâlâ Ebu Gireyb gibi büyük skandalları ortaya çıkaran, kendi medyalarıydı. Bush

yönetiminin izlediği politikalar her düzeyde kıyasıya eleştiriliyordu. Ama gittikçe daha fazla Amerikalı, bilgi kaynağı olarak Le Monde veya Guardian gibi Avrupa kaynaklarına müracaat etme gereği duyuyordu.

Yine de onlara şanslı olduklarını, hataları tartışmaya ve düzeltmeye imkân veren demokrasiye sahip olduklarını söyledim. 11 Eylül'den sonra eski konforlu günleri bir nebze geride kalmış olsa da Kanada ve Meksika gibi istikrarlı ülkelerle sınır paylaştığını; bizim ise en büyük krizlerin yaşandığı bölgenin göbeğinde, İran ve Irak gibi komşularla yaşadığımızı hatırlattım.

Bu yaklaşım onları ne kadar teselli etti bilemiyorum, ama geçekten şanslıydılar. Bu ülkede yaşayanlar, bir süredir parti kapatma ve Ergenekon davalarının paletleri altında soluk alıp veriyordu. Belki birçoğumuz "Bu hadiselerin baskısı biraz hafifledi, şimdi tatile çıkabiliriz" diye düşünmüş olabiliriz. Ama öyle ateşi yüksek bir bölgede yaşıyoruz ki, işte Gürcistan'da Rusya ile üyesi olduğumuz NATO'yu boğaz boğaza getirecek büyük bir olay yaşanıyor. Hızla kendini toparlayan Rusya, Batı'nın kendine yaptığı muameleden, adam yerine konulmaktan, NATO'nun sürekli rağmına gelişmesinden çok çok rahatsız. Hem Ukrayna ve Gürcistan gibi ülkelerin NATO ile münasebetleri hem de Washington'ın kurmaya çalıştığı füze kalkanı sistemi, ilişkileri ziyadesiyle germiş durumda. Rusya'nın her açıdan desteklediği, ayrılıkçı Güney Osetya'ya karşı Tiflis'in başlattığı askerî harekâtın, bölgemizi ve Rusya-NATO ilişkilerini nereye taşıyacağını bilemiyoruz. Bir yanda genel seferberlik ilan eden ve bir an önce NATO üyesi olmayı arzulayan Gürcistan Devlet Başkanı Mihail Saakaşvili'nin genel seferberlik ilanı, diğer yanda baştan beri Batı'nın politikalarından rahatsız olan Rusya Başbakanı Putin'in "Bu tavır cevapsız kalmayacaktır." çıkışı. Bütün dünya başkentleri ayakta. Kafkaslar'la sınır, kan ve kültür ortak paydalarına sahip bir bölge ülkesi ve Rusya ile iyi ilişkileri olan bir NATO üyesi olarak istesek de bu krizin dışında kalabilir miyiz?

Tek sorun Osetya olsa... Hemen yanı başımızda İran krizi var. Bu sıcak dosyayı izleyen hiçbir gözlemci, yeni ABD Başkanı'nın göreve başlayacağı 5-6 ay içinde bir saldırı ihtimalini göz ardı etmiyor. Washington'da ve bazı başka başkentlerde bunun için tüm gücünü seferber etmiş lobiler tatil yapmıyor. Tahran'ın uluslararası toplumun son önerisine de zamanında cevap vermemesi elbette bu riski artırıyor. Bu sürecin çatışmaya dönmesi durumunda, İran'ın rahatlıkla etkileyeceği Irak, Lübnan ve Suriye gibi yerlerde neler olabileceğini insan tahmin bile etmek istemiyor. Üstelik bu krizin baş aktörlerinden biri olan İran Cumhurbaşkanı Ahmedinejad'ın 14 Ağustos'ta İstanbul'a gelmesi bekleniyor.

Türkiye'de yaşanan tuhaf olayları, dünyada ve özellikle bölgemizde yaşanan güç mücadelesinden ayrı görüyorsanız, çok yanılıyorsunuz. AK Parti'yi Batıcılıkla suçlayıp İran'la ittifaktan Şanghay İşbirliği Örgütü üyeliğine Türkiye'ye yeni bir eksen öneren çevreler ile Ergenekon arasında bir bağ yok mu? Ergenekon operasyonuna karşı tek tepkinin geldiği Moskova'da basın toplantısı yapan Aleksander Dugin'in Veli Küçük için hangi sıfatı kullandığını hatırlayın. Ergenekon'un karakutusu eski Jandarma İstihbarat Dairesi Başkanı emekli Tuğgeneral Levent Ersöz'ün hangi ülkede firari olduğunu düşünün.

Türlü türlü yerel yansımaları olan bu küresel güç mücadelesini rayına oturtma potansiyeli taşıyan tek somut önerinin Moskova'dan, çiçeği burnunda yeni Kremlin sakini Medvedev'den geldiğini hatırlatıp detaylarını yazmayı sonraya bırakalım. Keşke tatil yapmaya müsait bir ülkede yaşıyor olsaydık...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

[ANALİZ] Küresel kavgaya Rus çözümü

Güney Osetya'da patlayan kriz hiç sürpriz olmadı. Çünkü Kosova'dan Osetya'ya; Hazar'daki enerji mücadelesinden İran ve Irak krizlerine; füze kalkını tartışmasından NATO'nun genişleme sürecine, merkezinde yer aldığımız bölge üzerinde bir süredir kara bulutlar uçuşuyordu.

Aslında bu durum, sadece bölgemiz için değil, tüm dünya için geçerli. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle bozulan dehşet düzeni, yerini yeni bir düzene bırakmadı. Bir yanda, özellikle oğul Bush liderliğindeki ABD'nin tek kutuplu dünya düzeni denemesi. Diğer yanda, buna karşı çıkan ve düne göre hayli güçlenmiş ülkelerin çok kutuplu dünya arayışı.

Bu durumda, Soğuk Savaş'ın bir barış anlaşmasıyla değil de ateşkesle sonuçlanmamasının da payı var. Bosna'dan Karabağ'a birçok kriz çözülüyor, derin dondurucuda duruyor. Şu an yarım yamalak süren düzenin temeli, II. Dünya Savaşı'nın galiplerince atılmıştı. Mesela, güç açısından İngiltere ve Fransa'dan geri olmayan Almanya ve Japonya'nın Güvenlik Konseyi'nde olmayışının tek nedeni, mağluplar safında yer almaları. Veto gücüne sahip Çin'in de aralarında bulunduğu Rusya, Hindistan, Almanya, Japonya ve İran gibi ülkeler daha adil bir düzen istiyor. Küçüklü büyüklü bu güçler, ya tepkisini açıkça gösteriyor veya kozların paylaşılacağı gün için kart biriktiriyor.

Yeni düzen isteyenlerin başında ise kısa bir süre öncesine kadar dünyayı yöneten iki kutuptan biri olan Rusya var. Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra dağılan ve yeni bir sisteme geçerken emeklilerin maaşlarını ödeyemeyecek kadar zavallı duruma düşen Rusya, şimdilerde mevcut düzenin kendi rağmına kurulduğunu ve 1990'ların başında dillendirilen küresel barış vaatlerinin unutulmuş olduğunu kendisinin aldatıldığını düşünüyor. Lideri olduğu Varşova Pakti'nin dağılmasına rağmen NATO'nun, varlığını korumak bir yana sınırlarına doğru sürekli genişlemesini aldatmanın delili sayıyor.

Halbuki doğu ucundan batı ucuna 11 saat dilimi bulunan, yüzölçümü Türkiye'nin 22 katı olan, nükleer silahlara, dev enerji kaynaklarına, zengin kültürel mirasa ve güçlü bir 'ben' duygusuna sahip, BM Güvenlik Konseyi üyesi Rusya haklı olarak kale alınmak istiyor. Sesini duymak istemeyenlere de bunu bazen enerji kartını bazen Kosova, bazen Abhazya, bazen Osetya kartını oynayarak göstermek istiyor. Moskova, Batı ile yeni bir yıpratma savaşına tutuşmaktan özenle çekinse de Şanghay İşbirliği Örgütü'nde Çin ve İran gibi çok kutupluluk yanlısı güçlerle bir araya gelerek; Ukrayna ve Gürcistan'ın NATO üyeliğine itiraz ederek; ABD'nin savunma sistemlerini geçersiz kılacak mucize silah sistemleri geliştirerek; kutuplardaki uçuşları yeniden başlatarak mevcut sisteme kafa tutuyor.

Kosova veya Bosna krizlerinde tüm dünyanın soykırımıyla suçladığı Sırlara yakın durarak; Gürcistan'da ve Azerbaycan'da ayrılıkçı güçleri destekleyerek ve doğalgazı silah gibi kullanarak kuşkusuz Rusya hem kendisini sevimsiz hale getiriyor hem de NATO'nun varlık sebebini güçlendiriyor. Ama Rusya'nın böyle davranmasında, Bush'un temsil ettiği dünya vizyonunun etkisi de inkar edilemez. Çünkü Bush doktrini, selefi Clinton'ınkinin aksine dünyanın tek başına ABD tarafından yönetilmesini ve muhtemel rakiplerin birleşerek bile gücüne erişemeyeceği bir silahlanma stratejisini öngörüyor. Bu da hızla dünyayı cinnetin eşiğine taşıyor.

Halbuki Clinton, ABD'nin gücünün er geç zayıflayacağını ve dünyayı diğer güçlerle birlikte yönetmek durumunda kalacağını düşünüyordu. Ona göre yapılması gereken, tüm dünyayı yönetmeye kalkmak yerine, müstakbel ortakların demokrasi ve insan hakları gibi ortak değerleri paylaşmasını sağlamaktır.

Clinton'ın 1990'ların sonunda gündeme getirdiği bu vizyona Rusya'nın cevabı, biraz gecikmeli de olsa Mayıs ayında Kremlin'e yerleşen yeni Rus lider Medvedev'den geldi. Haziran başındaki Almanya ziyaretinde Medvedev'in gündeme getirdiği teklif, Soğuk Savaş anlaşmalarının yerini alacak bir trans-Atlantik barış pakti öngörüyor. NATO ve ABD'nin askerî yayılma siyasetinin Moskova'yı üzdüğünü ve bunun Doğu-Batı ilişkilerini radikal şekilde yıkacağını söyleyen Rus liderin teklifine göre, AGİT Şartı modelinde hazırlanacak Euro-Atlantik

barış anlaşması Vancouver'dan Vladivostok'a Atlantik'i ve tüm Avrasya'yı kapsayacak. ABD, Kanada, AB'ye üye olan ve olmayan Avrupa ülkeleri ve Rusya'nın da aralarında bulunduğu ülkeler aynı masa etrafında oturacak.

Önerinin samimi bir vizyon mu, yoksa güç oyununda bir atraksiyon mu olduğunu bilmemiz zor. Ama hem bölgemizin hem de yaşlı, gergin dünyanın hakiki barış düşüncesine ihtiyacı aşîkar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt Gladyosu ve Özel Kuvvetler Komutanlığı'ndaki esrarengiz konuşmalar

Abdülhamit Bilici 2008.08.13

Kangrenleşmiş sorunları cesurca ele alan Abant Platformu'nun bu yılki konusu Kürt meselesiydi. Toplantının ilk gününde konuşulanları bizzat dinledim. Daha sonra da bir kulağım oradaydı.

Farklı çizgilerden Türk ve Kürt kökenli isimlerin katıldığı ve önemli tebliğlerin sunulduğu toplantıda en dikkat çeken husus, Türk katılımcıların özeleştirideki cesaretiydi. Ev sahibi Bolu Valisi Halil İbrahim Akpınar, öyle bir konuşma yaptı ki, ertesi günkü bütün gazete başlıklarını o belirledi.

Çünkü vali, bölgede 9 yıl çalışmış bir devlet adamı sıfatıyla çuvaldızı Türk devletine batırdı. Neler söylemedi ki... Üzerini örterek hiçbir problemin çözölemeyeceğini; Türklerle Kürtler arasına ayrılık tohumunun 12 Eylül'de atıldığını; bu dönemde 50 kişinin idam edildiğini, yüzlerce faili meçhul ölüm yaşandığını hatırlattı. Diyarbakır Cezaevi'nde yaşanan işkencelerle açılan yaraya köy boşaltmaların tuz bastığını anlattı dertli dertli. Sorunları sıralamakla kalmadı. Demokrasi krizimizin adını da koydu: Sayıları 3 bini geçmeyen ve 'bürokratik elit' denen grupla halk arasındaki savaş.

Türk'ün Türk'e eleştirisi valinin konuşmasıyla sınırlı kalmadı. Türk aydınlardan bazıları, resmî ideolojiyi eleştirdi. Bazıları, 1980 darbesi ürünü anayasayı. Bir kısmı ise Diyarbakır Cezaevi'ndeki insanlık dışı muameleyi gözler önüne serdi.

Türk katılımcıların özeleştirisi ve diyalog arzusu öyle güçlüydü ki, Selçuk Üniversitesi'nden bir akademisyen Kürtlerin çektiği acıyı aşırı duygusal bir üslupla anlatan Kürt Avukat Rojbin'e dostluk adına beyaz zambak sundu. Ama bütün çabalara rağmen Kürtçü hareketin en etkin damarı DTP, bu toplantıyı protesto etmeyi tercih etmişti.

Dikkat çekici diğer husus, Türk'ün Türk'ü kıyasıya eleştirdiği bu ortamda Kürt kökenli katılımcıların da aynı cesaretle bir özeleştirisi performansı sergilememesiydi. Devletin yanlış politikalarını eleştirmeleri normaldi. Ama Türklerin bu eleştiriyi hakkıyla yapmaya başladığı bir yerde Kürtlerden beklenen Kürtler adına yapılan yanlışları gündeme getirmektir. Onlardan beklenen, terör başta olmak üzere Kürtler adına izlenen yanlışları eleştirmeleri ve en ağır ifadelerle kınamalarıydı. Sağcısı, solcusu, İslamcısı, ülkücüsü, Türk ve Kürt'ü ile herkesin mağdur olduğu acı olayları sürekli deşmek yerine, olumlu ve proaktif bir Kürt siyasetinin nasıl olabileceği konusuna kafa yormaktı. Ancak o zaman ortak bir zemine ulaşılabilirdi. Sadece Diyarbakır Cezaevi'nde işkence gören veya dağda hayatını kaybedenlerin acısına odaklanmak ve binlerce şehidin acısını unutmak bizi bir yere götürebilir miydi?

Üstelik bugün, 12 Eylül'ün ilkel şartları da Kürtlerin yaşadığı mağduriyetlerin çoğu da geride kalmıştı. Kürtlerin asıl konuşması gereken konu, demokrasi karşıtı Türk gladyosu Ergenekon'un elebaşlarının hapse atıldığı ve

demokrasi için çaba harcayan AK Parti hakkında kritik karar için Anayasa Mahkemesi'nin toplanacağı günün akşamında Kürtler adına hareket eden bir örgütün neden Güngören'i kana buladığıydı? Tam demokrasi adına rahat nefes aldığımız bir dönemde, aynı örgütün neden Selimiye Kışlası'nı hedef aldığı, neden Kemah'ta 9 askeri şehit ettiğiydi?

Türkiye'nin gladyosuyla hesaplaştığı bugünlerde Kürtlerin de kendi gladyosunu sorgulaması şart. Tüm Kürtlerin, Ergenekon-terör örgütleri ortaklığına iyi bakması; PKK içindeki 'genç subaylar' kimmiş, Öcalan ile hangi Ergenekoncular görüşmüş gibi detayları didik didik etmesi gerekiyor.

İsterseniz, Özel Kuvvetler Komutanlığı'nda görevli Oğuz isimli askerî yetkili ile Öcalan'ın ismi belirtilmeyen avukatı arasında geçen ve Ergenekon iddianamesinde yer alan diyalogu birlikte okuyalım:

Avukat: Bu gelişmeyi Öcalan'a bildirelim mi?

Oğuz: Kameraya yakalanmadan uygun bir diplomatik üslupla söyleyin. Bu metni vermeyin.

Avukat: İmralı'ya ÖKK hükmetmiyor mu? Neden "Kameraya yakalanmayın" diyorsunuz?

Oğuz: Kameraya alınan görüntüler Genelkurmay Başkanı'na gidinceye kadar en az beş daire başkanının elinden geçiyor. İmralı'da olan bir tek biz değiliz. MİT de var, Kara Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri istihbaratı da var. Bu sürece karşı olanlar da var. Bunu Genelkurmay Başkanı'na karşı kullanmak isteyenler olabilir. Biliyorsunuz Çevik Bir gitti ama onun ekibi var.

Avukat: Anlayamadım. Çelişkili geldi. Çevik Bir, Genelkurmay 2. Başkanı idi. Siz de Genelkurmay adına, ÖKK adına konuşuyoruz, diyorsunuz.

Oğuz: Biz sizi protokolden sonra ÖKK'nin 2. Başkanı'na götüreceğiz. Karargâhta görüşeceksiniz.

Türkler nasıl Ergenekon ile hesaplaşıyorsa, bir an önce Kürtlerin de kendi gladyosuyla yüzleşmesi ve "Edi bese-Artık yeter" demesi gerekmiyor mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'den İran'a derin uyarı

Abdülhamit Bilici 2008.08.16

Liderleri Anıtkabir'i ziyaret etmediği için İran'la yaşanacak protokol krizinin faturasını İstanbullular ödedi. Ahmedinejad'ın, ziyaretini güvenli bir şekilde geçirmesi için kapanan yollar yüzünden çile dolu 2 gün geçirdik. Çile o kadar büyüdü ki, birçok gazete ziyaretin konusu olan nükleer krizi değil, trafik krizini öne çıkardı.

Neyse ki Ahmedinejad son basın toplantısında verdiği rahatsızlık için özür dileyerek gönül almayı ihmal etmedi. Ama geziden rahatsız olanlar, sadece trafikzedeler değildi. İçeride ve dışarıda hükümetten rahatsız olanlar için baştan sona olumsuz bir temastı bu. AK Parti'nin dış politikasından hiç hazzetmeyen Washington'daki neo-con çevreler, ziyareti tezlerini doğrulayan delil olarak gördü. Ziyaret, onlara göre 'İslamcı' AK Parti liderliğindeki Türkiye'nin Batı açısından kaybedildiğinin ispatıydı.

Gerçekte ziyaret birçok yönden önemliydi: Birincisi, Ahmedinejad'ın ilk Türkiye ziyaretiydi. İkincisi, ABD ile büyük gerilim yaşayan ve İsrail'e ağır eleştiride bulunan İranlı liderin ilk kez bir NATO ülkesine yaptığı ziyaretti. Birçok yabancı gözlemci, gezinin bu yönünün altını çizdi. Üçüncü nokta, zamanlamayla ilgiliydi. Ziyaret,

Güvenlik Konseyi üyeleri ve Almanya'dan oluşan P6'ların verdiği son ulti­matom için tanınan sürenin dolmasından hemen sonra ve Cenevre'deki yeni görüşmelerden hemen önce gerçekleşiyordu. İran'ın pozisyonu öğrenmek ve Ankara'nın yürüttüğü kolaylaştırıcılık misyonu çerçevesinde doğru mesaj vermek için bir fırsatı. Dördüncüsü, doğalgazda Rusya'ya bağımlı Türkiye'nin enerji ihtiyacı; PKK'ya karşı mücadele ve ticaret potansiyeli açısından da ge­zi önemliydi.

İran haber ajansının, ziyareti ele alış biçimi Tahran'ın geziye verdiği önemin işaretiydi. Hem Türkçe hem de İngilizce sitede haber manşetti. Ahmedinejad'ın şu sözü manşeti süslüyordu: "Biz Türk halkına ve Türk hükümetine güveniyoruz. Onları seviyoruz." İran ve Türk bayraklarının yan yana dalgalandığı sitede, güvenlik, ekonomi ve kültürel alanlarda 5 protokol imzalandığı ve ticaret hacminin 20 milyar dolara çıkarılabileceği belirtiliyordu.

İran dosyasının gündemdeki yerini dikkate alınca, dünya medyasının da habere önem vermesi beklenirdi. Ama ziyaret ettiğim BBC, CNN ve Le Monde'un internet siteleri beni şaşırttı. Hiçbirinin ilk sayfasında haber yoktu. BBC'nin Avrupa bölümünde küçük bir haber vardı. CNN'in iç sayfalarında Ahmedinejad'ın fotoğrafının eşlik ettiği bir haber vardı; ama konu ziyaret değil Avrupa'nın İran'a ekonomik yaptırımını sıkılaştırdığına dair bir haberd.

Bunun anlamı neydi? Türkiye'nin İran'la teması önemsiz miydi? Yoksa neo-conların iddia ettiği gibi Türkiye İslamcı bir siyaset izliyor; nükleer İran'ı teşvik mi ediyordu? Kimse böyle kolay sonuçlara varmasın. Zira İsrail ve ABD kadar olmasa bile Ankara da nükleer silahlı bir İran istemiyor. Tahran'ın bu tür emelleri olabileceği de not ediliyor. Ancak İran'ın nükleer silah elde edebileceği intibasını vererek, karşı karşıya olduğu sıkıntılar ve Ortadoğu'daki meselelerde koz olarak kullanmak istediği düşünülüyor. Türkiye, açıkça İran'ın nükleer silah elde etmesine karşı olduğunu; bunun bölgede dengeleri sarsacağını ve silahlanmaya yol açacağını söylüyor. Abdullah Gül'ün sözlerine bakılabilir.

Ama Ankara'nın bir kaygısı daha var. O da İran'ın silah elde etmesini önlemek için, barışçıl amaçlı nükleer enerjiye getirilecek sınırlamaların, bu konuda belli ülkelere bağımlılık getireceği endişesi. Bu sınırlamalar yüzünden şöyle bir tabloyla karşı karşıya kalmak istenmiyor: Nükleer enerji kullanabilirsin, ama santralini de biz yaparız. Hammaddenin de biz veriyoruz. Dolayısıyla Türkiye, İran'ın silah elde etmesinin tercihen barışçı yolla önlenmesi konusunda Batı ile birlikte. Ama nükleer enerjideki tekelleşmeye de karşı.

Tabii bir de İran'la ilişkilerde Türkiye, bir Almanya, Fransa gibi değil. İran yüzyıllardır sınırlarımızın değişmediği tarihî komşu; enerji kaynağı; Orta Asya'ya açılan en önemli güzergâh; ticaret ortağı; PKK'ya karşı mücadele ve Irak'ın bütünlüğü gibi kritik konularda yakın dil konuşan bir ülke.

Her türlü diplomatik riski alarak Tahran'a giden Başbakan Erdoğan'ın saatlerce uçağını bekletmesine rağmen doğalgaz pazarlığından eli boş geri gönderen; Türki kökenli ve Sünni nüfusun ciddi sorunlar yaşadığı zor bir ülke İran. Son dönemde gelişen bu ilginç ilişkide hangi tarafın daha kazançlı olduğunu bilemiyorum, ama Türkiye'nin İran'la irtibatı sürdürmesi herkesin çıkarına. Aksi halde, dünyanın soğuk gerçeklerini İran'a kim hatırlatacak? Nitekim komşunun önüne sıcak bir fatura konursa, bunu birlikte ödeyeceğiz. Bugün Irak'ta ödediğimiz gibi...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bade harabi'l-Tiflis

BBC ekranına önceki akşam yansıyan manzara ile NATO dışişleri bakanlarının Rusya'ya verilecek tepkiyi görüşmek üzere toplandığı haberi bir araya gelince, aklıma başlıktaki ifade geldi. Batı, Gürcistan harap olduktan sonra harekete geçiyordu.

BBC'deki haberde, muhtemelen Amerikan parasıyla alınmış son model Gürcü polis arabalarının Rus tanklarının önünde sürüklendiği gösteriliyordu. Modeli ve kalitesi ne kadar yüksek olsa da bir tank karşısında hangi otomobil durabilirdi ki...

Tavırlarından hayli keyifli oldukları anlaşılan askerlerin kullandığı Rus tankları, pırl pırl polis arabalarını sürüklerken, kiminin tamponu paletlere takılıp eziliyor; Kiminin camı, aynası havada uçuşuyordu.

Gürcü güçlerinin Güney Osetya'nın başkenti Tshinvali'ye yaptığı saldırıya misilleme yapan Rusların hedef aldığı Gori'de bunlar yaşanırken, normal zamanda şehrin asayişinden sorumlu Gürcü polisler şehre yakın bir bölgede bekliyordu. Ateşkese göre Rus askerler ayrılacak; onlar da rutin görevlerine dönecekti. Ancak akşama kadar bekleyen polisler, umutsuz bir şekilde barınaklarının yolunu tutuyordu. Çünkü muhabir, Rus askerlerinin çekildiğine dair bir işaret olmadığını, aksine cepheye asker akışının sürdüğünü söylüyordu.

Soğuk Savaş'ın tahrip ettiği Rus onurunu okşayan bu tablo, Batı açısından tam bir fiyasko gibi görünüyordu. Zira dünyanın en önemli askerî ittifakı NATO'ya girmek için yanıp tutuşan ve Batı yanlısı yönetimin işbaşında olduğu bir ülke, dünyanın gözleri önünde meydan sopası yiyordu. 25 üyeli NATO, Rusya'ya nasıl tepki verileceğini görüşmek üzere olaydan günler sonra toplanabiliyordu. Bunca dramatik gelişmeden sonra çıkan bildiride, "Rusya ile ilişkilerin bir şey olmamış gibi devam edemeyeceği ve Rus askerleri çekilmeden normal görüşmelerin yapılamayacağı" sözleriyle iktifa ediliyordu. Açıkçası, Batı'nın bu tablodaki hali, Rus tankları önündeki polis arabalarından pek farklı değil. Peki gerçek bu mu?

Bu krizde Güney Osetya'ya saldırarak ilk adımı atan tarafın Tiflis olduğunu ve bu adımı muhtemelen birilerine danışarak attığı düşünülürse, Rusya'nın hızla kazanç hanesine yazdığı durumun aleyhine dönebileceğini unutmamak gerekir. Nitekim daha önce Rusya'ya karşı NATO üyeliğine ne kadar muhtaç olduğu konusunda birçok Batı başkentini ikna edemeyen Gürcistan, polis arabalarını ezip geçen Rus tankları eşliğinde bunu dünya kamuoyuna anlatmayı başardı. Bunun en somut göstergesi, önceki gün Tiflis'e giden Alman Başbakan Merkel'in tutumundaki değişiklik. 5 ay önce Bükreş'teki NATO zirvesinde Ukrayna ve Gürcistan'ın üyeliğine karşı çıkan Merkel, Tiflis'teki tablodan etkilenmiş olacak ki "Gürcistan NATO üyesi olacak." dedi.

Krizin sağladığı bu ivmeyle Ukrayna ve Gürcistan, NATO üyesi olursa, fiilen Gürcistan'dan kopmuş olan Abhazya ve Güney Osetya resmen ayrılabilir, bu durum Rusya için büyük kayıp olur. Gerçi bu krizin sonuçlarının ne olacağını kimse kestiremiyor. Acaba Rusya'nın yeniden küresel sistemdeki eski ağırlığına dönüşünün işareti mi? Yoksa özellikle ekonomik açıdan kırılgan bir yapıya sahip Moskova'yı vakitsiz bir rekabete sürükleyerek yeni kayıpların yolunu mu açacak, bilemiyoruz.

Ancak Kosova'nın bağımsızlığını ilan etmesinden sonra bölgemizde hiçbir şeyin yerli yerinde duramayacağı belliydi. Zira 17 Şubat'taki bağımsızlık ilanının ardından, Güney Osetya ve Abhazya, BM ve AB gibi kuruluşlara müracaat ederek aynı hakkın kendilerine de tanınmasını istemişlerdi.

Şimdi yeni bir ivme kazanan bu süreç, Batı ile Moskova arasında Kosova yüzünden yaşanan gergin günlerde emekli bir büyükelçimizle yaptığımız sohbeti hatırlattı. Putin, Kosova'yı tanımaya hazırlanan Batı'yı ikiyüzlülükle suçlamış; neden benzer durumdaki KKTC'yi 40 yıldır tanımadıklarını sormuştu. Bunun üzerine KKTC-Kosova benzerliğini konuştuğumuz Kıbrıs uzmanı diplomat, uzun pazarlıklar sonucu Kosova konusunun aslında bittiğini; hatta Moskova'nın Kosova'ya karşılık Abhazya, Güney Osetya ve Trans-Dinyester'in bağımsızlığını kabul ettirdiğini, bağımsızlığı gündeminden düşürdüğü için KKTC'nin bu treni kaçırdığını söylemişti. Söyleyen

tecrübeli bir diplomat olmasa, komplo teorisi deyip geçerdik. Ama öyle değil. Dolayısıyla şimdi bir yandan gelişmeleri izlerken, bir yandan da o zaman inanmakta zorlandığım bu bilgi ile yaşananlar arasında bağ olup olmadığını anlamaya çalışıyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt Gladysu'na bir Zaza'nın tepkisi

Abdülhamit Bilici 2008.08.23

'Kürt Gladysu' başlıklı yazı Kürtçülük adına hareket eden bazı yapıların derin bağlantılarına dikkat çekiyordu. Uğur Mumcu'nun keşfetmeye yaklaştıkça, bedelini hayatıyla ödediği bu derin bağlantı Ergenekon iddianamesiyle iyice su yüzüne çıkmıştı.

Ergenekon Çetesi'nin terör örgütleriyle bağlantısı, bizzat Öcalan tarafından ifade edilen Ergenekon-PKK temasları, PKK içindeki 'genç subaylar' olgusu, Özel Kuvvetler Komutanlığı'ndaki bir görevli ile Öcalan'ın avukatı arasındaki diyalog bu derin şüphenin sadece bazı örnekleriydi. 'Kürt Gladysu' yazısında bu tuhaf ilişkilere dikkat çekerek, devlet içine sızan bu habis yapı sorgulanırken, Kürt sorunu üzerine kafa yoran aydın, siyasetçi ve aktörlerin de bu bağlantının Kürtçü yapılara bakan yönünü sorgulaması gerektiğini ifade etmiştik. Devlet gücünü ele geçiren bazı güçlerin anti-demokratik uygulamaların kıyasıya eleştirildiği bir ortamda, Kürt sorunu adına yapılan konuşma ve tahlillerin artık Diyarbakır Cezaevi'ndeki işkence ile başlayıp 12 Eylül'ün dil yasağıyla bitmemesi gerekir. Eğer bir çözüm bulunacaksa, farklı kökenlerden 30 binden fazla insanımızı kaybetmemize yol açan süreçte Kürtler adına hareket ettiğini iddia edenlerin derin bağlantıları da sorgulanmalı. En önemlisi de bunu bizzat Kürt kimliğiyle yazıp çizen, siyaset yapan isimlerin yapması. Ancak o zaman, bu hadisenin kardeş kavgası olmadığı anlaşılır ve kardeşi kardeşe kırdıran mekanizma deşifre olur. Ancak o zaman, demokrasi adına umutların tekrar yeşerdiği, kapatma kâbusundan kurtulup yeniden reformları, sivil anayasayı ve AB sürecini konuşmaya başladığımız bir dönemde, Güngören, Mersin ve İzmir'deki bombaların neden patladığını anlar; vahşi talimatları verenlerin gerçek kimliklerini öğreniriz. Bunun için zemin o kadar uygun ki, her gün yeni bir derin bağlantı çıkıyor karşımıza. Mesela, Zaman'ın dünkü manşeti, yeni bir ipucu veriyordu. Haber, PKK'lı bir teröristin cep telefonunda, Beykoz'daki işyerinde bir cephanelik ele geçirilen, JİTEM'in kurucusu emekli Albay Arif Doğan'ın özel numarasının çıktığını söylüyordu. Kim bilir önümüzdeki günlerde hangi bilgiler çıkacak önümüze. Bu çarpıklığın sorgulanması çağrısına, ilginç tepkiler geldi. Bir kısmı merakımızı anlamamıştı. Kürtlerin acısını görmek istemediğimizi söyleyenler; meseleyi anlamadığımızı düşünenler, hatta tehdit savuranlar çıktı. Doğru anlayanlar da vardı. Zaza olduğunu söyleyen bir okurdan, mesajını yayınlama izni aldım. Bayan R.K.'nin e-postası, hem anlatmak istediğimizi hem de sade insanın konuya bakışını özetliyor:

"Yazınızı okudum ve haklı olduğunuzu düşünüyorum. Ama haklı olmadığınız bir konu var. O da Kürtleri temsil ettiği sanılan kişilerin gerçekten onları temsil edip etmediği. Ben kimilerince Kürt, kimilerince Türk uzantısı kabul edilen Zaza kökenli biriyim. Ülkemin her acısı içimi acıtır, her sevinci gurur kaynağımdır. Çanakkale için ağlar; İstiklal Marşı'yla coşarım. Ne kendimi Türklerden ayırır; ne de illa 'Kürt hakları' diye bağırabilirim... Çünkü Kırşehir'deki Mehmet de, Kars'taki Ahmet de Ergenekonların acısını çekmiştir. Hep 'benim acım' demek doğru mu? Ben "insan hakları" derim. Allah'ın her canlıya verdiği o kutsal haklardır önemli olan. Bir şehit anasının figanı, beni de yaralar. Çünkü önce insanım ben. Askere laf edemem, namusumun teminatıdır. Kimdir temsilcisi Kürtlerin? Türklerden farkı nedir bunların? Benim temsilcim olduğunu söyleyenler gerçekten benden haberdar mı? Ben derken bilin ki Türkiye'de, kendini Türk kardeşinden ayırmayan milyonlarca Kürt var, Zaza var, Laz var ve onların derdi ülkeyi alakadar eden tüm dertlerden gayri değil. Kimilerince ben ve benim gibiler asimile

edilmiş insanlarız. Neden insan doğası olan kaynaşmayı, asimilasyon gibi algılıyoruz ki?.. Doğulu olduğum için ben de ters bakışlara maruz kaldım. Ama onca gülün içinde bir dikenin dile dolamak doğru mu? Türkler de Kürtler elini uzatmış; aslında görünmeyen çok eller var ki çoktan el ele dolaşmakta. Birkaçı boş kalmışsa üzülme; el ele tutuşan ellere bakın, çok şey anlatacaklar size."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürt valinin hayali

Abdülhamit Bilici 2008.09.03

Erbil-Irak'ın kuzeyine son dönemde yolu düşen herkes, ülkedeki kaos ortamının aksine Kürtlerin kontrolündeki bölgenin hızla kabuk değiştirdiğine dair izlenimlerini dinliyorduk. 13 yıl aradan sonra bu kez havayoluyla Erbil'e gelince, insan anlatılanlara hak veriyor.

Bölgeye ilk gelişimiz, PKK'ya yönelik büyük bir askerî operasyonun yapıldığı ve iki Kürt partisi KDP ile KYB'nin birbiriyle göğüs göğse savaştığı bir dönemdi. Şimdi İstanbul başta olmak üzere dünyanın birçok yerinden uçakların inip kalktığı Erbil Uluslararası Havaalanı'nın üzerinde bulunduğu topraklar, Erbil'in kontrolünü ele geçirmek uğruna verilen savaşın cereyan ettiği alanlardan biriydi. O zaman, Habur'dan Erbil'e doğru ilerlerken, yol boyunca yüzlerce peşmerge kontrol noktasından geçmiş; köy yolundan beter bir zeminde saatlerce süren yolculukta perişan olmuştuk. Gerçi peşmergelerin dillerinden düşürmedikleri 'serçevan' sözleri ve sempatik tavırlarıyla sıkıntımızı hafifletmeye çalışıyordu. Ama 15-20 dakikada bir durdurulup aynı sorulara muhatap olmak kolay değildi.

Halbuki şimdi her şey değişmişti. Atlas Havayolları'nın 90 kişilik uçağı 2 saat içinde bizi Erbil'e getirdi. Erbil Uluslararası Havaalanı'nda üçüncü dünya ülkelerine mahsus kuyruklar yoktu. Dell marka bilgisayarlar kullanılıyor, Amerikan havaalanlarındaki gibi her yolcunun fotoğrafı çekiliyordu. Mütevazı ama modern ve temiz bir terminal binası vardı. Daha da önemlisi, Türkiye'den gelenlere 10 güne kadar vize istenmiyordu. Polis, nazikçe "10 günden fazla kalırsanız, kayıt yaptırmanız" hatırlatmasını yaptı. Ardından "Welcome" diyerek pasaportu elimize verdi.

Erbil'e havadan uçuşun, ne kadar çetrefilli tartışmalardan sonra gerçekleştiğini ve Kürdistan ismi etrafındaki tartışmaları yakından bildiğim için hemen pasaporta vurulan damgaya baktım. "Republic of Iraq-Kurdistan Region (Irak Cumhuriyeti-Kürdistan Bölgesi)" yazıyordu. Endişe edecek bir durum yoktu. Uluslararası tanınırlığı olan bir ülke olan Irak'a gelmiştik. Yeni olan, bölge adı olarak da olsa pasaportumuza ilk kez Kürdistan ifadesinin girmesiydi. Terminal binasının kapısından çıkana kadar ciddi güvenlik sorunu yaşayan bir ülkeye geldiğimizi gösteren bir durum yoktu. Ama kapıda Irak gerçeği bizi bekliyordu. İyice dikkat etmeme rağmen karşılamaya gelenleri göremedim. "Misafirperverlik böyle mi olur?" demeye fırsat kalmadan, yolcu karşılama salonunun terminal binasının epey uzağında olduğunu öğrendik. Sabahın ilk ışıklarında bindiğimiz eski model bir minibüs bizi, bir düzün ortasında, tel örgülerin arkasında bekleyen insanların yanına getirdi.

Erbil'in eski çamurlu, bakımsız yollarından eser yoktu. Asfaltlar düzgündü. Büyük caddeler açılmış; bir kısmının inşaatı ise hâlâ sürüyordu. Sağda solda yükselen modern apartmanlar dikkat çekiyordu. Birçok şey güzeldi. Ama sabah bölgenin eskiden beri çözölemeyen en ciddi sorunuyla karşılaşacaktık: Elektrik kesintileri. Normal elektrik sadece gece 12.00 ile sabah 6.00 arasında veriliyordu. Onun dışında herkes bu sorunu jeneratörle aşıyordu. Sıcaklığın 45 dereceye yükseldiği gün ortasında hele oruçluysanız, elektrik problemini daha iyi anlıyorsunuz.

Önemli insanlarla konuştukça, sadece şehrin sokak ve caddelerinde değil, insanların kafasında da büyük değişim yaşandığı ortaya çıkıyordu. Mesela Erbil Valisi Nevzad Hadi Mevlud, bize Kürt yönetimi olarak en büyük hayallerinin Basra'dan başlayıp Bağdat, Kerkük ve Erbil'den geçerek Türkiye ve Avrupa'ya uzanan bir tren yolu ve otoyol inşa etmek olduğunu söylüyordu. "Neden Basra Körfezi ve Kızıldeniz'e alternatif bir yol olmasın?" diyordu. Elektrik sorununa çözüm olarak da yeni yüksek gerilim hatlarıyla Türkiye'nin enerji ağına bağlanmayı öneriyordu. Ziyaretimizin asıl hedefi olan medyalar arası işbirliği konusunda da valinin söyledikleri anlamlıydı: "Türk medyası bizi hep PKK'yı destekleyen ve Irak'ı parçalamayı düşünen insanlar olarak lanse ediyor. Bu doğru değil. Türk şirketlerini ve Türk mallarını tercih ediyoruz. Halkımız, demokratik bir rejime sahip olduğu ve kendisi gibi Sünni olduğu için Türkiye'ye çok sıcak. Yarın AB üyesi olacak Türkiye bizim için çok önemli. İki halkı yaklaştırmak için en önemli işi Işık Kolejleri yapıyor."

Uzunca bir süre Türkçe bilen tek Kürt gazeteci olan Rebwar Karim Wali de Kürtlerin kafasındaki değişen Türkiye resmine dikkat çekiyor. "Eskiden Türkiye, sadece PKK gözünden biliniyordu. Sınırdaki kendine kötü davranan, Kürtleri ezen bir ejderha. Şimdi herkes Türkiye'nin renklerini ve önemini daha iyi biliyor." Kısacası, bölgede kafalar da değişmiş. Bu değişimi anlamakta gecikmemeliyiz. Kuzey Irak izlenimlerini ve uzun süre Ankara'da görev yapan KDP Dış İlişkiler Sorumlusu Safin Dizai'nin kritik birçok konuyla ilgili görüşlerini paylaşmaya devam edeceğiz. İnşallah bugün Kerkük'te daha sonra paylaşırız. İnşallah bugün Kerkük'te olacağız. Adı uzak, kendisi çok yakın Irak'tan hepinize selamlar...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon ve Irak Kürtleri

Abdülhamit Bilici 2008.09.10

Kuzey Irak'a yaptığımız ziyaret dönüşü, bize yöneltilen soruların başında, bölgedeki Kürtlerin PKK'ya bakışı geliyordu.

Yurdun her köşesinde gün aşırı şehit askerlerimizin cenaze merasimleri yapılırken ve PKK'nın bölgedeki varlığı sürerken, insanların bu konudaki merakına şaşmamalı.

Üstelik yaygın kanaat, bölgedeki Kürt yapısı ile PKK arasında bir ilişki olduğu yolunda. PKK'nın bölgedeki varlığı, Kürt yönetiminin müsamahasına bağlanıyor.

Halbuki sınırın bu yakasında ne kadar yoğun suçlama psikolojisi varsa, diğer yakasında da haksız ithama uğrama ruh haleti var. Oradaki sade insanlarla ve yetkililerle konuştuğunuzda, bölgedeki herkesin PKK'ya sıcak baktığı algısının, Türk medyasının oluşturduğu yanlış bir imaj olduğunu savunuyorlar. Hatta bölge ülkeleri içinde siyasi, ekonomik ve dini açıdan kendilerine en yakın ülke olarak Türkiye'yi hissetmelerine rağmen, bu imajın ilişkileri zehirlediğini söylüyorlar.

Kuzey Irak'taki insanların PKK'ya bakışına dair bir anket bilmiyorum. Keşke olsa ve bu sayede hem Türkiye'ye hem PKK'ya bakışı öğrenebilsek. Ama bu tür bir araştırma olmasa da insanlarla görüşmelerden çıkan netice, böyle bir sempati olsa da şu sıralarda bunun en düşük seviyeye düşmüş olduğu. Bir yetkili, Kürt bölgesinin tümünden PKK'ya sıcak baktığına itiraz ediyor. Sıcak bakan bazı küçük çevrelerin ve marjinal gazetelerde PKK lehine çıkan yayınların istisna olduğunu ifade ediyor. Kimi hastanelerde teröristlerin sağlık yardımı aldığı gibi iddialar hatırlatıldığında, tedaviye gelen bir şahsın terörist olup olmadığını tespit etmenin zorluğunu ifade ediyor. PKK uzantısı siyasi oluşumların kendi bölgelerinde yasaklandığını, ama bu açıdan Bağdat'a bağlı olduğu

için aynı oluşumun Kerkük'te faaliyetlerini sürdürdüğünü dile getiriyor. Bazı yetkililer, aşırı dağlık sınırı kontrol etmenin zorluğuna dikkat çekiyor.

Bir gazeteci ise oldukça ilginç bir değerlendirmeye, PKK'nın bölgede El Kaide gibi radikal örgütlere karşı kalkan vazifesi gördüğünden söz ediyor. Terör örgütü hakkındaki görüşler öylesine renkli ki, ABD tarafından İran'a karşı desteklendiği söylenen PKK uzantısı PJAK'ın aslında bölgeye nüfuz etmek için İran tarafından kurulduğunu söyleyenlere bile rastlanıyor.

Ama PKK'ya bakışı derinden etkileme potansiyeli taşıyan en son gelişme, Ergenekon ile terör örgütü arasındaki ilişkilerin ortaya çıkması. Bölgede Ergenekon dosyası didik didik ediliyor. Kürt basınında Ergenekon ile terör örgütleri ve özellikle de PKK arasındaki ilişki üzerine analizler yayınlanıyor. Bu tür yazılardan biri, biz oradayken Barzani çizgisine yakın İngilizce gazete Kurdish Globe'da çıktı. PKK ve Kerkük başlıklı başmakeden aynen aktarıyorum: "Ergenekon dosyası, sadece Türk devletinin yasadışı faaliyetlerini ortaya çıkarmadı. Aynı zamanda PKK'nın Ergenekon'la ilişkilerini de deşifre etti. İstanbul Başsavcısı'nın hazırladığı iddianame, PKK'nın gerçek niyetleri ve Ergenekon'la kirli ilişkileri hakkında ciddi soru işaretleri ortaya koydu..."

Devam eden satırlarda, Ergenekon'un İttihat Terakki zihniyetinin bir uzantısı olduğu hatırlatıldıktan sonra, yazıya şöyle devam ediliyor: "Türkiye'de PKK, bir Truva atı gibi, 1980'lerde ulusal Kürt hareketini parçalamak için, daha sonra da Irak Kürdistanı'nı istikrarsızlaştırmak için kullanıldı." Kürtlerin Kerkük davası önündeki en büyük engelin, PKK olduğuna dikkat çekilen yazı, Kürt yönetimine bir tavsiyede bulunarak sona eriyor: "Şayet Kerkük konusunda ciddi iseniz, PKK kartını Türkiye'nin elinden almalısınız." PKK kartının Türkiye'nin elinden alınmasının ne anlama geldiği açıkça belirtilmiyor, ancak metnin bütününden, PKK'nın bölgeden tamamen tasfiye edilmesi anlaşılıyor.

Gerçi ilginç bir şekilde, Türkiye'den bölgeye bakan bazıları da PKK'yı, Kerkük sorunu ve Ankara'nın bölgesel Kürt yönetimini muhatap kabul etmeme anlayışına karşı, Kürt liderlerin bir kart olarak elinde tuttuğunu düşünüyor. Bu durumda 'PKK kimin kime karşı kartı' tartışması anlamını yitiriyor. Öyle ya, PKK, Kuzey Irak'taki Kürt yönetiminin mi, Türkiye'nin mi, İran'ın mı yoksa ABD'nin mi kartı?

Ama kesin olan, Ergenekon dosyasından sonra, sınırın ötesinde PKK'nın ne olduğuna dair sorgulamanın başladığı. Bizim için sevindirici olan ise birkaç hafta önce bu sütundan yaptığımız "Türkiye, kendi gladyosu ile yüzleşiyor. Kürtler de onlar adına hareket ettiğini söyleyen gladyolarıyla yüzleşsin" çağrısının biraz ırakta da olsa yavaş yavaş makes bulması.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

21. yüzyıl kimin olacak?

Abdülhamit Bilici 2008.09.13

Tüyler ürperten haber, sizin de dikkatinizi çekmiştir. Amerika merkezli İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün raporuna göre, Afganistan'da Amerikan askerlerinin bombardımanlarında hayatını kaybedenlerin sayısı son 2 yılda 3 kat artmış.

Rapordan öğrendiğimiz kadarıyla, Amerika öncülüğündeki güçlerin operasyonlarında 2006'da 929 Afganlı, 2007'de ise 1.633 sivil hayatını kaybetmiş.

22 Ağustos'ta Azizabad'daki Amerikan bombardımanında ölen sivillerin sayısı hakkındaki tartışma, bu dramatik tablo karşısındaki laubaliliği gözler önüne seriyor. Afgan hükümeti, çoğu kadın ve çocuk 90 insanın öldüğünü

belirtirken, Amerika sadece 7 sivilin öldüğünü iddia ediyor. Bazı görüntülerin ortaya çıkması üzerine Pentagon, güç bela bir inceleme başlatmış.

Taliban rejiminin 2001'de yıkılmasından sonra fiilen ABD'nin yönetimindeki Afganistan'ın bugün dünya afyon ticaretinin yüzde 90'ını elinde bulundurduğu söyleniyor. Ülkedeki güvenlik durumuyla ilgili olumlu hiçbir yoruma rastlamak mümkün değil. Afgan ordu ve polisini oluşturma noktasında dişe dokunur bir sonuç yok.

Burada hiçbir başarı elde edemeyen Bush yönetimi, bir süredir kafayı Pakistan'a takmış durumda. Afganistan'daki bütün başarısızlığı, Pakistan'daki aşırı grupların sınır bölgesinden sızmasına bağlıyorlar. Senato Silahlı Hizmetler Komisyonu'na konuşan Genelkurmay Başkanı Mike Mullen, bu grupların Pakistan'daki üslerine operasyon yapılmazsa sorunun çözilemeyeceğini söylemiş. Sanki nükleer silahları dolayısıyla neo-con çevreleri baştan beri rahatsız eden Pakistan, yavaş yavaş hedef tahtasında Afganistan'ın yerine kayıyor. Birçok gözlemci, muhalefet lideri Butto'nun katledilmesinden Müşerref'in yönetimden uzaklaştırılmasına, oradan itibaren tartışmalı Zedari'nin cumhurbaşkanlığına çıkmasına kadar siyasi arenada yaşanan birçok gelişmenin, Pakistan'ı bu acı noktaya sürüklediği yorumlarını yapıyor.

Önceki gün New York Times'da yayınlanan bir haber, bağımsız bir ülke olan Pakistan'ın Bush yönetimince bir süredir pek kaale alınmadığını gösteriyor. Zira Amerikalı üst düzey yetkililere dayandırılan habere göre, Bush askerlerine Pakistan sınırları içinde de izinsiz operasyon yetkisi vermiş. Sadece operasyonun gidişatı konusunda İslamabad bilgilendirilecek, ama izin istenmeyecekmiş.

Afganistan'da yaşanan fiyaskoyu, BBC'nin bir röportaj kasiği olan Hardtalk'a, Avrupa Birliği'nin 6 yıllık Afganistan temsilcisinin ağzından da dinledim. İspanyol asıllı diplomat Francesc Vendrell, Batı'nın Afganistan'da başarı için tutarlı hiçbir stratejiye sahip olmadığını itiraf ederek şunu söyledi: "Beyaz Saray'da Bush oturdukça, Amerikan yönetiminin Afganistan'a bakışını değiştirmek imkansız. Çünkü onlar hiçbir değişiklik istemiyor ve hâlâ Afganistan'ı bir başarı hikayesi olarak dünyaya sunmayı umut ediyorlar."

AB temsilcisinin bu sözleri bana, Bush'un İslam Konferansı Örgütü'ne (İKÖ) atadığı özel temsilci Sada Cumber'in özel bir yemekte sarf ettiği sözleri hatırlattı. Teksaslı zengin bir işadamı olarak Bush'la tanışan, Pakistan doğumlu, İsmailiye mezhebi mensubu Cumber'a bu görevi verirken Bush şöyle demiş: "İslam ülkelerine gittiğinde, insanları dinle ve hakkımızdaki en önemli yanlış anlamaları getir, sorunları çözelim." O da bu çerçevede, İslam ile terör arasında bağ kuran ifadelerin terk edilmesi konusunu ele alarak bu konuda bir genelge yayınlanmasını sağlamış. Havaalanlarında Müslümanların uğradığı kötü muameleyi iletip, insanca muamele için direktif yayınlanmasını sağlamış. Bir de 11 Eylül'den sonra Müslümanlar için 2-3 yıla çıkan Greencard onay sürecinin 30 güne indirilmesini sağlamış.

Bu çabalarını takdir ettikten sonra, ona, Afganistan'daki tabloyu, ölen sivilleri, Irak'ı ve yeni görevi çerçevesinde bunca trajedinin üstesinden nasıl geleceğini sorduğumuzda, bize Amerika'nın Almanya ve Japonya'ya yaptığı müdahalelerin olumlu sonuçlarından söz etmeye başladı. Ev sahibi sıfatıyla masamızda bulunan İKÖ Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu, olanca kibarlığıyla dayanamayıp müdahale etmek zorunda kaldı. Almanya ve Japonya örneklerinin başarılı olsa da 20. yüzyıla ait olduğunu, şimdi 21. yüzyılda yaşadığımızı ve bu asrın da Amerikan asrı olup olmayacağının henüz belli olmadığını ifade etti. Osetya'dan Afganistan'a Venezuela'dan İran'a etrafımızda yaşanan gerilimler, 21. yüzyılın kimin yüzyılı olacağı sorusuyla yakından ilgili. Amerika, Çin, Rusya, Avrupa, Hindistan, İslam dünyası potansiyel adaylar... Bu yüzden Afganistan veya Irak'ta öldürülen her masum çocuk ve kadına basit bir istatistik olarak bakmamalı. Onlar da 21. yüzyılın kime ait olacağı denkleminin parçaları.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin ilk kez karşılaştığı tablo

Abdülhamit Bilici 2008.09.17

Türkiye'nin dış politikada aldığı tavır, şimdiye kadar genelde Batı ile uyumlu olur ve doğal olarak Batı'da takdir toplardı. Ama bu tavır, çoğunlukla Doğu'da beğenilmez ve eleştiri alırdı. Bu yüzden bazıları, Türkiye için Batı'nın kuklası derdi.

Şimdi, bu eski günlerin mazide kaldığını görüyoruz. Çünkü bir süredir Türkiye'nin attığı adımlar, hem Batı'da hem Doğu'da aynı derecede takdir topluyor.

Bunun ilk işaretini, 1 Mart tezkeresinin reddinden sonra, o zaman Dışişleri Bakanı olan Abdullah Gül ile yaptığımız Moskova ziyaretinde almıştık. Çünkü dışişleri bakanlarını pek kabul etmeyen Putin, bu âdetini Gül için bozmuş ve baş başa görüşmede Ankara'ya bakışlarının değiştiğini söylemişti. Rus lider, Moskova'nın eski Türkiye'ye bakışını da özetlemişti: Tezkerenin reddine kadar, Moskova, Türkiye'yi kendi başına karar verebilen, muhatap alınmaya değer bir aktör olarak görmüyordu. Bu olaydan sonra bakış tamamen değişmişti. Nitekim bu değişim kısa sürede politikaya yansdı. Uzun zamanlar Rus liderlerin ziyaret trafiğinde yer almayan Türkiye'ye, Putin aynı yılda birkaç kez gelir oldu. Turizmden enerjiye ekonomik ilişkiler adeta patladı.

Geçtiğimiz günlerde, biri Ortadoğu'da diğeri Avrupa'da yayınlanan iki gazetenin Türk dış politikasını alkışlayan yazılar yayınlaması, yeni tabloyu çok iyi anlatıyordu. Lübnan'da yayınlanan Es Sefir'deki yazının başlığı şöyleydi: "Öngörünün ve iradenin gücü: Türkiye'nin rolü neden artıyor?". Belçika'nın saygın gazetesi Le Soir'daki başlık ise "İstikrar merkezi Türkiye, AB üyeliğine daha yakın" şeklindeydi.

Es Sefir'deki makale, ılımlı, ilerici, dengeli, kararlı ve ulusalcı diye nitelediği Türk dış politikasının, hem elitler hem de rejimler nezdinde takdir edildiğini ifade ediyordu. Yazar, 2002 öncesi ile sonrası arasında Türkiye'nin elindeki kartlarda bir değişiklik olmamasına rağmen dış politikada yakalanan ivmeyi şöyle açıklıyordu: "Yeni Türkiye'yi farklı kılan, kendi gerçeğini, konumunu bilmesi ve rolünü doğru oynaması... Yeni denklem şu: Dünün düşmanlarıyla yeni ilişkiler kurarken, daha önceki uluslararası ve bölgesel ittifaklardan beslenen güç unsurlarını nasıl koruyabiliriz? Denklem, güç dengelerinin sadece siyasi ya da askerî yöntemle kullanılması değildi; aksine meşru siyasî ve ekonomik hesapların yanı sıra, coğrafi, medenî, tarihî konularda Türkiye'nin hayat bölgesinin derinine inmekti. Bir yandan Türk medeniyetine ait olmak, diğer yandan demokrasi ve insan haklarına dayalı modern bir devlet kurmak."

Yazıda, Türkiye'nin Mahmud Abbas'la Şimon Peres'in Ankara'da buluşturmasından, NATO üyesi olmasına rağmen Kafkas krizinde Rusya'yı küstürmeyen denge siyasetine; kutuplaşmanın beklendiği ortamda yaptığı Ermenistan açılımından Sarkozy'ye rağmen Şam'daki dörtlü zirvede yer almasına kadar birçok örnek sitayişle zikrediliyordu.

Ayrıntıları farklı olsa da Le Soir'daki yazının mesajı da aynıydı. Gürcistan krizinin, Türkiye'nin bölgesel güç olduğunu bir kez daha kanıtladığını belirten yazar şöyle diyordu: "Türkler, geleneksel etki alanı Orta Asya dışında, Suriye ile İsrail arasında altıncısı başlayan dolaylı barış görüşmelerini düzenleyerek kendilerini göstermişti. Şimdi de Kafkasya'da itfaiyeci rolünü üstlenerek, Rusya, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan ve Türkiye'yi bir araya getiren bölgesel bir işbirliği yapılanmasını hayata geçirmek istiyorlar."

Rus Dışişleri Bakanı Lavrov'un İstanbul'da Türkiye'yi 'sorumluluk sahibi' diye övdüğünü hatırlatan yazar, Belçika Dışişleri Bakanı De Gucht'un şu sözlerine atıfla onun da Türkiye'yi alkışladığına dikkat çekti: "AB'nin bölgedeki en önemli stratejik ortağı Türkiye, Kafkasya'da anahtar rol oynayacaktır. Bundan memnuniyet duyuyorum."

Türkiye'nin diplomasi için futboldan bile yararlandığını hatırlatan yazar, Genişleme Komiseri Rehn'in Avrupalılara yaptığı "Türkiye'nin önemini görmeleri" çağrısına da değiniyor ve Merkel ile Sarkozy'nin böyle bir ülkeye neden düşmanlık ettiğini anlamadığını ifade ediyordu.

Doğu ile Batı'nın ortasındaki Türkiye'ye yakışan da bu tablo değil mi? İnşallah bu hisler, New York'taki Güvenlik Konseyi üyeliği oylamasına da yansır ve ülkemiz gergin dünyada bir barış adası oluverir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Pakistan'da neler oluyor?

Abdülhamit Bilici 2008.09.20

İç gündemlere daldığımız için pek fark edemiyoruz ama Kafkaslar'da olduğu gibi alt kıtada, özellikle kardeş Pakistan'da da kritik gelişmeler yaşanıyor. Dünün müttefikleri Pakistan ile ABD askerleri, Afgan sınırında karşı karşıya geliyor ve baştan beri Batı ekseninde yer alan Pakistan'da yeni eksenler konuşuluyor.

Hatırlarsanız, geçtiğimiz günlerde Bush'un askerlerine Pakistan'da operasyon yetkisi verdiği haberi çıkmış; Amerikan Genelkurmay Başkanı Mullen da Afganistan'daki direniş gruplarını yenmek için bunların Pakistan'daki üslerine de operasyon yapılması gerektiğini söylemişti. Çok geçmeden, Pakistan askerlerinin bölgede operasyon yapan ABD askerlerini durdurmak için ateş açtığı haberi geldi. Mullen'ın İslamabad'da bu tür olayların tekrar etmeyeceği sözünün hemen ardından benzer bir hadisenin yaşanması, Pakistan'ı ayağa kaldırmış durumda.

Dün yolum Ankara'ya düşünce, bir fırsat bulup Pakistan'da yaşıyanların ne anlama geldiğini en iyi bilenlerden biri olan Furkan Hamidi'nin kapısını çaldım. Onunla, Cumhurbaşkanı Gül'ün Pakistan gezisinde tanışmıştık. Gül, kendisine eşlik eden Türk gazeteci heyetine onu da eklemişti. 20 yıldır Türkiye'de yaşadığı için bizi iyi tanıyan, iki ülke liderlerinin görüşmelerinde tercümanlık yapan Hamidi, Pakistan resmi haber ajansının Türkiye temsilcisi ve ülkesinin en büyük gazetesi Cenk'in köşe yazarı. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde ise Urduca hocası.

Ülkesinde yaşananları anlatırken, Pakistanlıların hissiyatını, siyasi tablonun karmaşıklığını ve karşı karşıya oldukları kritik tercihleri dile getiriyor. Amerikalıların Pakistan içinde operasyona girişmesi, zaten yüksek olan Amerikan karşıtlığını zirveye taşımış. "Şayet sınırın Pakistan tarafında tehlikeli bir durum varsa ABD, bunu Pakistan'a haber verir. Gerekli müdahaleyi Pakistan askeri yapar." diyor. Taliban lideri Molla Ömer ve El Kaide lideri Ladin Afganistan'da yaşıyorken, ABD'nin neden kafayı Pakistan'a taktığına kimsenin anlam veremediğini söylüyor.

Amerika'nın hamlesi, Pakistan'ın milli egemenliğine müdahale olarak görülüyor ve buna karşı iki tedbir konuşuluyor: Birincisi, Afganistan'daki operasyonlar için Amerika'nın Pakistan üzerinden yaptığı sevkiyatı durdurmak. Irak için İncirlik ve Habur ne ise Afganistan için Karaçi limanı onu ifade ediyor. İkinci seçenek ise Çin ve Rusya'nın başını çektiği Şanghay Örgütü'ne katılmak. Bu örgütte halen gözlemci olarak bulunan Pakistan'ın tam üyeliğine karşı çıkan Rusya'nın şimdi Pakistan'ı davet ettiği söyleniyor.

Bu, ciddi bir kırılma noktası. Çünkü Soğuk Savaş boyunca Rusya'ya karşı Batı ittifakının yanında yer alan ve Afganistan'da Moskova'ya karşı ABD ile omuz omuza savaşan Pakistan'ın, ABD karşıtı cepheye geçişinden söz ediliyor. Bu arada eskiden Rusya'ya yakın duran Hindistan ile ABD arasındaki yumuşamayı da unutmamalı.

Bu kritik tercihler karşısındaki Pakistan'ın zorluğu, bir türlü istikrara kavuşmayan siyasi yapısı. Ülke genelinde radikal eğilimlere destek marjinal olsa da Afganistan'a sınır olan ve devlet otoritesinin pek ulaşmadığı sınır

eyaletinde Taliban çizgisi güçleniyor. Burada Müşerref tarafından kızlar için yaptırılan okul binalarının, son aylarda yakılıp yıkılması bunun göstergesi. Askerlerin bu bölgedeki aşırı unsurlara karşı savaşmasına karşı fetvalar veriliyor.

Ayrıca kaotik bir sürecin ardından yapılan cumhurbaşkanlığına seçilen Benazir Butto'nun eşi Zerdari'nin ne kadar kalıcı olacağı tartışmalı. Şimdiden siyaset tıkanmış durumda. Müşerref'i düşüren süreç, yargıya yaptığı müdahaleyle başlamıştı. Ve muhalefet de yargıçların görevlerine iade edileceği sözüyle iktidara geldi. Şimdi Zerdari, bu sözü yerine getiremiyor. Zira yargıçların, Müşerref'in kendi cumhurbaşkanlığı karşılığında Butto'yla vardığı uzlaşma çerçevesinde rafa kaldırdığı yolsuzluk dosyalarının tekrar açılacağını ve koltuğunu kaybedeceğini düşünüyor. Bu adımı atmadıkça da daha ilkeli siyaset izleyen, İslami kimliği daha güçlü Navaz Şerif'in popülaritesi yükseliyor.

Pakistan'ın karşı karşıya olduğu bu kritik tercihlerin ve siyasi yapıdaki belirsizliklerin yeni bir askerî müdahaleye kapı açmasından bile endişe ediliyor. Öyle görünüyor ki, Pakistan kolay kolay gündemden düşmeyecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekoncu hayale Rus darbesi!

Abdülhamit Bilici 2008.09.24

Parçası oldukları planlar için bugün hukuk önünde hesap veren Ergenekoncu ve ulusalcı çevrelerin, Anadolu çocuklarını kandırmak için kullandığı en etkili silah 'Vatan elden gidiyor' paranoyasıydı.

Peş peşe girdiği savaşların ardından topraklarının büyük bölümünü kaybederek acılı bir halde Anadolu'ya çekilmiş bir milletin çocukları için vatan, kuşkusuz kutsal kavramların başında geliyordu. Onun tehlikede olduğunu söylemek, kitleleri harekete geçirmek için etkili bir yoldu.

İşte bu yüzden, kısa süre öncesine kadar bu millete karşı en kanlı eylemleri yönetmiş teröristle sarmaş dolaş olan; Kıbrıs'ta Türk askerine işgalci diyen tiplerin fikir babalığını üstlendiği ulusalcılar, aniden vatan delisi kesilmiş ve herkesi buna göre kategorize ediyorlardı. Sadece kendileri vatansever, başkaları haindi.

Onlara göre en büyük düşman Batı idi. AB'si ve ABD'si ile Batı gözünü tekrar Türkiye'ye dikmişti. Avrupa, AB süreci ile ABD ise Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) ile Sevr'i hortlatıyordu. Günişığı ve Sarıkız darbe planlarında, kod olarak ABD için 'sırtlan', AB için 'çıyan' diyorlardı. Milletin değer verdiği ne kadar insan ve kurum varsa, hepsi Batı işbirlikçisiydi. Ülke bölünüyor; toprakları satılıyor; misyonerler dinimizi yok ediyordu.

Bu paranoyayı desteklemek için dillerinden düşürmedikleri örnek ise Yugoslavya idi. Batı'nın ülkeleri parçaladığını kanıtlamak için daha iyi delil olamazdı. Onlara göre, Miloseviç ve Karadziç, 200 binden fazla Müslüman'ın kanına girmiş soykırımı suçluları değil, ulusalcılık bayrağını taşıyan kahramanlardı. Sadece Müslümanlara değil bütün insanlara en büyük acı çektiren Miloseviç, Saddam, Stalin gibi liderler onların gözünde yüksek varlıklardı. O kadar ki, çıkardıkları dergilerde Atatürk'ü de bunlarla yan yana gösteriyor; Miloseviç'ten övgü dolu mektup alıyorlardı.

Kurtuluş için tek yol, bölücü ve parçalayıcı Batı'dan, AB sürecinden koparak Avrasya'ya yönelmektir. Ergenekon zanlılarıyla fotoğraf çekilmekten gurur duyacağını açıklayan eski MGK Genel Sekreteri Tuncer Kılınç, kamuya açık toplantılarda Rusya ve İran ile ittifak kurmaktan, matbaa kurup dolar basmaktan söz etmedi mi? Güya bu eksen, Türkiye için güvenli bir limandı. Nitekim burada ülkeler parçalanmıyordu.

Halbuki kamuoyuna, Batı'nın parçalayıcı, Avrasya'nın kurtarıcı olduğu tezini pompalayanlar, Moldova'dan kopmak isteyen Trans-Dinyester'i, Gürcistan'ın ayrılıkçı bölgeleri Güney Osetya ve Abhazya'yı ve Azerbaycan'dan kopan Karabağ'ı aslında Rusya'nın desteklediğini çok iyi biliyorlardı. Ama bu detaylardan habersiz olanları kandırmak için kara propagandaya hiç ara vermediler.

Bize göre Batı'yı da Avrasya'yı da objektif olarak ele almak ve uluslararası ilişkilerde temel göstergenin çıkar olduğunu unutmamak gerekir. Saf Avrasyacılık da saf Batıcılık da ideolojik olduğu ölçüde Türkiye gerçekleriyle bağdaşmaz. Zaten Ergenekoncu çevrelerin, katıksız Batı düşmanlığı ve Avrasya hayranlığının temelindeki faktör de vatan, millet hassasiyeti değildi. Onları Batı'dan soğutan ve Avrasya'ya yaklaştıran asıl etken, Batı'nın Türkiye'de oyunun artık demokrasi içinde oynanmasını istemesiydi. Demokratik süreçlerde kazanma şansı olmadığını görenler, demokrasi önceliği olmayan ortak arayışına girmişlerdi.

Şimdiye kadar halkın iradesine karşı darbelere onay verirken Batı iyiydi. Ama şimdi Batı, özellikle de Avrupa Birliği demokrasi istiyordu. Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in meşhur günlüğüne düştüğü notlar, darbeye niyetlenen çevrelerin ABD'nin onayı olmadan bunun yapılamayacağını gördüğünü gösteriyor. Şu satırlar, darbecileri Avrasyacılığa iten tabloyu yansıtır: "Önceki darbeler Amerikan desteği sayesinde başarılı oldu. Maalesef ABD bugün hükümeti destekliyor."

Rusya'nın, bağımsız Gürcistan'ın ulusal sınırları içindeki Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlıklarını resmen tanıdığı günden beri, ulusalcı çevrelerin buna ne diyeceğini merak ediyorum. Ama derin bir sessizlik var. Acaba Yugoslavya'nın parçalanması ile Gürcistan'ın parçalanması arasında aklımızın ermediği bir fark mı var? Yoksa ulusalcıların Avrasyacılık hayali fena darbe yediği için mi kimseden ses çıkmıyor?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'ye en çok yer veren yabancı gazete

Abdülhamit Bilici 2008.09.27

AK Partili Fırat ile CHP'li Kılıçdaroğlu arasındaki tartışma açıkçası üzücüydü. Kavga izlemekten hoşlananlar için belki eğlenceliydi. Ama bu kadar boş bir konunun gündemi meşgul etmesi ve 20'den fazla televizyon kanalının bu atışmayı saatlerce yayınlaması anlamsızdı. Bir kısmına baktıktan sonra bıraktığım bu tartışmadan ne kazandık sorusuna cevap bulmak zor.

Önceki akşam Today's Zaman'ın iftarında buluşan yabancı diplomat ve gazetecilere tartışmayı sordum. Hiçbiri izlememişti. Açıkça bu tür boş gündemlerden bıktıklarını söylediler. Bir diplomatın şu sorusu havayı özetliyordu: "Acaba bayram münasebetiyle iki gün de olsa şu Deniz Feneri ve Fırat-Kılıçdaroğlu tartışmasından uzak kalabilecek miyiz?"

Gündemi sürekli meşgul eden, incir çekirdeğini doldurmayacak nitelikteki tartışmaların ne kadar büyük zaman ve enerji israfı olduğunu anlamak için sınırların dışına çıkmak gerekiyor. Dışarıdan bakınca, potansiyeli ve ciddi problemleriyle büyük Türkiye resmini daha rahat görüyorsunuz.

Dışarıdan kendimize bakmanın tek yolu, sınırların dışına çıkmak değil. Türkiye'de yaşayan veya bulundukları ülkelerden bizi izleyenlerin görüşleri de bu ihtiyaca cevap verebilir. Özellikle kutuplaşmanın arttığı, tarafların birbirini dinleyemez hale geldiği, doğru ile yanlışın karıştığı zamanlarda, bir dış gözün sunacağı perspektife kolay paha biçilemez. Bu yüzden Köşk sürecinden 27 Nisan gece yarısı bildirisine, erken seçimden Ergenekon soruşturmasına birbiri ardına büyük krizlerin yaşandığı geçtiğimiz bir iki yılda yabancı medyanın ülkemize bakışı çok kritik rol oynadı. Onlar da içerideki bazı merkezlerin lanse ettiği gibi olaylara baksaydı, belki de

demokratik açıdan bugün çok kötü bir noktada olabilirdik. Şahsen bu süreçte dünya medyasının olumlu bir rol oynadığını düşünüyorum.

Geçen hafta bir kısım nezaket ziyareti çerçevesinde bulunduğum Ankara'daki duraklarımızdan biri de dışarıda Türkiye hakkında yazılıp çizilenleri derleyerek yetkililere ve kamuoyuna sunan Basın Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) de vardı. Yeni taşındıkları görkemli binada, heyecanlı ve çalışkan Genel Müdürü Salih Melek'le bu konuları konuştuk. Meslektaşlarımızın 'gazeteci dostu' diye bildiği Salih Bey, dünya medyasında Türkiye'nin daha fazla yer alması için yaptığı çalışmaları anlattı. Daha fazla yabancı gazetecinin Türkiye'ye yerleşmesi için gümrüklerdeki düzenlemelerden ve yurda gelen gazeteci heyetlere sunulan imkanlardan söz etti. Bu sayede mukim yabancı gazeteci sayısı 300'e yaklaşmış. Bölgeyi izleyen birçok medya kurumunun Rum Kesimi'ni seçtiğini hatırlattığımızda, Salih Bey'in konuyu detaylarıyla takip ettiğini gördük. Rum Kesimi'nde ve Kahire'deki yerleşik gazeteci sayısının 2 binin üzerinde olduğunu, Türkiye'yi daha cazip hale getirmek için yeni projeleri olduğunu ifade etti.

Söz, son yıllarda dünya medyasının Türkiye'ye gösterdiği ilgiye gelince, BYEGM yetkilileri bize "2007 Dış Basın Değerlendirmesi" başlıklı bir rapor sundular. Rapora göre, dünya basınında yer alan doğrudan Türkiye'yle ilgili haber sayısı yaklaşık 28 bin. Ülkemize en fazla yer veren gazete ise 218 haberle Mısır'da yayınlanan El Ahram. Onu 197 haberle Alman gazetesi Frankfurter Allgemeine Zeitung izliyor. El Ahram, 2004, 2005 ve 2006'da Türkiye'ye en fazla yer veren gazete olan Yunan gazetesi Elefterotipia'nın yerini almış 2007'de. Avrupa ve Ortadoğu gazetelerindeki haber sayısı, Amerikan gazetelerinin kat kat önünde. Aynı dönemde New York Times'taki Türkiye haberi sayısı 54'te kalmış.

Ülkeler açısından bakıldığında, 6.051 haberle Rum Kesimi açık ara önde. Onu, 3.275 haberle Almanya ve 2.908 haberle İran izliyor. İşlenen konular listesinde de Kıbrıs başı çekiyor. Sadece 2007'de siyasi gelişmeler, Kıbrıs'ın önüne geçmiş. Bu iki konuyu Irak, Kürtler, Avrupa Birliği ve Ermeni konuları izliyor.

2008 raporundaki haber sayısı, hükümetin İsrail, Suriye ve Ermenistan açılımları nedeniyle muhtemelen yükselecek. Zira sadece Ermenistan açılımının yankılarını izlemek için hazırlanan dosya, son 3 ayda bu konuda 216 haberin çıktığını gösteriyor. Ne dersiniz, acaba Fırat-Kılıçdaroğlu kavgası dünyada kaç gazetede yer alır?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bayramı müjdeleyen kim?

Abdülhamit Bilici 2008.10.01

Dış politika gündeminde çok konu var. Ama bugün en önemli gündem, yeryüzündeki insanların neredeyse beşte biriyle beraber idrak ettiğimiz bayram. Dünyanın hemen her köşesinde, farklı dil ve renkte milyonlarca Müslüman, bir aylık oruç ibadetinin ardından bugün bayram yapıyor.

Anne babaların elleri öpülüyor. Akrabalar ziyaret ediliyor. Bayramlıklarını kuşanmış çocuklar kapı kapı şeker topluyor. Yetim ve fakirlerin kapısı çalınıyor. Sadece toprağın üstündekiler değil altındakiler bile unutulmuyor. Mezarlıklar ziyaret ediliyor. Sanki bir buçuk milyar yürek sevinçle çarpıyor.

Bu tablo karşısında, insan ister istemez bunca güzelliği dünyamıza armağan eden, bayram mesajını bize ulaştıran elçiye, Hz. Muhammed'i (sas) düşünüyor.

O ne büyük bir enerji ki, geçen 1.500 yıl coşkusundan hiçbir şey eksik etmemiş. Camileri dolduran milyonlar, hep bir ağızdan salatu selam okurken, sanki o duyuyormuş gibi hisleniyor. O ne büyük aşk çeşmesi ki,

tutuşturduğu meşaleler dñyanın her yanında aynı coşkuyla yanıyor. O ne büyük sevgi pınarı ki, yaşlı, kimsesiz, yetim, çocuk bugün dahi kana kana suyundan içiyor.

İlk geldiği günden beri, onun dñnyayı ve hayatı anlamlandıran mesajı, hep gündemde oldu. İşlam'ın hızla yayıldığı eski günleri hatırlatırcasına bugün de onun mesajı dñnya gündeminin ilk sıralarında. Dñn olduğu gibi bugün de içerde ve dışarıda onu doğru anlayanlar olduğu gibi, yanlış anlayanlar hatta ona savaş açanlar da var. Bunda, öteden Batı'daki tarihi ve edebi metinlere sinen bağnazlık temel faktör olsa da onun yolunda olduğunu iddia eden bir avuç nadanın insanlık dışı eylemlerinin de payı yok değil.

Onu doğru anlayanlar arasında, 19 yaşında İşlam üzerine doktora yapan, genç yaşta Mevlânâ ve tasavvufu tanışan Alman araştırmacı Annemarie Schimmel'i anmamak haksızlık olur. Bu kadirşinas araştırmacı, "Hz. Muhammed O'nun Peygamberidir: Peygamber'e İşlam İnancında Gösterilen Hürmet" adlı kitabının başında şunları söylüyordu: "Batı'nın İşlam Peygamberi Hz. Muhammed'e gösterdiği anlayışsız tavır, beni eskiden beri rahatsız etmiştir... Ortaçaę metinlerinde, Avrupa'yı ve Hıristiyanlığı tehdit ettiği dñřünñlen İşlam çarpıtılarak yansıtılmıştır."

Son dönemde yazılan Hz. Muhammed biyografilerinin daha objektif olduğunu söylese de Schimmel'in tarihî miras ve onun bıraktığı tortuya dair yorumu, bugün onun mesajını dñnyaya ulaştırmanın zorluğunu gösteriyor: "Hıristiyan dñnyasında Hz. Muhammed'den daha çok korku, nefret ve aşağılama uyandırmış başka bir tarihi kişilik yoktur. Dante'nin İlahi Komedyası'ndaki tutumu, bunun delilidir."

O, Hz. Muhammed'i objektif olarak dahi bilmeyen Batılıların, Hz. Muhammed'in bir Müşlüman'ın gözündeki değerini bilmesinin zorluğuna dikkat çekiyor. Bunun için İşlam büyüklerinin Peygamberimiz hakkında yazdığı kaside ve naatları kitabında derleyerek, şiirin gücüyle Hz. Muhammed'i Batılı insana anlatmayı hedefliyor. Kitabında Peygamberimiz'i, Ka'b bin Malik'in, Mevlânâ'nın, Cami'nin ve Yunus'un dilinden anlatıyor. Muhammed İkbâl'in şiirlerine ise özel bir bölüm ayırıyor. Onun Cavidname adlı eserinden "Medine ve Necef'in tozu benim gözlerim için bir kolye gibidir." mısraını aktaran Schimmel, İkbâl'in Ebu Cehil'in dilinden İşlam'ın getirdiği yeniliklere dikkat çektiği şiirine de yer veriyor. İsterseniz, yazıyı bize bu bayramı müjdeleyen Peygamber'in evrensel mesajına dikkat çeken bu şiirle noktalayalım:

Muhammed kalbimi yakıp parçaladı

O'nun nefesinden Kâbe'nin mumları söndü

Kayzer ve Sezarların öldüğünü bildirdi

Ve gençleri elimizden aldı

O bir büyücü, sözleri büyü

'Allah'tan başka ilah yoktur' sözü

İşte budur imansızlık!

Atalarımızın inancını dürüp kaldırdı

Ve tanrılarımıza da yapacağını yaptı

Lat ve Menat onun darbeleri altında paramparça

Ey mahlukat ondan intikam alın!

O kalbini görünmeyene bağladı

Görünmeyene secde etmek körlüktür...

Onun gözünde yüksek ve alçak hep eşit

Kölesiyle oturuyor sofraya

Kırmızılar siyahlar birbirine karışınca

Nerede kalır ırkımızın onuru...

Keşke O'nun ırklar, renkler ve kıtalar üstü mesajını doğru anlayabilsek. Bayramınız kutlu olsun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama beyaz olsaydı!

Abdülhamit Bilici 2008.10.04

Dünyanın merakla izlediği Amerikan başkanlık seçiminde sona yaklaştıkça, yeni tartışma konuları ortaya çıkıyor. Bunların bir kısmı, her seçimde tartışılan sıradan magazin konular.

Mesela, Cumhuriyetçi aday McCain'in yardımcısı Sarah Palin'in podyum görüntüleri bu tür malzemelerden biriydi. Bir kısım tartışmalar ise bu seçimi tarihî kılan unsurlar etrafında dönüyor.

Bu seçimi öncekilerden ayıran en önemli özellik, ilk kez siyah bir ismin Beyaz Saray'a yerleşme ihtimalinin bu kadar yüksek olması. Bu da bütün olumlu yanlarıyla birlikte ister istemez Amerika'nın unutup aşmaya çalıştığı ırk faktörünü gündeme getiriyor. Siyaset yorumcuları ve medya, şu iki sorunun cevabını arıyor: Irk faktörü siyasi tercihte etkili oluyor mu? Bu seçimde, bir siyahın yarışıyor olması sonucu nasıl etkileyecek?

İşçi sınıfından insanların çoğunluğu oluşturduğu seçim bölgelerinden Scranton'daki (Pennsylvania) Demokrat Parti seçim ofisinde çalışan bir görevlinin sözleri ve bölgedeki seçmenlerin düşünceleri bu konuda önemli ipuçları veriyor. Zira Obama için çalışan görevli, bu bölgede Hillary'ye kıyasla Obama'yı pazarlamanın çok zor olduğunu itiraf ediyor. Irk faktörünün seçimde önemli bir faktör olduğunu düşünüyor ve birçok seçmenin kendilerine "Demokrat Parti'ye destek vermeyi düşündüğünü, ama bir siyaha oy veremeyeceğini" ifade ettiğini aktarıyor.

Sosyal dokusu, işçi sınıfı, Katolik, İrlandalı ve muhafazakâr bileşenlerinden oluşan Scranton, normalde Demokratların güçlü olması gereken bir yer. Ama ırk faktörü yüzünden bu seçimde Cumhuriyetçi Parti'ye yöneliş olduğu konuşuluyor. Bir televizyon kanalına konuşan ve önceki seçimlerde Demokrat adaylara oy verdiğini söyleyen beyaz bir bayan, "Bu kez oyum McCain'e" diyor ve üzerinde "Democrats for McCain" (Demokratlar McCain'in yanında) yazan dövizi taşıyor.

Bir başka çift, bölgelerinde ırk faktörünün görüldüğünden daha önemli olduğunu dile getiriyor. Sadece Pennsylvania değil, Ohio, Michigan gibi benzer özelliklere sahip önemli eyaletlerde de ırk faktörünün etkili olabileceği ve dolayısıyla seçim sonuçlarını kimsenin şimdiden kestiremeyeceği söyleniyor.

40-50 yıl öncesine göre Amerika'da ırkçılık konusunda devrim niteliğinde olumlu gelişmeler yaşandığına kuşku yok. Birçok Amerikalı, bir siyah ismin başkan seçilmesinin yeni bir devrim etkisi yapacağına inanıyor. Ancak

bütün olumlu gelişmelere rağmen bazı seçmenlerin sandık başında ırki kaygı yaşayabileceği kuşkusu da yok değil.

Peki ırk faktörünün seçmen tercihi üzerindeki bu etkisi anketlere nasıl yansıyor? Gallup'un haziran ayında yaptığı araştırma, bu konuda fazla ipucu vermiyordu. Anket, 10 siyahtan 9'unun Obama'ya oy vereceğini gösteriyordu. Ama bu yeni bir durum değildi. Zira önceki seçimde de siyahların yüzde 93'ü Demokrat aday Kerry'yi desteklemişti. Beyazların yüzde 88'i de Obama'nın siyah olmasının tercihlerini etkilemeyeceği görüşünde.

Ancak geçtiğimiz günlerde, AP-Yahoo tarafından yapılan anket, sandık başında devreye girmesi muhtemel gizli ırk faktörüne dair önemli ipuçları verdi. Buna göre, Obama'nın kazanmak için desteğine ihtiyaç duyduğu beyaz Demokratların ve bağımsız seçmenlerin üçte biri, siyahlar hakkında 'tembel', 'şiddet eğilimli' gibi olumsuz önyargılara sahip. Aynı anket, Hillary'ye destek vermeyi düşünen beyaz Demokratlardan yüzde 17'sinin, Obama'yı değil, rakibi McCain'i tercih edeceğini gösteriyor. Araştırmacıların bu anketten çıkardığı sonuç şu: Şayet ırki önyargılar olmasaydı, Obama yüzde 6 fazla oy alabilirdi. Araştırmaya danışmanlık yapan Prof. Paul Sniderman da "50 yıl öncesine göre önyargılı insan sayısı azalmış durumda, ama tamamen ortadan kalkmış değil." diyor.

Bu şartlarda, 4 Kasım'daki yarıştan Obama'nın galip çıkması, sadece dünyaya yansımaları yönüyle değil, Amerika'nın kendi demokrasi tarihi açısından da önemli bir kilometre taşı olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'ye düşen tarihi görev

Abdülhamit Bilici 2008.10.08

Aktütün'de şehit düşen evlatlarımızdan biriydi Uzman Çavuş Cahit Yıldırım. Lala Paşa Camii'nde 50 bin kişinin katıldığı cenaze namazının ardından, Cahit'in naaşı Kars Kapı Şehitliği'ndeki diğer şehitlerin yanına defnedildi.

Cenazesiyle ilgili haber, babasının Bakan Recep Akdağ'a ilettiği şu sitemkar sözlerle medyaya yansıdı: "Diyecek bir şeyim yok. Vatanımız, milletimiz sağ olsun. Yalnız biraz ihmallik mi deniyor, nasıl oluyorsa bilemiyorum. Oraya bu kaçınıcı baskın? Hiç mi tedbir alınamıyor? Bir şey diyemiyorum." Acılı baba, nezaketiyle ihmalleri sorguluyordu.

Ama bu fotoğraf, ailenin bu acı olay karşısındaki tepkisinin tamamını yansıtmıyordu. Diğer ayrıntılar yerel medyada kalmıştı. Şehit eşinin kabrini ziyaret eden Nur Yıldırım, mezara sarılarak uzun süre gözyaşı dökmüş; Şehidin 8 yaşındaki kızı Seda Su ve 4 yaşındaki kızı Nazlıcan da annelerini yalnız bırakmamıştı.

Yakınlarının yardımıyla ayakta durabilen Nur Hanım, ağlayan çocuklarına sarılarak "Evlatlarım babanızla gurur duyun. Babamız şehit oldu." diyerek hıçkırıklara boğuldu. 2 yaşındaki oğlunu da asker olarak yetiştireceğini söyleyen Nur Hanım, Kadir Gecesi'nde Cahit'le yaptığı telefon görüşmesini aktarıyordu: "Bana 'Dua et şehit olayım' demişti. Ben de kızmıştım. İçine doğmuştu sanki. Gözün aydın Cahit'im, şehit oldun." Palandöken Gazetesi'ne göre Cahit, Erzurum'un PKK'yla mücadeleye verdiği 251'inci şehitti. Cahit'in cenazesinden yansıyan bu iki tablo, aslında aynı bütünün iki parçası. Bir yanda, vatan için can verilecek. Acılar bağra basılacak. Diğer yanda ise ihmallerin hesabı sorulacak. Yeni acıların yaşanmaması için tedbir alınacak.

Öğle vakti kalabalık bir terörist grubun, teyakkuzda olması beklenen sınır birliğine bu çapta saldırı düzenleyebilmesi, kuşkusuz birçok askeri eleştiriyi gündeme getirdi. Karakolun taşınmasına karar verildiği

halde mali nedenlerle taşınmadığını açıklayarak asker de özeleştirir yaptı. Umarız, olay bütün boyutlarıyla incelenir; varsa sorumlular hesap verir; askerî strateji gözden geçirilir.

Ama hadiseye sadece askerî açıdan bakmanın yanlışlığı artık aşikar. Zira asker bile son zamanlarda sık sık bu işin askerî yönünün sınırlı olduğunu; sosyal, ekonomik, kültürel tedbirler gerektiğini söylüyor. Genelkurmay Başkanı olduktan sonra ilk ziyaretini bölgeye yapan İlker Başbuğ, dağa çıkışın önlenmesi için askerî yol dışında tedbirler alınması gerektiğini söyledi. Bunu, Ankara'da da tekrarladı: "32 bin teröristi etkisiz hale getirmişiz. 46 bin yaralı var. Bu ciddi bir sayı. Ama 1990'lı yıllardaki terörist sayısı ne ise bugünkü de aynı, 6 bin. Bu ne demek? Katılım. Katılım olayın en kilit noktası. Bunu engelleyemezseniz, üzülmek söylüyorum, bu devam eder."

Fikret Bila'nın komutanlarla yaptığı röportajları bir araya getirdiği 'Komutanlar Cephesi' kitabında da aynı tema öne çıkıyor. Komutanlar, karşılanabilir sosyal ve kültürel taleplerin, daha fazlasının istenileceği varsayımı ve bölünme kaygısı ile zamanında yerine getirilmediği için sorunu küçükken çözme fırsatının kaçırılmasına hayıflanıyor. 24 yıllık tecrübenin sonucu böyle iken OHAL gibi teröre yarayacak tedbirler önermek anlamsız.

Ayrıca ev ödevini yapmadan, uluslararası toplumu ve Iraklı Kürtleri hedef almak da faydasız. Zira bir yıl önceki sınır ötesi operasyon, dünyanın desteğiyle yapıldı. ABD istihbarat işbirliği yaptı. Avrupa arka çıktı. Bağdat ve Iraklı Kürt liderler de pek ses çıkarmadı. Ama sağlanan olumlu hava, dağın çözülmesini sağlayacak adımlarla pekiştirildi mi? Maalesef hayır.

Bu açıdan, Mümtaz'er Türköne'nin, olayın siyasi yönünü hatırlatan dünkü yazısı önemliydi. Nihai tahlilde siyasi bir mesele bu. Çözümü de siyasete ve sivil topluma bakıyor. Siyaset meseleyi sahiplendikten sonra, yapılacakları tespit etmek zor değil. Bu yaz, Abant Platformu'nda buluşan, farklı görüşlere sahip aydınların konuşmalarında ve çıkan sonuç bildirisinde birçok ipucu bulunabilir. Yeni toplantılar yapılabilir. Yeter ki siyaseti göreve çağıran asker, çözüme engel olmasın.

Bu noktada, ülkenin doğusunda ve batısında desteğe sahip tek siyasi hareket olan AK Parti'ye büyük iş düşüyor. Nitekim partinin bölgedeki seçim başarısı, büyük umut doğurmuştu. Bu avantajı değerlendirmek için hâlâ fırsat yok mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Terörün seçim kartı

Abdülhamit Bilici 2008.10.11

Ne zaman birileri, teröre karşı Doğu ve Güneydoğu'da yeniden 'olağanüstü hal'e dönülmesini gündeme getirse, insanı büyük bir endişe kaplıyor.

Çünkü daha dün gibi yaşanmış birçok hadise, hatıralara ve röportajlara yansıyan birçok olay, OHAL şartlarının insanları nasıl PKK saflarına ittiğinin örnekleriyle dolu.

Mesela, şair-yazar Bejan Matur'un gazetemizde yayınlanan "Dağın ardına bakmak" dizisi, bir şekilde terör örgütüne bulaşmış gençlerin ağzından dağa çıkış hikâyelerini anlatıyordu.

Çarpıcı örneklerden biri, 45 yıl önce ailesi Mardin'den Adana'ya göç etmiş Azad'ın hikâyesiydi. Şimdi Almanya'da müzikle uğraşan, evlenip hayata karışan Azad, bir dönem Kuzey Irak'taki Hinere kampında silahlı eğitim görmüş, uzun süre örgüt saflarında yer almıştı. Azad, kendisini PKK çizgisine taşıyan olayı henüz ortaokulda iken yaşadığını söylüyor. "Hayatımın dönüm noktası." dediği olayı şöyle anlatıyor: "Mahallemizde

450 kişi gözaltına alındı. Özel Tim evimize postallarla girdi. Küfürler, bağırmlar arasında babamı aldılar. Babam kapıdan apar topar götürölürken dönüp 'bir saniye' dedi. Üzerinden bir milli piyango bileti çıkardı ve anneme 'bunu al' dedi. O an, babamın bir daha dönmeyeceğini düşündüm. 36 gün işkencede kaldı. 5 yıl hapis yattı. Çıktığında asosyal, içe kapanık, ürkek bir adamdı. Beni dağa çıkaran, babamın acılarına ettiğim bu tanıklıktır."

1976 Varto doğumlu Revan'ın anlattıkları da farklı değil. Varlıklı babasının köyde yaptırdığı okulda orta ikinci sınıfa kadar okumuş. Parti üyesi olmadığı halde babası 12 Eylül'de tutuklanıp ağır işkenceden geçirilmiş. Revan, babasının cezaevinden çıktığı günü, gördüğü işkenceden dolayı güçlükle yürüyebildiğini hatırlıyor ve bu sahne ile PKK'ya katılımı arasında bağ kuruyor: "Neden ben böyle bir yola girdim sorusuna cevabım, babamın çektiğı acılardır. Babam olmasaydı belki de ben o çıkışı yapmazdım."

Gerçekten de 1979'dan bu yana 23 yıl süren sıkıyönetim ve olağanüstü hal döneminde, demokratik standartların askıya alınması ve halka yönelik gayri insani davranışlar PKK'yı büyüten faktörlerin başında geliyordu. Birçok insanı dağa çıkaran şartları 12 Eylül'ün eseri olan Kürtçe konuşma yasağı ve Diyarbakır Cezaevi'ndeki işkenceler hazırlamadı mı?

Doktor Baran kod adlı eski bir teröristin, 1995'te Erbil'de yaptığımız röportajda söyledikleri, halka yapılan muamele ile örgüte katılım arasında sıkı ilişki olduğunu gösteriyordu. Soruşturma komisyonu başkanlığına kadar yükseldikten sonra PKK'dan kopan Doktor Baran, 17 yılını örgüt içinde geçirmişti. Onunla görüşmede amacımız, örgütün yapısı ve izlediğı taktiklere ilişkin birinci elden ipuçları edinmekti. Bize, örgütün bölgedeki Kürt gruplar, Suriye, İran gibi ülkeler ve büyük güçlerle münasebetlerini anlattı. Ama en çarpıcı açıklaması, terörle mücadeleye kafa yoran herkesin ders alması gereken şu sözleriydi: "Zorunlu askerlik, zorunlu vergi, çocukların öldürölmesi ve katliamlar PKK'nın halk desteğini kaybetmesine yol açıyordu. Ben, sorumlu olduğum Tunceli'de bunları uygulamadım. Uygulanan yerlerde yüzde 90'lara varan halk desteğı eridi ve insanlar devlet tarafına kaydı. Önceden devletin zulmünü göstererek propaganda yapardık. Bu uygulamalardan sonra örgütün zulmü devletinkini geride bıraktı. Devlet de millete şefkatle yaklaştıkça, örgütün arkasındaki halk desteğı iyice azaldı." Eski bir terörist, terörle mücadelede başarının sırrını söylüyordu: "Şefkatle yaklaşıarak halkı kazanmak."

Bu gerçekler ortada iken, kimi siyasi liderlerin çözüm adına 1980 şartlarının geri getirilmesini teklif etmesini, sağduyu ve iyi niyetle açıklamak imkansız. Esasında örgütün, gerilim fitilini yeniden ateşlemesinin en önemli nedeni, 22 Temmuz seçim sonuçlarının açıkça gösterdiği gibi halk desteğini yitirme telaşı. Bölge insanının sağlık, eğitim, ısınma, ulaşım gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için seferber olan AK Parti iktidarı, PKK paralelindeki siyasi çizgiyi bölgedeki 23 ilin 18'inde ezip geçti. Diğer partilerin burada zaten esamisi okunmuyor.

Üstelik ülke barajını geçme şansı olmayan bu çizgi için genel seçimler sembolik değere sahipken, yaklaşan yerel seçim hayati önem taşıyor. Hele bir de AK Parti, hedefine Diyarbakır'ı koymuşken. Bu şartlarda, kendi geleneksel tabanını korumak ve OHAL türü uygulamalara zorlayarak halkın iktidara sempatisini kırmak, hem PKK çizgisi hem de muhalefet için parlak bir seçim taktiğı gibi görünüyor. Bir bakıma seçim startı, Aktütün'den veriliyor. Ergenekon'a çomak sokmuş bir hükümet de bunu fazlasıyla hak ediyor!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mesud Barzani'ye giden mesaj

Terör ne zaman canımızı yaksa, bazılarının tepkisi değişmiyor: "Sınır ötesi operasyon yapalım. Barzani'ye haddini bildirelim. OHAL benzeri uygulamalarla terörü etkisiz hale getirelim." Büyük ekonomik krize rağmen terörü gündemin ilk sırasına taşıyan Aktütün ve Diyarbakır saldırılarıyla sanki PKK da tam bu argümanı haklı çıkarmayı hedefliyor.

Ancak hadiseye yakından bakınca, durumun giriftliği anlaşılıyor. Sevindirici olan gelişme, son dönemde Türkiye'de terörün asıl hedefini anlamaya ve buna göre stratejiler geliştirmeye gayret eden seslerin de yükselmesi. Aktütün sonrası kamuoyuna yayılan ilk algı, bu saldırının arkasında, başta Kerkük olmak üzere birçok konuda Türkiye'ye karşı koz elde etmek isteyen Irak'taki Kürt yönetimin olduğu idi. Bu yaklaşıma göre yapılması gereken de Barzani'yi de hedef alan kapsamlı bir sınır ötesi operasyondur.

Halbuki bu konudaki stratejinin belirlenmesinde rol alan akıl insanlara kulak verdiğinizde, bu yaklaşımın tam tersi bir analiz ve farklı bir mücadele yöntemi duyuyorsunuz. Mesela Irak'taki gelişmeleri yakından izleyen bir yetkili, bu saldırılarda PKK'nın bölgedeki Kürt yapısınca desteklendiği tezi yerine, PKK'nın Türkiye ile ABD, Irak ve Kürt liderler arasındaki diyalogu sabote etmek için bu tür eylemler yapmış olabileceğini söylüyor.

Bu tezi destekleyen birçok ipucu mevcut. Barzani'nin haziran ayında bir İtalyan dergisine yaptığı açıklama istisna tutulursa, son dönemde Kürt liderlerin sivri açıklamalardan kaçındığı gözleniyor. Irak Kürtleri arasında Türkiye'ye yeni bir bakış açısı geliyor. Irak içi dengelerdeki gelişmeler de Kürtleri daha önceki maceracı tavırlarından uzaklaşmaya ve daha gerçekçi olmaya zorluyor. Bunun somut örneği Kerkük'te yaşananlar. Saddam sonrası ortaya çıkan Şii-Kürt ittifakı, ilk kez Kerkük'te delindi. Kürtler, zoraki de olsa şehirde Arap ve Türkmenlerle uzlaşmaya dayalı bir çözümü kabul etme noktasındalar. Hatta Kerkük'e karşı PKK'yı kullanma taktığının boşa çıktığı düşünülüyor.

Kürt liderler de Türk yetkililer de Bağdat'ta Arap milliyetçiliğinin yükselişte olduğundan söz ediyor. Bir süredir Amerika ile Sünni gruplar arasında büyük bir yakınlaşma var. Amerika, 'sahve' denilen aşiret birliklerini kendi eliyle silahlandırmış durumda. Üstelik, Taliban ile bile uzlaşma noktaları arayan, seçim atmosferi ve mali kriz içindeki ABD'nin, Kürtlerin maksimalist taleplerine bugün ne kadar destek vereceği hayli tartışmalı.

Bütün bunlar, Kürtleri daha realist olmaya zorlarken, onların PKK ile yeni bir maceraya yönelerek sıkıştıklarında kapısını çalacakları Türkiye'yi karşılarına alması hiç mantıklı görünmüyor. Bir de Ergenekon'dan çıkan gerçekler ışığında Iraklı Kürtler de PKK'nın kime hizmet ettiğini sorgulamaya başlamışken...

İşte bu tahlilden hareketle, PKK'nın Türkiye'yi zorladığı istikametini aksi yönde adımların atılması gündemde. Bağdat'la ve Kürt liderlerle temasın arkasında bu yaklaşım var. Türkiye'nin Irak Özel Temsilcisi Murat Özçelik'in Bağdat'ta Barzani ile bir araya gelmesi tesadüf değil. O kadar ki, Cumhurbaşkanı Gül'ün Erbil'de Türk işadamları tarafından yapılan havaalanının açılışına katılması ihtimalinden bile söz ediliyor. Yanlış anlaşılmasın; bu tablo Ankara'nın Irak'taki Kürt grupların teröre karşı işbirliğinden memnun olduğu anlamına gelmiyor. Dışişleri Bakanı Ali Babacan, son saldırılardan çok önce sık sık bu şikâyeti dile getiriyordu.

Son gelişmeler üzerine hükümetin yeni hedefi, bir yandan sınır ötesi operasyon yetkisini elinde tutarken, diğer yandan Kürt yönetimini muhatap alarak teröre karşı işbirliğine zorlamak; Kürt liderlerden PKK'ya karşı daha net tavır istemek. Ortak tehdidi birlikte bertaraf etmek için ortak bir dil ve yöntem bulmak. "Elimizde şu bilgiler var, yarın bunlarla ilgili ne yapacaksın?" denecek. Bu temas, Dağlica sonrası yapılandan farklı. Zira o zaman ABD'yi operasyona ikna etmek ve Bağdat'a PKK'yı terör örgütü olarak kabul ettirmek gibi ilave dertler vardı. Şimdi muhatapın hiçbir mazereti yok.

Bu çabadan sonuç alınıp alınamayacağını zaman gösterecek. Şimdilik önemli olan, içeride de dışarıda da terörün çekmek istediği yola girmemek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Çözüm olmazsa Kosova olur'

Abdülhamit Bilici 2008.10.18

Haftaya çarşamba günü KKTC Cumhurbaşkanı Talat ve Rum lider Hristofyas, 5'inci kez bir araya gelmiş olacak. Dünya ekonomik krizle, Türkiye ise terörle uğraşırken, dikkatlerden uzak bir şekilde Ada'da müzakere süreci ilerliyor.

Bir grup gazeteci ile İstanbul'da Cumhurbaşkanı Talat'la bir araya geldiğimizde, sessizce yürüyen bu sürece dair ilk elden bilgi alma fırsatı doğdu. İki lider bugüne kadar hangi konularda ilerleme sağladı? Bu kez sonuç alınacağına dair umutları var mıydı? Başta Ankara ve Atina olmak üzere dış üçüncü taraflar sürece ne kadar müdahil oluyordu?

Talat, süreç hakkında oldukça iyimserdi. Ona göre eskiye göre en büyük fark, iki tarafın da gerçekten sorunu çözme konusunda bu kez istekli olması. Geçmişte bir taraf çözüm isterken, diğer tarafın zahiren çözüm istiyor görünse de gerçekte durumu idare ettiğini düşünüyor. Hatta bu konuda eski siyasi rakibi ve selefi Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın kendisiyle paylaştığı bir anekdotu paylaşıyor.

1967'de ikili görüşmeler gündeme gelince Denktaş, zamanın Ankara hükümetine ne yapması gerektiğini soruyor. Zamanın Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil ise şu cevabı veriyor: Oyala.

Hiç şüphemiz olmasın, aynı durum Rum tarafı için de geçerliydi. Nitekim Annan Planı sürecinde ilk kez Türk tarafı çözüm için kararlı bir duruş sergileyince, gerçekte çözüme uzak olan tarafın Rumlar olduğu ortaya çıktı. İki lider, henüz mülkiyet ve sınırlar gibi zor konulara gelmemişler, ama kurulacak federal hükümetin yetkileri konusunda anlaşmaya yaklaşıldığı anlaşıyor. Detayda tartışma elbette sürüyor. Rumlar, mevcut sistemlerine daha yakın bir başkanlık sistemi öneriyor. Meclis'teki gelişmelerden etkilenmeyen bir yürütme istiyorlar. Türk tarafı ise demokratik meşruiyeti daha güçlü olan; başkanlık ve parlamenter sistemi birleştiren, hükümetin Meclis'ten çıktığı bir sistem öneriyor. Talat, gönlünden geçen sistemin İsviçre modeline yakın olduğunu söylüyor. Buna göre 7 kişilik kabinede 4 Rum, 3 Türk bakan bulunacak. Kararların geçmesi için belli sayıda Türk bakanın oyu zorunlu olacak. Senato ve yüksek yargıda iki toplum eşit oranda temsil edilecek. Türk önerisine göre, başkanlık rotasyonla olacak. Annan Planı'ndaki 40 ay Rum, 20 ay Türk başkan önerisi yerine, bu görevin her yıl münavebeli yapılması isteniyor. Böylece 5 yıllık sürede başkanlık koltuğunda 3 yıl Rum, 2 yıl da Türk isim oturmuş oluyor.

Talat, Ankara'nın sürece olumsuz bir etkisinin söz konusu olmadığını, Türk Dışişleri ile müzakere pozisyonlarını birlikte belirledikleri için hiçbir sorun yaşanmadığını söylüyor. Üzerlerinde Ankara'dan kaynaklanan 'bitirin' veya 'oyalayın' şeklinde bir baskı olmadığını, ama Türkiye'nin konuya daha fazla ilgi duymasının yararlı olacağını düşünüyor.

Talat, dünyanın ilgisizliğinden de şikâyetçi. İsveç ve İngiltere, süreci yakından takip ediyor. Bunların dışında ABD de dahil olmak üzere fazla ilgi yok. Rumların tam üye olduğu Avrupa Birliği'nin sürece uzak durması ise Türk tarafının arzusu. Talat'ı dinlerken, "Acaba iyimserliği biraz abartıyor mu?" sorusu akla geliyor. Gerçekten de iki tarafın çözüme ihtiyacı aynı derecede mi? İki taraf üzerindeki çözüm baskısı eşit mi? Türk tarafı çözümü geciktirdikçe, Türkiye'nin AB sürecinin ilerlemesi mümkün değil. Halbuki Rumların böyle bir derdi yok. Zaten AB içindeler, hem de 2004'te çözüme karşı çıkmış olmalarına rağmen. Belki Rumların kafasındaki tek kaygı,

PKK'nın gerilimi tırmandırmadaki hedeflerinden birinin, Mart 2009 yerel seçimi olduğu açık. 22 Temmuz genel seçimlerinde yaşadığı başarısızlığın marttaki yerel seçime de yansıması örgüt için hezimet olur. Bu yüzden bir yandan dehşet saçarak insanların özgür iradesini hedef alırken, diğer yandan da tek rakibi AK Parti'yi hataya zorluyor. Bir yere kadar siyasi amaçlı bu taktik de anlaşılabilir. Asıl korkunç olan, sözüm ona Kürtler için sözde özgürlük mücadelesi veren örgütün sivilleşmeden, normalleşmeden ödünün kopması. Ergenekon soruşturmasında derin devlet ortaya çıkmasın diye adeta kendini yırtması. Sanki tek dertleri, terörü tırmandırarak Ergenekon'u gölgelemek.

Şimdiden gündemden düşen önemli konular yok mu? Kim sivil anayasayı konuşuyor? Ulusal Program gündemde var mı? Halbuki üçüncüsü hazırlanan Ulusal Program taslağında, öncekilerde yer verilmeyen 'Sivil-Asker İlişkileri' başlığı var. Burada, askerî harcamaların demokratik denetimi; askerî mahkemelerin görev ve yetkilerine demokratik sınırlar getirilmesi ve iç güvenlik hizmetinin sivil iradeye tabi kılınması gibi demokratik açıdan hayati konular yer alıyor. Hasılı, terörü tırmandırmak için çok gerekçe var. Tek teselli noktası, Türk ve Kürt'ü ile daha çok insanın oyunu anlamaya başlaması.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'ye gerekçeli ders!

Abdülhamit Bilici 2008.10.25

Demokratik tercihlerin önüne set çeken ve başörtüsü kararıyla Meclis'in yetkisini gasp eden Anayasa Mahkemesi yine tartışmaların odağında. Mahkemenin, Köşk krizi sürecinde verdiği 367 kararı, bir yargı darbesi niteliği taşıyordu. Çünkü Anayasa'nın açık hükmü ve önceki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde uygulanan teamülü göz ardı ederek yeni kural ihdas etmişti.

Birçok ankete göre halkın en az yüzde 75'inin doğru bulmadığı üniversitedeki başörtüsü yasağını kaldırmak için Meclis harekete geçince Mahkeme yine ortaya çıktı. 411 vekilin onayıyla çıkan kanunun iptali, hukuka ve demokrasiye indirilmiş bir darbe gibiydi. 22 Temmuz'da her iki kişiden birinin desteğiyle iktidara gelen AK Parti aleyhine açılan dava da bir hukuk skandalıydı. Türkiye'nin bağlı olduğu Avrupa hukukuna göre hemen reddedilmesi gereken davayı kabul ederek, Mahkeme toplumu gerilimin kucağına itti. Aylarca bu davanın yol açması muhtemel krizlerle yatıp kalktık. Çok şükür, içeriden ve dışarıdan yükselen seslerin de etkisiyle kapatma kararı çıkmadı. Ama başörtüsü ve kapatma kararlarıyla ilgili öyle gerekçeler açıklandı ki Mahkeme mevcut ve gelecek iktidarlar için dokunmamaları gereken geniş bir harita çizdi. Bizzat Mahkeme Başkanı Haşim Kılıç, başörtüsü kararında Mahkeme'nin yetkisini aştığı uyarısında bulundu. Sadece şekil denetimi yapması gereken Mahkeme'nin 'yetki türeterek' konuyu esastan görüştüğünü söyledi. Sonuçta, AK Parti ve başörtüsü kararlarından sonra hükümetlerin ve Meclis'in önemli birçok konuda bundan böyle nasıl adım atacağı muammaya dönüştü. Artık anayasa değişikliği, Mahkeme'den dönebilir. Ancak kapatma gerekçesinde ortaya çıkan birçok yanlışın yanında doğru bir tespit yer alıyor. O da Avrupa Birliği sürecinin kapatma davasında oynadığı rol. Gerçekten de Mahkeme'nin AK Parti'yi odak olarak tanımlamasına rağmen Refah ve Fazilet örneklerinde olduğu gibi kapatma kararı al(a)mamasında AB sürecinin rolü inkar edilemez.

Bunun iki yönü var: Birinci yönü, AB süreci sayesinde demokratik standartlarımızın yükselmiş olması. İkinci yönü ise AK Parti'nin bu sürece kendinden önceki birçok hükümetten de daha fazla önem vererek içeride ve dışarıda aleyhine yürütülen 'mürteci' karalamasından kurtulması. Bütün aksaklıklarına rağmen AB süreci, sadece AK Parti'yi değil, ülkemizdeki demokratik süreci kurtaran can simidi rolü oynadı. AK Parti'nin ilk 3 yılında izlediği kararlı AB siyaseti ve bu çerçevede kurduğu temaslar olmasaydı, AB Genişleme Komiseri Olli

Rehn'den Avrupalı Yeşiller'in lideri Kızıl Deny'ye; Alman eski Dışışleri Bakanı Fischer'den Avrupalı Sosyalist lider Swoboda'ya birçok ismin kapatma girişimine karşı sesi bu kadar gür çıkar mıydı? Gerçekten de son dönemde Türkiye'yi önemli kırılmalara karşı koruyan; Batı'da ve Doğu'da saygınlığını artırarak BM Güvenlik Konseyi kapısını aralayan faktörler arasında bu reformların payı büyük. Şayet AK Parti hükümeti, bu reformlara imza atmamış; AB ile müzakereler bu dönemde başlamamış ve ülkemizdeki değişimi temsil eden çevreler demokratik dünya ile temas kurmamış olsaydı, şu anda daha kötü bir noktada olabilirdik. AB süreci ve bu yöndeki reformlar, Köşk krizinde de terörle mücadelede de işe yaradı.

Cumhuriyet mitinglerinde, "Türkiye İranlaşıyor, laiklik elden gidiyor" sesleri yükselirken ve 27 Nisan'da gece yarısı bildirisi yayımlanırken, Avrupalı liderler gazetelere ilan vererek demokrasiye destek verdi. AK Parti aleyhine yapılan ithamlara katılmadıklarını duyurdu. Reformlar sayesinde ilk kez sınır ötesi operasyona Avrupa'dan destek geldi.

Şimdi AK Parti'nin dönüp kendine sorması gereken soru şu: Türk demokrasisi ve kendi geleceği için bu kadar hayati rol oynayan AB sürecinde neden ivme kaybettik? Yargı reformundan asker-sivil ilişkilerine, temel haklarla ilgili sorunlardan Kürt meselesine birçok problemin çözümünde, AB sürecinin sunduğu imkanlar işletilmeyi bekliyor. Türkiye'nin iç dinamikleriyle demokratik dönüşümünü sağlamasını kim istemez. Ama yaşanan bunca tecrübe, bu dönüşüm için hâlâ dış dinamiğe ihtiyaç olduğunu gösteriyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Zamanında girsek, lider olurduk'

Abdülhamit Bilici 2008.11.12

Görmüş, geçirmiş kıdemli bir diplomatı dinlerken, insan yaşadığımız birçok sorunun temelinde zihniyet probleminin yattığına iman ediyor.

Ülkemizin sahip olduğu maddî-manevî imkânlar, üzerinde bulunduğumuz coğrafya paha biçilmez değerde. Ama zihniyet sorununu aşamadıkça, paha biçilmez varlıklara sahip olmak tek başına yeterli olmuyor. Maalesef bu gerçek, ekonomi için de, dış politika için de siyaset için de geçerli.

Zihniyet sorununu aşamadığımız için bazen çok önemli fırsatları kaçıırıyoruz. Bazen karşılaştığımız sorunları makul yaklaşımlarla çözmek yerine servet harcıyoruz. Bazen de dünyaya karşı komik duruma düşüyoruz.

Avrupa'dan bakınca Türkiye'yi biraz daha objektif olarak değerlendirme imkânına sahip olan diplomat, ülkemizdeki dinamizmin Avrupa'nın kat kat önünde olduğunu söylüyor ve iç çekerek şöyle diyor: "Şayet 1970'lerde şartlar daha müsaitken Avrupa Birliği'ne girmiş olsaydık, şimdi Avrupa'nın lideri olurduk. Bazı ülkeler, bu potansiyeli gördüğü için bize sürekli sorun çıkarıyor."

Neden o tarihlerde bu fırsatın değerlendirilmediğine baktığınızda, karşınıza zihniyet sorunu çıkıyor. Çünkü o günlerin zihniyet sorunu, "Onlar ortak, biz pazar" sloganında kendini gösteriyordu. Zihniyet sorunu bir işin zamanında ve kolayken yapılmasını işte böyle engelliyordu. Müzakere tarihi almak için ter döken Recep Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül'ün, Türkiye için sürecin neden bu kadar zor ilerlediği sorumuza verdikleri cevap, kaçan fırsatlara dikkat çekiyordu: Yaz mevsiminde fırsatlar kaçmıştı, şimdi kış şartlarında çalışmak gerekiyordu.

Devleti temsil konumundaki bir yetkilinin, Kürt meselesiyle ilgili başından geçen anekdotu paylaşıırken başka yine bir zihniyet sorunumuza işaret ediyordu. O yetkili yıllarca Türkiye'deki Kürtlerden söz eden açıklamalara ve yazılara tepki göstermişti. Muhataplarına, Türkiye'de Kürt olmadığına dair resmî tekipler yazıyordu. Onun bir

suçu yoktu. Resmî politika o yöndeydi. Aynı kişi, bugünlerde dün tekzip gönderdiği isimlerle karşılaştığında gülüyordu. Çünkü devlet televizyonu, Kürtçe yayın yapacak bir kanal kurmaya hazırlanıyordu. Asker ve sivil bütün yetkililer de bunun önemli ve gerekli bir adım olduğunu düşünüyordu. Acaba bu soruna zamanında daha farklı yaklaşıydık, binlerce evladımızı kaybeder miydik? 300 milyar dolardan fazla zararımız olur muydu? Rahmetli Özal bu sorunun arkasında aslında bir zihniyet sorunu olduğunu fark etti ve bazı önerilerde bulundu. Ama statüko ona hayatı dar etti. Ancak 15 yıl geçtikten ve hadise kangren halini aldıktan sonra yetkililer ve hatta askerler bile sivil çözümden söz etmeye başladı.

İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu ile konuşurken de söz döndü dolaştı ve yine zihniyet problemimize geldi. Dünyada yaşanan malî krizde, çözüm olarak gösterilen adreslerden biri Körfez'deki büyük birikimdi. Başta ABD olmak üzere dünyadaki birçok aktör, bu bölgedeki parayı çekmek için formüller arıyordu. Bölgeyi çok yakından tanıyan İhsanoğlu, "Şayet bu bölgedeki paraları çekmek için 1980'lerde Özal'ın atmak istediği adımlar engellenmeseydi, şimdi Körfez'deki paranın önemli bir kısmı Türkiye'de olacaktı. City Bank bile bu parayı çekmek için İslami bankacılık yapmaya başladı. Ama bizdeki zihniyet problemi gelişmeyi önledi. Zihniyet problemini çözmeden mesafe almak zor." diyor.

Şurası kesin ki, dışarıdan bakınca Türkiye'nin imkânları da taşıdığı zihniyet sorunları da daha kolay görünüyor. Dünden bugüne İstanbul'u anlatan bir kitabın tanıtım toplantısında, Avrupalı bir profesör ayağa kalkarak şöyle konuşuyor: "Avrupa için asıl ve ideal başkent ancak İstanbul olabilir. Roma yalnız Akdeniz'e başkentlik yapabilir. Hiçbir şehrin konumu İstanbul kadar elverişli değildir ve mutlaka bir gün bu konumu kazanacaktır." Buna biz de inanıyoruz. Zihniyet sorununu bir aşabilirsek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dünya düzeni kansız değişir mi?

Abdülhamit Bilici 2008.11.15

Dikkatler bugün Washington'daki G-20 toplantısına çevrilmiş durumda. ABD Başkanı Bush'un ev sahipliğinde yapılan toplantıdan çıkacak kararların, piyasalara umut vermesi bekleniyor.

1999'dan beri, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomileri bir araya getiren forumun, bu toplantısının öncekilerden farkı, liderler düzeyinde yapılıyor olması. Olağan G-20 toplantılarına, üyelerin ekonomi bakanları ile Merkez Bankası başkanları katılıyor. Örgüt, Avrupa Birliği'nin yanı sıra aralarında ABD, Çin, Rusya, Hindistan, Brezilya ve S.Arabistan'ın da bulunduğu 19 ülkeden oluşuyor. Dünyanın 16. büyük ekonomisi olarak Türkiye de forumun üyesi.

Sabit bir sekreteryası ve yaptırım gücü olmasa da örgüt, IMF, Dünya Bankası, BM Güvenlik Konseyi gibi kuruluşlardan daha büyük bir temsil yeteneğine sahip. Zira üyelerin gayri safi millî hasılları, dünya toplamının yüzde 90'ına; ticaret hacimleri ise dünya ticaretinin yüzde 80'ine tekabül ediyor. Dünya nüfusunun üçte ikisi bu forumda temsil ediliyor.

Aslında bir süredir dünyanın her köşesinden yeni düzen talebi yükseliyor. Çin, Rusya ve İran, bu konuda sesini en çok yükselten ülkeler. 2. Dünya Savaşı sonrası oluşan dengenin izlerini taşıyan mevcut düzenden memnun olmayanların sayısı, kuşkusuz bunlarla sınırlı değil. Savaşın mağlupları safında yer alan Japonya ve Almanya, bugün elde ettikleri ekonomik güç ile sahip oldukları siyasî ağırlık arasında sürekli çelişki yaşıyor. Brezilya, Hindistan ve Afrika da değişim isteyenler listesine eklenebilir.

Küresel kriz, bu talebi somut bir ihtiyaç haline getirdi. Hiçbir ülkenin kendi kabuğunda huzur içinde yaşama lüksü olmadığı tüm çıplaklığıyla ortaya çıktı. O kadar ki, Avrupa Birliği son zirvesinde, sistemin çöktüğünü ve mutlaka yeni bir düzene ihtiyaç olduğunu resmen ilan etti. Her gün bir başkentten bu yönde mesajlar geliyor.

Eski düzen ile yeni şartlar arasında yol bulmaya çalışan Türkiye de mevcut sistemin küresel dünyanın ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak olduğunu saklamıyor. Aynı anda hem Güvenlik Konseyi hem de G-20 üyesi olması, bu konuda Türkiye'ye sesini duyurma imkânı sunduğu gibi, önemli bir sorumluluk da yüklüyor. Zira Başbakan Erdoğan, İstanbul'daki Dünya Ekonomik Forumu'nda yeni küresel bir düzene ihtiyaç olduğunu söyledi. Yeni düzenin, tüm insanlık için özgürlükçü, barışçı, ayrılmaya değil dayanışmaya dayalı olması gerektiğini vurguladı.

G-20 toplantılarına, Hazine'den sorumlu bakan sıfatıyla 5 kez katılan Ali Babacan'la konuşurken, Türkiye'nin bakışına dair ipuçları ortaya çıkıyor. Türkiye, katıldığı bütün G-20 toplantılarında, forumun siyasî liderler düzeyinde bir araya gelmesini savunmuş. Bu yönüyle Washington toplantısı, Ankara'nın teklifinin hayata geçişinin de göstergesi.

Dünyadaki sorunun temelinde, ekonomideki küreselleşmeye paralel bir küresel düzenleme ve denetim mekanizmasının olmaması yatıyor. ABD'nin etkisi altındaki Dünya Bankası ve IMF gibi kurumlar, küçük ekonomileri denetliyor; onlar için kurallar koyuyor. Ama büyük ekonomileri denetleyecek mekanizma yok.

İşte bu çarpıklığa bir örnek: IMF ve Dünya Bankası'nın birlikte ülke ekonomilerini kontrolden geçirdiği bir yapı var. Türkiye, 2006'da gönüllü olarak yapılan bu denetimden geçmiş. Almanya ve Japonya dahil hemen her ülke bu denetimden yararlanmış. Bu denetimden geçmeyen tek ülke, krizin kaynağı Amerika. Bu durumda, krizden zarar gören ülkeler soruyor: "Büyük ekonomiden gelen bu krizin bedelini neden biz ödeyelim? Bizim suçumuz ne? Madem büyük-küçük fark etmeden bu kadar birbirimize bağlıyız. O zaman, ayırım gözetmeden bütün oyuncularını denetleyecek küresel bir yapı olmalı." Bu fikirlerin Washington'da masaya gelmesi bekleniyor.

Dünyanın hâlâ en büyük ekonomisi olan Amerika'da dümenin başına, dünya ile birlikte hareket etmeye daha istekli Obama'nın geçecek olması, ihtiyaç duyulan değişim için bir şans. Zira Bush yönetiminin 8 yıldır izlediği politikaların da etkisiyle dünyanın tansiyonu o kadar yükselmiş durumda ki, masa başında sağduyulu adımlar atılmazsa, yeni düzen umudu yine acı bir hesaplaşmanın sonrasına kalabilir...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yes, Türkiye can

Abdülhamit Bilici 2008.11.19

Hayal edilmesi dahi zor şeylerin gerçekleşmesini anlatan küresel bir deyim oldu Barack Obama'nın seçim sloganı: "Yes we can-Evet biz yapabiliriz".

Çok değil, 40 sene öncesine kadar beyazlarla aynı okulda eğitim görme şansına sahip olmayan siyahlar içinden birini Beyaz Saray'a taşıdı bu slogan. Afrikalı göçmen bir ailenin başarılı çocuğu, Amerikan tarihinde bir ilke imza attı. Obama, bu başarısıyla gerçekten istendiği takdirde zirvelere çıkılabileceğini, imkânsız denen hedeflerin yakalanabileceğini gösterdi bütün dünyaya.

Avrupa'daki Türk kökenli siyasetçilerin en parlak isimlerinden Cem Özdemir de isminden hareketle aynı sloganı seçim kampanyasında kendine uyarladı: "Yes we Cem".

Göçmen ülkesi olduğunu kabul etmekte uzun süre zorlanan ve ötekini kendi kimliğiyle kabul etmekte sıkıntı yaşayan Almanya gibi bir ülkede, Türk asıllı bir siyasetçinin bir partinin liderliğine seçilmesi kuşkusuz tarihî bir gelişme. 1994'te Avrupa'da milletvekili seçilen ilk Türk olarak adını duyuran Cem Özdemir'i elde ettiği bu sonuç için tebrik etmeliyiz. Kıbrıs'tan Avrupa Birliği sürecine birçok konuda Türkiye'ye destek olurken, asla kendi olmaktan vazgeçmeyen ve yeri geldiğinde işkenceden nükleer meselesine birçok konuda Ankara'yı eleştirmekten çekinmeyen Özdemir'in kendisini Almanya'nın bir siyasetçisi olarak kabul ettirmiş olması büyük başarı.

Bu değişime, Obama örneğinde olduğu gibi devrim diyebilmemiz için Türk kökenli bir siyasetçinin şansölye koltuğuna oturduğu günü görmek lazım. Almanlar da bu farkın farkında olacak ki, Göç Bakanı Bayan Böhmer "Göçmen şansölye için ABD kadar beklemeyiz." demiş ve eklemiş: "Obama için ABD'ye gıptayla bakıyorum. Umarım bir gün Alman rüyasından da bahsederiz."

Özgürlükler konusunda Avrupa'nın en ilerici hareketlerinden birisi olan Yeşiller'in başına bir gurbetçi çocuğunun seçilmiş olması, parti açısından o kadar sıra dışı olmasa da Almanya açısından çok önemli bir adım. Zira seçim haberinin sadece Alman basınında değil, dünya basınında geniş yer bulması bunun göstergesi. Die Welt gazetesi "Hiç kuşkusuz Yeşiller Partisi, Cem Özdemir'in seçilmesiyle entegrasyon siyasetinde bir devrim yaptı" derken, International Herald Tribune "Almanya'daki Yeşiller bir Türk'ün oğlunu lider seçti" başlığıyla habere geniş yer verdi. Benzer başlıkları, Independent, Le Figaro ve New York Times'da da okuduk.

Bu sonucun, bir yandan Avrupa'da yaşayan soydaşlarımız için motive edici bir örnek teşkil ederken, diğer yandan Almanya'nın dünyadaki imajına çok olumlu katkıda bulunacağı ortada. Ancak Obama ve Özdemir örneklerinin verdiği en önemli mesaj, en değişmez, en katı tutumlara sahip ülkelerin bile değişim gerçeğiyle şöyle ya da böyle yüzleşmek zorunda kaldığı. Ve bu tür değişimlerin, ülkeler lehine ciddi krediye dönüşme potansiyeli.

Düne kadar vatandaşlığın kana bağlı bir hak olduğu Almanya'da, bugün Göçmen Bakanı kalkmış "göçmen bir başbakan" hayalinden söz ediyor. 40 yıl öncesine kadar barlarının kapısında "Siyahlar ve köpekler giremez" levhaları asılan Amerika'da, Obama başkanlık koltuğuna oturmaya hazırlanıyor.

Sakin değişimin, sadece Amerika veya Almanya'nın imtihanı olduğunu sanmayın. Bizim için de çok ciddi bir mesele bu. Ömürlerini statükoyu savunmaya adanların, dünyadaki bu değişimleri iyi anlaması gerekiyor. Onların tahayyül ettiği gibi, değişim sadece Türkiye'yi etkilemiyor. Bütün dünya sabit dururken, sadece Türkiye değişmiyor. Herkes değişimden nasibine düşen payı alıyor. Bu dinamiği anlamayanlar için komplolara sığınmaktan başka çare kalmıyor. Aleviler, dün olmayan bazı haklar mı istiyor? Kesin arkalarında dış güçler vardır. Dün okula gitmeyen dindar kızlar, bugün üniversiteye mi gitmek istiyor? Arkasında İran veya Suudi Arabistan vardır. Onlar yoksa Amerika'nın yeşil kuşak veya BOP planı vardır.

Değişimden korkanlar, Barack Obama ve Cem Özdemir örneklerine bakarak rahat bir nefes alabilir. Korkmasınlar, sadece Türkiye değil bütün dünya değişiyor. "Evet Türkiye değişebilir."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin iki tarz Kürt siyaseti

Abdülhamit Bilici 2008.11.22

AK Parti ile özgürlükçü aydınlar arasında bir süredir kara kedi dolaşıyor. Eleştirilerin odağında, partinin reformcu kimliğini yavaş yavaş yitiriyor olması var. Savunma Bakanı Vecdi Gönül'ün Brüksel'deki konuşması;

Erdoğan'ın bir dönem MHP'nin sloganı olan "Ya sev ya terk et" anlamına gelecek sözleri; Aktütün baskını sonrasında Taraf Gazetesi ile AK Parti arasındaki zıtlaşma dile getirilen olumsuz örneklerden birkaçı.

Ancak AK Parti ile liberal aydınlar arasındaki çelişki, Kürt sorununa yaklaşım farkından kaynaklanıyor. 22 Temmuz'da bölgede büyük başarı elde eden AK Parti'nin yerel seçimde Diyarbakır'ı hedefine koyması, demokrat çevrelerde Kürt meselesiyle ilgili açılım beklentisini yükseltti. Somut bir adım gelmeyince de bu, hayal kırıklığına dönüştü.

Aslında meselenin özünde, hangi adımların Kürtleri memnun edeceği hususundaki anlaşmazlık yatıyor: Öncelikle çözülmesi gereken konular, siyasî, kültürel ve anayasal haklar mıdır? Yoksa yoksulluk, işsizlik, eğitim gibi sosyo-ekonomik sorunlar mı?

Türk veya Kürt kökenli aydınlara göre temel sorun hukukî ve siyasî. Örneğin, Emre Aköz, geçtiğimiz günlerde 'Makul Kürtlerin talepleri' adı altında 10 madde sıraladı. Kürtçe eğitim/yayından coğrafi isimlerin iadesine ve siyasî affa kadar birçok siyasî öneriyi kapsayan pakette, ekonomik sorunlar sadece bir maddeydi. PKK çizgisine karşı, ama Kürtçü bir siyasetçi olan Şerafettin Elçi'ye kulak verirsiniz, federasyon dışında yol olmadığını iştirsiniz.

Bir DTP'liyi dinlerseniz, size bir çırpıda Kürtlerin taleplerini sıralar. Milletvekili Fatma Kurtulan, bir konuşmasında şöyle demişti: "Talepler belli. Kürt dili ve demokratik özerklik Anayasa'ya girsin. Koruculuk kaldırılсын. Sayın Öcalan'ın koşulları düzenlensin. Herkesi kapsayacak genel af çıkarılсын."

Halbuki AK Parti ve Erdoğan'ın izlediği siyaset, bu soruna aydınlar ve Kürtçü hareketlerden farklı baktıklarını gösteriyor. Bu yaklaşıma göre, Kürtlerin öncelikli gündemi Kürtçe eğitim veya anayasal haklar değil. Asıl mesele, ekonomik ve sosyal sıkıntılar. Bu yüzden AK Parti, 22 Temmuz öncesinde yaptığı gibi, bütün imkânları seferber ederek eğitim, sağlık, ulaşım, geçim sorunlarını çözmeye çalışıyor.

Kürt kökenli birçok bakan ve milletvekiline sahip olan Erdoğan'ın, bölgenin nabzını tutamadığını söylemek kolay değil. Aksine, GENAR'ın yaptığı son araştırma, Erdoğan'ın stratejisinin tabandaki gerçeklere daha yakın olduğunu kanıtlıyor. Araştırmaya göre, bölge halkının öncelikli gündemi ekonomi. İşsizlik yüzde 55 ile başı çekerken, onu yüzde 23,6 ile yoksulluk ve yüzde 9,7 ile eğitimsizlik izliyor. Halkın sadece yüzde 1,9'u etnik ayrımcılıktan şikâyetçi. 'Kürt kimliğinin yok sayılmasını' en önemli sorun olarak görenlerin oranı yüzde 2,4. 'Kürtçe kursuna katılmayı düşünmüyorum' diyenlerin oranı yüzde 77,8 iken, 'meslek kursu' isteyenlerin oranı yüzde 75,8.

'Siyasî temsilde kim önde?' sorusuna, yüzde 45 gibi bir kitlenin "hiç kimse" cevabını vermesi ciddi temsil sorununa işaret etse de mevcutlar içinde AK Parti yüzde 24'le önde. DTP, yüzde 5'lerde dolaşıyor.

Benzer araştırmalarla halkın nabzını tutmaya önem veren Erdoğan'ın, bu şartlar altında bir siyasetçi olarak sokağa değil de aydınlara kulak vermesini beklemek zor. Üstelik bölgeden şehit cenazeleri gelmeye devam ederken DTP ile siyasî talep yarışına girmek, hem ülkenin diğer yerlerinde oy kaybı hem de devletle zıtlaşma riski taşıyor.

Bu çerçevede AK Parti'nin uyguladığı en önemli telafi politikası, DTP'yi sert bir şekilde karşısına alırken, Iraklı Kürtlerle buzları eritmeye çalışması. Daha önce olsa Barzani ile yakınlaşma, bazı odaklar tarafından aleyhte kullanılabilirdi, kullanıldı da. Ama şimdi bu strateji, Dağlıca-Aktütün provokasyonları sonrasında MGK'dan çıkan "Irak'taki tüm taraflarla temas" kararı çerçevesinde, devlet politikası olarak yürütülüyor. Barzani ile Ankara arasındaki sessiz diplomasiyle bir yandan PKK'nın Kuzey Irak'taki zemini daraltılırken, diğer yandan da Kürt kökenli seçmene AK Parti'nin Kürtlerle sorunu olmadığı mesajı veriliyor.

Aydınları kızdıran bu stratejinin başarısı, seçimde belli olacak. Ve başarılı olursa herkesin soruna bakışını yenilemesi gerekecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arsız aracılar

Abdülhamit Bilici 2008.11.26

Ermenistan gazetelerinde önceki gün pek alışık olmadığımız bir haber geniş yer buldu. Haberin başlığında şöyle deniyordu: "Ermenistan, Türkiye'ye enerji sağlamaya hazırlanıyor"

Enerji Bakanı Armen Movsisyan'a atıfla yapılan haberde, Ermenistan'ın mart ayından itibaren başlamak üzere Türkiye'ye elektrik enerjisi vermeye hazır olduğu belirtiliyordu. Böylece Erivan ile Ankara arasında ilk kez doğrudan ticaretin başlamış olacağına dikkat çekiliyordu. Eylül ayında varılan anlaşmalar gereği, yasal ve teknik hazırlıklar 6 ayda tamamlanacaktı. Ermeni CJSC ile Türk UNIT firmaları arasındaki anlaşmaya göre, 2009'da 1,5 milyar kilowatt saatla başlayacak olan elektrik ihracatı, ilerleyen yıllarda 3,5 milyar kilowatt saate çıkarılacaktı.

Ermenistan Dışişleri Bakanı Edward Nalbandyan'ın İstanbul'a gelerek ilişkiler adına olumlu mesajlar verdiği gün, Ermenistan gazetelerinde böyle olumlu bir haber çıkarken, Vatikan'dan tam ters yönde bir haber düştü ajanslara.

Papalık Hristiyanlar Arası Birlik Kurulu Başkanı Kardinal Walter Kasper, "Ermeni soykırımının bir vakıa" olduğunu söyledi. Ardından, Papa 16. Benedict'in Ermeni din adamlarını kabulünden önce Vatikan Radyosu'na verdiği demecini hatırlattı. Demeçte şöyle deniyordu: "Ermeni soykırımı bir vakıadır. Vatikan'ın bu konudaki tavrı, (Papa) 2. Jean Paul'ün Ermenistan ziyareti sırasında açıklanmıştır. Papa, oradaki soykırım anıtını ziyaret etmiş, Türklerin hoşuna gitmese de soykırım kelimesini kullanmıştır."

"Soykırımın iddia değil gerçek olduğunu" ileri süren Kasper, "Bu bir terim meselesi değildir. Pek çok kurbanın bulunduğu tarihî bir vakadır ve bu hatıranın iyileştirilmesi gerekmektedir. Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin iyileştirilmesi için Vatikan ne yapabilir bilemem. Ama bu Ortadoğu barışı için de önemli bir hadise. Katolik Kilisesi her şeyden önce mağdurlardan yanadır. Bu bizim davranışlarımızı belirleme konusundaki en önemli ilkemizdir." dedi.

Halbuki aynı saatlerde Ermenistan Dışişleri Bakanı, Türkiye ile ilişkiler konusunda olumlu düşüncelere sahip olduğunu söylüyor; hatta 1915 olaylarına ilişkin Türkiye'nin teklif ettiği 'ortak tarihçiler komisyonuna' ilk kez iymser baktığını ima ediyordu. Ayrıca Cumhurbaşkanı Sarkisyan'ın da Türkiye'deki milli maça geleceğini duyuruyordu.

Bir yanda Cumhurbaşkanı ile Dışişleri Bakanı ile barış isteyen, ilişkileri geliştirmek isteyen Ermenistan'ın kendisi. Diğer tarafta sözde Ermenileri himaye eden, onları koruyup kollayan güçler. Aslında bu tabloda şaşılacak bir durum yok. Zira asırlarca barış içinde bir arada yaşamış Ermenilerle Türkler arasındaki kavga, nasıl dışarıdan gelen müdahalelerle başladı ise bugün de ilişkilerin gelişmesinde aynı güçlerin rolü ortada.

İlişkileri geliştirmek istiyorsak, iki tarafın da bu gerçeği bilip buna göre hareket etmesinde fayda var. Olaya bu açıdan bakmayanlar, Ermenistan ile Türkiye arasında bugünlerde yaşanan bahar havasını iki ülke arasındaki futbol diplomasisine bağlıyorlar. Halbuki bundan daha önemlisi, Ermenistan üzerinde etkin rol oynayan aktörlerin tavrındaki değişikliklerdir.

Mesela Türkiye ile Rusya arasında kurulan yeni ilişki biçimi bu süreçte çok önemli rol oynuyor. Şayet Moskova, Ermenistan ile Azerbaycan arasında Karabağ sorununun çözümüne dair aktif bir rol üstlenmemiş olsa, ne Erivan Ankara'ya bu kadar sıcak mesaj yollayabilir ne de Ankara, işgal altındaki Azerbaycan'ı bir kenara bırakarak Erivan'a yumuşama mesajları gönderebilirdi.

3 yıl önce Kremlin'de zamanın Devlet Başkanı Putin ile zamanın Dışişleri Bakanı Gül arasında geçen tarihî konuşma, bu süreçte önemli bir kilometre taşı niteliğinde. O görüşmede, Türk tarafı iki tarafın da yakından ilgilendiği Karabağ gibi sorunları gündeme getirmiş ve çözümsüz bırakılan bu tür ihtilafların bölge dışı güçlerin bölgeye müdahalesine zemin oluşturduğunu dile getirmişti.

Gürcistan'da bu yaz yaşanan gelişmelerin, bu mesajın daha iyi anlaşılmasına ve Kafkaslar'daki dengelere etkisini de unutmamak gerek.

Tek tek komşularıyla buzları eriten Türkiye, Erivan'la ilişkileri de yoluna koyacak; tabii kötü ilişkilerden yararlananlar ve soykırım endüstrisinden geçinenler fırsat verirse...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Terör karşıtı fetvaya kanlı cevap

Abdülhamit Bilici 2008.11.29

Geleceğin süper güçlerinden biri olması beklenen Hindistan'ın turizm/finans merkezi Bombay'daki (yeni adıyla Mumbai) terör dehşetini dünya dakika dakika izledi.

Seçilen saat ve icra biçimi, eylemin küresel düzeyde medya ilgisini çekmek için özenle planlandığını gösteriyor. Saldırısı planlayanlar, tüm dünyanın izlemesi için hazırladıkları kanlı şovu, başarılı şekilde sahneledi.

'Deccan Mücahitleri' diye adını ilk kez duyduğumuz bir örgüte mensup oldukları ileri sürülen teröristler, teknelerle gelip dünyanın gözü önünde 10 ayrı baskın düzenliyor. Elllerinde uzun namlulu silahlar, çantalarında bombalar taşıyan grubun eylemleri sonucu 130'dan fazla insan hayatını kaybediyor; 300'den fazla insan yaralanıyor. Birçok rehine dehşetli anlar yaşıyor.

Sanki örgütün adı, bu vahşetin İslam'la irtibatlandırılması için yeterli değilmiş gibi, bir de teröristlerin pasaport kontrolü yaparak Müslümanları serbest bıraktığı bilgisi yayıldı. Saldırı sırasında Trident-Oberoi Otel'de bulunan eski Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu'nun oğlu ve gelini de Müslüman oldukları için ayrıcalıklı muamele görmüşlerdi. Nitekim Türk medyası, Hindistan'daki vahşeti bu detay üzerinden gördü.

Kelime anlamı barış olan ve haksız yere bir insanı öldürmeyi bütün insanlığı öldürmeye eş gören İslam adına yapıldığı iddia edilen bilmem kaçınıcı vahşi eylem bu. Acaba dünyada bu dehşet görüntülerini izleyen insanların kafasında Müslümanlarla ilgili nasıl bir imaj oluşacak? Bu tahribatın zararını gidermek için ne kadar konferans, ne kadar seminer düzenlemek gerekecek? Dünyanın doğusunda batısında ne kadar insanın kapısı çalınarak aslında İslam'ın bu olmadığı anlatılacak? Bütün gazetelerde manşet olan bu haberin boyutunda, Müslümanların güzel hasletlerini anlatmak hiçbir zaman mümkün olacak mı?

Aslında bir süredir Hindistan, Pakistan ve Afganistan hattında, bu tür şiddet hadiseleri maalesef rutin hale gelmişti. Ekim 2005'te başkent Yeni Delhi'de pazaryerinde bombalar patlamış, 60 kişi ölmüştü. Temmuz 2006'da aynı şehirde bir trene yapılan saldırıda 183 insan hayatını kaybetmişti. Yine Ahmedabad'daki şiddet olaylarında birçok Müslüman ve Hindu ölmüştü. Afganistan ve Pakistan'ın yürekler acısı durumu zaten ortada.

Yükselen bu şiddet dalgasının dehşetiyle bölgedeki etkili Müslüman din adamları terörü lanetleyen fetvalar yayınlama kararı aldı. Bunlardan en önemlisi 31 Mayıs 2008'de Hindistan'ın dört bir yanından binlerce Müslüman lider ve medrese hocasının katıldığı Teröre Karşı Mücadele ve Küresel Barış Konferansı'nda açıklandı. Terör karşıtı bu fetva, Hindistan'daki binlerce İslami ilahiyat fakültesini kontrol eden 150 yıllık güçlü bir geleneği temsil eden Darül Ulum Deoband ve Hintli Ulema Cemiyeti Başkanı Maulana Mahmud Madani'nin isteğiyle yayınlandı.

Kur'an'a göre terörizmin en büyük suç olduğunu vurgulayan fetva iki açıdan önem taşıyordu: Birincisi, fetvanın yaklaşık 100 bin kişinin hazır bulunduğu konferansın sonuç bildirgesi olarak yayınlanmasıydı. İkincisi, konferansın, bölgedeki en etkin dinî eğitim teşkilatı olan Darul Ulum Deoband'ın yanı sıra Nedvet Ul Ulema, Cemaat-i İslami Hind, Ahle Haid Cemiyeti ve Rabta Madaris İslami Arabiya ve tüm Hintli Müslüman Hukukçuları Birliği tarafından desteklenmesiydi.

Deoband medresesi bununla da yetinmeyerek bu ayın başında Afganistan, Pakistan ve Hindistan başta olmak üzere İslam dünyasından 6 binden fazla din adamını Haydarabad'da bir araya getirerek teröre karşı ortak tavır aldı. Bu toplantıda terörün, İslam'ın ilkelerine kesinlikle aykırı olduğu ve terör metotlarının asla cihad adı altında meşrulaştırılamayacağı açıklandı. Terörün İslam'ın ilkelerine kesinlikle aykırı olduğu ve terör metotlarının asla cihad adı altında meşrulaştırılamayacağının altı çizildi. Medresenin atmayı düşündüğü yeni adım, uluslararası bir toplantı düzenleyerek teröre karşı tavrını daha da yükseltmekti.

Sadece Hindistan'da değil, İslam dünyasının birçok köşesinde saygın isimler teröre karşı açıkça tavır alıyor. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin, "Müslüman terörist olamaz; terörist de Müslüman olamaz." açıklaması tapu gibi ortada duruyor. Ama görüyorsunuz, sanki ortada bir yarış var: Bir yandan bu sağduyu sesleri yükselirken, terörün arkasındaki odaklar da boş durmuyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sabrina'nın suçu neydi?

Abdülhamit Bilici 2008.12.03

New York Times'ın Türkiye muhabiri Sabrina Tavernise, bir iki yıldır yazdığı haber ve yorumlar yüzünden hedef tahtasındaydı. Ciddi bir itibarsızlaştırma kampanyasının muhatabıydı.

Suçu büyüktü. Türkiye; gece yarısı bildirisi, 367 hukuk darbesi ve kapatma davası ile demokrasi dışı karanlık bir sürece sürüklenmek istenirken, Sabrina 'laikliğin elden gittiği, Türkiye'nin ikinci bir İran olma yolunda ilerlediği' gibi temelsiz iddiaları haberleriyle boşa çıkarıyordu.

Hem de bunu New York Times gibi dünyanın en saygın gazetelerinden birinde yaptığı için dünya çapında etkili oluyor ve fena halde can sıkıyordu.

Bir gazeteci olarak gördüklerini objektif bir şekilde yansıtmaya çalışması, kendi perspektifleri dışında demokratik bir analiz ortaya koyması ona hakaret için yeterliydi. Bu yüzden onlarca köşe yazısında alenen hakaretlere maruz kaldı.

Kimilerine göre o AK Parti'nin kadrolu yazarıydı; kimine göre ise içinde saklı kalmış devrimci hisleri tatmine çalışan bir yeni yetmeydi.

Örneğin bir köşede şöyle deniyordu: "Tavernise, bir süredir New York Times'a geçtiği haberlerde Başbakan Erdoğan ve AKP hükümetine yaklaşımını iktidar yayın organı dozunda sürdürüyor. Haberlerinde ağırlıklı olarak AKP'lilerin görüşlerine yer veriyor ve Erdoğan'ın övüleceği kısımları öne çıkartıyor. Arada, kendi yorumlarına Atatürk aleyhinde satırlar da sıkıştırıyor ustaca. Diyelim ki AKP'den bahsedecek 'genç ve gözlemci bir politikacı sınıfı' diyor, Erdoğan'ın hamlelerine de 'demokratik değişiklikler' diyor."

Bir başka yazıda, demokrasi karşıtı oyunu deşifre etmeye çalışan yabancı gazetecilerin, içerideki bir 'şebeke' tarafından 'kafakola alındığı' belirtiliyordu.

"Sanki AK Parti'nin kadrolu Amerikalı gazetecisi" başlıklı bir başka sütunda, AKP iktidarını Türkiye'nin umudu gibi göstermekle suçlanıyor ve laikliğe sahip çıkanları aptal yerine koymakla eleştiriliyordu.

Bazıları bu suçlamalarla hızını alamayıp, Sabrina'nın Yunan asıllı olduğunu iddia edecek kadar ileri gitti. Muhtemelen bu yolla Türkiye hakkında yazdıklarının objektif olmayacağı kanaatini uyandırmak istiyorlardı.

Aslında Sabrina bir semboldü. Türkiye'de yaşananların demokrasiyle bağdaşmadığını söyleyen herkes aynı muameleye tabi tutuluyordu. Demokrasi konusunda hassasiyetlerini ifade eden AB Komisyonu Başkanı Barroso'nun Türkiye ziyareti sırasında, bu çevrelerin yaptığı hakaretleri hatırlayın. Brüksel'de aşırı Türkiye yanlısı olmakla suçlanan Finlandiyalı Genişleme Komiseri Olli Rehn, Rum ve Ermeni lobisi tarafından Türk dostu olduğu için düşman ilan edilen Joost Lagendijk da sık sık aynı çevrelerin saldırısına uğrayan isimlerdi.

Şimdi yeni bir durum var. Bir süredir Batı medyasında AK Parti ve Başbakan Erdoğan hakkında çıkan haberlerin rengi değişmiş durumda. Reformların yavaşladığı, Erdoğan'ın devletle uzlaşmaya başladığı, AB sürecinin durduğu gibi eleştiriler öne çıkıyor. Ve bunlar dün Batı'dan gelen eleştirileri yerden yere vuranlar tarafından manşetlere taşınıyor.

Düne kadar hakaretlere maruz kalan Sabrina Tavernise'nin son haberi, sanki hiçbir şey olmamış gibi büyük bir özenle sayfalara taşınıyordu. Çünkü Sabrina bu haberde, AK Parti'yi eleştiriyordu. Partinin reformcu politikalarından vazgeçerek daha milliyetçi bir çizgiye kaydığı için liberal köşe yazarları ve entelektüellerin artık Erdoğan'ı eleştirmeye başladığı belirtiliyordu. Dün anti-demokratik girişimleri eleştiren gazeteci de aynıydı, gazete de aynı. Ama bu kez New York Times'tan söz edilirken, "ABD'nin saygın gazetelerinden" övgüsü ekleniyor. Lagendijk ve Rehn gibi isimlerin açıklamalarına yaklaşımda da aynı tutum dikkat çekiyor. Eleştirilen AK Parti ise demeç sahipleri birden kıymete biniyor. Hatta hızını alamayıp Avrupalı isimlerin ağzından yalan haberler yazarak hükümeti eleştirdikleri de oluyor. Bunun son kurbanı, Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkan Yardımcısı Swoboda oldu. Milliyet'e göre Swoboda, Erdoğan'a "Türkiye'de daha özgür basın görmek istiyoruz" demişti. Sonra bu konunun gündeme bile gelmediğini öğrendik.

Sonuç, dün demokrasi için AK Parti'ye destek verenler, bugün reformlardaki yavaşlama için Erdoğan'ı eleştiriyor ve doğru yerde duruyorlar. Asıl sorun, dün tu kaka dediklerine, bugün kucak açanlarda...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İstanbul-Mekke Demiryolu hayali gerçeğe mi dönüşüyor?

Suudi gazetesi Arab News'te yayınlanan haberi okuduktan sonra İngiliz diplomatın söylediklerine hak vermemek mümkün değil. İngiliz Dışışleri'nin Ortadoğu sözcüsü, birkaç ay önce Türkiye'yi ziyaret etmişti.

Londra'dan Arap dünyasına ulaşmak zor olacağı için bakanlık stratejik bir karar almış ve Arapçayı birkaç aksanda konuşabilen bu diplomatı bölgenin medya merkezi haline gelen Dubai'ye yerleştirmişti. El Cezire'den El Arabiye'ye bölge medyasıyla çok sıcak ilişkiler geliştiren bu diplomata, sorumluluk alanı içinde olmamasına rağmen neden Türkiye'yi ziyaret etme gereği duyduğunu sorduğumda manidar bir cevap aldım. Söyledikleri, bölgedeki yeni gerçeklere dair ipuçları içeriyordu.

Son dönemde bölgede kiminle konuşsa, kendisine Türkiye'den bahsediyordu. Arap muhatapları, Türkiye'deki siyasî ve ekonomik gelişmelerden gıptayla söz ediyordu. Bu tür konuşmaların sayısı çok artınca İngiliz diplomat, Türkiye'yi ziyaret ederek yaşananları kendi gözüyle görmeye karar veriyor.

Suudi gazetesinde yayınlanan Türkiye ile ilgili, derin arka planı olan haberi veriş biçimi, bölgede gerçekten havanın değiştiğini göstermekle kalmıyor; geleceğe dair de umut veriyor.

İsterseniz, fazla merak ettirmeden haberi paylaşalım: Haber, Osmanlı'nın Ortadoğu'da var olma çabası ve 1. Dünya Savaşı sonrası geri çekilişinin sembolü olan Hicaz Demiryolu projesiyle ilgili. Sultan Abdülhamid'in İstanbul ile Kutsal Topraklar arasında ulaşımı güçlendirmek; bölgeye taşınacak askerlerin ulaşımını kolaylaştırmak; hacıların güvenliğini artırmak ve Arap ülkelerinin ekonomik gücünü yükseltmek gibi hedeflerle başlattığı proje. Sultan'ın bir millî dava haline dönüştürdüğü proje.

2001'de Medine'ye gittiğimde, restorasyona alınmış tarihî istasyonda Osmanlı turası taşıyan paslı vagonları görmüş ve çok hüzünlenmişim. Bu kutsal şehirde medfun Peygamber'i rahatsız etmemek için raylarının altına keçe döşendiği söylenen, stratejik olduğu kadar mistik yanı da olan bir proje. Almanların da desteğini alarak bu işe baş koyan Abdülhamid'in karşısında, o zaman İngiltere'nin Ortadoğu siyaseti vardı. O kadar ki, zamanın İngiliz idaresi, Osmanlı'nın fakir fukara Anadolu insanından toplanan paralarla döşediği rayları sökerek getiren her bedeviye keselerle mükafat dağıtıyordu. Abdülhamid'in birleştirici siyasetinin tam tersini izleyen İttihatçı siyasetsizliği ve 1. Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle proje Mekke'ye varamadan yarım kalmıştı.

Bu haber, geçtiğimiz yıl tarihî projenin 100. yılı münasebetiyle yapılan nostaljik etkinliklerden bahsetmiyordu. Projenin bugün yeniden hayata geçirilmesinden söz ediyordu. Türkiye'nin Suudi Arabistan Büyükelçisi Naci Kuru, gazeteye "yakın gelecek için önerilen ortak Mekke-İstanbul demiryolu projesini" anlatıyordu.

2 Aralık tarihli Arab News gazetesi, bu haberi okurlarına şu başlıkla duyurdu: "Mekke-İstanbul Demiryolu, Suudi-Türk ilişkilerini güçlendirecek". Satır aralarında, ne en küçük olumsuz bir ima vardı ne de bir zamanlar Arap milliyetçilerinin ağzından düşmeyen Osmanlı emperyalizmi edebiyatı. Şubat ayında Cumhurbaşkanı Gül'ün bu ülkeye yapacağı ziyarete hazırlanan Büyükelçi Kuru, ilişkiler konusunda gayet umutluydu. Ticaret hacminin 2008'in ilk dokuz ayında 4,6 milyar doları bulduğunu, bunu 15 milyar dolara çıkarmayı hedeflediklerini söylüyordu.

Kasım ayı sonunda yapılan 7. Türk-Suud İş Konseyi toplantısında konuşan Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın da İstanbul-Mekke Demiryolu Projesi'nden söz etmesi, bu konuda somut bazı fikirlerin olduğunu gösteriyor.

Bize göre, yüzyılın hayali olan bu proje, böyle satır aralarında kalmayı hak etmiyor. Bu projenin hayali bile insanları heyecanlandıracak ve bölgede bir asırdır dinmeyen acıların dinmesine yardımcı olacaktır. Üstelik bugün, hem bölgenin hem de Batı'nın Türkiye'nin oynadığı yeni role bakışı, düne göre çok olumlu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama'ya Kerkük ve soykırım tavsiyesi

Abdülhamit Bilici 2008.12.13

Washington'da yeni bir yönetim sorumluluk üstlenmeye hazırlanırken, Türkiye'yi iyi bilen isimler ne kadar seslerini yükseltse o kadar faydalı. Bu isimlerden biri de ilk Körfez Savaşı sırasında ABD'nin Ankara Büyükelçisi olan Morton Abramowitz.

Resmî görevi sona erdikten sonra da Türkiye'ye ilgisini kaybetmeyen bir diplomat o. Şu anda Demokrat Parti'ye yakın bir düşünce kuruluşu olan Century Foundation'da çalışıyor. Sık sık Türkiye'yi ziyaret ediyor. Birçok çevreyle temas kurarak iç ve dış siyasetin nabzını tutuyor. Edindiği bu izlenimler, Newsweek veya Washington Post gibi yayınlarda bir yazı veya bir kitap olarak karşımıza çıkıyor.

Abramowitz, kritik zamanlarda satırbaşı yazılara imza attı. Mesela soykırım tasarısının ilişkileri sabote etmek üzere olduğu noktada, tarafları soğukkanlılığa davet eden yazısı bu türdendi. Türkiye'de hükümete karşı komploların uçtuğu Köşk krizinde, Washington'a da yansıyan kafa karışıklığını giderici makaleler de yazdı. Bu yazıların birinde, Amerikan yönetimi nezdinde darbe kulisi yapanları ve AK Parti'nin altındaki halının çekilmesini isteyenleri anlatmıştı.

Türkiye uzmanı diplomat, şimdi de Obama yönetiminin kulağına küpe olacak nitelikte bir Türkiye analizi yapmış. American Interest adlı derginin ocak sayısında çıkacak yazının bir kopyasını da bize gönderen Abramowitz, 'Türkiye'nin ABD için büyük stratejik önemini koruduğu ve birçok cephede Amerika'nın başarısının Türkiye'ye bağlı olduğu' hatırlatmasıyla başlıyor yazısına. Ekonomisi güçlenen; BM Güvenlik Konseyi üyeliğine seçilen; aktif dış siyasetiyle bölgesel bir güç haline gelen Türkiye'yi elde bir görmenin hata olacağı ikazında bulunuyor. İran, Çin ya da Kuzey Kore gibi New York Times'a sık sık manşet olmasa da Türkiye'nin Irak'tan İran'a, İsrail'den Suriye'ye, Rusya'dan Kafkaslar'a pek çok noktada kilit konumda olduğunu belirtiyor.

Tecrübeli diplomat, "Zor tercihler" başlığı altında, ilişkilerde kriz çıkarma potansiyeli taşıyan konuları sıralıyor ve her biri için kendi tavsiyesini ekliyor: Beklendiği gibi listenin başında Irak, PKK ve Kuzey Irak'taki yönetimle ilişkiler yer alıyor. Ankara'nın baştan beri ABD'nin Kürt devleti kurma peşinde olduğundan şüphe duyduğunu belirten Abramowitz, Obama'nın Irak Kürtleri ile Ankara arasındaki ilişkilerin gelişmesini desteklemesini; Kürt devletine karşı olduğunu tekrar etmesini ve PKK'ya yönelik sınırlı operasyonlara karşı çıkmamasını öneriyor. Kerkük sorununun ise bu şehre 'federal statü' verilerek çözülmesini teklif ediyor. Böylece yönetim şehirde yaşayan grupların elinde olacak. Ona göre, Bağdat ve Basra'ya da benzer statü verilmesi, formülün Kürtlerce kabulünü kolaylaştırır.

İkinci kritik konu, soykırım meselesi. Seçim öncesinde soykırımı tanıma sözü veren ve Senato ile Temsilciler Meclisi'nde çoğunluğu elde eden Obama, en büyük sınavı bu konuda verecek. Ermeniler bu fırsatı kaçırmak istemeyecek; Türkiye ise böyle bir karara sert tepki verecek. Bu noktada Abramowitz'in Obama'ya tavsiyesi, en azından bu kararı ilk yılda ertelemesi.

Bir başka konu, İran. Türkiye'den aynı anda Rusya ve İran ile enerji ilişkisini sınırlamasını istemenin mantıklı olmadığını söyleyen Abramowitz'in tavsiyesi, Nabucco projesini hızlandırmak. Ancak bunun için Obama'ya 4 maddelik ev ödevi düşüyor: Finansman için çare bulmak; Farklı görüşlere sahip Avrupalıları bir araya getirmek; Azeri ve Türkmen gazının teminini sağlamak ve uzlaşma için Rusya ile konuşmak.

Tecrübeli diplomat, Türkiye'nin İran, Suriye ve Hamas gibi taraflarla temasının avantaj olarak görülmesini ve bu konularda Ankara'dan daha fazla istifade edilmesini istiyor. AK Parti'nin Hamas girişimine verilen büyük

tepkiden sonra, yeni yönetimin bunu bir avantaj olarak görmesi anlamlı olur.

Obama'ya, Türkiye'nin AB sürecini desteklemesini ve Kıbrıs'taki süreci hızlandırmak için özel temsilci atamasını öneren Abramowitz'in son tavsiyesi, yeni yönetimin bir an önce Türkiye ile ilgili konuları gözden geçirmesi ve bunları Türk liderlerle en üst düzeyde konuşması. Bizce hepsi de yerinde tavsiyeler... Yeni yönetimin bu tavsiyelere ne kadar kulak vereceğini zamanla göreceğiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kazak gençlerin intikamı

Abdülhamit Bilici 2008.12.17

Kazak Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev, iki yıl önce Londra'da Tony Blair'le basın toplantısı yaparken, ikili ilişkilerle hiç ilgisi olmayan bir sorunla baş etmek zorunda kalmıştı.

Problem, Kazakistan'ı küçük düşüren şu meşhur Borat filmiydi. İngiliz oyuncu Sacha Baron Cohen'in bir Kazak gazeteciyi canlandığı filmde, Kazakistan medeni olmayan, geri kalmış bir ülke olarak tanıtılıyordu. Film, başta Amerika olmak üzere birçok ülkede gösterime girmiş ve haklı olarak Kazakları çok kızdırmıştı.

Gerçi, Türk dünyasının en parlak ve tecrübeli liderlerinden biri olan Nazarbayev, basın toplantısında gazetecilerin filmle ilgili sorularını savuşturmakta pek zorluk çekmedi. Borat'ta tasvir edilen bir ülkenin lideri gibi değil, en demokrat ve en medeni ülkelerin liderleri gibi davrandı.

En küçük sinir emaresi göstermedi. Ülkesini geri kalmış gösteren filme gülmeyi tercih ettiğini söyledi. Reklamın her türünün iyi olduğunu, bu komedi filminin de çok tanınmayan bir ülke olan Kazakistan hakkında merak uyandıracağını ifade etti. Bununla da yetinmeyerek, Kazak gazeteciyi canlandıran İngiliz oyuncu Cohen'in de basın toplantısında hazır bulunmamasına şaşırdığını söyledi.

Nazarbayev'in sergilediği bu üslup, ifade özgürlüğünün neredeyse kutsal kabul edildiği bir ülkede, tecrübeli bir liderden beklenen en zekice yoldu.

2-3 asırdır Batı'nın Doğu'ya tepeden bakışının kaba bir örneği olan Borat filmine asıl cevabı, 2 yıl sonra Kazak gençler verdi. Daha da önemlisi, dün 17'nci bağımsızlık yıldönümünü kutlayan Kazakların verdiği bu cevabın, İngiliz medyasında Borat filmi hatırlatmasıyla yer almasıydı.

Dünya genelinde 425 bin öğrencinin matematik alanındaki başarısını karşılaştıran bir araştırmada, Kazak gençler İngilizleri geride bırakmıştı. Geçtiğimiz günlerde sonuçları açıklanan Uluslararası Matematik ve Bilim Eğitiminde Trendler (TIMSS) araştırmasına göre, 37 ülke arasında Kazaklar 5'inci olurken, İngilizler 7'nci sırada geliyordu.

Haberi yayınlayan İngiliz Daily Mail gazetesi, filminden bir fotoğraf karesi eşliğinde şöyle yazıyordu: "Borat'ın ülkesi Kazakistan'ın öğrencileri, matematikte İngiliz çocuklardan daha iyi performans gösterdi." Kimi Batılılar, Kazak gençlerin yüksek performansını sürpriz olarak değerlendirmiş. Ama ilginç bir şekilde, ilk beşte tek bir Batılı ülke yok. Listenin başında Hong Kong var. Onu, Singapur, Tayvan ve Japonya izliyor. Uzmanlar, Kazakistan'ın başarısını, bu ülkede matematik ve bilime verilen öneme bağlıyor.

Elbette, bir sınavda elde edilen başarılı sonuç, var olan bütün sorunları ortadan kaldırmıyor. Ama bu araştırmanın neticesi ve bölgede faaliyet gösteren Türk okullarındaki yüzlerce öğrencinin uluslararası

olimpiyatlarda aldığı başarılı sonuçlar, Batı'nın bilinçaltındaki Doğu imajının ne kadar temelsiz olduğunun ispatı.

Üstelik bugünlerde bağımsızlığını kutlayan genç Kazakistan'ın başarıları bir test sonucuyla sınırlı değil. Dünya Bankası, yabancı yatırımlar için dünyanın en cazip 20 ülkesinden birinin Kazakistan olduğunu ilan ediyor. Zengin enerji kaynaklarına sahip Kazakistan, Orta Asya'ya yapılan bütün direkt yatırımların yüzde 80'ini tek başına ekonomisine çekmiş bulunuyor. Kazakistan, Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri arasında ilk liberal piyasa ekonomisini sağlayan devlet olarak tanınıyor. 1993'te kişi başına 700 dolar civarında olan milli gelir, bugün 8 bin dolara yükselmiş durumda.

130'a yakın farklı uyruk ve etnik kökenden insanın barış içinde yaşadığı ülke, bağımsız yargı organları, çok partili seçim sistemi ve 4 binden fazla sivil toplum örgütünün faaliyet gösterdiği siyasi yapısıyla 2010 yılında AGİT başkanlığına hazırlanıyor. Sıfırdan inşa edilen yeni başkent Astana, dünyada örnek alınabilecek şehircilik uygulamaları arasında zikrediliyor.

Borat türü aşağılamalara, bundan daha iyi cevap verilebilir mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermenileri bırakıp kendi tarih komitemizi kuralım

Abdülhamit Bilici 2008.12.20

Soykırım tartışması, hep nisan ayının rutin gündemleri arasında yer alırdı. Bir grup aydının başlattığı "Özür diliyorum" kampanyası yüzünden, sezon bu kez erken açıldı. Ortalık toz duman.

Cumhurbaşkanı, Başbakan, aydınlar, diplomatlar, medya, parti liderleri hemen herkes tartışmanın içinde. Bu girişim, kimilerine göre demokrasinin delili; kimilerine göre ise ihanetin.

Konunun erken gündeme gelmesi, aslında fena olmadı. Çünkü bu yıl, Washington'da yeni bir tablo var. Nisan ayında, soykırımı tanıma sözü veren Obama, Beyaz Saray'da olacak. Kongre'nin iki kanadı da Demokratların kontrolünde. Bu tartışma, geçen yıl güç bela önlenen soykırım tasarısına karşı alınacak tedbirlerin şimdiden düşünülmesine vesile olabilir. Ama tartışmanın ortaya koyduğu daha önemli bir husus var. Malumunuz, Türkiye'nin soykırım tezine karşı en ileri teklifi, konunun ortak bir tarih komitesince ele alınmasıydı. 3 yıl önce, Başbakan Erdoğan, Ermeni lider Robert Koçaryan'a bir mektup göndererek, 1915'te yaşananları incelemek için ortak bir komisyon kurulmasını resmen teklif etmişti. Buna göre sorunun kaynağı, 1915'te yaşanan olaylar hakkında iki halkın farklı görüşlere sahip olmasıydı. Tarihçiler bir araya gelerek 1915'te gerçekte ne yaşandığını ortaya koyacaktı. Bu, sadece hükümetin veya AK Parti'nin önerisi olarak kalmadı. 13 Nisan 2005'te soykırım gündemiyle toplanan TBMM de oybirliğiyle yayınladığı deklarasyonla öneriye sahip çıktı.

Ancak muteber pek çok ismin de imzasını taşıyan "Özür diliyorum" kampanyası ve buna gösterilen tepkiler, 1915'e ilişkin sadece Türkler ve Ermeniler arasında değil, içimizde de ciddi yaklaşım farklarının olduğunu gösterdi. Kampanyaya destek verenler içinde de karşı çıkanlar arasında da saygın isimlerin olması, sorunu daha girift hale getiriyor. İsterseniz, 10 bini geçen imzacılar arasında dikkat çeken bazı isimlere bakalım: Ali Bayramoğlu, Nilüfer Göle, İhsan Dağı, Cengiz Çandar, Atilla Eralp, Enis Batur, Ömer Laçiner, Ömer Madra, Leyla İpekçi, Hüseyin Hatemi, Oral Çalışlar, Hasan Cemal... Bu isimleri, hain diye nitelemek güç. Diğer yanda "Bunlar

aydınsa, ben aydın değilim." diyen muteber isim Hasan Celal Güzel var. Görüş ayrılığı, aydınlarla da sınırlı değil. Cumhurbaşkanı'nın bakışı ile Başbakan'ın tepkisi çok farklı. Bir yanda özür dilekçesine imza koyan emekli Büyükelçi Temel İskit; diğer yanda karşı bildiriye imzalayan Şükrü Elekdağ, Korkmaz Haktanır gibi emekli büyükelçiler. İnsanların birbirini hain veya faşist diye suçlamaya başladığı bu bölünme, toplumun, doğrunun ne olduğu konusunda kafasını karıştıracağı gibi, Hrant Dink benzeri provokasyonlara zemin hazırlayacağı için de çok tehlikeli. Özür girişimini birçok açıdan eleştirebiliriz: Ermenilerin Doğu'da sergilediği vahşetin görmezden gelindiği; tarihte suçlu aranırken bugün Karabağ'da yaşanan trajediye değinilmediği; asırlarca bir arada yaşamış iki halkın karşı karşıya gelmesinde Batı'nın rolünün göz ardı edildiği; aynı dönemde milyonlarca Türk'ün de Kafkaslar'dan, Balkanlar'dan söküldüğü; bu adımın Ermenistan'la başlayan yumuşamayı zora sokabileceği; tartışmalı bir konuya kesinmiş gibi yaklaşıldığı, vb... Ama bu argümanların, içerideki bölünmenin önlenmesine; dışarıda ise aleyhimize gelişen kanaati değiştirmeye ne kadar yardımcı olacağı tartışmalı.

Bizce, her iki sorunu çözmek için atılacak en önemli adım, Meclis'in de onayladığı tarih komitesini bir an önce kurmak. Komiteye, Türkiye'den Halil İnalçık, Şükrü Hanioglu, İlber Ortaylı gibi seçkin isimler katılır. Dünyadan da saygın tarihçiler davet edilir. Ermeni tarihçilere de katılma çağrısı yapılır. Ancak olumsuz cevap verseler dahi komite çalışmaya başlar ve objektif bir rapor üretir. Bu adım, hem uluslararası toplum nezdinde samimiyetimizi ve cesaretimizi ortaya koyar hem de içerideki kafa karışıklığını giderir. Geline nokta, eski argümanları tekrarlamanın faydası yok. Üzerimize gelen dalgaya karşı etkili olmak istiyorsak, proaktif olmalıyız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

MGK'ya aferin!

Abdülhamit Bilici 2008.12.27

Türkiye'de güvenlik konuları, yakın zamana kadar sadece askerin işi olarak görüldü. Sivil yönetimler, gerekli imkanları ve yetkileri verir. Ama stratejinin ana hatlarını asker belirlerdi. Bu anlayışın, ete kemiğe büründüğü yer ise Milli Güvenlik Kurulu idi.

27 Mayıs darbesinin armağanı olan Milli Güvenlik Kurulu, haklı olarak demokratik açıdan hep eleştirilerin hedefindeydi. Anayasa, aldığı kararların tavsiye niteliğinde olduğunu söylese de yapısı itibarıyla demokrasi üzerinde bir vesayet mekanizması gibiydi. Güvenlik-özgürlük dengesinde, güvenliğin daha ağır bastığı Soğuk Savaş döneminin izlerini taşıyordu. Örgütün, genel sekreterinin asker olması, asker ve sivil üye sayısının eşit olması, hatta oturma düzeni bile bu havayı pekiştiriyordu.

Ancak köprünün altından çok sular aktı. AB reformları çerçevesinde MGK da değişti. Artık genel sekreterlik görevini bir sivil yetkili üstlenmeye başladı. Üye sayısı, sivillerin lehine değişti. Toplantı periyodu, iki aya çıkarıldı. Daha önce demokratik denetim açısından mahzurlu görünen bazı birimleri, sivil güvenlik yapılarına kaydırıldı. Örneğin, MGK'nın yurt genelinde yürüttüğü psikolojik harekât görevi, İçişleri Bakanlığı'na devredildi. Eski anlayışa göre, güvenlik konularından anlamayan sivillerin bu alanda öne çıkması büyük bir riskti. Ciddi bir terör sorunu ile baş etmeye çalışan Türkiye için bu değişimi yanlış bulanlar oldu. Yeni oluşmaya başlayan 'demokratik güvenlik konseptinin' gerçekten de başarılı olup olmadığını, sivillerin bu işin hakkını verip veremediğini serinkanlı bir şekilde analiz etmek gerekir.

Ancak PKK'dan Kerkük'e birçok zor konuyu içeren Irak-Türkiye ilişkilerindeki değişime bakarak, güvenlik alanındaki sivilleşmenin mucizevi sonuçlarını görmek mümkün. "MGK'ya aferin" dememizin nedeni de yeni yapısıyla bu kurumun süreçte oynadığı kritik rolle ilgili. Dağlica'dan Aktütün'e Irak'a sınır bölgelerde PKK'nın yaptığı büyük eylemlerin 3 amacı vardı: İlk adımda Türkiye'yi Iraklı Kürtlerle kanlı hale getirmek; Bu sayede

içeride Türk-Kürt gerilimini tırmandırmak; Bunların sonucunda ise Türkiye'nin başta Batı olmak üzere dünyadan tecridini sağlamak. Ancak bu büyük saldırıların her birinden sonra toplanan devletin zirvesinden tam aksi yönde mesajlar verildi. Sivil ağırlığı artırılmış MGK da aynı yönde tavır alarak sürece büyük katkı sağladı. Kurul'un 24 Nisan 2008 tarihli toplantısından çıkan şu karar çok önemliydi: "Ülkemizin tüm Iraklı grup ve oluşumlarla istişarelerinin sürdürülmesinin yararlı olacağı mütalaa edilmiştir. Ayrıca Irak ile başta ekonomi ve enerji olmak üzere çeşitli alanlardaki işbirliğinin daha da geliştirilmesi üzerinde durulmuştur."

Kürtler dahil Iraklı tüm gruplarla temas kurulmasına üst düzeyde meşruiyet sağlayan bu ifadenin metne girmesi, kuşkusuz kolay olmadı. Bunun için sivil ve askerî yetkililer arasında yaşanan çetin müzakerelerin perde arkasını belki tam bilemiyoruz. Ama bu yeni anlayışın, şimdi Türkiye'ye kazandırdıklarını net olarak görüyoruz.

Aynı hafta içinde, Irak'taki Sünni liderlerinden Cumhurbaşkanı Yardımcısı Haşimi'nin ve Şii kökenli liderlerden Başbakan Maliki'nin peş peşe Ankara'ya gelmesi bizce bu yaklaşımın sonucu. Daha önce Türkiye ile savaştan söz eden Barzani'nin, son çıkışını da bu anlayışın sonucu olarak görebiliriz. Hak ve Özgürlükler Partisi heyetini kabul eden Barzani, Kürtlerin yaşadığı coğrafyada silahlı mücadele döneminin kapandığını söylüyor ve PKK'yı uyarıyor: Silahlı mücadeleye devam edersen, Kürt bölgesinde yerin yok. Benzer şekilde, Kerkük'te asla önlenemez denilen referandumun askıya alınması; Türkçenin resmî dil olarak kabul edilmesi ve devlet dairelerinin levhalarına Türkçenin ilave edilmesi de bu yeni anlayışın meyveleri değil mi? Kuzey Irak'taki yönetimin Selahaddin Üniversitesi'nde Türk dili bölümü açmasını da bu örneklerle eklemek mümkün. Bölgede PKK'yı zora sokan ve Barzani'ye karşı sert açıklamalara yönelten de aynı süreç.

Bu tablo, güvenlik sorunlarının çözümünde sivil yaklaşımın gücünü gösteriyor. Keşke, JİTEM, Ergenekon ve derin devlet üçgenine havale edilen terör sorununa karşı da MGK yeni yaklaşımı hayata geçirse...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'in Yahudi düşmanı!

Abdülhamit Bilici 2008.12.31

Başta ABD ve İsrail olmak üzere bütün dünyanın demokratik kabul ettiği bir seçimde, tercihlerini Hamas'tan yana kullandıkları için Filistinlilere verilen ceza katlanarak büyüyor.

Düne kadar, demokratik tercihleri yüzünden ambargoya mahkum edilen Filistinliler, şimdi de büyük çaplı bir askerî saldırıya maruz bırakılıyor.

Gazze'yi kan gölüne çeviren İsrail'in saldırısı sınır tanımıyor. Terörü hedef aldığını öne süren İsrail, üniversiteleri ve mülteci kamplarını da vuruyor. Ölü sayısı şimdiden 400'e yaklaşmış durumda. Bin 500'den fazla yaralı var. Hayatını kaybedenler arasında çok sayıda çocuk ve kadının olması, İsrail'in iddialarının temelsizliğini kanıtlıyor.

Bu trajedi karşısında dünya ayakta. Mısır'da, Türkiye'de, İngiltere'de, Japonya'da sokaklara dökülen insanlar, İsrail'i lanetliyor. Vahşetin önlenip önlenemeyeceğine dair diplomatik arayış da sürüyor. Ama tüm dünya bir araya gelse de İsrail'in, yanlış yolda olduğuna ikna edilemeyeceği kuşkulu.

Zira bugün İsrail'in yönetiminde bulunan kişiler, bırakın uluslararası örgütlerin yayınlayacağı bildirileri veya Müslüman ülkelerin haklı ikazlarını; Yahudi kökenli isimlerden gelen uyarıları bile duyacak yetenekte değil.

Filistin halkına uygulanan politikaları eleştiren ünlü uluslararası hukuk profesörü, Yahudi kökenli Richard Falk'un başına gelenler, bunun açık kanıtı. Diyelim ki, Arapların, Türklerin veya Avrupalıların eleştirileri taraflı. Peki Yahudi kökenli bir bilim adamının eleştirilerine ne diyeceksiniz?

Soruna İsrail veya Filistin değil, insani bir perspektiften yaklaşan Falk, Gazze'nin hapishaneden beter olduğunu söylüyordu. Normal bir hapishanede insanların sağlık ve beslenme ihtiyaçları karşılanırken, abluka yüzünden Gazze'de bu mümkün değildi. İsrail, bölgeyi sürekli operasyon tehdidi altında tutuyordu. Korkutma amaçlı İsrail askerî uçakları yüzünden çocuklarda sağırılık vakaları artıyordu. Falk, İsrail'in Gazze'de yürüttüğü eylemleri, Naziler tarafından işlenen toplu katliamlara benzetiyordu.

İşte Yahudi kökenli bu hukukçu, bu yıl, Birleşmiş Milletler'de 47 ülkenin oylarıyla İnsan Hakları Konseyi Filistin Raportörlüğü'ne seçildi. Yeni görevine seçildikten sonra BBC'ye konuşan Falk, görüşlerinin arkasında olduğunu söyledi. İsrail'in, izlediği politikaların hukuka ve ahlaka aykırı bulunmasını engellemeyi çok iyi becerdiğini vurguladı.

İsrail'in insan hakları hukukuna uyup uymadığını BM'ye rapor etmek için Tel Aviv'deki Ben Gurion Havaalanı'na inen Richard Falk, burada adeta terörist muamelesiyle karşılaştı. İsterseniz, Yahudi kökenli profesörün başına gelenleri geçen hafta Yorum'da yayınlanan yazısından izleyelim: "Pasaport penceresinden geri döndürüldükten sonra bir bekleme odasına yönlendirildim ve bir saat kadar, içişleri bakanlığından bir görevliye götürülmeyi bekledim. Bir başka uzun bekleyişin ardından beni odasına çağırır çağırtmaz, "Korkarım İsrail'e girmenize izin veremem... Uygun ilk uçakla sınır dışı edilene kadar havaalanında bekletileceksiniz."

Bunun ardından, Filistinli olmaları sebebiyle ülkeye girişinde sorun yaşayan yaklaşık on kişiyle birlikte oturmak üzere tekrar bekleme odasına götürüldüm. Bu odada da bir saat kadar bekledim. Maruz kaldığım muamele, resmî görev sahibi bir BM temsilcisinden ziyade, sıradan bir suçluyla bir terör şüphelisine reva görülenin arasında bir yerlerdeydi. Üzerim didik didik arandı ve hayatım boyunca şahit olduğum en ayrıntılı bavul aramasını yaşadım. Tüm bunlar birkaç saat daha aldı. Beraberimdeki iki BM görevlisinden tamamen kopmuştum.

Daha sonra yaklaşık bir mil uzaklıktaki havaalanı gözaltı binasına getirildim; çantalarımı ve cep telefonumu aşağıda bırakmam istendi ve başka beş tutukluyla paylaştığım küçük bir odaya kilitlendim. İdrar ve pislik kokan oda aynı zamanda klostrofobiye davetiye çıkartacak vaziyetteydi. Yaklaşık 15 saati; pis çarşaflara, iğrenç yemeklere, akşamüstüne kadar parlak ışık ve ondan sonra zifiri karanlığa maruz kalarak hapis olarak geçirdim..."

Kendisini eleştiren bir Yahudi'ye bile bu muameleyi yapan İsrail yönetiminin Gazze'de yaptıkları sizi şaşırtıyor mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama, bu plana sahip çık!

Abdülhamit Bilici 2009.01.03

İsrail'in Gazze'ye yaptığı saldırıdan bir süre önce, barış yönünde önemli bir adım atılmıştı. Filistin için mücadele eden birçok örgütü bünyesinde barındıran Filistin Kurtuluş Örgütü, Arap ülkelerinin İsrail'e önerdiği barış

planını tanıtmak için İsrail gazetelerine ilanlar vermişti.

İlanlar, İbranice yayınlanan en büyük dört gazetede tam sayfa yayınlandı. Arap ve diğer Müslüman ülkelerin bayraklarıyla çevrelenen reklam, Arapça yayınlanan 3 Filistin gazetesinde de yer aldı.

İlanlarda, 22 üyeli Arap Ligi'nin, ilk kez 2002'deki Beyrut toplantısında kamuoyuna açıkladığı ve Suudi Arabistan'ın bir yıl önce tekrar bir zirveyle gündeme getirdiği planın ayrıntıları anlatılıyordu. Filistin ve İsrail bayraklarının yan yana yerleştirildiği sayfada, "57 Arap ve İslam ülkesi, nihai barış anlaşması ve işgalin sona ermesi karşılığında İsrail'le diplomatik ilişkiler kurarak ilişkilerini normalleştirecek." ifadesi yer alıyordu.

Gerçi, İslam Konferansı Örgütü'nün üye sayısına işaret eden '57 ülke' ifadesi, plana karşı çıkan İran'ı çok rahatsız etti. Ama Filistinli yetkililerin hedefi açıktı: Barış planı hakkında İsraillileri doğrudan bilgilendirmek ve Filistin'in barış isteyen taraf olduğunu dünyaya bir daha duyurmak. Böyle bir çabaya ihtiyaç vardı. Çünkü Birleşmiş Milletler'in barış için en önemli fırsat olarak gördüğü bu plan, İsrail'deki aşırı sağcı kesimlerce "İsrail'in geleceğine karşı Arap komplosu" olarak lanse ediliyordu.

Arap Barış Planı, İsrail'in 1967'de işgal ettiği Batı Şeria, Gazze, Doğu Kudüs ve Golan Tepeleri'nden çekilmesi karşılığında, Arap ülkelerinin İsrail'le ilişkilerini normalleştirmesini öngörüyor. Ayrıca, İsrail'in, başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız Filistin devletini tanıması ve İsrail devletinin kurulmasıyla evlerini terk etmek zorunda kalan milyonlarca Filistinlinin durumuna adil bir çözüm bulunması isteniyor.

İsrail'in varlığına kökten karşı çıkan pozisyonu terk ederek böyle bir planı ortaya koyması, Arap pozisyonu açısından ciddi bir değişim. Nihai çözüm konusunda farklı düşünen Hamas'ın da plana kökten karşı çıkmaması önemli bir avantaj. Önde gelen Hamas liderleri, İsrail'i resmen tanımayacaklarını, ancak 1967 sınırları üzerinde bir Filistin devletinin kurulmasına sıcak baktıklarını ve Arap uzlaşmasına aykırı davranmayacaklarını açıkladı.

Tabii, sonuç için bunlar yeterli değil. İsrail'in de işgal ve ilhak politikasından vazgeçerek realiteleri tanıması ve plana sıcak bakması şart. İsrail'in bu konudaki resmî tutumu muğlak.

İsrail gazetelerinde ilanların yayınlanmasından sonra İsrail halkının plana bakışının ne yönde olduğu merak ediliyordu. Merkezi Ramallah'ta bulunan Filistin Araştırma Merkezi ile Hebrew Üniversitesi'ne bağlı Truman Araştırma Merkezi'nin yaptığı çalışma, bu konuda bazı ipuçları verdi. Ankete göre, İsrail halkının yüzde 36'sı planı destekliyordu. Kudüs'ün iki halk arasında bölünmesi noktasında, oran yüzde 40'a çıkıyordu. İsraillilerin yüzde 55'i, sonuç alınacaksa Hamas'la temasa da sıcak bakıyordu.

Anketi yayınlayan İsrail gazetesi Jerusalem Post, haberi "İsraillilerin çoğu Arap barış planına karşı" başlığıyla duyurmuş. Ancak İsrail iç siyasetindeki parçalanmışlık göz önüne alınırsa, bu oranları görmezden gelmek doğru olmaz. Çünkü aynı araştırmada İsraillilerin siyasi tercihleri de sorulmuş. Muhtemel bir başbakanlık yarışında ismi en fazla öne çıkan Netanyahu'ya verilen destek yüzde 37. Şu anki Dışişleri Bakanı Livni'ye yüzde 30; Savunma Bakanı Ehud Barak'a ise yüzde 10 civarında destek çıkmış. Bu ortamda, Arap planına yüzde 36 destek çıkması önemli.

Kuşkusuz, Gazze saldırısı, şartları değiştirdi. Ama her şeye rağmen barış için hâlâ bir şans varsa, bunun yolu, üzerinde önemli ölçüde uzlaşma sağlanan barış planından geçiyor. BM'nin, AB'nin ve İslam dünyasının desteklediği bu plana, önümüzdeki günlerde Beyaz Saray'a yerleşecek Obama da sahip çıkarsa, belki de bu büyük kriz fırsata dönüşebilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Vahşetin faturası kime çıkacak?

Amerika'nın itibarlı eğitim kurumlarından Harvard ve Chicago üniversitelerinde çalışan iki akademisyen, imza attıkları akademik bir çalışma yüzünden az daha aforoz edileceklerdi. Stephen Walt ve John Mearsheimer isimli iki araştırmacının suçu, İsrail'in Amerikan dış siyaseti üzerindeki etkisini araştırmaktı.

İkilinin, Harvard Üniversitesi'nin internet sitesinde yer alan çalışmaları üzerine kıyamet koptu. İsrail yanlısı çevreler ayağa kalkarak üniversite yönetimini ablukaya aldı. Nasıl olur da Harvard böyle bir çalışmaya izin verirdi? İki bilim adamı derhal Yahudi düşmanlığıyla yaftalandı.

Tepkiler o kadar büyüdü ki, Harvard Üniversitesi çalışmada kendi logosunun kullanılmamasını istedi. Çalışma, Amerikan medyasındaki birçok kalem tarafından yerden yere vurulurken, baskılara dayanamayan Stephen Walt, Harvard Üniversitesi'nden ayrılacağını açıklamak zorunda kaldı.

Üniversitenin web sayfasından yüzbinlerce defa indirilen çalışmayı, ABD'de basacak bir yayınevi bulmak mümkün olmadığı için kitap ancak İngiltere'de basılabildi.

Peki bu iki akademisyenin, adeta kıyamet kopmasına yol açan tezleri neydi? Walt ve Mearsheimer'in çalışmalarındaki temel argüman, İsrail ile ilişkilerin ABD için stratejik bir yük haline geldiğiydi. Bu ilişki yüzünde, ABD'nin Ortadoğu siyaseti çıkmaza giriyordu.

İkiliye göre bu duruma rağmen ABD, İsrail'e kayıtsız şartsız destek vermeye devam etmekteydi. Bu sıra dışı desteğin nedeniyse İsrail lobisiydi. Son derece iyi örgütlenmiş olan bu lobi o kadar güçlüydü ki Amerikan dış politikalarını bile belirleyebilmekteydi. Irak'ın işgalinde bu lobinin etkisi vardı. ABD'nin Suriye ile görüşmesini engelleyen bu lobiydi. İran'a yapılacak bir saldırıyı teşvik eden de aynı çevreydi. Lobi o kadar etkiliydi ki kendisinden bahsedilmesi bile yasaktı. Bu yasağı çiğneyenler ve bu lobiyi ya da İsrail'i eleştirenler hemen antisemitik olmakla itham ediliyorlardı.

Türkçe'ye "İsrail Lobisi: Amerikan Dış Politikası" başlığıyla çevrilen bu kitap, aslında çok yeni bir şey söylemiyordu. Yeni olan, öteden beri özellikle Ortadoğu'da yaygın kabul gören bir kanaatin, saygın üniversitelerin önemli akademisyenleri tarafından bilimsel bir çalışmaya konu edilmesiydi.

Bilimsel bir çalışma olduğu için bu çalışmadaki tezlere katılmayan çıkabilir. Bazıları bu yaklaşımları biraz abartılı veya komplocu bulabilir. Hatta bir kısım insanlar bu argümanın tersini savunarak, aslında ABD'nin İsrail'i bölgedeki çıkarları doğrultusunda kullandığını da ileri sürebilir.

Bu yaklaşımlardan hangisini tutarlı bulursanız bulun ve akademik araştırmalar nasıl sonuçlara ulaşırsa ulaşsın. Bugün, dünya kamuoyu, Ortadoğu'daki halklar ve tek tek insanlar, İsrail ile Amerika arasındaki ilişkiyi, akademik çalışmalardan değil, Gazze'deki trajedi üzerinden okuyor.

Herkesin gözünün önündeki bu fotoğrafta, İsrail 1 buçuk milyon insanın ambargo altında yaşadığı bir bölgeye en son teknolojik silahlarla bomba yağdırıyor. 2-3 yaşındaki minik yavruları öldürüyor. BM'nin idaresindeki okulu bombalayıp katliam yapıyor. 12 günde öldürülen insanların sayısı 600'ü geçiyor. Bunların en az dörtte biri sivillerden oluşuyor. Dünyada bu katliama son verecek ve İsrail'i durduracak tek gücün Amerika olduğu bilindiği halde, ABD bu trajedi karşısında kılını kıpırdatmıyor. Üstelik Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin hadiseyi kınama teşebbüsüne bile vetosuyla geçit vermiyor. Amerika adına açıklama yapan yetkililer, Gazze'nin ne kadar küçük bir yer olduğunu unutarak Hamas karakollarına saldırı yapılabileceğini söylüyor.

Bu korkunç fotoğraf karşısında ABD'nin sessiz kalması, Harvardlı akademisyenlerin tezini doğrulamıyor mu? Bu tabloya seyirci kalan Washington yönetiminin, "Bizden neden nefret ediyorlar?" sorusunun cevabını merak etmesi abesle iştigal değil mi? Hamas'ı tasvip etmeyebilirsiniz, ama çocuk katliamına hangi akılla seyirci kalıyorsunuz?

Şimdiye kadar yaptıkları ortada olan Bush yönetiminden bir adım beklemek nafil. Ama dünyanın ABD'ye bakışını değiştirme açısından fırsat olarak görülen Obama'nın ve ekibinin sessizliği tuhaf. Acaba Gazze için kabaran nefretin odağında Amerika'nın yer aldığını görmüyorlar mı? Amerikalıların, Harvard imzalı çalışmayı yeniden okumasında fayda var...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Brüksel'den Ergenekon'a Tuncer Kılınç Paşa!

Abdülhamit Bilici 2009.01.10

Ergenekon soruşturmasında MGK eski Genel Sekreteri Tuncer Kılınç da gözaltına alınınca, Paşa'nın 5 yıl önce Brüksel'de yaptığı konuşmayı hatırladım.

Zira, 15 Nisan 2003'te Paşa'nın Türk büyükelçiliğinde farklı ideolojik görüşlerden dernek temsilcilerine yaptığı konuşma, Ergenekon'la ilişkilendirilen isimlerin kafa yapısına dair önemli ipuçları veriyordu.

Paşa'nın değinmediği konu yoktu. Dilden dine, AB'den mezhep tartışmalarına pek çok konuda görüşlerini açıkladı. "İslam'da hacı hoca yoktur" diyen Kılınç, Aleviliğin de yanlış olduğunu söylüyordu. Hızını alamayan Paşa, konuşmasında gurbetçilere de çattı: "Dünyanın hiçbir yerinde rastlamadığım bağnazlığı, Brüksel'de Schaerbeek semtinde gördüm. Dünyada bayanların, pantolon üzerine etek giydiği tek yer burası. Bu tür giyim şekli Anadolu'da bile yoktur."

Ortam bir anda gerildi. Söz alan bir dernek temsilcisi, "Beyefendi, 32 senedir Schaerbeek'te yaşıyorum. Tek Türk kadınının böyle giyindiğini görmedim." diyerek tepkisini gösterdi. Bu, demokrat birey ile jakoben zihniyetin karşı karşıya geldiği noktaydı. Ve belli ki Paşa, Avrupa'nın göbeğinde konuştuğunu unutmuştu. Karşısındaki insanlar, yıllardır inançlarını özgürce yaşıyordu. Temsil ettiği makamın da verdiği güçle, hiç beklemediği bu tepki karşısında Kılınç, yumruğunu sert bir şekilde masaya vurarak, "Susun yobazlar, bağnazlar. Aymazlar, susun." diye bağırmaya başladı. Aslında bu tavır, ülkemizde yıllardır demokrasi talep eden, düşünce ve inançlarına saygı isteyen insanlara, belli odakların darbeler, entrikalar ve faili meçhullerle verdiği cevabın bir modeliydi. Onların bir ideolojisi vardı ve buna karşı çıkanlar, hain, yobaz ve bağnazdı. Etkisiz hale getirilmeleri için her yol mubahtı. Bu oyun, 27 Mayıs darbesiyle başlamış; 28 Şubat Süreci ile, Ayışığı, Sarıkız, Yakamoz darbe girişimleriyle ve 27 Nisan gece yarısı bildirisiyle sürüyordu.

Genelde her darbeden sonra topluma ölüm sessizliği çökerdi. Ama Paşa'nın ağır hakaretleri karşısında bu olmadı. Salonun orta sıralarında oturan bir öğretmen ayağa kalkarak söylediği sözler, sadece şartların değiştiğinin değil, bunca yıldır çevrilen entrikaların hesabının sorulacağını da habercisi gibiydi: "Beyefendi, burayı kışla, bizi de erat mı sandınız? Ne demek sus, ne demek yobazlar! Ne demek bağnazlar! Ben liseyi Türkiye'de bitiren, üniversiteyi Belçika'da okuyan İslam komisyonunda görevli, 18 Mayıs seçimlerinde milletvekili adayı bir şahıs olarak sizin bu konuşmalarınızı şiddetle kınıyor, size yakıştıramıyorum."

Salonu terk etmek isteyen Kılınç, zorla yatırıldı ve bu zihniyetin topluma ve değerlerine bakışını gösteren görüşlerini açıklamayı sürdürdü. Şöyle diyordu Kılınç: "AB'ye gireceğimize dair ümidim yok. İstanbul'un fethinden beri Avrupa bize düşman olarak bakmıştır. PKK, AB'nin gerçekleştirdiği bir örgüttür. AB Türkiye'deki

terör örgütlerini gizli ve açık olarak desteklemiştir. AB, Türkiye'nin yeniden palazlanıp Osmanlı gibi olma korkusunu yaşamakta."

"Yurtdışındaki insanımız bizden imam ve öğretmen istiyor. Bu iki esas evde öğrenilir. İslam'da hacı-hoca yoktur. Bunlar yanlış şeylerdir."

"Tarikat yol demektir. Ayrı yollara gitmek demektir. Dini sömürmektir. Tarikat sapma demektir. İslam'ı bölmek demektir."

"Anadolu kadını, rüzgârdan, yağmurdan korunmak için başını örtmüştür. Başörtüsünün dinle alakası yoktur. Havalar soğuyunca da Anadolu kadını başına şal almıştır. Olmuştur şallı başörtü."

Türkiye'deki dindarlardan pek hazzetmediği halde, ne hikmetse İran elçiliğinde sık sık görülen Paşa, görevden ayrıldıktan sonra da susmadı. Sahte dolar basmaktan İran ve Rusya ile ittifak kurmaya ilginç önerileriyle hep gündemde oldu. Bugünlerde adı demokrasiye komplo kurmakla suçlanan Ergenekon ile anılan Paşa'nın, son açıklamalarından birinde, demokrasinin Türkiye için lüks olduğunu söylemesi manidar değil mi?

Şimdilik susma hakkını kullanan Kılınç'ın, Ergenekon'da rolü olup olmadığını yargı belirleyecek. Ama son gözaltıları şaşkınlıkla karşılayanların, bu isimlerin geçmişte rol aldığı hadiseler ve yaptığı konuşmalara tekrar bakmasında yarar var.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye, Hamas'ın neresinde?

Abdülhamit Bilici 2009.01.14

Hamas'ın Suriye'de yaşayan lideri Halit Meşal'in AK Parti tarafından Ankara'ya davet edilmesi, İsrail'de ve Batı başkentlerinde şok etkisi oluşturmıştı. AK Parti'nin İslami çizgisinden baştan beri rahatsız olan yurtdışındaki çevreler, bu adımı iddialarının delili saymakta gecikmediler.

İşte söyledikleri gibi, AK Parti açıkça İslamcı bir siyaset izliyordu. Avrupa ve Amerika'nın terörist ilan ettiği bir örgütün lideri ile Türkiye nasıl görüşürdü?

O günlerde içerde de bu girişime büyük tepki gösterenler oldu. Bu adımın Türkiye'nin başını ağrıatacağı, İsrail ve Amerika ile ilişkilerini bozacağı yorumları yapıldı. İçeride ve dışarıda eleştiriler o kadar yoğunlaştı ki, bu inisiyatifi üstlenenler de ikircikli bir tavır sergilemek zorunda kaldı. Davetiyenin devlet adına mı, AK Parti adına mı yapıp yapılmadığı tartışma konusu oldu. Meşal, AK Parti merkezinde konuşurken, kürsüdeki parti ambleminin üzeri örtüldü. Filistinli lider, havaalanından kaçırılır gibi çıkarıldı. İslamcı bir politika izlemekle suçlanan bir parti için oldukça zor bir girişimdi. Halbuki bu girişimi planlayanların niyeti, İslamcı bir dayanışma sergilemek değildi. Başta Başbakanlık Başdanışmanı Ahmet Davutoğlu olmak üzere girişime katkısı olanların hedefi, belki de bugün Gazze'de yaşanan dramın önlenmesi arzusuydu. Meşru bir seçimden zaferle çıkmış Hamas süreçten dışlanırsa, Filistin fiilen ikiye bölünecek ve Hamas bölgede şiddetin tırmanmasından fayda sağlayan güçlerin yanına itilmiş olacaktı.

AK Parti'nin aldığı bu büyük riske rağmen, Hamas'ın hiçbir adım atmaması bu iyi niyetli girişimin en talihsiz yanıydı. Halbuki sandığı ve seçim sürecini kabul eden Hamas'ın şiddetle arasına mesafe koyacağına dair en küçük imada bulunması bile büyük yankı uyandıracaktı. Meşal böyle bir sinyal verse, hem Filistin'deki

bölünmenin önüne geçilecek hem uluslararası ambargolar uygulanmayacak hem de Türkiye bundan büyük kredi kazanacaktı.

Beklenen sonuçları doğurmasa da bu diplomatik girişim Türkiye'nin bölgedeki etkinliğini artıran bir adım oldu. Bugün Ankara'nın Gazze krizinde anahtar oyuncu haline gelmesinde ve İsrail ile Hamas arasındaki ateşkes görüşmelerinde en önemli rolü üstlenmesinde bu girişimin önemli etkisi oldu.

Üstelik dünden farklı olarak Türkiye'nin Hamas'la teması, hem bölgede hem de dünya genelinde takdirle karşılanıyor. Ankara'nın İran, Suriye ve Hamas gibi aktörlerle kurduğu ilişkilerin çözüm adına avantaj olduğu her seviyede ifade ediliyor. Daha geçenlerde, üst düzey bir diplomat olarak Amerikan yönetimine hizmet etmiş Yahudi kökenli bir isim, Türkiye'nin İran ve Hamas gibi aktörlerle temasından "yararlanılması gereken bir fırsat" olarak söz ediyordu.

Bakışın bu şekilde değişmesinde Amerika'nın Afganistan ve Irak'ta yaşadığı tecrübenin de öğretici etkisi oldu. Çünkü Amerikan yönetimi, düşman ilan ettiği Taliban ile Irak'ta ise direnişçi gruplarla temas kurulmasını savunmaya başladı. Daha önce Hamas ile temasın mimarı olduğu için eleştirilen Ahmet Davutoğlu da Le Monde'a verdiği röportajda bu değişimin altını çizdi. Irak'ta El Kaide'yi Amerika'nın yenmediğini, bu başarının Sünni gruplarla kurulan temasın sonucu olduğunu hatırlatan Davutoğlu, İran ve Hamas gibi oyuncuların dışlanması halinde gerilimin artacağı uyarısında bulundu.

Aslında İsrail içinde bile Hamas'la doğrudan konuşulmasını savunanlar yok değil. Mesela, İsrail'in politikalarına ciddi eleştiriler getiren Dr. Ran HaCohen bunlardan biri. Dr. HaCohen, siyasetçiler hariç İsrail'de toplumun Hamas'la doğrudan temas kurulmasından yana olduğunu savunuyor. Hamas'ın İsrail'i tanımadığı ve terörist olduğu için muhatap alınmaması argümanlarının tutarsız olduğunu söylüyor. HaCohen şöyle diyor: "Filistin Cumhurbaşkanı Abbas, Hamas üyesi değil. O İsrail'in varlığına karşı değil. Ve terörü reddediyor. Ama İsrail onunla müzakereye de sıcak bakmıyor. Abbas'la konuşmuyorsak Hamas'la neden konuşalım? Hele sömürgeci vizyonumuzu tek taraflı olarak Filistin'e empoze edebileceğimize inanıyorsak..."

Türkiye için öncelik Filistin'dir ve arzulanan, Filistinlilerin arasındaki bölünmeyi sona erdirmesi ve bölgede barışın sağlanmasıdır. Çözüme katkı için, Hamas'la temas kurulması önemli. Belki dikkat edilmesi gereken tek husus, Türkiye'nin Hamas'ın yanında veya arkasında değil, 400 yıllık tarihî tecrübesiyle yol gösterici olarak önünde olması gerektiğini unutmamak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erzurum'da BOP karşıtı Brüksel'de BOP'çu!

Abdülhamit Bilici 2009.01.17

Sosyalist Enternasyonel'in, Cumhuriyet Halk Partisi'ni neden ihraç etmeyi düşündüğü; ülkemize gelen gazeteci ve akademisyenlerin neden muhalefet boşluğuna bu kadar dikkat çektiği şimdi daha iyi anlaşılıyor.

İçeride ve dışarıda insanlar, Baykal liderliğindeki CHP'ye baktığında şu özellikleri görüyorlar: Sosyal demokrat olduğunu söyleyip düşünce özgürlüğüne karşı çıkmak; demokrasiyi savunup Ergenekon'un avukatlığına soyunmak; çağdaşıktan yana olduğunu söyleyip AB sürecine taş koymak; başörtüsü sorununun çözümüne direnip çarşafı barışmak; Kürtlerin haklarından söz edip Kürtçe TV'ye karşı çıkmak... Liste uzatılabilir, ama gerek var mı?

Rahatlıkla anlaşılacağı gibi bu tablodaki sorun, CHP'nin ideolojisi değil. Asıl mesele, partinin sürekli tutarsız ve birbirine zıt görüşlerle kamuoyunun karşısına çıkması. CHP'nin iktidar alternatifi olamayışının altında yatan da; Türkiye'yi muhalefetsiz demokrasi riskiyle karşı karşıya bırakan da bu tablo.

Tutarsızlık partiyi öyle esir almış ki, hiçbir konu bu hastalıklı yaklaşımın dışında kalmıyor. Malum, CHP'nin iktidara karşı en önemli argümanlarından biri, AK Parti'nin Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) ile ilişkisiydi. Buna göre, Amerika'nın Ortadoğu'ya getirmek istediği yeni düzenin adı BOP'tu. AK Parti, bu plan çerçevesinde Washington tarafından kurgulanmıştı. Bu planın hedeflerinden biri de Türkiye'yi bölmektir. Erdoğan, bu projenin eşbaşkanlığını yapıyordu.

22 Temmuz seçimleri öncesi, bu söylem nakarat gibi tekrar edildi. O kadar ki, bu itham Cumhuriyet Başsavcısı Abdurrahman Yalçınkaya'nın, çoğu google'dan derlenen kapatma iddianamesine bile girdi.

CHP, bu konuyu, seçim kampanyasında da kullandı. Erzurum'da billboardlara, BOP'a karşı bazı haritalar astırdı. Haritanın birinde, Ortadoğu'nun bugünkü mevcut durumu gösterilirken, BOP'a göre düzenlenecek haritada ise Erzurum, Diyarbakır, Van gibi iller Ermenistan içinde gösteriliyordu. Haritaların altında da şöyle yazıyordu: "BOP'un eşbaşkanının Erdoğan olduğunu, Erzurum'un Ermenistan'a verileceğini biliyor musunuz? Erzurumlu, sandıkta bunun hesabını sormayacak mı?"

Normal şartlarda bunlardan çıkarılacak sonuç, CHP'nin BOP konusunda duyarlı olduğu olmalıydı. Ama söz konusu olan CHP ise temkinde yarar var. Çünkü BOP konusunda bu kadar duyarlı olan CHP, Büyük Ortadoğu Projesi'nin en hararetli destekçisinin yayınladığı dergide çıkan bir makaleyi Brüksel'de talimatla dağıttırabiliyor. CHP'nin Brüksel ofisi aracılığıyla Avrupalı önemli isimlere dağıttığı "Fethullah Gülen'in Büyük İhtirası" başlıklı yazı, Türkiye'de marjinal bir çevrenin dile getirdiği iddiaların tekrarından ibaret. Onlara ilaveten, Gülen'in, sevenlerine 50 yaşından sonra evlenme izni verdiğine dair saçmalıklar da var. Ama asıl ilginç olan, yazıyı yayınlayan Middle East Quarterly adlı derginin künyesi. Zira dergi, Bush'un başta Irak ve Afganistan savaşları olmak üzere Ortadoğu politikasının en büyük destekçisi ve fanatik neo-conlardan biri olan Daniel Pipes tarafından yayınlanıyor.

Bu konuları biraz takip edenler, Pipes'ın Washington'da ne kadar krediye sahip olduğunu iyi bilirler. Bu yazının, Cumhuriyet Gazetesi tarafından da manşet yapıldığı gün, Washington'daki 2-3 düşünce kuruluşundan gelen araştırmacılarla beraberdik. Pipes'la ilgili ortak kanaatleri şuydu: "Neo-conların içinde yer alan, marjinal, tuhaf fikirlerle gündeme gelen biri." Aynı sayıda, Türkiye'de sürekli İslam tehlikesinden söz eden Bassam Tibi'nin de AK Parti'yi hedef alan bir yazısına yer verilmesi anlamlı. Yahudi asıllı Pipes, Batı'daki önde gelen İslam karşıtlarından biri. O kadar ki, Müslümanların yüzde 15'inin potansiyel katil olduğunu söylüyor. Erdoğan'ın Humeyni'den tehlikeli olduğunu; Müslüman devlet görevlilerinin terörle ilişkisinin araştırılması gerektiğini; kilise ve havralardan farklı olarak camilerin izlenmesi gerektiğini öneriyor.

Erdoğan'ı ve Gülen'i BOP'la ilişkilendiren CHP'de biraz basiret ve samimiyet olsa, BOP'un kucağındaki bir derginin neden bu iki isme düşmanca saldırdığına kafa yorar ve kimin çizgisinin BOP'a daha yakın olduğunu sorgulardı. Ama o basiret nerede? Bir de İsrail, Gazze'yi yakıp yıkarken, aşırı Siyonist birinin Avrupa'da taşeronluğunu yapmak niye?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baba, Gazze için ne yapıyorsun?

Türkiye'nin Gazze krizinde izlediği siyaset, içeride ve dışarıda tartışmalara yol açtı. Kimilerine göre Erdoğan'ın ağzından İsrail'e yönelik şiddetli eleştiriler ve Hamas'la kurulan yakın ilişkiler, Türkiye'nin Batı'dan koptuğunun deliliydi.

Kimine göre ise Ankara, oynadığı rolle Ortadoğu'da vazgeçilmez bir aktör haline geldiğini ispatladı.

Kimi, hükümeti İsrail'i sert şekilde eleştirip somut hiçbir adım atmamakla eleştirdi; kimi ise Türkiye'de Yahudi düşmanlığına zemin hazırlamak ve krizi iç politikaya alet etmekle suçladı.

Gazze'deki yangını söndürmek için Arap başkentleri arasında mekik dokuyan Türk heyetine başkanlık eden ve Hamas'ın ateşkese ikna edilmesinde önemli rol oynayan Ahmet Davutoğlu ile Dışişleri'nin Ortadoğu sorumlusu Feridun Sinirlioğlu, dün dış politika yazarlarının karşısına geçip Türkiye'nin oynadığı rolü anlattılar.

Yoğun gündemler arasında evine pek uğrayamayan Ahmet Davutoğlu, bu kez şanslı sayılırdı. Çünkü söndürmeye çalıştığı ateş, her evde olduğu gibi kendi evinde de tüm sıcaklığıyla yaşanıyordu. Önceki seyahatleri için hep sitem eden ve, "Başbakan'ı bizden daha çok mu seviyorsun?" diyen 8 yaşındaki kızı, bu kez, "Baba neden Gazze için bir şey yapmıyorsun?" diyordu.

Davutoğlu ve beraberindeki heyetin Hamas ile Mısır arasında tıkanan görüşmelere yardımcı olmak için bir günlüğüne planlanan gezi, bir haftaya uzamıştı. Pilot, hostes ve heyet, haftayı tek takım elbiseyle idare etmişti. Davutoğlu, içeriden ve dışarıdan gelen eleştirilere de cevap olması umuduyla 4 noktanın altını çiziyor:

Birincisi, Türkiye, Irak krizinden bu yana bölgede tüm tarafları kuşatan bir dil kullanıyor. Bir kampa katılmak yerine, ortak barış ve istikrar bilincinin oluşmasını hedefliyor.

İkincisi, birinci ilkenin zorunlu bir sonucu olarak Ankara tüm taraflarla kanalları açık tutmaya gayret ediyor. Gazze krizinde, bir yanda Hamas'a yakın duran İran, Suriye, Katar kampı; diğer yanda El Fetih'e yakın duran Mısır, Ürdün, S.Arabistan kampları doğdu. Her iki grubun da kendi aralarında yaptığı toplantıya katılan tek ülke Türkiye idi.

Üçüncü nokta, Türkiye artık proaktif dış politika izliyor. Ankara'dan bir yere kımıldamadan "kınıyoruz veya tarafları teenniye davet ediyoruz" açıklamaları yapma dönemi bitmiştir. Bu, bir tutum değil, tutumsuzluktur. Böyle bir Türkiye, bölgeden dışlanır. Nitekim 1990'larda bölgeyle ilgili hiçbir büyük toplantıda Türkiye yoktur. Şimdi ise Ankara bölgedeki tüm süreçlerin içinde. Belki ideolojik açıdan Davutoğlu'nun subjektif olduğu söylenebilir. Ama Büyükelçi Sinirlioğlu'nun altını çizdiği bir anekdot bu tespiti destekliyor: Amerikan Senatosu'nda Ortadoğu'da nasıl bir politika izleyeceğini anlatan Hillary Clinton, çözüm ortağı olarak Türkiye'yi de zikrediyor. Sinirlioğlu, bir diplomat olarak ilk kez bir Amerikan Dışişleri Bakanı'nın böyle konuştuğuna şahit olduğunu söylüyor.

Dördüncü nokta, Türkiye'nin eksen değiştirdiği iddiasıyla ilgili. Türkiye'nin Batı'dan kopup Ortadoğu'ya kaydığı iddiasının temelsiz olduğunu söyleyen Davutoğlu, bunu teyit için AB Güvenlik Yüksek Temsilcisi Solana'nın bir demecini hatırlatıyor. Solana, Gürcistan ve Gazze'de izlediği siyasetin Türkiye'yi Avrupa'ya yaklaştırdığını söylüyor. Davutoğlu ve diplomatların anlattıkları, Ankara'nın İsrail'e duyduğu büyük tepkinin nedenlerini de ortaya koyuyor. Olmert'in son Ankara ziyaretinde, Şam'la yürütülen dolaylı görüşmelerin 5. raundu gerçekleşiyor. Erdoğan, bir odada Olmert'le bir belge üzerinde konuşuyor. Yandaki odada ise Davutoğlu, Şam'la müzakere ediyor. Doğrudan görüşmelere çok yaklaşıyor. Türkiye'nin Olmert'ten tek isteği, Gazze'de ve Lübnan'da bir gerilim yaşanmaması oluyor. İsrailli askerin serbest bırakılması dahil birçok konuda devreye girilebileceği söyleniyor. Olmert de "ekibimle görüşüp döneyim" diyor. Ama dönüşün, Gazze'ye saldırı şeklinde olması bardağı taşıyor. Türkiye'nin ağır eleştirilerine İsrail'in cevap vermeyişi de bu suçluluk psikolojisine bağlanıyor. Peki 4 gün sonra saldırı olacaksa Olmert neden Ankara'ya geldi? Diplomatların bu konudaki

tahmini, Olmert'in saldırı planından habersiz olduğu şeklinde. Gerçekten böyle ise birçok başbakan, işler olup bittikten sonra durumdan haberdar oluyor demektir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerikalı diplomatın sıra dışı rozeti

Abdülhamit Bilici 2009.01.24

Bush yönetiminden kurtulduğu için sadece Ortadoğu'nun veya Avrupa'nın mutluluk duyduğunu düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz. 11 Eylül saldırısına duydukları tepki yüzünden bir dönem Bush'a büyük destek veren Amerikan halkı da kâbusa dönüşen bu sürecin sona ermesinden çok memnun.

Bizzat Amerikan yönetimine hizmet eden resmî görevliler bile bugünlerde Bush'un Beyaz Saray'dan ayrılışının keyfini yaşıyor.

Gerçekten de Bush dönemi, özellikle Amerika'yı yurtdışında temsil eden insanların üzerine, kaldırılması ağır bir yük yükledi. Özgürlük heykeliyle sembolize edilen ülkeleri, Bush döneminde Ebu Gireyb'deki insanlık dışı manzaralarla anılmaya başladı. Hukuk ve insan hakları vurgusu, yerini Guantanamo'daki kanguru mahkemelerine bıraktı. Özgürlükler ülkesi Amerika, özel hayatın mahremiyetinin kalmadığı bir güvenlik devletine benzemeye başladı. Yalan yanlış gerekçelerle başlatılan Irak Savaşı, 1 milyondan fazla insanın hayatına mal oldu.

Kısa sürede büyük saygınlık kazanan gazetemiz Today's Zaman'ın ikinci yaş gününü kutladığı resepsiyona katılan Amerikalı bir diplomatın göğsüne taktığı rozet, bu sıkıntılı dönemden sonra Obama ile gelen rahatlamayı resmediyordu. Bu sıradışı rozet, Obama'nın seçim zaferini anlatan Chicago Tribune gazetesinin bir minyatürüydü. İlk kez Afrika asıllı bir adayın elde ettiği tarihî seçim galibiyetini, "Obama tarih yazdı" manşetiyle duyuran gazetenin birinci sayfası, Amerikan girişimciliğiyle birleşmiş; küçük, ama anlamlı bir hediyeye dönüşmüştü. Bir arkadaşı da bunu İstanbul'daki diplomata göndermişti. Diplomat, bu rozeti göğsünde taşımakta sakınca görmüyordu.

"Bir devlet görevlisi olarak tarafsızlığınıza gölge düşürmüyor mu?" diye takıldığımda, diplomat gülerek "Obama artık başkanımız" diye cevap verdi. "Acaba aynı şekilde Bush'un rozetini de taşıyor muydunuz?" soruma, anlamlı bir tebessümle cevap verdi. Epey zamandır ilk kez tüm dünya medyası Amerika'dan olumlu şekilde söz ediyordu. Tek başına bu bile, Obama'ya sempati duymaları için yeterliydi.

Şimdi komplocular hemen senaryo üretmeye kalkabilir. "Bakın biz demedik mi, bunlar Amerikancı diye. İşte kokteyllerine Amerikalı diplomatlar gelmiş." Boşuna uğraşmasınlar. Kutlamaya İranlı ve Rus diplomatlar da gelmişti. Zaten mesele, bu renkli kokteyle kimin gelip gelmediği değil, Obama'nın zaferinin Amerikalı diplomatlara nasıl yansıdığı.

Obama'nın, Amerikan diplomasisi tarafından ne kadar olumlu karşılandığının tek işareti elbette bu rozet değil. Beyaz Saray'daki ikinci gününde, ayağının tozuyla Dışişleri'ni ziyaret etmesi ve burada kendisine gösterilen büyük ilgi de Amerikalı diplomatların Obama'nın gelişine (Bush'un gidişine) ne kadar sevindiğini gösteriyordu. Obama'nın dünya vizyonu açısından sembolik anlamı olan bu ziyareti, BBC baştan sona yayınladı.

Obama konuşmak için kürsüye çıkınca, Dışişleri çalışanları dakikalarca süren alkışa başladı. O kadar ki, Obama alkışın kesilmesi için 4-5 kez "teşekkür ederim" demek zorunda kaldı. Bu büyük ilgi, belki şöhreti dünyaya yayılan yeni başkana duyulan doğal bir alaka olarak görülebilir. Ama asıl bir alkış daha vardı ki, o hem

Obama'ya verilen desteği hem de Bush döneminde Amerikalı diplomatların yaşadığı sıkıntıyı ortaya koyuyordu.

Obama, sözlerine Oval Ofis'teki 2. gününde kritik 3 karara imza attığını söyleyerek başladı ve ilk kararını açıkladı: "Bundan böyle her ne sebeple olursa olsun, Amerika işkence yapmayacak." Bu sözler üzerine salonda bir alkış tufanı koptu. Bu, sadece Obama'ya destek alkışı değildi; işkenceyi yasalaştıran Bush'a tepki alkışıydı da. Aynı zamanda bu alkış, dünyaya anlatmakta zorlandıkları büyük bir ayıptan kurtulmanın sevinci idi.

Bush'un dünya politikasına, Rumsfeld yönetimindeki Pentagon ile Dick Cheney etkisindeki Milli Güvenlik Konseyi damgasını vurdu. Obama'nın bu ziyareti, yeni dönemde ABD'nin dünya politikasında diplomasinin öne çıkacağını gösteriyordu. Ortadoğu ve Afganistan krizleri için biri Kuzey İrlanda'da, diğeri Bosna'da başarılı roller üstlenmiş George Mitchell ve Richard Holbrooke gibi diplomasi kökenli iki önemli ismin görevlendirilmesi bu değişimin işareti değil mi? Umarız, Barack Obama bu çizgisini sürdürür ve dünyada kendisine duyulan sempati daha da artar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Davos, Amerika'ya nasıl yansdı?

Abdülhamit Bilici 2009.01.31

Atlanta- Davos'ta yaşanan medeniyetler arası gerginlik tablosuna inat, Türkiye'nin eşbaşkanlığını yaptığı Medeniyetler İttifakı temalı önemli bir konferans için Atlanta'dayız.

Kennesaw Devlet Üniversitesi'nin bu sene ilan ettiği Türkiye yılı etkinlikleri çerçevesinde, İstanbul Center ve Birleşmiş Milletler'in ortaklaşa düzenlediği toplantıya Türkiye'den ve dünyadan önemli isimler katılıyor. Prof. Metin Heper, Ömer Taşpınar, AK Parti milletvekilleri Suat Kınıklıoğlu, Cüneyt Yüksel, Georgetown Üniversitesi'nden Shreen Hunter ve birçok isim 2 gün boyunca medeniyetler ittifakı açısından Türkiye'nin rolünü tartışacak.

Ancak Türkiye gündem üretmede o kadar hızlı ki, binlerce kilometre uzakta olsanız da ortaya çıkan sıcak haberler peşinizi bırakmıyor. Nitekim konferansın başlayacağı gün, Türkiye'den 3 tane bomba gibi haber aldık. Biri, Sultanbeyli'de polisin yaptığı El Kaide operasyonuydu. Bu haberin ardından, eski Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı'nın Köşk krizi sürecinde yaptığı iddia edilen bir telefon görüşmesinin kayıtları ortaya çıktı. Kısa güne sığan üçüncü büyük haber Davos'tan geldi. İsrail Cumhurbaşkanı Peres'i ağır sözlerle eleştiren Erdoğan, sözünü kesen ve adil davranmayan panel yöneticisine sinirlenerek oturumu terk etmişti. Diğer iki olayı gölgeleyerek bir anda Türkiye'yi ayağa kaldıran bu hadisenin yankıları bizi Atlanta'da buldu.

Başbakan Erdoğan, Davos'taki paneli terk ettiğinde, bazı görüşmeler için ziyarete gittiğim CNN'in Atlanta'daki genel merkezindeydim. Hadisenin üzerinden çok kısa bir süre geçmişti. Herhalde bu olay dünya çapında bir numaralı haber olmuştur ve CNN çatısı altında çalışan herkesin Davos'ta yaşananlardan haberi vardır diye düşünüyordum. Ama çok geçmeden yanlışımı fark ettim. Zira CNN'in uluslararası haberlerine bakan üst düzey bir yönetici, olayı bizden duydu. Belki CNN'in uluslararası yayınında haber flaş gelişme olarak duyurulmuştu, ama Amerika'ya hitap eden CNN'de öyle bir hava yoktu. Uzun uğraşlardan sonra, CNN merkezinde çalışan tek Türk gazetecinin yardımıyla olay videoyu bulup izleyebildik.

Türkiye'yi ayağa kaldıran ve uluslararası ajansların 'flaş gelişme' diye geçtiği haberin CNN merkezinde geniş yankı bulmaması bizi şaşırtmıştı. Ama Amerika'da yaşayan bir siyasi gözlemci hiç de şaşırmamıştı bu duruma. Bunu normal karşıladığını, Amerikan halkının tek gündeminin ekonomik kriz olduğunu ve Gazze'deki trajedinin bile Amerikan medyasında doğru dürüst yer almadığını söylüyordu.

Ne olursa olsun, Başbakan Türkiye'de gece yarısı kahraman gibi karşılanmıştı. AK Parti hükümetine en fazla eleştiri getiren bir gazete bile bu tepki üzerine iri puntolarla 'helal olsun' diye manşet atmıştı. Coşku sınır tanımıyordu. Erdoğan'a destek amacıyla davosfatihi.com adıyla bir site bile açılmıştı. Türkiye'nin olayı yüksek bir duygusallıkta yaşadığı ortadaydı. Acaba hadiseye dışarıdan bakanlar, Türkiye'yi yakından tanıyan önemli isimler bu tabloyu nasıl değerlendiriyordu? Bunu görmek için konferansa katılan isimlerle Erdoğan'ın tepkisi üzerine uzun uzun konuştuk.

Açık konuşmak gerekirse, konuştuğum kişilerden yaşanan bu olaya pozitif baktığını söyleyen yoktu. Panelde Erdoğan'a yapılanları tamamen yanlış bulduğunu söyleyenler bile 'keşke daha farklı bir yolla tepki verseydi' diyordu. İçeride ve Arap kamuoyunda olumlu karşılanırsa da bu davranışın Türkiye'nin ve AK Parti liderliğinin son dönemde başarıyla üstlendiği arabuluculuk misyonunu olumsuz etkileyeceği söyleniyordu. Bazıları, bu olayın, AK Parti'yi demokratik açıdan sorunlu ve Batı karşıtı ilan etmek için gayret eden çevreler tarafından çok kötü kullanılacağını düşünüyordu. Hatta İsrail'in açıktan olmasa da el altından Türkiye'ye zarar vermeye çalışabileceğini ifade edenler bile vardı. Batı ile ilişkilerin son dönemde ihmal edilmesinden kaygı duyanlar olduğu gibi, bu olayın AK Parti'nin dış politikası açısından dönüm noktası olduğunu söyleyenler de vardı.

Belki Türkiye'deki atmosfere ve milliyetçi hislerimize pek uymuyor. Ama dış dünyanın bu yorumlarını da serinkanlılıkla değerlendirip ona göre tedbirler almakta fayda var. Zira Türkiye'yi birçok ülkeden farklı olarak Medeniyetlerarası İttifak girişiminin eşbaşkanı yapan faktör, onun aynı anda hem Batı hem de Doğu ile iyi ilişkilere sahip olması değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Artık iki generalle konuşmak yetmiyor!

Abdülhamit Bilici 2009.02.07

Atlanta'daki Medeniyetler İttifakı konferansında emekli Büyükelçi Mark Parris, Obama döneminde Türk-Amerikan ilişkilerindeki fırsat ve riskleri ele alan güzel bir konuşma yaptı.

Her halinden dikkatle hazırlandığı belli olan konuşmada en dikkat çeken nokta, İran'dan Rusya'ya Filistin'den Kafkaslar'a birçok konuda Türkiye'nin izlediği kendine özgü dış politikadan duyulan rahatsızlığın ima edilmesiydi.

Mesela, dış ticaret rakamları ile Türk-Rus ilişkilerinin Türk-Amerikan ilişkilerinin önüne geçtiği ortaya konuluyordu. Türkiye'nin, Gazze krizinde izlediği siyasetle, Davos'ta yaşananlardan çok önce tarafsız arabulucu özelliğini yitirdiği vurgulanıyordu. Yeni dönemde İran'a karşı daha sıkı ambargo uygulanması gerekeceği ve bu konuda çözüm aranırken, artık BM Güvenlik Konseyi üyesi sıfatı taşıyan Türkiye'nin bir karar vermek zorunda kalacağı ifade ediliyordu. Tecrübeli diplomat, kendine daha fazla güvenen Türkiye'nin izlediği dış politikanın belli avantajlarla beraber, ilişkiler açısından önemli riskler de taşıdığını söylüyordu.

Parris'in konuşmasına cevap, AK Parti'nin dış politika alanında deneyimli ismi Suat Kınıklioğlu'ndan geldi ve Türkiye ile Batı, özellikle de Amerika arasında doğmakta olan önemli bir problemin altını çizdi. Bu A, B veya C gibi spesifik konularda yaşanacak bir sorun değildi. Asıl büyük sorun, bugünkü Türkiye'nin dünkü Türkiye

olmadığının Batı ve tabii Amerika tarafından yeterince anlaşılmamış olmasıydı. Kınıklıoğlu açık konuştu: "Eskiden Washington'ı da ilgilendiren bir dış politika meselesi gündeme gelince, Amerika'dan birileri Ankara'ya gelir. 2-3 generalle görüşür ve iş biterdi. Şimdi artık böyle olmuyor. Türkiye bir demokrasi ve biz bunun en açık örneğini 1 Mart tezkeresinde yaşadık."

Bazıları, yeni Türkiye'nin bölgedeki konumuna ilişkin bu yorumu, Kınıklıoğlu'nun iktidar partisine mensup olması yönüyle taraflı bulabilir. Hemen şunu ifade edelim ki, siyasetle uzaktan yakından ilgisi olmayan, hatta AK Parti'ye ideolojik açıdan soğuk bakan birçok diplomatımızdan da benzer tespitleri kendi kulaklarımla dinledim. Örneğin, ismini veremeyeceğim bir diplomat, 2000 öncesi ve sonrası Türk dış politikasını şöyle değerlendiriyordu: "2000'e kadar dış politika denince, daha çok statükonun korunması akla gelirdi. Türkiye'yi ilgilendiren bir kriz ortaya çıktığında, en az zararlar nasıl atlatılacağı düşünülürdü. Birinci dereceden Türkiye'yi ilgilendirmeyen krizlere hiç karışılmaz, en fazla bir iki beyanatla geçiştirilirdi. 2000'den sonra Türkiye birçok krizde aktif yer alıyor. Çözüm senaryoları üretiyor. Krizlerin nasıl fırsata dönüştürüleceği üzerine kafa yoruluyor ve en önemlisi Kıbrıs'ta olduğu gibi hamle üstünlüğü elde tutuluyor."

Gerçekten de bu çok önemli bir nokta. Zira artık Türkiye, NATO'nun güneydoğu kanadında yer alan ve her söyleneni yapan bir üçüncü dünya ülkesi veya bir uydu değil. Bütün eksiklerine rağmen bir demokrasi. Avrupa'nın 6'ncı, dünyanın 17'nci büyük ekonomisi. Bu faktörlerin de etkisiyle kendine güveni artan ve proaktif dış politika izleyen bir ülke. Rekor oyla BM Güvenlik Konseyi üyeliğine seçilmiş aktör. Bölgesinde ilgiyle izlenen ve Lübnan'dan Afganistan'a Filistin'den Suriye'ye birçok kriz noktasında önemli roller üstlenen bir ülke.

Dünya Kupası'ndan Avrupa Şampiyonası'na birçok müsabakada Türkiye'ye gösterilen sempati, aslında ülkemizin Endonezya'dan Fas'a uzanan geniş bir coğrafyada ne kadar güçlü bir şuuraltı müktesebata sahip olduğunu gösteriyor. Aynı coğrafyanın Erdoğan'ın Davos'taki çıkışına verdiği tepki de bunun başka bir göstergesi değil mi?

Dolayısıyla Filistin, İran, Ermenistan, Rusya veya Suriye'de Türkiye'nin izlemeye çalıştığı siyasetin detaylarına girmeden önce, Türkiye'nin kendi çıkar ve önceliklerine sahip, küresel olmasa da bölgesel önemli bir aktör olduğunun anlaşılması gerekiyor. Özellikle bu aşamadan sonra Avrupa ve Amerika ile ilişkilerin sağlıklı yürümesi için bu gerçeğin kabulü önemli. Üstelik Batı'nın evrensel değerler vurgusu göstermelik değilse, yeni Türkiye'nin temsil ettiği ekonomik kalkınma, demokratikleşme ve bölgedeki krizlerin diplomasiyle çözülmesi gibi ilkeler Avrupa'nın da, ABD'nin de memnuniyetle karşılaması gereken prensipler değil mi?

Ancak bu yeni rolün güçlenerek büyümesi için Türkiye'nin şimdiye kadar olduğu gibi kutuplaşmaların tarafı değil, herkesle konuşabilen aktör olma özelliğini koruması şart. Zira bir kutupta yer alarak sürekli bağırان ülkeler, bir zaman sonra kimseye seslerini duyuramama riskiyle karşı karşıya kalıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerikan Başkanı da Yahudi düşmanı!

Abdülhamit Bilici 2009.02.11

Üst düzey görevlerde bulunmuş bir Amerikalı, "Davos'ta yaptığı çıkışla Erdoğan, eski ABD Başkanı Carter'a benzedi" deyince, bunun bir iltifat olduğunu düşündüm.

Çünkü Carter, uluslararası alanda olumlu bir imajı olan, Nobel barış ödülü sahibi bir isimdi. Nerede insanî bir kriz yaşansa, oraya gider ve haksızlıklara karşı çıkmaktan çekinmezdi. İsrail ile Mısır'ın barış yaptığı Camp David'in mimarı idi. Erdoğan gibi o da Filistin'in yanında sayılabilecek bir duruş sergiliyordu. Öncülüğünde

kurulan Carter Center, Hamas'ın zafer kazandığı seçimin yapılmasında büyük pay sahibi idi. Seçimin şeffaf ve demokratik şekilde yapıldığını ve sonuca herkesin saygı duyması gerektiğini ilk açıklayan da o oldu. Hamas'ın sürece katılması için çaba harcadığı gibi, siyasi süreçten dışlandığında da İsrail'in eleştirilerine rağmen Şam'da Hamas lideri Meş'al ile görüşen de Carter'dı.

Dolayısıyla Gazze krizi ve Davos'ta yaşananlar çerçevesinde, bir Amerikalının Erdoğan'ı Carter'a benzetmesini başka türlü anlamak zordu. Ama bu benzetmenin, Erdoğan'ı olumlamak için yapılmadığını görmek fazla zaman almadı. Zira söz konusu kişiye göre bir barış elçisi olarak öne çıkan Carter, İsrail karşıtı tavırları yüzünden bu özelliğini yitirmişti. Erdoğan'ı Carter'a benzetmesinin nedeni de bu idi.

Erdoğan da Carter gibi bölgedeki tarafların güvenini kazanarak arabuluculuk için büyük avantaj yakalamıştı. Ama Gazze sürecindeki sözleri ve Davos'taki tepkisi ile o da Carter gibi İsrail nezdinde kredisini önemli ölçüde yitirmişti.

Amerika dönüşü, Carter'ın ocak ayında piyasaya çıkan son kitabını okurken, bir Amerikan başkanının Filistinlilerin maruz kaldığı haksızlığı dile getirdiği ve İsrail'i eleştirdiği için ne kadar zor duruma düştüğünü daha iyi anladım. Zira Carter, "Kutsal topraklarda barış yapabiliriz" adını taşıyan ve barışın mümkün olduğunu savunan kitabında, mevcut dünya konjonktüründe Filistin'e yakın durmanın ne demek olduğunu çok güzel anlatıyordu.

Hatta kitabın giriş bölümünü, bir önceki kitabına yapılan saldırılara verdiği cevaba ayırmıştı. Önceki kitabının adı, onun belli çevrelerce aforoz edilmesi için yeterli olmuştu: "Filistin barışı, apertheid değil". Nasıl olur da bir Amerikan başkanı, İsrail'in Filistin'deki politikalarını Güney Afrika'daki ırkçı rejiminin politikalarına benzetirdi.

Carter, aralarında kendi partisinden Kongre üyelerinin de bulunduğu birçok kişinin kitabın kapağını dahi açmadan kendisine saldırdığını söylüyordu. Camp David'in mimarına layık görülen bazı sıfatlar şunlardı: Anti-semit, yalancı, ırkçı, cahil, saf ve terör destekçisi...

Halbuki o, birçok Amerikalının hadisenin iki yönünü ilk kez birlikte görme fırsatı sunan kitabına yapılan eleştirilerin dozuna üzölmüş, ama fazla şaşırmamıştı. Şöyle diyordu: "Amerika'da bu önemli konuda objektif bir siyasi analiz yapmanın ne kadar zor olduğunu kendi tecrübemle biliyordum. Bunun nedeni, sınırlı sayıda önemli siyasetçi ya da kamu görevlisinin İsrail'in politikalarına karşı ses çıkarabilmesi."

Carter'a yapılan ithamları duyan, onun katıksız bir Hamas destekçisi ve İsrail karşıtı olduğunu sanır. Evet, Carter, Hamas'ın sürece katılması gerektiğini düşünüyor. Ama ABD, AB, Rusya ve BM'den oluşan Ortadoğu dörtlüsünün (Quartet) şartlarına aynen katılıyor: Hamas'ın şiddeti bırakması, İsrail'in varlığını tanınması ve İsrail ile Filistin Kurtuluş Örgütü arasında yapılan anlaşmaları kabul etmesi.

Ancak Carter, diğer Batılı liderlerden farklı olarak büyük halk desteğine sahip Hamas'ı dışlayarak bir çözüme varmanın imkânsız olduğuna inanıyor. Ayrıca muhatap kabul edilmesi halinde Hamas'ın normalleşeceğini ve sürece yapıcı katkıda bulunacağını düşünüyor.

Tabii, meseleyi anlamak yerine birilerini etiketlemeye odaklananların, bu ayrıntılarla işi yok. Onlar için, İsrail'in haksız politikalarını eleştirmek, Filistinlilere yapılan haksızlığı dile getirmek, bir devlet adamını anti-semit ilan etmek için yeterli. O ismin, Suriye-İsrail barışı için çalışan Erdoğan veya Nobel barış ödölü sahibi Carter olması pek fark etmiyor.

Bu arada son bir not, Filistin meselesinde Türkiye'nin rolü üzerine kafa yoranlar için. Carter'ın son kitabında, Türkiye sadece 3 kez, İsrail-Suriye süreci münasebetiyle geçiyor. Ama Mısır'a onlarca referans var.

Sıkmaya başlayan soru

Abdülhamit Bilici 2009.02.14

Türkiye, içinde yaşadığı bölgenin neresine uzansa, Batı'da aynı endişe hortluyor: Türkiye'yi kaybediyor muyuz? Ortadoğu'da aktif bir siyaset izlemeye, İslam dünyası ile biraz yakınlaşmaya başladığında, aynı soru gündeme geliyor. Türk dünyası ile biraz yakınlaşma olunca, yine aynı soru ortaya atılıyor.

Aynı endişe Rusya ile yaşanan sıcak ilişkiler nedeniyle de sık sık gündeme geliyor. Gürcistan ile Rusya arasında yaşanan krizde, Türkiye'nin biraz tarafsız siyaset izlemesi, aynı sorunun yine gündeme gelmesine yol açmıştı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün ziyareti, mutlaka kafaları yine karıştıracak. Acaba NATO üyesi olan Türkiye, Avrasya'ya mı kayıyor?

Halbuki bugün izlenen dış politikanın belirlenmesinde etkili olan isimler, sürekli bu endişeleri giderecek konuşmalar yapıyor. Dış politikada atılan adımların, yeni bir eksen arayışı olmadığını, NATO üyeliği konusunda en küçük istifhamın gündemde olmadığını, izlenen politikadaki hedefin çok boyutlu bir dış politika izleyerek Türkiye'nin jeopolitik imkanlarından maksimum düzeyde yararlanmak olduğunu söylüyorlar. Ama nafile...

Sanki donuk bir şekilde, çevresinden izole bir dış siyaset izlemek, Batı'nın her dediğini yapmak ve atmayı düşündüğü her adımı Batı'dan izin alarak atmak Türkiye'nin kaderi.

Türkiye, krizi bol bir bölgede yaşıyor. Ya da dünyayı ilgilendiren krizlerin çoğu yakın bölgemizde yaşıyor ve bu krizlerin hemen hepsiyle bir yönümüzle bağımız oluyor. NATO'nun birkaç yıl önce yaptığı bir analizde, İttifak'ın ilgilenmek zorunda kalacağı 16 potansiyel kriz bölgesinden 13'ünün Türkiye'nin çok yakın çevresinde yer alacağı söyleniyordu.

Bir de 3 kıtada uzunca bir süre hakim olmuş Osmanlı'nın vârisi olunca, neredeyse hiçbir krize bigane kalma şansımız kalmıyor. Soğuk Savaş'tan hemen sonra Bosna'da kriz patlayınca, çok geçmeden Sırpların Kosova Savaşı'nın intikamı için Boşnakları katlettiklerini öğrenmedik mi? Üstelik onlar, Boşnaklara 'Türk' diyorlardı.

Kosova krizinde Arnavutlar hedef alınınca İstiklal Marşı'mızın yazarının da Arnavut olduğunu hatırlamadık mı? Bazı rivayetlere göre 5 milyon Arnavut kökenli vatandaşımız varken, bu krize sırtımızı dönmemiz mümkün müydü?

Kafkaslar'da ne Çeçen, ne Abhaz ne de Karabağ krizine, bir İsveç veya bir Norveç gibi yaklaşma şansımız vardı. Çünkü topraklar, kültürler, dinler, akrabalıklar ve yüzlerce yıllık hatıralar vardı aramızda ortak olan.

Ne Filistin'de akan kana ne de Irak'ta, İran'da, Afganistan'da yaşananlara uzak durma imkanı var Türkiye'nin. İstese de bunu yapması zor. Bu ilgi haritası, Endonezya'dan başlayıp Fas'a kadar uzanabilir.

Türkiye'nin çevresiyle ilgilenmesi, sadece kültürel ve tarihî nedenlere de dayanmıyor. Artık şurası çok açık ki; bir ülke komşularıyla, yakın bölgesiyle ekonomik ilişkilere sahip değilse, gelişmesi mümkün değildir. Bu yüzden içinde yaşadığımız bölgenin bir barış havzası olmasında Türkiye'nin hayati çıkarı söz konusu. Kafkaslar'da Ermeni sorununun devam etmesi bu hedefin önündeki büyük bir engel. Gürcistan'ın istikrarsızlığı, hem bölge için hem de Türkiye için büyük maliyet. Irak'ta yaşanan kaos ortamı, İran'ın geleceğindeki belirsizlik, Filistin-İsrail çözümsüzlüğü, bu bölgeyi bir barış havzasına dönüştürme hedefini sabote eden faktörler.

Aslında kuzeyden güneye, doğudan batıya Türkiye'nin böyle bir perspektifle bölgede aktif bir oyuncu olması Batı'nın da çıkarına. Yavaş yavaş bu rolü takdir edenler de çıkmıyor değil.

Keşke sürekli "Türkiye'yi kaybediyor muyuz?" kâbusu görmek yerine, Batı biraz da Türkiye'yi neden hep çantada keklik olarak gördüğünü sorgulasın... Neden hiçbir bedel ödemedi, Türkiye'nin kendilerinin yanında yer alması gerektiğine inandıklarına kafa yorsalar... 50 yıllık Soğuk Savaş ortaklığı boyunca Türkiye'nin nasıl Avrupa'nın dışında tutulduğu üzerine düşünseler. Onlarca eski düşman kamptan ülke, AB'ye üye alınırken, Türkiye'nin hep itilip kakılarak ne kadar aşağılandığını sorgulasalar. Kıbrıs'ta çözümü isteyen taraf olmasına rağmen, neden cezalandırılan tarafın Türkler olduğu sorusuna cevap arasalar... Kanlı bir terör örgütünü terör listesine sokmak için, neden binlerce insanın hayatını kaybetmesinin beklendiğini de...

Evet, Türkiye'nin yönelimi değişmiyor; belki çeşitleniyor, renkleniyor. Ama hiç kuşkunuz olmasın, bu cevapsız sorular herkesin kafasında Batı ile ilişkilerin sorgulanmasına yol açıyor. Şayet Batı, "Türkiye bizim için önemli" diyorsa, onu kaybetmemek için artık birazcık gayret etmesi gerekiyor.

Not: Salı günü kayınpederim Tahsin Ünlü'yü kaybettik. Ailemizin acısını paylaşan tüm dostlara teşekkür ediyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir tebrik, bir özür

Abdülhamit Bilici 2009.02.18

İshak Alaton'un, Boğaz'ı mükemmel bir açıdan gören Ortaköy'deki ofisinde öğle yemeği için buluşmuştuk. Bahçesinde yetiştirdiği kabaktan yapılan yemeğin yanında, Norveç'ten getirerek ticaretini yaptığı somon balığı servis edilirken, masadakiler de birbiriyle tanışıyordu.

Zaman'da çalıştığımı öğrenen yabancı misafir, 'hükümete yakın olduğumuzu' ima ederek söze başlayınca, Alaton hemen müdahale etti. Önce bunun önyargı olduğunu söyledi, sonra da, "Kim bilir belki de AK Parti hükümeti bize daha yakındır." dedi ve gülererek gerekçesini açıkladı: "Dış dünyada bazıları, Erdoğan'ı gizli bir İslami ajandaya sahip olmakla suçluyor. Birileri de kitap yazmış, onun gizli Yahudi olduğunu iddia ediyor. Eğer bu iddia doğru ise Erdoğan bize daha yakın demektir."

Bahsettiğim bu toplantı, özellikle Amerika ve Avrupa'da AK Parti iktidarını 'şeriatçı' gibi lanse ederek kendi karanlık planlarına onay almaya uğraşan çevrelerin en yoğun mesai yaptığı döneme rastlıyordu. Yahudi cemaatine mensup bir işadamaı olarak Alaton'un bu yöndeki ithamlarla adeta dalga geçmesi ve demokratik sürece verdiği destek bazılarının oyunlarını bozmakla kalmıyordu. Cumhuriyet mitingleri ve "Laiklik elden gidiyor, Türkiye İslamlaşıyor" sloganları yüzünden Batı'da kafası karışan çevreler üzerinde de ciddi etki gösteriyordu.

Son günlerde yine Türkiye üzerinde bir propaganda savaşı yaşanıyor. Bu kez ana tema, Gazze'de yaşanan trajediye Türk toplumunun ve hükümetinin verdiği tepkiden hareketle, Türkiye'nin Batı karşıtı, Yahudi düşmanı gibi gösterilmek istenmesi.

Münferit vakalar abartılarak ve Davos'ta Erdoğan'ın ortaya koyduğu tepki ile birleştirilerek, Türkiye'nin yabancılar ve özellikle Yahudiler için çok tehlikeli bir yer haline geldiği imajı verilmek isteniyor. Bu kampanyanın içinde Washington'daki bazı Yahudi örgütleri olduğu gibi, bu havayı fırsata dönüştürmek isteyen müzmin AK Parti muhalifi Türkler de var.

Birinciler, Türkiye'nin İsrail'e ve Yahudilere cephe alarak soykırım gibi kritik konularda artık Musevi lobisinin desteğini alamayacağını söylüyor. Türkiye'deki Yahudi toplumunun tehdit altında olduğunu ileri sürüyorlar. İkinciler ise Türk toplumunun ve hükümetin tepkisini, şimdiye kadar ileri sürdükleri "AK Parti'nin aslında şeriatçı olduğu" tezlerinin doğrulanması olarak lanse ediyorlar.

MHP milletvekili Mithat Melen'in Washington temaslarından edindiği izlenim bu açıdan dikkat çekici. Melen, Yahudi lobilerinin Davos'tan çok iyi istifade ettiğini söylüyor ve ekliyor: "Birdenbire Türkiye'deki Yahudiler üzerinde baskı var, demeye başladılar. Oysa benim İstanbul'da çok Yahudi arkadaşım var. Hiçbiri böyle bir baskıdan bahsetmiyor. Yahudi lobisi bu işi abartarak lehine çevirmek istiyor. (Soykırım konusunda) Artık bize yardım etmeme fikrindeler. Size karşı çıkmayız ama yardım da etmeyiz diyorlar." (16 Şubat, Akşam)

Oluşturulmak istenen bu tablo karşısında sesini yükselten yine Alaton oldu. New York Times'a konuşan Alaton, Yahudi olduğu için hiçbir zaman dışlanmış hissetmediğini söyledi. AK Parti iktidarının İslami rejim getireceği iddialarına karşı çıkarak, Türkiye'nin çok açık bir toplum olduğunu ifade etti. Türkiye'nin Rusya gibi, bir gecede demokratik kurumları inşa etmediğini, bu değerlerin zamanla yerleştiğini hatırlattı. Ve çok önemli bir noktaya dikkat çekti: "Bu tezi korkuluk olarak kullanıyorlar. Tarihimiz korkuluklarla dolu." Azınlıkları hedef alan Varlık Vergisi yüzünden küçük yaşta ailesinin yaşadığı üzücü hadiseleri anlatan Alaton, ancak bu olayların bazılarının özlem duyduğu tek parti döneminde yaşandığını vurguladı.

Bu cesur çıkışı için Alaton'u tebrik ederken, bir de özür borcumu ifade etmek istiyorum. Cihan Haber Ajansı olarak New York Times'a verdiği röportajı haberleştirirken küçük bir tercüme hatası yapmışız. Alaton'un 1 yıl uğraştıktan sonra Yahudi cemaatini ikna ederek Marmara İlahiyat'ta Yahudilik dersinin bir haham tarafından verilmesi projesinin sanki iptal edildiğini yazmışız. Halbuki proje yürüyor. Dekan Prof. Raşit Küçük'e sorup, dersi bizzat Hahambaşı İshak Haleva'nın verdiği de öğrendik. Hem düzeltmeyi hem de bu bilgiyi abonelerimize geçtik. Gerektiğinde kalabalıklara ve peşin hükümlere karşı çıkabilen insanları, üzmemek değil cesaretlendirmek isteriz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama da AK Partici çıktı!

Abdülhamit Bilici 2009.02.21

İçinde Türk ve Amerikalıların yer aldığı bir kliğin, Bush yönetimi döneminde sürekli AK Parti iktidarı aleyhine lobi yaptığını bilmeyen yok. Bugün Silivri'de hesap veren Ergenekon sanıkları, içeride bir darbenin psikolojik şartlarını hazırlamakla meşgulken, onlar da Washington'da bu planlara onay almaya çalışıyorlardı.

ABD'nin eski Ankara büyükelçilerinden Morton Abramowitz, bir yazısında "bazılarının Washington'a gelerek AK Parti iktidarının altındaki halının çekilmesi için sürekli lobi yaptığını" yazmıştı.

Kim bilir, geçen 6 yılda Washington'da bu yönde nice girişimler oldu? Biz bunlardan birini, yanlışlıkla medyaya sızan Hudson Enstitüsü'nde konuşulanlardan öğrendik. Hani, Anayasa Mahkemesi başkanına suikast, Taksim'de 50 kişinin hayatını kaybedeceği bombalı saldırı gibi karanlık senaryoların konuşulduğu toplantı. Bazı komutanların tesadüfen oradan geçerken katıldığı, AKP'ye yarayacağı için Irak'taki PKK'lıların iadesine itiraz edildiği toplantı... Washington kulisleri dile gelse, kim bilir daha ne dehşet senaryolardan haberimiz olacak?

Bu yönüyle, Ergenekon savcılarının örgütün Washington ayağına da bakmasında fayda olabilir. Belki de bu konuyla ilgili detayları, darbe günlüklerinin ve Sarıkız, Ayışığı, Yakamoz gibi darbe girişimlerinin yer alacağı ek iddianamede okuruz.

Yürütülen bu kesif kampanyanın da etkisiyle kritik anlarda Washington'da ciddi kafa karışıklığı yaşandı. Hatta Bush yönetiminin, yer yer darbe planlayanlar ile demokratik iktidara eşit mesafede durma gibi tuhaf tepkiler verdiği oldu. Her şeye rağmen karanlık planların akim kalmasında, ABD'den onay çıkmamasının büyük rolü oldu.

Bush döneminde bile sonuç alamayan malum jurnalcı çevreler, şimdi benzer lobi faaliyetini Obama yönetimine karşı yapıyor. Türkiye'nin Batı'dan koptuğu ve AK Parti'nin İslamcı yüzünün ortaya çıktığı gibi temaları işleyen yazıların Batı basınında sıklaşması bunun göstergesi. Türkiye'nin Gazze'deki katliama gösterdiği tepki, AK Parti liderliğinin İsrail'e karşı kullandığı sert üslup ve Erdoğan'ın Davos'taki tepkisi de bu yolda tatlandırıcı olarak kullanılıyor.

Ancak yeni başkanın Cumhurbaşkanı Gül ve Başbakan Erdoğan'ı ayrı ayrı arayarak "Türkiye'nin bölgesel konularda gösterdiği liderliği takdir ettiğini" ifade etmesi, bu defaki çabaların da nafiye olacağına işaret ediyor. Obama, aleyhteki yazılardan biraz etkilense, Erdoğan'a "Ortadoğu barış sürecinde şahsınızın liderliğinin hayati önem taşıdığını ifade etmek isterim." der mi?

Bir yandan AK Parti'nin Amerikan kurgusu olduğunu öne sürüp, diğer yandan aynı hareketi "İslamcı" diye Washington'a jurnalleyenlerin görmek istemediğini, Amerikan yönetimi de Türk halkı da Ortadoğu'daki aydınlar da çok iyi görüyor.

Saadet Partisi'nin İstanbul belediye başkan adayı Mehmet Bekaroğlu'nun çıkardığı 'Doğudan' dergisinin son sayısı, bölgede etkinliği artan Türkiye'ye ve AK Parti'ye Ortadoğu'nun nasıl baktığını ele almış. Mısır, Lübnan, İran ve Suriye'den görüş belirten aydınların hepsi, Türkiye'nin daha aktif olmasını istiyor ve daha ileri beklentilerini dile getiriyor.

Mesela, Avrasya uzmanı İranlı Dr. Kaveh Bayat, ülkesinin ABD ile arasındaki sorunun çözümüne Türkiye'den katkı istiyor. Mısırlı Prof. Nadia Mustafa, Arap rejimlerinin reformu ve bölge dengelerinin düzenlenmesini Türkiye'den bekliyor. Araştırmacı Husan Tumam, Türkiye'nin bölgenin ekonomik kalkınmasına katkısını ve İran'a karşı Sünni dünya için denge unsuru olmasını talep ediyor. Lübnan'dan Muhammed Nureddin, Türkiye'nin çevresine ve tarihine vefalı olmasını, yani bölgeyle yakından ilgilenmesini istiyor. Bölgenin yeni Türkiye'ye bakışı böyle...

Türk halkının mevcut iktidara bakışını ise kamuoyu yoklamalarına yansıyan yüzde 50'yi aşan destek ve miting meydanlarındaki coşku ortaya koyuyor.

Sahadaki bu objektif şartları değerlendiren her rasyonel aktörün, buna uygun hareket etmesi gayet doğal. Dolayısıyla ne dün Bush yönetimi, AK Parti'yi kurtlara yedirmezken AK Partici idi; ne de bugün Obama, Gül ve Erdoğan'ı takdir ederken AK Partici. Sadece kendisiyle, tarihiyle, çevresiyle barışmaya başlayan yeni Türkiye'nin ifade ettiği manaya göre davranıyorlar, o kadar. Bizim jurnalcilerin ve onlardan akıl alan bazı Batılıların anlamadığı veya anlamak istemediği de galiba bu...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çağdaş esirin acı hikâyesi

Abdülhamit Bilici 2009.02.25

Binyam Muhammed, ilk Müslümanların Mekke'de başta işkence olmak üzere insanlık dışı kötü muamelelerden kurtulmak için sığındığı Hristiyan beldesi Habeşistan'da (Etiyopya) 1978'de dünyaya gelmiş bir çocuktur.

Hristiyan bir ailenin çocuğuydu. Hayattan ne kadar beklentisi vardı ve Afrika şartlarında bunun ne kadarı karşılanabilirdi bilmek zor. Ama ilk Müslümanların ülkesine hicret ederken peşine düştüğü huzur ve güven ortamını, Binyam Batı'da bulacağını hayal etmişti. Yüz binlerce Asyalı ve Afrikalı gibi o da Avrupa'ya veya Amerika'ya adımını atmanın kurtuluş olacağını ümit etmişti.

Büyük umutlarla 1994'te İngiltere'ye ulaştı ve ailesinin Etiyopya hükümetine muhalif olduğu gerekçesiyle iltica başvurusunda bulundu. İngiliz makamları, 2000 yılında Binyam'ın başvurusunu reddetti, ama ona 4 yıl İngiltere'de kalma hakkı verdiler.

Londra'nın batısındaki North Kensington'da yaşayan Binyam, bu sürede bir yandan temizlikçi olarak geçimini sağlarken, bir yandan da elektrik-elektronik mühendisliğinde okuyordu.

Binyam, 2001'de belki de hayatının en köklü kararını aldı. Kelime-i şehadet getirerek İslam'la şereflendi. Bu karardan sonra vereceği diğer kararın, hayatının gelecek 7 yılını zindana çevireceğinden elbette habersizdi.

Kendi ifadesine göre uyuşturucu alışkanlığından ve Londra'da edindiği kötü alışkanlıklardan temizlenmek için Afganistan'a gitmek istemişti. Ayrıca Taliban'ın İslami kurallara bağlı olarak yönettiğini iddia ettiği Afganistan'ın gerçekten iyi bir İslam ülkesi olup olmadığını yerinde görme arzusu da bu kararında etkili olmuştu.

Ama bu sırada 11 Eylül olmuş; Amerika Afganistan'a savaş açmış ve Taliban yönetimi düşmüştü. Binyam, İngiltere'ye dönmek üzere geldiği Karaçi havaalanında Pakistan gümrük polisi tarafından Nisan 2002'de gözaltına alındı.

Amerikalılara göre Binyam, İngiltere'de yaşadığı için El Kaide tarafından özellikle seçilmiş; savaş eğitimi verilmiş ve Taliban saflarında Kuzey İttifakı'na karşı savaşta yer almış çok tehlikeli bir teröristti. ABD'de radyoaktif madde içeren 'kirli bomba' saldırısı düzenlemeyi planladığı da aleyhindeki iddialar arasındaydı.

Binyam'ın, pazartesi günü 7 yıl önce ayrıldığı Londra'ya geldikten sonra avukatı aracılığıyla yaptığı açıklamada dediği gibi "kâbuslarında bile başına geleceğini düşünemeyeceği" ve 7 yıl sürecek olaylar zinciri böyle başladı.

Binyam Muhammed, bu sürenin son 4 yılını, Batı'nın insanlık tarihi içindeki bütün üstün medeniyet iddiasını yerlere seren Guantanamo zindanında geçirdi. Oraya götürülene kadar, kendisi gibi yüzlerce terör zanlısının yolculuk yaptığı CIA'in Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği'nin verilerine göre Binyam, Temmuz 2002'de, Federal Havacılık İdaresi'ne N379P numara ile kayıtlı bir uçakla Fas'a götürüldü. Bu durakta 18 ay boyunca Amerikalı ve Faslı yetkililerin elinde işkence gördü. Ardından bir Boeing 737 jetle Afganistan'daki gizli bir tutuklu üssüne götürüldü. Amerikan güvenlik güçlerinin işkencesi burada da sürdü. Eylül 2004'te ise Afganistan'dan alınan Binyam, Guantanamo'ya transfer edildi.

Soyulup cinsel organlarına vurulması, gecelerce uykusuz bırakılması, açık kanalizasyon üzerindeki bir odada aylarca tutulması, yüksek sese maruz bırakılması, Binyam'a bu 7 yıl boyunca uygulanan vahşi yöntemlerden sadece bazıları. Kendi ifadesine göre o kadar işkenceye maruz kalmış ki, sonunda söylenen her şeyi kabul etmek zorunda kalmış. Üst düzey El Kaide mensubu olduğunu, Bin Ladin'le samimi olduğunu, Amerika'ya saldırıyı planladığını söylemiş.

Ekim 2008'de Amerika, mahkemeye çıkarmadan 7 yıl işkence gören Binyam hakkındaki tüm iddialarından vazgeçti. Çünkü ortada, işkence altında alınmış ifadeler dışında, elle tutulur hiçbir delil yoktu.

Binyam, yaptığı yazılı açıklamada özgürlük kapısının açılmasında rol oynayan, kendisi gibi Afrika kökenli Amerikalı askerî avukat Yvonne Bradley'ye teşekkür etmeyi ve 241 Müslüman esirin hâlâ Guantanamo'da olduğunu hatırlatmayı unutmadı.

Binyam'ın açıklamasındaki en çarpıcı nokta ise İngiliz istihbarat servisine yaptığı suçlamaydı. Çünkü onu işkenceden kurtaracağını sandığı İngiliz ajanlarının gerçekte Amerikalılarla her kirli safhada işbirliği içinde olduğunu öğrenmişti. Şimdi İngiliz kamuoyu bu kirli işbirliğinin ne kadar üzerine gidilebileceğini tartışıyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk elçisi yüksekten oturur

Abdülhamit Bilici 2009.02.28

Bir büyükelçimizin hatıratında okumuştum. Afrika ülkelerinden birinde görev yaptığı sırada, büyükelçi unutamayacağı bir hadiseye şahit olur. Diğer ülkelerin temsilcileriyle birlikte resmî bir törene davet edilmiştir. Koltukların üzerindeki isimlere bakarak oturacağı yeri ararken, ilginç bir tabloyla karşılaşır.

İsminin yazılı olduğu koltuk, diğerlerinden daha yüksektir. Bunun tesadüf olduğunu düşünür ve oturur. Ancak bu durumu gören bir Batı ülkesinin büyükelçisi, ev sahibi ülkenin protokol yetkilisine nedenini sorar. Zira diplomaside bu ayrıntıların önemi büyüktür. Protokol görevlisinin cevabı manidardır: Bizim gözümüzde Osmanlı'nın yeri ayrıdır. Osmanlı'nın vârisi Türkiye'nin temsilcisine, gönlümüzdeki yerine göre bir yeri uygun gördük.

Başbakanlık Dış Politika Danışmanı Ahmet Davutoğlu, Türkiye'nin Afrika açılımının tarihî temellerini anlatırken, bu sahne gözümün önünde canlandı. Çünkü bu hadise, bizler unutmuş olsak da Afrika ile ilişkilerimizin köklü temelleri olduğunu gösteriyordu.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Kenya ve Tanzanya'ya yaptığı ziyaretlerin ardından, "gereksiz diplomasi, yeni eksen arayışı, AB hedefinden sapma, üçüncü dünyacılık" gibi muhtemel eleştirilere karşı düzenlenen bu bilgilendirme toplantısı çok faydalı oldu.

Anlatılanlar, satır başlarıyla dünden bugüne tarihimizin Afrika'ya bakan yüzünü görme imkanı veriyordu: Portekiz'in Afrika içlerine uzanmaya başladığı 1500'lü yıllardan beri Osmanlı'nın bölgeyle yakından ilgilendiğini; sömürgeciliğin yıkıcı etkisini önlemek için Mombasa Limanı'ndan Nijerya'ya bir hat oluşturduğunu; en uzak yeri anlatmak için darb-ı mesel haline gelen Fizan'ın aslında Osmanlı'nın Büyük Sahra siyasetinin merkezi olduğunu; Güney Afrika'ya elçi olarak gönderilen Ebubekir Efendi'nin Cape Town'da İstanbul'da yeni kullanılmaya başlayan fesi tanıtmak için atölye kurduğunu; önce Şii, sonra Vehhabi etkisine karşı Zanzibar Sultanı ile Osmanlı arasında ittifaklar kurulduğunu; 1930'larda bile Habeşistan'da İtalyan işgaline karşı direnişi bir Türk paşasının organize ettiğini; 1924'te Hilafet kaldırılınca Darfur'un Osmanlı'ya bağlı olduğunu ilan ederek İngiliz yönetimindeki Sudan'a tabi olmayı reddettiğini görüyorduk.

Bütün bunlar, Afrika siyasetinin tarihe saplandığı ve bir nostaljiden ibaret olduğu anlamına gelmiyor. Aksine ecdadımıza dair bu hatıraların, yeni açılım için sağlam bir temel oluşturduğunu ortaya koyuyor. Son dönemde birazcık ilgilenmeyle elde edilen netice, potansiyelin ne kadar büyük olduğunun delili. Güvenlik Konseyi üyeliğimiz için yapılan oylamada 53 Afrika ülkesinden 51'inin Türkiye lehine oy kullanmasından daha iyi bir gösterge olabilir mi?

Bu olumlu bakış açısı olmasa, ilk kez bir Türk Cumhurbaşkanı'nı ağırlayan Tanzanya'da ev sahibi devlet başkanı, Abdullah Gül'den nisan ayında Londra'da yapılacak G-20 toplantısında kendilerini temsil etmesini, sorunlarını o platforma taşımalarını ister mi?

Afrika'ya açılımın olumlu sonuçlarını ticaret rakamlarında da görmek mümkün: Geçen yıl Afrika'yla yapılan ticaret 20 milyar doları bulmuş. 2010'da hedef 30 milyar dolar. Yaygın imajın aksine Afrika sadece kuraklığın ve açlığın hakim olduğu fakir bir kara kıta değil. Sadece Gine'de yeni keşfedilen 25 milyar varillik petrol rezervi, dünyanın en zengin yataklarından biri olmaya aday.

Hızlı mesafe alınsa da yüksek potansiyeli olan ve Afrika Birliği çerçevesinde yeni bir yapılanma sürecine giren bu kıtaya açılımda hayli geç kalındığı da bariz. Ülkelerin kıtadaki elçilik sayıları bunun objektif göstergesi. Küresel güçlerin kıtadaki elçilik sayısı 40'ın üzerinde. Brezilya'nın elçilik sayısı 30; İran'ın 21. Türkiye'nin ise sadece 12 elçiliği var. Hükümetin hedefi ilk etapta 10 elçilik açarak 20'nin üzerine çıkmak.

En sevindirici haber ise ilk kez Ankara'nın bir bölge ya da ülkeyle ilgili siyasi yaklaşımını bir strateji belgesine dökecek olması. Önümüzdeki günlerde kamuoyuna duyurulması beklenen Afrika Strateji Belgesi, Başbakan tarafından imzalanarak devlet birimlerine dağıtılacak. Belge, hem kamuya hem özel sektöre hem de sivil topluma Afrika'ya açılım konusunda yön gösterecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darfur'un Gazze'den farkı ne?

Abdülhamit Bilici 2009.03.07

Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) Sudan lideri Ömer el Beşir hakkındaki tutuklama kararına Ankara'nın verdiği tepki, bazılarına göre çifte standart. Nasıl olur da Gazze'de İsrail'e meydan okuyan Türkiye, Darfur'da Sudan yönetiminin yanında yer alır?

Uzaktan bakınca mantıklı gibi görünen bir yaklaşım bu. BM'ye göre 300 bin kişinin öldüğü, 2 milyondan fazla insanın evsiz kaldığı Darfur'da yaşananlar elbette kabul edilemez. Uluslararası toplumun duyarlılık göstermesi de çok yerinde.

Gazze kadar gündemde olmasa da resmi ve sivil Türkiye, Darfur için duyarlılık sergiliyor. Erdoğan, Sudan ziyaretinde Darfur'u ihmal etmemiş; bölgedeki drama bizzat tanıklık etmişti. TİKA bölgede önemli yardım faaliyetlerinde bulunuyor. Kimse Yok mu Derneği, Orhaniye adında bir kasaba kuruyor. Gönüllü Türk doktorlar, hastalara hizmet vermek için seferber. İHH ve diğer yardım kuruluşları da bölgede aktif. Kısaca, kimse Türkiye'nin Darfur'un acısını paylaşmadığını söyleyemez.

Türkiye'nin Darfur krizinde, İslamcı bir hassasiyetle Sudan'dan yana tavır aldığı temelsiz bir iddia. Zira, bu çatışmanın tüm tarafları Müslüman. Asırlardır göçmen kabilelerle yerleşik kabileler arasında süren çatışmaların bir devamı bu. Bugünün dünden farkı ise galiba Afrika üzerindeki yeni güç mücadelesinde saklı.

Sudan yönetiminin Arap; Darfur'da mağdur olanların ise Afrikalı olduğu, dolayısıyla bunun bir Arap-Afrikalı çatışması olduğu söylenebilir. Ama bu durumda, 22 üyeli Arap Ligi'nin de 53 üyeli Afrika Birliği'nin de Beşir aleyhindeki karara karşı olduğu gerçeği nasıl görmezden gelinebilir? Buna bir de 57 üyeli İslam Konferansı Teşkilatı'nın da karara itiraz ettiği eklenince, ortaya çıkan tabloya biraz şüpheyle bakmak gerekmez mi?

Türkiye'nin çelişkisi olsa bile asıl büyük çelişki, Darfur için blok olarak ayağa kalkan Batı'nın Gazze'deki katliamı seyretmesi değil mi? Malumunuz, Sudan gibi İsrail de UCM'nin yetkisini tanımayan ülkelerden biri. Ve normalde bu mahkemenin Sudan üzerinde yargı yetkisi yok. Bunu sağlamak için UCM'nin dayandığı Roma Statüsü'ndeki bir istisnayı devreye sokmak gerekiyordu. Ve Beşir hakkındaki yargı süreci, BM Güvenlik Konseyi kararıyla başlatıldı. İslam dünyasının UCM'nin kararına ikna olması için Gazze konusunda da aynı yöntem izlenerek, İsrail Başbakanı Ehud Olmert'in de bu mahkemeye sevk edilmesi gerekmez mi?

Halbuki kendi kurumlarının bile saldırıya uğramasına rağmen BM, Gazze'de bir kınama kararı bile alamadı. Basit bir ateşkes çağrısı bile günler sonra geldi. BM'nin açıkladığı bilançoyu hatırlayalım: İsrail'in 22 gün süren Gazze saldırılarında, 437'si çocuk, 110'u kadın 123'ü yaşlı erkek, 14'ü tıp görevlisi, 4'ü gazeteci toplam 1.330 Filistinli öldü. Yaralanan 5.450 kişiden 1.890'ı çocuğu...

Üstelik Gazze'de yaşanan, bir devletin ambargo altındaki bir halka çocuk-kadın ayrımı yapmadan gerçekleştirdiği bir saldırı idi. Darfur'daki ise Sudan yönetiminin kabileler arasındaki çatışmada oynadığı dolaylı rolle ilgili. Hartum, bölgedeki vahşetin Cancavid denen milislerin eseri olduğunu iddia ediyor. Merkezden çok uzakta ve Türkiye büyüklüğündeki Darfur'daki otorite eksikliğini kabul ediyor. Suçlamalar ise milisleri bizzat Beşir'in yönlendirdiği şekilde.

Darfur'a gidenlerin gözlemleri de olayla ilgili şüpheleri artırıyor. Kimse Yok mu'nun bölgedeki faaliyetlerine katılan Abdurrahman Sanlı bunlardan biri. Hadisenin bazı güçlerce tahrik edildiğini düşünen Sanlı, Turuncu dergisine verdiği röportajda, Darfur ile Güneydoğu arasında paralellik kurarak şöyle diyor: "Darfur'da halkı korkutmak için planlı bir çalışma yapıldığı, gördüğümüz bölge insanının ısrarla vurguladığı bir konuydu. Anlatılan bir olay çok tanıdık. Halkın daha da korkması için köy sakinlerini meydana toplayan asiler, herkesi kurşuna dizdikten sonra bir kişiyi canlı bırakıyor. Amaç, dehşetin her yere aktarılmasını sağlamak."

Bu önemli kuşku ve çelişkilerin yanı sıra Asya, Afrika ve Ortadoğu'nun tavrı ortada iken, Batı'nın tavrını hiç şüphe etmeden mutlak doğru kabul etmek ne kadar doğru? Yetkililerin söylediğine göre, hem Hartum hem Darfur, Osmanlı geçmişimiz nedeniyle Türkiye'ye güven duyuyor. Benzer şekilde Batı'da ve İslam dünyasında güçlü bağlara sahip Türkiye'ye bu konuda taraf olma dışında bir rol düşünüyor. Aksi bir siyasetin bedelini merak edenler, 1960'larda Cezayir'in bağımsızlığı konusunda Türkiye'nin Batı ile hareket etmesinin sonuçlarına bakabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama neden gelmesin?

Abdülhamit Bilici 2009.03.11

Gazze krizinde İsrail'i karşısına alarak Türkiye, baltayı taş vurmıştu. İslamcı bir refleksle hareket ederek Hamas'a arka çıkan Ankara, hem bölgede arabuluculuk rolünü hem de Batı'nın gözündeki değerini yitirmişti.

Bu yaklaşıma delil bulmak da zor olmadı. Türkiye, kendini bölgenin vazgeçilmez aktörü sayıyordu. Ama izlediği bu siyaset yüzünden Obama'nın Ortadoğu temsilcisi George Mitchell'in gezi programına dahi girememişti. Davos'ta yaşananlardan sonra Türkiye'nin işi büsbütün bitmişti.

Ancak süreç, içeride ve dışarıda bu görüşü seslendirenlerin beklediği gibi gelişmedi. Zira çok geçmeden Mitchell, Ankara'da görüldü. Üst düzey temaslar bununla da sınırlı kalmadı. Önce Obama, hem Edoğan'ı hem de Gül'ü arayıp övgü dolu sözler sarf etti. Cumartesi günü de Dışişleri Bakanı Hillary Clinton geldi. O da sık sık

Türkiye'nin 'küresel liderlik' rolünden bahsetti. Daha da ötesi, ABD Başkanı Obama'nın kısa süre içinde Türkiye'ye geleceği haberini verdi.

Yukarıdaki analizi yapanların bu kadar yanılmasının en büyük nedeni, dindar bir kimliğe sahip iktidara duydukları öfkenin objektif analiz yapmalarına fırsat vermemesi. İkinci neden ise kendi siyasî senaryoları ile gerçekleri karıştırmaları.

İsterseniz, ilkinden başlayalım: Öfkelerinden bir lahza sıyrılırsalar, dış siyaset açısından Türkiye'nin bu dönemde hem Batı'da hem de Doğu'da tarihi açılımlara imza attığını görecekler. Şimdiye kadar çağdaşlık konusunda çok iddialı hükümetler göreve geldi. Ama çağdaşlaşma açısından en somut adımlardan biri olan Türkiye'nin Avrupa Birliği ile müzakere süreci, gizli İslamî ajandası olmakla itham edilen bu hükümet döneminde başladı. Türkiye, Batı'ya yönelip Doğu'yu unuttu mu? İslam Konferansı Teşkilatı genel sekreterliği görevi ilk kez bu dönemde Türkiye'ye verildi, hem de seçim yoluyla. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun başarılı performansının da etkisiyle üyeler, aralarında uzlaşarak görev süresini bir dönem daha uzattılar. Türkiye, ilk kez Arap Ligi ile temasa geçti. Afrika Birliği'nin stratejik ortağı oldu. Hem Türk dünyası ile hem de Rusya ile ilişkiler güçlendirildi. Bu çabalar sayesinde Türkiye, BM'ye üye ülkelerin yüzde 80'inin desteğini alarak, rekor bir oyla Güvenlik Konseyi üyeliğine seçildi.

Bu çevrelerin analizini çarpıtan ikinci neden ise artık çok açık: AK Parti'nin, İslamî bir ajandası olduğunu sürekli tekrarlayarak, içeride ve dışarıda hassas çevreleri hükümet aleyhine çevirmek ve demokrasi dışı girişimlere meşruiyet sağlamak.

Akşamdan sabaha, Türkiye'nin Batı'dan koptuğunu söyleyenler, Batı'nın kolay kolay bu yeni Türkiye'den vazgeçemeyeceğini de anlayamıyor. Bunun, biri pozitif, diğeri negatif iki sebebi var. Pozitif yanı, Türkiye'nin son dönemde bölgede ağırlığı hissedilir bir aktör haline gelmesiyle ilgili. Afganistan'dan Darfur'a, Filistin'den Lübnan'a, Kafkaslar'dan Irak'a, enerjiden teröre hiçbir konu yok ki; Türkiye denklemin dışında olsun. Türkiye, artık olayları anlamsız kınamalarla geçiştirmiyor. Tavır alan, strateji geliştiren bir yapıda. Irak'taki Şii-Sünni ihtilafında da, Afgan-Pakistan krizinde de etkin. Lübnan'da da aktif olduğu gibi Hamas-El Fetih; İsrail-Suriye ihtilaflarında da devrede. Üstelik Müslüman kimliğiyle demokrasiyi bağdaştırdığı için de örnek bir ülke. Böyle bir ülkeyi, Avrupa'nın da, ABD'nin de dışlaması zor.

Negatiften bakıldığında ise Türkiye'yi dışlamanın özellikle Batı açısından maliyeti ve bedeli öne çıkıyor. Avrupa'da Türkiye'ye en soğuk bakan isimlerden Merkel bile bu gerçeği bildiği için Berlin'deki bir forumda şöyle diyordu: "Türkiye'yle ilgili nihai karar ne olursa olsun, bu ülke daha sıkı şekilde Avrupa'ya bağlanmalı." Aynı nedenle AB belgelerinde Türkiye'nin tam üyeliği meselesi ne kadar belirsiz ve ucu açık ifadelerle ele alınırsa alınsın, bir husus çok net ifade edilir: Türkiye mutlaka Avrupa'ya demirlemelidir. Müzakere Çerçeve Belgesi'ndeki şu ifade bu açıdan çok önemli: "Türkiye'nin üyelik yükümlülüklerini tam olarak üstlenecek durumda olmaması halinde Avrupa yapılarına mümkün olan en güçlü bağlarla kenetlenmesi sağlanmalıdır."

Sonuç olarak, Türkiye Doğu'ya her adım attığında 'Batı'dan kopuyor' evhamına kapılmak yersiz. Aksine Doğu'da ne kadar etkinliğimiz artarsa, Batı'da o kadar kıymetimiz bilinecek. Böyle bir ülkeye Papa da gelecek; İngiliz Kraliçesi de gelecek; Suud Kralı da gelecek, Obama da. Kim bilir belki de Avrupa'ya, Asya'dan gireceğiz...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk solunun darbe aşkı!

Türkiye'yi anlamaya çalışan yabancıların işi zor. Zira dünyada genel geçer yaklaşımların çoğu bu ülkede anlamını yitiriyor. Ülkemizdeki sağ ve sol çizgilerin duruşları ile dünyadaki yaklaşımları arasındaki tezat, bunun herhalde en çarpıcı örneklerinden.

Solun fikir gazetesi olmakla övünen bir gazetenin hem Genel Yayın Yönetmeni'nin hem de Ankara Temsilcisi'nin bir askeri darbeyle hükümeti yıkmayı amaçlayan Ergenekon örgütünün yöneticisi olmakla suçlanması, normal şartlarda akla ziyan bir iş. Çünkü evrensel anlamda, solda konuşlanmış bir fikir gazetesinden beklenen, sandığı rafa kaldırmaya çalışan güç odaklarının değil, halkın ve demokrasinin yanında yer almasıdır. Ama Türkiye olunca hiç böyle olmuyor. Birde Bir de Türkiye'nin yakın tarihini bilmiyorsanız, işin içinden çıkmanız ve oluşturulan Ergenekon karşıtı havaya kapılmamanız kolay değil.

Türkiye gibi, askeri müdahalelerden ve devlet içindeki karanlık yapılardan çok çekmiş Yunanistan ve İspanya gibi ülkelerde demokrasi mücadelesinde öncülüğü hep sol yaptı. Toplumdan, halktan, güçsüzlerden yana olduğunu söyleyen sol çizgi için zaten başkası da düşünülemezdi. Bazı istisnalar olsa da evrensel düzeyde doğru olan bu tablo, maalesef Türkiye'ye dünden bugüne hep aksiyle yansıdı. Cumhuriyet tarihinde cuntacı darbe geleneğini başlatan 27 Mayıs'ı kutsayanlar hep sol oldu. O tarihten sonra da aynı yöntemle yönetimi ele geçirme fikri, Doğan Avcıoğlu'ndan İlhan Selçuk'a, Uğur Mumcu'dan Doğu Perinçek'e solun önde gelen isimlerinin sürekli hayalini kurduğu bir hedefti.

Dolayısıyla bugün de darbe günlükleriyle deşifre olan, Ergenekon soruşturmasıyla ortaya çıkan cunta yapılanmasının içinde de solun önemli isimlerinin yer almasında aslında şaşılacak bir durum yok. Avrupa'da sol, gladyo, kontgerilla gibi yapıların üzerine giderken, Türkiye'de solda siyaset yapan CHP liderinin Ergenekon'un avukatlığına soyunması da çok tuhaf değil.

"Neden sol bizde böyle?" sorusuna cevap ararken, Mümtaz'er Türküne Hocamızın son kitabı "Darbe Peşinde Koşan Bir Nesil: 68 Kuşağı" imdadıma yetişti. Mümtaz'er Hoca'nın kendi hayatından kesitlerle zenginleştirdiği kitap, cevabını aradığım bu konuda önemli ipuçları taşıyordu. Türküne, özetle Türkiye'de solun kendine mal ettiği 68 kuşağı anlayışının da dünyadan kopuk olduğunu söylüyordu.

Bir solukta bitirdiğim kitabın, bu kadar sürükleyici olmasında ele, alınan konuların ilgi çekiciliği kadar izlenen yöntemin de payı vardı. Başta yakın tarih, siyaset teorisi ve pratiği alanında derin vukufiyeti olan Türküne, kitabı kaleme alırken Cemil Meriç'in tavsiyesine uyarak akademik jargondan uzak durmuş. Sade ve öz bir şekilde 68 kuşağı üzerinden Türk solunu tahlil etmiş.

Kitap bir yandan Türk solunun karakteristik özelliklerini irdelerken, diğer yandan bizdeki solun neden Avrupa'nın tam tersi istikamette sürekli darbecilerle kol kola girdiğini izah ediyor: 68 kuşağının Türkiye versiyonu, planlanan sol bir askeri darbenin sivil uzantılarından başka bir şey değildir. Avrupa'da 68 kuşağı gençler özgürlük peşinde koşarken, bizdekiler darbe şartlarını oluşturmak için sokağa dökülmüşlerdi." Önde gelen 68 kuşağı temsilcilerinin kendi ifadeleri, bu konuda başka söze hacet bırakmayacak cinsten. Bazı ifadeler o kadar tanıdık ki, insan sanki 40 yıl önce yaşanmış olayları değil Ergenekon iddianamesini okuyor gibi oluyor. Mesela 68'in Deniz Gezmiş ayarındaki isimlerinden Mustafa Celil Gürkan, "Hepimiz cuntacıydık. Ordunun siyasi hayata 27 Mayıs'taki gibi müdahale etmesini çok istedik. Bunun için gece üçlerde yürüyüş yaptık." diyor. Silahlı bir eyleme katılmasına rağmen, nöbetçi savcılar ve ayarlanan mahkemeler sayesinde nasıl 2 haftada tahliye edildiğini anlatıyor.

O yıllarda Mülkiye'de öğrenci lideri olan Prof. Erdal Yavuz'un söyledikleri de hiç yabancı değil. 1969 Mayıs'ında Yavuz'u karşısına alan 3 albay, bir askeri darbe gerekçesi arandığını, bunun için bir yürüyüşe katılan profesör ve yargıçların üzerine ateş açılacağını, ölenlerin olacağını söylüyorlar. Bir ricada bulunuyorlar: Öğrenciler uzak dursun. Yavuz, bu planı arkadaşları Mahir Çayan'a, Doğu Perinçek'e ve Uğur Mumcu'ya anlatıyor. Hepsisi de

onaylıyor!! Çünkü o günlerdeki sohbetlerinin çerezi şudur: Bir darbe olsa, Mümtaz Soysal başbakan; Muammer Aksoy da cumhurbaşkanı olsa...

Bu tabloya bakınca, Selçuk ve Balbay isimlerinin neden darbe iddianamesinde yer aldığını anlamak zor değil. Can çıkmadan huy çıkmıyor. Bugün olanları anlamak için Ergenekon'u 40 yıl öncesiyle okumak şart.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rus aydınlar Gülen'e soruyor

Abdülhamit Bilici 2009.03.18

Ne anlı şanlı yazarların cuntacılık notları, ne de bütün dünyanın keyfini kaçıran ekonomik kriz havası vardı Belek'te. Antalya'nın bu şirin beldesi, hafif yağmurlu Akdeniz havasının tesiri altında pırıl pırıldı.

Dışarıdaki bütün gerilime inat, bir bölümüne katıldığım Diyalog Avrasya toplantısında umut vardı. Rusya'dan, Türkiye'den, Gürcistan'dan, Tacikistan'dan ve Avrasya'nın daha birçok ülkesinden gelen aydınlar bir masa etrafında toplanmış, bir yıl boyunca bölgenin huzur ve selameti için neler yapabileceklerini konuşuyorlardı. Başkanlığını her ülkenin ak saçlısının yaptığı milli komiteler, yapılacak toplantıların, düzenlenecek konferansların, verilecek ödüllerin takvimini hazırlıyordu.

15 sene önce yan yana gelmesi dahi düşünilemeyen insanlar, şimdi tarih kitaplarının incelenerek, bölge halkları arasında kin ve nefret aşıl原因an ifadelerin ayıklanması gibi iddialı projeler üzerine kafa yoruyordu.

Bir gerilimden diğerine yuvarlanan dünyanın orta yerinde, dünün 'düşman' kardeşlerinin, insani idealler etrafında bir araya gelmesi, umut vaat eden, şaşırtıcı denecek kadar güzel bir manzaraydı.

Üstelik şaşırtıcı olanlar, bu tablo ile sınırlı değildi. 1 yıl aradan sonra yayın hayatına başlayan Diyalog Avrasya Platformu'nun dergisi 'da', okurun karşısına Fethullah Gülen kapağıyla çıkmıştı. Derginin Türkçe ve Rusça olarak iki dilde yayınlandığı ve Gülen isminin Rusya'daki okullar nedeniyle son dönemde ne kadar çok gündeme geldiği dikkate alınırsa, gerçekten de bu şaşırtıcı ve cesur bir adımdı. Üstelik dergi, Rus bilim adamları ve gazetecilerin, Gülen ile yaptığı kapsamlı bir röportaja yer veriyordu.

Türkiye'deki kimi aydınlar hiçbir kitabını okumadan, nesnel hiçbir araştırma yapmadan Gülen'i yaftalamayı tercih ederken, Rus aydınlar önce hareketi incelemiş; sonra da kafalarına takılan soruları doğrudan muhatabına yöneltmişlerdi.

Antalya dönüşü merakla satır satır okuduğum röportaj, cevaplarıyla olduğu kadar sorularıyla da dikkat çekiciydi. Rusya Bilimler Akademisi'nden ünlü şarkiyatçı Prof. Rostilav Ribakov'un, Rusya'nın en önemli İslam hukuku uzmanı Prof. Leonid Sukiaynen'in, Rodina Dergisi Yönetmeni Tatyana Filippova'nın sorularındaki ifadeler, Gülen'in fikirlerine Rusya gibi bir coğrafyada ne kadar değer verildiğine dair ipuçları taşıyordu. Mesela Prof. Sukiaynen, Gülen'i 'önde gelen İslam düşünürlerinden biri' diye tanımladıktan sonra, Mısırlı düşünür Muhammed Abduh ile fikirleri arasındaki farkı soruyordu.

Gazeteci Filippova ise Gülen'in eğitim alanındaki fikirlerinin Rusya, Amerika ve Avrupa örneklerinde nasıl uygulanabileceğini merak ediyordu. Bir başka Rus aydın, Gülen için 'engin hayat tecrübesine sahip bir düşünür' sıfatını kullanıyordu.

Aydınların soru listesinde, Türk-Rus ilişkileri, modern dünyada İslam'ın yeri, siyasal İslam, küreselleşme, Rus Müslümanları gibi daha pek çok konu yer alıyordu. Gülen'i sevenlerin de ona şüphe ile bakanların da bu

sorulara verilen cevapları okumasında büyük fayda var.

Bu arada cevaplar arasında, iki ülke ilişkilerine kafa yoranlar için de ilginç notlar yer alıyor. Mesela, Gülen'in, edebiyat tarihi üzerinden Türk ve Rus milletlerinin ortak çizgileri üzerine yaptığı tahlil çok çarpıcı. Rus edebi eserlerinden takip ettiği kadarıyla son dönem Rus ve Türk tarihleri arasında büyük paralellikler gördüğünü ifade eden Gülen'e göre Gogol'un Ölü Canlar'da anlattığı köylüler ile bizim köylülerimiz arasında fark yok. Batı karşısında kendi kültürünü korumaya çalışan Çehov ile Ahmet Mithat Efendi ne kadar birbirine benziyorsa, Rusya'daki Tolstoy-Turgenev kavgası da bizdeki Mehmet Akif-Tevfik Fikret kavgası gibi. Puşkin'den Dostoyevski'ye uzanan derin bir sosyo-edebi tahlil yapan Gülen'in, Sovyet rejiminin bile bizdeki kadar dil ve edebiyata müdahale etmemiş olmasını Rusya'nın bir artısı olarak hatırlatması çok manidar.

Ne güzel... Dün hayal dahi edilemeyenler bugün gerçek oluyor. Birbirine düşman coğrafyaların insanları, Belek'te aynı masa etrafında buluşuyor. Ateizmin, silindir gibi üzerlerinden geçtiği Rus aydınlar, Erzurum doğumlu bir mütefekkeri hürmetle anlama gayretinde...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Darbeci için milli dava!

Abdülhamit Bilici 2009.03.21

Cumhuriyet yazarı Mustafa Balbay'ın kaleme aldığı söylenen 'darbe günlüğü', dış politikadaki kritik konuların, demokratik iktidarlara hizaya sokmak için nasıl insafsızca kullanıldığının delili.

Sarıköz, Ay Işığı gibi darbe planlarının başladığı dönemde, çiçeği burnunda AK Parti iktidarına karşı kullanılacak çok iyi iki malzeme vardı. Bunlardan biri Kıbrıs; diğeri Kuzey Irak, PKK, ABD ile ilişkiler gibi çetrefil konuların tümünü kapsayan tezkere konusu idi.

Tüm rakiplerini Meclis dışında bırakarak büyük bir güçle iktidara gelen AK Parti'yi yıpratmanın en kestirme yolu, milli davaları sattıkları havasını yaymaktı. Nitekim hükümetin Kıbrıs'ta çözüm yanlısı tavrının nasıl bazılarını çılgına çevirdiğini; çözüm için New York'ta görüşmeler yapılırken darbe girişimlerinde ismi geçen zevatın görüşmeleri sabote etmek ve iktidarı boşluğa düşürmek için bir bildiri yayınlamayı bile düşündüklerini biliyoruz. Danışmanı Mümtaz Soysal ile birlikte Cumhurbaşkanı Denktaş'ın, çözümden uzak durmak için sergilediği direnişi de...

Hemen her konuda konuşanların, tezkere gibi doğrudan milli güvenlikle ilgili bir hususta sessizliği tercih etmesi de galiba aynı mantığın ürünüydü. Zira ortada iki tarafı da pis bir durum vardı. AK Parti, ya ABD'nin yanında savaşa girecek ve hem Amerikancı damgalanacak hem de Irak'tan gelecek cenazelerin faturasını ödeyecekti. Karşı çıksa, ABD ile arası açılacak ve Washington'ı iknaya uğraşan darbecilere gün doğacaktı.

Balbay'ın günlüğünde iftiharla anlatılan ve o kritik günlerde Cumhuriyet'e manşet olan "Genç subaylar rahatsız" haberi de aynı oyunun parçasıydı. Belki, CHP'nin tezkereye şiddetli muhalefetine arkasında da ABD ile AK Parti'nin arasını açma planı yatıyordu.

Ancak kimilerine göre çok şanslı, kimilerine göre ise dualı olduğu için AK Parti, tüm acemiliğine rağmen iki tuzaktan da akla ziyan bir biçimde sıyrıldı. Hükümet, tezkereyi Meclis'e sevk etmesine ve parti üyelerinin çoğu olumlu oy kullanmasına rağmen, malum tezkere kabul edilmedi. Bu, sadece AK Parti'yi kumpastan kurtarmadı. Türkiye'yi, Irak batağına saplanma riskinden kurtardığı gibi, İslam dünyasında 'ABD'ye hayır diyen ülke' statüsü kazandırdı.

Kıbrıs'ta da durum farklı olmadı. AK Parti, aleyhine kullanılabilecek bazı yönleri de olmasına rağmen Annan Planı temelinde bir çözümü destekledi; ama referandumda Türklerin kabul ettiği plan, Rumlarca reddedilince hem riskler ortadan kalktı hem de ilk kez Türkiye'nin çözüm isteyen taraf olduğu tescillenmiş oldu.

Aslında buraya kadar anlatılanlar, konuyu biraz yakından takip edenlerin az çok bildiği gerçekler. Ama Balbay'ın günlüğü sayesinde, milli dava Kıbrıs'a yüklenen misyonu darbecilerin ağzından öğrenmiş olduk. Şener Eruygur ile Balbay arasındaki Kıbrıs diyalogunu birlikte okuyalım:

Ş.E.- Arkadaşlar haklısınız da, ne yapacağız, ülke batıyor, size söyleyeyim... Her şey kayıp gidiyor... Ne yapacağız, bu batışı hep birlikte izleyecek miyiz? Olamaz böyle bir şey.

-O konuda haklısınız. Bizler de yazıyoruz... Mesela Kıbrıs, gitti gider... Kıbrıs'ta ne yapılabilir?

Ş.E.- Şimdi biz Rauf DENKTAŞ'a büyük destek veriyoruz. Adam, hakkını yememek lazım kahramanca mücadele ediyor. Hem içeriye karşı hem dışarıya karşı... Örneğin ben ayda en az 2-3 kez arıyorum kendisini, aman ha sağlam durun diyorum...

- New York'ta bir şeyler oluyor... Bu aşamada ne yapmak lazım?

Ş.E.- Tabii oradaki gelişmeleri izliyoruz. Çıkan sonuca göre bir şey yapmak gerekiyor. Belki yazılı bir metin, belki bir bildiri gerekir...

Bu konuşmanın devamındaki bir cümle ise insanın kanını donduracak cinsten. Çünkü sarf edilen ifade, hükümetin emrinde olması beklenen bir komutanın, bir milli davayı iktidar aleyhine kullanmaktan çekinmeyeceğini gösteriyor. Eruygur, şöyle diyor: "Bunların Kıbrıs'ın altında kalmasını sağlamak, ama Kıbrıs'ı da kaptırmamak... Çok ince bir durum."

İbretlik bir manzara değil mi? Bir sonraki yazıda, bugünlerde Kıbrıs gibi iktidar aleyhine kullanılmak istenen başka bir dış politika konusunu ele alacağız. Bakalım, bu konuyu tahmin edecek misiniz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kıbrıs'ı sattılar, sıra Azerbaycan'da!

Abdülhamit Bilici 2009.03.25

Mustafa Balbay'ın darbe günlüğü, Kıbrıs'ın cuntacı ekipçe nasıl kullanıldığını gösterdi. Şener Eruygur, Kıbrıs'ın darbe stratejisindeki yerini şöyle ifade ediyordu: "Bunların Kıbrıs'ın altında kalmasını sağlamak, ama Kıbrıs'ı da kaptırmamak...

Çok ince bir durum."

Bir önceki yazıda, bu amaçla kullanılan konuların Kıbrıs'la sınırlı olmadığını söylemiş; yeni dönemde kullanılma riski yüksek olan konuyu tahmin etmenizi istemiştik. Gelen cevaplar, daha çok Kuzey Irak'a işaret ediyor.

Doğrusu, bu, bir sene öncesine kadar doğru tahmindir. Hükümeti, tepkisel bir sınır ötesi operasyona zorlayan, hatta Barzani'nin hedef alınmasını isteyen manşetlerin atıldığı günlerde K. Irak mayınlı bir tarlaydı.

1 Mart tezkeresinde olduğu gibi, yine iki ucu da pis bir durum vardı. Hükümet, kanlı baskınlar ve acılı manşetler karşısında, ya sessiz kalacak ve halkın gözünden düşecek; ya da ani bir operasyon yaparak hem uluslararası toplumla hem de Iraklı Kürtlerle karşı karşıya gelecekti.

Ancak bu meselede ciddi mesafe alındı. PKK'nın Dağlıca ve Aktütün baskınlarıyla yaptığı tahriklere ve içerideki salvolara rağmen, operasyondan önce diplomatik zemini hazırlandı. MGK kararlarına da yansıyan bir Ankara uzlaşması üretildi. Mesela, Irak'taki tüm gruplarla temasa geçme iradesi, tahriklerin tam aksi yönde bir duruştu.

Bu adımlarla, ABD'nin de Bağdat'ın da işbirliği ile operasyon yapıldı. Harekâta rağmen K. Irak ve Bağdat ile münasebetler gelişti. Talabani, Ankara'ya geldi. İlk kez Kürtlerle resmi temas kuruldu. Ve en son Cumhurbaşkanı Gül'ün Irak ziyaretinde Talabani, PKK'dan silah bırakmasını veya Irak'ı terk etmesini istedi. Gül de bölgeyi, ilk kez Irak Anayasası'ndaki adıyla andı. Dolayısıyla konunun aleyhte kullanılma ihtimali zorlaştı.

Şimdi kapıda bekleyen tehlike, Ermenistan ile ilişkiler. Son dönemde başarıyla sürdürülen 'komşularla sıfır problem politikası'nın işlemediği tek ülke Ermenistan. Diaspora uzantısıyla ele alındığında, Türkiye'ye olumsuz etkisi cirminin çok üstünde bir sorun bu. Malum, Gül'ün Erivan'a yaptığı futbol gezisiyle başlayan bir yumuşama süreci var. Washington'ın nabzını iyi tutan Ömer Taşpınar gibi isimler, seçim sürecinde soykırımı tanıma sözü veren Obama Türkiye'ye gelmeden bazı adımlar atılmasını, mesela Ermenistan'a sınır kapısının açılmasını hararetle tavsiye ediyorlar.

Ancak hükümet, bir yanda Erivan ve Rusya, diğer yanda Avrupa, ABD ve diasporayı içine alan bu zor ilişkiler sürecini, Azerbaycan ile sıkı temas halinde yürütmesine rağmen Bakü'den tuhaf sesler geliyor.

Ergenekon ile bağları olduğu tahmin edilen bazı çevrelerin Azerbaycan medyasına yansıyan görüşleri, Kıbrıs konusunda ulusalcıların yazıp çizdiklerini hatırlatıyor. 'İhanet' gibi ağır ithamlar taşıyan bu yazılarda dikkat çeken nokta, Türkiye'nin veya Ankara'nın değil, doğrudan AKP'nin hedef alınması. İsterseniz rastgele bir gazetede çıkan şu satırlara bakalım:

"Tarihî ihanetin başlangıç çizgisine "gıpta edilecek" bir hızla yaklaşan AKP, bir adımıyla daha, Türkiye ve Azerbaycan'ın çıkarlarını, partinin çıkarlarına kurban etmekte tereddüt etmeyeceğini gösterdi. Bu kez, Ermenistan ile ilişkilerin normalleştirilmesi ve sınırların açılmasından değil, bunu Karabağ ihtilafının çözümü dışında yapma konusunda anlaşmaktan bahsediyoruz."

Bir kısım Azeri medyası, Özal'dan beri Türk hükümetlerinin izlediği, Ermeni işgali bitmedikçe Erivan'la ilişkilerin normalleştirilmeyeceği ilkesinin, AKP tarafından ihlal edildiğini yazıp çiziyor. Erdoğan'ın işgal bitmeden Ermenistan ile kardeş olmak için acele ettiği söyleniyor. Hatta Bakü'deki Aliyev-Babacan buluşmasında, konu Ermenistan'la ilişkilerin normalleşmesine gelince, Aliyev'in görüşmeyi terk ettiği dedikodusu yapılıyor. Bir başka yazıda, iki ülke ilişkilerinin kritik noktada olduğu, ama Azerbaycan iktidarının bu 'ihanet planı'nda yer almadığı söyleniyor.

Cumhurbaşkanı Gül'den Dışişleri Bakanı Babacan'a yetkililer, Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin normalleşmesinin, Karabağ sorununun çözümüne bağlı olduğunu sürekli tekrarlamasına rağmen, AK Parti ihanetle suçlanıyorsa buraya bir mim koymalı. Zira dün Kıbrıs ve Kuzey Irak'ı kullananlar, bugün Azerbaycan'ı gözüne kestirmiş olabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ergenekon, elçileri de fişlemiş!

Abdülhamit Bilici 2009.03.28

Yakın tarihi yazmayı düşünenler, Ergenekon iddianamelerini hazırlayan savcılara ne kadar teşekkür etse az. Son dönemde yaşadığımız tuhaf olayların perde arkasına dair o kadar bilgi ve belge ortaya koydular ki, okurken

bile insanın başı dönüyor.

Şimdi araştırmacılara düşen görev, bir yandan eldeki bu materyali incelerken, diğer yandan yaşadıklarımızı hatırlayarak anlamlı parçaları yan yana getirmek ve puzzle'ı çözmek.

1909 sayfalık ikinci iddianameyi okurken, birkaç bölümde karşılaştığım bilgileri yan yana getirince, çok tartışılan bir hadisenin zihnimde aydınlandığını hissettim. Olay, dönemin Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün, Cumhurbaşkanı Sezer'e bir türlü büyükelçi beğendirememesi idi. Hatırlarsanız, Londra Büyükelçiliği'ne atanan MGK Genel Sekreteri Yiğit Alpogan'ın yerine hükümetin önerdiği 4 büyükelçiye de Sezer hiçbir gerekçe açıklamadan veto etmişti.

Sezer'in vetoları, MGK Genel Sekreterliği ile sınırlı kalmadı. Gül'ün Dışişleri'ndeki beş müsteşar yardımcılığı için önerdiği 5 elçiye de gerekçe göstermeden veto etti. Feridun Sinirlioğlu, Ünal Çeviköz, Uğur Doğan, Haydar Berk ve Selim Kuneralp'in isimlerinin yer aldığı üçlü kararnamenin Köşk'ten dönmesi herkesi şaşırttı. Çünkü Dışişleri, tarihte ilk kez toplu Çankaya vetosuyla karşılaşıyordu. Veto edilen elçi sayısı 9'a ulaşmıştı. Buna çok sinirlenen Dışişleri Bakanı Gül, "Bakanlığımda elçi kalmadı." diyerek tepkisini dile getirdi.

Sezer'in, bürokrasinin başka birimlerindeki atamaları AK Parti kadrolaşması diyerek engellemeye çalışması bir yere kadar anlaşılabilirdi. Ama askeriyeden sonra en cumhuriyetçi kurumlarından biri kabul edilen, güçlü bir devlet geleneğine sahip olan ve muhafazakâr çevrelerin 'monşer' diye nitelediği Dışişleri kadrolarının da veto yemesi tuhaftı.

İkinci iddianamenin 497. sayfasındaki bilgiler, bu duruma fazla şaşırmamak gerektiğini gösteriyor. Çünkü bu belge, Ergenekon'un diplomatları da fişlediğinin delili. 5 numaralı CD'deki "Dışişleri1.xls" isimli dosya, diplomatların nasıl fişlendiğini ortaya koyuyor. Savcı, isimleri saklı tuttuğu için, veto edilen isimlerin listede olup olmadığını bilemiyoruz, ama Ergenekon'un diplomatları nasıl tasnif ettiğine dair önemli ipuçları var. İsimlerin karşısına yazılan notlar, Ergenekon gözünden bir Dışişleri fotoğrafı da veriyor:

"İrtibat var; yardımcı oluyor; kadına çok düşkün, önü kesilebilir, korunmalı; her yönüyle güvenilir, yardımcı olunmalı; bakanlıkta etkili, faydası oluyor, terfi için beklentileri var, desteklenmeye devam edilmesi uygun; desteklendi, önemli faydaları oldu, işbirliğine açık; yardımcı olmuyor, mesafeli; istihbarat kabiliyeti var; destek vermiyor, önü açık değil; kullanılmaya müsait; uluslararası bağlantıları çok etkili, emeklilik sonrası planlanmalı; izlemekte fayda var, faydalı olmaya devam ediyor, girişinde gereken destek sağlandı; dönüşünde korunmalı, verdikleri alındı, tutuk, ikili ilişkilerde sıkıntılı, işaret ettikleri desteklenmeli, kariyeri sağlam, işbirliğine devam, tayini halledildi, tavsiye üzerine irtibata geçildi; büyükelçiliği desteklenmeli, aşırı sol eğilimleri sorun olabilir, etkin bir göreve atanması desteklenmeli, İP ile ilişkileri kullanılabilir, bağlantı tam, yararlı bilgi ve temaslar sağladı, köşkte başlaması sağlandı, büyükelçi olması temin edilmeli, aktif görev alması sağlanmalı, ailecek İşçi Partili..."

Kuşkusuz bu, hobi olarak yapılan bir çalışma değildi. Hem irtibat için hem de atama durumlarında dikkate alınacaktı. Şimdi bu karenin yanına, iddianamenin başka bir bölümünde anlatılan, Ergenekon yöneticileri İlhan Selçuk ile Mustafa Balbay'ın Cumhurbaşkanı Sezer ile irtibatları eklenince resim daha da netleşiyor. Çünkü iddianameye göre, Balbay ve Selçuk, Sezer'le defalarca randevusuz görüşmüşler. Ayrıca Sezer'in, Balbay ve Selçuk'a "Ankara'ya gelince haber verin, yazılı randevu başvurunuzda gerek yok. Mutlaka zaman ayırırız" dediği, "Yapabileceğim bir şey varsa mutlaka söyleyin" diye tembihlediği belirtiliyor.

İşte kareler yan yana getirildiğinde ortaya çıkan manzara bu. Kim bilir, yan yana getirilmesi gereken daha ne kadar çok kare var. Bu arada diplomat olsam, Ergenekon'un hakkımdaki notunu merak ederdim.

Taziye-Hepimizi hüzne boğan bir vedayla aramızdan ayrılan Muhsin Başkan'a ve aynı kaderi paylaşan yol arkadaşlarına Mevla'dan rahmet, sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Halife' Erdoğan kime karşı!

Abdülhamit Bilici 2009.04.01

Evet, yanlış okumadınız. Almanya'da yayınlanan Frankfurter Rundschau isimli sağ eğilimli gazetede ki haberin başlığı aynen böyle. Sol eğilimli Süddeutsche Zeitung'un başlığı da pek farklı değil: "Erdoğan hangi zihniyetin çocuğu?"

Avrupa'da sağ ve solun, dünyaya ve ülkemize bakışlarının farklı olduğunu iyi biliyoruz. Mesela, Avrupa solu, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olmasında sakınca görmez. Ama sağ, şiddetle karşıdır. Sol çizgiyi İşçi Partisi eski lideri Blair, sağ ise Hristiyan Demokrat Angela Merkel temsil eder.

Bu önemli farklara rağmen iki gazetenin, Türkiye'nin Danimarka Başbakanı Rasmussen'in NATO genel sekreterliğine itirazına karşı çıkmada hemfikir olması çok ilginç.

Baştan aşağı kaba ve küstah bir üslupla kaleme alınmış yazıları okurken, insan olağanüstü centilmen görüntü arkasında bazen Batılı kafaların ne kadar önyargıların esiri olduğunu görüyor.

Sanırsınız ki, Bay Rasmussen dünya barışına katkısı dolayısıyla Nobel'e layık bir isim. Türkiye de bu değerli ismin önünü tıkıyor.

Sanırsınız ki, Bay Rasmussen tam Huntington'ın arzuladığı gibi medeniyetler arası bir savaşa zemin hazırlayan karikatür krizinin baş aktörlerinden biri değil, bir barış havarisi.

Sanırsınız ki, bu zat, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 6 ülkenin büyükelçisi ile görüşmeyi reddederek, birçok insanın hayatını kaybettiği, küresel provokasyonda tetikleyici rol oynayan siyaset adamı değil, bir Mandela veya Gandhi.

Aklı başında bütün insanlar, 11 Eylül ve karikatür krizinin yol açtığı, İslam dünyası ile Batı arasındaki uçurumu kapatmaya çalışırken, böyle bir ismin NATO gibi bir kurumun başına geçmesinde hiç sakınca yok. Ama Müslüman çoğunluğa sahip tek NATO üyesi olan Türkiye'nin bu konuda rezervini ifade etmesi skandal!

Bütün dünya Afganistan'daki soruna bir çözüm bulmaya çalışırken ve konu NATO'nun da en önemli gündem maddesi iken Obama bu konuya öncelik vereceğini söylerken, Rasmussen'i NATO'nun başına düşünmek çok doğru! Ama kundaktaki çocuğun bile göreceği bu tercih fiyaskosunu dile getirmek facia.

Lütfen, bu zihniyetin olaya yaklaşımına bakın: "NATO bir savunma birliği olma ötesinde aynı zamanda bir değerler birliği olma iddiasındadır. NATO, ne derece böyle olduğunu Türk Başbakan Erdoğan'ın Rasmussen'e yönelik çıkışından sonra gösterebilme imkânına sahip olmuştur. NATO bu fırsatı değerlendirmelidir. Artık mesele kimin genel sekreter olacağı meselesi değil, NATO'nun inandırıcı olup olmadığı meselesidir. Savunma Paketi, sırf İslam ülkelerinde kendisinden nefret edildiği için Rasmussen'i genel sekreterlik görevinden mahrum bırakırsa, ahlakî açıdan dağıldığı anlamına gelir."

Rasmussen'e yetersizlik veya tecrübesizlik gibi nedenlerle değil, karikatür krizindeki rolünden dolayı karşı çıktığı için Erdoğan'a çok kızan beylerin önerisi şöyle: "NATO şayet kendisine sadık kalmak istiyorsa hem İslam

dünyasının baskısı hem de Başbakan Erdoğan'ın kendi iradesi neticesindeki çıkışını kabul etmeyip Rasmussen'i tereddütsüz genel sekreter seçmeli. Bunun dışındaki bir hareket insan hakları ve bireysel hakların dikkate alınmadığı ülkelerin baskılarına boyun eğildiği intibainı uyandıracaktır. ... NATO, dünyaya kırmızı çizgilerinin ne olduğunu göstermeli ve Türkiye'deki gelişmeleri değerlendirmeli; AB de Erdoğan'ın ne tür bir zihniyete sahip olduğunu sorgulamalıdır."

Sanki Erdoğan, Afganistan'da ciddi sorumluluklar üstlenmiş, NATO'nun en önemli ülkelerinden birinin lideri değil, aşağı mahallenin bekçisi. Sanki Türkiye, NATO, BM Güvenlik Konseyi, İslam Konferansı Örgütü üyeliği ve Medeniyetler İttifakı girişiminin eşbaşkanı sıfatlarıyla konularda görüş belirtmeye hakkı yok.

Üstelik bu beylerin çarpıttığı gibi konu sadece Türkiye'nin karikatür krizine bakışıyla ilgili değil ki. Türkiye kamuoyu, Rasmussen'i terör örgütünün yayın kuruluşu Roj TV'ye desteğiyle biliyor. Kamuoyu, bu ismi, 2005'teki Kopenhag ziyaretinde, Roj TV muhabiri de alındığı için Başbakan'ın protesto edip iptal ettiği basın toplantısından hatırlıyor. Türkiye, bu ismi, 2002 Kopenhag zirvesinde Danimarka televizyonuna yakalanan "Aralık 2004 tarihi Türkiye'yi oyalamak için süreci uzatmaya yetecektir." sözlerinden hatırlıyor.

Türkiye'nin bu isme itiraz etmesi için bunlar fazlasıyla yeterli. Karikatür meselesi ise Türkiye'nin küresel barışı düşünerek yaptığı ahlaki bir hatırlatmadan ibaret. Bu basit gerçeği anlamak istemeyenler, onu NATO'nun değil, BM'nin genel sekreteri yapsınlar. Belki o zaman dünya huzur bulur! Bizce, Türkiye'nin sözü eğip bükmesine gerek yok. Rasmussen'e 'hayır' demek, ölçsüz Batılı siyasetçiler için ders ve insanlık için jest olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

29 Mart'ın acı haberi

Abdülhamit Bilici 2009.04.04

Türkiye'ye dışarıdan bakanlar, 29 Mart'ı daha serinkanlı değerlendiriyor. Bu yüzden 7 yıldır iktidarda olan bir partinin yüzde 40'lara varan bir oy almasının, hezimet gibi ele alınmasına şaşıyorlar. Bunun nedeni, onların Ak Parti yandaşlığı değil. 22 Temmuz'a göre bir miktar gerileme olsa da bu oy miktarının da Avrupa ortalamasında çok yüksek olmasından.

Zira Avrupa'da bu oranda bir desteğin başarısızlık gibi görülmesi kolay değil. Örneğin, Nisan 2008'de İtalya'da yapılan seçimde 3 partinin blok olarak girdiği seçimde aldığı oy oranı, yüzde 46. Mart 2007'de İsveç'te birinci partinin oy oranı, yüzde 24.9. Kasım 2006'da Hollanda'da birinci partinin oy oranı farklı değil: Yüzde 26.5.

Kuşkusuz Ak Parti'nin oy oranında bir düşüş olduğu ve bundan çıkarması gereken önemli dersler olduğu aşikar. Ama bu algının doğmasında, yükselen beklentilerin payını unutmamalı.

Aslında 29 Mart'ta normal bir demokraside olması adetten kabul edilen oldu. İktidarda olmanın doğal yıpratıcılığının etkisiyle Ak Parti oy kaybetti; muhalefet de biraz oy aldı. Ama hala ortada iktidar alternatifi olma şansı olan bir muhalefet yok. Asıl tartışılması gereken, birçok ülkede ekonomik krizin etkisiyle hükümetlerin yıkıldığı, işsizliğin zirve yaptığı bir dönemde bile muhalefetin bunu oya dönüştürememiş olması. Hadiseye biraz gerçekçi bakmak gerekirse, 22 Temmuz'da ortaya çıkan seçim sonucunun, çok olağanüstü şartların ürünü olduğu, orada milletin önemli bir kısmının Ak Parti'ye değil, 27 Nisan askeri ve 367 yargı darbelerine karşı demokrasiye destek verdiği görülür.

Yani yüzde 47'lik başarı sıra dışı şartların ürünüydü. Kürt kökenli, milliyetçi, sosyal demokrat, liberal, dindar birçok insan bu müdahaleye tepki anlamında sandığa gitmiş ve mührünün ampülün altına basmıştı. Bu desteğin, ne kadar sıra dışı olduğunun en iyi göstergesi, Mart 2007'de Başbakan Erdoğan'ın oy tahmini soran gazetecilere yaptığı açıklamaydı. Erdoğan'ın partisinin genel seçimler için tahmin ettiği oy oranı, yüzde 28 idi. Ancak bilinen olaylar nedeniyle bu oran, genel seçimde neredeyse yüzde 17 oranında arttı. Dolayısıyla yükselen beklentiler ve 22 Temmuz'la yapılan yanlış kıyaslama bir kenara bırakılırsa, genel oy oranında büyük bir anormallik yok. Zaten dışarıdan bakanlar, yüzde 40'lık bir desteğe rağmen yapılan iktidarın tükendiği tartışmasını anlamakta zorlanıyor.

Bu seçimde, iktidarın performansı ile ilgili asıl düşündürücü nokta, yüzde 40 değil, Doğu ve Güneydoğu'daki oyların gerilemesi. Ak Parti Türkiye'nin tümünde oy alan tek parti. Ancak partinin 22 Temmuz'da bölgeden aldığı yüksek oy oranı, AB sürecinde yapılan reformların olumlu etkisini gösterdiği; halkın önceliğinin temelde iş, aş, hizmetler olduğu; PKK ile arasına mesafe koyamayan ve Kürt milliyetçilerini temsil eden partinin erimekte olduğu veya bir milliyetçi partinin kabul edilebilir düzeyine çekilmekte olduğu şeklinde okundu. Ancak 29 Mart'ta ortaya çıkan tablo, bu yaklaşımı sarstı.

Dışarıdan yapılan seçim yorumlarında da iktidarın oylarındaki genel gerilemeden çok bu noktaya vurgu yapılıyor. Bu, daha çok Ak Parti'nin reformcu niteliğinin pörsümesine bağlanıyor. Dikkat çeken nokta, bu gözlemin sadece Batı'da değil, AK Parti çizgisini gıptayla izleyen Ortadoğu'da da yapılıyor olması. Mesela, El Haliç Gazetesi'nin yorumu dikkat çekici: Erdoğan'ın başarılı olmasının nedeni, Türkiye'nin yakın tarihinde gördüğü en radikal reformları yapmasıydı. Erdoğan, ANAP'ın kaderini paylaşmak istemiyorsa tekrar reformlara dönmeli.

El Eham Gazetesi de oy düşüşünü, Kürt sorununa yanlış yaklaşıma bağlıyor. Hem Doğu'da hem Batı'da altı çizilen ortak nokta, Kürt politikasının başarısızlığı. Bu konu, sadece bir partinin oy kaybıyla ilgili değil. Türkiye'nin, vatandaşlarından bir kısmı ile sorunlu olduğu görüntüsü, son dönemde başarıyla uygulanan arabuluculuk politikasını olumsuz etkiliyor. Burada mesafe alamadıkça, ortaya çıkan manzara şu: Türkiye, Irak'ta Şii ve Sünnileri buluşturuyor. Pakistan ile Afganistan'ı; İran ile ABD'yi yakınlaştırıyor. İsrail ile Suriye, Hamas ile El Fetih arasında rol alıyor. Ama Kürtleri kucaklayamıyor.

Kuşkusuz sorunun çözümü, Türkiye'nin proaktif siyaseti için önşart değil. Ama bu dertten kurtulduğu gün, Türkiye'nin ağırlığının ve inandırıcılığın ne kadar artıracakını tahmin bile edemiyorum. Asıl o zaman Türkiye, çözümün adresi olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika düzeliyor, Avrupa Bush'laşıyor?..

Abdülhamit Bilici 2009.04.08

Ülkesinde tarih yazan Obama'nın daha 100 günü dolmadan Türkiye'ye yaptığı ziyarete 'tarihî' demeyeceksek, neye diyeceğiz? Gezi, zamanlaması ve detayları ile iyi hesaplanmış, tarihî bir ziyaretti. Verilen mesajlar kadar, gezinin rotası, kullanılan üslup, ikili ilişkiler ve İslam dünyası açısından taşıdığı anlam üzerinde ne kadar durulsa yeridir.

Tek ziyaretle bütün sorunların çözüleceği gibi bir iyimserliğe kapılmak elbette yersiz. Güzel sözlerin eylemlerle desteklenmesi gerektiği de aşikâr. Ama ilişkilerde liderlerin oynadığı rolü artık çok iyi biliyoruz. Halkımızın

Clinton ve Bush'a bakışındaki fark ortadayken, kimse ilişkilerde kişilerin önemsiz olduğunu söyleyemez. Bu, politikalar açısından da böyle: Guantanamo'yu kuran Bush'tu, Obama'nın ise ilk icraatı burayı kapatmak oldu. Bush, şer eksenini diyordu; Obama ise düşmanla bile diyalog diyor. Gezinin en önemli mesajı, bizatihi kendisiydi. Obama, geziyle Türkiye'nin önemini anladığını ve dış politika hedefleri açısından Türkiye'nin kilit konumunu gördüğünü vurguladı. Konuşmalarındaki mesajlardan bizce en önemlisini bir başka yazıya bırakıp, ziyaretin açığa çıkardığı kritik bir hususa değineceğim. Ziyaretin, Rasmussen krizi ile çakışması ve bu krizde Avrupa'nın Türkiye'ye yaptığı hoyrat muamelenin aksine Obama'nın Türkiye'nin önemine vurgu yapması bir gerçeği hatırlattı.

Bush dönemi istisna tutulursa, Türkiye, Batı ile ilişkilerinde Avrupa'ya kıyasla ABD ile daha iyi anlaşır. NATO üyeliğinden AB üyeliğine, enerjiden teröre birçok konuda ABD, Türkiye'yi daha iyi anlayıp buna uygun davranırken, Avrupa için bu söylenemez. İki tarafın PKK'yı terör örgütü kabul ediş tarihleri arasındaki fark, bunu görmek için yeter. Kendileri için hayati olan Nabucco projesinde bile Amerika'nın çabası Avrupa'dan fazladır. Balkanlar'dan Kafkaslar'a, Karadeniz'den Ortadoğu'ya Washington, Türkiye'nin önemini anlarken Avrupa, Türkiye'yi Rum Kesimi üzerinden cezalandırmayı tercih eder. ABD için Türkiye'nin İslam kimliği avantaj, Avrupa için korku kaynağıdır.

Bu farkta, Avrupa ile Türkiye arasındaki bin yıllık inişli çıkışlı tarihin kuşkusuz büyük payı vardır. Ayrıca "ekonomik dev, siyasi cüce" diye tanımlanan AB'nin stratejik miyopluğu da bunda etkilidir. Avrupa'nın Türkiye'yi gariban gurbetçilerle özdeşleştirmesi ve sürekli kendi zenginliğini paylaşmak isteyen bir yük olarak görmesi de bir faktördür. Her ne kadar Amerika daha dindar olsa da özellikle Kıta Avrupası'nın içine kapalılığını da hesaba katmak gerekir. Bu faktörlerden hangisinin etkili olduğu tartışılabilir da Avrupa'nın Türkiye'yi anlamada ciddi sorun yaşadığına kuşku yoktur.

Böyle olmasa, Clinton'dan Obama'ya Avrupa'nın da sevdiği liderler Türkiye'yi 'model ülke' görürken, Avrupa sudan bahanelerle sürekli Türkiye'yi dışlamaya çalışır mıydı? Böyle olmasa, Peygamber'e hakaret eden karikatürlerle özdeşleşen bir ismin NATO'nun başına düşünülmesine yaptığı haklı itirazdan dolayı Türkiye'yi bu kadar aşağılar mıydı? Böyle olmasa, ülkemizi en iyi tanıyan Avrupalı olarak bildiğimiz Olli Rehn, Rasmussen'e itirazı yüzünden Türkiye-AB ilişkilerinin bozulacağı tehdidinde bulunur muydu? Böyle olmasa, Merkel ve Sarkozy daha toplantı başlamadan Rasmussen'in genel sekreter ilan edileceğini açıklar mıydı?

Rasmussen krizi ve Obama ziyareti, Türkiye-AB-ABD üçgeninde sanki başa döndüğünü gösteriyor. Öyle anlaşılıyor ki, önümüzdeki dönemde Türkiye'nin Amerika ile ilişkileri güçlenirken, donma noktasına gelen AB ile ilişkiler en iyi ihtimalle umutsuz seyrini sürdürecektir. Halbuki geçtiğimiz 6-7 yıllık dönemde Türkiye, Irak'tan Filistin'e birçok konuda, Washington'a kıyasla Brüksel'e daha yakındı. Şimdi bu durumun, Bush'un izlediği yanlış politikalardan kaynaklanan bir istisna olduğu anlaşılıyor. Türkiye'nin diplomaside temsil ettiği uzlaşmacı tavır ile Obama'nın çizgisinin örtüştüğü oranda bu yakınlaşmanın ivme kazanacağı anlaşılıyor.

Eskiden olsa, bu değişimi, Avrupa'nın temsil ettiği özgürlük ekseninden, Amerika'nın güvenlik eksenine geçiş olarak algılar, üzüldüm. Ama artık Obama da 'reform, demokrasi ve diyalog' diyor. Yani, Türkiye reform dinamiğini kaybetmedikçe sorun yok. Üzücü olan, Bush döneminde aklı ve uzlaşmayı temsil eden Avrupa'nın, Bush'laşmaya başlaması. Avrupalılar ne derse desin, İslam dünyasında Peygamber'e hakaretle özdeşleşen birini NATO'nun başına geçirmek Bush'laşmaktır. Belki de Avrupa'yı hatalarını görene kadar kendiyi baş başa bırakmakta ve Türkiye'nin enerjiden bölge politikalarına Brüksel'e biraz mesafe koymasında fayda var. Zira kibrin bu kadarı en çok sahibine zarar verir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama'ya göre Türkiye'nin yeri neresi?

Abdülhamit Bilici 2009.04.11

Obama, içerde ve dışarıda yankısı süren Türkiye gezisinde birçok mesaj verdi. Ruhban Okulu'ndan Kürt meselesine, Ermeni meselesinden PKK'ya, ikili ilişkilerden AB sürecine birçok konuya değindi.

Seçim kampanyasında 'soykırımı' tanıma sözü veren Obama'nın, bu kelimeyi ağzına almadan fikirlerinin değişmediğini söylemesi, güncel açıdan ziyaretin en kritik mesajıydı. Erivan ile Ankara arasındaki yumuşama sürecini sabote etmemek için 24 Nisan'da olumsuz adım atmayacağını ima etmesi, eminim Türk diplomasisine rahat nefes aldırdı.

PKK'ya dair söyledikleri, aslında 5 Kasım 2007'de Erdoğan-Bush zirvesindeki çerçeveden farklı değildi. Bu görüşmede, Bush, Ankara'nın beklentilerini büyük oranda karşılamıştı.

AB sürecine ilişkin söyledikleri de Bush dahil tüm Amerikan yönetimlerinin rutin politikasının devamıydı. Obama, "NATO üyesi olan ve askerlerini Avrupa'nın güvenliği için riske atan Türkler neden AB üyesi olmasın, neden Avrupa'ya kayısı satamasın?" sözleriyle, Prag'daki çağrısını burada da yinelemiş oldu. "Bu Avrupa'nın işi." diyerek buna itiraz eden Sarkozy'ye verdiği zekice cevap, sözünün takipçisi olacağının işaretiydi: "Avrupa, ABD'nin her işini tartışıyor. Biz neden Avrupa'ya fikirlerimizi söylemeyelim?"

Eski Amerikan başkanlarının Türkiye konuşmalarına bakılırsa, hemen hepsinde Atatürk'le ilgili övücü pasajlar görülecektir. Yine bütün Batılı liderlerin, Türkiye'nin Müslüman nüfusa sahip ama laik ve demokratik bir ülke olmasına vurgu yapması da âdettendir.

Meslekte ustamız Cengiz Çandar'ın altını çizdiği, 'Amerika'nın İslam'la savaşmadığı ve savaşmayacağı' türden açıklamaları Bush da defalarca yaptı. Bütün bu mesajları önemli kılan, içeriklerinden çok, söyleyenin kimliği. Bush, o kadar itibar kaybetmişti ve sözleri ile eylemleri arasında o kadar uçurum vardı ki; mesajlarının ciddiye alınması zordu. Halbuki Obama, Amerika'nın kahir ekseriyeti Bush'un yanlış politikalarını alkışlarken Irak Savaşı'na karşı çıkmış biri. Duruşu kadar hayat hikayesi ile de etkileyici bir isim. Hepsinden önemlisi, ucu temsil ettiği ülkeye de dokunsa, ahlaki olma kaygısı taşıyan bir siyasetçi. "İran'ın nükleer silahına karşı çıkarken, biz de nükleer silahları azaltma gayretinde olmalıyız." sözlerini, ortalama bir siyasetçiden duyamazsınız.

Tabii, 2 günlük programa iyi dozda serpiştirilmiş semboller, verilen geziyi önemli kılma açısından mesajların önündeydi. İlk kez bir başkan, göreve başladıktan bu kadar kısa süre sonra Türkiye'ye geliyordu. Gezi, devletin, iktidarın, muhalefetin, azınlıkların ve hemen herkesin gönlünü alacak dengeli jestlerle doluydu. Anıtkabir'deki notlar, Erdoğan'ı makamında ziyaret, muhalefetle görüşme, ezan vurgusu, gençlerle ve dini liderlerle sohbet...

Yanlış anlaşılmasın; Obama'nın açıklamalarının önemsiz olduğunu ispata çalışmıyorum, sadece neyin ne kadar önemli olduğunu kendimce anlamaya çalışıyorum. Bence, Obama'nın ülkemize ilişkin yaptığı en çarpıcı tespit, Meclis konuşmasının sonunda saklıydı.

Oradaki fikirler, sadece Amerikalı liderlerin değil, bütün Batılı siyasetçilerin Türkiye'ye ilişkin konuşmalarında şimdiye dek görülmesi alışık olmayan bir yaklaşımdı. Obama'dan bu ifadeleri duyunca, bayağı heyecanlandım. Kendi fikri miydi, metin yazarına mı aitti henüz bilmiyorum, ama Türk intelijansiyasının bile kavramakta zorlandığı bu anlayışın o metne nasıl girdiğine açıkçası şaşırdım. Çünkü bu, hem Türkiye içinde yıllardır süren hem de dünyada Türkiye üzerine yapılan kimlik tartışmasını bitirme potansiyeline sahipti. Obama, bu tartışmaya atıfta bulunuyor ve sonra da kendi hükmünü veriyordu:

"Bazılarının, Türkiye'nin geleceğinin ne olacağını tartıştığını biliyorum. Onlar ülkenizi kıtaların kesiştiği ve tarihin dalgalarının dokunduğu noktada görüyor. Onlar, burayı değişik medeniyetlerin buluştuğu, farklı milletlerin bir araya geldiği yer olarak görüyor. Onlar, sizin o yöne mi yoksa bu yöne mi çekileceğinizi tartışıyorlar. Fakat onların anlamadığı nokta şu: Türkiye'nin büyüklüğü, sizin her şeyin ortasında yer alma kabiliyetinizden kaynaklanıyor. Burası, Doğu'nun ve Batı'nın ayrıldığı değil, birleştiği yer. Bu, kültürünüzün güzelliğinden, tarihinizin zenginliğinden, demokrasinizin gücünden ve geleceğe dair umutlarınızdan kaynaklanıyor."

Bu sözler, Amerikan Başkanı'nın ağzından Türkiye'nin 'merkez ülke' olduğunun ifadesiydi. Dolayısıyla Avrupa üzerinden Türkiye'ye geldiği için Obama'nın Türkiye'nin Batı'ya ait olduğu mesajını verdiği yorumları eksikti.

Henüz kendisiyle konuşamadım ama herhalde bu sözler son dönemde izlenen dış politikanın felsefi mimarı Ahmet Davutoğlu'nu da heyecanlandırmıştır. Çünkü o, sürekli şu fikri savunuyordu: "Türkiye, köprü değil, merkez ülke olmalı. Bunun için sadece diplomat ve siyasilerde değil, aydınlarda da zihniyet değişikliği lazım."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dağda kalsam beni kurtarır mısın Paşam?

Abdülhamit Bilici 2009.04.15

Türkiye, geçen hafta Obama'nın konuşmasına kilitlenmişti, bu hafta ise Genelkurmay Başkanı Org. İlker Başbuğ'un. Komutanın konuşması, Obama'nınki kadar kısa değildi, ama mesaj bolluğu açısından daha zengindi.

Öncelikle Başbuğ'u cesaretinden dolayı tebrik etmeli. Zira asit kuyularından darbe günlüklerine askerin her açıdan sorgulandığı bir dönemde, üstelik bu eleştiri sahiplerini de davet ederek kamuoyunun karşısına çıkmak önemli bir adım.

Ayrıca bir önceki kuşak komutanlar darbe planlarında ABD için 'sırtlan' derken, onun Obama'nın konuşmasına 9 kez çoğu olumlu atıfta bulunması da dikkat çekiciydi. Kuvvet komutanlarını arkasına alarak Balıkesir'de yaptığı konuşma ne kadar duygusal idi ise Harp Akademisi'ndeki konuşması o kadar bilimsel ve soğukkanlıydı.

Bazı paşalar, demokrasiye saygısından ötürü komutanlarını 'hoca' diye hafife alırken, Başbuğ'un "Asker demokrasi rejimine bağlıdır" vurgusu önemliydi. Terör konusunda devletin yanlışlarından söz etmesi, alt kimliklere saygılı, çoğulcu bir demokrasiden söz etmesi de hoştu. Hele Atatürk'e atıfla 'Türkiye halkı'ndan söz etmesi devrim niteliğindeydi.

Montesquieu'den Weber'e, Huntington'dan Metin Heper'e birçok sosyal bilimciye yaptığı atıflar, konuşmaya renk katarken seviyesini de artırdı. Başbuğ, demokrat aydınların da onayını almak isteyen üslubuyla çıtayı büyük oranda doğru yere koydu. Ama bunun sonucu, bu çevreden gelecek alkışlarla sınırlı kalmaz; iki neticesi daha olur: Birincisi, Başbuğ konuşmasında adı geçen ve geçmeyen saygın isimlerin farklı okuma biçimlerine ve sosyal bilimcilerin eleştirilerine kendisini açmış oldu. Örneğin Başbuğ, Weber'e atfen dinin sosyal, siyasi ve ekonomik alandaki tezahürlerini sakıncalı diye niteledi. Halbuki aynı Weber, kapitalizmin doğuşunu Protestan ahlakına bağlayan bir isim. Başbuğ, değindiği 'cemaat' konusunda Prof. Mümtaz'er Türköne'nin 'Cemaat farkı' yazısını okusa, konuya ne kadar farklı açılardan bakılabileceğini görebilir. Başörtüsüyle üniversitede okuma talebi de aynı. Az sayıda sosyal bilimci bunu laikliğe tehdit görürken, Prof. Nilüfer Göle'den Prof. Elisabeth Özdalga'ya birçok saygın sosyal bilimci bunu modernleşme işareti sayıyor.

Yine Başbuğ'un Konda'ya atıfla yapılan vatandaşlık çalışmasını baz alması, Türk toplumunun dine bakışını ele alan TESEV'in (Toprak& Çarkoğlu) araştırmasını hatırlatmaya kapıyı açtı. Mesela bu çalışma, Türkiye'deki İslam paranoyasının yersizliğini ispatlıyor. Üstelik Başbuğ'un saygıyla andığı Prof. Heper de bu araştırmayı takdir ediyor.

İkinci zorluk, Başbuğ'un bundan sonra atacağı her adımda tutarlılık sınavına tabi tutulacak olması. Çünkü onun ilke düzeyinde ortaya koyduğu, "demokrasiye, hukuka, dini değerlere, etnik farklılıklara saygılı ordu" yaklaşımına kimin itirazı olabilir? 3-5 vicdani retçi ve 5-10 anarşist dışında, herkes böyle bir orduya saygı duyar. Sorun, ilkeler değil, bunların sık sık çiğnenmesi. 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül, 28 Şubat, 27 Nisan demokrasiye saygı ile bağdaşır mı? 367 krizinde yaşadıklarımızla hukuka saygının alakası var mı? Liste uzatılabilir: Diyarbakır cezaevi, JİTEM'in faaliyetleri, darbe günlükleri, binlerce fail-i meçhul...

Uzağa gitmeden Cihan Haber Ajansı'nın yöneticisi sıfatı ile kendi yaşadığım bir tutarsızlığı paylaşayım. Malum, geçen ay Türkiye Rahmetli Yazıcıoğlu ve arkadaşlarının kazasına kilitlenmişti. Muhabir ve kameraman arkadaşlarımız da ağır şartlarda bölgede çalışıyordu. Rahmetli meslektaşımız İsmail Güneş'in naşının bulunduğu haber üzerine, arkadaşımız Lütfi Aykurt, gazeteci refleksiyle 4,5 saat yürüyerek bölgeye ulaştı. 15.30'da işi bittiğinde 2500 metre yüksekte hava iyice soğumuş; orada sadece birkaç köylü ile Lütfi kalmıştı. Sağolsunlar, Jandarma Arama Kurtarma ekipleri "Seni burada bırakamayız. Hava soğuyor ve buradan inmen zor, helikopterle götürelim" diyor. Lütfi, helikoptere binmeye hazırlanırken, bir komutan hangi kanaldan olduğunu soruyor ve ajansın adını öğrenince, 'sivil olduğu için helikoptere alamayacaklarını' söylüyor. Lütfi, helikoptere alınan DHA muhabirinin de sivil olduğunu nazikçe hatırlatınca, komutan tersleyip "Nasıl geldiysen öyle inersin" diyerek arkadaşı dağ başında bırakıyor. Evet, çektiği kurtarma çalışmaları gün boyu ekranlarda dönen bir gazeteciye yapılan bu. Salonları anladık, hayati tehlikenin olduğu bir yerde de malum akreditasyon uygulanıyor. Olay bize intikal ettiğinde, sansasyon oluşturmak çok kolaydı. Ama "Kişisel bir hatadır, Mehmetçik bunu yapmaz" dedik. Lütfi, kendisiyle gurur duyduğumuz bir personelimizdi. Ama daha önce bir vatandaş ve bir insandı. Genelkurmay Başkanımız evrensel demokrasi standartlarından söz açmışken, bunu samimi kabul edip sormak istedim: Paşam, dağda kalsam beni kurtarır mısınız?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cevabınızı duyamadık Paşam!

Abdülhamit Bilici 2009.04.18

Kıbrıs'taki seçimden Ankara-Bakü-Erivan üçgenindeki gelişmelere gündemde çok konu var. Ama son yazıda dile getirdiğim bir dram kamuoyuna mal olduğu için müsaadenizle birkaç hususu paylaşmak istiyorum.

3 gün geçmesine rağmen "Dağda kalsam beni kurtarır mısın Paşam?" başlıklı yazıya muhataplardan bir cevap gelmedi. Kamuoyunun bu kadar duyarlılık gösterdiği bir durumda, sessizliğin nedeni herhalde umursamazlık olamaz. En iyimser yorumla, henüz incelemenin tamamlanmadığını düşünüyoruz.

Sorumluların suskunluğunun aksine, sırf Cihan'da çalıştığı için dağ başında bırakılan Lütfi Aykurt'a yapılan muamele, ülkeyi ayağa kaldırmış durumda. Telefonlarımız susmuyor. İnsanlar, gözyaşı içinde tepkilerini dile getiriyor. Yüzlerce internet sitesinde olay konuşuluyor. Bazı meslektaşlarımızın bu kadar insani bir olayda dahi dayanışma gösteremeyişi üzücü olsa da konuya duyarlılık gösterenler de az değil. Birçok milletvekili ve çok sayıda medya örgütü, olayı kınadı ve soruşturma istedi.

Bana ulaşan tepkilerde birkaç nokta öne çıkıyordu: Çoğunluk, ayrımcı muameleyi kınıyor ve konuyu cesurca gündeme getirdiğimiz için bizi alkışlıyordu. Bu kadar büyük bir dramı ifade ederken kullandığımız nazik ve dengeli üslup takdir ediliyordu. Düşmana bile bu muamelenin yapılmayacağını, Org. Başbuğ'un "terörist de insandır" sözüyle bu tavrın tezat olduğunu söyleyenler de vardı.

Bazı tepkilerde muamele kınanırken, neden olayı anında gündeme getirmediklerimiz sorgulanıyordu. Bazıları da bu kadar vahim bir olayı ifade ederken kullandığımız üslubu 'aşırı yumuşak' diye eleştiriyordu.

Hassasiyetimizi paylaşan herkese teşekkür ediyor ve farklı yaklaşımların tümüne saygı duyuyorum. Ancak beni en çok sevindiren hususlardan biri, kimsenin bizi orduyu yıpratmakla suçlamamasıydı. Bu, meramımızla doğru anlaşıldığını gösteriyordu. Diğer ise kimsenin bu olayı kafadan uydurduğumuza dair en ufak imada bile bulunmamasıydı. Milletimizin ve medyanın Cihan'a duyduğu güvenin bir kez daha tesciliydi bu.

Olay üzerine bazı röportajlarda belirttiğim hususları, bir kez daha derli toplu ifade etmek istiyorum. Öncelikle, bu konuyu gündeme getirmemin nedeni, yeni bir akreditasyon tartışması açmak değildi. Yazının bütünü okunduğunda anlaşılacağı gibi amaç, Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un 'demokrasiye, hukukun üstünlüğüne, dinî değerlere ve insan haklarına saygı' vurgusunu alkışlarken, bu olumlu yaklaşımın ancak uygulamayla desteklendiğinde işe yarayacağını vurgulamaktı. Darbe günlüklerinden asit kuyularına ordu etrafında onca olumsuz mesele konuşulurken, bunlarla yüzleşmeden toplumu ikna etmenin zor olacağını hatırlatmaktı. Uzaklara gitmeden, 2 hafta önce kurum olarak maruz kaldığımız bir muameleyi hatırlatarak, sözlerle eylemlerin tutarlı olması gerektiğine dikkat çekmekti.

Biz, millete akredite olmuş bir kurumuz. 'İlla akredite olalım' derdimiz yok. İçinde her renk ve ideolojiyi barındıran bütün medyaya hizmet veriyoruz. Zaten çoğu canlı yayınlanan toplantılar için akreditasyonun mantığını anlamak zor.

Bu sözlerden, akreditasyonu meşru gördüğümüz anlaşılmasın. Elbette bu uygulamayı meşru bulmuyorum. Şu ana kadar tasvip eden birine de rastlamadım. Evinize veya işyerinize kimi davet edip etmeyeceğinizi siz bilirsiniz. Ama milletin vergileri ve kanunlar çerçevesinde kurulan kamu kurumlarının bütün eylemleri yasalara dayanmalıdır. Akredite uygulamasının hangi ilkeye dayandığını; hangi suçlarından dolayı bazı gazetecilere bu muamelenin yapıldığını açıkçası bilmiyorum.

Olayı niye zamanında haberleştirmedikimize gelince, bir kere sansasyon merakımız yok. İlkemiz, gazetecinin ismiyle değil işiyle gündeme gelmesi. İkincisi, o günlerde aynı dağlarda çok sevilen insanlar canlarını kaybetmişken, bu meseleyi büyütme ne kadar şık olurdu? Bir de 12 yıldır benzer muamelelerle o kadar çok karşılaştık ki; olay haber değerini yitirdi, maalesef bu ayrımcılık bir yerde kanıksandı. Biraz gecikmeli de olsa bu olayı öğrenince, işe yarar umuduyla Org. Başbuğ'un olumlu açılım konuşması ile bu çelişkiyi birlikte ele almak istedim.

Umarım, yetkililer kamuoyunu tatmin edecek bir açıklama yapar ve bu hadise, akreditasyon konusunda bir süredir Genelkurmay'da yapıldığı anlaşılan sorgulamayı hızlandırır. Biz de demokrasiye mütevazı bir katkı yapmış oluruz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arkadan hançerlemek!

Başarılı bir kariyere sahip diplomat dostumun telefondaki sesi iyi gelmiyordu. Gece gündüz demeden yoğun bir tempoyla çalışan arkadaşı iyi tanıyordum. İş yoğunluğundan şikayet edecek biri değildi.

Afganistan'dan Lübnan'a, Irak'tan İsrail'e birçok krizde aktif rol oynamaya başlayan yeni Türkiye'nin yeni diplomatlarından biriydi. Biraz konuşunca ses tonuna yansıyan kırılgınlığın sebebi ortaya çıktı. Diplomat, dost bildiği kardeş Azerbaycan'daki meslektaşlarından gelen ağır ithamlar yüzünden sarsılmıştı.

Türkiye'nin menfaatlerinden ayrı görmeyip, her platformda haklarını savunduğu Azeri kardeşlerinden gelen "Türkiye bizi arkamızdan hançerliyor" ithamı karşısında ne diyeceğini bilemiyordu. Sadece şunu soruyordu: Allah aşkına biri söylesin. Türkiye bu suçlamayı hak edecek ne yaptı? Bizim haberimiz olmadan birileri sınırı mı açtı ki bu kadar tepki gösteriliyor. Ermenistan ile Türkiye arasında bir süredir karşılıklı görüşmelerin yapıldığı malum. Ancak burada Azerbaycan'ın meşru hakları ve hala devam eden Ermeni işgali unutulmuş değil ki...

Hayal kırıklığını ve şaşkınlığı artıran iki önemli nokta daha var: Birincisi, Türkiye'nin ilk planda bu sürecin başlamasına Bakü'den gelen yeşil ışık üzerine karar vermiş olması. Ankara, Ermenistan sınırının açılması ve Erivan'la diplomatik ilişki kurulması için 1993'ten beri süren Ermeni işgalinin sona ermesini şart koşuyordu. Nitekim Türkiye yıllardır hem Avrupa'dan hem Amerika'dan bu yönde gelen baskılara direndi ve istenenleri yapmadı. Türkiye'nin bu siyasetini gözden geçirmeye iten en önemli faktör, Bakü'den gelen Azeri-Ermeni ihtilafında çözüm umudunun arttığı ve paralel yürütülmesi halinde Türkiye-Ermenistan hattında da çalışmaların yapılabileceği mesajıydı.

Ankara'daki şaşkınlığı ve hayal kırıklığını artıran ikinci husus ise Türkiye ile Ermenistan arasındaki sürecin en küçük detayından bile anında haberdar edilen Azerbaycan'ın olayın tamamen dışındaymış gibi tepki vermesi. Cumhurbaşkanılarından dışişleri bakanlarına iki ülke liderlerinin temas trafiğindeki yoğunluk da esasında bunu doğruluyor.

Doğası gereği gizli yürütüldüğü için sürecin tüm detaylarına vakıf olmak imkansız. Ancak anladığım kadarıyla Türkiye ile Ermenistan arasında atılması düşünülen adımlara paralel olarak Ermenistan ile Azerbaycan arasında da olumlu gelişmeler yaşanacaktı. Hatta bildiğim kadarıyla bu çerçevede, ilk etapta Ermenistan'ın işgal altında tuttuğu kaç Azerbaycan reyonundan çıkacağı üzerine pazarlıklar belli bir noktaya gelmişti. Sızan son haberler, pakette yer alacak konuların netleştiği yönündeydi.

Bütün bu gerçeklere ve Başbakan Erdoğan'ın "Karabağ sorunu çözülmeden kapı açılmaz" beyanına rağmen Azerbaycan medyasında devam eden Türkiye aleyhtarı havayı anlamak kolay değil.

İnsan, böyle tatsız konularda haklı çıkmak istemiyor, ama mart ayında Azeri basınında yer alan bazı yorumları okurken, yaklaşan bu tehlikeyi sezmiş ve 25 Mart'ta "Kıbrıs'ı sattılar, sıra Azerbaycan'da!" başlıklı yazıyı kaleme almıştım. İki kardeş başkent de bu gidişatı görerek daha sağlıklı bir iletişim kursaydı, belki bu kaza yaşanmazdı.

Ancak sorumlusu kim olursa olsun, bu tablonun defaatle altı çizilen "iki devlet, tek millet" anlayışına yakışmadığı ortada. Türkiye'nin Ermenistan'la dostluk kurup Azerbaycan'ı küstürme lüksü olmadığı gibi, Azerbaycan'ın da Türkiye'ye sırtını dönüp Rusya'ya yönelme lüksü yoktur. Ermeni işgalinin bitmesi ve Türk-Ermeni ilişkilerinin normalleşmesi, Kafkasların tümü için kazanç olur. Barış siyasetinin faydasından kuşku duyanlar, Türkiye'nin komşularla sıfır problem siyasetinin sonuçlarını değerlendirebilir. Tabii, büyük devletlerin bu tür sorunları ustaca kullanmasından bıkmadıysak, çözümsüzlüğe oynayabiliriz. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Atayurtta Davos havası

Almatı-Kazakistan'ın 8 yıldır ev sahipliği yaptığı Avrasya Medya Forumu'nu izlerken, açıkçası daha önceki toplantıları kaçırdığım için çok hayıflandım.

Doğu'dan ve Batı'dan alanlarında dünyanın en etkin isimlerini bir araya getiren platformun performansı, uzaktan bakılarak verilen hükümlerle gerçeklerin ne kadar farklı olabileceğini göstermesi bakımından çarpıcı bir örnekti.

Muhtemelen birçokları Kazakistan'da yapılan medya üst başlıklı entelektüel bir toplantıya fazla ilgi olmayacağını, katılım olsa bile konuşmaların bürokratik ve sıkıcı bir çizginin ötesine kolay kolay geçemeyeceğini düşünür. Halbuki hem katılımcıların kalitesi hem de sağlanan özgürlük ortamı açısından toplantı Davos'ta her yıl yapılan Dünya Ekonomik Forumu'ndan pek farklı değildi.

Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ve kızı Dr. Dariga Nazarbayeva'nın öncülüğünde gerçekleştirilen foruma her sene birbirinden renkli isimler katılmış. Amerikalı ünlü stratejist Zbigniew Brzezinski, İran Cumhurbaşkanı Hatemi, Amerikalı ünlü diplomat Richard Holbrooke, Rusya'nın eski Başbakanı Primakov önceki toplantılara katılan isimlerden sadece bazıları.

Türk işadamı Ahmet Ayan'ın inşa ettiği, Kazakistan'ın ilk 5 yıldızlı oteli olan Ankara Otel'de gerçekleştirildiği için kendimizi daha da evimizde hissettiğimiz bu yılki toplantının ana sponsorluğunu International Herald Tribune ve CNN yapıyordu. "Küresel kriz", "Kapitalizm çöktü mü?", "Osetya ve Gazze krizlerine medyanın yaklaşımı", "Yeni Amerikan yönetiminden beklentiler", "Geleneksel medyanın krizi" gibi ilginç başlıkların ele alındığı panellerde konuşanlar kadar bu panelleri yönetenler de renkli isimlerdi. Açılış panelini El Cezire'nin ünlü anchormani Riz Khan, ikinci paneli ise BBC ve CNN'in anchormanlarından Adrian Finighan yönetti.

Küresel krizin ele alındığı panel oldukça hareketliydi. Kapitalizmin çöküşünün ve yerine konulacak yeni modellerin tartışıldığı panelin kuşkusuz en mutlu yüzleri, 20 yıl önce gurur duydukları sistemi kaybetmenin acısını yaşamış olan Rus iktisatçılardı. Liberal-kapitalist sistemin ebedi zaferini ilan eden Amerikalı düşünür Francis Fukuyama'nın 'Tarihin Sonu' tezinin ne kadar komik duruma düştüğünü iftiharla ilan ediyorlardı.

Suudi bir katılımcı, konuşmacılar arasında bulunan ve 1998'de doların çökeceğini tahmin eden Rus Prof. Igor Panarin'i tebrik etmesi ilginçti. Ama bu büyük övgüye cevabın, Batılılardan değil, Moskova'da eğitim görmüş ve halen Kazakistan Merkez Bankası'nın başında bulunan Grigory Marchenko'dan gelmesi manidardı. Marchenko, 80 yıldır Moskova'da bilim adamlarının sadece doların değil, ABD'nin çökeceğine dair tahminlerde bulunduklarını, bunlardan birinin tutmasının pek başarı sayılamayacağını söyledi.

Farklı ülkelerden entelektüellerin konuşmaları, kafalardaki tabuların büyük oranda yıkıldığını gösteriyordu. Bazı Avrupalı konuşmacılar, yaşadıklarımızın bir medeniyet krizi olduğunu söylüyordu. İslamiyet ile en küçük ilgisi olmayan aydınların, İslam'ın ekonomiye bakışından ders çıkarılabileceğini söylemesi bu bağlamda manidardı. Krizin temelindeki türev piyasaları inceleyen Amerikalı bir iktisatçı, ahlakî sınır tanımadan insanların hayatını alt üst eden aç gözlü bankacıların suç işlediğini ve birçoğunun hapsi hak ettiğini söylüyordu. Birçok iktisatçı, Cumhurbaşkanı Nazarbayev'in küresel bir rezerv para biriminin oluşturulması teklifine atıfta bulunuyordu.

Forumun küresel krizle ilgili bölümü hareketliydi; ama foruma asıl damgasını vuran diyaloglar İsrail'in Gazze'de yaptıkları konuşulurken yaşandı. Forumu telekonferansla katılan dönemin İsrail Başbakanı Ehud Olmert, konuşması bittikten sonra salonda Rusların, Çinlilerin, Kazakların ve İsrailli eleştirel gazetecilerin söylediklerini duysaydı, eminim hiç mutlu olmazdı. Ancak bu yazı için ayrılan yer bittiği için, o hararetli panelde konuşulanları bir sonraki yazıda ele alacağız. a.bilici@zaman.com.tr

Ergenekon'un hayali İsrail'in yolu

Abdülhamit Bilici 2009.04.29

Şimdiye kadar nice platformda İsrail'in Filistin'deki işgal politikasına yönelik eleştirileri dinledim. Ama galiba bunların hiçbirini, Avrasya Medya Forumu'ndaki kadar sert ve aşağılayıcı değildi.

Üstelik bu platformda İsrail'i adeta kum torbasına çeviren eleştiriler, Filistinlilerden, Araplardan ya da Müslümanlardan gelmiyordu. Ruslar, Çinliler, Avrupalılar ve bizzat İsraillilerin kendileri idi.

İsrail'in iç siyasi hesaplarla Gazze'de çoğu masum insanları hedef alan bombardımanı, demek dünyanın doğusunda ve Batısında aynı etkiyi yapmıştı. İsrail, bir daha zor kazanacak şekilde dünya kamuoyunu kaybetmişti. İnsan hakları konusunda onca eleştirilen Çin'den bile İsrail'in yaptıklarına eleştiri geliyorsa varın gerisini siz düşünün. Nezaketle söz alan bir Çinli yetkili şöyle diyordu: "Tarihen doğruluğu ispat edilmiş bir hüküm var. Uzun süre devam eden zulüm, sonunda o zulmü icra edenleri perişan eder."

Ama işin tuhaflığına bakın ki, Gazze dramının siyasi sorumlusu eski Başbakan Ehud Olmert, yapıp ettiklerine dünyanın nasıl nefretle baktığından ya büsbütün habersizdi. Ya da tam bir umursamazlık içindeydi.

Çünkü telekonferansla yaptığı konuşmada sürekli gülüyordu. Gazze krizinin medya tarafından nasıl ele alındığı gibi ciddi bir konu tartışılıyordu. İsrail'in medyaya getirdiği sınırlama, Gazze'ye düşen bombaların nasıl olup da bazı İsraillilerce eğlence gibi görüldüğü tartışılacaktı.

Ama o keyfi yerinde, insan hakları açısından hiçbir sorunu olmayan, hiçbir yanılsa bulaşmamış bir Nordik ülkesinin yetkilisi havasındaydı. Pakistanlı gazeteci Naveen Naqvi'nin en zor sorularını bile gülerek ve espirilerle savuşturmaya çalıştı. Çok kibar ve centilmen bir devlet adamı portresi çizdi. Ancak konuşması bittikten sonra olacıklardan haberi yoktu. Fırsat bulsam eski Kudüs Belediye Başkanı ve sivil bir siyasetçi olarak nasıl dünyayı ayağa kaldıran bir trajediyle övünebilirsin diye soracaktım, ama sıra gelmedi.

Olmert konuşmasını, İsrail'in Batı kamuoyuna sürekli söylediği şu ana tema üzerine oturtmuştu: İsrail bölgedeki tek demokrasidir. Biz bu demokrasiyi yıkmak isteyen teröristlerle savaşıyoruz.

Bu argümana hem de kitabın tam ortasından cevap, Rusya birinci kanalda siyasi tartışma programı yapımcısı Maxim Shevchenko'dan geldi: "11 bin Filistinlinin siyasi mahkum olarak hapishanelerinde tutulduğu bir ülke nasıl demokrasi olur? Gazze dünyanın en büyük kapalı esir kampıdır ve insanları öldürmek isteyen her ülke gibi İsrail de dünyayı ve medyayı buradan uzak tutmaya çalışmaktadır."

Rus gazeteciden sonra sözü İsrail'de yayınlanan Haaretz gazetesinden Gideon Levy aldı. Önce gerçekten de İsrail'in bir demokrasi ve medyanın da özgür olduğunu söyledi. Ama sonra zehir zemberek eleştirilerini döktürmeye başladı: "İsrail medyası özgür, ama işgal söz konusu olunca anında işbirlikçi kesiliyor. İşgalin memuru oluyor. Birçok meslektaşım, bu hizmet olmadan işgalin süremeyeceğini düşünüyor. Hiçbir ahlaki kaygıları yok. Gerçekte yaşananlara kimse bakmıyor. Halbuki sadece Filistinlilerin de kendileri gibi insan olduğunu kabul etseler işgal biterdi. Savaşta aylarca önce İsrail medyası, büyük operasyon diye yeri göğü inletiyordu. Güya bu, İsrail'i koruyacaktı. Sürekli Hamas tünelleri ve füzeler gösteriliyordu. Sanki bir dünya savaşıyla karşı karşıyaydık. Daha hiç bir çatışma olmadan, İsrail askerleri çok vahşi ve iyi silahlarla donanmış düşmanla savaşan kahramanlar olarak ilan edildi. İsrail ordusu dünyanın en ahlaklı ordusuydu. 40 yıllık işgal vardı, ama bunun meşruiyetinden şüphe duyan tek İsrailli yoktu. Batı'dan gelen herkes, iki yere götürülür:

Hamas füzelerinin düştüğü Zderot ve holokost müzesi. İsrail mazlum, Filistinli ise öldürmek için doğmuş vahşidir. Kimseye 7 yılda bu füzelerden 11 kişinin öldüğü ve Zderot'un yok edilen Filistin köyleri üzerine kurulduğu söylenmez." Ondan sözü İngiliz vekil Galloway aldı, Olmert'in demokrasi iddiasına sadece gülünebilir dedi ve saymaya başladı: "Hangi demokraside 1 buçuk milyon insana ayrımcılık yapılır. Hangi demokraside sadece Yahudilere özel yollar, tüneller vardır. Hangi demokraside 50 parlamenter hapistedir." Gazze'ye yeni gittiğini, gördüklerinin bir deprem bölgesini andırıldığını, ama deprem olduğunda tüm dünyanın yardıma koştuğunu, burada ise dünyanın depremzedelere değil İsrail'e yardım ettiğini söyledi. Levy, dünyada ilk kez ambargo uygulayana değil, abluka altındakilere ambargo uygulandığını ekledi ve böyle bir ortamda Avrupalı liderlerin Kudüs'te Olmert'le kadeh tokuşturmasını kınadı. Ve İsrail'in işgalin ağır bedeliyle yüzleşmeden çözüm bulamayacağını vurguladı. Rus gazeteci, Avrupa Zderot'un Filistin toprağı üzerine inşa edildiğini söyleyenlerin hapsi boyleyeceğini hatırlatınca, "Ben İsrailliyim ve vatanseverim. Eleştirmek, objektif olmak, İsrail karşıtı olmak değildir. Yanlışları söylemek, gerçek vatanseverliktir.

Bu hararetli tartışma sürerken, Rusya'dan göç etmiş İsrailli bir gazeteci Alexander Kogan ve katılımcılardan bir kişi, Olmert'in klasik argümanlarıyla yapılanları savunmaya çalışsa da oradakiler bunlara gülüp geçti.

Her halde hiç kimse o esnada bir biçimde İsrail ile ilişkilendirilmek istemezdi. Bir an aklıma Türkiye'nin Suriye'den Yunanistan'a Bulgaristan'dan Irak'a bütün komşularıyla problemlili olduğu ve yumuşak gücünden çok sert gücüyle gündemde olduğu eski günlerdeki hali geldi. O günlerde, Türkiye konulu bir toplantı olduğunda, Batılılar bir yandan, Doğulular başka yandan saldırıyordu. Azınlıklar bir yandan, etnik gruplar diğer yandan hücum ediyordu. İsrail ile ilişkilerden insan hakları karnesine, Kürtlere yaklaşımından işkence olaylarına her açıdan sorgulanıyordu. Şükürler olsun, son dönemde izlenen makul siyaset sayesinde artık ülkemiz yavaş yavaş bir barış ülkesi olarak anılmaya başlıyor. Hala ciddi sorunları olsa da dünya Türkiye'nin sorunları çözme niyetini açıkça görüyor. Ancak adeta yer ve gökten fırlayan silahlar, içerde ve dışarıda sert güç üzerine siyaset yapma zihniyetinin hala ölçmediğini gösteriyor. İnşallah, Türkiye içerde kardeşi kardeşe, dışarıda ise bütün komşularına karşı düşman eden bu zihniyetten kurtulur. İnsan, bugünkü şahin siyasetçilerin güdümündeki İsrail'e bakınca, bir ülkenin nasıl olmaması gerektiği konusunda kocaman dersler görüyor. Bana öyle geliyor ki, Ergenekoncuların içe ve dışa dönük hayalleri gerçek olsa, her halde Türkiye başka bir şey değil, büyük bir İsrail olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Paşa'nın telefonu!

Abdülhamit Bilici 2009.05.02

Dağ başındaki akreditasyon dramını ele alan "Dağ başında kalsam beni kurtarır mısın Paşam?" başlıklı yazımın tarihine baktım. 15 Nisan'da çıkmış. Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarına mezar olan dağda yapılan bu gayri insanî muamele, ülkeyi ayağa kaldırdı.

Bazıları ısrarla görmezden gelmeye çalışsa da olay, Türkiye'ye mal oldu. Kamuoyu, Cihan kameramanı Lütfi'ye yapılan muameleye isyan etti. Birçok televizyon, gazete ve internet sitesi konuya geniş yer ayırdı. Onlarca yazar bu dramı ele aldı.

Normal bir demokrasi olsak, bu skandala muhatap olan kurumdan o gün cevap gelirdi. Normal bir demokrasi olmadığımızı bildiğimizden, öyle bir beklentiye girmedik. Bu tür ayrımcı muamelenin ne kadar rutin ve

kurumsallaşmış olduğunu bildiğimiz için hiç ses çıkmaması ihtimaline bile hazırдық. Nitekim bazı dostlardan, "Hayalci olma, bir de cevap mı bekliyorsun?" diyenler oldu. Ancak benim insanlık, demokrasi ve vatandaşlık anlayışına göre, skandalın sorumlularının kesinlikle cevap vermesi gerekiyordu. Bu açıdan, Lütfi'nin mesai arkadaşım olması önemsizdi. Bu çirkin uygulama dağ başında gerçekleşmiş olsa da ülkemizin dağ başı olmadığını bilmek istiyordum.

Ses çıkmayınca, 18 Nisan'da "Cevabınızı duyamadık Paşam?" diye, nezaketimizi bozmadan açıklama beklediğimizi yazdım. Yine ses yoktu. Arayıp soran olmadı. Bu arada sadece Genelkurmay'dan aradığını söyleyen bir şahsın Lütfi'nin cebine telefon ettiğini biliyorum. Lütfi de 'bilinmeyen numara'yı görünce şüphelenmiş, gerekli bilgileri çalıştığı kurumdan alabileceklerini söyleyip kapatmış. Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un sorulara cevap vereceğini duyurduğu 29 Nisan toplantısında konunun gündeme geleceğinden kuşku yoktu. Onlarca gazeteciden birinin, hiç değilse yakında akredite olanlardan birinin bu soruyu Başbuğ'a yönelteceğini umuyordum. Zira sorulacak sorular listesinde konu, hep ilk üçteydi. Soru-cevap bölümü, bu konu sorulmadan kapanınca medyamız adına bayağı üzüldüm. Dersini iyi çalışmamış öğrenci görüntüsü çizen meslektaşlarımız, konuyu ya atlamış, ya umursamamıştı. 'Cesaret edemediler' demek istemiyorum. Şükür, Org. Başbuğ konuyu kendi sorup kendi cevapladı. Belli ki skandal Başbuğ'u da üzmüş, konuyu araştırtmış ve cevabını hazırlamıştı. Hava sıcaklığından dağdaki insan sayısına, birçok detaya girdi. Olayı görmezden gelmemesi olumluydu. En önemlisi de ekstra bilgi gelirse gereğini yapacağını belirterek kapıyı açık bırakmasıydı. Ama bir araştırmada en önce dikkat edilmesi gereken kural atlanmıştı: Mağdurun ne dediğine hiç bakılmamıştı. Yapılan, tek taraflı bir temize çıkarma savunmasıydı. Davalı dinlenmeden verilen mahkeme kararı gibi...

Yine de Başbuğ'un iyi niyetle açık bıraktığı kapıyı değerlendirmek için bir gün sonra basınla ilişkilerden sorumlu İletişim Daire Başkanı Tuğg. Metin Gürak'ı aratıp görüşme talebimi ilettim. Öğleden sonraya kadar dönüş olmadı. Tekrar aratıp Başbuğ'un sözleri üzerine bilgi vermek için aradığımızı, görüşmek isteyip istemediklerini akşama kadar bize iletmelerini istedim. Eve giderken, henüz arayan olmamıştı. Kafamda bugünkü yazının başlığını atmış, altını dolduruyordum: "Bilgi veremiyorum, akredite değilim Paşam". Çalan telefonun başlığı düşüreceğini beklemiyordum. Sayın Gürak'ın hatta olduğunu ve görüşmek istediğini söylediler. Arabayı kenara çekip, 15 gün önce yapmamız gereken konuşmaya başladık. Önce şehitlerimiz için başsağlığı diledim. Sonra yukarıda yazdıklarımı anlattım. Mağduru dinlemeden hükme varmalarının yanlışlığını ifade ederek, olayı anlattım. Hava sıcaklığı ve dağdaki insan sayısı bir yana, DHA muhabiri özel hizmet verilircesine helikopterle dağa götürülüp getirilirken, arkadaşımızın çalıştığı kurum sorulduktan sonra 'sivilleri alamıyoruz' denilerek dağda bırakılmasının ayrımcılık olduğunu ifade ettim. Üstelik oradaki askerlerin, "Seni burada bırakamayız" davetinden sonra... Buna 'dağ başında akreditasyon' denmesinin yanlış olmadığını söyledim. Beklentimin üstünde kibarca geçen konuşmadan sonra Metin Bey, elimizdeki bilgileri beklediklerini söyledi.

Büyük oranda medyaya yansımış olsa da kısa sürede bilgileri iletacağız. Ne kadar dikkate alındığını da kamuoyuyla birlikte takip edeceğiz. Ülkemizin dağ başı değil, düzgün bir demokrasi olması umudumuzu koruyarak... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Filozof Dışişleri Bakanı

AK Parti, 7 yıl önce Türkiye'yi idare etme sorumluluğunu üstlendiğinde, nasıl bir yol haritası izleyeceği konusunda aslında oldukça avantajlıydı. Çünkü iki kritik alanda, önünde hazır ve oldukça detaylandırılmış bir pusula vardı.

Bunlardan biri ekonomi alanıydı. 2001'de Türkiye'yi yere seren büyük ekonomik krizin akabinde oluşan büyük uzlaşma ve IMF'nin çizdiği yol haritası, bu konuda yapılacakları büyük oranda belirlemişti. Hükümete düşen, tek parti iktidarının avantajını da kullanarak bu programı sıkı sıkıya takip etmektir. Bu disiplin, dünyadaki ekonomik konjonktürün de yardımıyla Türkiye'ye hiçbir dönemde görülmemiş 27 dönem üst üste büyüme gibi müthiş bir başarı getirdi.

Ak Parti'nin açık bir yol haritasını önünde bulduğu alanlardan bir diğeri ise siyasi ve hukuki alanda yapılması gereken reformlar konusu idi. Türkiye'nin AB üyeliğine destek yüzde 70'lerin üzerindeydi. Toplumun hemen her kesimi arasında bu konuda büyük bir uzlaşma vardı. Üstelik bu hedefe ulaşmak için yapılması gereken işlerin listesi, Avrupa Birliği ile yapılan sayısız görüşmelerde netlik kazanmıştı. Nitekim AK Parti hükümeti, ekonomi alanında olduğu gibi AB konusunda da bu adımları Avrupalıları da şaşırtacak bir hızla attı ve Türkiye'nin Kopenhag Kriterleri'ni tamamladığını tescil ettirerek AB ile müzakerelere başlayan hükümet olma unvanını kazandı. 6,5 yıl boyunca gece gündüz demeden çalışan başta Başbakan Erdoğan ve mesai arkadaşlarının hakkını elbette teslim etmek gerekir. Ancak iktidara gelmeden bir sene önce kurulan bir partinin kısa sürede bu kadar başarı elde etmesinde bu iki avantajı da göz ardı edemeyiz. Nitekim bu bilinen ve üzerinde büyük uzlaşma oluşmuş parametrelerin artık pek işe yaramadığı son 2 yılda yaşanan belirsizlikler ve bocalamalar dikkate alınırsa, bu iki avantajın hükümetin başarısında ne kadar büyük rol oynadığı daha iyi anlaşılır. Bu iki alanda ne kadar Türkiye'nin izleyeceği yol haritası ne kadar belli ise dış politika alanında durum o kadar belirsizdi. Bir yanda Kıbrıs gibi yarım asırlık bir milli meselede yol ayrımına gelinmişti. Türk toplumunun kahir ekseriyetle olumlu baktığı AB sürecinin akıbeti de Kıbrıs'a endeksliydi. Diğer yanda daha büyük bir kriz kapıdaydı. Irak Savaşı için Washington'da tamamlar çalışıyordu. Türkiye'de hemen herkesin karşı çıktığı bir savaş için ABD on binlerce askerini Güneydoğu'ya konuşlandırmak istiyordu. Keşke bu alanda da AK Parti için bir yol haritası olsaydı. Ama yoktu. O kadar ki milli güvenlikle alakasız birçok konuda tavır almaktan çekinmeyen ve o günlerde Cumhurbaşkanı Sezer'in başkanlık ettiği Milli Güvenlik Kurulu bile bu kadar kritik konuda ne yapılması gerektiğine dair en ufak ipucu vermiyor; sessiz kalıyordu. Şimdi darbe planlarını Ergenekon iddianamelerinden okuduğumuz isimlerin hesabı basitti: Hükümet ABD'ye evet derse, işbirlikçi olup halkın ve İslam dünyasının gözünden düşecek. Savaşa hayır derse, Batı'dan kopacaktı.

Kıbrıs için de aynı kritik durum söz konusuydu. Hükümet çözüm yanlısı davransa, milli davayı satmakla itham edilecekti. Çözümüne karşı ulusalcı bir refleks gösterse, AB yoluna kurşun sıkacaktı. Nitekim Mustafa Balbay'a ait olduğu öne sürülen günlükte, Ergenekon sanığı Org. Eryugur'un, Kıbrıs'ı nasıl bir yem olarak gördüğü netti. Eryugur, "Bunların Kıbrıs'ın altında kalmasını sağlamak, ama Kıbrıs'ı da kaptırmamak... Çok ince bir durum." diyordu.

İşte pusulasız ve tehlikeli bu yolculukta en büyük sorumluluk, son kabine revizyonunda Dışişleri Bakanlığı görevine getirilen Ahmet Hoca'nın sırtındaydı. 'Başbakanlık Dış Politika Başdanışmanı ve Büyükelçi' sıfatlarıyla Davutoğlu'nun bu 'derin' krizleri fırsata dönüştürme gayretlerine, bu sürecin rasyonel ve irrasyonel yönlerine bir sonraki yazıda değineceğiz. Tabii, yurtdışı seyahatlerinde, diplomasi brifinglerinde ve özel sohbetlerde sayısız kez birlikte olduğumuz bu uluslararası ilişkiler filozofu, bir iki yazıda ne kadar anlatılabilirse...
a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Filozof dışişleri bakanı (2)

Şimdi Ergenekon iddianamesinden daha iyi anladığımız gibi, içeriden ve dışarıdan tehlikeli tuzaklarla kuşatılmış ve belli bir yol haritasının olmadığı dış politika arenasında Türkiye'nin nasıl olup da bir yol bulduğuna rasyonel bir cevap arayanların, kuşkusuz Ahmet Davutoğlu ismi üzerinde durması gerekir.

'Rasyonel' vurgusunu bilerek yapıyorum. Zira şahsen bu başarıda rasyonel olmayan faktörlerin rolünü inkâr etmenin, doğru olmayacağını düşünüyorum. İnançlı biri için, bu duaların etkisi, kader, kısmettir. İnançlı olmayanlar için ise şans.

Bu noktada, antiparantez ilginç bir notu paylaşmam lazım. 2002 seçimlerinden sonra Hülya Avşar bir televizyon programında siyaseti yorumluyordu. Hangi partiye oy verdiği sorusuna, 'AK Parti' cevabını verince sunucu şaşırды ve nedenini sordu. Avşar'ın cevabını hiç unutmuyorum: "Erdoğan'a oy verdim; çünkü onun şanslı biri olduğunu düşünüyorum. İstanbul'a başkan olmadan önce şehir yağmura hasretti. O gelir gelmez yağmurlar coştı."

1 Mart tezkeresi de bunun iyi örneklerinden biriydi. O zaman AK Parti Genel Başkanı olan Erdoğan, oylama akşamı partililere yaptığı konuşmada tezkere reddedilirse, memur maaşlarının ödenemeyeceğini söylüyordu. Nitekim hükümet tezkereyi onaylamış ve Meclis'e sevk etmişti. Ama Meclis'te çoğunluğun 'evet' demesine rağmen, 'karar yeter sayısı'ndaki eksiklikten dolayı tezkere geçmemiş oldu.

Böylece bir yandan Ak Parti, Bush yönetiminin gazabına uğramaktan kurtulurken, Türkiye de dünyada ve özellikle Ortadoğu'da Amerika'ya 'hayır' diyebilen ülke unvanını kazandı. Belki de bu sonuç, aylarca bu açmaza bir çare bulmak için çekilen samimi ızdıraba verilen bir ödüldü. Kıbrıs'ta da çok riskli gelişmeler hükümet lehine neticelendi. AK Parti hükümeti, yıllardır izlenen çözümsüzlük politikasında radikal değişikliğe giderek Annan Planı'nı referanduma götürene kadar masadan ayrılmadı. Aslında planda riskli noktalar vardı. Türklerin 'evet' diyeceği belliydi. Ama Rumların tutumu net değildi. Onların da 'evet' demesi halinde, askerin çekilmesi, adadaki Türklerin bazı toprakları boşaltması gibi içeride sancıya yol açacak gelişmeler kaçınılmaz olacaktı. O günlerde konuştuğumuz Davutoğlu, hemen çıkması muhtemel 6 senaryoyu saydı ve her ihtimale karşı nasıl hazırlandıklarını sıraladı.

Ama referandumun neticesi, tam da bu riski alan sorumlulara rahat nefes aldırarak şekilde çıktı. Türkler 'evet', Rumlar 'hayır' dedi. Türkiye, ilk kez dünyanın gözünde çözüm isteyen, yapıcı taraf unvanını kazandı. Çözümü asıl istemeyen tarafın Rumlar olduğu tescil edildi. Plan uygulanmayacağı için sancılı konular da rafa kalkmış oldu.

Kuşkusuz ileride tarihçiler tüm bu konularda daha soğukkanlı ve objektif değerlendirme yapma fırsatı bulacaklardır; ama böyle belirsiz ve tehlikeli sularda Türk dış politikasının özgün bir dil bulmasında, saygınlık kazanmasında, Washington'dan Paris'e, Londra'dan Moskova'ya yapıp ettiklerinin merakla takip edilmesinde Prof. Davutoğlu'nun rolü büyük. Irak Savaşı, Suriye-İsrail, İran-körfez gerilimleri, Kerkük hep bilinen krizlerdi. Bunları sarraf gibi özenle işleyerek Türkiye'yi adamdan sayılmadığı Ortadoğu'da sözü dinlenir aktör haline getirmek büyük oranda onun işiydi.

Herhalde onun bu etkisini gördükleri için bakanlığa getirildiği gün, Batı'daki ve Doğu'daki gazeteler sözbirliği etmişçesine Davutoğlu için 'Türk Kissinger' sıfatını kullanma gereği duydu. Onun için 'Türkiye'nin Kissinger'ı' başlığını kullanan Suudi El Riyad gazetesi, Davutoğlu'nun Türkiye'nin uluslararası arenada önemli roller oynamasını sağladığını yazdı. Ortadoğu barışı için İsrail ile Suriye arasındaki mekik diplomasisine dikkat çekti.

Benzer şekilde Yunan Kathimerini gazetesi de Davutoğlu'nu 6 yıllık Türk dış politikasının mimarı olarak tanımladı ve onu Türkiye'nin Henry Kissinger'ı olarak niteledi. Davutoğlu'nun 'Yeni Osmanlı' kavramı gereği Türk dış politikasının sadece Batı'ya endeksli değil, çok boyutlu olması gereğine inandığını kaydetti. Sadece medya değil, daha önce de ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi Marc Parris de onunla aynı benzetmeyi yapmıştı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Filozof dışişleri bakanı (3)

Abdülhamit Bilici 2009.05.10

Dünya meselelerine vukufiyet ve Türk dış politikası üzerindeki etkinliği Davutoğlu ile Kissinger'ı karşılaştırmayı mümkün kılrsa da taşıdıkları değerler açısından bu iki isim kolay kolay yan yana getirilemez.

İntisap ettiği realist anlayışın neticesinde Kissinger'a atfedilen sayısız dram vardır. Kissinger'ı yargılayan kitaplar yazılmıştır. Davutoğlu, ütobik denecek kadar bir idealizmle hiç olamayacak barışları hayal edebilen bir insan. Hiçbirimiz mesela Davutoğlu'nun Türkiye'nin çıkarları için Irak'taki Kürtlerin katline seyirci kalacağını düşünemeyiz. Ama Kissinger tam da bunu yapmıştır.

Normal siyasetçiler için bakanlık, ulaşılması gereken önemli bir kariyerdir. Ahmet Hoca için böyle olmadığı açık. 22 Temmuz seçiminden sonra da Erdoğan'ın bu görevi teklif ettiğini, ama kabul ettiremediğini yakinen biliyorum. Bu kez görevi kabul ederken de aşırı ısrara maruz kaldığını tahmin etmek güç değil. Çünkü çok iyi biliyorum ki onun gözü, hocalıkta ve yarım kalan kitaplarını tamamlamakta. Taraf'ın 'Nasıl ölmek istersiniz?' sorusuna verdiği cevabı okudunuz mu: "Ders verirken."

Bulunduğu konum klasik danışmanlığın ötesindeydi, birikimini ortaya koyması için bu koltuğa ihtiyacı yoktu. Bizzat uygulamanın içindeydi. Şimdi pek hazzetmediği salonlar, resmi toplantılar ve protokollerle mecburen daha fazla göz önünde olacak. Projelerini biraz daha öteleyecek. En tehlikesi de seyahat ve yeni görevin angaryaları yüzünden orijinal projeler düşünmeye eskisi kadar vakti olmayacak.

Ama onun stratejiyi, felsefeyi, kültür ve tarihi aynı anda hallaç gibi harmanlayan fikirlerinin şimdiden başta beraber çalıştığı Dışişleri'ndeki diplomatlar olmak üzere bu konu üzerine yazıp çizenleri ve Doğu'da, Batı'da Türkiye'yi izleyen kafaları etkilediği kesin. Türkiye'yi resmî sınırlarından ibaret sananlar için onun Mesnevi ile Kissinger'ı buluşturan kitabı Stratejik Derinlik kitabının nasıl devrimci etki yaptığını biliyorum. İstanbul Erkek Lisesi ve Boğaziçi eğitimi onu dünyaya açmıştı, ama o hemşehrîsi Mevlânâ'nın 'pergel' tavsiyesini unutmayan samimi bir Müslüman'dı. Yer yer aldığı yüksek riskler yüzünden 'Acaba Ahmet Hoca kendini Kanuni'nin danışmanı mı sanıyor?' desek de samimiyetiyle ayakta kalmayı bildi. Irak krizindeki tutumu ve Hamas'la teması yüzünden ABD'nin onu sildiği söylendi. Ama sonuçta Bush silindi; yerine Ortadoğu'da savunduğu ilkeleri alışlayan Obama geldi. Hayat felsefesine kızsalar da Washington'da Türkiye ve Ortadoğu ile ilgili herkesin sözlerine kulak verme gereği duyduğu bir isim oldu.

Yeri geldi Başbakan Erbakan'a da dış politika konularında danışmanlık yaptı, ama Harp Akademileri'nde ders de verdi. Irak krizinde yakın görüştüğü Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ten gayretleri için tebrik aldı. Çizgisi, ulusalcı değil, vatanperverdi. Mesela, Kıbrıs'a bakarken, bazıları gibi "şu Kıbrıs'tan bir kurtulsak ne güzel olur" demiyordu. Stratejik önemine inanıyor ve bunu iyi bir koz olarak kullanıyordu. İran'la ilişkilere de İslamcı bir refleksle değil, Kasr-ı Şirin'den bu yana ilişkilere egemen olan realist bir açıdan bakıyordu. AB'ye bakarken de "AB'ye girsek de dış politikada ve içerideki bütün dertlerden kurtulsak" diye bakmıyordu. AB'nin Türkiye'nin derinliğine ne gibi katkı yapacağını, AB'ye üye olmanın dünyada Türkiye'nin imkanlarını nasıl etkileyeceğini

değerlendiriyordu. Onun için ABD her dediğine evet denecek bir müttefik değil, yer yer çıkarların çatışabileceği, karşılıklı saygıyla ortak menfaatlerin elde edilebileceği önemli bir ortaktı.

Nasıl kendi kimliğini inkâr ederek kimse üzerinde saygı uyandırmak mümkün değilse, Türkiye'nin de kimliğini inkâr ederek büyümesi zordu. Onun şehirli, kendine güvenen, mütevazı, aydın İslamî kimliğinin hükümet içinde ve bakanlıkta etrafına örnek olmaya devam edeceğini düşünüyorum. Umarım Bakan Davutoğlu Türkiye'deki dönüşümün ardındaki gerçek etken olan sivil alanla irtibatı koparmaz; samimi eleştirilere açık olur ve dış gezilerinde adet ettiği kitapçılara uğramayı ihmal etmez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baykal'ın seçimi!

Abdülhamit Bilici 2009.05.13

CHP lideri Baykal, parti grubundaki konuşmaya şaşırtıcı ve umut veren sözlerle başladı. Gündeminin ilk sırasında, Avrupa Birliği konusu vardı. Merkel ve Sarkozy'nin Türkiye karşıtı sözlerine oldukça sert cevap verdi.

Anamuhalefet lideri olarak AB sürecine sahip çıkması ve buna karşı çıkan Avrupalı liderlere 'ahde vefa' (pacta sunt servanda) ilkesini hatırlatması harikaydı. Bununla yetinmeyerek, AK Parti hükümetinin bu iki ismin Türkiye karşıtı açıklamalarına tepkisiz kalışını eleştirmesi de yerindeydi.

Sözlerine bu şekilde başlayan Baykal'ın, konuşmaya AB süreci için yapılması gerekenleri sıralayarak ve hükümetin bu alandaki eksiklerini eleştirerek devam etmesi ne kadar hoş olurdu.

Çünkü Merkel ve Sarkozy'nin tavırları can sıkıcı olsa da kontrolümüz dışındaki faktörlerdi. Halbuki AB sürecini ileriye taşımak için tamamen bize bakan ve bir an önce yapılması gereken birçok iş vardı.

Öncelikle Türkiye'nin adam gibi bir demokrasi olması ve delilleri ayyuka çıkmış demokrasi karşıtı yapılardan temizlenmesi gerekiyordu. Meclis'in anayasa ve yasalarda değişiklik için mesai yapması gerekiyordu. Herkesin 'Türkiye'nin en büyük sorunu' dediği Kürt meselesinin çözülmesi şarttı. Üstelik AB olsa da, olmasa da bunlar ihtiyaçtı.

Baykal, başladığı çizgiyi izlese, AB süreci için atılması gereken adımları sıralar; gerektiğinde iktidara destek vermeye hazır olduğunu söyler; sonra da reformlardaki yavaşlamadan dolayı hükümete en sert şekilde yüklenebilirdi.

Bunun için Today's Zaman'ın AB reformlarındaki yavaşlamayı eleştiren dünkü manşetinden ilham alabilirdi. Gazete, büyük umutlarla ağustos ayında açıklanan 3. Ulusal Program'ın hayata geçirilmesi konusunda hiçbir adım atılmamasını eleştiriyordu. Sivil-asker ilişkilerinden çevreye, askerî harcamaların denetiminden kadın haklarına birçok alanda reform öngören programın hayata geçmesi için Anayasa, yasalar ve yönetmeliklerde toplam 473 değişiklik şarttı. Ama pek bir adım atılmamıştı.

Eşi AK Parti saflarında siyaset yapan İhsan Dağı, hükümetin performansından şikâyetçiydi ve bunu iki faktöre bağlıyordu: Bir, ilk dönemin aksine AK Parti'nin AB reformları olmadan da yaşayabileceğini düşünmesi. İki, Merkel ve Sarkozy gibi Türkiye karşıtı liderlerin AK Parti'nin iştahını kaçırmaması. AK Parti çizgisine yakın Star Gazetesi'nde yazan Mehmet Altan da AB konusunun hükümetin öncelikli gündemi olmaktan çıktığını söylüyordu. Böyle olmasaydı, şimdiye kadar bu reformların çoğu tamamlanırdı.

Aslında 2002-2004 yılları arasında Türkiye'nin gerçekleştirdiği reformlarda CHP'nin önemli katkısı vardı. Dolayısıyla Baykal, konuşmasını pekala başladığı çizgide sürdürebilirdi. Ama yapmadı.

Bunun yerine içeride ve dışarıda açılım adına umut ifade eden ne kadar gelişme varsa, hepsine ilginç gerekçelerle karşı çıktı. Söze reformla başlayan sosyal demokrat liderin, dümeni statükoculuğa ve milliyetçiliğe kırması üzücüydü: Anayasa Mahkemesi'nin reforma ihtiyacı yoktu. AK Parti'nin buradaki amacı, mahkemeyi siyasallaştırmak ve kapatma davasının rövanşını almaktı. 12 Eylül'ün eseri olan Anayasa'da değişikliğe de olumlu bakmıyordu. AKP'nin tek amacının cumhurbaşkanının süresini uzatmak olduğunu söylüyordu. Türkiye'yi Ermeni lobisinin ve bazı güçlerin tasallutundan kurtarma potansiyeli taşıyan Ermeni açılımına da soğuktu.

Baykal'ın en fazla yüklendiği nokta ise Cumhurbaşkanı Gül'ün Kürt meselesi için yaptığı 'tarihî fırsat' açıklamasıydı. Kendisinin göremediği bu tarihî fırsat neydi? Ağızda saklanan bakla, asla çözüm olmayacak genel af mıydı? Şirinlik yapmaya yönelik mülakatlarla tarihî fırsat olamazdı. Her yerden şaibe dolu silahlar fişkirirken, o Ergenekon davasını çürütmek için Reuters'den delil getiriyordu.

Olacak bu ya... Baykal'ın bunları söylediği TV ekranlarında, şu flaş haberler geçiyordu: 'Darbe günlüklerinin Özden Örnek'e ait olduğu kanıtlandı.' '3 komutan, Ergenekon için ifade verecek.'

Onun gerçek sosyal demokrat bir lider olmasını çok isterim. Ama Baykal'ın seçimi bu... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Almanya: Ne Deniz Feneri ne Ergenekon!

Abdülhamit Bilici 2009.05.16

Azerbaycan ile ülkemiz arasındaki ilişkilerin gereksiz yere kötüleşmesi üzücüydü. Umarız, Başbakan Erdoğan'ın Bakü ziyareti bu olumsuz havayı değiştirir.

Azerbaycan-Türkiye ilişkileriyle karşılaştırmak zor olsa da son dönemde hızla kötüleşmenin yaşandığı diğer cephe ise Türk-Alman ilişkileri. Kimse diplomatik jargonlara sığınıp aksini iddia etmesin: İlişkiler gittikçe sevimsizleşiyor ve kanaatimce bu durum, iki ülkenin çıkarına olmadığı gibi, köklü tarihî ilişkilere, Almanya'da yaşayan 3 milyondan fazla insanımızın kurduğu ortak bağlara ve milyarlarca dolarlık ticarî potansiyele de yakışmıyor.

Maalesef ilişkilerde güven unsuru zedelendiğinden, en küçük konu bile büyük mesele oluyor. Bu ortam, medyaların da karşılıklı körüklemesiyle toplumlar arası ilişkileri de geriyor. Bundan sadece birbirinden uzakta yaşayan Türkiye ve Almanya toplumları etkilense, üzerinde durulmayabilir. Ama öyle değil. Negatif hava, Almanya'da iç içe yaşayan Türk ve Almanlar arasına ilave duvar örüyor ve çok konuşulan entegrasyon hedefini dinamitliyor.

Basit haberlere takılıp bir hüküm çıkarma yanlısı değilim. Yıllardır Türk dış politikasını izlemeye çalışan biri olarak ilişkilerde daha köklü sorunların etkisini hissediyorum. Aksini düşünenler, kendi görüşlerini ifade eder, istifade ederiz.

Gözlemime göre, iki taraf da birbirinin önemini tartmakta zorlanıyor. Bunun nedenini, her iki tarafın da uzun zamanlar birbiriyle rekabet etmiş imparatorlukların vârisi olmasında mı aramak gerekir? Sıkça altı çizilen Amerikan-Alman ezelî rekabetinde mi aramak gerekir? Yoksa 1960'larda Türkiye'nin kırsal bölgelerinden gelip

Almanya'da tutunmaya çalışan Türklerin oluşturduğu imajın, Almanların yeni Türkiye'yi görmesini imkânsız hale getirmesinde mi aramak gerekir bilemiyorum.

Almanya'nın Türkiye'ye yaklaşımını ele alan biri, sanki bölgede artan rolüyle ters orantılı olarak Türkiye'nin görmezden geldiğini ve adeta ilişkileri geliştirmemek için çaba sarf edildiğini kolaylıkla görebilir. Sebep ne: Bir tür kıskançlık mı, yanlış okuma mı, rekabet mi, düşmanlık mı?

Geçen hafta Almanya'dan bir grup önemli gazeteci ve akademisyenle konuşurken de bu kanaati paylaştım. Şakayla karışık, Alman derin devletinden bir yetkili ile karşılaşsam, cevabını öğrenmek isteyeceğim ilk sorunun bu olacağını ifade ettim. Almanya'nın dış siyasetinde, Batı'nın öcü olarak gördüğü İran'a bile Türkiye'den daha büyük önem atfedildiğini söyledim.

Tepkileri, bu tespiti doğrular yöndeydi. Uzun zamandır Almanya'da yaşadığı için oradaki psikolojiyi daha yakından bilen Berlin muhabirimiz Süleyman Bağ da Alman gazetecilere bu tespitin yanlış olmadığını söyledi. Delil olarak Alman Dışişleri Bakanı Frank-Walter Steinmeier'in dış siyasetteki tecrübelerini anlatan yeni kitabını gösterdi. Henüz kitabı alıp okuma imkânım olmadı. Ama muhabirimiz, Türkiye'nin kitapta da es geçildiğini söylüyordu.

Halbuki Türkiye açısından bakınca Almanya, 3 milyondan fazla Türk kökenli insanımızın yaşadığı bir ülke. En önemli ticaret ortaklarımızdan biri. Sahillerimize en çok turist gönderen ülke. Avrupa'nın tartışmasız en büyük 3 gücünden biri. AB sürecini ilerletmek istiyorsak, Almanya ile savaşarak bir yere varılması mümkün değil.

Almanya açısından bakınca Türkiye, topraklarında yaşayan 3 milyondan fazla insanın anavatanı. Balkanlar'dan Kafkaslar'a Orta Asya'dan Ortadoğu'ya da bölgenin başat oyuncularından biri. İslam dünyasıyla ilişkilerde ve enerjiye ulaşmada vazgeçilemez bir aktör. Yarın iyice yaşlanacak nüfusu takviye edecek iş gücü kaynağı. 70 milyonluk büyük bir pazar. Kolayca yok sayılamayacak bir ülke.

Neden İngiltere, İsveç, İspanya hatta Yunanistan bile Türkiye'nin önemini anlayıp yakınlaşmaya çalışırken, Almanya uzak duruyor? Sorun, iki ülkenin Balkanlar'dan Ortadoğu'ya bazı alanlardaki rekabeti ise bu daha iyi yönetilemez mi? Türkiye ile Moskova ve Tahran arasında da rekabet var. Bugün iki ülkeyle ilişkimiz de Almanya ile ilişkilerden iyi.

Şayet taraflar bu kötü gidişin farkında ise öncelikle ilişkileri zehirleyen faktörleri bulmak gerekir. Bir sonraki yazıda, medya ilişkilerinden Ergenekon'a bu faktörleri ele alalım. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Almanya: Ne Deniz Feneri ne Ergenekon! (2)

Abdülhamit Bilici 2009.05.20

Her gün biraz daha kötüleşen Türk-Alman ilişkilerini zehirleyen faktörler neler? Alman meslektaşlarımız bu soruya Almanya'dan bakarak cevap arayabilir.

Ancak Türkiye'den bakıldığında görünen şu ki, ilişkileri zehirleyen etkenlerin başında Almanya'nın Türkiye'nin AB sürecine karşı tavrı geliyor.

Türkiye'nin tam üyeliği, AB Konseyi düzeyinde karar verilmiş ve altında imzası bulunan her ülkeyi bağlayan bir perspektiften, Almanya'nın her fırsatta bu defteri açması Türklerin gözünde hem Almanya'yı hem de Avrupa'yı küçük düşürüyor.

Bu tavrın, Almanya'nın değil, şu anki koalisyon hükümetinin başbakanı ve CDU lideri Merkel'in tutumu olduğunu biliyoruz. Ama Merkel, Almanya Başbakanı sıfatıyla her fırsatta Türkiye aleyhine konuşurken, sokaktaki insan için fark edilmesi zor bir detay bu. Üstelik hukuken bitmiş bir konu olmasına rağmen, Merkel'in meseleyi sıcak tutması ve açıkça bir iç siyaset malzemesi olarak kullanması, kafalardaki Alman ciddiyeti imajıyla bağdaşmıyor.

Ayrıca, Türkiye karşıtlığına oynamanın, iki halkı birbirine soğutmaktan başka Almanya'ya ne kazandırdığını anlamak da zor. Nihayet tam üyelik hedefi net olsa da bunun ne zaman gerçekleşeceği belirsiz. Bu yol sonunda açılabilir bile Türkiye'nin AB'ye girişi tek tek Avrupa halklarının onayına sunulmayacak mı? O halde şimdiden Türkiye karşıtı olmak niye?

Ayrıca Türkiye ile cedelleşen Almanya Başbakanı'nın Türkiye'deki bir medya grubu ile çok yakın olması, bu ilişkideki iki taraf açısından da şüphe uyandırıyor. Türkiye ile sorunu olan Merkel, neden bir Türk medya grubu ile bu kadar yakınlaşıyor? Diğer yandan, görüldüğü kadarıyla AB üyeliğini destekleyen bu medya grubu, neden AB sürecinin karşısındaki en önemli aktörle bu kadar yakın?

Bu sorular bizi, iki ülke ilişkilerini zehirleyen diğer faktöre, ilişkilerin iç siyasetle bütünleşmesine getiriyor. Böyle olunca, AK Parti hükümeti ile bu medya grubu arasındaki gerilimde Almanya taraf haline geliyor. Bu medya grubu ile Başbakan Erdoğan arasındaki savaşın en kızıştığı noktada, Almanya'daki Deniz Feneri davasının patlaması ve ismen Erdoğan'ın hedef alınması, olaya sıradan adli bir vakia olarak bakmayı imkânsızlaştırdı.

Bu arada Alman medyasında her fırsatta AK Parti ve Erdoğan'ı hedef alan haberler boy gösterirken, burada da Almanya'yı Türkiye karşıtı her komplonun üssü olarak gösteren haberler devreye giriyor. Bu haberlerde, Cem Özdemir'li, Fischer'li Yeşiller Partisi'nin ve Alman Sosyal Demokratların Türkiye yanlısı tutumu unutulup, Almanya toptan Türk karşıtı ilan ediliyor. Alman medyası da buna cevaben, özellikle Rasmussen çıkışı yüzünden Erdoğan'ı neredeyse Ahmedinejad'la bir gösterirken, Türkiye'yi AB'ye en fazla yaklaştıran hükümetin AK Parti hükümeti olduğunu, Almanya'daki Türklere "Burayı vatan bilin; entegre olun; Almanca öğrenin" diyen ilk Türk başbakanın Erdoğan olduğunu unutuyor. Alman yargısının, AK Parti'yi zor duruma düşüren Deniz Feneri konusunda hiperaktif bir rol üstlenirken, CHP ile bir Alman vakfı arasında olduğu iddia edilen parasal ilişkide kuşkuları gidermekten uzak tavrı, ilişkilerin siyasallaşmasının başka bir örneği oluyor. Benzer şekilde, Türk medyasının soruşturmanın sonucunu beklemeden her yangın olayında ırkçı parmağı araması bu olumsuz algıları pekiştiriyor.

Resmen Alman devletinden mali destek aldıkları için klasik sivil toplum kuruluşlarına fazla benzemeyen Alman vakıflarının Türkiye'deki faaliyetleri sürekli tartışılırken, bu kurumların çalışmalarını inceleyen Hablemitoğlu'nun esrarengiz ölümü kuşkuları daha da artırıyor. Genel atmosfer böyle olumsuz algıların etkisine girince, bunlara Almanya'nın Kaplancılar gibi radikal gruplara kucak açması, bazı Alevi gruplarla özel ilişkisi, hatta PKK konusuna yaklaşımı perde gerisinde sürekli tartışılıyor.

İlişkileri zehirleyen faktörler elbette bunlarla sınırlı değil. Yerimiz bittiği için diğer faktörler bir sonraki yazıya kaldı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Almanya: Necla Kelek olayı (3)

Türkiye ve Almanya ilişkilerinin gerilemesinde, dil faktörünü unutmamak gerekir. Türkiye dışında en fazla Türk Almanya'da yaşarken, dil konusunun hâlâ problem olması şaşırtıcı, ama gerçek.

Almanya'daki Türklerden dil öğrenenlerin sayısı artsa da bu insanlar Türk medyasında belli bir ağırlığa sahip olmadığı için sorun çözülüyor. Çoğu Türk gazeteci, Alman medyasını tercümelerden izliyor. Aynı sorun, Türkçe bilmeyen Alman gazeteciler için de geçerli.

Bu problem, iki toplum arasında köprü rolü oynayan kişi/kurumların önemini artırıyor ve bizi ilişkileri zehirleyen başka bir probleme götürüyor. Alman meslektaşlarla konuşurken, daha önce ismini hiç duymadığım bir şahsın, ilişkiler üzerinde ne kadar etkili olduğunu anladım. Alman kamuoyunun itibar ettiği birkaç Türk'ün ismi zikredildi. Bunlardan Necla Kelek ismi dikkatimi çekti. AK Parti'den Ergenekon'a birçok konuda Alman bakış açısının şekillenmesinde Kelek'in büyük bir etkisi varmış. Almanca yazdığı kitaplarıyla ödüller alan sosyolog Kelek'in çizgisi, yapılan tariftten anladığım kadarıyla Nur Serter veya Hikmet Çetinkaya gibi isimlerinkine çok yakın. Tabii, bundan habersiz Alman kamuoyu, Kelek'in yaklaşımını Türkiye ortalamasını yansıtan objektif görüş diye kabul ediyor. Bayan Kelek kimmiş diye küçük bir araştırma yapınca, karşıma ilginç bir tablo çıktı. 2002'de yazdığı *Günlük Yaşamda İslam* (İslam im Alltag) adlı kitabında Kelek, Müslümanlığın Almanya'da uyumu zorlaştıran bir din olduğunu ifade etmiş. Yabancı Gelin adlı kitabında ise Türk aile yapısına ve İslamiyet'e hakaret etmekten geri durmayan Kelek, Alman medyasına verdiği demeçlerde domuz eti yemenin bir Müslüman için sakıncası olmadığını söylüyor. Müslüman erkeklerin sünnet edilmesinin 'adam yaralama' suçu kabul edilmesini talep ediyor. Kelek ismi, ayrıca meşhur Vicdan Testi'nin mimarları arasında geçiyor.

Türk baba ve Alman kocanın mağdur ettiği Kelek'in feminist fikirleri anlaşılabilir. Türk toplumunun parçası görünmesine rağmen Müslüman toplumun değerlerine hakaret etmesine, bazı fanatik Alman grupların sahip çıkması da bir yere kadar normal. Acı olan, böyle marjinal görüşlere sahip birinin Türkiye konusunda adeta hakem kabul edilmesi.

Merkel, bir medya grubu, AK Parti ve Deniz Feneri e.v. arasında bu kadar politize olan ilişkiler ağında, Ergenekon-Almanya bağlantısının gündeme gelmesi şaşırtıcı değil. Zira bir delil olmasa da 3 yazıdır tasvir etmeye çalıştığımız atmosfer, bazı insanların kafasında bu algıyı üretiyor. Batı'da, Türkiye'de asker baskısı olmadan asla demokrasi olamayacağına iman etmiş; askerin etkisinin azalmasını tehdit olarak gören grupların olduğu sır değil. İslami kökleri olan bir partinin demokratikleşmede öncü rol oynamasının, o çevrelerin paradigmasını nasıl sarstığını da biliyoruz. Avrupa'daki bu arkaik zihniyet ile Ergenekon arasında ilişki olmaması eşyanın tabiatına aykırı. İlk kez darbecilerin mahkemeye çıkarılmasını, bazı Avrupalıların suç gibi görme eğilimi tuhaf değil mi?

İlişkileri düzeltmek istiyorsak, yapılması gerekenleri sayabiliriz: 1- İlişkilerin kötüye gittiği kabul edilmeli ve buna yol açan faktörler cesurca analiz edilmeli. 2- Taraflar birbirinin değerini takdir edecek bir olgunluğu göstermeli. Özellikle büyük değişim geçiren yeni Türkiye'yi, eski şablonlardan uzak durarak anlamaya çalışmalı. 3- İki taraf da birbirinden kolay kolay vazgeçemeyeceğini görmeli. 4- İkili ilişkileri iç siyaset malzemesi yapmaktan kaçınmalı. 5- Medyalar ve sivil toplum kuruluşları arasında doğrudan temaslar artırılmalı; şaibeli medya ilişkilerinden vazgeçilmeli. 6- İki toplum arasında köprü görevi üstlenen kişilere dikkat edilmeli. 7- Türk siyasiler Almanya'daki uyumu destekler mesajlar vermeli; stadyumlardaki siyasi toplantıların faydası gözden geçirilmeli. 8- Bir şüphe belirdiğinde, şaibelerin büyümesini beklemek yerine ilgili kurumlar derhal açıklama yapmalı. 9- Bülent Arınç'ın samimi bir açıklamasının etkisini dikkate alarak, AK Parti, Deniz Feneri konusunun kötüye kullanılmasını önleyecek tedbir almalı. 10- Taraflar birbirlerinin z ayıf yanlarıyla uğraşmamalı.

a.bilici@zaman.com.tr

Tiflis'ten Gülen'e müjde!

Abdülhamit Bilici 2009.05.27

Evet, sadece Türkiye'nin değil, dünyadaki tüm krizlerin çilesini omuzlarında hisseden bir insanın kaderi, sadece kötü haberler almak olmamalı. Gerçi, yükseklerde hep kar ve tipi olur. Çile yolunu seçenler de bunu baştan bildiğinden, kahır da lütfu da hoş görme edebiyi kuşanmıştır.

Ama son tahlilde onlar da bir insandır ve hiç olmazsa bazen güzel haberler duymak onların da hakkıdır.

Vereceğim güzel haber, İngiltere, Amerika, Hollanda ve birçok ülkeden sonra şimdi de Almanya'da Gülen ve fikirlerini anlamak için bir konferans düzenlenmesi değil. Etkisi Afrika'dan Sibiryaya, Fas'tan Endonezyaya, Avrupa'dan Amerika'ya her yere yayılan bir hareketin arkasındaki dinamikleri anlamak için bu tür konferansların ve doktora tezlerinin yapılması çok normal bir hadise.

Her gün dünyanın farklı ülkelerinden akademisyenler, gazeteciler, siyasetçiler aynı amaçla, yani hareketi anlamak için katile katile Türkiye'ye geliyor. Denizli, Konya, Bursa, Ankara, İstanbul demeden ülkemizi karış karış geziyor ve 115 ülkede dilleri, renkleri, dinleri farklı gençlere Anadolu'yu taşıyan gönüllüler hareketini yerinde inceliyorlar.

Güzel haber, Gülen'in hayalini kurduğu en önemli hedeflerden birinin gerçekleşmeye başladığına dair çok ciddi bir işaretti. Onun en büyük arzusu, Türkiye'den kaynaklanan gönüllüler hareketinin bir çatışmadan diğerine koşan dünyanın her yanında sulh adacıkları oluşturmasydı.

Gülen, 4 yıl önce Milliyet'te Mehmet Gündem'e verdiği röportajda, hem dinî referanslara hem de sosyal bilimcilerin analizlerine atıfla dünyanın geleceğinin çatışmalara gebe olduğunu ifade ederek, şöyle demişti: "Kavga vesilelerini elimizden geldiğince toprağa gömecek, üzerine altından kalkamayacağı şekilde ağır taşlar koyacak, daha ziyade sulha, sükûna, huzura giden mülâhazaları öne çıkaracak, anlaşma ve uzlaşma yollarını açacak çare bulmak lazım... Türk insanının dünyanın değişik yerlerinde açtığı kültür lokallerini, okulları, üniversiteleri ben bir yönüyle geleceğin sulh adacıkları, bir yönüyle de bu tür hadiselerle karşı dalgakıranlar olarak görüyorum."

İhtilal ve savaşların kol gezdiği, küresel rekabetin en kıyasıya şekilde yaşandığı Gürcistan'da geçen hafta şahit olduğum tablo bu hedefin çok uzak olmadığını gösteriyordu. Çağlar Eğitim Kurumları ve Uluslararası Karadeniz Üniversitesi'nin misafiri olarak Kafkaslar'daki bu şirin ülkenin başkenti Tiflis'te idim. Türk okullarının yöneticileri, bir yemekte buluşarak çalışmaları hakkında Gürcistan medyasını bilgilendirmek istiyorlardı. Bu gayet doğal bir işti. Ama zor, hatta imkânsız olan, Gürcistan medyasını bir araya getirmektir.

Bir türlü istikrar yüzü görmeyen ülke yine bir siyasî çalkantı yaşıyordu. Cumhurbaşkanı Mihail Saakaşvili'nin istifasını isteyen muhalefet, 9 Nisan'dan beri protesto eylemleri yapıyordu. Muhalifler, parlamentonun ve devlet televizyonunun önünde kurduğu hapishane hücrelerini andıran kulübelerde 24 saat nöbet tutuyordu. Siyasetteki bölünme medyaya da yansımıştı. Muhalif gazete ve televizyonlar Saakaşvili'ye en ağır hakaretlerle yükleniyordu. Kimse, bu gergin ortamda muhalif medya ile iktidara yakın gazetecilerin bir araya gelebileceğine ihtimal vermiyordu.

Ama davet sahibi Türk okulları olunca, durum değişmişti. Başkentin içinden geçen Kura Nehri'nin kıyısındaki toplantıda, bütün Gürcistan medyasının patronları ve üst düzey yöneticileri bir araya gelmişti. Üstelik davetliler

arasında, Uluslararası Karadeniz Üniversitesi'nde hocalık yapan Saakaşvili'nin annesi Prof. Dr. Giuli Alasania da vardı. Hristiyan bir ülke olan Gürcistan'daki Türk okullarının başarısını incelemeye gelen Amerikalı akademisyenlerin de katıldığı toplantıda, en küçük polemik yaşanmadı. Herkes Prof. Alasania'nın Gülen'i ve gönüllüleri takdirle anlatan konuşmasını saygıyla alkışladı.

Halbuki böyle bir toplantı için davet aldıklarında hepsi tereddüt etmiş; ama 18 yıldır bu ülkeye hizmet veren Çağlar Eğitim Kurumları Başkanı Mesut Bozkır'ın garantisi yetmişti. Çünkü eğitim gönüllüleri, her iki tarafın da güvenini kazanmış ve Gülen'in özlediği bir sulh adacığı oluşturmuşlardı. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Davutoğlu'nun ikazı!

Abdülhamit Bilici 2009.05.30

Önemli bir Batı ülkesinin Ankara büyükelçisine, Dışişleri bakanlığına Prof. Davutoğlu'nun getirilmesini nasıl bulduğunu sordum. Açıkçası çok olumlu bir cevap beklemiyordum.

"Türkiye'nin önceliği Ortadoğu'ya mı kayıyor?" istifhamları konuşulurken, Batılı bir elçi en fazla Davutoğlu'nun birikimini över ve Türk dış politikası üzerinde oynadığı rolün altını çizerek diye düşünmüştüm. Aldığım cevap çok şaşırtıcıydı. Çünkü kendisini üzen tek noktanın, artık Davutoğlu ile eskisi gibi sohbet şansı bulamamak olduğunu söylüyordu.

Bu tablo dış politikayı anlamaya çalışan bizim gibi gazeteciler için de bir problemdi. Çünkü Ahmet Hoca, mesai arkadaşlarını da yanına alarak, Başbakanlık Dış Politika başdanışmanı sıfatıyla en geç 2 ayda bu alanda yazıp çizen gazetecilerle buluşuyor ve neler olup bittiğine dair ufuk turu yapıyordu. Üstelik toplantılar İstanbul'da yapıldığı için Ankara'ya gitmeye bile gerek kalmıyordu. Bu iletişim kanalı, sadece bizim için değil, Türk dış politikasının kamuoyu tarafından daha iyi anlaşılması için de çok önemliydi. Ancak bakan olduktan sonra karşı karşıya kalacağı yoğunluk ve artan resmiyet buna imkan verecek miydi?

Önceki gün Dışişleri Sözcüsü Burak Özügergin'den gelen telefon, bunun mümkün olacağını haber veriyordu. Bakan, yeni dönemde de yazarlarla bir araya gelme adetini sürdürme sözü verdi. Kıbrıs'la başlayıp Prag, Brüksel, Azerbaycan'la devam eden ilk temaslarına dair ayrıntıları paylaşan Davutoğlu, bir bakıma yeni dönemde dış politikada izlenecek vizyonu anlattı.

Davutoğlu istifhamların aksine önümüzdeki 6 ayda en öncelikli konunun Avrupa Birliği süreci ve yapılacak reformlar olduğunu söyledi. Bu alanda bir yavaşlama olduğunu kabul eden Davutoğlu'na göre, yavaşlamanın 3 nedeni var: 1-Kıbrıs'ta verilen sözlerin tutulmaması. 2- Sarkozy ve Merkel örneklerinde görüldüğü gibi Avrupa içindeki siyasi değişim. 3- 2006'dan sonra Köşk krizi ve artan terörün oluşturduğu ortam. Sevindirici olan Davutoğlu'nun bu nedenleri mazeret olarak ileri sürmemesi ve bu yılın kalan bölümünde reformlarda bir hızlanma olmazsa bunun, süreci sekteye uğratacağının farkında olması. Ortaklık Konseyi toplantısı için gittiği Brüksel'de Olli Rehn'le ve AB yeni dönem başkanı olacak İsveç'in dışişleri bakanı Carl Bildt ile yaptığı detaylı görüşmelere dayanarak ulaştığı sonuç, sonbahara kadar Avrupa'da "Türkiye'de reform süreci işliyor" izlenimi verecek adımlar atılırsa 2014'e kadar süreç rahatlayacak. Aksi olursa, ilişkiler durağanlaşacak ve inançlar karşılıklı olarak zayıflayacak.

Tehlikeyi gören bakan, hemen kolları sıvayarak işe başlamış. Yapılması gerekenler konusunda Bakanlar Kurulu'nda acilen AB konulu bir sunumun yapılması, 4 bakandan oluşan Reform İzleme Grubu'nun apar topar bir araya gelmesi ve her 2 ayda bir toplanma kararı alınması, muhalefet partilerinin ziyaret edilerek destek

istenmesi bunun işareti. Başbakan Erdoğan da AK Parti grubuna Meclis'te AB yasalarına öncelik verilmesini istemiş.

Sadece iktidara değil, muhalefete, sivil topluma ve medyaya da bu konuda görev düştüğünü söyleyen Davutoğlu, AB süreci olsa da olmasa da Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu bu reformları kafasında kolaydan zora doğru sıralamış.

İlk adımda, mümkünse Meclis tatile girmeden Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu, Kişisel Verilerin Korunması gibi fazla siyasi olmayan yasaların Meclis'ten geçmesi. İkinci aşamada, yargı reformu ve temel haklarla ilgili yasaların ekim ayına kadar tamamlanması. Üçüncü adımda ise Anayasa'da yapılması gereken değişiklikler geliyor. Bakan, bu konunun AB bağlamında değil, Türkiye'nin iç meselesi olarak ele alınmasının daha doğru olacağı kanaatinde. Birçok konunun ele alındığı 3 saatlik derin sohbeti bir yazıda özetlemek imkansız. Diğer hususları bilahare paylaşıyoruz. En çok merak edilen, Kafkas açılımının akıbetinin ne olacağı konusuna değinip bir soruyla bitireyim. Erdoğan'ın Bakü çıkarması ve Davutoğlu'nun iki kez yaptığı ziyaret neticesinde Azerbaycan ile güven bunalımı geride kalmış. Ermenistan açılımı ise rafa kalkmamış; Bakü ile koordineli olarak sürecek. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Frapan gazeteci' ne yapsın?!.

Abdülhamit Bilici 2009.06.03

Türkiye-Avrupa ilişkilerinin ele alınacağı konferans için Madrid'e giderken, mezun olduktan sonra göremediğim bir arkadaşla karşılaşacağım aklımın ucundan geçmemiştir.

Aynı sıralarda okuduğumuz arkadaş, kariyer olarak Dışişleri'ni seçmiş ve kıdemli bir diplomat olmuştur.

Kaderin cilvesi bu ya, konuşmacı olarak katıldığım konferansı, o rapor etmek için izliyordu. Konuşulanlar sakıncalı değildi. Ama yine de ona, "Raporu yazarken arkadaşlığımızı unutma." diye takıldım. Bu sözüme ne kadar uydu bilmiyorum, ama vakit buldukça hem hasret giderdik hem de birçok meseleyi konuştuk. Üniversiteden hatırladığım kadarıyla, ders dışında işlerle meşgul olmayan, Atatürkçü-sosyal demokrat çizgisi vardı. Ama yaşadıkları ve okumaları, onu bayağı değiştirmişti. İlber Hoca'nın kitapları, Osmanlı'ya bakışını olumlu yönde değiştirmişti. Yükselen dış politikada grafiğinden memnundu. Sıkı bir AB taraftarıydı. Demokrasideki eksiklerimizi Avrupa'dan daha iyi görüyor; AK Parti'nin reform çabasını önemli buluyordu. Askerin siyasete müdahalesinden, yargının demokrasiye uymayan kararlarından rahatsızdı.

Bir seçim atmosferinde bütün bunları konuştuğumuz için kendimi tutamayıp oy kullanma imkânı olsa hangi partiyi tercih edeceğini sordum. Anlattıkları, AK Parti'ye işaret ediyordu. Çünkü mevcutlar arasında yukarıdaki profile en yakın parti bu olabilirdi. Ama o 'CHP' dedi. CHP'nin ve lideri Deniz Baykal'ın askerin siyasete müdahalesinden düşünce özgürlüğüne, Kürt meselesinden AB reformlarına birçok konudaki tutumu ile bu tercihinin örtüşüp örtüşmediğini sorunca, dikkate alması halinde CHP'nin çok işine yarayacak bir tahlil yaptı. 367 krizinden 27 Nisan bildirisine, Kürt meselesinden 301. maddeye CHP'nin izlediği siyaseti yanlış buluyordu. Ona göre AB süreci, Atatürk'ün Türkiye'ye gösterdiği hedefti ve CHP'nin negatif tavrı anlamsızdı.

Kısaca, CHP'ye desteği, gönüllü ve rasyonel bir karar değil, artan kutuplaşmanın etkisiyle yaptığı zoraki bir tercihti. Demek ki, CHP gerçek sosyal demokrat bir çizgiye kavuşsa, birçok insanın zoraki değil, gönüllü desteğini alacak ve belki iktidar alternatifi olacaktı. Baykal, Türkiye'nin önünü açacak reformlara destek verse, sadece ülkeye değil, partisine de büyük hizmet etmiş olacaktı.

Geçtiğimiz yıl CHP'nin Brüksel'de bir ofis açması, 2002 ve 2003'te AB'ye verdiği desteği unutup ulusalcılıkta Keringşiz'le yarışa giren CHP'yi hayretle izleyen herkes için umut ışığı olmuştu. Ancak CHP milletvekili Şahin Mengü'nün, Almanya'da Ergenekon lehine yapılan bir toplantıda sarf ettiği sözler, başta Avrupalılar olmak üzere herkesi hayal kırıklığına uğrattı.

Zira, CHP'nin büroyu zorunluluktan açtığını söyleyen Mengü, şöyle diyordu: "Avrupalılara bazı şeyleri anlatmak demek, Avrupalılara teslim olmak anlamında değil. Ancak ben Brüksel'de yaşamışım, tanık oldum. Brüksel'de bir dinci gazetenin çok frapan bir temsilcisi var. Çok ciddi de para veriyorlar herhalde. Her gün AB'nin Türkiye ile ilgili yetkin kişilerle bir arada bu adam. Ve Avrupalı, bizi bunların ağzından tanıyor. Şimdi burada hata bizde. Biz bu hatadan dönmeye başladık. Duymuşsunuzdur muhakkak, CHP evvela Brüksel'de bir temsilcilik açtı."

Mengü, bu sözlerle partisini düşürdüğü duruma dikkat etmeden, dinci diyerek Zaman'ı, frapan diyerek de aklınca Selçuk Gültaşlı'yı hedef aldı. CHP'li vekiller bununla da yetinmedi. Mersin milletvekili Ali Rıza Öztürk, Medya Müfettişi programında bu hakareti ele alan TRT aleyhine Meclis'e önerge verdi.

Halbuki Mengü'den öğrendiğimiz bu arka plandan habersiz Gültaşlı, CHP'nin açılımına ne kadar da sevinmişti. Çünkü o, sadece Brüksel'in nabzını tutmakla kalmıyor; terörden Ermeni meselesine, AK Parti'den Alevi konusuna, yeni Türkiye'nin gerçeklerinin Avrupa'da daha iyi anlaşılması için çabalıyordu. Frapan gazeteci, ileride Türkiye-AB ilişkilerini ele alacak olanların unutmaması gereken bir isimdi. Ona göre, CHP'nin Brüksel'e gelmesi de AB yolunda olumlu bir adımdı. Mengü'nün derdi, AB süreci ve Türkiye'nin demokratikleşmesi olsaydı, hangi gazeteye çalıştığına bakmadan onun bu uğurda yaptıklarıyla iftihar ederdi. Lütfedip onunla 5-10 dakika konuşsa, onun 'ilerici' fikirleri karşısında şaşıracaktı. Ama niyet bozuksa, frapan gazeteci ne yapsın. Umalım, bu tutum, Baykal'ın da paylaştığı bir yaklaşım olmasın...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saddam'la görüşen son yabancı

Abdülhamit Bilici 2009.06.06

"Dünya Ticaret Köprüsü" organizasyonu ile 135 ülkeden 2 bin 300 yabancı işadamını İstanbul'a getiren Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu'nun (TUSKON) önemli misafirlerinden biri de Rusya eski Başbakanı Yevgeni Primakov idi.

İş dünyasına hitap eden bu zirveye Primakov, Rusya Sanayi ve Ticaret Odası başkanı sıfatıyla katıldı. TUSKON toplantısında Türk-Rus ilişkileri üzerine güzel bir konuşma yapan ve bu konuda medyaya demeçler veren Primakov, ziyaret çerçevesinde Türkçeye yeni çevrilen kitabı "Rusların Gözüyle Ortadoğu" kitabının tanıtımını da gerçekleştirdi.

Türkiye'den ayrılmadan önce, bu tecrübeli Rus devlet adamıyla baş başa birçok konuyu konuşma fırsatı bulmak heyecan vericiydi. Kiev'de dünyaya gelen 79 yaşındaki Primakov, çok renkli bir şahsiyet. Rusya'da Dış İstihbarat Servisi başkanlığı, dışişleri bakanlığı ve başbakanlık gibi çok önemli görevlerde bulunmuş. Dolayısıyla engin bir devlet tecrübesine sahip. Özellikle Ortadoğu dendiğinde akla gelen isimlerin başında geliyor.

Ortadoğu'daki dillerin çoğunu konuşabilen Primakov ile aynı zamanda meslektaş olduğumuzu, kitabını okurken öğrendim. Sovyetler'in ünlü yayın organı Pravda muhabiri olarak bölgede görev yapmış. Bu dönemde gazeteci kimliğiyle devlet başkanları arasında iletişim kurmuş. Mesela, Bağdat ile Irak'ın kuzeyindeki Kürt

hareketinin lideri Molla Barzani arasında mekik dokumuş. Kitabına eklediği resimlerde, oğul Barzani ile daha bıyıklarının yeni çıktığı dönemlere dayanan samimi pozları dikkat çekmeyecek gibi değil.

Zaten sohbete de Irak'tan başlıyoruz. Primakov, Irak'taki güncel gelişmelerin de uzağında değil. Savaşın 10 gün önce Bağdat'a giderek Saddam'la en son görüşen yabancı. Primakov, bu ziyaretinde Saddam'a Putin'den götürdüğü kritik mesajın içeriğini ve savaşın sürpriz denecek hızda bitişiyi ilgili teorisini anlattı. Putin, savaşı önlemek için Saddam'dan, başkanlığı terk etmesini ve ülkeyi seçime götürmesini istiyordu. Primakov'a göre Saddam'ın bu teklifi reddinde ve savaşın ani bitişinde Amerika'dan Bağdat'a gelen ve herhalde hayatının korunacağını içeren mesajların etkisi vardı. Primakov, Iraklı askerlerin direnişi bırakmasını, Bağdat'a tankların girişini kolaylaştıran köprülerin uçurulmamış olmasını ve yakalandığında Saddam'ın avukatına söylediği, "Beni öldüremezler, ihtiyaçları var." sözlerini de tezine delil olarak görüyordu.

Bush'un, neo-conların etkisiyle tek kutuplu dünya projesini kanıtlamak için Irak'a girdiğini düşünen Primakov, Rusya'nın Irak'ın toprak bütünlüğünden yana olduğunu söylüyor ve Kürtlerin ayrılıp ayrılmayacağı konusunda şu ilginç değerlendirmeyi yapıyor: "1966'dan beri Molla Barzani'den başlayarak Kürt liderlerle yakın temastayım. Her görüşmemizde hem baba hem oğul Barzani bana, ayrı devlet değil, Irak içinde otonomi istediklerini söylerdi. Ancak Bush'un politikalarının sonucu olarak, son zamanlarda orta tabaka siyasetçilerde ayrılık düşüncesi gözlüyorum. Ama orada şimdilik her şey liderlerin kontrolünde."

Rusya açısından bölgede Türkiye'nin artan etkisinin olumlu olduğunu düşünen Primakov, bölgede istikrar isteyen iki ülkenin çıkarlarının ortak olduğu kanaatinde. "Hangi ülke başbakanları 8 kez bir araya geldi?" diyerek Putin ile Erdoğan arasında kurulan sıcak diyaloga dikkat çeken Primakov, Türkiye'nin dünyadaki merkezlerden biri olduğu kanaatinde.

Sohbetin dikkat çeken bölümlerinden biri, Türkiye'nin başlattığı Ermenistan açılımına Rusya'nın nasıl baktığı idi. Çünkü açıkça söylenmese de birçok insan, Ermenistan'ın Azerbaycan ve Türkiye ile ilişkileri normalleştirmesinin Moskova'nın pek lehine olmayacağını düşünüyor. Bu görüşe katılmadığını söyleyen Primakov, Rusya'nın konuya bakışını şöyle özetliyor: "Ermenistan konusu, Türk dış politikasının son açılımlarından biri. Evet, Rusya'nın Erivan'la ilişkileri mükemmel. Ermenistan, Ortak Güvenlik Anlaşması'nın üyesi. Ama bizim Türkiye ile de iyi ilişkilerimiz var. Türk-Ermeni gerilimi bize de zarar veriyor. Azeri-Ermeni sorununun da çözülmesini çok isteriz. Zor olsa da bu mümkündür ve çok çalışıyoruz."

Gerçekten bu açılımı Ruslar da destekliyorsa, Kafkaslar'daki dondurulmuş krizin çözülmesi yakın demektir. İnsan, tecrübeli Rus devlet adamı Primakov'u dinlerken, geç de olsa Ankara ile Moskova'nın birbirini hızla anlamaya başladığını görüyor ve yıllardır yan yana yaşanan yabancılığın sona ermesi adına bu duruma seviniyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reformlar neyi bekliyor?

Abdülhamit Bilici 2009.06.10

Brüksel- 160 milyondan fazla insanın siyasi tercihini ortaya koyduğu Avrupa Parlamentosu (AP) seçimleri, Türkiye'nin AB süreci açısından hiç de parlak olmayan bir tablo ortaya koydu. Özellikle Almanya ve Fransa'daki siyasi liderlerin olumsuz tutumları nedeniyle yaşanan zorluklara, şimdi bir de Avrupa genelinde sağa kayan siyasi tablo eklendi.

Türkiye karşıtlığını seçimin önemli bir malzemesi yapan sağ ve aşırı sağ güçlenirken, geleneksel olarak Türkiye'ye destek veren sol blok büyük hezimet yaşadı. Ankara'ya sıcak bakan liberaller, konumlarını korumuş ve Yeşiller biraz daha güçlenmiş olsalar da Avrupa'daki yeni siyasi atmosferin umut verici olmadığı ortada.

Peki Türkiye-AB ilişkileri açısından bu ne anlama geliyor? Yavaş yavaş bu sevdadan vazgeçmek mi, yoksa yeni bir stratejiyle yola devam etmek mi gerekiyor? Avrupa'daki değişen atmosfer karşısında Türkiye ne yapmalı?

Avrupa Birliği Ankara Temsilciliği'nin davetlisi olarak bir grup gazeteciyle geldiğimiz Brüksel'de bu soruların cevaplarını arıyoruz. AB Genişleme Komiseri Olli Rehn'den AP Liberal Grup Başkanı Graham Watson'a, Brüksel'deki AB büyükelçimiz Volkan Bozkır'dan yeniden seçimi kazanan Türk milletvekili Emine Bozkurt'a birçok isimle aynı mevzuyu konuşuyoruz.

Herkes olumsuz gelişmelerin farkında ama genel kanaat, bu sürecin akıbetini büyük oranda Türkiye'nin belirleyeceği yönünde. Şayet Türkiye, Avrupa başkentlerinden bugün gelen olumsuz sinyallere takılmadan kendi vatandaşlarının Avrupa standartlarına kavuşmasını hedefleyerek reformlara konsantre olabilirse, fazla endişeye gerek yok.

Konuştüğümüz bir isim, 27 ülkenin yüzde 85'inin Türkiye'yi desteklediğini, bugün Türkiye karşıtı liderlerin kritik gün geldiğinde yerlerinde olmayacağını hatırlatıyor. Türkiye'deki ivmeye bağlı olarak Avrupa kamuoyunun değişebileceği söyleniyor. Kısacası, Avrupa Parlamentosu nasıl şekillenirse şekillensin, sürecin geleceği büyük oranda kendi elimizde. Zaten önemli olan, AB perspektifi olsa da olmasa da gerekli reformları yapmak değil mi? AB olsa da olmasa da gerçek bir demokrasiyi, temiz bir çevreyi, adil bir yargıyı, hukuka bağlı bir orduyu istemiyor muyuz?

Aslında Ankara ile Brüksel arasında özellikle 2009 sonuna kadar reformlara odaklanma konusunda bir mutabakat var gibi. Nitekim Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun 2009 sonuna kadar reformlar hızlanmazsa ciddi sıkıntılar yaşanacağı uyarısı ile Rehn'in söyledikleri arasında pek fark yok. Kıbrıs'ta çözüm olmazsa, bunun aşılması da reformlar sayesinde olacak. Avrupa'daki Türkiye dostlarının elini de reformlar güçlendirecek. Konunun hassasiyetini bilen herkes, Türkiye'nin Avrupa'ya 2002-2005 dönemindekine benzer bir fotoğraf vermesinden söz ediyor.

Türkiye dostu Watson bile müzakereler başladıktan sonra reformların yavaşlamasına sitem ediyor. Rehn, Türkiye'deki siyasi gerilimler ve Ankara-Brüksel hattındaki tansiyona rağmen 10 müzakere başlığının açılmasını iyi sonuç diye değerlendirse de Sendika Yasası gibi 3 yıldır konuşulan bir konunun hâlâ tamamlanmamış olmasını yadırgıyor. Ayrıca, Venedik Komisyonu tarafından siyasi partiler konusunda önerilen yasal değişikliklerin neden hâlâ hayata geçirilmediğini soruyor. Kulislerde yeniden bir kapatma davasının açılması ihtimali konuşulurken, bu konuda düzenleme yapılmaması şaşkınlıkla karşılanıyor. İnsan haklarıyla ilgili dağınık kurumları toparlayacak ombudsmanlık kurumunun oluşturulması, işkenceyle ilgili uluslararası anlaşmanın imzalanması, darbe sonrası hazırlanan anayasanın liberalleştirilmesi, düşünce özgürlüğüyle ilgili TCK'dan Basın Kanunu'na birçok yasanın değiştirilmesi için hükümetin neden hızlı davranmadığına anlam verilemiyor.

Almanya ve Fransa'nın rakip olarak algıladığı Türkiye'nin AB üyeliği elbette Hırvatistan'ın ya da Slovenya'nın gibi kolay olmayacak. Bunu baştan kabul edip yılgınlığa düşmemek için karşı hamleleri bu gözle okumakta ve Büyükelçi Bozkır'ın dediği gibi Türkiye'nin bu yolu kendi bileğinin gücüyle kat edeceğini bilmekte fayda var. Rehn'in söylediklerinden anladığım, reformlar hızlanırsa kolay kolay Avrupa ülkeleri Kıbrıs yüzünden Türkiye ile müzakereleri dondurup bir tren kazasını göze alamaz. İçeride ve dışarıda hayati önem taşıyan şu reformlar konusunda artık ayak sürümeyi bırakalım lütfen... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taksideki parti lideri!

Abdülhamit Bilici 2009.06.13

Berlin-Sultan Abdülaziz'den Mehmet Akif'e, Ahmet Haşim'den Peyami Safa'ya geçmişte Avrupa'ya gidenleri çarpan husus, Batı'nın parlak dış yüzüydü. Yüksek binalar, metrolar, geniş bulvarlar, bakımlı parklar, ısıtılı avizeler, tertemiz hastaneler, devasa fabrikalar...

Kuşkusuz Batı'daki bu özellikler hâlâ insanları etkiliyor. Ama bir süredir, bu alanlarda Batı'nın tekeli hızla kırılıyor. Zira bugün, Japonya'dan Singapur'a, Dubai'den Şanghay'a dünyanın farklı medeniyet havzalarını temsil eden coğrafyalarda, daha görkemli binalara, daha temiz caddelere ve daha başarılı üretim tesislerine rastlamak mümkün.

Küreselleşmenin de etkisiyle şimdi dünyanın neresine gitseniz, aynı markaları, aynı mağazaları ve birbirinin kopyası mimari çizgileri görüyorsunuz. Küreselleşme karşıtları, bu tektipleşmeye çok kızsın da aslında bunun olumlu bir yanı var. Bu benzeşme nedeniyle insanlar, farklılıkları bulmak için yüzeyden derine inerek, kültür, dil, din, felsefe, siyaset tarzı gibi temellere bakmak zorunda kalıyorlar ya da kalacaklar.

Hollanda, Belçika ve Almanya'yı kapsayan 5 günlük Avrupa turunda da şahsen buna dikkat etmeye çalıştım ve en çok etkileyen tablolar, metrolar, alışveriş merkezleri ve bulvarlar değil, mesela Avrupalı siyasetçi portresiyle ilgili şahit olduğum detaylardı.

Gezinin Berlin ayağındaki randevularımızdan biri de Alman Yeşiller Partisi lideri Cem Özdemir idi. 1965 Almanya doğumlu Cem, Avrupa'da yükselmeye başlayan kuşağın en parlak simalarından biri. 1981'de Yeşiller Partisi'nde siyasete başlayan ve hem Alman Federal Meclisi'nde hem de Avrupa Parlamentosu'nda milletvekilliği yapan Cem, bir süre önce partisinin liderliğini üstlendi. Bu öyle vitrin için verilen bir liderlik değil. Partisindeki Almanların oyuyla bu konuma gelen, Almanya'yı köşe bucak dolaşan, Almanlardan oy isteyen ve Berlin'de, yani ülkenin başkentinde Sosyal Demokratları geçerek Yeşilleri ikinciliğe taşıyan bir lider.

Bu başarı için hem Cem'i hem de haklarındaki bütün önyargılara rağmen bu sıra dışı gelişmeye destek veren tüm Almanları kutlamak lazım. Almanya istese, iç ve dış tanıtımda kullanmak için daha iyi fırsat bulamaz.

Her görüşmemizde ufkundan istifade ettiğim Cem'in, Alman siyasetine, AB sürecine, Türkiye'ye ve AK Parti'ye dair çok önemli tespitleri başka yazıya bırakıp, bir siyasi parti lideri olarak beni çok etkileyen tavırlarına dikkat çekmek istiyorum.

Gruptaki 10 gazeteci ile buluşma yerimiz olan mütevazı restorana gittiğimizde, onu tek başına bizi beklerken bulduk. Kaçımız fark ettik bilmiyorum, ama o büyük başarı elde etmiş bir partinin lideriydi. Ama yanında ikinci kişi yoktu: Ne asistanı, ne koruması ne de yardımcısı...

Sohbet sırasında, lidere yakın olunca akan suların durduğu siyaset kültürü içinden gelen bizler için şaşırtıcı bir husus daha öğrendik. Avrupa Parlamentosu'nda (AP) Yeşiller'e önemli katkıda bulunmuş; çok yakın bir dostu Almanya'dan seçilmek için yardımını istemişti. Partinin lideri olmasına rağmen Cem, arkadaşını kırma pahasına, tabana dayatma anlamına gelecek bu işe sıcak bakmamıştı. Çünkü arkadaşı olsa da o kişinin parti tabanıyla ilişkisi yoktu.

Yemekten sonra gördüğüm tablo da çarpıcıydı. Almanya genelinde üçüncü, Berlin'de ikinci olmuş bir partinin lideri olan Cem, lokantadan çıktı ve sade bir vatandaş gibi, taksi durağındaki ilk taksiye atlayıp uzaklaştı.

Almanya'da siyaset yapan Emine Demirbükten Wegner, "Türkiye'ye her yıl gidip geliyorum, ama Avrupa ruhunu göremiyorum." derken, herhalde şekil şartlarının ötesinde, kanunlarda yazılı olmayan bu Avrupa'yı kastediyordu. Hakimin, oğluyla kavga eden çocuğun annesini gözaltına aldırıldığı; görevini yapan gazetecinin karga tulumba karakola götürüldüğü; askerin iktidar partisi ve toplum aleyhine komplolar kurduğu; sağda ve solda siyaset yapan liderlerin kralları aratmadığı bir ülkede Avrupa ruhunu görmek kolay mı?

AB standartlarını istiyorsak, kanaatimce Sarkozy ile Merkel'le didişmek ve komplo teorileri içinde boğulmak yerine, keşke birazcık olsun, kendi halimize bakabilsek... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İmtiyazlı ortaklık mı zor, teslis mi?

Abdülhamit Bilici 2009.06.17

Bir Hristiyan'la konuşmak istiyorsanız, yapacağınız en büyük yanlış teslis konusuna girmektir. İşin içinden çıkamazsınız. Çünkü Hristiyan din alimleri bile bunun, anlaşılması zor, kabul gerektiren bir konu olduğunu söyler.

Aksini iddia eden varsa, Hristiyan akidesiyle ilgili sorulara cevap vermeye çalışan bir internet sitesinin "Kutsal Kitap Üçlülük/Teslis hakkında ne öğretiyor?" sorusuna verdiği şu cevaba bakabilir: "Hristiyanlıkta Üçlülük kavramının en zor kabul edilen tarafı, onu tatmin edici bir biçimde açıklamanın mümkün olmamasıdır. Üçlülük inancını tam anlamıyla kavrayabilen, hele hele tatmin edici bir biçimde açıklayabilen hiçbir insan yok. Tanrı bizden sonsuzlarca kat büyüktür. O yüzden, onu tam olarak anlayacağımızı bekleyemeyiz. Kutsal Kitap'ın öğretilerine göre, Baba Tanrı'dır, İsa Tanrı'dır ve Kutsal Ruh Tanrı'dır. Kutsal Kitap aynı zamanda tek bir tanrının var olduğunu öğretiyor. Her ne kadar Üçlülüğün içindeki kişiliklerin arasındaki ilişkiler hakkında bazı şeyleri anlayabilirsek de, sonuçta bu konu insan anlayışına kapalıdır. Ama bu, teslisin doğru olmadığı anlamına gelmez."

Almanya'da Hristiyan Demokratların (CDU) önde gelen isimleri ile yediğimiz akşam yemeğinden sonra başlayan imtiyazlı ortaklık tartışması, bana bu teslis bahsini hatırlattı. Zira konuşma öyle içinden çıkılmaz hal aldı ki, teslisi konuşsak daha kolay anladık diye düşünmeye başladım. Heyette yer alan İktisat Profesörü Mehmet Altan, tansiyonu düşürmek için CDU'nun seçimde savunduğu sosyal piyasa ekonomisinin kapitalizmden ne farkının olduğu sorusu imdada yetişmese kavga çıkacaktı.

"İmtiyazlı ortaklıktan kastınız nedir? Türkiye'ye tam üyelik yerine önerdiğiniz bu kavramla ilgili bize bir makale, bir yazı, bir dosya gösterebilir misiniz?" gibi en basit soruların bile anlaşılabilir cevapları yoktu. CDU'ya yakın çizgideki Konrad Adenauer Vakfı'nın 2 yıl Türkiye'de görev yapmış önemli isimlerinden Frank Spengler, CDU'nun Alman ve Türk kökenli milletvekilleri bu sorulara cevap veremiyordu.

Peş peşe söz alan yetkililer şunları söylüyordu: "Kavramın içini doldurmaya çalışıyoruz. İmtiyazlı ortaklık sonuç değil, süreci anlatıyor. Politikamız, mümkün olan en sıkı şekilde Türkiye'nin Avrupa'ya bağlanmasıdır. Türkiye'nin tek seçeneği var, müktesebatı üstlenmek. Ancak sorun, Türkiye'nin bu Avrupa standartlarını yerine getirip getiremeyeceği."

Yıllardır konuşulan ve Türk-Alman ilişkilerini ciddi yaralayan bir kavramın içinin bu kadar boş olması şaşırtıcıydı. "Türkiye'nin üyeliğine karşı mısınız?" sorusuna açıkça 'evet' demekten kaçınıyor, hatta CDU'nun da parçası olduğu Alman hükümetinin şu ana kadar müzakere sürecinde hiçbir olumsuz tavır takınmadığını söylüyorlar.

Bunu duyunca, "Madem uygulamada tavrınız olumlu. O halde neden bu kadar Türkiye karşıtı görünüyorsunuz?" diye soruyor, ama makul bir cevap alamıyorsunuz.

Sakin, bu kavramla ilgili kafa karışıklığının biz Türklere ait bir anlayış kıtlığından kaynaklandığı sanılmasın. Nitekim Alman Dışişleri Bakanı ve Sosyal Demokratların lideri Frank-Walter Steinmeier ile konuşurken, iktidar ortağının savunduğu bu kavram hakkında onun düşüncesini sorduk. Cevabını Zaman'ın manşetinde okudunuz: "İmtiyazlı ortaklığın ne olduğunu ben de bilmiyorum."

Ancak yine de Almanlar gibi mühendislik dehasına sahip bir toplumda, milyonlarca destekçisi olan büyük bir partinin bu kadar belirsiz bir kavram üzerinden siyaset yapmasını anlamakta zorlanıyorum.

Akla gelen birkaç ihtimal var. Birincisi, Merkel, Türkiye'ye soğuk parti tabanı ile Türkiye'yi aynı anda idare etmeye çalışıyor. Bunun için Türkiye'ye ne 'evet' ne 'hayır' diyor. Bu gri alanı parti siyaseti için kullanıyor. İkinci ihtimal, ciddi bir iletişim sorunu. Yani CDU da aslında şartları yerine getirmesi halinde Türkiye'nin üyeliğine karşı değil, ama bunu anlatamıyor. Son seçenek ise şu: Almanya devlet politikası olarak Türkiye'nin AB içinde kendisiyle eşit konuma gelmesini istemiyor. Ama çıkarları gereği büsbütün karşısına da alamıyor. CDU'nun tavrı da bu ikircikli politikayı temsil ediyor. Hangi seçenek size daha mantıklı geliyor? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

O komutan konuştu

Abdülhamit Bilici 2009.06.21

Hayır bu, AK Parti'yi ve Gülen'i bitirme planında imzası olduğu iddia edilen komutan değil. Cihan muhabirini dağda bırakan komutan. İki ay sonra da olsa, dağ başında akreditasyon skandalının ilk muhatabından ses çıktı. Buna konuşma denir mi bilmiyorum.

Çünkü çalıştığı kurumu sorduktan sonra zor şartlardaki bir gazeteciyi dağda bırakan komutan, bize veya başka birine konuşmuş değil. Komutan, haber ve yazılarımızdan duyduğu rahatsızlığı belirtmek için noter aracılığıyla konuşmayı tercih etmiş.

Eh, bu da bir aşama. Çünkü Türkiye'nin 15 Nisan'da bu sütunda yayınlanan, "Dağda kalsam beni kurtarır mısın Paşam?" başlıklı yazı ile öğrendiği skandala ilk cevap ancak 2 hafta sonra gelmişti. LAW'ların silah mı, mühimmat mı olduğunu anlatmaya çalışan Genelkurmay Başkanı Org. Başbuğ, gazeteciler sormadığı halde konuyu gündeme getirmiş ve bilinen açıklamayı yapmıştı. Kendisine ulaşan bilgilere göre kasıt olmadığını, olay yerindeki sıcaklığın +13 derece olduğunu, gazetecinin dağ başında tek başına bırakılmadığını, en az 350-400 kişinin daha orada olduğunu, helikopter askerî teçhizat yüklü olduğu için gazetecinin alınmadığını söylemişti. Ayrıca farklı bir bilgi varsa kendisine ulaştırılmasını isteyerek, yanlıştın hesabını sorma sözü vermişti.

Dağ başındaki ayrımcılığı iliklerine kadar yaşayan arkadaşımız Lütfi Aykurt'un söyledikleri hiç dikkate alınmamış olsa da bu sözleri iyi niyetli bir yaklaşım olarak gördük. Elimizdeki belge ve bilgileri ulaştırmak için aradığımız Genelkurmay'ın medyadan sorumlu ismi Tuğgeneral Metin Gürak, telefonla arayıp yardımcı olacağını söyledi. Biz de dosyayı Genelkurmay'a elden teslim ettik. Dosyada, Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün o rakımdaki sıcaklığı +13 değil, -5 derece gösteren raporu, dağ başında 350 kişi değil, Lütfi ile birlikte sadece 2 köylünün olduğunu gösteren görüntüler ve Lütfi'nin başından geçenleri anlattığı röportaj vardı. Ayrıca konuşmak istediğimiz görgü tanıklarının başına gelenler anlatılıyor ve konunun özünün hava durumu değil, ayrımcılık olduğu hatırlatılıyordu. Çünkü başka bir gazeteci özel servis yapılcasına askerî helikopterle enkaz bölgesine taşınırken, zor şartlardaki bir başkasına 'hayır' deniyordu.

1 aydan fazla zaman geçmesine rağmen Genelkurmay'dan bir ses çıkmadı. Dolayısıyla yurtiçinden ve dışından olayın akıbetini soran okurlara, 'Henüz ses yok, cevap bekliyoruz' sözlerinden başka denecek bir şey yoktu.

Dağdaki komutanın tehzibi, bir yenilik oldu. Doğrusu, ismini Kurmay Albay Mazlum Koçoğlu olarak kamuoyuna duyurduğumuz günden beri kendisinden iyi-kötü bir ses gelmesini bekliyorduk. Türkiye'yi ayağa kaldıran bunca yayına rağmen sessiz kalması ilginçti. Halbuki, sorumlu olmadığını söyleyebilirdi. Yanlış anlaşıldığını, hatta iftira ettiğimizi söyleyebilirdi. "Genelkurmay'ın akreditasyon uygulaması varken, nasıl buna aykırı hareket etmemi beklersiniz?" ya da "Pardon bir yanlışlık yaptım, üzgünüm." diyebilirdi.

Bizzat Genelkurmay Başkanı, olayla ilgili bir açıklama yapmış; dosyaya el koymuş ve olayın üzerinden 2 ay geçmişken, Koçoğlu'ndan bir açıklama gelmesine şaşırmadım desem yanlış olur. Şaşırtıcı olan sadece bu tavır değildi. Koçoğlu'nun, Org. Başbuğ'un açıklamasından habersiz gibi yeni izahlara girişmesi de manidardı. Örneğin, hava sıcaklığı konusunda Meteoroloji raporuna aykırı konuşsa da Başbuğ'dan farklı bir bilgi veriyordu. +13 derecenin şehir merkezindeki sıcaklık olduğunu, hava her 100 metrede 0,6 derece soğuduğu için olay yerindeki sıcaklık için 5-6 derece diyordu.

Daha ilginç, Lütfi'yi helikoptere almama gerekçesini de Başbuğ'dan farklı açıklamasıydı. Başbuğ'a göre sebep, helikopterin askerî teçhizat taşıyor olmasıydı. Halbuki Koçoğlu, Lütfi'nin polis helikopteriyle oraya geldiğini değerlendirmiş. Askerî helikoptere doğru yöneldiğini görünce de helikopterleri karıştırdığını düşünerek, yardımcı olmak maksadıyla kibarca, "Bu gelen askerî helikopterdir. Sizi helikoptere alamayız." demişti. "Buraya ne ile gelmiş iseniz onunla dönebilirsiniz." sözünü de güya gelecek polis helikopterini kastederek söylemişti.

Tabii, Koçoğlu sadece Genelkurmay Başkanı ile çelişmiyor, birkaç satır sonra kendi yazdığı metinle de çelişiyor. Olayın akreditasyonla ilgisi olmadığını, kişilerin hak ve hukukunu meslek hayatı boyunca her şeyin üstünde tuttuğunu söyleyen Koçoğlu, kameramanın sadece yer olmadığı için helikoptere alınmadığını beyan ediyor. Hani, polis helikopteriyle geldiği ve onunla döneceğini tahmin ettiğiniz içindi?! Dağdaki komutan, farklı sıcaklıktan, hiç bahsi geçmeyen polis helikopterinden söz ediyorsa, Org. Başbuğ'un önüne konulan notu kim hazırlıyor? Muamma... Neden hatayı kabul etmek yerine bunca çelişkiye düşüyor? Anlamak zor... Küçük bir olayla güven bu kadar sarsılırsa, gündemi sarsan büyük komplo belgesinde söylenenlerden toplum nasıl emin olabilir? Acı...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrat asker!

Abdülhamit Bilici 2009.06.24

İran'daki seçim kaosa bakarak, demokrasimizle iftihar edebilir miyiz? Hem evet, hem hayır. Ülkemizde kazananın da kaybedenin de sandık sonucunu kabul etmesi, demokrasi adına büyük bir kazanç.

Bizde seçimlerin, siyasi partilerden medyaya, yargıdan uluslararası kurumlara dev bir gözlemci ordusunun denetiminde yapılması, İran'dakine benzer çatışmaları önüyor. İran'da bunlar olmadığı için Ahmedinejad ile Musavi'nin iddiaları arasında fark kalmıyor. Bu açıdan demokrasimizle iftihar edebiliriz.

Ama İran'a kıyasla daha köklü bir demokrasi tecrübesine sahip olmamıza rağmen, elitlerin halkın iradesine saygılı olmayı ne kadar içselleştirdiği hala tartışmalı.

Oysa, uzaktan bakınca Türkiye, halkın hür olduğu çağdaş ve demokratik bir ülke, İran ise son sözün bir avuç elitin hegemonyasında olduğu teokratik bir rejim görüntüsünde. Halbuki gerçek daha karmaşık. Sınırlı bir etkiye sahip olsa da İran'da halk büsbütün denklem dışı değil. Mitinglere ve sokağa yansıyan siyasi rekabet, renkli seçim kampanyaları ve yüksek katılımlı seçimler bunun göstergesi.

Demokrasinin işaretleri olan bu göstergeler, Türkiye'de çok daha belirgin ve güçlü olmasına karşın, halkın iradesinin ne derece kabul edileceği hep tartışma konusu. İran'da seçim üzerinden büyük bir gerilim yaşanırken, AB'ye üyelik müzakereleri yapan Türkiye'de karanlık darbe planlarının konuşulması insana absürd geliyor; ama maalesef gerçek bu.

Çok partili hayata geçtiğimiz günden bu yana yaşadığımız modern ve post-modern darbeler; sürmekte olan Ergenekon davası ve Kurmay Albay Dursun Çiçek'in kaleminden çıktığı iddia edilen darbe planı hep aynı sıkıntıyla ilgili: Halkın iradesine ne kadar saygı duyulacak?

Gazetçiler ve Yazarlar Vakfı'nın düzenlediği bu yılki Abant Toplantısı'nda tam da bu konunun ele alınması manidardı. Demokrasimizin yaşadığı serüveni özetlemek ve karşı karşıya olduğu sorunlara işaret etmek açısından Türkiye'nin demokrasi tarihçisi diyebileceğimiz Prof. Dr. Kemal Karpat'ın konuşması manifesto niteliğindeydi. Sivil-asker bu konuya kafa yoran herkes, keşke Prof. Karpat'ın bu tarihi konuşmasını bulup dinleyebilse...

Çünkü bugün 85 yaşına ulaşmış olan

Kemal Karpat Hoca, 26 yaşından beri Türkiye'deki demokrasi meselesini etüd ediyordu ve söyledikleri bu mevzuda özün özü niteliğinde tespitlerdi.

Ona göre, Türk halkı demokrasinin detaylarını bilmese de demokrasi ruhuna sahipti ve son 20-25 yılda Türkiye yavaş yavaş da olsa güdümlü demokrasiden gerçek demokrasiye yol almaya başlamıştı. Başka ülkelerde savaflara yol açan seçim sonuçlarının, Türkiye'de tartışılmaz hale gelmesi bir kazançtı.

Modernleşmenin başlamasından beri kurulan idareler, halkın değerlerine, özüne, kimliğine yeterince değer vermeden onu vesayet altında tutarak kendilerinin uygun gördüğü bir idari sisteme yönelmişlerdi. Ama ekonominin Anadolu'ya yayılmasıyla, küreselleşmenin etkisiyle, AB süreciyle bu yapı dönüşüyordu.

Ama birtakım sivil ve sivil olmayan gruplar tarafından demokrasinin önüne engeller çıkartılıyordu.

Kemal Karpat Hoca, bu çevrelerin zihniyetine hakim olan felsefeyi de deşifre ediyordu: İnsanın hür doğduğuna ve eşit olduğuna inanmamak. Kemal Hoca bu çevrelerin ismini de verdi. İlk sırada orduyu saydı. Subayların mesleklerinde elit olması bir kazanç ve zorunluluktu. Sorun olan, kendini halktan farklı ve üstün gören elit felsefesindeydi. Ve bu felsefe sadece askerde değil, sivil kurumların çoğunda mevcuttu. Bu kültürün gözden geçirilmesi ve bunun ne demokrasi ile ne de ilerleme ile bağdaşmayacağının anlaşılması gerekirdi.

Kemal Karpat Hoca çözüm için askere demokrasi kültürünü öğretecek bir diyalogu öneriyordu. Orduyu sürekli eleştirmek yanlıştı. Ona göre, orduyu demokrasiye kavuşturmak, hem ordunun demokrasiye katkısını güçlendirecek, hem de memleketin temellerine bir kat daha güç vermiş olacaktı.

Yargı, muhalefet ve medyanın da eleştirilerinden nasibini aldığı bu konuşmadan sonra Karpat Hoca ile göl kıyısında sohbet ettik. Askerle ilgili görüşlerini biraz daha açtı. Demokrasiyi ve halkın değerlerini savunduğu için eleştirilse de o bir asker karşıtı değildi. Aksine uluslararası arenada Türkiye'nin en önemli kartının, güçlü ordusu olduğuna inanıyordu. Tek isteği, ordunun demokrasi ile barışmasıydı. Bütün Türkiye'nin arzusu da bu değil mi? a.bilici@zaman.com.tr

24 Haziran 2009, Çarşamba

YORUMLA

 [Bookm](#)
[ark and](#)
[Share](#)

| [Gönder](#)

[Yazdır](#)

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin yeni kozu

Abdülhamit Bilici 2009.06.27

Ne zaman Avrupalı bir yetkili ile masaya otursanız, borçlu kalkarsınız. Bu, bir gazeteci için geçerli olduğu kadar, herhalde devlet adamlarımız için de böyledir. Çünkü üye olmak, kabul edilmek isteyen tarafsınız. Ama onay veren, kabul eden veya etmeyen karşı taraftır.

Milli duygularla buna kızabilirsiniz. Ama öncelikle ilişkinin tabiatından dolayı bu böyledir. AB'yi prestijli bir kulüp olarak kabul edersek, her yerde olduğu gibi üye olmak isteyenın şartları yerine getirmesi gerekir. Bu gururunuzu kırıyor veya bunda bir fayda görmüyorsanız, vazgeçer, rahatlarsınız.

İkincisi, şayet eliniz sağlam değilse, demokrasideki kusurlarınız, kırılgan iç barışınız, sivil-asker ilişkileriniz, gelir dağılımındaki uçurumlarınız yüzünden görüşmede hep noksanlarınız gündemi belirliyorsa, yine masadan borçlu kalkarsınız. Zayıf yönleriniz yüzünden dış pazarlık yapamaz ticaret, gümrükler gibi konularda ağzınızı fazla açamazsınız. Hatta bazen bu somut haklarınızı, diğer alandaki ayıplarınızı örtmek için rüşvet olarak verirsiniz. Maalesef, uzun yıllar Türkiye-Avrupa ilişkilerinin seyri bu şekildeydi.

Ancak hava yavaş yavaş değişiyor gibi. Türkiye'ye Avrupa'dan gelen itirazlardaki değişim de bunun göstergesi. Artık Türkiye'yi Avrupa'da görmek istemeyenler, buna gerekçe olarak demokrasimizi, Kürtlere yapılan muameleyi, insan haklarındaki eksikleri gündeme getirmiyorlar. Türkiye'nin kültür olarak Avrupa'ya ait olmadığını, Avrupa'nın sınırlarının İran'a, Suriye'ye kadar uzanamayacağını, bunun Hristiyan temellere dayanan AB projesine ihanet olacağını dillendiriyorlar. Bu değişimde Türkiye'nin ev ödevlerini yerine getirme konusunda son dönemde ortaya koyduğu performansın payı büyük.

Bunda Türkiye'nin bölgesinde yükselen stratejik öneminin de büyük rolü var. Konulara duygusal bakan bazı Avrupalılar hâlâ kabul etmese de biraz stratejik düşünebilen çok sayıda Avrupalı, Türkiye olmaksızın Avrupa Birliği'nin küresel bir aktör olamayacağını net olarak görüyor. Ya da en azından küresel alandaki rekabette Türkiye'nin nüfusu, kültür yapısı, coğrafi konumu ve ekonomisi ile Avrupa'ya çok büyük avantajlar sağlayacağını görüyorlar. En bağınaz gerekçelerle bize karşı çıkan Avrupalı liderlerin bile Türkiye'nin Avrupa'ya sıkı şekilde bağlanması gerektiğini vurgulamalarını, başka şekilde anlamak zor.

Dün önemli bir AB yetkilisi ile görüşürken, Türkiye'ye bakıştaki bu değişimi çok somut bir örnek üzerinden gördüm. Görüştüğümüz isim, Avrupa'nın enerji güvenliğine katkıda bulunacak ve Rusya'ya olan bağımlılığını azaltacak Nabucco projesiyle ilgili önemli bir gelişmeyi bizimle paylaşıyordu. Uzun zamandır konuşulan ve Avrupa ülkelerinin çok dağınık bir tablo sergilediği bu projenin tarafları, teknik düzeyde aralarında anlaşmıştı. Siyasî düzeydeki görüşmelerin ardından, önümüzdeki ay projede yer alan Avrupa ülkelerinin devlet başkanlarının katılımıyla Türkiye'de anlaşma imzalanacak.

İlk kez bir Avrupalı yetkilinin ağzından stratejik bir konuda Türkiye'den ortak olarak söz edildiğini duydum. Çünkü yetkili, enerji güvenliği ve kaynakların çeşitlendirilmesi konusunda çıkarlarımızın paralel olduğunu söylüyordu. Bu konudaki Türkiye-Avrupa karşıtlığı döneminin geride kaldığını, Avrupa'nın Türkiye ile birlikte kaynak ülkelerle masaya oturacağını ifade ediyordu. Azerbaycan'da projenin ilk aşaması için yeterince gaz olduğunu ve ufukta hiçbir sorun görünmediğini ekliyordu. "Nabucco'dan gelen gaz, Avrupa'nın Rusya'ya bağımlılığını ne kadar azaltacak?" soruma aldığım cevap, konunun Avrupa için ne kadar hayati olduğunu gösteriyordu: "Bağımlılık ne kadar düşse kârdır."

Avrupalı yetkilinin bu sözleri, Türkiye'nin doğusundaki ülkelerin sahip olduğu doğalgazın Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınmasının ötesinde bir anlam taşıyor. Çünkü bu proje ile ilk kez bu kadar somut şekilde Avrupa'nın Türkiye'ye ihtiyacı görünür hale gelecek. Türkiye, Bulgaristan'dan Çek Cumhuriyeti'ne her kış donma tehlikesi yaşayan milyonlarca Avrupalıya el uzatan ülke konumuna yükselecek. İnsanları kış soğğundan koruyan gazın Türkiye'den geliyor olması, Avrupa kamuoyundaki imajımıza olumlu katkı sağlarken, Avrupalı liderlere de seçmenlerini ikna için somut bir gerekçe sunacak. İçeride birbirimizle uğraşmayı bıraksak, Türkiye'nin yarınının bugünden parlak olacağı kesin. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Askerî yargının AB'cesi!

Abdülhamit Bilici 2009.07.01

BRÜKSEL- Rahmetli Turgut Özal, 1987'de tam üyelik başvurusu yaparken, Türkiye'nin AB sürecini 'uzun ince bir yol' diye tanımlamıştı. Ne kadar isabetli bir tespit. Dün işte bu uzun ince yolda bir durak olan vergilendirme başlığının açılış töreni için Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış'la beraber Avrupa seferindeydik.

Açılan bu başlık sayesinde Çek dönem başkanlığında sıfır çekmemiş olduk. Bağış, her şeye rağmen bu sonucu bir başarı olarak görmekten yana: 33 başlıktan 11'i, yani üçte biri böylece açılmış oluyor. İlk kez, müzakereler sürerken dönem başkanı olan ülkede hükümetin çöktüğünü ve muhatap bulmakta zorlandıklarını anlatıyor.

Ancak herkes biliyor ki, bundan sonra yol daha sarplıyor. Kalan müzakere başlıklarından 8'i Kıbrıs yüzünden askıya alınmış durumda. 5 tanesi üzerinde ise Fransa'nın rezervleri bulunuyor. İçerik olarak da çevre, enerji, kamu alımları gibi daha zor başlıklar var sırada.

Dönem başkanlığının İsveç gibi Türkiye'ye çok sıcak bakan bir ülkeye geliyor olması elbette önemli bir avantaj. Bu ülke meclisinde temsil edilen 7 partinin hepsinin hemfikir olduğu tek konunun Türkiye'nin AB üyeliği olması manidar.

Ancak AB sürecinde asıl belirleyici olan Türkiye'nin reform hızı ve bu konuda içeride ciddi sorunlar yaşanıyor. Örneğin bu dönemde sosyal politikalar başlığının da açılması bekleniyordu ve bu başlığın açılabilmesi için Sendika Yasası'nın çıkarılması gerekiyordu. Brüksel'e son gelişimizde Genişleme Komiseri Olli Rehn, 3 yıl önce söz verilmesine rağmen bu konunun halledilmemiş olmasından dolayı sitem ediyordu.

Uçakta konuşurken, Bağış'tan bunun gerekçesini öğrendik. İşverenleri temsilen TOBB, işçi kesimini temsilen Türk-İş başkanları, Başbakan Erdoğan'a gelerek bu kanunun ertelenmesini istiyor. Kriz şartlarında bu düzenlemenin ekonomiyi daha da zora sokacağı ikazında bulunuyorlar. Vergilendirme başlığının hazırlanması da kolay olmamış. Bunun için de AB tarafı, rakı sektörü ve Maliye Bakanlığı arasında ciddi gerilimler yaşanmış. Rakıya uygulanan verginin az da olsa yükselme ihtimali büyük direnişlere sebep olmuş.

Bu tür direnişlerin en çarpıcı son örneği, şu anda Türkiye'nin gündemini kilitleyen askerî yargıyla ilgili düzenlemede yaşanıyor. Başmüzakereci Bağış, bu konunun Albay Dursun Çiçek'e atfedilen belgeyle ve darbe girişimleriyle ilgisi olmadığını vurguladıktan sonra, konunun AB'ye uyum sürecinin bir parçası olduğunu altını çiziyor. Hemen ardından elindeki belgeleri göstererek, 2005'ten beri hangi AB belgelerinde ve hangi AİHM kararlarında, askerî yargının yetkisinin sınırlandırılmasıyla ilgili hususların ne şekilde yer aldığını sıralıyor:

AİHM'nin 'Türkiye'ye karşı Ergin' kararında şöyle deniyor: "Avrupa Konseyi ülkeleri içinde sivillerin askerî mahkemede yargılandığı tek ülke olarak Türkiye kalmıştır."

2007 ve 2008 Katılım Ortaklığı belgelerinde, askerî mahkemelerin yetkisinin sınırlandırılması isteniyor. İlerleme raporlarında tekrar tekrar aynı konunun altı çiziliyor. Hepsinden önemlisi, Türkiye'nin bu yıl başında kabul ettiği ve AB sürecinde yerine getirmeyi taahhüt ettiği Ulusal Program'da da bu konuda yapılacak düzenlemeler açıkça zikrediliyor. Ulusal Program'ın Cumhurbaşkanı Gül tarafından onaylanmış ve Resmi Gazete'de yayımlanmış, devleti bağlayıcı bir belge olduğunu hatırlatmaya bile gerek yok.

Başmüzakereci Bağış'a göre, bu değişiklik MGK'ya sivil genel sekreter atanması, TRT ve YÖK'ten asker üyelerin çıkarılması gibi reformlardan daha hassas bir konu değil.

Vergi faslını açmak için yapılan Hükümetlerarası Konferans'ın ardından düzenlenen basın toplantısında, TBMM'de yapılan son düzenlemeye nasıl baktıklarını sorduğumda, onlar da bunun AB reformlarının bir gereği olduğunu söylediler. Komisyon temsilcisi Michael Leigh, Avrupa'daki demokratik standartların ordunun sivillerin denetiminde olmasını gerektirdiğini ifade ediyor.

Süreçte yapılması gereken çok iş var. Ama 6 ay içinde Başbakan'ın Brüksel'e 2 kez gelmesi, bir başmüzakereci atanması, Ulusal Program'ın onaylanması, TRT Şeş'in yayına başlaması, AB Genel Sekreterliği Yasası'nın çıkması gibi adımlar AB başkentindeki havayı olumlu etkilemişe benziyor. Ancak edindiğim izlenim, müzakerelerin bundan sonraki süreci Türkiye'de topluma dokunacak. Gerçekten AB reformlarını isteyenlerle, sürece kendisine dokunmamak şartıyla destek verenler ayrılacak. Ankara'da yükselen vaveyla bunun habercisi değil mi?

a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ın Diyarbakır şartı!

Abdülhamit Bilici 2009.07.04

Eskiden olsa, AB dönem başkanlığını İsveç'in üstlenmesi kötü bir haber olurdu. Çünkü yakın zamana kadar Türkiye'ye karşı en sert eleştirilerin dile getirildiği Avrupa ülkelerinden biriydi.

Şimdi çok farklı. Ankara, 1 Temmuz'da Brüksel'de dümenin başına İsveç'in geçmesinden memnun. Bu havanın en çarpıcı işaretini, Başmüzakereci Egemen Bağış verdi. İsveç elçiliğinin resepsiyonuna katılan Bağış, kendi kravatını çıkarıp, dönem başkanlığı hatırasına hazırlanan İsveç kravatını taktı.

İsveç'in, ciddi Türkiye karşıtlığından sıkı dostluğa nasıl geçtiği merak konusu. İsveçliler, bu değişimi, Türkiye'nin insan hakları karnesindeki iyileşmeye bağlamaktan yana. Mesela, İsveç'in Ankara Büyükelçisi Christer Asp, geçmişte Türkiye'nin AB üyeliğiyle ilgili bazı tereddütlerinin bulunduğunu, bunun temel nedenlerinden birinin insan hakları konusu olduğunu söylüyor. Tutum değişikliğini ise şöyle açıklıyor: "Türkiye reformlara başladığında, İsveç'in pozisyonu hızlı biçimde değişti. İsveç tereddütlü tutumu bıraktı ve Türkiye'nin en güçlü destekçilerinden birine dönüştü. Bu güçlü destek, Türkiye üye olana kadar sürecektir." Türkiye'nin AB üyeliği konusunda şüphesi olmadığını belirten Asp, Türkiye'yi dışlamanın stratejik bir hata olacağını düşünüyor.

İsveç Dışişleri Bakanı Carl Bildt de her fırsatta aynı tonda Türkiye'yi destekliyor. Bu konuda Fransız lider Sarkozy ile polemige girmekten bile çekinmeyen Bildt, Alman resmî yayın kuruluşu Deutsche Welle'ye verdiği demeçte, Fransa ve Almanya'nın Türkiye karşıtı söyleminin Avrupa'nın güvenliği için çok tehlikeli olduğu uyarısında bulunuyor.

Türkiye'ye bakıştaki değişimde, İsveç gibi ülkelerin AB'nin özellikle Almanya ve Fransa gibi büyüklerin dominasyonuna girmesinden duyduğu kaygının da rolü var. Bu ülkeler açısından Türkiye, federal eğilimleri köreltici ve büyük güçleri dengeleyici bir aktör. Stockholm'de konuştuğunuz sade insanların, güçlenen Almanya'ya dair izlenimlerini dinlediğinizde, bu duyguyu daha iyi anlıyorsunuz. Avrupa'daki yeni güç oyunun kuralları bunlar: Küçükler yutulmak istemiyor; büyükler ise güçlerini paylaşacak yeni ortaklar...

İsveç'teki bu tavır değişikliğinin arkasında, yeni Türkiye gerçeklerinin anlaşılmasına büyük katkıda bulunan bazı isimlerin de altını çizmek gerekiyor. Bu çerçevede, İstanbul'da uzunca bir süre İsveç başkonsolosluğu yapan entelektüel diplomat Ingmar Karlsson ve 2002-2003 gibi kritik yıllarda Ankara'da büyükelçilik yapan Ann Dismorr isimleri unutulmamalı.

İki isim de kariyerlerinin zirvesinde Türkiye'de çalıştı ve sadece İsveçliler için değil, tüm Avrupalılar için zihin açıcı kitaplara imza attılar.

Türkiye'nin katıldığı AB'yi, Avrupa'nın Endülüs tecrübesine benzeten Karlsson'un 'İslam ve Avrupa' kitabı ile Ann Dismorr'un 'Turkey Decoded' kitapları bu açıdan önemli. Dismorr kitabında yeni Türkiye'yi ve muhafazakâr bir kadronun Türkiye'nin modernleşme sürecine öncülüğünü anlatıyor. Unutmadan, Dismorr'un halen İsveç Meclisi'nin dış politika danışmanı olduğunu not edelim.

Erdoğan'ın birçok dış görüşmesine tercüman/danışman sıfatıyla katılan Başmüzakereci Bağış'la konuşurken, İsveç'in Türkiye'ye bakışındaki değişime dair ilginç bir ayrıntıyı daha öğrendim. Büyükelçi Dismorr, henüz Başbakanlık koltuğuna oturmadan önce Erdoğan'ı ziyaret ederek, İsveç Dışişleri Bakanı Anna Lindh'in mesajını iletti. Kürt meselesindeki çıkışlarıyla bilinen Lindh, meğer bir yıl önce Türkiye'ye gelmek istemiş, ama Diyarbakır'a gitmesine izin verilmediği için vazgeçmiş. Büyükelçi, bakanın yine gelmek istediğini, ama Diyarbakır'a izin verilip verilmeyeceğini sormuş. Talebe sıcak bakan Erdoğan ise tek şart koşmuş: 2 yıl sonra da AK Parti iktidarındaki Diyarbakır'ı ziyaret edecek. Bakan, bu şartı kabul ederek Türkiye'ye geliyor ve Diyarbakır'a da uğruyor. Maalesef 1 yıl sonra uğradığı suikastta ölünce, sözünü yerine getiremiyor. Ama Bağış'a göre, İsveç'in Türkiye'ye bakışındaki kırılma noktası bu ziyaret.

Yaşadığımız sancılı demokratikleşme sürecinin başarıya ulaşmasında, İsveç gibi yeni Türkiye'yi anlamaya başlayan ülkelerin ve Karlsson, Dismorr gibi Avrupalı aydınların rolü çok önemli. İyi ki bu kritik dönemde AB dümeninde İsveç var. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Egemen Bağış'ın 6 aylık karnesi

Birbirinden ayrı iki muteber kişi, bir konuda aynı değerlendirmeyi yapıyorsa, bir mim koyup düşünmek gerekir. Konu, son dönemde sık sık duymaya alıştığımız Türkiye'nin AB reformlarındaki yavaşlama. Değerlendirme yapan isimlerden biri, bu süreçte Türkiye'nin önemli destekçilerinden Joost Lagendijk.

Diğeri ise Avrupa'da siyaset yapan Türk kuşağının sembol isimlerinden Cem Özdemir.

Her ikisi de Avrupa'dan bakıldığında Türkiye'nin nasıl görüldüğünü bilecek konumda. Hem Avrupa'yı çok iyi biliyorlar hem de iktidarından muhalefetine, derin devletinden en marjinal grubuna Türkiye'de olup biten her şeyin farkındalar.

Kısa aralıklarla iki isimle de ayrı ayrı konuştum. Analizlerindeki benzerlik şaşırtıcı idi. Önce Cem Özdemir'e kulak verelim. Özdemir, konuyu değerlendirirken, sadece kendi gözleminden hareket etmiyor; temas halinde olduğu Avrupalılardan edindiği izlenimi de paylaşıyordu. Mesela, konuştuğu gazeteci dostlarına, AK Parti liderlerinin konuşmalarına, reform projelerine neden eskisi kadar yer vermediğini soruyor ve şu cevabı alıyordu: "Önceleri yapılan konuşmalar kısa sürede icraata dönüşüyordu. Biz de bu konuşmalara ve reform projelerine yayınlarımızda büyük yer veriyor ve atılan adımları alkışlıyorduk. Şimdi ise durum farklı. Yine çok konuşma var, ama aynı oranda eylem yok. Hele reformlar yapılsın, biz yine destek verimiz."

Son Avrupa Parlamentosu seçimlerine girmeyerek, Türkiye'de yaşamaya karar veren Lagendijk'in analizi de farklı değil: "Önceleri konuşulan reformların çoğu yapıldı. Az söz, çok icraat vardı. Son dönemde ise sözlerle eylem arasındaki uçurum büyüyor. Birçok şey konuşuluyor, ama bunların çok azı hayata geçiriliyor."

Ankara'dan bakınca, bu durumu izah etmek için birçok gerekçe bulmak mümkün: Rumları haksız yere üye yapan AB'nin, Türkiye'ye verdiği sözleri tutmaması ve bu yüzden 8 başlığı askıya alması; Merkel ve Sarkozy'nin hukuka aykırı olarak Türkiye'nin üyeliğini yeniden müzakereye açması; 2007'de cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde yaşanan siyasî kriz ve peş peşe yapılan seçimler; vatandaşların yarısının desteğini alan iktidar partisini 8 ay oyalayan kapatma davası; Ergenekon davası; muhalefetin uzlaşmaz tutumu, vb.

Yakın zamana kadar AK Partili yetkililer, reform hızındaki yavaşlama eleştirilerine karşı bu cevapları veriyor; ama eleştiriler de artarak devam ediyordu. Son günlerde aynı eleştiri yine seslendirilse de hem Brüksel'de hem Türkiye'de birçok kişi 2009'un önceki 3 yıldan farklı olduğunu söylüyor. En büyük farklardan biri de tek işi AB sürecini takip etmek olan Egemen Bağış'ın başmüzakereci olarak görevlendirilmesi. Bugün görevdeki 6 ayını dolduran Bağış, dün ajans, gazete ve televizyon yöneticilerinin karşısına geçip yarı dönem karnesini anlattı.

Yavaşlama konusu yine soruldu. Ama bu kez, bakanın elinde son 6 ayda yapılan önemli bir icraat listesi vardı: Yıl başında Ulusal Program'ın onaylanması, başmüzakerecinin atanması, TRT Şeş'in yayına başlaması, 1 Mayıs'ın bayram yapılması, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Yasası'nın çıkması, Vatandaşlık ve Gümrükler yasalarının çıkması, Nazım Hikmet'in itibarının iade edilmesi, 3 yıl aradan sonra Başbakan Erdoğan'ın iki kez Brüksel'i ziyaret etmesi, Cumhurbaşkanı Gül ve CHP lideri Baykal'ın ziyaretleri, vergilendirme başlığının açılması, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun kurulması, TRT'de Ermenice radyo programının başlaması, 4 bakandan oluşan Reform İzleme Grubu'nun her 2 ayda bir toplanma kararı... Bu listeye askerî yargının yetkilerini düzenleyen yasayı da ekleyebiliriz.

Güven erozyonunu tamir için bu ivmenin, sırada bekleyen anayasa değişikliği, yargı reformu, ombudsmanlık, Türkiye milletvekilliği gibi adımlarla sürmesi lazım. Neticede üyelik, siyasî bir konu. Ancak bunlar Türkiye'nin her halükarda ihtiyacı. Bağış'ın dikkat çektiği gibi, zamanı geldiğinde 18 milyon Doğu Alman nasıl bir gecede

AB'ye girdi ise şartlar oluştuğunda Türkiye de ye olur. nemli olan, randevu tarihinde hazır olmak.
a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kimin komplosu?

Abdülhamit Bilici 2009.07.11

"2023 Türkiye Yol Haritası" kitabının yazarı Mehmet ğt, Çin ve Hindistan başta olmak üzere yükselen Asya'nın sunduğu fırsatlara dikkat çekti. Kitapta, Çin'in 10 yıl içinde dünyanın en büyük ekonomisi olacağı yazıyor; Goldman Sachs'ın tahminine göre 2050'de bu ülkenin gayri safi milli hasılasının (GSMH) 44 trilyon dolara ulaşacağını söylüyordu.

Bunun ne demek olduğunu anlamak için bugün dünyanın en büyük ekonomisi ABD'nin şu anki GSMH'sini not edelim: 11,2 trilyon dolar.

Bu noktalara dikkat çeken yazar, Türkiye'nin ne yapıp edip Çin'le ilişkilerini güçlendirmesi gerektiğini belirtiyor ve ilgililere şöyle sesleniyordu: "Asya trenini kaçırmak istemiyorsak, onun lokomotifi olan Çin'e siyasî ve ekonomik yatırım şart. Bunun için özellikle bu ülkeyi bilen isimlerin dinlenmesi; Çin'i daha iyi anlamamızı sağlayacak Sinologların yetiştirilmesi; ülkeyle ilgili bilgilerin toplanarak işadamlarına sunulması; iş dünyasının Çin Seddi'ni aşmaya yönelik stratejiler geliştirmesi; sadece ilişkilerin ekonomik boyutuna değil, siyasî, askerî, teknolojik, kültürel yönlerine de önem verilmesi."

Liste diğer tekliflerle uzuyor. Ancak Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'n geçen ay sonu yaptığı Pekin ziyareti ve Urumçi'de, ellerinde Çin bayraklarıyla haklarını isteyen Uygur kardeşlerimizin maruz kaldığı olaylar birlikte düşünüldüğünde, ğt'nn altını çizdiği bir husus dikkat çekici. Çünkü 2007'de bu kitabı yazan ğt, dış politikaya fazla ilgisi olmayan Cumhurbaşkanı Sezer'in Çin ziyaretinin, sağlık nedenleriyle ertelenmiş olmasının fırsat olarak görüyor. Ve yeni Cumhurbaşkanı'nın daha iyi hazırlanarak, 4-5 yılda bir kez yapılabilen devlet başkanları zirvesinin iyi değerlendirilmesi temennisini dile getiriyor.

Urumçi'deki gelişmelere ve Ankara-Pekin arasında yükselen tansiyona bakınca, 14 yıllık uzun bir aradan sonra Gl'n yaptığı ziyaretin akıbetine üzülmemek zor. Daha da önemlisi, Cumhurbaşkanı Gl'n Urumçi'ye yaptığı tarihî ziyaretten sadece 6 gün sonra bölgede yüzlerce Uygur'un ölümüyle sonuçlanan olayların patlak vermesini, nasıl bir rastlantı olarak göreceğiz?

250 kişilik büyük bir heyetle Çin'e giden Gl'n programına onay veren, dolayısıyla Sincan Uygur zerk Bölgesi başkenti Urumçi'yi de ziyaret kapsamına kendi alan Pekin yönetiminin, neden bu bölgeyle özel bağlar taşıyan misafirinin hemen ardından böyle olaylara meydan verdiği sorusunun henüz cevabı yok.

Geriye dönüp, Gl'n gezi boyunca yaptığı konuşmaları inceledim. Acaba Shenzhen'de Türk vatandaşlarıyla konuşurken veya Sincan niversitesi'nde öğrencilere hitap ederken, Çin'i rahatsız edecek bir şeyler söylemiş olabilir miydi? Hayır, bu yönde en küçük bir ima bile yoktu. Gl, konuşmalarında Çin'in gösterdiği misafirperverliğe teşekkür etmiş; iki ülkenin birbirinin ekonomik anlamda yeterince değerlendirmediğine dikkat çekmiş; dünyada ülkesi dışında en büyük yatırım yapan ülke olan Çin'in Türkiye'deki yatırımının 60 milyon dolar kadar olmasından yakınımiş ve ilişkilerin canlandırılması arzusunu dile getirmişti.

Cumhurbaşkanı'nın kritik Uygurlar konusundaki sözleri, Türkiye'nin devlet politikası olarak bu meseleye bakışını özetliyordu. 29 Haziran tarihli konuşmasında Gl, şöyle diyordu: "Uygurlar, Çin Halk Cumhuriyeti ile

aramızda bir dostluk köprüsü rolü oynamakta olup, bu rolün Çin ile Türkiye arasındaki ilişkilerin daha da güçlü ve hızlı bir şekilde gelişmesine en büyük katkısı sağlayacağına inanıyorum."

Elbette Türkiye, dünyanın neresinde olursa olsun kardeşlerinin insani haklarına duyarlı olacaktır. Millet olarak sadece Urumçi'deki değil, dünyanın her yerindeki insanlık dışı uygulamalara sesimizi yükseltmeliyiz. Ancak bunu söylerken, şu soruları da sormamız gerekiyor: Geleceğin süper güçlerinden biri ile Türkiye arasında, yeni bir sayfanın daha açılmadan kapanmasını kim, neden istiyor? Urumçi'nin, Gül'ün ziyaretinin hemen ardından patlaması normal mi? Ankara'nın, Uygurları 'Çin ile Türkiye arasında barış köprüsü' görme siyasetine kimin itirazı var? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Stratejik cücenin dev adımı!

Abdülhamit Bilici 2009.07.15

Ankara'da görkemli bir törenle imzalanan Nabucco anlaşmasının, daha çok Türkiye açısından ne kadar büyük bir stratejik hamle olduğu konuşuluyor.

Bunda şüphe yok. Gerçekten de Türkiye, coğrafi konumunun verdiği büyük avantaj sayesinde doğumuzdaki enerji üreticisi ülkelerle batıdaki enerji tüketicisi ülkeler arasında stratejik bir koridor haline geliyor ve her siyasi adımda mutlaka hesaba katılması gereken değer kazanmış oluyor.

Bu proje, tam üyelik talebi karşısında nazlı davranan ve her fırsatta topu taca atmaya çalışan Avrupa'ya karşı belki de Türkiye'nin en somut ve AB için de sokaktaki insandan devlet başkanlarına herkesin açık seçik göreceği bir kart niteliğinde.

Türkiye, bu projeyle kıtalar ve kültürler arasındaki merkezi konumuna zümrütten yeni bir taş daha eklemiş, çoğu soydaş ve dindaşlardan oluşan Kafkas, Hazar, Orta Asya ve Ortadoğu ülkeleriyle de kader birliğini güçlendirmiş oldu.

Yalnız projenin Avrupa'ya bakan yönü, asla Türkiye'ye bakan yönünden geride değil. Hepsinden önemlisi bu proje, uluslararası ilişkilerdeki aşırı zayıflığı nedeniyle "ekonomik dev, stratejik cüce" olarak tarif edilen Avrupa Birliği'nin kendine güvenini tazeleyecek çapta bir adım. Çünkü gerçekten AB'nin bu projenin altına imza koyması, Birlik'in geleceği açısından anlamlı bir umut işareti.

Doğrusu 2005 kışında Ukrayna üzerinden gelen doğalgaz vanası kısılp insanlar üşümeye başlayınca, Brüksel'in gözü açılmıştı. Siyasi ilişkileri pek istikrarlı olmayan Rusya'ya bu konuda ne kadar bağımlı olduklarını, gelecekte bunun ne kadar daha tehlikeli boyutlara ulaşacağını anlamışlar ve Brüksel'deki uzmanların peş peşe hazırladığı onlarca raporda enerji kaynaklarını çeşitlendirmenin AB için stratejik zorunluluk olduğu kanaatine varmışlardı.

Ancak bir stratejik cücenin, Rusya, Türkiye, Azerbaycan, Türkmenistan, Irak, İran gibi hepsi birbirinden farklı anlamları ve boyutları olan ülkeleri kapsayan bir konuda karar vermesi hiç kolay değildi. Nitekim zaman zaman o kadar umutsuz bir tablo ortaya çıktı ki, bu projenin asla hayata geçemeyeceği konuşulur oldu. Konunun çok önemli taraflarından Amerika adına bu güzergahtaki başkentler arasında mekik dokuyan bir yetkilinin daha 1 yıl önce Avrupalılar hakkında söylediği aşağılayıcı sözler hâlâ kulağımda yankılanıyor.

Ayrıca Brüksel'de uzmanlar düzeyinde varılan bir kanaati, 27 ülke arasında uzlaşarak bir karara ve en nihayet Ankara'daki imzaya dönüştürmek imkansız gibi bir şeydi. Çünkü Avrupa ülkelerinin hepsinin bu konudaki

analizleri farklılık arz ediyordu. En önemlisi, ülkelerin Rusya'ya bağımlılık oranları bir değildi. Mesela, Birlik'in ağır topları olan Almanya ve Fransa'nın Rusya kaynaklı bir doğalgaz kesintisinde yaşayacakları sıkıntı bir değildi. Doğu Avrupa'daki ülkelerin bağımlılığı neredeyse yüzde 100'lere yaklaşırken Batı Avrupa'da vaziyet bu kadar korkunç değildi. Böyle olunca ortak bir karara varmak doğal olarak zorlaşıyordu.

Son Irak Savaşı'nda, Doğu Avrupa'nın ABD'ye bakışı Batı Avrupa'ninkinden farklıydı. Doğu'dakiler için Rusya'ya karşı NATO ve ABD ile ilişkiler hayatiydi. Rusya'nın eski kötü günlere dönme tehlikesine karşı tek emniyet supabı ABD idi. Ama bir Fransa veya Almanya bu açıdan daha rahattı.

Avrupa ülkelerinin enerji konusundaki bu farklı bakış açıları, çözüm konusunda herkesin kendi yolunu bulması sonucunu doğuruyordu. Örneğin, Brüksel'de hazırlanan bütün enerji raporları, Rusya'ya bağımlılığı en büyük tehlike olarak işaret ederken Almanya, hem de eski Başbakan Schröder'in yer aldığı dev projelerle Rusya ile yeni anlaşmalara yöneliyordu. İtalya, Nabucco'ya rakip olan, Rusya merkezli projelerle flört yapıyordu. Ülkeler ortak ses veremeyince, sektördeki Avrupalı şirketler kısa vadeli çıkarları nereye gösteriyorsa oraya yöneliyorlardı. Maydanoz Adası veya Kardak gibi minik krizlerde bile doğru dürüst varlık gösteremeyen Avrupa'nın Nabucco gibi dev bir konuda karar alması AB için tarihi bir başarı. Bunun için kendilerini tebrik edebilirler. Umarım, bu başarı onlara, hep erteledikleri Türkiye kararını almada da cesaret verir...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı'da ilerici, Türkiye'de gerici!

Abdülhamit Bilici 2009.07.18

Yoğun bir günün ardından eve varmış, biraz dinlenmeye çalışıyordum. Dışarıdan gelen yüksek sesler dikkatimi çekti. Pencereden baktığımda birçok komşunun dışarı çıktığını gördüm. Polisler, komşulardan biri ile konuşuyordu.

Kalabalık dağılmayınca olup biteni öğrenmek için dışarı çıktım. Meğer adli personelin oturduğu karşı bloktaki bir hakimin 3-5 yaşındaki çocuğu, bizim apartmandaki komşunun aynı yaşlardaki kızı Hümeysra ile kavga etmiş. Bunun üzerine hakim baba, balkona çıkarak siteyi koruyan polislerden, Hümeysra'nın annesini gözaltına almasını istemişti.

Karakola haber verilmiş; gelen polis ekibi Hümeysra'nın annesini karakola götürmek istiyordu. Ama minik kız çok korktuğu için ağlıyor; sıkı sıkıya sarıldığı annesini bırakmak istemiyordu.

Tabloyu görünce dayanamayarak polislere kendimi tanıttım; gazeteci olduğumu söyledim. Topluma örnek olması gereken resmi bir yetkilinin, sıradan bir çocuk kavgasını karakola taşımasındaki yersizliği anlatmaya çalıştım. Onlar da saçmalığını görüyordu, ama talimat vardı. Yapacakları bir şey yoktu. Hümeysra, ağlayarak ve tir tir titreyerek polis aracına annesiyle bindi ve karakola gitti.

O araç uzaklaşırken, bir başka polis ekibi, şikayetçi hakimin ifadesini almak için geldi. Olanlara şahit olan 5 yaşındaki kızım, "Baba şimdi hangi çocuğu götürecekler?" diyordu. Ertesi gün bir yurtdışı seyahatine çıkacak olmama rağmen dayanamayıp karakola gittim. Cihan merkezini arayarak karakola muhabir göndermelerini istedim. Hümeysra, annesine sarılmış; ifade sırasını bekliyordu. Hakim, ifadeye kendi gelmek yerine nasılsa eşini göndermişti. Komşular da oradaydı. Konuşmalara kulak verdim. Kızgındılar. Adalet gibi en temel ihtiyacı sağlamakla görevli birinin bu davranışına diyecek söz bulamıyorlardı.

Aslında bu trajik olay, devleti temsil edenlerin kendi yanlışlarıyla en hayati kurumları halkın gözünde ne kadar küçük düşürdüğü acı misaliydi.

Tıpkı, Şemdinli'de vatandaşların suçüstü yaparak kısıvrak yakaladıkları sanıkların, haklarında 39 yıl hapis istenirken önce askeri yargıya intikal ettirilip sonra tahliye edilmelerinde olduğu gibi. Tıpkı, bu olayın savcısı Ferhat Sarıkaya'nın HSYK tarafından meslekten men edilip köyüne gönderilmesi gibi. Tıpkı, Anayasa Mahkemesi'nin verdiği siyasi 367 kararı gibi. Tıpkı, açıkça darbe planı hazırlamakla itham edilen Albay Dursun Çiçek'in askeri savcı tarafından yapılan soruşturmasında, ifadesinde neden farklı bir imza kullandığının sorulmadığı gibi. Tıpkı, gece tutuklanan Çiçek'in, sabah mahkemeye yeni üye atanarak tahliye edilmesi gibi. Tıpkı, 12 Eylül darbesini yargılamak için iddianame hazırlayan Savcı Sacit Kayasu'nun HSYK tarafından meslekten men edilmesi ve deli muamelesi yapılması gibi. Tıpkı, bugün aynı HSYK'nın Ergenekon davasını sabote etmek için konuyu takip eden hakim ve savcılar davadan uzaklaştırmaya kilitlenmesi gibi. Tıpkı, ETÖ sanığı Eryugur'un eşinin mahkemelerden 'bizim daire' diye söz etmesi gibi.

İşin acı tarafı, bütün bunları yapanların, kimseye çağdaşlık sıfatını kaptırmaması. Halbuki AİHM'nin Kayasu kararı ortada. Kayasu'nun göreve iadesine karar veren Mahkeme, Türkiye'yi HSYK yüzünden 41 bin Euro tazminata mahkum etti. Daha önemlisi, kararları yargıya kapalı olduğu için HSYK'nın ifade özgürlüğünü kısıtladığına hükmetti. Bu karar HSYK'nın yargıya kapalı diğer kararları için de emsal niteliğinde. HSYK, Ergenekon savcılarını uzaklaştırsa da bu yargının üzerinde başka bir leke olacak. Eminim, torunları da bu kararlara imza atan dedelerini kınayacak. Çağdaşlığı rakı içme, senfoni dinleme ve kravat takmaktan ibaret zannedenler, yakında medeni dünyada alay konusu olacaklar.

Sadece AİHM değil, ister Avrupa'daki diğer yüksek mahkemelere isterse ABD Yüksek Mahkemesi'nin kararlarına bakın. Her zaman siyasetin ve resmi ideolojilerin ötesinde özgürlüklerden yana tavır alırlar. Bunu görmek için Amerika'da siyahlara uygulanan ayrımcılığın noktalanmasında Yargı'nın tavrına bakmak; Avrupa'nın tamamen aksi yöndeki eğilimine rağmen bir TIR şoförünün vize uygulamasının iptali davasının neticesini görmek yeter. Kısaca yargı Batı'da ilerici, ama Türkiye'de gerici. Umarım, bizim yargımızın da toplumun, siyasetin ve resmi tutumların önünde yol gösterici ve özgürlükçü olacağı günleri görürüz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Saçmalık!

Abdülhamit Bilici 2009.07.29

Deşifre olan darbe planlarının, bulunan cephaneliklerin, suikast planlarken tutuklanan askerlerin, tüyler ürperten telefon konuşmalarının, Türkiye'de bazı çevreleri hala ikna etmemesi insanı şaşırtıyor.

Demokratik dünyada hak ve özgürlüklerin teminatı ve öncüsü olan yargının, Türkiye'deki performansı insanı üzüyor. Demokrasiye yapılan her saldırının, yapanın yanına kar kaldığı bir ülkede, ilk kez kirli tuzakların üstüne giden birkaç hukuk adamını harcama gayretleri insanın sinirlerini alt üst ediyor.

Avrupa'da özgürlük ve eşitlik mücadelesi ile öne çıkan sosyal demokratların, darbe planlayanların avukatlığına soyunması insanı kahrediyor.

Bunlar doğru, ama bir de bardağın dolu tarafı var: Türkiye yavaş yavaş da olsa kirlerinden arınıyor. Kimlerin gerçekten demokrat, kimlerin ise çağdaş maskeli faşist olduğu ortaya çıkıyor. Milletın gözünde kaybedenler ve kazananlar netleşiyor.

Şahit olduğumuz olaylar, bu ülkede yaşayan insanların gözünü açıyor. Türkiye'ye dışarıdan bakanların da ülkemizi daha iyi tanımasına yardımcı oluyor. Dışarının, özellikle de Batı kamuoyunun Türkiye'yi, deriniyle demokrasiyle, dindarıyla laikiyle doğru tanınması çok önemli.

Bu açıdan sevindirici olan, içerde ve dışarıda kafa karıştırmak için yapılan kesif propagandaya rağmen hemen her gün dünya basınında Türkiye'de yaşananları sağlıklı şekilde yorumlayan analizlerin çıkması. Bakıyorsunuz, bir Rus gazetesi Türkiye'nin uluslararası arenada yükselen trendini analiz etmiş. Bir Arap gazetesi, Türkiye'nin enerjideki köprü rolünü işliyor. Bir Avrupa gazetesi, Ergenekon üzerinden Türkiye'deki demokrasi kavgasını yazıyor.

Bu çerçevede, Avrupalı gazeteci Kai Strittmatter'in yazısını okurken, bir yandan umutlanırken, bir yandan da dışarıdan bir yabancıнын gördüğü bu hususları, içeride göremeyenler adına hayıflandım.

Türkiye'nin tarihi bir dönüşüm geçirdiğine dikkat çeken yazar, AK Parti karşıtlarının, Türkiye'deki güç mücadelesini 'iyi laikler' ile 'kötü İslamcılar' arasındaki savaş olarak göstermeye çabaladığını; Batı'nın bazı yerlerinde bu girişimin yankı bulduğunu söylüyor. Sonra da kendi değerlendirmesini yapıyor: "Bu bir saçmalık ve saçmalık olmaya devam ediyor. Gerçeklerin üzerini örtmesi planlanan bir saçmalık: Ülkeyi kurulduğundan beri otoriter bir biçimde yöneten eski bürokrasi ve asker geriye çekiliyor. AK Parti saflarında birçok dindar siyasetçi var, ama bu parti İslamcılığın sesi değil, yeni Anadolu burjuvazisinin sesi ve son yıllardaki demokratikleşmenin aracı."

Geçen 10 yılda Türkiye'nin şaşırtıcı işler başardığına dikkat çeken yazar, AK Parti hükümetinin özellikle ilk yıllarında birçok reform gerçekleştirdiğini; ekonomi ve ideolojideki tekellerin kırıldığını; konuşulmayan hiçbir tabunun kalmadığını; canlı sivil toplumu ve basını ile Türkiye'nin hiçbir zaman bugünkü kadar dünyaya açık, zengin ve demokratik olmadığını vurguluyor.

Hükümetin yolsuzluklar ve AB reformlarındaki yavaşlama yüzünden eleştirilebileceğini, ama Türkiye'deki demokratik sistemde bir hata varsa, bunun muhalefetin hatası olduğunu belirtiyor ve CHP'yi masaya yatırıyor: Kendisini sosyal demokrat olarak adlandırıyor, ama milliyetçi, militarist ve anti-demokratik bir siyaset izliyor. Hükümetin yaptığı her yasa değişikliğini engellemek için Anayasa Mahkemesi'ne gidiyor. Ergenekon sürecini hafife almak için hiçbir fırsatı kaçırmıyor. Ergenekon, cinayetler işleyen ve darbe planları yapan, ordu, medya, yargı ve bürokrasi içerisinde örgütlenen aşırı milliyetçi bir ağ. Soruşturmalarda bazı aksaklıklar yaşandığı doğru, ancak Türk yargısı genel olarak felaket bir durumda. Gizli silah depoları, el bombaları bulundu. Bunların hepsi bir şaka mı? Bunların hepsi birer fantezi mi?"

Avrupalı gazeteciye göre, generallerin yargı önüne çıkması hayal dahi edilemeyecek bir gelişme. Ama davanın sonuca ulaşp ulaşamayacağı net değil. Zira demokratik olmayan güçlerin etkisi azalsa da hala sabotaj güçleri mevcut. Üstelik darbe ürünü 1982 Anayasasını ve yargının büyük bölümünü kullanıyorlar. Bu yüzden Başbakan Erdoğan'ın ve Türk demokratların her türlü desteğe ihtiyacı var.

Avrupa'dan görünen Türkiye portresi böyle.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kavaşra'ya yansıyan yeni diplomasi

'Türkiye'nin dış politika tarzı baştan sona yenileniyor' demek galiba abartı olmaz. Dış politikadaki değişimin boyutunu görmek için Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun bir dış ziyaretinin detaylarına bakmak ve mesela adını ilk kez duyduğumuz Lübnan'daki Türkmen köyü Kavaşra'daki manzarayı görmek yeterli.

Ortadoğu'nun tartışmasız en renkli ülkesi Lübnan'da Davutoğlu'nun Şii, Sünni, Hristiyan gruplar arasındaki temaslarını izlerken; olayların perde arkasına dair anlattıklarını dinlerken; Lübnanlı gazetecilerin Türk Bakan'a sorduğu soruları dinlerken değişimi tüm boyutlarıyla görüyorsunuz.

Dünya, daha çok Türkiye'nin Suriye ile İsrail arasındaki arabulucu rolüne odaklanmış durumda. Kuşkusuz, bu çok önemli bir iş. Ama Lübnanlı gazeteciler, "Acaba Türkiye, Lübnan ile Suriye arasındaki sorunların aşılmasında, örneğin sınırın belirlenmesinde bir rol oynuyor mu?" diye soruyor Dışişleri Bakanı Davutoğlu'na. Türkiye'ye bakış değişmiş; beklentiler çok yükselmiş durumda.

Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki yeni rolünün, ülkeler veya medeniyetler arası sorunlarla sınırlı olduğu düşünülüyor, halbuki bunun ötesi de var. Bizatihi Lübnan'a yapılan bu ziyaretin konusu, Türkiye'nin ülke içindeki farklı gruplar arasında oynadığı köprü rolüne dair. Çünkü hem İran ve Suriye'ye yakın muhalefetin hem de Suudi Arabistan ve Batı'ya yakın iktidarın aynı anda güvenine sahip tek ülke konumunda Türkiye.

Davutoğlu, başkanışman sıfatıyla 15 defadan fazla geldiği Lübnan'da, bütün liderlerle çok samimi. Mesela, Şii Emel örgütünün lideri ve Meclis Başkanı Nebih Berri ile aile ortamında gibi konuşabiliyor. Öldürülen Refik Hariri'nin oğlu ve yeni başbakan adayı Saad Hariri ile konuşurken özel hayatına ilişkin tavsiyelerde bulunacak kadar yakın. Bakan, Lübnanlı liderlerle görüşürken onlara bazen ayet ve hadislerle durumu izah ediyor. Gerektiğinde İslam tarihinden muhataplarının çok iyi bildiği sahneleri anlatıyor. Hudeybiye'yi hatırlatarak, uzlaşmanın önemine vurgu yapıyor.

HİZBULLAH'IN DURDURMADIĞI ARAÇ

Zaten bu ziyaret, özünde Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora'nın 7 Haziran'da yapılan seçimlerin ardından bir türlü sonuçlanamayan hükümet kurma çalışmalarına destek talebiyle öne alınmış bir destek çabası. Ziyaretin şimdiden amacına ulaşarak hükümet kurma sürecine ivme kazandırdığı belirtiliyor. Daha önce de iç gerilimin zirveye tırmandığı noktada, Ankara Saad Hariri'nin gece yarısı gelen şu mesajıyla uyanmış: "Beyrut'u bir İran şehri olarak görmek istemiyorsanız müdahale edin." Bunun üzerine gönderilen talimatla Lübnan elçimiz, aracına Türk bayrağı çekip Hariri ile görüşmeye gidiyor. Hizbullah engellemiyor. O gün dolaşan tek aracın, Türk elçilik arabası olduğu söyleniyor.

Davutoğlu, kazanılan bu güveni iki unsura bağlıyor: Birincisi, Türkiye, şov için yapmıyor yaptıklarını. Hedef, samimi katkı sağlamak. Muhataplar da bunu anlamış ve çok memnun. İkincisi, taraflardan birine, mesela Hariri'ye gidip 'Al silah, Hizbullah'la savaş' demiyor Türkiye. Sünnilere de Hizbullah'a da çatışmanın yanlışlığını, Lübnan'daki savaşın Ortadoğu'yu Sünni-Şii çatışmasına sürükleyeceği uyarısında bulunuyor.

Türkiye'nin ülke içindeki gruplar arasındaki köprü misyonu, Lübnan'la da sınırlı değil. Bakan'la konuşurken Filistin'deki El Fetih ile Hamas arasındaki son ihtilafa nasıl yardımcı olduğunun detaylarını öğreniyoruz. Bakan Lübnanlı gruplar arasında mekik dokurken bir yandan da el Fetih ile Hamas arasında tele-diplomasi yürütüyor. Bir hafta önceki Sancak ziyaretinde, kavgalı iki müftüyü barıştırmak için aynı cuma namazında Bakan'ın iki camide olma gayretini görüyoruz.

Türkmen köyü Kavaşra'da gördüklerimiz, Bakan'ın 'Yeni Diplomasi Kültürü' diye adlandırdığı Hariciye'deki değişimin farklı bir boyutu. Dışişleri, bir köy dahi olsa ülke dışındaki Türklerle yakından ilgileniyor. Afganistan, Balkanlar, Irak, Lübnan fark etmiyor. Davutoğlu, ilk kez bir bakan olarak Kavaşra'ya geldiği gibi, Beyrut büyükelçimiz Serdar Kılıç da 1,5 yıllık görevinde 5-6 kez burayı ziyaret etmiş. Köy büyükleri, büyükelçinin izin

almadan kalplerine sızdığını söylüyor. TİKA vasıtasıyla bölgeye çocukların Türkçe öğreneceği bir okul ve sağlık ocağı açılmış. Su götürmek için kuyu açılacak. Bakan'ın duygulu konuşması alkışlarla kesiliyor. Akademik yönüyle öne çıkan Bakan, halay tutuyor. Hanunu teyze kendini tutamayıp zılgıt çekiyor. Kurbanlar kesiliyor, Lübnan marşı ile birlikte İstiklal Marşı'mız okunuyor. Köylüler, bu tarihî gün için havai fişekler patlatıyor. Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' konuşmasına teşekkür üstüne teşekkür ediliyor. Heyetteki yeni Şam büyükelçimiz Ömer Önhon da bu tabloyu izlerken, Suriye'deki Türkler için yapacaklarını hayal ediyor. Sınırın hemen Suriye tarafında, Girit'in kaybından sonra yerleştirilen Hamidiye adında bir köy olduğunu öğreniyoruz.

Değişen bu Dışişleri'ni alanda izlemek heyecan verici.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Asker dışarıda gönül yapıyor

Abdülhamit Bilici 2009.08.02

Türkiye'nin son dönemde uluslararası ilişkilerde yükselen grafiğine, Mehmetçik de önemli katkıda bulunuyor. Afganistan'dan Kosova'ya, Kongo'dan Aden Körfezi'ne dünyanın birçok yerinde görev alan Türk askeri, disipliniyle her yerde göz doldururken, bulunduğu bölgede halkla kurduğu güçlü iletişimle Türkiye'nin tanıtımına katkı sağlıyor.

Lübnan'da Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile birlikte ziyaret ettiğimiz Türk birliğinde gördüklerimiz karşısında hem etkilendik hem gurur duyduk. Yurtdışında akredite engeline takılmadan bir askerî birliği ziyaret etmek de manidardı.

Lübnan'ın güneyindeki Sur şehrinin 8 km doğusundaki Eş Şaatiye'de konuşlu Türk İstihkam İnşaat Birliği, 1701 sayılı kararla kurulan UNIFIL'in örnek birliklerinden biri haline gelmiş. Dünyanın değişik yerlerindeki BM'ye bağlı barış güçleri, her yıl Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinden biri tarafından denetleniyor. 2009'da bu görevi üstlenen Çin, 33 ülkenin taraf olduğu UNIFIL içinde örnek birlik olarak Türk bölüğünü denetlemiş. Diğer ülkelerin bakanları UNIFIL komutanını karargâhında ziyaret ederken, barış gücünün şu anki İtalyan komutanının Davutoğlu ile görüşmek için helikopteriyle Türk birliğine gelmesi de Mehmetçik'in kredisinin başka işaretiydi.

Osmanlı'nın bu topraklardan çekildiği 1917'den sonra bölgede bu düzeyde konuşlanan ilk askerî birlik olduğu için karargâhtaki komutan ve askerler üzerlerindeki sorumluluğun farkında. Ağırlıklı olarak Şiiilerin yaşadığı bölgede, halkla aralarındaki bağa engel olmaması için askerlerin güneş gözlüğü takmasına bile izin veriliyor.

Konuştüğüm subay, astsubay ve diğer askerler bu yüksek disiplinden şikâyetçi değillerdi. UNIFIL içinde elde ettikleri prestijden gurur duyuyor; bölge halkıyla kurdukları yakın diyalogu heyecanla anlatıyorlardı. Bu sayede Türk birliğinin, diğer ülke askerlerinin karşılaştığı yol kesme, taş atma gibi hiçbir olumsuz tavırla karşılaşmadığını öğrendik.

Biz karargâhta iken bölgenin belediye başkanı, birlik komutanını ziyarete gelmişti. Bakan Davutoğlu ile de görüşen başkana, birlik komutanı 'baba' diye hitap ediyor; o da komutana 'oğlum' diyordu. Türk birliği, her ihtiyacı olduğunda yöre halkının yardımına koşuyordu.

Bu çerçevede Mehmetçik, bölgedeki birçok okula jeneratör temin ediyor; mahallelere oyun parkları kuruyor; okullara 11 tane bilgisayar dershanesi kuruyor; köy yollarının bakımını sağlıyor; camilerini onarıyor; sağlık taraması ve muayene hizmeti sunuyor; bölgenin en başarılı öğrencilerini Türkiye'ye gezmeye getiriyor; istekli

ve başarılı Arap öğrencilere Türkçe kursları düzenliyor. Öğrenci sayısının 20'yi bulduğunu söyleyen Urfalı bir astsubay, halkla diyalog konusunda diğer ülkelere göre çok büyük kültürel avantajlara sahip olduklarını anlatıyordu. Bakana verilen brifingde, bunlara benzer 68 projeden söz ediliyordu.

Ortadoğu'nun bu kritik bölgesinde dalgalanan Türk bayrağının gölgesinde bu anlatılanları dinlerken, Prof. Kemal Karpat Hoca'nın son Abant Toplantısı'nda Türkiye'de demokrasi ve askerin rolü üzerine yaptığı nefes kesen konuşmayı ve sonrasında kendisiyle yaptığım sohbeti hatırladım. Prof. Karpat, askerin mesleğinde elit olması gerektiğini ve öyle de olduğunu ifade etmiş; ama demokrasinin gelişmesi açısından kendini halkın üzerinde gören elitist zihniyetten kurtulması gerektiğini vurgulamıştı. Baş başa konuşurken de bugünkü dünyada Türkiye'ye ağırlık sağlayan en önemli unsurlardan birinin, disiplinli ve güçlü ordusu olduğunu kaydetmişti.

Aslı görevine konsantre olmuş ve halkla barışık Eş Şaatiye'deki Türk birliği, sanki Prof. Karpat'ın özlediği tabloyu sunuyordu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Konvoyu durduran telefon!

Abdülhamit Bilici 2009.08.05

Türk birliğine yapılan ziyaret tamamlanmış ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile beraberindekileri taşıyan konvoy, Beyrut'a doğru yola koyulmuştu. Ancak hızla ilerleyen konvoy, daha birliğin konuşlandığı Sur şehrini geçmeden aniden duruverdi.

Lübnan polisinin eskortlukta pek tecrübeli olmadığını iki günde öğrenmiştik. Bu acemiliğe, sürücülerin otorite tanımayan tutumları eklenince, sağlıklı bir yolculuk imkanı kalmıyordu. Konvoydan kopanlar veya gidilecek adresi bulamayanlar yüzünden daha önce de bir-iki kez durmak zorunda kalmıştık. Böyle olunca konvoyun sağa yanaşıp, beklemeye başlaması sıradan gibi geldi bize.

Az sonra durma gerekçesini öğrendik. Bu kez durma sebebi, eskortların hatası değil, çalan bir telefondur. Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, bakanı aramış ve acilen görüşmek istemişti.

Filistinlilerin en büyük siyasi örgütlerinden El Fetih, 20 yıl aradan sonra ilk kez kongresini Filistin topraklarında yapacaktı. Ama rakip örgüt Hamas'ın kontrolünde bulunan Gazze'deki 400 El Fetih delegesinin bu toplantıya katılamama riski vardı. Çünkü Hamas, bunlara Batı Şeria'ya geçme izni vermiyor; ancak El Fetih'in Batı Şeria'da hapiste tuttuğu Hamas üyelerini serbest bırakması şartıyla izin vereceğini söylüyordu.

Abbas, bu konuda yardımcı olması için Hamas üzerinde etkisi olan Türk bakanı arıyordu. Daha sonra bakanla konuşurken, bunun ilk görüşme olmadığını, Türkiye'nin birkaç gündür taraflar arasında mesai yaptığını öğrenecektik.

Dün El Fetih Kongresi başlayınca, Dışişleri Sözcüsü Burak Özügergin'i arayıp, sorunun çözülüp çözülmediğini sordum. Sözcü, çabaların hâlâ sürdüğünü, kongrenin 3 gün süreceğini, oylama yapılacak kritik günün perşembe olduğunu ve o zamana kadar sonuç almak için umutlu olduklarını söyledi.

İnşallah, olumlu bir sonuç alınır ve iki kardeş grup arasındaki buzların az da olsa erimesine katkı sağlanmış olur. Ama burada dikkat çekmek istediğim asıl nokta, netice alınıp alınmaması değil. Bölgede başı sıkıntıya giren herkesin yardım için Türkiye'yi aramaya başlaması. İşin ilginç bir yanı da Filistin Devlet Başkanı Abbas'ın

konvoyu durduran bu telefon konuşmasını, başka bir telefon üzerine erkene alınmış bir ziyaretin ortasında yapıyor olmasıydı.

Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora, Dışışleri Bakanı Davutoğlu'na Sırbistan'da iken telefonla ulaşmış ve hükümet kurma krizine yardımcı olması için Beyrut'a davet etmişti. 2 hafta sonra yapılması planlanan bu ziyaret, bu yüzden öne alınmıştı.

Bakanın, Lübnan'da yayımlanan gazetelerin yayın yönetmenleri ve yazarlarıyla yaptığı 2 saatlik diplomasi sohbetinde de dikkat çeken nokta, Türkiye'ye bakışın ne kadar değiştiğiydi. Davutoğlu'nun Türkiye'nin yeni Ortadoğu vizyonunu anlattığı girişin ardından söz alan gazeteciler, Lübnan'ın Suriye ve İsrail ile yaşadığı sorunların aşılmasında Türkiye'nin rol alıp almayacağını soruyorlardı. Ülkedeki gruplar arasındaki pürüzlerin aşılmasına yardımcı olmak için orada bulunan bakan, ülkenin komşularıyla sorunlarının aşılması için de göreve çağırılıyordu. Üstelik bu talep, otelin önünde Türkiye karşıtı gösteri yapan Ermenilere karşı Başbakan Sinyora'nın dayanışma için gönderdiği Lübnan Dışışleri Bakanı Fevzi Salluh'un da hazır bulunduğu bir ortamda dile getiriliyordu.

Halbuki çok değil kısa zaman öncesine kadar aynı gazeteciler, karşılarında bir Türk yetkili bulsa, Ankara'nın İsrail'le stratejik ilişkisini yerden yere vurur; 'Arap dünyasını sömüren' Osmanlı'nın vârisi Türklerin Batı'nın işbirlikçisi olduğunu bile söylerlerdi. Bir konuda destek istemek şöyle dursun, ters sorularla muhatabı bunaltırlardı.

Davutoğlu ile konuşurken, yükselen bu beklentiye cevap vermek için Türkiye'de bir Kriz Çözüm Merkezi kurma projesi üzerine çalışıldığını öğrendik. Bu, yerinde bir adımdı. Ancak yeni Türkiye'ye dışarıdan bakınca görülen tuhaflık, bölgedeki tüm ihtilafların antidotu haline gelen ülkenin kendi sorunlarını çözmede teklemesi. Yani, "kelin dermanı olsa başına sürer" atasözünün tam tersi bir durum. Kelin dermanı var, başkalarına veriyor, ama kendine faydası yok.

Bu açıdan Kürt, Alevi ve azınlıklarla ilgili sorunların eski Türkiye'nin mirası olduğunu ve yeni Türkiye'ye hiç mi hiç yakışmadığını görmek lazım. Umarım, Ankara'nın Kürt açılımı işe yarar ve bu tezattan kurtuluruz...
a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Derin Rusya'yı ikna eden iki Türk adımı

Abdülhamit Bilici 2009.08.09

4 uçak, 40 ajan ve dublörüyle perşembe günü Esenboğa'ya inen Rusya Federasyonu'nun kudretli lideri Vladimir Putin ile Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Ankara buluşması, iki liderin 9'uncu randevusuydu.

Bir zamanlar düşman kamplarda yer alan iki ülkenin liderleri, 5 yıl içinde tam 9 kez değişik vesilelerle bir araya gelmişlerdi. 1972'de SSCB Yüksek Prezidyum Başkanı Podgorni'nin ziyareti üzerinden 32 yıl geçtikten sonra Aralık 2006'da Türkiye'yi ziyaret eden ilk Rus devlet başkanı unvanını kazanan Putin'in ülkemizi üçüncü ziyaretiydi.

Ankara'daki son buluşma, her yönüyle iki ülke ilişkilerindeki tarihî dönüşümü tescil eder nitelikteydi. Ortak uzay araştırmalarından enerjide işbirliğine tam 20 değişik konuda protokol imzalandı. İki lider de ele alınan her

konuda anlaşmaya vardıklarını açıklarken, oldukça mutlu görünüyordu. Soğuk ülkenin ajan kökenli liderinin bol esprili konuşması, görüşmenin gayet olumlu geçtiğinin işaretiydi.

RUSYA, TÜRKİYE'NİN NERESİNDE?

Başta bu buluşmayı seyreden İtalyan Başbakanı Berlusconi olmak üzere, kritik ziyarete odaklanan dünya kamuoyu, iki liderin ağzından şu çarpıcı gerçekleri öğrendi: Rusya, Türkiye'nin dış ticaretinde birinci ülke haline gelmiştir. Türkiye de Amerika ve İngiltere gibi ülkeleri geride bırakarak, Rusya'nın ticaret ortakları arasında beşinci sıraya yükselmiştir.

İlişkinin grafiği o kadar yükselmiş ve karşılıklı güven o kadar artmıştı ki, iki lider artan meseleleri görüşmek üzere her yıl hükümetler arası bir toplantı yapmayı kararlaştırdı. Önümüzdeki yıldan itibaren iki ülkenin hükümetleri ortak toplantı yapacak ve böylece 'çok boyutlu stratejik ortaklık' yönünde tarihî bir adım daha atılmış olacak.

Türk-Rus ilişkilerindeki bu gelişmede asıl dikkat çeken husus, eski bazı önerilerin ve bazı yanlış analizlerin aksine gözle görülen bu ivmenin, Türkiye'nin ABD veya AB ile yaşadığı sorunların etkisiyle yöneldiği yeni bir eksen arayışının sonucu olmaması. Atatürk zamanında, Batı ile savaş içindeki Türkiye'nin zorunlu olarak Rusya ile iyi ilişkiler kurmasından veya Soğuk Savaş sırasında Johnson mektubundan dolayı Washington'a kızıp Moskova'ya yaklaşmasından farklı bir durum var bugün. Türkiye, Washington veya Brüksel'de yüz bulamadığı için Moskova'ya yaklaşıyor değil.

Aksine bugünkü Türkiye, doğudan batıya, Ortadoğu'dan Afrika'ya profili her alanda yükselen ve aynı anda bütün aktörlerle ilişkileri artan bir ülke. Unutmayalım ki, yeni ABD Başkanı Barack Obama'nın ilk ikili ziyaret için tercih ettiği ülke Türkiye idi. İki başkent in dünyaya bakışındaki paralelliklerin de etkisiyle iki ülke ilişkileri oldukça iyi durumda. AB ile bazı kronik sorunların yaşandığı malum, ama daha bir ay gibi kısa bir zaman önce başta AB Komisyon Başkanı José Manuel Barroso olmak üzere Avrupa liderlerinin Nabucco projesine imza koymak için Ankara'ya geldiğini hatırlayalım. Aynı şekilde, Türkiye, Ortadoğu ile ilişkilerde de en parlak dönemi yaşıyor. Bu değişimin altında, tarihinden coğrafyasına kültürel değerlerinden ekonomik potansiyeline kendi değerini fark eden ve bu bakışı politikalarına yansıtmaya başlayan Türkiye'nin öneminin hızla başkaları tarafından da anlaşılması yatıyor.

Bir ay gibi kısa süreyle, birbirleriyle rekabet içindeki Avrupalıların ve Rusların Türkiye ile kritik anlaşmalar yapması başka nasıl izah edilebilir? Ortak basın toplantısında Rus lider, enerji güzergâhları açısından Türkiye'nin vazgeçilmez konumunu açıkça ifade etti. Aynı gerçeği, bir ay önce de Avrupalı liderler ifade etmişti.

Moskova ile ilişkilerin bu derece gelişmesinde, rahmetli Turgut Özal'ın Sovyetler Birliği ile yaptığı ilk doğalgaz anlaşmasıyla başlayan, bavul ticareti, büyük taahhüt işleri ve turizmle çeşitlenen karşılıklı ekonomik bağımlılığın etkisini unutmamak gerekir. Ayrıca buna, başta Diyalog Avrasya Platformu olmak üzere Türk sivil toplumunun Rus toplumu ve aydınlarıyla kurduğu köprülerin rolünü de eklemeli. 7. Uluslararası Türkçe Olimpiyatı'nda ödül alan Rus Şarkiyat Enstitüsü Başkanı Prof. Rastislav Ribakov'un, Rusça yaptığı konuşmayı Rusya'daki Türk kolejinde Türkçe öğrenen torununun tercüme etmesi; Zaman Gazetesi ile İzvestia'nın ortak gazete çıkarması bu sivil etkileşim sayesinde mümkün oldu.

Ancak Moskova ile Ankara arasındaki buzları eriten, ilişkilerdeki patlamayı sağlayan, Rus lider için Türkiye'yi rutin ziyaret güzergâhı haline getiren asıl nedeni, derin Rusya'nın Türkiye'ye bakışındaki değişimde aramak gerekiyor. Bu değişim olmasaydı, derin Moskova'nın gözünde Türkiye hep Batı'nın ileri karakolu olarak kalır. Çeçenistan ve Tataristan gibi en hassas olduğu konulardaki tavırlarından sürekli kuşku duyulması gereken bir komşu olarak görülürdü. Peki derin Rusya'nın Türkiye'ye bakışı nasıl değişti?

GÜVENİ PEKİŞTİREN GELİŞMELER...

2004'te dışişleri bakanı iken Abdullah Gül'le gittiğimiz Moskova'da bu değişime kapıyı açan en önemli faktörü, o zaman devlet başkanı olan Putin bizzat ifade etmişti. Bu, TBMM'nin 1 Mart tezkeresini reddetmesiydi. KGB kökenli olduğu için derin Rus bakışını çok iyi bilen Putin, tezkereye kadar Moskova'nın Türkiye'yi, muhatap almayı hak edecek bir aktör olarak görmediğini, bu yüzden gerektiğinde Ankara yerine patronu Washington'la görüşmeyi tercih ettiklerini söylüyordu. Ama tezkere kararıyla Türkiye aktör olduğunu göstermişti.

Bunu Putin'den duymadım, ilişkilerdeki güveni pekiştiren ikinci gelişmenin Gürcistan krizi sırasında yaşandığını düşünüyorum. Hatırlarsanız, Gürcü-Oset çatışması şeklinde başlayan kriz, kısa sürede Gürcü-Rus ve ABD-Rus ve NATO-Rusya krizine dönüşmüş ve Türkiye de hadiseye taraf haline gelmişti. Türkiye'nin çok yakın ilişki içinde olduğu Gürcistan ve müttefiki Amerika ile Rusya arasında nasıl bir yol izleyeceği soru işaretiydi. Başbakan Erdoğan'ın bu kritik anda hem Moskova'yı hem de Tiflis'i ziyaret ederek taraf tutmaktan ziyade çözüme yardımcı olmayı tercih etmesi çok olumlu bir işaretti. Ama Türkiye, Moskova'nın gözünde güvenilir ülke imajını, asıl Boğazlar yoluyla Gürcistan'a geçmek isteyen Amerikan savaş gemilerine, 1936 tarihli Montrö Anlaşması'nı harfiyen uygulayıp 'hayır' diyerek kazandı. Zira bu, ne Amerikan karşıtlığı ne de Rus yandaşlığıydı. En kritik zamanda Türkiye'nin muhatap alınmaya değer bir aktör olduğunun ispatıydı.

Bu karşılıklı güven sağlandıktan sonra, ilişkilerin daha da gelişmesi kimseyi şaşırtmamalı. Öyle sanıyorum ki, Türkiye bu krediyi sadece ekonomik ilişkileri geliştirmekte kullanmaz; demokrasi, azınlık hakları, federasyonda yaşayan Müslümanların sıkıntıları gibi konularda da devreye sokar ve yapacağı dostça ikazlar Batı'nın uyarılarından daha etkili olur. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Osmanlı'nın neferi!

Abdülhamit Bilici 2009.08.12

Amerika'da yaşayan Türk asıllı bir akademisyenden oldukça anlamlı bir mektup aldım. Rus lider Putin'in Türkiye'ye yaptığı ziyaret ve iki ülke arasında imzalanan önemli anlaşmalar araya girdiği için biraz gecikmeli de olsa bu mektubu paylaşmak istiyorum.

Mektup, Lübnan'da edindiğim izlenimlere dayanarak, Ortadoğu'da Türkiye'ye bakışın ne kadar olumlu yönde değiştiğini ve bu ülkedeki BM gücünde görevli Türk askerinin Şiilerin ağırlıkta olduğu bir bölgede hizmetleriyle insanların gönlünü nasıl fethettiğini anlattığım yazı üzerine kaleme alınmıştı. Yazının ana fikrini çarpıcı bir örnekle destekliyordu.

Bölge halkının gözünde Türkiye çok mutena bir konuma kavuşmuştu. Ortadoğu'nun etnik, dinî ve mezhepsel bütün renklerini taşıyan ve bölgedeki Osmanlı topraklarının Avrupalı güçler arasında gizlice paylaşıldığı Sykes-Picot anlaşmasından (1916) bu yana bir türlü rahat yüzü görmeyen Lübnan'da her kesimden insanlar Türkiye'nin hem iç barışa hem de komşularıyla sorunlarının çözümüne yardımcı olmasını istiyordu. Lübnan hükümeti tarafından kullanılan binaların hemen hepsi, Osmanlı döneminden izler taşıyordu. Çarşıda pazarda kiminle konuşsanız, insanlar aile kütüğünden Osmanlı ile irtibatlı birkaç isim sayıyordu.

Mehmetçik, bulunduğu bölgede halka sağlık hizmeti sunuyor; köy yollarını yapıyor; okulları, camileri onarıyor; istekli gençlere Türkçe dersleri veriyordu. Asker, bu tavrı sayesinde halkla öyle güçlü bir bağ kurmuştu ki, bölgenin belediye başkanı birliğin komutanına 'oğlum', komutan da ona 'babam' diye hitap ediyordu.

Amerika'dan yazan okur da mektubunda ortak mazimize ilişkin bu olumlu bakışı, kendi başından geçen bir hatıra üzerinden anlatıyordu:

"Yazınızı okuyunca şerefli askerimiz yavaş yavaş tarihindeki şerefli rolünü tekrar üzerine alıyor diye düşündüm. Başımdan geçen bir hatırayı arz etmek istiyorum. 2002-2007 yılları arasında Boston Üniversitesi'nde doktora yaparken, aynı zamanda Harvard Tıp Fakültesi Hastanesi Brigham and Women Hospital'da chaplain, yani hastane vaizi olarak çalışıyordum.

Vazifem, hastalara moral vermek ve gerektiğinde onlara dua etmek ve Kur'an okumaktı. Irak Savaşı'ndan sonra Iraklı elit bir aileden 70 yaşlarında bir bayan, tedavi için hastaneye gelmişti. Kadıncağız, Türk olduğumu öğrenince bana çok saygı göstermeye başladı. Meğer anneannesinin kocası Osmanlı zamanında Irak'ta görev yapan Van doğumlu bir jandarma eri imiş. "Elit bir aile olarak anneannen bir jandarma erine nasıl varmış?" diye sorunca şöyle demişti: "Osmanlı askerinin bir eri ile dahi evlenmek büyük bir şerefmiş. Çünkü Osmanlı askeri deyince çok saygı duyarlarmış."

Atlantik'in ötesinde yaşayan vatandaşımız, bu hatırasını anlattıktan sonra iç çekerek şöyle devam ediyordu: "Görüyorum ki, bu saygı hâlâ duruyor. Ah Türkiye şu iç çekişmelerden bir kurtulabilse. Türkiye son yıllarda yurtdışında daha çok ses getiren, dünyada duyulan bir ülke oldu. 23 yıldır yurtdışıdayım. 13 yıl Avustralya'da, 10 yıl ABD'de geçti. Önceleri ABD'de adımız çok az geçerci. Şimdi öyle değil. Kim ne derse desin artık Türkiye büyük bir ülke. Demokrasi tam yerleşirse geleceği çok daha parlak olacak."

2 sene önce Kudüs'teki eski çarşıda insanlarla konuşurken, milletimizin ne kadar güçlü bir krediye, ne kadar büyük bir şuuraltı müktesebata sahip olduğunu kendi gözlerimle görmüştüm. Türkiye'den olduğumu öğrenen bir Arap esnaf, kasasından bir cüzdan çıkarmış; sayfalarını karıştırarak ne olduğunu anlatmaya çalışırken bunu hiçbir şeyle değişmeyeceği pahada bir hatıra olduğunu söylüyordu. Elinde kutsal emanet gibi sıkı sıkıya tuttuğu cüzdan, bölgede görev yapmış bir Osmanlı askerinin kimlik belgesiydi.

Sınırlarının ötesinde bu kadar büyük bir sempatiye ve paha biçilmez bir şuuraltı müktesebata sahip bir millet olarak içimizdeki Türk, Kürt, Alevi gibi kardeşler arası sorunları çözemezsek sadece kendimize yazık etmeyiz; Asya'da, Avrupa'da, Afrika'da son umut olarak gözlerini bu ülkeye çevirenleri de hayal kırıklığına uğratarız. İktidarı, muhalefeti; asker ve sivilile üzerimizdeki bu sorumluluğun ne kadar farkındayız?
a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Komşunun Kürt meselesi!

Abdülhamit Bilici 2009.08.15

Kuzey Irak'taki bölgesel yönetimden adı açıklanmayan bir yetkilinin, "Bağımsız olmak hakkımız, fakat bu olmazsa ben Türkiye ile olmayı Irak'la birlikteliğe tercih ederim." sözleri ülkemizde büyük heyecana yol açmıştı.

Uluslararası Kriz Grubu'nun bölgeyle ilgili raporunda yer alan bu ifadeler, Irak Kürtlerinden gelen eski açıklamalara pek benzemediği için şaşırtıcıydı. Yer yer tehdide varan demeçler hafızalarda taze olduğundan bu yeni yaklaşım bir değişimin işareti olmalıydı.

Ankara ile Bağdat arasındaki güçlü diyalog, Cumhurbaşkanı Talabani'nin Ankara ziyareti, Türkiye ve Iraklı Kürtler arasında resmî ve sivil her düzeyde artan temaslar, havayı büyük oranda yumuşatmış olsa da bu değişimde etkili olan başka faktörler de var: Bağdat ile Irak Kürtleri arasında gün geçtikçe bozulan ilişkiler ve

ABD'nin çekilmeye başlaması. Özellikle Türkiye'de Kürt meselesine çözüm için kafa yorarken, birçok açıdan sorunun ayrılmayan bir parçası olan Irak'ta neler olup bittiğini yakından izlemekte fayda var.

1984'ten beri 40 binden fazla insanımızın ölümüne ve milyarlarca dolarlık maddi kayba rağmen 25 yıldır yaşadığımız terör, Türkiye'de Türk-Kürt kardeşliğini bozmadı. Küçük istisnalar dışında, insanımız bu olayı iki kardeş halkın kavgası olarak değil, terör örgütü ile güvenlik güçleri arasında bir çatışma olarak gördü. Yaşanan bunca acıya rağmen onlarca ankette "Türkiye'den ayrılmak ister misiniz?" sorusuna 'evet' diyen Kürt kökenli vatandaşlarımızın oranı yüzde 5'i geçmedi, geçmiyor.

Ancak Irak'taki durum hiç böyle değil, ülkenin birliği pamuk ipliğine bağlı durumda. ABD işgalinin ilk döneminde özellikle Şiiilerle Kürtler arasında kurulan ittifak sarsılmış durumda. Kuzeydeki Kürt yetkililerden kiminle konuşsanız, Bağdat'taki yönetime dair tek olumlu cümle duymuyorsunuz. Genel kanaat, Bağdat'ta Arap milliyetçiliğinin hortladığı yönünde. Kürtler elde ettikleri hak ve avantajları kaybetme korkusu yaşıyor. ABD'nin çekilmesi de bunu pekiştiriyor.

Kürtler ile Bağdat arasındaki mücadele yeni değil, ama şimdi bir fark var. Bağdat'ta Cumhurbaşkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı gibi önemli makamları kontrol etmenin ve kuzeyde kendi işlerini yönetmenin avantajlarını elde eden Kürtlerin, bir de 130 bin kişilik etkili askerî gücü var. Ve Kuzey Irak'ın belirlenmemiş, tartışmalı sınırlarında Bağdat yönetimine bağlı 600 bin kişilik Irak ordusu ile bu Kürt ordusu burun buruna görevde bulunuyor.

Musul, Kerkük ve Tuzhurmatu gibi bölgelerde Kürtlerle Araplar arasında yükselen gerilim, dünya medyasına büyük tehlikenin habercisi olarak yansıyor. Kürtlerle Arapların topyekûn bir savaşın eşiğinde olduğu yorumları yapılıyor. Suriye sınırından İran sınırına uzanan ve 'tetikleme hattı' denilen Kürt bölgesi sınırında her an Irak ordusu ile peşmerge arasında çatışma çıkabileceği konuşuluyor. En son Irak ordusunun bir tugayı, Musul'a ulaşabilmek için Mahmur'dan geçmeye kalkınca, Kürt siviller yolları kapadı. Kürdistan Demokrat Partisi yetkililerinden Hasro Goran, Irak ordusu ilerlemekte ısrar etseydi, silahlı direniş çıkacağını söyledi. Neyse ki Amerikalıların arabuluculuğu ve Bağdat'taki Arap-Kürt pazarlıkları sonucu askerler çatışma çıkmadan geri çekildi.

KYB'nin tartışmalı bölgelerden sorumlu bakanı Muhammed İhsan, en ufak bir sürtüşmenin büyük bir çatışmanın tetikleyicisi olacağını söyleyip, "Çatışma çıkarsa Suriye yakınındaki Sincar'dan İran yakınındaki Hanakin'e uzanan hatta hızla yayılacağından eminim." diyor.

Geçen yıl Irak ordusu yüzde 75'i Şii Araplardan oluşan 9 bin 500 kişilik 12. tümenini Kerkük'e yolladığında da benzer tepkiler ortaya çıkmıştı. Bazı Kürt yetkililer, bu girişimi, Saddam gibi Kerkük'ü kuşatmaya çalışmak ve peşmergeleri bölgeden uzaklaştırmakla suçlamıştı. Bağdat'ta hayal kırıklığı yaşayan Iraklı Kürtlerin Türkiye'ye daha objektif bakmaya başlaması olumlu; ancak yanı başımızda bir Arap-Kürt çatışmasının patlak vermesi ve bunun Irak'ın bölünmesi dahil muhtemel sonuçları bizi nasıl etkiler hesap etmek zorundayız. Doğu Timor ve Kosova'da yaşanan süreçleri incelemekte fayda var. Belki de kimi neo-conların hayalini kurduğu parçalanmış Irak senaryosuna bu yoldan varılacak... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gareth'in raporu ve hedefteki NATO komutanı

Türkiye gibi medeniyetlerin ve küresel rekabetlerin kesiştiği bir ülkede, olayların içeriden nasıl görüldüğü kadar, dışarıdan nasıl algılandığı da büyük önem taşır.

Bu açıdan son dönemde ülkemizin yaşadığı dönüşümün, toplumsal değişim çabasının ve her alanda verilen demokrasi mücadelesinin doğru anlaşılması çok önemli. Bu kritik süreçte önemli bir yer tutan ve son iki yıla damgasını vuran Ergenekon olayı için de bu fazlasıyla geçerli.

Yıllardır yaşadığımız ve içinden bir türlü çıkamadığımız derin sorunları iyi bildiğini düşündüğüm İngiliz araştırmacı Gareth Jenkins'in Ergenekon üzerine bir rapor yazdığını görünce, bunun Batı kamuoyunun konuyu anlamasına bir katkı sağlayacağını düşündüm. Ama Milliyet'in haberinde (17.8.09) özetlenen raporda, içeride bu konuyu olduğundan küçük göstermek isteyenlerin tezlerinin öne çıkmasına şaşırdım.

Ele geçirilmiş bunca cephane, sanıkların yasal dinlemeye takılmış konuşmaları, bir sürü belge, binlerce sayfalık iddianame ve uluslararası raporlara yansımış değerlendirmeler varken, "Ergenekon örgütünün gerçekten var olup olmadığını sorgulamak" üzere bir rapor yazılması hayli ilginç değil mi?

'Gerçek ile fantezi arasında: Türkiye'nin Ergenekon Soruşturması' isimli 83 sayfalık raporda, bir yandan suçlananların darbe peşinde olduğu söyleniyor; ama diğer yandan bu insanların çoğunun AK Parti'ye muhalefet dışında bir suçu varmış gibi gözükmediği vurgulanıyor. Ortaya konulan delillerin tamamen fabrikasyon olmasa da savcıların, davanın gerçekliğine fazla inanması yüzünden mantıksızlıkları göremediği ifade ediliyor.

Yargı sürecindeki sorunlar yüzünden toplumun Ergenekon konusunda bölündüğü, bu yüzden fırsatın kaçtığı not edildikten sonra, tam da davayı gözden düşürmeye çalışanların sıkça gündeme getirdiği kışkırtıcı bir öngörüyle "davanın iddia edildiği gibi Türkiye'de çoğulcu demokrasinin yerleşmesi yönünde büyük bir adım teşkil etmek yerine otoriter tek parti yönetimi doğrultusunda büyük bir adım haline dönüşmesi endişesi" dile getiriliyor.

Halbuki gazetenin takdiminin aksine Ergenekon ilk kez Batı'da ele alınıyor değil. Şimdiye kadar birçok resmî ve sivil Batılı bu konuya bakışını ortaya koydu. Batı'da Türkiye'yi en yakından izleyen kurumların başında gelen Avrupa Parlamentosu'nun birçok üyesi, davanın demokrasi için fırsat olduğunu ve sonuna kadar gidilmesi gerektiğini ifade etti.

Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Ria Oomen-Ruijten'in kaleme aldığı Türkiye raporunda, "Ergenekon" sanıklarının yargılanmaya başlanmasından memnuniyet duyulduğu belirtilerek, "örgütün devlet kurumlarına sızan uzantılarının bütünüyle ortaya çıkarılması için soruşturmanın sürdürülmesi" çağrısı yapıldı.

İnsan Hakları İzleme Örgütü, 2009 raporunun Türkiye bölümünde, davanın "ordu ve devletin bazı unsurlarının siyasetteki olumsuz rolleriyle mücadele için fırsat" olduğu belirtildi. Bu şekilde sayısız örnek zikretmek mümkün.

Avrupa'nın Ergenekon'a bakışının Gareth'in belirttiği gibi olması kolay değil. Zira Ergenekon terör örgütünün hedefleri arasında sadece Başbakan Erdoğan, Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök, Büyükanıt veya Kürt, Alevi, Ermeni vatandaşlarımız yok. Gareth, 3. iddianameyi dikkatle okusaydı, İzmir'de görev yapan bir NATO komutanını hedef alan suikast planını da görecekti. Orada, 2006'da NATO'nun İzmir'deki hava gücünde komutan yardımcısı olarak görev yapan İspanyol asıllı Eduardo Zamarripa Martinez'in nasıl susturulacağı Hayati Özcan isimli şahısta ele geçirilen CD'de detaylarıyla anlatılıyor. O kadar ki, "Yedek 123/Foto" klasörü içerisinde yer alan "SUSACAK" isimli resim dosyasında komutanın fotoğrafı üzerine bir çarpı bile konulmuş.

Belgede, karargâhın krokisi, zor durumda neler yapılacağı, açık otoparkın yanındaki binanın nasıl kiralanacağı detaylarıyla anlatılıyor. İsteyenler, iddianamenin 45. sayfasındaki ayrıntıları okuyabilir. Şahsen iddianameyle de yetinmeyip küçük bir araştırma yaptım. Gerçekten de böyle biri vardı ve yeni görev yeri İtalya'daki Napoli üssüydü. İzinde olduğu için kendisiyle konuşamadım. Olayı izlediklerini söyleyen yardımcıları, hem Türkiye'nin iç işi olduğu için hem de süren bir dava olduğu için yorum yapmak istemediklerini söylediler. Eminim, askerî konuları takip eden Gareth isterse, Brüksel'deki NATO merkezinden benden daha fazla detay alabilir.

a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

IRA nasıl silah bıraktı?

Abdülhamit Bilici 2009.08.22

Son MGK'dan çıkan açıklamayla artık sadece AK Parti hükümetinin değil, devletin sahiplendiği bir proje haline gelen demokratik açılım yönündeki adımları izlerken heyecanlanmamak elde değil.

Çünkü devletin Aleviler, Kürt kökenli insanlarımız ve azınlıklarla arasındaki kırılganlıkları gidermesi, ülkemize sınıf atlatacak bir hadise. Ümit ediyoruz ki, bu sayede milletimiz boşa harcanan enerjisini daha anlamlı yerlere sarf ederken, Türkiye de isteyen rahatlıkla kaşıyabileceği yaralardan kurtulmuş olur.

Aslında, düne kadar "etrafı düşmanlarla çevrili ülke" psikolojisinin esiri iken, şimdi komşularıyla mükemmel ilişkiler geliştiren ve bölgede umudun adresi haline gelen Türkiye'nin, iç gerginlikleri daha uzun süre devam ettirmesi şık durmuyordu.

'Dış düşmanları' büyük oranda iş ortağı ve dost haline getirmeyi başaran bir Türkiye'nin, iç gerilimler ve iç düşmanlar paranoyasından da kurtulması gerekiyordu. Şahsen yaşadığımız süreci bu çerçevede okuyor ve hoşgörüyü dayalı tarihî tecrübesi, zengin ve çok renkli kültürel birikimi ve sahip olduğu irfan sayesinde Türkiye'nin bu iç barışı da gerçekleştireceğine zerre kadar kuşku duymuyorum.

Ancak özgüven ve umut adına bunu söylerken, hadisenin çok kolay olduğu vehmine düşmemeliyiz. Özellikle de açılımın, binlerce vatan evladının canına mal olmuş, hâlâ eli silahlı insanların dağ başlarında gezdiği, hâlâ şehit cenazelerinin geldiği boyutunda daha başta öncelikle işin zorluğunu ve büyüklüğünü kabul etmek lazım. Başka ülkelerin yaşadığı benzer tecrübelerle baktığımda, bir şekilde işin başarıldığını, akan kanın durdurulduğunu görmek umutlandırıyor. Ama özellikle bizimki gibi uzun sürmüş çatışmaların ardından elde edilen başarıların, büyük zorluklar, güçlü özeleştiriler, karşılıklı tavizler ve fedakârlıkların yanı sıra iç ve dış konjonktürün katkısı sayesinde mümkün olduğunu görüyorsunuz.

Başkalarının yaşadığı tecrübeyi birinci elden görmek arzusuyla Kuzey İrlanda'da barışın nasıl sağlandığına ve IRA'nın silahlara nasıl veda ettiğine biraz daha yakından baktım. Kuşkusuz PKK ile IRA ve Kürt meselesiyle İrlanda meselesi arasında çok büyük farklar var. Ama yine de şiddete dönüşmüş ideolojik bir savaşın sonlandırılması açısından önemli benzerlikler de yok değil.

Bu çerçevede, IRA'nın siyasî kolu Sinn Fein adına çözüm müzakerelerinde yer alan; işler yoluna girdikten sonra da Avrupa Parlamentosu'na seçilen Bairbre de Brún'un, hem çatışma hem uzlaşma döneminde yaşadıklarını anlattığı rapor çok öğreticiydi.

Çatışmaların çözümü üzerine araştırmalar yapan Berghof Center tarafından yayınlanan raporda, çözüm için kilit noktanın, çatışan tarafların kendi içinde başlayan özeleştirisi olduğunu görüyorsunuz. Nitekim IRA'da çözüme

yönelik adımlar, 'barış' kavramını teslim olmaya eş gören baskın anlayışın sorgulanmasıyla başlamış. Tabii karşılıksız değil, İngilizlerin çözüm arayışına girmesi de Kuzey İrlanda'yı silah gücüyle kontrol edemeyeceğini ve bu mücadele tarzının çıkarlarına hizmet etmediğini anlamasıyla mümkün olmuş. Silahlı bir örgüt olan IRA'nın 'siyasete' ısınmasında hapishanelerdeki siyasi mahkumlar için verilen sivil mücadelenin büyük etkisi olmuş. Bu çerçevede IRA'nın çözüm için ilk somut girişimi, 1987'de kaleme alınan örgüt içi bir çalışma: Barış için bir senaryo. İngiliz tarafındaki en somut değişim işareti ise Kuzey İrlanda Devlet Bakanı Peter Brooke'un 1989'da verdiği röportajda ortaya çıkıyor. Londra'nın Kuzey İrlanda'dan sorumlu yetkilisi, askerî yolla IRA'nın bitirileceğini düşünmediğini söylüyor. Ve buna karşılık, IRA tarafı 1992'de 'İrlanda'da kalıcı barışa doğru' başlıklı ikinci iç dokümanı üretiyor. Ancak dikkat çeken ikinci nokta, böyle büyük sorunlarda başarının akşamdan sabaha elde edilmediği ve çok sabırlı olmak gerektiği. Kuzey İrlanda'da çatışan taraflar arasındaki anlayış değişikliğine dair ilk işaretler, 1980'lerde ortaya çıkmış. Ama IRA'nın nihayet terörü reddettiği ve silahları tamamen bıraktığı tarih, Temmuz 2005. Dikkat edin, neredeyse 25 yıllık bir süreç. Şayet çözüm sürecini, İngiltere, İrlanda ve Kuzey İrlanda'daki Katolik (IRA) ve Protestanların aralarında anlaştığı tarih olan Nisan 1998'den alacak olursak, ortaya çıkan şu: IRA silahlarını anlaşılmadan ancak 7 yıl sonra bırakmış. Tarihi, İngiltere'nin Sinn Féin lideri Gerry Adams'la 1972'de giriştiği başarısız çabalara kadar geri götürürsek, daha da uzun bir süre karşımıza çıkıyor. Kuzey İrlanda notlarına devam edeceğiz. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Açılım dursun, ölümler sürsün!

Abdülhamit Bilici 2009.08.26

IRA nasıl silah bıraktı? Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un Zafer Bayramı açıklamasını, galiba herkes kendi açısından yorumlayacak. Kimi, bunu demokratik açılıma destek, kimi eleştiri olarak görecektir. Bir yere kadar, demokrasinin gereği bu.

Bize göre hadise, sivil geçinen kimi siyasetçilerin 'konuş' baskısına daha fazla dayanamayan Başbuğ'un, TSK'nın Kürt meselesine dair kırmızı çizgilerini hatırlatmasından ibaret. Bu noktalarda, hükümetin de çok farklı düşündüğünü sanmıyorum. Öyle olsa MGK'dan açılıma devam kararı çıkmazdı.

Ancak açıklama üzerine yapılan yorumlar, bu çıkışın ne kadar farklı yorumlanıp, siyaseten nasıl kullanılacağına dair önemli ipuçları veriyor. Sadece hükümeti değil, MGK'yı da hedef alarak sürece en sert tepki veren MHP adına konuşan Mehmet Şandır, bu beyanattan sonra açılımın bittiğini ilan ediverdi. İfadelerine yansıyan mutluluk fazla şaşırtıcı değildi, ama çok üzücüydü. Çünkü demokrasinin ürünü olan bir parti temsilcisi, askerî açıklamayla siyasî bir sürecin bitirilmesi ihtimalini normal karşılamakla kalmıyor; bunu arzuluyordu.

Halbuki Başbuğ'un açıklamasının en can alıcı yanı, yeni eklenenlerle 25 yılda kaç şehit verdiğimizizi gösteren rakamdı: 5.003. Bu kavgada ölen insanımızın toplam sayısı 40 bini geçti. Yani, memleketin doğusunda, batısında 40 bin ocağa ateş düştü. Çözüm bulunmazsa, daha ne kadar daha canın yanacağı ise belirsiz. Demokratik açılımın temel hedeflerinden biri, işte bu acının dinmesi ve daha fazla annenin ağlamaması. Ama sivil bir siyasetçi ve her şeyden önce üç çocuğa sahip bir baba, açılımın durma ihtimalini olumlu karşılıyor.

Halbuki benzer sorunu yaşayan Kuzey İrlanda'daki toplam can kaybı (asker, sivil, terörist, Katolik, Protestan), bizim kaybımızın onda birinden az: 3.637. Buna rağmen iki taraf da kanın sonu olmadığını görerek, çözüm arayışına girmiş.

Son yazıda, iki örnek arasındaki farklara rağmen, K. İrlanda'daki çözüm sürecinin satırbaşlarına değinmiştik. Akşam gazetesi de bir Sinn Fein yöneticisiyle röportaj yaparak mevzuya katkı yaptı.

IRA'nın siyasî kanadı Sinn Fein adına müzakerelere katılan Bairbre de Brún'ın tecrübelerini paylaştığı raporda öne çıkan ilk nokta, çözümün ancak iki tarafın da özeleştirisi yapmasıyla mümkün olduğu; ikinci nokta ise çözümü konuşmaya başladıktan sonra bile silahların susmasının yıllar alabileceğiydi. Kimse akşamdan sabaha çözüm beklememeliydi.

Üçüncü nokta, dolaylı temaslar olsa da İngiltere'nin süreçte terör örgütü IRA'yı değil, Sinn Fein'i muhatap alması. Nitekim müzakerelerde Sinn Fein temsil edildiği gibi, çözümü getiren 1998 tarihli anlaşmada da IRA'nın değil, Sinn Fein'in imzası var.

Dördüncü nokta, bu kadar ciddi ve uzun süren bir çatışmayı, uluslararası konjonktürün ve üçüncü tarafların katkısı olmadan çözenin zorluğu. AB süreci, İngiltere ile İrlanda arasındaki anlayış birliği ve Bill Clinton liderliğindeki ABD'nin katkısı olmasa K. İrlanda'da sonuç alınamazdı. Kendi dışişleri bakanlığı ve İngiltere'nin itirazına rağmen Clinton'ın, Sinn Fein liderine vize vermesi, K.İrlanda'yı ziyaret etmesi ve George Mitchel gibi bir arabulucuyu görevlendirmesi çok önemli. Katolik ve Protestan liderlerin barıştan şüpheye düştüğü noktada, Güney Afrika'nın efsanevi lideri Mandela bile devreye giriyor. Tarafları evinde ağırlayıp cesaretlendiriyor.

Beşinci nokta, en zor iş yıllarca silahla varolmuş bir örgüte silah bıraktırmak. IRA örneğinde, bu süreç İrlanda ile İngiltere arasında kurulan bir anlaşma sonucu oluşturulan Uluslararası Bağımsız Silahsızlandırma Komisyonu'nun gözetiminde yürüyor. Sadece oluşma biçimi değil, üye yapısı da uluslararası karakterde bir komisyon bu. Kanadalı emekli bir generalin başkanlığını yaptığı komisyon, Finlandiyalı bir subay ve Amerikalı büyükelçiden oluşuyor. 1997'de resmen başlayan silahlarla ilgili süreç, birçok gel-gitten sonra 2005'te noktalanabilmiş. O kadar ilginç sorunlar çıkmış ki, mesela IRA'nın tüzüğünde silaha verilen yarı-kutsal anlam yüzünden silahların bir başkasına tesliminin imkansız olduğu anlaşılmış. Bulunan çözüm, gözlemcilerin nezaretinde çukurlara gömülen silahların üzerine beton dökmek. Bu hususların, bize ne kadar uyup uymayacağı ayrı tartışma konusu. Ancak görünen şu ki, barış çok güzel, ama savaş gibi onun da bedeli var ve bunu göze almadan mesafe almak çok zor. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çin'e kim hesap sorabilir?

Abdülhamit Bilici 2009.08.29

Urumçi'deki soydaşlarımızın 5 Temmuz'da maruz kaldığı trajik olaylar, Türkiye'yi ayağa kaldırdı. Medya, sivil toplum örgütleri ve siyasî partiler günlerce konuyu gündemlerinden düşürmedi. Başbakan Erdoğan öyle sert tepki verdi ki, belki de Çin yönetimi ilk kez bu düzeyde bir ağızdan 'soykırım' suçlamasıyla itham edildi.

Ancak hadisenin nasıl ve niçin cereyan ettiği bile anlaşılmadan konu unutuldu. Zaten olaylar sıcakken de dünya pek umursamamıştı. Ne BM, ne İslam ülkeleri, ne Batılı ülkeler, ne de uluslararası insan hakları örgütleri sesini yükseltti. Batılı bazı televizyon ve gazeteler, vahşetin üzerine gitmek yerine Erdoğan'ın neden sert çıktığına odaklanmayı tercih etti.

Hakkı teslim etmek gerekirse, ilk günden itibaren konuyu yakından takip eden ve olayın sıcaklığı geçtikten sonra da hadisenin peşini bırakmayan tek kurum, İslam Konferansı Teşkilatı (İKT) oldu. Genel Sekreter Ekmeleddin İhsanoğlu, konuyu örgütün gündeminden hiç düşürmedi. Yeri geldi, açıklama yaptı; yeri geldi, uluslararası toplantılarda meseleyi dile getirdi. Doğu'da ve Batı'daki muhataplarıyla konuyu paylaştı. Bu çabalar

olmasa, sanki yüzlerce insanın hunharca katledildiği bir olayın hiç yaşanmadığını ve Çin'deki soydaşlarımızın hayatının güllük gülistanlık olduğunu sanacağız.

57 Müslüman ülkeyi temsil eden örgütün en somut adımlarından biri, olayları araştırmak üzere Çin'e üst düzey heyet göndermekti. Nitekim Türkiye'de olayın gündemde olduğu günlerde, TBMM İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Zafer Üskül de bölgeye gideceklerini açıklamıştı. Şimdiye kadar bu konuda bir ses çıkmadı, ama İKT heyeti gidip incelemesini yaptı.

Prof. İhsanoğlu'nun Müslüman azınlıklar konusunda danışmanlığını yapan Büyükelçi Seyit Kasım El Masri başkanlığındaki heyet, bölgeye giderek vahşetle ilgili önemli temaslarda bulundu. Hem Uygur bölgesinde hem de Çin'in diğer bölgelerinde yaşayan Müslümanların durumunu inceleyen heyet, tespitlerini Çin'in dikkatine sundu.

Ziyaretin ardından yapılan tespitler önemli. Çin'in, en çok ihtiyaç duyduğu enerji alanında kritik konumda olan 1,5 milyarlık İslam dünyası ile ilişkiler konusunda hassas olduğu anlaşıyor. Pekin, İKT'yi İslam dünyasını temsil eden en üst uluslararası teşkilat olarak görüyor ve ilişkilere büyük önem veriyor.

Görüşmelerde Çin tarafı, Urumçi'deki olayların, hızlı ekonomik kalkınmanın yol açtığı eşitsizlikten kaynaklandığını ve sorunun bu bölgeyle sınırlı olmadığını savunuyor. İKT heyeti ise meselenin çözümüne sırf güvenlik boyutuyla yaklaşmanın yanlışlığını vurguluyor ve bölgedeki sorunları dile getiriyor. Bu çerçevede, eğitim politikaları, doğal kaynaklar üzerindeki kullanım hakları, evlilik ve soyların devamı üzerindeki düzenlemeler, yüksek yönetim kademelerindeki Müslüman Uygurların yüzdesi, milli gelir dağılımındaki payları, yaşadıkları bölgeleri boşaltmaya zorlandıkları iddiaları gibi hassas pek çok konu hakkında Çin yönetiminden bilgi isteniyor.

Ayrıca ekonomik sıkıntılar, camiye gitme konusundaki yaş ve cinsiyet kısıtlamaları, özel dinî törenlere katılıma ilişkin kısıtlamalar gündeme getiriliyor. Heyet, ayrıca bu kısıtlamaların sadece Sincan bölgesinde olmasına dikkat çekiyor. Yabancı ülkelere seyahat konusundaki kısıtlamalarla, Sincan bölgesindeki nüfus yapısının değiştirildiği ve Kaşgar bölgesindeki tarihî yapıların yok edildiği gibi iddialar soruluyor.

Bu temasın, Uygurların günlük hayatına ne kadar yansıtacağını göreceğiz. Ancak görüşmelerde "İslam Medeniyeti ve Çin" başlıklı bir sempozyum düzenleme konusunda fikir birliğine varılması bile bir kazanç.

Örgüt, konuyu burada bırakmayacak. Ramazan'dan sonra İhsanoğlu'nun Pekin ziyareti gündemde. Bütün bu temaların sonuçları gözlenecek ve gelinen nokta İKT dışişleri bakanları toplantısına rapor halinde sunulacak.

Bu tablo, istenirse uluslararası kurumların neler yapabileceğini anlatıyor. Görev çerçevesi iyi çizilmiş ve aktif bir liderliğe sahip olan kurum, tek tek ülkelerin kızdırmaktan çekindiği Çin gibi bir deve adeta hesap sorabiliyor. Aslında bu tecrübe, İKT'yi daha etkin olma konusunda cesaretlendirmeli. Hollanda'da veya Çin'de özellikle azınlık olarak yaşayan Müslümanların, artık başlarına gelecek bir sıkıntıda, dertlerine tercüman olacak bir adres olduğunu bilmesi çok güzel olmaz mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeni adımının püf noktası!

Sanki AK Parti hükümeti, bazı iç ve dış nedenlerle 2005'te içine girdiği duraksamanın acısını çıkartıyor. Her yanda bir açılım var. Kürt açılımı, Alevi açılımı, Ruhban okulu açılımı, Ermenistan açılımı...

Kangren haline gelmiş sorunlar bir bir buzdolabından çıkarılıyor. Çözüm için mesai harcanıyor; kafa patlatılıyor; en önemlisi de siyasî irade konuyor.

Maalesef bir zamandır iktidar umudunu yitirmiş olanlar belki elini ovuşturuyor, sürecin AK Parti için siyasî intihar olacağı umuduyla. Ama bir kısmı 80 yıllık, bir kısmı 400 yıllık geçmişe sahip bu sorunların çözülmesi durumunda ne olacağını pek hesap etmiyorlar anlaşılan.

CHP İstanbul İl Başkanı Gürsel Tekin'in sözlerini muhalefetin hatırdan tutmasında fayda var. Bakın, ne demişti Tekin: "Türkiye demokratikleşir ve Kürt sorunu da çözülürse inanın Türkiye'yi kimse tutamaz. Henüz iktidarın çözüm paketini bilmiyoruz. Ama çözüme katkı sunacak her türlü çabayı desteklemeliyiz. Artık Türkiye sorunu olan bu meseleyi kim ve hangi siyasî parti çözerse o tarihe geçer."

Ancak iktidarın da bunca açılımı doğru idare etmenin olağanüstü bir gayret gerektireceğini unutmaması lazım. Sadece Kürt sorunu adımıındaki isim karmaşasına bakın. İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın son konuşmasını canlı yayınlayan 3 kanalın, açılıma verdiği isme dikkat ettim. Kanallardan biri "Kürt açılımı", diğeri "Demokratik açılım", bir diğeri ise "Kardeşlik ve huzur açılımı" diyordu.

Ayrıca kamuoyuna, bu kadar zor meselelerin kısa sürede çözüleceği imajını da vermemeli. Beklenti ne kadar yüksek olursa, hayal kırıklığı o kadar büyük olur. Muhtemel bir tıkanmanın sonuçlarını da hesap etmek lazım.

İkinci husus, bu kadar zor bir meselenin siyasî kutuplaşma içinde kolay kolay çözülemeyeceği. MİT'i, askeri ve polisiyle devletin sürecin içinde olması büyük kazanım. Ancak ne yapıp edip muhalefeti de sürece katmanın yolu bulunmalı. Bu açıdan, böyle ihtiyaç anlarındaki bilge ve hasbi çıkışlarıyla dikkat çeken Bülent Arınç'ın, "Açılıma destek vermesi halinde Baykal'ın elini öperim." sözleri üzerine bir şey söylemeye gerek yok.

Başlıktan sapmadan güncel olan Ermeni açılımına dönersek, burada da uygulayıcıların iyi niyetinden kuşkuya gerek yok. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, derbeder bölgemizi barış havzasına dönüştürmenin hayalini kuruyor. Ermeni açılımıyla ilgili sorulara, Irak-Suriye tansiyonunu düşürmek üzere çıktığı yolculukta muhatap olması samimiyetinin göstergesi. Dün KKTC'de NTV'ye verdiği röportajda, genelde solun tekelinde olan dünya barış gününü hatırlatarak, kapsamlı olmayan barışın nasıl kırılğan olduğunu İsrail-Suriye örneğiyle anlattı. Gazze yanarken, İsrail ile Suriye'yi barıştırmak zor.

Aynı şekilde Ermeni açılımını da Azerbaycan'daki Ermeni işgalinden ayrı düşünemeyiz. Diğer açılımları bilmem, ama bu açılımın başarısı Karabağ'a bağlı. Azerbaycan'ın, kardeş ülke Türkiye'den işgal bitmeden Ermeni sınırını açmamasını istemesi de en tabii hakkı.

Konuştüğüm Türk yetkililer, Bakü'nün süreçten haberdar olduğunu, Başbakan Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı Aliyev ile görüşüğünü, Dışişleri müsteşarının Bakü'ye giderek protokollerin detayını izah ettiğini söylüyor. Ama Bakü'den gelen ilk açıklamalar, nisanda yaşadığımız süreci hatırlatıyor. Erivan'dan gelen "Karabağ ön şart değil" açıklamaları da Azeri kardeşlerimizin şüphesini artırıyor.

Bu yüzden Ermeni adımının püf noktasını herkesin anlamasında fayda var. Bu işin püf noktası, sınırların tanınması, kapının açılması ve tarih komisyonu kurulması gibi konuları içeren protokollerin imzalanması değil, bunların yürürlüğe girmesi. Psikolojiler yönetilebilirse, mesele iyi niyetle barışa şans vermekten ibaret. Protokol sayesinde 14 Ekim'e kadar konu her iki ülkede tartışılacak. Bu protokol sayesinde "Kapı açılmazsa maça gelmem" diyen Sarkisyan gelecek. Protokol parafe edilecek ve yasal onay süreci başlatarak her iki ülkede

meclislere gidecek. Bu arada Karabağ'da umut veren bir gelişme olursa, Meclis onaylayacak; olmazsa Kıbrıs'taki limanlar mevzuunda olduğu gibi konu rafa kalkacak.

"Karabağ'da işgal bitmeden konuşmam" demek Ankara açısından kolay ve işe yaramadığı görülmüş seçenek. Bunun Türkiye ve Azerbaycan'a bir şey getirmedığı ortada. Türkiye şimdi, kapıyı baştan kapamayarak, aslında Ermenistan'ın Bakü ile uzlaşmasına yardımcı olacak bir yolu deniyor. Davutoğlu, görüştüğü Amerikan, Fransız ve Rus mevkidaşlarına "Çözüm istiyorsanız, Karabağ'a yardımcı olun" mesajı veriyor. Umarım, mesele doğru anlaşılır ve başa dönmeyiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zengin ülkenin yoksulluğu!

Abdülhamit Bilici 2009.09.09

Cakarta- Endonezya'ya düzenlenen ilk THY seferine katılan siyasetçi, işadamı, gazeteci ve bürokratlardan oluşan heyete ülkeyi anlatmaya çalışan rehberin, "Bu ülkeyi tanımak için 200 yıl lazım." sözü, önce abartılı geldi. Ama sadece başkentte geçirdiğimiz 2 gün, bunun çok yanlış olmadığını gösterdi.

Gerçekten de Endonezya çok büyük ve çok renkli ülke. 240 milyon nüfusuyla Çin, Hindistan ve ABD'den sonra dünyanın dördüncü büyük ülkesi. 17 bin 500 adadan oluşan ülkenin bir ucundan diğer ucuna uçakla 7 saatte gidilebiliyor. Bu mesafede 3 farklı saat uygulanıyor.

300 etnik grubun yaşadığı ülkede, 200 dilin konuşulduğu söyleniyor. İstanbul'daki Miniatürk'ün biraz büyük ölçeklisi olan Cakarta'daki parkı gezerken, bu çok renkliliği daha iyi hissediyorsunuz.

Değişik bölgelerdeki kültürlerin anlatıldığı bölümlerden birinin önünden geçerken rehber, burada yaşayanların insan eti yediğini söylüyor ve ırkılıyor. Tepkimizi fark edince, "Artık yemiyorlar." diye ekliyor. Taroca diye bir topluluğun anlatıldığı bölümde, insanların 3 yıl mumyalanmış ölüleriyle birlikte yaşadığı anlatılıyor. Papua bölgesinde, eş sayısının 20'ye kadar çıktığını; Sumatra'nın bir bölümünde halen devam eden anaerkil geleneğin özelliklerini ve 11 yaşına kadar erkeklerin hayatlarını tapınakta geçirdiğini öğreniyoruz.

Tabii, bunlar ülkenin ara renkleri. Kuşkusuz ana rengi, nüfus içindeki yüzde 88'lik payıyla İslam oluşturuyor. Gezinin Ramazan ayına rastlaması da bu açıdan ilginç gözlemlere fırsat veriyor. Televizyonlardaki iftar ve sahur programları Türkiye'yi hatırlatıyor. Her yanda Ramazan'ı hatırlatan bir şey görmek mümkün. Sokaklarda, Milli Zekat İdaresi'ne destek isteyen afişler dikkat çekiyor. Sahura kadar Cakarta semalarında Kur'an sesi yükseliyor.

Sanki İslam burada daha güler yüzlü yaşıyor. 100 binden fazla insanın aynı anda namaz kılmasına imkân veren Uzakdoğu'nun en büyük camisi İstiklal Mescidi'nde sabah namazı sonrası gördüklerimiz bu açıdan anlamlıydı. Erkek ve kadınlar için tam ortadan bölünen camide, bir kısım ibadet ediyor, bir kısım uzanmış istirahat ediyordu.

Mihrabın önüne konulan bir kürsüde hocaefendi, ayakta vaaz ediyordu. Tiyatral hareketleriyle dikkat çeken vaizin yüzü sabahın o saatinde gülüyordu ve yaptığı esprilerle cemaati de neşelendiriyordu. Arkasında camideki programları anlatan dev bir poster asılıydı.

Bu devasa caminin hemen karşısında aynı büyüklükte bir katedralin bulunması ve ikisinin de Hristiyan bir mimarın imzasını taşıması, Endonezya'daki dinî hayata dair ilave ipuçları veriyordu. 10 yıl öncesine kadar çeşitli ideolojik çatışmalar ve baskılar yaşamış olan Endonezya, şimdilerde demokrasi ve hoşgörü açısından örnek bir

ülke olma yolunda. Anayasa herkesin inanç özgürlüğünü garanti ediyor. 6 din ise resmen tanınıyor. Bunlar; İslam, Protestanlık, Katoliklik, Hinduizm, Konfüçyanizm ve Budizm.

Anladığımız kadarıyla bu, sözde bir özgürlük değil. Eğitimden günlük hayata her alanda insanlar örgütlenerek dinlerini yaşıyor. Resmen tanınan 6 dinin en önemli bayramları, ülke genelinde resmî tatil olarak kutlanıyor. Müslüman nüfus içinde milyonlarca üyesi olan çok etkili gruplar var. 20 milyon öğrenci, bu grupların okullarında okuyor ve diplomaları devletçe tanınıyor.

Zengin petrol kaynaklarıyla OPEC üyesi olan, geniş doğalgaz, altın, kömür rezervleri bulunan ve envai çeşit meyve ve sebzeleriyle dev bir manavı andıran ülkede, insanı en çok üzen ve düşündüren husus, bu dev potansiyele rağmen ülkenin en büyük probleminin fakirlik olması.

Cakarta'nın merkezindeki banka, otel ve iş merkezlerine ait gökdelenlerin hemen yanı başında sefalet başlıyor. Büyük çoğunluk derme çatma evlerde yaşıyor. Belediye hizmetleri çok zayıf. Şehrin içinden akan onlarca nehir, masmavi tenezzüh yerleri olacakken, şimdi üstü açık kanalizasyon kanallarını andırıyor. Nüfusun yüzde 50'si, kişi başına günlük 2 doların altında bir gelirle yaşamak zorunda. Nüfus, durumu çok iyi yüzde 15'lik zenginlerle, yüzde 85'lik yoksullardan oluşuyor. Orta sınıf yok gibi. Eyaletten eyalete geçişe de asgari ücret ortalama 100 dolar. Zenginlik içindeki bu sefaletin sebeplerini ve dev potansiyele sahip bu ülkede Türkiye'nin ne kadar etkin olduğunu sonraki yazıda ele alalım. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir milyona bir Türk!

Abdülhamit Bilici 2009.09.12

Muazzam yer altı ve yer üstü zenginliklerine rağmen 240 milyon Endonezyalının büyük kısmının neden yoksulluk içinde olduğu ve bu dev ülkede Türkiye'nin ne kadar var olduğu sorularının cevabını bugüne bırakmıştık. Özellikle ilk soruyu, ayaküstü cevaplamak zor.

Az gelişmişlik ve kalkınma konuları, üzerine binlerce kitap yazılmış derin mevzular.

Yine de bir süredir bu ülkede yaşayan insanların bu soruya verdiği cevaplar, bazı ipuçları taşıyordu. Buna göre, zengin kaynaklara rağmen yaşanan yoksulluğun en büyük nedeni, son 10 yıla kadar ülkeyi cenderesine alan yolsuzluk. Buna, işletme kültüründeki noksanlık, karar mekanizmalarındaki yavaşlık ekleniyordu. 17 bin 500 adadan oluşan ülkenin, coğrafyadan kaynaklanan yönetim zorlukları da az değil. Mesela, bazı ücra bölgelerinde henüz adres sistemi yok ve vergi toplanamıyor.

Tabii listenin başına, yüzlerce yıl ülkenin kaynaklarını tüketen Avrupa sömürgeciliğini ilave etmek gerekiyor. Sömürgecilik, bu ülkeyi 1500'ler gibi erken dönemde vurmuş. Bugün Endonezya'nın parçası olan Açe Sultanlığı, Osmanlı'dan bu istilaya karşı destek istemiş. Napolyon'un Hollanda'yı işgal ettiği 1811-16 yıllarındaki İngiliz idaresi hariç tutulursa ülke, 1945'e kadar Hollanda yönetiminde kalmış.

Bütün bu sorunlara rağmen, ülkeyi yakından izleyenler dev potansiyele dikkat çekiyor. Cakarta Büyükelçimiz Aydın Evirgen, "Bizim 30 yıl önceki halimiz" diyor ve ekliyor: "Birçok ülke 2009'da küçülürken, burası büyüme bekliyor. Bu ülke 10 yıldır her yıl yüzde 6 büyüyor. Müthiş potansiyel var. Birçok firma girmek için limanda bekliyor. Maalesef biz keşfedememiştir."

THY'nin dünyanın dördüncü büyük ülkesine, 119'uncu hat olarak uçuşa başlaması da bu durumun delili. Nitekim Yönetim Kurulu Başkanı Candan Karlıtekin, Endonezyalılara hitap ederken bunu itiraf ederek, en kısa sürede direkt uçuşlarla bunu telafi edeceklerini söylüyor.

Bizi, havaalanından şehir merkezine götüren işadami Mustafa Bey'in "Burada ne kadarsınız?" sorumuza verdiği cevap, Türk varlığına dair çok şey anlatıyor: "Her bir milyon Endonezyalıya bir Türk." Ticaret hacmi, 1,7 milyar dolar. Köklü Türk yatırımı yok. Kauçuk ve palmiye yağı gibi hammadde alıyoruz. Un satıyoruz.

Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi burada da Türk okulları olmasa Türkiye'nin varlığı daha zor hissedilecek. 1994'teki ilk adımdan sonra okulların sayısı 7'ye çıkmış. 2500 öğrencileri var. Cakarta'ya en yakın okul olan Kharisma Bangsa'yı birlikte ziyaret ettiğimiz Maliye Bakanı Mehmet Şimşek de sayının azlığına dikkat çekiyor. Ama her ülkede olduğu gibi başarıları büyük. Öğrencilerin Türkçe şarkılarını dinleyen bakan, "13 bin kilometre uzakta evimizde hissettirdiğiniz için sizinle gurur duyuyoruz." diyor.

Özel okulculukta güçlü rekabet yaşanan ülkede Türk okulları, herkesin dikkatini çekmiş. PASİAD'ın Endonezya Şubesi Başkanı Salih Demir, Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygulanan eğitim tarzını model aldıklarını ve bunun için 500 müdürü sistemi incelemek üzere Türkiye'ye seminare gönderme kararı aldığını söylüyor. Şimdiye kadar bu çerçevede 275 müdür gelmiş. Bu sene, dinî cemaatlerin idaresindeki okul idarecilerinin aynı seminerlere katılması kararlaştırılmış.

Sayılar belki az ama etkileşim o kadar fazla ki, ülkenin önde gelen üniversitelerinden Devlet İslam Üniversitesi, bünyesinde 2 ay önce Fethullah Gülen Enstitüsü açmış. Tıp, mühendislik gibi bölümleri de olan üniversitenin ODTÜ'den doktoralı rektörü, "Gülen'in fikirleri artık sadece fikir değil. Dünyanın her yanında başarılı uygulamaları var. Biz de bunu öğrenmeliyiz." diyor. Üniversite, enstitüden Gülen'in fikirlerinin yanı sıra Osmanlı ve Türk tecrübesiyle ilgili dersler de istiyor. Uçağımız geciktiği için kapanışına yetiştirdiğimiz enstitünün iftarına birçok rektörün yanı sıra 30 ülkenin elçisinin katılması manidardı.

Dev ülkedeki Türk varlığı böyle. Belki henüz küçük ama umut verici. Böyle bir ortamda makul olan, bir avuç insanın dayanışma içinde olması. Ama ülkeye adım atar atmaz şahit olduğumuz bir olay, bu açıdan üzücüydü. İlk THY uçağıyla gelen heyeti karşılama töreninde küçük bir gösteri yapmak için 300 km uzaktan havaalanına gelen Türk okulu öğrencileri elleri boş döndü. Türk okuluna, Türk elçiliğinin engel çıkarması tuhaf değil mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrupa'da Müslüman gazeteciler aranıyor!

Abdülhamit Bilici 2009.09.16

Potsdam- Pazartesi Berlin'e giderken, uçakta okuduğum gazete haberlerinden biri kafamdaki Batı ve Doğu imajlarını ters yüz etti. Haber, İspanya'nın K. Afrika'ya yakın bir bölgesinde, ilk kez Müslümanların dinî bayramının resmen kutlanacağını duyuruyordu.

Bu tebrik edilecek bir durumda; ancak yıllardır Avrupa'da yaşayan Müslümanların, bayramlarının resmen tanındığını görmek için 2009'u beklemeleri gerekmişti. Diğer Avrupa ülkelerinde eşit haklara sahip 'vatandaşlar' olarak yaşayan 20 milyondan fazla Müslüman'ın benzer haklara kavuşmak için ne kadar bekleyeceği ise belirsizdi.

Galiba haberin dikkatimi çekmesinin bir nedeni daha vardı. Bir hafta önce Endonezya'daydım. Asya'nın ve Doğu'nun en uç noktalarından biri diyebileceğimiz bu ülkede, tam da bu konuda, dinî grupların statüleri ve bayramlarıyla ilgili uygulamayı öğrenmiştim. Doğulu, Asyalı ve Müslüman Endonezya anayasası, 6 dini resmen tanıyordu. Daha da önemlisi bu dinlerin en önemli dinî günleri, resmî bayram olarak kutlanıyordu. İşte size kafa karıştıracak iki Doğu ve Batı fotoğrafı.

Elbette, malesef hâlâ en güçlü diktatörlükler ve en sistematik insan hakkı ihlalleri Doğu'da yaşanıyor. Ama Batı'nın problemsiz olduğu imajı da zihinlerden silinmesi gereken bir mit.

Potsdam'da, Avrupalı Müslümanların yaşadığı sorunları konuşmak için katıldığımız toplantı, yıllarca Prusya Kralı'nın kullandığı Sanssouci Sarayı'nda yapılıyordu. Sanssouci, Fransızca "problemsiz" demekti. Belki hepimizin özlediği bir dünyayı yansıtıyordu bu isim. Ancak İngiltere, Hollanda, Almanya, Fransa ve diğer Avrupa ülkelerinden toplantıya katılanların anlattıkları, Avrupa'nın hiç de problemsiz olmadığını gösteriyordu.

Umut verici olan, II. Dünya Savaşı'nın galiplerinin yeni Avrupa'yı şekillendirmek için buluştuğu bu tarihî şehirde, şimdi farklı kimliklere sahip insanların, herkes için daha yaşanabilir bir Avrupa için kafa yormasıydı.

Değişik meslek kollarında başarılı olmuş Avrupalı Müslüman profesyonelleri bir araya getiren CEDAR adlı kuruluşa üye olan insanlar, problemlerini bir Avrupalı gibi dile getiriyor ve şöyle diyorlardı: "Avrupa hükümetleri, artık Avrupa'daki Müslümanlarla ilgili konulara dış politika konusu olarak bakmaktan vazgeçsin. Çünkü biz Avrupa vatandaşıyız."

BBC, Independent, Deutsche Welle, Le Monde gibi Avrupa'nın önemli medya kurumlarını temsil eden gazeteciler ve Avrupalı siyasetçilerle, Müslüman gazetecileri buluşturan toplantıya ev sahipliği yapan Stratejik Diyalog Enstitüsü'nün yaptırdığı "Avrupa medyasında Müslümanlar" araştırması, bu alanındaki problemleri ortaya koyuyordu. Araştırmaya göre, Müslümanların yüzde 55'i, Müslüman olmayanların ise yüzde 39'u İslam'ın Avrupa medyasında olumsuz yansıtıldığını düşünüyordu. Müslümanlar daha çok terör, fundamentalizm ve başörtüsü vesilesiyle gündeme geliyordu. Araştırmaya katılanların yüzde 60'ı daha fazla Müslüman gazetecinin merkez medyada görev alması gerektiğini düşünüyor; ancak yüzde 40 gibi bir oran önyargı nedeniyle bunun kolay olmadığını söylüyordu.

Alman medyasında belli yere gelmiş az sayıdaki gazetecilerden biri olan Birand Bingöl'ün söyledikleri sorunun büyüklüğünü gösteriyor. Alman medyasında göçmen geçmişi olan gazetecilerin oranı yüzde 2'den az. FAZ Frankfurter Allgemeine Zeitung gibi önemli gazetede 270 gazeteciden sadece biri göçmen kökenli. Yerel medyadaki olumlu gelişmelere karşın ulusal medyada Müslüman önyargısı hala güçlü.

Avrupa Politika Merkezi'nde bu konulara kafa yoran Shada İslam, Brüksel'deki binden fazla gazeteciden sadece 12'sinin Asya-Afrika kökenli olduğunu hatırlatıyor. Alman Gazeteci Günter Kanube'ye göre çözüm için ilk adım, bu alanda ciddi problemimiz olduğunu kabul etmek. İkinci adım ise her iki tarafın da birbiri hakkında doğru bilgilenmesini sağlamak. Mutlaka üzerinde düşünülmesi gereken bir başka yol da daha çok tıp ve mühendislik gibi alanlara yönelen Avrupalı Müslüman kuşakların artık medyaya da yönelmesi ve kaliteleriyle etkin konumlara gelmesi. Tabii, ekonomik açıdan bu sektörün kimin kontrolünde olduğu ayrı bir tartışma.

a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Garipoğlu'nun gölgelediği fotoğraf

Metin_Yazarİstisnasız tüm manşetler, Cem Garipoğlu'na ayrılmıştı. Canavarca bir cinayetin ardından 197 gün saklandıktan sonra zanlının ortaya çıkması, kuşkusuz sıcak ve moda tabirle flaş bir haberdirdi.

Gerçi yeryüzünde bazı hemcinslerimizin, Münevver cinayetinden daha canavarca kötülöklere imza attığı sır değil. İnsanın en temel özelliğı bu: Yüksöklere uçup melekleri geçmeye de alçalarak hayvanların esfeline inmeye de uygun bir potansiyel.

Dolayısıyla ortada, insanlıktan sukut etmiş birinin, 'insanlık dışı' bir eylemi olsa da böyle bir hadise karşısında kamuoyunun merakını frenlemesi imkansız. Halbuki olayın sosyolojik, psikolojik ve ahlaki boyutları, üzerinde çok durulan polisiye tarafından çok çok önemli. Bu yönüyle hepimiz için ibretlik bir tablo.

Keşke işin dedektiflik yanı kadar, hali vakti yerinde bir ailenin çocuğunun nasıl bu hale geldiğı, bir genci bu insanlık dışı noktaya taşıyan ilişkiler biçimi, dejenere olmuş ve her türlü bağımlılık batağına açık hale gelmiş hayat tarzlarının yaygınlaştırılmasında medyanın rolü, okullarımız, eğitim sistemimiz ve en önemlisi temel dayanaklarımızdan biri olan aile yapımız üzerine kafa yorabilsek...

Manşetlere göz atarken, ölkemizin ve bölgemizin geleceğı adına çok tarihî bir gelişmenin fotoğrafının neredeyse hiçbir gazetenin birinci sayfasında kendine yer bulamadığını gördüm ve çok üzüldüm.

Bu fotoğraf, enerjisini işbirliğı yerine birbiriyle savaşa harcayan makus talihli Ortadoğı'nun geleceğı adına umut şimşekleri çakan bir kareydi.

Bu fotoğraf, bölgemizin hep savaş değil barış havzası da olabileceğı ümitlerini yeşerten bir tabloydu.

Bu fotoğraf, Avrupa'da 50 yıl önce birbiriyle kanlı bıçaklı olmuş Almanya ve Fransa hükümetlerinin şimdi bakanlar kurulu toplantılarını ortaklaşa yapması karşısında duyduğumuz gıptanın Ortadoğı için de hayal olmadığını gösteren bir manzaraydı.

Bu fotoğraf, Irak ve Türkiye'den en önemli 9 bakanın aynı masaya oturarak, Edirne ile Basra'nın nasıl bir daha candan kucaklaşacağı üzerine kafa yorduğı Türkiye-Irak Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliğı Konseyi Bakanlar Konseyi'nin ilk toplantısıydı. Fotoğrafa biraz yakından bakınca, yıllardır bölgemizin birbiriyle savaş(tırıl)an renklerini görmek mümkündü. Kürtler, Şiiler, Türkler, Araplar ve muhtemelen diğör dini grupların temsilcileri o masadaydı.

Sanki suni ayrılık dönemi sona eriyordu. Dünya, ahiret ve sütun kardeşim Mehmet Yılmaz, dün bu tablo için "sömürge mirasının tasfiyesi" gibi harika bir başlık koydu. Bu, kardeşliğın yeniden hatırlanması ve tarihten kültüre onlarca ortak noktanın suni ve çatışmacı siyasete galibiyetiydi.

Başkentler arasında 7 yıldır bıkmadan sürdürdüğü fasılasız temaslariyle bu fotoğrafın heyecanını en derinden hisseden Dışişleri Bakanı Davutoğlu, gelişme için 'devrim' diyordu.

Çok geçmeden, aynı mekanizmanın Türkiye ile Şam arasında da tesis edildiğini ve iki ölkö arasında vizenin kalktığını öğrendik. Zaten bir yanda Irak ve Türk heyetleri görüşürken, aynı Çırağan Sarayı'nın bir başka odasında Bağdat ile Şam arasındaki buzların eritilmesine çalışılıyordu. Hedef, bu gerilimi bir an önce aşmak ve aynı işbirliğı çerçevesini üçlü hale getirmektir. Bu arada ajanslar, İran ile Batı arasındaki müzakerelere Türkiye'nin ev sahipliğı yapacağını duyuruyordu.

Şimdiden ipucunu verelim. Çok yakında bu işbirliğı çemberinin Kafkaslar ve Orta Asya'yı da içine alacak şekilde genişlediğini görürseniz, fazla şaşırmayın.

Her ne kadar CHP lideri Baykal ve MHP lideri Bahçeli öyle düşünmese de dışarıdan Türkiye'ye bakanlar, yükselen uluslararası grafiğimizi daha iyi görüyorlar. İşte, Ermenistan parlamentosu eski başkanı Tigran Torosyan'ın kaleminden (Armenia Today) Türkiye'nin diplomasi karnesi:

"-Türkiye, soykırımın uluslararası tanınma sürecini dondurdu. -Obama'nın "soykırım" demesini önledi.

-Ermenistan ile diaspora arasında benzersiz gerginlik oluşturdu. -Güvenlik Konseyi üyeliğine seçildi. -Bölgesel süreçlerdeki etkinliği arttı. -Rusya, ABD ve AB ile ilişkilerde eli çok güçlendi."

İnşallah, bunlar bir rüya değildir ve ülkemiz belki de ilk kez "yurtta ve cihanda barış"la şenlenir.

'Garip' haberlere takılmayın, ufuktaki güzelliğe bakın. Bu umutlu duygularla bayramınızı tebrik ederim.
a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu milletin kökünü unutma!

Abdülhamit Bilici 2009.09.23

Ramazan ayı, dinî duyguların en yoğun yaşandığı bir mevsim. Gündüzleri oruçla; geceleri teravih, sahur ve mukabele ile geçiren insanlarımızın büyük kısmı, bu ayda sanki meleklaşıyor. Yardımseverlik duyguları, bu ayda zirve yapıyor.

Bayram boyunca konuştuğum birçok insan, bu güzel mevsimin sona ermesinin hüznünü yaşıyordu.

Aslında dindarlığın kimliğimizde çok önemli bir yer tuttuğu inkar edilemez bir gerçek. Arefe günü Çamlıca tepesinde karşılaştığım Suudlu bir mühendis, toplumumuzun bu yönüne ilişkin gözlemini şaşkınlıkla anlatıyordu. Şaşkındı, çünkü İslam dünyasında uzun zamandır Türkiye'nin İslam'la bağının koptuğu kanaati hakimdi. Uzaktan bildiği Türkiye ile gördükleri çok farklıydı.

Türkiye'nin İslam'la ilişkisine dair bu olumsuz imajın arka planı boş değildi. Hilafetin ilgası, İslam dünyası için ilk şok olmuştu. Asırlarca kendilerine kanat geren, şimdi de umutla baktıkları Türkiye'de olup bitenlere şaşkındılar. Sömürgeci Batılı güçleri de Türkiye'nin İslam'dan yüz çevirdiği imajını pompaladı.

Bu hissiyat, Bediüzzaman, Mehmet Akif gibi isimlere reva görülen muameleyle güçlendi; Türkiye'nin biraz da mecburiyetten NATO içinde yer alması ve ardından İsrail ile sıkı ilişkiler kurması bu algıyı pekiştirdi. Başörtüsü gibi sembollere karşı takınılan tavır da işin tuzu biberi oldu.

8 yıl önce bunun ne demek olduğunu bizzat yaşadım. Arafat'ta yarım yamalak Arapçamla Mısırlı bir gençle konuşuyordum. Türk olduğumu anlayınca yönelttiği "Müslüman mısınız?" sorusu karşısında ne diyeceğimi bilememiştim. Bu, sade bir Müslüman'ın zihnine kazınmış bir imajın dışa vurumuydu. Biraz düşünse, sorunun saçmalığını kendisi de fark edecekti. Zira hac zamanı, Müslüman olmayanların Arafat'a girmesine resmen ve dinen imkan yoktu.

1 Mart tezkeresi ve Başbakan Erdoğan'ın 'one minute' tepkisi gibi üst üste gelen şoklar, şimdilerde bu olumsuz imajı sarstı. Şimdilerde İslam dünyasından ülkemize gelenler, modernlik, demokrasi ve dindarlığı bir arada sentezlemeye çalışan Türkiye portresine hayran kalıyor. Eğitim kurumlarından yardım kuruluşlarına, ekonomiden medyaya, gördüklerini nasıl modelleyeceğini düşünmeye başlıyorlar.

Bayramda, Washington'dan Türkiye'deki demokrasi karşıtı kavgaya odun taşıyan bir kalemin, bu kez malzeme olarak, taşındığı için atıl kalan Darüşşafaka'ya ait bir binanın Diyanet tarafından kullanılacak olmasını diline doladığını gördüm. Güya bu, Atatürk'ün tasfiye edildiğinin işaretiymiş. Sanki imamlar, Darüşşafaka'yı basıp, binasını işgal etmiş. Sanki Diyanet'i, bizzat Atatürk kurmamış.

Bu toplumun dinle ilişkisinden rahatsız olan herkese, tarihçilerimizin duayeni Prof. Halil İnalcık'ın son çıkan Devlet-i Aliye kitabını öneririm. Bayram görüşmelerinden fırsat buldukça, Türkiye İş Bankası tarafından yayınlanan kitabı okudum.

Osmanlı'nın Söğüt merkezli bir beylikten İstanbul merkezli dünya devleti haline gelişinin öyküsünü belgelerle anlatan Halil İnalcık Hoca, bu gelişimde etkili olan ruhun alperenlik, ahilik, fütüvvet ve gaza ruhu olduğunu şüpheye yer bırakmayacak şekilde ortaya koyuyor. İşte 600 yıl yaşayacak bir yapının temellerinin nasıl atıldığına dair birkaç satır: "Osman Gazi'nin (dikkat Gazi), manevi destekleyicisi, hukuki ve sosyal hayatı örgütleyici olarak ahileri ve fakıları (İslam hukukunda uzman fakihler) görüyoruz. Osman bir bölgeyi ele geçirdikten sonra, bu ülkeyi nasıl örgütleyeceğini ahilerden ve fakılardan sormaktadır." 1331'de Anadolu'yu gezen İbn Battuta'nın yazdıkları, halkın taassuptan uzak dindarlığı, misafirperverliği ve Ahilerin önderliğindeki esnafın güçlü ahlaki karşısında Arap seyyahın büyüldüğünü gösteriyor. İlk tarihçilerden Aşık Paşa, bakın Osmanlı'nın kurucu karakteri Alperen'in vasıflarını şöyle sıralıyor: Vilayet, riyazet, kifayet, ışk, tevekkül, şeriat bilgisi, ilm, himmet, doğru arkadaş edinme. Alp ve gaziyi eşanlamli kullanan Aşık Paşa, "Bu 9 sıfatı nefsinde toplayan, halkın kılavuzudur." diyor. İnalcık Hoca, Osmanlı'nın Karamanoğulları gibi Anadolu beyliklerine karşı mücadeleye girerken mutlaka fetva aldığını ve bunu "arkadan saldırarak gazilerin küffara karşı savaşına engel olunması" gerekçesine bağladığını yazıyor. Osmanlı'nın, bunun için tarafsız Mısır ulemasından bile fetva aldığı görülüyor.

Kökü böyle olan bir toplumun dinle barışık olması değil, dinden kopması anormal değil mi?
a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eryugur'dan Honduras'a darbe dersleri!

Abdülhamit Bilici 2009.09.26

Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek, Nokta Dergisi'nin yayınladığı günlüklerde, darbe planlarının akim kalmasında dış faktörün altını çizmişti.

Günlük'ten anlaşıldığı kadarıyla Örnek, ABD'nin onayı olmadan darbe yapılamayacağı; yapılsa da bugünkü ekonomik şartlarda dış destek olmadan ülkenin yönetilemeyeceği görüşünde. Şu satırlar, dış desteğin önemini güzel özetliyor: "Önceki darbeler Amerikan desteği sayesinde başarılı oldu. Maalesef bugün ABD, hükümeti destekliyor."

Bu tabloyu gören darbeci ekibin, Washington'u ikna için ne kadar kulis yapıp, ne tür girift ilişkilere girdiği, daha sonra ortaya çıktı. Darbeci ekip, muhtemelen bu cephede umudunu yitirdikten sonra iyice Batı karşıtı bir çizgiye kayd.

Jandarma Genel Komutanı Şener Eryugur tarafından hazırlandığı belirtilen Ayışığı darbe planında, ABD ve AB için tercih edilen sıfatlar, ekibin bakış açısını ele veriyordu. Burada ABD'ye 'sırtlan', AB'ye ise 'çıyan' diyorlardı.

Planda, AK Parti'nin nasıl bölüneceği, medyanın nasıl elde edileceği, Genelkurmay Başkanı Özkök'ün nasıl görevinden uzaklaştırılacağı gibi iç tedbirler yanında, dış tedbirler de vardı: 'Sırtlan' ve 'çıyan'ın darbe aleyhtarı etkisini önlemek için Irak'ta ABD'ye direnişin desteklenmesi; camilerin bombalanması gibi Amerikan eylemlerinin kamuoyuna anlatılması; üniversite ve çalışan kesimin Amerikan emperyalizmine karşı harekete geçirilmesi, vb.

Halbuki, 28 Haziran'da seçilmiş Devlet Başkanı Manuel Zelaya'nın, bir gece yarısı darbesiyle devrildiği Honduras'ta yaşananlar, Özden Örnek'in dediği gibi gerçekleştirilse bile darbeleri artık dünyaya kabul ettirmenin kolay olmadığını gösteriyor. Yüksek yargı, kongre ve askerin işbirliğiyle gerçekleştirilmiş bir darbe olmasına rağmen, uluslararası topluma göre Honduras'ın meşru lideri hâlâ Zelaya.

Darbeye giden süreçte Zelaya'nın yaptığı ciddi hatalar bile dünyanın darbeye bakışını değiştirmiyor. Bu yüzden 28 Haziran'da zorla bir uçağa bindirilerek Kosta Rika'ya sürgün edilen Zelaya, pazartesi günü esrarengiz bir şekilde başkent Tegucigalpa'ya döndü. Devrik lider, kendi ifadesiyle dağ ve derelerden geçerek 15 saatlik bir yolculuğun ardından, askerî birliklerce kuşatılmış başkentteki Brezilya Büyükelçiliği'nde ortaya çıktı. Darbe yönetimi, 3 günlük sokağa çıkma yasağının ardından uluslararası baskı karşısında Zelaya ile temasa geçmek zorunda kaldı.

Dünyanın darbeye karşı attığı adımlar, darbecilerin işini her gün biraz daha zorlaştırıyor. Geçen hafta, Honduras Büyükelçisi Urbizo, darbeci yönetimi temsil ettiği gerekçesiyle BM İnsan Hakları Konseyi toplantısından kovuldu. Büyükelçi'nin, "Kendi irademle çıkıyorum, geri geleceğim." lafları işe yaramadı.

Bölgenin süper gücü olan Brezilya'nın Devlet Başkanı Lula, önceki gün BM Genel Kurulu'nda Honduras'ta yaşananları etraflıca anlatarak, Zelaya'nın görevine iadesini istedi. Yaptığı telefon görüşmelerinde darbecileri yanıltarak Zelaya'nın ülkesine dönmesine yardım eden Lula'nın talebiyle, dün BM Güvenlik Konseyi, Honduras gündemiyle toplandı.

Amerikan Devletler Örgütü, Zelaya'nın derhal görevine iadesini isterken, Honduras'ın örgüt üyeliğini askıya aldı. Latin Amerika ülkelerinin çoğu, Honduras'taki elçilerini geri çekti. Avrupa Birliği de bu ülkeye yaptığı yardımları durdurma kararı alırken, diplomatlarını geri çağırdı. ABD karşıtı söylemlerine rağmen Washington da Zelaya'dan yana tavır aldı. Hillary Clinton devrik liderle görüşürken, Obama yönetimi de yardımları kesti.

Ayrıca BM, 29 Kasım'da yapılması planlanan seçim için teknik yardım kararını askıya aldı. Dünya Bankası da Honduras'a tüm yardımları dondurdu. IMF de perşembe günü verdiği kararla, meşru devlet başkanı olarak Zelaya'yı tanıdığını duyurdu ve darbe yönetiminin almayı umduğu 163 milyon dolarlık krediyi dondurduğunu açıkladı.

Keşke yaşadığımız önceki darbelerde de dünya bu tavrı alsaydı. Ama geç de olsa dünyanın yöntem olarak darbeleri reddetmesi, olumlu bir gelişme; darbe heveslilerine de açık bir mesaj... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sultanahmet'ten Neve Şalom'a

Abdülhamit Bilici 2009.09.30

Hayatının büyük bölümünü sürgünde geçiren Şehzade Osman Ertuğrul'un Sultanahmet Camii'ndeki cenaze merasimine, her kesimden kalabalık bir topluluğun katılması çok anlamlıydı.

En zor döneminde tam 33 yıl Devlet-i Aliye'nin sorumluluğunu üstlenen Abdülhamid Han'ın torununun cenazesine katılan herkesin kendine göre bir gerekçesi vardı. Kimi Osmanlı'ya saygısından gelmişti; kimi merakından, kimi bu tarihî hadiseye şahit olma arzusundan, kimi de hanedana reva görülen muameleye tepkisinden.

Cenazeye katılmak için benim ilave bir gerekçem daha vardı. Zira vefat eden zâtın dedesinin adını taşıyordum. Bu isim, II. Abdülhamid'in, kuşpalazı hastalığı yüzünden 8 aylıkken kaybettiği kızı Hadice Sultan hatırasına, kendi kesesinden yaptırdığı çocuk hastanesi Etfal'de doğduğum için verilmişti. Büyüyünce, bu ismi veren aile büyüklerimin, dardaki hanedan üyelerine el uzattığını öğrenecektim.

Ali Koç ile Mahmut Efendi'yi, Ertuğrul Günay ile Nizam-ı Alemcileri bir araya getiren cenaze töreni, resmî tarihin Osmanlı aleyhine yaptığı karalamaların ne kadar abes olduğunun ispatı gibiydi.

'Hak ve hukuktan nasipsiz, medeniyetten habersiz, bağınaz, yobaz' Osmanlı imajı maya tutsaydı, hanedanın bir mensubu için bunca insan yollara dökülür müydü?

Sanırım, cenazeye katılanlar içinde saltanatın diriltilmesini isteyen kimse yoktu. Cumhuriyeti benimsemiş ve demokrasiyi özümsemeye çalışan toplumda, saltanat yönünde bir talep olduğunu gösteren en küçük emare yok. Ancak böyle bir talebin olmaması, sadece ülkemizde değil, geniş bölgemizde Osmanlı'nın uzunca bir dönem temsil ettiği değerlere özlem duyulmadığı anlamına gelmiyor. Aksine, Sultanahmet bahçesini lebaleb dolduran en önemli nedenin, hoşgörü, barış, adalet gibi Osmanlı değerlerine duyulan özlem olduğunu düşünmek istiyorum.

Çünkü Osmanlı, sadece Müslümanların değil, bütün din mensuplarının özgürlüğünü garanti ediyordu. Osmanlı, farklılıklara saygı demekti. O, sadece insan haklarının değil, kışın aç kalan kurtların bile düşünüldüğü bir anlayıştı. Bu açıdan bakınca, farklı kesimlerin cenazeye gösterdiği ilgi, toplumumuz adına sevindiriciydi.

Ancak dün aynı toplumun Osmanlı'dan bize kalan emanetlerden biri olan Yahudi cemaati ve diğer azınlıklara bakışını ortaya koyan bir araştırmanın sonuçlarını dinlerken, "Hangi toplum, hangi Osmanlı?" diye sormadan edemedim. Bir yanda Osmanlı'yı yüceltirken, diğer yanda kendi dışındakilere hoşgörüsüzlük olabilir miydi? Osmanlı'yı alkışlayıp, bu toplumun parçası olan Yahudi, Ermeni, Rum kimliklerini dışlamak nasıl olurdu?

Maalesef daha çok, hakkımızda olumlu şeyler duymak istiyor; aynaya bakmaktan korkuyoruz. Bu açıdan, Frekans araştırma şirketinin, toplumun "farklı kimliklere ve Yahudiliğe bakışını" ele alan anketinin sonuçları düşündürücü.

Araştırmaya göre, toplumun yüzde 90'ı hayatında bir Yahudi, Ermeni veya Rum'la temas kurmamış. Toplumun yüzde 42'si Yahudi, yüzde 35'i Hristiyan komşu istemiyor. Araştırmacılar, hoşgörüyü ölçmek için kullanılan bu sorudaki oranların, dünya ortalamasının çok üstünde olduğunu hatırlatıyor. Toplumun yüzde 19'u gayrimüslimlerin askerlik yapmadığını düşünüyor. Türkiye'de ne kadar Rum, Yahudi veya Ermeni olduğunu doğru bilen kimse yok. Bulgular, toplumda anti-semitizm olmadığını gösteriyor, ama ankete katılanların yarısından çoğu, gayrimüslimlerin yargı, emniyet, ordu, belediye, hatta sağlık hizmetlerinde bile yer almasından rahatsız.

20 bin kişilik Yahudi cemaatinden konuştuğum isimler, bazı çevrelerin dışarıda yaydığı havanın aksine AK Parti hükümetinden memnun. "Hiçbir hükümetin yapamadığı açılımları yapıyor. İlişkilerimiz çok iyi" diyen bir cemaat üyesinin en ciddi eleştirisi, hükümetin nefreti körükleyen çevrelere sessiz kalması.

Bir grup gazeteci ve akademisyenin bu sonuçları tartıştığı Neve Şalom Sinagogu'ndaki toplantıda, Prof. Hakan Yılmaz'ın paylaştığı bir bilgi manidar. Yaptığı bir araştırmada, toplumun yüzde 30'u "Gerektiğinde kendi

haklarımdan vazgeçebilirim" derken, başkalarının hakları söz konusu olunca bu oran yüzde 70'e çıkıyor.

Evet, bir yanda Osmanlı'ya ve temsil ettiği değerlere ilgisi artan toplum; diğer yanda bu ankete yansıyan toplum. Sahi, biz hangisiyiz? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk dünyası açılımı!

Abdülhamit Bilici 2009.10.03

Nahçıvan- Büyükelçi Bagdad Amreyev, Kazakistan Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in özel talebi üzerine bir yıl önce Ankara'ya geldiğinde kendisiyle ilk röportajı biz yapmıştık. Türkiye'ye gelişinin ikinci ya da üçüncü günüydü. Daha kolilerini bile açmamıştı.

[No Paragraph Style][Basic Paragraph]Metin_BütünÇok çalışkan, çok sıcak ve girişken biriydi. 7 yıl tatil yapmadan çalışmıştı. 3 dil biliyordu. Kısa sürede hem siyaset hem iş dünyasından çok güzel dostluklar kurdu. Aynı zamanda eski bir futbolcuydu. Birkaç ay içinde Hakan Şükür ve Bülent Uygun'la öyle samimiyet geliştirdi ki, Florya'da yaptığı halı saha maçlarına bizleri davet etmeye başladı.

Bu sıra dışı diplomata, Türk dünyasının en vizyoner liderlerinden biri olan Nazarbayev tarafından özel bir görev verilmişti: Türkiye ile ilişkileri mevcudun çok ötesine taşımak ve Türk cumhuriyetleri arasındaki işbirliğini güçlendirecek bir mekanizma kurmak.

Klasik diplomatik sınırları zorlayan röportaja attığımız başlık hala hatırımda: Türk dünyasını, Kazakistan ve Türkiye birlikte ayağa kaldıracak.

En son birkaç hafta önce görüştüğümüzde hedefe çok yaklaştığını heyecanla anlatmıştı. Türk devletleri arasında ASEAN, Arap Ligi, AB, Körfez İşbirliği Konseyi gibi daimi bir örgütün kurulmasını sağlayacak anlaşma taslağının hazır olduğunu müjdeledi. Teknik düzeyde görüşmeler yapılarak metne son şekli verilecekti. Örgütün daimi bir sekreteryası olacaktı. Şimdiye kadar 8-9 kez düzensiz aralıklarla bir araya gelen ve somut neticeler elde etmekte zorlanan Türk Dili Konuşan Ülkeleri Zirveleri ete kemiğe bürünecekti. Türkiye, Kazakistan, Azerbaycan ve Kırgızistan'da sorun yoktu. Türkmenistan'ı ikna için her düzeyde ikna çabaları sürüyordu. Özbekistan için de gayret vardı ama umutlar daha zayıftı.

Dün Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün kullandığı ANA uçağıyla bir yıldır süren bu hummalı çalışmanın somutlaşan neticesini gözlerimizle görmek için Nahçıvan'a geldik.

Son ve kesinleşen detayları, 1 saat 35 dakikalık yolculuğumuz sırasında, bu netice için en fazla ter döken isimlerden biri olan Cumhurbaşkanı Gül'den dinledik. Bu süreci dinleyenler arasında, Türk dünyasında işbirliği idealine genç yaştan beri kafa yormuş Hasan Celal Güzel ve Taha Akyol gibi isimlerin olması başka bir anlam taşıyordu.

Cumhurbaşkanı, sürecin geçmişini özetlerken, 1992'de ilk kez rahmetli Özal'ın Ankara'da bir araya getirdiği Türk dünyası liderlerinin, Türk Dili Konuşan Ülkeler Zirvesi adı altında 2001'e kadar 2 yıl arayla toplandığını, ancak bu yıldan sonra toplantıların 2006'ya kadar aksadığını hatırlattı. Nahçıvan'da atılacak imzalarla, bu yapının bir konseye dönüşeceğini ve kurumsal hale geleceğini söyledi. Cumhurbaşkanı Gül, Nazarbayev'in katkısının altını çizdi. Toplantıya ev sahipliği yapan Aliyev'in kritik rolüne değindi.

Türk dili konuşan 300 milyon insanın çatı örgütü olacak konseyin, İstanbul'da daimi bir sekreteryası olacaktı. Devlet başkanları ve dışişleri bakanları düzenli olarak bir araya gelecekti. Her üye ülkeden saygın bir ismin katılacağı 'Aksakallar Komitesi' oluşturulacaktı. Ayrıca konseyin parlamentoları bir araya getiren siyasi kanadı olacaktı.

Cumhurbaşkanı Gül, tarafsızlık siyaseti gereği girişime biraz mesafeli yaklaşan Türkmenistan'ı ikna için bu ülkeye 3 kez gittiğini söyledi. En son Antalya'daki görüşmenin ana gündeminin de bu konu olduğunu öğrendik. Bu görüşme neticesinde, Türkmenistan'ın Nahçıvan'a en azından başkan yardımcısı düzeyinde katılması sağlandı.

Gül, Özbekistan'ın da katılımını sağlamaya büyük önem veriyor. Şimdiye kadar bu sağlanmasa da umutsuz değil. Özbekistan için "Türk dünyasının en önemli ülkesi. Türk-İslam kültürünün en önemli unsurları bu ülkede. Nüfus bakımından ağırlığı var. Bu ülkenin olmayışı eksiklik." diyor ve ikili ilişkilere çok önem verdiğini, Devlet Başkanı İslam Kerimov'la sürekli mesajlaştıklarını ifade ediyor. Bu tarihi adım, son dönemde Avrupa'ya, Ortadoğu'ya, Afrika'ya, Rusya'ya doğru önemli açılımlar yapan Türkiye'nin Türk dünyasını da unutmadığı anlamına geliyor. Ümit ederiz, Özbekistan da kısa zaman için de işbirliğine katılır ve Konsey'in, üzerinde giderek daha yoğun bir rekabetin yaşanacağı Türk dünyasına olumlu katkıları olur.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden bu zirve farklıydı?

Abdülhamit Bilici 2009.10.04

Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkan-larının 9. zirvesinin, hastaların şifa için geldiği Duzdag Fizyoterapi Merkezi'nde yapılması manidardı. Sanki önce hasta olduğunu kabul edip, sonra çare aramaya başlayan hastalar gibi, liderler de aynı atadan gelmelerine rağmen ilişkilerinin bu kardeşliğin gerektirdiği düzeyde olmadığını fark etmiş ve çare için Nahçıvan'a gelmişlerdi.

Katılanların çoğunun ilk kez ayak bastığı Nahçıvan'ın neden seçildiğini hemen anlamak kolay değildi. Ama yaklaşık 400 bin Azeri kardeşimizin yaşadığı bu özerk cumhuriyetle ilgili detayları öğrendikçe durum netleşiyordu. Türkiye'yi Türkistan'a bağlayan tek kara sınırı buraydı. Mustafa Kemal Atatürk burası için 'Türk kapısı', Kazım Karabekir ise 'şark kapısı' demişti.

Bu küçük toprak parçası adeta siyaset akademisi gibiydi. Zira ilk cumhurbaşkanı Mehmet Emin Resulzade'den günümüze tüm Azeri liderler buralıydı. Ayrıca, dünyanın dört bir yanına Anadolu'nun barış mesajını götüren Türk okullarının ilki burada açılmıştı. Cumhurbaşkanı Gül'le birlikte ziyaret ettiğimiz okulun sıralarında, daha sonra okulların hamisi olan Aliyev'in de eğitim gördüğünü öğrendik. Okulların genel müdürü Murat Çapan, bu okulun Azerbaycan'daki 4557 lise içinde birinci olduğunu söylüyordu.

Bu seferki liderler zirvesinin önceki 8 toplantıdan farklı olacağı, toplantı öncesi Haydar Aliyev Sarayı'ndaki konserden belli oluyordu. Türk, Azeri, Kazak ve Kırgız liderlerin de dinlediği konserde seçilen parçalar ciddi bir bilinçlenmenin işaretiydi. Seçilen parçalardan biri Anayurt Marşı idi. Azeri sanatçılar, "Özbek, Türkmen, Uygur, Tatar, Azer bir boydur/Karakalpak, Kırgız, Kazak bunlar bir soydur" diyordu. Marş şöyle devam ediyordu: "Özbekistan, Türkmenistan diye kurmuşlar/Anayurdum Türkistan'ı bölüp koymuşlar."

Onca ısrara rağmen Özbekistan liderinin Nahçıvan'a gelmemesine rağmen, konserde Özbek şarkısının çalınması da bu bilincin göstergesiydi. Bu kez sadece Türkiye değil, belki de ilk kez Kazakistan, Kırgızistan ve Azerbaycan da safları sıklaştırma konusunda kararlıydı.

Aksakallar Konseyi'ne Türki-ye'yi temsilen seçilen Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Mustafa İsen'in tespiti de bu yöndeydi. Eskiden bu tür oluşumları Türkiye zorluyordu, şimdi diğerleri de sahip çıkıyor, hele Kazakistan hele Kazakistan. Herkes, Kazak lider Nazarbayev'in katkısı olmasa, bu sonucun imkansız olduğu noktasında hemfikir. Nazarbayev'in, zirvede yaptığı tarihi konuşmada sadece kardeş değil, kaderdaş da olduğumuzu vurgulaması boşuna değil.

Kendini Türk hisseden 300 milyon insanın da bu gelişmeye sevinmesi gerektiğini vurgulayan Cumhurbaşkanı Gül de uçakta konuşurken bu noktanın altını çizdi. Cumhurbaşkanı, Türk Konseyi'nin alt birimleri olan Aksakallar Konseyi'ne, Parlamenter Asamble'ye, genel sekreterliğe ev sahipliği yapmak için liderlerin yarıştığını söylüyordu. Her biri, "Ev sahibi biz olalım ki, meseleye sahip çıkalım" diyordu.

Bu tabloyu görünce, Nahçı-van'dan Türk dünyasının geleceği adına umutla ayrıldık. Sanki hastalıklardan kurtulma zamanı çok yakın...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama, İsrail'e ne yapabilir?

Abdülhamit Bilici 2009.10.07

Kudüs'ten ekranlara yansıyan çatışma görüntüleri, Filistin meselesinin her an patlama potansiyeli taşıdığını gösteriyor.

Bush döneminde ABD'nin göz ardı ettiği barış sürecini, Obama'nın dış politika öncelikleri arasına alması olumlu bir gelişmeydi. Yeni başkanın, Kuzey İrlanda'da barışında önemli rol oynayan Goerge Mitchel gibi bir ismi Ortadoğu temsilcisi seçmesi de bu konuda istekli olduğunun işaretiydi.

Ancak konu Filistin olunca, istekli ve iyi niyetli olmak maalesef tek başına yetmiyor. Kararlı ve iradeli de olmak gerekiyor. Ayrıca bu kararlı tavrın, sadece Filistin tarafına karşı değil, aynı Amerika ile çok özel ilişkiye sahip olan İsrail'e karşı da gösterilmesi lazım. Ama bu söylendiği kadar kolay bir mesele değil.

İsrail lobisinin Beyaz Saray üzerindeki etkisini akademik olarak inceleyen bir çalışmaya, sırf amblemini koyduğu için Amerika'nın en prestijli üniversitesi Harvard'ın başına gelenler dikkate alınırsa, Amerikan yönetimin bu konuda tavır almasının pek kolay olmadığı daha rahat anlaşılır.

Nitekim şu sıralarda Obama yönetiminin, Ortadoğu barışı konusundaki samimiyeti, İsrail'deki Netanyahu yönetimi tarafından bir kez daha açıkça teste tabii tutuluyor.

Yeniden barış görüşmelerinin başlayabilmesi için Obama'nın haftalardır sürdürdüğü ikazı hiçe sayan İsrail Başbakanı Netanyahu, ABD'ye meydan okurcasına işgal altındaki Filistin topraklarında yeni yerleşimlere onay veriyor. Yerleşimlerin dondurulmasını kabul etse bile bunun 5-6 ay gibi geçici bir süre için olacağını ve Kudüs'ü kapsamayacağını savunuyor. Yine İsrail yönetimi, Filistinlilerin Mescid-i Aksa'ya girişini engelleyerek tehlikeli bir iş yapıyor.

Öyle ilginç strateji ki, işgal altındaki topraklardaki yerleşimleri genişletmek gibi gayrı meşru bir konu, Filistin sorunun önemli kilometre taşıymış gibi konuşuluyor. Sanki İsrail yerleşimlerin dondurulmasını kabul etse büyük bir mesele çözülmüş olacak. Halbuki 1967'deki işgalle başlayan bu süreçte Batı Şeria'daki yerleşimci sayısı 280 bine çıkmış durumda. Filistin'in başkent hayali kurduğu Doğu Kudüs'e ise 190 bin kadar Yahudi yerleştirilmiş durumda. 2001'den beri her yıl yerleşimci nüfusu yüzde 5-6 oranında artıyor.

Peki Obama, İsrail'i barış görüşmelerine ikna etmek ve en azından yeni yerleşimleri durdurmasını sağlamak noktasında çaresiz mi? Sorunun cevabı, elbette Obama'nın ne kadar kararlı olduğuna bağlı. Ama Amerika'nın elinde İsrail'e karşı çok önemli kartlar bulunduğuna kuşku yok.

Roma'daki Savunma Koleji'nden Pierre Razoux, Herald Tribune'daki makalesinde, Obama'nın Netanyahu'yu ikna için hangi adımları atabileceğini sıraladı.

Önerilen birinci tedbir, Washington'ın BM Güvenlik Konseyi'nde sürekli İsrail lehine veto kullanmaktan vazgeçmesi.

İkinci tedbir, bazı hayati alanlarda askeri işbirliği seviyesini düşürmek. Özellikle İsrail'in Amerika'ya fazla bağımlı olduğu istihbarat, haberleşme, nükleer teknoloji gibi alanlarda ilişkileri biraz sınırlamanın çok etkili olacağı vurgulanıyor.

Üçüncüsü, Obama, kamuoyu önünde İsrail'in, gelecek yıl yapılacak Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Anlaşması'nı (NPT) gözden geçirme toplantılarına katılmaya çağırabilir. Bu sayede İsrail, nükleer silahlarını resmen kabul etmiş olur.

Dört, Amerika'nın bu ülkeye sağlanan kredi garantileri (loan guarantees) düşürmesi.

1991'de İzak Şamir'in bu yaptırımın etkisiyle Oslo barış görüşmelerine katıldığını hatırlatan Pierre Razoux, aşırı bunlara ek olarak noktalara gitmeden daha basit ve daha etkili bir yöntem daha öneriyor. O da, Amerika'nın çıkarları ile İsrail'in çıkarlarının her zaman örtüşmeyebileceğini Netanyahu'nun anlamasını sağlamak.

Obama, elindeki bu kartları kullanarak İsrail'in de faydasına olacak barışın yolunu mu açacak, yoksa kendi itibarıyla birlikte bir fırsatın daha kaçmasına seyirci mi kalacak, göreceğiz. Netanyahu'yu barışa teşvik konusunda, İsrail dışında yaşayan Yahudilere de iş düşüyor. Zira geçen hafta sonuçlarını kısmen paylaştığım araştırma, en azından Türkiye'de Yahudilere olumsuz bakışın en önemli kaynağının Filistin'de yaşananlar olduğunu gösteriyordu. İsrail-Filistin çatışmasının, Yahudilere bakışını olumsuz etkilediğini söyleyenlerin oranı yüzde 65. Üzerinde düşünmek lazım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrupa'dan dağ sansürü?

Abdülhamit Bilici 2009.10.10

Türkiye'nin adaylığının tescil edildiği Helsinki Zirvesi'nden bu yana yılın bu mevsiminde hep aynı heyecan yaşanır. Bu heyecanın nedeni, ekim-kasım aylarında yayınlanan 'İlerleme Raporu'dur.

Okul sıralarındayken yaşadığımız karne heyecanına benzer biraz bu. Nasıl bir öğrenci, bir yıllık emeğinin sonucunu artı ve eksileriyle karnesinde görürse, İlerleme Raporu'nda aday ülkenin röntgeni çekilir. İnsan hakları alanındaki gelişmeler ve eksikler sıralanır. Demokrasi, düşünce özgürlüğü, hukuk alanındaki pozitif ve negatif artı ve eksiler bir bir sıralanır.

Bu olayın özellikle Brüksel'de görev yapan gazeteciler açısından ekstra bir özelliği daha vardır. Her gazeteci, daha resmen açıklanmadan raporun içeriğini ilk öğrenen olmak için çaba sarf eder. Yıl içinde kurulan ilişkilerin bir bakıma semeresi alınır. Bu konuda mahir olanlar, şanslı olur ve raporun resmen açıklanmasından günler önce içerikte neler olduğundan haberdar olur. Zaten raporda nelerin yer alıp almayacağına dair kulislere aylar öncesinden başlar. Son haftaya kadar, hatta son ana kadar da rapor olgunlaşmaya devam eder.

Kuşkusuz rapor Türkiye'de o yıl içinde neler olup bittiğini anlamak için iyi bir kılavuzdur. Ama aynı zamanda, Avrupa'nın Türkiye'ye nasıl baktığını göstermesi bakımından da çok önemli bir göstergedir. Mesela insan haklarıyla ilgili bazı problemler, en küçük detayına kadar ele alınırken, bazı ciddi sorunlardan tek satırla dahi bahsedilmeyişi, bu çarpık bakış açısını ele verir.

AB başkentindeki gelişmeleri en ciddi şekilde takip eden gazetecilerden biri olan Brüksel temsilcimiz Selçuk Gültaşlı'nın perşembe günkü gazetede yer alan haberi, bu yılki İlerleme Raporu'nun satır başlarını içeriyordu. Ergenekon davasının demokrasi açısından fırsat olarak nitelendiği raporda, yargı sistemimizdeki sorunlar, hükümetin başlattığı demokratik açılımlar, Ermenistan ile normalleşme süreci, asker-sivil ilişkilerindeki sorunlar, ifade özgürlüğü ve yargı reformu konularında takdir, uyarı ve tavsiyeler yer alıyor.

Taslak rapor, medya ve ifade özgürlüğü konusunda Doğan Grubu'na uygulanan vergi cezasına yer veriyor ve bu cezanın orantısız olduğu vurgulanıyor. Bu olaydan sonra Brüksel'den gelen açıklamalara paralel, şaşırtıcı olmayan bir tutum.

Bu yılki raporun, henüz taslak da olsa bu haliyle beni en çok şaşırtan tarafı, Doğan Grubu'nun yaşadığı vergi sıkıntısını spesifik olarak ele alırken, Türkiye'nin haftalarca konuştuğu dağda akreditasyon olayına hiç değinmemesi. Hatırlayacaksınız, BBP lideri Muhsin Yazıcıoğlu'nun başına gelen acı kazada olay yerine giden Cihan kameramanı, çalıştığı kurum sorulduktan sonra dağ başında bırakılmıştı. Kamuoyuna yansıdığında büyük infiale yol açan olay hakkında onlarca basın kuruluşu kınama açıklaması yapmıştı. Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ, gazeteciler tarafından sorulmamasına rağmen bir açıklama yapmış ve bir yanlışı varsa sorumlularına hesap sorulacağından bahsetmişti. Maalesef benzer birçok konuda olduğu gibi bu konuda yapılan açıklamalar da kamu vicdanını tatminden uzaktı.

Ayrıca Zaman grubu, bu konuda bütün medya örgütlerinin verdiği net desteğe rağmen olaya sessiz kalmayı tercih eden Gazeteciler Konseyi'nden çekilme kararı almıştı. Dolayısıyla Türkiye'de bu kadar gündem olmuş bir konunun raporu hazırlayanların dikkatinden kaçması mümkün mü? Kulağımıza gelen kulis bilgileri doğruysa daha vahim: Buna göre, Ankara'da raporu hazırlayanlar, dağ başında akreditasyon olayını rapora koymuşlar. Ama bu bölüm Brüksel'de rapordan çıkarılmış.

Şayet gerçekten böyle ise her yıl AB raporlarında gördüğümüz başörtüsü gibi konulardaki ayrımcılık, burada da işlemiş demektir. Hemen hemen her yıl yayınlanan raporu inceleyip ısrarla atlanan konuyu yazdığım için burada tekrarlamaya gerek yok. Sadece dağ başında akreditasyon konusunu atlayan bakışın, bu konuyu hassasiyetle izleyen büyükçe bir kitleyi çok rencide edeceğini ve Brüksel'in objektifliğine gölge düşüreceğini hatırlatmak istiyorum. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Rusya, açılımı neden destekliyor?

Abdülhamit Bilici 2009.10.14

Zürih'te Türkiye ile Ermenistan arasındaki son dakika krizini, elindeki iki telefonla tarafları defalarca arayan ABD Dışişleri Bakanı Clinton'ın çözdüğü söylenmişti. Daha sonra krizi çözen asıl hamlenin Rusya'dan geldiğini öğrendik.

Rus Kommersant gazetesine göre, Nalbandyan'ın protokolü imzalamasını, Rus Dışişleri Bakanı Lavrov'un ilettiği "Sakince protokolleri imzala ve çık" notu sağlamış.

Şayet doğru ise bu rivayet basit bir polemiğin ötesinde anlam taşıyor. Zira Ermenistan açılımında ilk günden beri kafaları kurcalayan kritik konu, Rusya'nın neden böyle bir sürece destek vereceği. Çünkü Ermenistan'ın Türkiye ve Azerbaycan'la ilişkilerini normalleştirmesi, Azerbaycan ve Gürcistan'dan sonra Ermenistan'ın da Batı çizgisine kayması ve Rusya'nın bölgeden biraz daha dışlanması demek.

Üstelik baştan beri Rusya, Azeri-Ermeni ihtilafında taraf. Azerbaycan ile Ermenistan arasında sıcak çatışmalar sürerken, Türkiye'nin sınırda bir tatbikat düzenlemesi söz konusuydu. Bu kadar sembolik bir girişimden bile fena rahatsız olan Rusya, Erivan'a gönderdiği Genelkurmay Başkanı'nın ağzından şu sert mesajı vermişti: Türkiye'nin soruna müdahil olması halinde üçüncü dünya savaşı çıkar.

Ayrıca, gerek siyasî-askerî anlaşmaları, gerek tarihî ve ekonomik ilişkileri nedeniyle Moskova'nın, Ermenistan üzerinde etkisi en fazla başkent olduğuna şüphe yoktu. Bir süre önce, bölgeyi çok yakından bilen bir Amerikalı yetkiliden, Washington ve Moskova'nın Ermenistan üzerindeki ağırlıklarını karşılaştırmasını istediğimde verdiği cevap da bu görüşü teyit ediyordu. Çünkü Rusya'nın oradaki etkisinin, Amerika'nın çok çok önünde olduğunu itiraf ediyordu.

Dolayısıyla açılımın başarıya ulaşması, yani Ermenistan-Türkiye ilişkilerinin normalleşmesi konusunda anahtar Rusya'nın elindeydi. Çünkü Zürih'te 10 Ekim'de imzalanan protokollerde açıkça yazılmasa da çözüme ulaşmak için Ermenistan'ın işgal ettiği Azeri topraklarından kısmen de olsa çekilmeye başlaması gerekiyordu. Ve Türk-Rus ilişkileri düne göre ne kadar ilerlemiş olsa da Moskova'nın buradaki etkisini çözümden yana kullanıp kullanmayacağı meşru sorusu zihinleri sürekli kurcalıyordu.

Nitekim 'Rusların Gözüyle Ortadoğu' kitabını tanıtmak için Türkiye'ye gelen eski Rusya Başbakanı Yevgeni Primakov'a bu konuyu sorduğumda, oldukça iyimser bir cevap verdi. Primakov, Ermenistan'ın Azerbaycan ve Türkiye ile ilişkileri normalleştirmesinin Moskova'nın aleyhine olduğu görüşüne katılmadığını söyleyerek ekledi: "Evet, Erivan'la ilişkilerimiz mükemmel. Ama Türkiye ile de ilişkilerimiz iyi. Türk-Ermeni gerilimi bize de zarar veriyor. Azeri-Ermeni sorununun çözülmesini çok isteriz. Zor olsa da bu mümkün ve çok çalışıyoruz."

Konu, dün SETA'nın düzenlediği Türk Rus Çalıştayı'nın da gündemindeydi. "Rusya neden süreci desteklesin?" sorusuna, Dr. Fatih Özbay 3 gerekçeyle olumlu cevap verdi: 1- Uluslararası sistem Kafkaslar'da statükonun değişmesinden yana. Rusya dışında kalmak istemez. 2- Rusya, Erivan'ın bir çatışmaya girmesine karşı. Çünkü böyle bir durum, kendisini de savaşa sokabilir. 3-Gürcistan savaşı, Moskova'nın stratejik ortağı Ermenistan'ı daha da izole etti. Erivan, Türkiye üzerinden rahatlatılabilir.

St. Petersburg Üniversitesi'nden Azeri Profesör Akif Fazaliyev de bu noktaya parmak basıyor: Aslında mevcut durum Bakü'nün lehine. Ermenistan sürekli fakirleşirken, Azerbaycan güçleniyor. Ermeni talebelerimden öğreniyorum. Vaziyet çok kötü. Nüfusun yüzde 70'i ülkeyi terk etmiş. Rusya, tarihten beri büyük çabalarla Türkiye ve İran'a karşı oluşturduğu bu ülkenin erimesini durdurmak için süreci destekliyor. İşgalin bitmesi karşılığında sınırın açılmasını olumlu bulsa da Azeri Profesör, Rusların dünya satranç şampiyonu olduğunu hatırlatıyor ve çözüm olmadan adım atılması halinde Moskova'nın Bakü'yü de yanına çekeceği konusunda uyarıyor.

Protokolün hayata geçmesi, Azerbaycan-Ermenistan arasındaki ilerlemeye bağlı olduğuna göre anahtar hâlâ Moskova'nın elinde demek. Ne dersiniz, Lavrov, Azeri topraklarını boşaltması için de Ermenistan'a bir not gönderir mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ermeni gazetecinin 'dönme' sorusu?

Türk ve Ermeni milli takımları, futbol diplomasisi için son hazırlıklarını yaparken, biz de bir grup Türk ve Ermeni gazeteciyle protokolleri ve açılımın yansımalarını tartışıyorduk. İki gün süren toplantıda, her iki ülke medyasının karşı tarafı nasıl ele aldığına dair raporları da konuştuk.

Medyadaki haberler üzerinden yapılan araştırmanın en çarpıcı sonucu, resmi politikanın yayınları belirlemedeki büyük ağırlığı. Türk ve Ermeni medyalarının bir başka ortak noktası ise insani haberlere ve ekonomik ilişkilere neredeyse hiç yer vermemesi.

Atatürk Stadyumu'nda maçı birlikte izlediğimiz gazetecilerle aramızdaki konuşmalar, gece yarısına kadar sürdü. Konuşmaların bir bölümüne bazı milletvekilleri de katıldı.

Toplantı vesilesiyle gazeteciler arasında bağ kurulurken, taraflar birbirlerinin hassasiyetini yakından öğrenme fırsatı yakaladı. Mesela, AK Partili siyasetçilerin söylediklerini duyan Ermeni gazeteciler, Azerbaycan-Ermenistan hattında gelişme olmadan kapının açılmayacağını görmüş oldular.

Tabii biz de Ermenistan açısından Karabağ konusunda geri adım atmanın ne kadar zor olduğuna dair anlatılanları duyduk. Türkiye'den bakınca, sanki Yukarı Karabağ'ın statüsü sorunu ile işgal altındaki diğer Azeri topraklarının tahliyesi ayrı ayrı ele alınabilir gibi görünüyordu. Halbuki Ermeni tarafının olaya böyle yaklaşmadığı anlaşılıyor. Onlar, hâlâ bu iki sürecin birbirinden ayrı olması gerektiği kanaatinde. Sınır kapısının Ermeni işgalinden dolayı kapandığını söylesek de bu algıyı değiştirmek kolay değil. Halbuki Türkiye'nin muhtemel Ermeni dostluğunu kazanmak için Azerbaycan'ı feda edemeyeceği çok bariz.

Bazı Ermenilerin, Kafkaslar'daki çatışmaların aslında dış güçlerin oyunu olduğunu söylemesi; bu oyunu bozmak gerektiğinden söz etmesi olumlu. Ancak bunun için ne kadar özeleştiriye hazır oldukları tartışmalı. "Ermenistan işgalden vazgeçmezse ne olur?" sorusuna, bir Ermeni gazetecinin gayet soğukkanlı şekilde 'Başa döneriz' cevabını vermesi bu açıdan düşündürücü idi.

Aynı kafa karışıklığı tarih komisyonunda da var. 1915 olayları hakkında bir komisyon kurulacak olsa da her iki taraf, bu komisyonun cevap arayacağı soru noktasında ayrı düşünüyor. Bize göre bu komisyonda tarihçiler, yaşananların soykırım olup olmadığını araştırarak. Ama Ermeni tarafına göre komisyonun görevi zaten bilinen gerçeği araştırmak değil, bu durum karşısında ne yapılacağı.

Ermenistan'daki yaklaşımları biraz da tiye alarak anlatan bir gazeteci, şöyle diyordu: "Protokol imzalanırsa Ermenistan biter diyorlardı. İmzadan sonra bunu diyenlere 'Bakın bitmedi' diye sordum. Verdikleri cevap, 20 gün daha bekle görürsün şeklindeydi."

Diyalog biraz ilerleyince, genel geçer ve resmi görüşlerin ötesine geçiliyor. Mesela bir gazeteci, tarih boyunca Ermenilerle Türkler arasındaki iyi münasebetleri göz önüne aldığı anda, 1915 olaylarının bir istisna olduğunu söylüyor ve ardından bu olaylarda etkin rol alan bazı kişilerin 'dönme' olup olmadıklarını soruyordu. Bu konuyla ilgili okuduklarını paylaşıyordu. Türkiye'de nadiren konuşulan bu konunun Ermenistan'da yaygınca bilindiğini öğrenmek ilginçti.

Dikkat çeken başka bir nokta, Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde yaşadıklarının ve Ergenekon davasının çok yakından izlendiği. Konuştuğum hemen her gazetecinin Ergenekon davası hakkında bir fikri vardı.

En büyük hayal kırıklığı ise diasporadan gelen gazetecilerde gözleniyordu. New York'ta yaşayan bir Ermeni gazeteci, bu şaşkınlığını şu soruyla ifade ediyordu: Madem şimdi bu konuyu tartışmaya açacaktık, şimdiye

kadar boşuna mı bu iş için bunca enerji harcadık?

Diaspora ve milliyetçi çizgiden gelen bu eleştirilere rağmen, Ermeni gazetecilere göre Erivan'da iktidarın ve Sarkisyan'ın zorda olduğu yorumları abartılı. Hatta bazılarında, cumhurbaşkanının diaspora gezisindeki bazı tepkilerin senaryo gereği olduğu kanaati bile var. Konuşmalar sırasında, Sarkisyan'ın bu süreçteki en büyük kazancının ekonomik sıkıntıları unutturmak olduğunu gördük. İşsizlik ve ekonomik kriz, protokoller öncesi gündemin ilk sırasında iken şu sıralarda 10'uncu sıraya gerilemiş.

Protokoller ve futbol diplomasisi, olumlu bir havaya yol açsa da kimse sürecin önünde büyük zorluklar olduğunu unutmamalı. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerikan oyunu?

Abdülhamit Bilici 2009.10.21

Milliyetçi fikirleriyle bilinen bir akademisyenle Türkiye'nin Avrupa Birliği serüvenini konuşuyorduk. Henüz Avrupa üyelik müzakereleri başlamamıştı. Ufukta şimdikinden çok daha büyük bir belirsizlik vardı.

Süreç, birçok açıdan ülkemizin lehine görünüyordu. Üyelik sürecindeki reformlar, Türkiye'nin standartlarını yükseltecekti. Ekonomik açıdan daha müreffeh, daha demokratik ve daha şeffaf bir ülke olacaktık. Sonunda üyelik olmasa bile bunlar başlı başına önemli kazanımlardı.

Bütün engellemelere rağmen, bir de süreç tam üyelikle noktalanırsa, yani Türkiye 80 milyonluk nüfusuyla AB kurumlarında eşit söz hakkı elde ederse, bu sadece Türkiye için değil, 300 milyonluk Türk ve 1 buçuk milyarlık İslam dünyası için çok büyük bir avantaj olacaktı.

Ama o akademisyen hiç de böyle düşünmüyordu. Ona göre AB süreci bağımsız Türkiye'nin sonu demekti. Türkiye'nin AB içinde yaşama, ayakta kalma şansı yoktu. Böyle bir durum olursa, kişisel olarak ne yapacağını da şimdiden kararlaştırmıştı. Varını yoğunu toplayıp, Türklerin bin yıl önce geldiği topraklara geri dönecekti. Çünkü AB üyesi bir Türkiye'de bütün milli varlığımızı kaybedecektik.

Bu zıt yaklaşımların bir benzerini, fikirleriyle özellikle muhafazakâr çevreleri etkileyen iki ismin AB sürecine yaklaşımında görmek mümkündü. Biri, bu süreci başta İslam olmak üzere temsil ettiğimiz değerleri Avrupa'ya anlatmak için bir fırsat olarak görüyordu. Diğeri ise süreci değerlerimiz açısından bir tehdit olarak görüyor ve milletimizi Avrupa'dan korumak gerektiğini söylüyordu.

Bu iki yaklaşım arasındaki en önemli fark, bize göre kendimiz ve milletimiz hakkında nasıl bir kanaat taşıdığımızla çok yakından alakalı. Kendine ve millete güven duyanlar ilk grupta yer alırken, özgüven konusunda sorun yaşayanlar ikinci gruba giriyor.

İlk gruptakiler, kendilerini dünya tarihinin şekillenmesinde büyük rol oynamış birkaç millettten birinin vârisi olarak görme eğilimindedir. Onlara göre, Türkiye coğrafi konumu, tarihî tecrübesi ve kültürel birikimi ile en girift sorunların çözümünde özgün stratejiler üretebilir. Hem kendi içindeki sorunların hem de bölgesindeki sorunların çözümünde doğal olarak ilk akla gelen adreslerden biridir. Kendilerine güvendikleri için başkalarıyla ilişki kurmaktan korkmazlar. Bu tür bir karşılaşmayı kendi değerlerini tanıtmaya fırsatı olarak görürler.

Buna karşın ikinci gruptakiler, bu özgüvene sahip olmadıkları için Türkiye'yi sürekli nesne olarak görme eğilimindedirler. Onlara göre Türkiye asla ve kat'a kendinden hareketle bir adım atamaz. Süper güçlerden

talimat almadan bir strateji üretemez. Şayet Türkiye, içeride kangren haline gelmiş bazı sorunları çözüyor gibi görünüyor; ya da bölgedeki büyük krizlerde arabuluculuk rolü oynuyorsa, bu kesinlikle birilerinin planı çerçevesinde oluyordur. Özgüven sorunu yaşadıkları için öteki ile bir arada bulunmak istemezler. Bulundukları ortam, farklılıklardan ne kadar arındırılmışsa o kadar mutlu olurlar.

Bu arka planı göz ardı ederek, son dönemde Türkiye'nin dışarıda ve içeride başlattığı açılım hamleleri etrafında yapılan tartışmaları doğru anlamak mümkün değil. Bu ülkenin kendinden hareketle bir strateji üretmesini ihtimal dışı görenler, doğal olarak Ermeni açılımını da Kürt açılımını da Alevi açılımını da Amerika'nın veya başka güçlerin bir oyunu olarak görüyor. Gelişmelere Mısır'dan bakan aydınların, Türkiye'nin Ortadoğu'da kazandığı prestije gıptayla bakması veya izlenen politikaların sadece Washington, Brüksel veya Rusya'nın değil, tüm bölge ülkelerinin takdirini kazanması bile bu bakış açısını değiştirmiyor.

Bu bakış açısı, sadece siyasi konularda değil, bir sivil hareketin başarıları karşısında da aynı tepkiyi veriyor. Mesela, Anadolu'ya sınıksız bağlı Gülen hareketinin, dünyanın dört bir yanına açtığı okullar da aynı tepkiyi alıyor. Aynı özgüvensizlik: Bir dış destek olmadan nasıl bunlar yapılabilir?

Bir kesimin genlerine işlemiş bu özgüven sorununu tedavi etmedikçe, komplo teorilerinden kurtulup daha sağlıklı tartışmalar yapabilir miyiz? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'e 'savaş suçlusu'diyen de Yahudi

Abdülhamit Bilici 2009.10.24

Komşularının hepsiyle kavgalı ve neredeyse toplumun yarısını iç düşman ilan eden dünkü Türkiye'yi unutanlar, bugünkü İsrail'e bakabilir.

Malum, ertelenen bir tatbikat ve TRT'nin Ayrılık dizisi nedeniyle İsrail'in Türkiye ile ilişkileri gergin. Ama İsrail'in sadece Türkiye ile sorun yaşadığını düşünenler varsa fena yanılıyorlar. Zira düşmanlarla kuşatılmışlık psikolojisi içinde, her sorununu zorla çözme eğilimindeki İsrail, dünkü Türkiye gibi herkesle kavgalı. Bu yüzden insan, İsrail'de olup bitenleri izlerken, "Bunları daha önce yaşamıştık ya da deja vu" hissine kapılıyor.

İsrail'in kavgalıları listesi, sanıldığı gibi İran, Suriye, Hamas veya Hizbullah'tan ibaret değil. Liste Çin'den başlıyor, Rusya'ya uzanıyor. Dünyada barış umudunu artırdığı için Nobel alan Obama ile çatallaşıp, Fransa'ya, Norveç'e ve nihayet Türkiye'ye varıyor. Şahin Dışişleri Bakanı Lieberman, İsrail'in Gazze'de savaş suçu işlediğini yazan BM'nin Goldstone Raporu'na destek verdiği için Çin'e posta koymuş. Bu ülkenin Tel Aviv'deki elçiliğinde düzenlenen resepsiyona katılmamış. Aynı tepkiyi, Türk büyükelçiliğinde düzenlenecek 29 Ekim resepsiyonunda da ortaya koyacakmış. İsrail'in Washington büyükelçisi de Amerika'da barış yanlısı Yahudileri temsil eden J Sokağı'nın toplantısını protesto hazırlığında. Yani, tam aşına olduğumuz içte kavgı, dışta kavgı klasiği.

Apartmanında herkesle kavgalı birine sorulsa, problemin kaynağı elbette kötü komşulardır. Bu belki çok küçük de olsa bir ihtimaldir, ama bu durumda asıl yapılması gereken, aynaya bakmak olmalıdır.

Aynı eski Türkiye gibi, İsrail de sadece kendi dışındakilerle yaka paça değil, kendi kanından olan ama yapıp ettiklerini doğru bulmayanlarla da kavgalı. Nasıl kısa zaman öncesine kadar Türkiye, Fethullah Gülen'den Yaşar Kemal'e, Orhan Pamuk'tan Ahmet Kaya'ya kadar birçok isimle kavgalı idiyse, şimdi de İsrail, Haaretz gazetesi yazarlarından Amerika, Avrupa, hatta Afrika'dakilere kadar seçkin bir Yahudi tabaka ile didişme halinde.

Daha önce Almatı'daki bir konferansta birlikte olduğumuz İsraili yazar Gideon Levy, önceki gün Haaretz'de çıkan yazısında, ülkesinin nasıl hırçınlaştığını yazdı. Katıldığımız o toplantıda da Gazze saldırısının mimarı eski Başbakan Olmert'in yüzüne zehir zemberek sözler sarf etmişti. İsrail'e Batı'dan gelen her ziyaretçinin mutlaka Hamas füzelerinin düştüğü Sderot'a götürüldüğünü hatırlatan Levy, şöyle diyordu: "Yahudilerin dramı anlatılırken, kimseye bu füzeler yüzünden 7 yılda sadece 11 kişinin hayatını kaybettiği ve Sderot'un, aslında yok edilen Filistin köyleri üzerine kurulmuş bir kasaba olduğu söylenmez. İsraili mazlum, Filistinli ise öldürmek üzere doğmuştur."

Şu sıralarda İsrail'i bu kadar kavgacı hale getiren en önemli faktör, BM İnsan Hakları Konseyi'nin Gazze için görevlendirdiği heyete liderlik eden Richard J.Goldstone'un yazdığı rapor.

Malumunuz, Gazze'de 437'si çocuk, 110'u kadın toplam 1.330 Filistinlinin hayatını kaybettiği trajediyi araştırmak için görevlendirilen bu heyet, bölgeye giderek incelemelerde bulunmuş ve yayınladığı raporda Hamas'la birlikte İsrail'i de savaş suçlusunu ilan etmişti. Bu raporun, İnsan Hakları Konseyi'ne üye 25 ülkenin onayıyla kabul edilmesi, İsrail'de şok etkisi yaptı.

Ama sıkı durun, İsrail'i bu kadar kızdıran raporun yazarı Goldstone da bir Yahudi. Aynı daha önce BM adına İsrail'e bir araştırma için gitmeye çalışırken, havaalanında gözaltına alınıp çok kötü şartlarda bekletildikten sonra sınır dışı edilen Yahudi asıllı uluslararası hukuk profesörü Richard Falk gibi. Yugoslavya ve Ruanda soykırım mahkemelerine de başkanlık eden Goldstone, Güney Afrika Yahudilerinden biri. O kadar ki, yakınları onu tanımlarken, "Siyonist ve İsrail sevdalısı" sıfatlarını kullanabiliyor.

İşte bu, tam eski Türkiye tablosu. İçeride, dışarıda, Batı'da ve Doğu'da eleştirilen, hakarete uğrayan o Türkiye'nin nadir dostlarından biriydi İsrail. Şimdi ise yeni Türkiye var: 151 ülkenin oyuyla BM Güvenlik Konseyi'ne seçilen, Doğu'da olduğu kadar Batı'da da alkışlanan Türkiye. Kendi ihtilafları bir yana İsrail'in bile kavgalarına çözüm arayan bir Türkiye.

Şayet peş peşe açılımlar 'Ne oluyoruz?' diye sizin de kafanızı biraz karıştırıyorsa, tüm söylenenleri bir kenara bırakın ve kendinize şunu sorun: Eski Türkiye mi iyi, yeni Türkiye mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Teröre karşı imam hatip modeli

Abdülhamit Bilici 2009.10.26

Devasa zorluklarla karşı karşıya olan Pakistan'da yız. Başbakan Erdoğan ve beraberindeki heyetle başkent İslama bad'a vardığımız cumartesi günü, İran İçişleri bakanı, Pakistan'dan sızarak, sınır bölgesinde katliam yapan Cundullah örgütüne karşı ne yapılacağını soruyordu.

İslamabad'a kadar uzanan terörden dolayı okullar günlerdir kapalıydı. Heyetler görüşürken Belucistan'da milli eğitim bakanının öldürüldüğü haberini aldık. Pakistan Talibani denilen gruplara karşı, Pakistan ordusunun Veziristan'da 30 bin askerle başlattığı savaş tüm hızıyla sürüyordu. Televizyonlarda, ordunun manevralarını anlatan fragmanlar dönüyordu. İslam'ı kurucu ideoloji olarak benimsemiş Pakistan ordusu için teröre de bulaşsa dinî gruplara karşı savaş kolay değildi. Bir yanda Amerika ve Afganistan bastırıyordu Pakistan'a, diğer yanda İran ve Hindistan. Terörist gruplardan söz ederken, Başbakan Gilani'nin 'şeytan' demesi boşuna değildi.

Pakistan'ın en zor zamanında burada olmak, herhalde kardeşliğin gereği idi. Tıpkı Pakistanlıların Anadolu işgal edildiği günlerde varlarını yoklarını seferber ettikleri gibi. Türkiye, en güçlü şekilde Pakistan'ın yanında olduğu

mesajını verdi. İki ülke Irak, Suriye ile yapılanlar gibi Yoğunlaştırılmış İşbirliği Anlaşması imzaladı. Başbakanlar, konusuna göre bakanlarla beraber her yıl bir kez buluşacak. TİKA, 72 saat içinde ofis açma sözü verdi. Türkiye, Pakistan'ı İsrail krizi yüzünden meşhur olan Anadolu Kartalı tatbikatına davet etti. Erdoğan, İran'la gerilimin giderilmesine yardımcı olma sözü verdi.

Heyete eşlik eden 80 işadamı 2 gün boyunca muhataplarıyla iş konuştu. Birçok yerde olduğu gibi burada da tercümanlığı Pakistan-Türk okulu öğrencileri yaptı. TOBB'u, İTO'su, TUSKON'u ve TİM'i ile iş örgütleri buradaydı. İki başbakanın katıldığı ilk CEO'lar Forumu, ilk toplantıda meyvesini verdi: İşadamlarına vizeler kalktı.

Bugün Meclis'e de hitap edecek olan Erdoğan, canlı yayınlanan basın toplantısında hem eli silahlı radikal gruplara hem de demokrasi karşıtı girişimlere açık mesaj verdi. Terör gruplarına, "Din adına masumların öldürülmesine İslam izin vermez." dedi. Yönetimi ise halkın tercihine saygılı olmaya çağırdı.

Dikkat çeken noktalardan biri de artık Türkiye'nin tecrübesinin örnek olarak görülmesiydi. Bu alanlardan biri, komşularla ilişkileri yoluna koymadan istikrarın sağlanamayacağı anlayışydı. Pakistan tarafı, Türkiye'nin başlattığı Afganistan'ın Dostları girişimini her fırsatta alkışlarken, Başbakan Gilani son dönemde İran, Çin, Hindistan ve Afganistan'la ilişkileri geliştirmek için yaptıklarını sayıyordu. Örnek alınmak istenen ikinci konu İmam Hatip Lisesi (İHL) modeliydi. Kendisi gibi İslam ülkesi olmasına rağmen Türkiye'de dindarların şiddete neden kaymadığı sorusuna cevap ararken, Pakistan tarafı imam hatipleri görmüştü. Konu açılınca Erdoğan, İHL'lerde din ve bilimin birlikte verildiğine dikkat çekerek kendisinin de bu okul mezunu olduğunu eklemiş. Bu çok anlamlıydı: Çünkü aşırılık ürettiği için yerden yere vurulan, mağdur edilen İHL'ler, model olarak karşımıza çıkıyordu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin İran'a desteginin arka planı

Abdülhamit Bilici 2009.10.28

Tahran- İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad'ı taşıyan uçak uluslararası bir yolculuktan dönerken, ilave yakıta ihtiyacı doğar. Kısa bir araştırmayla en uygun ülkenin Hindistan olduğu anlaşılır.

Konu, Yeni Delhi'deki havaalanına iletilir. Hindistanlı yetkililer olaydan haberdar olur olmaz, yakıt ikmali için yapılan bu zorunlu inişi resmi bir ziyarete dönüştürürler.

Hindistan asıllı Amerikalı yazar Fareed Zakeriya, son kitabı "Amerika Sonrası Dünya" adlı kitabında şekillenmekte olan yeni dünyayı anlatırken, bu anekdotu aktarıyor.

Burada dikkat çeken birinci nokta, her ülkenin uluslararası siyasi, ekonomik ilişkilerini geliştirmek için her türlü fırsatı değerlendiren bir hareketlilik içinde olduğu. İkinci önemli nokta ise ortaya çıkmakta olan bölgesel güçlerin bu ilişkileri kendi önceliklerine göre belirlemeye başlaması. Daha açık ifadeyle, Washington'la son dönemde çok iyi ilişkilere sahip olan Hindistan, bunu, İran'la ilişkileri geliştirmeye bir engel olarak görmüyor.

Bu satırları, Pakistan'daki temasların ardından, Başbakan Erdoğan ile beraberindeki bakan, milletvekili ve işadamlarından oluşan kalabalık heyetle İran'a geçerken okumak oldukça ilginçti. Çünkü Türkiye de Hindistan gibi dünyada yükselen bölgesel güçlerden biri. Hindistan gibi Türkiye de İran ve diğer komşularıyla ilişkilerini geliştirmeyi, Amerika'nın bu ülkelerle yaşadığı sorunlardan bağımsız olarak değerlendiriyor.

Batı'da bazı çevrelerin bu ilişkiye getirdiği eleştiriler malum. İran'ın nükleer programı nedeniyle, Türkiye'nin Tahran'a yönelik sıcak yaklaşımları daha da dikkat çekiyor. Ama galiba bu eleştiriler, Türkiye'nin geliştirmeye çalıştığı yeni diplomasi anlayışını ve şekillenmekte olan yeni dünyayı tam anlayamamaktan kaynaklanıyor. Yunanistan ve Ermenistan da dahil olmak üzere Türkiye tüm komşularıyla sorunları çözüp ilişkileri maksimize etmeyi hedefliyor. Kendi refahının, ancak bölgenin bir barış havzası haline gelmesine bağlı olduğunu görüyor.

Ayrıca Doğu ile Batı arasında bir enerji köprüsü olmayı hedefleyen Türkiye'nin dünyadaki gaz rezervleri açısından 3. ülke olan İran'a sırtını dönmesi düşünülebilir mi? İki ülke birbiri için en önemli yolların başında bulunuyor. İran, Türkiye'nin Asya kapısı; Türkiye ise İran'ın Avrupa kapısı. İran, Türk ekonomisi için 71 milyonluk dev bir pazar.

İki ülke arasındaki toplam ticaret, şu anda 10 milyar dolar civarında. İran çarşılarında alışveriş yaparken, esnafın Türk Lirası'nı Euro'ya tercih ettiğini görmek umut vericiydi. Bu satırları İran Ticaret Odası'nda yazarken, İranlı yetkililer iki ülkenin kendi para birimleriyle ticaret yapmasını ve bu şekilde akreditif açılmasını öneriyordu. Yine dün yapılan görüşmelerde ticaret hacmini 30 milyar dolara çıkarma kararı alındığını öğrendik. İki ülke, Erdoğan'ın dediği gibi dünyanın en eski sınırını paylaşıyor. Elbette sorunlar da var. Mesela, Türkiye İran'a yüzde 4 gümrük uygularken, İran'ın uygulaması yüzde 80'leri geçiyor. TAV ve Turkcell örneklerinde Türk işadamlarının yaşadığı hayal kırıklıkları var.

Başbakan Erdoğan, gün boyu başta İran Cumhurbaşkanı Ahmedinejad olmak üzere üst düzey yetkililerle görüştü. Erdoğan bugün de dinî lider Ali Hamaney ile görüşecek. Kuşkusuz dünya açısından en önemli konu, İran'ın nükleer sorunu. Hem Batı ile hem de İran ile güven içinde konuşabilen bir ülke olarak Türkiye'nin bu konudaki katkısı önemli. İran da bunun farkında. Erdoğan'ın BM Genel Kurulu'nda söyledikleri çok taze. Türk heyeti İran'dayken, Atom Enerjisi Kurumu denetçileri de Tahran'daydı.

Türkiye'nin bu konudaki yaklaşımında unutulmuş bir nokta var. Türkiye, İran'ın nükleer silah elde etmesine karşı. Hatta bölgenin nükleer silahtan arındırılmasından yana. İran'a baskı yapılırken, başka ülkelere ses çıkarılmamasına karşı. Ayrıca nükleer enerjinin birkaç ülkenin tekeline girmesine karşı. Dolayısıyla bu açıdan İran'a destek verirken, kendi nükleer enerji hakkını da savunuyor. Tabii, gerçekten İran'ın nükleer silah peşinde olup olmadığı ve bu desteğe karşı İran'dan karşılığını alıp almadığı başka konu... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran'a acı uyarı: İntihar etmeyin

Abdülhamit Bilici 2009.10.29

İki günlük ziyaretinin ardından Başbakan Erdoğan'ın, Türk büyükelçiliğindeki basın toplantısına ilgi çok büyüktü. Türk, İran ve uluslararası medyadan 70-80 gazetecinin, ağzına kadar doldurduğu salondaki toplantı canlı yayınlanıyordu. Ziyaretin zamanlaması, toplantının önemini artırmıştı.

BM Güvenlik Konseyi daimi üyeleri ve Almanya'dan oluşan 'P5 Plus' grubunun hazırladığı öneriye, İran'ın cevap vereceği günlerdi. Teklif, İran'ın, 5 yıl boyunca elindeki zayıf uranyumu zenginleştirilmek üzere Rusya ve Fransa'ya göndermesini öngörüyordu. Cevabın 'evet' olması, süreç için kritikti.

Tam bu sırada Erdoğan, Tahran'da gücü temsil eden hemen herkesle görüştü: Dini lider Hamaney, Cumhurbaşkanı Ahmedinejad, Birinci Yardımcı Rahimi, Meclis Başkanı (eski nükleer başmüzakereci) Laricani, Dışişleri Bakanı Mutlakı.

O kadar ki, Ankara'ya dönmeye hazırlanırken, Hamaney'le randevu saatinin değiştiğini öğrendik. Çok geçmeden bunun, Ahmedinejad, Rahimi ve Muttaki'nin de görüşmeye katılma arzusundan kaynaklandığı anlaşıldı. Yani bu isimlerle ikinci kez görüşülecekti.

Başka faktörler de vardı, basın toplantısına ilgiyi artıran. Erdoğan'ın ünü, Misak-ı Milli sınırlarını çoktan aşmıştı. İslam dünyasında nereye gitse, büyük sevgiyle karşılanıyordu.

AP, Reuters, DPA, El Cezire gibi kurumların mikrofonları hazırды. Bu yüzden Erdoğan da sadece Türkiye ve İran'a değil, dünyaya hitap ettiğinin farkındaydı. Her sözünü tartarak söylüyordu. Doğru tercüme için her cümleden sonra duraklıyordu. Malum krize dair mesajlarının hem Batı hem de İran için adil olmasına dikkat ettiği belliydi. Türkiye, nükleer silaha kökten karşıydı. Erdoğan, bunu, Güvenlik Konseyi'ndeki nükleer güçlerin yüzüne söylediğini hatırlattı. Barışçı nükleer ise İran dahil her ülkenin hakkıydı.

Nükleer silah karşıtı tutuma İran'ın da dahil olduğu açıktı. Tahran'ı da uyarmaktan kaçınmadı. Hükümetinin 7 yıldır "düşman kazanma, dost kazan" felsefesini izlediğini söyleyen Erdoğan, İran'a da aynısını tavsiye etti. Suriye ile ilişkileri örnek gösterdi. En açık ikazı ise, "Yakın tarihi dikkate alarak intihar etme." sözüydü. Başbakan'ın, bunu söylerken, ikazlara aldırmayarak ülkesinin ve kendinin acı sonunu hazırlayan Saddam'ı ima ettiğini düşündüm.

Doğalgaza ilişkin sorum hariç, hep İranlı gazetecilere söz verdi. İki noktayı merak ediyorlardı: 7 Aralık'a ertelenmeden önce Erdoğan'ın, İran'ın hemen ardından ABD'ye gideceği bilindiğinden, İranlı gazeteciler bir arabuluculuk olup olmadığını. Bir de bunca yaşananandan sonra Türkiye'nin İsrail'le ilişkilerin düzeyini düşürüp düşürmeyeceğini. Erdoğan, ikisine de 'hayır' deyip Türkiye'nin İsrail ve nükleer politikasını detaylarıyla anlattı.

İranlı bir bayan gazeteci, Erdoğan'ın BM'deki konuşmasında neden Mevlânâ ve İbn-i Sina'dan Türk diye söz ettiğini sordu. Onların İranlı olduğunu düşünüyordu. Eleştiriyi tebessümle karşılayan Erdoğan'ın cevabı hayli bilgeceydi. Alimlerin değerinin evrensel olduğunu, nerede doğup öldüklerinin önemli olmadığını söyleyip Farsça teşekkür etti. Bu dost ikazlarının ve bu teşekkürün Tahran'da ne kadar karşılık bulacağının ortaya çıkması fazla zaman almaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cuntacılığa karşı İspanya modeli

Abdülhamit Bilici 2009.10.31

Hükümeti yıkmak ve Gülen Hareketi'ni terörist ilan etmek üzere Genelkurmay'da hazırlanan belgenin gerçek çıkması, zor soruyu yine gündeme getirdi: Neden Türkiye'de demokrasiyi kalıcı hale getiremiyoruz?

Gerçekten de bizim sorunumuz, halk olarak demokrasiyi benimsememek veya kurumlarını bilmemek değil. Bu konuda, 1876'daki Birinci Meşruiyet'ten beri kazandığımız büyük bir tecrübe var. 1950'den 1960'a; 1965'ten 1970'e; 1983'ten 1997'ye ve 2002'den günümüze demokrasiyi yaşadığımız dönemler oldu.

Sorun, bu demokratik dönemlerin her defasında ters bir rüzgârla tersyüz edilmesi. Demokrasinin birçok prensibini hayata geçirmeyi başarıyoruz, ama kalıcı hale getiremiyoruz.

Yine bir moladan sonra demokrasinin yürüyüşe geçtiği Özal'lı yıllarda dünyayı anlamaya başlamış biri olarak, bir gün Sincan'da tankların balans ayarı yapacağını düşünmemiz imkânsızdı. Ama oldu. Yaşadığımız post-modern darbeye neye uğradığımızı şaşırdık.

Sonra AK Parti'nin başa geçtiği 2000'li yıllar geldi. AB sürecinin de etkisiyle yine umutlar arttı. Kangren olmuş birçok sorunun çözülebileceği hayalleri kurulmaya başladı. Darbe anayasasının yeniden yazılacağını bile düşünmeye başlamıştık. Ama umutların üzerine 367 darbesi, 27 Nisan gece yarısı muhtırası, parti kapatma davasının gölgesi düştü.

Halkın büyük bir çoğunluğunun, sandıktan çıkan güçlü ve reformcu bir hükümete kavuşmanın heyecanını yaşadığı günlerde, bazı odaklar demokrasiye çelme takmak için düğmeye basmıştı. Yakamoz, Ayışığı, Eldiven darbe teşebbüslerini, Darbe Günlükleri'nden okuduk. Ergenekon davasıyla bu cuntacıların üzerine gidilmesi olumlu bir gelişmeydi. İlk kez cuntacılıkla yüzleşiliyordu. Ama çok geçmeden, Silivri'deki bu tarihî hesaplaşma sürerken, Nisan 2009 tarihli bir darbe planı daha ortaya çıktı. Örtbas edilmeye çalışılan planın detaylarını biliyorsunuz.

Aslında bu virüsle baş etmek zorunda kalan tek ülke biz değiliz. Komşu Yunanistan'dan Avrupa'nın en batısındaki Portekiz'e birçok ülke yakın tarihte bu hastalıkla mücadele etti ve virüsü bir daha kolay kolay dirilemeyecek kadar etkisiz hale getirdi.

İspanya'nın tecrübesi bu açıdan çok önemli. Çünkü onların da bizimle benzer problemleri vardı. Onların da ülkenin parçalanması korkusu vardı. Onlar da dinin, sosyal ve siyasal hayattaki konumunu tartışıyorlardı. Onların ekonomisi de geri kalmıştı. Onların da baskıcı bir tek parti mirasları vardı.

Bugün İspanya, darbecilik virüsünü yenmiş bir ülke olarak karşımızda, ama biz hâlâ aynı dertten çekiyoruz.

İspanya'yı demokrasiye taşıyan süreç, Franco'nun Kasım 1975'te ölümüyle başladı. 1978'de kabul edilen demokratik anayasa ile önemli bir aşamaya geldi. 23 Şubat 1981 günü Antonio Tejero'nun başarısız darbe girişimi bardağı taşıran son damla oldu. Sancılı süreç, İspanya'nın Avrupa Birliği üyesi olmasıyla geri dönülemez hale geldi.

Ülkesinde yaşanan bu süreci ve Türkiye'nin demokrasi çabalarını çok yakından izleyen bir İspanyol ile konuşurken, ona Türkiye'nin neden bu mücadelede başarılı olmadığını sordum. Türkiye'nin neyi eksikti?

Altını çizdiği en önemli nokta, İspanya'da merkez sağ ve solun demokrasi konusunda aynı şekilde düşünüyor olmasıydı. Türkiye'de sağ ve solun darbeye yaklaşımı farklı. Cuntacılıkla yüzleşme davası olan Ergenekon'da, CHP'nin avukatlığa soyunması bunun en açık göstergesi.

İspanya'nın bu süreci başarmasındaki diğer nokta, halkın talebiydi. Türkiye'nin aksine İspanya'da halk süreci takip etmek için sokaktaydı. Demokrasi talebini sürekli hissettiriyordu.

Avrupa Birliği şemsiyesinin, İspanya'da demokrasinin yerleşmesine katkısı büyük. Ancak İspanya'nın 1985'te birliğe üye olduğunu, demokrasi konusundaki kararlılığın bundan çok önce başladığını unutmamak lazım.

İspanya'nın demokrasiye geçişini anlatan kapsamlı makalelerde bile görülemeyecek önemli bir noktayı ise Madrid'de katıldığım bir konferansta öğrenme fırsatım olmuştu. İspanyol bir akademisyen, cuntacılık virüsünü kurutmak için Franco dönemi mantalitesiyle hareket eden üst komutanların ordudan uzaklaştırıldığını söyledi. Darbeye karışanlar doğrudan cezalandırılırken, diğerleri de dolgun emeklilik maaşlarıyla barışçı bir şekilde kenara çekilmişti. Yaşadığımız süreçte, demokrasimizin de ordumuzun da İspanya'dan öğreneceği çok ders var. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin özgüven suçu!

Türkiye'nin son dönemde içeride yaşadığı demokratik dönüşüm ve dış politikada izlediği aksiyoner çizgi karşısında bir yerlerden itiraz gelmesi sürpriz olmazdı. Ne de olsa, hakim güçlerin Türkiye'ye, Türk siyasetine, ekonomisine, bürokrasisine, askerine, dış ilişkilerine biçtikleri bir rol vardı.

Hani şu sirklerde bahşişini almak için kendisine çizilen küçük çemberin dışına çıkmaması gereken zavallı ayıcıkları bilirsiniz. Aynen bunun gibi, Türkiye'ye çizilen çemberin muhtevası da belliydi:

"İçeride incir çekirdeğini doldurmayan ideolojik kavgalarla enerjiyi tüketmek; asıl gücünü oluşturan dinamikleri düşman bellemek; bin yıl birlikte yaşadığı kardeşleriyle boş yere didişip durmak; bir avuç zenginin kontrolündeki ekonomiyle idare etmek; sıkıştığında IMF'nin yardımına koşmak; dış politikayı Yunanistan ve Kıbrıs'la uğraşmaktan ibaret sanmak ve bunun dışındaki meselelerde küresel patronun gözüne bakmak..."

Türkiye'nin, Anadolu Kartalı tatbikatını erteleyerek önce İsrail'e tavır alması, ardından da Erdoğan'ın İran'a kapsamlı bir ziyarette bulunması, beklenen bu tepkinin açığa çıkmasını hızlandırmış görünüyor. Bir süredir için için "Türkiye artık çok oluyor" diyen çevreler, kulislerde paylaştıkları bu düşünceleri açığa çıkarmaya başladı.

Nitekim Batı basınında peş peşe çıkan makalelerde Türkiye'nin eksen değiştirdiği, Batı'ya sırtını döndüğü, hatta İran'la flört ederek Batı'ya ihanet ettiği bile yazıldı.

Bu yazılanlar arasında en çok dikkat çeken ve orijinal denebilecek husus, Türkiye'ye yapılan özgüven suçlamasıydı. Ankara'nın Tahran'la artan bağlarının sıkıntı verici olduğunu söyleyen Los Angeles Times'ın başyazarı, suçun bir kısmını Sarkozy gibi Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkarak ülkedeki Batı karşıtı hisleri alevlendiren Avrupalılara yüklüyor. Yazara göre, diğer suçlu ise Türkiye'nin yeni özgüveni.

Başyazı şöyle devam ediyor: "Ekonomik nüfuzu ve jeopolitik önemi Türkiye'yi, daha önemli bir oyuncu haline gelme arzusunu hayata geçirebileceği bir konuma getirdi. İran'la flört, Türkiye için küresel güçlerden bağımsızlığını göstermenin bir yöntemi. Bu özgüven, Erdoğan, ABD Başkanı Barack Obama'yı ziyaret ettiğinde de kendini gösterecek. Erdoğan'ın kendinden emin davranması bekleniyor. Ancak Obama'nın da ona bazı dersler vermesi gerek." (31 Ekim 2009)

Yazıda yanlış çok. Bir kere, Türkiye, Batı'ya tepki olarak Doğu'ya açılmış değil. İkincisi, Beyaz Saray'da Bush olsaydı, belki Erdoğan'ın kulağını çektirme tavsiyesi anlamlı olabilirdi. Ama Obama, tam da Türkiye gibi düşmanlarla bile diyalog politikasını savunan biri. Üçüncüsü, Türk liderler neredeyse gün aşırı nükleersiz bir Ortadoğu istediklerini söylerken, Erdoğan'ı, İran'ın nükleer silah projesini savunmakla suçlamak insafsızlık.

Bunca yanlışa rağmen, özgüvenle ilgili tespit çok yerinde. Gerçekten de son dönemde yaşanan olumlu değişimin en büyük kaynağı, Türkiye'nin tazelenen özgüveni. Türkiye, kendine çizilen çemberin dışında da bir dünya olduğunu görüyor. Aslında güçlü pazulara sahip olduğunu, kendini beslemek için maymunluk yapmak zorunda olmadığını fark ediyor.

Bu özgüven olmasa, Ermenistan'a 'Tarih komisyonu kurup 1915 olaylarını araştırılmalı' der miydi? Bu özgüven olmasa, aynı anda Kürtlere, Alevilere ve azınlıklara yönelik açılım başlatabilir miydi? Bu özgüven olmasa, Suriye'ye vize kaldırılır mıydı? Bu özgüven olmasa, Dışişleri Bakanı Erbil'e gider miydi? Bu özgüven olmasa, Suriye ile İsrail'i barıştırmaya kalkışabilir miydi? Bu özgüven olmasa, Meclis 1 Mart tezkeresini reddeder miydi? Bu özgüven olmasa, Davos'ta Peres'e 'one minute' denir miydi? Bu özgüven olmasa Erdoğan, Tahran'ı ziyaret eder miydi?

Bu özgüven, yazarın tespit ettiği gibi, Türkiye'yi belki Batı'nın kendisine çizdiği çemberin dışına çıkarıyor. Ama asla onu, dünya için daha sorunlu bir ülke yapmıyor. Aksine bu sayede Türkiye, kendiyile ve etrafıyla barışıyor. Bölge ve dünya barışına katkı yapan bir ülke haline getiriyor. Türkiye'nin BM Güvenlik Konseyi üyeliğine 151 ülkenin 'evet' demesi, bu rolün dünyaca onayladığının göstergesi değil mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İtiraf!

Abdülhamit Bilici 2009.11.07

Genelkurmay Başkanlığı'nın akredite gazetecilere yaptığı dünkü bilgilendirme toplantısı çok önemli gerçekleri ortaya koydu. Bunlardan kuşkusuz en önemlisi, Genelkurmay'ın, iki haftadır kamuoyunun tartıştığı ıslak imzalı belgeyi gönderen subayın ciddiye alınması gereken bir kaynak olduğunu itiraf etmesiydi.

Zira Türkiye'nin, itirafçı subayın ikinci mektubuyla öğrendiği fişlenen internet siteleri ve psikolojik harp mantığıyla Genelkurmay'ın işlettiği sitelere dair bilgilerin doğru olduğu ortaya çıktı. İhbarcı subay, yeni mektubuyla birlikte savcılara 'İnternet Siteleri Andıcı' ile 'Psikolojik Harekât Sitelerinin Listesi' adlı iki de gizli belgeyi yollamıştı.

Genelkurmay Başkanlığı Adli Müşaviri Hıfzı Çubuklu, dünkü toplantıda bu belgeleri resmen doğruladı. Ancak bu sitelerin Başbakanlık'ın emriyle kurulduğunu savundu.

İtirafçı subayın gönderdiği son mektupta yer verdiği andıçların doğru olduğunun Genelkurmay tarafından kabul edilmesi, ilk mektupla gönderilen ıslak imzalı belge için de çok büyük bir doğrulama anlamı taşıyor. Demek ki, itirafçı subay kafasından fanteziler üreten bir komplocu değil. Kamuoyuyla paylaştığı internet andıcı doğru çıkıyorsa, ilk mektubundan öğrendiğimiz Albay Dursun Çiçek'in imzasını taşıyan 'AK Parti ve Gülen'i Bitirme Planı'nın ıslak imzalı aslı da yabana atılamaz.

Şimdilik demokrasiye komplo belgelerinin itiraf edilen kısmıyla yetinip, Genelkurmay'ın fişlediği internet sitelerine bir daha baktım. Listede yok yok. İngilizce haber siteleri... Strateji konularının ele alındığı ulusal ve uluslararası siteler. Listeye alınan her sitenin karşısına, milliyetçi, TSK karşıtı, bölücü, irticacı, Yahudi yanlısı, Atatürkçü, haber sitesi vb. sıfatlar eklenmiş.

Listeye giren sitelerin bir kısmı, gerçekten de Genelkurmay'ın güvenlik görevi gereği takip etmesi gereken siteler. Mesela terör örgütüne yakınlığıyla bilinen siteler bu kategoriye giriyor.

Ancak sitelere verilen sıfatlar, hadi Genelkurmay'ın demesek de bu belgeyi düzenleyenlerin dünyaya ve olaylara bakış açısını ele veriyor. Bu açıdan en dikkat çekici olan, 'AB yanlısı' diye fişlenen siteler. Bu sıfatla nitelendirilen sitelerden biri, Türkiye'deki insan hakkı ihlallerini ele alan bianet sitesi.

Bildiğimiz kadarıyla Türkiye, Avrupa Birliği sürecini bir devlet politikası olarak takip ediyor. Resmi bütün açıklamalarda da bunu görmek mümkün. Ancak bu andıçta 'AB yanlısı' sıfatı öyle bir kullanılmış ki, sanki düşmanla işbirliği yapan bir gruptan söz ediliyor.

Sahte isimler altında siteler hazırlayarak psikolojik harp yapan ve bu tür andıçlarla insanları fişlemekte sakınca görmeyen zihniyetin, Avrupa Birliği sürecinden büyük rahatsızlık duymasını anlamak zor değil.

Zira bugün, çoktan icra edilmiş bir darbenin ağır sonuçlarını yaşamak yerine, bir kısım sivil ve asker çevrelerin fena halde bulaştığı darbe planlarını sorguluyorsak bunda AB sürecinin kritik katkısını inkâr edemeyiz.

Her ne kadar yavaş ilerlemesinden, Türkiye'ye uygulanan çifte standartlardan rahatsız olsak da dün tabu olan konuların bugün tüm çıplaklığıyla konuşuluyor olmasında sürecin büyük katkısı oldu.

Üyelik müzakerelerinin önşartı olan Kopenhag Kriterleri için yapılan yasal düzenlemeler hayata geçirilmeseydi, bu konuları yazan çizenlerin çoğu hapsi boylamıştı. Bu yasal ve psikolojik ortam olmasaydı, cuntacı faaliyetlere karışanlar değil, bunları sorgulayanlar hesap vermek zorunda kalırdı.

Yine AB süreci olmasa ve bu sayede Avrupa ile çok çeşitli düzeylerdeki temaslar kurulmasaydı, AK Parti hükümetini 'şeriatçı' diye yaftalamak ve bu konuda Batı'yı ikna etmek çok kolay olacaktı. Bu yüzden 28 Şubat post modern darbesi ile 27 Nisan gece yarısı bildirisi arasındaki farkları ele alırken, mutlaka AB sürecini de denkleme oturtmak gerekir. 1997'de Türkiye-AB ilişkileri donmuş vaziyetteydi. 2007'de ise Türkiye-AB ile üyelik müzakeresine başlamış bir ülkeydi. İki olayda Batı'nın tepkisinin nasıl farklı olduğunu hatırlıyor musunuz? Dolayısıyla darbe yanlısının, 'AB yanlısı'nı düşman gibi görmesine şaşmamalı. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Almanya da hatadan döner?

Abdülhamit Bilici 2009.11.14

Bir Alman siyasetçiyle, hele Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine haksız bir şekilde karşı çıkan Hristiyan Demokrat Birlik(CDU) partisi mensubu bir isimle sohbete oturup, kavga etmeden diyalogu bitirmeniz hiç kolay değildir.

4 günlük kapsamlı bir ziyaret için ülkemize gelen Hessen Eyaleti Başbakanı Roland Koch ile yapacağımız görüşmenin de farklı olmasını beklemiyordum.

Çünkü söz dönüp dolaşıp, şu anda Almanya'yı koalisyon ortağı CSU ve Hür Demokratlarla birlikte yöneten CDU'nun Türkiye politikasına gelecek. Ardından savunanların da ne olduğunu tam olarak bilmediği 'imtiyazlı ortaklık' tartışması başlayacak ve bir sağılar diyalogu da neticesiz ve belki de karşılıklı kırınglıklarla sona erecekti.

Ancak hayret verici biçimde, görüşmede kavga çıkmadığı gibi, çok sağlıklı bir diyalog zemini ortaya çıktı. Zaman'ın İstanbul'daki akıllı merkez binasında bir kahvaltıda ağırladığımız için bizim nazik olmamız gerekiyordu. Bu, misafirperverliğin birinci kuralıydı. Bir gazeteci olarak söylenmesi gereken her şeyi ifade etmek de nezaketi asla elden bırakmadık. Ama buluşmanın verimli geçmesinin nedeni, bizim nazikliğimizden çok misafirin tutumunda saklıydı.

22 yıldır seçim bölgesinde liste başı olarak seçimi kazanan ve 10 yıldır Almanya'nın ekonomik kalbi sayılan Hessen Eyaleti'nin başbakanlığını yapan Roland Koch, en kritik konuda çok önemli özeleştiriler yaptı. Genel Başkan Angela Merkel'in yardımcısı olarak parti içinde büyük bir ağırlığa sahip olan ve geleceğin potansiyel liderlerinden biri olarak görülen Koch'un, ders vermeye değil, dinlemeye anlamaya geldiği her halinden belli oluyordu.

Bu özeleştirilerden ilki, Alman siyasetçiler olarak Türkiye hakkında yaptıkları açıklamaların, orada yaşayan Türkler üzerinde ne kadar olumsuz etki yaptığını görememiş olmalarıydı. Türkiye aleyhtarı bu demeçler, doğal

olarak Türk basınına çok olumsuz şekilde yansıyor ve olayları Türk medyasından takip eden Almanya'daki Türk toplumu da bundan çok olumsuz etkileniyordu. Zaman, Hürriyet, Sabah gibi Almanya baskıları olan gazetelerin yayın yönetmenlerini heyetine dahil etmesi ve her birinin merkezini ziyaret ederek yayın kadrolarıyla vakit geçirmesi bu soruna çare arayışının işaretiydi.

Bu arada, Hürriyet'e yaptığı ziyarete ilaveten, Roland Koch'un Aydın Doğan ile öğle yemeğinde baş başa görüşmesi, herhalde Almanya'nın Doğan Grubu'na gösterdiği ayrıcalığın işaretiydi. Bu konuda maalesef başka örnekler de var. Zaman Avrupa'nın Yayın Yönetmeni Mahmut Çebi'den dün öğrendiğimiz bir bilgi de Almanya'nın Türkiye konusunda zorlandığı bir noktayı hatırlatıyordu. Alman elçiliği, rutin olarak hazırladığı medya özetlerinde Zaman'a yer vermiyormuş.

Misafirimizin ikinci önemli özeleştirisi, Türkiye'nin AB üyelik süreciyle ilgiliydi. CDU'nun iki numaralı isminin, partisi adına bu konuda yapılan açıklamaların, Türkiye'nin stratejik önemini yeterince anlamamaktan kaynaklandığını söylemesi çok anlamlıydı. Bu aynı zamanda, dış politikada yükselen grafiğin Türkiye'ye bakışı değiştirdiğinin de göstergesiydi.

Alman siyasetçi şöyle diyordu: "İkili ilişkilerimizin değerini ve Türkiye'nin kültürler ve medeniyetler arasındaki stratejik konumunu anlamamak hataydı." Koch, Başmüzakereci Egemen Bağış'la yaptığı görüşmede, "Türkiye'nin tam üyelik kararının daha sonraki yönetimlerin işi olduğu, dolayısıyla bu konuda birbirimizi incitmeyelim" mutabakatına vardıklarını aktardı.

CDU tek başına Almanya'da iktidar olsa belki Türkiye'nin üyelik sürecini durdurur. CDU'nun da parçası olduğu önceki hükümet de şimdiki hükümet de prensip olarak Türkiye ile üyelik müzakerelerinin sürmesine itiraz etmiyor. Bu gerçekler ışığında, Merkel'in Türkiye aleyhtarı çıkışlarının, ikili ilişkileri bozmaktan başka işe yaramadığını misafirimize ifade ettik. Verdiği tepkiden, bu eleştiriye haklı bulunduğu izlenimi edindim.

Daha önce de hatasını itiraf etme becerisi göstermiş bir siyasetçi Koch. 2008'deki seçimlerde "suça karışmış göçmen gençlerin sınırdışı edilmesini" seçim malzemesi yapmış. Çifte vatandaşlığa karşı imza kampanyası başlatmış. Hatta bu yüzden aşırı sağcı gibi suçlamalara muhatap olmuş. Ama bu hareketlerinin yanlış olduğunu anlayınca, "hatalarımdan öğrendim" diye itirafta bulunmuş.

Ümit edelim, Başbakan Roland Koch'un özeleştirileri, partisine ve Merkel'e de örnek olsun. Böylece ilişkilerdeki gereksiz gerilim arkada kalsın.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bir dışişleri bakanının Dersim infazı!

Abdülhamit Bilici 2009.11.18

CHP'nin diplomasi kökenli Genel Başkan Yardımcısı Onur Öymen'in demokratik açılıma karşı çıkarken Dersim katliamını savunması, yakın tarihin karanlık bir sayfasının tekrar açılmasına yol açtı.

Öymen'in yaklaşımı, CHP'nin genlerine sinmiş olan zihniyeti bir daha su yüzüne çıkarırken, şaşılacak şekilde bu partinin en büyük destekçi kitlelerini oluşturan Aleviler arasında gecikmiş bir sorgulama sürecini de tetikledi.

Bu vesileyle Dersim'de yaşananlar tekrar hatırlanıyor; tarihçiler olayı anlatıyor. Hadisede Atatürk'ün ve CHP'nin rolü tartışılıyor. Olaylara şahitlik edenlerin hatıraları hatırlanıyor.

Bu çerçevede gündeme gelen isimlerden biri de eski Dışışleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil oldu. Çağlayangil, hatıraları Atatürk'ten İnönü'ye, Celal Bayar'dan Menderes'e, Demirel'den Özal'a tüm yakın tarihi kapsayan bir isim.

Konuşurken, "Ben 3 padişah, 5 cumhurbaşkanı gördüm." diye söze başlayan Çağlayangil'in hatıra kitabını geçen yıl alırken, daha çok onun dış politikayla ilgili anlatacaklarını okurum diye düşünmüştüm. Çünkü Çağlayangil, Demirel hükümetlerinde 10 yıl bu ülkenin dışışleri bakanlığını yapmış bir isimdi.

Ankara'ya ilk kez 1925'te gelen, Emniyet Genel Müdürlüğü'nde aday memur olarak göreve başlayıp genel müdür yardımcılığına yükselen, Adalet Partisi'nde siyasete girip bakan olmadan önce 15 yıl valilik yapan Çağlayangil'in hatıraları, yakın tarihin bir özeti gibi.

Çağlayangil, Atatürk'ün meşhur trenine binen; koca koca devlet adamlarının büyükbaş-küçükbaş diye tasnif edildiği Yassıada günlerini yaşayan; son zamanlarda sıkı bir Türkiye muhalifi olan Fransız Cumhurbaşkanı d'Easting'le Kıbrıs müzakereleri yapan; Tito ile görüşen ve 12 Eylül darbesi sonucu Zincirbozan'ı yaşayan biri.

Çağlayangil, 1937 Dersim isyanının lideri Seyit Rıza'nın Elazığ Buğday Meydanı'ndaki idamını bizzat organize edecek kadar kritik olayların içinde biri. O zaman yaşananları okuyunca, demokrasi ve hukuk devleti açısından yaşadığımız sorunların maalesef pek değişmediğine insan üzüyor. Anlatılanlar, bizde yargının nasıl eskiden beri sağlıklı bir çizgiye giremediğinin delilleriyle dolu.

Atatürk, Dicle üzerindeki Singeç Köprüsü'nü açmak için trenle Elazığ'a gelip karayoluyla bölgeye gidecek. Bu arada Dersim isyanı bastırılmış. Seyit Rıza ve arkadaşları yakalanmış, Elazığ'da yargılanıyorlar. Beyaz donlu 6 bin adam Elazığ'a dolmuş, Atatürk'ten Seyit Rıza'nın bağışlanmasını isteyecek. Zamanın emniyet genel müdürü, o zaman birlikte çalıştığı Çağlayangil'e, Atatürk pazartesi günü Elazığ'a varmadan infazların yapılmasını emrediyor. Hafta sonu yargılama imkânı yok, ama mecburlar. Üstelik Elazığ savcısı kurallara uyan biri.

Çağlayangil'in arkadaşı olan savcı yardımcısı, çözümü buluyor: "Sen valiye söyle. Savcı rapor alıp gitsin. Ben senin istediğini yaparım." Yani tatil günü mahkeme toplanacak ve infazlar yapılacak. O bölgede temyiz hakkı da yok. Abdullah Paşa, sıkıyönetim komutanı olarak kararı tasdik edecek, o kadar. Çoktan, altında "Yukarıdaki karar tasdik olunur." yazılı boş kâğıda imza atmış. Pazar geces, araba farlarıyla aydınlatılarak duruşma yapılıyor. Hâkim "dinleyici yok" deyince, onlar da bulunuyor. Nihayet mahkeme kararını veriyor; bir Çingene'ye adam başı 10 lira verilerek infazlar yerine getiriliyor ve Atatürk gelmeden iş bitirilmiş oluyor.

Çağlayangil, hiçbir tarafından tutulamayacak bu tür tuhaf yargı süreçlerini yaşamış ve darbelerin tokadını yemiş biri olarak, hatıratında bunlardan çıkardığı dersleri de yazmış. Altını çizdiği en önemli nokta, zorla hiçbir meselenin halledilemediği. "27 Mayıs, Yassıada, 12 Eylül... Kaba kuvvetle bir yere varılmaz. Osmanlı'da 200'ün üstünde sadrazam gelmiş, 67'si asılmış, bir o kadarı alaşağı edilmiş. Hepsinin gerekçesi, memleket uçuruma yuvarlanıyordu, bunu müdahale kurtardı. 110 defa bu kurtarma tekrarlanmış. Bu ne biçim davadır ki, 110 defa kenarına geliyorsunuz, içine yuvarlanmıyorsunuz veya iyileşmiyorsunuz?" Atatürk'ün, Cumhuriyet'i yönetirken askeri hep kışlada tutmayı düşündüğünü söyleyen Çağlayangil, "Türkiye'nin temel sorunu ya da benim Yassıada macerasından çıkardığım ders bu." diyor. Hâlâ yaşanan bu acılardan ders çıkarmayanların olması çok acı değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Azınlığı öldür, Batı'yı kazan!

AK Parti'yi iktidardan uzaklaştırmayı kafaya koymuş çevrelere kalsa, onların en mümeyyiz vasfı bağımsız olmaktır. Sloganlarına baksanız, "Tam bağımsız Türkiye" derler. AK Parti ve Gülen Hareketi gibi hasımlarına en fazla dış biledikleri husus da bu hareketlerin dışarıyla bağlantılarıdır. Sakıncalıdır, çünkü kökleri dışarıdadır. Ama kendileri iliklerine kadar bağımsız ve bağlantısızdır.

Meselenin içyüzünü bilenler, bu çevrelerin başkaları hakkında dile getirdiği 'kökü dışarıda' argümanların koordine edilmiş bir karalama kampanyasından ibaret olduğunu, kendileriyle ilgili 'bağımsızlık' böbürlenmesinin de temelsiz bir iddiadan ibaret olduğunu iyi bilir. Sözde Amerika'ya dış bileyen bu çevrelerin, darbe senaryolarına Washington'dan onay almak için ne kadar yüz suyu döktükleri, onay alamayınca da nasıl büyük hayal kırıklığı yaşadıkları artık herkesin malumu.

'Taksim'de kanlı bomba', 'Anayasa Mahkemesi başkanına suikast' gibi, Hudson Enstitüsü'nde konuşulan senaryoları unuttuk mu? Ya da "PKK'lılar seçim öncesi teslim edilmesin, AK Parti'ye yarar" gibi vatanseverlikle asla bağdaşmayacak beyanlar hafızalardan silindi mi?

Sürekli bir dış onay peşinde olduklarını kendileri inkâr etse de Washington'da Türkiye adına dönen kulislere bilen isimler, bu çabaları çoktan deşifre etti. Bir dönem ABD'nin Ankara büyükelçiliğini yapan Morton Abramowitz, Türkiye'de AK Parti'yi iktidardan uzaklaştırmayı kafaya koyanların sık sık Washington'a gelerek, hükümetin ayağının altındaki halının çekilmesi ricasında bulunduğunu açıkça yazmıştı.

Bu çevrelerin içeride ve dışarıda kullandığı taktik, birbirinin tam zıddı. İçeride yaptıkları propaganda, AK Parti'nin Batı'nın taşeronu olduğu yönünde. AK Parti'nin reformları yüzünden misyonerler her yerde cirit atıyordu; Müslüman gençler akın akın din değiştiriyordu; ülke toprakları dönüm dönüm yabancılara satılıyordu; her yerde yeni yeni kiliseler açılıyordu.

Ama aynı çevrelerin Batı başkentlerindeki söylemi ise bunun tam tersiydi. İçeride 'Baticı' diye suçladıkları iktidar, dışarıda Batı karşıtı ve İslamcı diye yaftalanıyordu. AK Parti'nin gizli ajandasının olduğu, laikliğin elden gittiği, Türkiye'nin hızla İran'a benzediği, Batı'dan yüz çevirdiği, ülkenin faşizme kaydığı, modern kadınların ve azınlıkların artan dinî baskıdan rahatsız olduğu tekrarlanıp duruyordu.

O kadar tuhaf ki, Türkiye'nin Batı'ya sırtını döndüğünü iddia edenlerle; hükümetin Batı'nın planlarını icra ettiğini söyleyenler aynı isimlerdi.

Taraf Gazetesi'nin deşifre ettiği Mart 2009 tarihli 'Kafes Eylem Planı', bu çevrelerin Batı'yı ikna etme çabalarının sadece propagandayla sınırlı olmadığını, bu argümanlarını destekleyecek hadiseleri bizzat oluşturmayı da kapsadığını kanıtlıyor. Ergenekon tutuklusu emekli Binbaşı Levent Bektaş'ta ele geçirilen planın öncelikli hedefi, Batı'yı hükümete düşman etmek.

Onlara göre, Batı'nın AK Parti hükümetini gözden çıkarmasını ve bunu yapacak cuntacılara onay vermesini sağlamanın en kestirme yolu, Türkiye'nin faşizan bir İslami çizgiye kaydığını uygulamalarıyla göstermek. Ayışığı, Yakamoz, Eldiven gibi darbe girişimlerinin, Batı'dan onay alınamadığı için akim kaldığını gören yeni kuşak cuntanın durumdan çıkardığı vazife bu. Batı'nın birinci dereceden dikkatini çekecek azınlıklara yönelik suikastlar yapmanın, ısrarla gayrimüslimleri hedef almanın ve bunları AK Parti ve İslamî grupların üzerine atmanın başka ne amacı olabilir?

Gerçekten de eylem planı baştan sona, gayrimüslimleri hedef alıyor. Gayrimüslimlerim isim ve adreslerinin tespiti, Agos Gazetesi civarına bomba, gayrimüslim mezarlıklarına saldırı, gayrimüslim işadamı veya sanatçıları kaçıрма, Adalar vapuruna bomba, azınlık mahallelerinin duvarlarına tehdit yazıları... Batı'dan darbe planlarına

onay koparabilmek için kendi hükümetine, kendi toplumuna savaş açmak; kendi vatandaşlarının canına kıymak, ne kadar bağımsızlıkçı ne kadar milliyetçi siyaset beyler... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Batı neden Erdoğan'ı eleştiriyor?

Abdülhamit Bilici 2009.11.25

AK Parti Hükümeti'nin anti-demokratik komplolarla karşı karşıya olduğu günlerde, New York Times, Washington Post ve Guardian gibi muteber gazeteler başyazılarında açıkça demokrasiden yana tavır aldı.

Yeri geldi, Erdoğan'ın Türkiye'yi İran'a benzetmeye çalıştığı iddialarına prim verilmemesi gerektiğini yazdılar. Yeri geldi, Ankara'daki demokrasi karşıtı gelişmelere seyirci kalan Beyaz Saray'ı gafletle suçlayıp harekete geçmesini istediler. Ancak Köşk krizi ve kapatma davası gibi en kritik süreçlerde AK Parti'ye büyük destek veren uluslararası medyada, son günlerde Erdoğan ve partisi hakkında gittikçe yükselen bir eleştiri dozu dikkat çekiyor.

Bu tür yazıların sonuncusu, Washington Post'un başyazısıydı. AK Parti ve Erdoğan hakkında çok olumsuz bir tablo çizen yazının başlığı içeriği özetliyordu: "İslamcı hükümetin demokratik ilkelere bağlılığı şüpheli". Başbakan Erdoğan'ın, son seçimi çaldığı söylenen Ahmedinejad ve Darfur katliamıyla suçlanan Ömer Beşir gibi liderler hakkındaki olumlu sözleriyle başlayan eleştiriler, Doğan Grubu'na kesilen vergi cezası ve Ergenekon operasyonu çerçevesinde yaşanan hukuk ihlalleriyle devam ediyordu. Tabii, yazıda Erdoğan'ın İsrail'i hedef alan eleştirileri ihmal edilmemiş. Batı medyasında, baştan beri katıksız AK Parti karşıtları da var. Burada kastettiğimiz, ilgililerin yakından bildiği Rubin, Pipes ya da Çağaptay gibi isimler değil. Mesele, kritik zamanlarda AK Parti'ye ciddi destek verenlerin, bugün neden tavır değiştirdiği. Bu, ciddiyetle üzerinde durulması gereken bir soru. Bunun nedeni, malum lobilerin devreye girmesi mi? AK Parti'nin iç ve dış politikada attığı bazı adımlar mı? Yapıp ettiklerini dünyaya anlatmakta zorlanması mı? Aşırı özgüvenle bazen sözün, eylemin önünden gitmesi mi? Yoksa bu ihtimallerin bir kesişimi mi?

AK Parti'nin dış politika alanında deneyimli isimlerinden biri, bu sorunun cevabı üzerine konuşurken, önemli bir noktaya dikkat çekti: Batı basınındaki eleştirilerin artmasının tek nedeni olmasa da en önemli sebebi, İsrail'le ilişkilerin kötüleşmesi. İsrail'le ilişkiler kötüleşince, uluslararası medya Sudan'dan İran'a birçok konuya farklı bakıyor ve bunların olumsuz etkisi katlanıyor. Ona göre, olumsuz algının oluşmasında, hesaplanmadığı halde üst üste gelen olayların da etkisi vardı: İsrail'le tatbikatın iptalinden hemen sonra, gösterişli bir törenle Suriye'ye vizenin kaldırılması; Irak'la ortak bakanlar kurulu toplantısı yapılması ve ardından Erdoğan'ın İran ziyareti.

Erdoğan ve AK Parti'ye bakışın değişmesinde İsrail'in ne kadar etkili olduğunu, bizzat İsrailli liderlerin değerlendirmelerinde de görmek mümkün. Türkiye, her gün yeni bir darbe planıyla boğuşurken, İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres'in orduya övgü yağdırması anlamlı değil mi? Amerikan savunma dergisi Defense News'ün "Erdoğan ülkesini İsrail'le ortaklıktan uzaklaştırıp radikal İslam'a doğru mu götürüyor?" sorusuna, Peres şu cevabı veriyor: "Türkiye dünya üzerinde, demokratik olmayan bir kurumun, yani ordunun, demokrasiyi korumakla görevli olduğu tek ülkedir. Gerçekten de öyleydi. Ancak ordunun rolü değişti. Şimdi soru, Erdoğan'ın Müslüman nüfusunu demokrasiye doğru mu götüreceği, yoksa demokratik güçlerin daha İslamcı bir devlet mi isteyeceğidir."

Halbuki aynı Peres, 2 yıl önce yaptığım röportajda, AK Parti'yle ilgili bu kaygıları reddediyordu: "İki açıdan endişeler yersiz. Bir kere Erdoğan, İslami değil, laik hükümetten yana olduğunu deklare ediyor. Beyanattan kuşku duyulabilir. Yalnız bir kişinin beyanatından daha önemlisi yaptıklarıdır. Erdoğan, bir fanatik gibi mi davranıyor? Erdoğan döneminde, Türkiye'nin İsrail ile ilişkilerini sürdürüyor olması bile tek başına onun nasıl bir anlayışa sahip olduğunun en iyi delili." (Zaman, 1.9.2007)

İsrail'in haksızlıklarını eleştirmeye devam etsek de uğruna bu haksız imajı kazandığımız İran'ın, neden nükleer krizin konuşulacağı ilk toplantının İstanbul'da yapılmasına dahi razı olmadığını sorgulayabiliriz. Ergenekon'dan Doğan Grubu'na kesilen vergi cezasına Batı basınında çıkan eleştirilerde birçok eksik ve yanlış olduğu kesin. En azından objektifliğini koruyan çevrelerle daha etkin iletişim kurulamaz mı? Türkiye'de bütün taşların yerinden oynadığı bir zamanda, AK Parti'nin "Batı medyası bildiğini yazsın" deme lüksü var mı? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Davutoğlu Yeni Osmanlıcı mı?

Abdülhamit Bilici 2009.11.28

Salı günü bir gazetemizde, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'na atfen yayınlanan manşet ilginçti.

Davutoğlu, AK Parti'nin Kızılcahamam kampında dış politikayı anlatmış ve Afrika açılımından Hillary Clinton'la yaptığı sohbe kadar birçok detay vermişti.

Manşet olacağını bilse, "Sarkozy, kafasını kaldırdığı her yerde Türk bayrağı görecektir" tonunda konuşur muydu bilemiyorum. Ama anlattıklarının çoğu, değişik ortamlarda gazetecilerle paylaştığı hususlardı.

Şaşırtıcı olan, bakanın, başkaları ifade ettiğinde karşı çıktığı Yeni Osmanlılık kavramını sahiplenmesiydi. Haber de şöyleydi: "Davutoğlu ilk kez Türkiye için 'Yeni Osmanlı' nitelemesinde bulundu: 'Osmanlı'dan kalan bir mirasımız var. Yeni Osmanlı diyorlar. Evet, Yeni Osmanlı'yız. Bölgemizdeki ülkelerle ilgilenmek zorundayız...'"

Bakanın, çokça spekülasyon yapılan 'Yeni Osmanlılık'ı kabul etmesi bana tuhaf geldi. CIA'nin gölge kuruluşu diye ünlenen Stratfor adlı düşünce kuruluşunun başkanı George Friedman'ın, Türkiye için çizdiği yol haritasına 'Yeni Osmanlı' adını vermesinden sonra kavram iyice şaibeli hale gelmişti. Friedman'a göre, Türkiye imparatorluk olarak geri dönecekti. Hindistan, hatta Çin gerileyecek; Türkiye yükselecekti. Ama bunun için Türkiye yüzünü AB'den İslam dünyasına çevirmeliydi. Kimilerine göre, bu BOP'un yeni versiyonuydu.

Davutoğlu'nun, bu tartışmaların ne kadar farkında olduğunu, Lübnan gezisinde bizzat görmüştüm. Bakan, ülkenin önde gelen gazetecileriyle 2 saati aşkın bir süre konuştu. Davutoğlu, hocalıktan gelen alışkanlığıyla düşüncelerini zevkle anlattı. Gazeteciler de Türkiye'nin bölge vizyonunu nefessiz dinledi.

Sohbetten hatırımda kalan en önemli nokta, Davutoğlu'nun söze, izlenen politikanın 'Yeni Osmanlılık' olmadığını vurgulayarak başlamasıydı. Osmanlı mirası elbette önemliydi. Ama şimdi yeni şartlar vardı. İçişlerine karışmama ve her ülkenin eşitliği, iki zorunlu prensipti. Mevcut sınırlara saygı şarttı. Yapılması gereken, sınırları resmen değiştirmek değil; onları, insan, mal ve fikirlerin geçişine izin vermeyen duvarlar olmaktan çıkarmaktı.

Nitekim Davutoğlu, Libya gezisinde bir açıklama yaparak habere itiraz etti. İçeride veya dışarıda hiçbir zeminde 'Yeni Osmanlıcılık' diye bir tabir kullanmadığını söyledi.

Elbette bu, Osmanlı'nın dış politikada görmezden gelindiği veya gelineceği anlamına gelmiyor. Diplomasinin merkezine, Türkiye'nin tarihî, kültürel derinliğini yerleştiren Davutoğlu bir yana, sol kökenli bir isim olan

rahmetli Dışışleri Bakanı İsmail Cem bile Osmanlı mirasının ciddiye alınmasından yanaydı. Cem, 'Yeni Yüzyılda Türkiye' kitabında, Türkiye Cumhuriyeti'nin geleneksel dış siyasetinin Osmanlı geçmişine hüürnetsizlik ettiğini belirtiyor ve onun coğrafyasından kendini soyutlamasını yadırgıyordu. Dış politikaya tarihî ve kültürel bir boyut kazandırmayı hedeflediğini söyleyen Cem, çok kültürlü, çok kıtalı, çok dinli Osmanlı tecrübesine vurgu yaparak, İslamcı-laik, Avrupalı-Asyalı, Doğulu-Batılı gibi ayrımların Türkiye için geçersiz olduğunu düşünüyordu.

Daha AK Parti iktidara gelmeden, Aksiyon Dergisi'nde (9 Şubat 2002) 'Mecburi istikamet Osmanlı mirası' diye bir kapak hazırlamış ve o gün sade bir akademisyen olan Davutoğlu ile dosya için konuşmuştum. Ahmet Hoca, Türkiye'nin Batı'da Doğulu, Doğu'da Batılı gibi görölmekten kurtulmak için kendi tarihi ve kimliğiyle yüzleşmesini zorunlu görüyordu. Ancak bunun için Osmanlı taklitçiliğini aşan bir formül öneriyordu: "Batı'dan bakıldığında, o dünyanın insan hakları, demokrasi ve ekonomik standartlarına uyan; Doğu'dan bakıldığında ise dini, millî kimliğini aşağılık kompleksi taşımadan Batı'ya taşıyan bir ülke olmak."

Türkiye, elbette tarihiyle ve kimliğiyle barışıyor, barışacak. Ama bunu, başkalarının yüklediği misyonlar üzerinden değil, kendi tanımları üzerinden yapacak. Bu arada, Kızılcahamam kazasının, Davutoğlu'nun zevkli sohbetlerini bitirmemesini umarım.

Bütün okurların Kurban Bayramı'nı tebrik ediyorum. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Doğan Grubu'nun Hindistan atağı!

Abdülhamit Bilici 2009.12.02

Haydarabad-Tarihin en renkli, en gizemli olaylarına şahitlik eden bir şehrin oldukça تنها bir köşesinde, dijital medya, gazetelerin geleceği ve internet medyası gibi post-modern konuları konuşmak oldukça ilginç.

120 ülkedeki 18 binden fazla medya kurumunu çatısı altında toplayan Dünya Gazeteler Derneği (WAN)'nin 2009 zirvesine ev sahipliği yapan Haydarabad'dayız. Bir zamanlar, sürgündeki Osmanlı hanedanının kızlarıyla evlenerek şanlarını yücelten Türk asıllı Nizamlar tarafından yönetilen bağımsız bir devlet olan Haydarabad. 1956'da bu konumunu kaybeden şehir, bugün Hindistan'ın 28 eyaletinden biri olan Andhra Pradesh'in başkenti. Hindistan'ın önemli 5 metropol şehrinden biri. Bir eyalet diyoruz, ama bu, 1,3 milyar nüfuslu Hindistan'ın bir eyaleti. Dikkat edin, nüfusu Türkiye'den fazla: 80 milyon. Ülkenin bilgi teknolojisi üslerinden biri aynı zamanda. 25 haber kanalı ve onlarca günlük gazetesiyle ülkenin önemli medya merkezlerinden. Görme imkânımız olmadı, ama Hollywood'la yarışan, Bollywood'la rekabet eden bir sinema merkezi olduğu da söyleniyor.

Doğu'dan ve Batı'dan gazetecileri ve medya patronlarını bir araya getiren toplantı, yükselen Doğu ile yavaş yavaş gerilemeye başlayan Batı'yı birlikte görmek için de iyi bir fırsattı. Batılı gazeteciler, düşen tirajlardan, küresel krizin reklam gelirlerine etkisinden yakınırken, Asya'da gazetelere ilişkin tüm göstergeler yükselişteydi. Dünyadaki gazete satışlarının yüzde 60'ı 3 Asya ülkesindeydi: Japonya, Çin, Hindistan. Asyalı gazeteciler, gelir ve okuryazarlık oranındaki artışa paralel olarak pazarın daha da büyümesini bekliyordu.

Hemen yanı başımda oturan, Sakshi isimli gazete ile bir haber kanalının Haydarabadlı yöneticisinin anlattıkları, Doğu-Batı farkını tüm çıplaklığıyla ortaya koyuyordu. Bir sene önce kurdukları gazete, 1,2 milyon tiraja ulaşmıştı. Haydarabad'da konuşulan Telegu dilinde yayınlanan gazete, 23 ayrı bölge için baskı yapıyor; Hindistan'ın Bombay, Yeni Delhi gibi önemli şehirlerinde satılıyor ve iyi kâr ediyordu. 4 centten satılan (Hindistan parasıyla 25 rupi) gazete, gelirinin yüzde 65'ini reklamdan elde ediyordu. Halbuki Batı'daki durumu

anlatan grafiklerde, Amerika'da reklam gelirlerinin yüzde 40, Avrupa'da yüzde 16 düştüğü görülüyordu. Böyle giderse, ancak 2013'te, 2008 rakamları belki yakalanacaktı. Bu kara tablo yüzünden Batılı patronların ortak sloganı, 'internette bedava gazeteye son'.

Bu yılki toplantının çarpıcı başlıklarından biri de misyon ile işin gerekleri arasındaki çelişki. Medyanın özgür ve bağımsız olması gerekiyordu, ama böyle olunca devletle, askerle, reklam verenle karşı karşıya geliyordu.

Bu açıdan ciddi sorunlar yaşayan Rusya, Zimbabve, Guatemala, Pakistan, Fas, Çin gibi ülkelerden meslektaşlarımızın yaşadıklarını dinlerken, zihinlerimizde Türkiye'de yaşananlar canlandı. Mesela Guatemalalı gazeteci Jose Rubber Zamora'nın darbelere ve siyasî kokuşmuşluğa karşı verdiği mücadele sırasında yaşadıkları tüyler ürperticiydi. 6-7 kez ölümden dönmüştü. Evi bombalanmış; 14 asker evine girip eşini kaçırmış; devlet ve asker tüm reklam kaynaklarını kurutmuş; asker aleyhine 50 dava açmış; kaçırılıp aşırı dozda ilaç verilerek şehir dışına atılmış... Ama Jose yılmamış, daha çok abonelerin desteğiyle yayına devam ediyor.

Tabii, ifade özgürlüğü adına bu kahramanlık örneklerinin anlatıldığı ortamda ironik olan, Doğan Grubu'nun vergi meselesini buraya da taşıması ve WAN gibi bir kurumun da konuya bu grubun penceresinden bakarak adeta Türkiye'yi, Zimbabve, Rusya gibi ülkeler arasında göstermesiydi. Ayrıca WAN tarafından resmî açıklama yapılmadan önce, yönetimde bulunan Ertuğrul Özkök'ten çıktığı anlaşılan habere göre, WAN'ın, Ergenekon sanıkları Mustafa Balbay ve Neriman Aydın'ı da savunduğu anlaşıyor.

Sabah, Star ve Zaman'dan toplantıya katılan Ergun Babahan, Bülent Keneş, Salih Memecan, Yavuz Baydar, Suna Vidinli ile birlikte WAN'ı bu tavrından dolayı yazılı ve sözlü olarak protesto ettik. Umarız, bizim de üyesi olduğumuz saygın bir kurum olan WAN, yanlışından döner ve sadece Doğan penceresinden Türkiye'ye bakmaktan vazgeçer.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsviçre, Suruş'u haklı çıkardı!

Abdülhamit Bilici 2009.12.05

İsviçre'nin minare yasağı, beni 7 yıl önce İstanbul'da yapılan AB-İKÖ ortak toplantısına götürdü. AK Parti iktidara gelmemiştir. Etkinlik, İsmail Cem'in vizyoner girişimlerinden biriydi.

Siyasi liderleri bir araya getiren zirve öncesi düzenlenen bir panelde, Müslüman ve Batılı aydınlar gündemdeki konuları tartışmışlardı. Henüz 11 Eylül felaketinden birkaç ay geçtiği için konular, İslam, insan hakları, şiddet gibi başlıklar etrafında dönüyordu.

11 Eylül atmosferinde İslam ve Ortadoğu üzerine yaptığı hayli önyargılı yorumlarıyla öne çıkan Prof. Bernard Lewis de konuşmacılardan biriydi. Uzun zaman geçmesine rağmen yaptığı bir analiz hâlâ hafızamda.

Farklı medeniyetlerin bir arada yaşama tecrübelerini değerlendiren Prof. Lewis, İslam dünyası ile modern Batı'yı karşılaştırıyordu. Ona göre, İslam medeniyetinin bu konudaki modeli, Osmanlı'da mükemmel formuna ulaşmıştı.

Formülün özü, farklı dinî topluluklara tanınan grup haklarıydı. Belki Müslümanlar birinci sınıftı, ama Osmanlı millet sistemi, diğer dinî gruplara otonomi tanıyor ve kendi içinde büyük haklar veriyordu. Farklı Hristiyan mezheplerin ve Yahudilerin ibadetleri, ibadethaneleri, mezarlıkları, dilleri, örf ve âdetleri dokunulmazdı. Medeni

hukukla ilgili birçok konuya bile kendi içlerinde karar veriyorlardı. Lewis, bu formülün o günkü dünyanın en parlak modeli olduğunu itiraf ediyordu.

Ancak ona göre, modern Batı vatandaşlık modeli ile Osmanlı'yı geride bırakmıştı. Zira vatandaşlık modeli, laikliğe dayandığından hiçbir dini diğerinden ayırmıyor ve önceki modelde dinî gruplara tanınan hakları, bütün vatandaşlara yayıyordu. Ona göre, İslam dünyasının yaşadığı krizin kaynağı da bir zamanlar oldukça ilerici olan kendi modelini yenileyememesi ve Batı'nın ürettiği modelin gerisinde kalmasıydı.

Batı modelini en ileri düzeyde uygulayan İsviçre'de minarelerin referandumla yasaklanması, Lewis'in daha ilerici olduğunu iddia ettiği Batı'nın bir arada yaşama modelini yerle bir etmiş durumda. Çünkü bu kararla İsviçre, çoğu bu ülkede doğmuş 350 bin Müslüman vatandaşının temel haklarından birini yasakladı. Ezan sesine zaten izin vermeyen ülke, şimdi minareleri de yasaklıyor. Belki de sıra yarın camilere gelecek.

Kuşkusuz İsviçre'de alınan bu karar, ne tüm İsviçrelileri ne de bütün Batı'yı temsil ediyor. Nitekim İsviçre'nin içinden ve Batı'dan karara tepkiler çıkıy gibi.

Ancak İsviçre gibi Batı'nın en batısı denebilecek bir ülkede yüzde 57 gibi bir oranla dinî bir hakın yasaklanması; vatandaşlık kavramının anavatanı Fransa'nın Cumhurbaşkanı Sarkozy'nin bu yasağı savunması; Hollanda'da benzer bir girişimin son dakikada önlenmesi ve yıllardır Avrupa'da farklı olanların yaşadığı ayrımcılık örnekleri, Lewis'in savunduğu ilerici Batı modelinin ciddi bir krizle karşı karşıya olduğunu gösteriyor.

Başta desteklediği İran devriminin, bugün aldığı şekle yönelttiği ağır eleştirilerle tanınan İranlı entelektüel Abdülkerim Suruş, Batı'daki bu geri gidişi sekülerizmin yaşadığı büyük krize bağlıyor. Laikliğin, bir din haline gelerek, bütün dinlerin mensuplarına eşit davranmak yerine, onlarla savaşa başladığını düşünen Suruş, büyük krizi şöyle anlatıyor: "Sekülerizmin, bir din haline gelerek dinlere savaş açması değil, dinleri sindirmesi bekleniyordu. Dinlere itirazın temel nedeni, örneğin, İslam'ın Hristiyanlara, Yahudilere eşit davranmaması, Müslümanlara tanıdığı bazı hakları diğerlerine vermemesi değil miydi? Şayet sekülerizm de aynı şekilde davranmaya başlıyor ve seküler olmayanları bazı haklardan men ediyorsa, başladığımız yere dönmüş oluyor."

İsviçre örneği ve Avrupa'da Türkiye'ye yapılan din temelli muhalefet gibi gelişmeler gösteriyor ki, ya Prof. Lewis'in övdüğü Batı modeli, ya baştan beri bir ütopya idi ya da Batı herkese eşit hak tanıyan vatandaşlık sisteminden geri adım atıyor. Lewis ve benzerleri, din adına terör yapan El Kaide vakası için 'İslam'ın Krizi' demişti. Bu durumda laiklik adına minare yasaklayan İsviçre olgusuna da 'Batı'nın Krizi' demek ve demode ilan edilen kendi bir arada yaşama modelimiz üzerine yeniden düşünmek gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden milat?

Abdülhamit Bilici 2009. 12.09

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile ABD Başkanı Barack Hüseyin Obama arasındaki buluşmanın ardından sıcaklığı atılan manşetlere bakılırsa, iki lider, her konuda mutabık kaldı.

Halbuki görüşme sonrası yapılan açıklamalar biraz daha serinkanlı değerlendirilse, bunun tam da böyle olmadığı görülecekti. Kuşkusuz görüşmede iki liderin mutabık kaldığı noktalar var. Ama iki ülkenin aynı düşünmediği, fikir ayrılığı yaşadığı konular olduğu da muhakkak. Mesela, Ermenistan'la normalleşme sürecinin bundan sonra nasıl ilerlemesi gerektiği noktasında, iki liderin yaklaşımları çok farklı. Obama yönetimi, protokollerin bir an önce TBMM'den geçirilmesini ve Ermenistan sınır kapısının açılmasını istiyor. Ama

Erdoğan, basın önünde yaptığı konuşmada detaylarıyla izah ettiği gibi, protokoller konusunda atılacak yeni adımı, Karabağ'da yaşanacak gelişmelere bağlamış durumda. Erdoğan, bunun için Fransa ve Rusya ile birlikte Minsk Grubu üyesi olan ABD'nin başkanından, Azerbaycan'daki Ermeni işgalini bitirecek çözümü hızlandırmasını istedi.

İki liderin bu konudaki düşüncelerini okumaya çalışan biri için şöyle bir diyalogla karşılaşmak sürpriz olmazdı: "Obama: 1915'te yaşanan olayların 'soykırım' olduğuna inandığım ve seçim kampanyamda söz verdiğim halde Türkiye ile Ermenistan arasında başlayan normalleşme sürecini sabote etmemek için bu kelimeyi kullanmadım. Lütfen, bu süreç tıkanmasın. Protokoller hayata geçsin.

Erdoğan: Kardeş Azerbaycan'ın ve içerideki muhalefetin büyük tepkisine rağmen 30 Ağustos'ta protokolleri imzaladık. Ve söz verdiğimiz gibi Meclis'e sevk ettik. Doğru, Karabağ bir ön şart değil; ama bu aşamadan sonra kararı Meclis verecek. Şayet protokollerin Meclis'ten geçmesini istiyorsanız, Karabağ'da çözüme yardımcı olarak Azerbaycan'a ve muhalefete karşı vekillerin elini güçlendirin. Zira 1 Mart'ta gördük ki; Meclis bazen bizim kararımızı dinlemeyebiliyor." Benzer şekilde, Afganistan'a muharip asker gönderme konusunda da görüşmeden mutabakat çıkması çok zordu. Üçüncü kez ISAF'ın komutanlığını üstlenen Türkiye, baştan beri Afganistan'da sıcak savaşa taraf olmaya karşı. Öyle anlaşıyor ki, Türkiye, baştan beri buradaki sorunun daha fazla askerle ve savaşa çözüleceğine pek ikna olmuş değil. Ama bir müttefik olarak tamamen de sorumluluktan kaçmıyor. Daha çok Afgan askerini eğitme ve ülkenin imarına daha fazla katkıda bulunma sözü veriyor. Yine anahtar meselelerden biri olan İran konusunda da iki tarafın tam mutabık olduğunu söylemek zor. Gerçi Erdoğan, Washington yolunda gazetecilere verdiği demeçte, İran konusunda Amerika'dan farklı düşünmediğini söyledi. Ama en azından temaslarının kamuya açık bölümlerinden çıkan mesajlar bu kadar net değildi.

İran'ın barışçıl nükleer enerji hakkını savunan Erdoğan, Tahran'ın nükleer silah peşinde olduğu noktasında Amerika kadar emin değil. Nitekim konuyla ilgili birçok makalede, Başbakan'ın Guardian'a bu yöndeki iddialar için söylediği 'gossip-dedikodu' sözüne atıf yapılıyor. Erdoğan, sonuna kadar diplomatik sürece şans verilmesi gerektiğine inanıyor. Ayrıca Viyana'daki son oylamada acele edildiği ve ilave yaptırımların işe yaramayacağı kanaatinde.

Tabii bu, hiçbir konuda tam mutabakat olmadığı anlamına gelmiyor. İstisnasız her türlü teröre karşı ortak mücadele edilmesi, bakanların gözetiminde bir fon kurularak ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, Türkiye'nin bölgede oynadığı aktif barış diplomasisini sürdürmesi, Kerkük'e özel statü verilmesi ve enerji projeleri gibi birçok kritik konuda taraflar mutabakat içinde. İşte tam da bu tablo, yani iki ülkenin bazı noktalarda uzlaşıırken, bazılarında farklı düşünmesi, ama buna rağmen ilişkilerin sağlam bir şekilde yürümesi; son Beyaz Saray randevusunun ikili ilişkiler açısından bir milat teşkil ettiğinin göstergesi. Bu değişimin çok önemli nedenleri ve son görüşmenin önemli sonuçları var. Ancak yer darlığından bir sonraki yazıya kaldı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

ABD ile şahsiyetli ilişki dönemi

Abdülhamit Bilici 2009.12.12

Obama ile Erdoğan'ın Beyaz Saray'daki son randevusu, Amerika ile ilişkilerde yeni bir dönemin habercisiydi. İki ülke, bazı noktalarda uzlaşıırken, bazılarında farklı düşünüyordu.

Ama bu durum, ilişkilerin sağlam bir şekilde yürümesine engel olmuyordu.

Zira İsrail'den İran'a, Rusya'dan Suriye'ye birçok önemli konuda Ankara, son dönemde kendine özgü politikalarını sahneye koymasına rağmen bu durum, ABD Başkanı Obama'nın ilk ikili ziyaret için Türkiye'yi seçmesini engellemedi. Üstelik aradan 8 ay bile geçmeden Obama, Başbakan Erdoğan'ı Beyaz Saray'da hem de en üst düzey protokolle ağırladı. Bu tablo, Türk-Amerikan ilişkileri açısından hem ciddi bir normalleşmeye hem de bir dönüm noktasına işaret ediyor.

Birincisi, önce stratejik, sonra model ilişki olarak tanımlanan Türk-Amerikan ilişkileri, bu ziyaretle aslında şahsiyetli ve normal ilişki dönemine girdi. Şahsiyetli bir ilişki, her konuda tam mutabakatla değil, farklı düşüncelere rağmen yürüyen ilişkidir.

Türk-Amerikan ilişkileri, şimdiye kadar ya 'hiyerarşik tam mutabakat' şeklinde ya da Johnson Mektubu sonrasında olduğu gibi 'küslük' içinde ilerledi. Şimdi ise iki olgun taraf arasındaki ilişki tarzının özellikleri öne çıkıyor. Türkiye, birçok alanda kendi özgün politikalarını geliştiriyor. Bu politikaların bazısında ABD ile mutabakat oluyor; bazılarında olmuyor. Ama ilişkiler her iki halde de kopmuyor, gelişerek ilerliyor.

Böylece geçmişte dünya siyasetinde önemli roller üstlenmiş bir ülke olan Türkiye, başkalarının gözünde kukla gibi görünmekten kurtuluyor. Oynadığı bu yeni rolle, Türkiye sadece bölgesi değil, Doğusu ve Batısı ile bütün dünya için önemli bir aktör haline geliyor.

İki, Türkiye, geliştirdiği bu özgün ilişkiler neticesinde Beyaz Saray'da sadece kendisi olarak değil, adeta Ortadoğu'nun ve İslam dünyasının temsilcisi gibi ağırlanıyor. Ele alınan konular içinde ikili ilişkiler küçük bir yer tutarken, İran'dan Afganistan'a, Filistin'den Suriye'ye bölgenin tüm kritik konularının konuşulması, bunun en açık göstergesi. Türkiye, bu rolü bölgeye rağmen veya birilerinden rol çalma psikolojisiyle oynamadığı gibi, bir ikisi hariç Batı başkentleri de bölgede Türkiye'ye artan teveccühün farkında.

TESEV'in kasım ayında 7 Arap ülkesinde yaptığı anket, Türkiye'ye duyulan bu büyük ilginin delili. Ankete göre, Arapların yüzde 78'i yeni Türkiye'yi dost; yüzde 61'i 'model' olarak görüyor. Bu 7 ülkedeki insanların yüzde 77'si, Türkiye'nin bölgede daha büyük bir rol oynamasını istiyor. Yüzde 76'ya göre Türkiye, Araplar arası barışı sağlayacak ülke; yüzde 79'a göre ise İsrail-Filistin çatışmasını çözebilecek adres. Son Beyaz Saray buluşmasının üçüncü önemli anlamı, Türkiye'nin eksen değiştirdiği tartışmalarına iyi bir cevap olmasıydı. Beyaz Saray'daki üst düzey ağırlama ve Obama'nın görüşme sonrası ifade ettiği görüşler, en azından şu anki Amerikan yönetiminde bu yönde bir kaygı olmadığını gösteriyordu. Zira Obama, eksen tartışmalarında en çok kullanılan İran konusunda Türkiye'nin önemli bir aktör olduğunu söyledi ve Erdoğan'ın yardımını istedi.

Bazılarının, Türkiye'nin eksen değiştirdiğini gündeme getirirken kasıtlı olduğu ve belli lobilerin etkisiyle bu konuyu sıcak tuttukları malum. Bu konudaki diğer kaygıların en önemli kaynağı ise yeni Türkiye'nin tam olarak anlaşılmaması. Bir meselede Türkiye'nin Amerika veya Avrupa'dan farklı tavır alması, eksen değiştirdiği anlamına gelmiyor. Kafalarında hâlâ eski Türkiye'ye dair algıları taşıyanlar, yeni Türkiye'nin özgün politikalarını anlamakta zorlanıyor. Bazen bunu Türkiye'ye fazla görüyor.

Büyüyen ekonomisi, güçlenen jeopolitik konumu, toplumsal dinamizmi ve proaktif siyasetiyle yeni Türkiye'yi doğru anlamayanların, yanlış yorumlarda bulunması normal. Halbuki yeni Türkiye, Tuncer Kılınç ve Nejat Eslen gibi isimlerin önerdiği gibi Batı karşıtı bir eksen arayışında değil. Aksine Batı ile köprüleri atmadan, Doğu ile ilişkilerini geliştirmenin yollarını arıyor. Bu da Türkiye'nin hakkı değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK'nın silah bırakmasına dört ay kaldı?!

Türkiye'de sözlerin ömrü genellikle gündüştür. Bu yüzden ne kadar falso yaparsanız yapın, endişe etmeyin. Kısa sürede unutulur ve kolay kolay itibarınızı kaybetmezsiniz.

Diyelim, bugün önemli bir açıklama yaptınız ya da bir öngöründe bulundunuz ve yarın tam tersi çıktı. Üzülmeniz yersiz. Çünkü kimse zahmet edip, "Bu kişi dün ne demişti?" diye bakmaz.

Sergilenen tavırlar için de durum çok farklı değildir. Dün muhtıraya selam durmuş olabilirsiniz. Bugün hiç böyle bir şey yapmamış gibi en hızlı demokrat rolü kesebilirsiniz.

Geçen hafta bunun son canlı örneğine, Haber Türk'te Yiğit Bulut'un yönettiği programda Can Ataklı'yı izlerken şahit oldum. Onca mühimmat, bomba, itiraf, delil ve belgeye rağmen Ergenekon'u inandırıcı bulmadığını söyleyen Ataklı, demokrasi konusunda bu kadar hassas olan Erdoğan'ın, neden 27 Nisan'da açıkça hükümete muhtıra veren Büyükanıt'ı görevden almadığını sorguluyordu.

Malum, AK Parti hükümeti, 28 Nisan'da yaptığı karşı açıklamayla Cumhuriyet tarihinde ilk kez muhtıraya cevap veren hükümet olarak tarihe geçti. Yine de Ataklı'nın neden Büyükanıt'ın görevden alınmadığını sorması en doğal hakkı.

Ama acaba Ataklı'nın kendisi 27 Nisan'da nasıl bir tavır almıştı? İşte, 29 Nisan 2007 tarihli köşesinde sergilediği tavır: "Genelkurmay'ın gece yarısı bildirisini ben pek çokları gibi bir "muhtıra" olarak algılamadım. Eğer bir muhtıradan söz edilecekse, yaklaşık 3 aydır toplumun çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlarından, devletin anayasal kurumlarından yükselen seslerdir muhtıra."

1 Mayıs'ta muhtıra verenleri değil, hükümeti hedef alan bir yazı daha yazmış Ataklı: "Uyarı bu kez askerden de geldiği için güya demokrasi adına ayaklandılar. Oysa askerin açıklaması ne muhtıradır, ne demokrasiye müdahaledir. Türkiye demokrasisi halkın şahlanan uyanışı ile çok daha emin adımlarla yoluna devam edecektir. Bu şahlanış, sözde demokrasi söyleminin ardına sığınarak Orta Çağ karanlığını Türkiye'ye taşımak isteyen AKP zihniyeti ile bu zihniyete kapı kulluğu yapan sözde demokratik yalakaların derin bir korkuya kapılmalarına neden olmaktadır.

"Muhtıra" "Yine demokrasiye müdahale" "Ülkeye zarar verildi" "Darbe" çılgınlıklarının anlamı budur. Kimsenin endişeye kapılmasına gerek yok. Demokrasi kervanı yürümektedir. AKP'yi ebedi iktidar yapmak istemenin demokrasi olduğunu ileri sürenlerin cakası yakında bitecektir." İsterseniz, Vatan Gazetesi arşivine girip yazının tamamını okuyun. Acı, ama maalesef gerçek bu...

Belki bu gibi durumlara, kişisel bir tutarsızlık örneği deyip geçebilirsiniz. Ama bazen öyle yanlışlar oluyor ki, bunlar toplumu, siyaseti ve devleti yanlış yönlendirme tehlikesi taşıyor.

Bundan 2 ay önce, 12 Ekim'de, Milli İstihbarat Teşkilatı eski Müsteşar Yardımcısı Cevat Öneş'in Taraf gazetesindeki röportajını okurken, içim rahatlamıştı. Zira kamuoyunda istihbaratın ve akıl devletin konuşan yüzü olarak görülen Öneş, özgüven içinde demokratik açılımın safhalarını anlatıyordu. Herkesin sonu ne olacak diye merak ettiği, bir sürü belirsizlik ve riske işaret ettiği ortamda Öneş, 6 ay sonra PKK'nın silah bırakacağını söylüyor ve süreci adım adım anlatıyordu: "PKK'ya, altı ay içinde silah bıraktırılır. İçişleri Bakanı Suriye'ye, Başbakan Irak'a gidecek. Bu görüşmelerden sonra PKK'ya silah bıraktırırma meselesi şekillenir."

"Silah bıraktırırma girişimini, perde arkasında istihbarat teşkilatları yapar. Bizde de bunu MİT'in yapması doğal. PKK ile MİT arasındaki görüşmelerin hepsi kayıtlı."

"İki ayrı aşama yaşanacak. Bir, PKK'ya silah bıraktırma. İki, demokratikleşme. Önümüzdeki günlerde, demokratik açılımın çerçevesi Meclis'te somut olarak çizilecek."

Halbuki iki ay sonra, bugün biz, DTP'nin kapatılmasını, Tokat'taki saldırıyı, dozu her gün artan sokak çatışmalarını ve nice karanlık senaryoları konuşuyoruz. Ve sorular soruları izliyor: Her adımı belirlenmiş, hatta takvimlendirilmiş süreç neden, nasıl yoldan çıktı? Hangi istihbarat servisi, hangi ülke yan çizdi? Hükümet de bu istihbaratla mı adım atıyordu? Yoksa bugün gördüklerimiz de takvimin parçası ve PKK'nın silah bırakmasına 4 ay mı kaldı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alman genelkurmay başkanı, Türk genelkurmay başkanı

Abdülhamit Bilici 2009.12.19

Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un, kuvvet komutanlarını yanına alarak Oruçreis Fırkateyni'nden yaptığı sert açıklamalar, sivil-asker ilişkilerindeki çarpıklıkları bir daha su yüzüne çıkardı.

Genelkurmay Başkanı, yedi askerimizi kaybettiğimiz Reşadiye'deki hain saldırıyla ilgili eleştirel tavır alan aydınları ve medyayı açıkça suçladı. Reşadiye saldırısının 1990'lardaki açılımı sabote eden 33 erin katledilmesine benzetilmesi ve olayın içinde asker parmağı olduğu imaları Başbuğ'u kızdırmıştı.

Halbuki zihinleri kemiren şüphelerin dile getirilmesine üzülse de Org. Başbuğ'un kızmak yerine bu kuşkuları doğuran ortam üzerine kafa yorması daha iyi olurdu.

Şemdinli'deki Zirve Kitabevi'ne bomba atan asker kişiler suçüstü yakalanıyor, sivil mahkemede 39'ar yıla mahkûm edildikten sonra askerî mahkemede serbest kalıyorlarsa; Hrant Dink suikastından 'operasyon' diye bahseden, azınlıkların fişlenmesini ve öldürülmesini öngören, ilkokul çocuklarını müzedeki denizaltı ziyaretinde havaya uçurmayı tasarlayan Kafes Eylem Planı yargıya intikal etmişse;

AK Parti'yi bitirmeyi, masum öğrencilerin evlerine silah koyarak büyük bir toplum kesimini terörle ilişkilendirmeyi hedefleyen planlar Ergenekon sanıklarının ofislerinden çıkıyorsa; yer altından LAW'lar ve silahlar fıskırıyorsa, pimi çekilerek askerin eline verilen bombanın yol açtığı facia eğitim zayıfatı olarak örtbas edilmeye çalışılıyorsa, insanların olan bitenden kuşkulanmasına ne kızmak ne de şaşmak gerekir.

Bütün bu olup bitenlerin, yedeği olmayan ve güvenliğimizin biricik garantörü ordumuzu yıpratmasından hepimiz rahatsızız. Ama bu yıpranmada en büyük payın, asker içinde hukuk devleti ve demokrasiyle bağdaşmayan yapılara ait olduğunu kabul edelim.

Yıpranmanın diğer nedeni ise bizde askerin çağdaş demokratik ülkelerdekine pek benzemeyen konumuyla ilgili. Herhalde hiç kimse, 1981'de Alman Yeşiller Partisi'nde siyasete giren, Avrupa Parlamentosu'nda görev yapan ve partisinde liderliğe yükselen Almanya doğumlu Özdemir'in Avrupalılığını, demokratlığını ve çağdaşlığını tartışamaz.

İşte bu Özdemir, kendisiyle bir sohbetimizde, Avrupa'da asker-sivil ilişkilerinin genel çerçevesini anlatmıştı. Demokratik normlara göre asker, siyasî konularda konuşmamalıydı; Genelkurmay Başkanı Savunma Bakanı'na bağlıydı. Birçok Avrupa ülkesinde vatandaşların Genelkurmay başkanının ismini dahi bilmediğini söyleyen Özdemir, kendisinin de Alman Genelkurmay Başkanı'nın adını bilmediğini söyledi. "Bunu mecazen mi

söylüyorsunuz, yoksa gerçekten Alman Genelkurmay Başkanı'nın adını bilmiyor musunuz?" diye sorunca biraz şaşırıldı ve gerçekten bilmediğini ifade etti.

O ülkede siyaset yapan bir ismin adını dahi bilmediği Genelkurmay Başkanı Wolfgang Schneiderhan, Afganistan'da sivillerin öldüğü operasyonla ilgili bir gizli raporun medyada yayımlanmasıyla kendi isteği üzerine görevden alındı. 2002'den beri bu görevde bulunan Genelkurmay Başkanı'nın suçu, 4 Eylül'de NATO tarafından düzenlenen ve çok sayıda sivilin hayatını kaybettiği hava saldırısının aydınlatılması sürecinde kamuoyundan bilgi saklamaktı.

İşte normal bir demokraside, bir skandal medyaya yansırken Genelkurmay Başkanı, skandalı ortaya çıkaranları veya olayı konuşanları hedef almak yerine, sorumluluğu üstlenip istifa ediyor. Böylece kurum olarak ordu yıpranmaktan kurtuluyor.

Ayrıca normal demokrasilerde Genelkurmay Başkanı'nın siyasi bir kişilik olan Savunma Bakanı'na bağlı olması da orduyu yıpranmaktan ve günlük polemiklerden koruyor. Nedense bizde, bu modelin askerin rolünü zayıflatacağı düşünülüyor. Halbuki bunun amacı, aslında orduyu korumak. Şayet ifade özgürlüğü varsa, askerin eylemleri de eleştirilecek. Silahlı bir güç olan ve toplumun tümüne karşı sorumlu olan askerin, bu eleştiren kesimlerle tartışmaya girmesi düşünülebilir mi? Genelkurmay Başkanı, bir partiyle, bir aydınla, bir gazeteciyle polemige girdiği rejime demokrasi denebilir mi?

Bugün tam bu çelişkiyi yaşıyoruz. Kopenhag Kriterleri'nin gereği olarak ifade özgürlüğü var. Her şey olanca şeffaflığıyla konuşuluyor. Ama asker henüz Kopenhag Kriterleri'ne göre olması gereken yerde değil. Peki çözüm ne? Ya eskiye dönüp ifade özgürlüğünden vazgeçeceğiz ya da askerin konumu da Kopenhag Kriterleri'ne uygun hale getirilecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK ve Öcalan'ı aşan bağlantılar

Abdülhamit Bilici 2009.12.23

Kısa zaman öncesine kadar Türkiye'nin Kürt meselesinde iki kâbusu vardı. Biri, içerideki terör ve bölünme tehdidiydi. 40 binden fazla can alan ve ülkeyi 300 milyar dolarlık devasa zarara uğratan kâbus.

Diğer kâbusun adresi ise Irak'tı. Körfez Savaşı ile Bağdat'ın zayıf düştüğü günden bu yana Ankara'nın psikolojisini altüst eden bu kâbus, Irak'ın parçalanması ve içinden bir Kürt devleti çıkma ihtimaliydi. Bugün Türkiye, her şeye rağmen işte bu iki kâbustan kurtulmak için çabalıyor. Gündemdeki demokratik açılımın hedefi, birinci kâbustan kurtulmak. Uzun zamandır muhatap alınmayan Iraklı Kürtlerle resmi temaslar ise ikinci kâbustan kurtulmanın yolu olarak görülüyor. 'Irak Cumhurbaşkanı' sıfatıyla da olsa Kürt lider Talabani'nin Ankara'ya çağırılması, bu süreci başlatan kritik adımdı. Nihayet Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun bizzat Erbil'e giderek Kürt liderlerle görüşmesi, korkuya dayalı eski anlayışa nokta koyarak yeni bir sayfa açtı. En son, Türkiye, ABD ve Irak arasında yapılan üçlü toplantı için Bağdat'a giden İçişleri Bakanı Beşir Atalay, dönüşte Erbil'e uğradı. Birinci kâbusu aşmak için başlatılan açılımın koordinatör bakanı Beşir Atalay'ın, orada Kürdistan Bölgesel Yönetimi Başkanı Barzani ile görüşürken verdiği fotoğraflar, aslında iki kabusun iç içe geçmişliğinin belgesi gibiydi. Bir zamanlar tanınmayan Kürt yönetimiyle PKK'yı bitirme kulisleri...

Bakan, temasları hakkında çok umutluydu. PKK ile mücadelede yeni bir dönemin başladığını, kısa sürede kesin neticeler alınacağını, önümüzdeki günlerde hem Kandil hem Mahmur'la ilgili önemli gelişmeler olacağını söylüyordu. Bunlar müjdeli haberler ve umarız yakın zamanda hepsinin gerçekleştiğini görürüz.

Ancak bu iyi niyetli çabaları sürdürürken, sorunun görüldüğünden girift olduğunu; bazılarının bölgenin tarihi başat gücü Türkiye'nin en büyük kamburundan kurtulmasını kolay kolay istemeyeceği gerçeğini unutmamak lazım. Nitekim bu iki kâbusu soğukkanlı biçimde analiz edenler, her birinin ayrı bir uluslararası merkezin etkisinde olduğunu görüyordu. Bu analize göre, ABD'nin önceliği Irak'taki Kürt yapısı idi. 1996'da Saddam'ın ani baskısıyla açığa düşen Kürtlerin Guam adasına taşınmasını hatırlayın. Şu an başkan yardımcısı olan Biden'ın, senatörken Kongre'ye Irak'ın üçe bölünmesi teklifini savunduğunu hatırlayın. Kürtlerin Irak Savaşı sırasındaki rollerini ve kendilerini özgürleştiren ABD'ye duydukları minnettarlığı teşekkür reklamlarıyla ifade ettiklerini hatırlayın. Çekiş Güç içinde oynadığı rolle aslında Türkiye de bu sürece az katkı yapmadı.

ABD'nin yakından takip ettiği Irak Kürtleri, hiçbir zaman Avrupa'nın öncelikli derdi olmadı. Zira bu taksime göre, Türkiye'nin tam da Soğuk Savaş cenderesinden kurtulduğu 1990'larda önüne çıka(rıla)n PKK-Kürt sorunu ağırlıklı olarak Avrupa'nın payına düşmüştü. Bu kavgada iki tarafın oynadığı rollere bakılırsa, bu çelişki net görülür: ABD, PKK'ya karşı yapılan sınır ötesi operasyonlara ses çıkarmamaktan İsrail üzerinden Türkiye'ye silah desteği sağlamaya ve PKK'yı terörist ilan etmekten Öcalan'ın derdest edilip teslim edilmesine bu süreçte Türkiye'ye destek vermiştir. Chomsky, işte bu destek yüzünden ülkesi ABD'yi yerden yere vurur. Halbuki bu süreçte PKK büyük oranda Avrupa'da örgütlenmiş, finansman toplamış, Bayan Mitterrand örneğinde olduğu gibi cumhurbaşkanı eşleri düzeyinde destek görmüş, yayınlarını Avrupa'dan sürdürmüş ve ancak 11 Eylül sonrasında zoraki terörist ilan edilmiştir. Avrupa söz konusu olduğunda, Washington gibi bir merkezden söz etmenin zorluğu ortada. Ama bu büyük farklar göz ardı edilebilir mi?

Kuzey Irak'la normalleşmeyi başlatmış, içeride açılım için düğmeye basmış Erdoğan'ın Beyaz Saray'da Obama ile görüşmesine ramak kala Reşadiye'de yaşanan katliama bir de bu gözle bakmakta fayda var. Bakan Beşir Atalay, mutlaka bu konuda güçlü istihbarata sahiptir, ama belli ki bu sorunun, kendisinin içinde yer almadığı üçlü mekanizmayla çözülmesinden memnun olmayan ve PKK içinde Öcalan'ı da aşan bağlantılara sahip birileri var. Fazla mı komplocu olduk? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Az söz, çok reform

Abdülhamit Bilici 2009.12.26

AK Parti iktidarının ilk yıllarındaki reform hızının gerisine düştüğü kanaatini taşıyan Avrupalı bir siyasetçinin, bu tespitini Batı'daki gazetecilerin hükümetin açıklamalarına bakışındaki değişimle açıklaması ilginçti.

Hükümetin reform vaatlerinin neden eskisi kadar Batı medyasında yer bulmadığı sorusuna, gazeteciler şu cevabı veriyordu: "Gerçekleşsin, o zaman yazarız." Önceleri hükümetin açıkladığı her reform projesine geniş yeren veren gazeteler, artık boşluğa düşmemek için daha temkinli davranıyor.

Ortaköy'deki Esmâ Sultan Yalısı'nda Başmüzakereci Egemen Bağış'tan Türkiye'nin yeni AB stratejisini dinlerken, zihnimi Türkiye yanlısı Avrupalı siyasetçinin bu sözleri meşgul ediyordu. 2009 yılında önceki 2 yıla göre reformlar açısından olumlu bir kıpırdanma olduğu son İlerleme Raporu'nda ifade edilmişti.

Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Bağış, fırsat bulduğu her ortamda 2009'da yapılanları peş peşe sıralıyor ve yavaşlama eleştirilerine katılmadığını söylüyor. 2009'a girerken ulusal programın yayımlanması, AB müzakerelerine yoğunlaşacak bir devlet bakanlığının kurulması, TRT 6 yayınlarına başlaması, Nazım Hikmet'in vatandaşlığının iadesi, TBMM'de kadın-erkek fırsat eşitliği komisyonunun kurulması, Kyoto Protokolü'nün onaylanması, Güneydoğu Anadolu Eylem Planı çerçevesinde 500 milyon Euro'nun üzerinde bir kaynağın

bölgeye aktarılması, 6 Mart'ta 600'ün üzerinde sivil toplum kuruluşuyla AB diyalog süreciyle ilgili bir toplantının düzenlenmesi, devlet radyolarında Kürtçe ve Ermenice yayınların başlaması, 1 Mayıs'ın tatil edilmesi, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Dışişleri Bakanı ve anamuhalefet liderinin Brüksel'i ziyaret etmesi, reform izleme grubunun 2 ayda bir toplanmaya başlaması bir çırpıda sayılan önemli adımlardan bazıları.

Türkiye içindeki siyasi/kurumsal muhalefete ve Avrupa'da aleyhte esen rüzgârlara rağmen Bağış ve ekibi, reformlarda yavaşlama algısını kırmak için oldukça kararlı görünüyor. Çevre faslının açılış töreni için Brüksel'e 3 bakan ve 80 kişilik bir heyetle gidilmesi de bunun bir işareti.

Yeni AB stratejisi 4 platform üzerine oturuyor: Birincisi, mevcut müzakerelerin sürdürülmesi, fasılların açılması için gerekli adımların atılması. Fransız ve Rum blokajı yüzünden sadece 4 faslın açılabilmesi mümkün olsa da 2010 için 19 başlıkta atılması gerekli adımları içeren bir eylem planı hazırlanmış durumda.

İkincisi, AB'den kaynaklanan sıkıntıları yok sayarak gerekli reformları yapmak ve 2013'te üye olacak gibi 33 faslın gereklerini de yerine getirmek.

Üçüncüsü, siyasi reformların yapılması için İzleme Grubu'nun daha sıkı çalışması ve buna bağlı bir Siyasi İşler Komitesi oluşturulması. Bu çerçevede, daha önce olduğu gibi yeni uyum paketleri hazırlanacak; yargı reformu hızlandırılacak.

Stratejinin dördüncü ayağında ise Avrupa'da Türkiye'yi, Türkiye'de AB'yi anlatmayı hedefleyen bir iletişim yapısı oluşturmak var. Bu amaçla hazırlanan İletişim Stratejisi belgesinin ocak ayında devreye girmesi hedefleniyor.

Egemen Bağış, bütün bunları hayata geçirmek için Meclis'e önemli iş düştüğünün farkında ve bir önerisi var: Her ayın bir haftasını AB ile ilgili teknik konulara ayırılım. Komisyonunda partiler bunları tartışsın, ama Genel Kurul'da iktidar-muhalefet kavgası ve gereksiz engellemeler olmadan geçsin.

Belki çok iyi niyetli bir teklif, ama mevcut siyasi kutuplaşma ortamında ne kadar gerçekçi olduğu tartışmalı.

Sözgelimi, kaç yıldır biyometrik pasaporta geçilmesi; sınır güvenliğinin ayrı bir birimce gerçekleşmesi; Avrupa ile göçmenlerin geri kabulüyle ilgili anlaşmanın yapılması konuşuluyor. Ama bunlar bir türlü gerçekleşmiyor. Çoktan atılması gereken bu adımlar, nihayet AB'nin Makedonya, Karadağ ve Sırbistan'a tanıdığı vize muafiyetinden sonra gündeme giriyor. Çünkü bunlar önşart.

Yukarıda temas ettiğimiz negatif algının kırılması ve Avrupa'daki muhalif rüzgârın tersine çevrilmesinin en kestirme yolu, bütün -ecek ve -acakları bir kenara bırakarak hükümetin 2003-2004'te olduğu gibi atabileceği tüm adımları atması. Sonuçta fasıllar açılrsa da açılmasa da, üye olsak da olmasak da yapılacak reformlar, kendi insanımızın demokrasi ve hayat standardını yükseltmeyecek mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Askerin yeri Çukurambar mı, Reyhanlı mı?

Abdülhamit Bilici 2009.12.30

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın hafta içinde Suriye'ye yaptığı ziyarette elde edilen sonuçlar, 2009'u kapatırken yaşadığımız olumlu gelişmelerden biriydi.

Erdoğan ve Suriye Başbakanı Naci Itri'nin başkanlığında yapılan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 1. Toplantısı'nda 50'den fazla anlaşma imzalandı.

"Türkiye ile Suriye arasında 50 anlaşma" başlığıyla habere geniş yer veren BBC, Ortadoğu'da etkin bir rol oynamak isteyen Türkiye'nin, Suriye'yi bölgeye yönelik politikasında anahtar ülke olarak gördüğünü ifade etti. Türkiye'nin Suriye ile gerçekleştirdiği projeleri, diğer Ortadoğu ülkelerini kapsayacak şekilde genişletmek istediği yorumunu yaptı.

Çok değil, 10 sene önce savaşın eşiğine kadar gelmiş iki ülke arasında her alanda işbirliğinin derinleştirilmesi, vizesiz seyahatin başlaması, liderler ve halklar arasında karşılıklı ziyaretlerin sıklaşması, hem bölgenin diğer ülkelerinde hem de Batı'da da büyük dikkat çekiyor.

İngiliz yayın kuruluşu BBC ve diğer Batılı medyalar gelişmeyi yakından izlerken, Türkiye'nin izlediği bu yeni siyaset Mısırlı gazeteci Fehmi Hüveydi'nin İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad ile yaptığı röportaja konu oluyordu. Mısırlı gazeteci, İran liderine şöyle soruyordu: "Neden Türkiye gibi komşularınızı rahatlatan, onların çıkarlarını önceleyen bir yol izlemiyorsunuz? Bakın Türkiye bu yolla büyük netice elde etti."

Türkiye'nin, siyaset bilimci Joseph Nye'in tanımladığı biçimde dış politikada yumuşak gücünü öne çıkaran yaklaşımı gerçekten parlak sonuçlar veriyor. Bu yaklaşımın, Doğu'da ve Batı'da insanların kafasındaki bildik Türkiye ezberini bozduğuna ve Ankara'yı birçok kritik sorunda vazgeçilmez aktör haline getirdiğine kuşku yok.

Ancak bu olumlu tablo ve özellikle Suriye ile ilişkiler konusu, bir süredir gündemden hiç düşmeyen Türkiye'de askerinin nerede konumlanması gerektiği tartışmasına ışık tutacak dersler içeriyor.

Malum, 14 yıl boyunca terör örgütü PKK'ya hamilik eden ve örgüt lideri Öcalan'ı başkentte ağırlayan Suriye ile ilişkilerde bugün yaşadığımız bahar havası, yumuşak güçle pekişse de başlangıcı sert güç sayesinde oldu. Suriye'nin Öcalan'ı kovmasını ve Türkiye siyasetini gözden geçirmesini sağlayan süreç, dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Atilla Ateş'in Suriye sınırındaki Reyhanlı ilçesinde yaptığı şu açık tehditle başladı: "Türk devleti olarak komşularımızla iyi ilişkiler kurmaya çalışıyoruz. Bu iyi niyetimize rağmen bazı komşularımız, özellikle ismini açıkça söylüyorum, Suriye gibi komşular, iyi niyetimizi yanlış tefsir ediyorlar. Apo denen eşkiyayı destekleyerek Türkiye'yi terör belasına bulaştırdılar. Türkiye iyi ilişkiler konusunda gerekli çabayı gösterdi. Türkiye beklediği karşılığı alamazsa, her türlü tedbiri almaya hak kazanacaktır. Artık sabrımız kalmadı."

16 Eylül 1998 günü Reyhanlı'daki askerî birlikte dile getirilen bu tehdit ve gerilim siyaseti, dönemin Cumhurbaşkanı, Başbakanı, Genelkurmay Başkanı tarafından da desteklendi. Medya, Mehmetçiğin sınırda yığınak yaptığını yazarken, Genelkurmay detaylı askerî planlar üzerine çalışıyor; Suriye'nin durumu analiz ediliyordu.

Savaş çıkacağı paniğine kapılan Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek devreye girdi ve Öcalan, 9 Ekim'de Suriye'yi terk etmek zorunda kaldı. Öcalan'ı İmralı'ya taşıyan bu sürecin bundan sonraki bölümünün nasıl yönetildiği ayrı bir konu, ancak asker bu süreçte kendine düşen rolü harika bir şekilde oynadı. Millet olarak herkes bu başarıyı alkışladı. Çünkü asker Reyhanlı'da tam olması gereken yerde, yapması gerekeni yapmıştı.

Halbuki Reyhanlı'da alkışlanan aynı asker, bir süredir Şemdinli'de Kafes'te, Poyrazköy'de ve Çukurambar'daki rolüyle ağır eleştirilerin hedefinde. Buradan çıkan mesaj açık değil mi? Millet, askeri ve onun başındaki Genelkurmay'ı, kendi oylarıyla iktidara getirdiği hükümetlerin, gazetecilerin, dindarların, solcuların, Alevilerin değil, düşmanın karşısında görmek istiyor. Sağdan soldan gelen bütün bu ağır eleştiriler, askerinin görev yerinin Çukurambar değil, Reyhanlı olduğunu işaret ediyor. Keşke eleştirilerden rahatsız olanlar, durdukları yere bakabilse... a. bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Honduras'tan tehlikeli mesaj!

Abdülhamit Bilici 2010.01.02

Defalarca darbelerin sillesini yiyen, geride bıraktığımız yılın neredeyse tamamını darbe teşebbüslerinin yargılandığı Ergenekon davasını konuşarak geçiren, Mart 2009 tarihli Kafes Eylem Planı ve Nisan 2009 tarihli AK Parti'yi yıkma planlarına, Çukurambar'da yaşayanlara bakılırsa tehlikeyi hâlâ sıcak bir şekilde yaşayan bir ülkenin çocukları olarak Honduras'ta olup bitenleri bu kadar çabuk unutmamalıydık.

Birçoğumuzun haritada yerini göstermekte zorlanacağı, 7 milyon civarında nüfusun yaşadığı Honduras'ta seçilmiş devlet başkanı Manuel Zelaya'nın, 28 Haziran'da gece yarısı yatağından kaldırılıp pijamalarıyla Kosta Rika'ya gönderilmesi, kuşkusuz önemli bir haberdir.

Zelaya taraftarlarının, demokrasiye yapılan bu müdahaleye seyirci kalmayıp, beyzbol sopalarıyla sokaklara inmesi ve dünyanın adeta tek bir ağızdan bu darbeye cephe alması, demokrasi adına cesaret verici gelişmelerdi.

Eskiden bu bölgedeki darbelere mutlaka adı karışan Amerika'nın tavrındaki değişiklik de umut vericiydi. Obama yönetimindeki ABD, askeri yardımları askıya aldı; darbecilerin vizelerini iptal etti.

Tepkiler, ABD ile sınırlı kalmadı. IMF ve Dünya Bankası, yardımları durdurdu. Başta Avrupa Birliği olmak üzere birçok ülke, elçisini geri çekti. Darbecilerin kontrolüne giren Honduras, Amerikan Ülkeleri Örgütü'nden (OAS) kovuldu. Brezilya, Şili, Arjantin Venezuela gibi Latin Amerika ülkeleri Zelaya'ya sahip çıkarak darbeye karşı net tavır aldı. BM'deki toplantılarda darbecilerin temsilcisi aşağılanıp salondan atıldı.

Bütün bunlar, dünyada artık darbe dönemlerinin arkada kaldığı gibi umut verici yorum ve analizlere yol açtı. Hatta o kadar iyimser bir hava esti ki, yazılarına, "Siz bu satırları okurken, Zelaya koltuğuna oturmuş olabilir" notu düşenler bile oldu.

Ancak öyle olmadı. Bütün bu tepkilere rağmen meşru Devlet Başkanı Zelaya, darbeden 6 ay sonra bugün hâlâ ülkesindeki Brezilya Elçiliği'nde sığınmacı konumunda. Peki darbeciler meşruiyet mi kazandı? Henüz o da olmadı. Ama darbeye elde edilen sonuçların, bugünkü değerinin ne olacağı konusunda bizim gibi ülkeleri yakından ilgilendiren kritik tartışmalar ve çok ilginç gelişmeler yaşanıyor.

Dünyanın baskıları sonucu, darbeye işbaşına gelen devlet başkanı Micheletti ile meşru Başkan Zelaya'nın temsilcileri arasında bir anlaşmaya varıldı. (San Jose Accord) Buna göre, Zelaya taraftarlarının da katıldığı bir uzlaşma hükümeti kurulacak. Darbeden önce planlandığı gibi 29 Kasım'da devlet başkanlığı seçimi yapılacak; meclis, 2 Aralık'ta Zelaya'yı görevine iade edecek; yeni seçilen devlet başkanı görevi 27 Ocak'ta Zelaya'dan alacaktı. Kurulacak bir komisyon da darbe öncesi ve sonrası yapılan yanlışları inceleyecekti.

Böylece meşruiyet krizi çözülecek, uluslararası toplum da Honduras'a uyguladığı baskıları kaldıracaktı. Başta ABD, Brezilya ve İspanya olmak üzere birçok ülkenin en temel şartı, kısa bir süreliğine de olsa Zelaya'nın görevine dönmesiydi.

Anlaşıldığı gibi seçim yapıldı, ama bir uzlaşma hükümeti kurulmadan. Darbeye işbaşına gelen hükümetin düzenlediği bir seçimi Zelaya kabul etmediği gibi dünya da tanımadı. 2 Aralık'ta meclis oylama yaptı ama Zelaya'yı görevine iade etmedi. Şimdi Honduras'ta devrik bir başkan, darbeye gelmiş bir başkan, bir de seçilmiş bir başkan var.

İşte işin püf noktası da burası. Darbeye açıkça tavır alan ve bu yüzden darbecilerin dışişleri bakanı tarafından "kafası çalışmayan küçük zenci" diye aşağılanan Obama liderliğindeki ABD yönetimi, Zelaya'nın görevine iadesine bakmaksızın seçim sonuçlarını meşru ilan etti. Halbuki baştan beri krize müdahil olan ve tavır alan Brezilya ve İspanya gibi ülkeler, darbe karşıtı net tavırlarını sürdürüyor. Şimdi herkes 27 Ocak'ta ne olacağını bekliyor.

Obama'nın istisna oluşturan tavrıyla yüreklenmiş Latin Amerika'da herkesin merak ettiği soru, darbeyle yapılan oldubittelerin meşru görülüp görülmeyeceği. Ve bu kapı açıldığında, bunun ülkelere nasıl yansıtacağı. Kısaca dünyanın Honduras'ta darbeye verdiği cevap, bu küçük ülkenin sınırlarını aşan öneme sahip. Bu yüzden bizim de bu süreci yakından izlememiz ve belki de BM Güvenlik Konseyi üyesi bir ülke olarak tavır almamız gerekiyor mu?

Daha özgür ve daha huzurlu bir yeni yıl dileğiyle...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devrimin başı çocuklarıyla dertte

Abdülhamit Bilici 2010.01.06

İran, 12 Haziran'da yapılan cumhurbaşkanlığı seçiminin yol açtığı sarsıntıyı kolay kolay atlatacağa benzemiyor. Humeyni'den sonra İran rejiminin aldığı şekle içerden muhalefet eden en güçlü isimlerin başında gelen Büyük Ayetullah Hüseyin Ali Montazeri'nin ölümü ve Aşure törenleri sırasında yaşanan büyük gösteriler yaranın kapanmadığını bir kez daha ortaya koydu.

Son gösterilerin kanla bastırılması, yeğeni öldürülen Musevi'nin gerekirse bu mücadele için ölmeye hazır olduğunu açıklaması krizin ne kadar derin olduğunu işareti.

Şahsen, İran'da yaşanan siyasi gerilimin ne kadar yüksek olduğunu ve 12 Haziran seçiminin yol açtığı kırılmanın derinliğini Başbakan Erdoğan'ın Tahran'da yaptığı basın toplantısını izlerken hissetmiştim. Yanımda uluslararası bir haber ajansına çalışan Azeri kökenli İranlı bir gazeteci oturuyordu. Türkiye'nin İran siyasetine ve Erdoğan'ın ziyaretine nasıl baktığını sordum. Dünyanın izole etmeye çalıştığı İran'a kritik zamanda Türk Başbakanı'nın gelmesini bir dayanışma girişimi olarak göreceğini tahmin ediyordum. Ama yanılmışım. Zira ziyaretinin zamanlamasını çok yanlış buluyordu. Ziyaret, seçimi çaldığına inandığı Ahmedinejad'a verilmiş büyük bir destektir. Üstelik bu sadece kişisel görüşü değildi. Seçim sonuçlarını kabul etmeyen milyonlarca İranlı ve Tebriz doğumlu olduğu için Musevi'yi kendilerinden sayan milyonlarca Azeri'nin de görüşüydü.

Dikkat çeken bir başka nokta, Tahran'da insanların hiç çekinmeden seçimle, Ahmedinejad'la ilgili eleştirel görüşlerini bizimle paylaşmalarıydı. Sanki insanlar korku duvarını aşmış ve başlarına geleceklere aldırmadan konuşuyorlardı.

İran üzerinde çok farklı hesapları olan Batı'dan bakarak bu ülkede yaşananları anlamak imkânsız. Ancak İran'la ilgili tüm eleştirilerin Batı'nın bir komplosu olduğunu düşünerek yaşananları görmezden gelmek de doğru değil. En doğrusu, İran bayrağının yeşil rengini sembol olarak seçen, fırsat bulduğunda Tahran sokaklarını dolduran, geceleri evlerinin damlarından Allahu ekber diyerek protestolarını sürdüren, gerekirse ölüme bile razı olduklarını söyleyen insanların kim olduklarını ve ne istediklerini birinci elden dinlemek.

Bu açıdan, Türkiye'de İran'ı Batıcı yanılgılara düşmeden izleyen nadir isimlerden biri olarak gördüğüm Cihan Aktaş'ın Doğudan Dergisi'nin 13. sayısında yaptığı röportaj çok öğreticiydi. 1964 doğumlu, siyaset dokorası

sahibi, Tahran Valiliği seçimler bölümünün ilk kadın genel müdürü, gazeteci, Musevi'nin seçim kampanyasında çalışan Zehra Nejadbehram, muhalefetin sistemdeki yerini, hayal kırıklıklarını ve taleplerini çok iyi anlatıyor. Ona göre, mücadele, sanıldığı gibi reformcularla muhafazakârlar arasında değil, ne pahasına olursa olsun gücü elinde tutmak isteyen egemenlikçilerle halk arasında. "Biz de kendimizi gelenekselci ve muhafazakâr görüyoruz." diyor.

Gerçekten de muhalefeti devrim karşıtı ilan etmek zor. Zira liderleri Musevi, devrimin ateşli döneminde (1981-89) başbakanlık yapmış biri. Üstelik Humeyni'nin ailesi de muhalefetin yanında.

Batı'nın uydusu oldukları eleştirisini de reddediyor Nejadbehram: "14 yaşındaydım. Çatıya çıkar Allahu ekber derdik. Sokağa çıkar, dayak yerdik. Biz Allahu ekberlerle devrim yaptık. Şimdi aynı Allahu ekberlerle soruyoruz, 'Oylarımız nereye gitti?' Neden birileri cevap vermiyor? Yabancılar gelsin istemiyoruz. Ulemanın, mollaların, taklit mercilerimizin katıldığı bir heyet istiyoruz."

Kum'dan hiçbir alimin Ahmedinejad'ı tebrik etmemesine dikkat çeken Nejadbehram, hile şüphelerini kuvvetlendiren örnekleri sıralıyor: 22.00'de daha sayım dahi başlamadan iktidara yakın Keyhan Gazetesi sitesinde Ahmedinejad'ın 24 milyon oyla seçildiğinin ilan edilmesi; BBC'nin bunu haber yapması üzerine bilginin kaldırılması; sonuçların verilmeye başlandığı ilk andan itibaren oranların değişmemesi; İçişleri'nin söz vermesine rağmen sms sisteminin seçime bir gün kala kesilmesi...

Devrimin çocukları, "Devrim falan istemiyoruz, sadece yüzde 85 katılımın gerçekleştiği son seçimde kullanılan 20 milyon fazla oyun nereye gittiğini soruyoruz." diyor. Nükleer kriz ve ekonomik zorluklarla boğuşan rejimin geleceğini, devrimin çocuklarının bu sorularına vereceği cevap tayin edecek.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail özrünün derin faydası

Abdülhamit Bilici 2010.01.16

Büyükelçi Oğuz Çelikkol'a yapılan edepsiz muameleden sonra İsrail'in resmen özür dilemesi, dış politika açısından çok anlamlı.

Hadise, Ortadoğu'da dengelerin değiştiğini ve Türkiye'nin herkes tarafından saygı duyulması gereken bir aktör haline geldiğini bir daha tescilledi.

İsrail Dışişleri, ders vermek için kurduğu tuzakta boğulurken, Türkiye krizden güçlenerek çıktı. 1 Mart tezkeresi ve 'one minute' çıkışından sonra İsrail'in dilediği bu özür, İslam dünyasında Türkiye'nin prestijini emsalsiz bir konuma taşıdı.

Bölgedeki gazetelere yansıyan yorumlar bunun delili. Şarkul Avsat yazarı Hüseyin Şubukşi, son makalesine 'Teşekkürler Erdoğan' başlığını atmış. Yaşananlar karşısında coşan bir başkası, 'Sen Türkiye, vatanımsın' diye yazmış. Bir yazar, etrafına yeni duvarlar ören İsrail görüntüsü ile Suriye, Lübnan ve Ürdün'e vizeleri kaldıran Türkiye fotoğrafı arasındaki çelişkiye dikkat çekmiş.

Lübnan'da yayınlanan El Ahbar gazetesinin manşeti ise 'Sultan Erdoğan'. İsrail'in sadece Türkçeden anladığını yazan gazetenin yorumu şöyle: "Ankara'nın etkili tehdidinden sonra İsrail hızla diz çöktü."

El Kuds'el Arabi'nin yorumu da farklı değil: "Türkiye, İsrail'e Arap ülkelerinden görmeye alışık olmadığı; ancak hak ettiği bir karşılık verdi. Ankara, İsrail'in anladığı dilden konuştu. Erdoğan, Osmanlı Türkiye'sini temsil eden

ve görkemli İslam İmparatorluğu'nun genlerini taşıyan bykelęiye yapıları kabul etmedi."

Türkiye'nin duruşu öyle bir etki yaptı ki, Şimdi Arap kamuoyu, kendi yönetimlerini İsrail'e karşı Türkiye gibi tavır sergilemediği için topa tutuyor. Aynı Şekilde İsrail kamuoyu da skandala imza atan Netanyahu hükümetini ve Dışışleri'ni yerden yere vuruyor. Muhalefetin, krizin elebaşları Dışışleri Bakanı Lieberman ve Ayalon'un istifasını istemesi, İsraili 17 vekilin Bykelęi elikkol'a üzüntülerini bildiren mektup göndermesi boşuna değil.

Tabii, bu olayın dış politikaya olduğu kadar, i politikaya da bakan önemli bir yönü var. Ülkemizde AK Parti karşıtlığının zirve yaptığı, hükümeti etkin güçlere ve Batı'ya jurnallemek için mitinglerin düzenlendiği günlerde katıldığım bir resepsiyonu hiç unutamıyorum. Yerli ve yabancı birçok kişinin katıldığı o toplantıda, İsrail'den gelen bir ismin AK Parti aleyhindeki sözlerine istemeden kulak misafiri olmuş ve afallamıştım. Rahatsızlığı o kadar büyüktü ki, Türkiye'de bu konuda en ileri giden isimlerden farklı düşünmüyordu. Kuşkusuz İsrail'in tamamını temsil etmese de bu kişinin sözleri, en azından bu ülkedeki bir damarın, demokrasinin bir sonucu olarak ortaya çıkan AK Parti'den aşırı rahatsız olduğunun kanıtıydı.

Bir resepsiyon ortamında paylaşılan bu duygular, kim bilir kapalı kapılar ardından ne kadar ileri gidiyordu. Bu müfrit fikirlere sahip insanların, içerideki AK Parti karşıtlarıyla dayanışma içine girmesi, en azından birbirlerini cesaretlendirmesi hiç uzak bir ihtimal değildi. Nitekim içeride AK Parti antipatisini demokrasi karşıtlığına vardırان çevrelerle, Washington'da İsrail'e yakın çevreler arasındaki işbirliği artık herkesin bildiği bir vakıa değil mi?

Türkiye-İsrail ilişkilerinin, Ankara'da evik Bir'in çok etkin olduğu; askerî vesayetin en güçlü olduğu dönemde zirve yaptığı ve ikili ilişkilerin demokratik bir zemine dayanmadığı hatırlanacak olursa, bazı çevrelerin Türkiye'nin demokratikleşmesinden duyduğu rahatsızlık da son dönemde ilişkilerde artan krizler de daha kolay anlaşılır.

Zira Türkiye, içindeki kavgayı bitirdike ve komşularıyla barıştıka, İsrail'e benzeyen bir ülke olmaktan çıkıyor; eskiden iki güvenlik ülkesini birbirine bağlayan zemin kyor. Bu elişkiyi, İsrail'in eski Türkiye büyükelçisi Alon Liel iyi görmüş: "Türkiye'nin bize olduğundan daha çok, bizim Türkiye'ye ihtiyacımız var. Ortadoğu'da tecrit edilmiş durumdayız ve Türkiye önde gelen bir aktör. Onların bölgede sadece bir ülkeyle, İsrail'le sorunları var, bizim ise etrafımızdaki 22 ülkeden 20'siyle."

Bu açıdan bakınca, zrle başlayan sorgulama süreci, ilişkilerin normalleşmesine katkı yapacağı gibi, Türkiye'de demokrasi karşıtı heveslerine İsrail üzerinden destek arayanların umutlarını da boşa çıkaracağı söylenebilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hükümet mi cesur, medya mı?

Abdülhamit Bilici 2010.01.20

Devletin yanlıştan dönmesi ve hatalarını sorgulaması çok önemlidir ve bir erdemdir.

Ancak büyük kırılmalara yol açmadan bunu yapmak pek kolay değildir. Bu yüzden demokratik toplumlarda miadını doldurmuş bakış açılarının ve kangrenleşmiş politikaların değişmesinde medyanın öncülük etmesi beklenir.

Elbette her ülkenin medyası resmi politikalardan etkilenir ve bunlara yer verir. Ama büsbütün bunların etkisine girmez. Resmi görüşün dışındaki açıları da yansıtır medya. Soğuk resmi söylemin görmediği insan unsurunu

öne çıkarır. Ancak Türk medyası olarak bunu ne kadar yapabildiğimiz tartışmalı.

Zira medyamızın büyük kısmı, izlenen politikaları eleştirirken bile resmi tezlerin peşinden gitmekten kurtulamaz. Türkiye'yi Yunanistan'la savaşın eşiğine getiren Kardak krizi, bu gazetecilik anlayışının zirve yaptığı noktalardan biri değil miydi? 2003'te hükümet ve bir ölçüde devlet, Kıbrıs'ta çözümden yana tavır almasaydı, bu konudaki resmi söylemi ne kadar değiştirdik?

Ermenistan açılımı vesilesiyle Türk medyasının bu meseleye bakışını inceleyen ilginç bir araştırma yapılmıştı. Küresel Siyasi Eğilimler Merkezi'nin (GPOT) yaptırdığı çalışmada, 2006-2009 yılları arasında Zaman, Hürriyet, Radikal, Sabah ve Yeni Şafak'ın konuyla ilgili haberleri ele alınıyordu. En çarpıcı sonuç, medyanın resmi çizgiye bağlılık derecesiydi.

Haberlerin yüzde 60'tan fazlasının kaynağı, cumhurbaşkanı, başbakan, dışişleri bakanı ve diplomatlar gibi resmi kişilerdi. Haberlerin yüzde 62'sine yorum karışmıştı. İnsani haberlerin oranı sadece yüzde 2 idi. Ekonominin neredeyse hiç yer tutmadığı haberlerde temel konu, güvenlik ve diplomasi idi. Ve işin diğer çarpıcı yanı, Ermenistan medyası üzerine yapılan araştırmadan da aynı sonucun çıkmasıydı.

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'na bağlı Medialog Platform'un Türk gazeteciler ile Iraklı Kürt gazetecileri İstanbul'da bir araya getirdiği toplantıda ortaya çıkan tablo da farklı değildi. 1990'lardan itibaren 5 gazetede yer alan haberler üzerinden yapılan araştırma, bölgeye bakışı belirleyen başlıca faktörün bölünme korkusu ve terör olduğunu gösteriyordu.

Güvenlik merkezli dilin hakim olduğu haberlerde, insani unsur yine yoktu. Birçok haberde, bölge insanına ve liderlerine tepeden bakan, yer yer aşağılayan yaklaşım vardı. Hızını alamayan bazı gazeteciler, devletin ve güvenlik güçlerinin de önüne geçerek manşetten savaş naraları atıyordu.

Bu bakış açısının etkisini, medyanın bölgede oluşan yeni yapının adını kullanma biçiminde de görmek mümkün. Irak Anayasası'nda yer almasına rağmen medya Kürdistan Bölgesel Yönetimi adını kullanmamakta ısrarcı. O kadar ki, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Erbil'i resmen ziyaret etmiş olmasına ve burada bir konsolosluk açılmasına karar verilmiş olmasına rağmen medya alışkanlığını sürdürmekte ısrarcı. Bazı gazetelerin tercihi, yaygınlaşan adıyla bölgeye Kuzey Irak demek. Kimileri ise 'Irak'ın kuzeyi' diyor. Hükümetin bu açılımından sonra bile medya tutumunu değiştirmiyor. Bulunan yeni formül, 'bölgesel yönetim'.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun, adı anılmak istenmeyen yönetimin lideri Mesud Barzani ile görüşmesiyle ilgili haberde bile aynı tavrı görmek mümkün: "Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Irak'ın kuzeyindeki bölgesel yönetimin lideri Mesud Barzani ile ortak bir vizyonu paylaştıklarını belirterek, Ortadoğu'yu Araplar, Kürtler ve Türklerin yeniden birlikte inşa etmesinin ve cesaretli adımlar atılmasının vakti geldiğini söyledi." Devletin bakanı, yeniden birlik inşasından ve cesaretli adımlardan söz ediyor. Ama medya olarak biz, sanki değişimden değil, hâlâ statükodan yanayız.

Misafir gazetecilerin sözleri, bölgede Türkiye'ye bakışın çok olumlu yönde değiştiğini gösteriyordu. Yakından izledikleri açılım sürecinin ve demokratikleşme çabasının hedefine ulaşip ulaşamayacağı konusunda bazı kaygıları olsa da Türkiye'ye güvenmek ve daha yakın olmak istedikleri aşkar.

Onlar, Kürt medyası olarak kendi özeleştirilerini yapar ya da yapmaz. Ama bizim, Türkiye'nin içeride ve dışarıda başlattığı kabuğu kırma ve yeni bir dil oluşturma çabasına ne kadar hazır olduğumuzu mutlaka sorgulamamız lazım.

Yok düşman yap düşman!

Abdülhamit Bilici 2010.01.23

Bir kartal yumurtası, tavuk yumurtaları arasına karışır. Yumurtadan çıkıp kendini tavuklar arasında bulan kartal yavrusu bir gün gökyüzünde kartalı görünce imrenir ve şöyle der: "Ne muhteşem bir kuş! Ne kadar yüksekten uçabiliyor. Keşke ben de onun gibi olabilsem."

Yanındaki civcivler ona gülerek, "Biz bir tavuğuz o ise bir kartal. Boşuna hayallere kapılma. Onun gibi yükseklerden uçamazsın." der. Zavallı yavrunun uçmayı denemesi için birinin ona aslında kartal yavrusu olduğunu söylemesi ve onu buna inandırması gerekiyor. Aksi halde ömür boyu tavuklar içinde tavuk gibi yaşaması işten bile değil.

Bu Kızılderili hikâyesindeki yavru kartalın dramı, birçok açıdan Türkiye'nin durumuna uyuyor. Düne kadar kartalların arasında uçan, yani dünyadaki ilk 5-10 devlet içinde yer alan Türkiye yakın zamana kadar bir tavuk olduğuna fena halde inandırılmıştı. Tarihin akışına bin yıldan uzun süre yön vermiş bir millet için düşünülmüş çok zekice bir yöntemdi bu.

Sadece yönetenleri değil, aslında büyük ölçüde hepimizin bilinçaltını hedef alan bu operasyonda kullanılan somut mekanizmanın sırrı ise bizim için kurgulanan düşman veya rakiplerin niteliği ve çapında saklı. Çünkü kim olduğunuz biraz da kendinizi nasıl gördüğünüz ve kendinize kimleri emsal gördüğünüzle birebir alakalı. Yakın zamana kadar esiri olduğumuz iç ve dış düşmanlar tanımı tam da böyle bir formüldü. Koca imparatorluk tecrübemize ve 70 milyonluk nüfusumuza rağmen, dışarıda bize gösterilen en büyük rakip ve düşman 10 milyonluk Yunanistan'dı. En büyük milli davamız da Kıbrıs meselesiydi.

İçerisi ise düşman kaynıyordu. Dindarlar, Kürtler, Aleviler, solcular, azınlıklar.

Bu düşmanların çoğunun ne kadar kâğıttan ve kurgusal olduğunu anlamak için yavru kartal örneğinde olduğu gibi aslında kartal olduğunuzu anlamanızı sağlayacak bir tecrübeye ihtiyaç vardı.

Son dönemde Türkiye içte ve dışta bu anlamda çok büyük bir tecrübe yaşıyor. 1 Mart tezkeresi, one minute olayı, büyükelçi krizinde İsrail'in özür dilemesi, Ortadoğu'da Türkiye'ye artan teveccüh, BM Güvenlik Konseyi seçiminde Türkiye'ye verilen büyük destek, Afrika açılımındaki hız ve bir zamanlar hepsi düşman olduğu söylenen komşularla yaşanan kucaklaşma bu tecrübenin dışa dönük yönünü temsil ediyor. Fırsat verilirse bu tecrübenin içe dönük boyutu da yaşanacak.

Dışarıdan bu milleti dizginlemek isteyenlerin böyle kurgular üretmiş olmaları ve bunu başarıyla hayata geçirmiş olmaları bir yere kadar anlaşılabilir. Ve bu, onlar adına büyük bir başarıdır. Ancak tuhaf olan, bu senaryonun içeride sahiplenilmiş olması ve milletin kendi evlatlarıyla aşkla devam ettirilmek istenmesi.

Camilerin bombalanarak iç düşmanın oluşturulmasını, Ege üzerinde savaş uçağı düşürülerek dış düşmanın üretilmesini hedefleyen Balyoz Darbe Planı'nın satır aralarını okurken, bunu düşündüm. Çünkü bu planda ortaya çıkan tablo, Türkiye'nin şimdiye kadar gerçekten ne kadar kurgusal, yapmacık ve suni bir kısaç içinde tutulduğunu çok net olarak ortaya koyuyordu.

Baştan beri Türkiye'yi dünya siyasetinde ağırlığını unutarak küçük çakıl taşlarıyla meşgul etmenin aracı olan Yunanistan'ın, gerilime ihtiyaç duyulduğunda akla gelen ilk adres olması çok manidar. Türkiye'de hükümeti

aciz duruma düşürmek için hazırlanan ve dönemin Harp Akademileri Komutanı İbrahim Fırtına'nın imzasını taşıyan Oraj Hava Harekât Planı'nda aynen şu satırlar yer alıyor: Ege uçuşları sırasında Yunan Hava Kuvvetleri'ne ait uçaklar taciz edilerek bir çatışma ortamı oluşturulacak. Mümkünse bir uçağımızın Yunan kuvvetleri tarafından düşürülmesi sağlanacak, bu gerçekleşmediği takdirde özel filo personelinden bir pilotun uygun zaman ve yerde kolundaki uçağa atış yapmak sureti ile kendi uçağımızın düşürülmesi sağlanacaktır. Uçağın Yunan tarafınca düşürüldüğüne dair medyada haberler yaptırılarak AKP hükümetinin bu konudaki acizliği ortaya konulacaktır."

Şayet gerçekse insanın kanını donduran bu satırlar, içte ve dışta kurgusal düşman üretme mantığının kanıtı değil mi? Umalım, içerideki ve dışarıdaki bu karanlık planların deşifre olması, milletçe tavuk olmadığımızı anlamamıza yardımcı olsun. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

El Kaide ve Ergenekon!

Abdülhamit Bilici 2010.01.27

12 Eylül'e giden süreci hazırlayan Bayrak Planı'nı örnek alarak hazırlandığı anlaşılan Balyoz Darbe Planı'nın akim kalması kuşkusuz büyük kazanç.

Ama hedefine ulaşmamış olması, bu planın önemini azaltmıyor. Çünkü planın satır araları aydınlatıcı bilgilerle dolu.

Mesela planın icra aşamasında yapılması öngörülen ilk eyleme ilişkin ayrıntılarda, insanın kanını dondursa da Türkiye ve İslam dünyası üzerinde uzun zamandır oynanan oyunlara dair ciddi ipuçları var. Aynen şöyle deniyor: "Bölücü terör örgütü ve El Kaide'nin büyük şehirlerde özellikle İstanbul'da eşzamanlı büyük eylemleri ve anılan eylemler sonrası icra edilecek, sivil toplum kuruluşu ve üniversitelerle koordine ederek yönlendireceğimiz çok geniş katılımlı toplumsal gösteriler ve eylemler neticesinde oluşan kaos ve karmaşa nedeniyle öncelikle olağanüstü hal ve sonrasında sıkıyönetim ilan edilecek."

Askerî bir planda, terör örgütlerinden operasyon gücü gibi söz edilmesi bir yana, bu satırların yazılmasından 9 ay sonra El Kaide'nin İstanbul'da tam da planda yazıldığı gibi eşzamanlı büyük eylemler gerçekleştirmiş olması insanı dehşete düşürüyor.

Bunun korkunç bir tablo olduğuna şüphe yok, ama bize tarihî bir fırsat da sunuyor. Bu, darbe planını hazırlayanlara hesap sorulmasının ötesinde bir fırsat. Zira El Kaide ile Ergenekon gibi yapılar arasında bir bağ olduğu ortaya konursa, bu, sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada İslam düşmanlığı üzerine kurulu bir mekanizmanın deşifresi anlamına gelecek. El Kaide denen yapının 11 Eylül'de ABD'den başlayarak, Londra, Madrid, İstanbul, İslamabad, Bombay, Bali gibi Doğu'da ve Batı'da birçok şehri vurmasının İslam ve Müslümanlar hakkında oluşturduğu kâbusu dikkate alırsak, bu bağlantının ortaya çıkarılmasının sadece Müslümanlar için değil, dünya için de ne kadar büyük bir hizmet olacağı anlaşılır.

İslam'ın bütün ilkelerini yerle bir eden, çoluk-çocuk, masum-suçlu, Müslüman-ateist ayırt etmeden herkesi hedef alan bu hunharlığın perde arkasındaki kirli bağlantılar bir gün deşifre edilecekse, bunun Türkiye dışında bir ülkede olmasını beklemek zor.

Nitekim Balyoz Planı'nda yer alan bu satırlardan sonra savcısı, polisi ve jandarmasıyla Türkiye'nin bu karanlık bağlantının üzerine odaklanmaya başlaması umut verici bir gelişme. Önceki gün bu konuda en çarpıcı

açıklama, İstanbul Valisi Muammer Güler'den geldi. Vali Güler, İstanbul'da eşzamanlı saldırılar gerçekleştiren El Kaide üyeleri ile Ergenekon davası zanlıları arasında bağlantılar olduğunu söyledi. 16 ilde 120 kişinin gözaltına alındığı El Kaide operasyonunda yakalanan zanlılarla 2. Ergenekon iddianamesinde geçen isimler arasında bağlantılar bulunduğunu söyleyen Güler, örgüt içi dokümanların ayrıntılı incelenmesiyle gerçeklerin ortaya çıkacağı kanaatinde. Medyaya yansıyan haberlerde, örgütün lideri oldukları tespit edilen M.D. ve M.K.'nın Ergenekon firarisi Turhan Çömez'le bağlantılı hareket ettiği belirtiliyor. Bu bilgiler ışığında, Kasım 2003'te İstanbul'daki korkunç eylemleri gerçekleştiren El Kaide elemanlarının saldırı öncesi istihbari takip süreciyle ilgili dosyaların da yeniden açılması gerekiyor.

Başörtüsü aleyhine karar verenleri cezalandırma motifiyle yapılan Danıştay saldırısının, aslında dindarları ve AK Parti iktidarını zor duruma düşürmek ve darbeye zemin hazırlamak için Ergenekon tarafından tertiplenmiş bir plan olduğunun deşifre edilmesinin Türkiye için anlamı ne ise El Kaide'nin gerçekte İslam karşıtı odaklarca kullanıldığının deşifre olması da dünya için aynı anlamı taşır. Aslında biraz zihnimizi zorlarsak, Ergenekon-El Kaide arasındaki bağlantıyı, daha ortada hiçbir şey bilinmezken, Danıştay saldırısı için "Türkiye'nin 11 Eylül'ü" diye manşet atan bir gazetenin kurduğunu görürüz.

İslam dünyası ve onun gözbebeği Türkiye bir gün normalleşecekse, uzun zamandır bu dünya üzerinde oynanan oyunların deşifre olması şart. Nitekim Türkiye ölçeğinde planların deşifre olmaya başlaması ve toplumun aydınlanma talebini düne göre daha gür seslendirmesi olumlu gelişmeler. Eski MİT müsteşarı Cevat Öneş'in Balyoz analizi ve eski Askerî Hakim Faik Tarımcıoğlu'nun bu işlerin dış bağlantılarına dair söyledikleri çok önemli. Yeter ki, Türkiye'deki tuzak deşifre olsun; bu bütün dünyaya çok pozitif yansıyacak...

a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Can çekişen açılım

Abdülhamit Bilici 2010.01.30

Futbol diplomasisiyle başlayan Ermenistan açılımının geleceğiyle ilgili soru işaretleri iyice arttı. Protokollerin Karabağ sorununa endekslenmesi ve Bakü-Erivan hattında bir gelişme olmaması yetmiyormuş gibi, bir de Ermenistan Anayasa Mahkemesi'nin protokole yazdığı gerekçe çıktı.

Şimdi de Erivan'da cumhurbaşkanına imzasını çekme yetkisi verecek bir düzenleme konuşuluyor.

Gerçi Ermenistan, Karabağ'da ilerleme olmadan protokolleri Meclis'ten zaten geçirmeyecek Türkiye'ye iyi bir koz verdi. Bu yüzden bazılarına göre, Türkiye'nin gerekçeye itirazı 'bahane'. Ama yakalanan tarihî fırsata yazık... Nitekim Türk Dışişleri de bahane yaklaşımını reddediyor ve protokollerin uygulanmasının iki tarafın da lehine olduğuna inanıyor. Peki nasıl olacak?

Dışişleri'ne göre, gerekçede Türkiye'nin doğusundan Batı Ermenistan diye söz eden Bağımsızlık Bildirisi'nin 11. maddesine ve soykırımı dünyaya tanıtmanın Ermenistan hükümetinin görevi olduğunu söyleyen anayasanın girişine atıfta bulunulması, protokolleri sakatlamış durumda. Soykırım olup olmadığını tartışma yetkisi hükümetin elinden alınıyorsa Tarih Komisyonu neyi konuşacak? Türkiye'nin sınırı tanınmıyorsa ilişkiler nasıl normalleşecek?

Dışişleri'ne göre, gerekçe uluslararası hukuka da aykırı. Viyana Anlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin 27. maddesine göre, bir anlaşma imzalandıktan sonra iç hukuk gerekçe gösterilerek rafa kaldırılamaz.

Bu yüzden Ankara, protokollerin geçerli olduğuna dair yazılı güvence istiyor. Bunun için ABD ve arabulucu İsviçre ile temasta. Lakin ilk tepkiler, hem Karabağ'da çözümün hızlandırılması hem de yazılı güvence konusunda umut verici değil. Türkiye'nin endişesi fazla paylaşılmadığı gibi, protokollerle Karabağ sorunu arasında ilişki kurulmasına da itiraz ediliyor.

Halbuki Ermenistan sınırının kapanma nedeni, Ankara-Erivan arasındaki sorunlar değil, Ermenistan'ın Azerbaycan'ın beşte birini işgal etmesiydi. Dolayısıyla protokollerde yazmasa da sınırın açılması ile işgal arasındaki bağ açık.

Diplomatlar, bu gerçek ortada iken Türkiye'nin protokolleri imzalama gerekçesini, 'çözüme ivme kazandırmak' diye açıklıyor. Sürecin başladığı günden bu yana iki ülke liderlerinin 9 kez buluşmuş olması bu tezi doğruluyor. Buzdolabına konulan ve alt düzey memurların takip ettiği Karabağ, artık devlet başkanları ve dışişleri bakanları düzeyinde ele alınıyor.

Ancak Erivan-Ankara normalleşmesinin Karabağ'a bağlı olduğu bilinmesine rağmen, ABD ve Rusya'nın bunu hafife alması tuhaf. İşgal sürerken, Türkiye'nin Ermenistan'la ilişkileri normalleştirilmesi ve Azerbaycan'ı kaybetmeyi göze alması isteniyor sanki.

Evet, Karabağ sorununun giriftliği ve normalleşmeyi buradaki çözüme bağlamanın yanlışlığı aşikar. Ama Türkiye'nin derdi, sorunun tamamen çözülmesi değil ki; bazı iyi niyet adımlarının atılması. Aslında yıllardır konuşulan sorunun çözüm parametreleri ortaya çıkmış durumda. Eksik olan, büyük devletlerin Ermenistan'ı kayıran tavrı ve irade.

Çözüm 4 nokta üzerinde odaklanıyor: Birincisi, Ermenistan'ın işgal ettiği 5 reyondan çekilmesi. Bunda tam mutabakat var. İkincisi, Ermenistan'ın Kelbecer'den çekilmesi. Çekilme konusunda mutabakat var, ama bunun takvimi tartışmalı. Üçüncüsü, Laçın koridorunun genişliği ve statüsü. Burada da opsiyonlar belli, ama müzakereler sürüyor. Dördüncü başlık, Karabağ'ın statüsü. Burada iki problem var. Biri, statünün geçici mi, kalıcı mı olacağı; diğeri nasıl belirleneceği.

Azerbaycan geçici bir statüden yana, Ermenistan ise kalıcı statüde ısrarlı. Yöntem noktasında ise Karabağ'daki nüfus dengesine güvenen Ermenistan, referandum istiyor. Azerbaycan ise anayasasının ülkenin bir bölümünde referanduma karşı olduğunu savunuyor. Dolayısıyla iki pozisyon arasında özgün çözümler aranıyor.

Aslında Güney Kafkaslar'ı ve Türkiye'yi rahatlatacak sürecin püf noktası, çözüm için konuşulan bu ilkelerin nasıl uygulanacağına saklı. Ermenistan, paketin tümünde anlaşılmadan adım atmaya yanaşmazken, Azerbaycan mutabakata varılan 5 reyondan çekilmeyle başlanabileceği görüşünde. Ermenistan'ın bunu yapması halinde, Bakü kapıları açacağını söylüyor. Bu adım atılsa, Türkiye protokolleri onaylayacak ve Türkiye kapısı da açılmış olacak. Bu açıdan, Ermenistan'ı izolasyondan ve artan sefaletten kurtaracak anahtar elinde. İstenen de fazla bir şey değil, işgal ettiği toprakların bir kısmını boşaltmak. Yalnız Ermenistan, bu gerçeği görse de çözüm istemeyen güçler bunu ister mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kırmızı kitap internette!

Abdülhamit Bilici 2010.02.03

"Şahsınızı da içeren vatandaş kitlesini iç düşman olarak değerlendiren Milli Güvenlik Siyaset Belgesi'ni (MGSB) ilk gördüğünüzde neler hissettiniz?" sorusuna Başbakan Erdoğan'ın cevabı, tam bir 'kral çıplak' uyarısıydı.

TRT'de yayınlanan Enine Boyuna programında, EMASYA Protokolü'nden Askerî İç Hizmet Kanunu 35. maddeye birçok hassas konuda önemli açıklamalar yapan Erdoğan, 'kırmızı kitap' ya da 'gizli anayasa' diye de bilinen MGSB için aynen şu ifadeleri kullandı: "Bunu gördüğümüzde, bütün itibarıyla değerlendirmeye aldığımızda hakikaten tüyler ürpertici tablolar sergiliyor."

Belgeyle ilgili başka açıklamalar da yaptı Erdoğan. Belgenin kanuni geçerliliği olmadığını, bir genelge olduğunu, göreve geldiklerinde önemli değişiklikler yaptıklarını söyledi. Başbakan sonra bir vaatte bulundu: "Bu yıl siyaset belgesi yeniden ele alınacak. Bundan sonra asla iç tehdit olmayacak."

Kamuoyunun, içeriği hakkında 2006 yılında Sauna çetesinde ele geçirilmesinden sonra bilgi sahibi olabildiği MGSB hakkında söylenen bu sözler, Türkiye açısından devrim niteliğindeydi. Ümit ederiz, söylenenler yerine getirilir ve bırakın normal vatandaşları, başbakanın ve cumhurbaşkanının eşlerini bile sakıncalı hale getiren, darbelere zemin hazırlayan zemin ortadan kalkar.

MGSB ile ilgili bu çıkış Türkiye şartlarında devrim niteliğinde. Zira, tüyler ürperten bu belgenin hazırlanışında sivillerin ne ölçüde söz sahibi olduğu tartışmalı. Halbuki normal demokrasilerde, bu tür belgeler güvenlik kurumlarının da katkısıyla seçilmiş siyasi otoriteler tarafından hazırlanır. Ve daha da önemlisi kamuoyuyla paylaşılır.

"Yok canım, o kadar da değil" demeyin, gerçekten böyle. ABD'nin yeni Başkanı Obama, henüz bir Milli Güvenlik Belgesi yayımlamadı. Ama isterseniz, Bush'un stratejik güvenlik belgesine internetten ulaşabilirsiniz. 20 Eylül 2002'de kamuoyuna açıklanan ve daha sonra Kongre'ye sunulan bu belgenin orijinal adı şöyle: ABD'nin Milli Güvenlik Stratejisi (The National Security Strategy of the United States).

O kadar uzağa gitmeye gerek yok dersiniz, İngiltere'nin Mart 2008 tarihli Milli Güvenlik Strateji belgesinin detaylarına da bakabilirsiniz.

(http://interactive.cabinetoffice.gov.uk/documents/security/national_security_strategy.pdf)

Şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşılan 64 sayfalık belgenin daha ilk sayfadan dikkat çeken en önemli özelliği, hükümet tarafından hazırlanmış olması ve Başbakan tarafından Meclis'e sunulmuş olması. Giriş bölümündeki daha ilk cümlede, devlet ile vatandaşlar yan yana zikrediliyor. Hükümetin en önemli görevinin, ülkenin ve vatandaşların güvenliğini sağlamak olduğu ifade ediliyor. Soğuk Savaş şartlarının değiştiğine dikkat çeken belgede, artık hiçbir ülkenin İngiltere'yi doğrudan tehdit etmediği vurgulanıyor. Yeni tehditler ise şöyle sıralanıyor: Uluslararası terör, kitle imha silahları, çatışmalar, dağılan devletler (failed states), salgınlar ve sınır aşan suçlar. Ardından bunlarla nasıl mücadele edileceği ayrıntılı olarak ele alınıyor. Enerji güvenliğinden karşı-istihbarat teşebbüslerine, iklim değişikliğinden internet ağlarını hedef alan saldırılara birçok detaya yer veriliyor.

Belgede somut veriler de var. Mesela, 2001'de teröre karşı mücadelede 1 milyar sterlin harcanırken, bu miktarın 2008'de 2,5 milyar, 2011'de ise 3,5 milyar sterlin olacağı ifade ediliyor. 5 yılda havaalanlarında güvenlik görevlilerinin 180 bin insanı uçmaktan men ettiği, ülkeye giren ve çıkan insanların yüzde 100'ünün elektronik kontrolünün ancak 2014'te sağlanacağı söyleniyor.

Bizde vatandaşların büyük kısmını iç düşman olarak gören ve 'Balyoz' planında insanları tepelemekten söz eden anlayışın aksine milli güvenlik siyaseti izlenirken dikkat edilmesi gereken temel değerler şöyle sıralanıyor: İnsan hakları, hukukun üstünlüğü, meşru ve hesap verebilir yönetim, adalet, özgürlük, herkese eşit fırsat ve tolerans. Ayrıca milli güvenliği asker, polis, istihbaratın işi olarak gören anlayış yerine, kamuoyunu, bireyleri, iş dünyasını, sivil toplumu da ortak olarak gören bir yaklaşımın tercih edileceği vurgulanıyor.

Bakalım, Milli Güvenlik belgelerini böyle şeffaf ve demokratik bir tarzda hazırlamak Türkiye'ye ne zaman nasip olacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'ye bakışı değiştiren Ömer!

Abdülhamit Bilici 2010.02.10

Dakar Havaalanı girişinde kontrol yapan polise pasaportumu uzatmakta biraz geciktim. Birkaç saniyelik bu gecikmenin, bizi ülkemiz adına iftihar edilecek bir tabloyla karşı karşıya getireceği kimin aklına gelirdi.

Elimdeki eşyalar yüzünden cebimdeki pasaportu çıkarmakta zorlandığımı gören memur, nereli olduğumu sordu. 'Türkiye' deyince de nazikçe 'geçebilirsiniz' diyerek yol verdi.

Bu duruma şaşırmamak imkansızdı. Afrika'nın dramını en çarpıcı şekilde anlatan Kunte Kinte filminden, Dakar rallisinden veya olsa olsa Afrika belgesellerinden birazcık bildiğimiz Senegal'de ne olmuştu da insanlar Türkiye denince böyle olumlu bir tavır alıyordu. Türkiye'yi nereden, kimden öğrenmişlerdi?

Senegal Milli Eğitim Bakanı'nın danışmanlığını yapan tarih Profesörü Adama Diop, bu soruların cevabını tüm detaylarıyla anlattı. İşin arkasında Türkiye ile adeta özdeşleşen Yavuz Selim Okulları vardı ve Prof. Diop ilk gününden itibaren bu hadisenin en önemli şahitlerinden biriydi. Bundan sonrasını isterseniz profesörden dinleyelim: "1996'da Senegal'in Ankara'daki elçisi beni arayarak, eğitim için Türkiye'den gelen insanlara yardımcı olmamı istedi. Ömer adında, 25 yaşında bir gencin öncülük ettiği küçük bir ekip geldi. Şaşırmıştım. Üniversiteden yeni mezun gençlerdi. Senegal'de geçerli dil olan Fransızca'yı bile bilmiyorlardı. Bu öyle kolay bir iş değildi. Bakanlıkta bunun için özel birim vardı. Kalınca bir dosya dolusu formaliteleri ve ağır şartları vardı. Bunun için gücünüz olmalı, kasanız iyi olmalıydı. Bana 'Uluslar arası bir kolej açmak istiyoruz.' dediler.

Bunun yolu çok uzundu, ama aramızda bir samimiyet doğdu ve kısa yolu izledik. Uzun yol izlenseydi, okulun açılması, Türk ailelerin oturumu, getirilecek eğitim materyalleri ve her şey büyük sorun olacaktı. Bir protokol ile bunları çözdük."

"Peki neden? Nasıl oldu da 25 yaşındaki bir genç için bunları yaptınız?" diye sorunca profesör şöyle dedi:

"Bu gençler, 'Biz Senegal'in eğitimini yükseltmek için geldik.' dediklerinde Türkleri tanıımıyorduk. Çevremizdeki ülkeler de tanıımıyordu. İlk okul 6 öğrenciyle başladı, ama herkeste şüphe vardı. Eğitim kalitelerini ispatlamaları gerekiyordu. Ve kısa sürede ciddi olduklarını ispatladılar. Eğitimde ciddi olmanın yanında Müslüman olarak da samimi idiler. Müslüman olduğumuz için çabuk kaynaşıp güven duyduk. Senegal dindar ama laik demokratik bir ülkedir. Bazen namazı beraber kılıyorduk. İlk gelenlerin ciddiyeti bana güven verdi. Önce mahalle çocukları geldi, velileri ziyaret ediyor, fakirlere yardım ediyorlardı. Genç çocuklar okulu açtı; ama büyük işlere imza attılar.

Aileler bizde eğitime çok önem verir. Okulların sınav sonuçlarını yakından izler. Veliler, Yavuz Selim'e giden çocukların notlarının yükseldiğini gördükçe güvenleri arttı, öğrenci sayısı arttı. Şu anda bu ülkede en iyi sınav sonuçları çıkaran okul Yavuz Selim. Bu bir kereye özel istisnai başarı değil. Eğitim Bakanlığı sonuçlarında her yıl ilk 15, Yavuz Selim'e ait. Türkler, eğitime önem vererek, insanlara yardım ederek halkın güvenini kazandı. Bu insanlar güzel insanlar, kimseyle sorunları yok, aileleriyle gelmiş, eğitimle uğraşıyorlar. Senegal'de sağlanan bu güven diğer komşu ülkeler için de referans oldu."

Profesörü dinledikten sonra küçük yaştaki oğlunu Türk gençlere teslim edip, Antalya'daki uluslararası bir programa gönderen Senegalli bir anneyi dinledik. Eşini kaybetmiş olan anne, "Benim dünyada tek varlığım çocuklarım. Şu toplantıya geldikten sonra bile 3 kez aradım." diye söze başladı. Sonra gözyaşlarıyla başından geçen şu olayı anlattı:

"Çocuğum Antalya'ya gitmişti. Bir kez aradığımda ağlıyordu. Çok üzüldüm. Yanında kaldığı aileyle konuşmak istedim, dil bilmediği için konuşamadık. Aklıma her türlü kötü şey geldi. Çaresizdim. Binlerce km uzaktaydı. Hemen okula gittim. Kavga an meselesiydi. Görenler çıldırmış sanıyordu beni. Türkçe öğretmenini buldum. "Çocuğum niye ağlıyor?" diye sordum. Öğretmen hemen aileyi aradı. Telefondaki kadın da ağlıyordu. Zor bela oğlunun neden ağladığını öğrenebildik. Meğer ayrılık günü geldiği için çocuğum ağlıyormuş."

Duyduklarımız sadece polisin olumlu tavrını açıklamıyor; samimiyetle atılan tohumların nasıl dolgun başaklar verdiğini de ispatlıyordu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Senegal kadar demokrasi olsaydık!

Abdülhamit Bilici 2010.02.13

Hoşumuza gitmeyen bir durumla karşılaşınca, bilinçaltımıza hep olumsuz sıfatlarla kazınmış Afrika imdada yetişir. Akla gelen ilk ülkenin ismini söyler, sözgelimi 'Uganda'da bile böyle olmaz' der geçeriz. Hoşumuza gitmeyen bir durumla karşılaşınca, bilinçaltımıza hep olumsuz sıfatlarla kazınmış Afrika imdada yetişir. Akla gelen ilk ülkenin ismini söyler, sözgelimi 'Uganda'da bile böyle olmaz' der geçeriz.

Halbuki bu tür karşılaştırmalarda dikkatli olmak gerekir. Hele de demokratik yolla seçilmiş liderlerini darağacına göndermiş; çok partili 60 yıllık döneme farklı türlerde 5 askerî müdahaleyi sığdırmayı başarmış; ne çoğunluk ne de azınlık din mensuplarıyla barışı bir türlü sağlayamamış iseniz, iki kere dikkatli olmak lazım. Yoksa, Türkiye gibi nüfusunun kahir ekseriyeti Müslüman olan (yüzde 95) ve bizden çok çok fakir ülkeler liginde yer alan Senegal'in (kişi başı milli gelir 1000 dolar) demokrasideki başarısı karşısında, 'Senegal kadar olamamışız' demek zorunda kalabilirsiniz.

Vaktiyle köle ticaretinin geçit noktalarından biri olan Senegal, bugün 13 milyon insanın yaşadığı fakir bir ülke. Önemli bir yeraltı zenginliği yok. En büyük gelir kaynağı balıkçılık. Nüfusun yüzde 75'i kırsalda yaşıyor.

Klasik demokrasi teorilerinin hemen hepsiyle çelişen bu verilere rağmen Senegal, kan dökmeden bağımsızlığını kazandığı 1960'tan bu yana kesintisiz demokrasiyle yönetiliyor. 1962'de demokrasi karşıtı bir harekete kalkışan Mamadou Dia, yargılanarak 1976'ya kadar hapse mahkum edilmiş. 100'den fazla siyasi parti var ve ilk günden itibaren yönetim seçimle el değiştiriyor. Seçim barajı, bizdeki gibi yüzde 10 değil, sadece yüzde 2. Kalitesi sorunlu olsa da basın özgürlüğü güçlü.

Muhalef bir gazete olan Velfecr'in yayın yönetmeni, Senegal'in ilk günden itibaren çok sesliliğe alıştığını söylüyor. Herkesin kendini rahatça ifade edebilmesi ve her görüşün siyasette temsil edilmesi gerilime zemin bırakmamış. Ordunun siyasete müdahale etmemesi ise birçok Afrika ülkesinin aksine bu ülkedeki askerlerin iyi eğitim almış olmasına ve güçle iktidarı ele geçirme fikrine uzak olmalarına bağlıyor.

Senegal'de dinin konumu ve din-devlet ilişkileri de dikkat çekici. Bu konuya dair ilk ilginç ipucunu Türkiye'nin Dakar Büyükelçisi Ali Kaya Savut verdi. Büyükelçi, Meclis'te tanıştığı bir senatörün kartvizitinde, irtibat

bilgilerinin yanı sıra mensup olduğu tarikatın da yazılı olduğunu görünce çok şaşırmış. Senegal laik bir ülke, hem de en katı laiklik geleneğine sahip Fransa'nın eski sömürgesi; ama burada din öcü değil.

Bu rahat ilişkide Sufi geleneğin rolü çok belirgin. Fas kökenli Ticaniler ve yerel bir tarikat olan Müridiler en etkin tarikatlar. Ticanilerin 4 milyon; Müridilerin ise 3,5 milyon mensubu var. Dakar'da bulunduğumuz günler, Müridilerin her yıl düzenlediği Magal denilen törene rastladığı için adeta şehir boşalmıştı. Tuba şehrindeki bu törene başta cumhurbaşkanı olmak üzere, 10'dan fazla bakanın, büyükelçilerin ve ülkedeki diğer din temsilcilerinin katıldığını öğrendik.

Dini hareketler toplumla devlet arasında adeta hakem rolüne sahip. İktidarı değil, gönülleri kazanmaya talipler. Aşırılıklara karşı toplumun sigortası durumundalar. Din adına siyasete girmek isteyen yapılara toplum fazla yüz vermiyor. Şimdiye kadarki denemeler başarısız.

Kadın, geleneksel olarak erkeğin arkasında; ancak ticarete etkin. Kıyafet konusunda rahatlar. Devlet, kadınların daha çok sosyal hayata katılmasını teşvik ediyor. Yasalar ve yargı tamamen laik. Sadece miras konusunda İslam kuralları geçerli. Devlet, Müslüman ya da Hristiyan dinî grupların eğitim işlerine karışmadığı gibi, din görevlilerinin belirlenmesi ve maaşları gibi konular da toplumun kontrolünde. Tarikatlar ve dinler arası ilişkiler de olgunca. Ailenin bir çocuğunun Müslüman bir grubun, diğer çocuğunun Hristiyan bir grubun liderliğini yaptığı örnekler anlatılıyor.

Senegalliler, kendilerine bu demokrasi mirasını bırakan şair, filozof ve (buraya dikkat) Hristiyan ilk cumhurbaşkanları Léopold Senghor'a minnettarlar. Fakir ülkelerinin en büyük sermayesinin demokrasi olduğunun da çok iyi bilincindeler.

İşte size şablonları tersyüz eden bir örnek. Demek ki, cumhuriyet ve demokrasi illa gelenekle çatışmak; siyasî, dinî fikirleri baskı altına almak şart değil. Demek ki, öcü sayılan dinî hareketler, demokrasinin garantörü olabiliyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail, Erdoğan'ı yanlış okuyor

Abdülhamit Bilici 2010.02.17

Türkiye'den yükselen eleştirilerden büyük rahatsızlık duyan İsrail, bu eleştirileri değerlendirirken çok önemli bir hata yapıyor. Bu hatada ısrar ettiği için de ilişkilerin tekrar normale dönmesi zorlaşıyor.

En temel yanlış, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın dile getirdiği eleştirileri iki temele bağlamaktan kaynaklanıyor. Bunlardan biri, Erdoğan'ın içeride oylarını yükseltmek için böyle bir yola girdiği ve popülizm yaparak her fırsatta İsrail'i yerden yere vurduğu. İkincisi ise Erdoğan'ın ve AK Parti hükümetinin bu eleştirileri İslamcı kimliği nedeniyle yaptığı.

Sorunu bu şekilde değerlendirenler için Türkiye'yi yeniden kazanmanın tek yolu kalıyor: AK Parti'den ve Erdoğan'dan kurtulmak. Bu da ister istemez akla, İsrail'de bu şekilde düşünenler ile Türkiye'de AK Parti karşıtı çevreler arasında doğal bir koalisyon senaryosunu getiriyor.

İşin tuhaf tarafı, bu koalisyonun Türk tarafındaki çevrelerin Erdoğan'ı itibarsızlaştırmak için onu Büyük Ortadoğu Projesi gibi Amerikan ve İsrail projelerine hizmet etmekle suçlaması. Erdoğan ve Gül'ün köken

itibarıyla Yahudiliklerini iddia edecek kadar ileri giden Ergün Poyraz gibi isimlerin, AK Parti'den kurtulmayı hedefleyen Ergenekon terör örgütünün sanıkları arasında olması tuhaf değil mi? Bir yandan Erdoğan'ı Türkiye'de ve Ortadoğu'da Amerikan ve İsrail çıkarlarına hizmet etmekle suçlamak, diğer yandan onun İslamcı olduğu için İsrail karşıtlığı yaptığını iddia etmek çok büyük çelişki olmuyor mu?

Bu şekilde düşünenlerin cevap bulması gereken bir başka nokta ise İsrail konusunda iç siyaset hesaplarıyla ve İslamcı kimliğiyle hareket ettiği söylenen Erdoğan'ın Gazze katliamına kadar izlediği tutumun nasıl açıklanacağı. Şayet denildiği gibi olsaydı, bizzat Erdoğan İsrail ile Suriye'yi barıştırmak için bu kadar ter döker miydi?

Bilindiği gibi, Başbakan Erdoğan, bu süreci birinci elden takip etti ve büyük mesai harcadı. Dışişleri Bakanlığı koltuğuna oturmadan önce Ahmet Davutoğlu'nun da en fazla enerji harcadığı konulardan biri bu konuydu. Dolaylı olarak 4 kez bir araya gelen taraflar arasında önemli mesafe alındığı haberleri geliyordu.

Nitekim Ankara'da yapılan ve eski İsrail Başbakanı Ehud Olmert'in de katılımıyla gerçekleşen beşinci buluşmada çok küçük pürüzler kalmıştı. Şayet bunlar da aşılsa iki ülke doğrudan görüşmelere başlayacaktı. Olmert, Ankara'dan ayrılırken bu pürüzleri İsrail'de halletme sözü vermişti. Erdoğan'ın tek talebi ise İsrail'in Lübnan veya Filistin cephesinde bu süreci baltalayacak bir gerilime yol açmamasıydı.

Gerisini biliyorsunuz. Erdoğan, Başbakan Olmert'ten süreçle ilgili olumlu haberler beklerken, 4 gün sonra Gazze katliamı başladı. Bu, İsrail'deki Türk Büyükelçisi'ni alçak koltuğa oturtmaktan daha iğrenç bir skandaldı. İsrail, hem Türkiye ile hem de bizar Erdoğan ile adeta oyun oynamıştı. Olmert'in saldırı planından habersiz olmasına ihtimal vermeyenler, Türkiye saldırıdan haberdar olmuş havasını yaymaya bile çalıştılar.

O kadar terle, uğraş, çırpın ve sonunda böyle bir tabloyla karşı karşıya kal. Türkiye'de ve dünyada sağ ve sol ayrımı yapmaksızın herkes Gazze'ye yapılanlar karşısında ayağa kalktı. Dünya liderleri içinde Erdoğan'ın neden sesini daha fazla yükselttiğini merak eden İsraillilerin, yaşadığı bu hayal kırıklığını ve aldatılmışlık duygusunu hesaba katmaları gerekir.

Nihayet hem Gazze katliamının hem de Türkiye'ye reva görülen bu aşağılamanın baş sorumlularından Olmert'in Erdoğan'la ilgili son açıklaması ilginç. Suriye ile barışın mümkün olduğunu söyleyen Olmert, Başbakan Erdoğan için "adil arabulucu" demiş. Şu sözleri de anlamlı: "Erdoğan'a sinirlenmek kolay, ancak Erdoğan ile uzlaşmak daha akıllıca. Türk arabuluculuğunda müzakerelere ihtiyacımız var."

Gerçi Olmert, Ankara'ya gelirken Gazze saldırısını bilip bilmediğini de açıklasa çok iyi olur, ama İsrail'in yapması gereken Türkiye'nin iç siyasetine odaklanmak veya günah keçisi aramak yerine aynaya bakmak. 5-10 sene öncesine kadar tüm dünyanın eleştirdiği Türkiye'nin evine çekidüzen vererek kazandığı sempati örnek olabilir. Ayrıca Suriye ile yarım kalan süreci başlatmak, Türkiye ile normalleşmenin en hızlı yolu gibi görünüyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaçırılan fırsat

Abdülhamit Bilici 2010.02.20

AK Parti iktidara geldiği ilk dönemde, bir yanda Irak Savaşı, diğer yanda Kıbrıs meselesi gibi çok büyük iki krizle uğraşırken, özgürlükler alanında önemli reformlara imza attı.

Son birkaç yıldır ortaya çıkan gerçekler, o günlerdeki tek zorluğun dış politikadaki dosyalardan ibaret olmadığını gösterdi.

Şimdi anlaşılıyor ki, çiçeği burnunda hükümet, Irak konusunda bir politika geliştirmek için kıvrılırken, Selimiye Kışlası'nda bir araya gelen bazı komutanlar Balyoz Darbe Planı'nı olgunlaştırmakla meşgulmüş. Hükümet, Kıbrıs konusunda Türkiye'yi rahatlatacak bir formül için diplomasi koridorlarında gece gündüz demeden mesai harcarken, birileri Sarıkız, Yakamoz, Eldiven gibi darbe planları üzerine kafa yoruyormuş.

Ancak bütün bu zorluklara rağmen özellikle 2005'e kadarki bu dönem, Türkiye'deki anti-demokratik yapılarda reform yapmak için en iyi zamandı. Toplumda büyük bir Avrupa Birliği heyecanı vardı. Bazı anketlerde AB'ye destek yüzde 80'leri geçiyordu. AB'nin bakışı da teşvik ediciydi. AK Parti'nin iktidara gelmesinden birkaç hafta sonra yapılan Kopenhag Zirvesi'nde, gerekli reformları yapması halinde Türkiye ile üyelik müzakerelerine başlanacağı ilan edilmişti.

Nitekim dış politikadaki sorunlara ve içeride ardı arkası kesilmeyen darbe planlarına rağmen, bu dönemde çok sayıda reform yapıldı. Bunlardan belki de en önemlisi, Milli Güvenlik Kurulu'nun yapısını değiştiren adımdı. MGK Genel Sekreteri'nin bu dönemde sivilleşmesi sağlandı. Psikolojik harp birimi bu dönemde İçişleri'ne taşındı.

Bu kadar hassas bir konuda adım atılabilmesinin en önemli nedeni, o zamanki atmosferdi. AB'den nefret edenler bile reformlara karşı çıkmıyordu. Farklı kesimler adeta AB formülü üzerinde uzlaşmıştı. 2007'de başlayarak bugün zirveye çıkan kutuplaşma yoktu o günlerde.

Temel soru da zaten burada ortaya çıkıyor. MGK'nın yapısını değiştirmek gibi adımların atılabildiği o dönemde, neden yargıya Avrupa standartlarını getirecek reformlar yapılmadı? Halbuki AB, Türkiye'nin bu alandaki eksiklerini ilk ilerleme raporundan başlayarak her yıl hatırlattı.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, önceki günkü açıklamasında krizden çıkışın adresi olarak AB kriterleri çerçevesinde bir yargı reformunu gösterdi. Doğru, ama bu adımların atılması için en iyi zamanın kendisinin Dışişleri Bakanı, Cemil Çiçek'in de Adalet Bakanı olduğu 2005'e kadarki dönem olduğu da bir gerçek.

O günlerde AB, hükümetin bu alandaki ihmalini hep eleştirdi. İlerleme raporlarında her yıl yargıya özel bölüm ayrıldı. Mesela, 2007'deki rapor şöyle diyordu: "Yargı reformu alanında önemli gelişme olmamıştır. Yargı için bir Ulusal Reform Stratejisi ya da bunu uygulamaya yönelik bir plan yoktur." Bu dönemde AB Komisyonu, hukukçular göndererek Türkiye'nin eksiklerini de inceledi. Adalet Bakanlığı'nın internet sitesinde bu raporlar bulunabilir. Raporlarda, HSYK'nın temyize kapalı olmasından adliye binalarının idaresinin savcılara bırakılmasına pek çok detay yer aldı.

Nihayet 2007'deki 367 krizinden sonra Hükümet, yargı reformu için bir yol haritası hazırladı, ama ne Türkiye'de ne de AB cephesinde 2005'e kadarki hava vardı. Gül'ün yaptığı hatırlatma üzerine, AB'nin bu alandaki kriterlerini manşetine taşıyan Radikal, "Reform yapılsaydı, bakan ve müsteşar HSYK'ya katılamayacaktı." dedi. Sanki hükümet bu yüzden adım atmamıştı.

Avrupa'daki HSYK benzeri kurumlarda bakanın olmadığı doğru. Ama hemen hepsinde Meclis'in seçtiği üyeler var. İtalya'da 27 üyeli Yüksek Yargı Konseyi'nin 8'ini Meclis seçiyor. İsveç'te sadece parlamentonun değil, sendikaların bile temsilcileri var kurulda. İspanya'da 20 üyenin 8'ini Meclis belirliyor. Dolayısıyla HSYK'da AB reformu yapılmış olsa hükümetin bunda büyük kaybı olmayacaktı.

Üstelik reformlar yapılsaydı, bu sadece HSYK ile sınırlı kalmayacaktı. Anayasa Mahkemesi'nin yapısından parti kapatma kriterlerine kadar uzanan geniş bir paket söz konusuydu. Avrupa'nın bu alandaki en yetkin kurumu

olan Venedik Komisyonu'nun Genel Sekreteri Thomas Markert, kısa süre önce yaptığı açıklamada yapılması gerekenleri sıraladı. Meclis'in HSYK ve Anayasa Mahkemesi'ne üye seçmesi gerektiğini, parti kapatma girişiminin bir savcıya bırakılmasının tuhaflığını, Almanya örneğinde buna Meclis'in karar verdiğini dile getirdi.

Kısacası, hayli geç ama hâlâ Kopenhag Kriterleri'ne ihtiyaç var.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kansız iç savaşmış! [Abdülhamit Bilici]

Abdülhamit Bilici 2010.02.24

Ergenekon sanığı Şener Eruygur'un başkanlığını yaptığı Atatürkçü Düşünce Derneği'nin 2007'de organize ettiği Cumhuriyet Mitingleri'nin tek hedefi vardı: İçeride ve dışarıda Türkiye'nin demokrasiden ve çağdaş değerlerden koptuğu, İslamlaştığı mesajını vermek.

Onlara göre, kavga İslam ile demokrasi, laiklik ve çağdaş değerler arasındaydı. Tabii, Batı'nın hangi safta yer alması gerektiği de açıktı.

Manşetleri ve ekranları uzun süre dolduran miting görüntüleri, dünyanın hayli ilgisini çekti. Yüzlerce gazeteci, bu iddianın doğru olup olmadığını araştırmak için Türkiye'ye akın etti.

Belli angajmanları olanlar ve bulvar medyası hariç, ciddi araştırmacıların vardığı sonuç, mitingleri organize edenleri hayal kırıklığına uğratabilecek cinstendi. Çünkü New York Times, Guardian, Le Monde, Financial Times gibi Batı'daki etkili haber kaynakları, iddiaların gerçek olmadığını anlatan birçok haber ve analiz yayınladı. Bu yazılarda, iddia edildiği gibi AK Parti iktidarında Türkiye'nin demokrasiden ve Batı'dan uzaklaşmadığı, aksine Avrupa Birliği sürecinde en ciddi reformların bu dönemde yapıldığı vurgulandı.

Hatta Alman Dışişleri Bakanı Joschka Fischer, Avrupalı Yeşillerin lideri Kızıl Danny, Joost Lagendijk ve Cem Özdemir gibi isimler gazetelere ilan vererek, Türkiye'nin AK Parti ile Batı'dan uzaklaştığı iddiasını yalanladılar.

Onlara göre, Türkiye'deki kavga, mitinglerin ima ettiği gibi dindarlar ile laikler arasında değil, demokratlarla statükocular arasında yaşıyordu. Bir yanda daha fazla özgürlük ve değişim isteyenler, diğer yanda değişime karşı çıkan ve özgürlükleri tehdit olarak görenler.

Balyoz darbe planında isimleri geçen onlarca generalin bir günde gözaltına alınması, eski tartışmayı yeniden alevlendireceğe benziyor. Soru yine aynı: Türkiye'deki mücadelenin tarafları kim?

Batı'daki muteber gazetelerden biri olan Wall Street Journal'de pazartesi günü çıkan haber bu açıdan üzerinde düşünmeye değer. Çünkü ciddi bir gazetede yayınlanmasına rağmen, yapılan kategorizasyon bulvar gazetelerinin basitliğini çağırıştırıyor. Marc Champion imzasıyla İstanbul'dan yazılan analizde, Erzurum-Erzincan hattında yaşanan olaylar üzerine artan gerilim ve genel olarak Ergenekon dosyası ele alınıyor. Satır arasında, Türkiye'de bir güç mücadelesi yaşandığına atıfta bulunuluyor ve bu kavgadaki tarafların dindar muhafazakâr hükümet ile laik nizam (establishment) olduğu belirtiliyor.

İlerleyen satırlarda, mücadele eden taraflar kategorisi daha da genelleştirilerek basitleştiriliyor. Yazıda geçen şu cümle, gazetecinin hadiseye nasıl baktığını ortaya koyuyor: "Türkiye'nin dindar ve laik elitleri arasında 2007'den bu yana kansız, sanal bir iç savaş yaşanıyor."

Bu ifade, dün bir gazetemizin birinci sayfasına "Türkiye'de kansız iç savaş yaşanıyor" şeklinde yansımıştı. İlk önce bu başlığı görünce, bir çeviri hatası olacağını düşündüm. Açıkçası sık sık gazetelerimizin yaptığı yanlışlardan biri diye düşündüm. Ancak bir yanlış yoktu. Haberin orijinalinde de aynı ifade yer alıyordu.

Bu tasnifte çok büyük iki yanlış ve saptırma olduğunu düşünüyorum. Birincisi, İspanya'nın, İtalya'nın, Portekiz'in ve komşu Yunanistan'ın yıllar önce cuntalardan temizlenmek için yaptığı türden bir mücadele nasıl iç savaş olarak nitelendirilebilir? Mevcut yasalarımıza göre bile suç olduğu açık olan cuntacılık, bir iç savaşın tarafı gibi gösterilebilir mi?

İkinci yanlış, kategorilerle ilgili. Bu mücadele dindar elitlerle laikler arasında ise cuntacılığa bayrak açmış olan Ahmet Altan'ı nereye koyacağız?

Cengiz Çandar, Hasan Cemal, Şahin Alpay gibi liberal isimlere, dindar elit mi diyeceğiz? Darbelere karşı çıkan Yahudi asıllı ateist Roni Margulies, ne zamandan beri dindar elitler arasında yer alıyor?

Darbelere Karşı 70 Milyon Koalisyonu'nda başı çeken isimlerden biri olan oyuncu Lale Mansur da mı dindar elit? Gazetenin dindar elit kategorisine soktuğu listeyi uzatabiliriz: DTP, DSİP, EHP, Genç Siviller, DÖH, Irkçılığa ve Milliyetçiliğe Dur De, ÖSH, Yeşiller Partisi... Keşke bu isimler, yazarın yaptığı bu çarpık ve aşırı indirgemeci tasnife itiraz etse... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Zaruri görüşme yanlış fotoğraf

Abdülhamit Bilici 2010.02.27

Avrupa Parlamentosu'nun eski üyelerinden Lord Kilclooney, Cihan Haber Ajansı muhabiri Kamuran Samar'a ilginç açıklamalar yaptı.

Türkiye'nin başını ağrıtan önemli konularda İngiliz siyasetçinin önemli görüşleri var.

Mesela, AB'nin Kıbrıs siyasetini eleştiren Lord, Rum kesiminin sorun çözülmeden üye yapılmasını 'tam bir felaket' diye yorumluyor. Mart başında tekrar gündeme gelecek soykırım iddialarıyla ilgili de konuşmuş Lord Kilclooney. Türkiye'nin Karabağ konusunda Azerbaycan'a destek vermekte haklı olduğunu söyleyen Lord, 1915'te yaşanan olayları trajedi olarak tanımlıyor ve Ermenistan'ın uluslararası alanda soykırım iddialarını kabul ettirme çabalarını iyi niyetle bağdaştırmadığını ve Türkiye ile ilişkilere katkı sağlamayacağını düşünüyor.

Peki bu sözlerin yazının başlığıyla ilgisi var mı? Evet, var. Çünkü bu iki kritik konuda Türk tezlerine destek veren Lord önemli başka noktalara da dikkat çekiyor. 1980'den beri Avrupa siyasetinin içinde olan biri olarak Türkiye'nin ardı arkası gelmeyen darbe teşebbüsleriyle kendi imajına büyük darbe vurduğunu vurguluyor. Türkiye'deki bir türlü aşılamayan askeri vesayeti, kendi kendine zarar veren bir reklam kampanyasına benzetiyor. Türkiye'de askerin siyasi kesim üzerindeki etkisinin yeni olmadığını, ancak bunun ülkenin dış imajına zarar verdiğini belirten Lord'un altını çizdiği şu nokta çok önemli: Bu fotoğraf dış dünyaya, özellikle de Avrupa Birliği'ne Türkiye'de demokrasi olmadığı mesajını veriyor.

Söyledikleri yanlış mı? Aylardır Türkiye, dış politika açısından Irak Savaşı ve Kıbrıs müzakereleri gibi iki büyük sorunla boğuştuğu Mart 2003'te hazırlanan Balyoz darbe planı ile sarsılıyor. Hasan Cemal'in dediği gibi, sadece cuntacılara dokunulduğunda 'hukuk' diye feryat edenler anlamasa da Türkiye sadece imajına değil, siyaset

kültürüne ve ekonomisine de büyük darbeler vuran cuntacılık salgınıyla mücadele ediyor. Demokrat herkes gibi bizim de temennimiz bu mücadelenin, 100 yıllık cunta virüsünün temizlenmesiyle sona ermesi.

Ancak hedef ne kadar doğru olursa olsun, vasıtaların da aynı derecede doğru olması şart. Usul, asıl kadar önemli. Hele imajın neredeyse her şey olduğu günümüzde. Bu noktada ne kadar titiz olduğumuz ise tartışmalı.

Uzağa gitmeden hemen çünkü gazetelerin birinci sayfalarına bakalım. İstisnasız hepsinde yer alan kare, Gül, Erdoğan ve Başbuğ'un bulunduğu fotoğraf. Toplantının başladığı andan itibaren, görüşmenin videosu da televizyonlarda dönmeye başladı. Sadece bizde mi? Bu fotoğraf, uluslararası medyanın da birinci haberi idi. Toplantı günü, akşam geç saatlere kadar bu fotoğraf, dünyada milyonlarca insanın ziyaret ettiği BBC'nin internet sitesinin manşetinde kaldı.

Tam da darbe iddiasıyla ilgili bir dava sürerken, savcılar ve hakimler kritik kararlar vermeye çalışırken, konunun taraflarının böyle bir toplantı için bir araya gelmesi zaten normal demokrasiler için alışıldık bir olay değil. Ama diyelim ki, Türkiye'nin kendine özgü şartları vardır ve Balyoz davasındaki üst düzey askeri gözaltılar gerçekten büyük bir gerilime yol açmıştır. Krizi dindirmek için böyle bir görüşme dışında çare kalmamıştır. Böyle olsa bile o fotoğrafların medyaya yansması şart mıydı?

Biz gazeteciler için fotoğraflar, görüntüler harika. Hatta tutanakları da isteriz. Ama Başbakan ile ona bağlı bir yetkilinin, iki eşit gibi cumhurbaşkanının huzurunda oturduğu o fotoğrafı gören biri, Türkiye'nin demokrasi iddiasına artık inanır mı?

Maalesef aynı dikkatsizliği her zaman yapıyor ve yaşananlardan ders almıyoruz. PKK'lıların Habur'daki teslimi sırasında medyaya yansıyan nahoş görüntülerin koca bir açılıma verdiği zararı sanki biz yaşamadık. KCK operasyonu çerçevesinde gözaltına alınan seçilmiş isimlerin elleri kelepçeli fotoğraflarının yaptığı tahribatı sanki günlerce konuşmadık. Sadece fotoğraflar mı sorun? Bir vekilin yaptığı "Fişleme sırası bizde" açıklaması tuhaf değil mi? Başbakan Erdoğan'ın, haklı olarak verdiği demokrasi mücadelesini anlatırken, köşe yazarlarını patronlara şikayet etmesi doğru oldu mu? Türkiye'de anlaşılır da olsa bütün bunların dünyada anlaşılması çok zor ve milletin verdiği demokratik mücadeleyi gölgelediği kesin. Keşke sık sık bu gerçeği hatırlasak... .
a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çağaptay ile Çiçek'in ortak noktası?

Abdülhamit Bilici 2010.03.03

İçeride Türkiye'nin gerçek bir demokrasi haline gelmesinden korkanlar olduğu gibi, dışarıda da demokratik Türkiye'yi sakıncalı gören bir zümre var.

Bu zümrenin en masumları, demokrat bir Türkiye'nin, Batı'nın kontrolünden çıkacağını düşünenler. Öngörülerine göre, böyle bir Türkiye daha muhafazakâr bir ülke olacak ve bilinen dış politikası değişecek.

Bu şekilde düşünenlerin gözünde en iyi Türkiye, çağdaş dünyanın standartlarına aykırı da olsa askerî vesayetle yönetilen Türkiye. Toplumun arzularını, ülkenin ve dünyanın geçirdiği değişimi göz ardı eden çevreler, bu perspektiflerini saklamıyor da.

Mesela, bir süre önce Le Monde Diplomatique'te yazan Avrupa Çalışmaları Merkezi Direktörü Avi Primor, Türkiye'de yaşanan demokratikleşmeden duyduğu üzüntüyü ifade etmiş ve arzuladığı Türkiye portresini

çizmişti. Askerin siyaset üzerindeki etkisinin azalmasından duyduğu kaygıyı ifade eden Primor şöyle diyordu: "Osmanlı'nın son hayranları birçok kez nüfuz kazanmaya ve çağdaşlık ile laikliği engellemeye çalıştı. Ama her defasında bunlara haddini bildiren ordu oldu. Artık bu durum geçerli değildir... AB'nin baskısı altında, ordunun nüfuzu giderek kısıtlanmıştır... Militarizmin azalması ve İslamcılığın artmasıyla Türkiye giderek Avrupa'dan uzaklaşıyor."

Türkiye'nin AB istikametinde en yüksek performans gösterdiği bir dönemde bu endişelerin dile getirilmesi tuhaf değil mi? Yarı demokratik eski Türkiye'ye özlem duyanlar açıkça söylemese de bu düşüncelerinde etkili olan diğer faktörleri de unutmamalı.

Bunların başında da İslam korkusu ve İslam'ın demokrasiyle bağdaşmayacağı inancı geliyor. Onlara göre, Müslüman bir ülke olan Türkiye diğer ülkelere göre biraz modern ve biraz demokratikse, bunu askerin vesayetine borçlu. Demokrasi, insan hakları gibi değerler halka rağmen asker sayesinde var olmaktadır. İstedığınız kadar, gerçekte halkın demokrasi istediğini ve bu arzusunun müdahalelerle hep sekteye uğratıldığını anlatın.

Son dönemde bu koronun Türk isimli solistleri arasında Soner Çağaptay başı çekiyor. Türkiye'nin demokratikleşme yönünde attığı her adım, Çağaptay'ın aynasına Türkiye'nin Batı'dan kopması, İslamlaşması olarak yansıyor. AB'nin 'bir demokratikleşme fırsatı' olarak gördüğü Ergenekon davası, ona göre 'çağdaş Türkiye'nin sonu'; AK Parti'nin muhaliflerini sindirme operasyonu ve Gülen'in orduyu sindirme komplosu.

Öyle görünüyor ki, Balyoz Darbe Planı çerçevesinde birçok generalin tutuklanması, Amerika'daki en İsrail yanlısı düşünce kuruluşlarından biri olan Washington Institute'un Türkiye Direktörü Çağaptay'ı alarma geçirmiş durumda. Foreign Policy ve Newsweek dergilerine kaleme aldığı yazılarda, darbe gözaltılarının arkasında gerçekte kimlerin olduğunu açıkladı ve faturayı AK Parti ile Gülen Hareketi'ne kesti. Hiçbir delile dayanmadan savcılar, hâkimler, polisler itham eden Çağaptay, tezini güçlendirmek için Gülen'in Refah Partisi'ne destek verdiği, aleyhine açılan davada yolsuzluk ithamının da bulunduğu gibi yalan yanlış bilgileri de kullandı. Kendince Türkiye'de 'cadı avı yapan ve masum komutanlara komplo kuranları' deşifre etti.

Halbuki Jandarma Kriminal'in raporundan sonra nihayet Genelkurmay da AK Parti ve Gülen Hareketi'ni bitirmeyi hedefleyen Dursun Çiçek imzalı belgenin gerçek olduğunu kabul etti. Gülen Hareketi'nin komplocu değil, en çirkin komploların kurbanı olduğu belgelenmiş ve Çağaptay'ın tezi çökmüş oldu. Bu durumda, ıslak imzalı belge ile sürekli AK Parti ve Gülen'e saldıran Çağaptay'ın hedefleri arasındaki paralelliği kim izah edecek? Yoksa Washington Enstitüsü Türkiye Programı da Erzincan gibi belgenin uygulama alanlarından biri mi? Çağaptay'ın tutumunda, Genelkurmay ile direktörlüğünü yaptığı birim arasında var olan ve subayların eğitimini öngören anlaşmanın etkisi var mı? Bu programa katılan isimlerden Tuğgeneral Bertan Nogaylaroğlu'nun, Anayasa Mahkemesi başkanına suikast, Taksim'e bomba gibi dehşet senaryolarının konuşulduğu ve AK Parti'ye yarayacağı için PKK'lıların teslimine itiraz edildiği Hudson toplantısına katılması tesadüf mü? Çağaptay'ın programına Genelkurmay her yıl ne kadar ödüyor? Çağaptay'ın komplolarına yer veren saygın medya kurumları hedef alınan masum insanlara karşı ne yapacak? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye mi kopuyor, Batı mı dışlıyor?

Türkiye'nin kendi kimliğiyle azıcık barışması, komşularıyla ve İslam dünyasıyla yıkılan köprüleri tamir etmek için mini adımlar atması, hemen bir koroyu harekete geçiriyor. Ve "Dikkat Türkiye'ye Batı'dan uzaklaşıyor!" vaveylası kopuyor.

Bu kampanyaya karşı çoğunlukla mahcup cevaplar veriyoruz: "Hayır efendim, ne Batı'dan kopması. AB üyesi olmak için bütün mevzuatını AB müktesebatına uyumlu hale getirmeyi kabul eden bir ülke nasıl Batı'dan kopar?" "NATO üyesi bir ülkenin Batı'dan koptuğunu iddia etmek mantıksız değil mi?" Veya "Türkiye için Batı yönelişi tarihî bir tercihtir. 200 yıldır Batılılaşma yönünde ilerleyen bir ülke değil miyiz?" Savunmacı argümanlar böyle sürüp gider.

Halbuki bu koroya cevap yetiştirmek yerine, biz soru sormalıyız. Mesela, şu sorularla başlayabiliriz: Batı, Türkiye ile ortaklıkta ne kadar ciddi? Ne kadar sıcak ve adil davranıyor? Sanki Avrupa'sı ile Amerika'sı ile Batı, Türkiye'yi kucaklıyor da Türkiye mi inatla uzaklaşıyor?

Özellikle son dönemde yaşadığımız somut örnekler, bu soruların ne kadar geçerli olduğunu ispatlıyor. Türkiye'nin 50 yıldır devam eden Avrupa Birliği süreci, mevzuyu en iyi anlatan gösterge.

2000'lerin ilk yıllarını esas alırsak, bir yanda yüzde 70'lerin üzerinde coşkuyla üyeliğe destek veren Türk halkı; diğer yanda sürecin başarısı için her reformu yapmaya hazır bir hükümet vardı. Ama Türkiye'nin AB ile ortaklık kurmak için gösterdiği bu arzuya karşı, Avrupa'nın önemli aktörleri Türkiye'nin yeterince Avrupalı olmadığı, fazla Müslüman olduğu, çok büyük olduğu gibi tezlerle sarıldılar. Ucu açık bir müzakere süreci başlatıp, sonra zaten engelli koşuya benzeyen bu fasılları bir bir konuşulamaz hale getirdiler. 50 yıl önce bu yola revan olan Türkiye, emeklemeye devam ederken Doğu Avrupa ve Balkanlar'daki eski düşman, ama Hristiyan ülkeler hızla başköşeye oturtuldular.

Aslında doğru dürüst bir ilişki kurmak istenmeyen tarafın Türkiye değil, Batı olduğunu gösteren son dönemin çok somut diğer örneği Kıbrıs sorununda yaşandı. Erdoğan liderliğindeki AK Parti hükümeti içerideki her türlü riski alarak, Ankara'nın ve Denktaş'ın çözümsüzlüğe dayalı Kıbrıs politikasını değiştirdi ve samimi olarak çözümden yana tavır koydu. Bu yüzden Ankara'da hükümete karşı darbe planlarının hazırlandığı bir dönemde yapılan çetin müzakereler sonucu ortaya çıkan Annan Planı, Ada'da referanduma sunuldu. Türkiye çözümü savunmayı sürdürdü, Ada'daki Türkler de çözümden yana oy verdi. Çözüme hayır diyen Rumlar oldu. Ama fatura yine Türk tarafında kaldı. Türkiye'nin çözüm yanlısı bu tavrına Avrupa'nın cevabı, Rumları üye kabul etmek ve Kıbrıs sorununu Türkiye'nin AB sürecine takoz yapmak oldu.

Türkiye'nin Batı'dan uzaklaşmadığı, aksine Batı'nın Türkiye'yi dışlamaya çalıştığının bir başka örneği de önceki gün Amerikan Kongresi'nde oylanın soykırım iddiaları. Diyelim ki, önceleri Türkiye bu konuyu konuşmak bile istemiyordu ve Batı da olumsuz bir tavır alıyordu. Ama 2005'te Türkiye hem Başbakan'ın Erivan'a yazdığı mektupla hem de TBMM'nin kabul ettiği kararla bu konunun tarihçilerce tartışılmasını istedi. Nihayet bu öneri, Türkiye ile Ermenistan arasında imzalanan protokollere de girdi. Ama sanki hiçbir şey olmamış gibi, Kongre üyeleri bildiklerini okudular ve karar 22'ye karşı 23 oyla geçti. İşin acı tarafı, tasarıya 'hayır' diyenlerin de soykırımı kabul etmesi, sadece stratejik nedenlerle karşı çıkması. Şimdiye kadar çoğu Batılı 19 ülke meclisinin de bu yönde kararlar almış olması başka bir anormallik. Bunlar arasında Cezayir'de yaptıklarının, ancak tarihçilerin ele alacağı konu olduğunu savunan Fransa'nın da olması başka garabet. Tarihi konuda hassas bu ülkelere hiçbirinin, Ermenistan'ın Azerbaycan'da halen süren işgaline ses çıkarmamaları bir başka tuhaflik. Batı ile köprüleri atalım demiyorum. Bu Türkiye için bir zenginlik. Ama ne olur, Türkiye'ye karşı Batı'nın bu kaba tavrı ortadayken, "Türkiye Batı'dan kopuyor" iddiasını ciddiye almayalım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şimdi kilidi kim açacak?

Abdülhamit Bilici 2010.03.10

Irak Savaşı'nın yol açtığı tahribatın herkesçe görüldüğü bir dönemde Abdullah Gül, Dışişleri Bakanı sıfatıyla Moskova'yı ziyaret ediyordu. Dışişleri bakanlarını pek kabul etmeyen Rus Devlet Başkanı Putin, misafirine jest yapıp onu Kremlin'de ağırladı.

Irak'taki işgalin tüm sıkıntılarını başbakan olarak yaşayan Gül, bu savaştan çıkardığı dersle Putin'e önemli bir mesaj verdi. Mesajın özü şuydu: Bölgemizdeki sorunları elbirliğiyle çözelim. Bu sorunlar çözümsüz kalırsa, kontrol edilemeyecek krizlerle karşılaşırız. Ve bu sorunlar, bölge dışı güçlere davetiye çıkarır.

Muhtemelen bu konuyu açarken Gül'ün zihninde Kafkaslar'ın buzdolabında bekletilen sorunları vardı ve bu sorunların çözümünün Rusya'nın da çıkarına olduğunu anlatmak istiyordu. Karabağ, böyle bir sorundu. Abhazya böyle bir sorundu. Osetya böyle bir sorundu. Nitekim Osetya bir süre sonra patladı. Abhazya'da işler karıştı. Amerika çok uzaklardan krize müdahil oldu. NATO ağır yara aldı. Dünya gerildi. Türkiye de gerilimin tam ortasında kaldı.

Herhalde Cumhurbaşkanı Gül, risk alarak Ermenistan'la futbol diplomasisi başlatırken de kafasında aynı perspektif vardı. Başbakan Erdoğan'ın, bu sürecin aktörleri olan Dışişleri bakanları Ali Babacan'ın ve Ahmet Davutoğlu'nun düşünceleri de farklı değildi.

Protokollerin imzalanmasını sağlayan süreçte Türkiye'nin iki temel hedefi vardı: Birincisi, Avrupa'dan Amerika'ya geniş bir alanda Türkiye'nin yükselen imajına zarar veren soykırım iddialarının yükünü hafifletmek. Bir tarih komisyonunda bu iddiaları konuşmak, medeni bir yaklaşımdı. Ermenistan'ın buna evet demesi de büyük bir adımdı.

Bu adımın Türkiye açısından ikinci önemli hedefi ise tıkanan Yukarı Karabağ sorununa ivme kazandırmak ve kardeş Azerbaycan'ın topraklarında süren işgalin sona ermesine yardımcı olmaktı. Ayrıca süreç, Türkiye'nin komşularla sıfır problem politikasının tek istisnası olan Ermenistan'ı da kazançlar listesine ekleyecekti. Kafkaslarda işbirliği imkanları artacak ve bundan bütün taraflar kazançlı çıkacaktı.

Ancak malum gelişmeler yüzünden böyle çok iyi niyetlerle başlayan girişim, şu an can çekişme noktasında geldi. Önce Azerbaycan, belki iletişimden kaynaklanan aksaklıklar yüzünden Türkiye'nin bu iyi niyetli girişiminden kuşku duydu. Buna karşı, Türkiye'nin Ermenistan'ı kazanma ihtimaline güvenerek, Azerbaycan gibi kardeş bir ülkeyi kaybetmesi beklenemezdi. Gerçi formalitelerin gereği olarak protokolleri Meclis'e sevk etti hükümet. İçeride konunun suistimal edilmesinden endişe ettiği için süreci yavaşlattı. Karabağ'da çözüm olmadan protokollerin onaylanmayacağı deklare edildi.

Ardından Ermenistan Anayasa Mahkemesi'nin gerekçesi ortaya çıktı. Protokollerin titizlikle ele aldığı ve diplomaside sorunları aşma yolu olarak sıkça başvurulmuş 'yapıcı belirsizlik' yöntemiyle halledilen meseleleri hiçbir şey olmamış gibi aleni hale getirdi. Örneğin, bir tarih komisyonunun kurulması protokollere göre öngörülüyordu. Bunun anlamı, Ermenistan'ın soykırım iddiasından vazgeçtiği ve Türkiye'nin de bu iddiayı kabul ettiği değildi. Aksine taraflar bilinen pozisyonlarına rağmen yeni bir başlangıç yapmayı, konuyu karşılıklı konuşmayı kabul ediyordu. Ama Anayasa Mahkemesi, Bağımsızlık Bildirisi ve Ermenistan Anayasası'na atıf yaparak, hükümetin görevinin soykırım tezinin tanınmasını sağlamak olduğunu kayda geçirdi. Halbuki böyle bir komisyon, soykırım olup olmadığını konuşmayacaksa başka neyi konuşacaktı. Yani protokollerin özü boşaltılmış oldu.

En son Amerikan Kongresi devreye girdi. İmzalanan protokoller, Türk, Ermeni ve uluslararası tarihçilerin bir araya gelerek 1915'te yaşananların nasıl adlandırılacağına karar vermesini öngörürken, Amerikalı vekiller küçük siyasi hesaplarla kararlarını vermiş oldular. Madem 100 yıl önce yaşanmış olaylara parmak hesabıyla karar verilecekti, protokollere ne gerek vardı? Şayet Obama yönetimi, protokoller konusunda Türkiye'yi o kadar teşvik etti ise sürecin siyaseten dinamitlenmesine neden seyirci kaldı? Daha da önemlisi süreci başlatırken 'Siz yeter ki süreci başlatın, Karabağ'da çözüm için biz bastıracağız' diye sözler veren başta ABD olmak üzere Rusya ve Fransa şimdi neden havaya bakarak Türkiye'yi suçluyor?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esposito kimlere konuşmalıydı?

Abdülhamit Bilici 2010.03.13

Başbakanlık Dolmabahçe Çalışma Ofisi, keşke ağzına kadar dolsaydı. Keşke davetlilerin hepsi Türkiye'nin gidişatından endişe duyan, İslam'ı tehdit gibi gören ve laikliği din karşıtlığı gibi yorumlayan isimler olsaydı.

Hatta abartılı korkularla 'gerektiğinde kanun dışına çıkarak dindar insanlarla mücadele etmeyi' göze alan tezleri yazan kurmay subaylar da orada olsaydı. Akademik hayatı boyunca İslam üzerine çalışmış, 17 yıldır George Town Üniversitesi'ndeki Müslüman-Hristiyan Diyalog Merkezi'nin başında bulunan ve İslam ülkelerindeki siyasi sosyal süreçleri inceleyerek İslam Tehdidi adıyla bir kitap yazan Katolik asıllı hakiki bir Batılı olan Prof. John Esposito ile bu davetliler sabaha kadar tartışıp, Batı, İslam, demokrasi ve laiklik konularında yeni bir anlayışa varsalardı.

Ama böyle olmadı. Medeniyetler İttifakı İstanbul Konferansları'nın ilk konuşmacısı olarak ülkemize gelen Esposito'yu dinlemeye gelenler önemli isimlerdi. Ama çoğu yukarıda saydığım konularda farklı, ters düşünceleri olmayan insanlardı. Kamuya açık olmasına rağmen, sıradan bir isme gösterilen medya ilgisi de yoktu. Halbuki Esposito konferansında, eylemle desteklenmeyen diyalog toplantılarının insanlığa bir fayda sağlayıp sağlamadığından Batı'nın Ortadoğu'daki çifte standartlarına, tehlikeli biçimde yükselen İslam düşmanlığından küresel çoğulcu bir kültür oluşturmak için Batı'nın ve İslam dünyasının yapması gerekenlere kadar birçok konuya temas etti.

Ona göre, 35 Müslüman ülkede yapılan Gallup araştırmasının da ortaya koyduğu gibi Müslümanların Batı'ya tepkisinin kaynağı, din, medeniyet veya kültür farkı değil. Sorunun temelinde, Filistin meselesinin bir türlü çözülmemesi, Batı'nın izlediği çifte standartlı politikalar ve İslam ülkelerinde artarak devam eden askerî operasyonlar bulunuyor. Esposito, Batı'nın adil bir seçimle iktidara gelen Hamas'ı tanımazken, Mısır'da tamamen çarpıtılmış bir seçimin sonuçlarını meşru saymasını en bariz çifte standart olarak dile getirdi. Batı'da teröre bulaşan marjinal İslamî gruplara karşı haklı olarak tam bir savaş açılırken, Batılı Müslümanları tehdit eden İslam düşmanı, aşırı sağcı akımlara tolerans gösterilmesi de başka büyük bir çelişki.

Her hafta bir başka ülkede diyalog ve barış temalı bir konferansa katıldığını söyleyen Esposito, Medeniyetler İttifakı dahil iyi niyetle yapılan bu toplantıların gerçek hayatta nasıl bir etki yaptığına dair kuşkularını dile getirdi. Birincisi, toplantıların çoğunda diyalog ve konuşma değil, monolog oluyor. Herkes kendi konuşmasını yapıp kenara çekiliyor. İkincisi, acaba son birkaç yıldır hep aynı şeyleri söyleyip kendimizi tekrar mı ediyoruz? Üçüncüsü, gerçek sorunlar karşısında toplantılar nasıl bir katkı yapıyor? Sonunda kütüphane raflarında tozlanan konuşmaların pratikte insanlığa ne faydası var?

Esposito, Türkiye'nin son dönemde izlediği dış politikayı ve yaşadığı siyasî değişimi olumlu bir gözle okuyor. "Geçmiş ile mukayese edildiğinde, Türkiye'yi politik ve sosyoekonomik yönden çok daha çoğulcu olarak görüyorum." diyen Esposito, artan şehirleşmeyle birlikte yeni bir politik sosyal elitin doğmakta olduğunu ve toplumun eskiye göre daha çoğulcu daha demokratik ve gerçekten daha seküler bir yapıya büründüğünü düşünüyor. Gerçek sekülerizm ya da laikliği ise şöyle tanımlıyor: "Benim bakış açım göre laiklik demek din karşıtı olmak ya da ayrımcı olmak demek değildir. Laiklik toplumda hem inancın hem de inançsızlığın saygı görmesi demektir. Çoğulculuğun testi, bu zıtlık içinde yaşayanların bu çeşitliliği kabul etmesidir."

Türkiye'de veya Amerika'da bazılarının 'alkol içmediği ve eşlerinin başları kapalı olduğu için' AK Parti'yi tehdit gibi göstermesinin çoğulculuk testine temelden zıt olduğunu belirten Esposito, Türkiye'de yaşanan süreci şöyle tanımlıyor: Bu, laiklerle İslamcılar arasında bir mücadele veya laik devletin çözülüşü değil. Türk demokrasisinin, kurumlarının ve hukukun üstünlüğü ilkesinin güçlendiği bir normalleşme süreci.

İşte İslam uzmanı, Katolik bir profesörün gözünden bir dünya ve Türkiye analizi. Ne dersiniz, Esposito bu konuşmayı, dediğim çevrelere yapsaydı, biraz olsun şablonlarından ve korkularından kurtulmalarına katkısı olur muydu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yargı reformunu Rumlar tikiyor!

Abdülhamit Bilici 2010.03.17

AK Parti hükümetini, AB reformlarındaki yavaşlama için eleştirmek bir süredir rutin halini aldı. Bu eleştirinin elbette haklılık payı var.

2005'e kadar hükümetin sürdürdüğü reform ivmesinin, iç ve dış sebeplerle sekteye uğradığı muhakkak. Ancak bu eleştiride eksik olan, sürekli AK Parti'nin hatalarını konuşurken, AB'nin payını görmemek. AB'nin işleri nasıl yokuşa sürdüğünün somut bir örneği, Avrupa Parlamentosu'nda 'milli damat' Joost Lagendijk'in görevini üstlenen Helene Flautre'in Yorum'daki yazısı sayesinde ortaya çıktı.

Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu Eşbaşkanı Flautre'in yazısında ilginç bir detay vardı. Şöyle diyordu Flautre: "Son KPK toplantısında Adalet Bakanı Sadullah Ergin'i davet etmiştik. Toplantıda olduğu gibi toplantı öncesi sohbetimizde duyduklarımı inanamadım. Adli reformları içeren 23'üncü faslın müzakerelere açılmasını bir tarafa bırakın, AB'nin, beş yıldır tarama sürecinin sonuçlarını Ankara'ya iletmemiş olmasından yakınıyordu Bakan. AB Komisyonu ise, "screening"-taramanın beş yıl önce tamamlandığını ve Konsey'e, yani üye ülkelere iletildiğini söylüyor. Yani tarama sonuçları AB Komisyonu ile AB Konseyi arasında bir yerde takılmış ve beş yıldır bir türlü çekmecedan çıkmıyor. Mesele faslın açılması olsa, herhangi bir üye ülkenin "politik" manevrası söz konusudur demek mümkün. Hayır, mesele tarama sonuçlarının aday ülkeye bilgi olarak iletilmesi meselesi. Adalet Bakanı, haklı olarak, 'Ben adli reform paketini Meclis'e sunduğumda, milletvekilleri, kardeşim sen AB'nin bu reformları istediğini nereden biliyorsun, diye sorsa, ne diyeceğim?' diyor."

Medialog Platformu'nun girişimiyle, Türkiye'deki yabancı gazetecilerle bir araya gelen Ergin'le bu konuyu da konuşma imkânı oldu. Ergin, yargı ve insan haklarını ilgilendiren 23'üncü başlıkla ilgili tarama sürecinin 2006'da tamamlandığını, ama tarama sonu raporunun hâlâ gelmediğini doğruladı. AB'nin bu alanda hangi reformların yapılması gerektiğini gayri resmi yollarla öğrenmeye çalıştıklarını dile getiren Ergin'in sözleri sitem doluydu: "AB'den gelen eleştirilerin bir kısmı, öğretmenin ödev vermediği halde öğrenciyi ödev yapmadığı için

eleştirmesine benziyor. Bir yandan reformlar yavaşladı diyorsun, diğer yandan yapılması gerekenleri gösteren raporu göndermiyorsun."

Brüksel'in tuhaf tutumu Adalet Bakanı tarafından da doğrulanınca, süreci bildiğini düşündüğüm bir Avrupalı yetkiliyle konuştum. "Bakan'ın söyledikleri maalesef doğru" dedi. Yetkilinin söyledikleri, konuya bir boyut daha kattı. Normalde her müzakere başlığıyla ilgili olarak Komisyon'un Türkiye'deki mevcut durumu taradıktan sonra bir rapor hazırlaması ve o başlığın açılması için yapılması gereken zaruri düzenlemeleri de (benchmark) içeren bu raporun 27 üye ülkenin eşit söz hakkına sahip olduğu AB Konseyi'nde oybirliğiyle kabul edilmesi ve ardından Türkiye'ye iletilmesi gerekiyor. Komisyon kendi üzerine düşen çalışmayı yapmış, ancak rapor Konsey'de takılmış. Çünkü 23'üncü başlık Kıbrıs Rumlarının bloke ettiği başlıklardan biri. Kıbrıs meselesiyle, Türkiye'deki yargı reformunun ne alakası var, demeyin. AB işte böyle bir yapı. Tabii Rumlar için bu vetoyu kılıfına uydurmak hiç zor olmamış. Kuzey Kıbrıs'ta insan haklarının nasıl geliştirileceğinin de rapora eklenmesini istemişler. Komisyon da, "Bu, Türkiye ile müzakere süreci. Kıbrıs'la ne alakası var?" diye itiraz edince süreç tıkanmış. Zaten Rumların derdi de başka bir şey değil.

Tabii, AB'nin yargı reformuyla ilgili tarama raporunu 5 yıldır göndermemesi tuhaf ve motivasyon kırıcı. Ama bu alanda yapılması gerekenleri öğrenmek için bu rapor şart değil. Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında hukuk alanındaki bütün eksiklerimiz gün gibi ortaya çıkıyor. Nitekim göreve geleli 9 ay olmasına rağmen dosyasına hakim olduğu izlenimi veren Bakan Sadullah Ergin de toplantıda yargı reformunu AB sürecinin bir parçası olarak ele aldı ve hazırladığı sunumda tek tek AB ülkelerinde özellikle yüksek yargının nasıl örgütlendiğini ortaya koydu. Reuters, New York Times, BBC, AP ve Bloomberg gibi kurumlardan muhabirlerin katıldığı 2,5 saatlik toplantıda Ergin'in, AK Parti'nin ilk yıllarını hatırlatan reformcu bir portre çizmesi ve reformlara yeterince destek olmadığı için AB'yi eleştirmesi umut vericiydi.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yurtdışına 'vatansever' jurnalleri!

Abdülhamit Bilici 2010.03.20

Genelkurmay Başkanı Org. İlker Başbuğ'un da nihayet 'ciddi' diye nitelediği Balyoz Darbe Planı'nda, AK Parti iktidarını devirmek için başvurulacak yöntemlerden biri de ekonomiydi.

Darbe sonrasında borsayı kapatmak, bankacılık işlemlerini durdurmak, döviz yasaklamak, yüzde 40'lara varan varlık vergisi koymak, yabancı ortaklı şirketlere ve İslami sermayeye el koymak gibi ekonomi politikaları öngören cuntaya göre, darbe zeminini hazırlamak için de ekonomi önemli. Askeri bilirkişinin gerçekliğini onayladığı, Org. Başbuğ'un 'ciddi' dediği ve birçok komutanın tutuklanmasına gerekçe teşkil eden Balyoz planında şöyle deniyordu: "TSK haricindeki dost unsurlar tarafından yapılacak ekonomik operasyonlarla hem ulusal hem de uluslararası ortamda ülke ekonomik darboğaza sürüklenerek, AKP hükümetine karşı büyük çaplı toplumsal gösteriler için zemin hazırlanacak ve koordine edilecek."

Emellerine ulaşmak için Türkiye'yi ekonomik darboğaza sürüklemeyi göze alanlar, galiba bu arzularından vazgeçmiş değiller. O kadar ki, bu çevreler Ergenekon davası yüzünden artan siyasi gerilimin nasıl olup da ekonomiye yansımadığını yurtdışındaki dostlarıyla da dertleşiyorlar. Yurtdışına yapılan bu jurnallere dair fikir veren ilginç bir mektup elime geçti. Mektup, Türk ekonomisini yakından takip ettiği anlaşılan ve muhtemelen İngiltere'de yaşayan bir ekonomiste ait. İsmi bizde saklı olan ekonomist, son zamanlarda Türkiye'den birçok mektup aldığını ve Ergenekon operasyonlarının ekonomiye neden etki yapmadığının sorulduğunu söylüyor. İç ve dış piyasaların neden Ergenekon'a ciddi tepki vermediğini soruyorlar. Asker açısından bıçak kemiğe

dayanmasına rağmen nasıl oluyor da yabancı yatırımcının Türkiye'ye güveni sürüyor? Borsadan çıkışlar olmuyor?

Mektuplara şaşırın İngiliz ekonomist, kendince bu durumun gerekçelerini sıralamış. İşte yaşadığımız sürecin dışarıdan nasıl görüldüğünü ortaya koyması bakımından ilginç tespitler: 1- Ergenekon, 1 yılı aşkın süredir o kadar çok yazılıyor ve konuşuluyor ki, piyasa artık bu konuya karşı duyarlılığını yitirmiş durumda. 2- Yaşananlar o kadar kompleks ve girift ki, hadisenin gerçekte ne olduğunu ve önemini kavramakta insanlar zorlanıyor. 3- 2006-2008 döneminde de 27 Nisan muhtırası, başörtüsü gerilimi ve AK Parti'yi kapatma girişimi gibi büyük krizler yaşandı, ancak sonunda bütün bu meseleler sükunetle çözüldü. Dolayısıyla yine benzer bir beklenti var. 4- Ergenekon davasında taraflar birbirlerinin kırmızı çizgilerini bilip, sanki buna göre dikkat ediyor. Ayrıca ne kadar gerilim artsa da iletişim kanalları sürekli açık. Erdoğan ve Başbuğ rutin olarak görüşüyor. 5- Taraflar kırmızı çizgiyi geçmeleri halinde ne kazanacakları konusunda da temkinli. Kamuoyu yoklamalarında, ekonomik durgunluk nedeniyle AK Parti'ye desteğin azaldığını görmek laik çevreleri umutlandırıyor. 2011 seçimlerinde Meclis içinde bir değişim ihtimal dışı değil. Anayasa değişikliği gibi kutuplaşmaya yol açacak bir adımı, AK Parti'nin siyasi desteğini artırmak veya korumak için atacağı tahmin ediliyor. 2007 tecrübesi, laik tarafın atacağı yanlış bir adımın hükümete yarayacağını gösterdi. İngiliz ekonomistin bu öngörüsüne göre, partiyi kapatma ihtimali zayıf bir ihtimal. 6- Yabancı yatırımcılar, Türkiye'deki risklerini 2007 ve 2008'de zaten hafiflettiler. Dolayısıyla ortada büyük bir risk de yok, bunun neticesinde borsadan büyük miktarlarla çıkış hareketleri de yok.

İngiliz ekonomist, jurnalcileri üzecek verilere de dikkat çekmiş: Yıl sonunda cari açık 23 milyar dolar olacak. Bu, 2009'un iki katı, ama gayri safi milli hasılanın yüzde 3-4'ü civarında ve yönetilebilir bir oran. Büyüme tahminlerinde değişiklik yok: 2010 için yüzde 3,9; 2011 için ise 4,3.

Cumhurbaşkanı Gül'ün parti liderleri ve yüksek yargı temsilcileriyle temasını 'olumlu adım' diye niteleyen analist, önümüzdeki sürece ilişkin tahminlerini de paylaşmış. AK Parti'nin anayasa değişikliği için gerekirse referandumu göze alarak adım atacağını, böylece liberalleri de yanına alarak AB yanlısı en reformcu parti kimliğiyle seçime doğru hazırlık yapacağını öngörmüş. Bu durum ekonomik açıdan bir risk oluştursa da İngiliz ekonomiste göre süreç 2007-2008'in tekrarından farklı olmayacak. Yani, ne kadar çırpınsalar da kriz duasına çıkan jurnalcilere ekmek yok.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Namık Tan neden Ankara'da duruyor?

Abdülhamit Bilici 2010.03.24

İzlediği şiddete dayalı, dışlayıcı politikalar yüzünden sadece İslam ülkelerinde değil bütün dünyada büyük tepki çeken Bush'un koltuğuna Obama'nın oturması birçok başkent gibi Ankara'ya da rahat nefes aldırmişti.

İlk ikili ziyareti için Türkiye'yi tercih etmesi, sık sık referans verilen konuşmasını İstanbul'da yapması, Türkiye'nin son dönemde izlediği dış politikaya paralel bir anlayışa sahip olması ve AB sürecine verdiği destek Obama'ya duyulan sempatiyi daha da artırdı.

Buraya kadar çok güzeldi, ancak soykırım iddiasının Temsilciler Meclisi Uluslararası İlişkiler Komitesi'nde kabul edilmesi sanki balayını bitirmiş ve umutların yerini çoktan şüpheler almış görünüyor. 1 Mart tezkeresi ve çuval olayı gibi büyük krizlerin yaşandığı Bush döneminde akla dahi gelmeyen elçi çekme gibi tepkilerin verilmesi

durumun ciddiyetini gösteriyor. Aralık ayında Nabi Şensoy'un istifası üzerine Washington'a atanan Büyükelçi Namık Tan'ın ne zaman görevinin başına döneceği meçhul.

Resmi açıklamalara pek yansımaya da Dışışleri yetkililerine kulak verdiğinizde tepkinin ve kırılgılığın boyutu çok daha iyi anlaşılıyor. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün "Obama'yı bir daha soykırım konusunda aramam" demesinde de Ankara'nın duyduğu tepkiyi ölçmek mümkün. Peki bu kadar tepkinin sebebi ne?

Dışışleri kaynakları, Türkiye'nin tasarının kabul edilmesini önlemeye yönelik bütün çabalarının sonuçsuz kalmasını, resmen açıklanmasa da Washington'da bu konuda etkili olabilecek herkesin bildiği bir başkanlık emrine bağlıyorlar. Washington'da etkili olabileceği düşünülerek çalınan kapıların hepsinden tıpatıp aynı cevapların alınması da bu yöndeki şüpheleri güçlendiren bir faktör olmuş. Lehimize oy kullanması beklenen bir Demokrat'ın oturuma katılmasına rağmen oy kullanmaması da bu tek tip tepkinin bir başka delili olarak gösteriliyor.

Bu yaklaşımın arkasındaki mantık şu: "Komite'nin tasarımı kabulü, Türkiye'yi protokoller konusunda harekete geçirir. Türkiye'nin tepkisi de absorbe edilebilir. O halde oturup seyredelim." Oylama gününe kadar yönetime hakim yaklaşımın böyle olduğu kanaati hakim. "Tasarının geçmesi Türkiye'yi psikolojik olarak olumsuz etiler. Yönetimin olumsuz tutumu, Türk-Amerikan ilişkilerini bozar. Bu durum Türkiye-Ermenistan normalleşmesini de sabote eder" yaklaşımını seslendirenler olsa da bunların cılız kaldığı anlaşılıyor.

Washington'da kalarak Türkiye'nin tezlerini anlatması gereken Büyükelçi Tan'ın Ankara'ya çağırılmasının temel nedeni de Obama yönetiminin son ana kadar parmağını kıpırdatmamasına duyulan tepki. Muhatabı güçlü şekilde uyarma ihtiyacı olduğunda başvurulacak bir yöntem olan elçi çağırma tepkisine neden başvurulduğunu ve elçinin neden hâlâ geri gönderilmediğini anlamak için altı çizilen iki noktaya dikkat etmek gerekiyor: Birincisi, ilk kez bir Amerikan yönetimi iddialar karşısında bu kadar sessiz kalıyor. İkincisi, daha önce de defalarca gündeme gelen tasarı ilk kez soykırım iddiaları açısından kritik olan 24 Nisan öncesi kabul ediliyor.

Dolayısıyla Komite'nin 1 farkla kabul ettiği tasarının Genel Kurul'a gelip gelmemesi kadar Obama'nın 24 Nisan'da nasıl tavır takınacağı da Ankara'yı kaygılandırıyor. Bu durumda elçi çağırmanın ve açık bir sinyal almadan geri göndermemenin Dışışleri'ne göre nedeni, bu tehlikeli adımların atılmasını ve ilişkilerin daha da bozulmasını önlemek. Şimdiye kadar bir işaret alınmamış olsa da Ankara sonuç alacağından hayli umutlu. Dışışleri'ne göre de çözüm bu yöntemlerde değil, protokollerin uygulanmasında. Protokollerin ölmediği ve konuyu kilitleyen Azeri-Ermeni probleminin, irade olması halinde hızlıca çözüleceği kanaatindeler. Yabancı meclislerin soykırım kararlarındaki yavaşlamayı ve Komite'deki oy farkının 1'e inmesini de Erdoğan'ın 2005'te yaptığı tarih komisyonu teklifine ve protokollere bağlıyorlar.

Türk-Ermeni ilişkilerini normalleştirilmesi ve Karabağ sorununun çözümünü hızlandırması beklenen protokollerin sorun haline gelmesi üzücü. Ama tıkanıklığı aşmak için, onay sürecini yavaşlattığı ve kaçak Ermenileri sınır dışı etmekten söz ettiği için Erdoğan'ı eleştirdiğimiz kadar, protokollerin onaylanmasını Azerbaycan'daki işgalini bitirmek için şart haline getiren Ermenistan'ı da eleştirmemiz gerekmiyor mu? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Atatürk adına Avrupa karşıtlığı!

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve AK Parti'nin önde gelen diğer isimleri, Sarkozy ve Merkel gibi isimlerin haksız tutumlarına ve AB'nin çifte standartlarına kızdıklarında şöyle diyorlardı: "Kopenhag Kriterleri onların olsun. Biz aynı standartlara Ankara Kriterleri der, yolumuza devam ederiz."

Gönül çok isterdi, Türkiye'nin dışarıdan bir etki olmadan, Ankara Kriterleri ile kendi evini düzeltmesini. Demokrasi, hukuk ve ekonomi standartlarını dünyada parmakla gösterilecek bir noktaya taşımasını. Dünyanın doğusunda ve batısında insanların, her alanda kendi seviyelerini yükseltmek için Ankara Kriterleri'ni örnek almalarını.

Gönül bunu ne çok isterdi; ama gerçekler böyle değil. Yakın dönemde elde edilen özgürlüklerin çoğu, maalesef dış etki sayesinde oldu. 1946'da çok partili hayata geçişimiz, uluslar arası konjonktürün zorlamasıyla olduğu gibi, 1982 darbe anayasasındaki özgürlükçü tadilatlar da AB sürecinde yapıldı. Belki milli gururumuza ters; ama gerçek bu.

2007'deki Köşk krizinde, 2008'deki parti kapatma sürecinde, Ergenekon'la mücadelede ve şimdi yeniden gündeme gelen parti kapatma söylentileri karşısında Ankara Kriterleri'nin ne olduğunu AK Parti çok yakından gördü. Bunu her gördüğünde de Kopenhag Kriterleri'nin hâlâ zaruri bir adres olduğunu fark etti. Keşke sağ, sol, liberal, Türk, Kürt, dindar elitler kafa kafaya verip, Türkiye'ye özgü kendi değişim/gelişim modelini üretebilse. Ama bu formül üretilene kadar AB sürecinde ortaya çıkan yol haritasını izlemek şart.

Gecikmeli de olsa bunu gören AK Parti, son anayasa değişikliği paketini de AB sürecinin parçası olarak açıklıyor. Paketin, Avrupa'daki değişik kurumlardan şimdiye kadar gelen teklif ve eleştiriler ışığında hazırlandığını söylemeleri bu yüzden. Her fırsatta Avrupa uygulamalarını anlatan Adalet Bakanı Sadullah Ergin, Yargı Reformu Stratejisi'nin, "Yargı ve İnsan Hakları" konularını ele alan 23'üncü faslın açılış kriteri olduğu hatırlatması da bundan.

Türk hukuk sistemini bilen Avrupalı isimler de bu yaklaşımı doğruluyor. Hazırlanan paketin, tüm sorunları çözmesinde Türkiye'yi Avrupa standartlarına yaklaştıracaklarını söylüyorlar. Bu yönlerdeki en önemli açıklama, Avrupa'nın hukuk alanındaki en yetkin otoritesi sayılan Venedik Komisyonu Genel Sekreteri'nden geldi. Today's Zaman Ankara Temsilcisi Abdullah Bozkurt'a konuşan Komisyon Genel Sekreteri Thomas Markert, pakete tam destek verdi. Çağdaşlıktan kimsenin şüphe edemeyeceği bu ismin sözlerini birlikte okuyalım: "HSYK ve Anayasa Mahkemesi'ne Meclis'in üye seçmesi çok önemli. Yüksek yargıda geniş temsil sağlanması adalet sistemine meşruiyet, şeffaflık ve hesap verirlilik sağlar. Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkı, toplumda adalet sistemine olan güveni artıracaktır. HSYK ve Yüksek Askerî Şûra kararlarına temyiz yolunun açılması memnuniyet verici. Parti kapatmada, Meclis'in de yetkilendirilmesi olumlu. Çünkü bu, sadece bir savcıya bırakılamayacak kadar önemli bir konudur."

Genel Sekreter, ayrıca diyor ki, Türkiye bizden bu paketle ilgili yardım isterse, seve seve bunu yaparız. Çağdaşlık adına pakete karşı çıkanlara verilecek en iyi cevap, AK Parti'nin bu çağrıyı değerlendirmesi olur. Bunu yapıp yapmayacağını kendileri bilir, ama tuhaf olan bir nokta, Doğu Avrupa ve Balkanlar'daki ülkelerin demokratikleşmesine yardımcı olan Venedik Komisyonu'ndan gelen bu açıklamaların ilerici çevrelerin düşüncelerine hiç etki yapmaması. Yüksek yargı ve CHP, sanki bu açıklamalar İran Devrim Konseyi'nden geliyor gibi davranıyor.

Türkiye'deki mevcut sisteme hiçbir Avrupa ülkesinden örnek gösteremeyen bu çevrelerin tek sığınağı var: Türkiye'nin özel koşulları. Bunun anlamı şu: Türk milleti, Avrupalılar kadar demokrasiye layık değildir. Ancak darbe anayasasıyla yönetilebilir. Türkiye, çağdaş uygarlıkların bırakın üstüne çıkmayı, hep gerisinde kalmalıdır.

Ne hazin değil mi? Bu tezler, 80 yıl önce bu milleti Anadolu'dan kovmak isteyenlerin dilindeydi ve Atatürk ile arkadaşları bu fikirlere karşı savaşıyordu. Şimdi ise Atatürkçülük adına değişime karşı çıkanlar, bu tezlere sarılıyor...? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden dostluk ticarete yansmıyor?

Abdülhamit Bilici 2010.03.31

Türkiye'de ksr kavgalardan bunalanlar arada bir frsat bulup nefes almak için snrların dna çkmal. Bu durum, sade vatandaşlar için geçerli oldu kadar, belki daha fazlasıyla devlet adamlar için de büyük ihtiyaç.

Ankara'nın dar sokaklarında canı hayli sıkıldığı her halinden anlaşılan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül için Pakistan yolculuğunun böyle çok olumlu bir doping etkisi yaptığına kuşku yoktu. Cumhurbaşkanı, uçakta işadamlarıyla tek tek ilgileniyor, projelerini dinliyor ve duyduğu heyecanı da saklamıyordu.

"Vaktini boşa harcamayan, vizyonu olan, dinamizm içindeki bu insanlarla gurur duymalıyız." dedikten sonra öğrendiği birkaç ilginç örneği bizlerle paylaştı. Şöyle diyordu:

"Genç bir işadamına hangi işlerle uğraştığını soruyorum. Bir anlatmaya başlıyor. Şaşırp kalıyorum. Pakistan, Afganistan ve bu bölgelerdeki Amerikan elçilik ve konsolosluk binalarını yapıyor.

Bir başka işadamıyla konuşuyorum, yüzer santral yapmış. Karaçi açıklarına demirlediği gemiden Pakistan'ın bugünlerde çok ihtiyaç duyduğu elektrik enerjisini üretmeye hazırlanıyor.

Pakistan'da rüzgardan enerji üreten türbinleri ilk kez Zorlu Enerji kurmuş. Şirketin sahibi anlatıyor: "Ülkede gündem olduk. Adeta nükleer santral inşa etmiş gibi bir değer gördük."

4 yıl önce yine birlikte Pakistan'a gelirken, Cumhurbaşkanı Gül'ün öncelikli gündemi ülkede yaşanan derin siyasi krizin çözümüne yardımcı olmaktı. Siyasi partiler arasında büyük bir kavga vardı. Muhalefetteki Nawaz Şerif başkente gelmeyi reddediyordu. "Üniformanı çıkar" baskısı altındaki Cumhurbaşkanı Müşerref'in konumu tartışmalıydı. Butto'nun geleceği belirsizdi. Ülkede sürekli bombalar patlıyordu. Amerika'da neo-conlar Pakistan'a müdahaleden söz ediyordu. Böyle bir ortamda İslamabad'a gelen Gül sayesinde asla bir araya gelmeyen siyasi liderler bir masa etrafında toplandı. Çünkü bu ülkede Türkiye'ye yönelik partiler üstü büyük bir sevgi vardı. Uluslararası toplantılarda, Türkiye ve Pakistan birbirine gözü kapalı destek veren iki ülkeydi.

Ancak bu kez ziyaretin ana konusu, ilişkilerdeki çok büyük bir çelişkiyi ortadan kaldırmaktı. Çelişki şu: Mükemmel siyasi ilişkileri olan iki ülkenin ekonomik ilişkileri yerlerde sürünüyor. 175 milyonluk Pakistan ile 72 milyonluk Türkiye arasındaki toplam ticaret 700 milyon dolar seviyesinde. Pakistan, Türkiye'nin diğer ülkelerle siyasi ilişkiler listesinin ilk sırasında yer alıyor. Ama ticari ilişkiler listesinde 75'inci sırada. Bir sorun olduğu çok açık.

Cumhurbaşkanı Gül, "Çok yaşa Pakistan-Türkiye kardeşliği" laflarının artık geride kalması gerektiğini bize söylediği gibi, muhataplarına da ifade ettiğini söylüyor. İlişkileri kalıcı hale getirmek için ekonomik temelin güçlenmesi şart.

Hem işadamları hem bürokratlarla konuştuğunuzda, birkaç maddelik her nedense bir türlü çözilemeyen sorunlar listesi çıkıyor önünüze. En büyük sorun ulaşım. Türkiye'den gemiye yüklenen bir mal, 4-5 limana uğrayarak 2-3 ayda Pakistan'a varıyor. Türk Hava Yolları'nın sadece Karaçi'ye uçuşuna izin veriyor. Lahor ve

İslamabad'a uçuşuna izin yok. Ekim ayında Başbakan Erdoğan'la geldiğimizde de işadamları bu sorunu gündeme getiriyordu. 5 ay geçmiş hâlâ şikayet edildiğine göre ilerleme yok. THY'ye bu direnişin arkasında, Körfez ülkelerine ait havayolu şirketlerinin olduğu söyleniyor. İran üzerinden geçerek İstanbul'a ulaşan tren yolu konusunda atılan adımlar olumlu.

İkinci sorun, iki ülke arasında serbest ticaret anlaşmasının olmaması. Bu eksiklik nedeniyle, yüksek vergi ve gümrük tarifeleri ticareti öldürüyor. Bunun önündeki engel ise Pakistan'ın Avrupa Birliği ile bir anlaşmasının olmayışı ve Türkiye'nin tarımı kapsam dışı bırakma çabası. Pakistan'ın AB ile görüşmelere başlaması bu açıdan iyi haber. Tabii, Kanada'dan buğday alıp Endonezya'ya satan Türkiye'nin, neden Pakistan buğdayı için aynı esnekliği gösteremediği başka soru işareti.

Diğer bir sorun, banka sorunu. Türk tarafı, bir şube açmak için bile 120 milyon dolar gerektiğini ve bu yüzden bankaların Pakistan'a gelmekten uzak durduğunu söylüyor.

Bir de vize sorunu var. Kaçak göç trafiği nedeniyle Türkiye'nin vizeyi kaldırması zor. Ama Pakistan, birçok Batı ülkesine yaptığı gibi Türkiye'ye vizeyi kaldırarak ticari ilişkilere ivme kazandıramaz mı? Kısaca, ilişkilerde güzel sözlerin ötesine geçmek için yapılacaklar listesi ortada. Devlet adamlarımızın hızını görelim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Burada iktidar-muhalefet anayasa için el ele!

Abdülhamit Bilici 2010.04.03

Lahor- Cumhurbaşkanı, bakanlar, milletvekilleri, işadamları ve gazetecilerden oluşan heyeti taşıyan THY uçağı, Pakistan'a doğru Esenboğa'dan havalanırken AK Parti, anayasa değişikliği paketini Meclis'e sunmak üzereydi. Yargıdaki tıkanıklığı AB standartlarıyla aşmayı ve demokrasiyi güçlendirmeyi hedefleyen paket, Türkiye'nin tek gündemiydi.

İlginç olan, bizim gibi askerî müdahalelerden çok çekmiş, demokrasisini bir türlü rayına oturtamamış Pakistan'da da gündemin birinci maddesinin anayasa değişikliği olmasıydı. Nasıl Türkiye, 1982 darbe anayasasının değiştirilmesini tartışıyorsa, Pakistan da darbeyle iktidara gelen General Pervez Müşerref'in 1973 tarihli anayasaya eklediği anti-demokratik unsurların temizlenmesini konuşuyordu.

Türk heyetinin ülkeye ayak bastığı gün son problemlerin de giderilerek partiler arası uzlaşmanın sağlanması adeta bir uğur olarak görüldü. Anayasa Reform Komitesi, hazırladığı 18. anayasa değişikliği paketini perşembe günü törenle meclise sundu. Birçok yetkiyi kendinde toplayan Müşerref'in yaptırdığı değişiklikler 17. değişiklik diye anılıyordu.

Suikast sonucu öldürülen Benazir Butto'nun eşi Cumhurbaşkanı Asif Ali Zardari, partilerin uzlaşmasını demokrasinin diktatörlüğe karşı zaferi diye niteledi. Paketin takdimi sırasında düzenlenen törende konuşan Meclis Başkanı Fehmida Mirza ise uzlaşmanın sağlandığı 31 Mart'ın tarihî bir gün olduğunu ve böylece milletin karşı karşıya olduğu sorunların çözülmesinde en önemli adresin meclis olduğunun bir kez daha ispat edildiğini vurguladı.

Ülkedeki bütün partilerin temsil edildiği 27 üyeli Anayasa Reform Komitesi, 9 aydır anayasada yapılacak değişiklikleri tartışıyor. Bizde anayasayı konuşmak için bir türlü kurulamayan Uzlaşma Komisyonu'nu hatırlatan Komite, anlaşmanın sağlandığı 31 Mart'a kadar tam 99 kez toplanmış. Anayasa Reform Komitesi'ne başkanlık eden Raza Rabbani, tüm partilerin uzlaşmasıyla yazılan bu anayasayı rafa kaldırmaya hiçbir diktatörün

gücünün yetmeyeceğini söyledi. 90'dan fazla anayasa maddesinde değişiklik öngören çok kapsamlı bir paket bu. Ziyaretin Lahor ayağındaki bir yemekte, 90 milyonluk Pencap eyaletinin adalet bakanı Rana Ullah Khan ile aynı masada oturunca, paketin detaylarını konuşma fırsatı oldu.

Federal bir sistemle yönetilen ülkede merkezle eyaletler arasındaki yetki paylaşımını düzenleyen maddeler, cumhurbaşkanının yetkilerini sınırlayan değişiklikler ve en önemlisi de yüksek yargının yapısını düzenleyen maddeler var. Bunlardan belki de en önemlisi, bizde HSYK'nın karşılığı olan Yargıçlar Konseyi'nin nasıl şekilleneceği. Değişikliğe göre, yüksek yargı, adalet bakanlığı ve barolardan gelen isimlerle toplam 7 kişiden oluşan Konsey, yüksek yargıya seçilecek yargıç adaylarını belirleyecek. Konsey'in başkanlığını yüksek mahkeme başkanı yapacak.

Ancak önerilen isimler için son kararı, mecliste oluşturulan 8 kişilik Yargı Komitesi, nitelikli çoğunlukla verecek. Değişiklikle, yargı ile siyaset arasındaki bağ güçlenecek. Yargı bağımsızlığı önlenirken, önceki sistemde olduğu gibi ehliyeti tartışmalı, demokratik meşruiyeti olmayan isimlerin cumhurbaşkanı tarafından yüksek yargıya atanması önleneyecek. Yüksek mahkeme, yargıtay, daniştay gibi kurumların üyeleri bu yolla belirlenirken, 17 üyeli yüksek mahkeme başkanının yaş haddi veya başka nedenle görevden ayrılması halinde ikinci kıdemli üye başkan olacak.

Pakistan'ın geri kalmasını peş peşe yaşadıkları darbelere bağlayan Khan, değişiklikle meclisin güçlendiğini, yargının bağımsızlığının ise arttığına inanıyor. Bizim yaşadıklarımızın aksine, iktidarı ve cumhurbaşkanını anayasa değişikliğine zorlayan muhalefet olmuş. Süreçte, cumhurbaşkanı ve iktidar demokratikleşmeden yan çizmeye başlayınca, Lahor'dan iki yüz bin kişi Islamabad'a yürümeye başlamış. 'Uzun Yürüyüş' dedikleri bu tepkiye, ilginç ama asker de destek vermiş.

Pakistan, birçok açıdan bizden zor durumda. Her gün 10-12 saat elektrik kesiliyor. İşsizlik yüzde 30'larda. Terörle savaşta binlerce insanını kurban veriyor, son bir yılda 4 milyar dolar para harcamış bu anlamsız savaşa. Ama iktidar ve muhalefetin demokrasi ortak paydası etrafında yaptığı mücadele ve sonunda vardığı uzlaşma, keşke bize de örnek olsa...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Selamün aleyküm min İstanbul!

Abdülhamit Bilici 2010.04.07

Başbakanlık Dolmabahçe Çalışma Ofisi'nde ocak ayı sonunda Euronews projesinin töreni vardı. 8 dilde yayın yapan Euronews'ün dördüncü ortağı TRT olmuştu. Bu sayede Türkçe, 121 ülkeye yayın yapan kanalın dokuzuncu dili oluyordu.

Pazar günü yine tarihî bir açılış için aynı mekândaydık. Bu kez, 300 milyon Arap dünyasına hitap edecek TRT El Türkiye için 'vira bismillah' denilecekti.

Demokrat ve dürüst duruşuyla, düşüncelerini paylaşmayanların da takdirini kazanan Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, El Türkiye'nin açılış konuşmasına Şanlıurfa'dan bir selamla başladı. Urfalı bir mahalle muhtarı, az önce kendisini arayarak şöyle demişti: "Sayın Bakan'ım, ben Arapça konuşan bir Türk vatandaşım. Bundan böyle haberleri ana dilimizde de dinleme imkânı sağladığınız için çok teşekkür ederim."

El Türkiye'nin Arapça konuşan yüz binlerce Türk vatandaşının dilinde yayın yapması önemli. Ama hedefi daha büyük. Kanalın merkezi olarak önce Ankara düşünülmüş. Ancak Arapların İstanbul'a duyduğu büyük ilgi

dikkate alınarak, sonra merkez İstanbul'a alınmış. El Türkiye'nin hedefi, 3 uydu üzerinden Türkiye'ye ilgisi gittikçe artan 300 milyonluk Arap dünyasına seslenmek.

Nitekim Urfa'dan sıcak sıcak gelen tepkiler gibi Arap dünyasından tepkiler de gecikmedi. Hakan Albayrak, dünkü yazısında, Arap başkentlerini tek tek sayarak selamün aleykümle söze başlayan Başbakan Erdoğan'ın konuşması biter bitmez telefonunun çaldığını yazdı. Arayan Suriyeli doktor, "Kudüs'ün kaderi, İstanbul'un kaderinden farklı değildir.", "Gazze'de çocuklar ölürken sessiz kalamayız." diyen Erdoğan'ın konuşmasını dinlemiş ve mutluluktan ağlıyordu.

İslam Konferansı Örgütü'nün ilk Türk Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu'nun konuşması ve çağrısı da anlamlıydı. İhsanoğlu, ilişkileri geliştirmek için Arapların da Türkçe kanal açmasını istedi.

İstanbul'daki Euronews ve El Türkiye açılışlarının arasına, bir de haber kanalı sığdırmayı başardı TRT. Bunlara önceki TRT Şeş, TRT Türk ve 35 dilli internet sitesi gibi projeleri ekleyince, bugün TRT'yi idare edenlerin neden bu kadar eleştirildiğini anlamak zor olmuyor.

Özel kanalların sahneye çıkmasından sonra yıldızı sönmeye başlayan, siyaset ve akrabalık ilişkileriyle doldurulmuş, bankomat kadrolarla hantallaşmış bir TRT, bugün Genel Müdür İbrahim Şahin'in dediği gibi "her 2 ayda yeni bir kanal açıyor". Bunca sene el atılmamış işlere kalkışıp da eleştirilmemek anormallik olurdu.

TRT, hep eleştirilerin odağında bir kurum oldu. Eskiden yerinde sayarken yapıyordu bu eleştiriler. Şimdi ise hamle üstüne hamle yaparken.

Ancak bir noktayı unutmamak lazım. TRT Şeş, El Türkiye, TRT Türk kuşkusuz önemli hamleler. Ancak esasında hepsi Türkiye'nin şimdiye kadar çoktan yapıp mesafe alması gereken, gecikmiş adımlar. Dünyada Ortadoğu'ya ilgi duyan bütün güçlerin Arapça kanalları çoktan yayında. İngiltere BBC, ABD El Hurra, Fransa France 24, Rusya El Yevm, İran El Alem, Almanya Deutsche Welle, Kore Arirang ile Araplara sesleniyor. Bütün bunlara 400'den fazla Arap kanalı da eklenince, El Türkiye'nin karşısındaki asıl zorluk ortaya çıkıyor. Bu büyük rekabet içinde, yayın çizgisiyle, kalitesiyle dikkat çekmek, fark oluşturmak ve etkili olmak.

Töreni, Cezayirli büyük düşünür Malik bin Nebi'nin 10 yıl talebeliğini yapmış, Türk dostu Prof. Raşid bin İsa ile birlikte izledik. Arap dünyasının, Osmanlı'nın bölgeye ilk adım attığı 1500'lerdeki gibi bir boşluk yaşadığı ve istisnasız herkesin Türkiye'nin daha başarılı olmasını istediği görüşünde. Ona göre, El Türkiye'nin başarısı, yüzlerce benzeri olan müzik, yemek, eğlence programlarıyla değil, Türkiye'nin son dönemdeki siyasi duruşunu sergileyen bir haber, düşünce performansı sergilemesine bağlı. Arapçayı ve televizyonculuğu bilen Türk sayısının bir elin parmakları sayısınca olduğu bir ortamda bu nasıl yapılacak? İbrahim Şahin'i ve kanalın koordinatörü Sefer Turan'ı en çok düşündüren de bu olsa gerek.

Açılıştaki Mısır vurgusunu fazla bulduğunu söyleyen Bir Arap meslektaşın ikazını da not edelim. Türkiye Mısır'la mutlaka dost olmalı ama bunu yaparken su sıralar Mısır'ın Arap dünyasında pek popüler olmadığını unutmamalı.

Gönülden geçen, TRT'nin BBC gibi iktidarın da muhalefetin de saygı duyduğu, Türkiye'nin tabii etki alanı olan Afro-Avrasya'ya hitap eden, sadece Türk medyasına değil, dünya medyasına da etik ve meslek ilkeleriyle örnek bir kuruma dönüşmesi. İnşallah o günleri de görürüz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sarkozy'ye teşekkür!

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyelik sürecine karşı olduğunu açıkça söyleyen, bunun üzerinden siyaset yapan ve 5 müzakere başlığının açılmasını tıkayarak süreci zorlaştırmaya çalışan Fransa Cumhurbaşkanı Sarkozy'ye gerçekten teşekkür borçluyuz. 6 yıl aradan sonra bu ülkeyi 'eşli' olarak ziyaret eden Başbakan Erdoğan'ın temaslarını izlerken, bu gerçeği daha yakından görme imkânı oldu.

Sarkozy'ye teşekkür borçluyuz. Çünkü birçoklarının yaptığı gibi riyakârlığa sapılmadan açıktan sergilenen bu olumsuz tavır, Türkiye'nin çok önemli iki noktada gözünün açılmasına yardımcı oldu.

Bunlardan ilki, Türkiye'nin bu sayede bütün enerjisini Avrupa'ya harcayarak başka alanları ihmal etme hastalığından kurtulması. Türkiye'nin komşularından başlayarak Rusya, İslam dünyası ve hatta Afrika açılımları elbette Sarkozy'nin bu tavrı yüzünden başlamadı. Ancak Merkel ve Sarkozy'nin olumsuz tavrı nedeniyle AB sürecinin çıkmaza sürüklenmesi, Türkiye'nin sayılan yönlerde yaptığı açılımları 'olsa iyi olur' çizgisinden, zorunluluk noktasına taşıdı.

Avrupa ile ilişkilerin tıkanma noktasına geldiği bu dönemde, Türkiye'nin doğal hinterlandı olmasına rağmen uzun süre ihmal edilen bölgelerle ilişkilerde adeta patlama yaşandı. 10 yıl önce savaşın eşiğine geldiğimiz Suriye ile vizelerin kalkması, komşularla yapılan ticaretin 10 kattan fazla artması, Rusya ile ilişkilerin stratejik ortaklığa doğru evrilmesi, Arap ülkeleriyle yaşanan bahar havası, Afrika'nın hızla Türkiye'nin ilgi alanına girmesi, hep bu dönemin sonuçları.

AK Parti'nin sık sık hortlayan eksen kayması tartışmasına cevap vermek için geçtiğimiz günlerde hazırladığı bir çalışma da Türkiye'nin bu dönemde ne kadar çok boyutlu hale geldiğini doğruluyor. Bu çalışmaya göre, Başbakan Erdoğan, şimdiye kadar 5 kıtada 81 farklı ülkeye toplam 234 ziyaret yapmış. Erdoğan, 14 kez ABD'ye, 13 kez Belçika'ya gitmiş, ama aynı zamanda 8 kez Suriye'yi, 9 kez S.Arabistan'ı, 6 kez Rusya'yı ziyaret etmiş. 9 Afrika ülkesini ziyaret eden Erdoğan, Orta Asya Türk cumhuriyetlerine 18 kez gitmiş. Türk dış politikasının geçirdiği değişimi daha net görmek için bu istatistiklere Cumhurbaşkanı ve Dışişleri bakanlarının ziyaretlerini de eklemek lazım. 2009'dan bu yana Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu'nun gerçekleştirdiği 112 geziden 53'ü Avrupa dışı ülkelere yapılmış.

Bütün yumurtaları tek sepete koyma fikrinden uzaklaşılması, en dikkat çekici etkisini küresel krizde gösterdi. Avrupa Birliği'nin temelden sarsıldığı bir dönemde, Türkiye'nin krizden nispeten daha az etkilenen yeni coğrafyalarla kurduğu ilişkiler ekonomi için adeta can simidi oldu. Günün birinde Türkiye'nin Avrupa ile ilişkileri yoluna girecekse, belki bu da komşuları ve Asya ile kurduğu sağlam ilişkiler sayesinde olacak. Bölgesinde ağırlığı olan, sözü dinlenen bir Türkiye'nin Avrupa için önemi daha kolay anlaşılacak.

Sarkozy'nin Türkiye karşıtlığının ikinci faydası, çokça konuşulan ama ihmal edilen Avrupa kamuoyunu kazanma ihtiyacının artık zorunluluk olduğunun anlaşılması oldu. Avusturya, Almanya ve Fransa gibi kritik ülkelerde Türkiye'ye sıcak bakmayan bir kamuoyu olduğu sır değildi. Buna rağmen halkın oyuyla başa gelen liderlerden Türkiye yanlısı tutum takınmalarını beklemek fazla iyimserlikti. Evet, bağlayıcı uluslararası anlaşmalar ve verilmiş sözler vardı. Ama yine de liderlerin, hele Sarkozy gibi popülistlerin bu rüzgâra karşı yürümesi zordu.

Sarkozy'nin bu tutumu sayesinde ayyuka çıkan bu tablo olmasaydı, Türkiye'nin şu ana kadar ülke dışında gerçekleştirdiği en kapsamlı tanıtım faaliyeti olan Fransa'daki Türk Mevsimi ya rafta kalır ya da çok sönük geçerdi. Versailles Sarayı'nda Başbakan Erdoğan'ın da katıldığı Müsenna adlı opera ile noktalanan ve Eyfel Kulesi'nin Türk bayrağı renkleriyle ışıklandırılmasıyla hatırlanacak olan bu etkinlikler tam 9 ay sürdü. Bu çerçevede konser, sergi, konferans gibi 600'den fazla tanıtım faaliyeti yapıldı. 12 milyonu Fransa tarafından, toplam 23,5 milyon Euro harcandı. Neredeyse Sarkozy'ye rağmen gerçekleştirilen bu etkinliklere dair

istatistikler hayli etkileyici: Topkapı'nın kaftanları, Antik İzmir ve Hitit Medeniyeti sergilerini 1,3 milyon; Bizans'tan İstanbul'a isimli sergiyi 250 bin kişi ziyaret etmiş. AB dışındaki dünyaları keşfetmek ve liderin ötesine geçip kalıcı olan Fransız kamuoyuna ulaşmak. İkisi için de Sarkozy'ye teşekkür etmeyelim mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ham hayal!

Abdülhamit Bilici 2010.04.14

Ekim ayında imzalanan protokollerin hayata geçirilmesi ihtimali her geçen gün biraz daha azalıyor. Çünkü uzlaşmanın sağlandığı noktadan uzaklaştıkça, her iki taraf da rutin siyasetin etkisine giriyor.

Halbuki böyle kangren haklini alınmış sorunlarda, sonuç almak için rutin dışına çıkmak, denenmemiş yöntemlere başvurmak şart. Türk ve Ermeni liderlerin Washington'da görüşüp görüşmeyecekleri uzun süre netlik kazanmadı. Bu konudaki olumlu ilk haberi Cihan Haber Ajansı verdi. Zira görüşme netlik kazandığında, Başbakan Erdoğan'a Fransa gezisinde eşlik eden Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Ritz Carlton Otel'deki odasında kahvaltıda idik.

Bakan Davutoğlu, birgün önce Versailles Sarayı'nda Türk Mevsimi'nin kapanış kokteylinde Fransa'da öğretim görevlisi olarak çalışan Prof. Dr. Nilüfer Göle ile karşılaşmış ve entelektüel bir sohbet için kahvaltıya davet etmişti. O anda beraber olduğumuz için Radikal Yayın Yönetmeni İsmet Berkan ile birlikte biz de çağrıldık.

Koyu sohbet esnasında bir ara Bakan Davutoğlu saatine bakarak, "Şu anda Feridun Sinirlioğlu, Erivan'da Sarkisyan ile görüşüyor. Bakü'ye de gidecek. Başbakan Erdoğan da Washington'da Sarkisyan'la görüşecek." sözleriyle randevuyu teyit etti.

Görüşme netti, ama Obama'nın da bu randevuya katılıp katılmayacağı belirsizdi. Nitekim Washington'daki Kongre Merkezi'nde iki lider baş başa görüştü. Obama ise her iki liderle ayrı ayrı görüştü. Bu satırlar yazılırken, henüz Erdoğan'la görüşmemiş olan Obama'nın, Sarkisyan'la yaptığı görüşmede ilişkilerin normalleşmesi çağrısında bulunduğu medyaya yansdı. Muhtemelen Obama, aynı mesajı Erdoğan'a da verecek.

Gerçekten bir sonuç alınma ihtimali olsaydı, her halde Obama, iki liderle birlikte görüşme yapıp, diplomatik açıdan önemli bir başarı sayılacak bu fırsatı kaçırmak istemezdi. Gerçi baş başa yaptıkları görüşmede Erdoğan ve Sarkisyan'ın protokollerin ölmediği noktasında hemfikir olması ve süreci ilerletmek için Dışişleri bakanlarının ortak çalışacaklarının belirtilmesi hiç yoktan iyi bir sonuç. Bu sayede belki bu 24 Nisan da kazasız atlatılabilir. Ancak Erdoğan-Obama görüşmesinden sürpriz bir sonuç çıkmazsa, Türk ve Ermeni liderlerin baş başa görüşmeden sonra yaptığı açıklamalar, en azından yakın vadede sürece dair fazla umut işareti taşımıyor. Buluşmanın hemen ardından George Mason Üniversitesi'nde konuşan Erdoğan, 2005'te dönemin Ermeni lideri Koçaryan'a yazdığı mektubu hatırlatarak 1915'te yaşanan olayların mahiyetini tarihçilerin konuşması gerektiğini, bu konuda çeşitli parlamentoların aldığı kararların Ermenistan'ın çıkarına olmadığı ve uzlaşma arayışına darbe vurduğu ikazında bulundu.

Ermeni lider Sarkisyan da I. Dünya Savaşı sonrasında Ermenilere yurt sözü ABD Başkanı Wilson'ın mezarını ziyaret ettikten sonra yaptığı açıklamada, Ermenistan'ın soykırımı konusunu hiçbir formatta tartışmak istemediğini ve Türkiye'nin Karabağ sorununun çözümünde olumlu rolünün olacağına inanmadığını söyledi. Türkiye'yi, Ermenistan'a ve Ermeni halkına önkoşul diliyle konuşmakla suçladı ve buna izin vermeyecekleri uyarısında bulundu.

İki ülke ve hatta iki millet arasındaki ilişkilerin normalleşmesi kuşkusuz Türkiye için de Ermenistan için de önemli faydalar sağlayacaktı. Bu sayede Türkiye uluslar arası arenada soykırım baskısından kurtulacak; açılan sınır Ermenistan'ı rahatlatacaktı. Belki bu olumlu hava, Karabağ sorunun çözümüne yardımcı olacaktı. Ancak gelinen noktada kamuoyuna yansıyan manzara, uzlaşma sayesinde elde edilecek yararların, statükonun değişmesiyle doğabilecek risklerden büyük olmadığını gösteriyor.

Bu çerçevede, 72 milyonluk nüfusu, 1 trilyon dolara yaklaşan ekonomik büyüklüğü ve uluslar arası ilişkilerde yükselen profili ile Türkiye'nin tutumu bir yere kadar anlaşılabilir. Ama Ermenistan'ın içinde bulunduğu büyük sıkıntılara rağmen Azerbaycan'daki işgalden ve Türkiye aleyhine soykırım kampanyasından vazgeçmeden, netice almayı beklemesi bir ham hayal değil mi?

Erivan'daki bu sürrealist duygunun kaynağı, Ankara'ya sınır kapısını kapattığı için sürekli baskı yapan uluslar arası güçlerin Ermeni işgaline karşı ağızlarını açmaması olabilir mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk Konseyi nerede kaldı?

Abdülhamit Bilici 2010.04.17

Kardeş Kırgızistan'dan ekranlara yansıyan hüznün verici görüntüleri izlerken, hayalim beni 3 Ekim 2009'da Nahçıvan'daki Haydar Aliyev Sarayı'ndaki konsere götürdü.

Türk, Azeri, Kazak liderlerin yanı sıra halk ayaklanması sonucu ülkesini terk etmek zorunda kalan Kurmanbek Bakiyev'in yan yana oturduğu konserde seçilen parçalar, birlik mesajları taşıyordu. Seçilen parçalardan biri Anayurt Marşı idi. Azeri sanatçılar, "Özbek, Türkmen, Uygur, Tatar, Azer bir boydur/Karakalpak, Kırgız, Kazak bunlar bir soydur" diyordu. Marş şöyle devam ediyordu: "Özbekistan, Türkmenistan diye kurmuşlar/Anayurdum Türkistan'ı bölüp koymuşlar."

Türk dünyası liderlerinin, Azerbaycan'ın bir parçası olan Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'nde bir araya gelmesinin önemli bir nedeni vardı. Bağımsız Türk devletleri, aralarındaki işbirliğini artırmak için Türk Konseyi adı altında bir örgüt kurmak için imza atacaktı. 1992'den beri düzensiz aralıklarla 'Türkçe Konuşan Ülkeler Zirvesi' adı altında bir araya gelen ülkeler, nihayet Avrupa Konseyi, Arap Ligi, Commonwealth veya Francophonie gibi kurumsal bir örgüte sahip olacaktı. Konsey'in bir sürekli 'genel sekreterliği' olacak ve İstanbul'da konuşlanacaktı. Genel sekreter üç yılda bir değişecek ve ilk isim Türkiye'den seçilecekti. Genel sekreterliğin kendine ait güçlü bir kadrosu olacaktı. Konsey çatısı altında, Türk Konseyi Devlet Başkanları Kurulu, Türk Konseyi Başbakanlar Kurulu, Türk Konseyi Dışişleri Bakanları Kurulu, Türk Konseyi Aksakallılar Kurulu ve Türk Konseyi Parlamentosu gibi kurumlar yer alacaktı.

Özellikle Kazak lider Nursultan Nazarbayev ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün büyük katkısıyla somut hale gelen Konsey'in kuruluş anlaşmasına Türkiye ve Kazakistan'ın yanı sıra ev sahibi Azerbaycan ve Kırgızistan da imza koydu. Liderler, toplantıya cumhurbaşkanı yardımcısı düzeyinde katılan Türkmenistan ve Nahçıvan'da hiç temsil edilmeyen Özbekistan'ı da ikna etmek üzere sözleştiler.

Nazarbayev, yaptığı konuşmada "Türklüğümüzü bütün dünyaya öğretilim." diyordu. Hadiseyi, Türk dünyasıyla ilgili 1990'lardan bu yana yaşanan en önemli gelişme olarak gören Gül ise şöyle diyordu: "Kendini Türk hisseden herkes gurur duymalıdır. Nahçıvan'dan Türkiye'ye büyük sevinçle döneceğim."

Türk dünyasındaki gelişmeleri sürekli yakından takip eden eski bakanlardan Namık Kemal Zeybek, tarihi toplantının ardından kaleme aldığı yazıya "Türk Konseyi kutlu olsun" başlığını attı. Sovyetler'in dağılmasından bu yana gelişmeleri heyecanla takip eden isimlerden biri olan Hasan Celal Güzel'e göre ise hadise "Türk dünyası için dönüm noktası" idi.

Toplantıya dair izlenimlerimi aktardığım yazının başlığı "Türk açılımı!" başlığını taşıyordu. Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları'nın 9. zirvesinin, hastaların şifa için geldiği Duzdag Fizyoterapi Merkezi'nde yapılması, bana manidar gelmişti. Sanki hasta olduğunu kabul edip, çare aramaya başlayan hastalar gibi, liderler de aynı atadan gelmelerine rağmen ilişkilerinin bu kardeşliğin gerektirdiği düzeyde olmadığını fark etmiş ve bu derde derman bulmak için Nahçıvan'a gelmişlerdi.

Nahçıvan'da büyük umutlarla atılan imzaların üzerinden 7 ay geçti. Bu süre içinde Konsey'le ilgili en küçük bir kıpırdanma olmadı. Kurumun sürekliliğini sağlayacak ve dışa karşı vizyonunu oluşturacak genel sekreterlik ve genel sekreterin kimliği hakkında çıt çıkmıyor. Çalışmaların ne aşamada olduğu, tıkanıp ise neden tıklandığına dair bir bilgi olmadığı gibi, bu süre zarfında Türk dünyasının göbeğinde yaşanan en önemli krizde Türk Konseyi'nin varlığını hissettirecek bir ses çıkmadı. Geçenlerde ne olup bittiğini sorduğum bir büyükelçi, anlaşmanın meclislerde beklediğini söylemekle yetindi.

Halbuki Nahçıvan'da ortaya konulan perspektife bakılacak olursa, Türk Konseyi üyelerinden biri olan Kırgızistan'daki gelişmelerden kamuoyuna yansımadan haberdar olmalıydı. Tek damla kan dökülmeden, Türk dünyasının imajını zedeleyen yağma görüntüleri ekranlara yansımadan, iç savaş ve bölünme senaryoları konuşulmaya başlamadan bir çözüm bulmak için devreye girmeliydi. Türk dünyasının akıl adamları, kardeş Kırgızistan'da kalıcı istikrar için fikirler ortaya koymalı; devlet başkanları, aralarında istişare ederek ortak tutum belirlemeliydi. Sahi, Türk Konseyi nerede kaldı, bilen var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dışarı bak Türkiye!

Abdülhamit Bilici 2010.04.24

Doha- Kapatılan DTP lideri Ahmet Türk'ten sonra Enerji Bakanı Taner Yıldız'ın da yumruk saldırısına uğradığı haberi geldiğinde, Körfez'in yeni parlayan yıldızı Katar'da ülkemize dair övgüler dinliyorduk.

Burada duyduklarımız ve yaşadıklarımız ile gelen haber arasında tam bir uçurum vardı. İçerideki ve dışarıdaki Türkiye arasındaki muazzam çelişkiyi görmek için daha iyi fırsat olamazdı. Derin bir ah çektim. Bir yandan yumruklar, diğer yanda bağımsızlığı ve millî iradeyi temsil eden Meclis'teki itiş kakışlara kilitlenmiş Türkiye, keşke hakkında beslenen bu güzel düşünceleri ve çok yüksek beklentileri bilseydi. Dışarıdan göz kamaştıran görüntüsü ile içerideki manzaranın ne kadar birbirine zıt olduğunu fark etseydi.

Burada Türkiye denince, halktan yönetime herkesin gözü parlıyor. Kaosun ortasında, büyük bir zenginlik üzerinde yüzen bölgede, Türkiye umudun adresi olarak görünüyor. Sadece vizeler kalkmamış; kapılarla beraber kalpler de açılmış Türkiye'ye. Sanki tarih yeniden yazılıp, yeniden okunuyor. Türkiye'nin izlediği Ortadoğu politikası, bunda kuşkusuz başrolü oynuyor. Erdoğan'a, Gül'e, Davutoğlu'na büyük sempati var. Değişen bu bakış açısında, Türkiye'nin izlediği politikalar kadar İran'a yönelik tehdit algılamasının da payı büyük. Körfez, nükleer bir İran'dan İsrail kadar endişeli ve Türkiye, denge unsuru olarak görünüyor. Tanıştığımız bir akademisyenin, Türkiye'nin Mısır ve Suudi Arabistan'la birlikte İran karşıtı bir kampta yer alıp almayacağını sorması boşuna değil.

Katar'ın dünyaya kazandırdığı büyük bir marka olan El Cezire Televizyonu'nun düzenlediği belgesel festivalinin açılış töreninde kanalın tepe yöneticisi Waddah Khanfar ile karşılaşıyoruz. Aralarında Independent'in ünlü yazarı Robert Fisk'in de bulunduğu davetlilere bizi takdim ederken, "Türkleri seviyoruz. Onlarla gurur duyuyoruz." diyor.

Suriye'de eğitim görmüş, şimdi gazetecilik yapan Filistinli bir genç, biraz samimiyet ilerleyince Osmanlı'nın ne zaman geri geleceğini soruyor. Şaşıyoruz. "Araplar bundan rahatsız olmaz mı? Arkadaşların da bu hisleri paylaşıyor mu?" diye sorunca, bu kez o şaşıyor tereddüt etmemize ve 'Elbette!' diyor. Dedesinden "Yavrum, Osmanlı zamanında Kudüs'ten Fas'a kadar bütün bu topraklar emniyet içindeydi." sözlerini dinlediğini söyleyen genç, kafasını kurcalayan soruyu atıyor ortaya: "Türkiye'nin bölgeye ilgisi kalıcı mı? Yoksa Batı'ya karşı elini güçlendirmek için mi bu sıcak ilgi?" Cevabı dinledikten sonra, bu tezlerin Türkiye'nin artan etkisinden rahatsız olan Mısır çıkışı olduğunu ekliyor.

10 yıl Washington'da elçilik yapmış olan Kültür Bakanı Al Kawari de Türkiye'nin kendileri için çok özel olduğu görüşünde. "Türkleri 'ihvan', yani kardeş görüyoruz." diyor. Her alanda ilişkilerin gelişmesinden yana. Başbakan Erdoğan'a Davos çıkışı için övgüler yağdıran Bakan, 2010'da İstanbul Avrupa Başkenti olduğu gibi başkentleri Doha'nın da Arap kültür başkenti olduğunu hatırlatıyor. Sonbaharda düzenleyecekleri kitap fuarının onur konuğunun Türkiye olacağını öğreniyoruz.

Türkiye'nin Doha'daki yeni büyükelçisi Emre Yunt, gözde bir ülkeyi temsil etmenin farkını bizzat yaşayanlardan. "Bizi kendilerinden ayrı görmüyorlar." diyor. Avrupalı temsilciler de Türk elçinin buradaki ağırlıklı konumunun farkında. Türkiye'ye ilginin boyutu, etkin gazetelerden biri olan Eş Şark'a yaptığımız ziyarette de ortaya çıktı. Ziyaret münasebetiyle, bütün editörlerin katıldığı bir panel düzenlendi. Gazeteciler, Türkiye'nin Ortadoğu'yla ilgilenmek ve Arapça bir kanal açmak için neden bu kadar geciktiğini soruyordu. Ertesi gün gazetenin, ziyaret ve panel haberine bir sayfa yer verdiğini görünce şaşırdık.

Türkiye'ye duyulan bu büyük ilgi, beklenti çitasını da çok yükseltmiş durumda. Katar Emiri'nin eşi Şeyha Mozah bint Nasır El Misned'in himayesinde faaliyet gösteren Katar Vakfı'nda da gördüğümüz gibi, burada âdet, bir işi dünyada en iyi kim yapıyorsa onunla çalışmak. Örneğin bu vakıf, eğitim alanında dünyanın bir numaralı üniversiteleri ile işbirliği yaparak Katar'da şubelerini açtırmış. Yapımcısı olduğu Doha Debates adlı tartışma programı, BBC'de yayınlanıyor. Dolayısıyla bu ilgiye cevap vermek isteyenler, bu yüksek kalite beklentisini de unutmamalı.

Keşke içerideki kayıkcı kavgasından kafamızı kaldırıp, dışarıya daha çok bakabilsek... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti kimi mahcup ediyor!

Abdülhamit Bilici 2010.04.28

Seçimlerden kısa bir süre önce Alman Sosyal Demokratların lideri Frank-Walter Steinmeier ile Berlin'de sohbet etmiştik.

O günlerde, Merkel liderliğindeki koalisyonun dışişleri bakanı sıfatını da taşıyan Steinmeier, klasik bir Alman siyasetçiden beklenmeyecek kadar sıcak ve açık mesajlar vermişti. Sözlerinde hem Türk-Alman ilişkileri, hem de AB sürecine dair önemli noktalar vardı. Mesela, ortağı Merkel'in sloganlaştırdığı 'imtiyazlı ortaklık' için şöyle diyordu: "İnanın, bunun ne olduğunu ben de anlamış değilim."

Sosyal Demokrat siyasetçinin Türkiye'de aynı çizgiyi paylaştığı CHP hakkında ne düşündüğü de merak konusuydu. Hakkını teslim etmek lazım. Bu konuda da lafı eğip bükmeden konuştu Steinmeier.

CHP ve Baykal ile uzun zamandan beri ilişkide olduklarını söyleyen Alman siyasetçi, kendini sosyal demokrat olarak tanımlayan bir partinin demokratikleşme ve reformlara karşı takındığı tavrı anlamakta çok zorlandığını itiraf etti. Şöyle diyordu: "Son 6-7 yıl CHP'de bazı değişiklikler ya da yanlış anlamalar var. CHP'nin AB taraftarı olmamasını yadırgadığımı ve anlamakta güçlük çektiğimi vurgulamak istiyorum. CHP'nin, iç politikadaki tutumunu da, reform sürecine, ceza yasasındaki değişikliklere, düşünce özgürlüğünün sınırlarının genişletilmesine karşı muhalif tavrını da anlamakta zorlandığımı itiraf edeyim."

Bunun için Sosyalist Enternasyonal içinde bir izleme grubu oluşturduklarını hatırlatan Steinmeier, partinin programını ve yapıp ettiklerini gözden geçirmeyi amaçlayan bu girişime CHP'nin tepki göstermesine de şaşırıyordu. Çünkü bu tepkinin kaynağı, Almanya'da veya diğer Avrupa ülkelerindeki sosyal demokrat partilerin yanlış anlaması değil, CHP'nin izlediği çizgiydi.

Avrupa'da aynı siyasi çizgiyi paylaştığı bir partinin liderinden gelen bu eleştirilerin CHP ve lideri Deniz Baykal üzerinde ne kadar etkisi olduğu tartışılır. Ama artık şu açık ki, Türkiye dünyaya açıldıkça, kendinizi ne kadar çağdaş, ilerici, laik, sosyal demokrat olarak tanımlarsanız tanımlayın, çok işe yaramıyor. Çünkü insanlar, içeride olduğu gibi, dışarıda da slogan ve etiketlerinizden çok, yapıp ettiklerinize, kritik konularda aldığınız pozisyona bakıyor.

Önceki gün, Irak'ın kuzeyindeki yeni Kürt hareketi olan Goran'ın medyadaki temsilcileriyle konuşurken, Alman Sosyal Demokratların çizgidaşları CHP'ye yönelttikleri eleştirilerin benzerini, Iraklı Kürtlerin BDP'ye yaptıklarını gördüm. Yerel seçimlerde elde ettiği şaşırtıcı başarı ile Barzani-Talabani ittifakına rağmen Erbil'deki Meclis'te 25 sandalye kazanan Goran Hareketi'ne yakın gazeteciler, AK Parti hükümetinin dış politikada 'komşularla sıfır problem'; içeride ise demokratikleşme adımlarını yere göğe sığdıramıyor.

Gazetecilerden biri, her fırsatta sözü dolaştırıp Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'na getiriyordu. Davutoğlu'nun Iraklı Kürtler arasında bu kadar popüler olduğunu görmek şaşırtıcıydı. Hatta bir gazeteci şöyle diyordu: "Ülkelerine hizmetlerinden dolayı Rusya'da Putin'in, Türkiye'de Ahmet Davutoğlu'nun heykeli dikilse sezarır."

Son seçimde Irak Meclisi'ne 8 üye gönderen Goran Hareketi, henüz partileşmediği için ne Türkiye'de temsilcilik açmış ne de buradaki siyasi partilerle resmi temas kurmuş. Ama çok yakından izledikleri anlaşılan Türk siyasetine ve partilere dair kanaatleri oldukça net. AK Parti'ye büyük sempatiyle bakan Iraklı Kürt temsilcilerin en çarpıcı değerlendirmeleri ise Kürt tabanı üzerine siyaset yapan BDP'ye ilişkin. AK Parti'nin, başlattığı açılım ve son anayasa değişikliği girişimiyle BDP'yi mahcup ettiğini belirten isimler, BDP'nin, değişimin karşısında yer almasına anlam veremiyordu. Bu tavrı yanlış bulduklarını gizlemeyen Iraklı Kürt gazeteciler, ifade ettikleri bu bakış açısının sadece Goran'ın değil, genel olarak Iraklı Kürtlerin yaklaşımı olduğunu hatırlatıyorlardı. CHP gibi, statüko ile saf tutma işaretleri veren BDP'ye önemle duyurulur: Aldığınız her anti-demokratik tutum, dışarıdaki Kürtlerce de not ediliyor. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İslam'ı savunan bir Marksist!

Abdülhamit Bilici 2010.05.01

Murat Belge'nin yazısında 'Fred Halliday' başlığını görünce, ilk tepkim 'Yazık, demek Türkiye'ye geldi; ama haberimiz olmadı' oldu.

Halbuki yazının ilk cümlesi, kaybın daha büyük olduğunu söylüyordu. Bir süredir kanser tedavisi gören İrlandalı cesur insan dünyaya veda etmişti.

London School of Economics'in değerli hocalarından biri olan ve katıksız Marksist olduğunu gizlemeyen Fred Halliday ile aramızda nasıl bir ortak nokta olabilirdi? Evet, hem de önemli bir bağ vardı. Çünkü o, Batı'da Samuel Huntington'ın izinde İslam düşmanlığına odun taşıyanlara meydan okumuş bir sosyal bilimci ve bir aydıındı.

Tanışmamız, 'İslam ve Çatışma Miti' adıyla Türkçeye çevrilen kitabı sayesinde oldu. Küresel ölçekteki medeniyetler çatışması senaryosunun, ülkemizde 28 Şubat süreci şeklinde sahnelendiği bir dönemde, kitabını çok etkilenererek okuduğumu hatırlıyorum.Fred Halliday, Filistin, Mısır ve İran'ı yakından izleyen bir Ortadoğu uzmanı idi. Ortadoğu denince akla gelen iki isimle özel ilişkisi vardı. Bernard Lewis, hocasıydı. Oryantalizm kitabının yazarı Edward Said ise arkadaşı. Ama o, ikisinin yöntemlerinde de açıklar görüyordu. Dini fazla öne çıkaran bakışın, Ortadoğu'nun da dünyanın parçası olduğu gerçeğini örttüğü kanaatindeydi. Kendi çizgisini, Farsçadan aldığı bir sözle anlatıyordu: "Ne garbzadegi, ne şarkzadegi", yani ne Batı zehirlenmesi, ne Doğu zehirlenmesi. Ona göre, Mao, Humeyni gibi isimler Doğu zehirlenmesine; 'Bin yıldır insanoğlunun kaderi için yürütülen mücadele Hristiyanlıkla İslam arasındaydı' sözünün sahibi Buchanan ve Huntington gibiler de Batı zehirlenmesine maruzdu. Aralarında anlaşma olmasa da iki kampın birbirine güç verdiği de onun görüşüydü.

Halliday, 'Medeniyetler Çatışması'na ilk darbeyi, ona bir efsane ve mit diyerek vuruyor; tezin üzerindeki bilimsellik maskesini yırtıyordu. Sonra tek tek iddiaların temelsizliğini anlatıyordu. Mesela, İslam'ın terörü desteklediği yargısına karşı şöyle diyordu: "Terörizm 19'uncu yüzyılda ilk kez ortaya atıldığında bu alanda öncülük edenler Müslümanlar değildi. Bir İslam ülkesi olmamasına rağmen K.İrlanda, Sri Lanka'da bolca terör yaşandı. Endişe duyulan toplum içindeki farklı etnik/dini gruplara yönelik hoşgörüsüzlük ve baskı ise İslam dünyası bu alanda da hiç yalnız değildir. Geçmişte İslam toplumlarının bu tür farklı gruplara davranışı, sabıka yönüyle rakiplerinden çok temizdi. Holokost'u gerçekleştirenler, Musevilerini İspanya'dan sürenler Müslümanlar değildi. Aksine, onlara kucak açan Müslümanlardı. Burma, Keşmir, Filistin, Bosna ve Kosova gibi dünyanın pek çok yerinde baskı ve terörün asıl kurbanları Müslüman halklar."

Halliday, Batı'nın varlığını sürdürebilmek için bir düşmana ihtiyaç duyduğu tezini de reddediyor ve abartılı buluyordu. Müslümanların hepsi toplu hareket etse bile Batı'ya meydan okumaları zordu. Hep tartışılan İslam ile demokrasinin uyuşmayacağı iddiasına da karşıydı. Bu önyargının, Ortadoğu'daki çoğu ülkelerin monarşilerle yönetilmesinden kaynaklandığını ve bunun İslam'dan çok o toplumların başka özelliklerinden ileri geldiğini düşünüyordu.

Kitabını, Müslümanların aşına olduğu bir cümleyle bitiriyordu: "Gereksiz kutuplaşmalardan ve fakirleşmiş tartışmalardan uzaklaşıp Kur'an'dan önerimi doğrulayacak şekilde yorumlanabilecek bir alıntı: Ve tanışıp kaynaşasınız diye sizi milletlere, boylara ayırdık. (Hucurat, 13)" Marksist Halliday'in Muslumanlarla ilgili bu tutumu, ülkemizde İslam karsiti olmayı solcu olmanın şartı sananlara ne diyor acaba?

Devrim ve Dış Politika, İran: Diktatörlük ve Gelişme, Sultansız Arabistan gibi kitaplara da imza atan Halliday'in bu görüşlerini okuduktan sonra o zaman çalıştığım Aksiyon Dergisi'nin haftalık toplantısında, kitabın kapak yapılmasını önermişim. 5 Eylül 1998 tarihinde yayımlanan 196'ncı sayıya bakarsanız, "İslam tehdidi masalı" başlığıyla konunun kapak olduğunu göreceksiniz. İlginç bir nokta ise aynı kitaba Cumhuriyet Kitap ekinde iyi bir yer verilmiş olmasıydı.

Dosya için kendisiyle yaptığımız röportajda, Ortadoğu için kendi çözümünü özetlemişti: "Filistin'de 1967 savaşında İsrail'in işgal ettiği toprakların tamamını kapsayan bağımsız bir Filistin devleti kurulması; Suudi Arabistan için net bir demokratikleşme ve anayasal hükümet projesinin gerçekleştirilmesi. Türkiye dahil diğer

askerî ihtilaflar için de aynı kural geçerli: Sadece askerî tedbirler problemi çözmez." Toprağı bol olsun, sevenlerinin başı sağ olsun. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran'ın zik zakları!

Abdülhamit Bilici 2010.05.05

Aralarında senatörlerin de bulunduğu bir grup Amerikalı ile konuşurken, en çok Türkiye'nin İran siyasetini merak ettiklerini gördüm. Ortadoğu'daki birçok Müslüman ülkenin nükleer İran konusunda Batı ile aynı endişeyi paylaştığı ortamda, Türkiye'nin İran siyasetini anlamakta zorlanıyorlardı. NATO üyesi, Amerika'nın 60 yıllık müttefiki ve AB üyesi olmak isteyen Türkiye'nin, İran karşısında Batı'nın yanında yer alması gerektiğini düşünüyorlardı.

Oysa Türkiye, Güvenlik Konseyi üyesi sıfatıyla Brezilya ve Çin'le birlikte İran'a karşı daha ağır yaptırıma karşı çıkıyor ve bu tutumunu bizzat Başbakan Erdoğan'ın ağzından dile getiriyordu. Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, diplomatik çözüm için Tahran ile Batı başkentleri arasında mekik dokuyordu.

Bazıları, Türkiye'nin bu politikasını AK Parti'nin İslami köklerine bağlama taraftarı. Hatta AK Parti'nin nükleer İran fikrine sıcak baktığını iddia edecek kadar ileri gidenler bile yok değil. Halbuki Türkiye'nin bu konuda bir devlet politikası var. Cumhurbaşkanı Gül ve Başbakan Erdoğan dahil, AK Parti'nin önde gelen isimlerinin paylaştığı bu politika, sık sık kamuoyuyla da paylaşıyor. Buna göre Türkiye, nükleersiz bir Ortadoğu istiyor. İran'ın nükleer silah elde etmesine karşı; bunun bölgede dengeleri sarsacağını ve silahlanma yarışına yol açacağı görüşünde.

Başbakan Erdoğan, İran'ın nükleer silah elde etme ihtimaline karşı çıkan Batı'nın, nükleer silah sahibi İsrail'e ses çıkarmamasını her fırsatta eleştiriyor. Zira İran, Nükleer Silahların Önlenmesi Anlaşması'na (NPT) taraf iken ve aksatarak da olsa yükümlülüklerini yerine getirirken İsrail, NPT'ye taraf bile değil. Erdoğan, nükleer silah sahibi ülkelerin başkalarına bunu yasaklamaya kalkmasını da tezat görüyor. Tabii, bu eleştirilerin dozu arttıkça, sanki Türkiye'nin İran'ı himaye ettiği gibi bir görüntü çıkıyor.

Ankara'nın bir kaygısı daha var. O da İran'ın önünü kesmek için barışçıl nükleer enerji teknolojisine getirilecek sınırlamaların, belli ülkelere bağımlılık getireceği endişesi: Nükleer enerji kullanabilirsin, ama santralini biz yaparız. Hammaddenı bizden almak zorundasın. Bu yüzden Türkiye, İran'ın nükleer silah elde etmesinin barışçı yolla önlenmesi konusunda Batı'nın yanında. Ama nükleer enerji tekelsizliğine karşı. Ayrıca İran konusunda Türkiye bir Kanada veya Fransa gibi değil. İran, 4 asırdır sınırimızın değişmediği tarihî komşu; Rusya'dan sonra ikinci büyük enerji tedarikçimiz; Orta Asya'ya açılan en önemli kapı; önemli ticaret ortağı; PKK'ya karşı mücadele ve Irak'ın bütünlüğü gibi konularda kritik önem taşıyan bir ülke. Yıllar boyu komşularıyla gerilim siyaseti izleyen ve bunun acı tecrübelerini yaşayan Türkiye'nin en son isteği, İran'ın bir istikrarsızlığa sürüklenmesi olur.

Tabii bütün bunlar, önemli bir aktör olarak İran'ın da Türkiye'ye ve bölgeye karşı sorumlulukları olduğu gerçeğini ortadan kaldırmıyor. Krizin diyalog yoluyla aşılması için ortaya konulan ve Türkiye'nin de yardımcı olmak için kolları sıvadiği en ciddi önerilerden biri olan 'nükleer swap' formülüne karşı Tahran'ın bir günü başka güne uymayan tutumu kaygı verici. Formüle göre, İran'ın elindeki 1.200 kg'lık zenginleştirilmemiş uranyumu Rusya ve Fransa'ya vermesi, onların da bunun karşılığında nükleer santralde kullanılacak kapasitede

yüzde 20 oranında zenginleştirilmiş uranyumu İran'a vermesi öngörülüyor. Bu teklife karşı İran'ın cevabının ne olduğunu takip etmek bile imkânsız.

18 Kasım'da öneriyi reddettiğini söyleyen İran Dışışleri Bakanı Muttaki, 12 Aralık'ta formülün masada olduğunu duyurdu. Değişim yeri olarak da Basra Körfezi'ndeki Kiş Adası'nı önerdi.

4 gün önce, dini lideri Hamaney'in dış politika başdanışmanı Ali Ekber Velayeti, İRNA'ya yaptığı açıklamada, nükleer yakıt takasına kesinlikle karşı olduklarını söyledi. Halbuki pazartesi günü, New York'taki NPT zirvesine katılan Cumhurbaşkanı Ahmedinejad, takasa sıcak baktıklarını söylemekle kalmadı; bu teklifin Batı'ya değil, kendilerine ait olduğunu vurguladı.

Başta Davutoğlu olmak üzere İran'la müzakere eden herkese bol sabır dilemeli. Çünkü sadece nükleer gibi zor bir konuda uzman olmaları yetmiyor; Acem pazarlığında da usta olmaları gerekiyor...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baykal'sız Türkiye!

Abdülhamit Bilici 2010.05.12

CHP lideri Deniz Baykal, istifa açıklamasını yaparken, Avrupalı bir grup gazeteciyle Boğaz'da tekne turundaydık. Türkiye-AB ilişkilerini konuştuğumuz toplantının ev sahibi, AB-Türkiye temsilciliği idi.

Kimi ilk kez ülkemize gelen gazeteciler, çok şanslı olmalıydı. Ne de olsa, anamuhalefet liderinin bir kasetle görevden ayrılması gibi bir gelişmeyi ilk elden izleme imkânı bulmuşlardı.

Avrupalı misafirlerle CHP'nin geleceğini tartıştığımız gibi, Baykal'ın 'Pensilvanya' mesajının anlamını da konuştuk. Toplantıyla ilgili habere atmayı önerdiğim başlık, gruba mihmandarlık eden AB yetkililerini fena ürküttü. Korkutan teklif şöyleydi: "AB, Baykal'ın istifasını Boğaz'da kutladı."

Şakası bile korkutan bu başlık, bir kurguydu. Düşüncesi ne olursa olsun, mahremiyetin ayaklar altına alındığı bir skandal sonucu, bir insanın bu duruma düşmesi hoş değildi. Ama son dönemde CHP'nin ve Baykal'ın reformlar konusunda takındığı tavır göz önüne alındığında, çoğu Avrupalının 'Baykal'sız Türkiye' fikrine çok üzüleceğini söylemek zor.

Çünkü Avrupa'da Türkiye karşıtı olmayan ne kadar özgürlükçü, demokrat, sosyal demokrat isim varsa hepsi CHP'nin ve liderinin her türlü reform girişimine karşı çıkmasından aşırı rahatsızdı. Açıkça ifade etmeseler de birçok Avrupalı, CHP'nin Türkiye'nin daha demokratik ve özgür bir ülke olma sürecini, İslami kökleri olan AK Parti'ye emanet etmesine çok içerliyorlardı. Her fırsatta, bu rahatsızlıklarını Baykal'ın yüzüne ifade ediyorlardı. Hele Sosyal Demokratlar... Onlar, izlediği bu reform karşıtı tutum nedeniyle CHP'yi Sosyalist Enternasyonal'den atmayı düşünecek noktaya gelmişlerdi.

Geçen hafta bu sütunda Alman Sosyal Demokratların lideri Frank-Walter Steinmeier'in, "Kendini sosyal demokrat olarak tanımlayan bir partinin demokratikleşme ve reformlara karşı takındığı tavrı anlamakta zorlandığı" itirafını aktarmıştım. Benzer şekilde İsveç Sosyal Demokrat Parti milletvekili Anne Ludvigsson da CHP'yi faşist parti diye suçluyor ve Sosyalist Enternasyonal'den atılmasını isteyeceklerini söylüyordu.

Tecrübeli siyasetçi Baykal'ın bu şekilde bir jübile yapması elbette üzücü. Ama hiçbir öneri getirmeden Türkiye'nin önünü açacak her adıma karşı çıkan tutumu, Anayasa Mahkemesi'ni adeta su yolu haline getirmesi nedeniyle sadece Türkiye'de değil, Batı'da birçok insanın kafasında Baykal siyasi ömrünü çoktan tamamlamıştı.

Daha önce olduğu gibi teşkilat tarafından CHP'nin başına getirilir veya getirilmez, bu çok önemli değil. CHP için asıl yapılması gereken ve Türkiye'nin de acil ihtiyacı olan şey, bir zamanlar çağdaşlığın ve değerlerin tek temsilcisi, öncüsü olan partinin Batı'dan gelen bu ağır eleştiriler karşısında çizgisini sorgulayarak kendini yenilemesi.

Yeniden kitlelerde heyecan uyandırmak ve iktidar alternatifi olmak istiyorsa, CHP'nin sadece kendini sorgulaması da yetmez. Ayrıca eski şablonlardan arınması ve doğmakta olan yeni Türkiye'yi anlaması gerekli. İçerideki bütün kaos havasına ve işsizlik gibi ağır sorunlara rağmen yükselen yeni Türkiye'ye dair sayısız işaret var. Sadece son birkaç günde yaşanan 4 gelişme, bu konuda yeterince fikir verebilir.

İlk fotoğraf, Suriye, Katar liderlerinin katılımıyla İstanbul'da hafta sonu yapılan zirveden. İkili ilişkilerin yanı sıra İran ve Filistin meselesinin konuşulduğu toplantı için El Hayat'ın başlığı şöyleydi: Suriye-Katar-Türkiye zirvesi: İstikrarı desteklemek için stratejik işbirliği.

İkinci gelişme, Sarkozy'nin Türkiye'yi AB'den dışlamak için kurulmasını istediği Avrupa Birliği Tefekkür Grubu'nun, yayımladığı raporda Türkiye ile müzakerelerin sürdürülmesi gerektiğine karar vermesi.

Üçüncü kare, Rus lider Medvedev'in dün 4 uçakla Türkiye'ye gelmesi. Türkiye'nin dış ticarete birinci ortağı haline gelen Rusya ile nükleer santral inşasından vize muafiyeti ve boru hattı projelerine birçok stratejik anlaşma imzalanacak.

Dördüncü fotoğraf, Başbakan Erdoğan'ın krizin tam ortasındaki komşu Yunanistan'a destek olmak ve ilişkileri maksimum düzeye taşımak için bu hafta 9 bakanla Atina'ya çıkarma yapacak olması. Bu tabloyu anlayacak ve grafiği daha da yükseltmek için yarışacak bir CHP'ye ihtiyaç var...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tuncer Paşa, Erdoğan'a minnettar?

Abdülhamit Bilici 2010.05.15

Bülent Ecevit liderliğindeki üçlü koalisyon iktidarının son yılında Harp Akademileri Komutanlığı'nda bir toplantı yapılıyordu.

'Türkiye'nin etrafında barış kuşağı nasıl oluşturulur?' konulu sempozyumda, dış politika masaya yatırılıyor ve Avrupa ile ilişkileri konuşuluyordu. Toplantıya katılan isimler arasında, daha sonra Ergenekon soruşturması kapsamında bir süre gözaltına alınacak olan dönemin MGK Genel Sekreteri Org. Tuncer Kılınç da vardı.

Yine ismi Ergenekon çerçevesinde gündeme gelen iktisat profesörü ve Cumhuriyet yazarı Erol Manisalı'nın, "AB'nin Türkiye'yi kabul etmeyeceği" sözlerinin ardından konuşan Tuncer Paşa, uzun süre tartışılacak önerisini dile getirmişti. Kılınç, AB yerine Rusya ve İran'ı da kapsayacak yeni bir arayışı öneriyordu. Kılınç, kendi döneminde önerisinin hayata geçirildiğini göremedi. Çünkü 3 Kasım 2002 seçimlerinde AB politikasına var gücüyle sarılan AK Parti iktidara gelmişti. Paşanın görüşlerinin etkisini kıran başka bir gelişme ise Kılınç'ın, MGK Genel Sekreteri sıfatıyla Brüksel'deki bir toplantıda sarf ettiği sözlerin kredibilitesine indirdiği darbeydi.

Davetli bazı gurbetçilerle nahoş tartışmaların yaşandığı o gün Tuncer Paşa, çok ilginç sözler sarf etmişti: "Başörtüsünün din ile alâkası yoktur. Anadolu kadını rüzgârdan, yağmurdan korunmak için başını örtmüştür...", "İslâm'da hacı hoca yoktur. İslâmiyet'i evde ananızdan babanızdan öğreneceksiniz...", "Cemlevlerini kuranlar

bölücüdür.", "Türkiye'nin en yanlış politikası, dar para politikasıdır. Elimizde olsa, beyaz kâğıdı alıp Türk parasını basarız. Darphaneyi 24 saat çalıştırırız."

Bugün, bu sözlerinin ne kadar tuhaf olduğu daha iyi anlaşılıyor. Ancak Rusya Devlet Başkanı Medvedev'in ülkemize yaptığı ziyaretin sonuçlarını değerlendirirken, Paşa'nın teklif ettiği politikanın AK Parti hükümeti tarafından bir yönüyle hayata geçirildiğini de kabul etmek gerek. Tabii önemli bir farkla: Batı'ya ya da AB'ye tepki olarak veya yeni bir eksen arayışına girerek değil, sadece Türkiye'yi merkeze koyan çok boyutlu bir dış politika anlayışının ve komşularla sıfır problem, maksimum işbirliği siyasetinin bir sonucu olarak... Nitekim geçen hafta Emine Erdoğan, 200 Türk kadınıyla Brüksel'de idi; Başbakan Erdoğan ise bugün Atina'da. Avrupa Günü'nde Boğaz köprüsünün ilk kez AB renklerine boyandığını da unutmayalım.

Gerçekten de Türkiye, Avrupa ve Batı ile ilişkilerine bir zarar vermeden, birçok açıdan dev potansiyele sahip kuzey komşusu Rusya ile ilişkilerini tarihte görülmedik bir noktaya taşıdı. 4 uçakla Türkiye'ye gelen Medvedev'in 30 saatlik Türkiye ziyaretinde, karşılıklı olarak vizelerin kaldırılması, nükleer enerji santrali anlaşması, Samsun-Ceyhan boru hattı ve diğer anlaşmalara imza atılırken, bugün emekli olan Tuncer Kılınç'ın ne düşündüğünü çok merak ettim.

Sovyetler Birliği daha ayakta iken, 1986 yılında dönemin vizyon sahibi başbakanı rahmetli Turgut Özal'ın imzasını taşıyan doğalgaz anlaşmasıyla başlayan ilişkiler, bugün Rusya'yı Türkiye'nin dünyada birinci iş ortağı konumuna taşımış durumda. 2008'de 38 milyar dolarla zirveye çıkan ticaret hacminin, 100 milyar dolara yükseltilmesi gibi iddialı bir hedef var ortada. Kurulan bu güçlü ilişkinin Kafkaslar'dan Orta Asya'ya ve bütün dünyaya çok olumlu bir katkı sağlayacağına kuşku yok.

Rusya ile her alanda işbirliğini maksimum düzeye çıkarmayı hedefleyen bu ilişkinin çok kısa sürede önemli bir sonucu daha görülecek. Tuncer Kılınç Paşa gibilerin, AB'ye duyulan tepkiyi ortaya koymak ve bir bakıma Batı'ya ders vermek için düşündüğü bu ilişki, yeni denklemde Avrupa ve genel olarak Batı üzerinde Türkiye lehine önemli bir sonuç verecek. Bize öyle geliyor ki, Türkiye'nin Rusya ve diğer Asya ülkeleriyle ilişkileri geliştikçe, Avrupa, Türkiye'ye karşı takındığı aşağılayıcı tavrın yanlışlığını daha iyi görecek. Rusya'nın vizeyi kaldırıp Türk dinamizminden yararlanmak istediği bir ortamda yükselen Türkiye'ye uyguladığı vize rejimini gözden geçirecek. ABD'nin Türkiye'ye yaklaşımına da olumlu etkisi olacak. Daha Rusya ile atılan anlaşmaların imzası kurumadan, Washington'ın daha önce Bush tarafından protesto edilen, Türkiye ve İspanya'nın başını çektiği Medeniyetler İttifakı girişimine katılacağını duyurması manidar değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran'ın gözünü açan uyarı

Abdülhamit Bilici 2010.05.19

"İran'ın zikzakları" başlıklı yazıda, nükleer krizde önce Türkiye'nin izlediği siyasetin mantığını anlatmış; sonra da Ankara'nın krizi aşmak için kendini feda edercesine verdiği mücadeleye rağmen Tahran'ın sergilediği tutumu eleştirmiştim.

Zira Türkiye, krizin çözülmesi için ne kadar gayret etse de anahtar İran'ın elindeydi. Halbuki onlar, çözüme yardımcı olmak yerine, dün söylediğini bugün inkar eden tavırlarıyla kriz tüccarlarını sevindiriyorlardı. Yazıyı noktalarken, başta Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu olmak üzere, İran'la bu zor pazarlığı yürüten ekibe sabır duasında bulunmuştum. Çünkü İran'la pazarlık hiç kolay bir iş değildi.

Şimdi hem sabırlarından dolayı bu ekibi hem de nihayet çözüm yolunda somut bir adım attığı için İran'ı tebrik etme zamanı. Türkiye, Brezilya ve İran el ele vererek, dünyanın uzun süre konuşacağı bir başarıya imza attı. Kriz kazasız belasız atlatılırsa, belki de Brezilya Devlet Başkanı Lula ve Erdoğan, Nobel'e layık görülecek. Dünyanın bir numaralı sorununun çözümüne katkısı nedeniyle Türkiye de yükselen grafiğine parlak bir yıldız daha ekleyecek.

İran'ın, ilk kez takvimi belirlenmiş, somut yükümlülükler içeren bir belgeye imza atmasının sağlanması; tıkanan sürecin açılması için Tahran'dan istenen 3 şartın da yazılı bir anlaşmayla elde edilmesi, başta İsrail'deki mevcut yönetim olmak üzere uluslararası kriz lobisini şaşkına çevirmiş durumda.

Görüşmelerin önünü açacak güven artırıcı tedbir olarak gündeme gelen uranyum takası formülünde İran'dan 3 talep vardı: 1) Takas, İran'ın yüzde 3,5 oranında zenginleştirdiği uranyumun 1.200 kg'ını kapsayacak. 2) Bu miktar bir seferde yurtdışına çıkacak. 3) Takas önşartlı olmayacak ve başka ülkenin yapacağı yüzde 20 zenginleştirme çalışması, İran'ın uranyumu tesliminden sonra başlayacak. Türkiye, İran ve Brezilya Dışışleri bakanlarının imzasını taşıyan belge, bu 3 şartı da taşıyor.

İstenen 3 şartın kabulü karşılığında İran'a da 3 güvence verilmiş. 1) Uranyum, Türkiye'nin garantisi altında kalacak. İran veya uluslararası ilgili kurumlar isterlerse uranyumun bulunduğu yerde gözlemci bulundurabilir. 2) Şartlar yerine getirilmezse veya süreç yarım kalırsa Türkiye, derhal uranyumu İran'a iade edecek. 3) İran'ın NPT'ye bağlı olarak barışçı nükleer çalışmasına destek verilecek.

10 maddeden oluşan, tek sayfalık belgenin imza aşamasına ne kadar büyük güçlüklerle geldiğini tahmin etmek zor değil. Tahran'dan gelen bir telefon üzerine gece yarısı apar topar Tahran'a uçan Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, mutlu son için 2,5 saat uykuyla yemek molası dahi vermeden 18 saat aralıksız müzakere yapmış. Bu, uzunca bir sürecin sadece son halkası. İşi bu noktaya taşımak için krizin taraflarıyla yapılan diplomatik temas sayısını bilen yok. Davutoğlu, takas formülünü konuşmak için 7 kez Tahran'a gitmiş.

İran'la yürütülen nükleer sürecin, Ermenistan'la protokoller ve soykırımı iddialarından kaynaklanan kriz, Balkanlar'da Boşnak ve Sırp'ları barıştırma çabası, Yunanistan ve Rusya ile yapılan tarihi açılımlarla hemen hemen aynı takvim içinde yürütüldüğünü düşününce, bu olağanüstü çabanın kıymeti daha berraklaşıyor.

İşin en üzücü tarafı ise devasa bir krizin önünü almak için ortaya konulan bu çaba için uluslararası aktörlerin neredeyse bir teşekkürü bile çok görmesi. Şimdiye kadar ne işe yaradığı tartışmalı olan yaptırımlara yeni bir halka eklemeye odaklanmış güçler, İran'ın ilk kez somut bir öneriye 'evet' diyerek taahhüde girmesinin şokunda. İşin kötü tarafı, şayet ABD, Rusya, Fransa ve Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun oluşturduğu Viyana Grubu, 1 hafta içinde İran'ın anlaşmanın içeriğini ifade edeceği mektuba olumlu cevap vermezse bu kadar uğraş bir işe yaramayacak.

Haklı olarak, bu büyük çabaların takdir edilmesini bekleyen Davutoğlu, Batı'dan gelen "1.200 kg uranyum talebi ekim ayı içindi. Bu arada İran daha çok uranyum zenginleştirdi. Miktar daha çok olmalıydı." tarzı çamur atmalara sinirleniyor: "Şimdi mi akıllarına gelmiş? Elimizde Batılı liderlerin imzasını taşıyan ve bu rakamın telaffuz edildiği belgeler var." Tepkilerin, kimsenin beklemediği sonucun yol açtığı şoktan kaynaklandığını belirten Davutoğlu'nun, Tahran'a gitmek için İranlı meslektaş Mutteki'ye söyledikleri, Türkiye'nin Doğu ile Batı arasındaki yeni ve kritik rolünü çok iyi anlatıyor: "Somut ve şoke edici bir sonuç çıkmayacaksa gelmeyelim. Zira Tahran'dan eli boş dönmemiz, diplomasi bitti anlamına gelecek."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu, Harvard'da hutbe dinler mi?

Abdülhamit Bilici 2010.05.26

PRINCETON - Küresel dünyanın nabzının attığı Manhattan'da, ülkemiz için gönüllü lobi üssü gibi çalışan Türk Kültür Merkezi'nin davetlisi olarak birkaç gündür Amerika'dayım.

BM'de ülkelerini temsil eden diplomatların, bu ülkede yaşayan Türk ve Amerikalı akademisyen ve gazetecilerin bulunduğu gruplara, ülkemizde yaşananları ve özellikle Türk dış politikasının dinamiklerini anlatmaya çalışıyoruz.

Önce, New York'taki kültür merkezinde bir toplantıya katıldık. Kuliste Avrupalı bir diplomatın, İran girişimine dair dile getirdiği istifhamlar, Batı'nın Türkiye tarafından ortaya konulan bu kadar iyi niyetli bir çabaya bile nasıl olumsuz yaklaşılabildiğini gösterdiği kadar, aradaki iletişim uçurumuna da işaret ediyordu. Çünkü Erdoğan ve Davutoğlu'nun, sürecin baştan sona Avrupa ve ABD ile temas halinde götürüldüğü sözlerine rağmen, sorular ve Batı basınında yazılanlar, Türkiye'nin adeta kendi başına gelin güvey olduğunu ima ediyordu.

Ardından Boston'a geçip, Harvard ve MIT gibi dünyanın en önemli üniversitelerinde doktora, post-doktora yapan çok zeki öğrencilerle birkaç saat geçirdik. Gençlerin, her konuyu derinden ırgalayan sorularını cevaplarken zaman zaman zorlansak da akıntıya kürek çekmeyen, ahlaki rölativizm tehlikesine karşı tetikte olan duyarlılıkları, vatan sevgileri ve tevazularıyla umutlandık.

Princeton Üniversitesi'nde de benzer bir toplantı düzenlenmişti. Yorum'daki nefis yazılarından tanıdığımız Prof. Şükrü Hanioglu ile meşhur üniversiteyi gezmek tarifsiz güzellikti. Princeton'a geçerken, Milli Takım'ımızın Çek Cumhuriyeti ile yaptığı hazırlık maçını izleme fırsatı bulduk. Ay-yıldızlı bayrakları, kırmızı-beyaz tişörtleri, ellerinden tuttukları çocukları ve kıyafetlerine yansıyan farklı siyasi çizgileriyle Newark'taki Redbull Arena'ya akan 20 bin soydaşımızla Atlantik'in ötesinde, sanki Şükrü Saracoğlu ya da İnönü'deymişiz gibi milli heyecan yaşadık. Yorum'daki nefis yazılarından tanıdığımız Prof. Şükrü Hanioglu ile meşhur üniversiteyi gezmek de tarifsiz güzellikti.

İngilizce ve Amerikan aksanlı Türkçe konuşan Türklere kulak misafiri olmak hoştu. Trafik sıkışınca şeridini beklemeyip kaynak yapmaya çalışanlar, ters yöne girenler, kornalarına basanlar, Adana kebabçıları, etli ekmekçileri ve İstanbul Marketi ile iyice Türkleşmiş Paterson'da zafer kutlaması yapan insanlarımız, içimizde sanki Atlas Okyanusu aradan çekilmiş, Hudson Nehri'nin yerini de Haliç almış gibi bir his uyandırdılar.

Programdan fırsat bulunca, artık siyasi literatürümüze sağlam bir şekilde girmiş bulunan Pensilvanya'ya uğrayıp Fethullah Gülen Hocaefendi'yi ziyaret ettik.

Uzun zamandır talebeliğini yapan Osman Şimşek'in, gurbet günlerini kaleme aldığı "İbretlik Hatıralar"ı okurken, vatan hasretiyle yüreği dağlanan, ıstırabına ortak olamadığımız Hocaefendi'nin Amerika'da ferahfeza bir hayat yaşadığı ithamlarının ne kadar yanlış ve rencide edici olduğunu daha iyi anladım.

Çünkü Hocaefendi, birçoklarının hayalindeki Mehlika Sultan olan Amerika'nın tamamını, en küçük vatan toprağına değişmeyeceğini söylerken gözyaşlarını tutamıyor. Onun gözünde, bu kadere ve zoraki ikametinin, Yusuf (as)'un atıldığı kuyudan farkı yok.

Dahası, o, öğrencileri ve sevenleriyle paylaştığı evde kullandığı odanın kirasını her ay muntazaman ödeyen bir hassasiyete sahip: "Bina vakıf malı olduğu için ücretini vermediğim ve kullanma hakkını satın almadığım bir mekâna secde etmekten korkuyorum. Kendi odam ile namaz kıldığımız salonun kirasını veriyorum. Yine de içim rahat değil. Aslında buraları sadece kendim için kullanmıyorum. Her zaman diğer arkadaşların da istifadesine açık tutuyorum. Ama buraya gelen insanlar, ekseriyetle benden dolayı geliyor. Hepsisi benim

misafirim. Öyleyse bütün binanın kirasını ben mi vermeliyim? Allah bana bunu sorar mı, diye tereddüt ediyorum."

6 günlük Amerika seyahatinin ilginç kesitlerinden biri de Harvard'da kıldığımız cuma namazıydı. Üniversitenin tahsis ettiği bir konferans salonundaki namazda hutbeyi, bir doktora öğrencisi okudu. Amerika'da olsam da zihnimin yarısı CHP'deki tartışmalara kilitlenen Türkiye gündemiyle meşgul olduğu için, son çıkan bir albümün sözleri, Goethe'nin şiirleri ve İkbâl'in mesnevisinden izler taşıyan İngilizce/Arapça hutbeyi dinlerken, kendime sormadan edemedim: Acaba değişim sembolü Kemal Kılıçdaroğlu ve partisi, Boğaziçi, ODTÜ veya Bilkent kampüsünde, bir doktora öğrencisinden Nazım Hikmet, Said Nursi, Bergson, Fethullah Gülen ve T.S.Eliot'tan izler taşıyan bir hutbe dinleme fikrine ne derdi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran'ı güçlendiren Amerika?

Abdülhamit Bilici 2010.05.29

Yanlış okumadınız. İran'ı ve Ortadoğu'daki diğer radikal grupları güçlendiren, ABD'nin 40 yıldır izlemekte olduğu politikadır.

Bu tespiti, ağzını her açtığında ABD'yi eleştiren ve her sorunun faturasını Washington'a kesmeyi alışkanlık haline getirmiş bir Arap aydına ait değil. Öyle olsa, üzerinde durmaya gerek olmazdı. Bu tespiti yapan isim, uzun yıllar CIA'de analist olarak çalışan ve bir süre Türkiye masası şefi olarak görev yapan biri ise üzerinde düşünmeye değer.

Fuller, bu görüşünü, Türkiye ve Brezilya'nın öncülük ettiği nükleer girişime ilişkin ABD'de başlayan tartışma çerçevesinde yazdığı bir makalede dile getirdi. Christian Science Monitor gazetesindeki yazısına Fuller, şu soruyla başlıyor: "Dünya, iki önemli, sorumlu, demokratik ve rasyonel devletin krize müdahale etmesinden ve ABD'nin onlarca yıldır sürdürdüğü İran politikası ahmaklığına engel olmaya çalışmasından memnun olmamalı mı?"

Brezilya ve Türkiye'nin klasik birer üçüncü dünya kışkırtıcısı değil, Amerika'nın iki dostu olduğunu hatırlatan Fuller, girişimden rahatsızlık duyulmasına anlam veremezken, ülkesinin Ortadoğu'da izlediği siyasetin sonucuna dair şu çarpıcı değerlendirmeyi yapıyor: "ABD'nin 40. yılına giren İran politikası, İran'ı ve Ortadoğu'daki radikal güçleri kuvvetlendirmiştir. Dünya, iki önemli, sorumlu, demokratik ve rasyonel devletin müdahale etmesinden ve ABD'nin onlarca yıldır sürdürdüğü İran politikası ahmaklığına engel olmaya çalışmasından memnun olmamalı mı?"

Elbette, Amerika'da herkesin yaklaşımı böyle değil. Amerika'nın şimdiye kadar izlediği Ortadoğu politikasında sorun görmeyen, dolayısıyla Brezilya-Türkiye ikilisinin çözüm için getirdiği farklı yaklaşımı aşağılayan makaleler de yayımlanıyor. Örneğin, genellikle sol ve barışçı görüşleri savunan New York Times'ın başyazısında, Türkiye ve Brezilya saflıkla suçlandı. Aynı gazetede yazan Thomas Friedman'ın bu çaba için kullandığı sıfat, 'alabildiğine çirkin' şeklindeydi. Türkiye ve Brezilya'yı boyundan büyük işlere kalkışmakla suçlayan Friedman, iki demokrat ülke liderinin İsrail'i ortadan kaldırmak isteyen Ahmedinejad'la poz vermesini kınadı.

Irak Savaşı öncesinde, Bush yönetiminin gazına gelerek savaş korosuna katıldığını itiraf eden ve oynadığı bu talihsiz rolden dolayı okuyucularından özür dilemek zorunda kalan New York Times gibi bir gazetenin, bugün İran konusunda aynı çizgiye girmesi çok tuhaf olsa da uranyum girişimine farklı tepkilerin verilmesi doğal. Nitekim Amerikan yönetimi de bu konuda tek sesli değil. Pazarlıklarda epey ter döken Dışişleri Bakanı Ahmet

Davutoğlu'nun dediği gibi, bu konuda İran'daki güç merkezleri içinde farklı yaklaşımlar olduğu gibi, aynı çeşitlilik Amerika'da da var. Bu yüzden İran-Amerika arası müzakereler kadar, içerideki taraflar arasındaki müzakere de işi zorlaştıran bir faktör.

İran'ın somut bir taahhüde girmeyeceğine fazla inanmış olan Washington yönetiminin, tam da dördüncü dalga yaptırımlar için Çin ve Rusya'nın onayını aldığı bir sırada Tahran'dan gelen anlaşma haberiyle şoke olduğuna kuşku yok. Ama Ekim 2009'dan beri gündemde olan ve Obama'nın kısa bir süre önce bizzat Erdoğan'a yazdığı mektupta başta uranyum miktarı olmak üzere dile getirilen uzlaşma şartlarının kabul edildiği bir anlaşmaya savaş açmaları da kolay değil. Amerika tarafından konuştuğunuz isimler, yaptırım süreci ile nükleer takas konusunun ayrı konular olduğunu; Türkiye/Brezilya girişiminin olumlu ama yetersiz olduğunu söylüyor. Ama Obama'nın söz konusu mektubunu reddetmedikleri gibi, süreci kendilerinin öldürmeyeceğini ifade ediyorlar. Davutoğlu'nun haftaya Washington'a gidecek olması, bu kafa karışıklığının giderilmesi açısından fırsat olabilir.

Ancak bu süreç nasıl gelişirse gelişsin, Amerikalıların ve değişim sloganıyla iktidara gelen Obama'nın asıl düşünmesi gereken konu, Fuller'ın yaptığı tespit: Bölgede İran'ı ve aşırı grupları ABD'nin politikaları güçlendiriyor. Bu, sadece Amerika için değil, bölgenin ve dünyanın geleceği açısından da kritik bir soru. Washington'ın son dönemde İsrail, Afganistan ve Irak'ta izlediği siyasetin en çok İran'a ve radikal gruplara yaradığına kuşku yok. Neden böyle olduğunu tartışmaya hazır mıyız? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail olsaydık, ne yapardık?

Abdülhamit Bilici 2010.06.02

İsrail'in sergilediği vahşet karşısında insanımızın yüreğinde yanardağ gibi kükreyen öfkeyi duymamak imkânsız. Asırlarca zalime meydan okuyup mazlumu korumuş; yok edilme tehlikesiyle karşı karşıya geldiğinde İsrail'in atalarına da kucak açmış bir milletin yüreğinden yükselen bu sesi, umarım tüm dünya duyuyordur.

İsrail'in Filistin halkına 50 yıldır reva gördüğü zulmü hiçbir zaman içine sindiremeyen ve bulduğu her fırsatta yüreğinin sesini ortaya koyan bu milletin, işgal ve kuşatma altındaki Gazze'ye, kendi bayrağını taşıyan gemilerle yardıma koşanlara yapılan saldırıyı sineye çekmesi beklenebilir mi?

Hadisenin ilk günü, Başbakan'a vekalet eden Bülent Arınç'ın, TRT'de söylediği "İsrail'e savaş açılmasını beklemeyin" gibi bir ifade kullanması, Ankara'nın bu sesi duyduğunun işareti. Aslında bu şımarıklığa ve bu hukuk tanımazlığa karşı Arınç'ın gönlünden geçenlerin de milletin hissettiklerinden farklı olduğunu düşünmüyorum. Ama böyle duygusal bir tepki, asırların tecrübesine sahip bir devletin, terbiyesiz bir çocuğun oyununa gelmesi olurdu. Kendi sınırları dışında, Türk bayrağı taşıyan bir gemiye saldıran İsrail, bu provokasyonla belki de böyle bir tepkiyi tetiklemek istedi.

Aslında İsrail, bu hareketiyle her türlü mukabeleyi hak etti. Ama Başbakan Erdoğan, Şili'de yaptığı açıklamada, Türkiye'nin İsrail'den farkını ortaya koydu. "Siz ne kadar hukuk dışılığın, terörün arkasındaysanız, biz de ondan daha fazla hukukun, barışın, adaletin ve tabii ki başta vatandaşlarımız olmak üzere bu operasyonun mağduru olan 32 ülkeden barış gönüllülerinin, Gazze'nin, Filistin'in arkasındayız." sözleri, izlenecek siyasetin rotasını belirledi. İsrail'e yaptığıının bedeli ödetilecek; ama bütün adımlar akıl, hukuk ve meşruiyet içinde atılacaktı.

Bir an, acaba Türkiye, İsrail olsaydı, böyle bir olay karşısında ne yapardı, diye zihnimden geçirdim. İsrail'in bu tür durumlarda yaptıkları aklıma gelince, irkildim.

Önce gözümün önüne, Amerikalı barış eylemcisi Rachel Corrie geldi. Gemilerle Gazze'ye yardım götürmeye çalışan dilleri, dinleri farklı 32 farklı ülke vatandaşı gibi Rachel de Gazze'deki drama seyirci kalamayan daha 23 yaşında yürekli bir gençti. 16 Mart 2003 günü Gazze Şeridi'nin Refah kentinde Filistinli bir doktorun evinin yıkılmasına engel olmak için kendini İsrail buldozerinin önüne atmıştı. Dünyanın başka yerlerinde böyle bir hareket karşısında, fren basılır; başka çare aranır. Ama o buldozer durmamış ve 2 kere üzerinden geçip belkemiğini kırarak Rachel'i öldürmüştü.

Sonra gözümün önüne, Hamas'ın manevi lideri kabul edilen lideri Şeyh Yasin geldi. Düşüncelerini sevmesiniz de o tekerlekli sandalyeye mahkûm ve yaşlı bir insan olduğu için savaş şartlarında bile belli bir korumayı hak ediyordu. Ama İsrail füzeleri, onu bir sabah namazı sonrası, tekerlekli sandalyesiyle camiden evine giderken öldürmekte sakınca görmedi.

Sonra gözümün önüne, Hamas'ın esir aldığı İsrail askeri Gilad Şalit geldi. Gazze'nin bugünkü durumu ve süren savaş ortamında anlaşılabilir bir durum olsa da üzücü bir olaydı. Bugün itibarıyla 1.438 gündür esir olan Gilad'ın annesini düşünün. İsrail, bu olaya tepki olarak Gazze'yi cehenneme çevirdi. BM rakamlarına göre, İsrail 22 günlük saldırıda 437'si çocuk, 110'u kadın 123'ü yaşlı erkek, 14'ü tıp görevlisi, 4'ü gazeteci toplam 1.330 insanı öldürdü. Halbuki İsrail bunu yaparken, Türkiye, Şalit'in serbest bırakılması için temaslarda bulunuyor; Suriye ile İsrail arasında barış için mekik dokuyordu.

Sonra gözümün önünden, Avrupa'dan çaldıkları pasaportlarla başka bir ülkede suikast düzenleyen 11 Mossad ajanı geçti. Bütün hukuk kurallarını hiçe sayan İsrail ajanları, Filistinli bir lideri Dubai'de kaldığı otelde öldürmüş ama tebdili kıyafetlerine rağmen kameralara yakalanmışlardı.

Sonra Türkiye'nin büyükelçisine yapılan alçak koltuk hakaretini ve bu ahmakça davranışın ardından İsrail hükümetinin zillet içinde özür dilemek zorunda kalışını gözümün önünden geçirdim.

Ardından şayet Türkiye, İsrail olsaydı, son saldırıya karşı yapılabileceklerinin sınırsız olduğunu gördüm. Ama şükürler olsun ki Türkiye, İsrail değildi ve asla olmamalıydı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gülen'den şehitlere taziye, yönleme eleştirisi!

Abdülhamit Bilici 2010.06.05

Dün Wall Street Journal gazetesinde, Fethullah Gülen'le yapılmış bir röportaj yer aldı.

Röportajda Gülen, Türk kamuoyunda Gazze olayıyla ilgili görüşlerden farklı bir bakış açısı ortaya koyuyor. Başka konuların da ele alındığı röportajın Gazze'yle ilgili kısmını ve Gülen'in bu mevzuya yaklaşımını 3 noktada değerlendirebiliriz: Bir, yardım gönüllülerinin bulunduğu gemiye yapılan o korkunç müdahale öncesi izlenen yöntem ki Gülen bu noktada diplomatik yolların sonuna kadar zorlanmasında ısrar ediyor. İki, İsrail askerlerinin müdahale biçimi ki onu 'çirkin bir manzara' diyerek eleştiriyor. Bu söz, müdahale biçimini kınadığının açık göstergesi. Üç, şehit olan vatandaşlarımız ki, bunun için Gülen taziye yayınlayarak üzüntülerini ifade ediyor.

1,5 milyon Filistinlinin yaşadığı açık hapisane Gazze'ye 4 yıldır uygulanan ambargoyu delmek için yola çıkan insani yardım gemilerine İsrail'in yaptığı kanlı müdahale millet olarak hepimizi öfkeli kıldı. Hadisenin duyulduğu andan itibaren boşalmayan meydanlar ve dün Fatih Camii avlusunda kılınan cenaze namazında ortaya çıkan tablo, milletimizin duyduğu tepkinin göstergesiydi.

Aslında 9 insanımızın şehit olmasıyla sonuçlanan bu vahşî saldırıya duyulan tepki Türkiye ile de sınırlı kalmadı. New York'ta Türk bayraklarıyla İsrail'in bu hareketini telin eden Yahudilerden BM Güvenlik Konseyi'ne, Batı medyasından İsrail medyasına, Arap Birliği'nden NATO'ya bütün dünya İsrail'i kınama noktasında bir araya geldi. Konu, El Cezire, BBC, CNN gibi uluslararası kanallarda birinci haber olma özelliğini koruyor.

İsrail'in vahşî saldırısıyla hayatını kaybedenlerin acısını paylaşanların arasında Fethullah Gülen Hocaefendi de vardı. Gazetemizde yayımlanan taziyesinde Gazze'de bir insanlık dramı yaşandığına dikkat çeken Hocaefendi şöyle diyordu: "Filistin'de yaşanan bu drama son verebilmek beklentisiyle yola çıkan, uğradıkları müessif saldırıda hayatlarını kaybederek şehit olan insanlarımıza Allah'tan rahmet diler, başta aileleri olmak üzere, milletimize ve bütün insanlığa taziyelerimi bildiririm."

Belki birçoğumuzun gündemine İsrail'in kanlı müdahalesinden sonra giren bu hadise, böyle bir eylemin yapılacağına duyulduğu ilk günden itibaren Hocaefendi'nin gündemindeydi. İyi niyetle atılan bu adımın, olumsuz bir şekilde sonuçlanacağı endişesi içindeydi. Çünkü İsrail'in benzer durumlardaki tepkilerine bakıldığında, endişe etmekte de haksız sayılmazdı. Nitekim yakınındaki insanlara, gemiler daha harekete geçmeden, İsrail'in nasıl tepki vereceğini tahmin etmenin güç olduğunu, bir sorun çıkmaması için diplomatik yolların sonuna kadar zorlanması gerektiğini söylüyordu. Bu sağlanamayacaksa, kritik bir zamanda Türkiye'yi savaşın eşiğine getirecek bir krize meydan vermemek için başka yolların aranması gerektiğini düşünüyordu.

Endişe etmekte haklıydı. Gerçekten de İsrail hükümeti, ne yapacağı kolay kolay kestirilemeyen, küçük bir sebeple bile dünyayı ateşe verebilecek hamleler yapan bir ülke haline gelmişti. İki askeri esir düştüğü için Lübnan'ı yerle bir eden, yine bir askeri Hamas tarafından esir alındığı için işgali altındaki Gazze'ye savaş açarak 400'ü çocuk 1500 insanın ölümüne yol açan, Türkiye gibi bölgedeki en yakın ülkeye büyükelçisini alçak koltuğa oturtturarak ders vermeye kalkışan bir yönetim. Bunları hesaba katınca, hele meydan okur gibi tavrın iyice tahrik edeceği bir yardım hareketinin nereye varacağını kestirmek zor değildi. Önce bu insani yardım konvoyuna katılacağı duyurulan bazı AK Partili vekillerin, daha sonra bundan vazgeçmiş olması da aslında bu endişelerin ve doğabilecek sonuçların öngörüldüğünün işareti.

Nitekim Gülen, dün Wall Street Journal'de yayımlanan röportajında da bu büyük endişelerden kaynaklanan görüşlerini dile getirdi. Sağduyunun, akliselimin yorumuydu söylenenler. Sivil insanlara, uluslararası sularda yapılan müdahaleyi ve ortaya çıkan tabloyu çirkin bulduğunu söyleyen Gülen, devletin ve bu işin öncülüğünü yapan İHH'nın, çocuk, yaşlı ve kadınların başına gelebilecek sıkıntıları, can kaybı hatta savaş riskini öngörerek diplomatik yöntemleri sonuna kadar zorlaması gerektiğini vurguluyordu. Acı da olsa bunca olay yaşandıktan sonra, Gülen'e göre yapılması gereken ilk iş, gerçeğin ortaya çıkması için Birleşmiş Milletler öncülüğünde şeffaf ve bağımsız bir soruşturma yapılması.

Bu görüşlerin doğru anlaşılması için röportajla ilgili bir hususu bilmek lazım. Öğrendiğim kadarıyla ve okunduğunda da anlaşılacağı gibi bu görüşme, Gazze krizi üzerine düşünülmüş bir röportaj değildi. Olaydan birkaç hafta önce yapılmak istenen bir röportajdı ve yazılı cevapları günler öncesinden gazetecilere ulaştırılmıştı. Fotoğraf çekimi için kısa süreli bir araya geldiklerinde tüm dünya bu konuyu konuştuğu için, Gazze meselesine girilmiş ve bu konu diğerlerinin önüne geçmişti. Meseleyi bu boyutundan çıkararak, sanki sadece bu mevzu için röportaj verilmiş gibi değerlendirmek doğru olmaz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dış politikada Erbakan-Erdoğan farkı!

Uzun süre tercüman ve danışman sıfatıyla özellikle Başbakan Erdoğan'ın yurtdışı temaslarında çok yakınında bulunan Egemen Bağış, açık sözlü bir siyasetçi.

Köşk krizi ve 27 Nisan gece yarısı bildirisinin siyaseti allak bullak ettiği günlerde onun, BBC'nin klasikleşmiş röportaj programı Hard Talk'taki performansını parmak ısırarak izlemiştim. Mülakatı yapan tecrübeli gazeteci ne kadar zorlarsa zorlasın, Egemen Bağış hiçbir sözün altında kalmıyor; ringdeki bir boksör gibi kıran kırana mücadele ediyordu.

Muhtemelen Amerika'da kazandığı bu açık sözlülüğüyle fazla diplomat davranmayı tercih eden Avrupalıları zaman zaman şaşırtan Bağış'ın önceki günkü hedefi İslam ülkelerinin liderleriydi. Belçika'nın Anvers kentinde Türk sivil toplum örgütlerinin temsilcileriyle buluşan Devlet Bakanı ve Başmüzakereci Bağış, AK Parti hükümetinin Mavi Marmara trajedisi sonrası yaşadığı bir hayal kırıklığına dikkat çekiyordu.

Dünyanın dört bir tarafında vicdanı olan herkesin İsrail'in işlediği bu devlet terörü karşısında çok ciddi bir duyarlılık sergilediğini vurgulayan Bağış, bu kanlı saldırı karşısında bazı Müslüman ülke liderlerinin, Papa 16. Benediktus'un gösterdiği hassasiyeti dahi gösteremediğinden yakındı.

Bağış'ın bu eleştirisinde haksız olduğunu kim söyleyebilir? Dünyanın en stratejik bölgesinde yer alan, en stratejik maddeleri kontrol eden ve 1 buçuk milyar gibi devasa bir nüfusa sahip olan İslam dünyasındaki yönetimlerde biraz duyarlılık olsa Gazze'deki dram yıllardır sürer miydi?

Ancak Bağış'ın Müslüman yönetimleri hedef alan bu eleştirisi, Türkiye ve AK Parti iktidarı için de dersler içeriyor. Demek ki, kendi içinde hâlâ ciddi sorunlarla boğuşan ve henüz dünya dengelerinde layık olduğu konumun uzağında bulunan Türkiye'nin, dış politikada daha dikkatli olması ve asla Müslüman yönetimlere güvenerek hareket etmemesi gerekiyor.

Aslında Fas'tan Endonezya'ya İslam ülkelerinde biraz dünyadan haberdar, biraz aydın insanlar da bu kısıtlarımızın farkında. Dünya dengelerinin, Türkiye'nin içinde süren çetin mücadelenin ve kendi yönetimlerinin malul olduğu hastalıkların bilincinde insanlar. Esasında bu bilinç içindeki insanların, Türkiye'den bekledikleri rol ile AK Parti iktidarının geçtiğimiz 8 yılda izlediği dış politika arasında büyük bir örtüşme vardı. Mısır'dan Filistin'e, Ürdün'den Cezayir'e birçok ülkede insanlar, AK Parti'nin Doğu ile Batı, İsrail ile Araplar, Şii İran ile Sünni dünya, İslami değerlerle demokrasi, ekonomik kalkınma ile sosyal adalet arasında tutturduğu dengeyi doğru buluyordu. İhvan-ı Müslimin gibi hareketlerin temsilcileri bile bu çizgiyi model olarak transfer etmeye çalışıyordu.

İslam dünyasının farklı köşelerinden insanlarla Washington'da katıldığımız bir panelde dinlediklerim bu kanaatimi daha da pekiştirmişti. İhvan hareketine bağlı bir genç olan İbrahim Hudeybi, AK Parti tecrübesini incelerken Başbakan Erbakan ve Başbakan Erdoğan'ı, dış politika açısından karşılaştırmış ve tercihinin ikincisinden yana olduğunu söylemişti.

Panele katılan isimler, iki liderin dünyaya bakışları arasındaki farkı şöyle özetliyordu: Erbakan, ilk gezisini Tahran'a yaparken, Erdoğan Brüksel'i tercih etti. İslam birliği idealini öne çıkaran Erbakan, D-8 adındaki oluşum için çaba harcarken, Erdoğan AB'ye önem verdi. Çünkü Erdoğan, Erbakan'ın soğuk baktığı AB sürecinin, demokrasi için önemini kavramıştı. Erdoğan'ın Batı siyaseti, İslam dünyasını unutmak değildi. İlk kez, Erdoğan döneminde İslam Konferansı Teşkilatı Genel Sekreterliği'ne bir Türk seçilmişti.

Erbakan, bir dinî lider gibi ortaya çıkarken, Erdoğan siyasî bir liderdi. Erdoğan, manevî bir lider değil, ortalama bir Türk vatandaşıydı. Bir yanda Avrupalı liderlerle futbol oynuyor, şakalaşılıyor; diğer yanda Peres'e 'one

minute' diyor; Obama ile Putin'le ilişki kurduğu gibi taksici ile esnafla da konuşabiliyordu.

İslam dünyasındaki Türkiye ile ilgili beklentinin değiştiğini sanmıyorum. Bu, Batı ile de Doğu ile de aynı kalitede ilişkisi olan, ekonomisi ve demokrasisi güçlenmiş, tarihi ve kimliğiyle barışmış bir Türkiye'dir. Filistin veya Mısır'da açılan Türk bayrakları bizi duygulandırabilir, ama Egemen Bağış'ın Müslüman yönetimlere dair yaptığı acı tespiti unutmamak ve beklentilerin üstünde bir çizgiyle Türkiye'yi riske atmamak zorundayız...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Prof. Özbudun'un iki tarihî itirafı!

Abdülhamit Bilici 2010.06.26

İsmet İnönü'nün çocuk yaşta başını okşamasıyla övünen Prof. Suna Kili'den, Cumhuriyet dönemi siyasi tarihi dersi almayanların, 'Vesayet ve Demokrasi' başlıklı toplantıda Ergun Özbudun'u dinlerken hissettiklerimi anlaması kolay değil.

Kili hocamıza haksızlık etmeyelim, Boğaziçi'ndeki siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler bölümünde aynı dönemi anlatan hocaların çoğu, tek parti dönemi ve 27 Mayıs darbesi hakkında benzer fikirlere sahipti.

Demokrasinin beşiği sayılan İngiltere'de veya Amerika'da saygın üniversitelerde okumuş; hatta oralarda öğretim üyeliği yapmış hocaların en çok zorlandıkları hususlardan biri, bütün dünyada otoriter rejimlerin yıkıldığı bir dönemde tek parti dönemini ve 27 Mayıs darbesini rasyonalize etmek; makul gelişmeler gibi anlatmaktı. Bu konuların işlendiği derslerde, bizim gibi Anadolu'dan gelen öğrencilerle hocalar arasında sıkı tartışmalar olurdu.

Suna hocayı ismen hatırlamamın nedeni, bu tartışmaların birinde şahit olduğumuz ilginç tabloydu. Arkadaşımızın yakın tarihe dair dile getirdiği görüşlerin, akademik dünyada ezber haline gelmiş çizgiye uymadığını gören Kili hoca, hiç gereği yokken arkadaşın hangi liseden mezun olduğunu sordu. Herhalde 'imam hatip' gibi bir cevap alacağını düşünmüştü. Ama öyle olmadı. Çünkü arkadaşımız ideolojik bir anlam yüklenemeyecek bir lise ismi verdi. Cevapta aradığını bulamayan hocamız, bu kez arkadaşın nerede oturduğunu sordu. 'Fatih' cevabını duyan hocaların dudaklarından dökülen 'Haa!' ifadesi, bir ipucu bulmanın rahatlığını ifade ettiği kadar, şiddetli önyargıyı da tescil ediyordu.

İşte böyle ortamda yaptığımız yakın tarih derslerinde, hocaların tek parti uygulamalarını savunurken sığındıkları en güvenli liman şu tezdî: Evet, bugünkü demokratik değerler açısından yapılanları savunmak belki zordu. Ama tek parti döneminin ve tüm devrimlerin yüce bir nedeni vardı. Bunlar, ülkeyi demokrasiye taşımak için yapılması zaruri, ama geçici uygulamalardı. Bu savunma karşısında, İstiklal Mahkemeleri'ni, siyasi katilleri veya halkın canını acıtan diğer otoriter tek parti uygulamalarını eleştirmek anlamsızlaşıyordu.

Siyasi tarihimize bu açıdan bakanlar, söz 27 Mayıs'a gelince iki noktaya sarılıyordu. Bunlardan biri, Demokrat Parti'nin son döneminde teşebbüs edip kısa sürede vazgeçtiği Tahkikat Komisyonu'ydu. İkincisi, 1961 Anayasası'nın getirdiği büyük demokratik ve sosyal haklardı. Bu iki hususa vurgu yaparak şöyle deniyordu: 27 Mayıs darbesi belki hoş değil. Ama Demokrat Parti de demokrasi dışına taşarak bunu hak etti. Ayrıca kötülen bu darbe sonunda Türkiye çok demokratik bir anayasa kazandı.

Hocaların derslerde savundukları bu yaklaşımları dayandırdıkları en önemli isimlerden biri de Türkiye'nin belki de dünya çapında en önemli hukuk adamı olan Prof. Ergun Özbudun'un kitap ve makaleleriydi. Tek parti dönemine bir şey mi diyorsunuz? Bakın, Özbudun gibi bir isim bile bunun demokrasi yolunda zaruri ve geçici

bir dönem olduğunu söylüyor. 27 Mayıs'a itirazınız mı var? Bakın, Özbudun gibi demokrat bir anayasa profesörü bile 1961 Anayasası'nı özgürlükler açısından yere göğe sığdıramıyor.

Bu yılki Abant toplantısının açılışında, Adalet Bakanı Sadullah Ergin de Saadet Partisi lideri Numan Kurtulmuş da protokol sınırlarını aşan güzel konuşmalar yaptı. Ama yukarıda anlatmaya çalıştığım ve hem içeride hem dışarıda akademik çevreleri hâlâ etkilemeye devam eden çerçeve açısından en çarpıcı olan Ergun Özbudun hocanın konuşmasındaki tarihî iki itiraftı.

Hasan Cemal'in darbeci dönemini itiraf ettiği kitabını hatırlatan Özbudun, tek parti döneminde yapılanları demokrasiyi hedefleyen zaruri ve geçici adımlar olarak görerek hata yaptığını söyledi. Yeni okumaları ışığında, CHP zihniyetinin demokrasi gibi bir hedefi olmadığını söylüyordu. İkinci itiraf ise 1961 Anayasası'yla ilgiliydi. Bu anayasayı demokrasi açısından ilerici bir adım gibi görerek hata yaptığını ifade eden Özbudun'a göre, gerçekte bu anayasa, 1982 Anayasası ile perçinlenen vesayetçi rejimin tohumlarını ekmışti. Abant'ta yapılan bu itiraflar hocalarımızın da kulağına gider mi acaba? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK parti'yi kaybetmenin sifreleri!

Abdülhamit Bilici 2010.06.30

Mavi Marmara krizinin İsrail ile Türkiye'yi adeta düşman hale getirmesi; İran'a yaptırımlara Türkiye'nin hayır demesi ve Türk-Arap Forumu'nda 'Kudüs'te namaz' sözlerinin dile getirilmesi gibi karelerin üst üste gelmesi ABD ile ilişkileri fena germiş durumda.

AK Parti heyetinin Washington'da yaptığı temaslara ve Başbakan Erdoğan'ın Kanada'da Obama ile yaptığı görüşmenin, tansiyonu ne kadar düşüreceği belli değil. Güven bunalımı, 1 Mart hadisesi veya Türk askerinin başına çuval geçirilmesi krizlerindeki kadar derin mi, bilmiyoruz. Ancak ilişkilerin nabzını tutan çevrelerin ve AK Parti heyetindeki isimlerin yansıttığı izlenim, krizin ciddi olduğunu kabul etmeyi zorunlu kılıyor.

Söylenenlere bakılırsa, bardağı taşıran damla, Obama'nın zaten kavgalı olduğu İsrail hükümetine baskı yaparak, yargılayacağı açıklananlar dahil tüm Mavi Marmara yolcularının serbest bırakılmasını sağladığı gün, Türkiye'nin BM'de hayır oyu kullanması. Bu noktanın altını çizenler, yolcuların iade edilmemesi halinde iktidarın yaşayacağı prestij kaybına dikkat çekerek, Obama'nın katkısının önemine işaret ediyor.

Bu kriz, iki açıdan 1 Mart ve çuval krizlerinden farklı. İlk fark, uluslararası ilişkilerde AK Parti'ye paralel çizgisi olan ve ilişkilere verdiği önemi göstermek için ilk ikili ziyaretini Türkiye'ye yapan Obama döneminde yaşanıyor olması. İkinci fark ise bu krizin öncekilerden farklı olarak kırılgan bir dönemden geçmekte olan Türkiye içi dengelere muhtemel etkisinin nasıl olacağına. Hatırlarsak, 1 Mart tezkeresinin reddedilmesiyle doğan krizde Washington'ın ilk hedefi TSK olmuştu. Dönemin kudretli ismi Wolfowitz doğrudan askeri eleştirmişti. Zira bazı komutanların tezkereden rahatsızlığı manşetlere yansımış ve kritik MGK toplantısında tezkereye en küçük ima bile yapılamamıştı. Halbuki şimdi eleştirilerin odağında, gerekçeleri kabul edelim veya etmeyelim, AK Parti iktidarı var. Bu durum, ilk günden beri AK Parti'yi yıkmak için Washington'da lobi yapan, darbe planlarına onay çıkmadığı için hayal kırıklıklarını günlüklerine kaydeden çevreler için büyük haber.

Son 2 aya kadar izlediği dış politikayla sadece İslam dünyasının değil, Batı'nın da takdirini kazanan AK Parti'nin, bu kriz dolayısıyla kendini sorgulaması ve krizden çıkış stratejisi belirlemesinde fayda var. Ancak tüm faturayı AK Parti'ye kesmek de haksızlık olur. Aynı sorgulamayı, 'Türkiye'yi kaybediyoruz' diye ağıt yakan Batı da yapmalı. Sorgulamanın nasıl yapılması gerektiğine dair en uygun çerçeve, son Erdoğan-Obama

görüşmesinden hemen önce, Türkiye'nin Batı'ya sadakatini sorgulayan Philip H. Gordon'un Bush iktidarı döneminde Ömer Taşpınar'la yazdığı 'Türkiye'yi Kazanmak' kitabında mevcut. Obama'nın dış politikadaki Davutoğlu'su rolündeki Gordon, bu kitapta Türkiye'nin Batı ile ilişkilerinin gerilemekte olduğunu tespit ediyor ve şöyle soruyordu: "ABD, Avrupa ve Türkiye gerileyen ortaklığı nasıl canlandırabilir?"

O zaman Bush politikalarını eleştiren ve Demokrat çizgideki Brookings adlı düşünce kuruluşunda çalışan Gordon, çözüm önerilerinden önce Türk-Amerikan ilişkilerine dair tespitlerde bulunuyordu. Örneğin, ilişkilerde gelecekte de sorunlar yaşanacağını ve eski iyi günlere dönülemeyeceğini söylüyordu. AB'nin bitmeyen engellemeleri nedeniyle Türkiye'nin hayal kırıklığının arttığını ve bunun, Batı yanlısı politikaların sorgulanmasına yol açacağını vurguluyordu. Taşpınar ve Gordon'a göre, kamuoyu yoklamalarına yansıyan Amerikan karşıtı eğilim ve AB'ye ilginin azalması, toplumun Batı'dan soğuduğunun işaretiydi. Yazarlar ayrıca, sağlanan istikrar ve ekonomik başarının verdiği özgüvenle Ankara'nın dış politikada otonom hareket etme eğiliminin arttığını ve Batı dışı alternatiflerin tartışıldığını dikkat çekiyordu.

Sonra da Türkiye'yi yeniden kazanmak için yapılması gerekenler sıralanıyor ve bu listenin yeni yönetimin yol haritası olması gerektiği vurgulanıyordu: ABD ve AB'nin PKK konusunda ciddi adımlar atması; Kürt politikasının değişmesi; AB sürecinin canlandırılması; Ermeni sorununun çözülmesi; Kuzey Kıbrıs'ın izolasyonunun sona ermesi. Bay Gordon, dün tavsiyelerde bulunduğu yeni Amerikan yönetiminin dış politikadaki en önemli ismi. Şimdi listeye bir daha bakıp, soralım: Acaba ABD ve AB, Türkiye'yi kazanmak için bunlardan hangisini yapmış ki, Türkiye'den tam sadakat bekliyor? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kafes Planı'na inat Heybeliada fotoğrafı!

Abdülhamit Bilici 2010.07.03

Gazeteci Hrant Dink ve Malatya'daki misyoner cinayetlerinden 'operasyon' diyen söz eden Kafes Eylem Planı'nı hazırlayanlar, bu manzarayı görse herhalde çılgına dönerlerdi.

Hatırlayacak olursak, halen davası süren bu planın en temel hedefi, daha çok azınlıkların yaşadığı adalarda bombalı eylemler yaparak, bunları dindar insanların yaptığı süsü vermektir. Böylece dünyaya ve özellikle de Batı kamuoyuna, Türkiye'deki İslamlaşmanın ne kadar tehlikeli bir boyuta tırmandığı mesajı verilecek ve bu gidişe demokrasi dışı yollarla dur denmesi için psikolojik zemin hazırlanacaktı.

Bu ülkeye gerçek demokrasiyi layık görmeyenleri çıldırtacak bu manzara, Danıştay'a yapılan kanlı baskına veya Cumhuriyet Gazetesi'ne atılan bombalara İslami bir kalkışma görüntüsü vermek isteyenlerin yeni operasyon üssü olarak planladığı Heybeliada'da ortaya çıktı. Çeşitli üniversitelerde yüksek lisans ve doktora yapan başörtülü gençler, Rum Patrikhanesi Sözcüsü Peder Dositheos ile 1971'den beri kapalı olan Ruhban Okulu'nun bulunduğu tepeden sahile doğru yürüyordu. Bir yandan Ruhban Okulu sorununu konuşuyor, diğer yandan da dinî hassasiyetlere dair karşılıklı görüş alışverişinde bulunuyorlardı.

Almanya'da doktora yapıp 35 yıl çalıştıktan sonra 61 yaşında papaz olan Kadıköy doğumlu Dositheos ile başörtülü hanımların verdiği bu Türkiye fotoğrafı, Kafes ve benzeri planlarla oluşturulmak istenen fotoğrafın tam tersiydi.

Bu fotoğrafın ortaya çıkmasını sağlayan vesile, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı bünyesinde ülkemizde yaşayan farklı inançların birbirini daha iyi anlaması için oluşturulan Kültürlerarası Diyalog Platformu'nun (KADİP), bu oluşumun bir üyesi olan Dositheos'un davetiyle düzenlediği geziydi.

Bir grup akademisyen, gazeteci ve yazarın yaptığı bu ziyaret, muhafazakâr kesimin içine çekilmek istendiği tuzağa karşı fiilî bir cevap niteliğindeydi. Ergenekon planlarında iddia edildiği gibi dindar insanlar, bu ülkede yaşayan farklı inanç grupları için bir tehdit değil, aksine onların sorunlarını anlamaya ve çözmeye yardımcı olan insanlardı.

Bir manastır olarak da hizmet veren Ruhban Okulu'nun içindeki kilisede papazlık yapan, eski Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in Robert Kolej'den sınıf arkadaşı Peder Theodor'dan ikonalar, kilise adabı, Hristiyan din büyükleri hakkında kısa ama coşkulu bir sohbet dinledik. Aynı camilerde olduğu gibi Ortodoks kiliselerinde de kadın mahfili olduğunu ve 1955'e kadar ayinlerde kadınların buradan ibadete katıldığını öğrendik. Açık saçık kıyafetlerle kiliseye yapılan ziyaretlerden ne kadar rahatsız olduklarını duyduk.

Yıllardır uluslararası platformlarda konuşulan Ruhban Okulu'nun açılmasıyla ilgili görüşleri de birinci elden dinledik. Dikkat çekici olan, bir süredir Ankara'da kulaktan kulağa fısıldanan, nihayet Ruhban Okulu'nun açılmasıyla ilgili bir formülün bulunduğu dair iyimser havadan burada pek eser olmamasıydı. Aksine Sözcü Dositheos, herkesin hemfikir olmadığı bir formülle okulun açılmasının yarar getirmeyeceğini, iktidar bunu yapsa da muhalefetin Anayasa Mahkemesi'ne götürerek işi daha içinden çıkılmaz hale getireceğini söylüyordu. Dositheos'a göre, Anayasa'da değişiklik yapılmadan soruna kalıcı çözüm bulunması imkânsız. Bunun için yapılacak yeni anayasada, yükseköğretimde özel din eğitime izin verilmesi gerekiyor.

Yarım yamalak bir formülle okulun açılması yerine birkaç sene daha beklemeye razılar. Neden yetimhane konusunda yaptıkları gibi Ruhban Okulu sorununu da AİHM'ye götürmediklerini sorunca, özellikle Tayyip Erdoğan, Bülent Arınç ve Egemen Bağış'la yaptıkları görüşmelerden sonra Türkiye içinde bir çözüm konusunda umutlandıklarını söylüyorlar. Dositheos, eski Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in, "Bana kalsa, Ruhban Okulu'nu yarım açarım." sözünü de hatırlattı. Siyasi irade eksikliğini ve demokrasimiz üzerindeki vesayet sorununu gösteren ne acı bir tablo. Konuşup konuşup bir türlü çözemediğimiz sorunlar, ya kangren halini alıyor ya da AİHM üzerinden gelen zorlamayla çözüldüğünden vatandaş-devlet bağıını örseliyor.?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hayır'ın 3 gerekçesi!

Abdülhamit Bilici 2010.07.10

AK Parti hükümetinin 8 yıldır izlediği dış politika hakkında çok şey söylenebilir. Ama takip edilen dış siyasetin en önemli özelliği, elde edilmesi zor bir başarıyı yakalamasıydı. Bu, izlenen siyasetin hem Batı'da hem Doğu'da takdir edilmesi idi.

Atılan adımlar Ortadoğu'da Türkiye'yi ilgi odağı haline getirirken, Batı'da da ciddi gazeteler, izlenen siyasete ve Erdoğan, Gül ve Davutoğlu gibi aktörlere cömert övgülerde bulunuyordu. Türkiye'nin Doğu'da ve Batı'da yıldızını parlatan bu siyasetin ipuçları nedir diye bakıldığında, şu başlıklar sıralanabilir: Demokrasi ile ekonomiyi aynı anda geliştirmesi; komşularla sıfır problem siyaseti; kangrenleşmiş sorunları çözme iradesi; bölgesel krizlerin çözümünde aktif rol üstlenmesi; Batı ile İslam dünyası arasında bir arabulucu gibi davranması; AB üyeliği için reformlar yaparken, İslam dünyasını unutmaması; Rusya ve Ortadoğu'ya yönelik öncelikleri ile ABD ve onun bölgedeki müttefiki İsrail'le var olan ilişkileri arasında denge kurabilmesi...

Liste daha da uzatılabilir. Ama malum krizler yüzünden sanki son 2 ayda 8 yıldır sürdürülen bu dengenin bozulduğuna dair kuşklar dile getiriliyor. Doğu'da hâlâ sorun yok. İşadamlarımız, hangi kapıyı çalsa, ardına kadar açılıyor. Vizeler birer birer tarih oluyor. Ama Batı'da hava aynı değil. Medyada düne kadar izlenen

siyasete övgüler yazan kalemler, şimdi Türkiye'nin yeni istikametini sorguluyor. Batılı liderler, birbirlerini Türkiye'yi kim kaybetti diye itham ediyor. AB'ye yaptığı 'akıllı olun' uyarısı ile en son bu tartışmaya ABD Başkanı Obama da katıldı. Malum daha önce ABD Savunma Bakanı Gates'in, "Türkiye'yi, AB'nin tavrı Batı'dan uzaklaştırdı" suçlamasına, AB Komisyonu Başkanı Barroso, sürecin Irak işgaliyle başladığı cevabını vermişti.

İşte tam bu noktada, dış politika alanında AK Parti hükümetine yakın üst düzey bir isimle, ortaya çıkan bütün bu istifhamlar üzerine uzunca bir ufuk turu yaptık. Hükümet cephesi, Batı'da, özellikle Washington'da böyle bir algı değişikliği yaşandığının farkında, ama panik havasında değil. Çoğu yanlış anlamalardan ve iletişim eksikliğinden kaynaklanan bu sorunun giderileceği noktasında iyimserlik hakim.

Bardağı taşıran son damla olarak görülen Türkiye'nin İran girişimi ve BM Güvenlik Konseyi'nde kullandığı 'hayır' oyu bu iletişim kazasının en çarpıcı örneği olarak görülüyor. Washington'a giden AK Parti heyeti, Brezilya ile birlikte yürütülen bu girişimin en küçük detaylarına kadar ABD ile koordine içinde yürütüldüğünü anlatmak için Obama'nın Erdoğan'a yazdığı mektubu da yanlarında götürmüştü. Temas kurdukları kişilere, Tahran anlaşmasındaki maddelerle mektup arasındaki paralellik gösterilmiş.

BM'deki hayır oyu ise 3 gerekçe ile açıklanıyor: 1- Diplomatik çözüm ararken yaptırımlara 'evet' demek Türkiye'nin kendiyle çelişmesi olurdu. 2- Yaptırımların işe yarayacağına inanılmaması. Daha önceki üç yaptırım paketinin işe yaramadığı için dördüncüsüne başvuruluyor olması bunu gösteriyor. 3-İran'ın masadan tamamen kalkmasını önleme arzusu. Sonuçta, yaptırım paketi kabul edildi ve Türkiye kredisini koruduğu için İran hâlâ masada ise bu herkes için bir kazanç değil mi? İran masadan kalksa, hatta NPT'den çekilse ne olacak? Aynı isme göre, Ortadoğu ülkeleriyle ilişkilerin çok iyi görünmesi İslami dayanışmadan değil, bu ülkelerle vize gibi konularda hızlı mesafe alınmasından kaynaklanıyor. Geri kabul anlaşması da imzalanmış olmasına rağmen AB ile Schengen vizesinde hâlâ bir sonuç alınamaması bunun en somut örneği. Türkiye'nin durup dururken İsrail karşıtı bir konuma gelmediğini anlatan yetkili, ilişkilerdeki ilk sarsıntının eski Başbakan Olmert'in Erdoğan'la görüşükten sonra Gazze'ye savaş açmasıyla başladığına, koltuk kriziyle sürdüğüne dikkat çekiyor. Her şeye rağmen Türkiye'nin ilişkilerdeki iyi niyetini gösteren bir bilgiyi paylaşıyor: İsrail'in, Mavi Marmara'ya kanlı baskın yaptığı sırada, Dışişleri Bakanı Davutoğlu, Netanyahu ile Suriye barışını konuşmak üzere Washington'a uçuyordu. Baskın olunca, Netanyahu İsrail'e, Davutoğlu New York'a döndü. Böyle olunca, Türkiye'nin haklı olarak tüm talepleri karşılanana kadar İsrail'e mesafe koymasını, Batı'dan kopuş diye görmek haksızlık.

Ufuk turu yaptığımız isim, Batı'da görüşükleri birçok ismin kendilerini dinledikten sonra ikna olduğunu söylediğine göre, AK Partili kadroların kırılan algıyı düzeltmek için Batı başkentlerinde daha fazla mesai yapması gerekmiyor mu?

a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye, MOSSAD'ın hedef ülkesi mi oluyor?

Abdülhamit Bilici 2010.07.14

Mavi Marmara'ya yapılan kanlı baskınla ilgili İsrail'in yürüttüğü soruşturma, Gazze'de İsrail ordusuna ait bir buldozerin altında can veren 24 yaşındaki Rachel Corrie'in ailesinin tahmin ettiği çizgide yürüyor.

7 yıl önce İsrail'in Gazze'de yaptıklarını protesto ederken hayatını feci bir şekilde kaybeden Amerikalı barış gönüllüsü Rachel'in ailesi, kızlarıyla ilgili soruşturmanın akıbetini bildikleri için Mavi Marmara'yla ilgili yerel bir soruşturmadan sonuç çıkmayacağını günler önce dünyaya duyurmuştu.

Anne Cindy ve baba Craig Corrie, kızlarıyla ilgili dosyanın kapatılmış olmasından kaynaklanan acıyla yazdıkları mektupta BM'ye şöyle seslenmişlerdi: "İsrail'in kızımızın ölümüyle ilgili şeffaf, ciddi ve gerçek bir soruşturma yürütmemiş olması karşısında, ABD'nin aldığı pozisyon ortadadır. Yüksek düzeyde pek çok girişimde bulunmamıza rağmen ABD'li yetkililer böyle bir soruşturma yapılmasını hâlâ sağlayamadı. Bu nedenle Mavi Marmara baskınının bağımsız şekilde soruşturulması özel önem taşıyor." Bir Filistinliye ait evi yıkmaya çalışan buldozerin şoförü, Rachel'i görmediğini söylemiş; İsrail ordusu ise olayın kaza olduğunu açıklamıştı.

BM temsilcisi Susan Rice'a gönderilen mektupta, İsrail mahkemesinin Rachel'in ölümünde suç unsuru olduğuna dair ciddi şüpheler bulunduğuna hükmettiğini hatırlatan aile, buna rağmen otopsi raporu gelmeden dosyanın kapatıldığını belirtiyor ve Mavi Marmara hakkında mutlaka bağımsız ve tarafsız bir soruşturma yapılması çağrısı yapıyordu.

İsrail eski Milli Güvenlik Konseyi Başkanı General Giora Eiland'ın başkanlığında yapılan soruşturmadan kamuoyuna yansıyan detaylar, Corrie ailesinin kaygısını doğrular nitelikte. Soruşturma, insani yardım taşıyan gemiye, uluslararası sularda yapılan ve 9 insanın ölümüyle sonuçlanan bir trajedi için hiç olmazsa askeri bir başarısızlık ya da fiyasko bile diyemiyor. Ne operasyonu yapan askerlere yönelik bir suçlama ne de bir ihmal eleştirisi var. 100 sayfalık raporun basına açıklanan bölümü, soruşturmayı yapan heyetin sadece birkaç askeri hata ve biraz istihbarat zafiyeti bulunduğunu gösteriyor.

Örneğin, olaya müdahale eden Donanma'nın gemide direniş olacağını tahmin etmemesi ve buna göre bir B planı hazırlamaması eleştiriliyor. Raporda ilginç detaylar da var: MOSSAD'ın neden Türkiye'yi hedef bir ülke gibi değerlendirerek istihbarat çalışması yapmadığı eleştirisi, bunlardan biri. İki ülke ilişkilerindeki artan gerilimi dikkate alarak, istihbarat birimlerinin en azından 2010'dan itibaren Türkiye'yi hedef ülke kategorisine koymuş olması gerektiğinin altı çiziliyor. Bu satırlar, İsrail istihbaratının Mavi Marmara sonrasında Türkiye'yi hedef ülke kategorisine aldığı anlamına mı geliyor?

Ayrıca Mavi Marmara'daki yolcular arasına bir MOSSAD ajanının yerleştirilmemiş olması, hata olarak görülüyor. İlginç iddialardan biri de şimdiye kadar ortaya çıkan bilgilerin ve olayı yaşayanların anlattıklarının aksine, operasyon öncesinde Mavi Marmara'daki silahlardan İsrail askerlerine ateş açıldığı tezi. Bu iddiayla ilgili dile getirilen tek delil, bir İsrail komandosunun dizinden çıkarıldığı öne sürülen kurşun. Kurşunun kalibresinin, İsrail ordusunun kullandığından farklı olduğu iddia ediliyor.

Yapılan müdahalenin 9 insanın ölümüne yol açmasında bir sorun görmeyen soruşturmanın inanılması en zor iddialarından biri de dünyanın en modern askeri gücüne sahip İsrail'in, Mavi Marmara'yı başka yollarla durduracak imkanı olmadığı tezi. Komite, İsrail Donanması'nın, güverteye inmeden gemiyi durdurma opsiyonu olmadığına, böyle bir teknolojinin ancak 2 yılda geliştirilebileceğine hükmetmiş. Acaba güvenlik uzmanları ve gemiciler bu argümana inanacak mı?

Malum, bu askeri soruşturmanın yanı sıra eski İsrail Yüksek Mahkemesi yargıçlarından Jacop Türkel başkanlığında adli bir soruşturma da devam ediyor. Ancak Rachel'in ailesinin BM'ye yazdığı mektup ve ilk soruşturmanın sonuçları, uluslararası bir komisyon kurulmadan tatmin edici netice almanın zorluğunu ortaya koyuyor. Maalesef İsrail, sadece Türkiye'nin değil, BM Genel Sekreteri'nin ve İnsan Hakları Konseyi'nin bu yöndeki çağrılarını reddediyor. Rachel için yeterince devreye giremeyen Washington'ın, Erdoğan'ın temenni ettiği gibi Furkan için ne kadar ağırlığını koyacağı tartışmalı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arap mahallesinden takdir ve dost ikazları

Devlet Başkanı Beşşar Esed'le gecen cuma günü Şam'da yaptığımız röportajdan birkaç gün sonra yolumuz tekrar Suriye'ye düştü.

Yalnız bu kez hedef Şam değil, Beyrut'tu. Ancak Hatay'a kadar THY ile uçtuktan sonra Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan aracımızla geçecek ve karayoluyla Suriye üzerinden Beyrut'a varacaktık. Hedefte, Lübnan medyasıyla daha yakın temas kurmak, görüş alışverişinde bulunmak ve mümkün olursa siyasi liderlerle de röportajlar yapmak vardı.

Ne de olsa kurulan büyüleyici sıcak ilişkiler sayesinde iki ülkeyle de vizelerin kalkmış olması, bu yolculuğu karadan yapma konusunda bizi cesaretlendirmişti. Ayrıca bu sayede, İstanbul'dan Beyrut'a havadan uçtuğumuzda asla görmemiz mümkün olmayan gerçekleri görecektik. Başkentler dışındaki şehirleri, tarım arazilerini, gümrük kapılarının bu yeni duruma ne kadar adapte olduğunu birinci elden öğrenecektik. Karadan gelmesek İslam tarihinin en büyük kumandanlarından Halid bin Velid'in Humus'taki kabrini asla ziyaret edemez, onun değerli hatırasına Abdülhamid'in yaptırdığı güzel türbe camiyi görme imkânımız olmazdı.

İki küçük sorun dışında yolculuk harikaydı. İlk sorun, Suriye girişinde karşıma çıktı. Vizelerin kalkması, normal vatandaşların sınırdan geçişini müthiş kolaylaştırmıştı, ama gazeteciler konusunda bir açık vardı. Gazetecilerin geçişi için enformasyon bakanlığına bilgi vermek gerekiyordu ve kapıya geldiğimiz için iyi niyetli Suriyeli memurların Şam'la temas kurup onay almaları 1 buçuk saati buldu. Sınır kapısındaki koca levhalara 'Suriye'ye hoş geldin Türk kardeşim' diye yazabilen Suriye'nin sıcaklığı, inanıyorum ki gazetecilerle ilgili bu küçük soruna acilen bir çözüm bulacaktır. İkinci sorunu Lübnan'a girerken Akkar kapısında yaşadık. Yine vize gerekmiyordu ve memurlar çok anlayışlı idi, ama kapıda inanılmaz bir düzensizlik ve bunun sonucu olarak da izdiham vardı. Lübnan'da gazetecilerle görüşürken, buradaki sorunu gündeme getirmelerini istedik. Bu iki sorun dışında yolların kalitesi çok iyiydi. Tek bir kere bile polis tarafından durdurulmadık.

Bu yolculuk sayesinde Şam'ın, Beyrut'un aslında kafamızdaki kadar uzak olmadığını anladık. Bizim 10 saatimiz gitti ama karşılaştığımız sorunlar çözülse ve kapılar daha iyi çalışsa, en fazla 3-4 saatlik bir yol. Yani İstanbul'dan Abant'a gitmek gibi bir şey.

iran çıkışta, abd düşüşte, mısır komada

Trablus üzerinden Beyrut'a girerken gördüğümüz en şaşırtıcı tablo, evlerin, işyerlerinin camlarına asılmış Türk bayraklarıydı. Daha ilk adımda belki de son yüzyılda ilk kez bu topraklarda Türkiye'ye bu kadar coşkulu bir sempatiyle bakılıyordu. Otele yerleşip televizyonu açtığımızda Lübnan ve diğer Arap kanallarında Kurtlar Vadisi, Gümüş, İkinci Bahar gibi sevilen Türk dizileri karşımızdaydı. Sadece Polat Alemdar burada Murat olmuş o kadar. Elroshe'deki meşhur kayalıklara bakan Ürdünlü bir çift, ailecek Türk dizilerini seyrettiklerini, gösterilen mekânları görmek için gelecek yıl mutlaka İstanbul'a geleceklerini söylüyorlardı. Bayrock adlı kafede çay içerken, Ali adlı garsondan 10 gün sonra doğacak çocuğuna Erdoğan adını vereceğini öğrenecektik.

Sokağın ve sade insanların Türkiye'ye ve özellikle Erdoğan'a karşı taşıdığı bu hisler gerçekten müthişti. Ama acaba aydınlar, gazeteciler, akademi dünyasında Türkiye'ye ve son dönemde bölgede artan etkisine bakış nasıldı? Arap dünyasında Osmanlı'ya karşı Arap milliyetçiliği fikirlerinin ilk kez filizlendiği ve entelektüel açıdan Ortadoğu'nun medya sanat kültür alanında hâlâ en önemli isimlerini barındıran Lübnan'da bu çevrelerin kanaati belki sokaktan daha etkiliydi. Bu açıdan Lübnan'ın kreması denilebilecek en önemli isimleriyle yaptığım görüşmelerden edindiğim kanaat, takdir hisleriyle birlikte özellikle son döneme dair bazı soru işaretlerini ve dostane eleştirileri içeriyor.

Bir kere Türkiye'ye müthiş ilgililer. Yarım saatlik randevular, ardı arkası kesilmeyen sorular yüzünden 2 saati geçebiliyor. Sadece Ergenekon, AK Parti'yle ilgili detayları bilmiyorlar, mesela Saadet'in son kongresinde yaşananlardan da haberdarlar.

Şii, Sünni, Hristiyan fark etmeksizin, hemen hepsi Türkiye'nin hem Lübnan iç siyasetinde oynadığı arabulucu rolden hem de bölgedeki aktif siyasetinden memnunar. İran'ın artan etkisi, ABD'nin azalan popülaritesi ve onların tabiriyle Mısır'ın komada olması nedeniyle bu, zorunlu olarak ortaya çıkmış bir rol. Hemen herkes literatüre Ahmet Davutoğlu'nun kazandırdığı 'komşularla sıfır problem' kavramına referans veriyor. Bu arada Davutoğlu'na, kısaca 'oğlu' diyorlar. Birbirine çok zıt çevrelerle kurduğu iyi ilişkiler nedeniyle Kissinger'la karşılaştıranlar var.

türkiye bazen çok aceleci mi davranıyor?

Tabii, yazılarına pek yansıtmadıkları kaygı ve eleştirileri de var. Temel kaygılardan biri, Türkiye'nin izlediği bu yeni politikanın ne kadar kalıcı olduğu. Bir şekilde AK Parti iktidarı değişirse ne olacağını soruyorlar. Türkiye'nin iç istikrarının, bu politikaları sürdürmeye ne kadar izin vereceğini merak ediyorlar. Askerin bu politikaların neresinde olduğu, merak ettikleri başka bir soru. Sıfır problem dışında tatmin edici açıklamalar görmedikleri için bu politikanın İslami temelli bir siyaset mi, bir tür Osmanlı'nın geri dönüşü gayreti mi olduğuna dair kaygılar da var.

Değişen Türkiye'nin İslam dünyasına demokrasiden ekonomik kalkınmaya, sivil toplumun güçlenmesine kadar birçok alanda örnek olabileceken, AK Parti liderlerinin Filistin meselesiyle bu kadar öne çıkmasını doğru bulmuyorlar. Mavi Marmara skandalı için İsrail'i suçlasalar da Türkiye'nin hem Batı ile hem de İsrail ile normal ilişkilerinin Türklerin de, Arapların da lehine olduğunu düşünüyorlar. 'Nükleer politikada acaba İran'a karşı daha dengeli olunamaz mı?' diye soruyorlar. Bazen Türk liderlerin sanki çok acelesi varmış ve İslam dünyasının lideri olup tarih yazacakmış gibi bir hisse kapıldıklarını söylüyorlar. Bunun doğuracağı risklere dikkat çekiyorlar. Türkiye ve Arap sokaklarında çok takdir toplasa da bölgesel bir güç olarak Türkiye'nin duygusal değil, dengeleyici, rasyonel ve soğukkanlı politikalarına ihtiyaç olduğunu ifade ediyorlar.

Bir yanda evlerinin pencerelerine bayraklarımızı asacak kadar Türkiye'ye büyük bir umutla sıcak bakan insanlar, diğer yanda bütün olumlu gelişmeleri takdir ettikten sonra kaygı ve eleştirilerini dile getiren Cabiri'nin tabiriyle Arap aklının temsilcileri. İki tarafı da eğip bükmeden, isimleri saklı tutarak özetlemeye çalıştım. Şahsi kanaatim; bunları ikisini de aynı oranda dikkate alırsak daha başarılı olacağımız yönünde. Alışları görmesek de olur ama eleştirileri mutlaka dikkate almalı. Tabii liderlerin bunları nasıl değerlendireceği kendi takdirleri.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin suflörü!

Abdülhamit Bilici 2010.07.28

Meşhur fıkrayı hatırlayacaksınız. Temel, arabası ile trafikte seyrederken, polis radyosunu dinlemektedir.

Bir ara müzik aniden kesilir ve spiker anonsa başlar: Sayın sürücüler, aldığımız habere göre otoyola giren bir araç ters istikamette ilerlemektedir, dikkatinize... Anonsu duyan Temel, dışarıya bakar ve kendi kendine konuşur: Uyyy kaç bi tane, kaç bi tane...

Avrupa değerlerinin gerektiğinde baskıyla Türkiye'ye transferine öncülük etmiş CHP'nin son 4-5 yıldır Avrupa Birliği ile ilişkisi Temel'in durumuna benziyor. 17 Aralık 2004'te tam üyelik müzakerelerine kapıyı açan

reformlarda AK Parti'ye büyük destek veren CHP, ne olduysa son dönemde ters bir yola girdi. Öyle ki, Belçika'dan İsveç'e, Avusturya'dan Almanya'ya birçok ülkeden, hem de CHP ile aynı ideolojik çizgideki Avrupalı siyasetçilerden gelen eleştirilere parti, Temel gibi tepki veriyor. Onur Öymen'in de etkisiyle Deniz Baykal'ın üslubuna hakim olan bu çizgi, Kemal Kılıçdaroğlu döneminde fazla değişmeyeceğe benziyor.

Zira CHP, Avrupa'dan gelen tavsiye ve eleştiriler karşısında kendi politikalarını gözden geçirmek yerine eleştiri sahipleriyle kavga etmeyi, hatta zaman zaman onları aşağılamayı yeğliyor. Bazen AK Parti'nin oyununa gelmekle suçluyor; bazen daha da ileri gidip bu gazeteyi ve Today's Zaman'ı hedef alıyorlar. Güya Avrupalılar, gelişmeleri bu gazetelerden takip ettiği için CHP hakkında olumsuz düşünüyor. Bir süre önce, CHP milletvekili Şahin Mengü kendini tutamamış ve menfi yargıların kaynağı olarak Brüksel Temsilcimiz Selçuk Gültaşlı'yı göstermişti. Mengü, Brüksel'de CHP'nin ofis açma gerekçesini de buna bağlamıştı: "Ben Brüksel'de yaşamışım, tanık oldum. Orada bir dinci gazetenin çok frapan temsilcisi var. Çok ciddi de para veriyorlar herhalde. Her gün AB'nin Türkiye ile ilgili yetkin kişileriyle bir arada bu adam. Ve Avrupalı, bizi bunların ağzından tanıyor. Burada hata bizde. Biz bu hatadan dönmeye başladık. Duymuşsunuzdur, CHP evvela Brüksel'de bir temsilcilik açtı."

CHP'nin Avrupa ile son kavgasının nedeni, işte bu temsilciliğin Avrupa Parlamentosu Sosyalist grubuna, başkan yardımcısı Hannes Swoboda aleyhine yazdığı mektup. AB içinde ülkemize desteğin en düşük olduğu Avusturya'da siyaset yapmasına rağmen Türkiye'ye sıcak bakan Swoboda'nın suçu ise "CHP sosyal demokrat olmak istiyorsa, anayasa değişikliklerini desteklemeli" demesi.

Swoboda, şöyle demişti: "AB olarak Türkiye'nin demokratikleşmesine destek veriyoruz. Bu anayasa paketini de reformlara, özgürlüklere açık olduğu için destekliyoruz. Sosyal demokrat değerler de getiriyor. CHP'ye ve yeni liderine tavsiyemiz, bu paketin arkasında durması ve desteklemesi. CHP sosyal demokrat parti olmak istiyorsa, bu reformları desteklemeli."

CHP Brüksel temsilcisine göre bu sözler, "Türkiye'deki demokratik güçlerin gerçek mücadelesine açıkça ve skandal şekilde saldırı". Sosyalist grup üyeleri mektup için 'kaba ve skandal' deyince, bu kez Genel Başkan Yardımcısı Suha Okay konuştu. Ona göre ise Avrupalılar, AKP'nin dezenformasyonuna uğruyor ve AKP sözcüsü gibi davranıyordu.

Avrupa elbette sütten çıkmış ak kaşık değil. Ama bu algıya göre, Avrupalı saf siyasetçiler Türkiye'de olup biteni bilmiyor; bu yüzden AKP'nin dolduruşuna geliyordu. Halbuki müzakereler sürecinde nasıl Türkiye, AB'nin her alandaki müktesebatını incelediyse, Avrupa da asker-sivil ilişkisinden gıda güvenliğine, yüksek yargıdan çöp toplama merkezlerine Türkiye'nin röntgenini çekti. Her yıl yayımlanan ilerleme raporu, iğneden ipliğe her şeyi gözden geçiriyor; Ankara'daki AB Temsilciliği her ay düzenli olarak Türkiye'de yaşananları rapor ediyor. Üstelik Swoboda, daha önce Türkiye raportörlüğü yapmış; ülkemizi tanıyan biri.

Ayrıca bu, CHP'ye ilk eleştiri değil. Almanya'nın eski Dışişleri Bakanı ve Sosyal Demokratların lideri Steinmeier'i, İsveçli Sosyal Demokrat siyasetçi Ludvigsson'u ve birçok başka ismi de AK Parti mi kandırdı? Kimi CHP'nin son dönemdeki çizgisine 'faşist' derken, kimi Sosyalist Enternasyonal'den atılmasını önerdi. Nitekim önceki gün Cihan Haber Ajansı'na konuşan Swoboda, kimsenin kendisine fikir enjekte edemeyeceğini ve anayasa paketine olumlu baktığını söyledi. Keşke CHP Brüksel ofisi, Avrupalılara akıl verdiği kadar, partinin merkezine de izlediği politikaların günümüz değerleriyle ne kadar çeliştiğini anlatsa... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'in MİT rahatsızlığının derin nedenleri?

Kanlı Mavi Marmara baskınından sonra uluslararası soruşturmayı kabul ederek İsrail bir geri adım daha attı. Soruşturmanın kapsamı ve etkinliğiyle ilgili birçok soru işareti var.

Ama bu kadarı da Türkiye için önemli bir diplomatik başarı. Böylece Türkiye'nin şartlarından geriye özür ve tazminat kaldı. Ama tuhaflığa bakın ki, İsrail'in BM'ye uluslararası soruşturmayı kabul ettiğini bildirdiği gün Savunma Bakanı Barak, MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ı hedef aldı. Sağı solu belli olmayan Dışişleri Bakanı Lieberman'ın değil, İsrail siyasetinde en ılımlı çizgiyi temsil eden İşçi Partisi lideri Ehud Barak'ın bunu yapması manidar. Konuşmasının kaydedildiğinden habersiz Barak, şöyle diyor: "Türkiye, dost bir ülke ve stratejik bir müttefik. Fakat son haftalarda İran destekçisi bir adam Türkiye Mossad'ının başına atandı. Onların elinde önemli miktarda sırrımız var. Son iki aydaki izlenimimiz, bu sırları İran'a açabilecekleri şeklinde. Bu da çok rahatsız edici."

Bu durumda, iki ülke ilişkilerinin neden bir türlü normale dönemediği üzerinde durmak lazım. Artan gerilimin, Gazze saldırısı, alçak koltuk skandalı veya Mavi Marmara baskınından kaynaklandığını düşünmek eksik bir tahlil olur. Arka plandaki daha köklü faktörleri göz ardı edersek, ikide bir farklı bir vesileyle patlayan krizlerin kaynağını anlayamayız.

AK Parti'nin 2002'de tek başına iktidar olması, içeride nasıl bazı çevreleri rahatsız etti ve şimdilerde detaylarını öğrendiğimiz onlarca darbe planının hazırlanmasına yol açtı ise bu tablo dışarıda da ciddi rahatsızlıklara neden oldu. Hiç kuşkunuz olmasın ki, rahatsızlığın en fazla hissedildiği ülkelerden biri de İsrail idi. Üstelik bu değişim dindar insanları etkili konumlara taşıırken, karşı cephenin tedbir adına başvurduğu tüm yöntemlerin boş çıkması rahatsızlığı kızgınlığa dönüştürdü. İstihbarat birimlerinde, bu rahatsızlığın eyleme dönüşmüş biçimlerine dair ne gibi belgeler olduğunu bilmiyorum, ama İsrail'den gelen bazı isimlerin AK Parti'ye karşı duydukları rahatsızlığın, içerideki tipik AKP muhaliflerinden hiç geri olmadığına şahit olduğumu söyleyebilirim. AK Parti liderlerinin Ortadoğu'ya yakın ilgisi, Suriye ve İran'la sıcak ilişkiler ve Hamas'la kurulan temaslar, bu antipatinin kaynağı değil, olsa olsa biraz daha güçlenmesine yol açan faktörlerdi.

Zira buradaki temel sorun, Türkiye'de demokrasi kökleştikçe, askerden askere sürdürülen, siyasi ve toplumsal meşruiyeti tartışmalı bir ilişki biçiminin her gün biraz daha ofsaytta kalmasıydı. 28 Şubat sürecinde zirveye çıkan ve post-modern darbenin mimarı Çevik Bir'in imzasını taşıyan ilişkileri, yeni şartlarda sürdürmek imkânsızdı.

Nitekim 2007'de cumhurbaşkanlığının da AK Parti'nin kontrolüne geçmesi ihtimali, aynı çevrelerde büyük rahatsızlığa yol açmıştı. Bu sürece nokta koyan ve AK Parti'nin yüzde 47'lik bir zafer kazandığı 22 Temmuz (2007) seçiminin yol açtığı büyük hayal kırıklığını, ünlü bir Yahudi yazar olan Hillel Halkin'in satırlarında en net biçimde görmek mümkündü. Halkin, The New York Sun'daki köşesinde Atatürk'ün soy ağacıyla ilgili şaşırtıcı görüşlere değindikten sonra, 22 Temmuz'da İslami karşı devrimin zaferini ilan ettiğini, artık hiçbir şeyi gizlemeye gerek kalmadığını yazacaktı. Türkiye'nin demokratikleşmesi, kendi kimliğiyle, tarihiyle ve komşularıyla barışması, İsrail'de etkili isimler tarafından böyle yorumlanıyorsa, ilişkilerin kolay kolay normale dönmesi beklenemezdi. Çünkü bu zihniyete göre, ilişkilerinin normalleşmesi için Türkiye'nin askerî vesayete geri dönmesi dışında çare görünmüyordu.

Halbuki demokratik bir Türkiye ile İsrail arasında da normal ve hatta daha sağlıklı ilişki kurulabilir. Zira içeride, aşırı görüşlere sahip küçük bir grup dışında, Türkiye'nin İsrail'le normal ilişkilerini sürdürmesine itiraz yok. Aksine, Türkiye'nin aynı anda hem İsrail hem de Arap dünyasıyla iyi ilişkilere sahip olması herkes için kazanç olarak görülüyor. Arap siyasetçi ve aydınlar da bu görüşte. Kendisiyle yaptığımız röportajda, Beşşar Esed bunu açıkça söyledi. Geçen hafta konuştuğumuz eski Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora da aynı görüşteydi.

Bu noktada can alıcı soru şu: İsrail, demokratikleşen Türkiye'yi, kayıp ve düşman olarak görmekten kurtulabilecek mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Son sosyalist ülkenin generalleri!

Abdülhamit Bilici 2010.08.07

Fazla olumlu bir miras bırakmadan siyasetten çekilmiş olsa da Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kadın Başbakanı Tansu Çiller'in önemli bir tespiti vardı. İktisat profesörü olarak Boğaziçi'nde ders verirken fark edemediği çok önemli bir gerçeği, Türkiye ekonomisini yönetirken görmüştü. Devletin ekonomideki ağırlığı, özel teşebbüsün cıızlığı ve özelleştirmelerde karşılaştığı büyük direnç, Çiller'e şu sözleri söyletmişti: "Son sosyalist ülke Türkiye'dir."

Ülkemizde yaşadığımız gerçeklerle teorik algılamalar arasındaki farkı göstermesi açısından çok anlamlı bir tespitti bu. Teoride, Türkiye, Batı bloku içindeydi ve ekonomisinin de bu dünyanın özelliklerine benzemesi gerekiyordu. Ama benzemiyordu. En geçerli kural serbest piyasa olmalıydı, ama öyle değildi.

Söz konusu olan Türkiye olunca, bu istisna durumu sadece ekonomide değil, siyasetten hukuka, şehirleşmeden sivil-asker ilişkilerine her alanda geçerli. Böyle olmasa idi, 80 yıldır Batılılaşmayı resmi ideoloji olarak benimseyen Türkiye'nin bugün AB standartlarını yakalamak için seferber olması gerekmezdi. Demek ki, Türkiye şeklen Batı içinde olsa da fiiliyatta bunun gereklerine hep uzak kalmış bir ülke.

Bunun son tezahürünü, gündemi tamamen tıkayan YAŞ toplantılarında ve sivil-asker ilişkilerinde görmek mümkün. Teoride, Türkiye henüz AB üyesi olmasa da Avrupa Konseyi'nin kurucu üyesi. NATO'nun önemli üyelerinden biri. Yıllardır OECD'den AGİT'e birçok Batı kurumunun içinde. Ama bizde sivil-asker ilişkilerinde yaşananların, Batı'daki hiçbir ülkede örneği yok. Hiçbir ülkede askerlerin tayin ve terfilerinin yapıldığı bir toplantı günlerce haber olmuyor. Hangi komutanın hangi göreve geleceği ülkeyi kilitlemiyor. Batılı ülkelerin çoğunda, üst düzey komutanlıklara kimin geleceğini tartışmak bir yana, genel kamuoyu genelkurmay başkanının adını dahi bilmiyor.

Batı blokunda yer almamıza rağmen Batılı olmayan bu hallerimiz, Avrupa ülkeleriyle bir araya geldiğimizde fena sırtıyor. Tuhaflığın mutat yaşandığı platformlardan biri, NATO Savunma Bakanları Toplantısı. Burada, her ülkenin savunma bakanı önde, genelkurmay başkanı ise onun arkasında duruyor. Ama bizim protokolde, genelkurmay başkanı, savunma bakanından önce geldiği için ortaya garip bir tablo çıkıyor. Türkiye'deki son toplantı için bulunan çözüm, Org. Başbuğ'un toplantıya katılmamasıydı. Zira bizim protokole göre, genelkurmay başkanı, başbakanın ardından 4. sırada yer alıyor. Uluslararası uygulamada ise asker, seçilmişlerin hayli gerisinde. Genelkurmay başkanları, ABD'de protokolün 48'inci, İtalya'da 25'inci, İspanya'da 33'üncü, İtalya'da 25'inci, Fransa'da 17'nci sırasında.

Son YAŞ toplantısı, bizim gibi NATO üyesi olan ve askeri talimnamelerinin çoğunu tercüme edip kullandığımız Amerika'da asker, sivil iktidarlar karşısındaki konumuyla, bizdeki durum arasındaki uçurumu bir daha gözler önüne serdi. Geçtiğimiz ay, ABD'nin Afganistan'daki komutanı Org. Stanley McChrystal, yönetimin politikasını eleştirdiği için derhal Obama tarafından azledildi. McChrystal'ın hatası, Obama yönetiminin önemli isimleriyle yaşadığı sorunları dile getirmek ve emrindeki askerleri bile kendi stratejisinin savaşı kazandıracağına ikna edemediğini söylemekten ibaretti. Orada sivil idareye bu kadarlık itiraz koca generalin azli ile sonuçlanırken, bizde hükümeti devirme planları hazırlamak, siyasi liderleri karalamak için web siteleri açmak, hakkında

tutuklama kararı çıkmış olmak bile terfiye engel olmuyor. Asker, sivil iktidarın sınırlı hukuk vurgusuna karşı kazan kaldırabiliyor.

İki ülke arasındaki uçurum, generallerin terfi ve tayini konusunda daha da büyük. Bizde siyasi iradenin yaptığı minik tercihler dahi kriz konusu yapılırken, Amerika'da generallerin terfi ve tayinleri tamamen siyasetin elinde. Nasıl olur demeyin. İşte usul: Albaylıktan sonraki tüm terfi ve tayinler, ancak Başkan'ın aday göstermesi ve Senato'nun onayıyla mümkün. Bir konum boşaldığında, Başkan, 17-19 kişilik bir askeri komitenin kıdem-başarı kriterine göre önerdiği isimlerden birini veya kendi dilediği bir ismi, savunma bakanı ve genelkurmay başkanının da tavsiyesini alarak Kongre'ye sunuyor. Bu yüzden, Irak'a, Merkez Kuvvetler Komutanlığı'na veya başka konumlara aday gösterilen komutanların, Senato'daki hearing'lerde zor sorularla nasıl terlediğini sık sık görüyoruz.

Türkiye daha ne kadar şeklen Batılı ve şeklen demokrat kalacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nükleer İran'dan kim korkuyor?

Abdülhamit Bilici 2010.08.11

Bush döneminde Amerikan yönetiminin İslam dünyasıyla ilişkileri düzeltmek için attığı adımlardan biri, İslam Konferansı Örgütü nezdinde bir temsilci atamak olmuştur.

Bu isim, Bush'un Teksas'tan tanıdığı bir dostu olan Sada Cumber'dı. Irak işgali, Ebu Gireyb skandalı ve Guantanamo kâbusundan sonra Bush'un problemi görerek sembolik de olsa bir adım atması fena değildi. Gerçi yüzde 85'i Sünni olan İslam dünyasıyla ilişkileri geliştirmek için seçilen ismin, İsmaili mezhebine bağlı biri olması tuhaftı. Ama Pakistan doğumlu Cumber, görev yaptığı dönemde İslam ülkelerini gezdi; sorunları dinledi ve bazılarının çözümüne yardımcı oldu. Mesela, bu bölgeden Amerika'ya giderken insanların sınırlarda çektiği eziyetleri yönetimin gündemine taşımak bunlardan biriydi.

Böyle seyahatlerinden biri için Türkiye'ye geldiğinde, Sada Cumber bir grup gazeteciyle bir araya gelmişti. Amacı, Türkiye'nin Ortadoğu'ya, Amerika'nın oynadığı role, İran nükleer krizine ve Filistin meselesine nasıl baktığını görmektir. Türkiye'nin bölgede artan itibarının ve İslam Konferansı Genel Sekreteri'nin bir Türk olmasının da bu ziyarette payı vardı. Türkiye'deki temasları sırasında en çok şaşırdığı konunun, Türklerin İran'ın nükleer programına karşı sergilediği soğukkanlı tavır olduğunu söylüyordu. Ona göre bölgedeki birçok ülke gibi Türkiye de nükleer İran karşısında büyük kaygı içinde olmalıydı. Çünkü nükleer güç elde etmiş bir İran, bölge dengelerini sarsacak ve çevre ülkeler için tehdit kaynağı haline gelecekti.

Amerika ve İsrail'e duyulan büyük tepki nedeniyle halklar nezdinde İran'ın nükleer silah sahibi olmasının tehdit olarak algılanmadığını hatırlatınca, Bush'un temsilcisi bölge ülkelerindeki yönetimlerin bu konuya bakışının sokağın tamamen zıddı olduğunu söyledi. Kapılar açıkken, kameralar karşısında belki sokağa yakın mesajlar veriliyordu, ancak kapalı kapılar arkasında yöneticiler nükleer bir İran'ın bölge barışı için ne kadar ciddi bir tehdit olduğunu anlatıyordu.

Ortadoğu'da birçok meselede yönetimler ile sokak arasında böyle bir uçurum olduğuna kuşku yok. Gerçekten Arap başkentlerinde elitlerin kamuoyu önünde söyledikleri ile kapalı ortamlarda söyledikleri çok farklı. Ancak yakın zamana kadar kritik İran konusunda uçurumun bu kadar büyük olduğunu gösteren somut bir araştırma yoktu. Maryland Üniversitesi ile Zogby Anket Şirketi'nin ortaklaşa yapıp sonuçlarını geçen hafta açıkladığı, 2010 Arap Kamuoyu Anketi bu açıdan çok çarpıcı.

Anket, Türkiye'ye daha çok Başbakan Erdoğan'ın Arap dünyasında tartışmasız en popüler lider haline geliş noktasından yansıdı. Özellikle Filistin meselesindeki çıkışıyla Erdoğan, 2 sene önceki aynı ankette en popüler isim olan Hizbullah lideri Hasan Nasrallah'ın tahtını sarsmış durumda. 2008'deki anketin en popüler ismi Şii lider Nasrallah, şimdi 5'inci sıraya gerilemiş durumda. Erdoğan'ın 20 puanla lider olduğu ankette, Ahmedinejad'ın 12 ve Hüsnü Mübarek'in Araplardan sadece 4 puan aldığını not edelim. Ankete göre, Türkiye, Arapların süper güç olarak görmek istediği ülkeler arasında henüz yok. Ama bölgede Fransa'dan sonra en yapıcı siyaset izleyen ikinci ülke olarak görülüyor. Anketin İran'a bakan yönü de çok önemli. Ancak Mısır, Ürdün, Fas, Birleşik Arap Emirlikleri, Lübnan ve Suudi Arabistan gibi yönetimlerin İran meselesini çok yakından takip ettiği 6 Arap ülkesinde yapılan ankete göre, sokak İran'ın nükleer silah sahibi olmasına soğuk bakmıyor. Bu konuda en hassas olduğu düşünülen ülkelerden Mısır'da, halkın yüzde 82'si İran'ın nükleer silah elde etmesini olumlu bir gelişme olarak niteliyor. Olumsuz bakanların oranı sadece yüzde 6. Lübnan'da yüzde 57, Ürdün'de yüzde 61 böyle bir gelişmeye olumlu bakıyor. Nükleer İran'a en soğuk bakan Suudi Arabistan'da negatif görüştekilerin oranı yüzde 29'u geçmiyor. En kritik konudaki bu bakış açısı farkı nasıl giderilecek, hangi taraf diğerini ikna edecek? Zaten Ortadoğu'daki yönetimlerin en büyük zaafı da tavan ile taban arasındaki bu muazzam çelişki değil mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'a Nobel'li Kürt mektubu!

Abdülhamit Bilici 2010.08.14

Beyrut'ta birkaç yıl önce Filistin'in ele alındığı bir konferansta, oldukça etkin bir İslami grubun temsilcisiyle yan yana düşmüştük. Toplantı boyunca Ortadoğu'dan Türkiye'ye birçok meseleyi konuştuk.

Osmanlı'ya ve Türk insanına sempatiyle bakan bu insanın bir konuda söyledikleri çok şaşırtıcıydı. İslami bir hareketin içinde yer alan şahıs, Marksist terör örgütü PKK'yı ve liderini savunuyordu.

Ona göre, PKK ezilen Kürtleri savunan bir insan hakları örgütüydü. Kürtlerin 1925'ten sonra ve askerî darbe dönemlerinde büyük sıkıntılar yaşadığını; ancak bunların çoğunun Kürtlere özgü olmadığını; genel özgürlük sorununun bir parçası olarak dindarların, Alevilerin, Türklerin ve azınlıkların da ciddi ihlallerle karşılaştığını anlattım. 1980 darbesinin yasakladığı Kürtçenin uzun zamandır serbest olduğunu, AB sürecinde Kürtçenin öğrenilmesi ve medyada kullanılmasıyla ilgili birçok adım atıldığını söyledim. PKK'nın felsefesini, binlerce Türk ve Kürt'ün hayatına mal olan terör faaliyetlerini, kendi içinde en küçük aykırı fikirleri dile getirenlere yönelik infazlarını ve Kürtlerin büyük çoğunluğu tarafından tasvip edilmediğini anlatırken, bunları ilk kez duymuş gibi dinlediğini fark ettim. Belli ki örgüt, tezlerini sadece Avrupa'da değil, Ortadoğu'da bile çok başarılı şekilde anlatmış ve etkili olmuştu.

Güney Afrika'da ırkçılığa karşı mücadelesiyle bir destan yazan Mandela'nın dava arkadaşı Başpiskopos Tutu'nun, Başbakan Erdoğan'a ulaşmayan mektubu, yıllar önce yaşadığım bu tabloyu hatırlattı. Demek ki, sadece Avrupa'da ve Ortadoğu'da değil, Afrika'nın ücra köşelerinde bile terör örgütü, kendini devletten daha başarılı biçimde anlatmıştı. O kadar ki, Güney Afrikalı insanlar, Mandela ile Öcalan'ı aynı kefedeyi görmeye başlamıştı.

Dünyadaki köklü sorunların çözümüne yardımcı olmak için Mandela'nın 2007'de bir araya getirdiği, aralarında eski BM Genel Sekreteri Annan, eski ABD Başkanı Carter gibi liderlerin bulunduğu The Elders (Yaşlılar) grubunun başkanı Desmond Tutu, mektubunda Erdoğan'ı, Kürt sorununun çözümü için etkisini kullanmaya davet ediyordu. Tutu, Öcalan'ın serbest bırakılması için ülkesinde imza kampanyası açan KHRAG'nin (Kürt İnsan

Hakları Eylem Grubu) süreçte Türkiye'ye yardımcı olabileceğini söylüyordu. Nobel Barış Ödülü sahibi, uluslararası üne sahip birinin barış çağrısında sorun yok. Hatta sürece katkı bile sağlayabilir. Problem, Tutu'nun aracı olarak işaret ettiği KHRAG'nin PKK'ya bakışı. Güney Afrika'da imzaya açtığı bildiride, "G. Afrika için Mandela ne ise Kürtler için de Öcalan odur." diyen bir örgüt bu.

İnsan hakları savunucusu olarak haklı bir üne sahip olan Tutu'ya küfretmek çare değil. Zira bu bir çalışmanın sonucu. Asıl, dünyanın terörist kabul ettiği bir örgütün Ortadoğu'da veya Güney Afrika'da önemli isimleri nasıl etkilediğine ve Türkiye'nin neden kendi tezini anlatamadığına kafa yormak gerek. Geçen yıl Cape Town'da düzenlenen bir toplantı, örgütün, devletin yapamadığını nasıl başardığına dair ipucu verebilir. Kasım ayında Leyla Zana, KHRAG'nin davetlisi olarak Güney Afrika'ya gidiyor. Zana'nın konuşma yaptığı platformlardan biri, 1970'lerde ırkçı rejime karşı mücadele için kurulan hukuk örgütü NADEL (Güney Afrika Ulusal Demokratik Avukatlar Derneği). Burada Zana'nın kendi tezlerini anlatması doğal, ilginç olan ise NADEL yöneticilerinden Dr. Joey Moses'ın söyledikleri. Siyahlar ile Kürtlerin aynı sorunları yaşadığını savunan Moses, Türkiye Cumhuriyeti ile G. Afrika apartheid rejimi arasındaki benzerlikleri altı örnekle açıklıyor. Apartheid rejimi, beyaz olmayanları sömürdüğü gibi, Türkiye de Kürtlere ırkçılık yapıyormuş, Kürtlere seçme seçilme hakkı tanıımıyormuş. Nasıl Mandela, Robben Island denilen adada yıllarca hapsedilmişse, Öcalan da 1999'da yasa dışı şekilde Kenya'dan kaçırılıp İmralı Adası'nda hapsedilmişmiş.

Düşünün, G. Afrikalı bir avukat bunlara inanıyor. Halbuki Mandela, Türkiye'deki insan hakkı ihlalleri gerekçesiyle 1992'de kendisine verilen Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nü reddederek bu ülkede kafaların karışık olduğunu göstermişti. Peki o günden bu yana Türkiye, kendi tezini ve özgürlükler alanında attığı adımları G. Afrika'da kaç toplantıda anlattı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Minberdeki paşa!

Abdülhamit Bilici 2010.08.18

ŞEKİ- Ermenistan açılımı ve Bursa'daki maçta yaşananlar yüzünden maalesef Azerbaycan'la ilişkiler bir türbülانstan geçti. Dostlar arasında görülen türden bu kırıngılığın giderilmesi için iki taraf da önemli adımlar attı. Hâlâ da çabalar sürüyor, sürmeli.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Bakü'ye yaptığı 2 günlük ziyaret, ilişkileri tamir ve geliştirme adına çok önemliydi. Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile Cumhurbaşkanı Gül'ün imza koyduğu Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması, iki devletin iyi ve kötü günde beraber olacağına dair bir irade beyanıydı. Anlaşmanın, Rus lider Medvedev'in Erivan'a yapacağı kritik ziyaretin hemen öncesine rastlaması da anlamlıydı.

Cumhurbaşkanı Gül'ün, Bakü ve kuzeydeki han şehri Şeki'deki temasları, aslında 'bir millet iki devlet' ilkesine dayanan bu ilişkide kuşkunun ne kadar yersiz olduğunu gösteren örneklerle doluydu. İpek üretimi, tarihi eserleri ve bitki örtüsüyle Bursa'yı andıran Şeki'de Gül'ün ziyaretinden duygulanan bir Azeri, 'hoş geldiniz' diye alkış tutarken, dudaklarından "Türkiye'ye gurban olayım" sözleri dökülüyordu.

Cumhurbaşkanı'yla ziyaret edip dua ettiğimiz Azerbaycan'daki Türk şehitlikleri de bu kuşkunun anlamsızlığının tarihi şahitleriydi. 1918'de Azerbaycan'da katliamlar yapılırken, Nuri Paşa komutasındaki Kafkas İslam ordusu yardıma koşmuş ve bu uğurda bin 300 şehit vermişti. Programın duraklarından biri, 29 yaşındaki bir komutan olan Nuri Paşa'nın Bakü'yü kurtardıktan sonra minbere çıkıp hutbe okuduğu Teze Pir Mescidi idi. O gün halk bunun şükrünü eda etmek için o kadar çok kurban kesmişti ki, Nuri Paşa her birine parmakla dokunmayı bile

kavuşturamıyordu. Sovyetler zamanında bile Azerilerin sahip çıkıp koruduğu, Türkiye ve Azerbaycan bayraklarının yan yana dalgalandığı Şeki'deki şehitlikte konuşan Gül, "Bu tablo, gerektiğinde Azerbaycan için canımızı dahi verdiğimizizin ispatı." diyordu.

Şehitlikte, Şeki doğumlu büyük şair Bahtiyar Vahapzade'nin şu mısraları yazıyordu: Yolcu dayan durda, düşün bu yerde/ Soruş kimdir yatan bu tek kabirde/ O bir Türk askeri, yarandı Haktan/ Senin kömeyine(yardıma) geldi uzaktan.

Yine daha yakın tarihte, Azerbaycan daha bağımsızlığını kazanmadan bir yıl önce, 20 Ocak 1990'da Bakü'de yaşanan katliamda Azeri vatandaşların tank paletleri altında ezilmesini büyük bir üzüntüyle duyan Fethullah Gülen Hocaefendi, cami kürsüsünden feryat ederek 'Gidin! Kardeşlerinize yardım edin' dememiş miydi?

Yunus Emre ve şeyhi Hacı Taptuk'un Şike'deki mütevazı kabirlerini ziyaret ederken ya da yol boyunca tabelalardaki Üzümlü, Kıpçak, Ovalı gibi yer isimlerini okurken, ne kadar birbirimize ait olduğumuzu duymamak mümkün müydü?

Şimdi ilişkilerde, bu kültürel, tarihi, dini bağlara eğitim, petrol, doğalgaz ve demiryolu hatları gibi çok sağlam maddi bağlar da eklenmiş durumda. 2000'de Türkiye'ye haftada 3 olan uçak sayısı günde 5'i geçmiş durumda. Nüfusu 9 milyonu geçen Azerbaycan'ın son dönemde gösterdiği ekonomik performans göz kamaştırıcı. Enerji gelirleri, başkentin havasını tamamen değiştirmiş. 1900'lerin başında, petrolün ilk bulunduğu dönemdekine benzer bir atılım var. Bakü adeta şantiye gibi. Her köşede bir gökdelen yükseliyor. Yeni yeni caddeler açılmış. Kaldırımlar temiz, Hazar kıyısındaki parklar pırıl pırıl. 1 manat, 1 Euro'ya eşit. Ekonomi verilerine göre, geçen yılki büyüme hızı 9,3; enflasyon yüzde 1. Kişi başı milli gelir 5 bin dolara yaklaşmış. Gıda, kira, giyecek fiyatları Bu hızlı gelişmeden nasibini almış. Cumhurbaşkanı Gül'ün gözlemleri de 1,5 sene önceye kıyasla büyük değişim yaşandığı yönünde.

Karabağ ve Çanakkale türkülerinin art arda seslendirildiği Zagulba Sarayı'ndaki yemekte konuşan Gül, Azerbaycan'ın bu başarılarıyla gurur duyduklarını söyledi. Sonra da, "Her alandaki ilişkilerimiz bir millet iki devlet esprisine yakışır olmalı." arzusunu dile getirdi. Aliyev'in sözleri de cesaret vericiydi: "Sahip olduğumuz ortak dil, din, tarih ve medeniyet bizleri birleştiriyor. Münasebetlerimizi dünyada benzersiz kılıyor." Temenni edelim, bu sözler hızla hayata yansın ve Türkiye'nin diğer komşularla imzaladığı yüksek düzeyli stratejik işbirliği anlaşmasının benzeri Azerbaycan'la da imzalansın. Bakü'nün bundan geri kalması ilişkilere yakışıyor mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk dünyasından sevindiren haber!

Abdülhamit Bilici 2010.08.21

İlk kez rahmetli Turgut Özal tarafından 18 yıl önce gerçekleştirilen Türk Dili Konuşan Ülkeler Zirvesi'nin dokuzuncusu öncekilerden farklı sonuçlanmıştı.

4 yıl gibi uzun bir aradan sonra Nahçıvan'da 2-3 Ekim 2009'da buluşan bağımsız Türk cumhuriyetlerinin liderleri, bu toplantıda tarihî bir anlaşmaya imza attı. O zamana kadar kurumsal çerçevesi olmadan, düzensiz şekilde bir araya gelen Türk cumhuriyetleri, ilk kez bir örgüt yapısı üzerinde anlaşıyordu. Kazakistan, Türkiye, Azerbaycan ve Kırgızistan'ın devlet başkanı düzeyinde katıldığı zirvede kabul edilen örgütün adı Türk Konseyi olacaktı. Yapı oluşturulurken, Avrupa Konseyi, İngilizce Konuşan Ülkeler Topluluğu Commonwealth, Arap Ligi, İslam Konferansı Örgütü veya Fransızca Konuşan Ülkeler Topluluğu gibi modellerden ilham alınmıştı.

Türk Konseyi, farklı alanlarda aynı hedefe yönelik çalışacak 6 alt birimden oluşacaktı. Dışişleri Bakanları Konseyi, Kıdemli Memurlar Komitesi, Aksakallar Heyeti, Parlamenterler Asamblesi (TÜRKPA), Konsey Akademisi ve Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi (Türksoy). İmzalanan anlaşmaya göre, şimdiye kadarki yapıdan farklı olarak konseyin İstanbul'da daimi bir sekretaryası olacak ve genel sekreter 3 yıllığına görev yapacaktı.

Cumhurbaşkanı Gül, Nahçıvan'daki bu toplantıya giderken bir grup gazeteciyle birlikte aynı uçaktaydık. Türk dünyası ile ilişkilere çok önem veren Gül, ilişkilerin gelmesi gereken seviyeyi şu hayaliyle anlatıyordu: "Nasıl Avrupalı liderler, protokol ve mütekabiliyet gibi formalitelere takılmadan birbirleriyle sık sık görüşüyor. Sabah bir başkentte kahvaltı yapıp akşam yemeğine bir başkasına geçiyorlarsa, bizim ilişkiler de öyle olmalı."

Türk Konseyi'nin kuruluşunu gerçekleştiren anlaşmalara imza attıktan sonra ise Gül duyduğu mutluluğu şu sözlerle ifade etmişti: "Bugün tarihi bir adım attık. Kendini Türk hisseden herkes bundan gurur duymalıdır. Bu birlik diğer beraberliklere alternatif veya engel değildir. Şu bir gerçek ki, hepimizin dili aynıdır. Bu gerçeği hiçbir şey değiştiremez."

Bir yıl geçip bir adım atılmayınca şahsen biraz karamsarlığa kapıldım. Büyük umutlarla çıkılan yolda yine başa mı dönelecekti? Zira Türk dünyasının en önemli ülkelerinden Özbekistan, bu zirveye hiçbir şekilde katılmamıştı. Türkmenistan'dan alt düzeyde bir katılım vardı. Bunların ikna edilmesi gerekiyordu. Ayrıca anlaşmaların ülke meclislerinden geçmesi, genel sekreterliğin oluşturulması ve hepsinden önemlisi örgütün harekete geçtiğini görebilmemiz için bir genel sekreterin belirlenmesi gerekiyordu.

Cumhurbaşkanı Gül'le bir yıl sonra yine Azerbaycan'a, ama bu kez Nahçıvan'a değil Bakü'ye giderken, biraz gecikmeli de olsa umut verici haberleri aldık. Anlaşmaların Meclis'teki onay süreçleri tamamlanmıştı. Hatta TBMM'nin tatile girmeden son kabul ettiği kanun bu anlaşmaydı.

Kırgızistan'da yapılması gereken toplantı, bu ülkede yaşanan tatsız hadiseler yüzünden İstanbul'a alınmış ve günü belirlenmişti. Türk dünyası liderleri 15-16 Eylül tarihlerinde Türk Konseyi Zirvesi için bir araya gelecekti. Özbekistan'ı ikna gayretleri sürüyordu. Ama bu kez Türkmenistan'ın devlet başkanı düzeyinde katılması kesinleşmişti. Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov İstanbul'a gelecekti.

Nihai karar zirvede verilecek olsa da bölgeyi yakından tanıyan ve Rusça bilen Moskova Büyükelçimiz Halil Akıncı, örgütün ilk genel sekreteri olarak belirlenmişti. Bürokratik engellere takılmazsa, Genel Sekreterlik binasının adresi de belliydi. En güçlü aday, II. Abdülhamid tarafından yaptırılan Yıldız Sarayı'ndaki Cihannüma Köşkü. Böylece zarf büyük oranda hazır hale gelmişti. Şimdi sıra, bu kardeş dünya içinde ilişkileri maksimum düzeye taşıyacak fikir ve projelere, yani mazrufa gelmişti.

Kazak lider Nazarbayev, Azeri lider Aliyev ve Cumhurbaşkanı Gül üçlüsü arasındaki sıcak ilişki olmasaydı, bu sorunlar aşılabilir miydi, bilmiyorum. Ama bu aşamaya gelindiğine göre, gelin ümit edelim, Özbekistan için de bir formül bulunsun ve Cumhurbaşkanı Gül'ün tabiriyle Kırgızistan'daki son krizde devlet adamına yaraşır bir siyaset izleyen Özbek lider Kerimov da İstanbul'a gelsin. Bu harika bir haber olmaz mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Stratejik karalama!

Abdülhamit Bilici 2010.09.01

Time Dergisi'nin uzun süre Türkiye temsilciliğini yapan Batılı bir gazetecinin medyamıza dair ilginç bir tespiti vardı.

Gazetelerin yayınladığı demeçleri genelde çarpıttığını söylüyordu. Ona göre, sayıları artan özel TV kanalları bu hastalığa karşı önemli bir şanstı. Çünkü televizyonda konuşan ile izleyen arasına gazetecinin girmesi daha zordu. Siyasetçi, sanatçı veya bir vatandaş sözünü söylüyor; izleyen de bunu birebir duyuyordu. Maalesef itibarı çok tartışmalı medyamız için bu eleştiri fazla haksız sayılmaz. Ama geçen hafta yaşadığım bir hadise, güvenilirlik bakımından yabancı gazeteci ve araştırmacıların da sütten çıkmış ak kaşık olmadıklarını, haber veya raporlarını yazarken konuları fena çarpıttıklarını gösterdi.

Birkaç hafta önce, Reva Bhalla isimli Amerikalı araştırmacı, bir dostumuzun referansı ile ziyarete geldi. Stratfor adlı düşünce kuruluşu adına Türkiye'deki siyasi eğilimleri araştırdığını söyledi. Ergenekon'dan Gülen Hareketi'ne, eksen tartışmasından referanduma birçok konuda sorular sordu. Elden geldiğince cevap verdik. Bitince de resmin tamamını görmek için sadece bizimle değil, muhalif görüşten isimlerle de görüşmesi gerektiğini söyledik.

23 Temmuz'da e-mail ettiği raporu okuyunca, iyi niyetle yaptığım tavsiyenin işe yaramadığını görünce üzüldüm. Çünkü araştırmacı, resmi artı ve eksileriyle ortaya koymak yerine tek yanlı bir rapor yazmıştı. Türkiye'deki mücadelenin, değişim isteyenler ile buna karşı çıkanlar arasında yaşandığını üzerine basa basa söylemiş olmamıza rağmen rapor, İslam-laiklik kavgası üzerine bina edilmişti. Bu kaba tahlile göre, bu mücadelenin sürükleyici unsurları içinde yer alan liberal aydınlar, ateist veya agnostik sosyal demokratlar, Ahmet Altan, Yasemin Çongar gibi İslamcılıkla bağdaştırılması imkansız gazeteciler, Hrant Dink, Etyen Mahçupyan, Roni Margulies gibi gayrimüslim kökenliler, Marksist geçmişe sahip demokrat Kürt kökenli aydınlar ve niceleri İslamcı kampa sokuluyordu.

Raporun laiklikle ilgili saptırmasına, San Diego State Üniversitesi'nden konunun uzmanı Doçent Ahmet Kuru cevap verdi. Ama hazırlanma sürecine kısmen şahit olduğum raporda, sadece kavramlar düzeyinde değil, Batı'da araştırmacıların iftihar ettiği objektiflik ilkesi açısından da büyük sakatlıklar var. Zira hedef tahtasına koyduğu cemaati karalarken en muhalif isimlerin 'şiddet yanlısı aşırı radikal hareket' suçlamasına bile yer veren araştırmacı, Gülen Hareketi'nin yaptığı ve özellikle raporun hedeflediği Batı kamuoyunda lehine olabilecek tek olumlu unsura değinmemesi manidar değil mi? Hareketi, 'dışarıda diğer dinlerle diyalog yanlısı, içeride İslamcı' diye eleştiren rapor, hareketin Türkiye'deki diyalog faaliyetleri yüzünden aşırı grupların hedef listesine girdiğini görmezden gelmiş. Fethullah Gülen'in ne Papa ile ne de Patrik'le görüşmesinden bahis var.

Halbuki sadece Abant Platformu'ndan tek satır bahsedilse, dünyada bu raporu okuyacak olanlar, hareketin birbirinden çok farklı siyasi, etnik, dini çizgiye sahip isimleri, mesela Hayrettin Karaman ile Mehmet Ali Kılıçbay'ı ya da Ali Bulaç ile Mete Tunçay'ı aynı masada buluşturma özelliğini görecek. Diyelim, Abant unutuldu; Gülen'in İslami kisveli teröre karşı tavrından söz edilebilirdi. El Kaide lideri Bin Ladin için söylediği ve Zaman'da manşet olan "Ladin'den nefret ediyorum" sözlerine, hareket hakkında olumlu kanaat oluşur diye mi yer verilmedi?

Kaset olayını hatırlatıp bu konudaki beraat kararına değinmeyen raporda objektifliğin ihlali kadar, birçok bilginin yalan veya yanlış olması da vahim. Güya Kuzey Irak'taki 4 Türk okulu kapatılmış. Bedava dağıtılan okul kitaplarını Gülen'e yakın bir firma hazırlıyormuş. Türk okullarının açılmadığı nadir ülkelerden olan İran, okulları kapatmışmış. Güya, Gülen, yeni MİT Müsteşarı Hakan Fidan lehine beyanat vermişmiş. Zaman Gazetesi bedava dağıtlıyormuş. Sabah, İslamcı bir gazeteymiş. Türkiye Finans isim değiştirip Bank Asya olmuşmuş. Ve hiçbir referansa dayanmayan, daha nice yalan yanlış iddia.

Batılı gazeteci dostumu arayıp, sadece Türk basınına değil, Batılı araştırmacılara da fazla güvenmemesini söyleyeceğim. Türkiye'yi geleceğin lider ülkesi gösteren fikirleriyle dikkat çeken George Friedman'ın kurduğu düşünce kuruluşu Stratfor da kendi adına yapılan bunca yanlış için ne yapacağını kendisi düşünsün...
a.bilici@zaman.com.tr

Bizim barış formülümüz nerede?

Abdülhamit Bilici 2010.09.04

Prizren- Yurtiçinde ve dışında Türk Hava Yolları ile birçok yere uçuyoruz. Her yolculuğun farklı bir amacı oluyor. Ya haber takibi için yabancı bir ülkeye gidiyoruz; ya da toplantı için güzel bir şehrimize düşüyor yolumuz. Bunların çoğunda THY'nin rolü, bir vasıta olmakla sınırlı. Halbuki bu kez farklıydı. THY'nin yolcusu değil, misafiriydik. Kendisi gibi kurumların ve Hakan Şükür gibi şahısların desteğiyle Kosova'da açılan iftar çadırında orucumuzu açacaktık. Üstelik her şeyiyle bizden olan Priştine ve Prizren'de, tarihe ve kültüre yolculuk yapacaktık.

İstanbul'un değerler iklimimize katılmasından çok önce bizim olmuş bu coğrafyaya, hele Ramazan'da gitmek tarifsiz güzeldi. Şehit Sultan Murad'ın, Kosova Meydan Savaşı'nın yaşandığı ovanın ortasındaki türbesini ziyaret ederken, akıncıların naralarını duyar gibiydik. Fatih Camii, Saat Kulesi, Türk mahallesindeki konaklarıyla tarihe şahitlik eden ve nihayet bağımsızlık özleminin gerçekleştiğini görmenin coşkusunu yaşayan Priştine çok şey anlatıyordu.

Kısa gezinin ardından, Eyüp Sultan Vakfı'nın 3 yıldır şehrin merkezine kurduğu iftar çadırındaydık. Her gün 2500 kişi iftar ediyordu burada. Maliyeti 3500 Euro idi. Bu yıl Bosna, Karadağ ve Arnavutluk'ta da iftar veren THY, buraya bir musiki grubu da getirmişti. İftar sahibi, protokol misafirlerini de çağırıyordu. Kosova Çevre Bakanı, Türkiye Büyükelçisi, birçok vekil oradaydı. Her gün bir köyden otobüs dolusu misafir iftara getiriliyordu. İşsizliğin yüzde 50'nin üzerinde olduğu ülkede, organizasyon 40 kişiye de iş veriyordu. İftara gelenlerin çoğu Arnavut idi. Nedenini, vakıf yetkilisi İskender Yanova açıkladı: "Hedef, Türkler değil. Arnavutların bizi doğru tanıması."

Prizren'deki askerî birliğimiz, polislerimiz, TİKA ve Kızılay'ın yanı sıra Türkiye'den hemen herkes bölgede aktif. 10 yıl önce Mehmed Akif Koleji adıyla açılan ve 1250 öğrencisi olan Türk okulları da her yerde olduğu gibi çok başarılı. Cumhurbaşkanı, başbakan ve genelkurmay başkanı veliler arasında. Kosova'nın nüfusu 2 milyonun üzerinde. Yüzde 95'i Arnavut. Kalanı Türk, Boşnak ve Sırp. Türkler, kimine göre 20, kimine göre 50 bin. Durum, 2011 sayımında netleşecek deniyor. Arnavutların neredeyse tamamı Müslüman.

Mevsim Ramazan olunca, Kosova'da İslam'ın nasıl yaşandığını merak ediyoruz. Balkanlar'a yolu düşen herkesin mutlaka görmesi gereken ve tarihçi-şair rehberimiz Murteza Büşra'nın "Bizim Safranbolu'muz" dediği Prizren'i, Ankara İlahiyat mezunu Müftü Lütfi Balık'la geziyoruz. Kosova'da 740 cami var. 200 bin nüfuslu Prizren'de ise 32. İmamların çoğu yüksek lisans, doktora yapıyormuş. Maaşları ise Vakıf'tan. Devletten özerk bir yapı. Müftü seçiminde, her camiden imam ve 2 cemaatin katılımıyla oluşan kurul etkin. Başmüftü, kurulun belirlediği 10 isimden birini tercih ediyor. Her Ramazan, minaresine yeşil renkli kelime-i tevhid bayrağı çekildiği için 'Bayraklı' ismini alan tarihî camide, 12.00 ile 03.00 arası gece namazı kılınıyor. Cemaatin çoğu genç. Camide itikafa girmiş insanlar vardı. Dinî nikâhlar müftülükteki deftere işleniyor ve çiftlere bir belge veriliyor.

Mevcut din kadrosunun yüzde 98'i Arap ülkelerinde eğitim görmüş. Misyonerlikten olduğu kadar selefililiğin yayılmasından da endişe var. Komünist dönemde Türkiye ile bağları önlemek için düşünülen bu politika yavaş yavaş değişiyor. Diyanet'in Kosova Koordinatörü Tefik Yücesoy, bugün Türkiye'de 70 öğrencinin ilahiyatta, 30 öğrencinin imam hatipte, 300 öğrencinin Kur'an kursunda okuduğunu söylüyor. 20 de master ve doktora öğrencisi var. Burada tarikatlar kesintisiz yaşıyor. Halveti, Rufai, Kadiri en yaygın olanları. Şehrin merkezindeki

faal bir Halveti dergahında bu sürekliliği görmek mümkün. Kapıları ardına kadar açık, bakımlı avlunun ortasındaki şadırvanın suyu, sanki yüzyıllardır aynı şevkle akıyor.

Evet, Manhattan'da cami; İsviçre'de minare için fırtınaların koptuğu bir dünyada, Prizren yaşayan hoşgörü abidesi gibi. Şehri ikiye bölen Dirim Çayı'nın bir noktasından bakınca, Sinan Paşa Camii'ni, Katolik ve Ortodoks kiliseleriyle aynı karede görüyoruz. Müftü de tam Osmanlı sentezi: Baba Türk, Anne Arnavut, eş Boşnak. Arnavutça resmî dil, ama Prizren'de Türkçe de resmî dil statüsünde. Çocuklar, Tito zamanından beri Türkçe eğitim görüyor. Resmî tabelalar Türkçe ve Arnavutça. 1 saat mesafemizdeki Prizren varken, bir arada yaşama kültürü adına uzaklarda formül aramaya gerek var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Satılık Avrupalılar!

Abdülhamit Bilici 2010.09.08

İktidarın cesurca hatasını kabul edip gerekirse geri adım attığı; muhalefetin ise başarılı bir icraatı takdir etmekten çekinmediği bir demokrasi kültürünü görmeye inşallah ömrümüz yeter.

Anamuhalefet lideri Kemal Kılıçdaroğlu, pek iyi niyetle olmasa da bu açıdan umut veren bir adım attı. Öyle bir adım ki, AK Parti'nin ne kadar çabalasa da anlatamadığı ekonomi alanındaki başarısı başka türlü anlatılamazdı. Zira Kılıçdaroğlu, yakın zamana kadar Amerika'dan, Avrupa'dan, IMF'den para dilenme konumunda olan Türkiye'nin, artık Avrupalı siyasetçileri satın alacak duruma geldiğinden bahsediyordu.

"Anayasa değişikliği Türkiye'nin ve halkının refah seviyesinin artmasına yardımcı olacak." diyen Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Ria Oomen Ruijten'e çok kızan Kılıçdaroğlu, Avrupalıların bu açıklamaları, AK Parti hükümetinden aldıkları 'hediyeler' karşılığında yaptığını söylüyordu. Kızgınlığını alamayan Kılıçdaroğlu, şöyle devam ediyordu: "AB yetkilileri, Türkiye'ye ne zaman geldiler? Kimlerle görüştüler? Altlarına Limuzinleri kim verdi? Nereleri gezdiler? Kapalıçarşı'ya götürülüp ne hediyeler aldılar? Bunlar araştırılsın."

Hükümetin ekonomideki başarısını takdir adına önemli bir itiraf değil mi? Öteden beri söylenen, zengin Batılıların bizim gibi fakir ülkelerde parayı basıp istediği kişileri satın aldığı yönündeydi. Demek devran değişmiş. Artık Türkiye, Avrupa'da istediğini satın alıp, istediği gibi konuşturma noktasına gelmiş!

Anlaşılan, bu uğurda öyle az buz da para harcanmamış. Çünkü anayasa paketinin olumlu olduğunu söyleyenler, Avrupa Parlamentosu Türkiye Raportörü Ria Oomen Ruijten'le sınırlı değil. Değişikliğin, Türkiye'de demokratik standartları yükselteceğini söyleyen Avrupalıların ardı arkası kesilmiyor. Biri susuyor, diğeri başlıyor. Otobanda ters yöne giren Temel'in dediği gibi 'hepisi, hepisi'. Satın alınan isimlerin başında Avrupa Parlamentosu Sosyal Demokrat Grubu Başkan Yardımcısı Hannes Swoboda olmalı. Zira Avusturya gibi Türkiye'ye sempatinin yerlerde süründüğü bir ülkede Türkiye'ye destek veren ender bir isim olan Swoboda, anayasa paketiyle ilgili şöyle konuşmuştu: "AB olarak her zaman Türkiye'nin demokratikleşmesine ve reformlarına destek veriyoruz ve bu gördüğümüz anayasa paketi de reformlara, özgürlüklere açık bir anayasa paketi. Dolayısıyla biz bunu destekliyoruz. Çünkü sosyal demokrat değerler de getiriyor bu değişiklik. CHP'ye ve yeni liderine tavsiyemiz bu paketin arkasında durması. CHP sosyal demokrat bir parti olmak istiyorsa bu reformları desteklemeli."

AB Komisyonu sözcülerinden Ferran T. Espunyn de satın alınanlar listesinde galiba. Çünkü o da "Paketin olumlu adım olduğu inancımızı koruyoruz." dedikten sonra referanduma sunulacak önerilerin AB'nin yıllardır ilerleme raporlarında ve katılım ortaklığı belgesinde vurguladığı Türkiye'nin noksanlarına çözüm ürettiğini

söyledi. AB dışındaki kurumlardan da kandırılanlar olduğu açık. Mesela Türkiye'nin kurucularından olduğu Avrupa Konseyi'ne bağlı Venedik Komisyonu. Hukuk açısından otorite kabul edilen kurumun Genel Sekreteri Thomas Markert, haziran ayında yaptığı açıklamada, paketteki değişiklikleri memnuniyetle karşıladığını, Anayasa Mahkemesi, HSYK ve askerî yargıya ilişkin düzenlemelerin Venedik Kriterleri'ne uygun olduğunu vurgulamıştı. Dün Samanyolu Haber'de yayınlanan Avrupa Masası'na konuşan aynı komisyonun İtalyan Başkanı Gianni Buquicchio da referandumdan 'evet' çıkmasını ümit ettiğini; 'hayır' çıkması halinde Türkiye'nin geri gideceğini söyledi. Listeyi daha da uzatmak mümkün, ama gerek var mı?

Satın alındığı söylenen isimler şaşkın. Türkiye Raportörü Oomen Ruijten, "Bu iddialar çok saçma." dedi. Yeşillerin lideri Bendit, açıklamaların saçma, aptalca ve çılgınca olduğunu söylüyor. AB Komisyonu üyesi Stefan Füle'nin sözcüsü ise "Rüşvet aldığı söylenen arkadaşımız Türkiye'ye gitmedi bile." diyor. Kılıçdaroğlu'nun, Türkiye'nin Avrupalı devlet adamlarını satın alacak düzeye geldiğini düşünmesi hoş. Ama bu ülkeyi çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmayı hedef edinen Atatürk'ün partisinin, bugün Avrupa'nın hukuk ve demokrasi standartlarını hatırlatanlara savaş açması ibretlik değil mi?

Bayramınızı tebrik eder, gergin dünyalarımıza huzur ve bereket getirmesini dilerim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu sessiz ve yerli devrim!

Abdülhamit Bilici 2010.09.15

Avrupalı Yeşiller, kritik bir dönemde Türkiye'ye destek için parti kongrelerini İstanbul'da yapmıştı. Avrupa Birliği üyelik sürecine ilişkin tarihî kararın verileceği 17 Aralık 2004 zirvesine iki aydan az zaman vardı. Yeşillerin 'Kızıl Danny' diye bilinen lideri Daniel John Bendit, bu toplantıda Türkiye-AB ilişkilerine dair çok önemli bir konuşma yapmıştı. Son 50 yılda Avrupa'nın çok büyük iki mucizeye şahit olduğunu söylüyordu. Birincisi, Almanya'nın birleşmesiydi. İkincisi ise eski Varşova Paktı üyesi ülkelerin AB'ye alınmasıyla Avrupa'nın birleşmesiydi.

Bendit'e göre, Türkiye'nin AB'ye üye olması üçüncü mucize olacaktı. Türkiye'nin Asya ile Avrupa, İslam dünyası ile Hristiyan dünyası arasındaki köprü rolüne atıfla buna Boğaziçi Mucizesi diyordu. Mucize henüz gerçekleşmedi, ama verilen bu desteğin ve AB üyeliği gibi parlak bir hedefin motivasyonu ile bu süreçte Türkiye birçok Avrupalı siyasetçiyi de şaşırtan reformlara imza attı. Sivilleşme, demokratikleşme, ifade özgürlüğü alanında anayasa ve yasalarda birçok değişiklik yapıldı. Büyük tartışmalardan sonra nihayet tam üyelik süreci için yeşil ışık yandı. Avrupa liderleri, Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini karşıladığına oybirliğiyle karar verdi. Bir yıl sonra 3 Ekim'de ise üyelik müzakereleri başladı.

Dünyada birçokları, bu dönemde Türkiye'nin yaşadığı hızlı değişime 'sessiz devrim' adını verdi. Brüksel'den gelen olumlu rüzgârın etkisiyle yaşanan bir devrimdi bu. Kuşkusuz içeride de temelleri vardı, ama AB sürecinin sağladığı motivasyonun inkâr edilemez katkısı vardı. Zira kendi aralarında uzlaşması çok zor olan siyasi tarafların, üzerinde mutabık olduğu ortak bir hedefti AB. Düşünün ki, kritik reformlar, Meclis'te iktidar ve muhalefetin oylarıyla yasalaşıyor; halkın desteği yüzde 70'i geçiyordu.

Bir yıl sonra işler kötü gitmeye başladı. Kıbrıs'ta çözüm isteyen Türkiye, cezalandırılan taraf Türkiye oldu. 6 müzakere başlığı donduruldu. Sonra AB'nin iki önemli başkenti Berlin ve Paris'te Türkiye karşıtı partiler başa geldi. Rumların ve Sarkozy'nin itirazlarıyla başka başlıklar da askıya alındı. O kadar ki, AB belgelerinden Türkiye'nin tam üyeliğe atıf yapan ifadeler ayıklanmaya başladı. Halkta AB sürecine sempati hızla erirken, cumhurbaşkanlığı krizi patladı; kutuplaşma zirveye çıktı. O günlerde Türkiye'ye gelen Avrupalılar artık 'sessiz

devrim'i unutmuş; "AB hedefi kalmadıysa, Türkiye ne yapabilir, nereye yönelebilir, reformlara devam etme şansı var mı?" diye soruyorlardı.

Sandıktan güçlü bir demokrasi mesajının çıktığı 12 Eylül'den geriye doğru yaşadığımız dört yıla bakıldığında, demokrasimiz ve ülkemiz adına umut verici bir tablo görünüyor. 2000'lerin başındaki AB rüzgârının neredeyse tamamen kesildiği bu dönemde Türkiye, yolunu kaybetmedi. İçeride reform hedefini kaybetmeden çok önemli badireleri atlattığı gibi, uluslararası alanda da saygınlığını düşürmedi. 151 ülkenin desteğiyle bu dönemde Güvenlik Konseyi üyesi oldu; Rusya, Türk dünyası, Arap âlemi ve Afrika'ya dönük açılımlar daha da hızlandı.

12 Eylül referandumunu, Türkiye'nin bu dönemde kendi iradesiyle sürdürdüğü sessiz devrimin duraklarından biri ve çıkan sonucu da onca bulanıklaştırma gayretine rağmen son 4 yılda verilen demokrasi mücadelesine halkın onayı şeklinde görmek gerek. Bu dönemde Türkiye, 367 skandalı, 27 Nisan geceyarısı muhtırası, hükümet partisini kapatma girişimi, Sarıkız'dan Balyoz'a Ergenekon çatısı altındaki bütün anti-demokratik tertipleri aştı. 27 Nisan bildirisi, 28 Nisan'da cevabını aldı. Halk, önce 22 Temmuz, sonra 21 Ekim 2007'de sahaya inerek Köşk krizini çözdü. Cuntalarla irtibatlı emekli ve muvazzaf generaller ilk kez hâkim karşısına çıkarıldı. YAŞ'ta, demokrasi sicili şaibeli isimleri terfi ettirme çabası sivil duruşa tosladı. Ve son olarak yüksek yargının başrolü oynadığı 411 vekilin iradesinin hiçe sayılması, parti kapatma girişimi ve Ergenekon soruşturmasını önleme çabaları 12 Eylül'de sandığa gömüldü.

Bunun anlamı açık: Türkiye artık kendi dinamikleriyle, sessiz ve yerli devrimini sürdürüyor. Aynen Avrupa'nın en prestijli gazetesi Guardian'ın referandum başyazısında itiraf ettiği ve Türkiye'nin ele alındığı AB Dışişleri Bakanları toplantısında Finlandiyalı bakanın 'Dünyanın en etkili 5'inci ülkesi Türkiye, AB ülkelerinin toplamından daha etkili' sözleriyle ifade ettiği gibi.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu, Kürt raporunu Brüksel'e neden götürmedi?

Abdülhamit Bilici 2010.09.18

CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun referandumun hemen ardından tercihinden dolayı halkı suçlamak yerine Brüksel'e gitmesi pozitif bir karar.

Gerçi AB yetkililerini AK Parti'den aldıkları rüşvet yüzünden anayasa paketine destek vermekle suçlayan, hatta meydanlarda AB'yi yuhlatan da kendisi idi.

Ama her şeye rağmen 2005'e kadar AB sürecine katkı yapan sosyal demokrat bir partinin lideri olarak Kılıçdaroğlu'nun Brüksel ziyareti önemli. İçerdeki kutuplaşma dolayısıyla hemen kulakardı edeceği eleştirileri, Avrupalılardan, kendi siyasi çizgisindeki isimlerden bizzat duyması belki işe yarayabilir.

Uzun zamandır, AB'nin ve Avrupalı sosyal demokratların CHP'ye tavsiyesi, AK Parti ile reformları tıkama konusunda değil, demokrasi konusunda yarışmasıydı. Bunu yapmadığı için de CHP, üyesi olduğu Sosyalist Entenasyonel'den atılma dahil Avrupa'da hep olumsuz şekilde gündemdeydi.

Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı Martin Schulz'un Kılıçdaroğlu ile görüşme sonrası söylediği "Aramızda kendiliğinden karşılıklı sempati ve anlayış oluştu" sözleri, her şeye rağmen Kılıçdaroğlu sayesinde CHP'ye yeni bir kredi açıldığının göstergesi. CHP'nin Brüksel'de reformlara verilen her desteği AK Particilik

olarak yorumladığını biliyor olmalı ki, Schulz CHP liderine moral vermeyi ihmal etmemiş: "Türkiye'deki mevcut hükümete tam saygı göstermekle birlikte bizce en iyi çözüm CHP'nin çoğunlukta olması. Erdoğan'a saygım var ama Kılıçdaroğlu'na, 'Türkiye'nin CHP'li bir başbakanla AB üyesi olmasını tercih edeceğimi' söyledim."

Gerçekten de Avrupa'da bugün Türkiye'ye sıcak bakan Sosyal Demokrat, Yeşil ve Liberal grupların ideolojik açıdan CHP ile daha iyi anlaşması beklenir. Halbuki CHP'nin tutucu siyaseti nedeniyle AK Parti bu grupların Türkiye'de konuşabildikleri tek muhatap haline gelmiş durumda. Esasında bu, demokratikleşme süreci için de AK Parti için de kötü. Çünkü ne kadar güçlü olursa olsun AB sürecini AK Parti'nin tek başına üstlenmesi zor. Bütün reform yükünün AK Parti'nin sırtında olması, atılan bazı adımlarda vatan haini suçlamasını kolaylaştırdığı gibi, AK Parti karşıtlarını AB karşıtı haline dönüştürme gibi bir etki de yapıyor. Dolayısıyla CHP'nin sürece destek vermeye başlamasını AK Parti memnuniyetle karşılayacaktır. Başmüzakereci Egemen Bağış'ın eski CHP lideri Deniz Baykal'ın geçen yıl Brüksel'e yaptığı ziyareti, süreçteki olumlu gelişmeler arasında saydığını kaç kere kulaklarımla duydum. Bu ziyaretin de listeye ekleneceğine kuşku yok.

Kılıçdaroğlu'nun, 19 Eylül'de Almanya'ya gidecek olması da olumlu. Orada duyacakları, Brüksel'den farklı olmayacak. AB Genişleme Komiseri Füle, Kılıçdaroğlu'na "CHP'nin neden anayasa paketine alternatif metin hazırlamadığını" sordu. Avrupa'ya gidip gelmek güzel, ama Türkiye'de ve dünyada CHP için daha etkin bir yol var. O da temel sorunlarla ilgili düşüncelerini ortaya koymak. Tabii arkasında durmak şartıyla. Aslında bu tutarlılık olsa, CHP'de malzeme yok değil. Örneğin, 10 yıllık Parti Meclisi üyesi Mesut Değer'in "Kürt Sorunu mu?" başlığıyla yayımladığı Kürt raporu buna iyi bir örnek.

Bölgeyi tanıyan bir isim olan Mesut Değer, sağ olsun, 'yandaş, candaş' tuzağına düşmeden kitabını bize de göndermiş. Son dönemde gördüğüm, ne dediği anlaşılan, eveleyip gevelemeden somut önerilerini cesurca sıralayan en iyi çalışma. Onlarca somut tekliften çarpıcı bazı başlıkları paylaşayım: Üniter yapıyı bozacak adımlardan uzak durulsun, ama Türklüğü vatandaşlık olarak tanımlayan Anayasa'nın 7. maddesi değişsin. Koruculuk kaldırılsın. Anadille ilgili tüm yasaklar kaldırılsın. Resmî dil ve eğitim dili Türkçe kalsın, ama okullara seçmeli Kürtçe dersi konsun. Yükseköğretimde Kürtçe, Arapça, Farsça dillerinde de eğitim verilebilsin. Değiştirilen yerleşke isimleri iade edilsin. Çatışmaları durdurmak ve PKK'nın silah bırakmasını sağlamak için genel af ilan edilsin. Her yıl teröre yapılan 12 milyar dolarlık harcama pozitif ayrımcılık sağlanarak bölgenin kalkınmasına ayrılsın. İşsizlere 500 TL aylık verilsin. Kuzey Irak Kürt yönetimiyle ilişkiler geliştirilip, sınırda serbest ticaret bölgeleri kurulsun...

Önerilere katılalım veya katılmayalım, çok önemli değil. Önemli olan, her şeye hayır demek yerine çözüm önerileri getirilmesi. Türkiye'nin ihtiyacı, böyle reformcu bir CHP değil mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye bu ayıptan ne zaman kurtulacak?

Abdülhamit Bilici 2010.09.22

Demokrasiyle dün tanışan Irak'ta veya çok partili sisteme adapte olmaya çalışan Bulgaristan'da bile çaresi bulunan, ama yıllardır Türkiye'de çözüm bulunamayan bir ayıp bu.

Değişen iktidarlara ve gelişen demokrasi anlayışına rağmen çözemediğimiz sorunun adı, yurtdışındaki vatandaşların oy hakkı.

Sadece Bulgaristan veya Irak'ta değil, Amerika'da, Avrupa'da ve demokrasiyle yönetilen her ülkede yurtdışındaki vatandaşın seçim hakkı en modern şekilde düzenleniyor ve bu durumdaki insanlara birden çok seçenek sunuluyor. Bulunan yöntemlerde amaç, oy kullanmayı teşvik etmek. Bizdeki gibi bunu imkânsız hale getirmek değil.

Çoğunlukla tercih edilen yöntem, vatandaşların yaşadığı ülkedeki elçilik ve konsolosluklara haftalar öncesinden sandık koymak. Elektronik yöntemle veya mektupla oy kullanırmak da çözümler arasında.

Bizde de bazı çabalar olmadı değil. Mesela 1987'deki değişiklikle hiç değilse gümrük kapılarında oy verme imkânı tanındı. 1995'te Anayasa'ya, 'Yurtdışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler' ifadesi eklendi ama pratikte bir şey değişmedi. Ocak 2008'de kabul edilen bir yasayla, gümrük kapılarına ilaveten yurtdışı temsilciliklerimizde sandık kurulması, mektupla ve elektronik ortamda oy verilebilmesi yöntemlerine imkân tanındı. Nerede hangi yöntemin uygulanacağı, Yüksek Seçim Kurulu'na bırakıldı. CHP'nin itirazı üzerine Anayasa Mahkemesi aynı yıl mayıs ayında mektup seçeneğini iptal etti. Peki diğer yöntemler, mesela yurtdışındaki temsilciliklerde oy kullanma hakkı neden uygulanmıyor?

YSK'dan bir yetkilinin Bugün Gazetesi'ne yaptığı açıklamaya göre, sorunun kaynağı en fazla Türk vatandaşın yaşadığı Almanya. Yetkili şöyle diyor: "Almanya dışındaki ülkeler, konsolosluklarımızda sandık kurulmasına izin verdi. Ama Almanya, 1 milyon 300 bin gurbetçinin 13 noktada ve 37 sandıkta oy kullanmasına önce izin verdi, ancak yaklaşık 1 ay sürecek seçimler için güvenlik garantisi vermedi. Biz de Almanya'da yapmayıp diğer ülkelerde yapmamız eşitlik ilkesine aykırı olur, diye hiçbirinde yapmadık."

Sonuçta ne oldu? Referandumda oy kullanmak isteyen yurtdışındaki vatandaşlarımızın çektiği çileyi ve gümrüklerde bugünkü Türkiye'ye yakışmayan manzarayı hep beraber izledik. Yurtdışı seçmen kütüğüne kayıtlı 2 milyon 556 bin seçmenden sadece 196 bini oy kullanabildi. Bunlar, YSK'nın önlerine koyduğu bütün engelleri aşabilen yüzde 8'lik sabırlı azınlık.

Çünkü YSK, oy kullanmak için öncelikle yurtdışı seçmen kütüğüne kayıt şartı arıyor. Bu varsa Türk pasaportunun yanında bulunması şart. Çifte vatandaş, nüfus cüzdanıyla oyunu kullanamıyor. Elinde yeni çipli pasaport olanlar da oy kullanamıyor; çünkü bunlarda 'oyunu kullanmıştır' ibaresi yazılacak yer yok. Her havalimanında oy kullanmak da yok. Bu şartları tamamlayanlar da sandık başına geldiğinde elektriklerin kesilmemiş ve YSK sistemlerinin çalışıyor olması lazım. Havalimanında bu süreci takip eden muhabirimiz, 10 kişiden altısının bu nedenlerle oyunu kullanamadığını söylüyordu.

Referandumdan önce gazetemizi ziyaret ederek yayın toplantısına katılan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile birçok konunun yanı sıra bu çileyi de konuştuk. Sorunu çözmeye çalıştıklarını söyledi. Pratik güçlüklerden söz etti, mesela Almanya'da 300 bin vatandaşa hitap eden bir konsoloslukta bu işin nasıl yapılacağı gibi. Almanya'nın güvenlikle ilgili kaygılarına değindi.

Reform İzleme Grubu toplantısının yapıldığı cuma günü Dolmabahçe Sarayı'nda düzenlenen kokteylde, Almanya ve diğer birkaç Avrupa ülkesinin elçisiyle aynı masaya denk gelince, neden çözüme engel olduklarını sorma imkânı çıktı. Cevapları olumsuz değildi. Hemen hepsi, "Burada bizim vatandaşlarımızın yararlandığı haktan, Avrupa'daki Türkler neden yararlanmasın?" diyordu. Alman Büyükelçi Eckart Cuntz'a, YSK'ya atfedilen görüşü ve Davutoğlu'nun söylediklerini hatırlatarak ülkesinin bu konuda sıkıntısı olup olmadığını sordum. Büyükelçi, Almanya'daki Türklerin Alman vatandaşlığına geçip Alman siyasetinde daha aktif olmasını tercih ettiğini, ama mektupla veya konsolosluklarda oy kullanılmasına bir itirazlarının olmadığını ifade etti.

Tablo böyle. Bakalım, hükümet ve YSK önümüzdeki seçimde bu ayıbı temizleyebilecek mi?

a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kiliseyi korumaktan cami yakmaya?

Abdülhamit Bilici 2010.09.25

Danimarka'daki bir lisenin bütün öğretmenleri birkaç gündür İstanbul'da. Son dönemde Peygamber'imize hakaret eden karikatürlerle gündeme gelen bu ülkenin öğretmenleri, 'evrensel duyarlılık' programı çerçevesinde buradalar.

Amaç, farklı bir kültürü yerinde incelemek, Türk toplumunu ve değerlerini tanımak. Bu amaçla İstanbul'daki okulları ziyaret ediyor; öğretmenlerle, gazetecilerle, din adamlarıyla konuşuyorlar.

Cuma sabahı bu öğretmenlerle 1 buçuk saat beraberdik. Onlara, siyasetten ekonomiye değişen Türkiye'yi tarihî bir perspektifle anlatmaya çalıştım. Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye uyguladığı çifte standarttan, Avrupa ülkelerinde giderek dozu artan Müslüman karşıtlığından söz ettim. Küreselleşen dünyada şablonların ve stereotiplerin dışına çıkmamanın zorunluluk haline geldiğini, ama Avrupa'nın bu konuda iyi sınav vermediğini konuştuk.

Bu yeni döneme girerken, Türkiye birçok Avrupa ülkesinden daha avantajlıydı. Belki 200 yıldan fazla bir zamandır Batı kültürüyle haşır neşirdik. Gazali veya Ebussuud Efendi'den çok Eflatun veya Kant'ı biliyorduk. Daha önemlisi, birçok din ve kültürün asırlardır bir arada yaşadığı İstanbul, Mardin ve Antakya gibi şehirlerimiz vardı. İsviçre'deki minare referandumu, birçok kentte süren ezan tartışması, Avrupa'nın limitlerini gösteriyordu. Sıra sorulara geldi: "Bir arada yaşama kültürü açısından sahip olduğunuz artıları anlattınız. Peki sizin Avrupa'ya, Hristiyanlığa dair şablonlarınız, stereotipleriniz nedir?"

Keşke "bu hastalıklardan uzağız" diyebilseydim. İstanbul, cami, kilise ve sinagoglarıyla bir arada yaşama kültürünün sembolüydü. Ama bugün üzerinde yaşayan bizler ve daha önemlisi milletin çoğunluğuyla da kavgalı olan siyasi ideoloji için aynı şeyi söylemek mümkün müydü? Eski MGK Genel Sekreteri Sabri Yirmibeşoğlu'nun "Kıbrıs'ta cami yaktık" acı itirafı hemen birçok gazetemizin manşetine yerleşmişken, yine aynı zata atfedilen 6-7 Eylül olaylarının Özel Harp operasyonu olduğu açıklaması hafızalardayken, Hrant Dink'in ve başka gayrimüslim isimler katledilip adına 'operasyon' denirken veya son 80-90 yılda İstanbul'daki Rum sayısı yüz binden üç-beş bine gerilerken çok kültürlülükten, engin hoşgörümüzden söz etmek mezarla iftihar etmek olmayacak mıydı?

Bu dışlayıcı, ötekileştirici kültür de Avrupa'dan, Batı'dan gelmişti. Bunu not etmeyi unutmadım. Ama biz de büyük çoğunluğumuz itibarıyla bu dar bakışın etkisi altına girmiştik. O kadar ki, yıkıntılar, hoşgörüsüzlük örnekleri ve yer yer kimi paşalarımızın yaptığı itiraflar arasından dünkü bizi tanımak için çok büyük gayret etmemiz gerekiyordu. Özel Harp Dairesi'nin eski başkanlarından emekli Orgeneral Sabri Yirmibeşoğlu'nun Habertürk'e söyledikleri, dünden ne kadar koptuğumuzun yeni bir vesikasıydı. Yirmibeşoğlu şöyle diyordu: "Halkın mukavemetini artırmak için düşman yapmış gibi bazı değerlere sabotaj yapılır. Mesela bir cami yakılır. Kıbrıs'ta biz bunu yaptık. Bir cami yaktık."

Bize ne olmuştu da tarihimize ters bu anlayış içimize sızmıştı? Asla mazur gösterilemez ama diyelim ki Kıbrıs'taki cami, düşmana karşı verilen bir psikolojik savaş mantığı içinde yakıldı. Ama aynı zihniyet, kısa süre önce Balyoz darbe planında, Fatih ve Beyazıt camilerini bombalamayı planlamamış mıydı? Halbuki ecdadımız

camiler bir yana, kiliseye, sinagoga en küçük saygısızlığa karşıydı. Daha önce paylaştığımız bir belgeyi hatırlamakta fayda var:

Başbakanlık Devlet Arşivleri'nin yayınladığı 'Osmanlı Yönetiminde Makedonya' adlı kitaptaki bu belgeye göre, Üsküplü bir Yahudi olan Yako, 1 Ağustos 1870'te, Tahtakale Çarşısı'ndaki dükkânda içki satmak için mutasarrıflığa dilekçe yazıyor. Dilekçe, hemen ertesi gün, 'tarafsızca' incelenmesi için belediye meclisine sevk ediliyor. Meclis, 6 gün içinde cevap veriyor: 'Önerilen mekânda sakınca yok. Ancak dükkân, kilisenin kapısına baktığından, bir de Liva İdare Meclisi'nin görüşünü almayı uygun buluyoruz.' Liva Meclisi ise 10 Ağustos'ta olumsuz kararını şu gerekçeyle açıklıyor: Dükkânın kilise kapısının karşısında yer alması ve insanların sürekli geçtiği bu mekânda içki satma ve kullanmanın sakıncalarından emin olunamayacağı için...

Sahi, bir kiliseye bu denli hürmetle bakan bir maziden camileri yakan, hatta bombalamayı planlayan bir anlayış nasıl çıktı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kürtçe ve anadilde Avrupa kriterleri!

Abdülhamit Bilici 2010.09.29

Büyük beklentilerle başlayan ve maalesef Habur kazasıyla sekteye uğrayan demokratik açılım için umutlar yine yeşermiş durumda.

Dile kolay, bir yönüyle 30, bir yönüyle 85 yıllık, çok büyük acılara ve devasa maddi kayıplara yol açmış bir problemin çözümünden bahsediyoruz. Bu badireyi atlatmanın ülkemize kazandıracaklarını düşününce, çözüme dair en küçük ihtimal bile insanı heyecanlandırıyor.

Şems'e hasret içinde yanan Mevlânâ'nın meşhur serzenişi gibi hislerimiz. Can yoldaşı Şems'i kaybeden Mevlânâ, Tebriz sokaklarında deli divane şekilde onu ararken, yalancılığı ile ünlü biri onu gördüğünü söyleyerek yerini tarif eder. Çok çok sevinen Mevlânâ hemen kıymetli cübbesini müjdeyi verene hediye eder. Oradaki biri, "Ne yaptın, o yalancının tekidir?" deyince Mevlânâ, "Ben cübbemi onun yalanına verdim, doğru söylediğini bilsem, canımı veririm." der. Hangimiz, bu problemin ortadan kalkma ihtimali karşısında aynı coşkuyu hissetmeyiz? Diyarbakır temsilcimiz Aziz İstegün, pazartesi günü bölgedeki hissiyatı anlatırken, her yerde umut rüzgârı estiğini söylüyordu.

Ankara'da, Diyarbakır'da, İmralı'da, Kandil'de, Şam'da, Tahran'da, Avrupa'da, Amerika'da yapılan temaslar bu trafiğin sadece kamuoyuna yansıyan kısmı. Perde arkasında kim bilir neler konuşuluyor? Tabii, umutlar bu kadar yükselince ve yıllardır çözüm çabalarının kaç kez nasıl acımasızca baltalandığını düşününce, insan endişe de duymuyor değil. Allah korusun, süreç birileri tarafından yine sabote edilirse, doğacak bir hayal kırıklığını daha nasıl aşarız? Bu noktada kendime yaptığım telkin şöyle: Umudu koru, soğukkanlılığı elden bırakma.

Aslında önümüzdeki probleme bu açıdan bakınca, karşımıza iki temel konu çıkıyor: Dağ ve diğeri dil. 12 Eylül darbesinin yol açtığı insanlık dışı şartlara tepki olarak dağa çıkanlar ve geçen çeyrek asırda terörü adeta iş edinen insanlar oradan nasıl indirilip topluma kazandırılacak? Eski Diyarbakır milletvekili Mesut Değer'in itiraf ettiği gibi, şayet 1980'lerin sonunda bu problemin çözümü adına CHP'nin Kürt raporunda dile getirilen sorunların büyük bir çoğunluğu çözülmüşse, bugün dağda kalmanın, şiddeti sürdürmenin anlamı kalmamış demektir. Elbette problemler ve talepler olabilir; ama 12 Eylül Anayasası'nın sil baştan yenileneceği ve AB ile üyelik müzakereleri yapan bir Türkiye'de artık bu işleri konuşarak çözemez miyiz?

İkinci temel konu olan dil meselesinde ciddi bir tartışma başladı bile. Başbakan Erdoğan, önce Ankara'da partisinin il başkanları toplantısında, sonra Dolmabahçe'deki medya buluşmasında söyledikleriyle dil konusunda kendi duruşunu ortaya koydu. Ankara'da şöyle dedi: "Anadilde nerede isterseniz orada kurslarını açabilirsiniz ama bizden resmi olarak anadilde eğitim beklemeyin. Türkiye'nin resmi dili Türkçedir. Üniversitelerde anadilde eğitim bölümleri açıldı. Anadilde eğitime gitmenin ülkeyi bölmeye yönelik bir girişim olduğunu söylüyoruz."

Medya yöneticileri olarak katıldığımız Dolmabahçe'de de bu yaklaşımı korudu. Devlet televizyonunda Kürtçe yayından üniversitelerdeki Kürtçe bölümlerine dille ilgili yasakların her alanda kaldırıldığını hatırlattıktan sonra, Kürtçe dışında da etnik dillerin bulunduğunu, hepsinde anadilde eğitim vermenin imkânsızlığını ve bunun birliğimize zarar vereceğini söyledi. Ayrıca Almanya'daki Türkler örneğinde olduğu gibi azınlık olarak anadili öğrenme talebiyle, anadilde eğitim talebinin karıştırılmaması gerektiğini, birincinin Avrupa Birliği yasalarından kaynaklanan bir hak ve zorunluluk olduğunu dile getirdi.

Beğenilsin veya beğenilmesin, Erdoğan'ın konuya yaklaşımını açıklaması olumlu. Anadilin öğrenilmesi, geliştirilmesi ve her alanda kullanılmasına sıcak, ama fen veya matematiğin Kürtçe anlatılması anlamında anadilde eğitime soğuk. Diyarbakırlı bir CHP'li olan Değer'in bu konudaki önerisi de çok farklı değil. O, Kürtçenin ilköğretimde seçmeli ders olabileceğini ve anadilde eğitimin yükseköğretimde yapılabileceğini söylüyor. AB'nin anadilde eğitimi nasıl düzenlediği de bize ışık tutabilir. Yer kalmadığı için Avrupa'nın bu soruna nasıl çözümler bulunduğunu haftaya ele alalım. Herkes fikrini söylesin, makul bir noktada çözüm bulunur. Bunun için kana ve kavgaya gerek var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Anadilde eğitim için Kürtler ne diyor? (2)

Abdülhamit Bilici 2010.10.02

Van- Son yazıda, anadilde eğitim konusunda iktidarın ve muhalefetin fikirlerine değinmiş; Avrupa Birliği ülkelerinde anadilde eğitim konusuna nasıl çözümler bulunduğunu ele alma sözü vermiştim.

Bu sözümleri yerine getireceğim. Ama daha önce bu tartışmanın birinci dereceden muhataplarının konuyla ilgili hissiyatını aktaracağım. Çünkü yazının gazetede yayımlandığı çarşamba günü, Zaman'ın abone kampanyasına destek vermek ve bu çerçevede okurlarla buluşmak için Van'daydım. 100. Yıl Üniversitesi'nden akademisyenlerle, Van Valisi Münir Karaloğlu, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Zahir Kandaşoğlu, işadamları, gazeteciler, öğretmenler ve birçok vatandaşla konuşma imkânım oldu. Doğal olarak insanlar, 12 Eylül referandumundan demokratik açılımda yeniden yeşeren umutlara, Ergenekon davasının gidişatından Hanefi Avcı olayına birçok meseleyi merak ediyor. Bu konularda düşüncelerimi paylaşırken, fırsat buldukça ben de konuştuğum insanların dil konusundaki tartışmaya dair fikirlerini öğrenmeye çalıştım.

Elbette daha uzun zaman ayırıp, daha fazla kişiyle konuşmak daha doğru olur. Ancak kısa sürede ortaya çıkan fotoğraf şöyle tarif edilebilir. Bir kere, kesinleşmiş, ortak kanaat haline gelmiş, çerçevesi belirlenmiş anadilde eğitim diye bir talep yok. 21. yüzyılda yaşıyoruz, elbette hakkımız diyen Kürt kökenli insanımız da var; fenin, matematiğin Kürtçe öğretilmesi anlamıyla anadilde eğitimin bölge insanının geleceğini bölgeyle sınırlayacağını düşünen de var. "Elbette Kürtçe anadilde eğitim istiyoruz." diyen bir vatandaşımıza, böyle bir

talebin gerçekleşmesinin zorluklarını, doğuracağı dezavantajları ve başka etnik grupların da benzer taleplerini karşılamının zorunluluk haline geleceğini söyleyince, baştaki ısrarından vazgeçtiğini gördüm.

Konuştüğüm birkaç kişiye, Milli Eğitim'in kontrolünde, eğitimin baştan sona Kürtçe olduğu özel okulların açılmasının dil talebini karşılayıp karşılamayacağını sordum. Bunun, çok makul, parlak bir öneri olduğunu söyleyenler olduğu gibi, bu okulları kurmaya kimin gücünün yeteceğini, hangi velinin çocuğunun böyle bir okulda okutmak isteyeceğini soranlar da oldu.

Milli Eğitim'in müfredata, belli sınıflardan sonra seçmeli Kürtçe dersleri koyması fikrine itiraz eden kimseye rastlamadım. Sadece bir vatandaşımız şöyle dedi: "Burada insanlar zaten Kürtçe biliyor. Neden böyle bir ders almaya ihtiyaç hissedilsin ki." Devlet yetkilileri arasında seçmeli Kürtçe önerisine yaklaşım sıcaktı. Ama gördüğüm kadarıyla bölgede, Kürtçe talepleri kadar, Türkçenin öğretilmesi ve Türkçe bilmeden ilkokula başlayan miniklerin akademik başarısıyla ilgili de ciddi sorunlar var. Valinin söylediğine göre, son yıllardaki bütün çabalara rağmen okulöncesi eğitim hâlâ yüzde 25 seviyesinde. Birçok öğrenci, Türkçe verilen bir eğitime bu dili bilmeden başlıyor. Ayrıca tespitlere göre 100 binin üzerinde Türkçe okuryazarlığı olmayan vatandaşımız var sadece Van'da.

İnsanlarla iç içe olduğu ve bildiği birazcık Kürtçeyle yer yer konuştuğu için sempatiyle karşılanan valinin bir hastane ziyaretinde yaşadığı tablo sıkıntının boyutunu anlatıyor: Hastaların odasına gidip hal hatır soruyor. Hiçbir tepki almayınca şaşırarak yanındakilere dönüyor. Sonra yanındakiler, valinin geçmiş olsun dileklerini ilettiğini Türkçe söyleyince, hastalar dertlerini anlatmaya başlıyor. İnsanların dile getirdiği temel sorun işsizlik ve geçim sıkıntısı. Bunu aşmanın en kestirme yolu olarak da eğitim görülüyor. Vanlılar, hemşehrileri eski Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik'in eğitim alanında yaptıklarına minnettarlar, ama hâlâ çok ihtiyaç var. Devlet ve özel kurumlar bu alanda ne kadar eğilse değer. Kolej ve dershaneler dışında eğitim gönüllüleri 30'dan fazla okuma salonuyla öğrencilere ücretsiz kurs imkânı sunuyor. Sadece bölge dışından değil, maddi imkânı olan bölge insanının da bu projeye sahip çıkması sevindirici. Son okuma salonu, işadamı da olan Ticaret Odası Başkanı Zahir Bey'in katkısıyla açılmış.

Anadil konusunda, insanların ortak beklentisi aslında çok basit ve insani: Dillerine, kendilerine saygı duyulması. Yıllarca yürütölen inkâr, yok saymaya, aşağılamaya dayalı yanlış siyasetten sonra bu da en tabii hakları. Anadil konusundaki taleplerin nasıl karşılanacağı konusunda bölge insanı esnek. Makul bir çerçevede konuşarak bu sorunu aşmak mümkün görünüyor. Bu yüzden daha baştan yasağcı bir tavırla ortaya çıkmak sevimsiz ve yersiz. Maalesef, bu konudaki AB kriterleri yine sonraki yazıya kaldı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Clinton'ın, güldüren Türkiye tespiti

Abdülhamit Bilici 2010.10.06

Pazar günü Avrupa Birliği ile müzakere sürecinin 5. yılıydı. Bu vesileyle Avrupa'nın Türkiye'ye uyguladığı çifte standardı bir daha hatırladık.

Bizimle aynı tarihte müzakereye başlayan Hırvatistan ile Türkiye'nin aldığı mesafeyi karşılaştırmak her şeyi anlatıyor. Hırvatistan, 5 yılda toplam 35 müzakere başlığından 22'sini kapatmış. Aynı sürede Türkiye'nin müzakeresini tamamladığı başlık sayısı 1. Hırvatistan, tüm müzakere başlıklarını açtırırken, Türkiye'nin açtırabildiği başlık sayısı 13.

Avrupa, böyle davrandığı için Türkiye çok şey mi kaybetti, hayır. Aksine, onlar krizden krize sürüklenirken, Türkiye ekonomiden siyasete her alanda büyük mesafe alıyor. Küresel krizde Türkiye'nin performansı, AB'den çok iyiydi. Birlik'e yeni giren birçok ülke, IMF'lik olurken Türkiye bu dönemde IMF'den kurtuldu.

İki taraf arasındaki bu fark, ilişkilerdeki sorunları bilenler için espri konusu olmaya bile başladı. Bilgi Üniversitesi için İstanbul'a gelen Bill Clinton, Avrupa başkentlerinde lehimize lobi yapan biri. Konferansta sarf ettiği şu sözler herkesi güldürdü: "Depremden sonra geldiğimde, 6 yıldır AB'yi Türkiye'nin üyelik sürecini hızlandırması için iknaya çalışıyordum. İdam cezası, Kürt meselesi, kültürel farklılıklar ve göç endişesi gibi engeller olduğunu biliyordum. Ama bugünkü hızıyla gelişmeye devam ederseniz, o fakir Avrupalıların ülkenize göç etmesinden bu kez siz endişe edeceksiniz."

Bu yüzden AB'nin Türkiye için bugün taşıdığı anlam, 10 sene öncesinden farklı. 10 sene önce AB, reformların yegane dinamosuydu ve bu sayede çok adım atıldı. Ama bugün Türkiye, daha köklü reformları iç dinamizmiyle yapıyor. Ergenekon gibi yapılarla hesaplaşma ve 12 Eylül Anayasası'nda yapılan değişikliğin, AB sürecinin en alt düzeye indiği 2006 sonrasında gerçekleşmesi manidar.

Kuşkusuz, reform sürecinin başlamasında AB'nin katkısını ve ABD'den farklı olarak sergilediği açık demokratik duruşu unutmuyor değiliz. İşte bu yüzden daha önce ele alma sözü verdiğim anadille ilgili sorunlara çözüm ararken, Avrupa pratiğinden yararlanabiliriz. Birebir kopyalamak için değil, ama referans çerçevesi olarak.

Bu konuda Avrupa pratiğine ışık tutan iki uluslararası belgeye de Türkiye taraf değil. Biri, Avrupa Konseyi Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesi. Bu belge, ulusal azınlığa mensup bir kişinin kendi dilini öğrenmeye hakkı olduğunu belirtiyor. Yeterli istek varsa, devletlerin eğitim sistemleri çerçevesinde her bireye kendi dilini öğrenme ya da kendi dilinde eğitim alma imkânını vermesini öngörüyor.

Diğer belge, Avrupa Konseyi Azınlık Dilleri Şartı. Buna taraf ülkeler üç yoldan birini seçebilir: 1- Eğitimi azınlık dilinde verebilir; 2- Eğitimin önemli bir kısmını azınlık dilinde verilebilir. 3- Müfredatın bir parçası olarak azınlık dilini öğretebilir. Bu tercih, resmî dilin öğretilmesini engellemez. İki sözleşme de anadilin öğretimi ile anadilde eğitimi ayırıyor ve tercihi devlete bırakıyor.

Siyasi model olarak Türkiye'ye benzeyen Fransa, Azınlık Dilleri Şartı'nı imzalamış, ama bunun ulusal azınlıkların tanındığı anlamına gelmediği çekincesini koymuş. TBMM Araştırma Merkezi'nin çalışmasına göre, Brötanca tek bir televizyon kanalı mevcut. Diğer bölgesel dillerde günlük 40 dakikalık radyo yayını yapılabilir. Yerel diller anaokulundan üniversiteye kadar resmî ve özel okullarda öğretiliyor. Brötanca, Baskça, Katalanca, Oksitanca ve Korsikaca seçmeli ders olarak okutuluyor.

Çoğulculuğu esas alan İngiltere, iki anlaşmaya da taraf. Etnik, dinî ve kültürel azınlıkların haklarını düzenleyen bir kanun yok. Etnik ve kültürel azınlıkların kendi dillerinde yayın yapma ve özel okul açma hakkı mevcut. Son dönemde sıkça atıf yapılan Bulgaristan, Çerçeve Sözleşme'ye taraf, ama Azınlık Dilleri Şartı'nı imzalamış değil. Anayasaya göre, anadilleri Bulgarca olmayanların dillerini kullanma ve öğrenme hakkı var. Uygulamaya nasıl yansıdığı ise Eğitim Planı Yasası'nın 15. maddesinde: "Anadili Bulgarca olmayan öğrenciler anadillerini zorunlu eğitim sürecinde, zorunlu seçmeli hazırlık çerçevesi içerisinde okuyabilir." Kısaca, her ülkenin kendi şartlarına göre bir modeli var; biz de demokratik bir ortamda kendi çözümümüzü buluruz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Protokol ayıbına sabrettim'

Birçok güzelliğimiz gibi, çelişkilerimiz de sınırların dışından daha iyi görünüyor. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi kürsüsündeki Hayrünnisa Gül fotoğrafı, herhalde bu çelişkili halimizi gösteren en çarpıcı kareydi.

Cumhurbaşkanı Gül'ün eşi, 47 ülkenin üye olduğu bu platformda ilk kez konuşan first lady oldu. Konuşmanın içeriği ultra apolitikti. Milletvekili Lokman Ayva'nın hazırladığı, engelli çocukların eğitim haklarıyla ilgili raporun müzakeresi yapılırken, Hayrünnisa Hanım da öncülük ettiği "Eğitim her engeli aşar" girişimine dair tecrübelerini paylaştı. Tamamen siyaset dışı bir konu. Ama arka plana biraz bakınca, Avrupa Konseyi'ndeki Hayrünnisa Gül fotoğrafının taşıdığı siyasî anlamları görmemek imkânsızdı.

Avrupa'nın demokrasi okulu olarak bilinen Avrupa Konseyi, Hanımefendi'nin yabancıları olmadığı bir platformdu. Önce, 10 yıl boyunca bu çatı altında Türkiye'yi temsil eden Abdullah Gül'ün eşi sıfatıyla burayı tanıdı. Oğlu Mehmet daha 3 aylık bebekken, sosyal faaliyetlere katılmış; birçok dost edinmişti. Strasbourg'a doğru uçarken, "Heyecan var mı?" sorumuza verdiği cevap bu aşinalığı gösteriyordu: "Hiç yadırgamıyorum, çok alışık olduğum için evimde hissediyorum."

Bayan Gül'ün konseyle ikinci teması, başörtüsü mağduriyeti nedeniyle bu örgüte bağlı AİHM'ye açtığı davaydı. Gerçi eşi Dışişleri bakanı olunca bu davayı geri çekmek zorunda kalmıştı ama 8 yıllık AK Parti iktidarında sorun çözülemediği gibi bu yüzden yaşadığı sorunlar hiç eksik olmamıştı. 2007'deki Köşk krizinin odağında başörtüsü nedeniyle kendisi vardı. Türkiye Cumhuriyeti'nin nasıl başörtülü bir first lady'si olabilirdi?

Detaylarını bildiğiniz muhtıra ve seçimlerin ardından nihayet Gül Köşk'e çıktı; ama başörtüsü sorunu Hayrünnisa Hanım'ın peşini bırakmadı. Esenboğa'daki cumhurbaşkanı karşılama töreninde, o zaman Ankara Garnizon Komutanı Korgeneral Aslan Güner'in Hayrünnisa Hanım'la karşılaşmamak için protokol sırasını terk etmesi, First Lady'nin yaşadığı dramın sadece bir örneğiydi. Bu insanlık dışı skandal karşısında neler hissettiğini sordum. Fazla açılmadı, şu kadarını söyledi: "Bunları dile getirmek bile beni rahatsız ediyor. Hoş değil, artık bunları geride bırakalım. Artık çok yorulduk, çok enerji kaybettik. Ben dile getirmedim. İçeride her şeye sabrettim. Dile getirsem ne kazanacağım. Buna sabredersem, ileride Türkiye için faydalı olacaksa, o zaman sabrederim."

Ülkemizde Meclis'e girmesine bile izin verilmeyen başörtülü birinin, Avrupa Konseyi kürsüsünde konuşması acı bir çelişkimiz değil mi? Demokrasi açısından hâlâ ciddi sorunları olan bir ülkenin vatandaşı olan Mevlüt Çavuşoğlu'nun AKPM'nin başkanı olması da normalleşme sancısı çeken ülkemizin başka bir çelişkisi değil mi? Bu arada, Bakanlar Komitesi'nin başkanlığı da kasımda Türkiye'ye geçiyor.

Hayrünnisa Hanım'la diğer dış gezilerini de konuştuk. Ziyaretler içinde en çok Irak'tan etkilenmiş. Bağdat gezisini şöyle anlattı: "Abdullah Bey, 'Gelir misin?' diye sorunca, hemen 'evet' dedim. Onlara moral vereceğini düşündüm. Talabani'nin eşi 'İlk misafirimsiniz. Çok cesur kadınsınız.' dedi. Irak'a giden ilk first lady idim. Bombaların altındasınız. Gece uyuyamadık. Kadere inanıyoruz, korkmadım ama gece sık sık uykudan uyandığımda 'neredeyim' dedim. Sonra orada yaşayan çocukları düşündüm. Orada çocuk olmak ister misiniz? Çocuk hastanesine gitmek istedim. Güvenlik açısından uygun görülmedi. Doktorları gelip destek istedi. 'Doktorlarınızı eğitim için Türkiye'ye gönderin.' dedim. 'Gönderemeyiz, giderlerse geri gelmezler.' dediler. Oradan çok üzgün döndüm."

Bayan gazeteciler Hanımefendi'nin parmağındaki Ermeni usta Sevan Bıçakçı'nın İstanbul motifli yüzüğüne dikkat çekince, First Lady bundan anlamlı bir mesaj çıkardı: "Bizde sanatkarlar hep Rum'dur, Ermeni'dir. Sevan'ı dünyada tanımayan yok. Özellikle yurtdışına giderken takmaya özen gösteriyorum. Bu bizim çeşitliliğimiz, güzelliğimiz."

Bunun üzerine ben de farklılıklara saygı konusunda bir öneride bulundum. Her ilde şehit ailelerini, çocuk yuvalarını ziyaret ettiği gibi, Hanımefendi hayat tarzı endişesi taşıyan ailelere de gidebilir miydi? Cevabı şöyle oldu: "Bunu hiç anlayamıyorum. Nasıl böyle bir duyguya kapılıyor insanlar? Yanlış bir duygu. Empati yapmalıyız. Kimse kimsenin hayat tarzına karışamaz. Herkesin özeli var."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Zoraki diplomat'a erken veda

Abdülhamit Bilici 2010.10.13

Yeni görev yeri olan Ankara'ya adım attığı ilk gün, onun sıradan bir performansla gününü dolduracak biri olmadığı belli olmuştu. Çünkü daha kolileri açıp, eşyalarını yerleştirmeden bir gazeteciye röportaj için randevu vermişti.

Bu görüşme, kendi ülkesi kadar sevdiği ve Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in özel isteğiyle ilişkileri en üst düzeye çıkarmak için geldiği Türkiye'deki ilk temasıydı. Bu görüşme, mesleğine gönülden bağlı, Rusça, Arapça, İngilizce ve Farsça bilen, 12 yıldır normal bir tatil için ülkesine dönmeden önemli başkentlerde elçilik yapan ve görev yaptığı yerlerdeki başarısından dolayı şeref madalyasıyla ödüllendirilen Büyükelçi Bagdad Amreyev için olduğu kadar, onunla görüşen bu satırların yazarı için de önemliydi. Zira Temmuz 2008'de Cihan Haber Ajansı'nda başladığı yeni görevinde yapacağı ilk iş olacaktı.

Nitekim bu iki ilk adım, önemli bir dostluğun da anahtarı oldu. Birçok Asya ülkesinin büyükelçisi gibi, elçilik duvarlarının arkasına saklanıp, başkalarının onunla tanışmasını beklemeye tahammülü yoktu. Batılı ülkelerde görmeye alıştığımız, proaktif, sosyal ve inadına çalışan diplomat tipine giriyordu. Bu çarpıcı özelliklerini ele aldığım 12 Temmuz 2008 tarihli yazı, 'Zoraki diplomat' başlığını taşıyordu. ABD'de veya Rusya'da değil, Tacikistan'da okumuştum. Asil bir aileden gelmiyordu. Memleketinden büyük küçük herkesle kaynaşıyor. Gençlere bir köylü çocuğu olduğunu hatırlatarak, isterlerse başaracaklarını söylüyordu. Göreve başladığı ilk gün kafasındaki hedefler netti: Türkiye-Kazakistan ilişkilerini maksimum düzeye çıkarmak; dağınık vaziyetteki Türk cumhuriyetlerinin bir örgüt etrafında buluşmasını sağlamak.

2 yıl sonra dönüp geriye baktığımda, iki hedefi de büyük oranda gerçekleştirdiğini görüyorum. Kendinden önceki 5 yılda Türkiye ve Kazakistan devlet başkanları sadece bir kez resmî görüşmüşken, Bagdad Bey döneminde iki ülke lideri arasındaki görüşme sayısı 7. Kazakistan'ı derinden vuran ekonomik krize rağmen iki ülke arasındaki ticaret 1 milyar dolar artarak 3,2 milyar dolara ulaşmış. TUSKON'un da desteğiyle organize ettiği 3 iş forumunda yaklaşık yarım milyar dolarlık işbirliği anlaşması yapılmasına vesile olmuş. İzmir ve Konya'da fahri konsolosluklar açmış. Hakan Şükür'den Ahmet Çalık'a birçok önemli isimle sıkı dostluk kurmuş. Amreyev, bir ay önce ikinci hedefinin de gerçekleştiğini gördü. Zira, İstanbul'da bir araya gelen Türk cumhuriyetlerinin liderleri imza attıkları deklarasyonla resmen Türk Konseyi'ni kurmuş oldular.

"Bir büyükelçinin bu kadar büyük işte payı ne olur ki?" diye aklınızdan geçiyor olabilir. Ama sürecin baştan sonra şahidi olan biri olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki; kendisiyle yaptığımız ilk röportajda ortaya koyduğu vizyondan Nahçıvan'daki 9. Türkçe Konuşan Ülkeler Toplantısı'na, oradan İstanbul'daki Türk Konseyi zirvesine gelişmeleri adım adım Bagdad Bey vasıtasıyla izlemek mümkündü. Çünkü kulis olarak paylaştığı sırların kısa sürede hayata geçtiği görülüyordu.

Galiba bu işin sırrı, projenin Türkiye ile birlikte başmimarı olan Kazak lider Nazarbayev'in, Bagdad Bey'i bu iş için görevlendirmiş olmasında saklı. Bu süreçte, sessiz ve derinden çok kritik bir rol oynayan Cumhurbaşkanı

Gül'ün şu sözleri de bunu doğruluyordu: "Nazarbayev'in girişimiyle 17 yıldır hayalini kurduğumuz Türk Konseyi kurulmuştur. Bu, kuşkusuz Türk dünyasını birleştirmede anahtar bir unsurdur ve Cumhurbaşkanı Nazarbayev'in eseridir. Biz kendisini Türk dünyasının aksakalı ve lideri kabul etmekteyiz."

Ancak Bagdad Amreyev gibiler için hedefe varınca, başka bir hedef için yola çıkmak mukadderdi. Nitekim o da bu kez Hazar'dan kaynaklanan sorunları çözmek için dünya gündeminin bir numaralı gündemi olan İran'a gidiyor. Ancak Amreyev'in bayrağı devrettiği isim de çok önemli bir isim. Ülkesinde en son milli eğitim bakanı olarak görev yapan Janseyit Tuymabayev, İstanbul'da başkonsolosluk yapmış, Türkiye'yi iyi tanıyan biri. Ankara'da bakan düzeyinde bir ismin atanması, ilişkilere verilen önemin göstergesi. Bakalım yeni büyükelçi, 10 yıl aradan sonra 55 ülkenin üyesi olduğu AGİT Zirvesi'ne ev sahipliği yapmaya hazırlanan Kazakistan ile Türkiye ilişkilerini hangi yeni ufuklara taşıyacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan - Kılıçdaroğlu farkı?

Abdülhamit Bilici 2010.10.16

İktidar ve anamuhalefetin medya ile buluşma toplantıları, iki siyasi çizgiye dair ipuçlarıyla doluydu. Bir yanda İstanbul'da yıldızı parlayan, şiir okuduğu için hapse düşen, manşetlerle savaşa savaşa iktidara tırmanan, 8 yıldır hiç seçim kaybetmeden merkeze yerleşen AK Parti lideri ve Başbakan Erdoğan.

Diğer yanda, rejimin en büyük çelişkilerini barındıran bir grubun içinde doğup bürokraside yükselen, siyasete girip manşetlerin desteğiyle İstanbul'da başkanlık yarışına giren, seçimi kaybetse de halktan kopuk CHP'li tipinden uzak görüldüğü ölçüde sempati kazanarak partisinde öne çıkan, kaset skandalı sonucu bir anda anamuhalefet lideri olan Kılıçdaroğlu.

İkisi de sistemle sorunlu çevreden gelen iki insanın hikayesi, nefret ve sempatinin ötesinde yan yana getirilse, Türkiye'nin farklı gerçekliklerine dair ne çok şey öğreniriz. Keşke, ama onu burada yapmak zor. Bu yüzden sadece iki toplantının, ev sahibi parti ve liderleri hakkında ne fikir verdiğine değinip, son toplantıdan çıkardığım sonucu paylaştığım.

12 Eylül'den galip çıkan taraf ve Başbakan olması nedeniyle Erdoğan daha avantajlıydı. İki liderin de özgüvenle, muvafık ve muhalif bütün medyanın karşısına çıkması olumluydu. Ama fark da hemen burada başladı. Erdoğan, kendisini kıyasıya eleştiren Sözcü'den, çalışanlarının bir kısmı Silivri'de bulunan Ulusal Kanal'a kadar en muhalifleri bile davet etmişti. Halbuki Kılıçdaroğlu, Akit'e akredite uygulamıştı. CHP lideri, neden böyle yaptığına dair sorulara cevap bile vermedi.

Erdoğan'ın davetiyesi adresimize ulaşmış olmasına rağmen Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik bizzat arayarak teyit etti. CHP'den ise önce genel bir e-mail geldi; sonra da parti sekreteryasından bir görevli katılıp katılamayacağımızı sordu. Erdoğan, başbakanlığın avantajıyla misafirlerini Dolmabahçe'deki ofisinde ağırlarken, CHP'nin tercihi Ortaköy Radisson Otel'di. Sarayın mütevazı bir bölümü olsa da Dolmabahçe'nin tarihi değeri büyüktü, ama CHP'nin seçtiği mekan da Mecidiye Camii ile Boğaziçi Köprüsü'nü birleştiren, geldiğinde Bush'un da tercih ettiği muhteşem manzarasıyla partinin açılım söylemine uygundu. AK Parti, kafaların dinç olduğu sabahı; CHP akşamı tercih etmişti.

Toplantılar kurumsallaşma düzeylerini de gösteriyordu. Erdoğan'ın toplantısında, kurmaylarının ve gazetecilerin oturacağı yerler, soyisim sırasına göre önceden belirlenmişti. CHP'de bir hazırlık yoktu. Ayakta kalan gazetecilere, lidere eşlik eden siyasiler yer vermek zorunda kaldı. Soru sormak için kullanılan gezici

mikrofon sürekli tekledi. Erdoğan, bazı cevapları kurmaylarına bırakırken, Kılıçdaroğlu hepsini kendi cevaplamaya çalıştı. İki lidere de yandan not desteği vardı. Ama AK Parti'nin aksine, CHP'nin toplantısında kurmaylardan birinin konuşulanları not aldığını görmedim. İki lider de giriş ve çıkışta misafirlerinin elini sıktı. Erdoğan, çıkışta sembolik bir hediye sunarken, üyelerin kredi kartından 1 TL kesecekleri açıklamasına uygun olarak CHP yemek ikramıyla yetindi. İki toplantıda da soru sınırı yoktu, ama iki liderin de cevap vermekten kaçındığı sorular oldu. Sorular tükenince Gürsel Tekin liderine ve gazetecilere soru sorma ihtiyacı hissetti. İki toplantı da medyada artan çok sesliliğin kanıtı gibiydi. Ama iki liderin de ortak yanı, medyadan şikayetçi olmalarıydı. Az da olsa iki liderin de özeleştiri yapması güzeldi.

Peki sonuç? Referandum galibiyetiyle güven tazeleyen ve rahatlatan Erdoğan'ın amacı, tüm Türkiye'yi kuşatan lider olduğu mesajını vermektir. Kılıçdaroğlu ise her kesimden her soruya cevap vererek liderliği üzerindeki tartışmayı bitirmek istiyordu. Belki de bunun için Önder Sav yoktu. Yolsuzluk, özgürlükler, Kur'an kursları, AB, AK Parti'nin İran politikası hakkında önemli şeyler söyledi. Ama CHP'nin 29 Ekim resepsiyonuna nasıl tavır alacağı polemliği sayesinde toplantı, partinin neden güven vermediğinin ve liderlik sorununun ne kadar derin olduğunun delili oldu. Dışarıda partinin yetkili ismi resepsiyonun boykot edileceğini duyururken, karşımızdaki lider '29 Ekim'e çok var' diyor; peş peşe sorular karşısında adeta kıvranıyordu.

Söz alan 'en yandaş' gazeteciler bile, CHP'deki değişim çabasını takdir edip, iktidar alternatifi olmasını ifade ederken, toplantı CHP'nin bundan ne kadar uzak olduğunu gösterdi. Ve bütün iyi niyete rağmen geceye damgasını vuran 'İyi reklam kötü ürünü batırır' kuralıydı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kılıçdaroğlu'ndan açık çek

Abdülhamit Bilici 2010.10.19

İran ve Kuzey Kore gibi ülkelerin muhtemel füze saldırılarına karşı düşünülen sistemin hangi ülkelere kurulacağı uzun zamandır konuşuluyordu.

Kimine göre yeni bir Soğuk Savaş başlatacak, kimine göre ise yeni silah pazarı oluşturmaktan başka amacı olmayan proje, bizde gazetelerin iç sayfasında ancak yer buluyordu. Bugünlerde konuyu gündeme taşıyan gelişme ise Washington'dan yapılan açıklamalarda ABD'nin kalkan için Türkiye'yi düşündüğüne dair açıklamalar. Bir yanda NATO müttefiki ABD'nin talebi; diğer yanda projenin tehdit listesinde yer alan ama Türkiye'nin ilişkileri geliştirmeyi düşündüğü komşu İran.

Ankara'nın konuya bakışını Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, NATO toplantısı için gittiği Brüksel'de şöyle özetledi: "NATO'nun tekrar cephe veya kanat ülkesi olmak istemiyoruz. Alınacak güvenlik tedbirleri ile dış politika vizyonumuz arasında çelişki istemiyoruz. Çevremizdeki hiçbir komşumuzdan tehdit algılaması içinde değiliz, NATO'ya dönük de bir tehdit algılaması veya tehdit oluşturduğu kanaati içinde değiliz. NATO bütün güvenlik unsurlarını göz önüne alarak geleceğe yönelik planlama yapmakla yükümlüdür. Bu planların içinde oluruz, olacağız."

Bu arada başka ülkelerin de itirazı var. Örneğin Fransa, sistemin kimi hedef alacağından çok kumandanın kimin elinde olacağını sorguluyor. Rusya, sistemin kendisini hedef aldığı kaygısında.

19-20 Kasım'da Lizbon'da yapılacak NATO zirvesinin de gündemlerinden biri olması beklenen bu konuya muhalefetin bakışı ne? Medyayla buluşma toplantısında CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu ile kalkanı ve diğer dış

politika gündemlerini de konuştuk. Henüz dış politika için ekonomide yaptıkları gibi bir çalışma yapmış değiller, ama Kılıçdaroğlu konulara çok uzak değildi.

Türkiye'ye füze kalkanı kurulmasına AK Parti kadar soğuk olan Kılıçdaroğlu, görüşlerini sorularla ifade etti: "Avrupa'nın istemediği bir sistemi neden ülkemize kuralım? Kime karşı yapıyoruz? Neden ülkemizi nükleer tehdit ve gerilim altına koyalım?"

Kılıçdaroğlu, füze kalkanına itiraz ederken, İran'ı kollama gibi bir tavırdan uzaktı. Hükümetin İran politikasını da eleştiriyordu. Türkiye'ye yönelik 'eksen kayması' suçlamalarında, İran politikasındaki bazı yanlışların payı olduğunu savunan Kılıçdaroğlu'nun yaklaşımı, AK Parti'nin "barışçı nükleere evet, komşuda ve bölgede nükleer silaha hayır" politikasına paralel. Ama o uluslararası toplumun İran'ın nükleer programıyla ilgili kaygılarını paylaşıyor ve dünyayı ikna sorumluluğunun İran'da olduğunu vurguluyor. Türkiye'nin, İran'ı himaye ediyor gibi görünmek yerine üzerindeki etkisini bu yönde kullanması gerektiği görüşünde: "Dünyanın endişesi var. İran kapıları açıp endişeyi gidersin." Hükümetin not etmesi gereken bir eleştirisi.

Referandumdan hemen sonra soluğu Brüksel'de alan Kılıçdaroğlu'nun AB sürecini ve Avrupa'dan gelen eleştirileri önemseydiğini gördüm. Sürecin hızlanması için bir üyelik tarihi verilmesinden yana. İmtiyazlı ortaklığa karşı. Görüştüğü AB yetkililerine, üyelik süreci tıkansa da Türkiye'nin AB standartlarını yakalamak için reformlara devam edeceğini söylemiş, henüz AB yokken Türkiye'nin Avrupa kanunlarını aldığını hatırlatarak.

AB'nin yanlış bilgilendirildiği için anayasa paketini ve hükümetin politikalarını desteklediğini düşünmesi naif olsa da CHP'nin AB'ye karşı olduğu, AK Parti'nin reform çabalarını tıkadığı algısını yıkmak istiyordu. Kendisine, şayet bu algıdan rahatsızsa, Meclis'te bekleyen, yüzlerce maddelik Borçlar Kanunu ve benzeri siyasi içeriği olmayan AB reformları konusunda hükümete açık çek verip veremeyeceğini sordum. Buna sıcak baktığını, hiçbir yasayı engellemediklerini söyledi. Yardımcısı Umut Oran da devlet yardımlarıyla ilgili düzenlemeye desteklerini hatırlattı. Vedalaşırken, "Teknik reform yasaları konusunda Kılıçdaroğlu'ndan AK Parti'ye açık çek" diye yazabilir miyim, diye bir daha sordum. 'Elbette' dedi. Başmüzakereci Egemen Bağış'ın yerinde olsam, sıcaklığına bu sözü kayda geçirir, takipçisi olurum. Tabii, yeni bir manevra değilse...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Peygamber'in Yahudi'deki zirhı!

Abdülhamit Bilici 2010.10.23

Gündem o kadar hızlı akıyor ki, gazetemizin cuma ekinde değerli kardeşim Kerim Balcı'nın kendisiyle yaptığı röportaj yayınlanmasa, Mısır Müftüsü Ali Cuma'nın sunduğu enfes tebliğ üzerine yazmayı unutacaktım.

Yeni Ümit Dergisi'nin 9-10 Ekim'de düzenlediği sempozyumda, İslam coğrafyasının farklı köşelerinden gelmiş, birbirinden kıymetli isimlerin dilinden farklı yönleriyle Peygamber'imizi (sas) dinledik.

Peygamber Yolu' sempozyumunun yapıldığı Fırat Kültür Merkezi, ağzına kadar dolmuş; birçok insan salonun dışındaki ekranlardan konuşmaları takip etmek zorunda kalmıştı. Davetli ve konuşmacılar kadar dinleyiciler de alimler, müftüler ve ilahiyat profesörlerinden oluşuyordu. Tefsir Profesörü Suat Yıldırım'ın kendine zor yer bulduğunu, Kongo Müftüsü'nün sahnenin kıyısında oturarak konuşmaları dinlediğini söylersem, ilgi daha iyi anlaşılır. AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Çelik, Diyanet İşleri Başkanı Ali Bardakoğlu, Prof. Hayrettin

Karaman, Suriyeli büyük alimler Vehbe Zuhayli ile Said Ramazan el Buti ve Fas ulemasından Prof. Ahmed Abbadi, dikkat çeken isimlerden sadece birkaçıydı.

Malum, bu tür toplantılarda konuşmacıların fazla bir hazırlık yapmadan bilinenleri tekrarlaması âdettendir. Bu yüzden fazla ilgi olmadığı gibi hayal kırıklığına da yol açabilir. Ancak Mısır Müftüsü Ali Cuma, konuşmaya başlayınca, burada çitanın yükseğe konulduğu hemen belli oldu. Kuşkusuz bu kadar büyük ismin tebliğlerini tartmak haddimize değil. Ama herhalde Prof. Ali Cuma'nın konuşmasından çok etkilendiğimi itiraf etmemde sakınca olmaz. Çünkü konuşmanın günümüze hitap eden içeriği kadar verilen emek; klasik diye çoğu kez ülfetle baktığımız bir konuya getirilen yeni bakış açısı; ağır bir akademik tebliğ olmasına rağmen salonun pür dikkat dinlemesini sağlayan çarpıcı ve sağlam anekdotlar; akla hitap ettiği kadar buğulanan gözyaşlarıyla kalbin de konuşmaya eşlik etmesi karşısında etkilenmemek elde değildi. Hemen aldığım çarpıcı notlara geçeceğim. Ama büyük emekle ve bir bütünlük içinde hazırlanan tebliği kırık dökük birkaç notla aktarmak imkânsız. Bu yüzden Prof. Cuma'yı dinledikten sonra aklımdan geçeni paylaşmalıyım: 'Keşke bu tebliğ birkaç dilde yayınlansa; Müslümanlar da Doğu'da ve Batı'da İslam hakkında kafası karışık olanlar da okusa.'

"Peygamber'imizin Öteki ile Yaşama Modeli" başlıklı tebliğde, sadece Müslümanların değil, küreselleşme sonucu ortaya çıkan farklılıkların bir arada yaşamasına dair dünyanın karşılaştığı birçok sorunun cevabını bulmak mümkündü. Mısırlı alim, 4 döneme ayırdığı Peygamber'imizin hayatında, yeryüzünün neresinde yaşarsa yaşasın bir Müslüman'ın davranış kodlarını belirleyecek modelin mevcut olduğunu söylüyordu.

Birincisi, Müslümanların azınlık, çoğunluğun baskıcı olduğu ilk Mekke dönemi. Kendi topraklarındaki kötü muamele karşısında Peygamber'in yaptığı sabırla geçinme idi. Bu dönemde Peygamber, Kâbe'ye gidip putlar arasında namaz kılıyor; onlara ilişmiyordu. Onun bu tavrına rağmen bir arada yaşamayı kabul etmeyen müşriklerdi. Halbuki toplum, ona karşı ne kadar kötü olursa olsun, Peygamber onlarla yaşıyor ve sosyal rolünü oynuyordu. Cahiliye dönemindeki Mekke'de Peygamber'in şehre sığınanları koruma gibi ilkeleri olan Hılful Fudul oluşumuna katılması gibi.

İkincisi, Müslümanlara kucak açan ve Hıristiyan bir kralın yönetimindeki Habeşistan dönemi. Müslümanların buradaki tavrı, onlara vatandaş gibi adil davranan topluma karşı vefa idi. Habeşistan Kralı Necaşi'nin amca oğlu başkaldırıncı, Müslümanlar çok üzölmüş ve Necaşi'nin yanında savaşmak istemişti. Savaşmalarına izin vermeyen Necaşi galip gelince de sevinçlerini paylaşmışlardı. İlişkiler o kadar gelişmişti ki; Necaşi, bir oğluna Abdullah adını verdi. 50-60 sahabe hicretten sonra da orada kaldı; Zübeyr bin Avvam, iki kez Habeşistan'a gelip savaşta Necaşi'yi destekledi.

Üçüncüsü, Müslüman, Yahudi, Hıristiyan ve müşriklerin aralarındaki sözleşmeye göre yaşadığı ilk Medine dönemi. Yahudiler, bu sözleşmeyi ihlal edince, tarihte bir ilk gerçekleşmiş. Peygamber, onlara hakem seçme hakkı tanımıştı.

Dördüncüsü, Müslümanların çoğunluğu oluşturduğu ama yine Yahudi ve münafıkların bulunduğu son Medine dönemi. Vefat ettiğinde Peygamber'in zırhının bir Yahudi'de borcuna karşı rehin olması, normal ilişkilerin bu dönemde de sürdüğünün delili.

Keşke Peygamber'imizi konu alan çalışmalar hep böyle seviyeli olsa. Çünkü bizim ve dünyanın, buna ihtiyacı büyük. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gölge kabine?

Türkiye'nin geleceğine dair son dönemde kiminle bir sohbete başlasak, konu muhalefet sorununa geliyor.

Mesela en son konuştuğumuz Avrupalı akademisyen, AK Parti'den daha çok muhalefeti merak ediyor; neden bir türlü iktidar alternatifi çıkamadığını sorguluyordu. Böyle bir tablonun demokrasi için kaygı verici olduğunu düşünen Avrupalı akademisyene, Türkiye'deki siyasi yapının giriftliklerini bilmeden bu sorunu anlamanın zorluğunu anlatmaya çalıştım. Normal demokrasilerde ikisi de aynı şeyi ifade eden 'devlet' ve 'hükümet' kavramlarının bu topraklarda farklı anlama gelmesi gibi.

Hükümet yolcu, devlet hancıdır. Hükümet kaldırım yapar; devlet milli güvenlik siyasetini belirler. Hükümet, işçiyle, hastanelerin ve belediyelerin sorunlarıyla uğraşır; devlet kapatılacak partilere, düşman diye tanımlanacak ideolojilere karar verir.

Hükümet, siyasi partilerin yükselebileceği en son iktidar alanıdır. Ama devlet, hükümetin harekât alanını belirleyen, yeri geldiğinde onu alaşağı etme mekanizmalarına sahip olan yapıdır. Dolayısıyla iki iktidar vardır: Hükümet iktidarı ve devlet iktidarı. Bu yüzden resmen hükümette siz olsanız da devlette başkasının sözü daha çok geçebilir.

Uzun zamandır hükümet olamamasına rağmen CHP'nin hâlâ bu konuda fazla istekli olmayışı, bu yapı bilinmeden anlaşılabilir mi? Varsın birileri hükümeti kontrol etsin. Gerektiğinde onları alaşağı etme gücü olan; halkın iradesine dayanarak yaptıklarını tersyüz edebilen mekanizmalara sahipseniz, iktidar siz sayılırsınız. Üzülmeye gerek yok.

Bize özgü bu ikili yapıyı anlatmaya çalışırken, Avrupalı akademisyen heyecanla sözümü kesti: "Şimdi daha iyi anlıyorum CHP yöneticilerinin bazı açıklamalarını. Geçenlerde bir CHP'li referandumda evet oyu veren yüzde 58'i cahillikle suçluyordu. Okuma yazması olmayanlar 'evet' demiş. İktidar olmayı isteyen bir parti, yüzde 42'yi artırmanın yoluna bakar, bunun için yüzde 58'den bazılarını ikna etmesi gerekir. Ama CHP, o insanlara hakaret ediyor. Böyle siyaset olur mu?"

Son dönemde içeride ve dışarıda yaptığımız sohbetlerin çoğu, "Ne olacak bu muhalefetin hali?" sorusuna odaklanınca, ister istemez insan muhalefet için çıkış yolları düşünüyor. Ne de olsa demokrasinin geleceğiyle ilgili hepimizin karşısındaki bir sorun bu. Ayrıca yukarıda anlatmaya çalıştığımız ikili Türkiye sisteminin hızla değişmekte olduğu, yani devlet ve hükümet kavramlarının birbirine yaklaştığı düşünülecek olursa, CHP'nin devlet iktidarıyla memnun olma dönemi geçiyor. Demokratik iktidarın kaynağı olan halka ulaşmak dışında bir çare yok.

Anti-demokratik güçlerden umut kesilecek ve demokrasi içinde iktidar aranacaksa, bakılacak adreslerden biri, demokrasi beşiği sayılan İngiltere olabilir. Orada muhalefeti iktidara hazırlayan ve kamuoyunda ciddiye alınmasını sağlayan hoş bir mekanizma var. Adı; gölge kabine. Bizde, resmiyette görünen isimlerin arkasında işleri çekip çevirenler için kullanılan bu deyim, İngiliz demokrasisinde çok meşru bir yeri var. Hatta anamuhalefet liderinin öncelikli görevlerinden biri, ehil isimlerden oluşan bir gölge kabine kurmak. Nasıl, seçimi kazanıp iktidara gelen hükümete, "Majesteleri'nin Hükümeti" deniyorsa, bu sistemde kurulan gölge kabineye de "Majesteleri'nin muhalefeti" (Her Majesty's loyal oppsition) deniyor.

Gölge kabinede yer alan isimlerin görevi, sorumlu oldukları alanda iktidardaki bakanların yaptığı icraatları izlemek, yanlışlarını ortaya çıkarmak ve alternatif politikalar önermek. Bu işe o kadar önem veriliyor ki; muhalefet partisi içinde lider değiştiğinde, sanki iktidara gelmiş gibi kendi gölge kabinesini açıklıyor. Aynen geçtiğimiz günlerde muhalefetteki İngiliz İşçi Partisi'nin liderliğine seçilen Ed Milliband'in yaptığı gibi. Bu sistem, bir yandan geleceğin bakanlarını yetiştirdiği gibi, diğer yandan da halka muhalefetin önerilerini duyma

ve ilk seçimde neye karar vereceğini bilme fırsatı sunuyor. Dikkat ettim; şu anki İngiliz hükümetindeki bakanlarının çoğu, uzun süredir muhalefette bulunan David Cameron liderliğindeki Muhafazakâr Parti'nin gölge kabine üyeleri.

CHP bu sisteme geçse ve Milli Eğitim'den Dışişleri'ne, Hazine'den İçişleri'ne gölge bakanlarını açıklasa güzel olmaz mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Demokrasiler askeri nasıl denetliyor?

Abdülhamit Bilici 2010.10.30

Küreselleşmenin hoşumuza gitmeyen birçok yanı olabilir, ama bir tuşla dünyanın en uzak köşesindeki bilgiye anında ulaşma imkanı vermesi sultanlara mahsus bir ayrıcalık.

Bu lüksün hayatımıza kattığı çok büyük değerler var. Bunlardan biri de eskiden elinde tuttıkları bilgi tekeli sayesinde toplumları kandırmanın iyice zorlaşması.

Mesela bu hafta, Meclis'in gündemindeki Sayıştay Kanunu çerçevesinde uzun zamandır konuşulup bir türlü gerçekleştirilemeyen askeri harcamaların denetimi konusu tartışılıyor.

Demokrasinin olmazsa olmaz şartlarından biri olan askerî harcamaların sivil yönetim tarafından denetlenmesi yeni bir konu değil. 1998'den beri Avrupa Birliği'nin hazırladığı bütün ilerleme raporlarında bu konu üzerinde duruluyor. Bakın, geçen yıl bugünlerde yayımlanan son ilerleme raporunda Türkiye'nin bu başlıkla ilgili karnesi nasıl ortaya konmuş:

'Askerî bütçe ve harcamalar üzerinde Parlamento denetiminin güçlendirilmesi hususunda bir ilerleme olmamıştır. Birçok tedarik projesi için kaynak sağlayan Savunma Sanayii Destekleme Fonu halen bütçe ve Parlamento denetimi dışında bir fon olmayı sürdürmektedir. Parlamento'nun güvenlik ve savunma politikaları geliştirme yetkisi bulunmamaktadır. Anayasa'ya göre Sayıştay, askerî harcamaların harcama sonrası denetimini yapabilmektedir. Ancak bu denetlemeler hesap kayıtlarına göre ve masa başında yapılmaktadır. Denetçilerin mahallinde görev yapmalarına izin verilmemektedir. Ayrıca halen askıda olan gözden geçirilmiş Sayıştay Kanunu kabul edilene kadar Sayıştay, askerî taşınır malların denetimini yapamamaktadır.'

Konu sadece AB tarafından hazırlanan ilerleme raporlarında yer alsa belki itiraz edilebilir. Ama öyle değil. AK Parti'den öncekiler de dahil Türkiye'de hükümetlerin kendi iradeleriyle hazırladığı, AB standartlarına nasıl uyum sağlanacağını gösteren yol haritası niteliğindeki Ulusal Programlarda da askerî harcamaların denetimi üzerinde duruluyor.

Resmî belgelerin ötesinde, Türkiye'deki demokrasi sorununa kafa yoran sivil toplum kuruluşlarının da dikkat çektiği 2-3 önemli maddeden biri bu konu. Örnek çalışmalardan biri, TESEV tarafından hazırlanan 'Güvenlik Sektörü: Sorular, Sorunlar, Çözümler' başlıklı rapor. Raporda, Meclis'in askerî harcamaları denetimine dair iki soruna dikkat çekiliyor: Birincisi, birçok ülkenin parlamentosunda olduğu gibi TBMM'de de bulunan güvenliğin askerî boyutlarından sorumlu Milli Savunma Komisyonu'nun (MSK) İç tüzük gereği, yasa tasarılarını inceleme dışında güvenlik bütçesi, silah alımları gibi güvenlik politikalarının belirlenmesinde yetkisiz olması. İkincisi, savunma bütçesi Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından incelendikten sonra Genel Kurul'da görüşülüp kabul ediliyor. Ama bütçedeki her kalem hararetle tartışılırken bu kalem iktidar ve muhalefetin iyi niyet dilekleriyle otomatik geçiyor.

Anayasa'nın 160. maddesi, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin Sayıştay tarafından denetleneceğini söylese de 1967 tarihli Sayıştay Kanunu'nda 1971'de yapılan değişiklikle TSK'nın elinde bulunan devlet mallarının denetlenmesi sona erdirilmiş ve bu denetlemenin usullerinin "milli savunma hizmetlerinin gerektirdiği gizlilik esaslarına uygun olarak kanunla düzenlenmesi" öngörülmüş.

Daha sonraki iyi niyetli adımlar da karşı hamlelerle boşa çıkarılmış. Şimdi Sayıştay bir daha gündemde, ama malum çevreler benzer reflekslerle şeffaflığı önleme çabasında. En çok sığınılan argüman da askerî konuların devlet sırrı olduğu.

İşte küreselleşmenin en büyük imkânlarından biri olan internet bu noktada devreye giriyor. Normal demokrasilerde bu işlerin nasıl yapıldığını görmek için ABD Kongresi'nde kısa bir gezinti birçok gerçeği görmek için yeterli. Orada sadece askerî yatırım ve harcama kararları değil, en üst düzey komutanların atanmasında bile Meclis söz sahibi.

Hem Temsilciler Meclisi'nde hem de Kongre'de askerî konularla ilgilenen komiteler var. Silahlı Hizmetler Komitesi'nin 8 tane de kara, deniz, araştırma, denetim, askerî personel ve terör gibi uzmanlık alanlarına bakan alt komitesi bulunuyor. 23 Eylül 2010 tarihli oturuma girince, ABD Siber Güvenlik Komutanı'nın komiteye yaptığı sunumu okuyabilir; videosunu seyredebilirsiniz. Senato komitesinin web sitesinde, ABD Deniz Kuvvetleri'nin başına getirilecek olan General James F. Amos'un senatörler tarafından nasıl sorgulandığını izlemek mümkün. Senatörlerin soruları arasında 'Obama'nın Afganistan'dan çekilme stratejisine katılıyor musun?' bile var. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama, Erdoğan'a küstü mü?

Abdülhamit Bilici 2010.11.02

Washington'daki az sayıda Türkiye uzmanından biri olan Ian Lesser, Akşam Gazetesi'ne Türk-Amerikan ilişkilerinin 1 Mart tezkere krizinden kötü noktada olduğunu söylemiş.

Alman Marshall Fonu adlı düşünce kuruluşunda çalışan Lesser, görüşünü şöyle savunuyor: "2003'te tezkerenin reddedilmesiyle yaşanan hayal kırıklığı daha çok Pentagon ve güvenlik-strateji çevrelerindeydi. Siyasi çevrelerde büyük bir tepki ve algı değişikliği olmadı. Ayrıca pek çok ülke, savaşı desteklemedi zaten. ABD'nin kendi içinde bile Irak Savaşı ile ilgili tartışma vardı, bu nedenle Türkiye'ye karşı daha az siyasi tartışma yarattı. Bugünse sorun başka: Türkiye'de ABD ile ilgili Obama sonrası kamuoyu algısı ne yazık ki pek değişmedi. Burada ise Türkiye tartışması gittikçe yapılaşıyor. Bu artık sadece 'Türkiye'nin çıkarları ve siyaseti' sorunu değil, 'ABD'nin temel dış politika hedefleri açısından Türkiye nereye gidiyor?' sorusu. Çünkü İran ve İsrail konuları bu yönetimin en temel iki dış politika konusu."

Bu iki konuda da durum ortada. İran konusunda BM'de kullanılan 'hayır' oyu, Türkiye'deki gelişmeleri hep olumsuz gözle okuyanların elini güçlendirmiş durumda. İsrail'le ilişkiler ise Mavi Marmara hadisesinden sonra zaten kopma noktasında. Lesser'in, Washington'daki olumsuz havanın daha da kötüleşmemesi için önerdiği formül, bir süredir Demokles'in kılıcı gibi Türkiye'nin üzerinde sallanan füze kalkanını kabul etmek.

Peki Türkiye buna da hayır derse? Amerikalı uzmana göre bu, endişe listesine eklenecek yeni bir madde olur ve Türkiye'nin stratejik tercihi, rolü ve eksenini tartışmasını tetikler.

Evet, sadece Lesser değil, Washington'da Türkiye konusunda nabız tutan başka isimlerin de ilişkilerle ilgili görüşleri pek parlak değil. İlk ikili ziyaretine Türkiye'den başlayarak önemli bir jest yapan Obama'nın hayal kırıklığı yaşadığını, hatta Başbakan Erdoğan'a kızgın olduğunu söyleyenler olduğu gibi, bugünlerde Washington'daki favori ismin Cumhurbaşkanı Gül olduğunu dillendirenler de var.

Bu iddiaların gerçekliğini Obama'ya doğrulatmak kolay değil. Ama Obama'nın, kabinesini kurmak gibi en kritik işini emanet ettiği bir isimle bu konuları konuşma imkânımız oldu geçenlerde. TUSKON'un davetlisi olarak İstanbul'a gelen bu isim, Center for American Progress adlı düşünce kuruluşunun da başkanı olan John Podesta. Birlikte yediğimiz öğle yemeğinde Podesta, ilişkilere dair ilk elden ipuçları verdi.

İlişkilerin iyi noktada olmadığını diplomatik üslupla ifade eden Podesta'nın üzerinde durduğu mühim noktalardan biri, iletişim sorunuydu. Türkiye'nin Brezilya ile yürüttüğü nükleer diplomasinin bir krizle noktalanması, iki başkent arasındaki iletişim sorununun kanıtı. Zira Türkiye, bu süreçte ABD'nin önceliklerini de içeren bir uzlaşma zeminini bulduğunu; bunun için alkışlanması gerektiğini düşünürken, Amerikan yönetimi bu girişimden aşırı rahatsız oldu ve bu gerilim Güvenlik Konseyi'ndeki malum sonucu hazırladı. Podesta, bu tür krizleri önlemek için liderler arasında açık bir iletişim kanalının kurulmasını ve iki ülkenin karşılıklı olarak birbirinden beklentilerini netleştirmesini öneriyor.

Üzerinde durduğu ikinci nokta, Türkiye ile Amerika arasındaki ilişkilerin hep siyasi alanda kalıp, var olan yakınlığın doğal olarak ekonomiye yansımayaşığıydı. Podesta, şaşkınlığını şöyle anlatıyordu: "Washington'da bir gün yoktur ki Çin, Hindistan, Brezilya, hatta Afrika ekonomik ilişkiler yönüyle konuşulmasın. Ama Türkiye için bu söz konusu değil. Ne yapıp edip ilişkilerin ekonomi ayağını güçlendirmeli."

"Hükümetin meydan okunamaz hale gelmesi olumlu mu? 12 Eylül referandumu, demokrasinin derinleştiği anlamına mı geliyor?" sözleriyle AK Parti'nin referandum galibiyetine dair bazı soru işaretleri olduğu anlaşılan Podesta, Erdoğan-Obama arasındaki ilişkiye dair aşırı olumsuz yorumlara katılmıyordu: "Türkiye, BM'de hayır oyu kullanınca, Obama'nın yakın çevresinden Erdoğan'a çok sert tepki vermesi gerektiğini söyleyenler oldu. Ama Obama, bu istekleri göz ardı ederek, Türkiye ve Erdoğan'la ilişkilere hâlâ değer verdiğini gösterdi."

Amerika'da bugün yapılan kritik seçimlerden sonra ilişkilerin füze kalkanı, İsrail, İran, soykırım iddiaları sınavlarını nasıl aşacağını izleyeceğiz. Ama tuhaf olan, sürekli Türkiye'nin sadakatini sorgulayanların, ABD'nin Mavi Marmara ve Kandil'e ilişkin tutumunun Türkiye'de yol açtığı hayal kırıklığını hiç konuşmaması.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taksim'e bomba, Avrupa'ya kina!

Abdülhamit Bilici 2010.11.06

Taksim'deki canlı bombanın patlamasından tam 11 gün önce Danimarka'da çok önemli bir dava vardı. Dava, yıllardır Avrupa'dan yayın yapan terör örgütünün televizyonu Roj TV hakkındaydı. Türkiye'nin sayısız girişimleri sonucu Kopenhag Başsavcılığı, nihayet Roj TV'nin yayınlarının durdurulmasını ve bağlı şirketin tüm mal varlığına el konulmasını istemişti.

Ağustos ayında açılan dava çerçevesinde hazırlanan iddianamede, bu televizyonda yayınlanan röportajlar ve çatışma görüntüleri delil gösterilerek, kanalın PKK'ya katılımı teşvik ettiği belirtiliyordu. "Roj TV, PKK'nın sözcülüğünü yapmaktadır" diyen savcılık, incelenen son 4 yıllık yayın döneminde, defalarca örgüt sempatanları ve liderleriyle röportaj yapıldığını ifade ediyordu.

Savcı, Danimarka ceza yasasının suç işlemek amacıyla örgüt kurmayı yasaklayan 114. maddesinin a, b, c ve d bentlerinin ihlal edildiğini hatırlatarak, yayın ruhsatının iptalini ve yayınların hemen durdurulmasını istiyordu.

Türkiye'nin Roj TV'nin kapatılması talebiyle Danimarkalı adli mercilere gönderdiği 26 delil dosyası da deliller arasındaydı. Eski Roj TV Genel Müdürü Manouşehr Zonoozi'nin kamuoyuna açıkladığı ve televizyonun terör örgütüyle bağlantısını kanıtlayan ses kayıtları da hâkimlerin önüne konulmuştu.

Bir NATO müttefiki olan Türkiye'nin başbakan düzeyinde yaptığı girişimlere ve savcının ortaya koyduğu bunca delile rağmen mahkemenin kararı şöyle oldu: "Hesaplara el konulmasını gerektirecek hiçbir hukukî neden yoktur."

Vedat Acar'ın, yayınlanan bir müzik klibine yerleştirilen şifreden talimat olarak Taksim'i kana bulamasından tam 11 gün önce mahkeme, televizyonun toplumun yardımları ile çalıştığına ve bunun terörizmle bir ilgisinin bulunmayacağına hükmetmişti. Mahkemeye göre, bu kanalın diğer televizyonlar gibi işleyen bir basın kuruluşu idi. Avukatlar, hesaplar üzerindeki dondurma kararı sürerse yayın faaliyetlerinin yürütülemeyeceğini söyleyince, mahkeme başkanı yüksek mahkemede görülecek davaya kadar Roj TV hesapları üzerindeki dondurmanın devam edip etmeyeceğine ilişkin kararını yazılı olarak bildireceğini duyurdu.

Avukatın keyfine diyecek yoktu. Destek için mahkeme önünde birikenlere seslenirken, "Müjdeler olsun, davayı kazandık" diyordu.

Şimdi çok merak ediyorum, acaba terör örgütü bağlantısını ortaya koyan bunca açık delile rağmen bu yönde karar veren Danimarkalı yargıçlar, Taksim'deki canlı bomba haberini duyunca ne hissettiler? Üzüntü ve pişmanlık mı duyular, yoksa yine hiç üzerlerine almadılar mı?

Acaba Danimarka'nın, Fransa'nın veya Almanya'nın en ünlü meydanındaki bir terör saldırısının talimatı, Türkiye'de yayın yapan bir televizyondan gitseydi, Avrupa'nın tepkisi ne olurdu? Hele bu televizyon, yıllarca her seviyede yapılan uyarıya rağmen en üst düzeyde müsamaha ile korunmuş ve yayınlarına ses çıkarılmamış bir kanal olsaydı, bu terör saldırısına hedef olanların Türkiye hakkındaki kanaati ne olurdu?

Maalesef Avrupa'nın bu konudaki çirkin yaklaşımı yeni değil. Bundan birkaç yıl önce terör örgütünün kasası olarak nitelenen Rıza Altun, gözaltında tutulduğu Paris'ten elini kolunu sallayarak Viyana'ya kadar gelmiş, oradan da yetkililerin gözleri önünde tarifeli uçakla Erbil'e uçmuştu. Sabancı cinayetinin zanlılarından Fehriye Erdal'ın Belçika adaleti tarafından bir türlü Türkiye'ye iade edilmemesi skandalı hâlâ hafızalarda.

Taksim saldırısı üzerine Başbakan Erdoğan, bu gerçeğe bir daha parmak bastı. Bazı Avrupa ülkelerinin terör örgütüyle bağlantıları ispatlanan dernek, vakıf ve medya kuruluşlarının faaliyetlerine müsaade ederek teröre dolaylı ya da doğrudan destek vermekle suçladı ve ekledi: "Yarın terörün kökü kazındığında belki yaşanan acıları unutabiliriz. Ama yalnız bırakılmışlığı unutmayıp affetmeyeceğimizi ve tarihî hafızamızdan bunun izlerini hiç silmeyeceğimizi ve silinmeyeceğini özellikle belirtmek istiyorum." Yukarıdaki acı tablo karşısında, Avrupa daha somut ve daha ağır tepkiyi hak etmiyor mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Uçan Türkiye'nin ekseni!

BM Güvenlik Konseyi'ndeki 'hayır' oyu ve Mavi Marmara hadisesi nedeniyle bu sıralar Türkiye'yle ilgili eksen tartışmasının en popüler olduğu başkentin Washington olduğu sır değil. Özellikle İsrail'in siyaset ve medyadaki dostlarının katkısıyla öne çıkan bu kafa karışıklığının en fazla Kongre'de yaşandığı konuşuluyor.

Bu arada demokrasi ve ekonomiyle ilgili sorunlarını çözmüş bir Türkiye'nin dünyada oynayacağı çok hayati rolün farkında olanlar da yok değil. Ama onların da kuvvetli karşı rüzgâra karşı donelere ihtiyacı var.

Washington'da bulunacağım birkaç gün içinde, hem Türkiye hakkında kafası karışıklarla hem de yaşadığımız siyasi dönüşümü ve yeni dış politika anlayışını doğru analiz edenlerle bir araya gelme fırsatı olacak. İki tarafın da görüşlerini daha sonra paylaşacağım.

Ama önce, eksen tartışmasına önemli bir perspektif katacak olan Washington seyahatinin vesilesinden ve bu yolculukta öğrendiklerimden bahsetmeliyim. Yolculuğun vesilesi, THY'nin Washington'a ilk kez doğrudan uçmaya başlaması. Siyasi ilişkilerin limoni olduğu bir dönemde, İstanbul-Washington arasında doğrudan bir köprü kurulması anlamlıydı. Sadece Washington'a seferlerin bu dönemde başlaması değil, iki ülke arasındaki uçuşların 7 yıllık grafiği de ilişkilerdeki felaket senaryolarına pek uymuyor. THY'nin ABD'ye toplam uçuş sayısı 2003'te 7 iken, önümüzdeki yaz 5 kat artarak 35'e çıkacak.

7 yılda yolcu sayısını 10 milyondan 30 milyona yükselten, Avrupa'nın 4. büyük havayolu şirketi haline gelen THY'nin başarısı, Türkiye'nin genel ekonomik performansını yansıttığı gibi, uçtuğu yeni rotalar ve taşıdığı yolcuların milliyetindeki çeşitlilik de dış politikadaki açılımların iyi bir göstergesi.

Washington yolunda konuşurken eksen kayması bahsi açılınca, THY Genel Müdürü Temel Kotil buna itiraz etti ve THY'nin Doğu ve Batı istikametindeki uçuş istatistiklerinden hareketle hadisenin bir eksen kayması olmadığını anlattı.

7 yıl öncesiyile karşılaştırmalı rakamlar gerçekten etkileyici ve adeta izlenen dış siyasetin matematiksel ifadesi gibi. 2003'te Almanya'ya haftada 100 sefer yapılırken, 2010'da bu rakam 200'e çıkmış. Aynı yıl Suriye'ye 4 sefer yapılırken, şimdi 28'e yükselmiş. Mısır'a sefer sayısı 4'ten 28'e, Libya'ya sefer sayısı 7'den 21'e çıkmış. 2003'te sadece Moskova'ya 7 sefer uçulurken, şehir sayısı 7'ye, uçuş sayısı 100'e fırlamış. Suriye, Libya ve Mısır'a uçuş sayısının katlanması diyelim ki, Ortadoğu'ya yönelik bir kaymanın işareti. Ama aynı dönemde Almanya'ya yapılan seferlerin 2 kat, ABD'ye 3 kat, Rusya'ya 14 kat artmasına ne diyeceğiz? Bu arada çok daha çarpıcı bilgi, aynı dönemde İsrail'e uçuşların da 2 kat artarak 28'e yükselmiş olması.

Bugün yurtdışında taşıdığı 16 milyon yolcunun 6 milyonu yabancı olan THY, Afrika'da uçtuğu 17 noktayı, kısa sürede 37'ye çıkararak bu kıtayı dünyaya en iyi bağlayan havayolu olmanın planlarını yapıyor; 2015'te dünyanın ilk 10 büyük havayolu şirketinden biri olmak için hedefinde yolcu sayısını 60 milyona taşımak var.

Nispeten soyut eksen tartışmaları açısından bu rakamların ortaya koyduğu somut gerçek çok açık. Yeni Türkiye'nin eskisinden çok çok farklı olduğuna kuşku yok. Komşulardan başlayarak dünyaya yeni bakış, ekonominin önünü açıyor; artan ekonomik güç de Türkiye ile ilişki kurmayı cazip hale getiriyor. Yeni Türkiye'nin Batı ile ilişkileri kopmuyor. Aksine Batı ile münasebetler her alanda artmayı sürdürüyor. Avrupa'ya, Amerika'ya, hatta İsrail'e uçuşların katlanması başka nasıl açıklanabilir? Ancak yeni açılımların etkisiyle genel toplam içerisinde Batı'nın payı ve ağırlığı eski dominant rolünü kaybediyor. Yaşanan eksen kayması değil, eksen çoğalması veya normalleşme.

Aslında ABD ile ilişkiler noktasında problemin cevabı, Washington'dan kalkan ilk THY uçağıyla Türkiye'ye gelecek bir Kongre üyesinin Temel Kotil'e yönelttiği soruda gizli: "Neden Türkiye ile ekonomik ilişkimiz, Almanya, hatta Rusya'nın gerisinde?" Cevap: "İmkân verin, buraya da sefer sayısını 100'e çıkaralım." Bu soru

üzerinde durulursa, hep askerî ve stratejik boyutta kaldığı için kırılğan olan ilişkiyi normalleştirmenin de formülü bulunabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Washington'daki Türkiye havası!

Abdülhamit Bilici 2010.11.13

Yarım asır birbirine güvenmiş iki müttefik olan Türkiye ile Amerika arasında sorun yaşandığı noktasında herkes hemfikir.

Sorunu, Bush'un izlediği politikalara bağlayanların da pek haklı olmadığı ortaya çıktı. Çünkü 2 yıldır Beyaz Saray'da, Bush'la zıt düşüncelere sahip, ilk ziyaretini Türkiye'ye yapan, İslam dünyasına ulaşmaya çalışan Obama var.

Ama Türkiye'de ABD'ye olumsuz bakışını yansıtan anketlerde bir değişim olmadığı gibi, sorunlar da geride kalmış değil. Bush Amerika'sı Irak'a girmek isterken, ilişkilerdeki sorun zirvedeydi. Şimdi Irak'ı terk etmeye hazırlanan bir Amerika var, ama sorun hâlâ ortada.

Irak Savaşı öncesi, burnu dik neo-con anlayışa sahip Washington ile bölgede bir barış havzası oluşturmaya çalışan Ankara'nın uzlaşması zordu. Ama şimdi, iki başkentte dış politika yaklaşımları, Ortadoğu'ya bakışları paralel iki yönetim var. Bu kez krizin adı İran. Ama konu, iki yönetim arasında tam bir kara kediye dönüşmüş durumda.

Bu tablo, ilişkilerdeki sorunun Beyaz Saray'da oturan başkanın izlediği politikaları aşan, belki yapısal bir tarafı olduğunu gösteriyor. Zaten Kongre'deki soykırımı oylamasıyla başlayıp Güvenlik Konseyi'ndeki İran oylaması, Mavi Marmara hadisesi ve en son füze kalkını ihtilafla devam eden olaylara bakınca, ilişkilerde bir sorun olduğunu görmek için uzman olmaya gerek kalmıyor. Belki uzmanlar, sorunun derinliği hakkında fikir verebilir.

Acaba Washington'da Türkiye'yi yakından izleyen bir avuç uzmandan biri olan Ian Lesser'in dediği gibi, ilişkiler 1 Mart tezkere krizinin yaşandığı 2003'ten daha kötü bir noktada mı? Yoksa her müttefik arasında yaşanacak türden bir sorun mu yaşanıyor?

Bu hafta 4 gün boyunca Washington'da bu sorunun cevabını aradım. Türkiye'de görev yapmış eski Amerikan büyükelçileriyle, düşünce kuruluşlarından uzmanlarla ve uzun zamandır Washington'ın nabzını tutan Türklerle konuştum. Görüştüğüm isimler, hem kendilerince sorunu teşhis etti hem de öneriler yaptılar.

Olumlu nokta, kimsenin Ian Lesser kadar kötümser olmayışındı. Ama herkes ilişkilerde ciddi bir sorun olduğunu kabul ediyordu. Üzerinde uzlaşılan bir başka nokta, hem seçim sürecinde söz verdiği halde soykırımı ağzına almayarak hem de Türkiye'yi ziyaret ederek Obama'nın ilişkilere yaptığı yatırımın karşılığını alamadığı için en hafif tabirle kırgın olduğu.

Hayal kırıklığı yaşayan sadece Obama değil. Amerikan yönetiminde ve ilişkilerde önemli ağırlığa sahip olan Dışişleri Bakanı Clinton ve yönetimin dış politikasında en etkili isimlerden biri olan Philip Gordon, Ermeni sorununu aşmak için protokollere verdikleri emeğin heba edildiği kanaatinde. Washington'da konuştuğum isimler bu konudaki başarısızlığı Azerbaycan'ın baskısına dayanamayan Türkiye'ye ve Başbakan Erdoğan'a fatura ediyordu. Sadece bir iki isim, ABD'nin Bakü'yü yeterince sürece katmamasını eleştiriyor.

İlişkilerde sorunlu olma açısından sıralandığında, İsrail'in başkentteki dostlarının da etkisiyle Kongre başı çekiyor. Buradaki birçok çevrede Türkiye'nin, İsrail'in güvenliğini zedelediği kanaati öne çıkmış durumda. Ara seçimlerde Cumhuriyetçilerin kontrolüne geçen Kongre'nin alt kanadının İsrail'e daha sıcak çizgisiyle olumsuz tavrını artıracak kaygısı var. Akil çevreler, 11 Eylül sendromuyla Türkiye'nin eksen değiştirdiği, artık İran, Hizbullah ve Hamas'la anılması gerektiğini söyleyen yaklaşıma katılmıyor; ama bu kaba söylemin etkili olduğunu düşünüyor. Anlaşıldığı kadarıyla Kongre'yi, İran oylamasında ve protokollerde boşluğa düşen Dışişleri izliyor. Irak'ta, Afganistan'da ve terörle mücadelede Türkiye ile pratikte birlikte çalıştığı için Pentagon, Dışişleri'nden daha olumlu. Her şeye rağmen ilişkileri geliştirme konusunda en istekli olan Beyaz Saray. Türkiye'ye uzun vadeli bakan Obama'nın, yakın çevresinden Ankara'ya daha sert tavır alınması tekliflerine hep karşı çıkmış olması bunun en iyi delili.

Neredeyse herkesin dikkat çektiği bir sorun, çok sayıda üst düzey temasa rağmen iki başkent arasındaki iletişim sıkıntısı. Geleneksel olarak Washington'ın üst düzey ikili temaslarda olumsuz mesaj vermediği, bunları müsteşar veya elçi düzeyine bıraktığı söyleniyor. İki tarafın birbirini tam ters anladığı İran nükleer krizinin bu durumdan kaynaklanan bir kaza olduğu kanaati var. Teşhis ve tedavi önerilerini ele almaya sonraki yazıda devam edelim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

ABD ile ilişkileri düzeltecek 6 öneri

Abdülhamit Bilici 2010.11.16

Bugün bayram ve Türkiye dokuz günlük tatilde. Lütfen Amerika da nereden çıktı, demeyin. Çünkü gündem tatil dinlemiyor.

İşte Başbakan Erdoğan, G-20 zirvesi için gittiği Güney Kore ve gelirken uğradığı Bangladeş'ten bayramdan bir gün önce döndü. Ekonomiden sorumlu yardımcısı Ali Babacan, kamuya olan borçların ödenmesini kolaylaştıran bir paketi arefe günü açıkladı. Cumhurbaşkanı Gül de füze kalkanının konuşulacağı kritik NATO zirvesi için bayramın son günü Portekiz'e uçacak. Bir aksilik olmazsa, ben de Cumhurbaşkanı'nın heyetinde olacağım.

Yani bayrama rağmen gündem yoğun. İzninizle bayramınızı tebrik edip, son yazıda yarım kalan mevzuu tamamlayacağım. Türk-Amerikan ilişkilerinin Washington'dan nasıl görüldüğünü ele aldığımız son yazıda, sorunun nedenlerini ve Kongre'den Dışişleri'ne Pentagon'dan Beyaz Saray'a değişik merkezlerin ülkemize bakışlarını özetlemiştik.

Her şeye rağmen bu merkezler içinde ilişkileri düzeltmek için en fazla gayretin Beyaz Saray'dan geldiğini galiba not etmiştik. İlişkilerin öteden beri en zayıf yanı ekonomi ayağına ciddi kafa yoran Obama yönetimi, bu sıralar hem Türkiye'deki Amerikan karşıtı havayı yumuşatacak hem de yeni Kongre'de daha güçlenmesi beklenen Türkiye aleyhtarı havayı kıracak bir büyükelçi arıyor.

Washington'da karşımıza çıkan ilginç bir nokta, resmi Amerika'ya hakim soğuk yaklaşımın aksine, demokrat yönetime yakın ve bağımsız think-tankler ile üniversite çevrelerinde Türkiye'nin yıldızının parlak olmasıydı. Küresel krize rağmen ekonomide sağladığı başarı ve gerçekleştirilen demokratik reformlar nedeniyle bu çevreler, Türkiye'den model ülke diye söz ediyor.

O kadar ki, dünyanın en büyük gelişmekte olan ülkeleri için yaygın olarak kullanılan BRIC (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) kısaltmasını, Türkiye'yi de ekleyerek TBRIC'e çevirmeyi önerenler bile var. Akademi çevrelerinde,

dünyanın çok kutuplu hale geldiğini, Türkiye'nin de bölgesindeki önemli güçlerden biri olarak olumlu ve aktif bir rol üstlendiğini düşünenlerin sayısı az değil. Türkiye'de yaşanan büyük değişimi görmezden gelerek, hâlâ Soğuk Savaş mantığıyla hareket etmekte ısrar eden Amerikalı siyasetçileri eleştirenler de var.

Ekonomideki performansı ve sempatik kişiliğiyle Ali Babacan hayli popüler. Yine Ahmet Davutoğlu da benzer platformlarda aranan isimlerden biri. Bakanın yolunun Washington'a düşme ihtimali belirdiğinde, think-tanklerin 'gel konuşmanı bizde yap' yarışına girdiği söyleniyor.

Daha önce sözünü ettiğimiz, Amerikan diplomasisinde olumsuz mesajların alt düzeyde iletilip üst düzeyde kibar davranılması gibi, aslında resmî ve sivil çevreler arasındaki bu çelişki de Washington'da Türkiye algısının doğru anlaşılmasını zorlaştıran bir faktör. Bu yüzden gerçekçi bir değerlendirme için resmin tümüne bakmak şart.

Ankara'da görev yapmış eski büyükelçilerden Kongre ve düşünce kuruluşlarındaki isimlere kadar görüştüğümüz birçok kişiden, hep şu cümleyi duyduk: "BM'deki oylama ve Mavi Marmara yüzünden Türkiye, Washington'da uzun süren çabalarla kazandığı dostlarını kaybetmek üzere."

Konuştuğumuz isimlere, ilişkileri tamire yardımcı olacak tekliflerini de sorduk. Birkaçını sıralamakta fayda var:

-Türkiye'nin bir kez daha müttefikleriyle ters düşmesi iyi olmaz. Bu yüzden füze kalkanı sorunu mutlaka çözülmeli. Ankara'nın NATO'da tek kalması, eksen kayması algısını perçinler.

-Hukuki, ahlaki açıdan Mavi Marmara konusunda Türkiye haklı olsa da İsrail'le ilişkileri normalleştirmeye gayret etmeli. Bu, hem Türk-Amerikan ilişkileri hem de Türkiye'nin bölgedeki rolü için çok önemli.

-İran konusunda Türkiye'nin ABD'ye destek beyanına gerek yok; ama nükleer krizde P5 artı Almanya'nın pozisyonunu desteklediğini kamuoyu önünde dile getirirse, olumsuz algılar azalır.

-Daha çok Kongre üyesini Türkiye'ye götürüp yeni Türkiye'yi göstermeli. Gelecek isimler muhalefetle de buluşmalı.

-Türkiye'nin sosyo-ekonomik dönüşümünü anlatmak için Washington'a her görüşten daha çok sosyolog ve siyaset bilimci gelmeli. Siyasiler dahil buraya gelenler, Türkiye içi tartışmaları taşımak yerine, Türkiye'yi buraya anlatmaya odaklansın.

-Amerikan siyaseti, Türkiye'nin 20 yıl önceki ülke olmadığı gerçeğini görsün.

İki tarafta da ilişkilere kafa yoranlar için bir yol haritası bu. Elçiye zeval olmaz. Zaten Washington büyükelçimiz Namık Tan da benzer yaklaşımları paylaşmak için bugünlerde Türkiye'de.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Çantada keklik!

Abdülhamit Bilici 2010.11.20

Lizbon- Washington'da Türk-Amerikan ilişkilerinin nasıl görüldüğünü konuşurken, ilişkilere sıcak bakıp geliştirilmesi için kafa yoran herkesin ortak bir temennisi vardı.

Şöyle diyorlardı: Ne yapın edin, füze kalkanı yüzünden yeni bir krize fırsat vermeyin. 27 NATO üyesinin uzlaştığı noktada tek kalırsanız, ilişkileri sabote etmek isteyenlere gün doğar. BM'deki İran oylamasından sonra yeni bir

krize tahammül yok.

İşte şimdi, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Savunma Bakanı Vecdi Gönül'le birlikte bu kritik konunun karara bağlanacağı Lizbon'daki NATO toplantısında. Kuşkusuz zirvenin tek gündemi, füze savunma veya füze kalkını konusu değıl. 2 yıldır üzerinde çalışılan ve örgüte 10-15 yılda yol gösterecek yeni güvenlik konsepti burada netleşecek. Özünde bir Soğuk Savaş artığı olan NATO'nun yeni şartlara nasıl ayak uyduracağı konuşulacak. Lizbon'a devlet başkanı düzeyinde gelen Rusya'nın NATO ile ilişkileri ele alınacak. Kıbrıslı Rumların AB üyesi olduğı 2004'ten beri tıkanan NATO-AB ilişkilerinin rayına oturtulması da gündemlerden biri. Rumlar, Türkiye'yi AB güvenlik mekanizmalarından dışlıyor; Ankara da AB'nin NATO imkânlarını kullanmasını engelliyor.

Fiyaskoyla sonuçlunırsa örgütün bütün prestijini batırarak Afganistan operasyonu masaya yatırılacak. Bu yüzden Hamid Karzai'nin ve NATO üyesi ülkelerin liderlerinin yanı sıra Afganistan'daki çokuluslu güce asker gönderen tüm ülkelerin temsilcileri burada.

ANA uçağında Cumhurbaşkanı Gül'le biraz iç siyasetin yanında daha çok bu konuları konuştuk. Yer yer sohbe Davutoğlu ve Gönül de katıldı. Ortamda, dışarıya yansıyan, sanki başta ABD tüm NATO üyeleri bir yanda Türkiye diğeryanda, kozların paylaşılacağı bir toplantıya gidildiğı havası yoktu. Aksine ev ödevlerini yapmış olmanın rahatlığı içindeydiler. Zira bu kritik toplantı öncesi, Cumhurbaşkanı'ndan Başbakan'a, Genelkurmay Başkanı'ndan Dışışleri Bakanı'na devletin zirvesi Çankaya'da bir araya gelmiş; temel ilkeler ve yapılacaklar belirlenip bunlar yapılmıştı.

Bu çalışmalar sayesinde, "Kurulacak sistem ABD değıl, NATO projesi olsun; Türkiye'nin ve NATO ülkelerinin tümünü kapsasın; masraflar paylaşılsın; İran, Suriye gibi düşman isimleri belirtilmesin" gibi Türkiye'nin itirazlarına ABD dahil neredeyse bütün muhataplar sıcak bakar hale gelmişti. O kadar ki, NATO Genel Sekreteri Rasmussen, konuyla ilgili ilk makalesinde İran ve Suriye'den ismen bahsederken, ikaz üzerine son yazılarında bunu yapmamıştı.

Ancak yine de içeride ve dışarıda yazılıp çizilenler, füze tartışmasında Türkiye'yi spota koymuş durumda. Söz gelimi BBC adına zirveyi izleyen muhabir, Portekiz savunma bakanıyla yaptığı röportajda Türkiye'nin bu konudaki tutumunu soruyordu.

Halbuki diplomatlar, zirvede asıl baş ağrıtan itirazların Fransa ve Almanya'dan geldiğini söylüyor. Özellikle Fransa, kurulacak sistemin nükleer güç olmasından kaynaklanan ağırlığına zarar vereceğı endişesiyle rahatsız.

Tabii, hiç kimsenin 1952'den beri ortağı olduğı NATO'nun geliştirdiğı bir projeyle ilgili düşüncesini ortaya koyduğı için Türkiye'yi kınama hakkı yok. Ayrıca dengeyi kaçırmamak ve abartmamak kaydıyla, bir ayağı Batı'da olan Türkiye'nin Ortadoğı'yu tehdit tahtasından çıkarma gayreti bölgenin takdir etmesi gereken, aslında Batı'nın da ihtiyaç duyduğı insani ve ahlaki bir duruş.

Cumhurbaşkanı Gül, adı Danimarka'daki karikatür kriziyle özdeşleşen Rasmussen'in NATO genel sekreterliğine adaylığına tek başına nasıl itiraz edildiğini ve bu sayede ilk kez Türklerin örgütte önemli konumlara geldiğini, Roj TV davasının bu sayede açıldığını hatırlatarak dile getirdiğı, "Gerekirse tek başımıza da kalsak doğru bildiğimizi savunuruz." sözleri önemli. Gül'ün eksen tartışmaları çerçevesinde ifade ettiğı, "Jeopolitik gücünü, tarihi bağlarını kullanmadığı için asıl şimdiye kadar Türkiye'nin ekseni yanlıştı. Şimdi yerine oturuyor." sözleri de bu çerçevede okunmalı.

Elbette, uzun zamandır Ankara'dan, genelde söyleneni kabul eden bir yaklaşım gören Batı için bu, yeni bir durum. Ama Türkiye'nin AB'ye gece yarısı saati durdurtan bu sıkı pazarlıkçı şöhreti, önemli başkentlerde çoktan not edilmiş durumda. Kim bilir, belki Türkiye'nin artık çantada keklik olmadığını da kabul ederler.

Türkiye ne kazandı?

Abdülhamit Bilici 2010.11.23

Uzun zamandır kamuoyunda tartışılan 'füze kalkanı' konusunun ele alındığı Lizbon'daki NATO toplantısından döner dönmez sorular başladı.

Türkiye bu zirvede ne kazandı? Gerçekten medyada yazıldığı gibi Ankara'nın bütün talepleri karşılandı mı? Füze ne zaman geliyor? Türk diplomasisi Lizbon'da gerçekten başarılı mı oldu, yoksa bir PR faaliyetiyle mi karşı karşıyayız? Bu ve benzeri soruların birçok insanın zihnini meşgul ettiğine kuşku yok. O halde tek tek cevap vermek yerine, tartışılan konunun baştan bugüne geçirdiği evreleri dikkate alarak ve devletin tepesinin beraber olduğumuz iki günlük Lizbon gezisinde bizimle paylaştığı veriler ışığında çıkan sonucun ne anlama geldiğini ortaya koymak daha doğru.

Bir kere, sevindirici olmaya, zafer narası atmaya gerek yok. Zira yaygın adıyla 'füze kalkanı' denen bu proje, Türkiye'nin bugünkü vizyonunun bir sonucu değil. Aksine son dönemde başarıyla uygulanan 'komşularla sınırlı problem' anlayışına ters, Soğuk Savaş kokan bir yaklaşımın ürünü. Çünkü isimleri geçmese de projenin hedefindeki düşmanlar, Türkiye'nin ilişkileri maksimize etmeye çalıştığı komşular İran ve Suriye.

Projenin müellifinin ABD olduğuna kuşku yok. Ama özünde AK Parti'nin dış politika çizgisinden farklı olmayan Obama'nın vizyonunu yansıtan bir proje değil. Irak ve Afganistan savaşları gibi, W. Bush döneminden kalma kötü bir miras. Obama'nın yaptığı, 'İran'la savaş isteriz' diye çılgılık atan ve İsrail'den de şahin çevrelerin seslerini biraz kısmak için revize edip basitleştirmekten ibaret.

Bush, sistem için Polonya ve Çek Cumhuriyeti'ni planlamış ve Rusya'nın öfkesini çekmişti. Obama ise yaptırdığı çalışmalar sonucu buna gerek olmadığını, Akdeniz'deki gemilere ve Türkiye gibi İran'a yakın ülkelere yerleştirilecek daha basit sistemlerle muhtemel füzelerin önleneyeğini ortaya koydu. Böylece maliyet, milyar dolarlardan milyon dolara düşüyor; 2018'te hayata geçecek sistemin 2011'de devreye sokulması avantajı doğuyordu. Ayrıca Rusya kazanılmış olacak ve Obama, şahinlere karşı çok da güvercin olmadığını gösterecekti.

Akdeniz'deki gemilere radar yerleştirmek kolaydı. Ama İran ile iyi ilişkileri olan Türkiye'yi ikna etmek gerekiyordu. ABD'nin, teknik bir zorunluluk dolayısıyla mı, yoksa Türkiye'nin Batı'ya sadakatini test etmek için mi, Türkiye'de ısrarcı olduğu hâlâ cevaplanması gereken bir soru. Yakın bölgede istekli bir ülke düşünülemez miydi? Ama sorunun cevabı ne olursa olsun, uzun zamandır tartışılan kalkan konusu Türkiye gündemine böyle girdi. Türkiye, ya BM'deki İran oylamasındaki gibi bir kez daha hayır diyerek Batı ile ters düşecek; eksen tartışmaları alevlenecek; NATO'daki varlığı tartışılacaktı. Ya da projeyi kendi ihtiyaçlarına yaklaştıracak ve zararını asgariye indirmeye çalışacaktı. Türk-Amerikan ilişkilerini izleyen herkesin kanaati, ikinci bir krizin ilişkileri sabote edeceği şeklindeydi.

Durum kritikti. Devletin zirvesi, cumhurbaşkanı başkanlığında toplandı. İkinci seçenek ağır bastı. Olmazsa olmazlar belirlendi: Bu, Amerikan değil, Türkiye'nin de söz sahibi olduğu NATO projesi olacaktı. İran veya başka ülke zikredilmeyecekti. Masraflar paylaşılacak ve sistem Türkiye'nin tamamını ve tüm NATO ülkelerini koruyacak şekilde tasarlanacaktı.

Lizbon'da proje onaylandı; ama Türkiye'nin tüm istekleri de karşılandı. Kuşkusuz bunda, Türkiye'nin ev ödevini iyi yapması kadar, adamlarına, ne yapıp edip bu konuda zirveden olumlu sonuç çıkarmaları talimatı veren Obama'nın da önemli payı var.

Bu çerçevede Türkiye'nin en büyük kazancı, iç politikaya da olumsuz yansımaları olacak şekilde ABD ile krizin önlenmesiydi. Cumhurbaşkanı Gül'ün şu sözleri bu kaygıyı iyi yansıtıyor: "İsteklerimiz kabul edilmeseydi, süreci engellemek zorunda kalırdık. Bu da bizi NATO'yu tıkayan ülke konumuna düşürdü."

İkinci kazanç, Amerikan patentli projenin NATO projesine dönüşmesi. Bunun anlamı, maliyetlerin paylaşılması, bundan sonraki her aşamada, sistemin komutasında Türkiye'nin söz sahibi olması ve kurulacak sistemin kendi ihtiyaçlarımızı da karşılayacak olması.

Sembolik olsa da çıkan belgede İran'ın zikredilmemesi de önemli. Zira proje baştan beri İran'ı hedefliyordu. Zirvede kabul edilen NATO'nun yeni stratejik konsept taslağını hazırlayan Madeline Albright başkanlığındaki heyetin raporunda da İran açıkça zikrediliyordu. Üstelik sadece ABD değil, Fransa da İran'ın zikredilmesinden yanaydı. Belki İran'ı bu kadar kollamak Batı'daki Türkiye imajına zarar vermiş olabilir, ama sonuçta belge Türkiye'nin istediği gibi çıktı. Ne dersiniz, baştaki sorulara cevap verebildik mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Psikolojik harekâta dikkat!

Abdülhamit Bilici 2010.11.27

Amerikan haber ajansı AP'nin dikkate değer bularak dünyadaki binlerce abonesine servis ettiği bir haber nedense Türkiye'de hak ettiği kadar konuşulmadı.

Halbuki o haberin satır aralarında ifade edilenler, içeride kendimizi helak edercesine tartıştığımız "Türkiye nereye gidiyor?" sualine, bizi çok yakından tanıyan bir yabancıнын ağzından son derece objektif bir cevap içeriyordu.

Haberin kaynağı, çeşitli temaslarda bulunmak için Washington'a giden Yunanistan Savunma Bakan Yardımcısı Panos Beglitis idi. Amerikalı yetkililerle görüşerek klasik olduğu üzere Türkiye'nin Ege'deki hava sahası ihlallerinden söz eden, ama bir yandan da Ankara ile ilişkileri geliştirmek istediklerini söyleyen Beglitis, habere göre çok daha can alıcı bir konuda ülkesinin duyduğu bir kaygıyı Washington'a iletme ihtiyacı hissediyor.

Zaten Yunan yetkilinin, Türkiye'de bir türlü içinden çıkamadığımız tartışma açısından anlam taşıyan sözleri de dile getirdiği bu kaygıda saklı. Haberi birebir tercüme etmeye çalışırsak, Beglitis aynen şöyle diyor: "Yunanistan, Türkiye'nin yükselen gücünden kaygı duymaktadır. Merak ettiğim nokta, Amerikalı dostlarımin bu durumu anlayıp anlamadığı." Haberde devamla, Türkiye'nin artan ekonomik ve askerî gücünün bölgede dinamikleri değiştirdiği ve Ankara'nın bölgede daha geniş bir siyasi rol oynamak istediği vurgulanıyor.

Evet, biz kendimize yakıştırmamak, kabul etmek istememek, hatta tam aksini, yani bu ülkenin hızla batmakta olduğunu, geleceğinin karanlık olduğunu iddia etsek de dışarıdan Türkiye'ye bakanların gördüğü tablo bu. Peki bu gerçeğe rağmen neden hem içeride hem de dışarıda karamsarlık pompalayan yazıların, makalelerin ardı arkası kesilmiyor?

Bunun nedenini anlayabilmek için objektifliğine kimsenin itiraz edemeyeceği Beglitis'in söylediklerinin yanına, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün samimi bir ortamda bizlerle paylaştığı ve 20 Kasım tarihli Zaman'a manşet olan şu sözlerini de koymak gerekir. Bitmeyen eksen tartışmalarını ve Türkiye'nin istikametiyle ilgili kaygıları hatırlattığımızda Gül, aynen şöyle demişti: "Türkiye üzerinde bilinçli, örgütlü ve kasıtlı olarak bazı merkezler tarafından yürütülen psikolojik bir harekât var. Amerika'da da, Avrupa'da da bunu görüyoruz. Farkında

olduğumuz için bu durum, bizi hiç etkilemiyor. Aksine bu tür haksız psikolojik baskılar bizi daha kararlı hale getiriyor. Ortadoğu, Rusya, Afrika veya diğer bölgelere yönelik her adımımızda maalesef bu gündeme geliyor."

Peki eleştiri yapılmayacak mı? Tabii ki yapılacak. Ama samimi isek ve söylenenlerin muhataplarda etki yapmasını istiyorsak, önce Türkiye'nin düne göre çok güçlendiği ve bunun ister istemez birilerini rahatsız etmiş olabileceğini göreceğiz. Bu çerçevede, ne kadar iyi niyetli olursa olsun, AK Parti hükümetinin İran konusunda izlediği politikanın, Türkiye'ye sıcak bakan çevrelerde bile soru işaretlerine yol açtığı ve bu politikanın kesinlikle bir ince ayara ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Benzer şekilde, değişen, gelişen, demokratikleşen Türkiye'nin Ortadoğu için taşıdığı tek anlam, sanki İsrail'e karşı aldığı pozisyondan ve Filistin, hatta Gazze odaklı bir yaklaşımdan ibaretmiş gibi bir görüntünün de revize edilmesi gerekebilir.

Ancak Türkiye'nin yalnızlaştığı, İslamcı, hatta Sünni bir ideolojiye hapsoldüğü gibi abartılı senaryolar çizenlerin, son dönemde uluslararası toplum nezdinde ülkemizin itibarını gösteren objektif verilere de bakması lazım. Türkiye'nin Doğulu veya Batılı uluslararası örgütlerdeki performansı bu konuda önemli ipuçları taşıyor. 57 İslam ülkesini temsil eden İslam Konferansı Örgütü'ne ilk kez, bir Türk genel sekreterlik yapıyor. 47 Batılı ülkenin temsil edildiği Avrupa Konseyi Meclis başkanlık koltuğunda ilk kez bu dönemde bir Türk oturdu. Güvenlik Konseyi üyeliği için BM Genel Kurulu'nda yapılan oylamada Türkiye'ye 151 ülkenin destek verdiğini nasıl unuturuz? En son, 136 ülkeden binlerce yerel yönetimin üye olduğu Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Örgütü'nün başkanlığına ittifakla İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş seçildi.

Yanışları, eksikleri söyleyelim ama bu gerçekleri ve özellikle Yunanlı yetkili Beglitis'in gıyaben yaptığı itirafı unutmadan... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Wikileaks'teki PKK

Abdülhamit Bilici 2010.11.30

Uluslararası ilişkileri takip eden birinin, önceki gece uyuması çok imkânsızdı. Çünkü normal şartlarda bir tanesi kıyamet koparacak gizli belgelerin binlercesine tek tuşla ulaşmak mümkündü.

Daha önce İsviçre'deki gizli banka hesaplarını, Irak ve Afgan savaşlarının içyüzünü deşifre eden Wikileaks, bu kez Amerika'nın bütün diplomatik sırlarını çarşaf çarşaf yayınlıyordu. Bugünkü dünyada Amerikan sırları demek, dünyanın sırları demek. Zira Honduras'taki darbeden Afganistan'daki gelişmelere dünyada Amerika'nın bir şekilde müdahil olmadığı olay yok.

Sabaha kadar işte bu belgeleri okudum. Açıkça söylemek gerekirse, bir müdahale olur ve 'sabaha kadar belgelere ulaşım engellenir' endişem vardı. Ancak Le Monde, Guardian, New York Times gibi dünyanın en saygın medya kurumlarının da katkısıyla devam eden belge yayınına şu ana kadar bir müdahale olmadı. Sadece bazı ülkeler siteye yasak getirdi.

250 bin belgenin hepsi henüz yayınlanmış değil, ama yayınlananları bile okumak, anlamak insan kapasitesinin üstünde bir iş. Dolayısıyla bu belge hazinesinden en ilginçlerini seçmek şart. Elçilikler ile Washington arasındaki yazışmaları içeren belgeler arasında doğal olarak en fazla merak ettiğimiz Ankara'dan rapor edilenler. Türkiye'nin siyasi olarak çok hareketli günler yaşadığı 2004-2010 dönemini kapsayan belgelerde yok yok. Cumhurbaşkanı Gül'den Başbakan Erdoğan'a muhalefet partilerinden darbe girişimlerine, İran konusundan füze kalkını tartışmasına pek çok konuda özel ayrıntılar var.

Ankara'nın, dünya başkentleri arasında en fazla yazışmaya sahne olan merkez olması dikkate değer. Bu tablo, Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun dediği gibi, iki başkent gündemindeki konuların örtüşmesinin göstergesi. Bu, Türkiye'nin en çok gündem üreten ülke olmasıyla da ilgili. Ankara'da görevli diplomatlar, dur durak bilmeyen gündemi rapor ederken helak olduklarından boşuna yakınmıyor.

Diplomasi sırlarının sokağa dökülmesi, Amerika için çok zor bir durum. Ama bu ilk değil. Daha önce de Afgan ve Irak savaşıyla ilgili bilgiler kamuoyuna yansımış ve büyük yara almamıştı. Buradaki daha büyük sorun, müttefik ülkelere ve temas kurulan çevrelere karşı yaşanacak mahcubiyet. Örneğin, Suud Kralı özel görüşmelerde nükleer kapasitesini yok etmek için İran'a harekât öneriyor. Bu bilgi ortaya çıktıktan sonra, Amerika, Suud, İran ilişkileri ne olacak? Başka bir belgede İran'la aralarındaki yakınlaşma sorulunca Katar Başbakanı, "Onlar bize, biz de onlara yalan söylüyoruz." diyor.

Türkiye'yle ilgili belgelerde, en azından şu ana kadar yayınlananlarda, önemli siyasi isimlerle ilgili çoğu duyuma dayalı polemik ve detaylar kenara bırakılırsa, insanın nefesini kesen bir bilgi yok. Mesela, geçenlerde El Hayat'ta iddia edildiği gibi, ABD'nin PKK'yı, Türkiye'nin de Irak'ta El Kaide'yi desteklediğine dair bir belge göremedim. Aksine, büyükelçilerin imzasını taşıyan raporlarda, PKK'ya karşı anlık istihbarat paylaşımının önemi vurgulanıyor. AK Parti'nin İran politikasından duyulan rahatsızlık gizlenmiyor. Dikkat çeken bir nokta, bu konuda gizli raporlarda kullanılan dilin kamuoyuna yansiyandan daha özenli olması ve örneğin Philip Gordon-Davutoğlu buluşmasında görüleceği gibi Türk tarafının dosyaya daha hakim olması. Ancak Amerika'nın, Türkiye'de artan İslami eğilimden rahatsız olduğu; AK Parti'nin İran üzerindeki etkisini abarttığı; neo-Osmanlıcı yaklaşımdan pek hazzetmediği ifade ediliyor.

2007'deki sivil-asker geriliminde ABD'nin PKK'yı desteklediği temasının asker çevrelerce yayıldığı; ayrıca hükümeti zora sokmak için sınırötesi operasyon konusunda ısrarcı olduğu vurgulanıyor. Sarıkız'dan Balyoz'a darbe planları rapor edilirken, Nokta Dergisi'nin darbe günlüklerini yayınladığı için kapandığı; dönemin Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün planları doğruladığı hatırlatılıyor.

Aslında Wikileaks belgeleri, bazı mesai arkadaşlarının darbe girişimlerini önlemek için insanüstü gayret sarf eden, bu yüzden evinden kendi yemeğini getirmek zorunda kalan Hilmi Özkök'ün bir sözünü daha hatırlatıyor. Teknolojinin ulaştığı bugünkü noktada gizliliğe imkân yok. Siber Savaş Komutanlığı kuran Amerika da olsanız, dijitalleşen bir veriyi gizlemeniz imkânsız. Ne dersiniz, Çin'in, Fransa'nın, Rusya'nın elçilik raporlarını da okur muyuz? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Wikileaks'in AK Parti'ye 4 faydası!

Abdülhamit Bilici 2010.12.04

İç siyasette olduğu gibi uluslararası ilişkilerde de komploların varlığını inkâr etmek saflık olur. Yılların siyasetçisi Deniz Baykal'ı koltuğundan eden kaset olayı bir komplo değil miydi? Yargı süreci tamamlanmamış olsa da Danıştay saldırısı, iç siyaseti dizayn etmek için yapılan bir komplo değil mi?

Benzer şekilde dünden bugüne uluslararası ilişkilerde de birçok komplo gördük. Tarihimizi yakından ilgilendiren büyük komplolardan biri, Rus Çarlığı'nın onayıyla İngiltere ile Fransa arasında yapılan, gizli Sykes-Picot anlaşmasıydı. Anlaşmayla Osmanlı Ortadoğusu'nu nasıl paylaşacaklarını belirleyen devletler, diğer yanda Araplara aynı topraklar üzerinde bir devlet vaat ediyordu. Wikileaks olmadığı için dünya bu anlaşmayı, zamanın 'anarşistleri' olan komünistlerin Çarlığı yıkması ve eski anlaşmaları açıklaması sayesinde öğrenmişti.

Yakın dönemde de komplolar ve casusluk faaliyetleri sürdü. Wikileaks'i İsrail komplosu görme eğilimindekilerin tezini güçlendirecek böyle bir olayının faili, Amerikan gizli belgelerini İsrail'e sızdırmaktan ömür boyu hapse mahkûm edilen Jonathan Pollard'dı. Wikileaks'in kaynağı olduğu rivayet edilen Bağdat'ta görevli istihbarat analisti Bradley Manning gibi bir istihbaratçı olan Pollard'ın sızdırdığı belgeler müthişti. Bunlardan biri, ABD'nin küresel elektronik dinleme ağını içeren 10 ciltlik belgeydi. Yahudi asıllı ABD vatandaşı Pollard, bugün bile İsrail-Amerikan görüşmelerinin konularından biri. Hatta şu anki İsrail Başbakanı Netanyahu, 2002'de bu casusu hapishanede ziyaret etmişti.

Bunlar varlığı tartışılmayacak komplolar. Dün olduğu gibi bugün de komplolar olabilir. Ama bir de yanlışlıkla aynı kategorideymiş gibi ele alınan komplo teorileri var. Halbuki ikisi, astronomi ile astroloji kadar birbirinden farklı. Birinde somut gerçekler, belgeler; diğesinde varsayımlar, iddialar var.

Komplo teorileri, bir olay hakkında tatmin edici bilgi olmadığı hallerde insanın merak ihtiyacını yalancıkdan gideren, ele avuca sığmayan açıklamalardır. İki ucu da keskin kılıç gibidir. Bugün bir komplo teorisi üretip avantaj elde ettiğini sanan, yarın karşı bir komplo teorisinin kurbanı olabilir.

İnsanda 'acaba' diye bir iç ses olarak kalması veya marjinal platformlarda seslendirilmesi zararsız olsa da bunların merkeze taşınması, muteber isimlerce sahiplenilmesi, toplumun düşünme melekelerini tahrip edebilir. O zaman insan, kendini komplo teorileri ırmağında sürüklenen, hiçbir şeyi değiştirme iradesi olmayan bir yaprak gibi görmeye başlar. Umut, azim ve iradenin yerini ümitsizlik, tembellik ve olağanüstü beklentiler kaplar.

Aslında komplo teorisi üreten veya bunlara kolay ikna olanlar, genelde farkında olmadıkları bir metodoloji hatasının kurbanıdır. Bu hata, yalnız sade insanları değil, uzunca süre sosyal bilimleri esir alan Marksist okula bağlı, binlerce süper zekâyı da etkilemiştir. Karl Popper gibi düşünürler buna meydan okumasa, belki hastalık bugün de sürecekti.

Detaylarını bir köşe yazısında ele almak zor. Ama Popper'ın 'yanlışlanabilirlik ilkesi' şunu diyor: Bir teorisin bilimsel olabilmesi için yanlışlanabilir olması gerekir. "Bütün güvercinler beyazdır" tezini ispat için milyarlarca beyaz güvercin göstermek işe yaramaz. Beyaz olmayan tek güvercin bu tezi çürütür. Bu yüzden ortaya bir tez atıp, onu doğrulayan verilere odaklanmak, uymayanları görmezden gelmek ancak kendini kandırmak olur.

Etraflıca bilemediğimiz birçok hadisede olduğu gibi Wikileaks belgeleri karşısında da cumhurbaşkanından sade vatandaşa benzer bir durumla karşı karşıyayız. Birkaç beyaz güvercin bulup, 'tüm güvercinler beyazdır' deme zaafımız yine devrede. Birkaç gerekçe sayıp, en kârlı İsrail, o halde onlar yaptı. Ya da iki-üç gerekçe sayıp bu işi ABD yaptı demek istiyoruz. Açıklanacak daha yüzlerce belgeyi ve bütün uluslararası boyutlarını kenara bırakıp, 'Hedef AK Parti'yi bitirmektir' diyoruz.

Ortada ciddi soru işaretleri olduğu ve bu ihtimallerin dışlanamayacağı doğru. Ama bu yöntemin yanlışlığını anlamak için biz de önce Wikileaks'in AK Parti'ye faydalarını sayıp, bir soru soralım: 1- AK Parti aleyhine ifadeler, 'ılımlı İslam', BOP projesi gibi tezleri yıktı. 2- ABD'ye antipatinin zirve yaptığı bir ülkede Amerikalıların eleştirisi siyaseten Erdoğan'ın lehine. 3- Ortadoğu'da farklı Batı'da farklı konuşmadığının tescili, AK Parti'nin itibarını artıracak. 4- İran siyaseti yüzünden ABD ile sıkıntılı iken şimdi Washington mahcup durumda. O zaman belgeleri AK Parti mi sızdırdı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Taliban'la savaş!

Kabil- Son 30 yılını savaşıyla geçiren Afgan halkının artan şiddet olaylarına, Karzai yönetimine, ABD liderliğindeki koalisyon güçlerine, Taliban'a ve ülkenin gidişatına nasıl baktığını gösteren kamuoyu yoklaması yayınlandığında, Kabil'deki Amerikan Büyükelçiliği'nde Afgan sivil toplum liderleriyle aynı konuları konuşuyorduk.

Afgan Sosyo-Ekonomik Araştırmalar Merkezi tarafından BBC için yapılan araştırmaya göre, halkın yüzde 27'si NATO askerlerine yapılan saldırıları meşru görüyordu. Afganların yüzde 62'si Hamid Karzai'nin liderliğini başarılı bulduğunu söylerken, içinde Türkiye'nin de bulunduğu uluslararası güçlerin varlığını sürdürmesi gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 63'tü. Araştırmadan çıkan ilginç sonuçlardan biri ise Taliban'a duyulan sempati yüzde 11 iken, Afganların yüzde 73'ü, savaş yerine Taliban'la müzakere masasına oturulmasını istiyordu.

Washington Post, Wall Street Journal ve Financial Times gibi gazetelerin yazarlarıyla birlikte katıldığımız birkaç günlük gezide edindiğimiz izlenimlere dayanarak anketin ortaya koyduğu sonuçlar hakkında doğru ya da yanlış şeklinde bir yorum yapmak zordu. Bu yüzden sivil toplum liderleriyle yaptığımız görüşme adeta anketin sağlaması gibi oldu.

Muhtemel terör saldırılarına karşı etrafı halka halka beton bloklarla çevrilmiş ve Türk müteşebbisler tarafından yapılmış elçilik binasındaki görüşme, karşılıklı soru cevaplarla 2 saatten fazla sürdü. Uluslararası güç mücadelesinin odaklandığı önemli noktalardan biri olan Afganistan'da yaşanan dram en sert eleştirilerle ortaya serildi.

Başta ABD olmak üzere uluslararası toplumla birlikte Karzai yönetimi de hedef tahtasındaydı. Uluslararası kurumlar arasında bir koordinasyondan söz edilemezdi. Amerikalı yetkililerin söylediğinin aksine artan asker sayısına rağmen güvenlik durumu kötüleşiyordu. Hiç kimse ülkenin geleceğine dair bir fikre sahip değildi.

Halkın her türlü güvenlik riskine rağmen sandığa giderek sahip çıktığı demokrasinin geleceği hakkında ciddi kaygılar vardı. En büyük tepki gösterdikleri konulardan biri, uluslararası kurumların ve Afgan hükümetinin hatalarından kaynaklanan sorunların Afgan halkına fatura edilmesi idi. Batı basınında çıkan "Afganistan'da demokrasi yürümeyecek" türündeki değerlendirmelere ateş püskürüyorlardı. Yukarıda saydığım gazetelerin üst düzey yöneticilerine "Lütfen bu yaklaşımı bırakın. Biz demokrasiyi her sorunun tek çözümü olarak görüyoruz" diyorlardı.

Kadın örgütlerinin temsilcileri, kadın haklarıyla ilgili gelişmelerin sembolik düzeyde kaldığını, kamudaki bayan çalışan sayısının azalmakta olduğunu, güvenlik endişesiyle kızların okula gidemediğini söylüyordu.

Şikâyetlerin arkası gelmiyordu. Savaş suçu işleyenler, hesap vermeden yönetime ortak edilmiş; adalet, eğitim ve fakirlikle mücadeleye yeterince önem verilmemişti. Yönetimin herhangi bir kademesinde kanun dışı hareket edenler, cezalandırılmak yerine başka görevlere getirilmişti. Bu ortam yüzünden iyi eğitilmiş, ülkeye faydası olacak isimler yolsuzluğa bulaşmak zorunda kalacağı için yönetimde görev almak istemiyordu. Afganistan Sivil Toplum Forumu adlı sivil toplum kuruluşunun yaptığı bir araştırmaya göre 255 üst düzey polis şefinden sadece 11'inin eski savaş ağalarıyla ilişkisi yoktu.

Bir çocuğa bile sorsan, Karzai'nin Amerika'nın desteklediği bir hükümet olduğunu söyleyecekti. Halkın beklentilerini yerine getiremediği için hayal kırıklığı çok büyüktü. Sivil toplum örgütlerinden birinin lideri, yaşanan durumu anlatmak için 13. asırda bu topraklarda yaşayan bir düşünür olan Nasreddin Tusi'ye atıf yaptı. Tusi'ye göre, bir hükümetin ayakta kalması için paraya, halka ve orduya ihtiyacı vardı. Halbuki hükümetin bu üç unsura da ne kadar sahip olduğu tartışmaya açıktı.

Adalet arayışına meşru yollarla cevap bulamayan birçok Afganlı, Taliban'ın adalet mekanizmasına başvuruyor. Bu da Taliban'ı 1990'larda ilk kez ortaya çıkaran şartları hatırlatıyordu. Afganistan Soğuk Savaş'ın kurbanı olmuş; toplumda güven duygusu kırılmıştı. İngilizce bilenlere Amerikan casusu, Rusça bilenlere Rus casusu, güneyde yaşayanlara Pakistan casusu gözüyle bakılıyordu.

Dikkat çeken bir nokta, iyimser olduğunu belirterek söze başlayan herkesin, hayli karanlık bir tablo çizmesiydi. Halkın üçte birinin uluslararası güçlere saldırıyı meşru saymasının arkasında bu büyük hayal kırıklığı vardı.

Onlara göre çözümün en temel şartı, adalet mekanizmasına önem verilmesi; yolsuzlukların önlenmesi ve suçlulardan hesap sorulmasıydı. Ama umutlar gittikçe zayıflıyordu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük güçlerin mezarlığında başarı şansı?

Abdülhamit Bilici 2010.12.11

Terörle mücadele üzerinde doktora yapmış 2 yıldızlı Amerikan subayı, Taliban'a karşı verdikleri savaşın istihbarat boyutunu anlatıyordu. En gelişmiş radarlar, insansız uçaklar, sık sık gözümüze çarpan zeplinler, insani kaynaklar ve isimlerini bilmediğimiz birçok yolla direniş güçleri hakkında istihbarat topluyorlardı.

Afganistan'ın şu anda dünyada üzerinde teknolojik ve insani en fazla istihbarat yapılan toprak parçası olduğunu söylüyordu. Kendisi doktora esnasında Rusya'nın bu ülkedeki işgal sırasında kullandığı yöntemleri çalışmıştı.

Bu parlak askerin power point sunumu içindeki bir not, en az istihbarat bilgileri kadar dikkat çekiciydi. Bir kitaptan yapılan alıntıda, Afganistan'ın büyük güçlerin mezarlığı olduğu hatırlatılıyordu. En azından yakın dönemde bu topraklar üzerinde önce zamanın süper gücü İngilizler, sonra da yine zamanın süper güçlerden biri olan Sovyetler pes etmek zorunda kalmıştı. Gerçekten de birçokları Sovyetler'in çöküşünün Afgan mücahitleri karşısında aldığı yenilgiye başladığını düşünüyordu. İşte şimdi de bugünün süper gücü ABD, Afganistan'daydı. Acaba onun da sonu diğerleri gibi mi olacaktı?

Doktoralı subayın kuşkusuz buna karşı tezleri vardı. En önemli tezi de Amerika'nın bu topraklarda tek başına değil, 40'tan fazla ülkeyle bu savaşı veriyor olduğuydu. Gerçekten de BM kararıyla oluşturulan ISAF (Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü) bünyesinde bugün itibarıyla 48 ülkenin askerleri bulunuyordu. ABD, 90 bin askerle en büyük ortaktı. Çokuluslu gücün şu anki komutanlığını Amerikalı ünlü asker David Petraeus yapıyordu. Daha önce ISAF'a 2 kez komutanlık yapan Türkiye'nin de şu anda bu güç içinde 1.800 askeri vardı.

Yine de Afganistan'daki savaş genel hatlarıyla Amerika'nın savaşı olarak görülüyor ve büyük güçlerin bu ülkedeki kötü kaderine dair notlar herkesin zihninde bir yerlerde duruyor. Nitekim Taliban'ın devrilmesinin ardından Afganistan'da iki kez general olarak görev alıp emekli olduktan sonra Obama tarafından Kabil Büyükelçisi yapılan Karl Eikenberry ile yaptığımız sohbette de aynı konu farklı bir şekilde gündeme geldi.

Kendine bağlı 5 büyükelçi ve 1.100 sivil çalışanla Amerika'nın dünyadaki en büyük elçiliğinin başındaki Eikenberry'nin Çin elçisiyle arasında geçen konuşma ilginçti. Eikenberry, Çin elçisine "Afganistan'la ortak sınırınız var. Büyük güçlerden birisiniz. Neden burayla daha fazla ilgilenmiyorsunuz?" diye soruyor. Çinli cevap veriyor: "Biz tarihe bakınca, Afganistan'da büyük güçlerin başına neler geldiğini görüp uzak duruyoruz."

Başta Petraeus olmak üzere Amerikalı komutanlar ve Büyükelçi Eikenberry ile yaptığımız görüşmelerde, ifade edilsin edilmesin bu kâbusun gölgesini hissetmek mümkündü. Tarihin pek umut vaat etmediği çok zor bir coğrafyada başarılı olmaya mecbur hissediyorlardı kendilerini. Bir yıl öncesine kadar umutlar neredeyse tükenmişti. Üst düzey isimler ABD'nin ve NATO'nun Afganistan'da savaşı kaybettiğini açıkça ifade ediyordu. Wikileaks belgelerinde de bu hava var. Aralık 2009 tarihli telgrafında ABD'nin Belçika'daki elçisi, Avrupa Birliği Başkanı Herman Van Rompuy'un kendisine "AB'nin artık ABD veya NATO'nun Afganistan'da başarılı olacağına inanmadığı" sözlerini rapor etmişti.

BM Bosna-Hersek yüksek temsilcisi olarak görev yapan Lord Ashdown da Afganistan'da savaşın kaybedildiğini daha 2007'de ilan etmişti. Geçen ağustos ayında Le Monde'a konuşan Pakistan Cumhurbaşkanı Zerdari de farklı düşünmüyordu: "Uluslararası toplum Taliban'a karşı savaşı kaybediyor. Afgan halkının kalbini zaten çoktan kaybettik."

Bütün bu değerlendirmeleri boşa çıkarmak, savaşı kazanmak, Afganistan'ı yeniden inşa etmek mümkün müydü? Amerika, Afganistan'a bulaşan tüm güçlerin uğradığı mâkus talihten kurtulabilir miydi? Üst düzey Amerikalı yetkililer, bugünkü durumu ve başarı şansını nasıl görüyordu? Afganlılar tüm olup bitenlere ne diyordu? Bir sonraki yazıda bu soruların cevaplarını araştıralım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Üsame bin Ladin nerede?

Abdülhamit Bilici 2010.12.14

Avrupa Birliği Başkanı Herman Van Rompuy'den Pakistan Devlet Başkanı Zerdari'ye birçok önemli ismin, ABD ve NATO'nun Taliban'a karşı savaşı kaybetmekte olduğunu ilan ettiği Afganistan'da hâlâ şans var mı? Uluslararası toplum tarihte hiçbir yabancı gücün dizginleyemediği bu ülkeyi kontrol altına alıp, yeni bir düzen kurabilecek mi? Yoksa Afganistan yeniden Taliban kontrolüne veya iç savaşa geri mi dönecek?

Başkent Kabil, Gazneli Sultan Mahmud'un kabrinin bulunduğu Gazne ve Sovyetlere karşı direnişin kahramanlarından Ahmed Şah Mesud'un memleketi Penşir vilayetlerindeki temaslarımızda bu sorunun cevabını aradık. 140 bine yakın çokuluslu güce komuta eden ünlü Amerikalı komutan David Petraeus dahil, bu soruya henüz kimsenin net bir cevabı yok. Karzai'nin veya Obama'nın da olduğunu sanmıyorum. 9 yıllık çaba ve savaşa rağmen hâlâ durum "kırılğan" veya "elde edilen başarılar geri döndürülemez değil" gibi kavramlarla ifade ediliyor.

Ama Afganistan'ın şu an içinde bulunduğu havayı yansıtan önemli iki tespit var. Bunlardan biri, bitki örtüsünden insanların kılık kıyafetlerine çocukluğumun bir kısmını geçirdiğim Tortum'u hatırlatan Penşir Vadisi'ndeki misafirhanesinde bizi ağırlayan Penşir Valisi Kerameddin Kerim'e ait. Hamid Karzai liderliğindeki Afgan yönetiminde, özellikle de güvenlik birimlerinde ciddi ağırlığı olan Taciklerin hissiyatını yansıtan Vali Kerim, şöyle diyordu: "Şu anda uluslararası güç ülkeyi terk ederse, yeniden iç savaş başlayabilir veya Taliban geri dönebilir." Kabil'de konuştuğumuz birçok insanın da dile getirdiği oldukça yaygın bir görüş bu.

İkinci tespit ise üst düzey bir Amerikalı yetkiliye ait: "Biz burada olduğumuz sürece Taliban veya El Kaide, Afganistan'ı yenemez. Ancak Afganlar, etkin bir yönetim oluşturmayarak, düzgün çalışan kurumlar oluşturmayarak ve yolsuzluğu artırarak kendi kendilerini mağlup edebilirler."

Çok önemli isimlerin umutsuzluk açıklamalarına rağmen, Afgan ve Amerikalı yetkililerle yaptığımız konuşmalardan çıkan sonuç, haziran ayından bu yana ilk kez başarı için umutların arttığı yönünde. Çünkü ilk

kez askerî ve sivil ayakları netleşmiş bir strateji ile bunun için gerekli kaynakların bir araya geldiğini söylüyorlar.

30 binlik asker sayısındaki artışa paralel olarak, sivil projelerin önünü açacak yardımlar da artırılmış. Afgan ordusu ve polisi, ülkenin güvenliğini üstlenecek konuma gelmedikçe sorunun çözülemeyeceği nihayet anlaşılmış. Lizbon'daki son NATO zirvesinde, güvenliğin kademeli olarak 2014 sonuna kadar tamamen Afganlılara devredilmesi kararı ortaya önemli bir vizyon koymuş durumda. Bu noktaya gelinmesinde Obama'nın önemli payı olduğu vurgulanıyor.

Yeni bir Afgan ordusu kurma çalışmasının bir yıl öncesine kadar geldiği nokta, hava gücü ile komuta ve kontrol yeteneklerinden mahrum 70 bin kadar askerd. Halbuki sadece bu yıl 70 bin ilave asker eğitilerek orduya katılmış. Az da olsa hava gücü var. Toplam 170 bin olması hedeflenen polis sayısı 120 bini bulmuş. Özel soruşturmalar ve istihbarat için yeni birimler oluşturuluyor. Asker ve polisin eğitimi için her ay bir milyar dolar harcadığı söyleniyor. Afganistan'da olduğumuz günlerde, Türk polisinin eğittiği polislerin mezuniyet töreni vardı.

Sayısı 140 bini aşan uluslararası güçler, Afgan askerleriyle omuz omuza ilk kez ülkenin her yerinde operasyon yapmaya başlamış. Son 90 günde yapılan operasyon sayısı 1.700'ün üzerinde. Bu operasyonlarda 400'ü lider seviyesinde 3 binden fazla direnişçi etkisiz hale getirilmiş. Güneyde Taliban'ın kontrolündeki bölgelere ilk kez girildiği için ölü, yaralı sayısında önceki yıllara göre artış bekleniyor.

Bu arada bütün bu süreci tetikleyen "Bin Ladin nerede?" sorumuza, sanki buraya geliş sebebi o değilmiş gibi Amerikalıların şaşırmasına biz şaşıyoruz. Şu cevabı alabiliyoruz: "Bilgimiz olsa yakalardık. Pakistan içlerinde olduğunu düşünüyoruz."

Penşir Vadisi'ndeki en önemli sorun ne? Türk okulları Afganistan'da ne durumda? Her şeye rağmen bugün ne kadar Afgan cep telefonu kullanıyor? Bu soruların cevabı da son yazıya.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Kaç Afganistan var?

Abdülhamit Bilici 2010.12.18

Amerika'nın, Obama ve Petraeus'la yenilenen Afganistan stratejisinde, hadiseyi sadece Taliban ve El Kaide ile savaştan ibaret görmeme yaklaşımı dikkat çekiyor.

Gerek Büyükelçi Karl Eikenberry gerek komutan Petraeus, görüşmelerimizde Taliban veya El Kaide'den söz ederken adeta sözbirliği etmişçesine 'terör' veya 'terörist' sıfatlarını kullanmıyordu. Bunun yerine, 'insurgent', yani 'isyancı, başkaldıran' kavramını tercih ediyorlardı. Sanki, bu grupları topluma entegre edecek; toplumun bunlara verdiği desteği azaltacak sivil bir strateji olmadan, savaşı kazanmanın imkânsız olduğunun farkındaydılar.

Yeni stratejide, iyi yönetim, adalet, kapsayıcılık ve yolsuzlukla mücadele de en az silahlı mücadele kadar önemli. Birçoğu Afgan lider Hamid Karzai liderliğindeki yönetime bakan bu hususlarda çok ciddi sorunlar olduğunu kimse gizlemiyor.

Sivil toplum temsilcileri, yolsuzluğun âdet haline geldiği, kimseden hesap sorulmadığı, seçimlerin şeffaf yapılmadığı görüşünde. Amerikalı yetkililer de ülkeye gelen milyarlarca dolarlık yardımın yüzde 40'ının buharlaştığını itiraf ediyor. Bundan Afgan siyaset ve iş dünyası kadar, ihaleleri alan Amerikalı şirketlerin de

sorumlu olduğu sır değil. Petraeus, komutayı devralır almaz, direnişle mücadele stratejisi ile aynı anda yolsuzlukla mücadele talimatı da yayınladığını söylüyordu.

5 yıl önce İtalya'ya emanet edilen yargı konusunda hiç mesafe alınmamış. İngilizlere bırakılan uyuşturucuyla mücadele de aynı. Dünyada uyuşturucu üretim merkezleri arasında Afganistan başı çekiyor.

Bütün olumsuzluklara rağmen 9 yılda elde edilen olumlu gelişmeler de yok değil. Mesela, 2002'de Afgan okullarında 1 milyon öğrenci varken, şu anda bu sayı 6,5 milyon. Bunun yüzde 40'ı kız. Kızların okumasının yasak olduğu günlerle karşılaştırılırsa, önemli bir gelişme. 8 yıl önce sadece bir üniversite açıkken, şu anki sayı 17.

Ekonomik canlılık da gözden kaçmıyor. Kabil'de gün boyu eksik olmayan yoğun trafik ve hava kirliliği, altyapı eksikliği kadar ekonomik canlılığın da işareti. Külüstür arabaların, hatta merkeplerin yanında, çelik gövdeli, kurşun geçirmez camlara sahip son model jipler göz kamaştırıyor. 5 sene önce gördüğüm bozuk yollardan eser kalmamış. Türkiye'nin de yardımıyla Kabil'in bütün yolları asfaltlanmış. Başkent dışındaki şehirlerde de ticaret canlı. ABD Büyükelçisi Eikenberry, tarifeli uçakla Kandahar'dan Dubai'ye tonlarca nar satan genç bir tüccarı anlatıyordu. Kabil'den Dubai'ye her gün yapılan 9 uçak seferi, Afganistan ile dünya arasındaki en önemli köprü.

Uzun zamandır Kabil'de yaşayan bir Türk, ticarete kimsenin Afganlıların eline su dökemeyeceğini söyledikten sonra, iş imkânı araştırmak için gelenlere şöyle sesleniyor: "Ticaret için geliyorsanız, şansınız yok. Ama üretim için potansiyel de ihtiyaç da çok büyük."

2002'de 10 bin olan cep telefonu sayısı, 15 milyonu geçmiş. Uzun zamandır sağlıklı bir nüfus sayımı yapılmadığı için gerçek sayı bilinmese de 31 milyonluk ülkede bu çok önemli bir rakam. Bir sene öncesine kadar günde sadece 6 saat elektrik verilirken, Obama'nın yemin ettiği günden itibaren 24 saate çıkmış. Kuşkusuz ülkede şiddet var. Ama 647 bin kilometrekare yüzölçümüyle büyük bir ülke Afganistan. Her yerde savaş yok. Bir bakıma Afganistan içinde Afganistan'lar var. Örneğın, Taciklerin yoğun yaşadığı Penşir'de insanların, "En büyük derdiniz ne?" sorusuna cevabı terör değil, işsizlik. Buraya çelik yeleklerle geldiğimizi görenler halimize gülüyorlardı.

Ülkedeki en başarılı öğrencilere eğitim veren, İşçileri Bakanı, Kabil Valisi gibi birçok yetkilinin çocuklarının okuduğu Afgan-Türk liseleri ülkenin her yerinde aktif. Sadece Kabil'de değil, kuzeydeki Mezar-ı Şerif'te de, şiddetin en çok yaşandığı Kandahar'da da varlar. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Afganistan'la ilgili her uluslararası toplantıda anlattığı okullar bunlar. Kabil'deki okulun öğretmenlerinden Murat Akyüz, "Afganlarla aynı apartmanda kalıyorum. Yazın Türkiye'ye dönerken anahtarı Afgan komşuma bıraktım. Afganlar bizi seviyor. Güvenlik konusu abartıldığı kadar değil." diyor.

Yüzde 80'in okuma yazma bilmediğı ve 30 yıldır savaşla yaşayan ülkede en temel problem, geleceğı omuzlayacak yeni neslin yetiştirilmesi. Çoğunluğu oluşturan Peştunları suni şekilde ortadan bölen, Pakistan'la kontrolü imkânsız bir sınır paylaşan; küresel hakimiyet açısından kritik noktada bulunan Afganistan'da istikrarı sağlamak, tek tek kurumları sıfırdan inşa etmek büyük enerji ve sabır istiyor. Bütün mesele de burada: Acaba hem Afganlıların hem dünyanın bu kadar sabrı var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şengen vizesi sırları!

Baştan söylemek gerek. Bu yazı, Ankara'daki bazı Avrupa elçilerinin rahatını kaçırabilir. Çünkü göz göre göre yüz binlerce insanın çektiği vize çilesinde onların büyük payı var.

Bugünlerde değişik ülkelerin vizeleriyle sayfaları dolduğu için dördüncü kez pasaportumu yenilemem gerekti. Böylece yeni çipli pasaporta da kavuşmuş olacaktım. Sağ olsunlar, İstanbul Emniyeti yeni pasaportu 1 buçuk gün gibi kısa sürede teslim etti.

Biraz maddi külfeti olsa da pasaport yenilemek kolay. Asıl mesele, pasaport sayfalarını kısa sürede dolduran vizelerde. Eski pasaportları şöyle bir karıştırınca, en fazla Avrupa ülkelerine seyahat için gereken Şengen vizelerinin sayfaları doldurduğunu gördüm.

İş gereği Avrupa'ya çok gidiyoruz. Ama aynı dönemde ABD'ye de birçok kez gitmeme rağmen Amerika vizesinin pasaportlarda işgal ettiği yer sadece tek sayfa. Çünkü 10 yıllığına verilmiş bir vize. Halbuki Fransa, Almanya, Belçika gibi Şengen sistemi içindeki ülkelerden aldığım vizelerin süresi bir ay ile en fazla 1 yıl arasında değişiyor.

Bunun anlamı şu: Yaptığımız iş ve adresimiz belli olmasına rağmen ve her başvuruda Şengen kriterlerine göre vize alıp, şimdiye kadar hiçbir sorun çıkarmadan ülkemize dönmemize rağmen vizelerin süresi bir yılı aşmıyor. Böyle olunca, her defasında aynı bürokrasiyi aşmak ve aynı vize aidatını ödemek gerekiyor. Lütfen, bunu kişisel bir sorun olarak görmeyin. AB ülkelerine işi gereği gitmek durumunda olan yüz binlerce insanın yaşadığı bir dert bu.

Çok sayıda Türk kökenli vatandaşın seyahat ettiği Avrupa ülkelerinden birinin Ankara'daki büyükelçisiyle karşılaşınca, bu konuyu açtım. Hak verdi ve yanlılığı kabul etti. Sonra Şengen vize başvurusunu nereden yaptığımı sordu. İstanbul'da yaşadığım için doğal olarak 'İstanbul'daki konsolosluluğunuza' dedim. Sonra 5 yıllık vize de olduğunu söyledi ve bir sonraki başvurudan kendisini haberdar etmemi istedi. İlk vize başvurumda, bu sözlerini hatırlatacağım. Ama bu konuşmadan ortaya çıkan daha önemli gerçek, isterlerse Avrupa ülkelerinin 5 yıllık Şengen vizesi de verebileceğiydi. Bunu öğrenmek için bir büyükelçi ile konuşmak mı gerekliydi? Bunca yıldır neden bir konsolosluk dahi bu imkânı sunmamıştı?

Dikkat edin, burada bizden yarım asır sonra AB ile ilişki kuran Balkan ülkelerine vize muafiyeti tanınırken, Türkiye'nin vize kuyruğunda bekletilmesinden söz etmiyoruz. Ya da Avrupa Topluluğu Adalet Divanı'nın (ATAD) kararları gereği 1973'te yürürlüğe giren Katma Protokol'e göre işadamları, müteahhit, doktor, bilim adamı, sanatçı, gazeteci gibi hizmet sunan kategorisindeki kişilere vize uygulanmaması gerektiğinden bahsetmiyoruz.

Burada dikkat çektiğimiz, normal vize prosedürleri içinde çıkarılan gereksiz zorluklar ve üstü örtülüp kullandırılmayan haklar. Nitekim üst düzey bir AB yetkilisi ile konuyu bütün yanlarıyla konuşma imkânımız oldu. Bu sorunların yanı sıra Şengen vizesi veren ülkeler arasındaki standart farklarını gidermek için 1 aydır elçilikler arasında çalışmalar yaptıklarını söyledi. Her yıl Türkiye'den 700 bin kişi AB ülkeleri için vize alıyormuş. Hiçbir iyileştirme yapmasan bile AB'nin mevcut vize düzenlemelerine göre işadamına, gazeteciye, akademisyene ücretsiz vize verilebileceğini söyledi. Vize sürelerindeki keyfiliği kabul etti. Ancak ATAD'ın verdiği kararın Almanya'da hizmet sunanlarla sınırlı olduğunu, genelleme yapılamayacağını savundu. Vize sorununu kökten çözmek için Türkiye'nin Yeniden Kabul Anlaşması'nı imzalaması gerektiğini söyleyen yetkili, bununla ilgili müzakerelerin sona yaklaştığı müjdesini verirken, sürecin tıkandığı noktaya da dikkat çekti. Türkiye, "Şengen'i konuşmak için AB Komisyonu önce Konsey'den yetki alsın" diyor. Komisyon ise Türkiye'nin önce Kabul Anlaşması'nı imzalamasını istiyor. İnşallah, bu sorunun aşılması fazla sürmez. Ama o güne kadar var olan kolaylıklar gizlenmese ve pasaportlar gereksiz yere, kısa süreli Şengen vizeleriyle dolmasa, ne olur?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK'nın savaş kararındaki karanlık!

Abdülhamit Bilici 2010.12.25

Kürt sorununun birbiriyle çelişkili iki cephesini bir arada görmek için bundan daha iyi fırsat olur mu?

Bir yanda, BDP çizgisindeki isimlerin etkisindeki Demokratik Toplum Kongresi'nin gündeme getirdiği, öz savunmadan bölgesel meclise, ikili resmî dil talebinden ayrı bayrağa ileri demokratik talepler.

Diğer yanda Kürtçü hareket içinde önemli yer tutan PKK/BDP çizgisinin en kritik kararlarının perde arkasına dair tarihî ifşaatlar. Bir yanda demokrasi talebi, diğer yanda demokrasi karşıtı çevrelerle ilişkiler.

PKK'dan 6 yıl önce ayrıldıktan sonra Osman Öcalan ve Kani Yılmaz'la Yurtsever Demokrat Partisi'ni (PWD) kuran ve halen Irak'ta yaşayan Nizamettin Taş'ın Habertürk'e söyledikleri, zaten var olan soru işaretlerini doğrular nitelikte.

Botan kod adıyla terör örgütünde 20 yıl silahlı grupları yönettiği söylenen Taş, "2004 kongresinde Öcalan'ın avukatlarının askerî helikopterle Kandil'e getirildiğini" söylüyor. Örgütün bu kongresi ve 2004 tarihi çok önemliydi. Çünkü bu tarihte PKK, Öcalan'ın yakalanmasından sonra durdurduğu terör eylemlerini başlatma kararı almıştı. Ayrıca bu karar ile AK Parti'ye karşı darbe hazırlıkları arasında büyük paralellik vardı. İşte bu dönemde silahı reddederek PKK'dan ayrılan Taş, PKK'nın, "bilerek ya da bilmeyerek" Türkiye'deki derin yapının ya da Ergenekon'un hizmetine girdiğini söylüyordu: "Derin bir yapı PKK'yı, AK Parti'yi düşürmek için kullandı."

Açıklamalar bununla sınırlı kalmadı. Öcalan'ın eski avukatları Mahmut Şakar ile Ahmet Zeki Okçuoğlu da Taş'ın anlattıklarını doğrular nitelikte konuştu. Star'a konuşan Şakar, Öcalan'ın mektuplarının Kandil'e askerinin izniyle gittiğini söyledi. Okçuoğlu ise Yeni Şafak'a, "Ergenekon darbeye hazırlanırken, Apo'ya ateşkesi kaldırttı." dedi.

Bir zamanlar PKK'ya yakın isimlerden gelen bu açıklamalar için muhataplarından bir cevap gelmiş değil. Sadece Nizamettin Taş, PWD'nin web sitesinde ifadelerine dönük şöyle bir düzeltme yaptı: "Benim 'avukatlar helikopterle Kandil dağına geldiler' tarzında bir belirlemem yoktur... Avukatlar Kandil dağına helikopterle değil, ancak askerlerin izni dahilinde Habur gümrük kapısından giriş yapıyorlardı. Bunu avukatların da inkâr etmeyeceğini umuyorum."

Röportajın ses kaydı var mı? Bu düzeltmeye ne diyorlar bilmiyorum. Ancak konunun özü fazla değişmiyor. Nitekim Taş açıklamasında, 'PKK'nın aldığı savaş kararının militarist güçlere hizmet ettiğini ve son dönem eylemlerinin şaibeli olduğunu öteden beri savunduğunu' söylüyor.

Anayasa Mahkemesi Başkanı'na suikast, Taksim'de 50 kişiyi öldürecek bombalı eylem, AK Parti'ye yarayacağı için Kandil'deki teröristlerin iade edilmemesi gibi fikirlerin konuşulduğu Hudson toplantısının deşifre olmasından sonra bu açıklamalar insanı çok da şaşırtmıyor. Ama yine de hem söyleyenler hem söylenenler çok vahim.

Şimdi birileri kalkıp, bu isimlerin birer hain olduklarını, sözlerine itibar edilmemesi gerektiğini söyleyebilir. Zayıf bir ihtimal de olsa, diyelim ki Taş, Okçuoğlu ve Şakar'ın iddiaları mesnetsiz. 2004 yılının önemine dair, bu ifşaatlar gibi özel ilişki, istihbarat desteği vesaire gerektirmeyen, herkesin çıplak gözle göreceği başka bir gerçek var. O da 2004 yılının, Türkiye'de AB heyecanının dorukta olduğu, üyelik sürecine toplumun yüzde 70'lerin üzerinde destek verdiği ve müzakerelere başlamanın şartı olan Kopenhag Kriterleri'ni yerine getirmek için AK Parti hükümetinin reform üstüne reform yaptığı bir dönem olduğu gerçeği.

Bütün Türkiye, tüm kesimler için demokrasi ve özgürlükleri genişletecek bu sürece yardım ederken, Kürtlerin haklarını savunduğunu ileri süren PKK'nın yeniden savaş kararı alması çok tuhaf değil mi?

Diyarbakır'da toplanan Türkiye'nin aydınları en ileri talepleri gündeme getirsinler. Çünkü demokrasi ve fikir özgürlüğü, sadece makul ve ortalama görüşlerin değil, 'hoşa gitmeyen, sarsıcı ya da rahatsız edici' fikirlerin de konuşulması demek. Ancak aynı çevrelerin, bizzat Kürt hareketi içinden dile getirilen şaibeleri ve nice cevapsız soruyu da aynı şiddetle sorgulaması gerekmiyor mu? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Hoca'nın iddiası ve şansı!

Abdülhamit Bilici 2010.12.28

Gerçek örneklerle süslenmiş bir kavramsal çerçeve içinde dış politika muhasebesini dinlerken, birkaç nokta dikkatimi çekti.

Birincisi, Gürkan Zengin'in, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nu anlattığı kitaba koyduğu 'Hoca' isminin ne kadar isabetli olduğu. Cumhurbaşkanı Gül ve Başbakan Erdoğan'ın da kendisine hitap ederken kullandığı bu sıfatın, ona başdanışman, büyükelçi ve bakan sıfatlarından çok yakıştığına şüphe yok. Son dönemde biraz değişse de Davutoğlu'nun büyük hayali kürsüsüne dönmek ve kitap projelerini tamamlamaktı. Kış Oyunları için Erzurum'da düzenlenen bir toplantıya yetişmek için ancak 1,5 saatini dinleyebildiğim ufuk turu 5 saat sürse ses çıkarmazdım. Erzurum'a vardığımda, neler kaçırdığımı öğrenmek için aradım. Sohbet sürüyordu.

İkinci nokta, felsefeye merakı ve akademik alışkanlıkla Davutoğlu'nun kavramsallaştırmadan konuşmamasıydı. 'Komşularla sıfır problem' sözünü içeride ve dışarıda herkese ezberleten Hoca'ya göre, bugünkü dış politikanın adı 'dördüncü büyük restorasyon' idi. Son 2 yüzyılı kapsayan 4 dönemde dünyada önemli değişiklikler olmuş ve Türkiye buna göre şekillenmişti. İlk restorasyon, 1800'lerde sanayi devrimi, Fransız devrimi ve sömürgecilik gibi sarsıcı gelişmelere karşı Osmanlı'nın ayakta kalmak için ortaya koyduğu Tanzimat, Islahat, Meşrutiyet gibi çabaları.

Cumhuriyet ikinci büyük restorasyondur. İmparatorluklar yıkılırken, bir ulus oluşturma çabasıydı bu. Döneme damgasını vuran, yurttan sulh cihanda sulh ilkesi, İzmir İktisat Kongresi, Sovyetler dahil Doğu ve Batı ile iyi ilişkiler kurma çabasıydı. Osmanlı olmasa bu restorasyon olamazdı. Zira itfaiye dahil kurumların hepsi Osmanlı'ya dayanıyordu.

II. Dünya Savaşı sonrası şartlar, üçüncü restorasyonu zorunlu kıldı. Bu dönemde, güvenlik ağırlıklı, NATO'ya endeksli bir demokrasi öne çıktı. İkinci dönemde yanımda olan Sovyetler, bu dönemde karşıımızdaydı. Bugün yaşananlar ise Soğuk Savaş ve 11 Eylül sonrası şartlarına göre şekillenen dünyaya uyum için yapılan dördüncü restorasyon. Öncekinden farklı olarak bu, güvenlik değil özgürlük eksenli. NATO'dan çok AB referanslı.

Davutoğlu'na göre bu dönemin bir farkı daha var. Öncekilerde hedef, ortaya çıkan düzene uyum sağlamaktı. Şimdi ise Türkiye yeni düzenin nasıl olması gerektiğinde söz sahibi olmak istiyor. Dikkat çeken üçüncü nokta, Davutoğlu'nun dış politikada AK Parti'ye özgü unsurlara vurgu yaparken, ilk kez önceki hükümetlerin katkısını taşıyan süreklilik unsurlarının altını çizmesiydi. Öncekileri takdir adına şu sözleri anlamlıydı: "Biz nevezuhur bir devlet değiliz, Abdülhamid'in, İttihat Terakki'nin, Atatürk'ün, Menderes'in ve diğer yönetimlerin tecrübe ve reflekslerine sahibiz." Tevazuyu unutmama ve eleştiriye açık olma adına sarf ettiği şu sözleri de not ettim: "Biz her şeyi yaptık. Biz geldik her şey değişti, diyemeyiz. Devlet geleneği olan bir milletiz. Ancak son 8 yılda yaptıklarımızın hiçbir özgünlük taşımadığını söylemek de haksızlık olur."

Davutoğlu'nun, dış politikaya AK Parti'nin özgün katkısı olarak dile getirdiği en önemli husus, Türkiye'nin dördüncü restorasyonda düzen kurucu rol oynama iddiası. Ona göre, Türkiye için bu bir tercih değil zaruret. Aksi halde, iç ve dışın bu kadar iç içe geçtiği bu dönemde mevzi kaybederiz; içeride sorun yaşarız. Düzen kuruculukta amaç, başkalarını domine etmek değil, bölgedeki unsurlarla beraber bir barış havzası oluşturmak. Düzen kurucu Türkiye'ye ulaşmak 4 adımla mümkün: 1-Uluslararası siyasette görünür olmak. 2-Soğuk Savaş'tan kalan NATO, AB, AGİT, Avrupa Konseyi gibi kurumlarla ilişkileri güçlendirmek. 3-Yakın çevreyle ilişkileri derinleştirmek. Vizeleri kaldırmaya ve ortak kabine toplantılarına devam. 4- Afrika, Latin Amerika, Çin ve Hindistan gibi yeni açılımları ilerletmek. Bu çerçevede Osmanlıcılık iddialarını reddeden Davutoğlu, böyle olsa Türkiye-Sırbistan ilişkileri bu kadar iyi olur muydu, diye soruyor.

Davutoğlu'nu dinlerken dikkatimi çeken son nokta ise Hoca'nın kismeti veya şansı. 8 yılda girdiği 5 seçimi de kazanmış, tek başına iktidarda olan bir parti ve ehliyetine güven duyan bir lider kadrosuyla dış politika yürütüyor. Avrupa Birliği, stratejik diyalogla ilgili bir öneriye 6 ayda cevap veremez; başka ülkeler basit bir konudaki pozisyonunu günlerce netleştirmezken, "İsrail'e yangın söndürme uçağı gönderme kararını 2 dakikada aldık" sözlerini başka nasıl açıklarız? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tek suçlu PKK mı?

Abdülhamit Bilici 2011.01.01

PKK'ya bir dönem çok yakın olmuş üç ismin sıra dışı açıklamalarına dikkat çekerek, örgütün 2004'te yeniden teröre dönme kararının çok şaibeli olduğunu yazmıştık.

Bu isimlerden biri, 'Botan' kod adıyla örgütte 20 yıl üst düzey görevler yaptıktan sonra 2004'te ayrılan Nizamettin Taş idi. Taş, "2004 kongresinde Öcalan'ın avukatlarının askerî helikopterle Kandil'e getirildiğini" söylüyordu. Daha sonra bir açıklama yaparak avukatların askeri helikopterle değil, askerin izni dahilinde Habur'dan geldiğini söylese de PKK'nın, "bilerek ya da bilmeyerek" derin yapının ya da Ergenekon'un hizmetine girdiği görüşünü tekrarladı. Taş, açıkça şunu söylüyordu: Derin bir yapı PKK'yı, AK Parti'yi düşürmek için kullandı.

Diğer isim Öcalan'ın eski avukatı Mahmut Şakar'dı. Şakar, Öcalan'ın mektuplarının Kandil'e askerin izniyle gittiğini söylüyordu. Yine Öcalan'ın avukatlığını yapan isimlerden Ahmet Zeki Okçuoğlu ise "Ergenekon darbeye hazırlanırken, Apo'ya ateşkesi kaldırttı" diyordu.

Bu ifşaatların yanı sıra çok önemli bir husus daha var. Avrupa Birliği heyecanının zirve yaptığı, sivil-asker ilişkilerinden ifade özgürlüğüne her alanda demokratik standartların yükseltildiği bir dönemde, Kürtlerin haklarını savunduğunu söyleyen bir örgüt neden teröre dönüş kararı alıyordu? Bir yanda demokratikleşme mücadelesi veren Türkiye, diğer tarafta bu süreci tıkamaya çalışan bir örgüt. Nitekim İsveç gibi daha önce Avrupa'da PKK'nın en büyük hamisi olmuş ülkeler, bu büyük çelişkiyi gördükten sonra politikalarını gözden geçirmişlerdi. Gazeteci Uğur Mumcu'nun araştırırken hayatını kaybettiği PKK'nın derin bağlantıları da AB sürecinde ortaya çıkan bu çelişki de kolay kolay inkar edilemeyecek gerçekler. Ancak bunlar gerçeğin bir kısmı. Bir de çözüm noktasında birinci dereceden sorumlu sivil ve askeri yetkililerin ihmali, beceriksizliği ve irade eksikliği var.

Demokratik Toplum Kongresi'nin aşırı önerileriyle ateşlediği tartışma ortamı ve Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Diyarbakır gezisinin oluşturduğu heyecan dalgası içinde madalyonun bu yüzünü de görmemiz şart.

İhsan Dağı'nın, "Kürt sorunu neden çözülemez?" (Zaman, 28 Aralık) başlıklı yazısında bu gerçeğe parmak basması çok önemliydi. Salt siyasi akılla düşüncecek olursak, varlığını sorunun devamına borçlu olanlar neden çözüme yardımcı olsun? Demokratik yolla iktidara gelen hangi iktidar, bu sorunu çözmek için atacağı adımın, ülkenin diğer taraflarındaki olumsuz etkisini gözardı edebilir?

Dört yıl önce Zaman Gazetesi'nde bu sorunu konuşmak için düzenlediğimiz ortak akıl toplantısında ortaya çıkan acı gerçeklerden biri de buydu: İki tarafta da sorundan beslenenler hep yeni bahanelerle çözümü tıkayacak. İktidarlar ise çoğunluk nezdinde kendilerini sevimsiz hale getirecek acı kararlar alamayacak. O halde bu sorunu kim çözecek? Asker mi? Hayır. Fikret Bila'ya konuşan onlarca general, askeri yöntemle problemin çözülemeyeceğini itiraf etmedi mi?

Geçenlerde bir devlet adamının samimi itiraflarını dinlerken, bu açmazın ne kadar vahim olduğunu bir daha gördüm. İstihbarat, 1999'da Öcalan'ın yakalanmasıyla sessizliğe bürünen PKK'nın aslında bitmediği, kendi kararıyla K. Irak'a çekildiği ve her an yeniden teröre başlayabileceği bilgisini devlet adamlarının önüne koyuyor. O zamanki yetkililer, "Çözüm öneriniz ne? Ne gerekiyorsa yapalım?" diyor. İlgili bütün birimlerin uzlaştığı çözüm, kapsamlı bir afa örgütü Kandil'den indirmek.

İşte 2000'lerin başındaki eve dönüş yasası bu mantıkla hazırlanıyor. Ancak dönemin İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu'nun "devletin bütün organlarıyla birlikte tabandan gelen sesi dinleyerek hazırlandığını" söylediği taslak, Meclis'e gelir gelmez kıyamet kopuyor. Bir yandan siyasi partiler ve medya, diğer yandan şehit aileleri sesini yükseltince, 'Topluma Kazandırma Yasası' adını taşıyan düzenleme amaca hizmet etmeyecek şekilde kuşa dönerek Temmuz 2003'te yasalaşiyor. Tabii, hiçbir işe yaramıyor. Nitekim 2007'de gazetecilerle bir sohbet sırasında Başbakan Erdoğan da "O zaman bir direnç ve defans oldu" sözleriyle, PKK'yı 2003'de dağdan indirme fırsatının kaçırıldığını kabul ediyor. Güzel konuşmalar, büyük toplantılar hoş; ama sonuç doğuracak kararlar almayı nasıl öğreneceğiz?

Ülkemiz adına 2011'in çözüm iradesinin üstün geldiği bir yıl olmasını niyaz ediyor; yeni yılda hepinize huzur ve afiyet diliyorum. a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti, 'bir adım önde siyasetini' unutuyor mu?

Abdülhamit Bilici 2011.01.04

Televizyon programlarındaki reklam araları, sivil şahısların resmi olmayan görüşlerini duymak açısından çok verimli oluyor. Çünkü ekranda konuşul(a)mayanlar, burada paylaşıyor.

Böyle bir program arasında, muhalefetteki bir partide üst düzey görev alıp ayrılan bir kişi, partisiyle ilgili aynen şöyle diyor: "Türkiye için tam bir felakete yol açacağı için bu partinin iktidara gelmesini hayal etmek bile istemiyorum. Falan ismin başbakan, falan ismin adalet, falan ismin dışişleri bakanı olduğu Türkiye'yi düşünün."

Bu sözleri aktarmamın nedeni, AK Parti'yi pohpohlamak değil. Aksine bu tablonun AK Parti için doğuracağı tehlikeye dikkat çekmek. İyi bir rakibin olmadığı her ortamda karşınıza çıkması olağan bir virüs bu. Bu virüs yüzünden insan devrimci çıktığı yolda, statükocu hale geldiğinin farkına bile varamayabilir. Meşru bir alternatifin olmadığı ortamda, yol gösterecek eleştiriler azalır. Bazen işe yarayacak ikazlar dile getirilse de alternatifsizlik psikolojisiyle dinlemeye vaktiniz olmaz. Bu durumda ya bir rakip üretmeniz gerekir ya da kendi kendinizin rakibi olmanız.

8 yıldır girdiği 5 seçimden zaferle çıkan ve hala karşısında iktidar alternatifi görünmeyen AK Parti'nin bugün karşı karşıya olduğu en büyük sorun bu. Kendisini sandıkta zorlayacak bir parti kuramayacağına göre, kendi kendinin rakibi olmak zorunda.

Bu sütunun konusu daha çok dış politika olduğu için isterseniz bu alandaki tabloya bakalım. AK Parti'nin 2010 ve öncesi dış politika performansını Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun ağzından özetlemiştim. Merak eden, 28 Aralık tarihli yazıda bulabilir. Satırbaşı olarak şunları söylüyordu: "Türkiye, dış politikada dördüncü restorasyon dönemini yaşıyor. İzlenen siyasette, Abdülhamid'den İttihat Terakki'ye, Atatürk'ten Menderes'e bütün geçmişin izi var. AK Parti'nin özgünlüğü ve temel iddiası ise Türkiye'yi dünya düzeninin nasıl şekilleneceği konusunda söz sahibi yapmak."

Kimsenin itiraz edemeyeceği parlak bir vizyon. Türkiye'nin dünyada söz sahibi olmasını kim istemez. Komşularla sıfır problem siyasetinden BM Güvenlik Konseyi üyeliğine, İslam dünyası ve Afrika'ya açılımdan Balkanlar'daki etkinliğe elde edilen kazanımları da herkes alkışlıyor. Hatta birçokları, Abdullah Gül'den Tayyip Erdoğan'a, Ahmet Davutoğlu'ndan Egemen Bağış'a bu yüksek temponun haleflerince sürdürülüp sürdürülemeyeceğini sorguluyor.

Ancak "dünyada söz sahibi ülke" vizyonu açısından kritik bazı sorunları da görmek şart. Dünyanın gözünde AK Parti'yi özgün kılan en önemli husus, İslamî köklerine rağmen ülkeyi gerçek demokrasiye dönüştürecek AB sürecine 'en fazla önem veren cumhuriyet hükümeti' olmasıydı. Sadece Batı değil, İslam dünyası da bunu heyecanla karşılıyordu. Halbuki şimdi, bu sütunu paylaştığımız Joost Lagendijk gibi en insaflı isimler bile sürecin durmak üzere olduğunu ve bunda AB'nin yanı sıra Türkiye'nin de sorumluluğunun bulunduğunu söylüyor. 2005'ten beri ilk kez son 6 ayda bir müzakere başlığı dahi açılmadı.

Türkiye'nin Asya'da veya Doğu'daki açılımları, mevcut eksenlere eklendikçe bir zenginlikti. Hem Doğu'da hem Batı'da muteber olmak, iki tarafta da cazibemizi artırıyordu. Ancak yeni açılımların, mevcutlara alternatif gibi görünmeye başlaması veya onları riske sokması, ne Türkiye'nin ne de Doğu'da yardımcı olmak istediklerimizin lehine. Nitekim Suriye lideri Beşşar Esed bile İsrail ile normal ilişkilere sahip bir Türkiye'nin kendileri için daha kıymetli olduğu görüşünde.

İçeride çok daha güçsüz olduğu 2003'te AK Parti'nin cesaretle üzerine gittiği Kıbrıs, eski 'çözumsuzlük en iyi çözümdür' günlerini hatırlatan noktaya geri dönmüş durumda. Statükoyu devam ettirmek için bürokrasi her zaman harika gerekçeler üretir. Nitekim o zaman da gerekçe boldu, şimdi de bol. Ama Erdoğan'ın dün her şeye rağmen "bir adım önde" ilkesiyle üzerine gittiği sorun, başta AB süreci olmak üzere her yerde baş ağrıtmaya devam ediyor.

AK Parti'nin yine büyük iyi niyetle ve 'bir adım önde' ilkesiyle başlattığı Ermenistan açılımı da donmuş vaziyette. İşin acı yanı ise büyük umutlar bağlanan protokoller sürecindeki tıkanmanın, birçok başkentte Türkiye'ye fatura edilmesi. Kıbrıs, İsrail veya Ermenistan kendi cirimleri itibarıyla belki küçük sorunlar; ama her biri Türkiye'nin mevcut eksenlerini zehirleme potansiyeline sahip.

Bu konuların hiçbirinde rakiplerinden umut veren bir öneri yok. Yani bugünkü AK Parti'nin tek rakibi, her zaman 'bir adım önde' giden dünkü AK Parti.

Türkiye'nin Gandhi'si!

Abdülhamit Bilici 2011.01.08

Çarşamba günü Bosna'dan gelen bir haber çok anlamlıydı. Bosna Savaşı'nda başkent Saraybosna'nın Sırp kontrolündeki Vrača semtinde Çetniklerin kullandığı bina, bugün Türk okulu olarak hizmet veriyordu.

Bir zamanlar, Boşnaklara işkence yapılan, Saraybosna'yı can pazarına çeviren keskin nişancıları barındıran binanın bugün Türk okulu olması anlamlı, ama daha ilginç bir nokta daha var. O da Sırp çetelerin Boşnaklara işkence yaptığı bu binada, bugün Boşnak, Hırvat ve Sırp öğrencilerin yan yana okuyor olması.

Bölge yine Balkanlar, bu kez adres Makedonya. John Carroll Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Zeki Sarıtoprak, bu ülkeyi ziyareti sırasında ilginç bir gerçeği öğrenir. Arnavutlarla Makedonlar arasındaki savaşın şiddetli günlerinde, bölgedeki Türk okulları barış adası rolü oynamıştır. Birbiriyle savaşan taraflar, güvende olmaları için çocuklarını Türk okuluna gönderir. Aileler dışarıda savaşıırken, çocukları barış içinde eğitimini sürdürür.

Prof. Sarıtoprak, yönetmenliğini Mehmet Tanrısever'in yaptığı Hür Adam filmi münasebetiyle gündeme gelen Bediüzzaman Said Nursi'yi anlattığı tebliğinde bu hadiseyi anlatıyor. Geçen yıl Amerika'da Barış Enstitüsü'nün düzenlediği konferansa sunulan tebliğ, Bediüzzaman'ın fikirlerinin ve mücadele biçiminin dünya barışı için taşıdığı öneme vurgu yapıyor. Türkiye'de koca isimler, hâlâ Said Nursi ile Şeyh Said'i karıştırırken ve kamuoyu günlerdir aslında sıradan bir bilgi olan Bediüzzaman-Atatürk görüşmesinin olup olmadığı polemğine saplanmışken, onun fikirlerinin uluslararası bir konferansta konuşulması anlamlı değil mi? Sarıtoprak, tebliğinde Bediüzzaman'ı, Mandela, Gandhi ve Martin Luther King gibi dünya çapında barışçıl yollarla hak arayışının sembolü isimlerle birlikte ele alıyor. Ancak Bediüzzaman'ı bunlardan ayıran bir noktaya dikkat çekiyor: Hayatının 30 yılında sürgün, hapis ve zehirlenme gibi birbirinden ağır muamelelere maruz kalmasına rağmen şiddeti asla düşünmeyen, sürekli olumlu hareketi, kardeşliği tavsiyen etmesine rağmen Batı'da ve İslam dünyasında rol model olarak yeterince bilinmemesi.

Halbuki Sarıtoprak'a göre Bediüzzaman'ın hayatı, baştan sona onu rol model yapacak unsurlarla dolu. Ülkesi işgal edildiğinde atına binip talebeleriyle düşmana karşı duran Bediüzzaman, cesaret ve kahramanlığıyla öne çıkarken, bu sırada yazdığı tefsirle cephede dahi ilmi ihmal etmeyen biri olarak karşımıza çıkar. Esir olduğunda Rus Genelkurmay Başkanı Yudenich için ayağa kalkmayarak Müslümanlığın izzetini ortaya koyarken, savaş sırasında Ermeni çocukların öldürülmesine karşı çıkarak şefkatini yansıtır.

O, bütün düşüncelerini mutlaka İslam'ın temel eserlerine dayandırırken, köklerine bağlı bir alim portresi çizerken, yaşadığı dönemdeki medrese eğitimini modern bilimi dışladığı için şiddetle eleştirir. Bunu sadece sözde bırakmaz, dini ve modern bilimleri birlikte ele alan üniversite projesini dönemin sultanlarına taşır.

Tebliğde altı çizilen bir başka nokta, onun insanı ve dünyayı ortaya koyduğu evrensel yaklaşımdır.

Bediüzzaman'a göre bir Müslüman'ın her sıfatı İslam'a uygun olmayacağı gibi, inanmayan birinin de her sıfatı kafir sıfatı değildir. Dolayısıyla inanmayan birinden alınacak çok dersler olduğu gibi, Müslümanların da değiştirmesi gereken çok özelliği olabilir. Ona göre iki dünya savaşı gibi insanlığın başına gelen felaketlerin temelinde insanın bencilliği yatar. Bu hastalığı tedavi etmeyi amaçlayan dinlerin temelindeki esaslar yeterince bilinseydi, bu felaketler önlenirdi. Nitekim İslam, kız çocuklarını gömecek kadar vahşi bir milleti, karıncaya dahi basamayacak hale getirerek bu gücünü ortaya koymuştur.

O geçmişte İslam'ın kılıçla başarılar elde ettiğini kabul eder, ama artık medeni dünyada insanları etkilemenin tek yolunun 'ikna' olduğunu söyler. Dönemin, manevi cihad dönemi olduğunu belirtir. Ona göre kötülüğe kötülükle cevap vermek, sadece kötülüğü artırır. Haksızlığa karşı hiçbir zaman boyun eğmeyen Bediüzzaman,

şiddete karşıdır. Çünkü toplumda şiddet, masumları da kurban eder. Halbuki kimse kimsenin suçundan sorumlu tutulamaz. İlla bir şeyden nefret edilecekse, cehaletten, fakirlikten, ikiyüzlülükten nefret etmeli.

Sinemacılar eleştirse de 'Hür Adam' filmi, toplumun Türkiye'nin kendi Gandi'sini tanımasına vesile olacak...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Parçalanan Sudan karanlık haritalar!

Abdülhamit Bilici 2011.01.11

Dünya çapında fikirlerine değer verilen bir isim, 1970'lerde yayımlanan bir dergide gördüğü haritadan söz etmişti. Harita, İslam dünyasının geleceğini ele alan bir dosyaya eşlik ediyordu.

Aradan bir hayli zaman geçtiği için derginin adını hatırlayamıyordu, ama haritayı unutmamıştı. Harita, o günkü İslam ülkelerinden dişe dokunur büyüklüktekilerin nasıl parçalanacağını gösteriyordu. Bu karanlık proje veya projeksiyondan anlaşılan, sömürgecilik dönemi ve onu izleyen I. Dünya Savaşı'nda İslam coğrafyasının parça parça edilmesi yeterli olmamıştı. Bu parçalanmadan çıkan devletçiklerden, az da olsa bağımsız hareket etme, kısmen de olsa özgün politikalar geliştirme ihtimali bulunanların bir daha bölünmesi lazımdı. Normal zamanlarda biri, bu tür tezleri gündeme getirse, muhatap olacağı ilk suçlama komplo teorisyenliği, hatta paranoya olur. Gerçekten de iddia, objektif bir temele dayanmıyorsa, bu suçlama haklı da olabilir. Ancak elde objektif veriler varsa ve olayların akışı bu tezi doğruluyorsa, gerçeklere gözünü kapamak ve hâlâ buna komplo teorisi demek ahmaklık olmaz mı?

İslam dünyasından nüfusu, doğal kaynakları, tarihî tecrübesi ile her şeye rağmen hâlâ küresel oyunlara itiraz etme potansiyeli olan ülkeler hangileri olabilir? Mısır, Türkiye, İran, Pakistan, Endonezya, Sudan, Nijerya. Eski Başbakan Necmettin Erbakan'ın girişimiyle bir araya gelen D-8'i ölçü alırsak bu ülkeler içine Bangladeş ve Malezya'yı da ekleyebiliriz.

Gerçekten de bu ülkelere biraz yakından tek tek bakılsa, hiçbirinin kolay kolay rahat yüzü görmemiş ülkeler olduğunu görürüz. İsterseniz listeye tek tek bakıp, karşı karşıya oldukları sorunları gözden geçirin ve kendi kararınızı kendiniz verin. Bir anormallik olup olmadığı konusunda. Sorunun kaynağı olarak illa dış güçleri aramaya gerek yok. Birçok örnekte, yönetici elitlerin aymazlığı, ihaneti ve işbilmezliği çoğu kez buna gerek bırakmıyor.

Şu günlerde, bu listedeki ülkelerden biri olan Sudan gözlerimizin önünde parçalanıyor. Hristiyanların etkin olduğu Sudan'ın güneyi, uzunca bir silahlı direnişten sonra 2005'te varılan anlaşma gereği referandumla ülkeden kopacak. Afrika kıtasının ve Arap dünyasının en büyük ülkesi Sudan'ın bölünmesine, ne Arap dünyasından, ne İslam dünyasından ne de Afrika'dan güçlü bir itiraz var.

Güney Sudanlıların oy kullanmaya başladığı pazar günü ekranlara yansıyan görüntüler insanı huylandıracak türden. ABD'nin eski başkanlarından Carter olay yerinde. Amerikalı senatör ve Demokrat Parti'nin eski başkan adaylarından John Kerry de şimdi bağımsız bir ülkenin başkenti olmaya hazırlanan Juba'da. Amerikalı ünlü aktör George Clooney de bu doğumun şahitleri arasında yer almayı seçenlerden. İlginç bir ayrıntı daha: Obama yönetimi, sadece bu referandumda kullanılacak bilgisayarlar için Sudan'a uyguladığı ambargonun delinmesine izin vermiş... Hillary Clinton da adeta şeytanlaştırılan Sudan lideri Ömer Beşir'in referandumun başarılı bir şekilde yapılmasına izin vermesi halinde ilişkileri dramatik olarak iyileştirme vaadinde bulunmuş...

Halbuki 53 üyeli Afrika Birliği'nin sloganı; "Afrika mutlaka birleşmelidir". Bütün sınırların sömürgeci güçler tarafından çizildiğini bilen Afrikalı liderler, sonu gelmeyecek yeni bölünmeleri başlatmak yerine mevcut sınırları olduğu gibi tanımayı ve işbirliğini artırmayı hedefliyorlardı. Sudan'ın parçalanması, belki de pandoranın kutusunu kapanmamak üzere açacak ve içinden yeni yeni bölünmeler çıkacak. Üstelik Sudan'ın bölünmesi, Somali'den Yemen'e, Irak'tan Azerbaycan'a ve hatta ülkemize kadar benzer endişeler taşıyan ülkeler için kötü örnek teşkil edecek.

Uluslararası siyasetin belirleyici unsurlarından biri olan enerjinin, bu hadisenin de göbeğinde olması hiç şaşırtıcı değil. Sudan'ın ispat edilmiş 6,3 milyar varillik petrol rezervinin yüzde 75'i güneyde. Kopan bölgenin bütçesinin yüzde 98'i petrole dayalı.

Dolayısıyla 15-20 gün sonra referandum sonuçları açıklandığında, Hartum bu zenginliğini kaybetmiş olacak. Ülkenin mevcut gelirlerinin yüzde 70'inin petrol kaynaklı olduğu dikkate alınırsa, bunun ne demek olduğu daha iyi anlaşılır. Sanki bir film gibi, ama hepsi gerçek. Ortada ne bir kurgu var, ne de komplo teorisi. Bu noktada kilit soru şu: Sudan ile aynı listedeki ülkeler tehlikenin ne kadar farkında ve bizler, farklılıklarımız sayısınca bölünmek yerine o kadar zenginleşmek ve bütünleşmek için ne yapıyoruz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan 7 yıl önce ne demişti?

Abdülhamit Bilici 2011.01.15

Başarıyla geçen Kuveyt-Katar ziyaretlerinde Erdoğan'ın dile getirdiği "Biz bize yeteriz" sözü çok tartışıldı, daha da tartışılacak.

Gazeteciler, Erdoğan'a bu sözle kastını sorunca, Başbakan şu cevabı vermiş: "Olayın ağırlıklı boyutu ekonomik ama tabii siyasî boyutu da var dayanışma noktasında. Müşterek adım atma cesaretini gösterebilmeliyiz. Aslında biz bize yeteriz. İslam dünyasının ekonomideki ağırlığı yüzde 30'u buluyor. İKT üyelerinin oluşturduğu zeminde ürettiğimiz ve üreteceklerimizle İslam dünyası kendine yeter..."

Halbuki Kuveyt'te 'Biz bize yeteriz' diyen aynı Erdoğan, 7 yıl önce Suudi Arabistan'da aynı konuda farklı bir perspektif sunmuştu. Türk-Suudi Arabistan İş Konseyi'nde konuşan Erdoğan, "Bir şey söylemek istiyorum ama yanlış anlaşılmaktan korkuyorum." dedikten sonra şöyle demişti: "İslam Ortak Pazarı anlayışını doğru bulmuyorum. Çünkü, ne olursa olsun bu birliktelikleri ne etnik, ne dinî kökene ne de coğrafyaya bağlı olarak düşüneceğiz. Artık dünyada bunların hiçbirisi kaldı mı? Ekonomik ilişkilerde böyle bir şey var mı? Kuruluşları böyle oluşturmaya kalktığımız anda kamplaşmalar başlar, münasebetler kesilebilir." (18.1.2004)

Peki Ocak 2004'ten Ocak 2011'e dış politikada ne değişti? Buna cevap vermek için Erdoğan'ın siyasî serüvenine ve Türkiye'nin dış ilişkilerine birlikte bakmalı. 2000'lerin başında Erdoğan, dünyaya bakışında yeni bir sayfa açarak AK Parti'yi kurdu. Değişimin en önemli göstergesi, siyasette Milli Görüş'ü değil, Demokrat Parti, Adalet Partisi ve Anavatan'la temsil edilen merkez sağ çizgiyi referans almasıydı. Değişim, mitinglerde Erdoğan posterinin yanına asılan Menderes veya Özal posterleriyle sınırlı değildi; izlediği siyasete de damgasını vurdu.

Nitekim Refahyol'un Başbakanı Erbakan, 28 Şubat darbesine kadar süren görevinde tek Batı ülkesini ziyaret etmezken, Erdoğan daha genel başkanken AB sürecine destek için en az 15 Batı başkentini ziyaret etmişti. Sarıkız, Ayışığı gibi darbe planlarından anlaşıldığı gibi siyasî geleceğini riske atarak Kıbrıs'ta çözüm için tüm ağırlığını koymuştu. Aralık 2004'te müzakere tarihi alınıp Ekim 2005'te müzakereler başladığında, Avrupalılar AK Parti Hükümeti'ni AB sürecinde Türkiye'nin en reformcu kabinesi olarak övüyordu.

Erdoğan, işte bu dönemde geride bıraktığı ideolojiyi hatırlatan çağrılara hiç prim vermiyordu. Çünkü Müslüman çoğunluğa sahip demokratik ve laik bir ülkenin dindar başbakanı olarak, Türkiye'nin AB'ye tam üye olması ihtimali sadece onu değil, Fas'tan Japonya'ya tüm dünyayı heyecanlandırıyordu.

Maalesef işler beklendiği gibi gitmedi. Müzakereler başlar başlamaz, çözüme 'hayır' diyen Rumlar yüzünden 8 müzakere başlığı askıya alındı. Fransa ve Almanya'da liderler değişti. Avrupa siyaseti ırkçı/İslam karşıtı rüzgârlara teslim oldu. Jest olsun diye Büyükelçiler Konferansı'na davet edilen Yunan lider Papandreu, Türkiye'nin Kıbrıs'ta işgalci olduğunu söyledi. Merkel daha önce söylediklerini unutarak, Kıbrıs'ta çözümsüzlüğü Türkiye'ye fatura etti.

Üstüne üstlük küresel krizde birçok AB üyesi ülke IMF'lik olurken, Türkiye'nin yıldızı parladı. 2008'de Rusya en büyük dış ticaret ortağı oldu. Komşularla ticaret 6 kat arttı. İKT'nin Türkiye'nin ihracatındaki payı yüzde 30'a ulaştı. Gidilen her yeni ülkeden vize müjdesiyle dönüldü. Batı'da moral bozan tablolarla karşılaşan liderler, Doğu'da halayla karşılaşır oldu. One minute olayı, Erdoğan'ı İslam dünyasının en popüler ismi yaptı.

Dışişleri Bakanı Davutoğlu, Batı'yı ihmal etmediklerini ispat için 2010 gezi grafiğini medyayla paylaştı. Dış politikadaki 4 önceliklerinden birinin, NATO, AB gibi Soğuk Savaş mirası kurumlarda etkinliği artırmak olduğunu söyledi. Ama algı, Türkiye'nin Doğu'ya kaydığı şeklindeydi. Davutoğlu'na göre algının nedeni başkaydı: "Batı'yla yıllarca konuşup yapamadıklarımızı, Doğu'da yarım saatte yapıyoruz." Tabii, İran politikasının ve İsrail'le karşı karşıya gelmenin bu imaja etkisini de unutmamalı.

Neticede, liderler de insan ve bu tablo ister istemez Erdoğan'ı da etkiliyor. Ayrıca Batı kucak açmış da Türkiye sırtını dönüyor değil. Doğu'da var olan potansiyeli Türkiye'nin elinin tersiyle itme lüksü de yok. Bunlar doğru, ama yine de içerideki hassas dengeleri, dış ilişkilerin bundaki rolünü ve İslam dünyasının gerçeklerini dikkate alarak söyleme dikkat etmekte fayda var. Ahmet Taşgetiren'in yazdığı gibi, 'popüler düzeyde hoşla gitse de söylem planında profil yükseltmelerin faydası sorgulanmalı'. Zira Erdoğan'ın 7 yıl önce durduğu yer, hem Türkiye hem İslam dünyası için yeterince cazipti.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Araplar değişime ne kadar hazır?

Abdülhamit Bilici 2011.01.18

Nasıl sonuçlanacağı henüz belli olmasa da Tunus'ta kısa sürede yaşanan değişim, herkesin kafasında aynı soru işaretine yol açtı: Bu bir istisna mı, yoksa Doğu Avrupa'da yaşanan olayların Berlin Duvarı'nın yıkılması ve nihayetinde Sovyetler Birliği'nin parçalanmasına yol açtığı gibi bölgesel bir devrimin habercisi mi?

Bu soruya cevap arayanlar, Tunus'ta yaşananların bir domino etkisine dönüşmesi halinde Mısır, Ürdün, Fas, Suriye, Cezayir ve Libya'nın en kırılgan ülkeler olduğunu söylüyor. Libya lideri Kaddafi'nin Tunus'ta yaşananlara en sert tepki veren isim olması; 84 milyon insanın yaşadığı Mısır'ı 30 yıldır yöneten Hüsnü Mübarek'in iktidarını devredecek olması; Ürdün'de gıda fiyatlarının artması ve yüksek işsizlik oranları gibi nedenlerle sokağın her an karışabileceği tahminleri yapıyor.

Ancak bu tür spontane patlamalardan çok önce Arap dünyasında reform ihtiyacının kaçınılmaz olduğu konuşuluyor. 300 milyondan fazla nüfusu barındıran, dünyanın en zengin kaynaklarının üzerinde oturan 22 Arap ülkesinin İsrail karşısında hiçbir varlık gösterememesi, reform ihtiyacını uzun zamandır adeta her saat başı hatırlatıyordu. Ama ne Soğuk Savaş'ın sona ermesi ne de Arap milliyetçiliği düşüncesine en ağır darbeyi vuran Körfez Savaşı, Arap yönetimleri harekete geçirmeye yetmedi.

11 Eylül hadisesi, özgürlükler açısından dünyanın adeta istisna bölgesi haline gelen bölgeyi bir kez daha uluslararası kamuoyunun gündemine taşıdı. Bu da yetmedi. Bush yönetiminin bir Arap ülkesi olan Irak'a yaptığı işgalde Arap dünyası en küçük varlık emaresi göstermedi. Konuyu görüşmek için bir araya gelen Arap liderler, birbirlerine hakaret ederek dağılmaktan başka bir şey yapamadılar. Gazze'deki dram, İsrail'in Lübnan'a açtığı savaş sırasında da değişen bir şey olmadı. Bu olayların hepsinde Arap olmayan bölge ülkeleri Türkiye ve İran'ın sesi çok daha yüksek çıktı.

Geçen yıl Maryland Üniversitesi ile Zogby International adlı anket şirketinin Arap sokağında yaptığı araştırmanın sonuçları da bu dünyanın içinde bulunduğu çaresizliği gözler önüne serdi. Mısır, Ürdün, Fas, Cezayir ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde yapılan bu ankete göre, Arapların en fazla hayranlık duyduğu 3 lider de Arap asıllı değil. Sıralama şöyle: Recep Tayyip Erdoğan birinci. İkinci sırada Venezuela'nın lideri Hugo Chavez geliyor. Üçüncü sıradaki isim ise İran Cumhurbaşkanı Ahmedinejad.

Arap kamuoyundaki eğilimleri ölçmek için 2000'li yıllarda yapılan onlarca araştırma, aslında Arap sokağının değişim konusunda arzulu olduğunu ve daha fazla özgürlük istediklerini gösterdi. Mesela, en son ekim ayında 18-24 yaşlar arasındaki gençler üzerine yapılan bir araştırmadan çıkan sonuçlar çarpıcı. 9 ülkede yapılan bu ankete göre, gençlerin en büyük önceliği demokratik bir ülkede yaşamak. Mısırlı gençlerin yüzde 98'i, Suudi gençlerin yüzde 90'ı, Ürdünlü gençlerin yüzde 87'si en büyük önceliklerinin demokratik bir ülkede yaşamak olduğunu söylemiş.

Daha önce Arap Barometer tarafından yapılan anketin sonuçları da aynı istikamette. Ürdün, Fas, Cezayir, Filistin ve Kuveyt'te insanların, "Bazı olumsuz taraflarına rağmen demokrasi en iyi rejimdir" cümlesine verdikleri cevaplar şöyle: Ürdün yüzde 86, Filistin yüzde 83, Cezayir yüzde 83, Fas yüzde 92, Kuveyt yüzde 88. Peki aynı ankete katılanlar arasında, "Ülkem için demokratik bir yönetim daha iyi olur" diyenlerin oranları nasıl? Ürdün yüzde 93, Filistin yüzde 88, Cezayir yüzde 81, Fas yüzde 96, Kuveyt yüzde 93.

Bu sonuçların ortaya koyduğu sonuç çok açık: Bölgedeki demokrasi açığının faturasını İslam'a veya bu bölgede yaşayan halklara kesenlere inat, insanlar değişim ve demokrasi istiyor. Bu arzunun hangi vesayetçi sistemlerle önünün kesildiğine ve hangi uluslararası dengelerin bunda nasıl rol oynadığına bakmak lazım. Tunus'u ve burada başlayan sürecin bölgeye etkilerini izlemek ilginç olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Harvard, Rodrik'e şimdi ne diyecek?

Abdülhamit Bilici 2011.01.22

Tartışmasız dünyanın en saygın üniversitelerinden biri olan Harvard, bir süredir akademik kadrosunda yer alan ünlü iktisat profesörü Dani Rodrik sayesinde Türkiye gündeminde.

Ama bu profesörün sık sık medyanın gündemine gelmesinin nedeni, gerçekleştirdiği dudak uçuklatan bir akademik keşif veya bir zamanlar ilgi duyduğu Türkiye ekonomisine dair parlak bir görüş değil. Profesörü gündeme getiren konu, Avrupa Birliği başta olmak üzere birçok uluslararası örgütün Türkiye'nin gerçekten demokratikleşmesi için bir fırsat olarak gördüğü Ergenekon davasının uydurma olduğunu kanıtlamak ve Balyoz darbe planı iddiasının ne kadar çürük temellere dayanan üretilmiş bir dava olduğunu ispat ederek kayınpederi Çetin Doğan'ı kurtarmak.

Dani, bu davasında o kadar iddialı ki, Türkiye'de birçok demokratın ve dünyada bu ülkenin demokratikleşmesine kafa yoran birçok çevrenin aksine o Wall Street Journal'de yayınlanan makalesinde

Ergenekon davası yüzünden "Türkiye'de demokrasi öldü" diyecek kadar ileri gidebiliyor. Bununla yetinmiyor Dani ve Ergenekon davasını demokrasi açısından fırsat olarak gören herkesi sözde demokrat ilan ediyor. İşte daha da ileri giderek ABD ve Avrupa'ya "Gözünüzü açın, AK Parti'ye verdiğiniz krediye son verin" mesajı veren o yazıdan birkaç cümle: "Açıklanamaz bir biçimde, çok sayıda sözde demokrat ve liberal Türk de hükümetin tarafını tuttu ve davalara amigoluk yaptı. Görünüşe göre, Ergenekon davalarının 'derin devlet'ten hesap soracağını umuyorlar... Türkiye'nin sadece birkaç yıl önceki gibi 'AKP yönetiminde liberalleşen ve yükselen demokrasi' olmadığı açık. ABD ve Avrupa'nın, hem kendilerinin hem de Türk halkının iyiliği için bu ülkeye öyleymiş gibi davranmaktan vazgeçmesinin vakti geldi."

Harvard profesörü sıfatıyla dünyadaki en etkin gazetelerden birinde bu satırları yazan Rodrik bununla da yetinmedi. Balyoz iddianamesini çürütmek ve cuntacılar karşı hayatını riske atarak bu zorlu mücadeleyi veren herkesi gözden düşürmek için eşi Pınar Doğan'la beraber internet üzerinden yayın yapmaya başladı. Sadece bu konuya ayrılmış bir kitap yayımladı. Her fırsatta Türk medyasında da boy göstererek hâlâ çabalarını aralıksız sürdürüyorlar.

TÜBİTAK ve askerî savcılığın verdiği raporlara, Çetin Doğan'ın bile inkâr etmediği vahim ses kayıtlarına, binlerce sayfalık dokümana, mahkeme tarafından kabul edilen iddianameye, telefon kayıtlarına, darbe günlükleriyle Balyoz belgeleri arasındaki örtüşmelere, belgelerin hazırlanmasında görev alan onlarca memurun itiraflarına, Türkiye'nin darbelerle malul tarihine ve Çetin Doğan'ın kamuoyunda çok iyi bilinen hükümet karşıtlığına rağmen Harvardlı profesör ve eşi, darbe toplantısının yapıldığı 2003'te olmayan birkaç kurumun belgeler içinde yer almasına dayanarak koca buzdağını saklamaya çalıştı.

Harvardlı profesör o kadar iddialı ki, kendisiyle röportaj yapan Ezgi Başaran'ın, "Tüm bu çelişkileri anlattığınız kitabınız için 'En kesin olarak sonuca vardığımız ama en az ses getiren yayınıımız' dediniz." hatırlatması üzerine şöyle diyordu: "25 yıllık akademisyenim, beni bu kadar kesin sonuçlara götüren olgulara daha evvelki hiçbir araştırmamda rastlamadım. Öte yandan bir araştırmacı için de bulunmaz bir fırsat; çünkü rekabet yok, kimse ilgilenmiyor. Bu da işin ironisi." Bu kitapla akademik kariyerini tehlikeye atıp atmadığı sorusuna ise Rodrik şu cevabı veriyor: "Bence saygınlığını kaybedecek olanlar, bize bunu söyleyenler. Elimizdeki bulguları kamuoyuyla paylaşmasaydık kendi değerlerimizle çelişirdik."

Gölcük Donanma Komutanlığı'ndan çıkan 9 çuval ve Balyoz darbe planını doğrulayan 43 klasör yeni belge karşısında Harvardlı profesör ve eşi, nasıl bir karşı savunma geliştirecek merak ediyorum. Çünkü bu belgeler, koca profesörün tüm akademik kariyerini bağladığı ve "şimdiye kadar elde ettiği en kesin akademik sonuç" dediği tezi yerle bir ediyor. Darbe planının 2008'de güncellendiği anlaşıyor ki bu bilgi, 2003'te var olmayan bazı kurum isimlerinin Balyoz CD'lerine nasıl girdiğini açıklıyor. Daha önemlisi, darbe sonrası hangi komutanların emekliye sevk edileceğinin de yer aldığı belgelerde geçen şu ifade: "Yakalanırsak harp oyunu diyeceğiz." Aynen darbe planı ortaya çıktığı günden beri Çetin Doğan ve şürekasının dediği gibi.

Şimdi asıl merak ettiğim konu, Wikileaks belgesine göre ABD elçisinin bile doğruladığı darbe girişimlerini maskelemek gibi yüz kızartıcı bir misyona soyunan ve 'şimdiye kadarki en sağlam çalışmam' dediği tezi tamamen fos çıkan bu profesöre Harvard gibi saygın bir kurumun ne diyeceği... a.bilici@zaman.com.tr

Devrimde Türkiye'nin rolü ne?

Abdülhamit Bilici 2011.02.01

Bir konferans için İstanbul'a gelen Mısırlı akademisyenle bir süre önce Ortadoğu'daki sorunları ve Türkiye'nin rolünü konuşuyorduk.

Türkiye'nin ekonomi ve demokrasi alanında aldığı mesafenin kendilerini büyülediğini heyecanla anlatıyordu. 'Keşke biz de yapabilsek' diye iç geçirirken, Türkiye'de yaşananların insanları ne kadar etkilediğini anlatmak için yaşadığı bir vakayı aktardı. Yol hazırlığı yaparken Kahire'de üniversitede okuyan yakınına İstanbul'dan ne istediğini sormuştu. Beklentisi, o yaştaki birinin parfüm, elbise gibi bir şey isteyeceğiydi. Ama sipariş çok farklıydı. Çünkü Mısırlı genç, parfüm veya elbise değil, AK Parti flaması istiyordu.

Tunus'ta başlayıp hızla Ortadoğu'yu saran değişim dalgasında Türkiye'nin etkisine dikkat çeken AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Bülent Gedikli'nin sözlerini okurken, Mısırlı akademisyenin anlattıklarını hatırladım. Gedikli, Türkiye'nin ekonomide, demokraside ve insan haklarında ortaya koyduğu performansın Tunus ve Mısır gibi ülkelerdeki vatandaşları etkilediği görüşünde.

Gedikli şöyle diyor: "Tunus'taki üniversite mezunu seyyar satıcı Muhammed Buazizi'nin çılgınlığını bütün dünya duydu. Bu aslında bir dönemin de başlangıcı. Bu artık insanların refah talep etmeye başladığını gösteriyor. İnsanlar artık refahın tabana yayılmasını istiyor. Bütün ülkelerde bu böyle olacak. Bu konuda da Türkiye aslında bir model teşkil ediyor. Türkiye'nin 8 yılda gelmiş olduğu nokta, aslında bu ülkeleri, bu ülkelerin vatandaşlarını da bir anlamda etkiliyor. Çünkü ekonomik olarak ortaya konan performans, Türkiye'de demokraside ve insan haklarında gelinmiş olunan nokta bir model oluşturuyor."

Belki Mısırlı bir gencin AK Parti bayrağını istemesi tekil bir olay; AK Partili Gedikli'nin bu görüşü de sübjektif bir değerlendirme olarak görülebilirdi. Ancak Türkiye'nin Ortadoğu'da egemen olumsuz siyasi iklim üzerindeki etkisini gösteren işaretler bunlarla sınırlı değil. Maryland Üniversitesi ile Zogby International adlı anket şirketinin 2010'da Arap sokağında yaptığı araştırmanın sonuçları da bu değerlendirmeleri doğrular nitelikte. Ürdün, Mısır, Fas, Cezayir ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde yapılan ankete göre, Arapların en çok hayranlık duyduğu lider Recep Tayyip Erdoğan.

22 yıldır sürgünde yaşayan Tunus'taki En Nahda Hareketi'nin lideri Raşid Gannuş, Sefer Turan'a verdiği röportajda açıkça Türkiye'yi model aldıklarını söyledi. Türkiye örneğinin Tunusluların dikkatini çektiğini söyleyen Gannuş şöyle diyor: "Türkiye örneği, tüm Arap dünyası tarafından örnek alınıyor. Hiçbir şekilde partiler yasaklanmamıştır. Kalkınmaya önem verdi. Orduyu olması gereken yere getirdi. Türkiye'nin bizim nezdimizde büyük bir değeri vardır. Osmanlı'nın bizim için değeri çok büyüktür. Türkiye olmasaydı ben belki şimdi Hristiyan olmuştum. Bu yüzden bizim için Allah'tan sonra Türkiye geliyor."

Daha önce Fas'ta kurulan bir siyasi parti, isim olarak Adalet ve Kalkınma ismini tercih etti. Bizim de konuşmacı olarak katıldığımız Washington'daki bir toplantıda Mısır, Cezayir ve Fas'taki siyasi parti liderlerinin Türkiye tecrübesini bütün nüanslarıyla ne kadar dikkatle izlediğine bizzat şahit olmuştum. Kimin cumhurbaşkanı olacağı konusunda 2007'de yaşanan büyük krizin ardından Meclis'te Abdullah Gül için oylama yapılırken, Kudüs'te idim. Sokaklardaki Filistinliler, hangi turda kaç oy kullanıldığını dahi biliyordu. Birçok Ortadoğu ülkesindeki farklı siyasi akımlara mensup isimlerin Ankara'ya gelerek AK Parti'nin teşkilatlanma sistemi, programı ve icraatları hakkında incelemeler yaptığı da biliniyor.

Türkiye'nin bu kadar dikkat çekmesinde, bir yandan demokrasi, insan hakları ve ekonomi alanında önemli sıçramalar yaparken, Filistin, Irak, Lübnan gibi Arapların bir numaralı gündemlerinde bile Arap yönetimlerinden daha fazla sesinin çıkmasının da payı olduğuna kuşku yok. Bu özellikleriyle Türkiye'nin Arap yönetimleri nezdinde alttan alta ciddi bir rahatsızlık doğurduğu da gizlenmiyordu. Bugün karşı karşıya olduğumuz tablo, Arap yönetimlerinin rahatsızlıklarında fazla haksız olmadıklarını gösteriyor.

Bütün bunlar doğru. Ama bütün Arap dostlara hatırlattığım bir noktayı unutmamalı. O da AK Parti'nin bir sebep değil, toplumsal değişimin hazırladığı bir sonuç olduğu. Yani Türkiye'yi bugüne taşıyan bütün çabaları, sosyo-ekonomik gelişimi ve sivil toplumun rolünü kenara bırakarak, bir parti kurup veya bir devrim yapıp aynı sonuçların elde edileceğini sanmak çok büyük hata olur...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Davutoğlu'na göre Ortadoğu'da ne oluyor?

Abdülhamit Bilici 2011.02.05

Dünyanın Ortadoğu'daki gelişmelere kilitlendiği bir sırada Mısır'da yaşananları konuşmak üzere Katar'a giden Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile birlikteyiz. Sonraki durağımız, güvenlik konularının Davos'u diye bilinen Münih Güvenlik Konferansı.

Bölgemizde 60 yıllık statükonun temelden sarsıldığı ve yerini alacak düzenin belirsiz olduğu kritik bir dönemde Ortadoğu'daki gelişmeleri felsefi ve stratejik düzeyde yakından izleyen bir isimle birlikte olmak tarihî bir fırsat. Bin Ali'yi devirip Hüsnü Mübarek'in otoritesini sarsan ve tüm otoriter rejimlere ecel terleri döktüren bu isyan dalgasında Katar'ın özel yeri var. Çünkü 1 buçuk milyon nüfuslu bu minik ülke, 7 gün 24 saat uydudan yaptığı yayınlarla Ortadoğu'daki rejimlerin meşruiyetini sorgulayan, Tahrir Meydanı'ndaki özgürlük haykırışını bütün dünyaya duyuran El Cezire'nin ev sahibi.

Kimse böyle bir değerlendirme yapmasa da sanki Türkiye ile Katar arasında bir rol paylaşımı var. El Cezire üzerinden Katar, bölgedeki rejimlerin şimdiye kadar enformasyon bakanlıklarının denetiminde istedikleri gibi yönlendirdikleri bilgi tekeline darmadağın ediyor. Otoriter rejimlerin korkulu rüyası olan kanal, tabuları sorgulayıp değişimin bayraktarlığını yapıyor.

Türkiye ise siyasetten yargıya, ekonomiden dış politikaya izlediği politikalarla hem değişimin rotasını belirliyor hem de bunun ütopya olmadığını ispatlıyor. Tam da bu noktada Davutoğlu, Türkiye'nin değişim sürecine yaptığı katkıya parmak basıyor. Ona göre, son 8 yıldaki pratiğiyle Türkiye, otoriter rejimlerin özgürlük taleplerine karşı kullandığı 3 tezi çürüttü. Yönetimlerin dışarıya karşı kullandığı argüman şuydu: "Biz gidersek yerimizi İslami radikalizm alır." İçeriye karşı ise "Özgürlüklerin önü açılırsa, Cezayir, Irak ve Afganistan gibi kaos çıkar" diyorlardı. Üçüncüsü ise "Demokrasi, devletleri İsrail'e karşı zayıflatır" teziydi. Davutoğlu'na göre Türkiye'nin ve AK Parti'nin Ortadoğu'ya en büyük hizmeti, ortaya koyduğu pratikle bu üç tezin de çürüklüğünü herkese göstermesi. Zira Türkiye'de demokrasi bunlardan hiçbirine yol açmadı.

Doha'dan Münih'e uçarken yaklaşık 3 saat süren sohbette, Dışişleri Bakanı Davutoğlu Müslüman Kardeşler'e nasıl baktığı, El Baradei'yi nasıl değerlendirdiği, Mübarek ve Mısır'ın geleceğiyle ilgili ne düşündüğü gibi birçok konuya değindi. Merak edenler, bunları ilgili haberde okuyabilir. Burada ancak yaşananlara onun nasıl baktığına dair birkaç izlenimi paylaşabilirim. Dikkat çeken ilk nokta, iyimserliği. Değişim dalgasının orta ve uzun

vadede Mısır'a, Ortadoğu'ya ve Türkiye'ye yarayacağı kanaatinde. Rejimlerin özellikle dış politikadaki ikiyüzlülüğünü ortaya koyan Wikileaks belgelerinin son olaylardaki etkisini önemli görse de komplo teorilerine mesafeli. Dolayısıyla İsrail ve Amerika'nın bu işin arkasında olabileceği tezine soğuk. Aksine statükonun çatlamasından ve bölgedeki demokratikleşmeden en çok İsrail'in zarar göreceği kanaatinde. Türkiye'yi kaybeden İsrail'in, Mısır'ın kaybıyla daha da yalnızlaşacağını düşünüyor.

Türkiye'nin gelişmelere tepki vermekte geciktiği yorumlarına kırgın ve kızgın. Cuma günü canlı yayında söylediklerinin dikkate alınmadığını; Başbakan Erdoğan'ın AK Parti Meclis grubunda yaptığı konuşmanın cumartesi günü zaman ve mekân dikkate alınarak planlandığını söylüyor. Salı gününün seçilme nedeni, Tahrir Meydanı'ndaki en büyük gösteri ile aynı anda konuşmak. Yer olarak Meclis'in seçilmesinin nedeni ise demokrasinin sembolü olması. Dolayısıyla Erdoğan'ın, Obama'nın telefonundan sonra konuşma kararı aldığı iddiasını reddediyor.

Davutoğlu, bu değişime 'üçüncü demokrasi dalgası' diyor. İlk dalga, 1980'lerin sonunda Cezayir ve Tunus'ta ortaya çıktı. Ancak bu dönemde Doğu Avrupa'ya demokrasiyi layık gören Batı aynısını bu dünyaya layık görmediği için şans kaçı. İkinci şans, 2000'lerin başında ortaya çıktı. Bush yönetimi, 2005'e kadar Ortadoğu'ya demokrasi getirmekten söz etti. Ancak 2005'te 3 seçim yapıldı. Irak ve Mısır'dakiler, ayyuka çıkan şaibelerine rağmen takdis edildi. Ama dünyanın adil olduğuna hükmettiği Filistin seçiminde Hamas galip geldi diye Batı'nın sırtını dönmesi ikinci umut dalgasını bitirdi. Davutoğlu'nun temennisi, bugün doğan fırsatın kaçırılmaması. Bu noktada hem Obama'nın şu ana kadar oynadığı rolden hem de Müslüman aktörlerin geçmişten ders alan sağduyulu tavırlarından memnun. Dua edelim, özgürlük adına şahlanan umutlar bir defa daha boşa çıkmasın.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tunus ve Mısır'dan sonra sıra kimde?

Abdülhamit Bilici 2011.02.08

Tunus'tan esmeye başlayan kuvvetli değişim fırtınası, Ortadoğu yönetimleri kadar, dünyanın bu kritik bölgesiyle ilişki içindeki yönetimleri de fena zora soktu.

Yaşananlar yüzünden Ortadoğu ülkeleri arasındaki diplomasi trafiği bıçak gibi kesilirken, bölge dışı aktörler de mevcut iktidarların yerine yarın kimin geleceğini bilmediği için politika belirlemede zorlanıyor. Geçen hafta Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu bir günlük ziyaret için Katar'a gittiğinde, muhatapları bu tabloyu açıkça söylemişler: "Bölgede diplomasi trafiği durdu. Herkes ne yapacağını bilmediği için kımıldamıyor. Hareket halinde olan ve diplomatik faaliyetlerini sürdüren tek ülke Türkiye."

Mısır'la ilgili net tavır alan ender ülkelerden biri olan Türkiye, olaylar üzerine Başbakan Erdoğan'ın bugün başlaması planlanan Kahire ziyaretini iptal etmek zorunda kaldı. Ama sıcak gelişmeler Davutoğlu'nun Mısır'ı

konusmak üzere Katar'a gitmesine engel olmadı. Önceki gün de Erdoğan, değişim dalgasının hedefinde sayılan ülkelerden Suriye'de idi. Haftaya da Cumhurbaşkanı Gül, İran'da olacak. Tavır belirlemede hayli zorlansa da Amerikan yönetimi dakika dakika gelişmelerin içinde. Avrupa'da ise tam bir şaşkınlık hakim. Eski Sovyet bölgesindeki devrimleri coşkuyla karşılayan Avrupa, Ortadoğu'daki değişimin İslami hareketlerin önünü açacağı endişesiyle 'bekle gör' siyaseti izliyor. Tunus lideri Bin Ali'nin ülkeyi terk etmek zorunda kaldığı günün sabahında, "Gerekirse bu ülkeye asker gönderelim." diyebilen Fransız yönetimini, zaten bambaşka bir kategori olarak görmeli. Değişim dalgası karşısında bölge ülkeleri şimdiden tedbirler almaya başladı. Birçoğunda temel ihtiyaç maddelerine yapılan zamlar geri alındı. Yemen lideri Abdullah Salih, 2013'te aday olmayacağını vaat etti. Ürdün Kralı Abdullah, hükümeti görevden aldı. Libya lideri Kaddafi, gösterilere zemin olmasın diye futbol maçlarını iptal etti. Suriye'de Beşşar Esed, bir yandan güvenlik tedbirlerini artırırken, diğer yandan reform sözü verdi. Fas, yapılacak reformları belirlemek üzere bir komisyon kurdu.

Bu belirsizlik karşısında bütün devletler, strateji kurumları ve istihbarat servisleri harıl harıl muhtemel senaryoları çalışıyor: Mısır'da ipler en son kimin eline geçer? B, C, D planlarımız var mı? Mısır'dan sonra sırada hangi ülkeler var? Benzer isyan dalgasıyla karşılaşacak ülkelerde hangi pozisyonu savunmak çıkarımıza en uygun olur? Hangi ülkede sadece liderin gitmesi yeterli olur, hangisinde olmaz?..

Senaryo ve tahmin çalışmalarını Yemen, Ürdün, Suriye, Libya gibi bölge ülkeleriyle sınırlı tutanlar olduğu gibi, dalganın benzer problemlerin yaşandığı başka bölgelere de sıçrayacağını düşünenler de var. Bunlar, listeye İran, Çin, Venezuela, Vietnam, Küba gibi ülkeleri de ekliyor. Ortadoğu'nun geleceğinin de masaya yatırıldığı Münih Güvenlik Konferansı çerçevesinde yaptığım görüşmeler ışığında ortaya çıkan tabloya göre, bu isyan dalgası karşısında bölge ülkelerini 5 kategoriye ayırmak mümkün. Birinci sırada, sıra bana gelecek endişesi yaşayan ve buna göre bazı tedbirler almaya çalışan ülkeler. Ürdün ve Yemen bu kategorideki ülkelere örnek veriliyor. Ürdün'de değişimin Kral Abdullah'ı koruyarak gerçekleşmesi mümkün. Ancak sistemin gerçekten anayasal monarşiye dönüşmesi lazım. Birçok ülkede olan problemlerin yanı sıra El Kaide tehdidi, Şii-Sünni ve Kuzey-Güney gerilimleri yaşayan Yemen'in değişimi nasıl yapacağı en ciddi soru işareti.

İkinci kategori, özgürlükler açısından sorunları olsa da İsrail'e karşı takındığı tavır ve izlediği dış politika nedeniyle işbirlikçi görüntüsü vermeyen, dolayısıyla bu dalgadan etkilenmeyeceğini düşünen ülkeler. İran ve Suriye'yi bu çizgide görme eğilimi var. Ayrıca Beşşar Esed'in genç ve reform yapmak isteyen portresi ile Türkiye ile geliştirdiği iyi ilişkiler de sigorta olarak görülüyor. Sahip olduğu doğal kaynaklar nedeniyle çok zengin, nüfusu küçük olduğu için maddi zenginlikle hoşnutsuzluğu çözebilen Kuveyt ve Bahreyn gibi ülkeler ise üçüncü kategoride.

Dördüncü kategoride, özgürlükler açısından kendisini çok problemli hissetmeyen ve zaten başında büyük sorunlar bulunan Irak ve Lübnan gibi ülkeler var. Son kategoride ise iki ülke var. Bunlar, değişimden memnun olan ve bu konuda net tavır alan Türkiye ve Katar. Bakalım, kimin tahminleri doğru çıkacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Daha 9 gün var diyecektim!

Abdülhamit Bilici 2011.02.12

Çok güçlü işaretler olsa da Mısır'da 59 yıldır ipleri elinde tutan rejimin ve 1975'ten bu yana 36 yıl yönetimde olan Hüsnü Mübarek'in geleceği hâlâ belirsizdi.

Perde arkasında bir tiyatro oynanmıyorsa, Mübarek yönetiminin en yakın müttefiki Amerika bile önünü görmekte zorlanıyordu. CIA Başkanı Leon Panetta, önceki akşam saatlerinde Mübarek'in veda konuşması yapacağını söylemişti. Obama da muhtemelen Panetta'dan aldığı bilgiler ışığında, Mısır'da tarihi değişimin yaşanacağı yönünde mesajlar verdi. Ama doğru çıkmadı. Mısır devlet televizyonuna çıkan Mübarek, görevinin başında olduğunu ve sadece yetkilerinden bazılarını yardımcısı Ömer Süleyman'a devrettiğini söylemekle yetindi.

Değişim dalgasının arkasındaki Mısır halkı ve aydınları da olayların nereye gideceğini bilmiyordu. Mübarek'in konuşmasından bir saat önce Mısır'ın en önemli aydınlarından Fehmi Hüveydi ile konuşmuştum. Mübarek'siz ve Süleyman'sız toplanan Yüksek Askeri Konseyi'nin yayımladığı bildiriyle Mübarek döneminin kapandığını, kontrolün askere geçtiğini ve halkın bunu olumlu karşıladığını söylüyordu. Mübarek'in yaptığı konuşma, Hüveydi'nin tahminlerini de boşa çıkardı. Mübarek'in sözleri biter bitmez Kahire'de yaşayan Hüveydi'yi tekrar aradım. Duydukları karşısında şoke olmuştu. Çok kaygılıydı, ama umudunu yitirmemişti. Protestoların katlanarak büyüyeceğini ve en önemlisi askerin bu duruma seyirci kalmayacağını düşünüyordu. 1 No'lu bildiriye yayımlayan asker, Mübarek'in mesajı almaması üzerine 2 No'lu bildiriye yayımlayacaktı. Dün yayımlanan ve Mübarek'in kararını onaylayan 2 No'lu bildiri, bu beklentiyi de boşa çıkardı. Bu satırlar yazılırken, protestocular arasındaki beklenti 3 No'lu bildiriye kalmıştı. Muhallif isimlerden Muhammed El Baradei de aynı yöndeki beklentisini açıkça dile getirdi: "Mısır patlamak üzere. Ordu ülkeyi korusun."

Özgürlük ve demokrasi konusunda askerin halaskar/kurtarıcı olarak görülmesi gibi büyük ironi bir yana, kimsenin önünü görememesinden kaynaklanan belirsizlik insanı ürkütüyordu. Sabırları tükeniyordu. Mübarek'in konuşmasıyla bütün dünyayı ters köşeye yatırması üzerine yapılan yorumlar, sosyal medyada paylaşılan hakaretler ve gazete manşetlerine yansıyan olumsuz hava ciddi bir bıkkınlığın işaretiydi. Bu tablo, Ortadoğu konusunda bir ayda nereden nereye geldiğimizi göstermesi açısından da ilginçti. "Arapları biliriz, asırlar geçse de buradaki sistemler değişmez" anlayışından 'değişim, hemen şimdi' noktasındaydık. O kadar ki, tüm dünya Mısır'daki değişimin, nüfusu ve Ortadoğu'daki ağırlığı ile asla karşılaştırmayacağımız Tunus'tan daha hızlı olmasını umuyorduk.

25 Ocak'ı Mısır'daki büyük gösterilerin başlangıcı olarak alırsak, henüz protestoların 18'inci günündeydik. Halbuki Tunus'ta Mohamed Bouazizi isimli üniversite mezunu seyyar satıcının 17 Aralık'ta kendisini yakarak intihar etmesiyle başlayan gösteriler 28 gün sürmüş ve Zeynel Abidin bin Ali 15 Ocak'ta ülkeyi terk etmişti. Yani, Tunus ölçüsüyle bile Mısır'da devrim için daha 10 gün vardı. Bu yüzden Mübarek'in istifa ettiği haberi gelmeden önce tasarladığım yazıya 'Daha 10 gün var!' başlığı atmayı düşünmüştüm.

Zira yıllardır özgürlüğe hasret bir ülkede bu kadar hızlı bir değişim beklerken, demokrasi adına askerin müdahalesi dışında bir çarenin görülmediği bir durumla karşı karşıya olduğumuzu ve daha önemlisi Batı'nın hâlâ ciddi bir kararsızlık içinde olduğunu unutmamak lazımdı. Nitekim Avrupa, hâlâ yaşananların Doğu Bloku'nun dağılmasını getiren 1989 devrimi mi, yoksa Humeyni'yi iktidara getiren İran devrimi mi olduğu tartışmasına kilitlenmişti. Obama yönetiminin tavrı her şeye rağmen genel olarak olumlu ve Türkiye'nin sergilediği tutuma paraleldi. Ancak yine de arada çok önemli bir fark vardı. Dışişleri Bakanlığı diplomatları tarafından önceki gün verilen brifingde bu farkın altı çiziliyordu: Biz Mısır'ın demokrasiye ulaşmasını istiyoruz. ABD'nin ise Mısır'daki önceliği İsrail'in güvenliği. Amerika'nın Ortadoğu'da bu kadar az taraftara sahip olmasının nedeni de bu."

Mısır'da şimdi sevinç gözyaşları var. İnşallah cuma namazında yapılan dualar kabul oldu. Kısa sürede gelen bu tarihi başarıya rağmen yine de yukarıda ifade edilen dünya gerçeklerini unutmamakta fayda var. Çünkü yıllardır arzulanan demokrasinin oturması, Mübarek rejimini yıkmaktan çok daha fazla zaman, enerji, sabır, basiret ve akıl gerektirecek. Bugün Ortadoğu için belki bayram günü, ama Afganistan'da Sovyet uydusu

Necibullah rejiminin yıkılmasından sonra yaşananların hepimizi ne kadar üzdüğünü biliyoruz. Ümit edelim, Mısır halkı Tahrir Meydanı'nda tarih yazarken sergilediği büyüleyici feraseti bundan sonra da sürdürür.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İnternet belası!

Abdülhamit Bilici 2011.02.15

Tahran- Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve beraberindeki siyasetçi, akademisyen, işadamı heyetiyle birlikte kaldığımız Espinas Otel'deki odamda, bu yazıyı yazmak için laptopu açtım.

Daha önceki İran ziyaretlerinde misafir olduğumuz İstiklal Otel'le karşılaştırılamayacak hizmet kalitesiyle heyetin takdirini toplayan otel, herkese wireless şifresi vermeyi bile ihmal etmemişti. İnternet bağlantısı oldukça hızlıydı. E-postalarımıza bakıyor; cep telefonuna Wi-Fi üzerinden bağlanıyor; dünyada ve Türkiye'de olup bitenleri rahatlıkla izleyebiliyorduk.

Yazıya başlamadan önce de hızlıca internete girmek istedim; ama başarılı olamadım. Üstelik cep telefonları da çalışmıyor, sms bile atamıyorduk. Bir süre sonra yan odada kalan Cengiz Çandar ağabey kapıyı tıkladı. Meğer o da internete giremiyormuş. Sorun kendinden mi kaynaklanıyor diye merak etmiş. "Hayır, ben de giremiyorum." dedim. Bir süre daha denedikten sonra resepsiyonu arayıp internet bağlantısında bir sorun olup olmadığını sordum. "Maalesef" dedi görevli. "Otelden mi kaynaklanıyor? Ne zaman düzelir?" diye sorunca da, "Hayır, problem bizden kaynaklanmıyor. Şehirde internet yok" cevabını verdi. 10 milyonluk dev metropolde internet yoktu.

Nihayet jeton düşmeye başladı. Önceki gün geldiğimizden beri, 2009'daki seçimlerden sonra yaşanan olaylar yüzünden liderleri uzun zamandır ev hapsinde tutulan İranlı muhaliflerin Mısır'daki gibi eylem yapacağı konuşuluyordu. Demek ki, güvenlik güçleri buna karşı tedbir alıyordu. Ancak bütün bunların, Türkiye devlet başkanının resmi ziyaretine rastlaması ilginçti. Sabah, Gül-Ahmedinejad arasındaki görüşmeler, ortak basın toplantısı ve Tahran elçiliğimizdeki öğle yemeğinin ardından yazı için otele döndük. Bu kez internet çalışıyordu. Ama şimdiye kadar hiç görmediğim bir tabloyla karşılaştım. Bazı siteleri sorunsuz ziyaret ediyor; ancak bazılarını giremiyordum. Dünyadaki gelişmeleri izlemek için sık sık ziyaret ettiğim BBC'nin web sitesi girilemeyenler arasındaydı. Bu siteye tıklayınca karşıma, L1-7 diye bir uyarı çıktı.

Sonra dünyada en çok ziyaret edilen haber sitelerinden Guardian'ı tıkladım. Nafile. Bu kez karşıma L1-2 kodlu bir uyarı çıktı. Tunus ve Mısır'da protestocuların hem aralarındaki haberleşmede hem de dünyaya yaşadıklarını iletmede çok etkin olarak kullandığı Twitter'ın sitesini denemek istedim. Google'a Twitter yazıp tıkladığımda, bu kez L1-1 ikazıyla karşılaştım. Son olarak bir de Facebook'u denemek istedim. Google'a Facebook yazıp tıkladığımda, her zaman olduğu gibi Google arama sonuçları sayfası çıktı. Ama herhangi bir sonuç yoktu. Halbuki aynı Google'a, mesela 'elma' yazıp tıklayınca ilgili ne var ne yok ortaya döküyordu. Belli ki, internet tedbir için bazen tamamen kapatılıyor; açıldığında da kontrollü açılıyordu.

Tunus'ta başlayıp Mısır'la devam eden özgürlük dalgası karşısında Ortadoğu'nun göbeğinde böyle bir tabloyla karşılaşmak ilginçti. Bugünkü iletişim çağında ne kadar sürdürülebilirdi? Tevafuk gibi Cumhurbaşkanı Gül'le yol boyunca bu konuları konuşmuştuk. Olayların Ortadoğu'ya etkisinin ne olacağını sorduğumuzda, gecikmiş de olsa Ortadoğu'nun çok köklü bir değişimden geçtiğini belirterek, bölgede yaşanan gelişmelerden her ülkenin nasibini alacağını söylüyordu. Kuşkusuz bu ülkelere Türkiye dahil olduğu gibi İran da dahildi. Ona göre liderlerin yapmadığı, sürüncemede bıraktığı reformları halk yapıyordu. Cumhurbaşkanı Gül, önceki akşam

yaptığımız sohbette de aynı noktanın altını çiziyordu: "Bugün herkes birbirini takip ediyor. Hiçbir lider kafasını kuma gömmemeli. Reformlara öncülük etmeli. Bir zamanlar çanak antenler yasaklanıyordu. Şimdi antensiz çalışan internet var. Kim çağı daha iyi anlarsa, o öne geçer."

Gül, İran ve Türkiye'de canlı yayınlanan basın toplantısında da reform mesajını unutmadı. İranlı bir gazeteci, Ortadoğu'da yaşananları nasıl yorumladığını sorunca, Ahmedinejad ile yan yana oturan Abdullah Gül, bu kez, 2003'te İKÖ'nün Tahran toplantısındaki kendi konuşmasından alıntı yaparak konuştu: "Herkesin birbirinden haberdar olduğu çağımızda halkların taleplerini dikkate almak; gerekli siyasi ve ekonomik reformları yapmak şart. Yönetimlerin yapmadıklarını bugün halk zorluyor. Hiçbir ayırım yapmadan hepimiz evlerimizin içini düzene koymalıyız."

Bir süre önce Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Türkiye'nin bölgede 'itfaiyeci' rolü üstlendiğini söylemişti. Gül'ün bu sözleri ise Türkiye'nin bölgedeki 'çıplak uyarıcı' rolünün göstergesi. Keşke bölge, 'beyaz adam' edasıyla değil, dostça yapılan bu ikazlara iş işten geçmeden kulak verse...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tebriz sokaklarında 'yaşasın Türkiye' sesleri

Abdülhamit Bilici 2011.02.17

Cumhurbaşkanı Gül, İran'da Azeri Türklerinin yoğun olarak yaşadığı Tebriz'de halk tarafından ilgiyle karşılandı. Tahran'dan sonra İran yönetiminin gezinin Tebriz ayağına izin vermesi, ilişkilerde geline olumlu seviyenin göstergesi olarak değerlendiriliyor.

Türkiye'de ve geniş Ortadoğu bölgesinde öyle tarihî gelişmeler yaşanıyor ki, bu kadar hercümerç içinde bir Türk Cumhurbaşkanı'nın Tebriz'i ziyaret ediyor olmasının ne kadar fark edileceğinden emin değilim. Ancak gerçekten de Tebriz'e yapılan bu tarihî ziyaret, çok ilginç bir zamana rastladı.

Nısf-i Cihan, yani dünyanın yarısı denen eski Safevi başkenti İsfahan'ın tarihî güzelliklerini gezerken, Tahran'daki İran İslam Cumhuriyeti Meclisi'nde 200'den fazla milletvekili, yumruklarını havaya sallayarak bir süredir ev hapsinde tutulan muhalif liderler Musevi ve Kerrubi'nin hain olduğunu ve öldürülmeleri gerektiğini haykırıyordu. İran devriminin banisi Humeyni zamanında başbakanlık yapmış, rejimin sadık isimlerinden biri olan Musevi'ye bakışın bu kadar değişmesi, bu ülkedeki siyasetin dinamikleri hakkında ilginç ipuçları veriyor. Nitekim Kerrubi ve Musevi'nin cezalandırılmasıyla ilgili önergeyi Meclis'teki 290 milletvekilinden 223'ünün imzaladığını öğrendik.

Önceki gün İsfahan'daki gezimiz tam bir tarihe yolculuk şeklindeydi. Ezeli Osmanlı-Safevi rekabeti içinde Sultan Ahmet Meydanı'na nazire olarak zamanında dünyanın en büyük meydanı olarak inşa edilen Nakş-Cihan'da Fars, Selçuklu, Safevi mimarisinin en güzel örneklerini Cumhurbaşkanı Gül'le birlikte gezdik. Aynı anda 350 bin kişiyi alan ve turkuvaz renkli mozaiklerle kaplı kubbelerle süslenmiş meydanın her bir köşesinde büyük bir tarihî eser vardı. Ali Kapu Sarayı, İmam Camii ve Kırk Sütunlar Sarayı 400 yıllık tarihe sahip eserlerdi. Kırk Sütun Sarayı'nın duvarlarını süsleyen 1800'lü yıllara ait tasvirlerden adeta Çaldıran Savaşı'nda kapışan iki Türk sultanın askerlerinin kılıç şakırtıları geliyordu.

Çaldıran Savaşı'nı anlatan, şimdiye kadar bildiğimiz Yavuz ve İsmail portrelerinin sanki yer değiştirdiği resmin altındaki küçük not, resmî tarih anlayışının gerçekleri nasıl farklılaştırdığına güzel bir örnekti. Çünkü Safevilerin ateşli silahları kullanmayı reddettikleri için savaşı kaybettiği yazılmıştı. Halbuki tarihî gerçek, bu durum iddia

edildiği gibi etik bir kaygıdan değil, Safevilerin başka sebeplerle (Türkmenlerin karşı çıkması, atların ürkmesi vb.) ateşli silahlara geçememiş olmasından kaynaklanıyordu.

İsfahan'da kaldığımız Abbasi Otel bile çok önemli tarihî bir eserdir. 300 yıl önce müthiş süslemeleri, fışkiyelerle şenlendirilmiş bahçesi ve Doğu sanatlarının tüm örnekleriyle dolu iç tezyinatıyla bir kervansaray olarak inşa edilmişti. Devlet tarafından inşa edilen bina, 50 yıl önce restore edilerek otel olarak kullanılmaya başlanmıştı.

İran'ın üçüncü büyük şehri olan İsfahan'dan dün kalkan uçağımız Safevilerin efsanevi lideri Şah İsmail'in başkenti, Mevlânâ'nın can dostu Şems'in şehri Tebriz'e doğru havalanırken, Tahran'dan iktidar ve muhalefet yanlıları arasında çatışmalar yaşandığına dair haberler geliyordu. İstanbul'dan sonra Türkçenin en çok konuşulduğu şehir olan Tebriz'i ilk kez göreceğim olmanın heyecanı içindeydim. Ama bir yandan da bu olumsuz haberler peşimizi bırakmıyordu. Şehirde Türkiye Cumhurbaşkanı'nın nasıl karşılanacağını merak ediyordum. Gönlümden geçen, konvoyun geçtiği yolların, ellerinde Türk ve İran bayrakları taşıyan coşkulu Türk kardeşlerimizle dolu olacağı yönündeydi. Beklentim kısmen de olsa boş çıkmadı. Gök Medrese, Azerbaycan Müzesi ve Meşrutiyet Müzesi'ne giden Gül, Tebriz gezisi boyunca tarafından büyük sevgiyle karşılandı. Gül, tarihi mekanları gezmek üzere şehir merkezinde ilerlerken vatandaşlar tarafından konvoyunun önü kesildi. Tebrizliler, Cumhurbaşkanı Gül'e sevgi gösterilerinde bulundular ve "Yaşasın Türkiye" ile "Azerbaycan-Türkiye" sloganları attılar. Cumhurbaşkanı Gül, kendisine sevgi gösterisinde bulunan Tebrizlilere el sallayarak karşılık verdi. Aslında, Cumhurbaşkanı'nın buraya gelmesine izin verilmesi bile bir büyük bir adım. Cumhurbaşkanı Gül'ün, önceki ziyaretlerinden de bildiğimiz güzel bir âdeti vardı. Gittiği ülkede sadece başkentle yetinmiyor; kültürel, tarihî açıdan önemli bir şehri daha ekliyordu. Bakü'ye gittiğinde Gence'ye uğramış; Moskova'ya gittiğinde Kazan'ı unutmamış; Pekin'e gittiğinde Urumçi'yi ihmal etmemişti. Tahran'a gelip Tebriz'e uğramaması uygun olmazdı.

Biraz zorlamayla da olsa İran yönetiminin gezinin bu adımına izin vermesi, ilişkilerde geline olumlu seviyenin ve artan karşılıklı güvenin işareti. Nitekim İran'la Türkiye arasındaki yakınlaşma arttıkça, bundan en fazla istifade eden şehirlerden biri olmuş Tebriz. Doğubayazıt'tan her gün 10 otobüs Türkiye'ye gidip geliyor. Tren seferleri aralıksız sürüyor. Türkiye ile Tebriz arasında günde 2 uçak seferi yapılıyor ve bunun artırılması isteniyor. Tebriz merkezli Doğu Azerbaycan, 37 bin KOBİ'si ve irili ufaklı 8 bin sanayi tesisiyle İran ekonomisinin yüzde 12'sini oluşturuyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hedefteki büyükelçi ile 1 buçuk saat

Abdülhamit Bilici 2011.02.19

Aslında bugünkü yazı için niyet, İran'ı yazmaktı. Hem Türkiye'nin bu ülkeyle ilişkilerindeki çelişkiye, hem de İran'ın Ortadoğu politikalarındaki açmazı dikkat çekecektim.

Ancak niyet böyle olsa da kısmet, zor bela geldiği Ankara'da ayağının tozuyla manşetlere yerleşen Amerika'nın yeni büyükelçisi Francis Ricciardone'ye imiş. Oda TV tartışmasından çok önce Amerika'nın İstanbul Konsolosluğu'ndan arayan yetkililer, Ricciardone'nin 18 Şubat'ta İstanbul'da dış politika yazarlarıyla buluşmak istediğini, katılıp katılamayacağını sordular. Kongre'nin 6 ay oyalamasından sonra Obama'nın istisnai yetkisiyle atadığı büyükelçiyle tanışmak cazip geldi. Tabii, elçinin açıklamalarıyla başlayan polemikler görüşmenin kıymetini artırdı.

Davetliler arasında Cengiz Çandar, Mehmet Barlas, Amberin Zaman, Cüneyt Ülsever ve Sami Kohen de vardı. Normalde Türk-Amerikan ilişkilerinden Ortadoğu'daki gelişmelere birçok konu ele alınacaktı. Ama sıcak gündem yüzünden başka bir şey konuşmak çok zordu. Gazeteciler olarak biz, yaptığı açıklamadaki gerçek kastının ne olduğunu, bu çıkışın bir iletişim kazası mı yoksa Washington'ın vermeye çalıştığı bir mesaj mı olduğunu merak ediyorduk. O ise farklı düşünce çizgilerini temsil eden isimlerin hadiseyi nasıl değerlendirdiğini öğrenmek istiyordu. Önce "off the record, yani yazılmamak üzere konuşalım" dedi. Sonra, yazmak isterseniz, "Yazacağınız kısımlar hakkında bilgim olursa iyi olur." dedi.

Bu tür buluşmalarda çoğunlukla önce ev sahibi kısa giriş yapar, sonra sohbet, gazetecilerin sorularıyla sürer. Bu kez ilk soruyu Büyükelçi sordu. Biz de düşüncelerimizi söyledik. Birçok kez karşılaştığım gibi gazeteciler olarak aramızda bölündük. Elçinin sözlerini eleştirenimiz olduğu gibi, yerinde olduğunu düşünenimiz de vardı. Büyükelçi, bu durumu Türkiye demokrasisinin seviyesine olumlu bir işaret saydı. Sonra kendi meramını ifade etmeye çalıştı. Önce soy isminin telaffuzuyla ilgili karışıklığı giderdi. Büyükelçiye, İtalyan asıllı ailesinin bir kısmı 'Riçardone', bir kısmı 'Rikardone' diyormuş. Yani ikisi de yanlış değil. Kızlarından biri Türkiye doğumluydu. İlk kez Türkiye'ye turist olarak 1977'de gelmiş, daha sonra birkaç kez görev yapmıştı.

Elçinin konuşmasındaki temel başlıkları, kendisinin ve yardımcılarının da teyidini alarak haberleştirdim. Kanaatimce söyledikleri, hakkında oluşan "Oda TV'yi destekleyen; Ergenekon davasına karşı" imajını yıkıyordu. Çünkü basın özgürlüğünü, Oda TV'ye destek için değil, demokrasinin bir ilkesini hatırlatmak için söylemişti. Aksi halde ülkesinde çarmıha gerileceğini biliyordu. Yoksa bu sitenin Amerika aleyhinde yazdığı yalanların farkındaydı.

Ergenekon iddialarının çok ciddi olduğunu, dünyanın neresinde olsa bunların yargılanacağını, ama yargı sürecinin şeffaf ve kısa olması gerektiğini vurguluyordu. Türkiye'nin modern eğiliminde bir değişim görmediğini, en büyük önceliklerinin Türkiye'nin gerçek bir demokrasiye kavuşması olduğunu dile getiriyordu. Elçinin kimliğine dair fikir veren önemli bir not, 28 Şubat sürecinde askerlere söylediğini aktardığı şu mesajdı: "1980'de değiliz. Anayasa'nın dışına çıkarsanız, başınızın çaresine bakarsınız."

Başta Mısır olmak üzere bölgedeki en kritik ülkelerde önemli görevler yaptığı için Ortadoğu'yu iyi biliyordu. Türkçenin yanı sıra çok iyi Arapça da biliyordu. Ama içerdeki sıcak gündem nedeniyle ABD'nin bölgedeki değişim dalgasına bakışını, sırada hangi ülkeler olduğu bahsine maalesef giremedik. Kafalarda olduğu gibi Türkiye'den sorunlu ayrılan yeni bir Edelman'la veya bir neo-con'la karşı karşıya değildik. Hatta o çevrenin fikirlerinden hiç hazzetmeyen biriydi. Edelman'la aynı kefiye konulma talihsizliğiyle göreve başlaması en büyük talihsizlikti. Bu yanlış anlamayı düzeltmezse, gelişi gibi buradaki görev süresi de kolay olmayacak görünüyordu.

Edindiğim izlenim, Türkiye'nin demokratikleşme çabası konusunda iyi niyetli, ama bazı liberal kalemlerde yer yer görüldüğü gibi kafası karıştı. Mesela, konuştuğumuz saat itibarıyla Oda TV'yle ilgili suçlamaları bilmiyordu. Sorduğu bazı yetkililer ise "Biz de bilmiyoruz." demişti. Ayrıca Türkiye'de eskiden beri tanıdığı bazı isimlerden, içerde çok iyi bildiğimiz olumsuz beslemeye maruz kalmış görünüyordu. Kim bilir, belki de birileri ABD ile AK Parti hükümetinin arasını açmak için bunu fırsata dönüştürmek istiyordu. Geleneğimizde elçiye zeval olmaz. Ama yine de ona kızanların da alkışlayanların da bu gerçekleri bilmesinde fayda var.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yeni düzeni kim, nasıl kuracak?

Başbakan Erdoğan, Mısır'daki gelişmelere tepki vermekte gecikti mi, yoksa erken mi davrandı?

Libya'daki gelişmeler karşısında, Erdoğan, Kaddafi'nin verdiği ödülü iade etmeli mi, etmemeli mi? Ortadoğu'da var olan yapıların çatırdayıp yeni bir düzen inşası için kapılar aralanırken, bu tür polemiklerle vakit harcarken asıl soruyu atladığımızın farkında mıyız?

Tunus'ta 23 yıllık Bin Ali ülkeyi terk ederken, bu devrimin Ortadoğu genelinde bir domino etkisine yol açıp açmayacağını tartışmak normaldi. Zira daha önce de İran'da devrim olmuş, bunun yayılacağından korkulmuştu. Ama bu endişeler boş çıkmıştı.

Ancak Ortadoğu'daki mevcut düzenin belkemiklerinden biri olan Mısır'da 31 yıllık Mübarek'in devrilmesinden sonra bu soru anlamını yitirdi. İster işsiz bir gencin kendini yakması, ister Wikileaks'in Bin Ali ailesinin kokuşmuş yüzünü deşifre etmesine bağlayalım, Tunus'ta başlayan devrimin bütün bölgeyi etkileyeceğine artık kuşku yok.

Bugün Libya'yı, Bahreyn'i ve Yemen'i konuşuyoruz. Yarın diğerlerini konuşacağız. Binlerce kilometre ötedeki Çin rejiminin, korkusundan internette Yasemin Devrimi ve Mısır'ı çağrıştıran kelimeleri bloke ettiğine bakılırsa, bölgemizdeki her ülkenin bu süreçten nasibini alacağına kuşku yok.

Çok değil, bundan 100 yıl kadar önce, bugünkü devrimlerin yaşandığı topraklar, İstanbul'da okuyan çocukların dünyayı tanımak için kullandığı haritalarda ülke sınırları içinde yer alıyordu. Bugün yıkılmakta olan çoğu suni yapılar, en başta Cezayirli düşünür Malik bin Nebi'nin dediği gibi iç zafiyetlerimiz nedeniyle sömürülmeye müsait hale gelişimiz; güçlenen Batı'nın uzun soluklu Doğu politikası; İttihatçıların yanlış teşhisleri ve birçok başka nedenlerle yıkılan Osmanlı düzeninin yerine bize rağmen ikame edilmişti. Mağlubiyetle çıktığımız Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı'nın özgürlük vaadiyle kurduğu bu ülkeler en fazla birer manda olabildi. Yani, ilkokul çocukları gibi, her birinin başına resmen bir dış vasi, bir de gündelik işlerini yürütmeleri için iç vasiler tayin edildi. Dış vasilerden şeklen kurtulmak için 2. Dünya Savaşı sonrasını beklemeleri gerekecekti. Bu süreçte dış vesayet özel anlaşmalarla gayri resmi devam etti; iç vesayet ise bazı isim ve şekil değişiklikleriyle. II. Dünya Savaşı sonrası yapılan dizayndan bu bölge halklarına düşen, ya sağcı ya solcu ama mutlaka otoriter rejimler ve bölgedeki sorunların anası olan Filistin meselesiydi. Bin Ali'nin 23 yıldır, Mübarek'in 31 yıldır başta olması kimseyi aldatmasın. Bu isimlerden önce de düzen farklı değildi. İşte şimdi bu düzenin temelleri çatırdıyor. İlk dizayn zaten bize rağmen yapılmıştı. Mağlubiyetle katmerlenen bu acı hatırayı silmek için en az 400 yıllık hafızayı sıfırlamak istedik. Resmî tarih, "Arkadan hançerlendik" diye hükmünü bastı. 'Ne Şam'ın şekeri, ne Arap'ın yüzü' deyip küsmekle kalmadık; kurtuluşu, bu geçmişi hatırlatan kutsallar dahil her şeyi unutmakta bulduk. Bu ruh haliyle girdiğimiz ikinci dizaynda, sesimizi yükseltecek halimiz yoktu. Batı'nın bir kısmından korumak için Batı'nın diğer kısmına emanet etmiştik kendimizi.

Bugün, üçüncü dizayn için kartlar dağıtılıyor. Geçmiş iki dönemde yedikleri kazıkların, çektikleri acıların etkisi ve Türkiye'nin Özal'la başlayıp AK Parti ile süren dindarlıkla demokrasi ve kalkınmayı harmanlayarak gösterdiği başarının etkisiyle 100 yıl sonra ilk kez halklar bu tarafa bakmaya başladı. Bölgeden işadamları, akademisyenler, gazeteciler, din adamları Türkiye'yi merak etmeye başladı. Gül, Erdoğan, Davutoğlu üçlüsü Arap sokaklarında popüler oldu.

Açıkkası bölgeyle ilgilendiği için Türkiye'nin eksenini kaydırmakla suçlanan AK Parti liderleri, diplomatlar, işadamları, sivil toplum bölgeye ısınıyordu. Şaşırtıcı da olsa Türkiye, eski dönemin kalıntısı rejimlerle takışmadan hem yönetimlerle hem de halkla buluşmayı beceriyordu. Ve Türkiye'ye bırakılsa, muhtemelen tedrici (evrim) yoluyla değişimi devrime tercih ederdi. Çünkü bu hızlı değişimin, erken doğum olma riski büyüktü.

Bu yüzden içinde bulunduğumuz hal, yıllardır ayrı kaldığınız dostunuzla kucaklaşıp, hasret gidermek için aynı sofraya oturduğunuz binanın bir anda yerle bir olmasına benziyor. Ne biz unuttuğumuz dostu yardımcı olacak kadar tanıyabildik; ne de o yolu tek başına yürüyecek kadar biliyor. Keşke hükümet, medya, sivil toplum, asker, siyasi partiler ve iş dünyası olarak boş sorularla vakit geçirmek yerine önümüzdeki dönüşüm sürecine ne kadar olduğumuza yoğunlaşsak... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyük burun cüce siyaset!

Abdülhamit Bilici 2011.02.26

Aslında 19 yıl aradan sonra ilk kez bir Fransa Cumhurbaşkanı'nın ülkemize gelmiş olmasını yazmak gerekirdi. Çünkü Fransa asla yabana atılmayacak, çok önemli bir ülke.

En azından, üye olmak için 52 yıldır kapısını aşındırdığımız Avrupa Birliği kulübünün tartışmasız en önemli iki ülkesinden biri. Tarih boyunca çok önemli ilişkiler içinde olduğumuz, kültüründen, sanatından, dilinden, filozoflarından olumlu ya da olumsuz etkilendiğimiz bir ülke Fransa. Bir bakıma dünyanın, uzunca bir süre 'Batı' diye gözünü kamaştıran birçok değerlin anavatanı.

Ticari ilişkilerimiz açısından da önemli bir yere sahip. Türkiye'de yatırım yapan ülkeler arasında üçüncü sırada. 2009'da en fazla ihracat yaptığımız ikinci ülke. Nükleer silah ve teknoloji sahibi. BM Güvenlik Konseyi'nde veto hakkı olan 5 ayrıcalıklı üyeden biri. Dünya çapında etkileri olmuş bir devrime imza atmış; birbiriyle savaştan bitap düşen Avrupa'ya barış içinde bir arada yaşama vizyonu sunan AB projesinin fikir babalığını yapmış liderleri çıkarmış bir ülke. Üstelik şu anda Türkiye'nin de üyesi olduğu G-20'nin dönem başkanı. Türkiye'nin ekonomik büyüklüğe göre 16'ncı sıraya yükseldiği için gurur duyduğu listede 9'uncu sırada yer alan ülke. Ayrıca G-7'nin üyesi.

Böyle önemli bir tarihe, büyüklüğe, dünya siyasetinde ağırlığa ve entelektüel birikime sahip olan Fransa'nın başında her kim olursa olsun, bu ülkenin önemini düşürmez. Sarkozy'ye kızıp Fransa'ya küsmek; bu büyük ülkeyi ve milleti küçümsemek, hele AB siyasetini onu ve benzerlerini memnun edecek şekilde değiştirmek. Bunların hepsi çok büyük yanlış olur. Ancak aynı şeyi şu anda bu ülkenin başında bulunan Sarkozy için söylemekte zorlanacağım. Çünkü çok önemli bir ülkenin başında bulunuyor olmak, otomatik olarak sizi değerli kılmaz.

Doğrusu yeni tür sığ Avrupalı siyasetçi tipinin bir örneği olan bu zatla ilgili değerlendirme yapmak için, Mehmet Ali Birand'a verdiği röportajda ve Cumhurbaşkanı Gül'le yaptığı basın toplantısında söylediklerini duymamıza gerek yoktu. Sarkozy, Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin ne Avrupa'ya ne de Türkiye'ye faydası olacağını söylemiş. Hazret, Türkiye'nin yerinin Avrupa değil, Ortadoğu olduğunu buyurmuş. Üyelik beklemesin, ama nedense müzakereler sürsün demiş, ne demekse. Türkiye, iyi bir köprümüştü, falan filan.

Madem Sarkozy her türlü hukuku, ahde vefayı, De Gaulle'den Chirac'a şu anda koltuğuna oturduğu birçok Fransız liderin imzasını taşıyan belgeleri görmezden gelip, kendine yakışan çocuksu, popülist üslubuyla kestirmeden konuşmuş. Bizim de sözü fazla uzatmamıza gerek yok. Bizce de Türkiye'nin önemini göremeyen, Türkiye'nin AB üyeliğinin her iki tarafa kazandıracağını fark edemeyen ya da dar siyasi hesapları nedeniyle öyle

davranan, devletlerarası ilişkilerin temeli olan pacta sunt servanda ilkesini hiçe sayan bir lider olarak Sarkozy, ne Fransa'ya, ne Avrupa'ya ne de doğal olarak Türkiye'ye yarar!

Abartılı konuşmayı hiç sevmem ama sanki bugün Avrupa siyaseti üzerinde kâbus gibi dolaşan İslamofobi, popülizm ve parlayan Türkiye'nin ışıkları Sarkozy'yi kör etmiş görünüyor. Böyle olmasa, 19 yıl önce gördüğü İstanbul'un, Bursa'nın, Antalya'nın bugün nasıl değiştiğini görmemek için bu kadar inat eder miydi? Bütün ısrarlara rağmen ziyaretini 5 saate sıkıştırmak için ayak direr miydi? Ama bu yaklaşımla unutmasın ki, kaybeden Türkiye değil maalesef kendi ülkesi ve 2 asırdır elitlerin gönlünde taht kuran yarı kutsal Avrupa mefhumu olacak. Çünkü nasıl Fransa'yı ve Fransızları küçümsemek bir hatadır, aynı şekilde Türkiye'yi, Türkleri küçük görmek, gözlerinin içine bakarak güya aptal yerine koymak da hatadır. Her şeye rağmen bu siyaset cücesini, kendi meşum tezlerini doğrulayacak bir koz vermeden, Türk misafirperverliğine yakışır şekilde karşılayıp uğurladıkları ve özellikle sinirlerine hakim oldukları için Cumhurbaşkanı Gül'ü ve Başbakan Erdoğan'ı tebrik etmek gerekir. Zira o pek hak etmese de bize bu yakıştırdı. Gördüğünüz gibi, yazmaya değmez dediğimiz konuyla maalesef bize ayrılan yeri doldurmuş olduk. Halbuki asıl gündem olan Ortadoğu'yu yazacaktık. Herkesin Libya'ya odaklandığı bir ortamda, sırada kimlerin olduğunu, mesela İran'ın bu dalgaya yakalanma ihtimalini konuşacaktık. Sağlık olsun, nasipse haftaya devam ederiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Devrimler İran'ı nasıl etkileyecek?

Abdülhamit Bilici 2011.03.01

Ortadoğu'daki sıcak gelişmeleri konuştuğumuz TV8'deki programa izleyicilerden ilginç tepkiler geldi. Bunlardan biri çok farklıydı.

Ülke dışından geliyordu ve biz daha çok Libya, Mısır ve Tunus'u konuşurken, bu izleyici İran'a dikkat çekiyordu. 'Merhaba, ben İran'dan Azim' diye başlayan mesaj oldukça netti: "Bizim çektiğimiz çile, hiçbir ülkede yok. Niçin İran'dan bahsetmiyorsunuz? Lütfen gözünüzü açın ve İran halkının sesini de duyun."

Mesaj okunurken, bir an eski Türkiye'yi hatırladım. Çünkü o Türkiye'de de birçok insan özgürlüğün olduğu ülkelere bir umutla böyle imdat mesajları gönderirdi. Çünkü içeride sesini yükselten ya kör bir kurşuna kurban gider ya da soluğu hapiste alırdı. Sağcı, solcu, dindar, Kürt, Alevi pek fark etmezdi. Azınlığın da çoğunluğun da güvencesi yoktu. İletişim büyük oranda rejimin tekelindeydi.

Bütün sorunlar elbette çözülmüş değil. Özgürlükler ve insan hakları açısından hâlâ birçok problemimiz duruyor. Hâlâ değişmesi gereken arkaik yaklaşımlarımız var. Ama iyi yoldayız. Yıllardır Fransa'da yaşayan Kemal Burkay'ın seçimlerden sonra dönme kararı almış olması; Başbakan Erdoğan'ın yıllardır vatan hasretiyle gurbette yaşayan Şivan Perver'i Türkiye'ye davet etmesi; darbe girişimlerinin artık yargılanıyor olması; insan hakkı ihlallerinin hesabını soracak ombudsmanlık mekanizmasının kuruluyor olması ve sivil anayasaya dair beklentiler umut veren işaretlerden sadece birkaçı. Tunus'tan Mısır'a, Ortadoğu'daki yeni aktörlerin Türkiye'den ilham aldıklarını söylemesi önemli değil mi? O kadar ki İran'da yaşayan bir insan bile umutla derdini bir Türk televizyonuna ulaştırıyor.

Gerçekten bölgeyi sarsan değişim fırtınası karşısında İran'ın durumu ne? Tahran, bu halk ayaklanmalarına nasıl bakıyor? İran rejimi, gelişmelerden nasıl etkilenecek? Aslında yüzyıllarca halkların yönetimden dışlandığı bir

siyasi mirasa sahip olan Ortadoğu'da, ilk kez İran'da sokak sesini yükseltmiş ve Batı merkezli sosyal bilim şablonlarını tersyüz ederek bir devrime imza atmıştı. Bütün baskılara rağmen çok büyük bedeller ödeyerek de olsa devrim 32 yıldır ayakta kalmayı başardı. İran'da yaşananların İslam dünyasına örnek olacağı; devrimin başka ülkelere ihraç edileceği tezleri ise Batı'da İslam'ı öcü göstermek için kullanılan yaygara olmaktan öteye geçmedi.

Humeyni'ninki halk devrimine sahne olmamış; daha çok saray darbesi geleneğinin geçerli olduğu bölgede, bugün yaşananlar sadece İran'a özel bu ayrıcalığı sona erdirmekle kalmıyor, Tahran'daki rejimi hayati bir açmazla karşı karşıya getiriyor. Evet, İran'daki rejimi, Libya, Tunus ve Mısır'daki rejimlerle karşılaştırmak doğru değil. Mübarek'in iktidarda olduğu 30 yılda, İran'da 5 farklı cumhurbaşkanı görev yaptı ve hepsi de ciddi rekabetin yaşandığı seçimlerle işbaşına geldi. Belki evrensel standartlarda değil, ama kendine mahsus seçim sistemiyle, meclisin hükümet üzerindeki denetimiyle, zaman zaman dozu değişen ifade özgürlüğüyle ve yine kendine özgü check-balance sistemiyle İran farklı bir tür. Dolayısıyla İran'ı, doğru dürüst hiçbir seçimin yapılmadığı Bin Ali ve Kaddafi tipi liderlerin yönetimleriyle kıyaslamak bile yersiz.

Peki 'imdat' çığlığını, Türkiye'deki bir televizyon programına ulaştıran Azim, boşuna mı "İran halkının sesini duyun" diye haykırıyor? Ya da belirtilen farklar nedeniyle İran rejimi, yeni devrim dalgasından korunmuş mu oluyor? Aksine bu tablo karşısında İran hayli zorda. Durumun ne kadar ağır olduğunu, Cumhurbaşkanı Gül'le bu ülkede bulduğumuz günlerde bizzat yaşadık. 2009'da Ahmedinejad ile Musevi'nin yarıştığı seçime hile karıştığına inanan ve sayısı milyonları bulan muhalefetin, Mısır halkıyla dayanışma için yaptığı gösteri çok sert biçimde bastırıldı. Ülkede gün boyu cep'ler ve internet susturuldu. Sms, Facebook ve Twitter zaten yasaklı. Muhalif lider Kerrubi ve bir zamanlar Humeyni'nin başbakanlığını yapmış Musevi, sürekli ev hapsindeydi. Dün tutuklandıkları haberi geldi. 'Hainlere ölüm' sloganları eşliğinde toplanan meclis, bu iki isme ölüm cezası isteyen önergeyi onayladı.

Belki tüm bunlar, İran'ın 2 yıldır üstesinden geldiği şeyler denebilir. Şimdiki zorluk, İran'ın yeni halk devrimleri karşısındaki büyük açmazı. Sevmediği Mısır veya Yemen rejimlerini bertaraf eden veya Bahreyn'deki gibi Şiilerin gücünü artıran dışarıdaki halk isyanlarını alkışlayan İran, içeride aynı hakları talep edenleri ne kadar susturabilecek? Bir rejim, ne kadar süre dışarıda devrimci, içeride statükocu olabilir?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye, Kaddafi'nin yanında mı?

Abdülhamit Bilici 2011.03.05

Yazının sonuna kadar yormadan cevabı verelim: Hayır. Türkiye, halkını fare diye aşağılayan, onlara karşı silah kullanan ve bu yüzden Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin inceleme başlattığı Kaddafi'nin yanında değil. Zaten olması da imkânsız. Aksi durum, bölgede ilham kaynağı olarak görülmesine neden olan değerlere ve Mısır'da sergilediği özgürlükçü duruşa aykırı olur.

Olgu bu, ama algı böyle mi, soru işareti. Zira Başbakan Erdoğan'ın, Batı'nın ve BM'nin Libya'ya ambargo uygulamasına karşı sözleri; NATO dahil yabancı askerî müdahalelere karşı çıkması, sanki dünya Kaddafi'nin gitmesini istiyor. Ama Türkiye ayak diretiyor gibi bir görüntüye yol açtı.

Türkiye'nin, 25 bin vatandaşımızın Libya'da bulunması nedeniyle baştan beri sergilediği ihtiyatlı tutum ve birçok ülkenin aksine henüz Kaddafi'ye açıkça 'çekil' mesajı vermemesi, bu algıda etkili oldu. O kadar ki, günlerdir Libya'daki gelişmelerden söz eden Batı'daki hangi gazeteyi okusanız, Türkiye'nin ambargolara ve askerî müdahaleye karşı tavrına dikkat çekildiğini görüyorsunuz. Adeta Türkiye, Kaddafi'nin yanındaymış gibi bir hava pompalanıyor. Çarşamba günü İstanbul'da bir grup gazeteciyle birlikte Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nu dinlerken, kafalardaki temel soru da buydu. Türkiye, Kaddafi'yi görevi bırakmaya zorlayıp muhalefetin elini güçlendirecek BM yaptırımlarına neden itiraz ediyordu? NATO'da henüz bu yönde bir karar yokken, neden askerî müdahaleye kategorik olarak karşı çıkıyordu? Yarın Kaddafi bir kıyım başlarsa, müdahale kaçınılmaz hale gelmez miydi? Obama ile Erdoğan arasındaki üst düzey iletişime rağmen, Kaddafi'nin görevi bırakması noktasında iki ülke neden bu kadar farklı düşmüştü? Endişe kaynağı, Batı'nın petrol hesapları mıydı?

Bütün bu sorular yöneltildi. Bu istifhamlar olmasa, Davutoğlu, sivil-asker, kamu-özel bütün kurumların mükemmel koordinasyonu ile Türkiye'nin gerçekleştirdiği tarihî tahliye operasyonunun arka planını anlatacaktı. Nitekim bu konuda çarpıcı bilgiler paylaştı. Mesela, sayıları 20 bini geçen vatandaşımızın yanı sıra 52 ülkeden 3.340 insanı da tahliye etmiş Türkiye. Dışişleri Kriz Merkezi'ne günde 13 bin 500 telefon geldiği olmuş. Libya'nın her köşesine dağılmış vatandaşlarımızın toplanıp sağ salim getirilmesi, aşiret reislerinden ilçe komutanlarına kadar yaygın temaslar sayesinde mümkün olmuştu. Bu, gurur verici tablo için emeği geçen herkesi tebrik etmek gerekiyordu.

Asıl soruların yoğunlaştığı, Türkiye'nin Libya politikası da etrafıca konuşuldu. Anlatılanlardan en azından benim anladığım şunlar oldu:

Türkiye, bölgedeki değişimi destekliyor ve Tunus'la başlayan süreci gecikmiş bir fırsat olarak görüyor. Yaşananlara 100 yıllık tarihi perspektifle bakan Davutoğlu'na göre, bu 3. değişim dalgası. Türkiye'nin hedefi, bu süreçte hem kader birliği olan bölge insanına yardımcı olmak hem de ülke olarak çıkarlarını koruyup geliştirmek. Bakan, bunun için tüm toplumun seferber olması gerektiği görüşünde. Bu çerçevede öğrendiğimiz bir ayrıntı anlamlıydı: Mısır'daki gelişmelerin trajik bir noktaya kayma ihtimaline karşı hükümet, bütün kurumlara her türlü insanî yardım için hazır olmaları talimatı vermişti.

Hükümetin değerlendirmesi, Libya'da değişimin kaçınılmaz olduğu, ancak bunun kan akmadan, ülke bölünmeden sağlanması gerektiği. Ülkenin özel yapısı nedeniyle değişim, diğerleri kadar kolay olmayabilir. Türkiye, Libya'da aşiret düzeyine kadar yaygın bir temas trafiğine sahip. Muhalefetle de, iktidarla da irtibat güçlü.

Ancak her ülke için ayrı bir yaklaşım gerektiği kanaati hakim. Dolayısıyla Mısır'da izlenen politikanın, Libya'da veya başka bir ülkede aynen beklenmesi yanlış. Erdoğan'ın ambargoya itirazı, İran örneğinde de olduğu gibi ilkesel. Çünkü dikkat edilemezse, bunlar yönetimden çok halka acı çektiriyor. BM'nin kararında kaygıların dikkate alındığı ve Türkiye'nin de uyduğu not ediliyor.

Askerî müdahaleye itirazın nedeni ise öncelikle bunu Libya muhalefetine istememesi. İkinci sebep, böyle bir adımın muhalefeti gayri meşru kılma riski. Batı'nın petrol hesaplarıyla ilgili kaygılar; Irak ve Afganistan'dan alınan dersler de birer unsur. Ancak söylenen, bunun statik değil, şartlara göre değişecek dinamik bir tavır olduğu. Yarın ihtiyaç doğar ve Libyalılar isterse, tutum değişebilir.

Özetle yaklaşım bu. Ama dışarıdaki algıyı hesaba katıp, bu olguyu dünyaya iyi anlatmak lazım.

Korku imparatorluğu?!

Abdülhamit Bilici 2011.03.15

Gazeteci arkadaşların sokaklara taşan ve bir süredir köşelerde dillendirilen "Özgürlükler elden gidiyor", "Korku imparatorluğu kuruluyor" feryatları karşısında, kendimi son derece bilinçsiz, vefasız ve nankör hissediyorum.

Meğer demokrasimiz bunca yıldır saat gibi tıkır tıkır işliyormuş, haberimiz yokmuş. Meğer mahkemelerimiz adaletin öyle 15-20 yılda değil, ışık hızıyla tecelli ettiği yerlermiş; hapishanelerimizde sadece gerçekten cezası kesinleşmiş insanlar varmış; meğer "Avukat tutma, hakim tut" vecizesi, Patagonya'da yargının durumunu anlatmak için söylenmiş;

meğer en yüksek hukuk mercii olan Yargıtay'da, kimi üyelerin hatırlı kişilere "Bozma mı istersin, onama mı?" dediği ülke Uganda imiş; meğer hakkını aramak için bu ülkeden bir Allah'ın kulu şimdiye kadar AİHM'ye başvurmamış; meğer her darbeye selam çakıp saygıda kusur etmeyen ve cuntacıların brifing davetlerine tereddütsüz koşan yargı mensupları Papua Yeni Gine vatandaşıymış;

Meğer bu ülkede sivil-asker ilişkileri mükemmelmış ve 27 Mayıs, 12 Mart, 12 Eylül, 28 Şubat, 27 Nisan sadece takvimlerde 'keşişleme' denen rüzgârın şiddetli estiği günleri hatırlatırmış; seçilmiş başbakanın iki bakan arkadaşıyla milletin gözü önünde idam edildiği ülke Honduras'mış.

Meğer basın özgürlüğü mevzuatımız ve uygulamamız İsveç'ten iyi imiş. Abdi İpekçi, Uğur Mumcu, Musa Anter, Çetin Emeç, Taner Kışlalı, Hrant Dink gibi gazeteciler ileri yaşlarında sanatoryumlarda ölmüşler; Mumcu'nun aracı, derin devlet-PKK bağlantısını araştırırken değil, doğalgaz sızıntısından uçmuş; Ahmet Kaya ve Hrant Dink, şimdi 'özgürlükler gidiyor' diyen gazetelerce özgürlük kahramanı ilan edilmiş. Metin Göktepe, Uludağ'da kayak yaparken can vermiş. Meğer hükümeti yıkmayı ve masum insanların evine silah koyup terörist muamelesi yapmayı öngören Dursun Çiçek imzalı darbe planı, Arjantin'de ortaya çıkmış; yargı sürecini beklenmeden buna önce 'kâğıt parçası' deyip, sonra hakkında askerî savcılıkça iddianame hazırlatan isim de Arjantin Genelkurmay Başkanı imiş.

Meğer şiir okuduğu için bir belediye başkanının hapse girdiği ülke Yemen'miş. Kurbanlarını domuz bağıyla öldüren bir karanlık yapının oluşmasında Rus istihbaratı rol oynamış. Meğer yıkılıp yakılan köyler ve dışkı yedirilen köylüler Ruanda vatandaşıymış.

Meğer medya 28 Şubat sürecinde generallerle hiç toplantı yapmamış; hiç onlardan aldıkları talimatla kendi arkadaşlarını andıçlamamış; sivil hükümetleri korkutmak için Harbiyelilerin kıyma makinelerinde doğrandığı yalanlarını veya "Gerekirse silah bile kullanırız" tehditlerini 9 sütuna manşet yapmamış;

Meğer ülke topraklarının satıldığı ve misyonerlerin etkisi altında Anadolu'nun kitleler halinde Hristiyanlığa geçtiği paranoyasını yayan İslamî hassasiyeti çok yüksek çevreler duyarlıklarını dile getirdikleri bu toplantılarını bir kilisede değil, Süleymaniye Camii'nde yapmışlar;

Meğer Genelkurmay, uyduruk internet siteleri kurarak bunlar üzerinden dezenformasyon yaptığını itiraf etmemiş ve TÜSİAD'dan TESEV'e birçok sivil toplum örgütünü kapsayan 'sosyetik fişleme'nin doğru olduğu kabul edilmemiş. Meğer anamuhalefet lideri faili meçhul bir kaset operasyonu ile Ukrayna'da düşürülmüş ve meğer hiçbir yasal mevzuat olmadan binlerce insan fişlenmemiş ve konuşmaları dinlenmemiş.

Meğer Şemdinli'de bir kitapçıya bomba atarken suçüstü yakalanan iki asker astsubay için Çemişgezek Kaymakamı, "Tanırım, iyi çocuklardır" demiş; bu suçun yargılanması için iddianame hazırlayan savcının

Jandarma Kışlası'na heykeli dikilmiş.

Meğer bugün "özgürlükler gidiyor" diyen eski bir başyazar, 27 Nisan gece yarısı bildirisine karşı, o gün "Demokraside böyle rezillik olmaz" diye yazmış. Bugün İlhan Selçuk'un köşesine yerleşen başka bir kalem ise o günkü başlığında 'Muhtıra develiktir' demiş.

Meğer Ergenekon davası ne belaymış: Yıllardır fıstık gibi işleyen demokrasimizi tehlikeye atıyor. Cuntacıları mahkemeye çıkararak askerî yıpratıyor. Sivil asker ilişkilerini zedeliyor. Sandıktan umudu kesip darbelere gönül bağlayan marjinal siyasetçilerden, rektörlerden, işadamlarından, gazetecilerden ne istiyorlar. Ah AK Parti, ah Gülen cemaati, ah son referandumda yüzde 58'i bulan demokrasi delisi yığınlar! Nedir sizden çektiğimiz? Gül gibi demokrasimizi, ne hakla 'korku imparatorluğu'na çeviriyorsunuz?

Ey içeridekiler ve dışarıdakiler! Lütfen hipnozdan çıkıp kendimize gelelim. Türkiye'de 'korku imparatorluğu' kurulmuyor. Aksine bazı marifetlerini saydığımız karanlık bir korku imparatorluğu yıkılıyor. Bundan mı endişeniz?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin El Ehramları!

Abdülhamit Bilici 2011.03.19

Başbakan Erdoğan'ın İsrail lideri Peres'e posta koyduktan sonra 'Benim için bitmiştir' dediği Davos'a alternatif olarak tasarlanan Değişim Liderleri Zirvesi, ABD Başkan adayı Al Gore'dan Kofi Annan'a, Rus Dışişleri Bakanı Lavrov'dan Ukrayna Başbakanı Azarov'a birçok ünlü ismi ağırladı. Açılışını Erdoğan'ın yaptığı, Davutoğlu'nun panelist olduğu toplantıya, Seyit Hüseyin Nasr, Stephen Kinzer, Arthur Schneier gibi çok sayıda aydın da katıldı.

Şahsen çok istememe rağmen konferansı televizyonların yayınlandığı kadar izleyebildim. Sadece Cumhurbaşkanı Gül'ün misafirler onuruna verdiği yemeğe katıldım. Ona da Gül gelmedi, ama Kinzer ve Hüseyin Nasr gibi isimlerle uzun uzun konuştuk.

Masamızdaki davetlilerden biri, ismini piramitlerden alan Mısır'ın ünlü gazetesi El Eham'da çalışan bir gazeteciydi. Tahrir Meydanı'ndaki isyanı yaşamış; soyulmuş, hatta dayak bile yemişti. Türkiye'ye bakışı, devrimin başarı şansını, Libya'yı ve birçok şeyi konuştuk. Ama en dikkat çeken başlık, 1875'te kurulan, bünyesinde bir kitabe ve bir düşünce kuruluşu barındıran, Mübarek rejiminin sözcüsü 'yarı resmi' El Eham'ın devrimi nasıl karşıladığıydı. Mısırlı gazeteci, El Eham'ın yönetiminde hâlâ aynı isimlerin durduğunu, editör kadrosundaki yeni duruma uygun demokrat isimlerin hâlâ alt kademelerde olduğunu söylüyordu. Askerî yönetim, kadroları değiştirmemiş, ama maaşları tırpanlamıştı. İlginç bir not, belki yazı hayatı boyunca Mübarek'i alkışlayan kalemlerin, hızla yeni duruma adapte olup demokrasi güzellemesine başlamış olmasıydı. Halbuki bu kadro, Obama, Mübarek, Abbas, Netanyahu ve Ürdün Kralı Abdullah'ın Beyaz Saray'da katıldığı Filistin zirvesi fotoğrafını makaslayıp önde yürüyen Obama'nın yerine Mübarek'i monte eden kadroydu. Rezaletin sorumlusu olan yayın yönetmeni, bir röportajda konuyu hatırlatan gazeteciyi El Eham'ın istikrarını tehdit etmekle suçlamıştı, aynı Mübarek'in göstericilere dediği gibi.

Tahrir'e develerin girdiği ve sivil kılıklı muhaberatın göstericilere saldırdığı günü, 'Milyonlar Mübarek'i destekliyor' diye manşet yapan El Eham, 11 Şubat'ta Mübarek düşünce, 'Halk, rejimi devirdi' diye çıkmıştı. Sonra gazete, halkın isyanını profesyonellikten uzak ve gayri ahlaki şekilde yansıttığı için okuyucudan özür dilemiş ve 'Halkın değişim mesajını duymadık' demişti. Ama değişimciler bunu yetersiz gördü. Mübarek'in devrildiği ortamda, rejimine payanda olanların da gitmesini, seçimle yeni bir yönetim kurulu ve yazışleri ekibi oluşturulmasını istiyorlardı.

Mısırlı meslektaşımız, siyasetteki değişimin medyaya da yansıması gerektiğini isteyen demokrat gazetecilerin dikkat çekici bir yönteminden daha söz etti. Demokrat gazeteciler, bir liste oluşturarak, halkın adalet ve özgürlük talepleri karşısında son dakikaya kadar rejimin yanında saf tutan gazetecileri tek tek buraya eklemişlerdi. Son dakika demokratlarının ve kozmetik değişimcilerin unutulmaması için bu iyi bir oldu. Mısırlı gazeteci, e-mail, facebook ve twitter üzerinden tüm ülkeye yayılan bu listeyi anlatırken, bir an Türkiye'de yaşadıklarımızı düşündüm.

Bizde de medya, demokrasiye müdahalelerin yaşandığı her dönemde aynı sınavla karşılaşmış ve birçok kurum ve meslektaşımız bu süreçlerde yüz kızartıcı roller üstlenmişti. 27 Mayıs'a giden süreçte, askerî öğrencilerin kıyma makinelerinde doğrandığı yalanını manşet yapan gazetemiz ve gazetecilerimiz olmamış mıydı? 12 Mart ve 12 Eylül öncesi darbe sürecini olgunlaştırmak için benzer tezgahlar kurulmamış mıydı?

28 Şubat sürecinde neredeyse tüm medya el ele verip, Fadime Şahin/Müslüm Gündüz masalından dev bir irtica ayaklanması paranoyası çıkarmamışlar mıydı? Darbecilerin tahrif ettiği tutanak üzerinden, gazeteler kendi yazarlarını andıçlamamış mıydı? Cuntacıların, "Gerekirse silah kullanırız" sözleri dokuz sütun manşetlere taşınmamış mıydı?

Mısırlı demokratların yaptığı gibi, bizde de dün 27 Mayıs'la, 12 Eylül'le, 28 Şubat'la bugün Ergenekon'la saf tutanların listeleri yapılsaydı, Türkiye'nin El Ehamları her devirde ayakta kalıp, aynı rolü oynar mıydı? Sahte özgürlükçüler, şimdi olduğu gibi içeride ve dışarıda kafaları bu kadar karıştırabilir miydi? Ama bırakın 27 Mayıs'ı, biz bir hafta öncesini unutan hafızaya sahibiz. Böyle olunca, ne toplum darbelerle saf tutanları hatırlıyor, ne de bu isimler geçmişle yüzleşmesine gerek kalıyor. Demek ki sadece Arapların bizden değil, bizim de değişimci Mısır gençliğinden öğreneceklerimiz var!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sarkozy'nin şovu, Türkiye'nin kaygısı?

Abdülhamit Bilici 2011.03.22

Sadece 2 ay önce Tunus'ta özgürlük isteyen insanlara karşı 23 yıllık Bin Ali diktatörünü silahlı güç göndererek desteklemeyi düşünen Fransa, şimdi Libya'da kurtarıcı rolünde.

İnsanlar gibi devletler de hata yapabilir. Ve hatadan dönmek erdemdir. Ama Fransa hatadan mı dönüyor, daha büyük hatalar mı yapıyor kuşku. Zira Sarkozy'nin büyük hassasiyet isteyen diplomasiyi, kişisel karizması ve seçim hesapları için bir şova dönüştürerek yaptığı hareket, ilk kez BM Güvenlik Konseyi kararıyla uygulanacak olan bir uçuş yasağı operasyonunun meşruiyetini tehlikeye attı. O kadar ki, BM kararında hayati rol oynayan Arap Ligi Genel Sekreteri Amr Musa "Talebimizle, yapılan aynı şey değil." demek zorunda kaldı.

Aynı zamanda, bu tek yanlı ve yeterince hazırlık yapılmadan başlayan operasyon, milyonlarca insanın hayatını tehlikeye atma riski taşıyor. Çünkü Libya'ya yapılan müdahalenin en aktif üyeleri olan Fransa, İngiltere ve Amerika, gelişmeleri çok yakından izleyen diğer ülkelerin şu sorularına tatminkâr cevap veremiyor: "Diyelim, bombalamalarla uçuş yasağı sağlandı. Kaddafi'nin silahlandıracağı 1 milyon insan muhalifleri katletmeye başlarsa ne yapacaksınız? BM kararı, karadan müdahaleye izin vermediğine göre ve Obama, bir tek asker göndermeyeceğini söylediğine göre böyle bir katliama kim, nasıl müdahale edecek? Amaç, Kaddafi'yi devirmek değilse, nihai hedef ne? Düşmeleri sonrası Bin Ali ve Mübarek'e dokunulmazken, görevi bırakması halinde bile Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne gönderilecek Kaddafi'ye savaşı bırakması için vaat edilen çözüm ve ateşkes şartları ne?

Bunlar için belki önemli ama teknik detaylar denebilir. Fransa öncülüğündeki koalisyonun stratejik düzeydeki asıl hatası, Ortadoğu sokağında ve yönetimler nezdinde en yüksek krediye sahip olan Türkiye'yi Sarkozy'nin antipatisine kurban edip süreç dışında tutmak.

Kendi vatandaşlarını bombalayan, onlara fare diyen Kaddafi'nin, operasyona 'Haçlı seferi' demesi bölgede ve inandırıcı olmayabilir. Putin'in, Kaddafi'nin sözlerini teyit etmesi de bir yere kadar makes bulur. Ama birçok araştırmada Ortadoğu'nun en popüler ismi olduğu tescillenen Erdoğan, yapılan işin işgal olduğunu söylerse Ortadoğu'da kimse bunun aksine inandırılmaz. Bu durumda ne itibarsız Arap Ligi ne de Katar ve BAE prensleri Batı'yı kurtarır.

Algı böyle oluşur ve insani müdahale işgale dönüşürse, o zaman sadece Libya'daki muhalefet işbirlikçi durumuna düşmekle kalmaz. Yıllar sonra Ortadoğu'da esen değişim rüzgârı da meşruiyetini kaybeder. Bu sürecin arkasında aslında Batı'nın, Wikileaks'in olduğuna dair kuşkular tescillenir.

Kendi halkını bombalayan ve onları 42 yıldır aşağılayan Kaddafi'nin ağzına hak, hukuk sözleri hiç yakışmasa da Ortadoğu halklarının Batı'ya duyduğu derin kuşkunun haklı temelleri var. Yıllardır Filistin'de olan biteni sessizce izleyen, 1 milyon insanın hayatını kaybettiği ve Ebu Greyb'den çıkan insanlık dışı görüntülerle hafızalara kazınan Irak işgalinde imzası olan, Ortadoğu'da şu an çatırdayan düzenin kurucusu olan Batı'nın yapıp ettiklerini teslimiyetle karşılamak için ya hain ya deli olmak lazım.

Bu şartlar içinde Batı, gerçekten Ortadoğu'ya iyilik etmek istiyor ve bozuk sicilini biraz olsun düzeltmek istiyorsa, en büyük şansı Türkiye gibi bölgede güven duyulan bir partnere sahip olması. Ama Ankara'dan aldığımız nabız, Tunus ve Mısır'da Türkiye ile fikir alışverişine önem veren Batı'nın, Libya'da bunu pek yapmadığı yönünde. Zaten gelişmeler de bu uyumsuzluğun kanıtı. Libya'ya ambargodan askerî operasyona, Türkiye'nin itiraz ettiği her şey tek tek yapıldı. Libya'da dümene Sarkozy oturunca, hatlar iyice koptu.

Belki bu durumda Türkiye'nin, Mısır'daki kadar değişimden yana net tavır alamayışının ya da öyle algılanmasının da payı oldu. Ama Başbakan Erdoğan'ın önceki gün Mekke'de söylediklerine bakılırsa, Ankara'nın değişimci tavrında sorun yok. Çünkü Erdoğan, daha 1 Mart'ta hem de Kaddafi'nin yüzüne görevi bırakması gerektiğini söylemiş. Üstelik bu tavır, Batılı müttefiklerle de paylaşılmış. Ayrıca bombalar düştüğü ana kadar Türkiye'nin taraflar arasındaki ateşkesin şartlarını müzakeresiyle meşgul olduğu söyleniyor. Yani, Kaddafi'nin kalması gibi bir derdi yok. Tabii, Mısır ve Tunus'a göre zorluk, önce çok sayıda vatandaşımızın orada olması, sonra halkın bölünüp savaşa tutuşması, hepsine aynı yakınlıkta olduğumuz halklar arasında tavır alma sıkıntısı ve ülkenin bölünme riski.

Peki şu anda Türkiye hangi noktada? Ankara, BM kararının arkasında. Nihai amaç Kaddafi'nin gitmesi ise bunda sorun yok. Ama şov amaçlı dış politikadan rahatsız. Operasyonun, tek taraflı ve zayıf planlamayla yapılmasından kaygılı. Rasmussen'in NATO genel sekreterliği seçimi ve füze kalkını konusunda da ortaya çıkan "Biz karar verdik, siz katılın" muamelesine kızgın. Türk askerinin, bir Müslüman ülkeye kurşun sıkması

düşünülemez bile. Ama planlamaya gerektiği gibi dahil edilmesi halinde, savaş dışı konularda (insani yardım, ambargonun denetimi, bir havaalanının güvenliğinin sağlanması, vb.) NATO dahil her türlü platformda desteğe hazır.

Bakalım, Batılı müttefikler Türkiye ile hareket ederek hem kendilerine hem bölgeye yardımcı olmayı mı, yoksa dışlayarak tam tersini mi tercih edecek? İnancım o ki, iki durumda da kaybeden Türkiye olmayacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu'nun BOP'u?

Abdülhamit Bilici 2011.03.26

Artık hepimiz anlamış olmalıyız: Önemli tarihi, dini, coğrafi, kültürel ve ekonomik alakalarla bağlı olduğumuz Ortadoğu'da büyük bir siyasi deprem yaşanıyor. Ve bunun yol açtığı tsunamiden kimse nasipsiz kalmayacak.

Değişim dalgasının; uzunca bir aradan sonra vize duvarlarını yıkıp turist, öğrenci, işadımı olarak gidip gelmeye başladığımız; karşılıklı önyargılardan yavaş yavaş kurtulduğumuz bir döneme rastlaması şans. Daha önce olsa, barutsuz yakalanacaktık.

Yine de akademik camiadan medyaya, devletten topluma bölgenin problemlerini anlayıp çözüm önerecek; gerektiğinde müdahale edecek imkân ve entelektüel birikime henüz sahip değiliz. Yine de bölge insanı nezdindeki kredimiz olan ecdat yadigarı şuurlaltı müktesebat, 1 Mart tezkeresinden 'one minute' olayına uluslararası arenada Türkiye'nin aldığı tavırlar ve yaşadığımız demokratik/ekonomik değişim tecrübesi nedeniyle dikkatler üzerimizde. Bu, sadece iftihar edilecek bir tablo değil, aynı zamanda büyük sorumluluk.

Şüphesiz Tunus, Mısır ve Libya derken her ülke için ayrı politikalar geliştirmeye, sağlıklı bir geçişe yardımcı olmaya çalışıyoruz, çalışacağız. Bunu yaparken, her ülkenin özgün şartlarıyla karşılaşacak ve bazen de aynı tavrı alamadığımız için çifte standart eleştirisine muhatap olacağız.

Bu hiper dinamik ortamda, ilham kaynağı olarak görülen; bölgede değişimden korkmayan tek ülke olan ve 8-9 yıldır tutarlı biçimde yönetimlere değişimi öneren Türkiye'yi, bölgeyi kuşatan bir vizyonun inşasına öncülük etme sorumluluğu bekliyor. Malum, Lawrence'dan neo-conların Büyük Ortadoğu Projesi'ne (BOP), bölge için çok proje geliştirildi. Bazısı uygulandı, bazısı rafta kaldı. Ama hiçbirisi çözüm olmadı, aksine mevcut sorunları doğurdu. Peki, bu değişim fırsatının yeni anomalilere dönüşmemesi için Ortadoğu ilk kez kendi BOP'unu oluşturabilir mi? Her krizde itfaiyeci gibi koşturan Türkiye, bu vizyonun inşasına yardım edemez mi?

Çünkü basitçe varsayıldığı gibi, bölgedeki tek problem, Arap-İsrail çatışması ve Ortadoğu-Batı gerilimi değil. Sömürgecilik ve Soğuk Savaş'ın oluşturduğu suni bölünmeleri, siyasi yapıları ve gerilimleri hâlâ bünyesinde barındıran bölge, farklı gerilimlere gebe. Dünya güçlerinin çıkar çatışmalarının yanı sıra bölge içinde ülkeler arası, mezhepler arası, sınıflar arası, etnik gruplar arası birçok çatışma potansiyeli mevcut. Her biri patladığında dış müdahaleyi davet eden bu sorunların çözülerek, özgür/müreffeh Ortadoğu idealine nasıl ulaşılacağına dair ortak değerler ise yok.

Tam da bu yüzden Soğuk Savaş'ın iki kutbu SSCB ile ABD'nin de içinde yer aldığı, birbirlerini yok etmeye endeksli komünist ve kapitalist 35 ülkenin, ilişkilerinde asgari değerleri belirlemek üzere başlattığı Helsinki

süreci benzeri bir çabaya ihtiyaç var. 1975'te imzalanan Helsinki Nihai Senedi ile ete kemiğe bürünen ve sonra AGİT'i doğuran bu süreçte uzlaşılan 10 ilkeden bazıları şunlardı: İnsan haklarına, düşünce, inanç, teşebbüs özgürlüğüne saygı; sınırların değişmezliği; sorunların barışçı yolla çözümü; uluslararası hukuki yükümlülöklere riayet...

Ortadoğu'dan akil adamları veya siyasileri kapsayacak böyle bir girişimde Türkiye'nin bir şansı da bölge çapında sevilen simaları Cumhurbaşkanı Gül, Başbakan Erdoğan ve Dışışleri Bakanı Davutoğlu'nun zaten uzun zamandır belli ilkelere vurgu yapıyor olması. Geleceğin Ortadoğu'suna yön verecek ilkeleri her fırsatta dile getiren Davutoğlu, son süreçte üç platformda da ilkeleri hatırlattı: Münih Güvenlik Konferansı, El Cezire Forumu, Değişim Liderleri Zirvesi.

Merak edenler için bir kısmını hatırlatalım: Özgürlük/güvenlik dengesinin sağlanması, bölgesel kader birliği anlayışının güçlenmesi, kurumların korunması, şeffaflık, hesap verebilirlik, yönetimde temsil, karşılıklı ekonomik bağımlılık, sınırları ve toprak bütünlüğünü koruyarak her türlü temasın artırılması, çok kültürlölük, yabancı müdahalelere karşı çıkılması, ihtilafların çözümünde güç kullanmanın reddi...

Tabii, ne kadar objektif ve iyi niyetli de olsa, bu Türkiye'nin vizyonu. Yapılması gereken, sayılan ilkeleri ve Helsinki sürecini dikkate alarak, dünya gerçeklerini de unutmadan bunu bir Ortadoğu vizyonuna dönüştürmek. Yani bölgenin yerli BOP'unu yazmak. Çok mu ütöik? Unutmayın, her güzel şey bir hayalle başlar!

Dağdan haber var: Dağ başında akreditasyona uğrayan muhabirimiz Lütfi Aykurt'un dramını anlatan, 'Dağda kalsam beni kurtarır mısın Paşam?' başlıklı yazı bu sütunda yayınlanınca büyük infiale yol açtı. Beklentimiz, zamanın Genelkurmay Başkanı Başbuğ'un sadece 'Pardon, hata yapmışız' demesiydi. Maalesef o, sözü çoğaltmayı tercih etti. Daha vahimi, bu muameleyi yapan Albay Mazlum Koçoğlu, özür dilemek yerine Lütfi'den tazminat istedi. Şimdi bu talebin reddedildiğini öğrendik. Yargıya teşekkür ediyor, Genelkurmay'dan hâlâ özür bekliyoruz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Barış şehri' ve 'hikmet evi' nerede?

Abdülhamit Bilici 2011.03.29

Bağdat - Bağdat'a gitme düşüncesi, nedense insanda korku ile heyecan arası bir his uyandırıyor. Zira bir yanda gökten yağın bombalar, Ebu Gireyb manzaraları, bir defada yüzlerce insanın katledildiği intihar saldırıları, sıkı koruma altındaki Yeşil Bölge dışına çıkılamayan büyük bir hapisane.

Diğer yanda İslam tarihinin en ihtişamlı medeniyet merkezlerinden biri, İmam-ı Azam'dan Mevlânâ Halid-i Bağdadi'ye binlerce İslam büyüğünü bağrında taşıyan toprak, "Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz" şeklinde dilimize pelesenk ettiğimiz bizden bir dünya.

Başbakan Erdo-ğan'ın kritik Irak ziyareti için daveti alınca, bir an için bugün hercümerc içindeki kaotik Bağdat'ın yerinde, geçmişin o muhteşem şehrinin durduğunu hayal ettim. Zaten güvenlik endişesi yüzünden çarşısı pazarı ile bugünkü şehri pek görememiştik.

O Bağdat ki, Emevilerin başkenti Şam'ı aratmamak için Abbasi halifesi El Mansur tarafından 762'de kurulmuş ve Barış Şehri anlamına ona Medinetü's-Selam denmişti. Harun Reşid döneminde en parlak dönemini yaşayan şehir, dünyada bilimin, sanatın, felsefenin merkezi olmuştu. 10. asırda İstanbul'dan sonra dünyanın en büyük nüfuslu şehriydi. Dünyanın ilk üniversitelerinden sayılan Nizamiye Medresesi'nde Gazali gibi büyük insanlar ders veriyordu.

İslam dünyasında ilk kâğıt fabrikası 794'te bu şehirde kurulmuştu. Bu, Bağdat'ın dünyada medeniyetin en önemli merkezi olduğunun göstergelerinden biriydi. Çünkü İstanbul 1100'de, İtalya 1154'te, Almanya 1228'de ve İngiltere ancak 1309'da kâğıt kullanmaya başlamıştı.

İlim ve sanata düşkün Halife Me'mun, 830 yılında Darü'l-Hikme adında bir merkez kurdu. Burası bir fen üniversitesi, bir rasathane ve umumi bir kütüphaneydi. Burada aylıkları devlet tarafından ödenen, çeşitli din ve milletlerden mütercimler çalışıyordu. Hint ve eski Yunan'ın birikimi, buradaki gayretler sayesinde unutulmaktan kurtuldu. Mütercimlerin başındaki Huneyn ibni İshak, Eflatun'dan Batlamyus'a birçok eseri çevirdi. Halife, Nasturi asıllı bu ilim adamına tercüme ettiği eserlerin ağırlığınca altın ödeyerek hazineyi zora soktuğu için eleştirildi.

Moğollar, barış şehri Bağdat'ı yıktıklarında, şehirde 36 umumi kütüphane bulunuyordu. Bağdatlı bir hekim, kendisini sarayına davet eden Buhara hükümdarının talebini geri çevirmişti. Çünkü sadece özel kütüphanesini nakletmek için dört yüz deveye ihtiyacı vardı. El Vakidi, öldüğünde geriye kitaplarla dolu 600 sandık bırakmıştı. 10. yüzyılda Sahib ibni Abbas gibi bir hükümdarın kütüphanesindeki eserlerin sayısı, bütün Avrupa kütüphanelerindeki kitaplardan çoktu.

Ebü'l-Fida'nın satırlarında Bağdat'taki ihtişamın bir göstergesi olan saraylar şöyle resmediliyordu: "Bağdat hükümdarlık sarayının döşemelerindeki halıların sayısı 22 bindi. Duvarlarında 12 bin 500'ü ipek olmak üzere 38 bin duvar halısı vardı. Dönemin Bizans elçisi, Bağdat'ta hükümetin 24 sarayı olduğunu öğrenince hayretler içinde kalmıştı. Bin bir gece masallarına ilham kaynağı olan şehirdeki dikkat çeken yapılardan biri de Ağaç Sarayı idi. Bu ismi almasının nedeni, bahçesindeki gölde altın ve gümüşten bir ağaç olmasıydı. Bu ağacın dallarında, gagalarından mekanik sesler çıkaran gümüş kuşlar öterdi.

İnsanlığın ilk kez yazıyı keşfettiği, ilk kez toprağı ekip biçmeye başladığı yer burasıydı. Bütün dünyaya mal olmuş cebir, ondalık sistem, sıfır ve astronomiden tıbbaya sayısız buluşun, şimdilerde bombalar, terör saldırıları ve katliamlarla zihinlerimize kazınan bu şehirde ortaya çıktığına kim inanırdı?

Duvarında "Aralarındaki işleri şûra iledir." ayeti yazılı Irak Meclisi'ne hitap eden ilk başbakan sıfatıyla kürsüye çıkan Erdoğan da bu parlak geçmişi yâd etmeyi ihmal etmedi: "Yüzyıllarca ilmin, sanatın merkezi ve binbir gece masallarının ilham kaynağı olan Bağdat, ortak medeniyetimizin gurur abidesidir. Bir Türk ne kadar İstanbul'la gurur duyarsa, Bağdat'la da gurur duyar."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ın Bağdat seferinde çifte açılım

Abdülhamit Bilici 2011.03.30

Türkiye, yangın içindeki Ortadoğu'da attığı her adımla yapıcılığı tercih eden bir aktör.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'la, Irak'ta geçirdiğimiz iki günün de aslında en kısa özeti bu.

Bölge dışı güçler veya bölge içindeki rekabet Ortadoğu'nun daha fazla parçalara ayrılmasını mı istiyor? Türkiye, bunun tam tersini yapmak için kolları sıvıyor ve şablonları bozan bir hamle yapıyor.

Erdoğan, Irak Meclisi'nde konuşurken bütün gruplara seslenmeye özellikle dikkat etti. Defalarca Irak'ın bütünlüğünden ve etnik kökeni, mezhebi ne olursa olsun Iraklıların birlik olmasından söz etti. Kur'an'dan okuduğu ayetlerle Müslümanların kardeş olduğunu hatırlattı. Yemen'de, Bahreyn'de, Suriye'de mezhepsel temelli bir ateş yanarken, canlı olarak bütün Irak halkına ulaşan konuşmasında "Yeni Kerbela'lar olmasın." dedi. Mehmet Akif'in birlik mesajları ve Çanakkale'yi korurken şehit olan Kerkük ve Bağdatlıları hatırlattıktan sonra, sözlerini Irak milli marşından aldığı dizelerle bitirdi.

Erdoğan, kimi şalvarlı, kimi pantolonlu erkek ve kimi başörtülü kimi modern giyimli vekillerden oluşan her bakımdan çok renkli Irak Meclisi'ne hitap eden ilk yabancı başbakandı. Ama Türk liderin yapıcılık rolü, burada verdiği sözlü mesajlarla sınırlı kalmadı. Bağdat'a adım attığı ilk gün gece yarısına kadar, ayırım yapmadan Sünni, Şii, Türkmen, Arap, Kürt, ülkenin renklerini oluşturan bütün grupların sözcüleriyle baş başa görüştü. Misafir olduğumuz, bir Türk şirketinin yaptığı devlet konuk evi adeta Irak siyasi liderlerinin geçiş yaptığı podyuma döndü.

Dün sabah olunca, yeni bir yapıcılık mesajı sıradaydı. Programda olmamasına rağmen Türk resmi heyeti, önce Sünni dünyanın en büyük sembol isimlerinden, varlığıyla Bağdat'ı şerefliendiren İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin türbesine gitti. Hemen ardından sırada Şiilerin çok büyük önem verdiği, 7. İmam Musa Kazım'ın kabrine gidildi.

Mesajlar bitmemişti. Bağdat'a gelip dönerek, Irak'ın bütününe hitap etmek zordu. Bunun için ülkedeki ve bölgedeki Şii etkisinin en önemli adreslerinden Necef'e de gitmek lazımdı. Bu duygularla dün öğleden sonra uçağımız Peygamber Efendimiz'in amcası oğlu, Ehli Beyt'in mührü ve Raşid Halifelerin dördüncüsü Hz. Ali'nin medfun olduğu Necef'e vardı. Altın kubbeli İmam Ali Camii'ndeki türbe tıka basa doluydu. Başbakan bir köşeye geçip namaz kıldı.

Gördüklerine inanamayan bazı Şii Müslümanlar, "Yaşasın Erdoğan" diye slogan atarken, bazıları da "Erdoğan Sünni değil mi? Bu türbeye nasıl gelmiş?" gibi şaşkınca sorular soruyordu. Haksız sayılmazlardı, çünkü ilk kez bir Türkiye Başbakanı Necef'e gidiyor ve Hz. Ali türbesini ziyaret ediyordu.

Şablon bozan mesajlar devam ediyordu. Hz. Ali'yi ziyaretin ardından Erdoğan, Irak Şiiliğinin en önemli ismi Ayetullah Sistani'yi çok hırpani bir sokakta bulunan mekanında ziyaret edip neredeyse bir saat konuştu. Muhtemelen mezhep çatışmasına karşı yaptıkları için teşekkür etti ve Bahreyn'den Suriye'ye bölgeyi saran tehlikeye karşı daha duyarlı olması talebinde bulundu.

Kritik zamanda yapılan Bağdat ziyaretindeki tarihi adımlar bitmemişti. Bu sefer Ana uçağının rotası, Erbil'di. İlk kez bir Türkiye Başbakanı Erbil'e gidiyordu. Türk şirketlerinin yaptığı 3 milyon yolcu kapasiteli Erbil Uluslararası Havaalanı'nı ve yakın zamanda önce aktif hale gelen Erbil Konsolosluğu'nu açacak. Yıllardır gergin polemiklere konu olan, yer yer aşağılanan Kürt lider Barzani ile görüşecekti.

Erdoğan, Türkiye'de ve Kuzey Irak'ta yine canlı olarak dinlenen konuşmasında, Kürtlere yönelik inkar politikalarının geride kaldığını, güçlü Türkiye'nin güçlü Irak; güçlü Irak'ın da güçlü Türkiye demek olduğunu vurguladı. Demokrasi ve adalet içinde kalkınmanın altını çizdi. Bölgesel Kürt Yönetimi Başkanı Mesut Barzani'nin heyecanı her halinden belliydi. Erbil'e yaptığı tarihi ziyareti gerçekleştiren Erdoğan'ın cesaretini kutladı.

Evet, etnik ve mezhepsel renkliliğiyle adeta küçük bir Ortadoğu olan Irak'taki bu yoğun iki gün, sanki kültürlerarası bir koşu gibiydi. Ve bu koşuda Türkiye'nin, herkesin kazanacağı bir düzen hayalinin peşinde olduğuna şüphe yoktu. Sahi, bölge içinde ve dışında böyle başka aktör var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Onlar savcılarını cumhurbaşkanı yapmıştı!

Abdülhamit Bilici 2011.04.02

Costa Gavras tarafından 1969 yılında Vassilis Vassilikos'un aynı adlı bir romanından beyazperdeye uyarlanan 'Ölümsüz Z' filmi, Kurtlar Vadisi dizisinde ekrana yansıyan, ama oradakinin tam tersini anlatan şu satırla açılır: 'Gerçek olaylarla, sağ ya da ölü olsun gerçek kişilerle olan benzerlikler tesadüf değildir. Her şey kasıtlıdır.'

Film, sağcı hükümet emrinde çalışan bir polis şefinin, bitkilere musallat olan asalaklarla mücadele etmek gerektiği gibi, topluma zararlı kişilerle de mücadele etmek gerektiğini anlatan konuşmasıyla başlar. Sonra solcu bir milletvekilinin konuşması yansır perdeye. Milletvekili, az sonra başına geleceklerin farkında değildir. Polisin gözü önünde kendisine doğru gelen bir araçtaki saldırgan, vekilin kafasına sopayla vurur. Ağır yaralanan milletvekili, kaldırıldığı hastanede ölür.

Hükümet emrinde çalışan bir savcı, olayı soruşturmakla görevlendirilir. Polis ve askerî yetkililer, 'kaza sonucu ölüm' denilerek dosyanın kapatılmasını istemektedir. Ama çelimsiz görünümlü savcı, bu yönlendirmelere direnir ve olayı derinlemesine araştırmaya karar verir. Soruşturmayı derinleştirdikçe, olayın kaza değil, örgütlü cinayet olduğunu görür: Polis ve ordudan üst düzey görevliler, sağcı çetelerle anlaşarak milletvekilini ortadan kaldırmıştır. Savcı, resmî yetkililerle çetelerin görüştüğünü fotoğraf ve tanıklıklarla kanıtlar. Askerî yetkilileri ve polis şeflerini sanık olarak mahkemeye çağırır.

Tam mahkemede olayın çözüleceği düşünülürken, baskılar doğrultusunda olayı örtbas etmeyen savcı görevden alınır. Önemli tanıklar, meydana gelen bir dizi 'kaza' sonucu ölmeye başlar. Hadiseyi gazeteye yansıtan gazeteci de resmî belgeleri yayımlamaktan hapsi boylar.

Filmin sonunda akan yazıda, filme emeği geçenlerin adları yerine, askerî yönetimce yasaklanan her ne varsa onların isimleri eklenir: Barış hareketleri, grevler, sendikalar, erkeklerin saçını uzatması, Beatles, pop müzik, Sofokles, Tolstoy, Sartre, Çehov, Twain, Beckett, sosyoloji, uluslararası ansiklopediler, özgür basın...

Bu film, komşu Yunanistan'daki özgürlük mücadelesinden küçük bir kesit. Ama 50 yılda 5 kez askerin siyasete müdahale ettiği, binlerce faili meçhulün hâlâ çözüm beklediği, onlarca aydının ortadan kaldırıldığı Türkiye için de konu hiç yabancı değil. Haddini aşıp derinlere dokunan savcıların akıbeti açısından da film çok aşına. Bugüne kadar Türkiye'de derinlere dokunmaya cesaret eden 3 savcı çıktı. 1970'lerde kontrgerillayı soruşturmaya kalkan Savcı Doğan Öz, 24 Mart 1978'de bir tetikçi tarafından öldürüldü. 33 yıl geçmesine rağmen perde arkası hâlâ karanlık. Nitekim Doğan Öz'ün eşi Sezen Öz, Ergenekon davasından umutlanarak kocasıyla ilgili dosyanın yeniden açılmasını isterken şöyle diyordu: 'Darbeyi yapan o dönemin görevlilerinin, bu işe katkıda bulunan MİT'in Seferberlik Tetkik Kurulu'nun yargılanması için suç duyurusunda bulunuyoruz.'

İkinci savcı, Sacit Kayasu idi. O da 12 Eylül'ü yargılamaya kalkınca, önce 'deli' ilan edildi. Sonra da yargı düzeninin en üst organı olan HSYK kararıyla meslekten ihraç edildi.

Boyunu aşan işlere karışan diğer savcı Ferhat Sarıkaya idi. O da Şemdinli'de bir kitapçıyı bombalarken vatandaş tarafından suçüstü yakalanan askerlerle ilgili iddianamesinde derinlere dokunduğu için yine HSYK tarafından, hem de Adalet Bakanlığı koltuğunda AK Partili Cemil Çiçek varken meslekten atıldı.

Şimdi ise ülkemizdeki bütün karanlık sayfaların aydınlatılması yolunda umut olan Ergenekon davasıyla özdeşleşen Savcı Zekeriya Öz'ün, düne göre daha nazikçe olsa da yine HSYK tarafından görevden alındığını görüyoruz. İlk günden beri bütün delilleri yok sayıp Ergenekon davasını hafife alanlara, diyecek söz yok. Ama demokrasiye katkıları nedeniyle heykeli dikilmesi gereken bu insanların düşürüldüğü durum, hele bu sonuçta kimi demokrat çevrelerin de katkısını dikkate alınca, sadece insanın yüreğini burkmuyor. Daha çok sabır gerektiren bu demokratikleşme sürecinin geleceği için de moral bozuyor.

Halbuki komşu Yunanistan'da cesur savcının sonu, filmdeki gibi olmadı. Filmde hayatı anlatılan cesur savcı, 1929 Selanik doğumlu Christos Sartsetakis idi. O, solcu milletvekili Lambrakis'i 1963'te öldüren çetenin, derin devletle irtibatını tespit ederek sorumluları hapse göndermişti. 1967'de cunta yönetime el koyunca, eğitim için devlet bursuyla Paris'e giden cesur savcı geri çağırıldı ve meslekten atıldı. 2 kez tutuklandı; 1 yıla yakın hapis yattı; işkence gördü. Ancak 1974'te cunta devrilince, sosyal demokrat yönetim onu Yargıtay başkanlığına getirdi. 1985'te ise Meclis'te sağcıların protesto çığlıkları eşliğinde, yine Sosyal Demokratların oylarıyla Savcı Sartsetakis, Yunanistan'ın dördüncü Cumhurbaşkanı seçildi.

Bizde, Ergenekon'u Meclis'e taşımaya çalışan Sosyal Demokratlara, Zekeriya Öz'ü infaz etmek ve cuntayı aklamak için takla atan Sosyalistlere, bu yaman çelişkileri anlayamayan Batılılara ve çok sık savrulan demokratlara duyurulur!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ın acı itirafı!

Abdülhamit Bilici 2011.04.05

Tarihî Irak ziyaretinden dönerken, Başbakan Erdoğan'la gezinin perde arkası konuşulacaktı. İlklerin yaşandığı yoğun ve renkli gezinin kuşkusuz en önemli kısmı, uzunca bir süre Türkiye'nin kırmızı çizgiler üzerinden baktığı Erbil ziyaretiydi.

PKK'nın hâlâ üs olarak kullandığı Kandil'in sınırları içinde bulunduğu bölgeyle ilişkiler hep inişli çıkışlı oldu. Aslında 1990'ların başında bölgeyi uluslararası arenaya taşıyan en önemli katkıları Türkiye yapmıştı. Kimsenin isimlerini bilmediği günlerde, Barzani ve Talabani Türk kırmızı pasaportlarıyla dünyada dolaşmaya başladı. Saddam kuzeydeki Peşmergelere saldırınca, can derdiyle sınırimızı geçen yarım milyon insana kucak açan yine Türkiye oldu. Benzer trajedinin yaşanmaması için Saddam'a getirilen 36'ncı paralel yasağını denetleyecek Çekiç Güç'ün ev sahibi de Türkiye'den başkası değildi. İlk günden itibaren bölgede, undan elektriğe tüm ihtiyaçlar Türkiye'den karşılandı. Hayat kapıları Habur'du.

Ancak meseleye, Türkiye'nin içeride yaşadığı Kürt sorununu da kuşatan bir vizyonun ve gerekirse bölgeyle Türkiye arasında 1926'da sekteye uğrayan yeni bir entegrasyonu öngören yaklaşımın eseri olan Özal patentli politikalar, daha o hayatta iken statükoya teslimmişti. Özal'ın vefatından sonra ise içeride de çözüme yardımcı olacak bu açılım, sınırların ötesine bakamayan, küçük Türkiyeci politikacıların elinde yüke dönüştü. Ankara, tarihî, kültürel, ticarî, askerî, diplomatik ve lojistik açıdan kendine bağlı bir bölgeden adeta korkar hale geldi.

Bu korku senaryosuna göre, Türkiye bölgeyi entegre edemeyecek; aksine orada kurulacak yapı, Türkiye'yi parçalayacaktı. Önceki yaklaşım tam tersine dönünce, dün kırmızı pasaport verilen liderler, bir anda tehdit unsuru oluverdi. Üst düzey temas koptu. Medyanın da desteğiyle bu insanlar, güneşirı yeni aşğılamalara muhatap olmaya başladı. Türkiye kendi eliyle kendini devre dışı bırakınca, doğal olarak onlar da Londra, Brüksel, Berlin ve Washington'a daha çok bakar hale geldi.

Türkiye'nin kendi vatandaşlarını tehdit görmesi saçmalığının bir bakıma dış yansıması olan kırmızı çizgiler, bu ortamda şekillendi. Dışışleri tarafından, Genelkurmay'ın da katkısıyla 14 Ağustos 2002'de yayımlanan bir raporda, muhtemel Irak savaşı değerlendiriliyor ve kırmızı çizgiler şöyle ifade ediliyordu: - Bağımsız bir Kürt devletinın Kuzey Irak'ta ilan edilmesi, - Musul ve Kerkük'ün Kürtlerin denetimine girmesi, - Kürtlerin bağımsızlaşmasına yol açacak adem-i merkezietçi yapıların ortaya çıkması, - Türkmenlerin de Kürtler gibi Irak nüfusunun ana unsurlarından biri olarak görölmediğı adem-i merkezietçi yapıların kurulması halinde Türkiye, ulusal çıkarlarının ve güvenliğinin tehlikeye düştüğünü var sayıp Irak'a müdahale edecekti.

Bu çerçevede Türkiye, Irak'ın bütönlüğü için Saddam'la ilişkileri koruyacak. Kuzeyde ise mümkün olduğunca Kürtleri sıkıştırıp Türkmenleri öne çıkaracaktı. Bu dönemde, Kürtlerin hayatını zorlaştırıp, onları Irak'la ticaretin gelirinden mahrum etmek için Habur'a alternatif kapı bile arandı. Ama öngörüsüz ve hayatın gerçeklerine aykırı bu politikalar işe yaramadı. TSK'ya bağılı OYAK ve MHP'li müteahhitler dahil Türk şirketleri Erbil'de büyük işler yapmaya başladı. Irak Savaşı dengeleri bir daha sarstı. Türkiye'nin 1 Mart tezkeresiyle savaşın dışında kalma çabasının da etkisiyle Kürtler, ABD'nin stratejik müttefiki haline geldi. Savaş sonrası da Bağdat'ta anahtar oyuncu oldular. Irak anayasasında federal yapıyı kabul ettirdi; petrolden ciddi pay aldılar.

Yeni anayasa, kuzeydeki yapı için 'Kürdistan Bölgesel Yönetimi' derken, neredeyse A'dan Z'ye tüm ihtiyaçları Türkiye'den karşılanan bölgeye Türkiye'nin 'Kuzey Irak mı', 'Irak'ın kuzeyi mi', 'Bölgesel yönetim mi' diyeceğı tartışılıp durdu. Geçen 6-7 yılda nihayet 'Bölgesel Kürt Yönetimi' gibi bir formöl bulundu. Birçok başka ülkeden sonra Erbil'e konsolosluk açılabilirdi. Özel bir şirketle başlayan havayolu ulaşımına, THY ancak bu ay katılacak.

AK Parti iktidarı, işte böyle bir mirası devraldı. Nitekim Erdoğan'ın, Erbil ziyaretini değerlendirirken yaptığı şu değerlendirme anlamlı: "İlk 2 yılımızda Irak denince, hep Türkmenler konuşulurdu. Gerilim istemediğimiz için biz de fazla zorlamadık. Sırf Türkmen odaklı politikadan tüm Irak'a bakan politikaya geçmek için çok sabrettik. Önce bürokratla, sonra özel temsilciyle, daha sonra bakanla adım attık. Artık zamanı geldiğini düşününce de Erbil'e geldik."

Dün Taraf'ın yayımladığı meşhur çuval olayının perde arkasını anlatan Wikileaks belgelerindeki, 'Türkler, Kerkük valisini vuracaktı' ifadesi, Erdoğan'ın 'çok sabrettik' derken neyi kastettiğini daha iyi anlatıyordu. Ancak bu sözü daha iyi anlayabilmek için Irak Savaşı gibi bir sınavın ortasındaki hükümete karşı Ayışığı, Yakamoz gibi darbe planları yapanlar; tezkere görüşmesi sürerken 'Asker rahatsız' manşeti attıranlar ve Kerkük valisine suikast planlayanlar arasında nasıl bir paralellik olduğu sorusuna cevap bulmak gerekmez mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Beşar Esed'le kritik 3 saat!

Abdülhamit Bilici 2011.04.07

İsyancıların üssü Bingazi'de, krizin başından beri gece gündüz demeden Libyalılara ve bu ülkede bulunan vatandaşlarımıza yardım için dar imkânlarıyla seferber olan Türk Başkonsolosluğu'nu protesto edip bayrağımızı indirmeye kalkışan güruh, hangi gücün yönlendirmesiyle böyle deli saçması bir eylemde bulundu henüz tam bilmiyoruz.

Ancak iki gündür, dinlenmeden ve uykusuz Ortadoğu'daki kriz merkezleri arasında birlikte mekik dokuduğumuz Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'ndan gelişmeleri dakika dakika gece yarılarına kadar takip eden Başbakan Erdoğan'a; nefes nefese bu tempoya eşlik eden Dışişleri kadrolarından bölgeyi sarsan krizi hafif atlatmak için görev alan herkesin ortaya koyduğu fedakârlığa karşı büyük saygısızlık olduğuna kuşku yok.

Pazartesi günü, Davutoğlu'nun salı sabahı çıkacağı Bahreyn gezisine davet eden bakanın basın müşaviri Osman Sert, net olmasa da salı akşamı oradan Bosna'ya geçme ihtimali olduğunu söyledi. Gece yarısı Bosna programının olmayacağını öğrendik. Şiilerin ayaklanmasıyla paralize olan ve Suud'un gönderdiği askerlerle diplomatik açıdan çok zor duruma düşen Bahreyn'in başkenti Manama'ya gününbirlik gidip dönecektik. Çantamızı buna göre hazırlayıp, salı sabahı İstanbul'dan ilk uçakla saat 6'da Ankara'ya hareket ettik.

Esenboğa VIP'de, 8.30'da kalkması beklenen Dışişleri'nin kiraladığı özel uçağı beklerken, Ortadoğu dairesi yetkilileri Bahreyn ziyaretinden sonra, daha derin bir krizin eşiğindeki Suriye'ye geçileceğini söyleyerek bombayı patlattı. Davutoğlu, akşam geç saatlere kadar bir yandan Bahreyn Kralı, Başbakanı ve veliaht prensi gibi yönetim katıyla olayları değerlendirirken, diğer yandan krizin tarafları olan Sünni ve Şii grupların temsilcileriyle ayrı ayrı buluştu. Kendisine iletilen talepleri muhataplarına aktarırken, Türkiye'nin reformu destekleyen ama ülke içi dengeleri ve gerçeklerini gözetken çözüm önerileri ve tavsiyelerini de tüm taraflarla paylaştı.

Saatler 22.00'yi gösterirken bu kez, Manama havaalanının VIP salonunda bakanın görüşmeleri bitirip gelmesini ve Şam'a hareket etmeyi bekliyorduk. Bakanın ekibinden gelen telefon, uçağın rotasını bir daha değiştiriyordu. Bingazi'deki sıcak gelişmelere müdahil olmak ve süren ateşkes pazarlıklarına ivme kazandırmak için Libya muhalefetine önemli isimlerinden Mahmud Cibril'le görüşmek üzere Katar'a uğrayıp, oradan Şam'a geçecektik. Doha'ya vardığımızda Körfez'in bu oldukça hareketli merkezinde hayat çekilmişti, ama buradaki büyükelçilik, sadece 2 saat önce kendilerine gelen sürpriz haberle öğrendiği bu ziyaret için tam kadro ayaftaydı.

Korumasından özel kalemine, bakana eşlik eden ekibin artık her ortamda uyumaya alışmış olanları hariç herkes aç ve bitkindi. Önceki akşam saat 3'te yatağa girip, önce faili meçhul bir telefon, ardından okula gidecek çocuklarının alarm zili yüzünden uykusuz yola çıkan bakan da uçağın arkasındaki koltuklarda çok kısa bir süre için kestirmişti. Bir ara, merkezi Katar'da bulunan El Cezire'nin yayın yönetmeni ve bakanın eski bir arkadaşı Vaddah'ın da katıldığı bu görüşmeler bittiğinde saat 3.30 olmuştu.

Daha Şam'a üç saatlik yol vardı. Kısa da olsa göze biraz uyku girmesi için başka zaman yoktu. Bakanın, Beşar Esed'le randevusu 9.30'daydı. Bir saatliğine otel odalarına çıkmıştı ki, randevunun yarım saat erkene alındığı haberi geldi. Heyetten bazıları tıraş dahi olmadan, soluğu Esed'in yabancı konuklarını ağırladığı ve 1973'te İsrail'e karşı kazanılan zaferin adını taşıyan Teşrin Sarayı'nda aldık. Ortadoğu'daki devrim dalgaları içinde, Türkiye ve özellikle AK Parti iktidarı için en kritik ülke olan Suriye'nin, Türkiye'ye ailece çok sıcak bakan lideri Esed'le, muhalefetin yeni protesto çağrıları yaptığı bir ortamda, 2 saati baş başa toplam 3 saat süren görüşme başladı. Suriye heyetinde Dışişleri Bakanı Velid Muallim ve Esed'in danışmanı Buseyna Şaban vardı. Bizim tarafta ise Şam Büyükelçisi Ömer Önhon ve diğer diplomatlar. Esed ve Davutoğlu'nun 2 saatlik baş başa görüşmeden çıkarken hâlâ ayaküstü konuşmayı sürdürüyor olması, konuların ağırlığının ve görüşmenin verimli geçtiğinin işareti gibiydi.

Sonra aldığımız nabız da bunu doğruladı. Otele döndüğümüzde, Davutoğlu görüşme için 'harika' ifadesini kullandı. Olağanüstü halin kaldırılmasından Kürtlerin vatandaşlık haklarına, mezhep farklılıklarından muhalif hareketlere hassas tüm konuların olanca açıklığıyla ve dostane bir ortamda ele alındığı görüşmeden edinilen izlenim, Esed'in ciddi kararlar alma arefesinde olduğu ve atacağı adımlar konusunda samimi olarak Türkiye'nin tecrübesini öğrenmek istediği.

Bakan Davutoğlu, bu yoğun temas trafiğinde Şam'da bulunan Hamas Siyasi Büro Halid Meşal'i de ilk kez Türk büyükelçiliğinde kabul etti. Geçen hafta Filistin Yönetimi lideri Mahmud Abbas ile telefon görüşmesi yapan Davutoğlu, Meşal ile 3 saatlik görüşmesinde, Hamas ile El Fetih arasında nasıl uzlaşma sağlanacağını ele aldı.

Bütün bunlara, Davutoğlu'nun Gürcü meslektaşı ile yaptığı telefon görüşmesini de eklemek lazım. İşte Türk diplomasisinin 36 saati...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yurtta kara propaganda dünyada kara propaganda!

Abdülhamit Bilici 2011.04.09

Rusya'da yayımlanan önemli 3 gazetede, bir hafta içinde arka arkaya Gülen Hareketi aleyhine 4 haber çıkmasaydı, bu sütunda Ortadoğu'daki isyan dalgasının kapısını çalmaya başladığı Suriye'de olup bitenler yer alacaktı.

Rusya'da yayımlanan önemli 3 gazetede, bir hafta içinde arka arkaya Gülen Hareketi aleyhine 4 haber çıkmasaydı, bu sütunda Ortadoğu'daki isyan dalgasının kapısını çalmaya başladığı Suriye'de olup bitenler yer alacaktı. Ancak Türkiye-Rusya hattında medya üzerinden yapılan ibretlik psikolojik operasyona dikkat çekmek daha acil bir konu. Zira bugün Moskova'da yapılan, bir süredir Washington, Paris, Brüksel ve diğer başkentlerde sahnelenen operasyonların somut bir örneği.

AK Parti ve Gülen Hareketi'ni tehlike olarak gösteren, Türkiye'nin şeriata kaydığını öne süren haberlerden biri, Nezavisimaya Gazeta'da çıktı. Erbakan'ı övüp, AK Parti için 'ABD işbirlikçisi' diyen habere göre, bazı gazetecilerin tutuklanma nedeni, hükümete ve ABD'nin bölgedeki politikalarına karşı çıkmaları; Ergenekon davası hakkında yazılar yazmasıydı. Haberde şöyle deniyor: "Laik diye biliniyorsa da ülke hızla köktendinciliğe kayıyor. Bunun açıkça söylenmesi tavsiye edilmiyor. Tutuklanan gazetecilerin kaderi de bunu doğruluyor." Peki, önemli bir gazete vasıtasıyla Rus kamuoyuna ulaşan bu görüşün sahibi kim? 'Siyasi uzman ve Atatürk'ün Mirası Enstitüsü bilgini' diye takdim edilen Ergenekon sanığı İşçi Partisi Başkanı Doğu Perinçek'in oğlu Mehmet Perinçek. Haberi yapan da Moskova'da okuyan M. Perinçek'in yakın dostu Andrey Melnikov.

Benzer bir habere imza atan diğer gazete Moskovski Komsomolets. 'Nurcular aşırı örgütünün 12 üyesi tutuklandı' başlıklı haberde ne var? Başlık yeni bir gelişme havası verse de Moskova'daki Türk gazeteciler bunun bir ay önceki bir gelişme olduğunu söylüyor. Böyle bir örgütün olup olmadığı, varsa kimlerce temsil edildiği, Türk okullarıyla ilgisinin ne olduğu muamması bir yana, haberin devamında, Hizbüttahrir adlı örgütten, Çeçenistan'daki intihar saldırılarından ve ilgisiz birçok meseleye değinildikten sonra söz, 'Türkçülüğün ilahi görevi, İslam'ın seçilmiş bir din olması ve özel rolü ile ilgili dersler veren Türk okullarına getiriliyor. Tam bu bayat hikayeler nereden çıktı derken, haberin kaynağı görkemli sıfatıyla karşımıza çıkıyor: Türkiye Cumhuriyeti İşçi Partisi yöneticilerinden Prof. Semih Koray. Hani daha önce yine Rus medyasına,

Çeçenistan, Doğu Türkistan ve New York'taki ikiz kulelere saldıran teröristlerin Türkiye'deki kamplarda yetiştirildiğini söyleyen Semih Koray. Bay Koray, şimdi de Türk okullarının Büyük Ortadoğu Projesi çerçevesinde ve SüperNATO'nun emrinde çalıştığını, amaçlarının bulunduğu ülkeleri zayıflatmak olduğunu buyurmuş. Rus gazetesi İzvestia'da Viktor Bulavin imzasıyla çıkan haberde de Türk okulları, Turancılık, CIA, Nurcular gibi kavramlar bir sepete konularak, Rusya ve Orta Asya'daki Türk liseleri ağının Amerikan özel servislerinin örtüsü görevini yerine getirdiği gibi büyük bir ifşaat yapıyordu. Sadece Kırgızistan ve Özbekistan'daki 'Nurcular' liselerinde 130 CIA görevlisi gizli olarak çalışıyordu: 'Bu insanların görünüşü, öğretmen oldukları şeklinde olsa da Amerikan özel servislerinin yöneticiliğiyle çalışıyorlardı. Hepsinin, bu okullarda İngilizce öğretmeni olarak çalışmaları, fakat ABD vatandaşları olmaları ve diplomatik pasaportlara sahip olmaları şüphelendiricidir.'

Tam 'Ne büyük hainlik' diyecekken, bu kez karşımıza, gazetenin 'Milli İstihbarat Teşkilatı'nda 20 yıldan fazla çalışmış, Türkiye hükümetinde istihbarat konularında müsteşarlık yapmış' diye takdim ettiği emekli istihbaratçı Nuri Gündeş çıkıyordu. Yazının tek kaynağı, Milliyet Gazetesi'ndeki muhteşem tanıtımı duayan/romantik gazeteci Can Dündar tarafından yapılan ve büyük kısmı internet üzerinden 'kes yapıştır' yöntemiyle oluşturulan Nuri Gündeş'in 'İhtilallerin ve Anarşinin Yakın Tanığı' adlı sözde kitabıydı.

Detayları için yer yok, ama istihbaratçı Gündeş'in, Milliyet'i ve Can Dündar'ı heyecanlandıran Türk okulları-CIA bağlantısına dair tek delili, Milli Eğitim Bakanlığı'nda yurtdışındaki okullarla ilgili bir toplantıda konuşan, Özbekistan'da görevli bir okul yöneticisinin CIA bağlantısını itiraf ettiği ve bunun da devletin yayımladığı bir kitapta yer aldığıydı. Halbuki o kitap ortaya çıktı. Gündeş'in tersyüz ettiği, Dündar'ın alet olduğu sözlerin aslı şundan ibaretti: "ABD, dostluk köprüsü adı altında getirdiği 70 öğretmene diplomatik statü kazandırdı. Eğer devletimiz, büyükelçiliğimiz, diplomatik statü konusunda bize yardımcı olursa, Türk öğretmenlerin itibarlarının biraz daha artacağını zannediyoruz." İsteyen detayı için 22 Aralık 2010 tarihli Zaman'a baksın.

Ama gerçeği arayan kim? Bu büyük iftira için ne Gündeş ne Dündar milletten özür diledi. Wikileaks belgelerinde ABD istihbaratının Gülen Hareketi aleyhine yazdığı raporların ortaya çıkması bile bu kampanyayı kesmeye yetmedi. Şimdi sapasağlam bir iddiaymış gibi bu saçmalıklar, Rus basınına servis ediliyor. Operasyon, burada da bitmiyor. Tüm bu haberler, 'Rusya Fethullahçılarını casusluktan tutuklandı' başlığıyla, dün Aydınlik gazetesinin sürmanşetindeydi. Yanında da bu haberlerin kaynağı olan Semih Koray'ın ifşaatı analiz eden yazısı.

Herhalde fazla söze gerek yok. Sadece Oda TV'de bulunan Ulusal Medya2010 belgesinde Ergenekon severlere önerilen şu stratejiyi hatırlamakta fayda var: 'AKP ve cemaate karşı ulusal medya topyekün harekete geçirilmeli; propaganda ve kara propaganda unsurları etkili bir şekilde kullanılmalıdır.'

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Avrupa, Ergenekon'lu CHP'ye ne diyecek?

Abdülhamit Bilici 2011.04.12

Ergenekon davası kapsamında Nedim Şener ve Ahmet Şık'ın tutuklanması, Batı'da ciddi eleştirilere neden oldu. Tam da gözaltıların oluşturduğu negatif havanın tavan yaptığı günlerde Avrupa Parlamentosu'nun kabul ettiği raporda, iki gazeteciye ismen atıf yaparak, 'basın özgürlüğünden endişeliyiz' denildi.

Tepkiler bu raporla sınırlı kalmadı. Basın özgürlüğü konusunda endişelerin arttığını belirten Avrupa Komisyonu'nun genişlemeden sorumlu üyesi Stefan Füle, Türkiye'deki basın ve ifade özgürlüğü konusundaki

yasaların AB yasaları ile tam olarak örtüşmediğini söyledi. AP raporunu kaleme alan Ria Oomen Ruijten ve AB-Türkiye Karma Parlamento Eşbaşkanı Helene Flautre de aynı kaygıları dile getirdi. AP Sosyalist Grup Başkanı Martin Schulz ise "Gazetecilerin hapishaneye konulması, Türkiye'nin üyelik sürecine yardım etmez." dedi. Tepkiler siyasetçilerle de sınırlı değildi. Birçok medya örgütü ve sivil toplum kuruluşunun yanı sıra ciddi gazeteler de başyazılarında kaygılarını dile getirdi.

Yoğun eleştiriler üzerine Savcı Zekeriya Öz'ün, yaptığı şu açıklama da iç ve dış eleştirileri kesmeye yetmedi: "Soruşturma, bir kısım basın mensubunun gazetecilik görevleri, yazdıkları/yazacakları yazılar, kitaplar ve ileri sürdükleri görüşleriyle ilgili olmayıp, Ergenekon terör örgütü davası kapsamında elde edilen ve soruşturmanın gizliliği nedeniyle bu aşamada açıklanması mümkün bulunmayan bir kısım delillerin değerlendirilmesi sonucu yapılması zorunlu hale gelen hukuksal bir işlemdir."

Gösterilen duygusal ilk tepkilerden sonra birçok gerçek ortaya çıktı. Ahmet Şık'ın aslında Nokta'nın kapak yaptığı darbe günlükleri haberini yazmadığı; Ertuğrul Mavioğlu ile birlikte yazdıkları 'Kırk Katır Kırk Satır' adlı kitabın aslında süreci destekleyen değil, Orhan Miroğlu'nun ifadesiyle davayı 'külliyyen zararlı' gören bir yaklaşıma sahip olduğu; İmamın Ordusu kitabının şimdiye kadar Gülen aleyhtarı onlarca kitaptan farklı iddialar içermediği; mahkemenin kitaptan çok, Ergenekon terör örgütüyle bağlantılı kişilerce organize şekilde yürütülen yazım sürecine odaklandığı; iddia edildiği gibi polisin İthaki Yayınevi'nde kitabın dijital kopyasını imha etmediği; Doğan Kitap'ın bu kitabı tarafsız bulmadığı için basmayıp Ahmet Şık'a iade ettiği ve benzeri bilgiler karşısında, ilk günün heyecanı ile acelece hüküm veren insaflı herkes duruşunu gözden geçirdi. Muhtemelen birçoğu da iddianame ortaya çıkınca yaklaşımını gözden geçirecek.

Ama farz edelim ki, Şener ve Şık hakkındaki yargı süreci baştan sona yanlış ve eleştiriler yerden göğe kadar haklı. O zaman basın özgürlüğü, demokratikleşme ve yargı süreci konusunda duyarlı olan Türkiye'deki ve Batı'daki çevrelerin aynı hassasiyeti, MHP ve CHP'nin Ergenekon sanıklarının milletvekili yaparak yargıdan kaçırma çabası karşısında da göstermesi gerekecek.

Çünkü baştan beri Ergenekon davasını hafife alanlar bir kenara ayrılırsa, Şener ve Şık konusunda sesini yükselten çevrelerin önemli bir kısmı, Ergenekon davasını Türkiye'nin demokratikleşmesi için tarihî bir fırsat olarak görüyorlardı. Mesela, Avrupa Birliği'nin son İlerleme Raporu'nda, Balyoz davası, Kafes Eylem Planı, kamuoyunda AK Parti'yi ve Gülen'i bitirme planı olarak bilinen İrticayla Mücadele Eylem Planı özetlenip yargı süreciyle bazı eksikler hatırlatıldıktan sonra sonuç olarak şöyle deniyordu: "Suç örgütü olduğu iddia edilen Ergenekon adlı oluşuma ilişkin soruşturma ve birçok başka darbe planının araştırılması, demokratik kurumların düzgün işleyişine ve hukukun üstünlüğüne duyulan güvenin güçlendirilmesi bakımından Türkiye için bir fırsat olmayı sürdürmektedir."

Bu satırlar yazılırken, nihayet partilerin aday listeleri netleşti. MHP, Balyoz sanığı emekli Korgeneral Engin Alan'ı, CHP de Ergenekon sanıkları Mehmet Haberal ve Mustafa Balbay'ı aday gösterdi. Son referandumda, en çok kendisine acı çektiren 12 Eylül'ün yargılanması için yapılan düzenlemeye bile hayır diyen MHP'yi bir yana koyalım. Ya kendini sosyal demokrat diye tanımlayan CHP?

Yunanistan, Portekiz ve İspanya'da sosyal demokrat partiler, demokrasi karşıtı güçlerle mücadelenin öncüsü olmuştu. Geçen hafta Yunanistan'da derinlere dokunan Savcı Christos Sartsetakis'i, sosyal demokratların oylarıyla nasıl cumhurbaşkanı yaptığını yazmıştık. Türkiye'de ise sosyal demokratlar bu süreci sabote etmekle meşgul. CHP, retorik olarak derin devlete, kontrgerillaya, 12 Eylül düzenine karşı olduğunu söylese de bu tavırla karanlık yapıların devamından yana tercih yapmışa benziyor. Bakalım, Şık ve Şener olayında ayağa kalkan Türkiye ve Avrupa'daki çevreler, mesela Sosyalist Enternasyonel, Ergenekon sürecine yapılan bu müdahaleye ne tepki verecek?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan mı, medya mı seçim havasında?

Abdülhamit Bilici 2011.04.16

Başbakan Erdoğan'ın, Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi'ndeki sert konuşması, Türkiye'deki seçim atmosferiyle ilişkilendirildi.

Strasbourg'daki konuşmayı, Türkiye'nin Fransa'ya duyduğu öfkeye bağlayanlar olduğu gibi, 'one minute' çıkışına atıfla Erdoğan'ın Kasımpaşalı stiliyle açıklayanlar da oldu. Belki bu faktörlerin hepsi etkili oldu. Ama Erdoğan'ın seçim hesabıyla daha çok Türkiye'ye seslendiğini düşünenler, ciddi şekilde bölünmüş Türk medyasının da seçim atmosferine girdiğini; bu yüzden haberleri veriş şekline dikkat etmek gerektiğini de unutmamalı.

Zira medyanın bir bölümünün, ilk kez derin devletin karanlık sayfalarını bu kadar açma cesareti gösteren bu hükümeti, adeta Türkiye'de özgürlüklerin baş düşmanı gösterme kampanyasından bu defa ben de etkilendim. Yoğunluk nedeniyle Erdoğan'ın canlı yayınlanan konuşmasının tamamını dinleyemedim. Haber kanallarının çoğu da akşama kadar konuşmanın sadece soru cevap kısmındaki birkaç hususu çevirdi. Bunlarla ilgili yorumlar aldı. Konuşmaya dair kanaatler de bu bölümler üzerinden oluştu. Kendi izlenimim de hoş değildi. İçimden "Keşke Erdoğan, aleyhte büyük propaganda savaşı varken, daha diplomatik davransa, kavgaya etmeseymiş." diye geçirdim. Allah'tan aynı gece Samanyolu Haber kanalı, konuşmanın tümünü yayınladı. Metnin tamamına, serinkanlı; her şeye rağmen AB sürecini devam ettirmek isteyen; Haçlı Seferleri'ni bile farklı bir açıdan iyimser şekilde yorumlayan; Avrupa ile Türkiye arasındaki ortak noktalara vurgu yapan bir üslup hakimdi.

Dolayısıyla sadece soru cevaptaki bir iki noktayı cımbızlayıp genel havayı yansıttığı gibi sunmak adil değil. Bunu söylerken, iç siyaset açısından olumlu olsa da hem AK Parti'nin hem Türkiye'nin orta/uzun vadeli çıkarları açısından sıkıntılı 3 nokta atlansın demiyoruz. Bunlardan biri, Sarkozy'nin partisinden Bayan Militello'ya, Erdoğan'ın "Türkiye'ye Fransız'sınız" demesiydi. Sarkozy daha fazlasını hak etse de Erdoğan'ın sağlam verilere dayanan cevabında bu ifade şık durmadı. Nitekim Militello'nun, Fransız değil annesi Kadıköy doğumlu, Ermeni asıllı bir Türkiyeli olduğu ortaya çıktı.

İkincisi, seçim barajıyla ilgili soruda Erdoğan'ın "Barajı düşürecek olsak da bunu millete sorarız, size soracak değiliz." sözüydü. En son 12 Eylül anayasa değişikliğine büyük destek veren Venedik Komisyonu ile yargı yetkisini kabul ettiğimiz ve özgürlükler noktasında Türkiye'ye yol gösteren AİHM'yi bünyesinde barındıran bir yapıda bu yaklaşım çok doğru olmadı. Üçüncüsü ise Ahmet Şık'la ilgili cevapta yapılan bomba benzetmesiydi. Halbuki Erdoğan'ın bu konuya konuşmasında değinerek, Avrupa Konseyi'ni basın özgürlüğünü incelemek üzere Türkiye'ye davet etmesi özgüveni ifade eden çok yerinde bir mesajdı. Erdoğan, ilgili soruya da "Bu, hükümetimizin değil yargının işi. Hem yargı bağımsız olsun diyor, hem yargının işine karışmamızı istiyorsunuz. Çelişkili değil mi?" diyerek verdiği cevap da iyiydi. Ama konuyu yargıya havale ettikten sonra detaya girmeyebilirdi.

Tabii, konuşmanın bütünlüğü içinde ve daha insafla ele alınması gereken bu sözler kadar, Erdoğan'ın eli cebinde Avrupalılara karşı baş eğmeyen fotoğrafının tabanda etkili olacağına kuşku yok. Zaten ortada, 'millet

Avrupa için yanıp tutuşurken, Erdoğan suyu bulandırıyor' gibi bir durum yok. Avrupa konsolosluklarında çektiği vize çilesinden Kıbrıs konusundaki haksızlığa; aynı tarihte müzakerelere başlayan Hırvatistan'ın neredeyse sona yaklaşırken, Türkiye'nin daha bir müzakere başlığını kapatabilmiş olmasından Sarkozy ve Merkel'in hukuk dışı tavrına Türkiye kamuoyunun bugün Avrupa'ya bakışı 5-6 sene önceki gibi değil. Bu açıdan Erdoğan'ın konuşmasındaki sert bölümlerin, milletin duygularına tercüman olduğu söylenebilir. Ancak Avrupa ve Batı ile ilişkilere bir konuşmanın ötesinde, biraz daha geniş çerçevede bakacak olursak, Erdoğan'ın, AK Parti'nin ve Türkiye'nin gözden kaçırmaması gereken önemli bazı noktalar var. Sonraki yazıda da bunları ele alalım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ın Batı ile imtihanı!

Abdülhamit Bilici 2011.04.19

Başbakan Erdoğan'ın Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi'ndeki konuşması çok ses getirdi. Üslubu ve soru-cevap kısmındaki birkaç husus, biraz da bütünlüğünden koparılarak hayli tartışıldı. Bir önceki yazıya bakılırsa, Strasbourg'taki bu konuşmaya nasıl baktığım görülür. Ama tekil bir konuşmanın ötesine geçerek, biraz da AK Parti iktidarının dünden bugüne Batı ile ilişkilerinin seyrini değerlendirmeli. Zira sadece AK Parti'yi değil, bütün muhafazakâr çevreleri hedef alan uluslararası propaganda faaliyetlerindeki artış dikkate alınırsa, bunun önemi daha da artıyor.

Her ne kadar Sarkozy liderliğindeki Fransa gibi ülkelerin Türkiye karşıtı tutumu, toplum ve devlet nezdinde haklı bir öfkeye neden olsa da duygular ve iç siyasete odaklanarak ötesini gözden kaçırmak doğru olmaz. Öncelikle, Türkiye'nin uzun zamandır üye olmaya çalıştığı AB'nin aksine, Avrupa Konseyi ve NATO gibi tam üyesi olduğu kurumları 'öteki' gibi görmesine gerek yok. Bu psikoloji, "AB'de yeriniz yok. Siz başkasınız" diyenleri haklı çıkarmaz mı?

Türkiye'nin, geçmişin mirası olarak söz sahibi olduğu kurumlarda, bugün daha yakın olduğu İslam dünyasının, Doğu'nun ve bir bakıma ötekinin sesi olmak ile kendisini ötekileştirmek arasında bir denge kurması lazım. Mesela, son dönemde NATO çerçevesinde çıkan 3 krizde bu zorluğu yaşadık: Karikatür krizini berbat şekilde yöneten Rasmussen, NATO Genel Sekreterliği'ne aday olduğunda; bir kısmı Türkiye'ye yerleşecek olan ve İran'ı hedef alan füze kalkanında ve son Libya operasyonunda. Yakın bölgemizle ilişkileri geliştirdikçe, bu durumla daha sık karşılaşacağımızı öngörerek, 3 olayı da artı ve eksileriyle etüt etmekte fayda var.

Ayrıca AK Parti'nin dış politikadaki önemli başarısı, Türkiye'nin sahip olduğu eksenleri kaybetmeden, hatta AB sürecinde olduğu gibi mevcutları daha da derinleştirerek, bunlara yeni eksenler katmasıydı. Zaten Türkiye'yi dünyada ve bölgede değerli kılan en önemli özelliklerden biri, aynı anda hem Doğu'da hem Batı'da iyi ilişkilere sahip olması değil mi?

Nitekim Türkiye'nin Doğu ile iyi ilişkileri Batı'da; Batı ile iyi ilişkileri de Doğu'da krediye dönüşüyor. AK Parti de başkaları da Türkiye'nin bu özgünlüğünü kaybetmek istemez, istememeli. Rahmetli Erbakan gibi seleflerinin aksine, Türkiye'nin demokratikleşmesinde Avrupa'nın rolünü görerek, daha başbakan olmadan Avrupa başkentlerini gezmeye başlayan; AB süreci için birçok reform yapan ve bu yaklaşımın kendisine ve partisine

olumlu katkılarını gören Erdoğan'ın, ülkemiz için hâlâ gerekli olan bu perspektiften vazgeçtiğini sanmıyorum. Böyle anlaşılmaya yol açan işaretler varsa, bunun getirip götürdüklerini yeniden düşünmek lazım.

Evet, Türkiye'nin gösterdiği ekonomik performansın aksine önemli bir bölümü krizle boğuşan Avrupa'ya bugünkü ihtiyacımız dünden az. Ülke olarak özgüvenimiz dünden daha yüksek. Ama devam eden reformların başarısı için Avrupa perspektifi hâlâ zaruri.

Önemli bir başka nokta ise şu: Türkiye konusunda bütün Avrupa ülkeleri ortak bir tutuma sahip olmadığı gibi, Amerika ile Avrupa'nın yaklaşımları da bir değil. İsveç'le Avusturya'yı, İngiltere ile Fransa'yı aynı kefeye koymak yanlış. Üstelik Amerika içinde de birbiriyle çatışan Türkiye yaklaşımları mevcut. Bu gerçeğe rağmen, Batı'yı bir blok gibi görmek, sadece Batı'daki Türkiye karşıtlarına ve Türkiye'deki statükoculara yarar.

Kuşkusuz tarih, Türkiye'nin dünya dengeleri içinde büyük potansiyele sahip ülkelerden biri olduğunun delili. Ancak unutmamalı ki, her açıdan alınması gereken çok mesafe var. Örneğin, haklı olarak kızdığımız Fransa, 60 yıldır Güvenlik Konseyi'nin veto hakkı olan daimi üyesi. Bir nükleer güç. Fildişi Sahili'nde askerî operasyon yapabilecek donanımda. 2023'te ilk 10'a girmeyi hedeflediğimiz dünya ekonomik liginde şimdiden 9'uncu. Ayrıca tek yol, meydan okuyarak rakipleri erkenden kışkırtmak değil. Tarihî güçler Almanya ve Çin'in, dünyada arzuladıkları konuma gelmek için izledikleri 'az konuş, çok iş yap' üslubu da irdelenebilir.

Hoşumuza gitmese de Türkiye hâlâ yargıdaki dava aleyhine Genelkurmay'ın açıklama yapabildiği bir ülke. Dolayısıyla kimi Avrupa ülkelerine kızsak da Ankara değil, hâlâ Kopenhag Kriterleri işe yarıyor...

Son bir not Ergenekon davasını önemseyip, yargı sürecine hassas olan Batılılara. Geçen hafta bu sütunda, basın özgürlüğüne duyarlılık gösteren ABD Büyükelçisi Riccardione dahil Batı kamuoyunun, Ergenekon sanıklarının Meclis'e taşıma girişimine ne diyeceğini sormuştum. Kimseden çıt çıkmadı! Böyle çifte standartlar varken, Erdoğan'ın ağır sözlerinden ve toplumun artan antipatisinden şikâyetçi olma hakkınız var mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'e belge satan asker!

Abdülhamit Bilici 2011.04.23

YSK'nın yol açtığı ve 3 gün ülkeyi gerip lüzumsuz yere gündemi işgal eden kriz, tam da bu tartışmanın zirve yaptığı sırada İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen bir davaya yaradı.

Çünkü kimsenin başını çevirip bu vahim dosyaya bakmaya mecali kalmadı. Aralarında emekli Albay İbrahim Sezer'in de olduğu 16'sı tutuklu 56 şüphelinin yargılandığı davanın 250 sayfalık iddianamesi, milletin gözbebeği saydığı orduda dönen dolapları ve yaşanan kokuşmayı anlatan satırlarla dolu. Sanıklardan 40'ı muvazzaf subay, ikisi general. Diğer sanıklar ise emekli asker veya sivil. Savunma Sanayii Müsteşarlığı Uluslararası İşbirliği Daire Başkanı Ahmet Lütfi Varoğlu ve TÜBİTAK'tan daire başkanı Yücel Çipli de sanıklar arasında. Aralarında generallerin yer aldığı 68 de müşteki var. Çarşamba günü duruşması başlayan korkunç davayı başlatan, 28 Nisan 2010'da Emniyet'e e-maile gelen bir ihbar. Mektupta, bir fuhuş çetesinin yurtdışından kadın getirerek zorla fuhuş yaptırdığı, 18 yaşından küçük kızların ve bu kadınların uyuşturucu bağımlısı haline getirildiği belirtiliyor.

Çeteyle bağlantılı isimlerin dinlenmesi sonucu, şüpheliler İbrahim Sezer ile Zeki Mesten'in TSK mensubu olduklarının belirlendiği kaydedilen iddianamede, şöyle deniyor: "Özellikle TÜBİTAK tarafından TSK için yürütülen projeleri durdurmaya, yavaşlatma veya engellemeye çalıştıkları, casusluk faaliyeti kapsamında elde ettikleri bazı belge veya projeleri yabancı ülkelere pazarlamayı planladıkları, eylemlerine devam etmek amacıyla çalıştıkları kuruma alınacak elemanlar arasına örgüt mensuplarını veya örgüte yakın kişileri yerleştirmeye çalıştıkları anlaşılmıştır."

Örgütün hücre yapılanmasına değinen iddianameye göre, çete kiraladığı evlerde elindeki kadınlarla üst düzey komutanların, subayların ve öğrencilerin fuhuş yapmasını sağlıyor; daha sonra istediği gizli bilgileri elde etmek ve YAŞ sürecinde terfi/emeklilik süreçlerinde kullanmak üzere bunları kaydediyor. Çete, bu şekilde 5 bin kişinin özel bilgilerini elde etmiş. Olay, fuhuş ve şantajla da sınırlı değil. Ayrıca, ucu İsrail'e uzanan ciddi bir casusluk faaliyeti söz konusu. İddianameye göre, örgüt lideri olmakla suçlanan İbrahim Sezer ile diğer şüphelilerin ev ve ofislerinde ele geçirilen dijital veri ve dokümanlardan yaklaşık 165 bini, TCK'ya göre devletin güvenliği açısından gizli belge niteliğinde. Öyle uydurma evraklar değil bunlar. Savcının talebi üzerine Genelkurmay'ın gönderdiği yazıda, belgelerin gizlilik derecelerinin yanı sıra, 'yabancı bir devletin eline geçmesi durumunda yabancı devlete yarar sağlayacak nitelikte olduğu' vurgulanıyor. Askerin terörle mücadelesini sekteye uğratmayı hedefleyen notlar da var belgeler içinde. Mesela "prj.list" isimli excel belgesindeki notta, terör örgütünün dağ kadrosu için tehlikeli olduğundan telsiz haberleşmesini sağlayan projenin durdurulması gerektiği belirtiliyor: 'Dağ kadrosu için tehlikeli, hava yer haberleşmesi kriptolu olacak, durdurulmalı, hiç olmazsa yavaşlatalım, kripto kodlarını ele geçirmeliyiz' deniliyor. 'İnsansız hava aracı' projesinin ise 'en azından yavaşlatılması' isteniyor.

İrticayla Mücadele Eylem Planı için de ifade veren Albay Tamer Zorlubaş'ın İbrahim Sezer'e yazdığı bir notta, çetenin, belgeleri yabancı istihbarat örgütlerine pazarladığı ve bunu yapanları ödüllendirdiği belirtiliyor: "Yunus Projesi'nin tüm detayları, Denizaltı Projesi, Milgem Sonar ve Milpas projeleri Necmi Yıldırım tarafından organize edilerek başarılı şekilde pazarlanmıştı. 20 bin liralık ek ödül diğer personeli de motive edecektir." Ayrıca savaş uçakları, hangarlar, bakım atölyeleri, gizli askerî tesisler, savaş gemileri ve denizaltılar gibi stratejik yerlerin gizlice çekilmiş video görüntüleri ile stratejik silah, savaş araçları, denizaltıların teknik özelliklerine dair bilgiler de belgeler arasında.

Kuşkusuz bunlar henüz iddia ve bu şahıslar TSK'yı temsil etmiyor. Ama bu dava, Balyoz, Sarıkız, Ayışığı darbe planları gibi askerin imajını yerle bir eden girişimlerin arkasında, aslında Atatürk sevdası veya Cumhuriyet'i kurtarma derdinden çok kişisel hırs ve menfaatlerin ne büyük rol oynadığının delili. Bu açıdan, Nokta Dergisi'nde yayımlanan günlüklerinde Deniz Kuvvetleri Komutanı Özden Örnek'in, en darbe heveslisi Şener Eruygur için yazdığı şu satır çok manidardı: "Bana kalsa adamın niyeti ülke yararı değil, kendi yararı. Bu iş bir an önce olsun da nasıl olursa olsun, o da mevkiini korusun." Zaten İsrail'e gizli belge satmanın veya darbe yapmanın Atatürkçülükle ne ilgisi olabilir? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Soykırımı dayatmacılığı!

Her sene olduğu gibi bu yıl da klasik rutinleriyle 24 Nisan'ı geride bıraktık. Erivan'dan Fransa'ya, Beyrut'tan Kaliforniya'ya Ermeniler acı günü protesto eylemleriyle hatırladı.

Âdet olduğu üzere ABD Başkanı Obama, bir mesaj yayımlayarak Ermenilerin acısını paylaştı. Seçim kampanyasında söz vermesine rağmen Obama'nın 1915'te yaşanan olaylara 'soykırımı' değil de Ermenilerin bu hadiseye verdiği 'Büyük Felaket-Meds Yeghern' adını kullanmasıyla Türkiye, bu yıl da bir derece teselli oldu.

Gerçekten de bu, kelimenin tam anlamıyla bir teselli. Zira Obama, Türkiye'ye 2009'da yaptığı ziyarette, bu konuya dair görüşlerinin değişmediğini açıkça söyledi. Kendinden önceki başkanlar ve birçok Amerikan Kongre üyesi gibi o da bu hadiseye soykırımı olarak bakıyor. Ama her zaman olduğu gibi yönetim, dış politikada Türkiye'yi kaybetmeyi henüz göze almadığı veya alamadığı için bir tür tevil yoluna gitmeyi tercih ediyor. Tabii, ABD yönetimi, bu tavrıyla ne Ermeni lobisini ne de Türkiye'yi tatmin edebiliyor. Nitekim Amerika'daki Ermeniler, Obama'yı kendi ilkelerine ihanet etmekle suçladı. Türkiye ise Dışışleri Bakanı Davutoğlu'nun ağzından Obama'yı tarihi çarpıtmakla suçladı. Tek yanlı perspektifi eleştiren Davutoğlu, Ermeni olaylarıyla dönemde Osmanlı'nın Batılı güçlere karşı ölüm kalım savaşı verdiği Çanakkale'den Washington'a seslenerek, "Türklerin çektiği acıların da hatırlanmasını beklerdik." dedi.

Aslında 24 Nisan, Anadolu'da yaşayan yüz binlerce Osmanlı vatandaşı Ermeni'nin olanca hızıyla devam eden I. Dünya Savaşı'nda tedbir amacıyla tehcir edildiği ve bir süredir soykırımı diye tanınması için kampanya yapılan olayla doğrudan alakalı değil. 24 Nisan 1915'te devlete karşı çeşitli isyanlarda rol aldığı tespit edilen Ermeni komiteleri kapatılarak, yöneticilerden 2.345 kişi, devlet aleyhine faaliyette bulunmak suçundan tutuklanmıştı. Ama bu detayın fazla önemi yok. Öyle ya da böyle, bu tarih Ermeniler açısından acı bir olayın sembolü olmuş durumda.

Alışageldiğimiz bu 24 Nisan rutinleri içinde çok dikkat çekici yeni gelişme, Fransa'da veya Amerika'da değil, Türkiye'de yaşanıyor. Pazar günü Ankara ve İstanbul'da içinde bazı Türk gazeteci ve aydınların da yer aldığı gruplar 24 Nisan'ı hatırlatan eylemler yaptı. Normal bir demokrasi içinde elbette bunun yadırganacak bir tarafı yok, aksine herkesin şiddete başvurmadan görüşünü ortaya koyması en doğal hak. Dikkat çeken nokta, asırlarca bir arada barış içinde yaşadığımız Ermenilerin acılarının hatırlanması değil. Yeni olan husus, Türkiye'de özellikle okuyan, yazan ve vicdanının sesini dinleyen insanların hızla Ermeni tezlerine daha sıcak bakar hale geliyor olması. Ve bu konuda duyarlılık taşıyan çevrelerin, insani olarak yaşanan acıları kabul edip soykırımı iddiasını tartışmalı bulanlara bile üstten bakan, kibarca hakaret eden tahakkümcü bir yaklaşım sergilemeleri.

Pazar akşamı Twitter'da (<http://twitter.com/ahamitbilici>) soykırımı iddialarını biraz sorgulamaya kalkınca, üzerime yağmaya başlayan tahammülsüz hakaret mesajları, rahatsız edici bu iki yeni durumun delili gibiydi. Bir yanda Ermeni kelimesini ağzına alanı, sözün devamını dinleme gereği görmeden 'hain' ilan eden ulusalcı tipler, diğer yanda 'Yaşananlara soykırım demiyorsan, konuşmaya değmez' diyen ileri özgürlükçüler. Sayıları ne kadar bilemem, ama her geçen gün Türkiye'de soykırımı iddiasını kabul edenlerin arasına yeni isimlerin katıldığına kuşku yok. Bu gidişle, soykırımı kabul etmek çok yakında aydın olmanın şartı haline gelirse şaşırmam. Aklıma, Avrupa'da soykırımı kabul etmediği için partilerinden dışlanan Türk kökenli siyasetçiler geliyor. Soykırımı dayatmacılığı Türkiye'de bu noktaya gelirse, Avrupalıları ne hakla eleştireceğiz?

Kanaatimce, ciddiye alınması gereken bu değişimin 3 nedeni var. Bir, sağlam temellere dayanmayan resmî tezlerin çökmesi, devletin her görüşüne güveni sarsmış durumda. Bakınız, kart kurt tezi. İki, 1915'te yaşananları bütünlüğü içinde ve mümkün olduğunca objektif şekilde bile anlatılmamış olması. İnsanlar 40-50 yaşlarında öğrendiği gerçekler karşısında hemen etkileniyor. Çünkü boşluğu, daha çok Ermeni görüşüne yakın çevrelerin görüş ve yayınları doldurmuş durumda. Üç, millî tezleri dile getirecek, birikim sahibi, demokrat ve saygın isimlerin yok denecek kadar az olması.

Kızmak çare değil. Maalesef şimdiye kadar izlediği yanlış stratejiyle ABD ve Avrupa kamuoylarını kaybeden Türkiye, kendi kamuoyunu da kaybetmek istemiyorsa Ermenistan'ın katılımını da beklemeden, partiler üstü, saygın yerli ve yabancı tarihçilerden oluşan bir komisyon kurarak, 1915'e dair gerçekleri ve adil bir bakış açısını ortaya koymalı. Acele etmekte yarar var!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Aslında 1915 yargılanmıştı!

Abdülhamit Bilici 2011.04.30

Gelen çok sayıda tepki, 'Soykırım dayatmacılığı' başlıklı yazının içeride ve dışarıda birçok insanı damardan yakaladığı anlaşıyor.

Meğer ne çok insanın bu konuda fikri varmış. Ve kafalar ne kadar karışıkmiş. Amaç da bu kafa karışıklığına ve bir soruna dikkat çekmekti: Avrupa ve Amerika'dan sonra Ermeni soykırımı tezi Türkiye'de de hızla insanları etkilemeye başladı; neredeyse yakında aydın olmanın şartı sayılacak. Bu durumda, Türkiye, Ermenistan'a yaptığı ortak tarih komisyonu teklifini, Erivan'ın cevabını beklemeden hayata geçirmeliydi. Türkiye ve dünyadan saygın tarihçilerden oluşan bir heyet, 1915'te gerçekte ne olduğunu, yaşananları nasıl adlandırmanın doğru olduğunu, tarafların karşılıklı hatalarını olayların bütünlüğü içinde ve adil bir yaklaşımla ortaya koymalıydı. Yaşananların soykırım olduğunu kabul edip ve bunu her yolla başkalarına empoze etmekten başka çare görmeyenlerin iyi niyetli bu çağrıya cevabı belliydi: Soykırımı inkâr. Ancak samimi olarak yaşananları anlamaya çalışan, her iki tarafın da büyük acı yaşadığını kabul eden, isim olarak soykırım demese de yüz binlerce Ermeni'nin şu an bu topraklarda olmamasının büyük bir travma olduğunu gören büyük bir kitle var. Bu konuyu doğru anlamak için rehberlik talep edenlerden kitap listesi isteyenlere birçok iyi niyetli insan, saygın tarihçilerden oluşan bir heyetin ortaya koyacağı görüşleri kabul etmeye istekli.

Soykırım tezinin baskınlığı karşısında önce pes eden, ama daha sonra yine Batılı tarihçilerden bu iddiaya karşı çıkanları dinleyince fikrini değiştirenler de vardı. Mesela bir okur şöyle diyordu: "Yurtdışında doktora yaparken, Ermeni propagandasının etkisinde kalıp artık soykırım olduğuna inanmaya başlamışken bir gün Türk tezlerinin haklılığını savunan Amerikalı Profesör Justin McCarthy, Lehigh Üniversitesi'ne bu konuda konuşmaya geldi. İngiliz, Amerikan, Türk ve hatta kısmen Ermeni arşivlerini incelemiş biri olarak yazdığı birçok kitapta söz konusu tezlerin propagandadan ibaret olduğunu çok açık şekilde anlatmıştı. Doğrusu hoş bir biçimde şaşırmıştık. Hatta biz Türklerin neden böyle mühim bir konuda haklıyken, kendi tezlerimizi anlatamadığımıza kendisi de şaşığını söylemişti. Okuduklarımdan anladığım kadarıyla ortada kesinlikle soykırım filan olmamakla birlikte travmayı yaratan şeyin toplu göç ettirme olduğu ki bunun travmatikliği bu topraklarda Türklerden önce yaşadığı bilinen Ermeni toplumunun çıkan olaylar sonunda 2000 yıldan fazla yaşadıkları topraklardan çıkartılmış olmalarıdır."

100 yıl önce bir soykırım olmuş olsa bile bunun bugünkü Türklerin suçuymuş gibi gösterilmesine itiraz edenler olduğu gibi, Ermenilerin başına gelen trajediyi düşmanla yapılan işbirliğine bağlayanlar da var. Yazının Today's Zaman'daki İngilizce tercümesini okuyup şiddetli tepki gösteren Ermeniler de vardı. Mesela biri şöyle diyordu: "Evet, gökyüzünün mavi olduğunu kabul etmiyorsanız, konuşacak bir şey yok demektir."

Aslında dayatmacı mantık ve şablonlar bir tarafa bırakılsa belki de gerçeğin ortalarda bir yerde olduğu daha iyi anlaşılacak. Mesela, Taraf yazarı Markar Esayan'ın geçen hafta detaylarını kaleme aldığı, 1915 olaylarından sorumlu 300 İttihatçı'yı yargılayan İstanbul'daki mahkeme bu olayın dünden bugüne ele alınış biçiminde bir sorun olduğunun ve yaşanan acıların baştan beri reddedilmediğinin delili. Yazının başlığı da dikkat çekici: 'Aslında 1915'i yargılamıştık'.

Halbuki soykırım iddiasını adeta siyasî slogan yapmış Ermeni diasporasının da resmî tezleri savunan yaklaşımı da aynı derecede görmezden geldiği çok önemli bir detay bu. Divan-ı Harb-i Örfi zabıtlarına göre 1919-1922 dönemini kapsayan yargılamalarda, tespit edilebilen toplam 62 adet dava sonucunda 20'ye yakın idam cezası verilmiş ve bunlardan üçü infaz edilmişti. O zamanki İstanbul gazeteleri, satırı satırına mahkeme safahatını, suçlamaları, savunmaları, tutanakları yayımlamıştı. Savaş ve işgal şartlarında yapılan bir yargılamanın sağlığı tartışmalı olsa da bunun anlamı, soykırım tezini savunanların iddiasının aksine Türkiye'nin bir şekilde taa o dönemde yapılan yanlışlarla yüzleştirdiydi. Belki de sorun, başka birçok konuda olduğu gibi bu gerçeklere Cumhuriyet tarihi boyunca öğretilen resmî tarihte yer verilmemesi. Bu bilgilerin yanına, diasporanın görmek istemediği Ermeni çetelerin zulümlerini, düşmanla işbirliğini, Abdülhamid'e suikast girişiminden art arda yapılan isyanları ekleyince resmin başka bir yönü ortaya çıkıyor. Dayatmacı şablonlar terk edilse, konunun savunan ve karşı çıkanların dediği gibi siyah/beyaz olmadığı anlaşılacak. Bunun için özgüvene ve saygın tarihçilerin bilgi desteğine ihtiyaç var.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bin Ladin, Tahrir Meydanı'nda öldü!

Abdülhamit Bilici 2011.05.03

Pakistan'ın başkenti İslamabad'a 50 km mesafedeki villada ölü ele geçirilen Üsame bin Ladin'i, aslında Amerikalı askerlerden önce Tunus ve Mısırlı gençler öldürmüştü.

11 Eylül 2001'de, kurucusu olduğu El Kaide'ye atfedilen terör eylemiyle bir anda dünya çapında şöhrete kavuşan Ladin'in sözümona en önemli hedeflerinden biri, terörü kullanarak Ortadoğu'daki baskıcı/Batı yanlısı rejimleri yıkmaktı.

Yardımcısı Mısırlı Eymen Zevahiri de otoriter ve Batı işbirlikçisi Mübarek rejimini yıkmamanın tek yolunun kanlı eylemlerden geçtiğine inanıyordu. Zira El Kaide'ye katılmadan önce, 1981'de Enver Sedat'ı öldüren İslami Cihad'ın saflarına katılmış ve bu yüzden 3 yıl hapis yatmıştı. Ancak Ladin ve Zevahiri'nin öğretilerinin aksine, Tunuslu ve Mısırlı gençlerin, teröre başvurmadan yılanmış Bin Ali ve Mübarek iktidarlarına son vermesiyle El Kaide'ye vurduğu darbe, liderinin öldürülmesinden çok büyüktü. Çünkü bu, diktatörlerden kurtulmak için terörün şart olmadığını gösterdi.

Daha Mübarek devrilmeden önce, Maryland Üniversitesi'nde görevli Mısırlı Profesör Shibley Telhami, Arap sokağındaki isyanın anlamını değerlendirirken, tam da bu noktaya dikkat çekiyordu: "Kahire ve diğer Mısır şehirlerindeki barışçı gösterilerin gururu ve gücü, Bin Ladin'in kâbusu. Masum insanların öldürülmesiyle değil de barışçı gösterilerle bir rejimin yıkılacağı sadece akla çok uzak bir varsayımıydı."

Çünkü El Kaide'nin gücü, Ortadoğu'nun, Batı ile işbirliği veya ona terörle başkaldırmak şeklinde özetlenecek iki yol dışında seçenek olmadığı hipotezine dayanıyordu. Halbuki barışçı gösterilerle otoriter rejimlerin sarsılması,

üçüncü bir yolun mümkün olduğunu ortaya koydu. Esasında Tunus ve Mısır'daki gençlere, Batı'ya işbirlikçilik veya başkaldırı seçenekleri dışında bir yol daha olduğunu gösteren faktörlere bakılırsa, Batı ile şahsiyetli bir ilişki içinde özgürlük ve ekonomik kalkınmada başarılı olan Türkiye örneğini de zikretmek gerekir. Dolayısıyla Ortadoğu'da Bin Ladin'in ruhunu öldüren unsurlar arasına Mısır ve Tunuslu gençlerle birlikte Türkiye'yi de eklemeli.

Bugün, Bin Ladin'in ortaya koyduğu hedefler açısından geriye dönüp bakıldığında ise karşımıza tam bir kâbus tablosu çıkıyor. En başta, New York'tan Londra'ya; Cakarta'dan Madrid'e; İstanbul'dan Bağdat'a din adına masum insanları hedef alan eylemleriyle Bin Ladin ideolojisi, barış dini İslam'ın çehresine vurulmuş en büyük darbelerden biridir. İkincisi, Afganistan ve Irak işgallerini tetiklediği için ölen milyonlarca masum Müslüman'ın ölümünden, bu savaşları başlatanlar kadar terör ideolojisinin fikir babası Bin Ladin de sorumludur. Üçüncüsü, bugün dünyanın Doğu'sunda ve Batı'sında, Avrupa'da, Amerika'da insanlar korunmak için Müslüman isimlerini değiştirmek zorunda kalıyor; sınır kapılarında potansiyel terörist gibi aranıp taranıyor ve akli eren bütün dindar Müslümanlar İslam'ın barış dini olduğunu anlatmak için göbek çatlatıyorsa bütün bunların da sorumlusu El Kaide ideolojisi. Dördüncüsü, Bin Ladin'in terör ideolojisi İslam dünyasındaki otoriter yönetimleri yıkmak bir yana genel olarak Asya'daki bütün demokrasi özürü rejimlerin daha baskıcı hale gelmesi için gerekçeler hazırlamış oldu. Hâlâ bu ideolojinin meydana getirdiği tahribatın sonuçlarını yaşayan ve bundan nasıl kurtulacakları bile belli olmayan zavallı Afganistan ve Pakistan'ın dramını bu ağır faturaya eklemek gerekir.

Bin Ladin'in yol açtığı bütün tahribatı saymak imkânsız. Ama özetle şunu diyebiliriz: Karanlık bir senariste, "İslam dünyasına ve Müslümanlara en büyük zarar nasıl verilir?" diye bir sipariş verilseydi, herhalde ortaya çıkacak senaryonun ismi El Kaide olurdu. Tabii, bunları söylerken, neo-conların Haçlı zihniyetini, Bush'un yalan gerekçelerle yaptığı Irak işgalini, El Kaide ve benzeri yapıların doğmasına zemin hazırlayan Filistin dramını ve İslam dünyasının diğer bölgelerinde süren iç/dış zulümleri görmezden geliyor değilim. Ama şurası açık ki, ne bu sorunlar Bin Ladin'i meşru kılar ne de Bin Ladin yöntemiyle bu sorunlar çözülür.

Kuşkusuz tartışılması gereken çok soru var: "Ladin'in ölümü El Kaide'yi bitirir mi?", "ABD'nin, CIA eğitilmiş Ladin'i 9 buçuk yılda bulabilmesine ne demeli?", "Neden yakalanıp sorgulanmak yerine öldürüldü ve cesedi denize atıldı?", "Mağarada aranan Ladin'in, İslamabad'a 50 km mesafede, Pakistan ordusundan emekli paşaların yaşadığı ve bir askerî akademiye taş atma mesafesinde ortaya çıkması, bundan sonra olacaklar için ne mesaj taşıyor?" Bunları konuşacağız, şimdilik sadece dünkü tepkiler arasında Hamas lideri Haniye'nin Ladin'i 'Arap dünyasının kutsal savaşçısı' diye nitelemesinin Filistin davası adına beni çok üzdüğünü not edeyim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'yi anlama rehberi!

Abdülhamit Bilici 2011.05.10

Türkiye, kimliğiyle barışık, demokrasi, ekonomik kalkınma ve barış odaklı aktif dış siyaseti ile sadece bölgesinde değil, dünyanın birçok yerinde parmakla gösterilen bir ülke haline geldi.

Dünyanın küresel krizle yaka paça olduğu, AB üyelerinin bile IMF'ye muhtaç hale geldiği bir dönemde Türkiye'nin rekordun rekora koşan ekonomik başarısı; 11 Eylül sonrası hortlayan güvenlik sendromuyla

İngiltere'den ABD'ye köklü demokrasilerin bile özgürlükleri kısıtlamaya başladığı aynı zaman diliminde Türkiye'nin her alanda özgürlükleri genişleten bir ülke olması, kuşkusuz bu olumlu algıda çok büyük rol oynadı. Sivil toplumunun dinamizmi, İslami değerlerle çağdaş ihtiyaçlar arasında bulduğu formül kadar üçüncü dünyacılık tuzağına düşmeden küresel sistemdeki haksızlıkları dile getirebilen; Batı karşıtı olmadan bu dünyadan gelen haksız taleplere hayır diyebilen bir ülke profili de bu olumlu değişimde etkili oldu.

Bu tablo, sanıldığıının aksine sadece Ortadoğu'da değil, başka bölgelerde de Türkiye'ye dikkatleri çevirdi. Mesela, Tunus ve Mısır'da köhne rejimlerin devrilmesi sürecinde, her iki ülkedeki en önemli muhalif hareketler olan En Nahda ve İhvan-ı Müslimin'in liderleri, Türkiye tecrübesini çok önemsediklerini ve model olarak aldıklarını açıkça söylediler. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün inisiyatifiyle Sırbistan ve Bosna-Hersek liderlerini ikinci kez bir araya getiren zirveye katılmak için gittiğimiz Belgrad'da da Türkiye'ye aynı ilgi vardı. 10 yıl önceki NATO operasyonunda Belgrad'ı bombalayan ülkeler içinde yer alan ve tarihî öteki olarak algılanan Türkiye adeta bölgesel süper güç olarak görülüyordu. Sırp televizyonlarında 8 adet Türk dizisi oynuyordu.

Sırbistan-Avrupa Birliği ilişkilerine nasıl baktığı soruma bir Sırp gazetecinin verdiği şu cevap, bizim pek farkında bile olmadığımız Balkanlardaki Türkiye algısına dair önemli ipuçları veriyordu: "Kuşkusuz AB üyesi olmak istiyoruz ve bu, Sırbistan için önemli. Ancak Türkiye ile ilişkilerimiz iyi olursa, buna o kadar ihtiyaç kalmayabilir. Çünkü Türkiye çok güçlü ve sürekli değişim halinde. Bölgede AB'ye üye olan ülkelerin ekonomik perişanlığı ile AB dışındaki Türkiye'nin ekonomik başarısı ortada."

Türkiye'ye yönelik pozitif ilgi subjektif denebilecek duygularla sınırlı değildi. Nitekim, BM Genel Konseyi üyeliğine adaylığını koyunca, BM Genel Kurulu'nda 3 sene önce 151 ülkenin oyunu alarak rekor kırdı. Bugünlerde de 40 devlet ve hükümet başkanı, 104 bakan ve 47 uluslararası örgüt başkanının katıldığı, 10 yılda bir yapılan En Az Gelişmiş Ülkeler Zirvesi'ne ev sahipliği yapıyor Türkiye. Üstelik bu zirvenin İstanbul'da düzenlenmesi konusunda Avusturya ile yarışan Türkiye, ilgili kuruldaki 8 üyenin hepsinin oyunu almış bir ülke. Evet, bir yanda model alınan parlak Türkiye var. Diğer yanda ise cuma günü Brüksel'de yapılan basın özgürlüğü toplantısına yansıyan, sanki sihirli bir elin bu parlaklığı karanlığa çevirdiği, Balkanlardan toplantıya katılan gazetecilerin gördüğü zaman kendi hallerine şükretmelerini sağlayan bir fotoğraf. Bir ülke aynı anda nasıl hem o hem bu olabilir? Kuşkusuz yapılan bazı yanlışlar olabilir, ama aynı ülke hakkında birbirine bu kadar zıt iki fotoğrafın ortaya çıkması karşısında insan çok iyi çalışan bir propaganda mekanizmasıyla karşı karşıya olduğumuz şüphesine düşüyor. Sanki Türkiye'nin ilk kez bölgesinde model alınmasından rahatsız olan birileri, onu gözden düşürme peşinde. Çünkü ilk fotoğrafta darbelerle ilk kez mücadele eden; binlerce faili meçhulü ilk kez soruşturan; ilk kez derin devlet operasyonlarını açığa çıkaran; Kürt, Alevi sorunlarını ilk kez açıklıkla konuşan bir ülke var; ikincide ise her türlü özgürlüğün askıya alındığı, gazetecilerin hapse atıldığı, eleştirinin cezalandırıldığı gittikçe otoriterliğe kayan bir ülke.

Dünyada bilinenin aksine sağın sol, solun sağ olduğu Türkiye'yi anlamak hep zordu, ama bunun gittikçe daha zorlaştığına kuşku yok. Bir de arada kasten gerçeği tersyüz edenler varsa, varın işin içinden çıkın. İşte bu yüzden hâlâ adalet duygusunu kaybetmemişler için Türkiye'yi anlama kılavuzuna çok ihtiyaç var. Özellikle kafası karışık yabancıların Türkiye'yi anlamasına yardımcı olacak bazı temel prensipleri bir sonraki yazıda paylaşalım...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yabancılar Türkiye'yi anlama rehberi!

Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün 2010 basın özgürlüğü sıralamasında Türkiye'nin 138. olması; gazetecilere karşı 2 binden fazla davanın açılması; net sayısı ihtilafli olsa da hâlâ gazetecilik faaliyetinden dolayı insanların hapiste bulunması; Freedom House'un 2011 basın özgürlüğü raporunda Türkiye'nin 112. sırada yer alması, bütün gayretlere rağmen özgürlükler açısından ülkemizin birinci lige çıkamadığının delili.

Ancak yetkililerin dikkatle izleyip mutlaka değiştirmesi gereken ve ülkemize yakışmayan bu tablo, yüzeysel bir bakışla Türkiye'nin bugünkü durumu ve yönelimi hakkında yanlış fikir verebileceği gibi, kötü niyetle kullanmaya da çok müsait. Çünkü bu tablo yeni bir durum değil, küçük derece farklarına rağmen Türkiye, 30-40 yıldır Freedom House'a göre yarı özgür bir ülke.

Son dönemde sanki gül gibi demokratik Türkiye'nin şimdilerde bu hale geldiğine dair yapılan yorumlar, ya Türkiye'nin kompleks yapısını anlayamamaktan, ya detaylara yeterince hakim olamamaktan, ya dün ile bugünkü durumu karşılaştırmalı bir süreç olarak görememekten ya da kötü niyetten kaynaklanıyor. Nitekim Brüksel'de AB Komisyonu Genişleme Komiseri Füle'ye, "5-10 yıl öncesine göre bugün Türkiye'nin özgürlük karnesi nasıl?" diye sorduğumda, tereddüt etmeden, "Tabii ki düne göre daha iyi." cevabını verdi. Ama çizilen Türkiye fotoğrafı tam aksi.

Bu yüzden Batı bloku içinde yer almasına rağmen hâlâ tek parti döneminin birçok tortusunu taşıyan Türkiye'yi doğru anlamak çok önemli. 2007'deki cumhurbaşkanlığı krizi ve Ergenekon davası sürecinde bu grift yapının epey anlaşıldığını düşünmüştük. Ama Avrupa'daki en açık fikirli Yeşiller'den Batı'daki saygın gazetelere yapılan bazı yorumlar, durumun öyle olmadığını gösteriyor. Otoriter eğilimli eski Türkiye'nin ortadan kaldırmak için hedefine koyduğu ve bu yapıyı demokratikleştirmek için mücadele eden AK Parti hükümetini ve Gülen Hareketi'ni Türkiye'deki demokrasi sorunlarının kaynağıymış gibi görmek başka nasıl izah edilebilir? Ya da hükümet yanlısı diye yaftalanan gazeteler aleyhine yargının açtığı yüzlerce davayı bile AK Parti'nin baskıcılığına delil saymak? Veya Nedim Şener ve Ahmet Şık davalarını bayraklaştırırken, Şamil Tayyar ve Mehmet Baransu'yu yok saymak.

Kötü niyetliye söz yok, ama bu ülkede olup bitenlere kafa yoranların şu noktaları hatırlamasında fayda var: Bir, normal demokrasilerden farklı olarak Türkiye'de hükümet ve devlet aynı anlama gelmez. Evet, geleneksel olarak milletimizin her zaman zeval bulmaması için dua ettiği, adaletin sembolü ideal bir devlet anlayışı vardır. Ama fiili durumda devlet, izin verdiği alanın dışına çıkan hükümeti alaşağı eden yapıdır. Dolayısıyla özgürlük karşıtı adımların adresi gibi görülen hükümet, bu devlet karşısında genellikle kurban durumundadır. Erdoğan'ın bir şiir yüzünden zor bela başbakan olabilmesi; 2 sene önce AK Parti hükümetinin kapatılmaktan kıl payı kurtulması ve bu kadar güce rağmen kızının ve tabanının başörtüsü sorununu çözememesi, bu tabloyu anlatır herhalde. Dolayısıyla akçalı işler dışında bir gazetecinin hükümeti desteklemesi, Batı'da algılandığı kadar korkunç bir şey değildir. Çünkü sivil-askerî vesayet kurumlarından oluşan devlet karşısında milletin zayıf temsilcisini desteklemiş olur.

İki, normalde demokrasilerde basın özgürlüğü kutsal bir değerdir. Medya da katiyen demokrasinin yanındadır. Aksi düşünülemez. Ama geçmişten bugüne Türkiye'de demokrasiye yapılan müdahalede basın genellikle gücün yanında yer almış; darbe ortamını hazırlama rolünü üstlenmiştir. Türkiye'de millet bunu bilir, ama yabancıya tek tek anlatmak gerekir. Nitekim önümüzdeki karanlık Türkiye fotoğrafının oluşmasında rol oynayan gazetecilerin önemli bir kısmı, gazetecilik faaliyeti yüzünden değil, darbe süreçlerindeki işbirliği suçlamasıyla hapistedir. Bugün basın özgürlüğü diye öne çıkan, bu konuda dünyadaki bağlantılarını harekete geçirenlerin önemli bir kısmı da geçmişte demokrasi karşıtı süreçlerde benzer rol almış isimlerdir.

Üç, Portekiz, İspanya, Yunanistan, Arjantin ve İspanya gibi ülkelerin aksine Türkiye, son 60 yılda demokrasiye darbe vuranları yargılayamamıştır. Ergenekon davası, ülkemiz için bu alandaki ilk umut veren girişim olmasına rağmen bugün 'demokrasi tehlikede' diye sesini yükselten medyanın önemli bir kısmı bu davaya yardımcı olmak bir yana, onu gözden düşürmek peşinde koşmuştur.

Dört, Ergenekon soruşturmasından rahatsız olan cuntacıların bu süreci durdurmak için AK Parti ve Gülen Hareketi'ni bitirmek üzere maalesef Genelkurmay Başkanlığı'nda yaptığı plan ortaya çıkmıştır ve bunun tarihi Mart 2009'dur. Bu plan çerçevesinde Ergenekon davası aleyhine, ırkçı, yabancı düşmanı yayın yapan OdaTV internet sitesine yapılan baskında anamuhalefet lideri Deniz Baykal'a yapılan kaset operasyonuna dair bilgilerin çıkması; Gülen Hareketi'ni karalamak için MiT ve Jandarma İstihbarat kaynaklı yasadışı kayıtların elde edilmesi; dünyayı ayağa kaldıran Nedim Şener ve Ahmet Şık'la ilgili sürecin de burada ortaya çıkan bilgiler ışığında başlamış olması; piyasada benzer içerikte birçok kitap varken neden 'İmamın Ordusu'nun üzerinde durulduğu gerçeklerini göz ardı ederek neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlayamayız.

Beş, Türkiye'nin sorunlu özgürlükler karnesini ele alanlar, yine OdaTV'de ortaya çıkan ve Ergenekon davasını etkisiz hale getirecek stratejiler içeren Ulusal Medya2010 belgesindeki şu satırları göz ardı etmemeli: "AKP ve Gülen Hareketi'ne karşı ulusal medya topyekün harekete geçirilmeli; propaganda ve kara propaganda unsurları etkili bir şekilde kullanılmalıdır."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mavi Marmara Suriye'ye!

Abdülhamit Bilici 2011.05.17

Sokak isyanları sonucu, Tunus'ta 23 yıllık Bin Ali diktatörlüğünün ve Mısır'da 30 yıllık Mübarek rejiminin düşmesi, dünyada hem mutluluk hem şaşkınlıkla karşılandı.

Mutluluğun nedeni açıktı: Yıllardır Ortadoğu'daki temel sorunlardan biri özgürlüktü. Bölgede yapılan her ankette bu talep öne çıkıyordu. Geç de olsa iki ülkede özgürlüğe giden yolun açılması sevindirici idi.

Şaşkınlığın nedeni ise dünyanın diğer bölgelerindeki insanların Ortadoğu halklarıyla ilgili güçlü önyargılarıydı. Açıkçası hiç kimse, güçlü istihbarat ağlarına sahip rejimler karşısında Mısırlı ve Tunusluların netice alana kadar direnebileceğini; polisle çatışmayı göze alabileceğini; milyonlar halinde sokakları dolduracağını; aralarında kavgaya tutuşmadan birliklerini koruyacaklarını hayal bile edemiyordu.

Tunus ve Mısır'da kitlelerin elde ettiği bu başarı, benzer rejimlerle yönetilen halklara da ilham verdi. Libya'da, Ürdün'de, Yemen'de, Bahreyn'de, İran'da, Suriye'de ve diğer ülkelerde insanlar aynı neticeyi almak için sesini yükseltti. Özellikle Mısır'daki değişimden sonra devrimin bölge genelinde bir domino etkisine yol açıp açmayacağını tartışmak abes gibi göründü. Genel beklenti, dünyanın anası ve Ortadoğu'nun siyasi merkezi Mısır düştükten sonra, meşruiyetini halktan almayan hiçbir rejimin ayakta kalamayacağı şeklindeydi.

Ama devlet geleneği en zayıf ülkelerden biri olan Libya'da devrimin yerinde saymaya başlaması herkesi bir daha şaşırttı. Bingazi merkezli isyan hareketi, Kaddafi'nin elinden uluslararası müdahale sayesinde kurtulabildi. Uluslararası güçlerin bir kara operasyonu olmadan, muhalefetin ülkenin tümünde kontrolü sağlaması hiç kolay görünmüyor. Üstelik bölünme gibi korkutan senaryolar var gündemde.

Muhalefetin çok güçlü ses verdiği Yemen'de Abdullah Salih her şeye rağmen iktidarını sürdürüyor. Bahreyn'de mezhepsel bir nitelik kazanan değişim dalgası dışarıdan yapılan müdahaleyle bastırılmış durumda. Suriye'de azınlık temeline dayanan Baas rejimi, ne kadar şiddete başvurursa başvursun, isyan dalgasının başkente ve ülkenin tümüne yayılmasını önlediği oranda ayakta duruyor.

Peki neden? Devrim dalgası durdu mu? Kuşkusuz her ülke, devrim dalgası karşısında kendine özgü hususiyetlere sahip. Tunus ve Mısır gibi cumhuriyetle yönetilen rejimlerle Ürdün ve Bahreyn gibi krallıklar bir değil.

Yine, abluka altındaki Filistinlilere karşı İsrail'le işbirliği yapan Mübarek rejiminin halkın gözündeki meşruiyeti ile Hamas liderini Şam'da barındıran, Hizbullah'la sürekli temasta olan ve İsrail'le zıt kutuplarda yer alan Esed rejiminin meşruiyeti aynı değil.

Ülkelerin iç siyasi dengeleri, nüfus yapıları, muhalefetin örgütlenme düzeyi, değişimi taşıyacak kurumsal yapıların olup olmaması gibi faktörlerin yanı sıra yaşanacak bir rejim değişikliğinin bölgesel ve küresel güçler tarafından nasıl algılandığı da önemli bir faktör.

Tabii, bir de Tunus ve Mısır'da yaşanan değişimi sevinçle karşılayan; kendi ülkelerinde benzer neticelerin nasıl alınacağına kafa yoranlar olduğu gibi, ayakta kalan rejimlerin, düşenlerin hatalarından hayati dersler çıkardığı gerçeğini de unutmamalı. Mesela, Suriye'deki rejimin aldığı en önemli derslerden biri, yabancı medyayla ilgili. Mısır'da, isyan hareketleri Facebook, Twitter gibi sosyal medyalar üzerinden örgütlenmiş ve dünyayla temas kurmuşlardı. Halbuki Suriye daha tehlike kapıyı çalmadan sosyal medyayı yasakladı. Yine ünlü Tahrir Meydanı'ndan son ana kadar canlı izlediğimiz Mısır'daki değişim bir tür El Cezire devrimiydi. Ama Suriye'deki Baas rejimi, daha baştan yabancı gazetecilerin ülkeye girişini yasakladı.

Sosyal medya ve canlı yayın olmayınca, ne muhaliflerin kolay kolay örgütlenmesi ne de dünyayla etkileşim kurması mümkün. Sıcak ve sağlam bilgiler gelmeyince, ortam, güvenilirliği kuşkulu YouTube videolarına ve fısıltı gazetesinin dünya kamuoyunda pek etkisi olmayan haberlerine kalıyor.

Yine Suriye örneğine bakarsak, dünya kamuoyunun gerçekte ne olup bittiğinden haberdar olmaması; Libya'daki başarısız uluslararası müdahale ile birleşince, rejim çok önemli bir dokunulmazlığa daha kavuştu. Hatırlayacak olursak, Libya'ya müdahaleyi anında onaylayan BM, Rusya ve Çin'in itirazları sonucu Suriye konusunda bir kınama kararı bile alamadı.

Şehirlerin kuşatıldığı, göstericilerin üzerine ateş açıldığı, yüzlerce insanın öldüğü yanı başımızdaki Suriye'de yaşananlar karşısında Türkiye kamuoyunun tepkisizliği bile rejimlerin Tunus ve Mısır'dan önemli dersler çıkardığının göstergesi. Şayet böyle olmasaydı, yeni sefere hazırlanan Mavi Marmara'nın rotası; El Fetih ile Hamas'ın barıştığı, İsrail'in el koyduğu vergileri Filistin yönetimine vermeye başladığı ve Mısır'daki değişim sonucu ambargonun zayıfladığı Gazze değil, Suriye olurdu!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama'nın unuttuğu ülke?

Ortadoğu'daki yıllanmış rejimleri silip süpüren tsunami karşısında, birçok ülke gibi bazen pozisyon belirlemede zorlansa da Türkiye'nin son dönemde izlediği dış politikayla dünyanın her yerinde dikkat çektiğine kuşku yok.

Özellikle AB ile ilişkilerin hâlâ yürüdüğü ve İsrail'le normal ilişkilerin sürdüğü dönemde Türkiye, hem Batı hem Doğu ile konuşabilen bir yıldız gibiydi. BM Güvenlik Konseyi için adaylığını koyduğunda 151 ülkenin desteğini alması; bir yandan AB ile üyelik müzakereleri yaparken, diğer yandan ilk kez demokratik usulle belirlenen İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreterliği görevini üstlenmesi; Arap Ligi'nden Afrika Birliği'ne, Körfez İşbirliği Konseyi'nden En Az Gelişmiş Ülkeler Konferansı'na birçok platformda görünmeye başlaması, bu parlak tablonun sadece birkaç işareti.

Uzun zamandır birçok konuda bekle-gör siyaseti izleyen Türkiye'nin; Kıbrıs, Ermeni ve Kürt meselesi gibi kangren olmuş kendi sorunlarını çözme yönünde adım atmakla kalmayıp, Filistin, Lübnan, Suriye ve İran'ın taraf olduğu dev sorunların çözümü için rol almaya başlaması, kaçınılmaz olarak dikkatleri Türkiye'ye çevirdi. Evet, ne kadar iyi niyetli olursa da içte ve dıştaki bu problemlerin çözümünde henüz istenen netice alınamadı. Bu girişimler, yer yer boyundan büyük işlere kalkışmak diye sorgulandı. İran, Suriye-İsrail ve Lübnan'daki bazı girişimlerden sonuç alınamaması, belki Türkiye'nin etkisinin sınırlarını görmesine yardımcı oldu.

Ancak bazen kıskançlığa bazen rekabete yol açan bu çabalar, ekonomiye somut katkı sağladığı gibi, Türkiye'nin şimdiye kadar pek farkında olmadığı yumuşak gücünü görmesini sağladı. Bu sayede bölgede ve dünyada var olan edilgen Türkiye imajı değişti. Alacağı tavır merak edilen ve liderlerinin konuşması dikkatle izlenen bir aktör haline geldi. Dinamik sivil toplumundan ekonomik performansına, tarihî derinliğinden demokrasi tecrübesine birçok faktörün rol oynadığı bu sürecin ivme kazanıp görünür hale gelmesinde Cumhurbaşkanı Gül, Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu üçlüsünün büyük katkısı oldu. İzlenen yeni siyasetin, dış ticaretten turist sayılarına en somut ayağı, komşularla sıfır problem politikasıydı. 2008'de Rusya'nın, Türkiye'nin en büyük dış ticaret ortağı olması ve komşularla ticaretin 7 kat artması, aslında bu siyasetin sonuçlarını görmek için yeterli. Ancak şimdiye kadar komşuların bu yeni Türkiye'ye bakışını ve yaşanan değişimi nasıl okuduğunu el yordamıyla biliyorduk. Fatih Üniversitesi'nin, Doç. Savaş Genç'in koordinasyonunda 7 komşu ülke aydınları üzerinde yaptığı Türkiye algısı araştırması, bu eksiği giderme adına çok önemli.

Detayları dün medyaya yansıyan ve siyaset yapıcılarının tek tek üzerinde durması gereken araştırmanın sonuçları çarpıcı. Komşu ülkelerin aydınları, kahir ekseriyetle Türk dış politikasının son dönemde çok aktif olduğu ve Türkiye'nin dünyada ağırlığının arttığı görüşünde. Dış politikadaki bu olumlu değişimi ise 3 temel faktöre bağlıyorlar: AK Parti iktidarı, AB süreci ve ekonomide liberalleşme. Dış politikanın en fazla altı çizilen özelliği, Doğu ile Batı arasındaki dengeli yaklaşımı. Türkiye'nin İslam dünyasına yaklaştığını düşünenler olsa da özellikle Müslüman olmayan komşular, bu siyasetin sürdürülebilirliği noktasında kuşkulu. Güçlenen ve demokratikleşen Türkiye'nin Ermenistan'da bile fırsat olarak görülmesi; felaket anında Türkiye'nin sığınılacak ilk adres olarak düşünülmesi çok anlamlı.

Araştırmada, Türkiye'nin İran girişimiyle ilgili eleştirel bakıştan Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu'daki bölgesel güç algılarına başka sonuçlar da var. Ama en dikkat çeken sonuçlardan biri, araştırmaya katılan isimlerin yüzde 62'sinin Türkiye'yi Ortadoğu için model olarak görmesi. Bu sonucu daha anlamlı kılan ise TESEV'in 2010'da Arap ülkelerinde yaptırdığı araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmesi. O araştırmada, Türkiye'yi model olarak görenlerin oranı yüzde 66 çıkmıştı.

Çıplak gözle de görülen ve araştırmaların teyit ettiği bu gerçeğe rağmen tuhaf olan, toplum olarak bizim bu durumun yeterince farkında olmamamız ve Batı'nın bu yeni Türkiye'yi ısrarla göz ardı etmesi. Avrupa'nın kaba

engellemeleri zaten ortada, peki ABD Başkanı Obama'nın Ortadoğu vizyonunu anlattığı konuşmada Endonezya, Hindistan, hatta Brezilya'dan bile söz ederken, Türkiye'yi es geçmesine ne demeli? İlk ikili ziyaretini Ankara'ya yapan Obama'nın neden şimdi Türkiye'yi unuttuğunu ve Libya, İran, Suriye'deki kritik yeni gelişmeler ışığında Türkiye'nin bugüne kadar kazandığı krediyi nasıl koruyup geliştireceğini de düşünmek lazım.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bataklık!

Abdülhamit Bilici 2011.05.28

Perşembe sabahı TRT Haber'deki 'Ondan sonra' isimli programa giderken, Etiler'de patlayan bomba yüzünden yollar tıkanı. Zincirlikuyu, Levent civarındaki trafik altüst olunca, mecburen yolu değiştirdim. Programa yetiştim, bir sorun çıkmadı. Ama yarım saat önce yola çıkmış olsam, belki de bombanın hedef aldığı kurbanlardan biri olacağımı düşündüm. Çünkü tam da bombanın patladığı güzergahtan geçecektim.

Bu tür özellikle seçilmiş bir hedefi olmayan terör eylemlerinde kurbanın kim olduğunun en küçük bir önemi yok. Kime çıkarsa. Eğer bomba bizim veya bir yakınımızın başına patlamamışsa, bunun anlami haber bültenlerini seyrederken yaşanan anlık bir iç geçirme ve basit bir istatistikten ibaret.

Bu kez kurbanlar, sabah evinden çıkıp belediye otobüsüyle işine yetişmeye çalışan 8 sade vatandaş oldu. Üç bayan kurbandan biri olan Ayten Bal, bomba patladığında kız arkadaşını Akmerkez'e bıraktıktan sonra Ataşehir'deki işyerine dönmeye çalışıyordu. Saldırıda ağır yaralandı. 3 saat süren ameliyatta Ayten Bal'ın sağ bacağı dizinin altından kesildi. Sol bacağına da kırıklar vardı.

Her zamanki gibi acı ve ateş en yakınların ocağına düşmüştü. Ameliyata alınırken kızının 'baba' diye inleyen sesyle yüreği parçalanan Mustafa Bal, şöyle feryat ediyordu: "Bu acıyla nasıl yaşayacağız? Bu alçaklığı yapanlar insan olamaz." Milyonların yaşadığı İstanbul'da herhangi birimizin de bacağı kesilebilir; herhangi birimizin de babası veya anası aynı şekilde feryat ediyor olabilirdi.

Bomba; seçimi, dış politikadaki gelişmeleri konuşacağımız programın formatını da vurmuştu. Artık tek konu terördü. Futbol konuşmak üzere çağrılan yazarımız Ahmet Çakır bile ilk kez ekranda spor değil, terör ve güvenlik konularını yorumlamak zorunda kalmıştı. Daha renkli ve hayatın içinden meseleleri konuşmak üzere çağrılan 6 konuk ise yoldan geri çevrilmişti.

Patlamanın bir kaza değil, terör eylemi olduğu anlaşılır anlaşılmaz salı günü (24 Mayıs) Sabah Gazetesi'nin 'İşte kirli tezgah' başlıklı manşeti aklıma geldi. Sanki Etiler'de patlayan bomba, istihbarat kaynaklı olduğu anlaşılan ve birçoklarının 'Bu kadar da olmaz' diye ihtiyatla yaklaştığı haberin sağlaması gibiydi. Mutlu Çölgeçen imzalı haberde, mart ve nisan aylarında Ergenekon bağlantılı bazı isimler ile PKK'nın Ankaralılar diye bilinen Cemil Bayık kanadı arasında Kuzey Irak'ta yapılan görüşmeden söz ediliyordu. Toplantılarda, Türkiye'deki seçim sürecini kilitleyecek eylemlerin başlatılması kararı alınmıştı. Görüşmeye katılanların isimleri, eylemlerin nerede yapılacağı, kaç teröristin bu amaçla Türkiye'ye giriş yapacağı gibi insanın kanını donduran ayrıntılar yer alıyordu haberde. Ya örgüt içinde 15 Haziran'a kadar eylemsizlik kararı aldığını söyleyen İmralı'yı da dinlemeyen bir damar harekete geçmişti; ya da Güneydoğu'daki KCK operasyonlarına misilleme yapmak üzere polis okuluna yakın bir yerde bomba patlatılarak mesaj veriliyordu.

Aslında sivil siyasete terör adı altında yapılan bu müdahaleleri öngörmek için bu habere de ihtiyaç yok. Çünkü örgütün bu alandaki sicili hayli kabarık. 22 Temmuz seçimlerine giderken mayınlı terör eylemleriyle ülkenin batısına mümkün olduğu kadar fazla sayıda şehit cenazesi göndermeye çalışan; aynı yıl 21 Ekim 2007'de cumhurbaşkanlığı referandumunun yapıldığı gün Dağlica'ya saldırarak 13 askeri şehit edip 8'ini kaçıran; darbe anayasasını kısmen de olsa değiştiren 12 Eylül referandumunu boykot edip insanların sandığa gitmesini önlemek için her tedbiri alan; 12 Haziran'a giderken seçim bürolarını basan, iktidar partisinin mitingine giden işadamlarının iş makinelerini yakan, Kastamonu'da Başbakan'ın konvoyuna saldırıp hep aynı yapıydı.

Ancak bu kirli planları yapanların unuttuğu önemli bir ayrıntı var: Siyasete; yargı, asker, terör, kaset ve bilumum gayri meşru yollarla yapılan müdahaleleri, halkımız 2007'den beri ısrarla tertipçilerin suratına çarpıyor. 22 Temmuz'daki yüzde 47'lik oy; 21 Ekim referandumundaki yüzde 69'luk oy; 12 Eylül referandumundaki yüzde 58'lik oy ve şimdi birçok anketin doğruladığı yüzde 50'ye varan oy bunun kanıtı. Yani, bütün psikolojik hareketlere rağmen millet olup biteni görüyor.

Ancak önceki gün bacağını kaybeden Ayten'in ve canı yanan babasının; onun gibi yıllardır terörün canını yaktığı nice anne-babaların; çeşitli hesaplar içindeki örgütün liderlik kadrosu dışında, sorunun muhatabı olan tüm Kürt/Türk kardeşlerimizin ve 4 yıldır demokrasiye verilen bu güçlü destekle siyaset yapanların görmesi gereken çok hayati bir gerçek var. Ne kadar canımızı yaksa da terör, sinek; bataklık değil. Hastalığın nedeni değil, semptomudur. Bataklık veya hastalık ise Ergenekoncu yapıların, devamı için her şeyi göze aldığı anlaşılan vesayetçi zihniyet ve yapıdır. Bu gerçek ortada iken, temelde demokrasi zaafiyetinin ürettiği farklı sorunların temsilcilerinin asıl sorunu unutup birbirlerine düşmesi. Dünden bugüne, Alevi-Sünni, sağcı-solcu, dindar-laik eksenli çatışmaların sadece vesayetçi zihniyete yaradığını hala anlamadık mı?

Bu seçim, sonrasında sivillerin ilk kez yapacağı anayasa ile taçlanırsa, anneler ancak o zaman rahat edecek. Yoksa bugün senin, yarın benim ocağım yanacak ve bu düzen böyle sürecek. Tercih hepimizin.

Görüyorsunuz, bomba bu sütunu da vurdu: Dış politika yazacağıma, terörü ve seçimi yazmak zorunda kaldım. Ama ne önemi var? Yeter ki, ülke bataklıktan kurtulsun, bütün köşeler feda olsun!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Medyanın genleri Batı'nın ezberi!

Abdülhamit Bilici 2011.05.31

Türkiye'de merkez medyanın yıllardır merkezinde yer alan Mehmet Ali Birand'ın, 'Evet, genlerimizde darbecilik vardı' (19 Mayıs); 'Darbeciliğe kimse itiraz etmedi' (21 Mayıs); 'Neden darbelere destek verdik?' (24 Mayıs) başlıklı yazılarını kaçıranlar mutlaka arşivden bulup okusun.

Ergenekon adı altında yürüyen ilk darbe davasında, emekli ve muvazzaf askerlerin yanı sıra neden akademisyen ve gazeteci gibi sivillerin de cezaevinde bulunduğunu anlamakta güçlük çeken yerli ve yabancılar için zihin açıcı nitelikte tarihi itiraflar bunlar...

Cuntalar karşısında demokrasiden yana olması beklenen medyamızın, neden bu davayı uzun süre görmezden geldiğini; konunun özünden çok davayı yürütenleri itibarsızlaştırmayı ve süreçteki aksaklıkları abartarak davayı sabote etmeyi tercih ettiğini anlamak için Birand'ın sesine azıcık insafla kulak vermek yeterli.

'Neden darbelere destek verdik?' başlıklı yazıda şöyle diyor Birand: "Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren, bu iki düşmana (irtica ve Kürt sorunu) karşı sürekli aynı sert yaklaşımı gösterdik. Kendi sistemimizin mühendisliğini yaptık. Bu sistemi oluştururken de bu ülkenin sadece bize ait olmadığını, dindar kesim ve Kürtlerle de paylaşmamız gerektiğini hiçbir zaman kabullenemedik. Düşünmedik dahi... Düşünenlerimizi de hapishanelere yolladık. Ne Cumhuriyet'in siyasi sistemini ne de laik kesimin egemen olduğu ekonomik pastayı paylaştık. "Hep bana-hep bana..." dedik. Böyle bir baskı altında kaldıkça, bu iki düşman da radikalleşti. Başka bir cephe oluşturdular ve siyasi-ekonomik pastayı paylaşmak ister oldular. İşte o zaman da, hemen askere başvurduk. Demokrasi adına, darbelerle ince ayar yaptık..."

Birkaç satır da 'Evet, genlerimizde darbecilik vardı' yazısından: "Bizim için, (yani laik merkez medya mensuplarının büyük bölümü için) öncelik demokrasi veya Parlamento değildi. Genelkurmay daha önemliydi. Bundan daha normal bir şey olmazdı ki... Bizler böyle yetiştirildik. Genlerimize, belki de farkına varmadan darbecilik işlendi.

Komutanların üstünlüğünü sorgusuz kabul ederdik. Üniformaların pırıltısını yarı hayranlık, yarı korkuyla izlerdik. Bütün darbeleri anlayışla karşıladık. Yardımcı olduk..."

Aslında Mehmet Ali Birand'ın yeni dile getirdiği medyamıza ait bu çürük tabloyu, yıllardır yazıp çizen birçok isim var. Nokta Dergisi'nde yayınladığı 'Darbe Günlükleri' ile Ergenekon davasının başlamasında önemli payı olan; titiz ve dürüst eleştirileriyle medyayı kritiğe tabi tutan Alper Görmüş, bu isimlerden. Zaten Birand'ın bu itiraflarını tetikleyen de onun piyasaya yeni çıkan kitabı, 'Büyük Medyada Ergenekon Haberciliği'.

İstanbul'da bir araya geldiğimiz El Pais, Reuters, BBC gibi yabancı medya muhabirlerine yeni kitabını ve Darbe Günlükleri'nin yayınlanmasından sonra başına gelenleri anlatan Alper Görmüş'e göre, Birand'ın itirafları, merkez medyaya dair şimdiye kadar söylediklerini tam doğrular nitelikte.

Sorunun, normal bir demokraside olması gerekenin aksine Türkiye'de büyük/merkez/geleneksel medyanın, kendini toplumun değil devletin parçası olarak görmesinde yattığını ve bunun genlere işlediğini düşünen Görmüş'ün, dine mesafeli olsa da bir ermişi andıran duruşu ve doğrucu eleştirilerinden nasibini almayan kalmadı: Asker, yargı, sol, Batı medyası, hükümet, muhafazakâr kesim...

Bunların hepsi tek tek ele alınmayı hak ediyor. Ama Nilüfer Göle'nin dünkü Today's Zaman'a söylediği gibi, Türkiye'nin ilk kez bu kadar çoğulcu hale gelip, her sorunu açıkça tartışmaya başlamasında önemli rol oynayan AK Parti ve bu sürece sivil destek veren Gülen Hareketi aleyhtarı yayınların sayısındaki artış nedeniyle Görmüş'ün Batı medyasının Türkiye'yi okuma biçimine dair tespitleri çok önemli. Misyoner cinayetleri, Hrant Dink suikastı, darbe girişimleri gibi Batı'nın doğal olarak ilgilenmesi beklenen konuları içeren Ergenekon dosyasına mesafeli yaklaşması, Görmüş'e göre Batı medyasının Türkiye ezberinden kaynaklanıyor:

"Batı medyasının 2000'lerde misyoner cinayetlerini, Dink suikastını ve azınlıklarla ilgili problemleri nasıl ele aldığını çok iyi hatırlıyorum. Batılı ezber şöyle der: Türkiye'de İslami hükümet var ve şeriatı korkan laik kesimler var. Ayrıntıya inip nüansları görmezsen, 'Türkiye'nin şeriatçıları Hristiyan azınlığa saldırıyor' sanırsın. Halbuki gerçek tam tersidir. Cinayetlerin kaynağı İslam değil, seküler ulusalcılık. Batı medyasının Türkiye'deki temaslarının daha çok laik çevrelerle olması da bu yanlış algıyı pekiştiriyor. Halbuki Türkiye, ezberlerle anlaşılmayacak özgün bir ülke."

İçeride ve dışarıda medyanın bakışı bu kadar şaşkınlıkla iken özlediğimiz gerçek demokrasinin bir türlü Türkiye'ye gelmemesi şaşırtıcı mı?

İran ve İsrail'in alengirli işleri!

Abdülhamit Bilici 2011.06.04

Küresel zenginler listesinin ilk sıralarında yer alan ve dünyanın yakından tanıdığı işadamı Sami Ofer ismini, Türkiye, Galataport ihalesiyle duydu.

Karaköy İskelesi'nden Mimar Sinan Üniversitesi'ne sahil boyunca uzanan arazi üzerine yapılacak turistik tesislerin, yap-işlet-devret modeliyle 4,3 milyar dolar karşılığında 49 yıllığına kiralanmasını öngören proje. Hani, Rahmi Koç'un "Ödeme şartlarını bilseydim, ben de şahsım adına ihaleye girerdim" diyerek hakkında şaibe istifhamları oluşturduğu; Ofer'in Yahudi kimliği nedeniyle AK Parti Hükümeti'ni de hayli sıkıntıya sokan proje.

Daha sonra iptal edilen ve akim kalan projenin detayı o zamanlar çok konuşuldu. Şimdi ilginç olan, İsrail vatandaşı Sami Ofer'in tam da İran ile ticari ilişkilerinin sorgulandığı bir dönemde Tel Aviv'deki evinde ölü bulunması. Ölüm sebebine ilişkin detaylı bilgi yok. İsrail basınında, ölüm sebebi olarak 'bilinmeyen bir hastalık' gibi yuvarlak ifadeler yer alıyor. Dünya çapında bir işadaminin, uluslararası ambargoları hiçe sayarak İran ile yaptığı ticaretin ortaya çıkmasının hemen ardından gerçekleşen böyle bir ölümün, ister istemez birçok soru işaretine yol açması doğal. İsrail medyasının şimdiden sorgulamaya başladığı bu konuda farklı bir bilginin ortaya çıkıp çıkmayacağını göreceğiz. Zaten bu kısmı, işin polisiye ve daha çok istihbaratı ilgilendiren gizli yönü.

Konunun herkesin gözü önünde cereyan eden, uluslararası ilişkileri ve özellikle de Ortadoğu'daki en büyük gerilimlerin adeta iki ucunu temsil eden İran ile İsrail'in kamuoyu önünde izledikleri siyasetin ikiyüzlülüğünü gösteren çok önemli bir tarafı daha var. Üstelik İsrail yönetimiyle her düzeyde ilişkileri olan Ofer Kardeşler'in İran'la yaptığı ticaret, durup dururken ortaya çıkmış değil. Görünüşte iki düşman ülke olan İsrail'in hatırı sayılır zengini ile İran arasındaki bu ticarî ilişkiyi ortaya çıkaran, Amerikan yönetimi tarafından Ofer Kardeşler Grubu'nun İran'la ticaret yaptığı gerekçesiyle yaptırımlar listesine alınan 7 firmadan biri olduğunu duyurması.

2002'den beri İran ile ticaret yapan şirketin, en son İran'a 8,6 milyon dolarlık bir tanker sattığı belirtiliyor. İran ile iş yaparak nükleer programına katkı sağladıkları gerekçesiyle yaptırım listesine alınan Ofer Kardeşler'in en az 13 gemisinin son 10 yılda İran limanlarında dolum yaptığı ifade ediliyor. Ofer Kardeşler, Raffles Park adlı gemiyi Crystal Shipping adlı bir şirkete satmış; ardından da gemi yaptırım listesinde yer alan İran İslam Cumhuriyeti Gemicilik Hattı'na (IRISL) satılmıştı.

Olayın ortaya çıkmasının ardından Ofer Grubu topu İsrail yönetimine atarak, "İran'a asla gemi satmadık ve İsrail Devleti'nin yetkili idareleri açıklamamızı doğrulayacaktır" dese de bu açıklama hiçbir İsrailli yetkili tarafından doğrulanmadı. İsrail Başbakanı Netanyahu'nun ofisi ise Ofer Kardeşler'in, "gemilerin İran limanlarına İsrail güvenlik güçlerinin yetkisiyle demirlediği" iddialarının doğru olmadığını savundu. Mevzuyla ilgili soruşturma devam ediyor.

Ancak İsrail'in İran'la ticarî ilişkisi, Ofer'le sınırlı değil. Haaretz'in haberine göre en az 200 İsrail şirketi, tamamen İsrail Hükümeti'nin bilgisi dahilinde İran'ın can damarı olan enerji sektöründe oldukça aktif. Üstelik bu ilişki, 2008'de İsrail Meclisi'nin kabul ettiği ve İsrailli şirketlere, İran'la ticarî faaliyetleri olan uluslararası firmalarla 10 milyon doların üstünde iş yapmasını men eden yasaya rağmen sürüyor. Örneğin, İsrail Elektrik Şirketi ve İsrail Havacılık Otoritesi'nin, İran'da ciddi faaliyetleri olan Alman ve Danimarka firmalarından milyonlarca dolarlık

mal satın aldığı biliniyor. Yine İsrail Savunma Bakanlığı 'düşman ülke' diye tanımlanan İran'a askerî malzeme satışını yasaklamış olsa da 1990'larda gizlice İran'a askerî malzeme satıldığını yazıyor İsrail basını.

Aslında Haaretz yazarı Yossi Melman, konuyu tam da can damarından yakalamış. "İsrail, iş İran'ın nükleer meselelerine gelince ikiyüzlü oluyor" diyen Melman'a göre, Ofer Kardeşler'in İran ile ticaret yapması, İsrail'in baskısıyla alınan BM Güvenlik Konseyi'nin İran'a yönelik yaptırımlarının bizzat İsrail eliyle delinmesi anlamına geliyor.

Aslında bu tablo, İsrail için tuhaf olduğu kadar İran için de ilginç. Türk firmaları TAV ve Turkcell'in başına gelenlerden bildiğimiz kadarıyla İran'da ekonomi devletin kontrolünde. Dolayısıyla rejimden habersiz olarak İsrail firmalarıyla iş yapılması neredeyse imkânsız. Bu durumda, 'haritadan silinmesi gereken küçük şeytan' sloganıyla Ortadoğu sokağını etkileyen İran'ın, düşmanla yaptığı bu ticaretin anlamı ne? Perde arkasında bilmediğimiz başka ilişkiler de var mı? İran'ın bile Ofer'le iş yaptığı ortamda, Türkiye'nin İsrail'le ilişkilerinin artı ve eksileri neler?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reformcu halk, statükocu elit!

Abdülhamit Bilici 2011.06.07

Gerek iç gerekse dış politikada, açılım ve değişime soğuk bakan siyasi yönetimlerin en iyi bahanelerden biri, halkın tutuculuğudur. İlerici laflar edip statükocu tavırlarını sürdürmek için bundan daha iyi bir sığınak olamaz.

Aslında siyasetçiler çok ilericidir; hemen değişim istemektedirler. Her sorun için çözüm reçeteleri hazırdır. Ama bencil çıkarlarından ötesini umursamayan; geleceği bir türlü göremeyen; dar görüşlü halk, bunları hayata geçirmeye izin vermez. Bir hata yapıp inandıkları doğruları tatbik etmeye kalkarlarsa, ilk seçimde kaybetme riskleri olduğunu hatırlar, hatırlatırlar. TESEV ve KA Araştırma'nın, 'Türkiye'de Dış Politika Algısı' konulu kamuoyu araştırmasının sonuçlarını paylaştığı toplantıda, konuyla ilgili bazı akademisyen ve gazetecilerin de aslında halkın açılımlar karşısındaki tutuculuğundan müşteki olduğunu görünce kendimi tutamadım. Çünkü bu bakış açısının en azından Türkiye örneğinde hiç geçerli olmadığına inanıyorum.

Türkiye'de birçok konuda halk, elitlerden daha ilericidir. Birçok anketin ortaya koyduğu bir gerçek bu. Mesela Ipsos KMG tarafından 2003 yılından beri iki yılda bir yapılan Yaşam Tarzları ve Eğilimler araştırması bunlardan biri. 2009'da Kürt meselesini çözmek için başlatılan demokratik açılıma halkın nasıl baktığını anlamak için 15 bin 944 kişiyle yapılan anket, eğitim seviyesi ile açılıma destek arasında tam bir ters orantı olduğunu göstermişti. 2008'de Star Gazetesi için Veritas'ın yaptığı araştırmada da gelir ve eğitim düzeyi yükseldikçe, örneğin başörtüsü yasağının devamını savunanların oranı artıyordu. Aynı araştırmada, kadınlar, işsizler ve eğitim düzeyi düşük olanlar daha ılımlı bir yaklaşım sergiliyordu. Aynı şekilde 12 Eylül referandumu sırasında Adil Gür'ün sandık başında yaptığı anket de değişim ve açılım konusunda elitlerin daha tutucu olduğunu gözler önüne serdi. Zira referandumda oy veren seçmenin eğitim seviyesi arttıkça 'hayır' tercihi yükseliyordu. İlkokul mezunlarında yüzde 71'e yakın olan evet tercihi, üniversite mezunlarında yüzde 38'in altına düşüyordu. Dolayısıyla halkın yer yer AK Parti hükümetinin de önüne geçen ilericiler ve gerçekçi tercihlerini ortaya koyan TESEV'in dış politika araştırmasından çıkan sonuçlar hiç şaşırtıcı değil.

Bir kere, halk dış politikada uygulanan siyasetten büyük oranda memnun (yüzde 65). Kıbrıs'tan Ermenistan'a Türkiye'nin çözümden yana politikasına halkın bakışı umut verici. Mesela, Ermenistan'la yakınlaşmaya verilen destek yüzde 50. Türkiye'nin Filistin ile İsrail arasındaki arabuluculuk çabasına desteğin oranı çok daha büyük: Yüzde 75.

Sarkozy ve Merkel'in Türkiye aleyhtarı çıkışlarına ve sürecin neredeyse durma noktasına gelmiş olmasına rağmen araştırma, halkımızın Avrupa Birliği üyeliğine desteğinin sürdüğünü ortaya koyuyor. AB üyeliğine destek 2010 sonu itibarıyla yüzde 69. Avrupa Birliği'ni hâlâ kafasından silmeyen halk, Ortadoğu'ya açılım politikasından da memnun. Ankete cevap verenlerin yüzde 82'si kültürel, yüzde 80'i ekonomik, yüzde 72'si siyasi açıdan Türkiye'nin Ortadoğu'ya model olduğunu düşünüyor. Özellikle PEW başta olmak üzere Türkiye'yi dünyada ABD'ye nefretin en yüksek ülke olarak gösteren araştırmaların aksine ABD ile ilişkilerde de halkın daha serinkanlı bir yaklaşıma sahip olduğu anlaşılıyor. Yüzde 52 gibi bir kesim ABD'nin Türkiye'ye dostça yaklaşmadığı kanaatinde, ama Obama'nın başkanlığını nasıl değerlendirdiği sorusuna yüzde 67 olumlu cevap veriyor. Yüzde 53'lük bir kesim ABD ile ilişkilerin geleceğini olumlu görüyor.

İran'la ilgili cevaplar, halkın dış politikada çok önemli nüansları atlamadığının ispatı. İran'ın barışçıl nükleer enerji geliştirmesini destekleyen (yüzde 47) aynı insanlar, nükleer silah elde etmesine net bir şekilde karşı (yüzde 65). İran'la ticari/kültürel ilişkilerin gelişmesine olumlu bakan ve İsrail'i Türkiye'ye düşmanca yaklaşan ülkeler listesinin başına koyan halkımızın yüzde 34 gibi önemli bir kısmı İsrail'le ilişkilerde geline noktanın her iki ülkenin de çıkarlarına zarar verdiğini düşünüyor. Benzer şekilde Rusya ile ilişkilerin artmasına verilen desteğin oranı 70'in üstünde.

Bu tablodan çıkan sonuç şu: Halkımız proaktif, Batı-Doğu bütün dünyaya açık, sorun çözen bir dış politikadan yana. Bu tablo ortadayken, hiçbir yönetim halkın tutuculuğunu bahane ederek ülkeyi dünyaya kapatamaz. Açılımları durduramaz. Aksine iyi niyetli yönetimlerin, halkın verdiği mesajdan alacağı çok önemli dersler var.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu kez Esed'e one minute!

Abdülhamit Bilici 2011.06.11

Mart ayı sonunda Başbakan Erdoğan ile tarihî Irak ziyaretinden dönerken, kafaları en çok meşgul eden konu Suriye'deki gelişmelerdi. 1998'de savaşın eşiğinden dönüp ilişkileri stratejik ortaklığa taşıdığımız Suriye'nin Ürdün sınırındaki Deraa kentinden korkunç haberler gelirken, Türkiye'nin nasıl bir tavır alacağı çok önemliydi.

Ortadoğu'yu sarsan tsunami, 'öfke günü' ilan edilen 5 Şubat'ın sönük geçmesinden bir ay sonra Ürdün sınırındaki Deraa kentinden Suriye'yi vurmuştu. Arap ülkelerinde yaşananlara özenen, 10-15 yaşlarındaki çocukların duvarlara yazdığı yönetim karşıtı grafitilerdi ilk kıvılcım. Çocuklarının istihbarat tarafından gözaltına alındığını öğrenen aşiret liderleri, serbest bırakılmalarını sağlamak için Beşşar Esed'in teyze oğlu olan Deraa İstihbarat Başkanı Atif Necib'in yanına gitmişti. Yaşlarının küçük olduğunu, yaptıklarının bir özentiden başka bir şey olmadığını, bir daha böyle şeyler yaşanmayacağına dair kefil olduklarını söyleyip, çocukların serbest bırakılmalarını istediler.

İstihbarat Başkanı Necip, bu talebi geri çevirince de sarıkları çıkarıp masanın üstüne bıraktılar. Aşiret dilinde bunun anlamı, 'Boynumuzu ayaklarının altına koyuyoruz. Bu iş bitmeden buradan çıkmayacağız. Gerekirse

babaları al, çocukları ver.' demekti. Ama Necip oradaki görevliye sarıkları çöpe attırınca, bugün Türkiye sınırına binlerce kişinin yığılmasını sağlayan fitili de ateşlemiş oldu. Oracıkta çıkan arbedede 2 aşiret reisi öldü.

Öfkelenen Deraa halkı, istihbarat merkezini bastı; Necip yakındaki bir askerî birliğe sığınarak canını kurtardı. Ama insanlar, 13 yaşındaki Hamza el Hatip'in işkenceyle öldürüldüğünü ve diğerlerinin tırnaklarının söküldüğünü görünce, öfke şiddete dönüştü. Birçok kamu binası yakıldı. Olayları bastırmak için 25 Nisan'da ordu kente girdi. Şehrin tamamen kuşatma altına alındığı bu süreçte en az 400 kişinin hayatını kaybettiği; 10 bin kişinin hapse atıldığı haberleri yansıdı dünyaya. 15 yaş üstü bütün erkeklerin toplandığı, kadınlara tecavüz edildiği, camilere zarar verildiği de gelen haberler arasındaydı.

Malum, Deraa'dan sonra isyan diğer şehirlere yayıldı; özellikle Beşşar Esed'in kardeşi Mahir'in komutasındaki 4. Tümen ve istihbarat servislerinin protestoculara karşı yaptığı müdahaleler sonucu her hafta ortalama 30-40 kişi hayatını yitirir oldu.

O gün Irak'tan dönerken, Suriye'de yaşananlara dair bu kadar detay yoktu. Ama Başbakan Erdoğan'ın tavrı netti. Esed yönetimi, reform konusunda ikaz edilecek; yardımcı olmak için Türkiye elinden geleni yapacaktı. Ancak imzalanan üst düzey işbirliği anlaşmaları; vizelerin kaldırılması gibi tarihî adımlar ve Erdoğan-Esed aileleri arasındaki sıcak dostluğa rağmen rejimin yapacağı yanlışlara Türkiye asla günah ortağı olmayacaktı. Nitekim iyi niyetle önce Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nu; sonra MİT Müsteşarı Hakan Fidan'ı Şam'a göndererek acil reform mesajını ileten Erdoğan'ın, sonuç çıkmadığını görünce sesini yükseltmesi hiç sürpriz olmadı. Belki bunda, Kaddafi'ye geç tavrı almanın getirdiği olumsuzlukların da rolü oldu.

Mayıs başında, 'Biz bir daha Hama, Humus yaşamak istemiyoruz.' diyerek net tavrı koyan Erdoğan, en son ATV'deki programda, 'Maalesef, Esed ailesi özellikle de Mahir Esed insanî davranmıyor.' diyerek, kanlı operasyonlardan sorumlu tutulan Mahir'in bizzat adını verdi. "Görüntüler ortada iken Esed bana farklı şeyler söyledi. Biz Suriye'deki gelişmelere daha fazla sessiz kalamayız. İyi ilişkiler ilelebet süremez." sözleri, Erdoğan'ın Şam yönetimine 'one minute' ihtarıydı.

Esed yönetiminin, son dönemde kendisiyle en yakın ilişki kuran Türkiye ve Erdoğan'ın dostça uyarılarını hiçe sayması, muhtemel trajik gelişmeler karşısında insanı çok üzüyor. Tabii, Türkiye-Suriye ilişkilerinin zirve yaptığı günlerde yetkililerin dile getirdiği senaryoların aşırı iyimserliği de şimdi anlaşılıyor. İki ülkenin uluslararası toplantılarda birbirini temsil edecek kadar karşılıklı güvene sahip olduğunu söyleyenler, baş edemeyeceği bir krizle karşılaşsa Esed'in Türkiye ile birleşme kararı bile alabileceğini düşünüyordu.

Evet, bugün dostça ikazlarımızı bile dinlenmiyor Esed yönetimi. Ama birleşme fikri bir yana, keşke suni sınırla bölünmüş; halkları akraba iki ülkenin standartlarını yaklaştırmak için geçen 10 yılı daha iyi değerlendirsedik. Keşke sadece geçen yıl 3 milyon insanın karşılıklı birbirini ziyaret ettiği; dış ticaretin 3 kat arttığı Suriye'nin dünyada demokrasi sıralamasında 167 ülke arasında 152'nci; basın özgürlüğü sıralamasında 196 ülke arasında 178'inci; yolsuzluk sıralamasında 178 ülke arasında 127'nci olduğunu görüp reformlar için daha sıkı teşvikçi olsaymışız!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Esed'in kader anı!

Dışışleri Bakanı Davutoğlu gibi 50 kez değilse bile Suriye'ye çok gittim.

Bunlardan bazısı, Başbakan ve Dışışleri Bakanı'nın gezilerine refakat şeklindeydi.

İki kez Suriyeli gazeteci Hüsnü Mahalli'nin mihmandarlığında, Başbakan Naci Itri ve Devlet Başkanı Beşşar Esed'le röportaj için Şam'a gitmişim. Röportaj bitince Esed'e, 10 sene içinde iki ülke ilişkilerinin nasıl savaştan stratejik ortaklığa geldiği üzerine doktora çalışması yaptığımı söyleyince, memnun olmuş ve düşünce dünyası hakkında fikir veren şu tavsiyede bulunmuştu: "10 yılı çalışırken, önceki 50-60 yılda ilişkilerimizin neden kötü olduğunu da incelemeli."

Kısa süreli bu ziyaretlerde; görkemli tarihi, Hz. Hüseyin'den Hz. Bilali Habeşi'ye (ra) pek çok büyük sahabenin kabirleri; yer yer bizdekilerden daha iyi korunan Osmanlı eserleri; imparatorluk başkentlerine özgü kozmopolitizmi ve dinamik insanları ile çok etkileyici bir şehir olan Şam-ı Şerif'i azıcık görür; ülkenin diğer yerleri hakkında fikir sahibi olmadan dönerdik.

Geçen yıl Lübnan'da bir iş çıkınca, Şam'ın ötesini görme arzusu ve onlarca yılın gerginliğinin ardından mucizevî bir şekilde vizesiz geçişin başladığı sınır kapılarının nasıl çalıştığını görmek için bu ülkeye karayoluyla Suriye'den geçmeye karar verdim. Gazeteci olduğumuz için sade vatandaşlar kadar rahat geçemedik sınırdan; ama Cilvegözü Sınır Kapısı'nın Suriye tarafında levhalara Türkçe yazılmış, "Suriye'ye hoş geldin Türk kardeşim" ifadesindeki sıcaklığı görünce zorlukları hemen unutuvermişim.

İdlib'den geçip trafik tabelalarında 1982'de büyük katliamın yaşandığı Hama'yı görünce 30 sene önceki dehşeti hatırlamış; binlerce Müslüman'ın katledildiği bölgenin sınırimıza yakınlığı karşısında irkilmişim. Şehrin içinden, daha insanların yeni uyanmaya başladığı saatte geçerken, kötü günlere dair pek iz görememiştik.

Az ileride Humus'ta, İslam tarihinin büyük kumandanı Halid bin Velid'in kabri ve onun anısına Sultan Abdülhamid'in yaptırdığı türbe çıkmıştı karşımıza. Lübnan'a giriş yapacağımız Akkar kapısına kadar, Harran'ı aratmayan, değerli ürünlerin ekili olduğu geniş ve bakımlı arazilerden geçtik. Gereksiz beklemeler olmasa 3 saatte alınacak bir mesafeydi bu. Coğrafyayı görmüş; insanların sıcaklığını hissetmiş; akrabaları ayıran sınırın suniliğine bizzat şahit olmuştuk.

Şam'a en son yine Bakan Davutoğlu ile sürpriz bir şekilde gittik. Bahreyn'e gidilip Bosna'ya geçilecek programa, yolda Katar ve Suriye eklenmişti. Bakan, Esed'le 2 saati baş başa 3 saatten fazla görüştü. Deraa'dan iç karartıcı haberlerin geldiği, takvimlerin 6 Nisan'ı gösterdiği bir zamanda yapılan görüşme Davutoğlu'na göre 'harika' geçmişti. Olağanüstü halin kaldırılmasından Kürtlere kimlik verilmesine, Sünni-Nusayri dengesinden Müslüman Kardeşler'e her konunun açıkça ve dostane ele alındığı görüşmeden çıkan izlenim, Esed'in ciddi karar arefesinde olduğu ve Türkiye'nin tecrübesini öğrenmek istediği şeklindeydi. Malum, daha sonra MİT Başkanı Hakan Fidan, Şam'a gitti. Liderler telefonda birkaç kez görüştü. Ama bütün bu çabalara rağmen sonuç, tam bir hayal kırıklığı oldu.

Hakkını teslim etmeli, Esed, Türkiye ile ilişkileri geliştirmek için çok çalıştı. Önceleri ilişkileri bozan terör, Hatay ve su meselelerini gündemden düşürdü. Araplar arası toplantılarda hep Türkiye'ye en yakın pozisyon aldı. Çıkar gruplarına rağmen Türkiye ile serbest ticaret anlaşmasını hemen imzaladı. İki ülke hükümetlerinin ortaklaşa toplanmasını öngören Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi mekanizması hayata geçti. Kardeş Azerbaycan'ın bile yapamadığını yaparak vizesiz geçişe 'evet' dedi. Ticaret 3 kat arttı. Sadece 2010'da iki ülke arasındaki turist sayısı 3 milyonu aştı. (2 milyonu Türkiye'den)

İlişkilerdeki bu parlak tablo ile Deraa ve Cisir eş-Şugur'dan gelen katliam haberleri; sınırimızı geçen ve ötesinde yığılan binlerce insanın anlattığı korkunç olaylar tam bir tezat içinde. Öyle görünüyor ki, Türkiye ile ilişkileri geliştirmek için her şeyi yapan Esed; Bin Ali ve Mübarekleri deviren tsunamiden korunmak için hiçbir şey

yapmamış. Düşünün ki, dalga geldiğinde 11 yıldır iktidarda olan Esed, 48 yıllık olağanüstü hali kaldırmamış; yönetimde Baas tekelini sağlayan anayasanın 8. maddesini değiştirmemiş; Müslüman Kardeşler'e üye olmayı idamla yargılayan anormal cezayı kaldırmamış; 300 bin Kürt'ün kimliksiz yaşamına seyirci kalmış.

Bu kadar geciktikten ve kan döküldükten sonra hâlâ reform şansı var mı? Dev dalga karşısında tutunamayan Bin Ali, Mübarek ve Salih'in akıbetleri işin zorluğunu gösteriyor. Tabii, hırsı için ülkesini ateşe atan Kaddafi örneği de var. Keşke Esed, dostu Erdoğan'ın uzattığı eli samimi şekilde tutup, ülkesini barışçı geçişe hazırlasa. Kanaatimce başka çıkış yolu da yok. Şahsen, etnik, dinî ve mezhepsel renkleriyle özgür, bütün ve güçlü bir Suriye istiyorum. Herhalde Suriye ve Türkiye halkının arzusu da bu...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin Suriye sınavı

Abdülhamit Bilici 2011.06.21

Komşularla sıfır problem politikası çerçevesinde Suriye ile geliştirdiği çok iyi ilişki, Ortadoğu'yu sarsan gelişmeler karşısında Türkiye için taşınması güç bir sorumluluğa dönüşmüş durumda.

Bir yanda Cumhurbaşkanı Gül, Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun, siyasetin ötesinde aile düzeyinde samimiyet kurduğu Beşşar Esed'in beklentileri; diğer yanda Tunus ve Mısır halkları gibi özgürlük isteyen Suriye halkının, Arap kamuoyunun ve dünyanın beklentileri. Özgürlük taleplerine sıcak baktıkça, Esed yönetimiyle mesafeyi açacak; Baas rejimine yakın durdukça, hem Arap sokağında hem Batı kamuoyunda Türkiye'ye puan kaybettirecek çok bilinmeyenli zor bir denklem. Nitekim sınırı geçip bize sığınan Suriyelilere kapıları açık tutmak ve Esed yönetimine hızlı reform yapması ve masum insanlara karşı şiddet kullanılmaması gibi insanî çağrılarda bulunmak bile Türkiye'nin Suriye karşıtı komplo içinde gösterilmesine yetmiş durumda. AK Parti hükümetinin en zor zamanda Batı ile ilişkilerini riske atarak Tahran'ın yanında yer aldığını unutan İran medyası, Türkiye'yi suçlayan yayınlar yapmakta.

Özellikle Libya'da uçuş yasağı uygulaması için BM Güvenlik Konseyi'nde verdikleri destekten pişman olan Rusya ve Çin'in, Suriye konusunda en basit kınama kararına bile geçit vermemesi, Türkiye'nin üzerindeki yükü bir kat daha artırıyor. Zira iki ülke de Suriye'deki özgürlük taleplerini, Esed yönetiminin dediği gibi Batı'nın komplosu olarak görüyor ve güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucu bugüne kadar 1400'den fazla insanın ölmüş olmasına 'devletin kendini koruma hakkı' olarak bakıyor. BM İnsan Hakları Konseyi'nin gelişmeleri rapor etmek üzere görevlendirdiği yetkilinin bile Suriye'ye sokulmadığını unutmayalım.

Bunun anlamı şu: Suriye'de işler iyice kontrolden çıkarsa, uluslararası müdahale için Türkiye'nin hep arzu ettiği ve en son Libya örneğinde görüldüğü gibi bir BM şemsiyesi olmayacak. Böyle bir meşruiyet olmadan Batı'nın tek yanlı müdahalesi de Türkiye'yi zor çok duruma sokacak. Bu yüzden ne yapıp edip Türkiye'nin, bu krizi uluslararası bir müdahaleye gerek kalmadan çözmesi şart. Bazı güçlerin çok arzulayacağı gibi bölünmeyle sonuçlanacak bir çözüm veya etnik/mezhepsel çizgide bir iç savaşın doğması Türkiye'yi doğrudan tehdit eden ihtimaller.

Dünya için olduğu kadar Arap kamuoyu için de Türkiye'nin Suriye performansı adeta bir ustalık sınavı niteliğinde. "Gerçekleştirdiği demokratik ve ekonomik reformlarla model olarak görülen ve İsrail'e karşı haklı çıkışlarıyla dış politikada dikkat çeken Türkiye, Suriye'de başarılı olursa Arap dünyasında önü açılacak." Bu

sözler, hem yeni Türkiye'yi hem Şam'daki rejimin özelliklerini çok iyi bilen Lübnanlı tecrübeli bir siyasetçiye ait. "Peki Türkiye ne yaparsa, Suriye'de başarılı olmuş olur?" sorusuna cevabı da net: "Ya Esed rejiminin, reformların kapısını açmasını ve demokrasiye geçilmesini sağlamak, ya da Esed'e güvenli bir çıkış kapısı sunarak rejimin dönüşmesine yardımcı olmak."

Erdoğan'ın şimdiye kadar Suriye'de izlediği siyasetin olumlu karşılandığını, Libya'daki yanlışlardan ders çıkarıldığını söyleyen Türkiye dostu ve bu reform yanlısı Arap siyasetçi, Suriye'deki gelişmeleri kendisinin nasıl okuduğunu da paylaştı.

İşte kaderi üzerinde her zaman büyük rol oynadığı Beyrut'tan Şam'ın görünüşü ve kritik satırbaşları: "Esed'in 4-5 ayı var. Maalesef zamanında gerekli adımları atmayarak halkının ve dostlarının güvenini kaybetti. Tekrar kazanması çok zor. Aslında Esed'in reformcu olduğu ama gerçekleştirecek güce sahip olmadığı kanaati doğru değil... Esed sonrası Suriye'nin nasıl olacağı konusunda henüz netlik yok. Ancak yeni yapı, üç temel unsur üzerine kurulabilir: Liberaller, Müslüman Kardeşler ve halen olaylarda rol almayan düzenli Suriye ordusu... Şam ve Halep'in henüz isyan dalgasına katılmamış olması önemli. Onların, ABD, Avrupa ve Türkiye'nin Esed'e 'çekil' demesini beklediğini düşünüyorum. Henüz Esed'e bu söylenmedi... Avrupa ve Amerika, Türkiye'nin Suriye konusunda önderliğini ve yapacaklarını kabul etmeye hazır duruyor... Suriye'de rejimin değişmesi, Lübnan'ı olumsuz etkilemez. Aksine Suriye'ye demokrasinin gelmesi halinde Lübnan da istikrara kavuşur..."

Ümit edelim, bu süreçten Suriye, Türkiye ve yeni bir kaosu kaldıramayacak bölge kazançlı çıksın.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nişan bırakan öğretmen!

Abdülhamit Bilici 2011.06.25

Muharrem Öğretmen, Diyarbakır'da doğup büyümüş, orta halli bir ailenin 4 çocuğundan biriydi. Birçok arkadaşını dağa çıkaran şartlar belki onun için de geçerliydi.

Ama o farklı bir çizgide ilerleyecekti. Aslında meslek lisesini bitirip kısa yoldan hayata atılmak istiyordu. Üniversiteyi kazanması uzak bir hayaldi. Ta ki bir iddiaya girip, daha sonra bir yakını vasıtasıyla üniversite hazırlık dershanesine kayıt yaptırana kadar. Senenin sonunda, hayatını değiştirecek iddiayı kazanmış ve Marmara Üniversitesi İktisat'a girmişti.

1994'te okulu bitirdiğinde hiç hayalinden geçmeyen bir sürpriz bekliyordu onu. Yakutistan'ın başkenti Yakutsk'taki Türk okulunda Türkçe öğretmenliği önerilmişti. Henüz 24 yaşındaydı. Yakutistan'ı ilk duyduğunda kafasında hiçbir şey canlanmadı. Güney Afrika'dan sonra dünyanın en zengin elmas madeni oradaydı. Yüzölçümü Türkiye'den 3 kat büyüktü. Ama hiç duymamıştı. Zaten ilk denemede haritadaki yerini de bulamamıştı. Sonra öğrendi, buranın kışın aylarca güneşin doğmayıp; yazları uzunca süre hiç batmadığı bir yer olduğunu. Ailesi kararı kendisine bırakmış; o da haritada gösteremediği bu yere gitmeye karar vermişti. Önce Moskova'ya gidilecekti. Havaalanında 3 saat bekledi. Akşam otel gibi bir yerde kaldılar. "Sabaha kadar bekleyin, asla kapıyı açmayın" diye tembihlemişlerdi. Sadece Rusça evet ve hayır biliyordu. Sonra tekrar havaalanı ve 6 buçuk saat sonra Yakutsk. Havaalanında tek başına, elindeki küçük notta sadece okul adresi vardı. Buzlarla kaplı yollarda ilerleyen taksi, onu bir sene önce açılan ve hayatının 9 senesini geçireceği maceraya doğru taşıyordu. Ev yoktu, Yakutistan Cumhurbaşkanı'nın torunu ve bakanların çocuklarının da

aralarında olduğu çoğu elit sınıfa mensup 200 öğrencinin devam ettiği okulun 3. katındaki 60 metrekairelik salonda 3 öğretmen birlikte kalacaklardı. Kahvaltı; ekmek, çay ve katılaşmış şekerli süttten ibaretti. Banyo, tuvalet sorundu. Ekmek ve yumurta dışında yiyecekler e şına değillerdi. Bir gün Türk usulü fasulye konservesi bulunca bayram etmişlerdi.

Kaldıkları salonun camları 7 cm buzla kaplıydı. Güneşin hiç doğmadığı 3 aylık karakışta sıcaklık eksi 42-48 arasında değişiyordu. Diğer aylar sıcaktı, çünkü -40'ın biraz altında oluyordu. Donmaması için arabalar 24 saat rölantide çalıştırılmak zorunda. Bu ağır şartlarda hayatta kalmak için özel giysiler şart. Geyik derisi ayakkabı, kürkly palto ve şapka zorunluluk. Muharrem Öğretmen, ilk yıl para yetmediği için kürk yerine ancak at kılı palto alabilmişti. Çünkü kürk alabilmek için 300 dolarlık aylık maaşın 2 katı lazımdı. Halbuki insanlar kürk şapka ile yüzünü gözünü örtmeden dışarı çıktığında derilerinin soğuktan donarak kuruma ve düşme tehlikesi vardı. Bunu önlemek için sık sık yüzüne masaj yapıyordu. Öğretmen, ancak ikinci sene bir kürk alabilecekti.

Şimdiki gibi cep telefonu yok. Ancak bağlatmalı telefon var. Onun için de Rusça bilen biri lazım. Okulda telefon yok. Dolayısıyla aileyle haberleşme mektupla. Askerdeki gibi 1 buçuk ayda ulaşan mektuplar bekleniyor. Uçaktan başka ulaşım imkânı yok. Kışın Lena Nehri donduğunda, buz üzerinden 6 ay karayolu açılıyor. Bir süre sonra öğretmenler ev tutuyor; ama bu kez de ulaşım sorun. Araba yok; taksiye para yetmez. Otobüse binebilmek de büyük maharet gerektiriyor.

Muharrem Öğretmen bütün bunları görünce, 'ilk ve son senem' demişti. Ama öğrencileri bırakamadı. Üçüncü sene mezunları verip dönecekti; bunu hesap ederek nişanlanmıştı. Ama yine dönemedi. Nişanlısı 2 sene bekleyebildi. Sonunda kız nişanı attı. İki taraf da bunalım yaşadı. 9 sene sonra Türkiye'ye döndüğünde arkadaşları evlenmiş; herkes bir yerlere gitmişti. Böyle olunca 35 yaşına kadar evde kalacaktı. 7 yıldır da Moskova'da çalışıyor. Türk okullarının bulunduğu ülkeler içinde şartların en ağır olduğu Yakutistan'da en uzun süre görev yapan; çocuklara Türkçe öğretmek için kendi ifadesiyle 40 takla atan Kürt kökenli Türkçe öğretmenine her yıl haziranda yapılan Türkçe Olimpiyatları'nı izlerken neler hissettiğini soruyorum. "Emeklerimizin sonucunu görüyoruz. Ne mutlu bize ki Allah bu işi bize nasip etti. Hayatım çok parlak olmadı. Ama Allah yarın huzurunda 'Benim için ne yaptın?' diye sorarsa 9 yıl Yakutistan'da kaldım.' derim." diyor. Kürt kökenli biri olarak Türkçe öğretmekte hiçbir terslik görmüyor ve şöyle diyordu: "Aramızdaki tek ortak payda dil değil ki. Din, tarih, insanlık, hizmet ve daha nice ortak nokta var."

Olimpiyatların şarkı finalinde yönetmen Sinan Çetin'i duygulandırıp, küresel marka haline gelen Türk okullarına ilham kaynağı olduğu için Fethullah Gülen Hocaefendi'ye teşekkür ettiren resmin arkasında işte bu kahramanlar var...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK çözüm ortağı olur mu?

Abdülhamit Bilici 2011.06.28

Devlet adamlarımız içindeki en cins kafalardan biri olan Turgut Özal ile Türkiye'nin ciddi meselelerinin çözümü için mesai yapmış Cengiz Çandar imzalı bir çalışmanın şaşırtıcı olmaması şaşırtıcı. Bu yüzden onun, TESEV için hazırladığı 'Dağdan İniş-PKK Nasıl Silah Bırakır?' başlıklı raporun sıra dışı görüşler içermesi çok normal.

Raporda, PKK'nın terör değil, bir Kürt isyanı olarak ele alınması; KCK davasının düşürülmesi ve dağdan inişe paralel Öcalan'ın durumunun iyileştirilmesi gibi teklifler var. Cengiz Çandar'ın, soruna yaklaşım tarzına ve çözüm önerilerine katılır veya katılmayız. Ama önümüzde, görüşme trafiği Çankaya'dan Kandil'e; Erbil'den Avrupa ve Amerika'ya uzanan büyük bir emek ve samimi bir gayret olduğunu kabul edelim. Birlikte yaptığımız dış seyahatlerde, onun bu yaşta Kürtçe'yi sökmeye çalıştığının bizzat şahidiyim. Üstelik bir kısmını belki el yordamıyla bilebildiğimiz birçok kritik bilgi barındırıyor çalışma. İmralı ile devlet arasındaki görüşmelerin detayları ve Habur'a takılan açılım sürecinin bilinmeyenleri gibi.

Şahsen beni en çok etkileyen noktalardan biri, epey zamandır cevabını aradığım bir sorunun rapor sayesinde biraz daha aydınlığa kavuşmasıydı. Tabii, ortaya çıkan bu gerçek, PKK'nın çözüm ortağı olabileceği noktasında Cengiz Çandar kadar iyimser olmamı da engelleyen bir husus.

Soru şu: Avrupa Birliği ile müzakerelere başlamak için bütün Türkiye'nin heyecan içinde olduğu ve Ak Parti Hükümeti'nin, muhalefetin de desteğiyle reform üstüne reform yaptığı 2004'te PKK neden tekrar savaşı başlattı? Demokratikleşme ve statükocu unsurların gerilemesi neden PKK'yı üzdü?

Aslında bu kritik sorunun cevabına ilişkin, daha önce örgütte üst düzey görevler yapmış isimlerin itirafları olmuş ve "PKK'nın savaş kararındaki karanlık!" (25 Aralık 2010) başlıklı yazıda bir kısmına değinmiştim. Mesela, Botan kod adıyla 20 yıl silahlı grupları yönettikten sonra PKK'dan ayrılıp Osman Öcalan ve Kani Yılmaz'la PWD'yi kuran Nizamettin Taş, Habertürk'e verdiği röportajda, örgütün 'bilerek ya da bilmeyerek' derin yapının ya da Ergenekon'un hizmetine girdiğini ifade ettikten sonra 'Derin bir yapı, AK Parti'yi düşürmek için PKK'yı kullandı' demişti.

Öcalan'ın eski avukatları Mahmut Şakar ve Ahmet Zeki Okçuoğlu da Taş'ı doğrular şekilde konuşmuştu. Star'a konuşan Şakar, Öcalan'ın mektuplarının Kandil'e askerler izniyle gittiğini söylerken; Okçuoğlu da Yeni Şafak'a, 'Ergenekon darbeye hazırlanırken, Apo'ya ateşkesi kaldırttı' dedi.

Raporun 'Silahlı mücadeleye dönüş' başlıklı bölümünde Çandar da bu sorunun cevabını arıyor. AB reformlarının zirve yaptığı 1 Haziran 2004'te PKK'nın aldığı savaş kararı, Çandar'ın tasnifine göre 'Beşinci Dönem Devlet-Öcalan Görüşmeleri'ne rastlıyor. 2002-2005 diye belirtilen bu dönemin öncekilerden farkı şöyle vurgulanıyor: "Öcalan ile görüşen askerler öncekilerden farklıydı. Öcalan'ın karşısına 'devlet' adına çıkan askerlerin önemli bölümü, 4-5 yıl sonra Ergenekon sanıkları arasında yer aldı. Görüşmeleri yürütenlerin bir özelliği de dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök'ün iradesini temsil etmekten uzak bulunmalarıydı. Bu görüş ayrılıkları, Darbe Günlükleri gibi belgelere ve medyaya yansdı."

Öcalan ve Karayılan'ın görüşlerine de atıf yapılan raporda, PKK'nın savaş kararında, ateşkes ortamında örgütte ortaya çıkan dağılma endişesinin rolüne de değiniliyor: Öcalan'ın silahlı mücadeleyi tırmandırmasında, örgüt içi çatlakların üstesinden gelme amacının belirleyici rol oynamış olduğu hükmüne de varılabilir. Nitekim silahlı mücadele karşıtlığıyla tanınmış bir Kürt aydını, Öcalan'ın talimatı doğrultusunda alınan silaha geri dönme kararı için şöyle diyor: "Savaş kararı, savaşın dışında kalan kadroların görüşlerini; tartışmalarını durdurdu; önemsizleştirdi. PKK içindeki bölünmeyi gideren, kadroları bir arada tutan rol oynadı. Derin devletin amacı da buydu. Derin devletle, örgütteki Cemil Bayık gibi savaşçı kanadın menfaatleri çakişti."

2003-2004 arasında Öcalan ile yapılan temasları yakından izleyen, hatta bir kısmında rol alan bir ismin Çandar'a söyledikleri de ilginç: "Daha sonra bir kısmı Ergenekon sanığı olan askerler, Öcalan'ı darbe olacağına ve AKP'nin devrileceğine inandırmışlardı. Bu ekip Öcalan'a, "AB'ye gidiliyor, ama bunda senin yerin yok. Gücün olmazsa AB'nin Türkiye denklemine giremezsin." mesajını ilettiler. Zaten kendileri de AB'ye karşıydı."

Son bir not, daha sonra PKK'dan ayrılacak bir ismin savaş kararını ilk duyduğundaki tepkisine dair: Savaş kararını, Genelkurmay'ın iradesi ve devletin müdahalesi diye yorumlamıştık. Savaş olmasa, ordu siyasete nasıl müdahale edecekti?"

Keşke yanılacak, ama bu gerçekler ışığında PKK'nın nasıl çözüm ortağı olabileceğini de sormak gerekmez mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

CHP'nin dışarıdaki asıl sorunu!

Abdülhamit Bilici 2011.07.05

Parti liderliğine yeni yeni ısınmaya başladığı günlerde Kemal Kılıçdaroğlu, medya yöneticileriyle akşam yemeğinde buluşmuştu.

Kılıçdaroğlu, kafasındaki CHP ve Türkiye vizyonunu paylaşacak; biz de gazeteciler olarak merak ettiğimiz soruların cevabını öğrenecektik. Bugünkü gibi o gün de CHP bir boykotla gündemdeydi. Şimdi milli iradenin ve demokrasinin sembolü TBMM'yi boykot eden parti, bütün kamuoyuna rağmen Cumhuriyetimizi temsil eden en önemli makam olan Cumhurbaşkanlığı'nı protesto ediyordu. Gerekçe ise Cumhurbaşkanı Gül ve eşinin 29 Ekim'de ilk 'eşli' resepsiyonu idi. Türkiye o kadar soğuktu ki bu boykota, Vatan Gazetesi'nin tecrübeli yazarı Güngör Mengi, 14 Ekim tarihli yazısında "Boykot yapmak siyaset değildir" demişti.

Kılıçdaroğlu ile konuşulacak çok konu vardı, ama toplantı Köşk boykotu gölgesinde geçti. CHP'nin yetkili isimleri dışarıda bir şeyler söylüyor; içeride partinin lideri peş peşe sorulan sorulara net cevap veremiyordu. Bu tabloyu yaşayan ve uzun süredir Türkiye'de yaşayan yabancı bir gazeteci, Kılıçdaroğlu'na CHP'nin bir parti olarak yabancılara hep buradaki gibi kararsız, hazırlıksız ve tutarsız görüntü verdiğini söyledi. Sonra da yine bir yabancı olarak AK Parti ile muhalefeti, özellikle de CHP'yi kıyasladı. AK Parti'yi ziyaret eden bir kişi, nükleerden anayasaya; çevreden yabancı yatırımlara hemen her konuda konuşacak bir muhatap, bir uzman veya bir doküman bulabilirdi. CHP için bu imkânsızdı.

Galiba benzer eleştirilerin de etkisiyle Kılıçdaroğlu liderliğindeki CHP, seçim öncesi kadından demokrasiye, aile sigortasından bedelli askerliğe birçok konuda somut hazırlıklar yaptı. Prof. Sencer Ayata, adeta bir yayıncı gibi çalışıp partinin yıllardır ihmal ettiği bu açığı gidermeye çalıştı. Gerçi seçim öncesi, örneğin CHP'nin yaptığı anayasa çalışmasını, konuyla ilgili uzman ve gazetecilerden okuyan tek kişiye rastlamasam da bu, takdir edilmesi gereken bir çabaydı.

Ayrıca partinin, özellikle demokratik dünya ile ilişkilerini geliştirmek için bazı adımlar attı. Kurmaylarını da alarak Kılıçdaroğlu'nun Avrupa başkentlerine yaptığı ziyaretler önemliydi. Son 5-6 yıldır izlediği anti-demokratik çizgi nedeniyle CHP'den memnun olmayan Avrupalı çevreler, şikâyetlerini hep partinin gıyabında gündeme getirirdi. Şimdi, sorunların parti yönetimine ilk elden aktarılması, CHP için de fırsat olabilirdi. Çünkü dışarıdan nasıl algılandığını önemseyen bir CHP'nin demokratik çizgisindeki sapmaları fark etmesi de

kolaylaşırdı. Geçen hafta Kılıçdaroğlu'nun, Meclis'i neden boykot ettiklerini anlattığı bir mektubu, BM, AB, AGİT, OECD, Avrupa Konseyi, İslam Konseyi, AP, Uluslararası Af Örgütü, Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü gibi adreslere göndermesi de galiba "Demokratik dünya bize ne der?" duyarlılığının göstergesi. Nitekim Kılıçdaroğlu'nun, kısa süre önce CHP'yi üyelikten ihracı bile düşünen Sosyalist Enternasyonal'in Atina toplantısına katılarak düşüncelerini anlatması da bu yönde bir adım.

Eskiden, bu tür uluslararası platformlarda ülkede yaşanan sorunları dile getirenleri, "Türkiye'yi yabancılara şikâyet etmek"le suçlama noktasından buraya gelmesi önemli bir değişim. Değişik konular hakkında partinin görüşlerini açıklayan dokümanlar üretme, dış dünyayla daha sıcak temas halinde olma gayreti de yerinde ve zaten yapılması gereken faaliyetler, ancak bu çabaları asıl etkili kılacak olan, CHP'nin söylem ve eymeleriyle gerçek bir sosyal demokrat haline gelmesi ve dışarıda Türkiye'nin demokratik dönüşüme katkı verdiğini gösteren somut örneklerle sahip olması. Aksi halde, ortaya çıkacak görüntü, hapishane ve karakollarında işkence tüm hızıyla devam eden Türkiye'nin Gece Yarısı Eskpresi filminden sabah akşam çok şikâyetçi olmasına benzer ve bu çabalar basit bir PR çalışmasından öteye geçmez.

Kılıçdaroğlu CHP'si demokrat dünyayla ortak dil bulma konusunda samimi ise Avrupa Parlamentosu'ndaki Sosyalist Grup Başkan Yardımcısı Hannes Swoboda'nın Zaman'a verdiği mülakata göz atması yeterli: "CHP'nin Ergenekon sanıklarının aday göstermesinden ben de CHP'nin bazı kıdemli üyeleri gibi hayal kırıklığına uğradım. Parti bu hamlesi ile çelişkili bir görüntü veriyor... Bu meselenin aydınlığa kavuşturulması kesinlikle çok mühim. Türk tarihi için mühim... Soruşturma, ordunun ve derin devletin kanserli hücrelerini temizlemeye çalışıyor." Demokrat dünyanın bakışı ile CHP'nin çizgisi arasındaki fark ortadayken, sorunu gidermek yerine bu açmazı dile getirenlerle uğraşmak nafîle değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AB elçisine Dadaşlardan Özal cevabı!

Abdülhamit Bilici 2011.07.09

Erzurum- Avrupa Birliği yetkilileri, ülkemizde yapacakları faaliyetleri anlatırken, birçok kalem arasında Erzurum'da açılacak irtibat ofisinden de söz etmiş; Erzurumlu olduğumu öğrenince açılışa davet sözü vermişlerdi.

Geçen hafta AB Türkiye Büyükelçisi Marc Pierini'den, konuştuğumuz bilgi merkezinin açılışı için Erzurum'a gideceği ve bizi de görmek istediği mesajı gelince kabul ettim. Genelde üst siyaset düzeyinde takip ettiğimiz AB'nin, Anadolu insanı ile nasıl iletişim kurduğunu ve nasıl algılandığını memleketimde görmek ilginç olacaktı.

Bu arada, Erzurum'la zayıflayan bağlarımı biraz daha geliştirecek; ev sahipliği yaptığı Uluslararası Kış Oyunları ile kabuğunu kırmaya başlayan şehrin yeni vizyonu hakkında yöneticiler ve işadamlarıyla konuşma imkânı doğacaktı.

Halka yeterince ulaşamadıklarından şikâyetçi olsalar da aslında AB Anadolu'da hayli aktif. Erzurum'da açılan bilgi merkezi, doğrudan vatandaşa ulaşmak, farklı alanlardaki AB projelerini anlatmak için kurulan 20'nci ofis. Erzurum'a ilk kez gelen Pierini, buradan Artvin'e geçerek destek verdikleri soğuk hava deposu ile elektrikli tellerden oluşan bir çitle vatandaşları aylardan korumayı amaçlayan projenin açılışına katılacaktı. Pierini'nin, "AB Dadaşlarla buluşuyor" sözleriyle başlayan konuşması, AB sürecinin durma noktasına gelen siyasi

ilişkilerden ibaret olmadığını anlatmaya yönelikti. Ekonomik ilişkilerin sorunsuz yürüdüğü; Türkiye'ye yapılan yabancı yatırımın yüzde 80'inin Avrupa'dan geldiği; 36 bin Türk öğrencinin değişim programları sayesinde Avrupa üniversitelerinde okuduğu moral için saydığı somut örneklerden birkaçıydı. Karamsarlar için İngiltere'nin zor geçen üyelik sürecini hatırlattı. Dadaşların konuşmasındaki temel mesaj ise şuydu: "Avrupa'dan daha iyi ekonomik performans sergileyen ve bölgede önemi artan Türkiye'nin üyeliği ideolojik değil, objektif kriterlerle ele alınsın."

Diğer şehirlerdeki gibi, Erzurum'daki ofis de aslında varlığını yerel desteğe borçlu. Mekânı, Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası (ETSO) tahsis ettiği gibi, görev yapacak kişi de odanın kadrosunda. Yeni açılan merkez, AB sürecinden yararlanmak ve gelişmeler hakkında üyelerini bilgilendirmek için ETSO'nun 4 yıl önce kurduğu AB İş Geliştirme Birimi'nin devamı niteliğinde. ETSO Başkanı Lütfü Yücelik, bu çabalarla şimdiye kadar toplam değeri 10 milyon Euro'yu geçen çeşitli projelerin hayata geçirildiğini söylüyor. İnşasına başlanacak Erzurum atık su arıtma tesisine, Dünya Bankası ile birlikte AB'nin vereceği 60 milyon Euro'luk destek somut örneklerden biri.

Açılış töreninde, Vali Sebahattin Öztürk, Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Küçükler ve Emniyet Müdürü Turgut Yıldız'dan oluşan şehir yönetiminin tam kadro hazır bulunması, konuya verilen önemin bir göstergesi. Vali, yaptığımız kısa sohbette, Kalkınma Ajansı öncülüğünde yerli ve yabancı işadamlarıyla bugün İstanbul'da bir araya geleceklerini ve Erzurum'a yapılacak yatırımlar için sağladıkları kolaylıkları anlatacağını söyledi. Uzunca yıllar 'Doğu'nun Paris'i' olarak bilinen; 1980'lere kadar ekonomik açıdan ilk 20 şehir arasında yer alırken Turgut Özal'la ülke genelinde başlayan serbest piyasa dönemine adapte olamadığı için 60'ıncı sıralara gerileyen Erzurum'daki bu yeni kıpırdanma sevindirici.

Sadece Erzurum'un değil, tüm Doğu ve Güneydoğu'daki en büyük başarılı sanayi kuruluşu olan Aşkale Çimento'nun da sahibi olan ETSO Başkanı Lütfü Yücelik'in AB elçisi Pierini ile arasındaki diyalog da bu yeni yaklaşımın işareti. Baş başa görüşmede Pierini, Avrupa Birliği'nin verdiği hibelerden ve desteklediği projelerden söz açınca, Yücelik bunların büyük miktarlar olmadığını; sadece kendi şirketinin 300 milyon Euro'dan fazla yatırım yaptığını; AB'den hibe değil daha çok ticaret, eğitim ve teknoloji alanında işbirliği beklediklerini vurguladı. Bu yaklaşım, yıllar önce Turgut Özal'ın Amerikalı muhataplarına söylediği "Yardım değil, daha çok ticaret istiyoruz." sözlerini hatırlatıyordu. Bunu söylerken Yücelik'in faturayı AB'ye kesip sorumluluktan kurtulmaması önemliydi: "Çalışmadan, mantıklı projeler geliştirmeden 'AB bize versin' diye beklemek olmaz. AB her sorunumuzu çözecek anlayışı da yanlış. Kendi gideceği yolu bilmeyen kişiye kimse yardımcı olamaz."

Birlikte çağ kebabı yiyip, Zaman ve Cihan Haber Ajansı'nın bölge merkezini ziyaret ettiğimiz Büyükelçi Marc Pierini'nin her şeye rağmen vatandaşın zihnindeki AB algısını canlı tutma gayreti önemli. Ancak AB'nin 6-7 sene önceki gibi gönülleri yeniden kazanmak için daha çok çalışmaya ihtiyaç var. Zira, özel konuştuğumda Dadaşların hemfikir olduğu en önemli husus, süreç faydalı olsa da AB'nin Türkiye'yi asla tam üye yapmayacağıydı...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mandela'dan İmralı'ya terörle müzakere!

Abdülhamit Bilici 2011.07.19

İrkçılığın kalesi Güney Afrika'nın demokratik bir ülkeye dönüşmesinde tarihî rol oynayan Mandela, halkıyla birlikte dün 93'üncü doğum gününü kutladı.

İrkçılığı devlet politikası olarak uygulayan ve bu yüzden dünya çapında yaptırımlara uğrayan bir rejime başkaldırarak 27 yıl hapis yattıktan sonra ülkesinin barışçı dönüşümüne liderlik etmiş efsane lider Mandela. Savaş gibi barış da tek başına yapılmadığı için Mandela bu başarıda yalnız değildi. Nitekim Hollanda ve İngiliz sömürge sistemlerinin elinde, siyah derili insanların 3 asır süren aşağılanması sona erdiren Mandela, 1993'te verilen Nobel Barış Ödülü'nü müzakereleri birlikte yürüttüğü beyazların lideri De Klerk'le birlikte almıştı. Kuşkusuz her ülkenin kendine özgü tarihi ve ayrı şartları mevcut. Bir yerde başarıyı getiren yöntemler, diğerinde aynı neticeyi vermeyebilir. Hatta böyle genelleme ve karşılaştırmalar yanıltıcı da olabilir. Ama yine de çok uzun zaman süren en büyük çatışmaların da barışla sona erebileceğini göstermesi açısından Güney Afrika örneği ve buradan çıkarılacak dersler önemli.

İsmi ne koyarsak koyalım, en son gencecik 13 evladımızı şehit verdiğimiz, şimdiye kadar binlerce insanımızı kaybettiğimiz sorun, ülkemizin karşı karşıya olduğu en büyük problem. Bir yandan dağda güvenlik mücadelesi sürerken, diğer yanda devlet İmralı'da Öcalan'la görüşüyor. Devlet adına görüşmeye kimin katıldığını ismen bilmesek de heyette MİT ve diğer güvenlik güçlerinin yer aldığına şüphe yok. Daha önceki hükümetler döneminde de benzer temasların olduğu sır değil. Asıl soru, örgütteki çok başlılık; devlet içindeki güç mücadelesi ve sorunun önemli oranda uluslararası bir nitelik kazanmasından dolayı görüşmelerden sonuç alınıp alınamayacağı.

İmralı ile görüşmeleri yapanların duygu ve düşüncelerini belki ileride hatıralarından öğreneceğiz. Bugün ancak, daha önce benzer süreçlerde rol almış isimlerin tecrübelerine bakıp çıkardığı derslerden yararlanabiliriz. Güney Afrika'da beyaz ırkçı azınlık rejimini temsil eden Ulusal Parti(UP) ile Mandela'nın liderliğindeki Afrika Ulusal Kongresi(AUK) arasındaki görüşmeler, bir kısmı gizli olmak üzere 10 yıldan fazla sürmüştü. 1985-90 arasında ırkçı rejimin temsilcilerinin Mandela ile 50 kez gizlice görüştüğü söyleniyor.

Kendisiyle yapılan bir röportajda F. W. de Klerk, Mandela ile ilk görüşmesini şöyle anlatıyordu: "İlk görüşmeyi çok iyi hatırlıyorum. Hücresinde kalmaya da hâlâ bir mahkumdu. Victor Verster Hapishanesi içindeki küçük bir evde yaşıyordu. Cape Town'daki ofisime, gecenin karanlığından yararlanarak getirmişlerdi. Daha sonra burası onun ofisi oldu. Tahminimden uzun boyluydu. Dik duruşundan ve etrafını kuşatan şimdi asalet diyeceğim havadan etkilenmiştim. Benimle tartışırken sergilediği rasyonel tutum da etkileyiciydi. İyi bir dinleyiciydi, ikimizin de avukat olarak yetişmiş olmamızın bunda etkisi oldu. Bu görüşmede ciddi konuları ele almadık, daha çok birbirimizi test ediyorduk. Galiba ikimizde de 'Ben bu adamla iş yapabilirim' algısı doğdu."

Bu şekilde başlayan görüşmeler, Güney Afrika'nın 1994 yılında demokratik bir anayasaya kavuşmasını ve ilk kez özgür seçimlerin yapılmasını sağladı. De Klerk'in röportajda söyledikleri, uluslararası konjonktürün bu tür büyük krizlerin çözümünde ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Çünkü uluslararası ambargoların ekonomiye etkisi ve dayanılmaz noktaya gelen siyah direnişine rağmen De Klerk, görüşmelerin başarısında en önemli faktörü Sovyetlerin dağılmasına bağlıyor. "Berlin Duvarı yıkılmasaydı, Moskova'nın her açıdan desteklediği AUK'nin yasağını kaldıramaz; Mandela'yı serbest bırakamazdık." diyor.

Elbette tüm görüşmeler De Klerk ile Mandela arasında yapılmıyordu. Görüşmelerde AUK'nin, yani siyahların temsilcisi Cyril Ramaphosa; UP'nin, yani beyazların başmüzakerecisi ise Roelf Meyer'di. Güney Afrika ırkçı aparttheid rejimi adına başarıyla sonuçlanan görüşmeleri yürüten, uzun süre UP milletvekili ve De Klerk yönetiminde bakanlık yapan Meyer, yaşadığı tecrübeyi "Paradigma Değişimi: Başarılı Değişimin Püf Noktası/Paradigm Shift: The Essence of Successful Change" başlıklı makalede özetlemiş.

İşte Meyer'in görüşmelerin başarısında etkili olduğunu düşündüğü en önemli ilkeler: Güven: Ramaphosa ile aramızdaki güven ve takım olarak her sorunu çözeceğimiz inancı. Ortak inanç: Ben ve Ramaphosa Güney Afrika'daki sorunun kalıcı tek çözümün müzakere olduğuna inanıyorduk. Ortak vizyon: İkimiz de siyah beyaz herkesin hakkını garantiye alacak bir anayasaya inanıyorduk. Eski pozisyonları terk etmeye hazır olmak. Kazan/kazan kuralı. Fikir farklılıklarına saygı: Karşılıklı güven sayesinde birbirimizi samimi olarak dinlemeyi başardık ve bu sayede diğer takım üyelerini de motive ettik.

Bu temel ilkelerle hareket eden görüşme ekipleri şu hususlara dikkat etmiş: Şeffaflık, medyaya karşı açıklık, derinlemesine diyaloglar, demokratik Güney Afrika ideali için küçük detaylara takılmama, kapsayıcılık, tabular yerine ilkelere odaklanma, belli adımlar için hedef tarihler belirleme... Ümit edelim, Türkiye'nin tecrübesi de başarıyla sonuçlansın ve başkalarına örnek olsun!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Diktatör psikolojisi?

Abdülhamit Bilici 2011.08.23

Bin Ali ve Mübarek'ten sonra 42 yıldır ülkesinin başına çökmüş Albay Muammer Kaddafi'nin de bileti kesilmek üzere. Yakın dönemde adeta Ortadoğu'nun kaderi haline gelmiş diktatörlüklerden biri daha sona yaklaşıyor.

Gerçi bir toplumun, yabancı güçlerin büyük çaplı askerî desteği sayesinde kendi başlarındaki liderden kurtulmak zorunda kalmaları hiç iç açıcı değil. Ama bu eksantrik diktatörün, kendi dışında hiçbir kurum veya örgütlü bir yapı bırakmadığı Libya'da başka türlü bir değişim imkânı var mıydı çok tartışılır. Zira NATO'nun verdiği büyük desteğe rağmen muhalefetin Kaddafi'yi alt edebileceğine dair yer yer ciddi şüpheler oluşmuştu.

Kaddafi'nin devrilmesine gerçekten sevinmek için muhalefetin, onun kurduğundan daha özgür, daha istikralı bir düzen kurup kuramayacağını görmek lazım. Tek adam yönetiminden çoğulcu bir yapıya geçilebilecek mi? Ülkenin tümünü temsil eden kurumlar oluşturulabilecek mi? Kabileler arası yeni bir denge sağlanabilecek mi? Ülkenin Kaddafi'den kurtulmasına yardım eden yabancı güçler, dünya petrol üretiminde önemli bir yere sahip olan Libya'yı rahat bırakacak mı? Sovyet işgalinden kurtulan Afganistan'da mücahit gruplar arasında başlayan iktidar savaşını ve Saddam'dan kurtulan Irak'ın içine düştüğü kaosu biz de unutmamalıyız, Libyalılar da.

Ancak başta Suriye'deki Baas rejimi olmak üzere, yönettikleri halkların adalet, özgürlük ve değişim taleplerine cevap veremeyen bölgedeki bütün yapıların Libya'daki gelişmelerden ders çıkarmakta acele etmesinde yarar var. Libya örneği gösteriyor ki; devlete ait tüm güvenlik imkânlarını seferber etmek de özgürlük taleplerini bastırmaya yetmiyor. Askerî anlamda hiçbir organizasyon kabiliyeti olmayan insanlar, düzenli ordulara kafa tutabiliyor. Güçlerinin yetmediği noktada, her örnekte garanti olmasa da dünyanın katliama seyirci kalmayıp yardıma koşma ihtimali bulunuyor.

Gerçi Saddam'ın feci akıbetinden, Mübarek'in kafesteki halinden veya Kaddafi'nin düştüğü durumdan ders almaları çağrısının, bu tür liderler için ne kadar anlam ifade ettiği çok tartışmalı. Zira bu tür liderlerden hiçbirinin, en samimi dostlarının bile yaptığı "Uçuruma doğru gidiyorsun!" ikazından ders alıp, objektif bir şekilde içinde bulundukları durumu okuyarak, buna uygun tedbir aldığı vaki değil. Genelde aldıkları tedbirlerin, sonlarını hızlandıran cinsten olması da galiba ortak bir yanları.

Körfez Savaşı hezimetini 'büyük zafer' diye niteleyen Saddam'ın en yakın adamı El Sahaf, Amerikan askerleri Bağdat'ın merkezine kadar girmişken, "ABD'li katırları tanklarına hapsettik" diyordu. Önceki gün Beşşar Esed de şöyle demiş: "Mevcut durum beni endişelendirmiyor. Yaşananlarla mücadele edecek durumdayız. Suriye'ye karşı yapılacak hamle, katlanamayacakları çok büyük sonuçlara neden olabilir."

Farklı zaman ve zeminlerde bu liderlerin benzer hataları tekrar etmesi, belki de bu tür diktatör veya yarı dictator liderlerin psikolojilerindeki ortaklıklarla ilgili. Hele CIA'in taa 1943'te uzmanlara "Adolf Hitler'in Psikolojik Analizi"ni yaptırdığı düşünülürse. Diktatörlerin psikolojisi dendiğinde şu genel özellikler sayılıyor: Kendini aşırı derecede beğenme; megalomanlık ve narsizm. Zeki oldukları için kitleleri etkileyecek duyguları çok iyi taklit etmek ama insani duygulardan yoksun olmak. Hatalı olabileceğini asla düşünmeme ve dolayısıyla bu tür görüşleri dile getirenleri dinleme yerine cezalandırma. Korku salarak sadakat sağlama ve toplumu bastırma.

Diktatörlerin psikolojisi üzerine bir çalışma yapan James Fallon ise psikopat karakterlerin ortak özelliklerini şöyle sıralıyor: Neşeli, karizmatik, bağımsız, aşırı cinsel dürtü, merhametsiz, sadist, usta yalancı, güce karşı aşırı ihtiraslı. Beyindeki bazı özelliklerin yanı sıra çocuklukta yaşanan zorluklar ve aile ile ilişkilerin de önemine değinen Fallon, davranışlarından hareketle Kaddafi için ise 'paranoyak, narsist, güce aç ve kibirli' diyor.

Bazı yöneticilerin neden diktatör olduğuyla ilgili açıklamalar şu 3 kategoriye giriyor: 1- Diktatörler psikopattır. 2- Diktatörler paranoyak narsistlerdir. 3- Diktatörler, mutlak gücü el etme veya kullanma sürecindeki ağır koşullardan dolayı zihinsel hastalığa yakalanan normal insanlardır.

Önemli Müslüman düşünürlerden Seyit Hüseyin Nasr, Libya'yı konuştuğumuz bir sohbette, kendi gözleriyle şahit olduğu Kaddafi'nin çift kişilikli halini şöyle anlatmıştı: "Görüşmenin başında, akli başında, dünyanın gidişatından haberdar bir insan olan Kaddafi ile konuştum. Sonra sanki o şahıs gitmiş; yerine anlamsız şeyler söyleyen; mevzuyla takip edemeyen biri gelmişti."

Normalde psikopatlar hastanede tedavi görür; ama galiba Ortadoğu'da çoğu ülke yönetiyor!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Paşa'nın yüzde 15 direnişi!

Abdülhamit Bilici 2011.08.27

OYAK'ın ayrıcalıklı konumundan denetlenemeyen harcamalara; MGK'nın yapısından komutanların her konuda yaptıkları konuşmalara Türk Silahlı Kuvvetleri, özellikle AB sürecinin ciddiyet kazandığı 1999'dan beri hep gündemde.

Demokratik bir gözle Türkiye'nin röntgenini çeken ve bugüne kadar Avrupa Komisyonu'nun 13 kez hazırladığı her İlerleme Raporu'nda yer alan bir konu bu.

Geçen sürede, MGK'daki sivilleşmeden YAŞ'taki son reforma birçok yenilikler yapıldığına kuşku yok. Ancak anlaşılması en güç nokta, yasalar veya oturma düzeninde yapılan şekilsel değişikliklerin bir türlü askerin ruhuna yansımaması.

AB ile müzakerelerin yolunu açan 2004 tarihli İlerleme Raporu'na bakarsanız, orada, yapılan reformlarla Türkiye'nin yarı otoriter yapıdan hızla kurtulmakta olduğu heyecanıyla yazılan şu satırları okursunuz: "Askeri otorite üzerindeki sivil denetim 1999'dan bu yana güçlendirilmiştir. Sivil otorite karşısında silahlı kuvvetlerin durumunu belirlemek için anayasal ve yasal çerçeve değiştirilmiştir. Geçen yıl boyunca, ordunun sivil denetimini güçlendirmek ve AB üyesi ülkelerdeki uygulamalarla uyumlu hale getirmek için bir dizi değişiklik yapılmıştır. MGK'nın görevleri, işleyişi ve oluşumu ile ilgili, Genel Sekreterliğin geniş yürütme yetkilerini kaldıran bir yönetmelik kabul edilmiştir..."

İzleyen yıllarda da 'şekilî' birçok reform yapılmasına rağmen aynı döneme bir de Balyoz ve Ergenekon davaları üzerinden bakınca, birbirine zıt iki fotoğraf çıkıyor karşınıza. Fotoğrafın birinde, Ecevit ve AK Parti hükümetlerinin öncülüğünde atılan önemli sivilleşme adımları; diğesinde ise karargâhlarda yapılan darbe planları, askerlikten çok siyaseti şekillendirmeyi kafaya koymuş general tipleri ve nihayet eski alışkanlıkların hiç değişmediğini gösteren 27 Nisan muhtırası.

Eski Genelkurmay Başkanı Işık Koşaner'in itirafları, bu muammayı ortadan kaldırdı. Öyle anlaşıyor ki, Hilmi Özkök gibi sistem hatası bir iki istisna dışında komuta kademesi, bir yandan siyasî iktidarın ve aslında alıştıkları eski düzene şimdiye kadar ses çıkarmayan Batı'nın iteklemesiyle bazı reformları kabul ediyormuş gibi görünürken, diğeryandan eski bildiklerini okuyorlardı. Adeta reformların etkisinin boğazlarından aşağıya inmemesi için direniyorlardı.

Demek ki, şöyle düşünmüyorlardı: "Dünya değişiyor; NATO içinde sivil-asker ilişkilerinin bizimki gibi olduğu ülke yok. Türkiye tepeden tırnağa değişiyor; TSK'nın da değişmesi kaçınılmaz; A'dan Z'ye gerekli reformlara öncülük edelim; Aksi halde hem ülkeye ayak bağı olur hem de itibarımızı kaybederiz." Dolayısıyla reform çabalarını; konjonktürel, andıçlarla, psikolojik operasyonlarla üstesinden gelinebilecek bir durum gibi okuyorlardı.

Org. Koşaner'in hemen her satırında, "reforma zorlayan kötü niyetli siviller ve statükoyu korumak için direnen asker" psikolojisi önde.

Mesela Işık Paşa, "Arkadaşlar, darbecilik artık geçmişte kaldı. Artık demokratik bir ülkede yaşıyoruz." demiyor. Bunun yerine, şöyle diyor: "Koskoca 1. Ordu bir plan semineri yapıyor. Şimdi hepsi milletin elinde. Neyimiz var, neyimiz yok, çaldırmışız. Esas rezalet bu."

Yine Paşa, "Sivilleşme adına MGK'dan YAŞ'a önemli adımlar atıldı, ama tam demokrasi için şu adımlar eksik." demiyor. Peki ne diyor: "Hani diyorlar ya 35. maddeyi kaldır da bilmem ne maddeyi koy. İster koy, ister koyma. Biz TSK olarak bunun için varız. Doğal görevimiz."

Işık Paşa, "OYAK haksız rekabete yol açıyor. Bize, hiçbir memurda olmayan ayrıcalıklar tanıyor. Bu, demokrasi ve eşitliğe aykırı." demiyor da şöyle diyor: "OYAK'ı kamu kurumu kabul etme eğilimindeler. O zaman vergi vermek durumunda kalacağımız için emekliliğimizde alacağımız paralar yüzde 15 düşecek. Bunun için mücadele ediyoruz." Paşa, "Sivil yargıya paralel askerî yargının demokrasilerde örneği yok. Bu çift başlılık kalkmalı." demek yerine şunu söylüyor: "Askeri yargı sistemini değiştirmeye çalışıyorlar. Emir veremedikleri için nasıl ortadan kaldırırız, pasifleştiririz. Onun derdindeler."

Basın için "Demokrasinin vazgeçilmez unsuru. Arada yanlış yapsalar da çoğu kere gerçekleri onların aynasında görüp eleştirilerinden yararlanıyoruz." demiyor. Şöyle diyor: "Hiçbir basın mensubu bize düşman olmaz, dost da olmaz. Af edersiniz, anasını bile satar, onu oraya haber diye koyar."

Doğrusu böyle bir zihniyetle, bu kadar sivilleşme bile devrim. Bu millet, hem kendi başarısı hem ülke menfaati için reforma direnen değil, öncülük eden bir orduyu ne zaman görecektir?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İslam düşmanı şebeke

Abdülhamit Bilici 2011.08.30

Açık ve demokratik ülkeleri; kapalı ve otoriter ülkelerden ayıran çok önemli bir özellik var. Kapalı toplumlar, ancak büyük çaplı bir karşı devrim veya bu çapta bir kırılmayla hatalarıyla yüzleşme imkanı bulurken, açık toplumlar her zaman özeleştiri yapacak kişi veya kurumları sayesinde hatalarıyla yüzleşme şansına sahipler.

ABD Başkanı Barack Obama'ya yakınlığıyla bilinen Center For American Progress (CAP) adlı düşünce kuruluşunun hazırladığı, "Korku Şirketi: Amerika'daki İslamofobi Ağının Kaynakları" raporu, tam da bu gerçeği pekiştiriyor.

Zira 11 Eylül'ün neden olduğu büyük travma ile içerde ve dışarıda Müslümanlarla ilgili akıl almaz bir savrulma yaşayan, temsil ettiğini iddia ettiği değerlerle ters düşerek büyük hatalara imza atan aynı Amerika, bu kez İslam ve Müslümanlar hakkında devleti ve toplumu yanlış yönlendiren bir şebekeyi isim isim deşifre ediyordu.

6 aylık çok titiz çalışmanın ürünü olan rapor, Hristiyan dünyasını uyandırmak için Norveç'i kana buladığını söyleyen aşırı sağcı Breivik ile Amerika'da İslam düşmanlığını yapan odaklar arasındaki bağlantıyı tespit ederek işe başlıyordu. Breivik, katliamın sebebini anlattığı manifestosunda, İslam karşıtlığını körükleyen dezenformasyon çalışmaları ile bilinen Jihad Watch adlı blogun sahibi Robert Spencer'den 162 kez; David Horowitz ve Pamela Geller'dan ise 12 kez alıntı yapmıştı. Rapor, Breivik'in etkilendiği bu isimlerin, İslam karşıtı dezenformasyon çalışmaları yapan ve maddi açıdan en fazla desteklenen kuruluşlarda çalıştığını ortaya koyuyordu.

İslam düşmanlığını körüklemek için dezenformasyon yapan ve Amerika'da şeriat tehlikesi varmış gibi hava uyandırarak bazı eyaletlerde yasalar hazırlanmasını sağlayan kuruluşların, sayıca az olsa da kamuoyundaki etkisinin yüksekliğine dikkat çekiliyordu. 10 yılda İslam düşmanlığı yapan bu şebekelere 42,6 milyon dolar aktaran kurumlar hep aynıydı. Amerika'da her türlü soruşturmanın altın kuralı olan 'Parayı takip et' ilkesini izleyen araştırmacılar vergi kayıtlarından çıkardığı başlıca İslam düşmanlığı finansörlerini tek tek açıklıyordu. Aynı fonların birçok Yahudi kuruluşunu da destekliyor olması manidardı. Sonra Daniel Pipes gibi İslam düşmanlığı uzmanlarından Fox News gibi kurumlara şebekenin medya ayağı da deşifre ediliyordu: David Horowitz Freedom Center, Pamela Geller ve Atlas Shrugs, Washington Times, The National Review, Christian Broadcast Network... Şebekeye destek veren siyasetçi ve din adamları da unutulmamıştı: Peter King, Allen West, Michele Bachman, Sue Myrick gibi siyasetçiler, dezenformasyon uzmanlarının tezlerini konuşmalarına taşıyor; Pat Robertson, John Hagee, Ralph Reed, Franklin Graham gibi dini önderler de kampanyaya eşlik ediyordu.

Araştırmanın önemli tespitlerden biri de son dönemde ABD'de Gülen Hareketi aleyhine açılan kampanyanın da aynı şebekenin işinin olmasıydı. Aynı kurumlarca finanse edilen yapılardan Eagle Forum'un, İslam korkusunu yaymaya çalışırken, hedef olarak Amerika'da Türkler tarafından işletilen Charter Okulları'nı seçtiği belirtiliyordu. 2009'da "Amerika'yı Nasıl Geri Alabiliriz?" başlıklı konferans serisi düzenleyen forumun, 2011 Mart'ında St. Louis'de, Gabriel Gaffney ve diğer gruplarla birlikte Gülen Hareketi aleyhinde karalama kampanyası başlattıkları aktarılıyordu. Hareketin, okullarda radikal İslam anlayışı ve daha da kötüsü çocukların Amerikalılardan nefret etmelerini istedikleri fikrini yaymaya çalıştığı propagandası yapılıyordu.

Yani, karşı karşıya olduğumuz hadise, "11 Eylül oldu ve İslam düşmanlığı arttı" denecek kadar basit değildi. Toplumu İslam'dan nefret ettirmeyi hedefleyen bir şebeke vardı ve bu şebeke, kurban durumundaki Müslümanlar tarafından değil, tarafsız bir düşünce kuruluşunca deşifre ediliyordu.

Tabii, Batı'da İslam düşmanlığını yayan şebekeden söz ederken, İslam ülkelerinde ve özellikle Türkiye'de İslam'ı öcüleştiren şebekeleri atlamamak lazım. 'Korku Şirketi' raporunun deşifre ettiği kadarıyla ABD'de İslam düşmanlığını finanse eden, sözcülük yapan ve medya desteği verenler hep sivil alandaki aktörler. Halbuki bizdeki İslam karşıtı kampanyada, sivillerin yanı sıra çoğu kez öncülüğü en önemli devlet kurumları üstleniyor. İsterseniz, İslam'ı, Ak Parti'yi ve Gülen'i hedef alan resmi irtica sitelerini bir de bu gözle düşünün. Bakalım, içerideki Korku Şirketi ve ardındaki odakların raporunu kim yazacak?

Not: Ramazan bayramınızı candan tebrik eder; Somali'den Suriye'ye derbeder İslam dünyasına Mevla'dan azıcık olsun huzur dilerim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail sabrı tüketti

Abdülhamit Bilici 2011.09.03

Ortadoğu'daki hızlı dönüşüm ve buna paralel olarak Türkiye'nin bu bölgedeki aktörlerle ilişkilerindeki değişim gerçekten baş döndürücü.

Çok kısa bir süre öncesine kadar Türkiye, çoğu suni sınırların fiilen ortadan kalktığı ve bir barış havzasına dönüşmüş Ortadoğu idealiyle bölgedeki çatışmaları ortadan kaldırmak için aktörler arasında bir iyi niyet elçisi gibi mekik dokuyordu. Türkiye, Irak'ta Sünniler ile Şiiler arasında; Lübnan'da Hizbullah ile Hariri arasında; Suudi Arabistan ile İran arasında; Filistin ile İsrail arasında; Hamas ile El Fetih arasında; İsrail ile Suriye arasında yangın söndürmek için koşturan bir itfaiyeci gibi mesai harcıyordu.

Bu kadar geniş alandaki farklı aktörler nezdinde etkinlik gösteren Türkiye'nin en önemli ayrıcalığı, herkesin birbiriyle uzun zamandır köprüleri attığı ortamda herkesle güven içinde konuşabilmesiydi. Bunda, komşularından başlayarak bölgede çatışmanın değil işbirliğinin ve kazan-kazan mantığının öne çıkmasını isteyen yeni bakış açısı kadar, bölgeyle yeniden ilgilenmeye başlamanın getirdiği tazeliğin de katkısı vardı.

Türkiye'nin yeni dış politikasına yön veren Gül, Erdoğan ve Davutoğlu gibi isimlerde bir değişiklik olmadı. Vizyon da aynı. Ama kısa sürede bölgede yaşanan gelişmelerin, bir anda her şeyi tersyüz etmesi çok şaşırtıcı. Az komplocu olsanız, bir elin yıldızı parlayan Türkiye'nin önünü kesmeye çalıştığını düşünürsünüz.

En canlı örnek, düne kadar Türkiye'nin, ikisiyle de iyi ilişki içinde olup aralarını bulmaya çalıştığı Suriye ve  srail'le ilişkilerin geldiği son nokta. 'Arap Baharı' denen büyük dalgada Baas rejiminin tarihin ters tarafına düşmesi ve halkına silah doğrultması yüzünden Suriye'ye mesafe koyan Ankara; d n de Mavi Marmara krizinin sonucu olarak  srail'le diplomatik ilişkilerini ikinci k tip seviyesine düşürdü. Bu, Ankara'daki  srail elçisinin kovulması demek. Yaptırımlar içinde, tüm askerî anlaşmaların askıya alınması; Mavi Marmara mağdurlarının hukuk mücadelesine yardım edilmesi ve Gazze ablukasına karşı BM'de girişim başlatılması da var.

Ayrıca Ankara, Doğu Akdeniz'deki seyrüsefer serbestisi için her türlü tedbiri alacağına dair ciddi bir uyarıda bulundu. Bunun anlamı şu: BM Palmer Raporu'nun 'yasal' dediği,  srail'in Gazze'ye karşı denizden uyguladığı ambargoyu Türkiye tanımıyor. Dolayısıyla yarın Türk gemileri, Doğu Akdeniz'deki bu bölgeden geçip Gazze'ye demirleyebilir.

Hem Suriye hem  srail'le ilişkilerin bu noktaya gelmesine herhalde en çok üzülen, d n kameraların karşısına geçip yazılı metinden bu yaptırımları ilan eden Ahmet Davutoğlu olmalı. Zira barış havzasına dönüşmüş Ortadoğu idealine en fazla inanan ve en çok gayret eden kendisiydi. Aslında aylardır hükümetin önünde bekleyen bu yaptırım listesinin şimdiye kadar ertelenmesinin nedeni de AK Parti hükümetinin her şeye rağmen Ortadoğu'da barış idealine bağlılıkları ve bunun için diplomasiye sonuna kadar şans vermeleriydi. Yoksa d n açıklanan yaptırımların BM raporuyla ilgisi zamanlamayla sınırlı. Yani,  srail istenen adımları atmadıkça rapor nasıl olsa bu liste a ıklanacaktı.

Türkiye'nin, Mavi Marmara'da 9 vatandaşımızın ölümünden sorumlu olan  srail'den talepleri belli. Bunlarını yerine getireceğini söyleyen  srail'in isteğiyle defalarca ikili görüşmeler yapılmış; iki kez başbakanlar düzeyinde varılan uzlaşma metni netleşmiş; önceki gün basına sızan BM raporu daha önce 3 kez ertelenmişti.  srail, son dakikaya kadar yine erteleme istiyordu. Ama bir noktadan sonra Ankara, bu oyalayıcı tavrı devlet ciddiyetine aykırı buldu. Olayın, 31 Mayıs 2010'da gerçekleştiği dikkate alınırsa,  srail hükümetinin i  zorluklarını gören Türkiye'nin özür ve tazminat için 15 ay sabrettiği anlaşılıyor.

Davutoğlu'nun, yaptırımları açıklarken bile tarihî Türk-Yahudi dostluğuna vurgu yapması ve  srail'i Türkiye'nin dostluğunun kıymeti üzerine düşünmeye çağırması önemli. Mavi Marmara'nın ikinci seferini yapmaması ve  srail'deki orman yangını sırasında yapılan jest de cabası. Türkiye- srail ilişkileri hep dalgalı oldu; daha önce de 2. k tip düzeyine indiği oldu. Ama  ncekiler daha çok  srail-Arap sorunlarının yansımasıydı. İlk kez ikili ilişkiler yüzünden bu adımın atılması not edilmeli. Keşke gösterilen sabır ve diplomatik çabalar netice verse ve Türkiye herkesle konuşabilme özelliğini korusaydı. Ama yeni Ortadoğu ve yeni Türkiye'yi anlamakta zorlanan mevcut  srail yönetimiyle bu zor. Ayrıca dostu olmasına rağmen Hama'da katliam yapan Esed'e cephe alan Türkiye'nin, Gazze veya Akdeniz'de  srail'in katliamına seyirci kalması beklenemez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Canlı canlı 11 Eylül testi!

Abdülhamit Bilici 2011.09.13

Özellikle ayarlansa bu kadar olabilirdi. Dünya çapında büyük değişikliklere yol açan 11 Eylül trajedisinin 10'uncu yılında Amerika'da olacaktım ve alınan tehditler nedeniyle güvenlik düzeyinin en yükseğe çıkarıldığı bir ortamda, tam da 11 Eylül günü i  hatlarda eşimle birlikte yolculuk yapacaktık.

Tekras niversitesi ve Raindrop Kültür Merkezi'nin düzenlediği, "Yeni 11 Eylllerin nlenmesinde Medyanın Rolü" ve "Ortadoğu'nun Geleceğinin şekillenmesinde Türkiye" başlıklı iki panele davetliydik. 11 Eylül'n Başkanı Bush'un memleketi Tekras'taki toplantılara katılmak için 11 Eylül günü Newark'tan Houston'a uacaktık.

Tedirginliği günler öncesinden başlayan bir yolculuktu. Kılık kıyafetimiz ve isimlerimiz açıkça Müslüman kimliğimizi gösterdiği için her türlü sıkıntı olabilirdi. Didik didik aramalar, bitmeyen sorular, uçak iptalleri, gecikmeler... Üstelik Newark Havaalanı, 11 Eylül'de kaırıldıktan sonra adeta canlı bir fzeye dönüştürülen uçaklardan biri olan United Airlines Flight 93'n havalandığı noktaydı. San Francisco'ya gitmesi beklenen Boeing 757-222 uçağı, kaırıldıktan sonra Washington'a doğru gtrlrken yolcuların direnmesi zerine Pennsylvania'da düşmüştü. United 93 adıyla bunun filmi de yapılmıştı.

Böyle bir tedirginlikle havaalanına gitmek için çok erkenden yola çıktık. İyi tarafından bakıp yolculuğun gazetecilik açısından fırsat olduğunu düşündüm. Sorunlu da sorunsuz da geçse hem sade Amerikalıların hem güvenlik görevlilerinin yaklaşımını görmek, milyonlarca Müslüman Amerikalının durumunu anlamak için iyi bir gözlem olacaktı.

Pazar olduğu için trafik rahattı. O saatlerde, Obama ve Bush, New York'ta ikiz kulelerin bulunduğu alandaki anma trenindeydi. Geçtiğimiz gzerghtaki her köprüye Amerikan bayrağı asılmıştı. Arabalarda bayrak veya benzer semboller yoktu. Radyodan halka sürekli uyanık olmaları, güvenlik güçlerine yardımcı olmaları, şüpheli durumları bildirmeleri çağrısında bulunuluyordu. Konuştuğum sade bir Amerikalı, konunun halkın çok gündeminde olmadığını; ancak medyanın ve ısrarla İslam karşıtlığını kışkırtan marjinal bazı grupların konuyu sıcak tuttuğunu söylüyordu. Gerçekten de televizyonlar ve gazeteler hep 11 Eylül' işliyordu. Birçok gazete o gün çok kapsamlı 11 Eylül ekleriyle çıkmıştı.

Aşırı tedbir düşüncesiyle hayatımda ilk kez uçağın kalkmasına 3 saat kala havaalanındaydım. Otoparkta dikkat çeken bir güvenlik yoktu. Bagajlarımızı alıp havaalanı binalarına doğru ilerledik. Sorgusuz sualsiz check-in yapılacak bölüme varınca, beklediğim tablo ile karşılaştığım manzara arasındaki çelişki karşısında az daha küçük dilimi yutacaktım. Ne bir kimlik soran olmuş ne de bagajlarımız x-rayden geirilmıştı. Halbuki böyle özel günü bir kenara bırakın, Türkiye'de yolcu ve karşılayıcı ayrımı yapmadan herkes daha girişte didik didik aranıyordu. Bu rahatlığa rağmen hâlâ gergindim. Bilette ismim, bu köşede olduğu gibi 'Abdülhamit' şeklinde yazıyordu. Halbuki pasaporttaki şekli 'Hamit'. Kesin kafa karıştıırır ve sorun çıkarır diye düşünüyordum, hele böyle bir günde. Düzeltilmesi talebim hemen yerine getirildi.

Bina içinde belki normalden biraz fazla görünen güvenlik görevlisi vardı, ama abartılı bir durum yoktu. Sadece şüpheli paket ve kişilere yönelik dikkatli olunması anonsları biraz sıklaşmıştı. Bol vakit olduğu için mağazaları ve etrafı dolaştık. Etrafta hemen Müslüman olduğu anlaşılacak kimsecikler yoktu. Belki de aynı tedirginlikle insanlar o gün evde kalmayı tercih etmişti. Bu kadar türdeş insanın olduğu bir ortamda gözlerin farklı olanı şöyle bir szmemesi düşünülemezdi. Bunu çaktırmadan yapanlar olduğu gibi bakışlarını ele verenler de oluyordu.

Bekleme salonuna giderken yapılan son güvenlik kontrolünde rutin olduğu üzere herkesin ceketini, montunu vb. ıkarması isteniyordu. Sıramızı beklerken, eşimin çıkarmayı düşünmediği pards sorununu nasıl çözeceklerini düşünmeye başladık. Acaba zorlayacaklar mıydı, yoksa esnek bir çözüm m bulacaklardı? İtiraf etmek gerekirse güvenlik burada da şaşırttı. nce bayan bir görevli çağırdılar; bayan görevli kibarca başka bir noktadaki kapalı kabine götürüp aramasını yaptı. Pards de x-rayden geirilmış oldu. Kontrolde niçin geldiğimizi, nereye gittiğimizi bile sormadılar.

Durumu uzaktan izleyen ve uzun süredir Amerika'da yaşayan Rizeli bir vatandaşımızın, yaklaşıarak sorun olup olmadığını sorması hoştu. Ona göre, 11 Eylül'ün hemen sonrasında Müslümanlar ciddi sıkıntı yaşamıştı; ama son yıllarda bunlar büyük oranda aşılmıştı. Bir kısım medya ve bazı fanatik gruplar da konuyu sürekli gündemde tutmasa normalleşme daha hızlı olacaktı. Gazeteci olduğumuzu öğrenen sıcakkanlı Rizeli, demokratikleşme ve ekonomi alanında yaptıklarını takdir ettiğı hemşehrısı Erdoğan'a 'İsrail konusunda soğukkanlı olması gerektiğı' gibi siyasî mesajlar vermeyi ihmal etmedi. Evet, küçük 11 Eylül yolculuğumuz sorunsuz geçti. Ama hâlâ devam eden yakıcı sonuçlarıyla büyük 11 Eylül'ü daha çok konuşacağız...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arap sokağını bekleyen tehlike?

Abdülhamit Bilici 2011.09.17

Başbakan Erdoğan ve beraberindeki heyet Mısır'da temaslarda bulunurken, gazeteci olarak bizim nasibimize, bu tarihî ziyareti izlemek yerine okyanusun ötesinde Türkiye-Ortadoğu ilişkileri üzerine konuşmak düştü.

Austin'deki Texas Üniversitesi'nde, Ortadoğu Araştırmaları bölümü ile Raindrop Türk Kültür Merkezi'nin ortaklaşa düzenlediğı konferansın başlığı, "Yeni Ortadoğu'nun şekillenmesinde Türkiye'nin rolü" idi.

Merak edilen sorular belliydi: Ne oldu ki, Kahire'de bir Türk başbakanı binlerce kişi tarafından karşılanıyordu? Türkiye ve Ortadoğu sokağı, bu hızlı ve sıcak yakınlaşmaya nasıl bakıyordu? Bu, yeni dış politikada, Türkiye'nin Batı'dan koptuğı anlamına mı geliyordu? Değişimin dinamikleri neydi?

Amerika'da insanları bir yere toplamanın pek kolay olmadığını; bazen çok önemli isimlerin 5-6 kişilik izleyici gruplarına konuşmak zorunda kaldığını bildiğimden beklentim düştü. Ama herhalde çok iyi bir zamanlamayla organize edildiğı için tahmin ettiğimden büyük bir ilgi vardı toplantıya. Salonda boş yer kalmamıştı. Dinleyicilerin çoğı bölümün öğretim hocaları ve öğrencileriydi.

Önce, Türkiye ve Ortadoğu halkları arasındaki hızlı yakınlaşma sürecini takip edenler için Kahire'de Erdoğan'a gösterilen büyük teveccühün sürpriz olmadığını anlatmak gerekiyordu. Zira son dönemde yapılan bütün kamuoyu araştırmaları, Ortadoğu'nun Türkiye'ye ne kadar sıcak baktığını gösteriyordu. TESEV'in Mısır, Suriye, Irak, Suudi Arabistan gibi ülkelerde 2010 sonunda yaptığı araştırmaya göre, bölgedeki insanların yüzde 80'i Türkiye'ye sempatiyle bakıyordu. Yine Fatih Üniversitesi'nin ağırlıklı olarak komşu ülkelerde yaptığı araştırmada da Türkiye'nin bölge için model olduğunu düşünenlerin oranı oldukça yüksek çıkmıştı (yüzde 62).

Belki bu göstergeler kadar, hatta onlardan önemlisi Türkiye'de de halkın bu ilgiye bigane kalmaması; Ortadoğu'ya dönük aktif siyaseti desteklemesiydi. Çünkü Ortadoğu'ya halkın sıcak bakması; bu politikanın dar bir elitin ideolojik tutumu olmadığını gösterdiği gibi, sürdürülebilir olma ihtimalini de güçlendiriyordu.

Bu çerçevede yine TESEV'in Türkiye'deki dış politika algısı üzerine 2010 sonunda yaptırdığı araştırmadan çıkan sonuçları hatırlamakta yarar var. Buna göre halkın yüzde 65'i genel olarak dış politikayı başarılı buluyordu. Araştırmamanın diğer detayları, dış politika yapımcılarına ve AK Parti iktidarı için de çok önemli ipuçları taşıyan mesajlar içeriyordu. Bir kere, halkın yüzde 78'i Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleri için model olabileceğini düşünüyordu. Ama aynı zamanda, Türkiye'nin Filistin-İsrail sorununda arabuluculuk yapmasına sıcak baktığını (

yüzde 75); AB üyeliğini desteklediğini (yüzde 69) ve İran'ın nükleer silah elde etmesine karşı olduğunu (yüzde 65) söylüyordu.

Karşılıklı bu sıcak yaklaşımların arka planında sadece Osmanlı dönemi bile ele alınacak olsa 400 yıllık tarihi birliktelik, dini, kültürel ortak bağlar gibi pek çok faktör vardı. Ancak bunlardan en önemlisi, bir zamanlar "Kâbe Arap'ın olsun/ Bize Çankaya yeter" diyecek kadar bölge gerçeklerinden, tarihten ve İslam'dan uzak düşmüş ideolojik tavrın etkisi altındaki Türkiye'nin, normalleşerek kendi kimliği, tarihi ve komşularıyla barışmaya başlaması; demokrasi ile dini değerleri arasında bir denge kurması; sivilleşme ve ekonomik kalkınma alanında rahmetli Özal'ın ilk reformlarından bu yana son 30 yılda çok ciddi bir dönüşüm yaşaması. Dolayısıyla Türkiye ile Ortadoğu arasındaki ilişkilerden söz ederken, çok hızlı bir dönüşüm yaşayan bir bölge ile her alanda ciddi dönüşüm geçiren ve geçirmekte olan bir ülkeden bahsediyoruz.

Bu noktada hem Türkiye'nin hem de gerçekleştirdiği devrimlerle kendine güven kazanmış Ortadoğu halklarının önünde bir tehlike bekliyor. Türkiye'yi bekleyen risk; yukarıdaki dış politika anketinde de ortaya çıktığı gibi Türk halkının Doğu ile Batı arasındaki dengeli tutumunu ve çok boyutlu dış siyaset arzusunu göz ardı ederek Ortadoğu endekli bir siyasetin içine hapsolmak.

Ortadoğu sokağını bekleyen en büyük risk ise Türkiye'nin 30 yıldır her alanda içinden geçtiği toplumsal, ekonomik ve siyasal dönüşüm sürecini ve siyasi iktidarından çok renkli/güçlü sivil hayatına bugünkü tabloyu hazırlayan temel dinamikleri göz ardı etmek. Başbakan Erdoğan'ın şahsına ve politikalarına duyulan ilgi her Türk vatandaşını gururlandırmalı; ancak Ortadoğu halkları bir liderle veya bir partiyle aynı neticeyi alabilecekleri düşüncesine savrulurlarsa büyük hata ederler. Meşakkatli de olsa tabandan bir değişim ve dönüşüm olmazsa, tepede kurulacak 'kurtarıcı' yapıların geleceği, acıdan başka bir şey sunmayan Baas ideolojisi ve Nasır'ın liderliğinden farksız olmaz!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Muhatabını arayan vizyon!

Abdülhamit Bilici 2011.09.20

Berlin- Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün pazar günü bol yağmurlu bir havada başlayan Almanya ziyareti, pazartesi günü yerini güneşli bir havaya bıraktı.

9 yıl aradan sonra cumhurbaşkanı düzeyinde yapılan bu ziyarette Gül'ün hedefi de çok bulutlu Türk-Alman ilişkilerini güneşli bir havaya dönüştürmek. Ancak bu vizyonun gerçekleşmesi, Berlin'deki havanın bir günde 180 derece değişmesi kadar kolay olup olmayacağı tartışmalı.

Dış politikada büyük tecrübesi olan ve diplomatik üslubuyla Batı'da sempatiyle karşılanan Gül'ün, Almanya'ya giderken uçakta paylaştığı vizyonun arka planı ve hedefi çok net. İki ülke ilişkilerini benzersiz kılan işçi göçünün 50'nci yılında 5 bakanla Almanya'ya yapılan 3 günlük çıkarmanın ufkunda, Türkiye-Almanya ilişkilerini en az Almanya-Fransa ilişkileri seviyesine çıkarmak var.

Aslında dile getirilen gerekçeler oldukça ikna edici: Almanya ve Türkiye, tarih boyunca Avrupa'da birbiriyle savaşmamış, aksine 1. Dünya Savaşı'nda olduğu gibi kader birliği yapmış iki ülke. İki ülke arasındaki ticari ilişkiler göz kamaştıracak boyutta. Türkiye'deki Alman sermayeli şirket sayısı 4.561. Krize rağmen 2010'daki

ticaret hacmi 26 milyar Euro. Bu sene ilk 6 ayda iki ülke arasındaki dış ticaret yüzde 38 artmış. İflas sinyalleri veren Avrupa ülkelerinin ekonomileri yanında borç yükü; bütçe açığı ve büyüme oranları itibarıyla Avrupa'nın iki sağlıklı ekonomisi. 1 milyonu Alman vatandaşı 3 milyon Türk kökenli insanın Almanya'da yaşıyor olması çok güçlü bir bağ.

Cumhurbaşkanı Gül, 50 yıldır Alman ekonomik başarısına katkı sunan Türklerle ilgili bazı sosyal problemlerin fazla abartıldığı ve bunun ilişkileri gölgeleyen temel faktör olduğu kanaatinde. Örneğin, "Siyasi ilişkilerin istenen düzeyde olmamasında Almanya'nın güçlenen Türkiye'yi rakip görmesinin de etkisi olabilir mi?" sorusuna, "Fazla ihtimal vermiyorum." diye cevap veriyor.

Almanya'nın vize konusunda Türk vatandaşlarına çıkardığı zorluklardan Türkiye'nin AB üyelik sürecine ilişkin negatif tutumuna birçok probleme rağmen Abdullah Gül'ün, kasti olarak ortaya böyle pozitif bir vizyon koyması önemli. Zira birçok alandaki ileri ilişkilerin boyutunu gösteren objektif tabloyla hiç uyuşmayan zayıf siyasi ilişkilerin arkasında, iki tarafın da sürekli negatif noktalar üzerinden konuşmayı tercih etmesinin payı büyük.

Bugün Türkiye'de herhangi bir vatandaşa sorulsa, ilişkilerdeki parlak noktalar hiç hatırlanmaz ve Almanya, 'AB yolunda Türkiye'nin en büyük engeli' diye tanımlanır. Aynı yaklaşım Almanlar için de farklı değil. Gül-Wulff basın toplantısını izlerken yanımdaki Alman gazeteciye, "Türk-Alman ilişkilerini Fransız-Alman ilişkileri düzeyine çıkarmak mümkün mü, bu bir ütopya mı?" diye sordum. Cevap, mevcut algıya dair çok şey anlatıyordu. Önce Almanya'da işlenen namus cinayetlerini hatırladı: "İnsanların kızlarını, eşlerini öldürmesi ilişkilere yardım etmiyor." Sonra Kürtlerin sürekli bombalanması ve Kıbrıs sorunu hatırlanıyordu. Öngörülen vizyonun gerçekleşmesi için Türkiye'nin laik kalması gerektiği ekleniyordu.

Dolayısıyla hayal kırıklığı yaşamamak için bu algıları ve objektif şartları göz ardı etmemeli. Gül'ün bu ziyaretteki birinci muhatabı olan ve bir yıl önceki Türkiye ziyaretinde çok sıcak bağ kurduğu Almanya Cumhurbaşkanı Christian Wulff, ne kadar iyi niyetli olursa olsun bu ülke siyasetindeki ağırlığı sembolik düzeyde. Alman siyasetini yakından izleyenler, Türkiye'nin duyduğu heyecanın Başbakan Angela Merkel ve çevresinde paylaşılmadığı kanaatinde. Bu açıdan en büyük beklenti, eyalet seçimlerinde oy kaybeden mevcut koalisyon ortaklarının yerini 1 buçuk yıl sonraki genel seçimlerde Sosyal Demokrat-Yeşil koalisyonunun alması. O zaman mesela Cem Özdemir'in dışişleri bakanı olduğu bir Alman hükümeti ile her şey çok farklı olabilir. Öyle olsa, Wulff'un Ankara'da yaptığı gibi Cumhurbaşkanı Gül, Berlin'de Almanya Federal Meclisi'nde bir konuşma yapar; Almanya'nın Fransa, İtalya, İsrail ve Rusya ile yaptığı gibi Türkiye ile de hükümetlerarası toplantılar yapılabilirdi.

Bakalım, Gül'ün ilişkiler için ortaya koyduğu bu yeni vizyon, her iki tarafta da muhatabını bulabilecek mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Büyüyen düşman cephesi

Abdülhamit Bilici 2011.09.24

Yakın zamana kadar Türkiye, dış politikada hayal ötesi bir çizgi yakalamıştı. Aynı zamanda hem Batı hem Doğu ile ilişkilerini geliştirirken, iki tarafça da takdir edilen bir ülke haline gelmişti.

Dünyada, birbiriyle zıt hatta çatışma halindeki taraflarla diyalog kurabilen ender ülkelerden biriydi. Irak'ta Şiiilerle konuşabildiği gibi Sünnilerle de çok sıcak temas kurabiliyordu. Tahran'ın sürdürdüğü nükleer çalışmalar yüzünden diken üstünde olan Suudi Arabistan ile konuşabildiği gibi İran'la da diyalog kurabiliyordu. Hizbullah ile iyi ilişkileri, Lübnanlı Sünnilerle arasındaki güven ilişkisine engel olmuyordu. İsrail ile normal ilişkileri sürdürürken, Suriye ile münasebetlerini stratejik ortaklık düzeyine çıkarıyor; hatta iki ülke arasında barış için mekik dokuyordu.

Avrupa Birliği ile ilişkilerin zirve yaptığı aynı 2004 yılında ilk kez bir Türk vatandaşı, hem de demokratik usulle yapılan bir seçim sonucu İslam İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreterliği'ne seçiliyordu.

Batı'da sürekli önümüze getirilen soykırım darboğazını aşmak için Ermenistan ile normalleşme çabalarının başladığı aynı yıl, Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev'in ev sahipliğiyle Nahçıvan'da yapılan zirvede Türk İşbirliği Konseyi kuruluyordu.

Bush zamanında yaşanan çuval ve tezkere krizlerine rağmen Türk-Amerikan ilişkileri 'model ortaklık' olarak tanımlanan bir çerçevede olumlu bir şekilde ilerlediği bir dönemde Rusya, Türkiye'nin dış ticarete en büyük ortağı haline geliyordu.

Bu göz kamaştırıcı tabloda en büyük pay, başta Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve bu dönemin Dışişleri bakanları Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu olmak üzere AK Parti iktidarına aitti. Gerçekleşmesi imkânsız gibi görünen bu dış politika için geceli gündüzlü çok büyük emek verdiler.

"Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur" zihniyetinin ve 'Etrafımız düşmanlarla çevrili' dünya görüşünün oldukça etkin olduğu bir ortamda, bu açılımların gerçekleşmesi teorik ve fiziki anlamda büyük çaba gerektiriyordu. "Çok boyutlu dış politika", "komşularla sıfır problem", "merkez ülke" kavramları bu dönemde diplomasi literatürümüze giren kavramlar oldu. Çankaya'ya tahsis edilen uçakların kullanılmadığı için adeta paslandığı bir ortamdan, dış politikayla ilgili isimlerin ayın çoğunu ülke dışında geçirdiği bir noktaya gelindi.

Önceleri Türkiye'nin güvenlik merkezli dış politika diline hakim olan 'kırmızı çizgiler, casus belli (savaş sebebi)' gibi kavramlar, bu dönemde yerini "karşılıklı bağımlılık, dost kazanma, diklenmeden dik durma, kazan kazan (win win), yumuşak güç" gibi daha çok işbirliğine dayalı kavramlara bıraktı. Amaç, kangren olmuş sorunları çözmek, mümkün olduğunca düşmanlıkları giderip ilişkileri maksimize etmek; sadece taraf olduklarımızı değil, bölgeyi huzursuz eden tüm ihtilafların çözümüne öncülük etme.

Zıt yöndeki temasların birbirini desteklediği dış politikadaki bu hiperaktivitenin aşırı ve sürdürülemez olduğunu söyleyenler yok değildi. Türkiye'nin entelektüel birikiminin bu kadar açılımı taşımaya yetmeyeceğini düşünenler olduğu gibi, 'sıfır problem' yaklaşımını ütöpik görüp, bu çelişkileri uzun vadede bir arada taşımanın zorluğuna işaret edenler de vardı. Ama her şey yolunda gittiği için bu görüşler, birer aykırı ses olarak kaldı.

Başarılı şekilde devam eden demokratik dönüşümü, ekonomik performansı ve dinamik sivil toplumu ile Türkiye, hâlâ dünyada gıptaıyla bakılan bir ülke. Ancak bunun sürmesi için kısa süre öncesine göre dış ilişkilerde yaşanan olumsuz havayı fark edip tedbir almak şart. Sanki son 1-2 yıldır muhalif bir rüzgâr, en azından dış politika alanındaki bu parlak tabloyu bozmaya yemin etmiş gibi. Zira düne kadar dış politikanın başarı hanesinde yer alan kimi aktörler, Türkiye karşıtı bir cepheye kaymış ya da kaymak üzere: Rumlar, İsrail, Ermenistan, PKK, Suriye, İran, Yunanistan.

Kuşkusuz hepsinin sebebi ayrı. Bir kısmı, bizim dışımızdaki gelişmelerden; bir kısmı, siyasi-diplomatik süreci yönetmedeki hatalarımızdan; bir kısmı, muhatapın tepkisini öngörememekten veya Avrupa'nın açıkça haksız tutumundan kaynaklanıyor. Ancak detaylar önemli olsa da sonuç değişmiyor. Düne kadar dost kazanmak ve

sorun çözmekle öne çıkan Türkiye, bugün genişleyen düşman cephesiyle karşı karşıya. Dün daha kötü tabloyu değiştirmeyi bilen Türkiye, isterse bugün de başarabilir.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran'a ne oluyor?

Abdülhamit Bilici 2011.09.27

Füze radarı konusunda Türkiye'nin başta ABD olmak üzere NATO müttefiklerine karşı İran'ın haklarını korumak için verdiği mücadeleye şahit olmasam, son günlerde Tahran'dan gelen acımasız suçlamalara 'acaba' diyebilirdim. Ancak dış politikayı biraz yakından izleyen herkes gibi İran da biliyor ki, Lizbon'daki son NATO zirvesine giderken Türkiye'yi en çok yoran mesele radarlardı.

Aslında Türkiye'nin kendi savunması için ihtiyaç duyduğu bir füze savunma sistemiydi bu. NATO çerçevesinde bir çözüme memnun olabilirdi. Ama öyle yapmadı. Mesele, NATO'nun yeni stratejik konsepti çerçevesinde ele alınan hususlardan biriydi. Ve Türkiye, müttefikleriyle karşı karşıya gelme pahasına bu konseptte değişiklik yapmak için aylarca müzakere etti. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'le Lizbon'daki bu kritik zirveye gittiğim için konunun detaylarını; Türkiye'nin tezlerini ve çabalarını yakından biliyorum.

Türkiye, her platformda yeni NATO konseptinin, dünyayı ve bölgemizi dost-düşman kamplara bölen bir üslup taşımamasını savunuyordu. Bu yüzden belgede düşman ülke isimlerinin zikredilmesini istemiyordu. İyi ilişkiler kurmaya çalıştığımız İran'ı rahatsız etmemek için Türkiye'nin tek başına bütün ittifaka karşı savunduğu başka noktalar da vardı. Örneğin, radar sisteminin, ABD tarafından değil NATO şemsiyesi çerçevesinde, dolayısıyla kontrolünde Türkiye'nin de söz sahibi olacağı şekilde yapılandırılmasını istiyordu. Elde edilecek verilerin, NATO üyesi olmayan ülkelerle (kastedilen İsrail'di) paylaşılmaması da şartlardan biriydi.

Batı'da AK Parti aleyhine kuşkuları doğrulama riskine rağmen hükümetin verdiği bu mücadele başarılı da oldu. Nitekim füze savunma sistemi, NATO bünyesine alındı. Stratejik belgede, İran'la çok ballı ticaret yapan bazı Avrupalı güçlerin arzularına rağmen İran ismi zikredilmedi.

Sadece radar konusunda değil, İran'ın bütün bölgeyi korku ve gerilime iten, dünya gündemini sürekli meşgul eden nükleer krizde de Türkiye kendini feda edercesine Tahran'a sahip çıktı. Batılı müttefiklerinin yanı sıra Çin ve Rusya gibi sistem karşıtı güçlerin bile Tahran'a arkasını döndüğü bir noktada, Türkiye'nin başlattığı Tahran girişimi bundan başka bir amaç taşımıyordu. Brezilya ile elini taşının altına koyan Türkiye, Tahran'daki uzlaşmaya başbakan düzeyinde sahip çıktı. Hemen ardından Güvenlik Konseyi'nde İran'a yaptırım öngören oylamada da müttefikleriyle ters düşme pahasına 'hayır' oyu kullandı.

Bu çok önemli gerçekler karşısında Türkiye'ye minnettar olması gereken İran'dan bir süredir radar yüzünden tehdit kokan açıklamalar geliyor. Önce İran Dışişleri Bakanı konuştu. Ali Ekber Salahi, füze kalkanı sisteminin Türkiye'ye kurulmasından kaygı duyduklarını belirterek, Ankara'dan kararı yeniden gözden geçirmesini istedi. Salahi'nin bu açıklamayı, Tahran'da ağırladığı Ermeni meslektaşı Edvard Nalbandyan'ın yanında yapması ilginçti. Benzer açıklamadan sonra önceki gün de İran Meclisi Ulusal Güvenlik ve Dış Politika Komisyonu üyesi Mohammad Kowsari, kararı "büyük stratejik hata" ve "çifte standart" diye niteledi. Türk Dışişleri'nin, "Radar sisteminin herhangi bir ülkeye karşı değil, savunma amaçlı olduğu ve mekanizmanın bir uyarı sisteminden ibaret olduğu açıklaması" da tepkileri kesmedi.

Evet, İran birkaç asırdır sınırlarımızın değişmediği önemli bir komşumuz. Tarihlerimiz iç içe. Çok büyük bir Türk kökenli nüfusa sahip. Önemli bir enerji tedarik merkezi. İran, Türkiye'nin Asya yolu; Türkiye ise İran'ın Batı'ya açılan kapısı. Çok alandaki rekabete rağmen iyi ilişkiler iki tarafın da çıkarına. Ancak Türkiye'nin İran için yaptıklarını ve bölgede öncüsü olduğu barışçı dili İran'ın ne kadar anlayıp takdir ettiği şüpheli. Örneğin, İran'ın nükleer meselesi gibi Türkiye'nin de Kıbrıs sorunu var. Ama şimdiye kadar bu konuda en küçük bir jest görmedi Türkiye.

Erdoğan, Türkiye'deki Caferilerin Aşure Günü'ne katıldı; Irak'a gittiğinde Sistani'yi ziyaret etti. Ama bu jestlerin İran'daki yüz binlerce Sünni'ye pozitif yansımaya dair pek bir şey duymadık. Büyük açılımlar bir yana, son Ramazan Bayramı'nda önde gelen İran Sünnilerinin Tahran'da bayram namazı kılabilmek için izin almaya çalıştıkları yansıdı medyaya. Ticarî ilişkilerde hedef büyük ama mevcut durum büyük oranda Türkiye aleyhine ve işadamları İran'ın pazarını açma konusunda hep isteksiz olduğu kanaatinde. İslam siyaseti gütmesine rağmen Kafkaslar'daki siyaseti Ermenistan'a daha yakın.

Bunların hepsi olabilir, ülkeler milli çıkarlarını esas alır dış siyasette. Ama Türkiye'nin İran'ın da kaygılarını göze alarak revize ettiği savunma amaçlı bir radar sistemi İran'ı neden bu kadar rahatsız ediyor? Adı üstünde bu bir savunma sistemi. Saldırı düşünceniz yoksa tepki neden? Halbuki asıl İran bölgede son dönemde nükleere ilaveten konvansiyonel silahlar ve özellikle orta/uzun menzilli balistik füze geliştirme konusuna en fazla gayret eden ülke.

En başta Şahap adı verilen uzun menzilli ve hızlı balistik füzeler. Şahaplar da 1-2-3 olarak 3 sınıfta imal ediliyor. Şahap-3B'nin menzili 2 bin-2 bin 500 km civarında ve bu da şüphesiz İran'ın füzeleriyle Türkiye ve Ortadoğu'nun büyük kısmını menzili içine aldığı anlamına geliyor. Türkiye, saldırı amaçlı bu silahlanma çabasına, füze sistemlerine ses çıkarmazken, savunma amaçlı radarlar için İran'ın yeri göğü inletmesi tuhaf değil mi? Keşke İran da Türkiye gibi bölgeyi barış havzasına dönüştürecek bir vizyon sahibi olsa. Ama bunun için Türkiye'de olduğu gibi İran'ın iç siyasetinde de normalleşmeye ihtiyaç var.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İsrail'in yanılgısı

Abdülhamit Bilici 2011.10.01

Türkiye'nin hep İsrail'in yanında yer aldığını ve ilişkilerdeki gerilimin AK Parti iktidarından kaynaklandığını düşünenler yanılgı içinde.

Evet, Türkiye'nin, İsrail'i ilk tanıyan Müslüman ülke olduğu doğru. Ama o günden beri ilişkileri her zaman inişli çıkışlı.

Laikliğinden şüphe edilmeyen partilerin iktidar olduğu günlerde ilişkilerde gerilim yaşandığı gibi, İslamî eğilimli partilerin iktidarında ilişkilerin normal seyrettiğini de gördük. Dolayısıyla Türkiye'den ayrılmak zorunda kalan İsrail Büyükelçisi Gaby Levi'nin, ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi James Jeffrey tarafından Ekim 2009'da Washington'a gönderdiği kriptoda yer alan değerlendirmesi gerçeği yansıtmıyor. O belgede Levi'nin ilişkilerdeki bozulmayı Erdoğan'ın dindar kimliğine bağladığı görülüyor.

Bu yaklaşım doğru ise iktidara geldiği günden bu yana Erdoğan'ın İsrail ile normal ilişkiler sürdürmesini ve hatta İsrail'in Gazze saldırısı öncesine kadar bu ülke ile Suriye'nin arasını bulmak için olağanüstü gayret sarf etmesini nasıl izah edeceğiz?

Ayrıca sorunun kaynağı, Erdoğan'ın dinî inançları ise önceki hükümetin başbakanı sosyal demokrat Bülent Ecevit'in, Nisan 2002'de işgal altındaki topraklarda yaptığı operasyonlar yüzünden İsrail'i soykırımı uygulamakla suçlamasına ne diyeceğiz?

Üstelik ilişkilerdeki gel-gitler Ecevit dönemiyle de sınırlı değil. 1967'de merkez sağ kimliğiyle bilinen Demirel liderliğindeki Adalet Partisi iktidarda iken Doğu Kudüs işgal edilip Mescid-i Aksa'ya İsrail bayrağı çekilince, ilk ve en sert tepkiyi Türkiye'nin Kudüs başkonsolosu vermişti: "Bu bayrak burada inmezse Türkiye İsrail ilişkilerini bütünüyle gözden geçirecektir." İsrail, 1980'de Kudüs'ü başkent ilan ettiğinde de diplomatik ilişkiler maslahatgüzar düzeyine indirilmiş; bu durum İsrail ile Filistin barış görüşmelerinin başlayacağı 1990'lara kadar sürmüştü.

Esasında Türkler ile İsrail veya Yahudiler arasındaki ilişkiler, İsrail-Arap veya Hristiyan-Yahudi ilişkilerine göre çok daha kompleks ve normal ilişkiler. Zira tarihimizde ne savaş meydanında Yahudiler eliyle yaşanmış bir hezimet ne de holokost türü bir olay var. Aksine Türkler tarihe baktığında, İspanya'da soykırımdan kaçan 200 binden fazla Yahudi'ye dünyada kucak açan tek milletin kendisi olduğunu görüyor. Cumhuriyet dönemindeki kısa süre hariç, tarih boyunca Yahudilerin en sorunsuz yaşadığı ülkelerden biri olmuş ülkemiz.

Bu arka plana bakıldığında dikkat çeken en önemli iki nokta, ilişkilerin Filistin'le ilgili gelişmelere çok bağlı olduğu ve tarafların pragmatik bakışlarının oynadığı rol. Nitekim Türkiye'deki dönüşümü anlayan ender isimlerden biri olan İsrail'in eski Büyükelçisi Alon Liel, ilişkilerin düzelmesinin büyük oranda Filistin'e bağlı olduğunu, ancak İsrail kamuoyunun bunu anlamadığını düşünüyor. Cihan Haber Ajansı muhabiri İbrahim Varlık'a kapsamlı bir röportaj veren Liel, Erdoğan'ın Suriye konusunda "mükemmel iş yaptığı"; Türkiye'nin Ortadoğu için iyi bir model olduğu görüşünde. Liel, Ergenekon davası ve ordunun siyasî gücünü kaybetmesinin ilişkilerin bozulmasında etkisi olduğu kanaatinde.

Aslında Türkiye'nin 1990'larda İsrail'e yakınlaşmasında; Filistin barış sürecinin etkisi olduğu gibi, Ankara'nın pragmatik ihtiyaçları da rol oynadı. Güney komşularının PKK'ya verdiği destekle başa çıkmaya çalışan Türkiye, 1995'te Suriye ile Yunanistan askerî eğitim anlaşması imzalayınca, bunu dengelemek için İsrail'le benzer anlaşmalar imzalamıştı. Hem Washington'daki Rum ve Ermeni lobilerini dengelemek hem de terörle mücadelede kullanacağı mühimmatı elde etmek için İsrail kritikti.

Ancak 2000'de Ariel Şaron'un iktidar döneminde Aksa İntifadası'nın başlaması, ilişkilerin bir bacağını zayıflattı. Daha sonra Gazze ve Lübnan'a yapılan saldırılar ise bu bacağı kırdı. Suriye ile ilişkilerin normalleştirilmesi; Öcalan'ın yakalanmasıyla başlayan ateşkes ve AK Parti iktidarıyla güçlenen komşularla barış ve demokratik dönüşüm süreci ilişkilerin pragmatik bacağını da olumsuz etkiledi. Alon Liel'in dediği gibi, ilişkilerden umudu kesen İsraillilerin çoğu bunlara kafa yormuyor, ama bu arka planı görmeden ilişkilerin geldiği noktayı anlamak zor. Veya Gaby Levi gibi yanlış anlamak çok muhtemel.

Bugünlerde Türkiye'nin ABD ile ilişkilerinin adeta İsrail'den bağımsızcasına iyi seyrediyor olması ise çok yeni bir gelişme. İsrail'den beklenen Heronlar yerine ABD'nin Predator verecek olması; liderler arasındaki üst düzey diyalog; Washington'ın Akdeniz'deki gaz tartışmasında Türk tezine desteği bunun göstergesi. Bu yeni durum, şayet Obama'nın şahsına bağlı değil, örneğin Cumhuriyetçi bir yönetimle de sürececek ise gerçekten diplomatik bir mucize.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İhvan nasıl bir Suriye istiyor?

Abdülhamit Bilici 2011.10.04

Ülkesindeki gelişmeleri yakından izleyen bir Suriyeli, temmuz ayına kadar her şeyin biteceğini söylüyordu.

Çünkü normal zamanda sadece cuma günleri bir araya gelirken, Ramazan'da bu her gün mümkün olacaktı. Ayrıca okullar kapanacağından büyük gösteriler kolaylaşacaktı. Öngörü tutmayınca şimdi Kurban Bayramı'na gün verenler var. Ama birçok açıdan Tunus, Mısır ve Libya'dan farklı olan Suriye'deki değişimin ne kadar hızlı gerçekleşeceği ve nasıl ilerleyeceği hâlâ belirsiz. Rejimin geleceğini belirleyecek Sünni ağırlıklı Şam ve Halep henüz değişim arzusunu ortaya koymuş değil. 9 ayrı istihbarat servisi olan Baas rejimi için taşradaki sesleri bastırmak da çok zor olmuyor.

Libya'da yaşadıkları hayal kırıklığı yüzünden Çin ve Rusya'nın değişime yeşil ışık yakmaması, BM'nin meşruiyet kaynağı olacağı adımları zorlaştırıyor. Güvenlik Konseyi önüne gelen son yaptırım taslağında, bu ülkelerin desteğini almak için geri adım atılması bunun göstergesi. İran, son dönemde Ortadoğu'da elde ettiği kazanımlar açısından kritik noktadaki Suriye'yi kaybetmemek için rejime her türlü desteği vermeye hazır. Dost Türkiye'nin reform çağrılarını kulak ardı etme dönemini çoktan geride bırakan Baas yönetimi, daha Ankara kendi yaptırım listesini açıklamadan Türkiye'den gelecek mallara ambargo koyduğunu duyurdu.

Türkiye'nin 1998'de Öcalan konusunda Hatay'dan yaptığı sert uyarının Baas rejimi üzerindeki etkisini hatırlatanlar, benzer kararlılıkla Ankara'nın atacağı bazı sembolik adımların Şam'da büyük etki yapacağı görüşünde. Bu çerçevede Erdoğan'ın Hatay'daki kamplara yapacağı ziyaretin ve bu kampları dünya kamuoyuna açma kararının ne gibi etkileri olacağını göreceğiz.

Ancak dış etkilerin de yardımıyla bir değişim gerçekleşse de başarısı büyük oranda içerideki aktörlerin tavrına bağlı. Hele karşımızda oldukça kozmopolit bir toplumsal yapısı olan Suriye gibi bir ülke varsa. Bu çerçevede, Suriye'deki önemli aktörlerden biri olarak bakılan Müslüman Kardeşler liderliğinin bugünkü gelişmelere ve geleceğe dair yaklaşımları çok önemli.

Pazar günü, yakın zamana kadar Suriye'deki Müslüman Kardeşler'in liderliğini yapan Ali Beyanuni ile Ortadoğu'da değişim isteyen kitleler üzerinde büyük etkiye sahip olan dinî lider Yusuf Kardavi'nin Doha'daki bir toplantıda verdiği mesajlar, değişimin içeriden nasıl okunduğunu görmek açısından anlamlı.

Baas'ın ayakta kalmasını sağlayan uluslararası güçlere ve Suriyeli elitlere sitem eden Beyanuni'nin söyledikleri satırbaşlarıyla şöyle:

"Suriye'deki elitler, Baas'la devam etmek veya toplumdaki İslamî eğilimi kabul etmek arasında tercih yapmalı. Hiçbir grubun diğerine kendi görüşünü empoze etme hakkı yok. Bizim arzumuz, Baas rejiminin sona ermesi ve modern, çoğulcu, sandığın sonucuna saygı duyulan sivil bir devletin kurulması. Devlet, sosyal sözleşmeye dayalı sivil anayasaya dayanmalı. Müslüman Kardeşler kesinlikle her türlü şiddete karşı."

Laikliğe bakışını ise şöyle özetliyordu: "İslam devleti, sivil devlettir. Biz, dini devletten ayırmıyoruz. Zaten Suriye'de bu mümkün değil. Ancak bu bizim görüşümüz, başkasına bunu empoze edemeyiz. İdeolojik açıdan

soğuk baktığımız birçok gruplarla ittifaklar yaptık; onlarla konuşmaya, işbirliğine açıldık." Rejime verdiği destekten dolayı uluslararası toplumu eleştiren Beyanuni şöyle diyordu: "Suriye Dışışleri Bakanı'nın kısa süre önce ABD ve Avrupa'ya yaptığı ziyaretler, Baas rejiminin hâlâ desteklendiğinin işareti. Askerî müdahale istemiyoruz. Ancak uluslararası toplum gerçekten Suriye'de demokrasi istese Rusya ve Çin buna engel olamaz."

Türkiye'nin, rejimin reform kabiliyetinden umudunu kesmesini önemli gelişme olarak not eden Beyanuni'nin mesajlarında, İran, İsrail ve ABD ile ilgili de mesajlar vardı. İran: "Diğer Arap ayaklanmalarını destekleyen İran, zulmü daha şiddetli olmasına rağmen Suriye'de tam ters tutum takınarak rejimin yanında yer aldı." ABD: "Suriye'de yaşadığımız sıkıntıların sorumlularından biri ABD. Beşşar'ın iktidarını önce tebcil eden ABD, 2005'te baskı uyguladı ama rejimin değişmesini istemedi." İsrail: "Baas rejimini desteklemesi için ABD'ye baskı yapıyor. Beşşar'ın kalmasından yana."

Ortadoğu'daki değişimlerin ne kadar doğal ne kadar komplo olduğunu ve yönünü merak edenler için ise Kardavi'nin şu sözleri manidar: "İstihbarat örgütleri dahil kimse Arap Baharı'nın gelişini öngöremedi. İnşallah devrimlerin hepsi başarıya ulaşacak. Bu, Allah'ın kuralı (sünnetullah). Müslüman Kardeşler halkın yanında yer alırsa destekleriz; karşısına geçerse karşı çıkarız. Din adamları, halkın karşısında değil yanında olmalı. Biz, Doğu'nun veya Batı'nın demokrasisini değil; özgür, İslamî demokrasi istiyoruz."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Korkumuz mezhep kavgası'

Abdülhamit Bilici 2011.10.08

Suriye'deki gelişmelerle ilgili bu endişeyi dile getiren, bu ülkeyle ilişkileri geliştirmek için en fazla çaba harcayan; bu amaçla belki 60 kez Şam'a giden Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu.

Adım adım Suriye'deki rejimle Türk hükümeti arasındaki düşmanları çatlatan güven ilişkisinin nasıl sona erdiğini üzülerken anlatan Davutoğlu, bir yanda da eski bir dost ve komşu olarak Beşşar Esed'in yanlıştan dönmesi için iyi niyetle her türlü yolu tüketmiş olmanın rahatlığını ifade ediyordu: "Gönlüm rahat. Gösteriler başladıktan sonra 2 kez Şam'a gidip Cumhurbaşkanı Esed'le bizzat konuştum. İlki 3 saat; ikincisi 6,5 saat süren görüşmeler oldu. Söylenmesi gereken her şeyi söyledik. Elimizden gelen her şeyi yaptık."

Önceki gün bir grup yazarla birlikte yoğun dış politika programlarının birinden diğerine koşturan Ahmet Davutoğlu ile gündemdeki konuları konuştuk. Yoğunluk hakkında fikir vermek için Cengiz Dağcı'nın Kırım'daki cenazesinden gece 1'de döndüğünü; bakanlığın tüm yetkililerini evine çağırarak sabah 5'e kadar Suriye çalıştıklarını; başkentler-arası koşturmalara artık belinin uyum sağlamakta zorlandığını; bizimle yapacağı görüşmeye korsesini değiştirip girdiğini not edelim.

Anladığım kadarıyla Davut-oğlu'nun bizimle görüşmedeki amacı, hem gelişmeler hakkında bilgi vermek hem de son dönemde dış politikaya yöneltilen eleştirileri birinci elden dinlemektir. Gerçekten de AK Parti'nin dış politikasına genelde destek veren birçok isim, son gelişmeler üzerine şu soruları sormaya başlamıştı: "Komşularla sıfır sorun politikası sona mı erdi?", "Sorun çözmeye ve dost kazanmaya öncelik veren Türk dış politikası, son dönemde düşman cephesini büyütüyor mu?", "Dış politika, eskiden alışkın olduğumuz güvenlik merkezli, pazu gösteren eğilime mi kayıyor?"

Söze, "Bu kez bir giriş yapmayayım, sizi dinlemek istiyorum." diye başlayan Davutoğlu'nun, diplomasideki önemli gelişmeler hakkında bilgi vermekten çok eleştirileri dinleme arzusu, davetli gazetecilerin isimlerinden ve sayısından da anlaşılıyordu. Bir süredir 30-40 kadar gazeteci yazarı bu tür toplantılara çağırmayı âdet edinen Dışişleri, bu kez sayıyı 12 ile sınırlı tutmuştu.

Dış politika konularına girmeyen yazarlar genelde çağrılmadığı halde, son gelişmeler karşısında "Tedirginim" (Zaman, 24 Eylül 2011) başlığıyla bir yazı kaleme alan Ahmet Turan Alkan da davetliler arasındaydı. Üsluptaki sertleşmeyi ele alan Alkan, o yazıda şöyle diyordu: "Otoyolda sol şeritte, gaz pedalını sonuna kadar kökleyerek gidiyoruz. Bu yol ve üslûbun niçin tercih edildiği konusunda -muhtevasına sonuna kadar katıldığım- idealist, yer yer romantik gerekçelerden başka açıklama yok ki bu gerekçeler sade vatandaş olarak bana tatminkâr gelmiyor."

Hiçbir plana ve özel kasta dayanmayan bir şekilde, Ahmet Turan Ağabey'in bu yazısının gazetede yer aldığı gün, bu satırların yazarının köşesi de dış politikaya dair endişeleri dile getiren şu başlıkla çıkmıştı: "Büyüyen düşman cephesi". O günlerde BM toplantıları münasebetiyle New York'ta bulunan Davutoğlu'nun, bu iki yazıyla ilgili gazeteci dostlara söyledikleri de kulağımıza gelmişti.

Suriye'deki sıcak gelişmelerle ilgili Türkiye'nin ne yaptığı ve bundan sonra ne yapacağı daha çok merak edildiği için toplantı tam istendiği gibi cereyan etmedi. Ancak Bakan, konuşmasının birçok yerinde eleştirileri cevaplamaya çalıştı. Suriye için elden gelen her türlü çabanın sarf edildiğini ve 4 aşamalı olarak süreci ayrıntılarıyla anlatan Davutoğlu, halkla rejimin karşı karşıya geldiği bir ortamda Türkiye gibi demokratik bir ülkenin halkın yanında yer almaktan başka seçeneği olamayacağını söyledi.

Komşuların Suriye'den ibaret olmadığının altını çizirken, gelecek ay Irak'la başlamak üzere sırasıyla Yunanistan, Bulgaristan ve Ukrayna ile hükümetler arası stratejik toplantılar yapılacağını hatırlattı. İsrail'le ilişkilerin tamamen kopmadığını; krizin aşılması için 15 ay diplomatik sürece fırsat verdiklerini; her türlü siyasî riski de göze alarak İsrailli bakan ile gizlice görüştüğünü; görüşmelerin 4 kez "tamam, yarın hallediyoruz" noktasına geldiğini; 2 kez artık süreç yoluna girdi diyerek kurbanların ailelerini çağırıp tazminat miktarlarını konuştuklarını ama her defasında İsrail'in kararlılık gösterememesi yüzünden krizin aşılamadığını vurguladı. Kıbrıs'taki gerilimin, pazu göstermek değil, karşı tarafın uluslararası hukuka rağmen güç projeksiyonuna karşı verilmiş bir cevap olduğunu dile getirdi. "İlk gündeme geldiğinde sıfır problem politikasını 'ütopik', 'ekseni kaydırıyor' diye eleştirenlerin şimdi buna sarılması, çelişki değil mi?" diye sordu.

Tabii en kritik konu, Hatay'a yapacağı ziyarette Erdoğan'ın Suriye için ne diyeceği ve bundan sonra ne olacağı. İngiltere ve Fransa'nın aceleciliğiyle BM'deki yaptırım kararının Çin ve Rus vetosuna takılmasının iyi olmadığını söyleyen Davutoğlu, Suriye için en büyük yaptırımın Türkiye'nin dostluğunu kaybetmesi olduğunu söyledikten sonra yaptırımların çerçevesini şöyle çizdi: "Halkı incitmeyecek, daha çok rejimi hedef alacak adımlar." Detayları ise Erdoğan'ın açıklamasına bıraktı.

Suriye'deki krizin, komşular ve uluslararası sistem için çok zor bir sınav olduğunu düşünen Bakan, bundan sonrası için şehir şehir çıkacak mezhep kavgasından ve iç savaş ihtimalinden endişe ettiklerini; yönetim içinde bir darbe de yaşanabileceğini belirtti. Muhalefetin İstanbul'da tek ses hale gelmesinin önemli olduğuna inanan Davutoğlu, son dönemde Şam'ın kara propagandalarına cevap vermenin epey mesailerini almasından dertli: "Daha önce Hatay'daki kamptan geri giden bir subayı, 4 PKK'lı karşılığında iade ettiğimiz yalanını çıkardılar. Şimdi de Türkiye'ye sığınan ve kendini Hür Suriye Ordusu komutanı diye tanıtan Riyad Essaad için aynı şeyi yaptılar. Bunu yalanlamak için o şahsın uluslararası medyaya konuşmasına izin verdik." Türkiye'nin ilkesel tavır aldığını söyleyen Davutoğlu, "Rejimi yıkmayı isteseydik, Esed'in en sıkıntılı olduğu 2005'te Batı'ya rağmen yanında durmaz ve devrilmesini sağlardık." diyor ve İran'ın Baas'a verdiği desteğin bu ülkenin Ortadoğu'daki

itibarına verdiği zararı çarpıcı bir örnekle anlatıyor: "2 sene önce Halep'teki evlerde Nasrallah'ın fotoğrafları vardı. Şimdi insanlar nefret ediyor."

Taziye: Ebedî yurda intikal eden Tenzile Hanımefendi'ye rahmet; anacığını kaybeden Başbakan Erdoğan'a başsağlığı ve sabır dilerim.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Arap Kışı korkusu!

Abdülhamit Bilici 2011.10.11

'Diktatörlükten demokrasiye geçiş' başlığıyla Ortadoğu'daki gelişmelerin ele alınacağı toplantıda konuşacak isimlerden biri olan Abdulmünim Abul Futuh'un ilk günkü oturumu kaçırmaması, Arap Baharı'nın gerçekten bazı şeyleri değiştirdiğinin işaretiydi.

Mısır'da Müslüman Kardeşler'in devlet başkanlığı yarışına katılmama kararına itiraz ederek adaylığını açıklayan Abul Futuh, Başbakanlık Dolmabahçe Çalışma Ofisi'ndeki toplantıyı Kahire Havaalanı'ndaki grev nedeniyle kaçırmıştı. Zira özgürlüklerin tadını alan herkes daha çok hak istiyordu.

Önceki gün, Mısır'ın önemli azınlık gruplarından Kiptiler, daha fazla özgürlük ve kiliselerinin korunması talebiyle meydana inince çıkan çatışmalarda onlarca insan öldü.

Dün ise Mısır seçim komisyonu, partilerin dinî kavramları kullanmasını yasaklarken, Müslüman Kardeşler 'Çözüm İslam' sloganından vazgeçmeyeceklerini duyurdu.

Sadece Mısır'da değil, Tunus, Libya, Yemen, Suriye ve bölge ülkelerindeki çok hızlı gelişmeler yaşanıyor ve ne olup bittiğini anlamak bir yana, olayları takip etmek bile çok güç. Bu yüzden Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün Georgetown Üniversitesi ile birlikte İstanbul'da düzenlediği 2 günlük toplantı, bölgede olup bitenleri anlamak; 'ekmek, özgürlük ve sosyal adalet' sloganıyla 30-40 yıllık rejimleri sarsan Arap Baharı'nın neresinde olduğumuzu görmek bakımından önemliydi.

Avrupa, Amerika, Ortadoğu ve Türkiye'den akademisyen, gazeteci, siyasetçi ve diplomatlardan oluşan 60'tan fazla üst düzey katılımcı vardı toplantıda. John Esposito, Fehmi Hüveydi, Ahmet Davutoğlu, Raşid Gannuş, Nadia Mustafa ve Abdulmünim Abul Futuh konuşmacılardan bazılarıydı. Tahrir Meydanı'nda tarih yazan birkaç aktivist de katılımcılar arasındaydı.

Kamuya açık bölümü dışında Chatham kuralları geçerli olduğu için bire bir kimin ne söylediğini paylaşmak mümkün değil, ama toplantıya yansıyan hava, halen umutlar korunmakla birlikte Arap Baharı'nda ilk günlerin coşkulu/romantik atmosferini daha çok kaygıların ve ciddi soru işaretlerinin aldığını gösteriyor.

Arap Baharı'nın önde gelen iki ülkesi Mısır ve Tunus'ta, Bin Ali ve Mübarek düştü ama eski rejimler ayakta. Bu yüzden yaşananlara devrim denip denmeyeceği bile tartışmalı. Libya'da Kaddafi avı hâlâ sürüyor. Suriye ve Yemen'in akıbeti belirsiz. Siyasî tsunamiden, krallıkların ne kadar nasipleneceğini kimse bilmiyor. Bu çerçevede, Arap Baharı'nın karşı karşıya olduğu zorlukların bir kısmını şöyle saymak mümkün:

1- Depremi tetikleyen, bölgedeki sosyo-ekonomik sorunlardı. Değişim aktörleri, bu ağır sorunları çözecek vizyona ve politikalara sahip mi? Yoksa istikrarsızlıkla şartlar daha mı ağırlaşacak? Mısır'ın sadece turizmdeki kaybının yüzde 80 olduğu söyleniyor.

2- Devrimci ruh ile normal hayata dönüş arasında bir denge kurulacak mı? Farklılıklarına bakmadan liderleri deviren farklı akımlar, inşa sürecinde de aynı uzlaşma kabiliyetini gösterebilecek mi? İslami siyasi hareketler kimliklerini ve toplumsal meşruiyetlerini korurken, dünyayla barışık demokratik bir siyaset geliştirebilecekler mi? Değişimciler, eski rejimin provokasyonlarına karşı kitleleri uyaracak dil ve imkânlarla sahip mi? Gösteriler, grevler, bitmeyen gruplar arası gerilimler normalleşmeyi geciktirip, kitleleri devrime soğutabilir.

3- İnsan hakları, adalet ve güvenlik, insanların temel sorunlarıydı. Yeni yönetimler bu sorunları çözebilecek mi? Doğu Avrupa'daki dönüşümde AB ve NATO'nun değerleri tayin etme ve yol göstericilik rolünü kim oynayacak?

4- Mısır'da Sina; Libya'da Bingazi gibi eski yönetimlerin ihmal ettiği bölgeler vardı. Yeni yönetimler herkese eşit hizmet sunan, merkezî, şeffaf devlet yapıları kurabilecek mi?

5- Dünya ve özellikle Batı, başlayan devrim dalgasının tabii sonucuna varmasına razı olacak mı? Kazanan aktörlerin kimliği gereği, 1990'larda Cezayir'de; 2006'da Filistin'de sandık sonuçlarını tanımayan içerideki güçler ve Batılı müttefikleri bu kez seçim sonuçlarını kabule hazır mı?

6- Değişim aktörlerinin talebi olan şeffaflık ve adaletin sağlanması ile eski rejime dair kirli dosyaları kapatarak bir noktada geçmişle uzlaşma arzusu arasında denge kurulabilecek mi?

7- Tahrir'de İsrail bayrağının yakılmayışı, bazılarının değişimin dış politikayla ilgisi olmadığını düşündürmüştü. Halbuki içeride onurunu kazanmak isteyenler, dışarıda da bunu isteyecekti. Bu durumda, Batı'nın özellikle de ABD'nin İsrail öncelikli yaklaşımı ile yeni yönetimlerin dış politika anlayışı örtüşecek mi? Bölgede daha İslamî, daha Amerikan karşıtı, daha bağımsız yeni Türkiye'lerin ortaya çıkmasını, Batı kabul edecek mi?

Arap Baharı'nın başarısında; bu faktörlerin yanısıra, yeni aktörler ile ulusal/uluslar arası eski aktörler arasında kapalı kapılar arkasında yapılan müzakereler etkili olacak. Ümit edelim, halklar her halükârda düne göre daha özgür ve daha müreffeh olsun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

En çok aranan başkent!

Abdülhamit Bilici 2011.10.15

Batı'ya yapılan resmî ziyaretlerde alışılmış tablo şöyledir: İlişkileri geliştirmek için aşırı istekli, haklı olduğu konuları bile alttan almaya hazır Türk tarafına karşı; ilgisiz, genelde üstten bakan ve nazlı Batılı tavrı.

Ancak tarihî üniversitesiyle meşhur Oxford'da, İngiliz devletinin ev sahipliğinde düzenlenen toplantı, bu tabloyu tersyüz eden; yükselen Türkiye'ye bakışın hızla değiştiğine dair insanı umutlandıran nitelikteydi. Sanki değişen algıyla birlikte roller de değişmişti. Belki de ilk kez ev sahibi tarafın, ilişkileri geliştirme; Türkiye ile yakınlaşma arzusu, bizimkinin üstündeydi.

İki ülkenin önde gelen isimleri arasında resmîyetin ötesinde samimiyet oluşturmayı hedefleyen toplantının yerinden katılımcı listesine her detay, bu yönde bir iradeyi ve özeni gösteriyordu. Mekân olarak seçilen yer, Oxford'un epey dışında, yan yana iki arabanın geçemediği bir yoldan gidilen, telefonların zor çektiği, davetlilerin dışında kimsenin uğrayamayacağı Ditchley Park denilen kocaman ormanlık bir alanın ortasındaki tarihî şatoydu. Bina, II. Dünya Savaşı'nda Churchill'in savaşı yönettiği adreslerden biriydi. Duvarlarda, başta Churchill olmak üzere İngiliz devlet adamlarının dünya liderleriyle yaptığı görüşmelerin fotoğrafları asılıydı. Burası, medyadan ve kamuoyundan uzak, samimi bir ortamda, sakın kafayla yapılması gereken toplantılar için kullanılıyordu.

İsmi 'Tatlıdil' olarak belirlenen ve her yıl bir tarafın ev sahipliğinde yapılması öngörülen toplantıların ilkinde İngiliz tarafının katılımı üst düzeydi. İngiltere'nin; Almanya ve İspanya gibi ülkelerle de yıllardır benzer formatta toplantılar yaptığı söylendi. İngiliz siyasetçi ve Avrupa Birliği Dışışleri Yüksek Temsilcisi Ashton açılışa hazırды. İngiltere adına 3 günlük toplantının ev sahipliğini eski Dışışleri Bakanı Jack Straw üstlenmişti ve çokça alışıldığı gibi açılışa katılıp gitmedi. AB/Türkiye ilişkileri, enerji güvenliği, küresel kriz, Arap Baharı, göç ve vize konularının ele alındığı toplantıların bazılarını yönetti, bazılarında konuştu, ama hepsine katıldı. Partisi şu anda muhalefette olmasına rağmen Türkiye ile kurduğu sıcak bağ nedeniyle iktidar, bu görevi Straw'a vermekte sakınca görmemişti. Tabii, iktidarın temsilcileri de oradaydı.

İngiliz siyaset ve iş dünyasının kreması oradaydı. Churchill'in torunu katılımcılar arasındaydı. Önemli İngiliz şirketlerinin sahipleri, CEO'ları adeta bir devlet kararına uyma ciddiyeti ile iki günlerini buraya ayırmıştı. Her köşede bir lord ya da baron vardı. Yine bizde pek rastlanamayacak bir devlet geleneğinin tezahürü olarak, şu anki İngiliz büyükelçisinin yanı sıra önceki 2 büyükelçi de Türkiye uzmanı isimler olarak oradaydı.

Konuşmalarda ve özel sohbetlerde herkes Türkiye'yi öve öve bitiremiyordu. Katılımcıların fikirlerini rahatça ifade etmesini sağlamak için başvurulmuş Chatham kuralı gereği, isim vererek söylenenleri aktarmak doğru değil. Ama mesela bir İngiliz işadamı Türkiye'nin son dönemdeki yükselişini şöyle yorumluyordu: "İkimiz de imparatorluk vârisiyiz. Siz eski özgüveninizi kazandınız; biz bunu başaramadık." Üst düzey bir yetkili, dış politika konularında AB'nin, Washington'dan sonra en çok aradığı başkentin Ankara olduğunu not ediyordu. Bir başka isim, dış politikayla sadece 5 dakika ilgilenen birinin, Türkiye'nin AB üyesi olması gerektiğine ikna olacağını söylüyordu.

Artılar kadar eksiler de konuşuldu. "Rumlar çözüme direnirse, bölünme seçeneği öne çıkarılabilir." dendi. İkili ilişkilerdeki en ciddi sorunun, vize işkencesi olduğu tespit edildi. 2009'da Almanya'ya göç eden 30 bin Türk'e karşılık 40 bin Türk'ün Türkiye'ye döndüğü hatırlatılarak artık Türk göçü korkusunun yersizliği vurgulandı.

İngiliz tarafının bu yüksek ilgisi karşısında, Türk tarafının hayli zayıf kaldı. Katılımı kesin görünen Dışışleri Bakanı Davutoğlu ve AK Parti Dış İlişkiler Başkanı Ömer Çelik, Başbakan Erdoğan'ın cenazesi üzerine gelemeydi. Medya (Erdal Şafak, Mehmet Ali Birand, Mensur Akgün...) ve akademianın (İlter Turan, Kemal Kirişçi, Şevket Pamuk, Burhanettin Duran, Mehmet Öğütçü, Gülnur Aybet,...) temsili fena değildi. Ama iş dünyasından üst düzey hiçbir isim yoktu. Belli ki İngiliz tarafının toplantıya yüklediği stratejik anlam tam anlaşılmamıştı. Darısı toplantının Türkiye'de yapılacak ayağına. Haklarını teslim edelim; eski Dışışleri Bakanı Yaşar Yakış, Londra'daki Büyükelçimiz Ünal Çeviköz ve Dışışleri'mizin düşünce kuruluşu SAM Başkanı Bülent Aras resmî temsil adına çok başarılıydılar. Tabii, İngilizlerin bu yoğun ilgisinin nasıl yorumlanacağı ve nasıl değerlendirilmesi gerektiği ayrı bir bahis. Uzun yıllardır Batı'da yaşayan ve ilk kez böyle sıcak karşılandığını söyleyen güngörmüş bir katılımcı şöyle diyordu: "Bu ilgiyi iyi değerlendirmeli ama tarihî tecrübe ışığında İngiliz zekâsını da unutmadan."

Kendi kendimize müzakere!

Abdülhamit Bilici 2011.10.18

Yeni İlerleme Raporu sayesinde azıcık da olsa AB süreci gündeme girmiş oldu.

Bu kadarı da iyi: Müzakere sürecinin fiilen donduğu bir ortamda ilerleme raporu kimseye heyecan vermiyor. Zaten yetkililer için de Avrupa'ya biraz daha yüklenmenin vesilesi oldu rapor.

Başbakan Erdoğan'dan başlayarak ilgili isimlerin yaptığı açıklamalar, Türkiye'de Avrupa'ya dönük psikolojiyi iyi özetliyor: Erdoğan "AB dökülüyor, Türkiye dimdik ayakta!"; Bülent Arınç "AB'ye bir gün üye olacağız ama ne zaman diye uykusuz kalmaya gerek yok"; Bağış "AB eleştiride cömert, övgüde cimri. Rapor kutsal metin değil"; Taner Yıldız, "Enerji faslı açılsın diye yalvaracak değiliz, kaybeden biz olmayız."

Belki AB daha ağır eleştiriye hak ediyor. Zira 2010 İlerleme Raporu'ndan bu yana müzakerelerde tek adım atılmış değil. Son müzakere başlığını, 30 Haziran 2010'da dönem başkanlığının son gününde İspanya açmıştı. Başkanlık sırasıyla Belçika ve Macaristan'a geçti. Ama hiçbir şey olmadı. Şu anki Polonya başkanlık döneminde ve yerine geçecek Danimarka döneminde de umut yok. Ardından Kıbrıslı Rumların dönem başkanlığı (Temmuz 2012) geliyor ki, Türkiye muhatap almayacağını şimdiden deklare etmiş durumda. AB'nin büyük krizle kendi geleceğini görmekte zorlandığı bir ortamda; 2006'dan beri Kıbrıs sorununa takılan; Fransa ve Almanya gibi önemli ülkelerin doğrudan ve dolaylı engellemelerine maruz kalan Türkiye, AB sürecinde ne yapmalı?

Aslında Erdoğan'ın AB'ye sert çıkarken sarf ettiği bazı sözler ve Egemen Bağış'ın Aksiyon Dergisi'ne verdiği röportajda paylaştığı anket sonuçları, izlenecek rotaya dair önemli ipuçları taşıyor. Kızılcahamam'da AB'ye veryansın eden Erdoğan, aynı konuşmada şunu da diyor: "Reform sürecinde kararlıyız. Varsın onlar verdikleri sözleri tutmasın."

Anket sonuçları ise bütün olumsuzluklara rağmen halkın yüzde 55'inin AB üyeliğini desteklediğini gösteriyor. Bunun gerçekleşeceğine inananların oranı yüzde 35; AB'yi samimi bulmayanların oranı yüzde 92. Ancak bir oran daha var ki, Erdoğan'ın sözüyle birleştğinde Türkiye'nin AB rotası daha netleştiriyor. Halkın yüzde 72'si, AB sürecinde hayata geçirilen reformların; ekonomik, demokratik ve insan hakları standartlarını yükselttiğini söylüyor.

Buradan çıkan sonuç şu: Tutmadıkları sözleri sık sık hatırlatarak Avrupa'yı kendi krizleriyle baş başa bırakıp her alanda standartları yükseltecek reformlara odaklanmak. Avrupa siyasetini belirlemek imkânsız ama çoğu itibarıyla reformları yapmak kendi elimizde.

Aslında AK Parti iktidarı, 2007'de tam da bu niyetle büyük bir adım atarak Türkiye'nin 2013'e kadar her alanda AB standartlarını yakalamasını sağlayacak 'AB Müktesebatına Uyum Programı'nı hazırladı. Çevreden enerjiye, tarımdan yargıya 33 başlıkta hangi yasa, yönetmelik ve uygulamanın, hangi takvimle hayata geçirileceği tek tek yazıldı. Bunun için 2008'i yasa olmak üzere toplam 809 değişiklik öngörülüyordu. Takvim, 2009'a kadar yıl yıl planlanmıştı. Sonraki düzenlemeler ise 2009-2013 gibi daha geniş dilimde yapılacaktı.

Şimdi nerede olduğumuzu görmek için siyasî yanı olmayan 'çevre' başlığına baktım. Çevrede uyum için öngörülen değişiklik sayısı 67. Sadece 11'i yasa düzeyinde. Ancak 2009'a kadar bitirilmesi gereken 'Doğa ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu' için AB Bakanlığı dokümanında yazan not, 'Teknik çalışmalar sürmektedir'. Biyogüvenlik Kanunu ile ilgili hiç not yok. Stockholm Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun için düşünülen not da çalışmaların sürdüğü yönünde.

2013'e kadar tamamlanması planlanan; 'Çerçeve su kanunu', 'Çevre ajansı kanunu', 'Tehlikeli kimyasalların ithalat ve ihracatına ilişkin mevzuat', 'Maden atıklarının kontrolü yönetmeliği' gibi başlıkların hangi aşamada olduğuna dair ya bilgi yok veya 'Teknik çalışmalar sürmektedir' notu var. Yetkililer her biri için çok şey söyleyebilir. Ama burada amaç bağcıyı dövmek değil, iki noktaya dikkat çekmek: Bir, Avrupa'nın siyasî tavrına bakmadan AB müktesebatına uyumu milli hedef olarak belirlemişsek, siyasi polemikler reformlara engel olmamalı. İki, hükümetin bürokrasi nezdinde konuyu takibi ve kamuoyunun alınan mesafeyi öğrenmesi için AB gibi Türkiye de kendi ilerleme raporunu yayınlayabilir. Rapor yıllık olabileceği gibi, AB, Adalet, Dışişleri ve İçişleri bakanlarından oluşan Reform İzleme Grubu'nun toplantı periyoduna uygun, daha kısa süreli de olabilir. Ülkemizin standartlarını yükseltmek; kamuoyunu bilgilendirmek; Avrupa'daki dostların elini güçlendirip iç/dış samimiyet sorgulamalarını bitirmek için çok iyi olmaz mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Terör zirvesinde cevaplanmayan soru

Abdülhamit Bilici 2011.10.22

Türkiye'de haber kaynaklarının ve gazetecilerin uyulmayacağını iyi bildikleri halde nedense tedavülde tutmaktan vazgeçmediği meşhur kuraldır 'off the record'. Kelime anlamı, 'kayıt dışı' demek.

Gazetecilik geleneğinin oturduğu ülkelerde, gayri resmi veya özel olarak söylenen, kaydedilmemek, yazılmamak, yayınlanmamak koşuluyla yapılan söyleşi veya konuşmalar 'off the record' kabul edilir. Anlamı, "Sadece bilin, sizde sır olarak kalsın." demektir. Bu yöntemin çok amacı olabilir, ama en önemlisi, söylediklerinin kendine dönmeyeceği güvencesiyle siyasetçi, işadamaı, asker, diplomat gibi haber kaynaklarının rahat konuşmasını sağlamaktır. Kamuoyuna yansımayacağı için dile getireni bağlayıp zor durumda bırakmaz.

Batı'dan ithal ettiğimiz birçok kavramı dejenere ettiğimiz gibi bu ilkeyi de fena halde bozduğumuz kesin. Bizde her gazeteci 'off the record'dan başka şey anlar. Bazısı birkaç gün geçince, yasağın kalktığına hükmedip yazar. Bazısı kendi adıyla yazmaz ama kurumdaki birine yazdırır. Kimi de hiç kaale almaz. Bu durumda, ilkeli davranıp emaneti faş etmeyen, saf konumuna düşer. Zira bu kuralı ihlal edenler meslektaşlarıncı dışlanmaz. Tuhaf şekilde haber kaynakları da çoğunlukla hiçbir şey olmamış gibi o isimlerle ilişkiyi sürdürür. Siyasetçi, riayet edilmeyeceğini bildiği halde "bunlar off the record" demeye; gazeteci de yolunu bulup yazmaya devam eder. Aynen Başbakan Erdoğan'ın bütün medya patronlarını ve yayın yöneticilerini davet ettiği Başbakanlık Resmî Konutu'ndaki terör zirvesinde olduğu gibi.

Sunuş konuşmasıyla başlayan ve soru-cevaplarla iki saatten fazla süren toplantının 'off the record' olduğunu galiba Erdoğan, 3 kez hatırlattı. Ama üzerinden 24 saat geçmeden ayrıntılar kamuoyuna yansımaya başladı. O kadar ki, görüşünü beğenir veya beğenmezsiniz, bir gazeteci terörle mücadelede medyanın alması gereken tutuma dair teklifini gündeme getirirken, başına gelecekleri öngörerek "söylediklerinin dışarıya taşınmaması"

notunu düşme gereği duydu. Nitekim o gazetecinin ismi baş harfleri kodlanarak medyada dolaşıma sokulmuş durumda.

Halbuki Erdoğan daha başında toplantının amacının kamuoyunu değil, medya yöneticilerini bilgilendirmek; katkılarını almak ve desteklerini istemek olduğunu söylemişti. Toplantı, milli bir sorun karşısında dayanışma arayışı ve muhalefetin istifa çağrılarına karşı iktidarın neler yaptığını, soruna nasıl baktığını birinci elden paylaşma çabasıydı. Başbakan'ın, "Bizim medyamız da İngiltere ve İspanya gibi bu sorunu yaşayan demokratik ülkelerin terör olaylarındaki duyarlılığını gösteremez mi?" çağrısı, nazik bir talepti. Medya örgütlerinin bir araya gelerek tam da bu konuda bir çalışma yapması, toplantıda gündeme gelen en önemli fikirlerden biriydi. Tabii belirlenecek ilkeler, tüm yayın kuruluşlarınca benimsenirse.

Saatlerce ekranda tutulan 'son dakika' anonslarının; feryat figan çağlıklar eşliğindeki kanlı şiddet görüntülerinin; panik içinde verilen tutarsız bilgilerin Türkiye'de terör örgütü dışında kimseye hizmet etmediği açıktı. Ve aslında böyle bir talep olmadan, şimdiye kadar medya örgütlerinin; yayın kuruluşlarının toplum psikolojisine, ülke menfaatlerine uygun standartlar belirlemiş ve bunları çoktan uygulamaya koymuş olması gerekiyordu.

Anladığım kadarıyla açıklanacak bilgilerin devlet sırrı olmasından değil, herkesin fikirlerini rahatça ifade etmesi için toplantının off the record formatında olması tercih edilmişti. Zira öyle çok gizli devlet sırları paylaşılmadı. Medyamızda bu ilkeye ne kadar riayet edildiğinin farkında olduğu için benim iki sorunun da dahil olduğu bazı konulara "Bunları konuşamam" diyerek cevap vermekten kaçındı. Sayıları 200'ü bulduğu söylenen teröristlerin, günlerce hazırlık yapılarak 7 noktadan yaptığı Çukurca saldırısının nasıl fark edilemediği sorusunun cevabı da 'off the record' ilkesine rağmen paylaşılmayan bilgilerdendi. Halbuki Ankara'da konuştuğum hükümete yakın birçok isim, "200 teröristin 7 ayrı yere yaptığı saldırı görülmez mi?" diye soruyordu. Bu sorunun cevabının Erdoğan'da olduğunu tahmin eden bir isim, neden açıklamadığı sorusunu meşhur türkünün sözleriyle cevaplıyordu: "Oy nerdesin nerdesin/Kaldır camın perdesin/ Diyeceğim çok amma / Kalabalık yerdesin." Hükümet, Dağlıca'dan Çukurca'ya kamuoyunun yönelttiği bu sorunun cevabını biliyor ve tedbirini alıyorsa zararı yok. Medya bilmese de olur!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İki kez tebrikler Azerbaycan!

Abdülhamit Bilici 2011.10.25

Van ve Erciş'teki deprem karşısında ülkemizin her tarafından insanların yardım için seferber olması, sadece sahip olduğumuz millet şuurunun derinliğini göstermedi.

Anadolu'da yüzlerce yılın testinden geçmiş kardeşliğin, bütün menfi çabalara rağmen kolay sarsılmayacağını da ispatladı. Depremzedelerin sokakta kalmaması için gazeteci Ahmet Tezcan'ın başlattığı "Evim Evindir Van" kampanyasından Türkiye'nin her köşesindeki belediye, okul, şirket ve derneklerin çalışmalarına gösterilen çabalar felaketin acı aynasına yansıyan en tatlı karelerdi.

Depremin büyüklüğü anlaşılır anlaşılmaz Türkiye ile birlikte dünya da harekete geçti. Dışişleri'nden aldığım bilgiye göre, 28 ülke ve 3 uluslararası örgüt yardım gönderme çağrısında bulunmuştu. Almanya'dan Pakistan'a, Mısır'dan İsrail'e, ABD'den Bulgaristan'a birçok ülke isimlerini bu listeye yazdırmıştı. AB, NATO ve BM gibi

uluslararası örgütler hemen yardıma hazır olduklarını Ankara'ya iletmişti. Türkiye, hepsine teşekkür ederek, ihtiyaç halinde aramak üzere göndermeyi planladıkları yardımları not etmişti.

Ancak bu listede bir ülke vardı ki, iki açıdan diğerlerinden müstesna yere sahipti. Birincisi, bu ülkenin, diğerleri gibi ihtiyaç olup olmadığını dahi sormadan hazırladığı yardımı göndermiş olmasıydı. Böylece deprem bölgesine yardım gönderen ilk ülke unvanını da kazanan bu alicenap ülke kardeş Azerbaycan'dı. Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in talimatıyla Acil Durumlar Bakanlığı birkaç saat içinde depremzedelere yardım için 2 uçak malzeme ve 140 kişilik arama kurtarma ekibini Türkiye'ye göndermişti. Bakü'den havalanan uçaklar, taşıdıkları ekipler ve yardım malzemeleriyle deprem günü Van Havaalanı'na indi. İlk uçakta özel kurtarma köpekleri, özel kesme, kaldırma, kırma ve çıkarma aletleri yer alıyordu. Diğerinde ise 2 özel sahra mobil mutfağı, 150 çadır, 2.500 battaniye ve 750 yatak tulumu. Depremın üzerinden 24 saat geçmeden yardım malzemeleri taşıyan bir Azerbaycan uçağı daha geldi. Gece gündüz çalışan Azerbaycan ekipleri bir kadını enkazdan sağ kurtararak yardımlarını taçlandırırken, 20-25 yaralıyı da Bakü'ye götürme kararı aldılar. Aslında bu, tam da Haydar Aliyev'in ilişkilerimizi anlatmak için söylediğı 'Bir millet, iki devlet' anlayışının gereğıydi.

Kardeşlik adına gurur veren bu tabloyu daha muhteşem yapan ikinci nokta ise savaş, işgal, iç kargaşa ve ekonomik zorluklarla yola çıkan Azerbaycan'ın bağımsızlığının 20'nci yılını kutladığı bugünlerde başkalarına, hem de en hızlı biçimde yardım edecek güçlü bir konuma gelmesiydi. Gerçekten de her biri bu mevsimde bağımsızlık yıldönümlerini kutlayan Türk cumhuriyetleri, büyük yeraltı ve yerüstü zenginliklerine rağmen ilk yıllarda içinde zoraki yaşadıkları eski sistemin yıkılması ve yerine yeni sistemin konulmasındaki güçlüklerden dolayı karşı karşıya kaldıkları büyük sorunlarla yer etmişlerdi zihinlerde. Bir yandan devlet inşa ederken bir yandan da tahrip edilmiş kimlik inşa etmenin hala bazı zorluklarını yaşasalar da Azerbaycan'ın gönderdiği bu yardım, kardeş cumhuriyetlerin düne göre aldıkları mesafeyi gösteren bir milat gibiydi. En azından benim gözümde sembolik değeri büyük bir adımdı bu. Dün yardım talep eden, iğneden ipliğe her şeye ihtiyaç duyan bu ülkeler, yardım eden, yatırım yapan ülkeler konumuna gelmişti.

Gerçekten de topraklarının yüzde 20'sindeki işgale, 1 milyondan fazla mülteciye ev sahipliğı yapmasına rağmen Azerbaycan, Kafkasların yükselen yıldızı olmuştu. Güney Kafkaslardaki toplam ekonomik büyüklüğün yüzde 83'ü Azerbaycan'a aitti. Sadece son 8 yılda, milli geliri 3 kat, petrol sektörü 2 kat, devlet bütçesinin gelirleri 9 kat, öz kaynağına dayalı yatırımları 3 kat, dış ticaret hacmi 5,4 kat, stratejik döviz rezervleri 19 kat artmıştı. Hâlâ alması gereken önemli mesafeler vardı ama BM İnsani Gelişmişlik sıralamasında 2005'te 101. sırada iken 67. sıraya yükselmişti.

Değişen çehresiyle yeni Azerbaycan'ı tanımak için Türkiye'de tertip edilen Azerbaycan Haftası etkinlikleri iyi fırsat. 25-28 Ekim tarihlerinde Erzurum, Trabzon, Kars ve Iğdır'da düzenlenecek programlarda iki ülke ilişkileri, süren Ermeni işgali, Azerbaycan dış politikası gibi pek çok konu iki ülke aydınlarınca tartışılacak. Hem gönderdiğin yardımlar hem 20'nci bağımsızlık yılın için tebrikler Azerbaycan!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Keşke Başbakan da okusa!

Abdülhamit Bilici 2011.10.29

Avrupa'da bir ülkeye veya ABD'ye giden birinin; şehirlerin düzeni ve tarihî mirasın korunması karşısında hayran olmaması mümkün değildir.

100 yıl önce Avrupa'ya seyahat eden Mehmet Akif veya Ahmet Haşim de benzer duygularla dönmüş, "Niye biz böyle değiliz?" diye hayıflanmışlardı.

Binlerce cana mal olan depremler, şehircilikteki perişan halimizi hep yüzümüze vursa da asgari medeni standartları taşıyan, değerlerimizi yansıtan ve herkesin üzerinde uzlaştığı bir şehircilik anlayışından hâlâ uzağız. Yaptığımız, felaketin sıcaklığıyla söylenip yolumuza devam etmek. İmrendiğimiz şehirlerin nasıl oluştuğuna dair pek fikrimiz olmadığı gibi, o düzeni koruyan, en ince detayına kadar düşünüp belirlenen ve tavizsiz uygulanan kurallardan da haberimiz yok. Bize göre demokrasi de sanki kuralızsızlık demek.

Halbuki bırakın eksik demir ve yanlış kumla bina yapmayı, Batı'daki birçok ülkede kendi bahçenizi bile bakımsız bırakamazsınız. Çimler uzayınca biçmek, kar yağınca evin önünü temizlemek, pencerenzizi değiştiren belediyeden izin almak zorundasınız. İhmal ettiğinizde öyle bir ceza yersiniz ki yedi ceddiniz unutmaz. Van'daki afetin acısını büyüten çürük binalar hakkında Başbakan Erdoğan'ın, Türkiye'deki toplam 20 milyon binanın yüzde 40'ının ne pahasına olursa olsun yıkılacağını söylemesi çok önemli. Yapılabilirse bu, şehirlerin yarısının yıkılıp yeniden inşası demek. Ancak hiç değilse gelecek nesilleri Batı şehirlerine hayran olmaktan kurtarmak için kazmayı vurmadan önce, Başbakan'dan belediye başkanlarına, müteahhitlerden mühendis/mimarlara, işadamlarından vatandaşlara hepimizin sağlıklı şehirlerin nasıl oluştuğuna dair sağlam bir şuura sahip olmamız şart. Şehircilik şuurunun ne olduğunu azıcık anlamak için ABD'de arsası üzerine ev yapmak isteyen Prof. İlhan Başgöz'ün yaşadıklarını anlattığı şu satırları okuyalım ve mümkünse herkese okutalım:

"Burası küçük bir üniversite şehri. 70 bin nüfusun yarısı öğrenci. Şehir tertemiz. En yağışlı günde yürü, ayağına çamur bulaşmaz. Yeşil, yeşil, yeşil. En yoksul mahallelerde bile yeşilin eksikliği yok. Evlerin büyük bölümü iki kat ve bahçe içinde. Şehrin dört yanı orman. Nedir bu yeşilin sırrı diye hep düşünürdüm. Elbet gelir seviyesi önemli. Sonra bir olaya karıştım. Yeşili kimin, nasıl koruduğunu öğrendim.

Yıllar önce bir ev yaptırıp satma sevdasına tutuldum. İnşaattan anlamam. Burada bir akrabam var. Tek başına bir evi temelden çatıya kadar yapar. Aklımı çeldi. Güzel bir arsa var, alalım dedi. Şehrin değerli bir yerinde, her yanı orman. Arsa, dört bahçeli ev yapacak kadar geniş. Ama şehir planında bir ev uygun görülüş. Ama kazançlı olması için iki ev yapılmalı. 'Belediyeye başvurun, iki eve izin alabilirsiniz.' dediler. Başvurduk. 'Bütün komşularınıza iadeli taahhütlü mektup gönderecek ve buraya 2 ev yapmak istediğinizi bildireceksiniz, gelen cevaplarla filan gün gelin.' Mektupları gönderdik.

Gelen cevapları özetliyorum. Bir komşu diyor ki: 'Evlerimizin önünden geçen yol dardır. Bu yoldan geyikler geçer. İki evin en az iki arabası olacağına göre dar yolun trafiği artacak. Geyiklerimiz tehlike içine düşecek.' İkinci komşu: 'Biz çocuklarımızı her gün okula götürüp getiriyoruz. Yolumuzda trafik artsın istemeyiz.' Bir başkası: 'Planı görelim, bizim evlere yakışacak mı, kötü ve küçük bir ev yapılırsa bizim evlerin değeri düşer.'...

Şaşıarak belediyeye gittik. Bu nasıl demokrasi? Yaptıracağım eve neden bu kadar insan burnunu sokuyor? Belediyeye konuşup tüm istekleri yerine getirme sözü verdik. Ancak geyiklere çözüm bulamadık. Nihayet belediye, evin planını yapıp komşulara göndermemizi istedi. Gönderdik. Planı belediye de inceledi. Arkaya bakan pencereler 3 cm geniş olmalıymış, yangın olup kapıdan kaçılmazsa pencereden kaçmak gerekebilirmiş. Plan komşulardan olumsuz tepki almadı. Bir komşu çatı malzemesinin renginin diğer evlerle uyumlu olmasını istedi. Belediye bunu önemsemedi. Belediyenin karar günü, projeyi savunmak için neler söylemedim? Bir göçmen kuş olduğumu, kentin bizi çok iyi karşıladığını, iki kızımın burada eğitildiğini, hiçbir kanunsuzluğa katılmadığımı, vergimi düzenli ödediğimi, bir eğitim kurumunda şehre hizmet verdiğimi filan anlattım. Dinleyenler 'Etkili oldu, karar olumlu çıkacak.' dedi.

Karar bildirildi. Kentin kanun ve nizamlarına uyma gayretimiz için teşekkür edildi. Sonra isteğimizin reddedildiği açıklandı. Sebep: Benzer bir hayli arsa varmış, bize izin verilirse, diğerleri de başvururmuş. Bize olur deyip onlara olmaz diyemezlermiş. 2 ev yapılırsa şehrin yeşil görüntüsü bozulur, güzelliği gölgelenirmiş. Karara sevindim. İşlerini böyle ciddiye aldıkları, şehrimizin üzerine titredikleri için içim neşeyle doldu. Bir şehrin güzelliğini korumak pek ciddi işmiş..." (Tam metni: 10 Haziran 2010, Radikal)

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gannuşi'nin örnek davranışı!

Abdülhamit Bilici 2011.11.01

Fazla değil, 1 yıl önce Arap dünyasındaki rejimlerin kalıcı olduğunu ve Arapların bu yönetimlerden memnun olduklarını herhalde kimse söyleyemezdi.

Ama aynı şekilde, rejimlerin kısa sürede yıkılacağını ve bunu sokağa inen halkların yapacağını da kimse öngöremezdi. Bu durum, oryantalist şablonların etkisinden kurtulamayan Batılılar için değil, Batılı kalıplarla düşünmeye alışmış bizler için de geçerliydi. Şimdi ise şablonların bir bir yıkılışı karşısında herkes şaşkın. İşte Tunuslular. 23 yıl ülkelerini diktatörlükle yöneten Bin Ali'yi devirmekle kalmadı; 23 Ekim'de demokratik standartları herkesçe alkışlanan bir seçime gitti ve demokratik Tunus anayasasını yazacak 217 üyeli kurucu meclisi belirledi. Üstelik 60 yıl fazla demokrasi tecrübemize rağmen bizim yıllardır yapamadığımız bazı hakları vatandaşlarına vererek yaptılar seçimi. 100'e yakın partinin yarıştığı seçimde yurtdışında yaşayan Tunuslular, bulundukları yerlerde kurulan sandıklarda oylarını kullanmakla kalmadı; kendilerine ayrılan Meclis'teki 18 sandalye için tercih yaptı. Arap Baharı denilen değişim sürecinin ilk demokratik seçiminde Tunuslular yüzde 90'ın üzerinde bir katılımla aslında tüm bölgenin demokrasi talebini dünyaya haykırış oldular.

Tabii, bölgeye Batı'dan bakanların şaşkınlığının nedenlerinden biri de Arap ülkelerinin en modern, okuma yazma oranının en yüksek ve laik güçlerin en etkili olduğu Tunus'taki seçimden 'İslamcı' diye nitelenen Ennahda'nın zaferle çıkması. Önümüzdeki günlerde Mısır'da yapılacak seçimden de benzer bir sonucun çıkma ihtimali karşısında, bu şaşkınlığın endişeye, hatta korkuya dönüşme ihtimali uzak değil: "Acaba bölge tamamen İslamcıların eline mi geçecek? Kaybeden Batı mı?" Şimdiye kadar sadık rejimlerle ilişkilerini yürütmeye alışmış olanlar için ciddi bir soru. 1990'larda Tunus ve Cezayir'deki demokrasi filizleri bu korkuyla budanmamış mıydı?

Batılı güçlerin, ebediyen bu korkuyla yaşamaları ve ellerindeki imkânlarla demokratik süreci sabote etmeye çalışmaları mümkün. Ama şampiyonluğunu yaptıkları demokratik değerlere ve halklara rağmen her açıdan başarısız rejimlerle bu ahlaksız işbirliğinden kurtulup yeni bir sayfa açmaları da mümkün. 1990'lardaki acı tecrübenin muhatabı olan ve seçimden yüzde 41 gibi bir zaferle çıkan Ennahda (Yeniden Diriliş/Rönesans) hareketinin yaşananlardan önemli dersler çıkarıp yeni bir sayfa açtığı gibi.

Gerçekten de Ennahda Hareketi'nin öncüsü Raşid Gannuşi, siyasî İslami hareketlerin demokrasiye bakışına dair 1990'larda öyle güçlü bir iç sorgulamaya girişti ki, Londra'da sürgünde olduğu yıllarda kitapları Türkiye'de elden ele dolaşmaya başladı. Onun, inanmış, samimi bir siyasal İslamcı kimliğiyle İslam'la demokrasinin çelişmediği görüşleri, bizde bazı siyasî İslami çevrelerin demokrasiyi benimsemesinden epey önceydi. AK Parti'nin ortaya çıkmasını sağlayan ideolojik arka planda Gannuşi'nin bu katkısını unutmamak gerekir. Tabii bu karşılıksız bir etki değil. Çünkü ideolojik katkının karşılığında AK Parti ve Türkiye tecrübesi de Ennahda'nın elini

pratikle güçlendiriyor. Şayet AK Parti tecrübesi başarılı olmasaydı, Gannuşî'nin Tunus'ta ve dünyadaki muhatapların kuşkularını gidermek için elinde teoriden başka bir şey olmayacaktı. Bu durumun çok iyi farkında olduğu için 'Türkiye modelini izleyeceğiz' sözünü her fırsatta tekrarlıyor.

Aslında Gannuşî'nin seçimden birkaç gün önce Guardian gazetesi aracılığıyla yaptığı çağrı, onun demokrasiye bakışındaki duruluğu gösterdiği kadar, özellikle Batı'nın şablonlarından kurtulmasına yardım edecek ipuçları taşıyordu. Bir kere ülkesinde kendi gibi düşünmeyen laiklerin çok iyi farkındaydı. Dinde zorlama yoktur ayetine referansla, devletin veya toplumun başkalarına bir dini, hayat tarzını empoze edemeyeceğini söylüyor; bu konuların kişisel tercih olduğunu vurguluyordu. İzledikleri siyasî İslami çizgide, uzun zamandır adaletsizlik ve otoriterlikle mücadelenin en iyi yolu olarak demokrasiyi savunduklarını belirtiyordu. Kota sistemiyle kadınların rolünü geliştirmeyi vaat ediyordu. Sadece ideoloji değil, pratik sorunların da farkında olduğu için 180 uzmanın hazırladığı parti programını hatırlatıyor ve Tunus ekonomisi için somut hedefler koyuyordu: İşsizlik yüzde 8,5'e düşecek. 590 bin istihdam oluşturulacak. Büyüme hızı yüzde 8 olacak. Sorunların ve görüş farklarının bu kadar derin olduğu bir yerde tek başına iktidara talip olmayacak kadar gerçekçiydi. Uzlaşma hükümetinden yanaydı. Kendileri için asıl başarının, seçimi kazanmak değil, Tunus'un demokrasiye geçişi olduğunu vurguluyordu. Belki de hepsinden önemlisi sergilediği güven veren şu müstağni duruştu: "Bu ve gelecek seçimlerde hiçbir pozisyon için aday olmayacağım."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Felaket sil baştan!

Abdülhamit Bilici 2011.11.12

İstanbul uçağının penceresine kar taneleri düşüyor ağır ağır. Bir süredir depremin pençesine aldığı Van'da, kış mevsiminin ovaya inişinin habercisi bu.

Az ileride kargo uçaklarından kim bilir kaç bininci çadır boşaltılıyor harıl harıl. 5,6'lık ikinci depremden sonra insanların evlerinden iyice ürktüğü şehirde, ihtiyacı karşılaması ve en basit evin bile yerini tutması imkânsız çadırlar. Fonda ise pilotun tehirin sebebini açıklayan anonsu: Sağ kurtarılan yaralıları uçağa alıyoruz. Sabrınız için teşekkürler.

Sanki her kare, felaketi hatırlatır gibi. İnşaata tamamlanmadan mecburen kullanılmaya başlanan havaalanı binasındaki bekleme salonu hınca hınç dolu. Personel sabırlı ve gayretli ama altyapı yetersiz. Deprem, kendinden kaçır gibi buraya koşan insanlara güle güle demeyi ihmal etmiyor 4 şiddetindeki artçısıyla. Normalde tek tek çıkılan kapıya panikle yüklenen insanlar, kendilerini aprona fırlatıyor.

Son deprem, Van'ı şiddeti kat kat yüksek öncekinden daha çok sarsmış. 23 Ekim'deki 7,2'lik depreme göre hayatını kaybeden insan ve yıkılan bina sayısı çok az. Ama Van merkezde daha güçlü hissedilen son deprem, insanların ev ve işyerlerine girerek normal hayata dönmeye başladığı sırada tüm hesapları altüst etmiş. Geceleri evlerinde tek lamba yanmayan şehir, hayalet gibi. Kimse evine girmek istemiyor. İmkânı olan şehri terk etmiş. Ciddi göç var. Şimdilik afet idaresinin yükünü hafifleten bu durum, kalıcı hale dönüşürse ciddi sorun. Şehirde kalanlar araba veya çadırdaki sabahlıyor. Bayram Oteli, ikinci depremin sembolü oldu ama hasarın çapı, yıkılan 25 binayla sınırlı değil. Devlet lojmanları dahil yüzlerce bina oturulamayacak halde. İki otelin durumu tartılrsa da yıkılan 23 binanın boşaltmış olması afet yönetiminin başarısı.

Normale dönüş için insanları evlerine dönmeye teşvik eden yetkililer de öngörülemeyen son deprem yüzünden zor durumda. Afet karşısında ilk depremin etkilerine göre gerekli tedbirleri almak için gece gündüz çırpınan başta hükümet ve Vali Münir Karaloğlu olmak üzere tüm afet yönetiminin planları adeta sıfırlanmış durumda. Son depremde 24 saat sonra İl Afet Merkezi'ndeki ofisinde görüştüğümüz valinin şu sözleri vahim tabloyu özetliyor: "Bir gün önce bu saatte bu ofisteydim. Tüm planlarımız hazır. Kaç konut hasarlı; kaç güçlendirilecek. 300 uzman 12 gün çalışarak bu ön tespitleri yapmıştı. Ne kadar çadır lazım; kaç çadırkent kurulacak. Prefabrik ev ihtiyacı nedir, vb. Bunların cevabı şu dosyadaydı. Şimdi bu çalışmaların sıfırdan yapılması şart."

İl Milli Eğitim müdürünün önündeki tablo da farksız. İlk depremde Van genelinde 9 okulun kullanılamaz hale geldiği tespit edilmiş ve buna göre öğrenciler diğer okullara paylaştırılmış. Ancak yeni durumda tüm okulların tek tek incelenmesi ve eğitimin planlanması gerekiyor. İşyerini açmak için şehre dönen; ailesini şehir dışındaki yakınlarından geri getirmeye hazırlanan; çatlakları tamir edip eğitime başlamayı düşünenlerin de planları bozulmuş. Yeni bir deprem olmayacağının garantisi olmadığına göre nasıl bir motivasyonla sıfırdan başlanacak?

Üstelik bir de resmî/sivil bütün Türkiye'nin yardım için seferber olduğu ortamda, bir yandan çalışmaları sabote edip provokasyon yapmak isteyenler; diğer yandan "Depremin şiddeti daha yüksek, hükümet şehri afet bölgesi ilan etmemek için düşük gösteriyor." gibi spekülasyonlarla uğraşmak gerekiyor.

Her şeye rağmen serhat şehri Van'ın cesur olma zamanı. Yanlış yapan sorumlulardan hesap sorarken, felaketlerde kaderin payını unutmamalı. Van, ilk felaket yaşayan şehrimiz değil. Üstelik tüm Türkiye Van'ın yanında. Vanlıların çoğu da buna müteşekkirdir. Sivil toplum coşmuş durumda. Kızılay, Sağlık Bakanlığı, belediyeler, Jandarma herkes alanda. Kimse Yok mu yeni bir çadırkent için kolları sıvamış durumda. Her gün birkaç bakan şehirde. Cumhurbaşkanı gitti. Başbakan ikinci kez gidiyor. Türkiye seferber olurken, tüm Vanlılar da şehirlerinin ve hemşerilerinin arkasında kale gibi durmalı. Daha başarılı Van'ın nasıl inşa edileceğini düşünmeli.

Ne de olsa felakete rağmen hayat devam ediyor. Daha çadırını kuramamış Vanlıların misafirperverliği böyle tablolardan biri. Hayatını kaybeden öğretmenlerin yerine atananlar heyecanla yeni görev yerlerini öğrenmeye çalışıyordu. Kınası deprem akşamı yapılan Vanlı kız, deprem sabahı düğününü yapıp İstanbul'a gelin gidiyordu. Çiğ köfteci Nedim Usta, dükkânının hemen açmak için tandır ekmeği yapan tedarikçisi Bayram Usta'yı iknaya çalışıyordu.

Cihan Haber Ajansı'nda birlikte çalıştığımız beş arkadaşın Bayram Oteli çökmeden saniyeler önce binadan çıkarak kurtulması da felaketin içinde yüzümüzü güldüren tablolardandı. Allah'ın mucizevi bir şekilde kurtardığı arkadaşlarla kucaklaşırken, DHA'nın enkaz altındaki 2 personelinin acısını yaşadık. Geçmiş olsun Van, Mevla sabır ve güç versin.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Derin Kürtler'

Artık ezber ettik. Demokrasi yönünde ne zaman bir adım atsak PKK iç ve dış statükocu çevreler adına bu hamleyi boşa çıkaracak bir eylem yapıyor. Örgütü üyelerinin kısmi affı ve OHAL'in kaldırılması gibi iki kritik konunun gündemde olduğu sırada (1993), PKK'nın Bingöl'de kime hizmet için 33 askeri şehit ettiği hâlâ sır mesela.

PKK çizgisine en toleranslı yaklaşanlar bile AB sürecinde en büyük reformların yapıldığı 2004'te örgütün neden ateşkesi bitirdiği sorusuna cevap veremiyor. Aynı şekilde, demokratik açıdan bir kazanım olan cumhurbaşkanını halkın seçmesini sağlayacak referandum günü, Dağlıca'ya niçin saldırıldığını anlamak da güç. Yine, Öcalan'ın 6 Temmuz'da avukatlarıyla iletlediği 'Türk yetkililerle barış konseyi kurulmasına ilişkin mutabakata varmış durumdayız' mesajından bir hafta sonra (14 Temmuz) Silvan'da yapılan terör saldırısı da hâlâ muamma.

Benzer şekilde, Meclis'in sivil anayasa için görüşmeye başlayacağı gün Çukurca'da 24 askerin şehit edilmesi, örgütün bağlantıları ve varlık nedeni hakkında mide bulandıran eylemler zincirinin son halkasıydı. Devlet içindeki derin yapılar ilk kez kamuoyu ve yargı önünde sorgulanırken, 30 yıldır binlerce cana ve milyarlarca liralık zarara mal olan terörün üstesinden gelmek için PKK'nın derin bağlantılarının da su yüzüne çıkması şart. Bu, Türklerin olduğu kadar Kürtlerin de ihtiyacı. İşte Şamil Tayyar'ın son kitabı 'Kürt Ergenekonu' bu sorulara cevap aradığı için önemli. Gazeteci Tayyar'ın örgütün derin bağlantılarına dair anlattıkları, özünde şu satırların açılımı niteliğinde: "MİT'in kucağında doğan, MİT sayesinde 12 Eylül darbesinden kurtararak Suriye ve Lübnan'da uluslararası sulara bırakılan Öcalan ve ekibi, 1978'den bu yana geçen 33 yılda kadro, eylem ve politikalarını sürekli revize edip 36 ülkede örgütlenerek dünyanın en tehlikeli örgütü haline geldi. Böyle bir yapının sadece Öcalan ve arkadaşlarının iradesiyle oluştuğunu söylemek, İmralı-Kandil arasında sıkışmış bir örgüt gibi görmek akla ziyan bir yorum. Öcalan ve Karayılan'ı aşan bir iradenin varlığı kaçınılmazdır."

Şamil Tayyar'ın 'Ergenekon'un kan kardeşi' dediği Kürtçü çizgideki bu yapı için Şemdin Sakık, 'Derin Kürtler' diyor ve şöyle açıklıyor: "Nasıl devlet adına hareket eden ama zamanla çeteleşen, çıkarını, geleceğini savaşta gören bir yapı ortaya çıktıysa, benzer bir oluşum da Kürt cephesinde şekillendi. Buna 'Derin Kürtler' diyebiliriz. Bunun üzerine gidilmedi. Bir ayağı DTP'de (şimdi BDP), bir ayağı koruculukta, bir ayağı PKK'da, bir ayağı siyâsi partilerde olan, insan, eroin, silah kaçakçılığı yapan, ihalelere fesat karıştıran bu ağ deşifre edilmedi... Bu çete varken, DTP'yi ılımlı çizgiye çekemez; PKK'ya silah bıraktıramaz; koruculuk sistemini dağıtamaz ve milyar dolarlık kaçakçılığı durduramazsınız." (s.269)

PKK'yı Kürtlerin haklarını savunan bir örgüt gibi görenler alınıyor; ama bu derin bağlantıdan sadece Tayyar ve Sakık bahsetmiyor. Daha dün Yeni Şafak'a konuşan Kemal Burkay da 'Ergenekon'un hep PKK'yı yedekte tuttuğunu; 2004'te hükümete darbe yapılamayınca PKK'nın sahaya sürüldüğünü; olup bitenlerin Ergenekon ile PKK arasındaki bağı gösterdiğini' söylüyordu.

Artık sadece gazeteci değil, milletvekili de olduğu için Şamil Tayyar'ın kitabında, PKK'nın dış bağlantıları ve özellikle de Karayılan'ı gözaltına alıp almadığı tartışmasıyla çok konuşulan İran'ın rolüne ilişkin bölümler de ilginç. Ankara'da yaygın bir senaryoya göre, teröre karşı Türkiye'ye her türlü desteği vermesine rağmen İran karşıtı bazı çevreler hükümetle İran'ın arasını açmaya çalışıyor. Ama AK Parti vekili Tayyar'ın çizdiği portre hiç öyle değil.

'İran'ın Karayılan oyunu' başlıklı bölümde, 'Türkiye'nin nükleer meselede ABD ve İsrail'e rağmen İran'a yardımcı olmasına rağmen Tahran'ın PKK safını tercih ettiği; bu tercihini acemi istihbarat oyunları ile örtbas etmeye çalıştığı' belirtiliyor. C. Bayık ve M. Karasu'nun İran'la ilişkilerdeki rolüne değinen Tayyar, şöyle diyor: "Türkiye, Suriye'ye tavır alınca, İran hem Türkiye'yi hem PKK'yı idare eden bir oyun sahneledi. İran'ın PKK ile mücadeleye destek verdiği iddiası doğru değil. 1982'den beri örgüte desteği kesintisiz sürdü. PKK konusunda kimi zaman verdiği istihbarattan önemli sonuç alınmadı. Aksine Türkiye'nin adres ve kimlik vererek PKK'nın bu ülkedeki

kamp ve kadrolarına karşı gündeme getirdiği taleplere, geçmişte Suriye'nin yaptığı gibi dalga geçercesine karşılık verdi." Tayyar, İran-PKK ilişkisine dair isim isim verileri de paylaşıyor. Derin PKK'yı ve dış bağlantılarını merak edenlerin dikkatine.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye'ye müdahale için 3 şart

Abdülhamit Bilici 2011.11.19

İstanbul'da medyanın karşısına çıkan Suriye Müslüman Kardeşler lideri Riyad Şukfa'nın, Türkiye'den uçuşa kapalı bölge oluşturulmasına öncülük etmesini istemesi bazılarını şaşırtmışa benziyor. Ama bu yeni bir konu değil ki. Suriye muhalefетinin uluslararası toplum nezdinde bir süredir dile getirdiği taleplerden biri.

Gerekçesi de anlaşılabilir. Kaddafi'ye karşı Bingazi bölgesinin oynadığı rolden hareketle, Suriye içinde oluşturulacak korunaklı bir bölgenin, Baas rejiminin üstün askerî gücüne karşı muhalefete sığınak olacağı ve halkına kurşun sıkmak istemeyen Suriye askerlerinin burada daha rahat örgütlenebileceği düşünülüyor. Muhalefet temsilcilerinin, Türk yetkililerle baş başa görüşmelerde de bu talebi dile getirdiklerine kuşku yok.

Aslında sadece Suriye muhalefeti değil, sanki Batı'da bazı çevrelerde Türkiye'yi tek taraflı olarak askerî müdahaleye teşvik edip, doğacak sorunlarla yüz yüze bırakma hevesi sezilmiyor değil. Yani bir tür bölgesel jandarmalık önerisi. Zaten herkes Türkiye'nin model ve bölgesel aktör olduğundan söz etmiyor mu? Madem öyle, Suriye sınırına bir tampon bölge oluştursa veya belli bir alanda uçuş yasağı ilan etse ne olur?

Türkiye'nin, kendisini ve ülkesini kurtaracak reformlara Esed'i ikna için kaybettiği hayli zamandan sonra geldiği nokta net: Halkın demokratik talepleri önemlidir. Bu rejim kalıcı olamaz. Esed ne kadar çabuk giderse herkes için o kadar iyi olur. Suriye'deki Türk temsilciliklerine, Türk bayrağına yapılan saldırılar bu inancı daha da pekiştirdi. Cumhurbaşkanı Gül, Başbakan Erdoğan defaatle bu tutumu farklı sözlerle ifade etti.

Peki yaklaşım böyle ise Müslüman Kardeşler'in, Suriye Milli Konseyi'nin ve diğer çevrelerin Suriye'ye bir tür askerî müdahale anlamına gelen tekliflerine Türkiye nasıl bakıyor?

Türk Dışişleri kaynaklarından edindiğim izlenim, tampon bölge, uçuş yasağı ve askerî müdahale gibi opsiyonlar, Suriye krizini ele alırken gündeme gelen, olması asla arzu edilmeyen ama masanın üstündeki seçenekler. Devlet ciddiyeti olan her ülkenin de farklı senaryolara karşı hazırlıklı olması çok doğal. Hele bu ülke, 911 km'lik ortak sınırimız olan, köklü tarihî, kültürel ilişkilerin yanı sıra akrabalık bağlarının bulunduğu bir ülke ise.

Uluslararası medyada sanki Ankara hemen yerine getirmeye istekli ve hazırmış gibi lanse ettiği tampon bölge ve diğer müdahale seçenekleriyle ilgili esasında Türkiye'nin şartları var. Bunları üç başlıkta toplamak mümkün:

Türkiye'nin Suriye topraklarına girerek sınırın ötesinde bir tampon bölge oluşturmasını gerektirecek birinci durum, aynen 1990'lardaki ilk Irak Savaşı'nda olduğu gibi yüz binlerce Suriyelinin, hayatını kurtarmak için sınıra yönelmesi. Şimdiki gibi 8-10 bin kişiyle sınırlı bir göç dalgası için düşünülen bir adım değil.

Böyle bir tedbiri gündeme getirecek ikinci şık, Halep, İdlip veya başka bir şehirde Suriye ordusunun katliama giriştiği ve halkın yine kitleler halinde Türk sınırına akın ettiğine dair bir gelişmenin yaşanması.

Askerî müdahale seçeneğinin kaçınılmaz hale geleceği ve Türkiye'nin tereddüt etmeden katılacağı üçüncü seçenek ise Suriye rejiminin bir bölgede girişeceği kitlesel katliam üzerine BM Güvenlik Konseyi'nin Libya'da olduğu gibi sivillerin korunmasına yönelik bir karar alması. Zaten Dışışleri kaynakları da Rusya ve Çin'in mevcut pozisyonları ortadayken BM'nin ancak böyle bir durumda Libya'dakine benzer bir karar alabileceği görüşünde.

Bunlar dışındaki şartlarda, özellikle rejim değişikliği amacıyla Suriye'ye uluslararası bir askerî müdahale yapılmasına Türkiye sıcak bakmıyor. Bunun yerine tercih edilen, rejim değişikliğinin Suriye halkının baskısı ve rejimi sıkıştıracak uluslararası/bölgesel yaptırımlarla sağlanması yönünde.

Dışışleri'nin değerlendirmesine göre, meseleye ister idealist ister realist açıdan bakılsın, Türkiye'nin Suriye örneğinde halktan ve değişimden yana olması zorunluluk. İdealist açıdan Türkiye demokrasinin yanında. Realist açıdan ise diktatörlüklerin milli sınırları içinde artık istikrar sağlaması imkânsız.

Yapılan öngörüye göre, Esed rejimi kalıcı değil. İran gibi en büyük destekçisi bile Esed sonrasını düşünmeye başlamış durumda. Ama rejim düşene kadar Türkiye, bölge ve Suriye halkının epey sıkıntı yaşayacağı kesin; ama değişimin ne kadar zaman alacağı meçhul. Baas rejiminin gücünü abartmak da küçük görmek de yanlış. İçeriden çatırdama sesleri geliyor. Yeni ekonomik yaptırımlarla bunlar daha da artacak. Bu tip rejimlerin yıkılması kötü müteahhitlerin depremdeki binaları gibi aniden paldır küldür yıkılabilir. Ümit edelim, tek masum insan bu enkaz altında kalmasin...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baas'a dinî destek!

Abdülhamit Bilici 2011.11.22

Klasik şablona göre bu başlığın altında, Müslüman bir grubun otoriter rejime verdiği destek anlatılmalı.

Çünkü terör, diktatörlük gibi sevimsiz sıfatlar olsa olsa İslam ile özdeşleşebilir. İslam adına insanlık dışı eylemler yapan marjinal gruplar yok mu? Var. Yine korkuyla veya gönüllü olarak Baas'a destek veren bazı Müslüman din adamları yok mu? Var. Ama bugün, bir diktatörlüğün ayakta kalması yönünde tercih kullanan, hatta geleceklerini bu rejimin sürmesinde gören Hristiyanlardan söz edeceğiz.

Ağır bir değişim sancısı yaşayan Suriye'de, bazı istisnalarla birlikte nüfusun yüzde 10'unu oluşturan 2 milyondan fazla Hristiyan Baas rejiminin sürmesinden yana. Maruni Hristiyan Patriği Bechara El Rai'nin Paris'teki bir toplantıda söyledikleri bu bakışı ve gerekçelerini özetliyor: "Baas'ın yıkılması, fundamentalist bir Sünni rejimin doğmasına; mezhepler savaşına veya ülkenin mezhep temelinde 3-4 parçaya bölünmesine yol açabilir. Üç senaryo da Hristiyanların geleceği için öldürücü."

Şam'da Independent Gazetesi muhabirine konuşan sade bir Hristiyan'ın bakışı da pek farklı değil: "El Cezire, BBC, CNN ve bütün uluslararası medya yalancı. Suriye'de hiçbir sorun yok. Bugün Hristiyanlar özgürce dinini yaşıyor. Kiliseye gidiyor; isteyen içki içiyor. Esed düşerse bunlar gider." Lübnan siyasetindeki etkin Hristiyan liderlerden Michel Aun ise İran merkezli Press TV'ye röportajında açığı daha genişleterek Ortadoğu'daki tüm devrimlerin Hristiyan azınlıkların aleyhine olduğunu savunuyor.

Hristiyanların esenliğini Baas gibi otoriter rejimlere bağlayan bu ironik görüşe kısmen de olsa itiraz eden Hristiyan isimler de yok değil. Mesela, Suriye Ortodoksları Patriği Hazim, Rai'nin fundamentalizm uyarısını paylaşmakla birlikte Hristiyanların, başkalarının özgürlüğü pahasına kendi varlıklarını savunması görüşünü reddediyordu. Suriye'deki bazı Hristiyan aktivistler de Maruni lider Rai'nin içişlerine karışmasına ve geleceklerini Esed'in varlığına bağlamasına itiraz ediyor.

Geleceğin belirsizliği, Mısır'da Kipti eylemcilere yapılan saldırı ve değişimin Müslüman Kardeşler ve Ennahda gibi İslami partileri öne çıkarması, Hristiyanların kaygılarını anlaşılabilir kılsa da bu görüşler tam da Esed'in ülke içinde ve dışında yaptığı "Benden sonrası tufan. Hristiyanların koruyucusu benim" propagandasına yarıyor.

Aslında tarihî ve siyasî açıdan da bu pozisyonun anlaşılabilir yanları var. Zira Osmanlı'nın ayrılacağı 1918'e kadar Suriye'deki yönetim Sünni çoğunluğa dayanıyordu. Suriye'ye yerleşen Fransızlar, kendilerine yeni bir taban oluşturmak için Hristiyan ve Nusayri tabanı öne çıkardılar. Bu zemine eklenen ideoloji ise Arap milliyetçiliği idi. Dikkat edilirse, bu ideolojinin öncüleri de daha çok Hristiyan aydınlardır. Devrim olunca, Baas da aynı tabanı esas aldı. Arap milliyetçiliğinin gücünü kaybettiği noktada ise mezhepçilik devreye girdi. Dolayısıyla Suriye'deki Baas rejiminin sona ererek demokratikleşmesi, bu eski yapıların ayrıcalıklarını yenilere terk etmesi anlamına gelecek.

Bu noktada en kritik konu, Hristiyan azınlığın Esed sonrasında kendilerine hayat hakkı tanınmayacağı veya mevcut özgürlükleri kaybedecekleri korkusuyla Baas'a destek vermesi. Rejimin içerideki meşruiyeti açısından önemli olduğu gibi, uluslararası dengeler ve özellikle Batı'nın Suriye'ye yaklaşımı açısından da çok önemli.

Suriye'deki gelişmeleri yakından izleyen yetkililerin ve Ortadoğu'da tercihini değişimden yana koyan Batılı dostlarının Baas'ı destekleyen Suriyeli Hristiyanlara şu ikazı önemli: Sadece Hristiyanların değil, bütün Suriyelilerin hakları ancak demokrasiyle garanti edilebilir. Şayet Suriye halkına rağmen Hristiyanlar Baas rejiminin yanında yer almayı sürdürürse, değişim sonrası köhne rejimle özdeşleştikleri oranda durumları kötüleşebilir. Bu ikaz, Hristiyanlar için olduğu gibi, baskıcı rejimin yanında duran Sünni işadamları, diplomat, alim veya Nusayri bürokratlar için de geçerli değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mezhepçi optik!

Abdülhamit Bilici 2011.11.26

Dengelerin çok hızlı altüst olduğu kaygan Ortadoğu zemininde önünü görerek politika geliştirmek çok güç.

Dünkü tavrınızın bugün geçersiz olma ihtimali çok yüksek. Bu yüzden siyasetçiler konuşurken, U dönüşü sayılacak manevralar yapmak zorunda kalabileceğini unutmamalı.

İşte Türkiye, dün canciğer olduğu Baas rejimiyle bugün köprüleri atmış durumda. Benzer şekilde bugün "Suriye'ye müdahaleye karşıyız" diyenler de yarın kendilerini bir müdahalenin içinde bulabilir. Sınırımıza büyük bir göç olursa veya Baas kitlesel katliama girişirse 'bölge lideri' Türkiye seyirci mi kalacak? Veya Libya'daki gibi Sarkozy inisiyatif alıp burnumuzun dibindeki Suriye'ye Akdeniz'den girerse Türkiye izlemekle mi yetinecek?

Sevimsiz de olsa bu ihtimalleri hatırlayarak siyasilerin daha çok ilkeler üzerinden konuşmasında fayda var. Böyle yapılırsa hem daha az mahcup oluruz hem ikide bir "Müdahaleye karşıyız" diyerek işlediği cinayetlerde Baas rejimini biraz daha rahatlatmamış oluruz.

Aslında önümüzde, günlük ve taktik düzeydeki gelişmelere tepki vermekten daha önemli bir vazife duruyor: Ortaya çıkan yeni jeopolitiği okumak; bölgesel ve uluslararası aktörlerin hesaplarını öngörmek ve gerekli tedbirleri alıp vizyon oluşturmak. Kuşkusuz Tunus, Mısır ve Libya'daki değişimler Ortadoğu ve dünya için olduğu kadar Türkiye için de önemliydi. Ama Suriye, İran, Irak gibi uzun ortak sınır paylaştığımız eksendeki kaçınılmaz değişimin, Türkiye'nin bugününe ve yarınına etkisi daha büyük olacak.

Lübnan'dan Filistin'e, mezhep boyutundan ırk boyutuna Ortadoğu'daki her şeyin merkezinde yer alan Suriye'de Nusayri azınlığın kontrolündeki rejimin düşmesinin doğuracağı sonuçlar; ABD'nin önümüzdeki yıl çekilmesiyle ağırlıklı olarak Şii'lerin kontrolünde bulunan ama bütünlük içinde fonksiyonel bir hükümete henüz kavuşamamış Irak'taki Şii, Sünni, Kürt üçgeninde patlayacak gelişmeler; bir yandan kendi içinde diğer yandan Batı ile ciddi gerilim yaşayan İran'ın bu gelişmelere karşı alacağı tutum; bunların İsrail, Filistin ve Lübnan'a yansımaları karşısında endişelenmemek imkânsız.

Türkiye, Irak ve Suriye ile sadece 1.200 km'lik sınırı değil, ortak tarih, kültür ve insani yapıyı paylaşıyor. Her iki ülke de büyük değişim ve dengelerinin yeniden kurulmasına gebe. Örneğin 2012'de Irak'ta yaşanacaklar, hem bu ülkenin geleceği hem Suriye'ye etkileri açısından kritik. Şu anda Bağdat'ta Maliki liderliğindeki hükümet hâlâ oluşumunu tamamlayamamış ve fonksiyonlarını yerine getiremez halde. Maliki'nin askerî gücü kendine bağlayıp güç tekeli oluşturma çabasından Sünniler de Kürtler de çok rahatsız.

Hükümet, bine yakın Sünni akademisyeni Baasçı diye tutuklamış durumda. Ama aynı Maliki, resmen Suriye'deki Baas'ın arkasında. Bağdat'taki Baas'ı düşman; Suriye'deki Baas'ı dost yapan yaklaşım ise mezhep temelli İran optiği. Türkiye'nin bütün gayretlerine rağmen Şii, Kürt ve Sünnileri kapsayan ve ülkeyi bir tutma ihtimali olan Irakiye yerine ABD'nin de tercihiyle İran'a yakın Maliki'nin öne çıkarılmasının beklenen sonucu bu.

Nitekim değerlendirmeler, İran'ın Irak'ta ABD sonrasına hazırlandığı ve bölgedeki tüm Şii'lerin ortak hareketini sağlamak için her tedbiri aldığı yönünde. Kürtleri de ikna için uğraştığı ama Irak ve Suriye Kürtlerinin bunu reddettiği söyleniyor. PKK ile İran arasındaki temaslara ve Öcalan'ın Esed'e yazdığı 'Hizmete hazırım' mektubuna bakılırsa, PKK'nın ikna olduğu görülüyor. Bu durumda, İran'ın mezhepçi çizgisine daha yaklaşan Irak'ın parçalandığı; Irak ve Suriye Kürtlerinin Türkiye ile her alanda daha yakın ilişkiye girdiği ve 1.200 km'lik sınırın yalnız haritada bir çizgi olarak kaldığı bir senaryo üzerine şimdiden düşünmeli.

Üretime dayalı ekonomik potansiyeli ve özgürlükçü çizgisi şimdiden Türkiye'yi cazibe merkezi yapmış durumda. Diktatörlüklerin artık istikrar sağlayamayacağını gören Türkiye, etnik, mezhepsel farklılıkların ve özgürlük taleplerinin yönetimi için bölgeye tek alternatif olarak demokrasiyi sunarken, mezhepçi bakışı, bölge ve kendisi için tehdit algılıyor. Bu yüzden sürekli bu kutuplaşmanın üstüne çıkma gayretinde. Tunus'tan Suriye'ye gelişmelere Sünni değil, demokratik bir refleksle yaklaşıyor.

Tam da bu noktada İran ve Türk optikleri çatışıyor. Zira yaygın kanaat, Tahran'ın, Irak, Suriye, Lübnan ve Körfez'e mezhep optiğiyle baktığı. Şii kimliğin hakim olması talebi karşısında Sünni refleksin güçlenmesi çok doğal. Somut örnek Suriye'de İran optiği, Şam'da Şii akrabası Nusayri tekelinin her şeye rağmen sürmesinden yana; Türk optiği herkesin temsil edildiği demokrasiden yana. Biri Irak'ta Şii dominasyonu isterken, diğeri tüm renkleri yansıtan bir uzlaşma ve güç paylaşımından yana. Bu farklı optikler içinden 2012'de Ortadoğu'yu izlemek bayağı heyecanlı olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Amerika'nın yeni Türkiye aşkı?

Abdülhamit Bilici 2011.12.03

Washington- Artık uluslararası ilişkilerde kafa konforu arayanlar için büyük geçmiş olsun.

Soğuk Savaş'ın yıllarca değişmeyen parametreleri out olmuştu; şimdi Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan anlayışlar da hızla geride kalıyor. Şimdi günlük hava durumunu takip eder gibi ilişkileri izlemek ve buna göre tavır belirlemek şart. Tabii bunu yapabilene aşk olsun!

Bunun tek örneği, dün canciğer olduğumuz Suriye ile bugün savaşın eşiğine gelmemiz değil. Bir sene önce Washington'a gittiğimde, Türk-Amerikan ilişkileri için 'felaket' deniyordu. O havayı yansıtan 16 Kasım 2010 tarihli yazının başlığı şöyleydi: "ABD ile ilişkileri düzeltecek 6 öneri". Ama bugün Washington'da herkes ilişkilerin altın çağından söz ediyor.

Peki ne oldu da bu kadar kısa sürede her şey 180 derece değişti? Beyaz Saray'da hâlâ aynı Obama var. Türkiye'de de aynı AK Parti iktidarda. Nasıl oluyor da bir sene önce Washington'da koro halinde Türkiye'yi kimin kaybettiğinden, eksen kaymasından söz edilirken, şimdi ilişkilerin altın çağı konuşuluyor? Hava bu kadar hızlı değişiyorsa, seneye her şeyin tersyüz olmayacağını garantisi ne? Diyelim, Kongre 'soykırımı' olduğunu kabul ederse, tekrar karanlık çağa mı döneceğiz? İlişkiler nasıl böyle değişti ve bu ani gel-gitleri önlemenin bir yolu yok mu?

Türk ve akraba toplulukların Amerika genelinde iş hayatı, kültür, eğitim, diyalog gibi alanlarda aktif 220 sivil örgütünü temsil eden Türki Amerikan Birliği'nin (Turkic American Alliance/TAA) görkemli ikinci genel kurulunda düzenlenen dış politika panelinde bu sorulara cevap aradık. Toplantı, kısa sürede bu sorulara cevap bulmak için mükemmel bir fırsattı. Zira herkes oradaydı. TUSKON'la ortaklaşa düzenlenen zirveye katılım o kadar güçlüydü ki uzun zamandır Washington'da yaşayan bir Türk gazeteci 'tarihî' diyordu. Amerikalı misafirler ise 8 senatör ve 59 Temsilciler Meclisi üyesinin katıldığı zirveyi bu ülkede uzun zamandır çok iyi organize olmuş Yahudi, Ermeni ve Rum lobilerinin etkinlikleriyle karşılaştırıyordu. Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ve 8 milletveklimiz de bu münasebetle Washington'daydı. Bizim panelde eski bir Kongre üyesi, ünlü araştırma şirketi Zogby'nin kurucusu ve Türkiye uzmanı Jashua Walker'la beraberdik. Mehmet Şimşek, Kemal Derviş, Robert Wexler ve birçok önemli isim de panelistler arasındaydı.

Kanaatimce, ilişkilerin bir sene önce çok kötü olmasının iki bilinen nedeni vardı: Biri, Türkiye'nin Güvenlik Konseyi'nde İran'a yaptırım kararına hayır demesiydi. Diğeri, Mavi Marmara krizinin yol açtığı etkiydi. Türkiye'nin siyasi istikrarı, Batı'daki çöküntüye rağmen ekonomide gösterdiği başarı, Erdoğan ile Obama arasındaki kimya uyuşması gibi faktörlerin geçen sene de mevcut olduğunu hatırlarsak bir önceki yıldan bugüne ilişkileri değiştiren iki gelişme kalıyordu: Birincisi, Türkiye'nin NATO radar sistemini kabul etmesi. İkincisi, Arap Baharı'nın Türkiye'yi Amerika gözünde çok değerli bir oyuncu konumuna yükseltmesi ve bu konuda iki başkentin büyük oranda paralel bir siyaset izlemesi.

Washington'daki aktörlerle konuşmadan bu iki konunun Türkiye'ye bakışı nasıl değiştirdiğini anlatmak zor. Üstelik, ABD ile iyi ilişkilerin en önemli şartı kabul edilen Türkiye-İsrail ilişkilerindeki kırılmaya rağmen yaşanan bir altın çağ bu. İnanılmaz biçimde herkes Türkiye'yi övüyor. Batı'dan hep eleştiri duymaya alışmış bizim gibiler

için çok yeni ve şaşırtıcı bir durum bu. Her düzeyde çok yoğun temas söz konusu. Abdullah Gül ve Erdoğan; Obama'nın en çok görüştüğü/konuştuğu liderler listesinin başında. İki ülke arasındaki iletişimin ne kadar arttığını tecrübeli bir Türk diplomatın şu sözleri çok iyi özetliyor: "Eskiden iki ülke dışışleri bakanlıkları müsteşar düzeyinde yılda bir kez görüşürdü ve tüm bakanlık bu görüşme için uzun uzun hazırlanırdı. Şimdi bazen günde birkaç kez görüşüldüğü oluyor."

Bu sıralar biraz sendeliyor olsa da hâlâ süper güç konumundaki ABD ile yakınlığın avantajları olduğu gibi, "Kim kimi yönlendiriyor? Türkiye yakınlığın karşılığını alıyor mu? Sonuçta kim kazanacak? Karşı cephenin düşmanlığı ne olacak?" türü soruları da akla getiriyor. Bu çerçevede, dünyanın yeni bir eksenleşmeye doğru gittiğini ve Türkiye'nin 'her tarafla ilişki kurabilen ülke' sıfatıyla elde ettiği rahatlığı sürdürmekte zorlanacağını da not etmeli.

Bütün bunları tartışabiliriz ama ilişkileri kısa süreli dip ve zirvelerden kurtarıp istikrara kavuşturacak en önemli yol, lobiler ve savunma kurumları düzeyinde yönetimler arası süren ilişkiyi tabana, halklara yaymak. Çok cılız ekonomik ilişkiyi güçlendirmek. Washington'da kalmayıp her biri devlet çapındaki eyaletlere açılmak. Kalıcı ve güçlü ilişkilerin başka yolu yok. Bunu önceden görüp harekete geçen Türki Amerikan Birliği'ni (TAA) tebrik etmeli. Nitekim Washington Büyükelçimiz Namık Tan'ın da TAA için verdiği resepsiyonda 'en doğru yöntem, en doğru hedef' vurgusuyla bunu yapması anlamlıydı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türk modeli çöktü mü?

Abdülhamit Bilici 2011.12.06

Gaziantep- Ortadoğu'da asla yıkılmaz denilen rejimleri altüst eden değişim dalgasının önündeki sorunları, geleceğini ve Türkiye'nin bu süreçteki rolünü konuşmak için Gaziantep'ten daha uygun bir yer düşünülemezdi. Çünkü burası, bölgedeki siyasî depremin ülkemize etkisinin en yakıcı olacağı baştan beri bilinen Suriye'ye sıfır noktasındaydı.

Gaziantep adeta bir ayna gibi sınırın hemen diğer tarafındaki vaziyeti aynıyla yansıtıyordu. İstanbul'da Arap Baharı'nı konuşmak ne kadar soyut ve teorik ise Gaziantep'te o kadar somut ve gerçektir. Vizelerin kalkması ve Halep ile Antep'i ayıran yapmacık sınırın adeta anlamsız hale gelişiyse bir yıl önce burada Türkiye-Suriye ilişkilerindeki bahardan söz ediliyordu. Her ay 60 bin Suriyeli geliyordu. Her köşede Suriye plakalı araçlar görmek sıradandı. Özellikle esnaf bayram ediyordu. Fıstık, biber, lokum kilo ile değil koli koli, çuval çuval satılıyordu.

Suriye'den önce üç ülkede yönetimleri deviren sürece de 'bahar' ismi verilmişti. Ama herhalde olumsuz etkilerini yaşayan Gaziantep'lilere sorulsa, buna bahar yerine güz ya da hazan demeyi tercih ederlerdi. Aylık 60 bin olan Suriyeli turist sayısı 3 bine inmişti. Antep'e gittiğimiz gün Suriye, buradaki konsolosluğunu kapatma kararı almıştı. Esnafın yaşadığı bu gelir kaybına rağmen Türkiye'deki halı üretiminin neredeyse yüzde 90'ını gerçekleştiren; ülke çapında birçok markaya ve çok zengin işadamlarına sahip şehrin en önemli tesellisi, dış ticaretinde Suriye'nin nispeten küçük bir paya sahip olması. Dış ticarete aslan payı yüzde 38 ile Irak'a ait. Bütün dış ticaret içinde Ortadoğu'nun payı ise yüzde 55. Yine de 'Acaba Türkiye, Baas lideri Esed ile ipleri koparmakta acele mi etti?' diye kafalarda hayli tereddüt vardı. Suriye tarafından görüşebildikleri insanlardan da

benzer tepkiler aldıklarını söylüyorlardı. Türkiye'nin attığı adımları içişlerine müdahale gibi görenler vardı. Sünnilerin önemli bir kısmının kanaati de rejimin kolay kolay devrilmeyeceği yönündeydi.

İşte en uç görüşleri buluşturup, kavga ettirmeden yüz yüze konuşturabilme özelliğiyle bir marka haline gelen Abant Toplantısı, böyle bir zemin üzerinde "Arap Baharı'ndan sonra Ortadoğu ve Türkiye" başlığını tartıştı. Her zamanki gibi katılım renkliydi. Çeşitli Arap ülkelerinden, Türkiye'den, ABD, Avrupa ve İsrail'den çok sayıda katılımcı, Zirve Üniversitesi'nin ev sahipliğinde 2 gün boyunca görüş alışverişinde bulundu. Kuşkusuz çok mesele ele alındı ve ciddi kavgaların çıkması beklenen toplantıda herkesin uzlaşarak kabul ettiği bir bildiri bile yayınlandı.

Ancak bölgedeki değişim sürecinin geleceği ve Türkiye'nin rolü açısından toplantıda ortaya çıkan bazı görüş ve duyguları dikkate almakta büyük fayda var: 1- Yıkılmaz denilen diktatörleri deviren Araplarda aşırı bir özgüven ve bir hayli duygusallık var. Değişimi rejim artıklarına veya yıkıcı dış güçlere kaptırmama noktasında bu özgüven ve duyarlılık önemli. Ancak bu duruş, kısa zaman önce bölgeyle ilgilenmeye başlayan ve halklardan yana tavır alan Türkiye gibi aktörleri kıracak, dışlayacak şekilde olmamalı. Dikkat ettim, Arapların Türkiye'ye karşı bazı eleştirileri ve duygusal tepkileri, Türk tarafına hemen "Ne Şam'ın şekeri, ne Arap'ın yüzü" eski klişesini hatırlattı. Halbuki Türkiye'nin ilgisini devam ettirmesi çok önemli. 2- Türk tecrübesine bu kadar ilgi varken, 'Türkiye'nin bölgeye vereceği bir şey yok' görüşü ne kadar doğru olabilir? Ancak özellikle duygusallığın zirvede olduğu bu dönemde Türkiye'nin liderlik, modellik gibi kavramları aklına bile getirmemesi lazım. Üstten bakış yerine ana ilke tevazu olmalı. Devrimi yapan ve geleceği inşa edecek olan Araplar. 3- İsrail ve İran durumlarını değiştirmedikçe yeni değişim sürecinde bağlam dışı kalmaya mahkûm. Humeyni'nin yaptığı İslam devriminden veya İran'ın bugün oynadığı rolden bahseden yok. 4- Bir hafta önce kamuoyu araştırması şirketi Zogby'nin kurucusunun dediğini Antep'te de söyleyenler oldu. Türkiye, sokakların sempatisine fazla güvenmemeli. Bugün posterini taşıyanlar yarın yırtabilir. 5- Türkiye, hakkındaki beklentileri çok yükseltmiş durumda. Suriye bu açıdan çok büyük bir test niteliğinde. 6- Arap dünyası hepsi birbirine benzeyen bir okyanus değil. Her birinin özgün tarihleri, tecrübeleri var. Türkiye olarak bu farklılıkları ne kadar anlayabildiğimiz tartışmalı. 7- Bölgenin geleceği için Batılı güçlerin tavrı önemli ama en az bunun kadar önemli olan Şii/Sünni, Kürt/Arap gibi bölge içi çelişkiler. Özgür ve barışçı bir Ortadoğu için Helsinki sürecinde olduğu gibi asgari birkaç ilkede önemli bölgesel aktörlerin uzlaşması şart. 8- Tahrir'in mesajı; İsrail'i, ABD'yi, dış güçleri en azından şimdilik kenara bırakıp içerdeki sorunlara odaklanmaktı. Devrimlerin başarısı için bu tavrın sürmesi önemli.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye'de yanlış mı yaptık?

Abdülhamit Bilici 2011.12.13

Kendi halkına karşı silah kullanmaya başlayan Baas rejimine karşı Türkiye'nin izlediği politikadan beklenen sonuç geciktikçe ve bu siyasetin olumsuz etkileri sınır illerinden başlayarak ekonomiye yansidikça şu sorular daha çok kafa karıştıracak:

Acaba Türkiye'nin Suriye politikası yanlış mı? Türkiye, Esed yönetimiyle köprüleri atmakta acele mi etti? Beklendiği gibi Baas rejimi kısa sürede düşmezse Türkiye'nin zararı daha da artmayacak mı? Kuşkusuz farklı düşünenler olabilir. Ancak kanaatimce demokratikleşme çabasıyla bölgeye ilham kaynağı olan Türkiye'nin,

halkının özgürlük taleplerini kanla bastıran rejimle yoluna devam etmesi imkânsızdı. Ortadoğu'yu sarsan bu siyasi deprem karşısında Esed, değişim konusunda biraz cesur olsa belki tablo farklı olabilirdi. Maalesef hem Erdoğan'ın hem Davutoğlu'nun bütün iyi niyetli çabalarını şuursuzca harcayıp bunları zaman kazanma vesilesi olarak gören Esed yönetimi, Türkiye'ye hiç seçenek bırakmadı.

3-5 saat süren ve her şeyin sıcak bir ortamda açıkça konuşulduğu; devlet başkanı sıfatıyla Esed'in somut reform sözleri verdiği o ikili görüşmelerin nasıl bu kadar sonuçsuz kaldığı hâlâ muamma. O kadar ki bu görüşmelerde çok partili hayata geçilmesi durumunda, illerdeki iktidar partisi temsilcileri ile vali veya belediye başkanları arasındaki ilişkinin nasıl olacağı bile konuşulmuş.

Umutların hâlâ taze olduğu o görüşmelere katılanların söylediklerine bakılırsa, Esed küçük de olsa reform yönünde samimi ve somut birkaç adım atsa Türkiye krizin derinleşmesini önleme adına bunları dünyaya tarihî adım gibi takdim etmeye ve gelecek baskıları göğüslemeye bile hazırdı. Hatta öğrendiğime göre Türkiye, bizde 1946'da Cumhuriyet tarihinin ilk çok partili seçimlerindeki gibi hileli hurdalı bir seçime bile razıydı. Belki Esed ilk seçimde hile ile kazanacak; ama bir sonraki seçimde halk istediğini başına getirecekti. Ama olmadı. Davutoğlu, daha son görüşmeden dönmeden verilen sözlerin yalan olduğu anlaşıldı.

Geriye dönüp bakınca, bütün o görüşmelerin son derece başarılı bir tiyatrodan ibaret olduğu anlaşılıyor. İnsan, sadece devlet ve yöneticiler olarak, bu kadar yakın olduğumuz bir ülkedeki rejimin gerçek yüzünü yeterince anlayamamış olmamıza hayıflanıyor. Açık konuşmak gerekirse, ilişkilerimizin gayet iyi olduğu dönemde bu ülkedeki siyasi yapıyı, Baas yönetimini, Esed'in bu rejim içindeki ağırlığını, değişik toplumsal grupların birbirlerine ve rejime bakışını ve Suriye'nin stratejik ilişkilerini yeterince okuyamamışız.

Her şeye rağmen Türkiye'nin Suriye politikasına kuşkuyla bakanlar, bu politikada Ankara'nın yalnız olmadığını unutmamalı. Türkiye, Batılı müttefikleriyle birlikte Baas yönetimine cephe alırken, Arap yönetimleri ve kamuoyu Esed'in yanında yer alsaydı durum çok farklı olurdu. Ancak tablo böyle değil. Ankara, Arap Birliği ile koordinasyona büyük önem veriyor. Bugüne kadar izlenen politika, Arap yönetimlerinin çoğu (Arap Birliği'ne üye 22 ülkeden en az 19'u) ve Arap kamuoyu tarafından destekleniyor.

Arap Amerikan Enstitüsü tarafından 6 Arap ülkesinde yapılan bir araştırma, Arapların Baas rejimini çoktan gönüllerinden sildiğini gösteriyor. Mısır, Ürdün, Lübnan, Suudi Arabistan, Fas ve BAE'de yapılan araştırmaya göre Suriye'deki siyasi tabloda insanlar özgürlük isteyenlerin yanında. Böyle düşünenlerin oranı Mısır'da yüzde 89, Fas'ta 86, Ürdün'de yüzde 100. Malum, Baas rejimi gösterileri yabancı devletlerin komplosu ve göstericileri ise aşırılık yanlısı gruplar olarak görüyor. Bu teze hiç katılmayan Arap kamuoyu, gösterileri Suriye halkının özgürlük talebi olarak görüyor: Fas'ta yüzde 86, Mısır'da yüzde 89, Suudi Arabistan'da yüzde 88 hadiseye böyle bakıyor. Esed'in hâlâ Suriye'yi yönetebileceğine kimse inanmıyor. İşte oranlar: Suudi Arabistan yüzde 93, BAE yüzde 96, Ürdün yüzde 90, Mısır yüzde 86, Fas yüzde 85.

Arapların gözünde Baas rejiminin çoktan bittiğini gösteren bu araştırmada, bölge içinden ve dışından ülkelerin Suriye politikalarına Arapların nasıl baktığı da incelenmiş. Yer darlığından diğer ülkeleri kenara bırakıp sadece Arap dünyasının doğal lideri sayılan Mısır'da insanların bu soruya verdiği cevaplara bakmak yeterli. Türkiye'nin izlediği siyasetin yüzde 80 pozitif görüldüğü skalada, Suudi Arabistan yüzde 55, İran yüzde 22, ABD yüzde 8, Rusya ise yüzde 5 puan alabilmiş. Evet, yükselen ve yükseltelen beklentiler yüzünden Suriye'nin, Türkiye için belki bir liderlik testine dönüştüğü; akşamdan sabaha sonuç almanın kolay olmadığı ve Ankara'nın sözlerini realize etme kapasitesinin yavaş yavaş sorgulanmaya başladığı doğru. Ancak bölgeye hangi ideolojik gözlükle bakarsak bakalım, yukarıdaki tabloyu da görmezden gelemeyiz.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eleştiriye evet, propagandaya hayır!

Abdülhamit Bilici 2011.12.17

Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 56 ülkenin üye olduğu Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) Medya Özgürlüğü Temsilcisi'nden gelen mektup olmasa, bugün gündemdeki sıcak konulardan birini ele alacaktık.

Ortadoğu'daki gelişmeler ve Suriye başlı başına bir gündem. ABD'nin Irak'tan çekilmesi ve yol açacağı kritik sonuçlar başka bir konu. Diğer yanda Fransa'nın depreşen Ermeni soykırımı iddiaları üzerinden siyaset yapma hastalığı ve pek çok mesele. Peki bunca gündem içinde AGİT temsilcisi Dunja Mijatovic'in mektubunu önemli kılan ne?

AGİT'e üye ülkelerde medya özgürlüğünü yakından izleyen Boşnak asıllı Dunja Mijatovic ile Avrupa Birliği'nin Mayıs ayında Brüksel'de düzenlediği basın özgürlüğü konferansında tanışmıştık. Üst düzey AB yetkililerinin katıldığı 'Sesini Yükselt' (Speak Up) başlıklı toplantıda Batı Balkanlar ve Türkiye'nin ele alınacağı duyurulmuştu; ama sanki Balkanlar, diplomatik zarafet için başlığa iliştilmişti. Zira sabahtan akşama kadar söz alan Avrupalı ve Türk katılımcılar, Türkiye'de medya özgürlüklerinin ne kadar feci noktada olduğunu konuşup durdu. Hapishanelerinde 67 gazeteci bulunan Türkiye, Çin'den de kötü durumdaydı. Adalet Bakanlığı ve birçok örgütün hapisteki gazeteci sayısını 6-7 ile sınırlı gören verilerine bakan yoktu. Türkiye'de gazeteci olmak cesaret işiydi. Gazeteler hükümetin baskısı altındaydı. Bu yetmiyormuş gibi bir de internet sansürlenecekti. Belli ki, "İnternetime dokunma" sloganıyla Türkiye'de sokağa taşan tepkiler, bir filtreden geçirilmeden aynen AB başkentine yansımıştı. Açıkçası, Türkiye'nin demokratikleşmesinde dış etkilerin katkısını kabul edip olumlu gözle bakan; çok partili demokrasiye bu tür zorlamalarla geçtiğimizi bilen ve son yıllardaki demokratikleşme ivmesinde AB'nin rolüne hep vurgu yapan biri olarak eleştirilere olumsuz bakmak yersizdi. Aksine bunlar, demokrasi çitasını yükseltme çağrısı olarak görülmeliydi.

Ancak Dersimler, İstiklal Mahkemeleri, faili meçhuller, dil yasakları, darbeler, gazeteci cinayetleriyle hayli lekelenmiş bir maziden yavaş yavaş kurtulmaya çalışan Türkiye'nin, özgürlükler açısından düne göre daha kötüye gittiği yaklaşımı, eleştiri sınırlarını aşıp kara propagandaya giriyordu. Evet, yapılması gereken çok iş vardı. Türkiye hâlâ darbe anayasasıyla yönetiliyordu. Yargı, adalet dağıtmakta zorlanıyordu. Asker-sivil ilişkileri rayına oturmamıştı. Bunlar tabii ki eleştirilebilirdi; ancak bu ülkede yaşayan yabancılar bile bugünkü Türkiye'nin 10 yıl öncesine göre gece ile gündüz gibi farklı olduğunu söylerken, tekil birkaç örneği yanlış bilgilerle abartmak ne kadar doğrudu?

Konferansta konuştuğumuz AGİT temsilcisi Dunja Mijatovic de yapılan bu kampanyanın etkisiyle çok karamsardı. Özellikle AK Parti hükümetinin interneti sansürleme girişimine karşı öfkeliydi. Nitekim o görüşmeden birkaç gün sonra (15 Mayıs) Dışişleri Bakanı Davutoğlu'na bir mektup yazarak, bunu "Türkiye'de internet sansürüne protesto" başlığıyla AGİT'in sitesine koydu. Mektubunda aynen şöyle diyordu: "Hükümetin, bütün internet kullanıcıları için zorunlu filtreleme uygulama planından kaygılıyız. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK)'nun 22 Ağustos'tan itibaren geçerli olacak düzenlemesiyle, bütün internet kullanıcıları 4 internet filtreleme paketinden birini seçmek zorunda kalacak. Bütün paketler, belli siteleri engelleyecek ve filtreleme kriteri kamuoyuyla paylaşılmayacak."

Halbuki o günlerde BTK, 5 ay önce alınan (22 Şubat 2011) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu kararını hatırlatarak, var gücüyle filtrenin herkesi kapsamadığını; sadece isteyenlerin aile ve çocuk paketlerinden yararlanacağını; istemeyenlerin interneti dün kullandığı gibi kullanmaya devam edeceğini anlatıp duruyordu.

Nitekim 22 Ağustos'ta başlayan deneme süreci bitti ve 22 Kasım'da uygulama başladı. Kıyamet de kopmadı. Kimsenin interneti sansürlenmedi. BTK'dan öğrendiğime göre yaklaşık 40 milyon internet kullanıcısından sadece 100 bini şu ana kadar güvenli pakete geçmiş. Tabii, Batı'da son dönemde yapılan bazı karalamaların temelsizliğini gösteren asıl detay, AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi'nden gelen mektuptaki şu satırlarda saklı. Davutoğlu'nun yanı sıra BTK yetkilileriyle de bir araya gelen Mijatovic, bu görüşmeyi şöyle özetlemiş: "Mutluyum ki, insanların güvenli interneti kullanıp kullanmama seçeneği var. Sistemin, isteğe bağlı olması AGİT'in önerisiydi ve eminim ki, filtreleme sistemi asla internet kullanıcılarına empoze edilmeyecek."

Günaydın hanımefendi! Baştan beri sistem böyle olacaktı. Ama ya bunu görmediniz ya da kesif propaganda etkisiyle görmek istemediniz. Kim bilir nice konu, böyle sağırklar diyalogunun veya kasıtlı bakışların kurbanı.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Göstericileri vur emri veren 74 komutan!

Abdülhamit Bilici 2011.12.20

Suriye'deki Baas rejimi, Tunus, Mısır ve Libya'daki yönetimlerin sonunu getiren süreçlerden birçok ders çıkardı. Belki de bunların en önemlisi, göstericilere olabildiğince acımasız cevap vermek ve ülkede yaşananlara dair bilgi akışını kontrol etmekte.

Mübarek'i deviren süreç Tahrir Meydanı'ndan canlı olarak bütün dünyaya yayınlandı. Libya'da yaşananlar da bire bir dünya ekranlarındaydı. Halbuki zaten kapalı rejim olan Suriye, Dera'da başlayan olaylar üzerine bağımsız haber akışını büsbütün engelledi. Rejim, olayları teröristlere ve yabancı unsurlara bağlarken, muhalifler ise yaşadıklarını dünyaya duyurmak için hayatlarını riske atarak elde ettikleri bazı görüntüleri sınır ötesine ulaştırmaya çalıştı. Bağımsız olmadıkları için iki tarafa da kuşkuyla bakıldı. Böylece rejim zaman kazanırken, muhalefet ise dünya kamuoyunu harekete geçirecek en önemli silahtan mahrum kaldı.

Olup bitenleri öğrenmek için Arap Birliği'nin, Suriye'ye gözlemci gönderme girişimi önemliydi. Uzun pazarlıklar sonunda, Esed'in gözlemcileri kabul edeceğini dün açıklaması da olumlu. Ancak zaman hızla akıyor. Sonu gelmeyen pazarlıklar ve laf kalabalıklarıyla geçen 9 ayda, her gün ölüm, infaz, işkence, tutuklama olaylarına yenileri ekleniyor.

Kapalı kapılar ardındaki Suriye'de neler yaşandığını ortaya koyma ve akan kanı durdurmak için dünyanın daha etkin tedbirler almasını sağlama açısından İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (Human Rights Watch) son raporu önemli bir adım. "Suriye'de İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlarla İlgili Bireysel ve Komuta Sorumluluğu" başlıklı rapor, Suriye ordusu ve istihbarat birimlerinden kaçan 63 askerle yapılan röportajlara dayanıyor. Askerlerin kendi tanıklıklarına dayanarak, 300'den fazlası çocuk 5 bin insanın ölümünden ve binlercesinin işkenceden geçirilmesinden sorumlu olan 74 komutan isim isim açıklanıyor. Güvenlik Konseyi'nden, Suriye'yi Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne sevk etmesi ve ihlallere karışanlara yaptırım uygulaması isteniyor. Rusya'dan Çin'e, Arap Birliği'nden Türkiye'ye yapılması gerekenlere dair önemli tavsiyelerde bulunan raporun, kanın durmasında ne kadar etkili olacağı tartışmalı. Ama komutanlarından 'vur' emri alan askerlerin yaşadığı trajik olayları

raporlaştırarak kamuoyuna sunması önemli. Güvenlik gerekçesiyle isimleri değiştirilen askerlerin anlattığı yürek yakıcı onlarca hadiseden sadece birkaç örnek:

"Başkanlık Muhafızları'nda görevli 'Gassan' 7 Ağustos'ta Duma'da bir kontrol noktasında şahit olduğu yargısız infazı anlatıyor. Abdul Rauf Mahallesi'ndeki kontrol noktasında görevliydim. Nöbet saatim akşam 16.00-24.00 arasıydı. Saat 15.45 gibi kontrol noktasına vardım ve civardaki boş bir binadan gelen çığlık seslerini duydum. İçeri girdiğimde benden önce nöbetçi olan Albay Muhammed Saker'in "arananlar" listesinde olan birini yakalamış olduğunu gördüm. Durdurmak amacıyla nöbeti hemen devralmak istedim. "Hayır, sabırlı ol, önce bununla ilgileneceğiz." dedi. Yedi asker, yakaladıkları adamı dövüyordu. Geldiğimde hayattaydı ama çığlık atıyordu. Askerlerse küfür edip gülüyordu. Beş dakika daha sürdü, sonra adam öldü. Artık hareket etmiyordu, ağzından kan geldiğini gördüm. Nöbeti devraldığım da Başkanlık Muhafızları'nın 160. Tugay'ının komutanı Kadir'i bir ölüm vakası olduğu konusunda bilgilendirdim. Kontrol noktasını ve cesedi bırakıp gitmemizi söyledi."

"65. Tugay 3. Tümen'de askerlik yapan 'Habib', komutanın göstericilere ateş emrine uymadığı için kendi taburundan bir askerinin nasıl öldürüldüğünü anlatıyor: Askerler ön saftaydı. Albay Kadir ve güvenlik görevlileri hemen arkamızda duruyordu. Askerlik hizmetini yapmakta olan 21 yaşındaki Deraa'lı Yusuf Musa Krad benim yanımdaydı. Bir noktada Albay, Yusuf'un sadece havaya ateş ettiğini fark etti. Önce Askerî İstihbarat'ın bölge biriminden Üsteğmen Cihad'a söyledi. O ikisi birlikte takılırlardı. Cihad çatıdaki keskin nişancılardan birine seslendi ve Yusuf'u işaret etti. Nişancı, Yusuf'un kafasına iki el ateş etti. Güvenlik görevlileri Yusuf'un cesedini alıp götürdü. Ertesi gün cesedini televizyonda gördüm. Teröristlerce öldürüldüğü söyleniyordu."

"35. Özel Kuvvetler Alayı'yla Deraa'da görevlendirilen 'Amjad' 25 Eylül'de göstericilerin üzerine ateş açılması emrini doğrudan komutanından aldığını şöyle anlatıyor: Alay komutanımız Tuğg. Ramazan genellikle hattın arkasında dururdu. Ama o defasında tugayın önündeydi. "Yoğun ateş edin. Kimse sizden bir açıklama istemeyecek." dedi. Normalde mermileri dikkatli kullanmamız beklenir ama bu defa "İstedığınız kadar mermi kullanın" diyordu. Ve birisi neye ateş edeceğimizi sorduğunda "Önünüze gelen her şeye." cevabını verdi. O gün 40 gösterici öldürülmüştü."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Fransa'ya en iyi cevap

Abdülhamit Bilici 2011.12.24

Fransız Meclisi'nin, soykırımı iddiasının inkarını yasaklayıp 1 yıl hapis ve 45 bin Euro para cezalandırma girişimi hepimizi doğal fena kızdırdı.

Fransız marka arabasını baltalayan vatandaşın siyasî ilişkileri askıya alan hükümete herkes bir şekilde tepkisini ortaya koyuyor.

Tasarının, henüz alt mecliste ve 40-50 gibi çok az vekilin oyuyla kabul edilmiş olması, hadisenin boyutunu küçültmüyor. Zira Fransa yarı başkanlıkla yönetilen bir ülke ve sistemde ciddi ağırlığı olan Devlet Başkanı Sarkozy, girişimin arkasında. Partisinde aykırı görüşler var ama muhalefetteki Sosyal Demokratlar da tasarıya karşı değil. Sadece onlardan önce davrandığı için kızgınlar. Ayrıca şunu unutmayalım: Fransız kamuoyu ve başta tarihçiler olmak üzere aydınlar bu yasaya karşı olsa da soykırım iddiasıyla ilgili mücadeleyi çoktan

kaybetmişiz. Tarihçi ve bazı siyasilerin karşı çıktığı, 1915'in soykırım sayılması değil, bunu inkarın suç haline getirilmesi. Aslında yakından bakılırsa, ABD'de durum farklı değil. Obama dahil pek çok isim, sırf stratejik açıdan Türkiye'yi kaybetmemek için Kongre'deki oylamalara karşı.

Üstelik Fransa ilk kez bu konuya el atmış değil. Bilindiği gibi, 19 farklı ülkenin meclisi gibi Fransız Meclisi de 2001'de soykırımı tanıyan bir yasayı onayladı. O tarihten bugüne, inkarı cezalandırmak için de birçok girişim oldu. En son 2006'daki tasarı, yine alt Meclis'ten geçti; ironik şekilde Sarkozy'nin desteği sayesinde Senato'da takıldı. Yeni girişimin de akim kalma ihtimali yok değil. Her şeye rağmen büyük rahatsızlığa yol açacağını bile bile bu adımı atan Fransa, her türlü tepkiyi hak ediyor. Sarkozy'nin kişisel Türkiye takıntısı, oy hesabı, belli lobilerin talimatı veya hangi gerekçe olursa olsun, Türkiye'yi üzmemek bu kadar kolay olmamalı. Ancak Fransa'ya kızarken biraz da bu konuda izlediğimiz stratejiyi gözden geçirmek şart. Başarısızlığı tescilli yöntemleri ısıtarak yine masaya sürmek, toplum ve devlet olarak basiret eksikliğimize işaret.

Kanaatimce, Sarkozy ve onun gibilere verilecek en etkili cevap, Türkiye'nin gerçek demokrasi haline gelmesi ve bir an önce dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmesi. Ekonomik alanda, Türkiye'nin Sarkozy ile vakit harcamak veya seçim hesaplarına alet olmak yerine Rusya, Afrika, Ortadoğu ve dünyanın ihmal ettiği diğer yerleriyle ilişkilerini geliştirmesi daha önemli. Rusya'dan sonra Ukrayna ile de vizeleri kaldırmış olmak; Başbakan Erdoğan'ın Ukraynalı meslektaşı ile yaptığı basın toplantısında Fransa'ya yaptığı çıkışlardan belki daha önemli. THY'nin Afrika'ya yeni bir rota açması, bir sefer artırması, Türk ve Afrikalı işadamlarının buluşması Fransa'yı daha acıtacak adımlar.

Demokrasi alanında, hâlâ duruyorsa soykırım iddiasının tartışılmasını önleyenler dahil her alanda özgürlükleri genişletmek, ilk sivil anayasayı yapmak, Kürt, Alevi ve gayrimüslimlerin sorunlarını çözmek; Sarkozy'ye sabah akşam kızmaktan çok daha önemli tedbirler. Kendimize soracağımız konulardan biri, lobi konusu. ABD ve Fransa'da, Türkiye siyasetini lobi belirliyor. Demokrasilerde siyaset başkentten çok yerelde yapılıyor. Her oy kıymetli. Ama yıllardır bilinen bu gerçeğe rağmen Fransa'daki Türklerin veya çoğu bize sempati duyan 5-6 milyon Müslüman nezdinde atılmış tek adım var mı?

Demokrasilerle ihtilaf çözmek, kılcallara inip davayı anlatmaktan geçiyor. Haklı olsanız da tehdit dili milli gururu devreye soktuğu için karşı kampı büyütüyor; aleyhe dönüyor. Biraz empati yapıp, TBMM'deki bir yasaya karşı bizden zayıf bir ülkenin ekonomik/siyasi tehdidine nasıl bakarız düşünelim. Özellikle tartışılan konuda ihtiyaç, küsmek ve içeriye propaganda yapmak değil, Fransa'da bizim düşünenleri de yanımıza alarak Fransız kamuoyuna ulaşmak. Fransızların neye itiraz ettiğimizi anladığından emin miyiz? Sıradan biri, tepkimizi suçluluk psikolojisi olarak görebilir.

Tabii, Avrupa ve ABD'den önce bizim bu meseleye bakışımızı netleştirmemiz, kendi kamuoyumuza anlatmamız lazım. MHP lideri Devlet Bahçeli'nin de önerdiği gibi "Ermenileri beklemeden Türkiye kendi tarih komisyonunu kurup konuyu aydınlatmalı." Zira Fransız Meclisi'nin tasarısı ele aldığı gün, 2 hafta önce Başbakanı Dersim katliamı için özür dilemiş bir ülkenin bu yüzleşmeyi kendi içinde yapmadan dışarıya anlattıklarının inandırıcı olması zor.

Halbuki biz bunlar gibi kalıcı ve uzun vadeli stratejiler yerine, 10 yıldır gündemde olan bir girişim için tasarı Meclis'e gelmeden 2 gün önce büyük patırtı ile Paris'e çıkarma yapmayı ve oraya gitmemize rağmen çoğu mesajı yine Türkiye'ye vermeyi tercih ediyoruz. Böylece Sarkozy'nin birinci derdi olan ekonomik krizi unutturup ülkede birinci gündem olmayı beceriyor; sadece Ermeni oylarını değil Türk-İslam korkusunu işleyen aşırı sağa giden yüzde 20'lik oyları hedefleyen Sarkozy'ye yardımcı oluyor; yasaya karşı olan Fransız kamuoyu ve aydınları bile etkisiz hale getiriyoruz. Üzücü!?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şii hilali efsane mi?

Abdülhamit Bilici 2011.12.27

Ürdün Kralı Abdullah 2004'te, Arap ülkelerinin 'Şii hilali' tarafından kuşatıldığını söylediğinde kıyamet kopmuştu.

Krala göre hilal, İran'dan başlamakta, Şii hâkimiyetinin arttığı Irak'ı kapsayarak, Nusayri elitlerin yönettiği Suriye ve Şii nüfusunun giderek arttığı Lübnan'dan geçerek Körfez'e uzanıyordu. Mısır'ın sabık Devlet Başkanı Mübarek, Suudi Dışişleri Bakanı Faysal ve başkaları da Şii hilali tehlikesine dikkat çektiler.

ABD işgaliyle Şiilerin Irak'ta iktidara gelmesi ve Lübnan'da Hizbullah'ın yönetimi şekillendirecek güce kavuşması üzerine Şii hilali tehlikesine vurgu arttı. Hizbullah'ın İsrail'e direnişi ve Tahran'ın İsrail/ABD karşıtı söyleminin etkisiyle Ortadoğu'da sokaklar ve İslam devrimine sempati duyan bazı aydınlar İran siyasetine sempatiyle bakarken, Arap siyasi liderlerin yanı sıra Muhammed İmara ve Yusuf Kardavi gibi saygın alimler, ısrarla Şii hilali tehdidine parmak basıyordu. İranlı yetkililer ise kamuoyu önünde bu görüşü hep reddetti. Hamaney, bunun Batı kaynaklı olduğunu, İslam ümmetini bölmeyi amaçladığını savundu. Ahmedinejad da İslam'ın tek olduğunu dile getirdi. Ortadoğu'da aktif siyaset izlemeye başlayan Türkiye ise bu tartışmayı göz ardı ederek yer yer Sünni yönetimleri rahatsız edecek derecede İran'a sıcak bir çizgi izledi. Şii endişesinin adeta fobi haline geldiği Mısır, Ürdün veya Suudi Arabistan'a Türkiye'den giden herkese, İran'a karşı bu sıcaklığın gerekçesi soruldu. Bölgenin ortak çıkarları ve idealist bir perspektifle verilen cevaplar önemliydi: Türkiye, barış içinde bir bölge istiyordu. Siyasi, ekonomik ilişkiler ne kadar artarsa herkes o kadar kazançlı olacaktı. AB tecrübesi, Ortadoğu'da hayata geçirilebilir; Şengen'in yerine Şamgen ile vize serbestisi getirebilirdi. Mezhepsel temelde bir kutuplaşma hem Türkiye hem bölge için tehditti. Herkesle konuşabilen bir aktör olmak Türkiye için daha prestijliydi.

Türkiye, Ortadoğu'nun minyatürü olan Irak'taki aktörler nezdinde bu siyaseti izlediği gibi Lübnan'da da aynı çizgiyi sürdürdü. İran ve Suud'u soğukkanlı olmaya çağırırken, liderler arası temasları teşvik etti. Sünni Araplar için kâbus olan İran'ın nükleer projesine de daha soğukkanlı baktı. Nükleer silah sahibi İran'a karşı olduğunu sık sık açıklasa da Batılıları ve Sünnileri tedirgin eden tüm şüpheleri genelde İran lehine yorumladı. Diplomatik çözüm için Brezilya ile kolları sıvadı. İran'a müzahir politikada o kadar çaba gösterdi ki, Güvenlik Konseyi'nde Rusya ve Çin'in bile çekimser kaldığı İran'a yaptırım kararında 'hayır' oyu kullandı. Füze savunma sisteminin Türkiye'ye yerleştirilmesi gündeme gelince, tehdit listesinden İran'ın çıkarılması ve radarın ABD değil, NATO komutasında olması için aylarca pazarlık yaptı.

Mevcut ilişkilerini riske edecek kadar İran'ı kollayan bu politika, Tahran'dan gelen "NATO radarına saldırınız" tehdidinden çok önce Irak'taki ilk testten geçemedi. İki ülkenin Irak vizyonları birbirine ters düştü. Türkiye; bütün tarafların temsil edildiği bir Bağdat'tan yanaydı. Bunu sağlayacak Irakiye listesini destekledi. İran ise kendine yakın Maliki liderliğinde Şii dominant bir yönetimden yanaydı. İlginç şekilde ABD'nin de bu yöndeki tercihiyle İran'ın istediği oldu. Türkiye'nin çok taraflı siyasetine rağmen Lübnan'da da Sünni Hariri liderliğindeki hükümet, Hizbullah etkisindeki hükümete yerini bırakmak zorunda kaldı. ABD çekilir çekilmez de Bağdat'ta yeni siyaset kendini daha iyi gösterdi. Daha önce bine yakın Sünni aydını gözaltına alan Maliki hükümeti, bu kez Türkiye'ye çok yakın Sünni siyasetçi ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Haşimi için tutuklama çıkarttı.

Arap Baharı dalgası Suriye'ye vurunca, İran-Irak-Suriye-Lübnan eksenini iyice ayyuka çıkardı. Ülkesinde Sünni Baas'a savaş açan Maliki, Suriye'de Nusayri Baas'ı desteklemek için İran'la saf tuttu. Arap Birliği'nde Türkiye'nin de desteklediği Suriye'ye yaptırımlara karşı çıktı. Yaptırıma itiraz eden diğer ülke, Hizbullah'ın etkisindeki Lübnan'dı. Gerçi Ankara'da hâlâ İran ile ilişkilerin mükemmel olduğunu, bazı çevrelerin bunu bozmak istediğini düşünenler olsa da dün basına yansıyan gelişme onları da şaşırtmış olmalı. Türkiye'nin yaptırımlarına karşı Suriye, topraklarından her gün geçen 200-300 Türk kamyonuna engeller çıkarmaya başladı. Türkiye de Irak'a başvurup alternatif bir koridor istedi. Ancak Bağdat, benzer talepte bulunan Ürdün'e, "Suriye'ye zarar verecek hiçbir uygulamayı kabul etmeyiz" cevabını verdi. Türkiye'ye diplomatik yolla aynı mesajı ilettili. Bunca gelişmeden sonra Şii hilali için artık 'efsane' demek çok zor. Mezhepçi tutum karşısında Türkiye'nin yaklaşımı doğru ama aşırı iyi niyetliydi. Aynı iyi niyetle karşılık bulmayınca bu manzara çıktı. Bari bu aşamada konuyu ciddiyetle ele alsak ve tarihi tecrübeyi kolayca ihmal etmesek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin 3 dönemi!

Abdülhamit Bilici 2011.12.31

Özünde sürekli değişim olan ve bir anı başka bir anına benzemeyen tarihî akışı anlaşılır kılmak için başvurulan yöntemlerden biri, sürekli akan zaman nehrini ortak bazı özelliklere göre dönemlere ayırmak.

Aydınlanma sonrası Batı merkezli bakışın ürünü olsa da dünya tarihini anlamak için kullanılan Eski Çağ, Orta Çağ ve Yeni Çağ tasnifi bunun en klasik örneği. Aşına olduğumuz bir örnek ise Osmanlı'yı anlamak için başvurulan; Kuruluş, Yükseliş, Duraklama, Gerileme devri kategorileri.

Adeta klişeleşmiş bu iki tasnife de yanlışlarla dolu olduğu için ciddi itirazlar olduğunu biliyoruz. Bu da doğal. Çünkü aynı tarihi, başka bir bakışla farklı şekillerde tasnif etmek mümkün. Ancak bu itirazlara rağmen birbirinden kopuk bilgi yığını ve hanedanlar silsilesinden ibaret gibi duran tarihi anlamada, keyfi gibi duran bu tasniflerin faydası büyük.

2011'in bu son gününde 9 yılını dolduran AK Parti iktidarının izlediği dış politikayı anlamak için de Gül, Erdoğan, Babacan, Davutoğlu, Bağış gibi isimleri bir anlık unutup; dönemsel bir tasnife ihtiyaç var. Kurulur kurulmaz iktidara gelmek gibi bir durumla karşı karşıya kalan AK Parti'nin dış politikadaki ilk yılları intibak ve zorluklar dönemiydi. Daha önceki hükümetlerde görev almış birçok tecrübeli isim kurucular arasındaydı ama Türkiye ve dünyadaki güç merkezlerinin sakıncalı bulduğu bir ideolojik kökene sahip bir parti ilk kez tek başına iktidar oluyordu. İçeride ve dışarıda birçok soru işaretiyle görevi üstlenirken, bir de hiçbir iktidarın istemeyeceği kadar zor dış politika gündemlerini önlerinde buldular. 50 yıllık müttefik ABD; Irak'a saldırı için topraklarımızı kullanmak istiyordu. Ağır, tarihî bir karardı. En küçük yanlışta 'vatan haini' damgasını yiyeceğiniz Kıbrıs'la ilgili ciddi kararlar verilecekti. AB süreci kritik aşamadaydı. Ya bazı güç merkezlerine rağmen reformlar yapıp müzakereler başlayacak ya da tarihî fırsat yine kaçacaktı.

O günlerde muhalefetin öngörüsü, tecrübesiz AK Parti'nin bu zorlukların altında kalacağı şeklindeydi. 2002'de Kopenhag'da Türkiye'ye tarih veren Avrupa da Türkiye'nin gerekli adımları atamayacağından emindi. Üstelik Rumlar bile hesabını Ankara'da son anda çözümsüzlük lobisinin son sözü söyleyeceği üzerine yapmıştı. Açıkçası tüm bu hesaplar yanlış çıktı. Ağır sorunlar, AK Parti'yi pes ettireceğine hızlı pişmesini sağladı. Üstelik,

acımasız bir muhalefet partisi gibi davranan cumhurbaşkanı ve yargı ile aleyhinde sayısız darbe planı yapan asker içindeki yapılara rağmen bu başarıldı.

Zorluklar karşısında elde edilen bu başarıyla özgüveni artan AK Parti için dış politikada bahar dönemi başladı. Sadece partinin değil, Türk dış politikasının da altın yılları diye adlandırılabilir bu dönemde Türkiye, komşularından Afrika'ya; AB'den ABD'ye; İsrail'den İran'a; Ortadoğu'dan Rusya'ya herkesle iyi ilişkilerini geliştirdi. AB ile müzakerelere başlandığı gibi İslam Konferansı Örgütü'ne ilk kez bir Türk genel sekreter seçilmiş; Güvenlik Konseyi adaylığı için yapılan oylamada 151 ülkenin desteğini almış; İsrail ve Suriye gibi birbirine düşman birçok taraf arasında arabuluculuk yapan; milli geliri 3 kat arttığı için G20'ye katılan bir ülkeydi. "Merkez ülke", "çok boyutlu dış politika", "sıfır problem" bu dönemin kavramlarıydı.

Dış politikadaki bu baharın ardından, şimdi her balayı sonrası yaşanan sorgulama ve belirsizlik dönemindeyiz. AB sürecinin 2006'da önce Kıbrıs, sonra Merkel ve Sarkozy'ye toslaması; Gazze'ye saldırı ve Mavi Marmara hadisesi ile İsrail'le ilişkilerin bozulması; İran nükleer krizindeki inisiyatif yüzünden önce ABD ile, sonra NATO radarı yüzünden İran ile aranın açılması; Ermenistan açılımının yarım kalması ve Arap Baharı yüzünden Suriye'deki rejimle Türkiye'nin karşı karşıya gelmesi üzerine sıfır problem politikasının sorgulanmaya başlaması; Fransa ile ilişkilerin daha da kötüleşmesi bu dönemin sevimsiz başlıklarından birkaçı. Bahar döneminde öne çıkan 'kazan kazan', 'bir adım önde', 'uzlaşma' kavramlarının; zaman zaman eski dış politikanın 'güç', 'kırmızı çizgi', 'yaptırım' ve 'aşırı özgüven' diline terk ettiği görüldü.

Demokratik dönüşüm tecrübesi; Batı'yı sarsan krize rağmen sağlam ekonomisi; dinamik sivil toplumu ile Türkiye'nin hâlâ göz kamaştırdığına şüphe yok. Kürt açılımından derin devletle hesaplaşmaya, sivil anayasadan Alevi açılımına konsolide edilmesi gereken birçok teşebbüs var. Ayrıca 2012'nin sıcak gündemleri, bu sorgulama ve belirsizlik döneminin bir süre daha devam edeceğine işaret ediyor. Suriye ve Irak'ın geleceği; İran'la ilgili gelişmeler ciddi endişe kaynağı. ABD, Fransa, Rusya'da kritik seçimler var. Ekonomisi kötüleşen; İslam-Türk düşmanı aşırı sağın yükselişte olduğu Avrupa'da, AB'nin dümenine Rumlar geçecek. Riskleri ve fırsatlarıyla 2012 ülkemize ve tüm dünyaya hayırlı olsun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şiilik ile Selefilik arasında Türkiye!

Abdülhamit Bilici 2012.01.03

Artık geleneksel hale geldi. 2008'den beri büyükelçiler her yıl bir araya gelip dış politikadaki gidişatı konuşuyor. Büyükelçiler Konferansı'nda son birkaç yılda 50 yeni temsilciliğe kavuşan Dışişleri'nin sorunları ele alındığı gibi, sıcak gündemler üzerine serinkanlı beyin fırtınası yapılıyor.

Bu yıl dördüncüsü yapılan toplantıların güzel yanlarından biri de diplomatların aşına olduğu Başkent'te başlayıp her defasında Türkiye'nin milli dokusunu oluşturan şehirlerimizden birinde devam etmesi. Geçen yılki toplantı Anadolu'nun kilit şehirlerinden Erzurum'da yapılmıştı. Bu yılki toplantı ise Osmanlı'ya payitahtlık yapmış; serhat şehrimiz Edirne'de idi.

Epey geniş bir kesim tarafından "Monşerler" diye adlandırılan Dışişleri camiasıyla halk arasındaki mesafeyi yaklaştırmak için de olumlu bir girişim bu. Genelde seçkin ailelerden gelip, elit okullarda okuduktan sonra hayatlarının çoğunu yurtdışında geçirmeleri; resmî ideolojiye paralel olarak kendilerini daha çok Batı kültürüne

göre yetiştirmeleri; milli değerlerimizin bir parçası olan dine mesafeli tavırları diplomatlar hakkında böyle bir algının oluşmasında rol oynamış olabilir. Ama değişen Türkiye'ye paralel olarak bu algının da değişmesi kaçınılmaz. Nitekim Erzurum'da diplomatların Dadaş barı oynayıp çağ kebabı yemeleri; Edirne'de tarihî mekânları gezip Selimiye Camii'ni ziyaret etmeleri sembolik de olsa sıcak adımlardı.

Konferansta bu yıl, her ülkenin dış politikada en çok zorlandığı konu ele alındı: Dış politikada demokratik değerler ve ulusal çıkar dengesi. Türkiye'nin son 30 yıllık dış siyasetine ve geleceğine karşılaştırmalı bir perspektifle bakmak isteyenlerin, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun bakanlığın sitesinde tamamı yayınlanan açış konuşmasını okumasında fayda var. Berlin Duvarı'nın yıkılması; 11 Eylül ve Arap Baharı tarihî eşiklerinde çıkan fırsatları acaba Türkiye ne kadar başarıyla değerlendirdi? Davutoğlu'nun ilk döneme ilişkin tespiti şöyle: "1991'de kişi başına düşen gelir 3900 dolar iken 10 yıl sonra 2001'de bu rakam 2900 dolara düşmüştü. O 10 yıl, Orta Asya'da ve Balkanlar'da birçok dış politika hamlesi ve kriz yönetimi girişimi yapılmasına rağmen demokratik ve ekonomik kalkınma yönünden kayıplarla geçti. Çünkü ülkemizde dünyadaki genel değerlerle uyumlu bir siyasî restorasyon yaşanmadı."

Toplantılarda sadece Davutoğlu konuşmadı. Cumhurbaşkanı Gül tarafından kabul edilen elçilere, başbakan yardımcıları Bülent Arınç, Ali Babacan ve Bekir Bozdağ olmak üzere neredeyse kabinenin büyük bir kısmı hitap etti. Diplomatlar, İsviçre Cumhurbaşkanı ve Sırbistan Dışişleri Bakanı gibi misafirleri de dinledi.

Konferansın dikkat çeken noktalarından biri de Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez'in diplomatlara konuşmasıydı. 10 yıldır Diyanet'in dış ilişkilerinde aktif rol alan; Papa ve İngiliz Kraliçesi gibi ağır önemli yabancı konukların ziyaretlerinde önemli görevler üstlenen Prof. Görmez'in büyükelçilere konuşması; bu 'elit' sınıf ile halkı yaklaştırma çabası açısından önemli olduğu gibi, hem Türkiye hem de uluslararası ilişkilerdeki değişimi yansıtması açısından manidardı. Bu konuşma, uzun zamandan beri ihmal edilen dinin, Türkiye kimliğinin bir parçası olarak meşrulaşması anlamına geldiği gibi; dış siyasette tarihin, kültürün ve beşerî unsurların artan öneminin de göstergesi.

Nitekim Görmez de soru-cevaplarla 3 saati bulan konuşmasında, uluslararası siyasette dinin artan önemini vurguluyor; sert laiklik uygulamalarının insanlığa verdiği zararlardan söz ediyor. Dini; zamanla etkili kaybolacak, geçmişe dair bir efsane gibi görmenin de; onu baş tacı ederken zamanı ihmal etmenin de yanlış olduğunu hatırlatıyor. Küresel olayları yorumlamada din faktörünü göz ardı eden açıklamaların yetersiz kaldığına dikkat çekiyor. Vatikan'ın dünya siyasetindeki rolünü, Bosna krizini, AB Anayasası'ndaki din tartışmalarını hatırlatan Görmez, bölgemizde çok aktüel olan mezhep gerilimiyle ilgili üzerinde düşünülmesi gereken tespitler de yapıyor.

Şiiliğin bir "mezhep" olarak yaygınlaştığını ve İslam'ın tarihsel bölünmesinin bir kez daha aktüelleştirilmek istendiğini ifade eden Görmez, "Körfez'de Şia, İslam'ın geleneksel Doğu-Batı gerilimindeki rolünde hamilik üstlenmektedir." diyor ve şu uyarıda bulunuyor: "Modern zamanların ürünü olarak öne çıkan dinî metinleri hayatın gerçeklerinden kopararak kanun metni hâline getiren Selefilik'in yer yer ekstrem çıkışları da Şia karşısında İslam'ın Sünni temsiline aday görünmektedir. Şia'nın Batı karşısında İslam'ın temsiline soyunması, Selefi Vehhabiliğin de farklı versiyonları üzerinden Şia karşıtı Sünni hegemonik bir güce dönüşme arzusu asla ihmal edilmemesi gereken politik bir alan üretmektedir." Bu durumda, Türkiye, yeni Ortadoğu'da politize Şiilik ile reaksiyoner Selefilik arasında mı kalmış oluyor?

İran'a çıplak uyarı!

Abdülhamit Bilici 2012.01.07

Dışişleri'nden gelen "İran'a gidiyoruz, gelir misiniz?" davetini önce şaka sandım.

Çünkü İran'ın bölgede izlediği politikayı da Türkiye'nin İran siyasetinin bazı yönlerini de son dönemde eleştiren yazılar yazmıştım. İçimden gelen ses, davet sahiplerinin şöyle düşündüğünü fısıldıyordu: "Sen misin İran politikamızı ve İran'ın siyasetini eleştiren. Hodri meydan!" Şaşkınlığımı ifade edince, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun basın müşaviri Osman Sert'in cevabı gecikmedi: "Evet hodri meydan, geliyorsan bekliyoruz. İran'ı destekleyip Suudi siyasetini eleştirenleri de Riyad'a götüreceğiz."

İran'a gideceğimi Twitter'dan paylaşınca, şaşkınlığımın boşuna olmadığı ortaya çıktı. Kimi "İran, vize vermez" diyor; kimi "Dikkat et, seni Hürmüz'e atmasınlar" diye takılıyordu.

İşin kişisel kısmı bir yana, dış politika açısından da İran'la ilişkiler özellikle NATO radarını kabul etmemiz yüzünden saldırı tehditlerine varacak derecede soğumuştur. Suriye'de iki ülkenin vizyonları çarpışıyordu. İran'a yakın Maliki, Irak hükümetinde Türkiye'ye sıcak kim varsa hepsi hakkında tutuklama kararları çıkartıyordu. Lübnan da farklı değildi. İlâveten, Hürmüz'de İran ile 'model' ortağımız ABD arasında savaş tamtamları çalıyordu. Bu olumsuzluklar karşısında İran'a verdiği kredi ve sarf ettiği çabadan dolayı hayal kırıklığına uğradığını düşündüğüm Ahmet Davutoğlu'nun 2012'nin ilk dış ziyaretini Tahran'a yapacak olması ilginçti.

Ne olursa olsun, bir gazeteci için bu sıcak gelişmelerin merkezindeki bir başkentte olmak kaçırılacak fırsat değildi. Gittiğimize fazlasıyla değdi de. Davutoğlu ve ekibi, hep olduğu gibi 2 gecede toplam 3-5 saatlik uyku dışında geçen süreyi bir görüşme maratonuna dönüştürdü. Hamaney dışında herkesle görüştü. Sıradan protokol görüşmeleri değil, her şeyin tüm çıplaklığıyla konuşulduğu görüşmeler.

Ahmedinejad'la görüşme 2 saati bulurken, İran'ın nükleer müzakerecisi Celili ile olan 6 saati aştı. Uçağın kapısında mevkidaşını karşılayıp ayrıldığımız perşembe gecesi 02.30'a kadar birlikte olduğu Dışişleri Bakanı Salihi ise sanki zaruri ihtiyaçları dışında hep Davutoğlu'yla idi.

Bağdat'ta hükümetten atılan Sünni bakanların yerine atamaların yapıldığı haberi üzerine sürpriz şekilde gelişen ve bu krizin kıran kırana tartışıldığı son görüşmenin bitmesini, Mehrabad Havaalanı'ndaki özel uçakta perişan halde beklerken şu espriyi yapmadan duramadım: "Ziyaretten sonra Salihi kesin 1 hafta izin alıp dinlenir." Tabii bu listeye, İranlı aydınlarla ve Iraklı siyasetçi Mukteda Sadr'la yapılan görüşmeleri; dönüş yolunda sabaha doğru bizimle yaptığı sohbeti de eklemeli.

İki bölgesel güç bir araya gelince ister istemez ajanda kabarık oluyor. Ama bunlar içinde en hayati konu, Suriye ve Irak'tan bölgeye yayılan Şii-Sünni çatışma kâbusuydu. Kendilerine hep hayırhah davranmış Davutoğlu'nun, İran yönetimine bu konuda söyleyecekleri önemliydi.

Kapalı ve açık görüşmelerinde Bakan'ın Tahran'a verdiği mesaj net: Ortadoğu'da büyük bir değişim var. Bunun bir yüzü olumlu. Mısır'dan Fas'a serbest seçimler yapılıyor ve bunları Sünni/İslami/demokrat gelenekten gelen akımlar kazanıyor. Irak, Suriye ve Lübnan'da yaşanan mezhepçi çatışmaların arkasında İran'ın olduğu ortaya çıkarsa ne yapacaksınız? Size cephe alacak bu kadar Sünni yönetimle nasıl ilişki kuracaksınız? Bunu hesaplayın.

Ayrıca son 30 yılda İslam dünyası 3 heyecan yaşadı. İlk ikisi sukut-u hayalle bitti. İran devrimi ile Afgan cihadı 80'li yıllarda iki süper güce karşı bir heyecan uyarmıştı. Ama Sovyetler'in çekilmesinden sonra mücahitlerin

birbirine düşmesi; İran'ın Irak'la savaşa tutuşması; Hama'daki katliama İslam devriminin seyirci kalması heyecanı bitirdi.

İkinci dalga, 90'larda Sovyetler'in çökmesinden sonra ortaya çıktı. Cezayir'de yaşananlar; Irak'ın Kuveyt'i işgali sonucu ortaya çıkan durum; Afganistan'daki iç kargaşadan El Kaide'nin çıkması ve 11 Eylül, İslam dünyası için bu dalgayı da hayal kırıklığına dönüştürdü.

Şimdi bölgesel uyanışla 3. dalga yaşanıyor. Ya bu uyanış bölgeyi bir araya getirecek. Özgür, müreffeh ve halklarıyla barışık bir coğrafya oluşacak. Ya da Suriye ve Irak'taki gelişmeler bölgesel bir soğuk savaşa yol açacak. Müslüman ülkeler birbiriyle boğuşacak. İran-Irak Savaşı'ndan ağır bir tablo yaşanacak. Biz bu dalganın da hayal kırıklığına dönüşmesini istemiyoruz. İran yapacağı tercihlerle bu sürecin seyrini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyecek. Önümüzdeki 100 yılın temelleri atılıyor. Herkes tavrını buna göre belirlemeli.

Mesaj çok açık ama soru şu: Türkiye'nin son dönemde geliştirdiği 'kazan kazan' anlayışının ve bölgeye bütüncül bakma perspektifinin aksine, tehlikeli mezhepsel girdaba sürüklenen İran yönetimi, bu iyi niyetli mesajları anlayacak mı?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran nereye gidiyor?

Abdülhamit Bilici 2012.01.10

"İran çok kötü gidiyor ve en vahimi 'İslam devrimi' hassasiyetiyle hiç bağdaşmayacak bir yolda gidiyor. Şiilik ve Fars milliyetçiliğinin iç içe geçtiği bir stratejik çizgide görünüyor İran. İslam coğrafyasında Şiilik nüfuzuna oynuyor."

Aksiyon Dergisi'ndeki "İran'ı yazmak" başlıklı köşesine bu sözlerle başlamış Ahmet Taşgetiren. Bu düşüncelere katılır veya katılmazsınız ama açık sözlülüğü ve cesaretinden dolayı Ahmet Ağabey'i tebrik etmeli. Çünkü şayet alkışlamayacaksanız, bu ülkede İran'ı yazmak kolay değildir. Bindirilmiş kıtalar hemen harekete geçer. Ne dininiz kalır; ne Müslümanlığınız. Bir anda Amerikan ya da İsrail ajanı ilan ediliverirsiniz. İran'dan da tepki gelir de daha çok bizim vatandaşlardan. Ne yapsa İran'a toz kondurmayan bağlıları zaten hiç saymıyorum. Böyle durumlarda hep şu takılır kafama: Acaba ülkemizle ilgili bir eleştiriye karşı İran'da böyle 'Türkiyeci' bir zümre var mıdır?

Temelsiz bir eleştiri veya iftiranın tepki alması; hatta hakarete maruz kalması anlaşılabilir. Ama söz konusu ülke İran ise en insaflı eleştiriye de tahammül yoktur. Hatta yakın zamana kadar var olan nisbi özgürlük ortamında içerideki muhaliflerin yazıp çizdiklerini aktarmak bile düşmanca algılanır. Bu tepkilerle uğraşmak istemeyen birçoğu, ya aşırı diplomatik söyler eleştirilerini ya da sessiz kalmayı yeğler. Tabii, İran'ın başardığı İslam devrimine duyulan romantik ilgi; yıllardır süren ambargolardan kaynaklanan mağduriyete saygı; İsrail ve ABD gibi büyük/küçük şeytanlarla kavga havası da eleştirilerin önünü kesen faktörlerdir. Ağzını açanı bekleyen psikolojik taarruz bellidir: İran'ı eleştiriyorsan, İsrail ya da ABD hesabına çalışıyorsun demektir. Sanki hem İsrail ve ABD'nin hem İran'ın yanlışlarına aynı anda karşı çıkmak imkânsızdır.

Bu sütunu dikkatli takip edenlerin bileceği gibi, AK Parti hükümeti Libya'da halkını fare gibi görüp ordusuyla üzerine giden 'Sünni' Kaddafi'ye karşı tavır almakta gecikince, 5 Mart 2011 tarihli yazının başlığı şöyle olmuştu:

"Türkiye, Kaddafi'nin yanında mı?" Belki bu eleştiri, hükümetin Libya siyasetinde halktan yana tavır almasına yardım eden mini damlalardan biri oldu. Aynı şekilde Suriye'deki rejim, ordusunu kendi halkının üzerine sürüp, 1990'larda Sırpların Boşnaklara yaptığından farksız bir zulme başlayınca, "Mavi Marmara Suriye'ye!" diyerek İslami görüşe sahip olanlar dahil Türkiye'nin olan bitene seyirci kalmamasını istemiştik. Ne Kaddafi'nin Sünniliği ne de Esed'in Şiiliği aklımıza geldi bunları yazarken.

Suriye'deki Baas rejimi halkına namluları çevirince, doğal olarak bütün Türkiye ve İslam dünyası İran'dan da aynı tutarlılığı ve ahlaki tavrı bekledi. Ama başta İran'la ilişkilere büyük önem veren Erdoğan ve Davutoğlu olmak üzere hepimiz yanıldık. Çünkü İran rejimi, insani, ahlaki, İslami kaygıları unutup stratejik hespla Baas'ın arkasında durmayı seçti. Ama bu büyük yanlış eleştirenlere yapılacak suçlama belliydi: Amerikancılık. Aslında İran bu çelişkili tutumunun yansımasını şimdiden gördü Ortadoğu'da: İsrail'e meydan okuyan Ahmedinejad'ın veya Lübnan'da işgale direnen Nasrallah'ın isimleri Mısır'dan Suriye'ye her yerde bayraklaştırılırken, bu mezhepçi politikadan sonra bu sempati yere çakıldı.

'Arap Baharı' diye adlandırılan bölgedeki değişime İran resmî söyleminde 'İslami uyanış' diyor ama bölgedeki ilk İslami devrime imza atmış olmasına rağmen İran'ı model aldığı söyleyen tek kişinin olmaması tesadüf mü? Yazısında bu hususun altını çizen Taşgetiren'in şu can alıcı tespitine, bugün İran'da rejimi temsil edenlerin ne diyeceğini bilmiyoruz: "Ne garip, şu anda İran'ın Ermenistan'la ilişkileri Suudi Arabistan'la ilişkilerinden çok daha sıcak."

Geçen hafta Tahran'da iken izlediğim İran'ın uluslararası kanalı Press TV'nin tek haber bülteni bile izlenen siyasetin çarpıklığını anlamak için yeterli. İlk haber Bahreyn'den: "Suud destekli güvenlik güçlerinin kanlı baskınından sonra işten çıkarılan göstericilerin eylemi." İkinci haber, büyük petrol zenginliğine rağmen Suud'da artan işsizlik. Her gün 20-30 insanın öldüğü Suriye'deki gelişmeler üçüncü haber ama Şam'da Esed lehine yapılan gösteriler eşliğinde. Seçilen mesajlar ise şöyle: "Esed'in demokrasi programını destekliyoruz; Arap gözlemciler samimiyetsiz; yabancı komplolara karşıyız." Kullanılan kavramlar da anlamlı: Bahreyn için 'devrim, katliam, vahşet' diyen PressTV, Suriye'de olanlar için tercihi 'unrest' yani 'tedirginlik'.

Aslında ABD ve İsrail'in, İran ile karşılıklı oluşturduğu gerilim olmasa hiç kuşkusuz bu açmaz içeride daha net görülecek ve belki rejim Suriye, Irak gibi yerlerdeki tavrını değiştirecek. Ama nükleer gerilim; o olmazsa İsrail'le polemik asıl krizi şimdilik öteliyor. Tabii nereye kadar ötelenir, asıl mesele bu!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Silivri boşalsın, Türkiye rahatlasın!

Abdülhamit Bilici 2012.01.14

Batı'da etkili iki derginin, son dönemde Türkiye'de yaşanan kaygı verici gelişmeleri sayfalarına taşıması yabana atılacak bir durum değil.

Kuşkusuz eleştirilerden ders çıkarmak, varsa yanlışları düzeltmek lazım. Ancak temel soru şu: İçeride ve dışarıda adeta kampanyaya dönüştürülen bu eleştiriler ne kadar adil ve objektif?

OdaTV davasında Nedim Şener ve Ahmet Şık'ın tutuklu yargılanıyor olmasına odaklanan Foreign Policy, Türkiye'de yaşayan Justin Vela'nın kaleminden çıkan makalede Türkiye'de demokrat çevrelerin bugünlerde korkudan ağzını açamadığını ifşa ediyor. Hedef gösterme, tetikçilik ve manipölasyonun her türüne imza atan bu sitenin eksilerine; Ergenekon davasında üstlendiği role; orada ele geçirilen gizli belgelere; psikolojik harp taktiklerini içeren Ulusal Medya 2010 Planı'na hiç değinmeyen dergi, bağlamından kopararak sırf iki gazetecinin tutuklu olmasından hareketle Türkiye'yi, Çin'den geri bir ülke ilan etmiş. Bu da yetmemiş, eski derin devletin yerini yenisinin aldığını yazmış.

Org. İlker Başbuğ'un tutuklanmasını merkeze alan Newsweek ise sivil hükümet ile ordu arasındaki kavgada tırmanma yaşandığından bahisle iki tehlikeye dikkat çekmiş: 1- General Başbuğ'un tutuklanması Türkiye'de büyüyen sivil güce işaret ediyor. 2- Savcılar, hükümetin emirlerine göre hareket etmiyor. Biraz daha dikkatli bakarsak, tehlikeli görülen konulardan biri, askerlerin sivil denetime alınması ve yanlış yapanlara hesap sorulması. İkincisi, yargının hükümet veya askerî güçten bağımsız karar vermesi. Yani ikisi de Batı'nın ve özellikle AB'nin Türkiye'den istediği en önemli siyasi reformlar. Peki ilk kez bunların gerçekleşiyor olması neden şimdi Batı'yı rahatsız ediyor?

Kusura bakmasınlar ama bunun nedeni, sömürge zihniyetini anlatan "bon pour l'orient-Doğu için iyidir" anlayışı. Yani, Türkiye gibi ülkelerde tam demokrasi olmaz. Buna ehil değildir. Malum, İspanya, Portekiz ve Yunanistan darbecilerini yargılayıp ömür boyu hapse tıkarırken, Batı bunu alkışlayıp bayram yapmıştı. Hatta Yunanistan'da darbecilerin yargılanmasından sonra ülkesine dönen Karamanlis'e Fransa Cumhurbaşkanı Giscard d'Estaing uçağını tahsis etmişti. Avrupa Komisyonu'nun olumsuz raporuna rağmen darbecilerle hesaplaşan Yunanistan'a destek olma düşüncesiyle AB üyeliği hızlandırılmıştı. Ama Türkiye kendi darbecilerini yargılamaya kalkınca, bunun adı bir derin devletin başka derin devletle yer değiştirmesi oluyor. Sevinci paylaşmak ve destek olmak yerine AB süreci durma noktasına getiriliyor.

İşin çok ironik bir yanı da şu: Türkiye'nin demokrasiden uzaklaştığını savunan bu makalelerin yayınlandığı hafta, 31 yıl sonra ilk kez 1980 askerî darbesinin yargılaması başlıyor. Komuta kademesindeki üst düzey isimlerin açık müdahalesiyle hasıraltı edilmek istenen Şemdinli davasının kararı açıklanıyor. 12 Eylül'ün işkence merkezi olan Diyarbakır'daki JİTEM üssünde yapılan kazılardan kafatasları çıkarılıyor. İlk kez bir genelkurmay başkanına, siyasete müdahale girişiminden dolayı hesap soruluyor. Batı medyasında yazıp çizenler sanki bunların yaşandığı ülkeden değil, bambaşka bir yerden bahsediyorlar. Misyoner cinayetlerinin, Hrant Dink davasının avukatlığını yapan Orhan Kemal Cengiz'i dinliyorsunuz, "Ergenekon davasından sonra aydınlara ve azınlık mensuplarına saldırıların kesildi." diyor. Batı'dan gelen feryada ve içerdeki sözde demokratlara bakıyorsunuz, gül gibi demokratik Türkiye'nin Ergenekon davası yüzünden korkunç hale geldiğini söyleyip duruyorlar.

Evet, tutukluluk süreleri uzun. Çözüm bulunsun. Ama günaydın, bu yargımızın yeni sorunu değil ki. Gazetecilerin tutuklu yargılanmasını ve başka birkaç yanlış eleştirelim. Meclis'te şike, zam, Haberal yasaları bir günde çıkarken, neden yasa düzeyinde yapılabilecek reformların yapılmadığını da eleştirelim. Ombudsman yasası nerede kaldı diyelim. PKK ve KCK operasyonları sürerken, eşzamanlı açılım adımları nerede diye sorgulayalım.

Ama şayet iyi niyetli isek terazinin bir kefesinde, yaşanmış ve teşebbüs aşamasında kalmış darbelerin ilk kez yargılanması; binlerce faili meçhulün ve katledilen onlarca aydının hesabının sorulması olduğunu; diğer kefedeki ise bu hedefe giderken yapılan bazı hatalar olduğunu unutmadan eleştirelim. Süreçte yapılan birkaç hata, nasıl Türkiye'yi eskisinden beter yapar?

Ama daha kestirme bir çözüm daha var. İpekçi, Mumcu ve Hrant Dink'in katledildiği; Kenan Evren'in veya Şener Eruygur'un şartları oluşturup darbe yaptığı; misyonerlerin başının kesildiği; yüzlerce köyün yakıldığı; 17 bin faili meçhul cinayetin işlendiği eski Türkiye'yi çok özlediysek, Silivri boşaltılsın. Türkiye de, dünya da rahatlasın! Newsweek ve Foreign Policy de mutlu olsun!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu bu kafayla daha çok ağlar!

Abdülhamit Bilici 2012.01.17

Türkiye'nin de içinde bulunduğu bölgemizde sorunların nedenini, en kolay açıklayan teorilere sığınmak âdettendir.

Birkaç klişeyi tekrarlayıp sorunun sebebini de çözümünü de anında ortaya koyarsınız. "Dış güçler", "Siyonizm", "emperyalizm", "Batı" ve benzerleri, bu bağlamda en fazla başvurulan, her sorunun nedenini açıklayan sihirli kavramlardan sadece birkaçıdır.

İşgallerin, masa başında çizilen sınırların, dış güçlerin politikalarının sorunlarda etkisi yok mu? Elbette var. Ama bu kavramları nakarat gibi tekrarlamak, oluşturduğu zihin konforuyla daha derindeki temel sorunları görmemizi önlemekle kalmaz; asıl tedbir almamızı engelleyerek bize darbe vurur. Aynaya hiç bakmayıp sürekli problemlerine dış bahaneler bulmak, ders çalışmadığı için başarısız olan öğrencinin, suçu arkadaşlarına, öğretmenine atması gibi çocuksu bir davranıştır.

En eski medeniyetlerin beşiği olan Ortadoğu coğrafyası uzun zamandır bu uyuşturucu yaklaşımın etkisinde. Sadece yönetimleri suçlamayalım. Problemlerle yüzleşerek çözme iradesi ortaya koymak yerine onları ötelemeyi tercih etmiyor muyuz? Kökü içimizdeki sorunları çözmek yerine dış düşmanlara havale etmiyor muyuz? Nadir de olsa içimizden çıkan ve gerçek problemin ne olduğunu söyleyen aykırı isimleri veya toplumsal hareketleri dinlemek yerine, onları düşman ilan edip sindirmeye veya sürgün etmeye çalışmıyor muyuz? Bırakalım, Fas'ı, Tunus'u, İran'ı, kendi ülkemizde böyle kaç insanı rahat bıraktık? Çoğunun kaderi ölüm, zindan veya sürgün olmadı mı?

Son 20-25 yılda Türkiye biraz mesafe aldıysa, iç/dış düşmanlar edebiyatını bırakıp ev ödevlerine odaklandığı oranda bunu yaptı. Güneyimizdeki komşulara bakın. Suriye'de 41 yıldır aynı ailenin tekelindeki rejim, vatandaşlarının kanını dökmekle meşgul. Halkı ve başta Türkiye olmak üzere dostları gelen tehlikeden kurtulmak istiyorsa değişmesi gerektiğini söylüyor. Ama rejim yılların biriktirdiği yanlışlarını görmek yerine dış düşmanlara ateş püskürmekte. Dünyanın doğal gaz zenginliği açısından ikinci, petrol zenginliği bakımından 4'üncü ülkesi İran, her sorunu küçük/büyük şeytanlardan biliyor. İslam devrimini yapan Humeyni döneminde başbakanlık yapmış Musevi bile düşman ve fitneci ilan edilmiş. Yeraltı kaynakları bakımından yine çok zengin

ülke olan Irak, başına gelen işgal belasından kurtulduğuna sevinmek; yüz binlerce insanın ölümüyle açılan devasa yaraları sarmak yerine yeni bir iç savaş hazırlığında.

Şu anda Irak'ta yaşanan ve bütün bölgeyi ateşe sürüklemeye potansiyeli taşıyan kriz, bu bölgenin kendi kendine yaptıklarının, dış düşmana ihtiyaç bırakmayacak kadar ağır olduğunun açık kanıtı. Amerikan askerlerinin Irak'tan resmi olarak çekilmesinin üzerinden bir gün bile geçmeden Başbakan Nuri El Maliki'nin, birlikte ülkeyi yönettiği Sünni politikacıları hedef alarak Irak'ı mezhepsel bir çatışmaya sürüklemesi başka nasıl açıklanır? Maliki'nin, düne kadar stratejik ortak diye söz ettiği Türkiye'nin mezhep savaşı ihtimaline karşı yaptığı sağduyu çağrısını içişlerine müdahale olarak yorumlaması, bununla da yetinmeyip protesto için Bağdat'taki Türk elçisini Dışişleri'ne çağırıp uyarması kime hizmet ediyor? Siyasi amaçlı bir dava yüzünden Sünni kökenli cumhurbaşkanı yardımcısının, Kürt kökenli cumhurbaşkanına sığındığı bir ülkenin dış düşmana ihtiyacı var mı?

Demokratik açıdan bakılacaksa Şiiilerin Irak'ta çoğunluğa sahip olduğu doğru. Ama etnik/mezhepsel renkliliğiyle küçük bir Ortadoğu olan Irak'ın tümüne hitap eden bir vizyonunuz yoksa bu ne ifade ediyor ki. Maliki'nin fikir babası olduğu anlaşılan İran'ın da Ortadoğu vizyonu, adi bir mezhepçilikten mi ibaret? Nitekim Irak'ta işgalin sona ermesinin sevincinin yaşanması gerekirken, bugün 3 senaryo gündemde:1- Şii, Kürt ve Sünnilerin kendi devletlerini kuracağı parçalanma. 2- Kuzeydeki Kürtler gibi Sünnilerin de çoğunluk oldukları vilayetlerde özerklik elde edeceği bir federalizm. Bu durumda bin yıllık Sünni başkent Bağdat'ın ne olacağı büyük soru işareti. 3-Kurumların işe yaramaz hale geldiği, vatandaşların devlete güvenini yitirdiği bir iç savaş veya kaos.

Saddam, yaklaşan savaş karşısında Türkiye'nin de aralarında bulunduğu ülkelerin dostane uyarısını içişlerine müdahale sayarak göz ardı etmişti. Bunun, kendisine ve Irak'a faturası ortada. Sanki bunca olup bitenden ne Maliki ne Beşşar ders almış görünüyor. Göz göre göre batağa sürüklenen bu tabloya baktıkça, Türkiye'nin, kültürel, turistik ve ticari etkileşimin önündeki tüm engelleri kaldırarak bölgeyi barış havzası yapma hülyasının bu zihniyetlere ne kadar uzak ve Ortadoğu'ya ne kadar yabancı olduğunu üzümlere görüyorum. Said Nursi ve Malik bin Nebi'nin vurguladığı gibi, hataları dış düşmanlardan önce kendimizde aramak gerektiğini kavramadıkça, böyle iyi niyetli düşünceler sanki bu coğrafyada hep birer ütopya olarak kalacak gibi.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Diktatör gibi!'

Abdülhamit Bilici 2012.01.21

ABD, Bağdat'a saldırıya hazırlanırken Türkiye, bunun ne tehlikeli sonuçlar doğuracağını öngörmüştü.

Sadece öngörmekle kalmadı, hem Ecevit hem de Gül liderliğindeki hükümetler dili döndüğünce bu kaygılarını Washington'la paylaştı. Ancak değil Türkleri, kendi akıl insanlarını bile dinlemeyecek kadar gözü dönmüş neo-conların etkisindeki yönetim aldırmadı. Saddam'ı devirince halkın kendilerini çiçeklerle karşılanacağını hayal ettiler. Evet, ABD, Ankara'ya bir şey sordu. Ama bu, Irak'a açılacak savaşa nasıl baktığı değildi. O kararı zaten vermişlerdi. Sordukları, topraklarımızı saldırı için kullanıp kullanmayacağımızdı. Bunun için yapılan zorlu görüşmeleri ve Meclis'in 1 Mart'taki cevabı malum.

Bu neo-con cesareti, Irak'ta 1 milyon insanın ölümüne yol açtı. Ortadoğu'nun gelişmiş altyapısına sahip ülkesi adeta tarihi olmayan, hafızasını, hayati kurumlarını, arşivlerini yitirmiş taş devri ülkesine döndü. Daha işgalden

yıllar önce "Iraklılık" kimliği yerine Kürt, Sünni, Şii diye bölücü kimliklerin öne çıkarılması, ülkeyi bir bütün olarak yönetmeyi imkânsızlaştırdı.

Obama'nın seçimde koz olarak kullanacağı Irak'tan çekilme konusu alevlenince, Türkiye yine öngörüsünü muhataplarına ilettili. Dün Irak'a girmenin çok yanlış olduğunu söyleyen Türkiye, bu kez kendiliyle çelişme pahasına dengeler oturmadan ABD askerinin çekilmesinin yanlışlığını söylemeye başladı. Taa 2006'da Çek Dışışleri Bakanı Cyril Svoboda, Ankara'ya yaptığı bir ziyarette Cumhurbaşkanı Gül'ün kendisini bu konuda şöyle ikaz ettiğini aktardı: "Koalisyon güçleri Irak'tan şimdilik ayrılmamalı. Bu yapılrısa İran modeli anlayış Irak politikasını teslim alacak. İşte o zaman Tahran'ın bunu Türkiye'ye ihraç etmesi ve siyasi elit içine sızmasını hiçbir şey engelleyemez."

Daha geçenlerde Başbakan Erdoğan, Maliki liderliğindeki Irak Hükümetinin Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık Haşimi'yi tutuklama kararını değerlendirirken ABD'nin erken çekilmemesi için ne kadar çabaladığını anlattı: "Yaşananlar, ABD'nin Irak'tan çıkmasıyla beklenen bir süreçti. Bunu Biden'e söyledim, Obama'ya söyledim. Demokratik sistem oturuncaya kadar kalmanızda fayda var dedim. Çıktıkları anda orada ne kadar demokrasi olduğu ortaya çıktı. Çünkü bunların demokrasiyi anlaması uzun yıllar alacak görünüyor." Mezhepçi yaklaşımın Irak'ı kan gölüne çevirdiğini hatırlatan Erdoğan şöyle diyordu: "Aynı iktidar içindeki bakan arkadaşınıza tankın namlusunu doğrultur, tehdit ederseniz, o toplumda sağlıklı yaklaşım bulamazsınız."

Türkiye, çoktandır bu kaygıyı taşıdığı için bizim de katıldığımız son Irak ziyaretinde Erdoğan, Irak Meclisi'ndeki konuşmasında mezhepçilik tehlikesine dikkat çekmişti. Bağdat'ta sadece İmamı Azam Ebu Hanife'nin (ra) türbesini değil, Şiiilerin 12 imamından Musa Kazım (ra) kabrini de ziyaret etmişti. Hatta Necef'e kadar giderek, Şii Ayetullah Sistani ile görüşmüştü. Bunca iyi niyetli çabaya rağmen ortaya çıkan tablo ne kadar üzücü. Maliki hükümetinin üst düzey yöneticisi Yasin Macid'in şu sözlerine bakın: "Erdoğan'a, Irak'ın iç işlerine burnunu sokmamasını tavsiye ettim. Irak'ın Osmanlı Devleti'nin bir parçası olmadığını ve emir almayacağını söyledim."

Yakından tanıyanların "paranoyak" dediği Nuri el Maliki'nin tetiklediği bu kriz, kuşkusuz sadece Türkiye için değil, Bağdat'taki aktörler, hatta önemli Şii liderler için de endişe verici. Bu çerçevede, geçen yılki seçimlerden galibiyetle çıkmasına rağmen ABD'nin de yan çizmesiyle muhalefette kalan ve Iraklılık paydası altında Şii, Sünni, Kürt ve Hristiyanları da içinde barındıran Irakiye grubunun Şii kökenli lideri İyad Allavi'nin El Cezire'ye Maliki hakkında dün söyledikleri önemli. Özgür seçim ve adalet için Saddam'a karşı savaştıklarını söyleyen Allavi, Maliki'nin Irak'ı yeni bir diktatörlüğe götürdüğü kanaatinde: "Hangi normal ülkede, aynı kişi hem başbakan, hem başkomutan, hem savunma bakanı, hem içişleri bakanı, hem milli güvenlik konseyi başkanı, hem istihbaratın başı hem de terörle mücadelenin baş olabilir? Anayasamız var ama uyulmuyor. Denge yok, kontrol yok. Bu tek adam yönetimine şimdilik diktatörlük demiyorum ama böyle giderse diktatörlüğe döner."

Allavi'ye göre çare, özgür ve adil bir seçim: "Irak'ı yönetemiyorsak, halkın Maliki'yi, Allavi'yi, Barzani'yi, hepimizi liderlikten kovma hakkı var." Her alanda mezhepçiliğin arttığını, kurumlara güven kalmadığını ve teröre çok uygun bir zemin doğduğunu söyleyen Allavi, "Irak'a karşı siyasi ve ahlaki sorumluluğu var." dediği ABD'yi de, "Baassızlaştırma adı altında kurumları yıkmak, savaş sonrası vizyona sahip olmamak ve etnik/mezhepsel çizgileri öne çıkarmakla suçluyor.

Ümid edelim, Irak daha beter olmasın ama bu eleştirilerin ne kadar işe yarayacağı şüpheli. Ba'de harab'ül Bağdat! a.bilici@zaman.com.tr

Obama'yı vur, İsrail'i koru!

Abdülhamit Bilici 2012.01.24

ABD'de yayımlanan Atlanta Jewish Times gazetesinin sahibi Andrew Adler'in dinî bağla yakınlık hissettiği İsrail'i korumak için gündeme getirdiği öneriler, sadece Amerika'da değil, tüm dünyada geniş yankı yaptı.

Tekliflerin arkasında bir meczup veya ruh hastası olsa veya bir komplo teorisi sitesinde yayınlansa belki üzerinde fazla durmaya değmezdi. Ama logosunda 'Yahudi' geçen bir gazetede, hem de gazetenin sahibi tarafından yazılan bir makalede dile getirilmesi ve altı çizilerek vurgulanması manidar.

ABD tarihinde başkanlık koltuğuna oturan ilk siyahî isim olduğu için Obama'nın kendi toplumunda birçok sağcıyı rahatsız ettiği sır değil. Kendisiyle ilgili beklentileri boşa çıkarma pahasına Musevi platformlarında defalarca İsrail'i mutlu edecek konuşmalar yapmış olmasına rağmen Obama'nın bugünkü İsrail hükümetince pek sevilmediği de malum. Filistin barışı için en basit konuda en küçük adım attıramadığı için Obama'nın da Netanyahu'ya ve liderliğindeki hükümete pek sıcak bakmadığını biliyoruz. Nitekim bir ABD başkanının, liderleriyle iyi anlaştığı ülkeleri sayarken Hindistan ve Türkiye'yi bile sayarken İsrail'i anmaması bile bu soğukluğun göstergesi olarak okunabilir.

Dolayısıyla Obama-İsrail/Yahudi ilişkilerinin böyle soğuk olduğu bir ortamda Yahudi asıllı bir yazar, gazetesinde Obama aleyhine ileri geri eleştiride bulunsa kimse şaşmazdı. Ama öyle değil, İsrail'i korumak için ortaya atılan öneriler çok ileri gitmiş durumda. Gazetenin sahibi Adler, İran'ın nükleer silah elde etmesini önlemek için İsrail yönetimine üç seçenek sunuyor: İlki, Hizbullah ve Hamas'a yapılacak bir önleyici saldırı. İkincisi, İran'ın nükleer tesislerinin vurulması. Üçüncüsü ise Netanyahu'nun ABD'de bulunan Mossad ajanlarına "İsrail dostu olmayan" Obama'ya suikast emri vermesi. Hızını alamayan Adler, Obama öldürüldükten sonra yerine gelecek başkan yardımcısının da "zorla" İsrail düşmanlarını ortadan kaldıracak politikalar izlemesinin sağlanması gerektiğini yazıyor. Hatta bir adım daha ileri gidip, bu fikirlerin sadece kendi hayal ürünü olmadığını, İsrail derin devletinde de tartışıldığını söylüyordu.

Tabii yazı duyulur duyulmaz, başta Amerika'daki Yahudi toplumu olmak üzere herkes ayağa kalktı. Üzüntüler ve kınamalar yapıldı. Özür dilemek zorunda kalan Adler de bir suikastı savunmadığını söyledi. Sağcı Netanyahu'nun başbakan; birçok liberal Yahudi'nin ırkçı ve aşırı milliyetçi dediği Lieberman'ın dışişleri bakanı olduğu mevcut İsrail hükümeti veya İsrail derin devleti gerçekten bu tür çılgın senaryoları tartışıyor mu, bilmek zor. Ama bu çılgınca önerileri; Türkiye'de görev yapan bir grup yabancı gazeteciyle birkaç gün önce buluştuğumuz işadamı İshak Alaton'un, Mavi Marmara olayı hakkında söyledikleri ile yan yana getirince, açıkçası bu fikirlerin çok da gerçekdışı olmayabileceği hakkında gözüm korktu.

9 vatandaşımızın canına mal olan, iki ülke ilişkilerini sarsan bu olaya ilişkin Türkiye, İsrail ve BM tarafından raporlar hazırlanmış olmasına rağmen Mavi Marmara eyleminin neden bu kadar dramatik şekilde sonuçlandığı tam olarak aydınlatılmış sayılmaz. Zira taraflar son dakikaya kadar birbiriyle temastaydı. ABD arabuluculuk yapıyordu. Yoğun diplomasi trafiği sonunda Mavi Marmara'nın, rotasını Gazze yerine Mısır'ın El Ariş Limanı'na çevirmesine karar verilmişti. Sadece Ankara değil, ABD, İsrail ve Mısır da bu formülden haberdardı. Biraz da bunun rahatlığıyla Türkiye tarafı, Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun da katıldığı bir hafta sürecek Latin Amerika turuna çıkmıştı. İHH ekibi de hadiseden sonraki açıklamasında, sonuna kadar direnip dümeni El Ariş'e kıracaklarını söylemişti.

Mavi Marmara hareket etmeden aylar önce olaydan haberdar olduğunu ve önlemek için Türkiye ve İsrail nezdinde çok gayret ettiğini söyleyen İshak Alaton'un paylaştığı çarpıcı bilgi şöyleydi: "İsrail tarafı, Erdoğan hükümetine unutmayacağı bir ders vermeye karar verdi. Bir çatışma istediklerine ve böyle olmasını planladıklarına dair bilgim var. Çünkü bu müdahaleyi uluslararası sularda yaptılar. 9 insan İsrail komandolarınca öldürüldü. Olaydan sonra İsrail medyası dahil her yerde Netanyahu hükümetini ve ultra nasyonalist Dışişleri Bakanı Lieberman'ı suçladım. İsrail televizyonunda, böyle bir dışişleri bakanına sahip olmanın İsrail için utanç verici olduğunu söyledim. Bu hareket tarzının, tüm dünyadaki Yahudiler için ölümcül olduğunu söyledim. Komşularıyla barış istemeyen ve Amerikan yönetimine sürekli hücum eden ırkçı bir iktidarın hükümette olması üzücü. İsrail'de söylediklerimden memnun olmadılar. Umurumda değil. Çünkü ben Yahudileri ve İsrail'i değil, sadece Netanyahu yönetimini, Erdoğan hükümetine ders vermek için kasıtlı bir plan yapmakla suçluyorum."

Mavi Marmara'ya kasten saldıran bir ekip için Obama'ya suikast planlamak veya Sarkozy üzerinden Türkiye-Fransa ilişkilerini zehirlemek abartı mıdır?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'ye izin vermezler!

Abdülhamit Bilici 2012.01.28

Kıbrıs görüşmelerinden yine sonuç çıkmadığı haberi, bu başlığı aklıma düşürdü.

Evet, Türkiye'ye izin vermezler. Ne kendi sorunlarını çözüp rahatlamasına ne de dünya çapında bir krizi çözüp kredi almasına. Sakın, dünyada işlerin gizli mahfillerde kararlaştırıldığına; kişi veya toplumların iradeleriyle bir şey yapmaktan aciz olduğuna inandığımı sanmayın. Türkiye'nin gücünü küçük görüyor veya potansiyelini bilmiyor da değilim.

Tarihten az haberdar olanlar, milletimizin dünya siyasetini şekillendiren birkaç milletten biri olduğunu bilir. Çok eskiye gitmek de gereksiz. Bizim için büyük acılarla bitse de yüzyıl önce dünya çapındaki büyük savaşın adı Cihan Harbi idi ve ülkemiz bu savaşın taraflarından biri idi. Bugün bağımsız onlarca devletin İstanbul'dan yönetildiği gerçeği de hâlâ zihinlerde taze. Dolayısıyla biz, dünya devleti olmak nedir bilen milletiz. Geçen hafta İstanbul'daki bir panelde ele alınan 'Yaşatma İdeali' kitabında Sayın Fethullah Gülen'in dediği gibi vakti geldiğinde bu millet, dünya güç dengesindeki yerini alacaktır.

Ama bütün bunlar, son dönemde karşı karşıya olduğumuz tabloyu gerçekçi gözle değerlendirmeye engel değil. Düne göre özgüveni artan, ekonomisi toparlanan, demokrasisi güçlenen Türkiye, içe ve dışa dönük iki hamle yaptı. İç kanama gibi enerji kaybettiren Kürt meselesini çözmek için teröristbaşı ile görüşmeyi de içeren cesur adımlar attı. Açılım toplantılarında Alevilerin sorunlarını dinledi. İlk kez Başbakan'ın ağzından Dersim için özür dilendi.

Dışa dönük hamleler de iddialıydı. AB üyeliği hedefi bunlardan biriydi. Kıbrıs sorununu çözme iradesi ve bugün Fransa ile başımızı ağrıtan soykırımı bezirganlığını da önleyecek Ermenistan açılımı da.

Dış hamlenin bir ayağı da direkt taraf olmadığımız ama tüm dünyayı etkileyen büyük krizlerin çözümünde rol almaktı. Suriye-İsrail krizini çözme çabası böyleydi. Nükleer krizi çözmek için yapılan Tahran Anlaşması benzer bir adımdı. Suriye, Ürdün, Lübnan ve Türkiye arasında Şamgen denilen vizesiz bir bölge kurma projesi; Gazze'ye ambargoyu kaldırma girişimi de bu yöndeki büyük hayallerden bazılarıydı.

Potansiyel olarak hak ettiğimizi düşündüğümüz ama gerçekte henüz sahip olmadığımız bir düzeyin siyasi anlayışıyla girilen bu projelerin realize edilmesinde sorun çıktı. Bu adımları atanların iyi niyetine kuşku yok, ama bu çapta sorunların Türkiye patentli bir çözüme kavuşmasına asla izin vermeyecek uluslararası bir düzen var. AB, Rumlara azıcık baskı yapsa Kıbrıs meselesi çözülmez miydi? Sarkozy ve Merkel engellemese, Hırvatistan bile Türkiye'yi geçer miydi? Rusya/ABD; Ermenistan'ı biraz zorlayıp Azeri reyonlarının bir kısmından çekilmeye ikna etse protokoller suya düşer miydi? Ya Tahran Anlaşması'nın başına gelenler?

İdealimizi gerçekleştirmekten uzak düştüğümüz oranda hayal kırıklığı yaşıyor; geleceğe dönük umutları da kırma riski taşıyoruz. Bölgenin önemli aktörlerinden Türkiye, tabii ki bu sorunlara seyirci kalmayacak; anlamaya, çözümüne katkı yapmaya çalışacak. Ama kendimizi küresel oyuncu gibi hissedip, dediklerimiz olmayınca sinirlenmek psikolojimize zarar verdiği gibi başkalarını da tahrik ediyor. Belki de bunun yerine daha sessizce, her alanda özgül ağırlığımızı artıracak işlere odaklanmak lazım. Türkiye, ancak anlamsız iç çelişkilerini bitirir; enerji kayıplarını önler ve dünyada ilk 10 ekonomi arasına girerse dışarıdaki arzularını da realize edebilir. Gerçi bu sorunların bir kısmı suni; güçlü bir atletin boynuna asılmış değirmen taşları gibi ve dıştan da büsbütün bağımsız değil. Ama yine de tam odaklandığımızda ekonomiden sivil anayasaya, eğitimde kalite sorunundan Kürt meselesine bu sorunları çözme ihtimalimiz, süper güçlerin dahi çözemediği problemleri çözmemizden daha yüksek. Üçüncü kez halkın desteğini alan iktidarın önünde altın fırsat ve omzunda büyük vebal var. Millet dinamik biçimde iktidarın arkasında. Bürokrasi ve yargı, sorunların çözümünde köstekleyen değil önünü açan bir çizgiye gelmiş durumda. Medya, hiç olmadığı kadar çok sesli. Hükümet-Köşk sorunu yok. Askerin engelleyici rolü zorlaşmış.

Ve Türkiye, bunca pozitif faktörün kolayca bir araya geldiği ülke değil. Bu yüzden ülkemizin özgül ağırlığını artıracak adımlar için her saniye kıymetli. Bu fırsatı, içeride kayıkçı kavgasıyla; dışarıda polemiklerle kaçırmak gelecek nesiller adına ciddi sorumluluk.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'En imtiyazlı sizsiniz!'

Abdülhamit Bilici 2012.01.31

Dünya siyaset ve ekonomisine yön veren en önemli isimlerin kafa tokuşturduğu bir adres olan Davos, Türkiye için ilginç sembolik gelişmelerin yaşandığı bir küresel sahneye dönüştü.

Ülkemizi dünyaya açan rahmetli Turgut Özal'lı yıllarda tanımaya başladığımız İsviçre'nin Davos kasabası, Başbakan Erdoğan'ın İsrail Cumhurbaşkanı Peres'e tarihî 'one minute' çıkışıyla sadece içeride değil dünyanın dört bir yanında dikkatlerin Türkiye'ye çevrilmesine vesile olan bir marka oldu. İsrail'in çocuk, ihtiyar, kadın demeden Gazze'de yaptığı katliama kızan Erdoğan'ın, tüm dünyanın gözü önünde Peres'e karşı kullandığı "Siz öldürmeyi iyi bilirsiniz." cümlesi, Türkiye'de Davos'u popüler yaparken, başta Ortadoğu olmak üzere dünyada da Türkiye'yi hızla popüler yaptı.

Gerçi Erdoğan, "Benim için Davos bitmiştir." diyerek bu defteri kapattı ama son Davos toplantısı da Türkiye açısından kanaatimce en az 'one minute' kadar tarihî ve görkemli bir olaya sahne oldu. Devletin malî işlerinin Galata bankerlerinin eline geçtiği günleri yaşamış; 9 bin kişilik dev kadrosuyla adeta devlet içinde bir devleti andıran Duyun-i Umumiye'yi görmüş ve 70 cent'e muhtaç olunan dönemleri yaşamış bir Türkiye için Davos'ta yaşanan bu olayı, mümkün olsa altın çerçeveye alıp her vatandaşın evine asılsa değer.

Davos'ta yapılan Dünya Ekonomik Forumu yıllık toplantısının "Küresel Ekonomiye Bakış" oturumunda; İngiltere Maliye Bakanı George Osborne, IMF Başkanı Christine Lagardere ve Dünya Bankası Başkanı Robert Zoellick gibi birbirinden önemli isimler vardı. Ancak bunlar içinde dünyanın ve özellikle Avrupa'nın yaşadığı boğucu ekonomik krizi hissetmeyen tek isim, Başbakan Yardımcısı Ali Babacan idi. Bu durum, oturumu yöneten Financial Times gazetesinin baş ekonomik yorumcusu Martin Wolf'un da dikkatini çekti. Moderatör Wolf, Ali Babacan'a söz verirken, her alanda işleri ters gittiği için 100 yıl önce 'hasta adam' diye isimlendirilen ülkemiz için tarihî anlam ifade eden şu sözleri kullandı: "Burada imtiyazlı konumda tek sizsiniz, bize ders verin."

Bu öylesine yapılmış temelsiz bir iltifat veya muhatabı hoş tutmak için bir kompliman değildi. Ekonomiye ilişkin rakamlar, Türkiye'nin bu imtiyazlı konumunu tescil ediyordu. Geçen yıl dünyada Çin'den sonra en hızlı büyüyen ikinci ülke olan Türkiye'nin ekonomi verileri özellikle yakın zamana kadar canla başla üye olmak istediğimiz Avrupa Birliği ile karşılaştırıldığında herkesin gözünü kamaştırıyor. Sadece birkaç kalem bile fikir vermeye yetiyor: İşsizlikte AB ortalaması 9,8 iken bu oran Türkiye'de 9,1. Bir AB üyesi olan İspanya'da yüzde 26.

Bütçe açığının gayri safi milli hasılaya oranı AB'de 6,6 iken, Türkiye'de neredeyse bunun 5'te biri kadar küçük: 1,4. Tüketici güven indeksinde Fransa 80, İspanya 70,7 ve İngiltere 53 iken Türkiye'de 92.

Fark o kadar belirgin ki, krizden dolayı Avrupa'da birçok ülkede adeta demokrasi askıya alınarak yönetim teknokratlara devredildi. Uluslararası derecelendirme kuruluşları sürekli yeni bazı ülkelerin puanlarını düşürüyor. Almanya gibi kredi veren ülkeler, Yunanistan gibi iflasın eşiğindeki ülkelere bütçe kontrolü için vâsi atanmasından söz ediyor. Nitekim AB liderleri dün bir araya gelerek bir kez daha kötü gidişe nasıl dur diyeceklerini görüşüyordu.

Şimdiye kadar ekonomiyi yönetemediği için kaç kez Batı başkentlerinden döviz dilenmiş; kaç kez IMF'lik olmuş Türkiye adına konuşan Babacan da sakın üslubuyla fazla da tevazu göstermeden ders veriyordu. Euro Bölgesi'ni kamu harcamalarını artırarak krizi doğru yönetememekle eleştiren Babacan, yönetimlerin krizden çıkış stratejileri için öncelikle halklarını ikna etmeleri gerektiğini vurguluyor. Yunanistan'ın iflasının mutlaka önlenmesi gerektiğini; iflas kapısı bir kez aralanırsa sayının artacağını ve herkesin bedel ödeyeceğini söylüyordu. Öncelikle bu tablonun devamı ve şu anda dünyanın 15. büyük ekonomisi olan Türkiye'nin ilk 10'a girmesi için canla başla çalışmalıyız. Ancak bu parlak tabloyla yapılacak çok önemli bir iş daha var: O da Türkiye'nin özellikle Avrupa ve genel olarak Batı kamuoyundaki olumsuz imajla mücadelede bu istisnai başarıyı içerideki reformlarla taçlandırarak en etkin biçimde kullanmak. Unutmayalım ki, günün birinde Avrupa Birliği'ne girsek de girmesek de tehlikeli bir hızla aşırı sağa kayan Avrupa'da en az 5 milyon Türk ve en az 25 milyon Müslüman yaşıyor. İhracatımızın yarısı hâlâ AB'ye ve yabancı yatırımların yüzde 80'i de Avrupa'dan geliyor.

Yeni bir strateji çizip, Avrupa'daki Türkiye karşıtı birkaç ülke veya liderle uğraşarak bu pozitif enerjiyi zayi etmek yerine; üretken, dinamik, ekonomide başarılı Türkiye imajı üzerinden genel kamuoyuna ulaşmak. Sadece Türkiye'nin değil, Avrupa'nın ve İslam dünyasının şu anda en çok ihtiyaç duyduğu yaklaşım bu değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Araplar bilmez, biz biliriz!

Abdülhamit Bilici 2012.02.04

Asırların acı tatlı birlikteliğine sahip olduğumuz insanlar, baskıcı rejimlerden ve sömürge sonrası Osmanlı düşmanlığı üzerine inşa edilmiş zihniyetten kurtuldukça Türkiye'ye farklı gözle bakmaya başlıyor.

Ortadoğu'daki bu iç dönüşüme, bir de ülkemizin ekonomideki başarısı, demokraside aldığı yol, evrensel değerlerle İslam arasında kurmaya çalıştığı sentez ve görece bağımsız, çok eksenli, aktif dış politika eklenince ister istemez Türkiye insanların gözünde bir modele dönüşüyor. "Ülkeden ülkeye model olur mu?", "Hangi Türkiye model olacak?" meşru tartışmaları bir yana bir gerçek var karşımızda. Tunus'tan Mısır'a, Suriye'den Libya'ya insanlar, Türkiye'yi bir ilham kaynağı ve bir model olarak görüyor. Ama ülkemizde halk için neyin iyi neyin kötü olduğunu belirlemeye alışmış olanlar, şimdi Arapların bu tercihiyle sorun yaşıyor. Onlar Türkiye'yi model aldıklarını söyledikçe, içimizdeki kimi beyaz elitler rahatsız oluyor. Tabii, başta Fransa'daki jakobenler ve onların Ortadoğu'daki beyaz müşterileri gibi bu mevzudan rahatsız olanlar da yok değil.

"Gazetecileri hapse tıkan bir Türkiye, nasıl özgürlük isteyen Ortadoğu'ya model olur?", "İnternetin sansürlendiği ülke nasıl model olur?", "Dincilerin her kurumu ele geçirdiği bir ülke nasıl model olur?" şeklindeki sloganlar, Batı'daki en itibarlı gazetelerden en pespaye internet sitelerine kadar gün aşırı servisleniyor. Ama işin güzel tarafı, bu kara propaganda gerçekleri örtemiyor. Belki bu tür yayınlara açık dar bir zümrenin kafası karışıyor, ama halklar kendine mahsus irfanıyla gerçek ile kara propagandayı çok iyi ayırıyor.

BBC'nin önemli programlarından Doha Debates'in son konusu da "Türkiye, Ortadoğu'ya model olur mu?" tartışmasıydı. Acemi devrimciler gibi yazılı metinden aşırı yanlı görüşlerini okuyarak "Model olamaz" tezini savunan gazeteci Ece Temelkuran'ın sözlerinin ne kadar gerçeklerden uzak olduğunu görmek için fazla bir şey yapmaya gerek yok. TESEV'in Ortadoğu'da Türkiye algısı üzerine yaptığı son araştırmaya bakmak yeterli.

Programda Ece Hanım, "Ortadoğu'nun yeterince kendi problemi var, Türkiye'yi model alamazlar" görüşünü sık sık tekrarlarsa da 16 ülkede yapılan bu araştırmaya göre, Ortadoğu'da insanların hakkında en olumlu kanaate sahip olduğu ülke Türkiye (yüzde 78). Aynı kategoride, Mısır yüzde 62, Fransa yüzde 46, ABD yüzde 33 paya sahip. Çarpıcı bir sonuç da Suriye hariç tutulursa Türkiye hakkındaki olumlu kanaatin son yıldaki olumsuzluklara rağmen düşmemiş, aksine artmış olması. TESEV'in 2009'daki ilk araştırmasında Türkiye'ye olumlu bakanların oranı yüzde 75 idi. Dünyadaki, bölgedeki ve bizdeki jakoben azınlık kabul etmek istemese de insanların yüzde 61'i Türkiye'yi model olarak görüyor.

Türkiye'den ve bölgeden bazıları, Ortadoğu'da Türkiye'ye duyulan ilgiyi Gazze işgali sırasında İsrail'e karşı aldığı tavra bağlama eğiliminde. 1 Mart tezkeresi ve 'one minute' olayının bu algıdaki payı önemli; ancak bunu abartmamalı. Türkiye'nin sosyo-ekonomik dönüşümü, ekonomik performansı, yolsuzlukla mücadelesi, demokratikleşme adımları belki çok daha dikkat çekici faktörler. Nitekim İsrail ile ilişkilerin normal olduğu

dönemde de Türkiye'ye bu sempati vardı. Neden Türkiye'yi model gördükleri sorusuna verilen cevaplar da bunu teyit ediyor: Demokratik bir rejime sahip olması (%32), ekonomi (%25), Müslüman kimliği (%23).

Türkiye'ye sempatinin arttığı bir dönemde, özellikle Suriye'de rejimin yanında yer almasından sonra bölgede İran'a bakışının nasıl değiştiğini görmek de dikkat çekici. Bölgede İran'ı tehdit olarak görenlerin oranı (yüzde 14), nerdeyse ABD'yi tehdit olarak görenlere (yüzde 16) yaklaştı. Bu arada İran'a yönelik politikalarda, bu ülkedeki halk ile rejimin tutucu kanadı arasında ayırım yapmak gerektiğini ortaya koyan veriler de dikkat çekici. Zira İranlıların yüzde 71'i de Türkiye hakkında pozitif. Son dönemde İran'la ilişkilerde yaşananlar az da olsa bu algıyı etkilemiş. 2009'da bu oran yüzde 85 imiş. Türkiye'ye dair olumlu algıda en büyük gerileme Suriye'de. Bir yıl önce yüzde 93 iken yüzde 44'e düşmüş.

Bölgedeki pozitif Türkiye algısı, sadece ideolojik değil, somut tercihlerde de belirgin. Türkiye, Ortadoğu içinde tatil için tercih edilen ilk ülke; Ortadoğu dışında ise Fransa'dan sonra az farkla ikinci. İnsanların yüzde 74'ü bir Türk dizisi izlemiş; yüzde 71'i bir Türk malı kullanmış. Beyaz elitleri çok üzecek bir tablo, ama gerçek bu. Yalan, hile ve ideolojik bağnazlıkla kurgulanmış birtakım fikirler demode olurken, yeni anlayışlarla yeni bir dünya doğuyor.

Mevlit Kandiliniz kutlu olsun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hem katlederim hem ağlarım

Abdülhamit Bilici 2012.02.07

Okurken sizin içinizden de öyle bir duygu geçti mi bilmiyorum. Ama inanın, Etyen Mahçupyan'ın "Hrant'ın parazitleri" yazısı, akıl sağlığımın henüz kaybolmadığını gösterdiği beni çok rahatlattı.

Çünkü aynı insanların, bir yandan Hrant davasında 'örgüt' çıkmadığı için dünyayı ayağa kaldırırken, diğer yandan eldeki birçok verinin cinayetin arkasındaki yapı olarak işaret ettiği Ergenekon'a 'fasa fiso' muamelesi yapması karşısında akıl sağlığımdan kuşku duymaya başlamıştım.

Halbuki her şey şüpheli olsa da şu iki bilgi itiraz edilemeyecek kadar netti: Malatya'daki misyoner ve Trabzon'daki Rahip Santoro cinayetleri ile Dink'in katledilmesi olayından Kafes Eylem Planı'nda 'operasyon' diye söz ediliyordu. İşte o plandaki kritik cümle: "Rahip Santaro, Malatya Zirve Yayınevi ve Hrant Dink operasyonları sonrasında, Türkiye'de yaşayan gayrimüslimlerin irticai grupların hedefinde olduğu yönünde kamuoyu oluşmuş..." Ayrıca Dink'in yargılandığı mahkemede gölge gibi izleyip tehdit eden iki isim, şu anda Ergenekon davasından Silivri'de yargılanan Veli Küçük ve Kemal Kerişsiz'den başkası değildi.

Ama bu isimlerin yargılandığı Ergenekon davasını boşa çıkarmak için yurtiçinde ve yurtdışında seferber olan çevreler, Türkiye'nin AK Parti ve Cemaat eliyle muhaliflerin susturulduğu, gazetecilerin hapse tıkıldığı veya öldürüldüğü bir korku imparatorluğuna dönüştüğünün delili olarak Hrant'ı kullanıyordu. Halbuki önce 'kâğıt parçası' denip sonra aslı ortaya çıkan İrtica ile Mücadele Eylem Planı'nda açıkça belirtildiği gibi, bu çevrelerin suçladığı iki yapı da ismen Ergenekon'un hedef tahtasındaydı. Yani, nasıl Hrant bu karanlık yapının kurbanı ise AK Parti ve Cemaat de öyle kurbandı. Üstelik Ergenekon belgelerine bakılırsa, Hrant asıl iki hedefi ortadan kaldırmak için seçilmiş ikincil bir kurbandı. Danıştay saldırısında hayatını kaybeden İkinci Daire üyesi Mustafa Yücel Özbilgin gibi.

Star Gazetesi'ne konuşan Erhan Tuncel, bakın Hrant'ın neden hedef seçildiğini nasıl anlatıyor: "2009 yılında tamamlanması düşünülen bir darbe planı vardı. Hükümeti uluslararası alanda yalnızlaştıracak, güvenlik bürokrasisini altüst edecek çok ince planlanmış bir cinayet işlenmek istendi. Hrant Dink'in seçilme nedeni ise Türkiye'yi dışarıda iyi temsil ediyor olmasıydı. Dink, Türkiye'yi zor durumda bırakmak isteyen ulusalcıların hedefiydi."

Düşünebiliyor musunuz, Ergenekon denilen yapı; iktidarın özellikle Batı'dan aldığı desteği kesmek; Avrupa ile ilişkilerini bozmak; misyonerlerin boynunu kesen, Ermeni aydınları katleden görüntülerle İslamcı tehlikeye dikkat çekmek ve darbe ortamı oluşturmak için Hrant'ı tetikçileriyle katlediyor. Sonra dönüp, Hrant'ın öldürülmesi üzerinden Türkiye'nin bu 'İslamcı' iktidarın elinde demokrasiden uzaklaştığı kampanyasını yapıyor. Hrant Dink öldürüldüğünde en yakın arkadaşı olarak onun Agos'taki sorumluluğunu üstlenen; tutarlı bir şekilde hep demokrat olmuş Ermeni kökenli bir aydın olarak Etyen Mahçupyan'ın 'bu olaya girmeme' ilkesini de bir kenara bırakarak bu yazıyı yazmak zorunda kalmasının nedeni bu tuhaflik değil mi?

İçeride ve dışarıda neredeyse her gün tekrarlanan ve insanı akıl sağlığından şüphe ettiren bu olayın, psikolojik harp teknikleri içindeki karşılığı propaganda. 1954'te yazılmış Psikolojik Savaş adlı kitapta, propaganda şöyle tarif ediliyor: Askeri, ekonomik ve siyasi bir amaç için kitle iletişim araçlarını kullanarak hedeflenen grubun zihnini ve duygularını etkileme. Aynı eserde 3 türü şöyle anlatılıyor: Mesajın kaynağı belli ise beyaz; açıkça belli değilse gri; gerçekte bir çatışmanın karşı tarafından gelen ama dost kaynaktan gelmiş görüntüsü verilen yanlış bilgi ise kara propaganda. Konumuza uygularsak yapılan şu: Hrant'ı öldüren yapıya kol kanat gerip, onun ölümünü demokrasi ve özgürlükler adına bayraklaştırmak.

Türkiye'de yazıp çizen Ermeni asıllı birçok isim var ama bunlardan en tanınan ve Hrant konusunda en fazla konuşma hakkına sahip olan Etyen Mahçupyan ve Markar Esayan ısrarla bir noktaya işaret ediyor. Ama içeride ve dışarıda bir koro ısrarla başka bir yöne işaret ediyor. Hrant'ın gerçek dostları olarak onlar, 'Ergenekon' diyor. Hrant'ın parazitleri ise AK Parti ve Cemaat.

Diyelim, artan kutuplaşma yüzünden Türkiye içinde böyle anormal bir durum var. Peki en itibarlı kurumları temsil eden ve daha soğukkanlı olması gereken yabancı gazetecilere ne diyeceğiz? Hem bu konuyu hem Türkiye'nin düne göre demokratik açıdan daha kötüye gidip gitmediğini neden Mahçupyan, Esayan, İshak Alaton, Alper Görmüş, Yavuz Baydar, Ahmet Altan, Orhan Kemal Cengiz, Hasan Cemal, Yasemin Çongar, vb. isimlere sormuyorlar? Ezberin bozulmasından mı korkuyorlar, yoksa karşımızda sınırlarımızı aşan organize bir propaganda savaşı mı var?

Kaç bin ölünce duyarlı olacağız?

Abdülhamit Bilici 2012.02.11

Cuma namazı için yolda giderken sosyal medyadan gelen bir haber, Mısırlı alim Yusuf Kardavi'nin Doha'da bir camide okuduğu hutbeden verdiği mesajları içeriyordu.

"Kardeşlerim, bugünkü cumamız Suriye cumasıdır." diye söze başlayan Kardavi şöyle diyordu: "Bütün Müslümanların görevi zalimlere karşı kardeşlerinin yanında durmaktır. İlk hareket, ülkesinin parasını çalan zalim Bin Ali'ye karşı başladı. Tunuslu kardeşlerimize teşekkür ediyoruz. Mısır'da da 18 gün süren kanlı mücadelede, Hıristiyan, Müslüman, dinli, dinsiz, Sünni, Şii devrimi birlikte yaptı."

Sözü Suriye'ye getiren Kardavi, hem Esed yönetimine hem de destekçilerine seslendi: "Ey Beşşar Esed ve kendisiyle birlikte hareket edenler, hatta kendilerini âlim zannedenler. Zalimi destekleyen âlim olamaz. Âlim, halkın yanında duran ve onların haklarını savunandır. Suriye halkının kazanması lazım. Onlar erkekleriyle, kadınlarıyla, yaşlılarıyla, gençleriyle ve çocuklarıyla çok şehit verdiler. Esed ailesi hâlâ Suriye'yi yöneteceğini sanıyor. Buradan haykırıyorum ey zalim! Senin devrin geçti."

Hemen yanı başımızdaki Humus şehri 6 gündür Baas rejimi tarafından top ve tanklarla bombalanıyordu. Bombardımana Mevlit Kandili'nde bile ara vermemiştii Suriye rejimi. İnsan Hakları İzleme Örgütü, Humus'ta yaşanan dramı duyurmak için tüm dünyaya insanî alarm çağrısı yapmıştı. Çocuk, yaşlı, kadın bir şehrin sakinlerinin evlerinden çıkamadığını; yaralıları sağlık hizmeti verilemediğini söylüyordu. Dışişleri Bakanı Davutoğlu, bombardıman altındaki Humus'ta yaşananların vahim olduğunu söylüyordu. Sağ kalanların açlıkla karşı karşıya olduğunu ifade ediyordu.

30 yıl önce Hama'da yaşananları andıran bu haberlerin geldiği bir haftanın 7. günündeki Müslüman bir ülkedeki cuma namazında hutbenin konusu Suriye'den başka bir şey olamazdı. Kardavi tam da yapılması gerekeni yapmış; hutbede bu cumayı Suriye cuması ilan ederek, bizde bazı dindarların da maalesef hâlâ göremediği katliama dikkat çekmişti. Aynı zat, hafta boyunca da seyirci kalmamıştı vahşete. Çok saygın bir isim olan Mısır Müftüsü Ali Cuma ile beraber Baas rejiminin yaptıklarına karşı 107 İslam âliminin imzaladığı ortak bildiriye öncülük etmişti.

"Ne güzel, Müslümanlar Suriye'de kardeşlerinin başına gelen felaket karşısında duyarlı" diye camiye girdim. Aynı duyarlılıkla bu katliama dikkat çekecek bir hutbe dinlerim diye düşünerek çok mu iyimser olmuştum bilmiyorum. Ama Humus yanarken, belki orada bu yüzden cuma namazı kılınamazken hutbenin konusu başka bir şey olamazdı.

Çok geçmeden toplumumuzun duyarlılığı konusunda aşırı iyimser olduğum ortaya çıktı. Adını söylemeyeceğim ama muhafazakâr bir semtteki camide hutbenin konusu meleklerle imandı. Bu, Diyanet'in tavsiyesi miydi? Böyle bir içerik siyasî görüleceği için uzak mı duruluyordu? Koca Türkiye'nin başka camilerinde Suriye'deki duyarlılığı paylaşan hutbeler okundu mu bilmiyorum. Ama mesele sadece hutbeler değil, kendimden başlayarak söyleyeyim bu katliam karşısında medyamızın, sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerimizin gösterdiği duyarlılıktan bahsetmek mümkün mü?

Muhalefetin verdiği rakamlara bakılırsa, bu satırları yazarken Suriye'de 11 ayda hayatını kaybeden insanların sayısı 8018 idi. Sadece Humus'ta ölen insanların sayısı 3265. Devletin zorluklarını, stratejik hesaplarını, BM'nin açmazlarını, süper güçlerin ikiyüzlülüklerini bir an kenara bırakıp sormamız gerekiyor mu; birey olarak ve toplum olarak katliam skorunu izlemekten başka ne yapıyorum, ne yapıyoruz? Humuslular evlerinden dahi

çıkamıyor, bize dertlerini dahi duyuramıyorsa duyarlı sivil toplum örgütlerimizin temsilcileriyle otobüse binip oraya gitsek bizi de mi bombalarlar? Oraya gidemiyorsak sınıra da mı gidemeyiz? Genç Siviller zekice eylemler ortaya koyamaz mı?

Aslında bu insanî duyarlılığın yanı sıra topa/tüfeğe, askerî müdahaleye başvurmadan yapılabilecek önemli bir iş de ülkemizde örgütlenen ama varlığıyla yokluğu belli olmayan Suriye Milli Konseyi'nin etkinliğini sağlamak. Zulme sessiz kalmak için asla mazeret değil ama kanaatimce Şam ve Halep'teki halkın, Türkiye kamuoyunun ve dünyanın hâlâ yeterince Suriye'deki değişimin yanında yer almamasının nedeni muhalefetin el ele vererek daha parlak bir Suriye vizyonu konusunda insanları ikna edememesi. Türkiye belki tek başına bir müdahale yapamaz ama ev sahipliğini üstlendiği bu konseyin derli toplu bir görüntü ve ikna edici mesajlar vermesini sağlayabilir.

Şayet 911 km ortak sınırı paylaştığımız bir yerde olup bitenlere bu kadar seyirciysek psikolojimiz lafını çok ettiğimiz bölgesel liderliğe hazır değil demektir. Buna hazır değilsek bari beklentileri bu kadar yükseltmeseydik. Ateşe bu kadar yakinken biz sessizsek Londra, New York veya Paris'in ayağa kalkmasını da beklemeyleyim. Üzücü ama gerçek bu.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cemaat AİHM'ye de sızmış!

Abdülhamit Bilici 2012.02.14

Normal bir insan için bu başlığın saçma ve absürt olduğu açık. Zaten bu, sizin gibi kafa sağlığı yerinde ve normal düşünebilen insanlar için değil. 'Cemaat' ile kafayı bozmuş paranoyaklar için.

Unutmayalım, paranoyaklar her zaman kafayı takacak ve kitleleri de bu yönde manipüle edecek birilerini bulmuşlardır. Bir zamanların eski Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel'i ve bugünlerde Gazetecilere Özgürlük Platformu'nun başına geçen Orhan Birgit'i bile Sertellerin Tan Gazetesi'ni basmaya ikna ettiklerine göre artık düşünün.

Bu hastalıklı fikirleri üreten ve temsil eden dar bir zümre dışında ülkemizde paranoyakların sillesini yememiş kimse de yoktur: Aleviler, dindarlar, Kürtler, azınlıklar, Türkçüler, komünistler, Aleviler, Sabahattin Ali'ler, Bediüzzaman'lar, Menderes'ler, Nazım Hikmet'ler, Hüseyin Avni'ler, Ali Şükrü Bey'ler, Akif'ler, Karabekir'ler, Necip Fazıl'lar, Ahmet Kaya'lar, Musa Anter'ler, Eşref Bitlis'ler, Hrant'lar ve binlerce faili meçhuller... Listeyi uzatsak "Komünizmin Kara Kitabı" gibi korkunç bir eser çıkar karşımıza.

Peki bugünlerde dost görünenleri bile esir etmeye başlayan bu paranoya nedir? "Paranoya, her şeyden şüphe etme, şundan-bundan kötülük geleceği endişesinde bulunma, kendini güvensiz hissetme ve vehimle oturup kalkma hastalığı... Hekimler, psikopatlar arasında paranoyak bünye gösterenlerle ilgili şu hususlara dikkat çeker: 1) Kendine fevkalâde değer verme; kibir, gurur ve çalım... gibi tavırlarla "ben" hipertrofisi; 2) Herhangi bir

haksızlığa uğrama, zulme maruz kalma düşüncesi uyaran güvensizlik ve aşırı şüphecilik marazı; 3) Düşünce çerçevesini belirleyecek olan muhakemelerindeki yanlışlık ve hatalardan ötürü vehim yaşama; sonra da içine düştüğü evhamı güçlendirme adına saçma ve gayr-ı mantikî deliller üretme hastalığı; 4) Nihayet herkesi tutarsız ve güvensiz gördüğünden sosyal uyuşmazlık ve emniyetsizlik bunalımı. Eksik veya tamam, onlara göre paranoya, bazen bu emârelerin hepsiyle, bazen de bir-ikisiyle kendini hissettirir ki; her zaman halkla beraber olsa da böyle birinin cinnetinde şüphe yoktur."

Bu satırlar kime ait biliyor musunuz: Bir psikiyatra mı, yoksa bir psikoloğa mı? Zorlanacağınızı tahmin ettiğim için yardımcı olayım. Hayatında birkaç kez manşetlerden idam hükmü verilen, hemen her darbede hapsi boylayan; darbeleri dönemlerde yıllarca kaçak gibi hep takip altında yaşamak zorunda bırakılan, çevresini Türkiye ve dünyada insanlığa hizmet için teşvik ederken her gün medya yoluyla karalanan, devletin zirve noktalarında kendisini ve sevenlerini bitirme hain planları yapılan ve 13 yıldır vatanına hasret yaşayan Fethullah Gülen'e ait. Tam da bugünkü paranoyanın hedefindeki isme yani.

Ocak 2004 tarihli Sızıntı Dergisi'nin başyazısına, kim bilir yine hangi kampanyaya muhatapken yazmış bu satırları. İsteyen yazının tamamını internetten okuyabilir. Paranoyanın yalnız ülkemizde değil, dünyanın her yerinde ve tarihin her döneminde, küçük büyük bütün sosyal/siyasi oluşumlarda baştakilerin, tiranların, diktatörlerin, savaş ağalarının, süper güçlerin ve zorbaların iktidarlarını sürdürmek için başvurdukları hayati bir yakıt olduğuna dikkat çeken Gülen, şöyle noktalamış yazıyı: "Bana öyle geliyor ki, bütün toplum gerçekten cinnet yaşasa dahi, kaba kuvvetin temsilcileri, yalan söylemekten, halkı aldatmaktan, dimağlara vehim pompalamaktan ve herkesi kendilerine benzetmekten vazgeçmeyeceklerdir."

Evet vazgeçmiyorlar. Bugün de 'cemaat' paranoyası her yerde. Mesela içeride ve dışarıda belli çevreler, Ergenekon davasının, polis ve yargıyı işgal eden cemaat mensuplarının uydurması olduğunu söylüyor. Bunca delil, itiraf, silah ve belgeye rağmen cuntacıları yargılayan mahkemelere kanguru mahkemesi; Silivri'ye 'Nazi kampı' deniyor. Neyle suçlandıklarını dahi bilmeyen masum insanların sürekli içeri tıkıldığı; basın hürriyetinin bittiği; 'yüzlerce gazetecinin' hapis yattığı sürekli tekrarlanıyor. O kadar ki son MİT olayında Erdoğan'ı bile hedef almış cemaat.

İşte bu 'yüzlerce' gazeteciden biri de Tuncay Özkan. AİHM'ye başvurdu, mahkeme nakarat gibi tekrarlanan tüm iddiaları inceledi ve avukat-yazar Orhan Kemal Cengiz'e göre ara kararında şunlara hükmetti: "Neyle suçlandığınızı bilmiyoruz" iddiasının geçersizliğine; polisteki sorgulamanın suçu ortaya koyduğuna; Özkan'ın Ergenekon'un aktif üyesi olması nedeniyle tutuklanmasının haklılığına; Ergenekon'dan talimat alarak yayın yaptığı için bunun gazetecilik sayılmayacağına; örgüte üye olmak için illa silahlı kanadında olmak gerekmediğine; Emniyette kötü muamele yapılmadığına..."

Allah aşkına cemaat, AİHM'ye sızmasa hiç böyle karar çıkar mı!?. Peki bu karar, aşırı hürriyetçi ve adaletperver basınımızda manşet oldu mu? Malum çevreler, aynı nakaratı tekrardan utanacak mı? Tabii ki hayır. Niye sıkılsınlar ki, paranoyaklar AİHM'yi bile inandıramadıkları saçmalıklarına 'eski kurbanlarını' inandırmak üzereler...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Cumhurbaşkanının suçu!

Almanya'da Cumhurbaşkanı Wulf'u koltuğundan eden skandal, normal demokrasilerin nasıl çalıştığına dair çarpıcı bir örnek.

Çoğu kez öyle sanıldığı gibi, demokrasi sadece serbest seçimler, yargının bağımsızlığı ve ifade özgürlüğünden ibaret değil. Sağlıklı bir demokraside, bunların yanı sıra hem vatandaşların hem de kamu adına yetki kullananların bağlı olması gereken güçlü bir etik koda ihtiyaç var. Bu olay, son dönemde çok tartıştığımız medyanın rolü hakkında da önemli ipuçları taşıyor.

Demokrasiden en uzak rejimlerde binlerce insanın hayatını kaybetmesi bile liderlerin konumlarına en küçük zarar vermez. Demokrasiyi daha çok bir formaliteden ibaret gören yönetimlerde, liderler ellerindeki güçleri kullanarak siyaset veya yargı yollarını tıkar ve koltuklarına oturmaya devam ederler. Demokrasinin sağlıklı işlediği yerlerde ise toplumu ikna edici bir kabahat ortaya çıktığında siyasi veya hukuki mekanizmalara gerek kalmadan yöneticiler sorumluluğu üstlenip görevden çekilirler. Siyasi liderlerin doğal yollarla koltuklarını bırakmadığı; kamu görevlilerinin yolsuzluk ve büyük kabahatlere rağmen görevlerine devam ettiği; objektif nedenlerle kamu görevlilerine dokunması gereken yargının değişik mekanizmalarla kesildiği ülkemizin bu alandaki karnesi de pek parlak sayılmaz.

Almanya'da sembolik bir konuma sahip olsa da Cumhurbaşkanı Wulf, Türkiye'ye sıcak bakan bir isimdi. Aşağı Saksonya eyaleti başbakanı olduğu dönemde, Almanya'da bir ilki gerçekleştirerek, Türk kökenli Aygül Özkan'ı eyalette bakan yapan ve kabinesine alan Wulff, bir konuşmasında, İslamiyet'in Almanya'ya ait olduğunu söyleyerek ülke çapında bir tartışma başlatmıştı. 2010'da Cumhurbaşkanı Gül'ün misafiri olarak Türkiye'ye gelerek iki ülke ilişkilerindeki siyasi gerilimin aksine sempatik mesajlar vermişti. Geçen yıl Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ü Almanya'da çok dostane bir hava içinde ağırlayan Wulf, aşırı sağcılar tarafından öldürülen 8 Türk'ün yakınlarını Bellevue Sarayı'nda ağırlayarak başsağlığı dilemişti. Kendisine konuyu açan Türk yetkililere "Bizzat ben bu işin takipçisiyim, bu konuda bana güvenin." diyordu.

Görevinde daha ikinci yılını doldurmadan istifa etmek zorunda kalan Alman Cumhurbaşkanı Wulf'un başını yiyen hadise, vatana ihanet veya milyarlarca dolarlık bir suistimal değil. Yüksek tirajlı Alman gazetesi Bild yayın yönetmenine gönderdiği bir sesli e-mail. Bild Yayın Yönetmeni Kai Diekmann'ın söylediğine göre, 12 Aralık'ta kendisine gönderilen bu sesli mesajda Cumhurbaşkanı Wulff, kendisi aleyhine bir haberin yayınlanmamasını istiyordu. Yine skandalın Bild versiyonuna göre, Wulff'un yurtdışında bir ziyarette iken gönderdiği bu sesli mesajda tehdit eden ve kızgın bir ses tonu vardı. Bu haberin yayınlaması halinde gazete aleyhine dava açmakla tehdit ediyordu. Skandalın Cumhurbaşkanı Wulff versiyonu ise haberin yurtdışından dönene kadar bir gün ertelenmesini istirham ettiği şeklindeydi.

Bild, Cumhurbaşkanı'nın ricasını/tehdidini dikkate almayıp elindeki haberi kullandı. Haberin konusu özetle şuydu: Aşağı Saksonya eyaleti başbakanı olduğu dönemde Wulff, zengin bir işadamı olan Egon Geerkens'in eşinden 500 bin Euroluk düşük faizli borç almıştı. Ancak daha sonra Saksonya Eyaleti Parlamentosu'nda Wulff'a bu işadamıyla bir ilişkisi olup olmadığı sorulduğunda olumsuz cevap vermiş ve karısından aldığı borçtan bahsetmemişti.

Haber patlayınca Wulff, banttan yayınlanan röportajında iddiaları cevapladı. Bild'i tehdit etmediğini, sadece bir gün ertelenmesini istediğini anlattı ve istifa etmeyeceğini söyledi. Bu açıklama üzerine Bild yayın yönetmeni, Wulff'a hitaben yazdığı mektupta meydan okudu: "Televizyon konuşmanızda sürpriz şekilde gördük ki, bana gönderdiğiniz sesli mesajda haberin yayınlanmamasını değil, bir gün ertelenmesini istediğinizi söylüyorsunuz." Gazete bir adım daha ileri giderek Wulff uygun görürse, kamuoyunun karar vermesi için sesli mesajı

yayınlayabileceğini duyurunca olan oldu. Bu meydan okumaya 'hayır' diyen Cumhurbaşkanı'nın istifa dışında seçeneği kalmamıştı. Nitekim yapılacak soruşturmada aklanacağından emin olduğunu ifade ederek Wulff dün istifasını açıkladı.

İlginç olan, Wulff'un selefinin de yurtdışındaki Alman askerleriyle ilgili yaptığı bir açıklamadan dolayı istifa etmiş olmasıydı. Ayrıca Alman güçlerinin katıldığı bir operasyonda çok sayıda Afgan sivil hayatını kaybedince hem genelkurmay başkanı hem savunma bakanı istifa etmişti. O istifaları da Bild gazetesinin "kritik bilgilerin gizli tutulduğu" haberi tetiklemişti.

Bu duruşun bir zerresi de bizde olamaz mı? İşte kendi vatandaşlarımızı öldürdüğümüz Uludere vahşeti, işte Taraf'ın başına gelenler ve Suriyeli albay Harnuş skandalı... Bizde bir skandal ortaya çıktığında, istifa bir yana, kerli ferli yetkililer kamuoyuna parmak sallayarak efelenir. Skandalı çıkaran gazeteci, savcı veya polise ise soruşturma açılır. Sonra da tekrür etmesin diye peşine casus takılır. Yaşasın Türk demokrasisi!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Nazi kurbanı Türkler ne oldu?

Abdülhamit Bilici 2012.02.21

Alman medya devi Springer Grubu'na ait Bild Gazetesi ile girdiği savaşı kaybedip görevden ayrılmak zorunda kalmasaydı, Cumhurbaşkanı Wulff perşembe günü ülkesi için olduğu kadar bizim ve Almanya'da yaşayan soydaşlarımız için kritik bir toplantıya katılacaktı.

Bu toplantıda Wulff'un, sağcı terör örgütü Nasyonal Sosyalist Yeraltı'nın (NSU) 8'i Türk toplam 9 kişiyi öldürmesi skandalıyla ilgili bir konuşma yapması ve kritik mesajlar vermesi bekleniyordu.

Cumhurbaşkanını görevi bırakmaya mecbur eden süreci bir önceki yazıda detaylı ele almış; çok daha büyük skandallara imza atmalarına rağmen bizde hiçbir şey olmamış gibi davranan yetkili ve siyasilere bu hadisenin ders olması gerektiğini ifade etmiştik. Wulff'un suçlu olup olmadığına soruşturmalar sonucu Alman yargısı ve kamuoyu karar verecek olsa da bu durum ahlaki duyarlılığın önemini azaltmıyor.

Ancak genel olarak Almanya'da yaşayan Müslümanların ve özelde de Türklerin, Cumhurbaşkanı Wulff'un ayrılmasından üzüldüğünü görmek dikkat çekici. Aşağı Saksonya eyaleti başbakanı iken Türk kökenli bir ismi ilk kez bakan yapmasının bunda payı olduğu kadar Türkiye ile geliştirdiği sıcak diyalogun ve Almanya'daki Müslümanları kucaklayan tutumunun da bunda etkili olduğu açık. 3 Ekim 2010 tarihinde Almanya'nın Birleşme Bayramı'nda söylediği "İslam Almanya'ya aittir" sözü hâlâ hafızalarda. Başta Springer Grubu olmak üzere Alman medyasının aleyhine yürüttüğü sert kampanya ile dile getirdiği bu sözler arasında bağ kuranlar olduğu gibi, Alman istihbaratının da rol oynadığı Türklere yönelik terör olaylarına Wulff'un gösterdiği ilgiye dikkat çekenler de var.

Diyanet İşleri Türk İslam Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Ali Dere, eyalet başbakanlığında ve cumhurbaşkanlığında yerlisiyle, göçmeniyle Alman toplumunun bütünlük oluşturmaları için çaba sarf ettiğini söylüyor ve soruyor: "Eğer İslam'la ilgili açıklaması ve Neonazi terörüne karşı duruşu bazı mekanizmaları harekete geçirdi ise bu sadece Wulff için değil, Almanya için de bir problem. Böyle olduğuna inanmak istemiyorum."

Wulff'un istifasına üzülen Almanya İslam Konseyi Başkanı Ali Kızılkaya da şöyle diyor: "Almanya'da ilk defa, cesur bir çıkış yaparak Almanya'daki Müslümanların da, İslam'ın da Almanya'ya dahil, Almanya'nın bir parçası olduğunu açık bir şekilde devletin zirvesi olarak açıklaması, Almanya'daki Müslümanlara adeta 50. yıl hediyesi gibi gelmişti. Bu açıklamalar gelecek ve ümit açısından güven vermeye başlamıştı. Böyle bir siyasi açılımın sahibinin gitmesi üzücü."

Wulff'un görevden ayrılmasının, onun kritik konulardaki duruşuyla bağlantısı daha çok konuşulacağı benziyor ama Türkiye kamuoyu açısından daha önemli olan, Alman istihbaratıyla bağlantılı Nazi cinayetleriyle ilgili süreci ne kadar takip ettiğimiz. Dış politikayı takip ettiğine inandığım birkaç gazeteciye cinayetlerde gelinen noktayı sorduğumda verilen cevaplar üzücüydü. 3 aylık bir hadise hemen unutulmaya başlamış.

Kasım ayında ortaya çıkan skandaldan bu yana Almanya'da bazı adımlar atıldı. 1- Sağcı terörün varlığını kabul etmeyen iktidar, aşırı sağcı terörden söz etmeye başladı. 2- Ocak ayında federal meclis araştırma komisyonu kuruldu. Almanya'nın federatif yapısından dolayı 4 üyeden oluşan ayrı bir de federal-eyalet komisyonu kuruldu. 3- Federal hükümet uzun yıllar Berlin uyum sorumlusu olarak görev yapan Prof. Barbara John'u bu konuyla ilgili ombudsman olarak atadı. 4- Eski Cumhurbaşkanı Wulff, kurban yakınlarını köşke davet ederek onlardan özür diledi. Köşk programına federal içişleri bakanı başta olmak üzere iktidar ve muhalefet parti yöneticileri katıldı. 5- Adalet Bakanlığı, kurban yakınlarına 5 bin veya 10 bin olmak üzere ilk tazminat ödemesini yaptı. Perşembe günü Başbakan Merkel'in de bir konuşma yapacağı toplantıyla kurbanlar anılacak. 6- NSU terör örgütüne yardımdan dolayı tutuklamalar oldu.

Bunlar takdir edilmesi gereken adımlar, ama daha atılması gereken çok önemli adımlar var: 1- Ocak ayında düzenlenen uyum zirvesinde NSU skandalı ele alınmadı. 2- Ombudsman Barbara John, bağımsız bir komisyon kurulmasını istedi ama gerçekleşmedi. 3- Almanya, 11 Eylül olayından beri güvenlik politikalarının merkezine 'İslamcı terörü' koydu. Bu da aşırı sağ ve organize suçların aradan sıyrılmasına yol açtı. Henüz bu konuda bir değişiklik görülüyor. 4- Toplumun merkezinde yer alan yabancı düşmanlığı ve ayrımcılığa karşı (okulda, işyerinde vb.) ciddi adımlar atılmış değil. 5- Daha önemlisi NSU teröründen dolayı bugüne kadar ne eyalet ne federal düzeyde bir tek kişi sorumluluk üstlenip istifa etmiş veya istifaya zorlanmış değil. Çok konuşulmasına rağmen bu skandalda istihbarat ve emniyetin rolü aydınlatılmış değil.

Yeni acılar yaşanmasın istiyorsak Almanya da Türkler de aşırı sağcı terörünü ve bu cinayetlerde devlet kurumlarının rolünü sorgulamaktan vazgeçmemeli.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Reformları engelleyen kim?

Abdülhamit Bilici 2012.02.25

"Referandumda oy kullanmak için 9 bin kilometre uzaklıktaki Tayland'dan gelen işadamı, öğrenci ve öğretmenlerden oluşan 38 kişilik grup, yeniden Tayland'ın yolunu tuttu. Oy kullanmak için kişi başı 2 bin dolar harcayan gruptan Neşet Kahraman, uzatılan mikrofona şöyle diyordu:

"Referandum bizim için çok önemliydi. Oylamadan 'evet' yerine 'hayır' çıksaydı, ömür boyu vicdan azabı çekerdim. Evlatlarımız için bu anayasa değişikliğinde 'evet' oyu verdim." Tek oy için Türkiye'ye gelmesinin

Taylandlı eşi tarafından nasıl görüldüğü sorusuna ise Kahraman şöyle cevap vermişti: "Eşim olumsuz bakmadı. Demokrasinin yerleşmesi için böyle fedakârlıklar gerekli."

12 Eylül referandumuna giden süreçte benzer haberleri çok işittik. Tayland'dan gelenler, denizaşırı ülkelerden referanduma gelen binlerce insandan sadece birkaçıydı. Sadece yurtdışındakiler mi? İmkânı olanlar yüz binlerce broşür bastırıp referandum hakkında vatandaşları bilgilendirmiş; kimileri salonlar kiralayıp konferanslarla referandumu anlatmıştı. Ev hanımlarının, işadamlarının, hatta profesörlerin hakarete uğrama pahasına kapı kapı dolaşarak darbe ürünü anayasayı değiştiren düzenlemeye niçin destek verilmesi gerektiğini izah ettiğini çok iyi biliyorum. Halkın çok iyi bildiği bu gayreti, Cumhurbaşkanı Gül'den Başbakan Erdoğan'a; muhalefet partilerinden iktidar milletvekilleri ve parti teşkilatlarına herkes biliyor.

Demokrat duruşuyla öne çıkan bazı isimlerin, son günlerde ekran ekran dolaşarak demokrasi talebini yere göğe duyurmuş bu gönüllüler hareketini, 'asayişçi' diye nitelemesi; daha ileri giderek Türkiye'nin önünü açacak reformlara engel gibi göstermesi karşısında bunları hatırlatmak gerekti. Aslında bu işleri yapanlar çabalarını çoktan unutmuştu.

Başbakan Erdoğan'ın Meclis'te kamp kurarak güçlü irade ile Meclis'ten geçmesini sağladığı ve içinde hizmet hareketinin de bulunduğu halkın yüzde 58 gibi gür bir destekle onayladığı anayasa paketi, Türkiye için bir milattı. Sivillerin askerî mahkemelerde yargılanmasının önlenmesinden 12 Eylül'ün yargılanmasına; YAŞ kararlarına yargı yolunun açılmasından HSYK'nın demokratikleşmesine bu reformların hangisine camia karşı çıktı? Evet, 12 Haziran seçiminde AK Parti'ye tek başına anayasayı değiştirme yetkisi çıkmadı ama referandumda kabul edilen değişikliklerle ilgili bazı uyum yasalarının 18 aydır hâlâ çıkmamış olmasının nedeni 'camia' mı? Genel değil daha spesifik konuşalım: Şike, vekil zammı, MİT gibi yasal düzenlemeler bir gecede Meclis'ten geçerken, 18 ay önce anayasaya girmiş olan ombudsmanlık veya Türkçe ismiyle 'Kamu Denetçiliği Kurumu'nun hayata geçmemiş olmasının nedeni 'cemaat' mi?

Ombudsmanlık, 12 Eylül'de değişen anayasanın 74. maddesinde açıkça yer alıyor ama ombudsmanı gören var mı? Hikâyesini kısaca anlatayım: "Bireylerle kamu otoritesi arasındaki anlaşmazlıklarda arabuluculuk yapmak, kamu hizmetlerinin yürütülüşündeki adaletsizlikler hakkında, konudan etkilenenlerden şikâyetleri almak, bu konularda araştırmalar yapmak ve sorunları çözmek" için düşünülen ve bugün AB ülkelerinin hemen hepsinde bulunan ombudsmanlık için bizde ilk yasa 2006'da yapıldı. Ama zamanın cumhurbaşkanı Sezer, önce veto etti. Aynen iade edilince de Sezer bu kez Anayasa Mahkemesi'ne götürdü ve yasa iptal edildi.

12 Eylül referandumuyla anayasaya giren ombudsmanlık kurumunun yeni dönemde nereye takıldığını ise Meclis Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu'ya sordum. Geçen yıl bu konuda uyum yasası hazırlanmış ve 27 Ocak 2011'de de Anayasa Komisyonu'ndan geçmiş. Ancak bir türlü Meclis Genel Kurulu'na gelememiş. 12 Haziran seçimleri de araya girince kadük olmuş. Şimdi tekrar komisyona gelmesi ve oradan Genel Kurul'a çıkması gerekiyor. Ama seçimden 8 ay geçmiş olmasına rağmen henüz komisyona gelmiş değil. Prof. Burhan Kuzu, Adalet Bakanlığı'nın hâlâ taslak üzerinde çalıştığını söylüyor.

Bir notu da hatırlatayım, kadük olan tasarının görüşüldüğü komisyonda AK Parti'nin bir önergesiyle 'sürpriz' bir değişiklik yapılıyor. Daha önce "Ombudsman, kışlaya da girebilecek" iken 'TSK'nın sırf askerî nitelikteki faaliyetleri' kurumun görev alanı dışına çıkarılıyor. Sadece uyum yasaları mı? 4 ay önce "Kendi kendimizle müzakere" başlıklı yazıda, AB sürecindeki reformların durduğunu detaylarıyla izah etmiş; sebebini AB Bakanı Egemen Bağış'a sormuştum. Hâlâ cevap gelecek.

Maalesef fiyaskoyla sonuçlanan Habur sürecinde ve Oslo pazarlıklarının kamuoyuna sızdığı anda sanki camia çözüme karşı protesto gösterileri başlatmış gibi konuşanlar var. Biraz insafı olan, arşive girip Zaman'ın o sızmayı nasıl gördüğüne baksın. Kürt meselesi, AB süreci ve anayasa reformları konusunda çıplak fotoğraf

ortada iken daha sivil bir anayasaya tek oy vermek için dünyanın öte yakasından kalkıp gelen insanları hangi mantıkla günah keçisi ilan ediyoruz? Azıcık ızan, azıcık insaf, lütfen!

Not: 20 yıl önce bugün Hocalı'da yaşanan katliamı kınıyor; şehitleri rahmetle anıyorum. Türkiye'nin kalbi yarın Taksim'de Hocalı için atacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Egemen Bağış'ın cevabı

Abdülhamit Bilici 2012.02.28

Dört ay önce bu sütunda yayınlanan "Kendi kendimize müzakere" başlıklı yazıda, AK Parti'nin 2006'ya kadar büyük arzuyla öncülük ettiği AB reformlarının neden durma noktasına geldiği sorgulanıyordu.

Bunda, Sarkozy ve Merkel gibi isimlerin seçilmesi gibi bizim dışımızdaki faktörlerin de payı vardı kuşkusuz. Ama milli çıkarların söz konusu olduğu 1-2 alan dışında, toplumun faydasına olacak reformları yapmamak için Merkel veya Sarkozy'nin tutumları mazeret olabilir miydi?

Üstelik 2007'de ciddi bir adım atan AK Parti, üyelik süreci tıkanca da 2013'e kadar her alanda AB standartlarını yakalamamızı sağlayacak 'AB Müktesebatına Uyum Programı'nı hazırlamıştı. Buna göre 208'i yasa olmak üzere toplam 809 mevzuat değişikliği ve tabii bunların hayata geçirilmesi öngörülmüyordu. Cumhurbaşkanı Gül'den Başbakan Erdoğan'a siyasi liderler de demeçlerinde şunu söylüyordu: "Müzakereler dursa da biz gerekli adımları atarak müzakere başlıklarını açıp kapatırız. En kötü ihtimal, AB standartlarında ama üye olmayan Norveç gibi oluruz."

Ancak kamuoyundaki algı ve eldeki veriler, bu reform takviminin gerisinde kaldığını gösteriyor. Avrupa'daki mali krizin de etkisiyle artık AB sürecine ihtiyaç kalmadığı gibi bir mesaj yansıyor demeçlere. Halbuki insanımız zaten AB üyeliğinden çok Avrupa standartlarını istiyordu ve bu yönde atılacak adımları Sarkozy/Merkel istese de engelleyemezdi.

Cumartesi günü, 12 Eylül referandumuyla anayasaya girmesine rağmen kadük hale gelen ombudsmanlık konusunu örnek verirken, reformlardaki yavaşlamayı sorgulayan 4 ay önceki yazıyı da hatırlatmıştım. Bu yazılar üzerine AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış, bir açıklama gönderdi. Türkiye için çok önemli olan bu konuyu izlemeye devam edeceğiz ama şimdi bu açıklamanın satırbaşlarını okuyalım:

"Türkiye, bugüne kadar hiçbir ülkenin karşılaşmadığı uygulamalarla, çifte standartlarla mücadele etmek durumunda kalmıştır. Ancak müzakere sürecinde yaşanan bu tıkanıklık, Türkiye'nin reform takvimini değiştirememiş, yavaşlatamamıştır. Yazınızda değindiğiniz üzere müzakere sürecinde yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen Türk halkının % 55'i AB'ye katılım sürecini destekliyor, daha önemlisi % 72'si AB sürecinde hayata geçirilen reformların ekonomik, demokratik ve insan hakları standartlarını yükselttiğini söylüyor.

Gümrük Birliği çerçevesinde başlayan uyum sürecinde pek çok alanda belli bir düzeye ulaşılmıştır. 2001'den bugüne 308 kanun, 1439 ikincil düzenleme yürürlüğe girmiştir. Ancak belli alanlarda üyelik tarihi almadan adım atmamız Türkiye'nin menfaatine değildir. Katılım müzakereleri kapsamında son 3 yılda Vergilendirme,

Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı ile Çevre fasılları müzakereye açıldı. Tarladan sofraya gıda zincirinde güvenliği sağlamak için "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nu" çıkardık. "Biyogüvenlik Kanunu'nu" çıkararak GDO'lu ürünlerin bebek mamaları ile çocuk gıdalarında kullanılmasını engelledik. Yakıt kalitesinin iyileştirilmesi, atıkların yakılması ve kentsel atıksuların arıtılması gibi halk sağlığını etkileyen alanlarda mevzuat çıkardık.

Ticaret Kanunu ile şirketlerimizin şeffaflaşması yolunda önemli kazanımlar sağladık. Yeni doğum yapmış ve emzikli kadın çalışanları iş hayatında korumaya yönelik adımlar ile kadın istihdamına destek olduk. Genç istihdamının artırılması için düzenlemeler yaptık. Taşımacılıkta, yolcu haklarına sıkı koruma getirdik. Kamu alımlarını şeffaflaştıracak "Elektronik Kamu Alımları Platformu"nu faaliyete geçirdik. Bilgi Toplumu ve Medya faslı altında numara taşınabilirliği ve operatör seçim özgürlüğünü getirerek iletişimi ucuzlattık. Ocak 2009'dan bu yana AB sürecinde 57 kanun ve 311 ikincil düzenleme hazırlanarak yürürlüğe girdi. Ulusal Program'ın hazırlanması ve izlenmesinden sorumlu Bakanlığımız, 2008/14481 sayılı "AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar" uyarınca, Ulusal Program'da yer alan hukuki, idari ve kurumsal düzenlemelere ilişkin gelişmeleri düzenli olarak Bakanlar Kurulu'na bildirmektedir. Üçer aylık dönemlerde "Ulusal Program İzleme" raporu hazırlayarak Bakanlar Kurulu'na sunmakta; uyum sürecini yönlendirmekte ve izlemekteyiz.

Ayrıca Kopenhag siyasi kriterlerinin yerine getirilmesi için mevzuatı uyumlaştırma çalışmaları kapsamında reformları en üst düzeyde takip eden Reform İzleme Grubu (RİG) AB Bakanı ve Başmüzakereci ile Adalet, Dışişleri ve İçişleri bakanlarının katılımıyla çalışmalarına devam etmektedir. 25. toplantı mart ayında yapılacaktır.

Bizim için AB sürecinin esas amacı, vatandaşlarımızın daha iyi koşullarda yaşaması, çocuklarımızın daha sağlıklı büyümesi, Türkiye'de demokrasi ve insan haklarının güçlendirilmesidir. AK Parti iktidarı olarak yürüttüğümüz çalışma ve reformların amacı, salt AB üyeliği değildir. Temel hedef, her alanda AB standartlarının yakalanmasıdır."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Güçlü ekonomi, zayıf demokrasi

Abdülhamit Bilici 2012.03.03

İspanya'da 2011'in işsizlik oranı yüzde 22,8 iken Türkiye'de bu oranın yüzde 9,8 olması hepimizi mutlu eden bir tablo.

Büyüme açısından da durum farklı değil. İspanya, 2011'i yüzde 0,3'lük bir büyüme oranı ile kapatırken, Türkiye yüzde 8,2'lik büyümeyle Çin'den sonra dünyada en fazla büyüyen ülke oldu. Net bir başarıyı gösteren bu rakamları, AK Parti karışıklığı yüzünden küçümseyenlere aldırmayın. Çünkü bu gerçeği dünya kabul ediyor. Newsweek dergisinin yayın yönetmenliğini yapmış; CNN'e programlar yapan gazeteci Fareed Zakaria, bunu açıkça yazdı: Türkiye, 2009'dan bugüne 3,4 milyon kişiye iş imkânı sağlayarak AB, Rusya ve Güney Afrika'nın toplamından daha fazla istihdam oluşturdu. İnşallah nazar değmez ve bu başarı sürer.

Asıl sorun, bu tablonun nasıl yorumlandığında: Son 12 yılda Türkiye'nin demokratik ve ekonomik dönüşümünde katalizör olan Avrupa Birliği'nde ekonomilerin iflas yönünde sinyal vermesine bakarak "Biz tüm

sorunları çözdük. Avrupa'dan öğreneceğimiz bir şey yok artık" gibi bir sonuç çıkarılırsa bu, ülkemiz için iyi olmaz. Çünkü ekonomiyle ilgili göstergeler ne kadar pozitif ise Türkiye'nin normal bir demokrasi olmasını sağlayacak göstergeler hâlâ epey negatif. Büyüme rekorları kıran Türkiye, hâlâ darbe ürünü bir anayasayla yönetiliyor. Kürt meselesini, dünyanın hiçbir yerinde olmayan yargıdaki çift başlılığı, sivil-asker ilişkilerini, Alevi/azınlıklar ve dindar Müslümanlarla ilgili sorunları, kadının problemlerini ve diğerlerini eklemeye gerek var mı?

Türkiye'nin bu eksiklerini görüp normal bir demokrasi olmasını sağlayacak standartları yakalaması için her şeye rağmen AB süreci önemli. Perşembe günü Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi'nde kabul edilen Türkiye raporundaki hatırlatmalar, gidilecek rotayı göstermesi bakımından mühim. Mart ayında Avrupa Parlamentosu'nda onaylanması beklenen bu raporun eleştirilecek, Türkiye gerçeğiyle tam örtüşmeyen, belki haksız bazı kısımları olabilir. Ama altı çizilen temel noktalara, hiçbir demokratın itiraz etmesi mümkün değil. Basın hürriyetiyle ilgili sıkıntıların eleştirildiği taslakta tek tek sorunlu mevzuata dikkat çekilerek şöyle deniyor: "Gerçekten demokratik, özgür ve çoğulcu bir toplum için basın özgürlüğü şarttır. AİHS'de belirtildiği gibi ifade özgürlüğü sadece toplumda benimsenen görüşlerin dile getirilmesini değil, devleti ve toplumun bir kısmını şoke eden görüşlerin de ifade edilmesini kapsar. Bu kapsamda TCK'nın 285, 288, 301, 318, 220, 314. maddeleri ve TMK'nın 6 ve 7. maddeleri ifade özgürlüğünü sınırlamaktadır. Bunların bir an önce elden geçirilerek, ifade özgürlüğünün AİHS standartlarına getirilmesi gerekmektedir."

Ayrıca rapor, Türkiye'nin temel sorunlarının çözümü için temel hakları esas alan yeni bir anayasanın şart olduğunu vurguluyor. "Yeni anayasanın Türkiye'deki her fert ve grubun haklarını tasdik etmesi, güçler ayrılığını güvence altına alması, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına teminat getirmesi, ordu üzerinde tam sivil denetimi garanti altına alması ve Türk vatandaşlığı kavramında kapsayıcı olmasının" altı çiziliyor. Siyasi partiler ve taraflara Meclis'teki anayasa sürecine katkı yapması çağrısında bulunuyor.

Dink davasında çıkan karardan endişe duyulduğu belirtilen raporda, AİHM'nin 2010'da verdiği karar dikkate alınarak cinayetin tüm detaylarıyla soruşturulması ve bütün sorumluların yargı önüne çıkarılması isteniyor. Uzun tutukluluk sürelerini eleştiren rapor, AB'nin vize serbestisi tanımadığı tek aday ülkenin Türkiye olduğunu hatırlatarak, vizelerin kalkması görüşmeleri için AB Komisyonu'na yetki verilmesini istiyor.

Dikkat çeken konulardan biri ise Türkiye'nin el atıp hedefine tam ulaşmayan bazı reformlarla ilgili. Bunlardan biri askerî harcamaların istisnasız şekilde sivil ve yargı denetimine açık olması. Geçen yıl Meclis'e bu amaçla sevk edilen Sayıştay Kanunu, son anda verimlilik denetimden vazgeçilmesi ve bilgilerin kamuoyuna açıklanmasına getirilen sınırlamalar yüzünden bu amaçtan kısmen uzaklaşmıştı. Raporda, "Askerî harcamaların bütünüyle yargı denetimi altına alınması, Türk Silahlı Kuvvetleri ve jandarmanın sivil yargıya tabi olması ve "jandarmanın ombudsmanın görev alanına dahil edilmesi" gerektiği vurgulanıyor.

18 ay önce yapılan referandumla anayasaya girmesine rağmen uyum yasası hazırlanmadığı için hayata geçirilemeyen ombudsman veya kamu denetçiliği kurumu ile ilgili rapordaki bu vurgu boşuna değil. Çünkü geçen yıl hazırlanan ama Genel Kurul'a gelemediği için kadük olan ombudsmanlık yasa taslağına, anayasa komisyonunda son anda yapılan eklemeye askerî alan ombudsmanın denetim alanı dışına çıkarılmıştı. Rapor, yeni düzenlemede bu hatadan vazgeçilmesi gerektiğini vurguluyor. Demokrasi ve reformlarda tutucu olmaya gerek yok. Çünkü kalıcı ekonomik başarı ancak gerçek demokrasiyle mümkün.

Suriye, Bosna olmadan!..

Abdülhamit Bilici 2012.03.06

Baas rejiminin silahlı/sivil ayırmadan bombaladığı Humus'un Bab-ı Amr semtinden canını zor kurtaran İngiliz gazeteci Paul Conroy, Suriye'de yaşanan katliamın adını koydu.

42 yıl bir ülkeyi muhalefetsiz yönetmenin becerisine sahip Muhaberat teşkilatının kara propagandası yüzünden hâlâ kafası karışık olanlar varsa tecrübeli savaş muhabiri Conroy'un şu yalın sözlerine kulak versin:

"Suriye'de sivil nüfusun sistematik bir şekilde katledildiğini gördüm. Yaşanan vahşet, Srebrenitsa ve Ruanda'da yaşananları andırıyor."

Amerikalı gazeteci Marie Colvin ile Fransız foto-muhabiri Remi Olchik'in hayatını kaybettiği füze saldırısından yaralı kurtulan 47 yaşındaki gazeteci, daha önce bulunduğu savaş ortamlarında böyle katliam görmediğini söylüyor. Hasta yatağından BBC'ye konuşan Conroy, 10 yıl içinde bütün dünyanın Suriye'de gerçekleştirilen katliamdan utanç duyacağını şöyle ifade ediyordu: "10 yıl içinde bir soruşturma yapacağız ve insanlar 'bunlar nasıl yaşandı' diyecek. Bu bir savaş değil, katliam."

Baas güçlerinin içinde yaşayanlarla birlikte binaları yok etmeye çalıştığını ve Humus'ta insanların ölümü beklediklerini söyleyen gazeteci, yaşadığı vahşeti anlatırken daha büyük bir tehlikeye dikkat çekiyordu: "Bab-ı Amr'da iletişim sistemi vardı. Kameralar vardı, görüntüler farkı yollarla dünyaya ulaştırılıyordu. Burası düştükten sonra rejimin güçleri, Hama'ya ve diğer şehirlere, kasabalara ilerleyecek. Ve aynısını yapacak. Ama oralarda kamera yok, tanık da olmayacak. Allah bilir neler yapacaklar!"

Paul Conroy gibi Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da gelişmeleri 1990'larda Bosna'da yaşanan trajediye benzetti: "Alandaki durum gittikçe Saraybosna'yı, Srebrenitsa'yı andırır bir tabloya doğru gitmektedir. Suriye'de çok sayıda katliam yapılmış ve savaş suçu işlenmiştir."

Kötü hadiselerde insan haklı çıkmak istemez ama bundan 8 ay önce Suriye'de gidişatın Bosna'ya benzediğini yazmıştım: "Suriye'deki kriz, zor iç dengeleri ve uluslararası toplumun bakışı açısından 20 yıl önceki Bosna trajedisini çağırıştırıyor. Orada, Sırpların elindeki devlet gücü, hazırlıksız diğer toplum grubu olan Boşnaklara karşı kullanılmıştı. Katliama müdahale, 200 binden fazla insanın kaybından sonra yapılabildi. Bosna hâlâ normale dönmüş değil... Bosna'da, Batı içinde yaşanan bölünme, kötü Libya tecrübesinin de etkisiyle Suriye'de dünya çapında yaşanıyor. Bu tablo, Baas rejiminin sigortası gibi." (Zaman, 2.8.11) İnşallah o kadar acı yaşanmaz ve bir çıkış yolu bulunur. Ama daha krizin başında, Rusya ve Çin'in tavrı yüzünden Güvenlik Konseyi'nin askeri müdahale değil, basit bir kınama kararı bile alamaması bugünün habercisiydi. Peki ne olacak? Dışişleri Bakanı Davutoğlu, Bosna benzetmesinden sonra Yemen modelini hatırlattı. Yani, Esed'in görevi yardımcısına bırakması ve bir uzlaşma hükümetinin ülkeyi seçime götürmesi. Ancak BM Genel Kurulu'nda 137 ülkenin desteğini alan Arap Ligi'nin bu planı, Güvenlik Konseyi'nde vetoyla takıldı. Üstelik Esed de reddetti.

Masada, Suriye Milli Konseyi'nin 2 önerisi var: Güvenli bir yardım koridoru oluşturulması ve Hür Suriye Ordusu'na savunma amaçlı silah verilmesi. Ancak az sayıda Baas'ı destekleyen ülke ne kadar gözü kara ise sayıca kalabalık olan "Suriye'nin dostları" o kadar kararsız. 2 konuda da uzlaşma yok. Tunus'tan sonra İstanbul toplantısından sonuç çıkıp çıkmayacağı da belirsiz. Libya'da olduğu gibi, bu konuda da umutlar Paris'teki toplantıya ertelenmiş gibi.

Konuştüğüm Suriye Milli Konseyi üyeleri de bu tabloyu doğruluyor. Uluslararası müdahaleden artık umudu kesmişler. Başlangıçta beklentileri fazla yükselmiş olmasından dolayı Türkiye konusunda hayal kırıklığı

yaşasalar da kırıgın değiller. Türkiye'nin tek başına hareket etmeme çekincesini ve gücünün sınırlarını anladıklarını söylüyorlar. Fransa'nın daha aktif rol üstlenebileceğine dair beklentileri var. Dostlar grubundaki ülke sayısının 70'lerde olmasının karar almayı zorlaştırdığını düşünüyorlar. Onlara göre neden somut adım atılmadığının gerekçeleri: ABD'deki seçim yılı ve kararsızlık; Avrupa'nın enerjilerini temin ettiği Rusya ile karşı karşıya gelmeme kaygısı; Esed sonrası yapıya dair şüpheler ve Batı'nın Suriye için savaşa değip değmeyeceği tereddütleri. Konseyin aktif olmadığı eleştirisini kabul ediyorlar ama "İçinize Nusayri alın, Hristiyan alın" gibi tüm talepleri karşıladıklarını ama taleplerin bitmediğini, artık diplomatlarla görüşmeye giderken küresel ısınmaya bile çalıştıklarını ifade ediyorlar.

Yürek yakan manzara bu. İsterseniz yazıyı, gazeteci Paul Conroy'un "Ne yapılmalı?" sorusuna verdiği cevapla bitirelim: "Bu vahşeti nasıl seyrediyoruz bilmiyorum. Artık konuşmanın vakti çoktan geçti. Katliam son hız sürüyor. Lütfen, jeopolitiği ve toplantıları bir kenara bırakın ve bir şey yapın. Yoksa yarın Srebrenitsa ve Ruanda'daki gibi hepimiz utanacağız."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Tunus, Türkiye'ye örnek olacak!

Abdülhamit Bilici 2012.03.10

TUNUS- Bin Ali diktatörlüğünü yıkıp özgür Tunus'un yolunu açan Yasemin Devrimi'ni gerçekleştiren cesur insanları bizzat görmek heyecan verici.

Ülkelerini tahrip etmeden, kurumlarını zayi etmeden ve çok az can kaybıyla büyük bir devrim gerçekleştiren bu insanlar sadece Tunus'ta tarihin akışını değiştirmede; Ortadoğu çapında despot rejimlerin sonunu getiren kıvılcımı da çıktılar.

Gerçekleştirdikleri devrimle bölgede çok büyük bir değişime öncülük eden İbn-i Haldun'un torunları, devrim sonrası taban tabana zıt ideolojik görüşlere sahip aktörlerin ortaya koyduğu uzlaşma kültürü ve son derece şeffaf bir seçimle oluşturdukları 217 üyeli Kurucu Meclis'le de etkileyici bir örnek oluyorlar.

Sağ, sol farklı görüşler taşıyan Tunuslu vekillerin sık sık ayağa kalkarak yaptığı coşkulu alkışları eşliğinde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün konuştuğu Tunus Meclisi'ndeki tablo karşısında duygulanmamak imkânsızdı. Kurtuluş Savaşı'nı yapan Birinci Meclis gibi ülkenin tüm renklerini yansıtan bu Meclis'te hem devrimin hem ülkenin yeni istikametini belirleme sorumluluğunun heyecanı hissediliyordu. En önemli görevleri, 1 yıl içinde yeni anayasayı yapmaktı.

Liberaller ile İslamcılar, sağcılar ile solcu ve İslamcılar aynı kubbenin altında bir araya gelmişti. Baş örtülü vekillerle açık olanlar; fesli, sakallı vekiller ile tıraşlı, kravatlı olanlar yan yana oturuyordu. Oldukça ince bir işçilikle dekore edilmiş kubbenin altında buluşan farklı görüşten vekiller, hilal şeklinde tasarlanmış oturma düzeni sayesinde birbirlerinin yüzüne bakıyorlardı. Arap Baharı çerçevesinde genelde Türkiye'nin, bölge ülkeleri için model veya örnek olacağı konuşuldu. Elbette, artı ve eksileriyle Türkiye'nin demokrasi tecrübesinden Tunus ve diğer ülkelerin alacağı çok ders var. Kişinin veya siyasî akımın ideolojik çizgisine göre hangi yönünün örnek alınacağı farklılık gösterse de siyasî aktörlerin hepsi Türkiye tecrübesinin öneminde hemfikir. Meclis'te en büyük grup olan Ennahda üyesi bir vekille konuştuğumda, kendileri açısından Türkiye'nin İslam ve demokrasinin birbiriyle çelişmediğini göstermesinin önemli olduğunu söylüyordu. Ama Meclis'te 25

üyesi bulunan merkez sol çizgiden bir siyasetçi, "Türkiye Anayasası'ndaki laiklik ilkesini aynen almalıyız." diyordu. Halbuki Ennahda lideri Gannuşi, Cihan Haber Ajansı Londra muhabiri Kadri Uysaloğlu'na verdiği röportajda yeni anayasada laiklik ilkesinin yer almasını istemediğini söylemişti. Burgiba Anayasası'nda bile İslam'a atıf olsa da yeni anayasada bu konunun nasıl yer alacağı en önemli konulardan biri.

Ancak partisi (İşçi ve Özgürlükler için Demokratik Forum, yüzde 7 oy, 20 sandalye) seçimden 4. çıkmasına rağmen meclis başkanlığına seçilen Mustafa bin Cafer'in konuşmasında altını çizdiği yeni anayasaya yön verecek ilkeler yeni Tunus'un en önemli tartışmalarının da aşılabileceğine dair umut veriyor: 1- Evrensel demokratik ilkelere bağlılık; 2- Tunus'a özgü köklü İslami ilkelere saygı; 3- Cumhuriyet ve sivil siyaset içinde hareket; 4- 14 Ocak devriminin özgürlük, adalet, eşitlik ilkelerine bağlılık; 5- Dar parti çıkarlarını değil milletin büyük çıkarlarını gözetmek; 6- Anayasanın tek bir partinin değil tüm halkın anayasası olacağını unutmamak.

Ziyareti boyunca sol kökenli Cumhurbaşkanı Munsif Merzuki, Ennahda'nın eski Genel Sekreteri Başbakan Hamadi Cebali, merkez sol çizgideki Meclis Başkanı Cafer ve Ennahda lideri Gannuşi ile bir araya gelen Cumhurbaşkanı Gül'e, "Bu kadar farklı yelpazedeki insanlar arasında vizyon birliği var mı? Yoksa hepsi ayrı telden mi çalışıyor?" diye sordum. Görüştüğü bu isimlerin ortak bir vizyona sahip olduğunu belirten Gül'ün hepsinin diktatörlük döneminde ağır bedel ödediklerini ve birbirlerine saygı duyduklarını söylemesi ilginçti. Mesela 10 yılı hücrede olmak üzere 17 yıl hapis yatmış olan Başbakan Cebali, Meclis Başkanı için şöyle demiş Gül'e: "Başkanımız sürgüne gitmedi ama hiçbir zaman doğrudan şaşmadı. Hep doğru bildiğini yaptı." Sol kökenli Cumhurbaşkanı Munsif de uzun zaman sürgün yaşamış; Tunus ve Arap dünyasında insan hakları alanındaki çalışmalarıyla öne çıkmış, saygı duyulan ve duruşu olan bir isim.

Cumhurbaşkanı Gül'ün cevabındaki önemli noktalardan biri bu yazının başlığıyla ilgili. Çünkü Gül, Kurucu Meclis'te anayasa çalışmalarının nasıl gittiğini sorduğunda çok olumlu cevaplar almış. Ana ilkelere uzlaşma sağlandığını, birkaç ay içinde ortaya bir metnin çıkabileceğini söylemişler. Elimizi çabuk tutmazsak, Tunus'a model/örnek olması beklenen Türkiye'nin, sivil anayasa yapma konusunda Tunus'u örnek alması gerekebilir. Bizden söylemesi. Tunus'taki büyük sivil değişim arzusu ve farklı siyasi çizgilerin ortak doğrularda uzlaşma becerisinden Türk siyasetinin öğreneceği çok şey yok mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Abant'ın 4 mesajı!

Abdülhamit Bilici 2012.03.13

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Türkiye adına başarılı geçen Tunus ziyaretinden doğrudan ülkenin normal gündemine dalsam, hayal kırıklığı çok daha büyük olacaktı. Çünkü "Tunus, Türkiye'ye örnek olacak!" başlıklı son yazıda ifade etmeye çalıştığım gibi, sadece 1 yıl önce en az tahribatla diktatörlerinden kurtulan insanlar, demokrasi açısından yılların tecrübesine sahip ülkemizden daha olgun davranıyor, örnek davranışlar sergiliyorlardı.

Türkiye'nin Arap dünyasına örnek olacağı dilden dile dolaşıp hepimizin egosunu biraz şişirdiği için belki bu değerlendirmeyi abartılı bulanlar olabilir. O zaman birkaç başlığı hatırlamakta yarar var. 14 Ocak'ta gerçekleştirdiği Yasemin Devrimi ile ülkelerinde ve Arap dünyasında kimsenin öngöremediği büyük bir değişim sürecini tetikleyen Tunuslular, daha devrimin üzerinden bir yıl geçmeden 23 Ekim'de özgür ve adil bir seçim

yapmayı başardı. Her siyasî görüşün temsil edildiği demokratik yarış sonucunda, 1 yıl içinde sivil anayasayı yazacak olan Kurucu Meclis oluşturuldu.

Devrimin arkasındaki önemli güçlerden Ennahda (Diriliş/Rönesans) Hareketi'nin lideri olmasına rağmen Raşid Gannuşi siyasette her hangi bir konum istemeyerek büyük olgunluk gösterdi. İslamî, sol ve liberal partiler bir koalisyon hükümetinde anlaştı. Cumhurbaşkanlığı, başbakanlık ve Meclis başkanlığı gibi önemli pozisyonlar, farklı ideolojik çizgilere sahip ama demokrasi konusunda hemfikir saygın isimler arasında paylaştırıldı. Ciddi ekonomik sorunlara ve sancılı demokrasi tarihimizin örnekleriyle dolu olduğu provokasyonlara rağmen şimdi hızla anayasa için görüşmeler yapıyor. Ziyaret boyunca bütün aktörlerle görüşen Cumhurbaşkanı Gül'ün değerlendirmesine göre kısa zaman içinde sivil anayasayı da hazırlayacaklar.

Bu olumlu gelişmelerin yaşandığı Tunus'tan döner dönmez, farklı ideolojik çizgilerden saygın isimlerin sivil anayasayı tartışacağı Abant Platformu'na katılmak hem yumuşak bir geçiş imkânı sundu hem de bütün ülkeye umut verdi. Üç gün boyunca, ülkemizin bütün renklerinin temsil edildiği toplantıda, mevcut anayasanın değiştirilemez maddelerinden anadilde eğitime; Kürt, Alevi ve azınlıkların problemlerinden Diyanet'in konumuna; başkanlık sisteminden üniter yapı/yerel yönetim tartışmalarına yeni anayasa yazılırken en çok zorlanılacak meseleler masaya yatırıldı. Toplantıda, bu zor konuları konuşma ve tartışmanın bir adım ötesine geçerek, anayasa gündemini sıcak tutmaya çalışan Meclis Başkanı Cemil Çiçek'in de arzusu istikametinde her biriyle ilgili somut teklifler hazırlandı.

Abant Platformu'nda konuşulanları ve sonuç bildirisi olarak yayınlanan önerileri burada tek tek ele almak imkânsız. İsteyen internetten kolayca o metne ulaşip okuyabilir. Ancak Abant Platformu, bizzat duruşu ve son toplantısında konuşulanlarla çok önemli mesajlar verdi: 1-En önemli mesajlardan biri, samimi bir istek olursa ve farklı siyasî çizgideki aktörler evrensel standartların gerisine düşmeyecek standartlarda uzlaşma erdemi gösterirlerse sivil bir anayasa hazırlamanın abartıldığı kadar zor olmadığıydı. Kürt, Türk, liberal, muhafazakâr, Sünni, Alevi, sağ, sol çizgilerden isimler, birbiriyle boğaz boğaza gelmeden, medeni ölçüler içinde kaygılarını dile getirerek yukarıda saydığım en zor konularla ilgili alternatifli somut öneriler ortaya koyabildiler.

2- Farklı görüşler arasındaki çerçeveyi belirleyen en temel çerçeve, demokrasi, insan hakları gibi evrensel değerlerdi. Ancak bu kadar farklı kesimlerin diyalog içinde konuşabilmesini sağlayan önemli unsurlardan biri, belki toplantı boyunca sadece bir kez dile getirilen Abant ruhu anlayışı idi. Bazı nüansları tolere etmek için aynı konuda birden fazla alternatif madde teklif edilirken, bazı önerilere ilginç bir şekilde "Abant ruhuna uymadığı" gerekçesiyle itiraz edildi. Abant ruhunun tarifi zor olsa da adeta demokratik asgari müştereklerin standardına işaret ediyordu. Abant ruhu, kendi sorunlarını özgüvenle gündeme getirirken, ötekini sorunlarını ve senin önerilerine gelecek eleştirileri dinlemek demektir. Agos Yayın Yönetmeni Rober Koptaş'ın, inanç özgürlüğü konusunda çoğunluğun önemli problemlerinden biri olan başörtüsü konusunun bildiriye girmesini sağlamak için Mazlumder Başkanı Ahmet Faruk Ünsal ile beraber olması tam da buydu.

3- Kuşkusuz sivil anayasayı yapacaksa Meclis ve siyaset yapacak. Ama Abant Platformu'nun anayasa konusunda çizdiği çerçeve, bir yandan statükonun aşılması yönünde ufuk çizip siyasete yol gösterirken, diğer yandan en zor konularda bile uzlaşmanın mümkün olduğunu göstererek cesaret veriyor.

4- Abant Platformu'nun bizatihi varlığı ile verdiği mesajlardan biri de adına 'camia', 'the cemaat' veya 'hizmet' denen çevreyi demokrasiye engelmış gibi gösteren yaklaşımların hiç iyi niyetli olmadığını göstermesiydi.

Baas'ın zırhı!

Abdülhamit Bilici 2012.03.17

Arap dünyasında değişim dalgasının çok sebebi var. Ama en büyük sebeplerden biri, diktatör rejimlerin yıllardır başarıyla kullandığı bir büyüünün bozulması.

Ortadoğu'daki yönetimler, halkın sefaletine rağmen debdebe içinde yaşadıkları saraylarını, zalim uygulamalarını ve baştan sona kokuşmuş sistemlerini İsrail'i hedef göstererek kitlelerin gözünden kaçırdı.

İsrail'in Filistin topraklarında yapıp ettikleriyle ilgili fiilen hiçbir şey yapmadıkları halde bu rejimlerin ağızlarından İsrail ve Siyonizm'i düşürmemesi başka nasıl açıklanabilir? Dikkatleri iç sorunlardan uzak tutmak ve özgürlük, adalet ve eşitlik gibi talepleri ötelemek için İsrail'i küçük, ABD'yi büyük düşman ilan edenler de oldu. İnsanların gerçek sıkıntılarıyla ilgili panel ve konferanslardan hiç hazzetmeyen yönetimler, bütün resmî propaganda imkânlarıyla Kudüs'ü, Filistin işgalini hep gündemde tuttular. Şayet birileri 'asıl düşmanı' unutup yönetimden bir şeyler isteyecek olursa, provokatörler kaşla göz arasında bu girişimi İsrail/Amerikan bayraklarının veya Şaron kuklalarının yakıldığı bir eyleme dönüştürmede ustadır.

Sadece Filistin değil, Afgan cihadı da can simidi gibi yetişmiştir bu rejimlerin imdadına. İslam'ın özgürlük/adalet ilkelerini savunan gençler, dış cephelelere gönderilmiştir. Sovyetler'in çekilmesinden sonra Afganistan'da başlayan iç savaş; 11 Eylül'le hortlayan El Kaide ve Pakistan'daki yansımaları, biraz da Arap dünyasının tedavi yerine sorunu ihraç etme taktiğinin acı sonuçları değil mi?

Tunus, Mısır ve Libya'daki değişimlerde rol oynayan insanların en büyük başarısı, rejimlerin bütün çabasına rağmen Mübarek, Bin Ali ve Kaddafi'yi hedef alan isyanlarının İsrail/Amerikan karşıtı eyleme dönüştürülmesine izin vermemektir. Bu tavır, oyunu bozdu. Tahrir Meydanı'na kadar, kitleler canıyla kanıyla liderleri lehine slogan atar. İsrail'e ateş püskürerek gazını atamış olurdu. Sonuçta, liderler keyiflerini sürdürür; hatta masanın arkasında 'şeytan'la iş tutarlardı. Şimdi Baas rejiminin propagandasına bakarsanız, Tahrir'de bozulan bu büyüye sarıldığını görürsünüz. Özgürlük isteyenler 'yabancı güçlerin' komplosudur. İsrail'in arkasında olduğu bu komponun hedefi, Hizbullah/Suriye/İran direniş cephesini çökertmektir. Kaddafi'nin, 'El Kaide militanı' ve 'fare' diye iltifat ettiği zavallılardı onlar.

Tamamen hormonlu ve psikolojik harp taktikleri içeren bu cambazlıklar, ülkemize kadar gelip sağ ve soldan birçok insanın da kafasını karıştırdı. 10 bin insanın kanı akmasına, güpegündüz şehirler çoluk çocuk, yaşlı kadın demeden bombalanmasına rağmen Suriye'deki katliama hep bu propaganda yüzünden kuşkuyla bakıldı. Fransız bir gazetecinin tüm çıplaklığıyla gördüğü tablo, yanı başımızda olmasına rağmen görülemedi. İslamî duyarlılığı olanlar dahil gazeteler bu büyük katliamı ilk sayfalarına cesaretle taşıyamadı. Medya böyle olunca, toplum da Bosna, Kosova ve hatta Irak'ta gösterdiği duyarlılığın zekâtı kadar bile ses çıkaramadı.

Ta ki, Baas rejiminin haftalardır Humus'ta yaptığı katliam ile İsrail'in Gazze'ye yaptığı hava saldırısı üst üste gelene kadar. Artık bu hipnozu sürdürmek imkânsız hale geldi. İnsanlar, "Humus ile Gazze arasında ne fark var?" demeye; gazeteler "İsrail, Gazze'yi; Esed Humus'u bombalıyor" manşetleri atmaya başladı. Epey geç de olsa Gazze ile Humus arasında fark olmadığının; Netanyahu'nun Filistinlilere reva gördüğü muamele ile Baas, Esed ve şebihaların Suriyelilere yaptıkları arasında hiçbir fark olmadığının anlaşılması belki de başka türlü asla öğrenilemeyecek çok önemli bir ders.

Hala Humus-Gazze paralelliğini göremeyenler de yok değil: İslam adına yapılan bir devrimle kurulan İran rejimi; Lübnan'daki direnişle Ortadoğu'da Şii/Sünni herkesin takdirini toplayan Hizbullah; Saddam'ın

Baas'ından çok çekmiş Irak'taki Maliki yönetimi... Kuzey Kore, Rusya ve Çin'in Gazze-Humus paralellliğini görmesini beklemek yersiz.

Tabii bölgedeki diktatör rejimlerin İsrail'i bir tür sigorta gibi kullanması gibi İsrail'in de bu rejimleri kullanma biçimi var. Yeni Akit yazarı Mustafa Özcan, "Esed gider, İsrail biter" başlıklı yazısında denklemin bu tarafına dikkat çekti. Hem de İsrailli General Amos Gilad'ın ağzından. Gilad, Suriye'de Baas rejimin sahip çıkılması gerektiği yönündeki son açıklamasını 12 Mart'ta yapmış. Özetle "Esed'in devrilmesi, İsrail'in yıkılışı anlamına gelir" diyor. Bu sözlerden ve Hamas'ın bile Şam'ı terk etmesinden sonra İran'ın 'direniş cephesi yıkılmasın' diye Baas'a destek vermesinin anlaşılır bir tarafı var mı? Ortadoğu'da sağlıklı değişim için liderlerin devrilmesinden çok fazla şey lazım. Ama bu hipnozun bozulması da çok önemli bir adım. BM'de 137 ülke 'Esed çekilsin' derken sadece 12 ülke 'hayır' dedi. Bunlar içindeki tek İslam ülkesi sizce hangisiydi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Kusura bakma, kontörüm bitiyor!'

Abdülhamit Bilici 2012.03.20

Kevser el Hicri, Tunuslu bir kadın. 23 Ekim'deki ilk özgür seçimde yüzde 37'lik oyla iktidara gelen Ennahda Partisi'nin 40 kurucusundan biri.

Asıl görevi öğretmenlik, hala da bu işi yapıyor. Ama İslami hareketin ve siyasetin içinde çok aktif. Kurucu olmanın yanı sıra Bizerte şehrinde partinin sosyal işlerden sorumlu yetkilisi. Tabii gönüllü olarak. Kelimenin tam anlamıyla gönüllü. O kadar ki, iktidar partisinin 40 kurucusundan biri olmasına rağmen parti faaliyetleriyle ilgili bir görüşmesini kendi cebinden yapıyor. Hem de lise-ortaokul talebeleri gibi kontrollü bir telefondan. Başlıktaki söz, işte o konuşmada geçen ve beni yüzde 37'lik zaferden daha çok etkileyen Kevser el Hicri'ye ait.

Tunus'ta, bu sözü duyar duymaz adını deftere kaydettim. Ancak davasını bu kadar temiz ve sade şekilde temsil eden o asil insanı maalesef görme imkanı olmadı. El Hicri, kotayı doldurmak veya görüntüyü kurtarmak için partinin kurucuları arasında yer almış biri değil. Başörtüsüyle değil memurluk, sokakta yürümenin bile yasak olduğu Bin Ali diktatörlüğünde, davası için 5 yıl hapis yatmış bir kadın. Öyle hapis ki, sürenin çoğunu hücrede geçirmiş ve ancak açlık greviyle bir Mushaf edinebilmiş. Herhalde sadece Tunus'ta değil, demokratik uyanış içindeki İslam coğrafyasında Kevser el-Hicri gibi çok örnek insan var. Kuşkusuz bu insanlar, samimiyetlerini korudukları sürece önemli hizmetlere de imza atacaklardır.

Önceki bir iki yazıda, Tunus siyasetinin uzlaşma ve sivil anayasa yapma sürecinde bize de örnek olabilecek artılarına değinmiştim. Ama bardağın boş tarafını da unutmamalı. Başta Tunus ve Cezayir olmak üzere 1990'ların başındaki kısa demokratik balayı döneminin nasıl bir yıkımla sonuçlandığını dikkate alarak; Tunus'ta şimdilik hafif sarsıntılarla atlatılmış olsa da Libya, Mısır, Suriye, Bahreyn, Yemen ve diğer bölge ülkelerinin hangi risklere gebe olduğunu, buna karşı yapılması gerekenleri hamasetten uzak, gerçekçi bir gözle düşünmek gerek.

Örneğin Tunus'ta eski düzene kızanlar bir anda Ennahda'ya yönelmiş durumda. Ama Raşid Gannuşi gibi hareketin önemli isimleri uzun süreler sürgün veya hapiste kaldığından devleti yönetecek kadroları bulmak;

başta ekonomi olmak üzere kronik sorunları açacak çözümler üretmek; dış ilişkileri yürütmek ve hepsinden önemlisi çoğu hâlâ eski düzenin kontrolündeki yapıların provokasyonlarına karşı ayakta kalmak hiç kolay değil. Devrim sayesinde tepede ani bir değişim olsa da istikrarlı bir değişim için sosyo-ekonomik temeller ya çok zayıf ya hiç yok. Mısır, Yemen veya Suriye de çok farklı değil.

Cumhurbaşkanı Gül ile Tunus'a gittiğimiz gün, bir fakültede yüzü de örten siyah çarşafı derse girmeye çalışan bir öğrenci ile dekan arasında arbede yaşanmıştı. Ayrıca, bizde 28 Şubat'ta ortaya çıkarılan acz-i mendiler gibi marjinal bir grubun bir üniversitedeki Tunus bayrağını indirip yerine siyah zeminli kelime-i tevhid yazan bayrağı çekmesi manşetlerdeydi. Kriz, Gül'ün konuşacağı Meclis'e kadar taşınmıştı. Sadece muhalefet sıralarının Tunus bayraklarıyla bezendiğini görünce bir anormallik olduğunu fark etmiştik. Bir süre sonra Ennahda'nın cevabı geldi: Onlar da masalarına bayrak astılar.

Ne kadar tanıdık yöntemler değil mi? Dünden beri ülkemizde yaşananlarla bu örnekler arasındaki paralelliği görmek kolay ama "Ennahda'nın karşılaştığı böyle krizlere karşı gerçekleri ortaya koyarak oyunları boşa çıkaracak demokratik bir medya var mı?" sorusuna verilen cevap hiç iç açıcı değildi. Çünkü Ennahda iktidar olsa da medyadaki varlığı henüz kurulma aşamasındaki bir radyodan ibaretti. Tunus'ta demokrasiye destek verecek Zaman; Taraf, Yeni Şafak, Bugün, Samanyolu vb. medyalar yoktu. Tunus ve benzer ülkelerde, sivil toplum, iş dünyası, eğitim, üniversite, yargı, güvenlik bürokrasisindeki tablo da medyadan farklı değildi.

Türkiye ziyaretinde bu sivil kurumları görüp sosyal hareketlerin tabandaki faaliyetlerini incelediğinde Kevser el-Hicri, iktidar olsalar da asıl yoğunlaşmaları gereken işin, bu çalışmalar olduğunu görmüş; Tunus'ta bu sivil hizmetleri nasıl başlatacağına dair kafa yormaya başlamıştı. Bu epey sıra dışı bir yaklaşımdı. Çünkü 'Arap Baharı' heyecanıyla birçok ülkede AK Parti, popüler düzeyde ismine varana kadar kopyalanmaya başlamış; aslında partinin sebep değil bir sonuç olduğunu gösteren geniş toplumsal değişim tecrübesi ve tedrici süreçler ise genelde dikkatten kaçmıştı.

Siyasi iktidar elbette önemli ama Cezayirli düşünür Malik bin Nebi'nin yıllar önce uyardığı gibi "öküzleri arabanın arkasına koşturmak" ve gücün yıpratıcılığına karşı koyabilmek kaydıyla. Aksi halde, sosyo-ekonomik zemini bulunmayan siyasî iktidarların, bu ülkelere faydadan çok zarar verme riski hiç az değil.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye açmazımız!

Abdülhamit Bilici 2012.03.24

Ülke içinde son dönemde biraz artan karamsar havaya rağmen Türkiye'ye dışarıdan bakanların pozitif analizleri sürüyor.

Uluslararası ilişkiler ve Ortadoğu uzmanı Prof. Fawaz A. Gerges'in, Today's Zaman'a verdiği röportajda söyledikleri bunun bir örneğiydi.

İngiltere'nin saygın eğitim kurumlarından London School of Economics'in (LSE) hocalarından Prof. Gerges, büyük değişim yaşayan Ortadoğu ülkeleri için bölge içinden tek örneğin, her şeye rağmen işleyen demokrasisi ve büyüyen ekonomik gücüyle Türkiye olduğunu söylüyor. Aynı çerçevede İran'ın ise işleyen bir demokrasi kuramadığı ve ekonomik sorunlarını çözemediği için "başarısız model" haline geldiğini düşünüyor.

Türkiye'nin bölgede mezhepsel kutuplaşma tuzağına düşmemesini ve dengeli siyasetiyle Batı'nın da desteğini almasını takdir ediyor Gerges. Ancak ona göre Suriye krizi, Türkiye'nin bölgede artan etkisinin ve komşularla iyi ilişkiler stratejisinin çok kırılğan olduğunu gösterdi.

"Suriye krizi, Türkiye'nin Ortadoğu'daki konumunu ne yönde etkiler?" sorusunu şöyle cevaplıyor: "Bu kriz şimdiden Türkiye'nin konumunun ne kadar kırılğan olduğunu gösterdi. Türkiye, Ortadoğu ülkelerine yardımcı olmayı ve siyasi, ekonomik ilişkiler geliştirmeyi çok istiyor. Bir yanda Suriye halkının beklentilerini kucakladı ama diğer yanda kan akmaya devam ediyor.

Kriz, Türkiye'yi birbirinden zor iki seçenek arasında bıraktı: Katliamın devam etmesine izin verirse, büyük bir mülteci kriziyle karşı karşıya kalacak. Şimdiden Türkiye'ye gelenlerin sayısı 20 bine yaklaştı. Şayet Suriye mezhepsel bir iç savaşa sürüklenirse, Türkiye'nin barış ve istikrarı üzerinde önemli etkileri olacak. Çünkü Suriye ile çok uzun bir sınırı var. Diğer yandan, Türkiye sınırın ötesinde bir tampon bölge oluşturmaya kalkarsa bu da sadece Suriye ile değil tüm bölgeyle ilişkileri ciddi etkileyecek. Zira askeri olarak müdahale etmeye kalktığınızda tüm dinamikler değişecektir. Artık ne olacağını kimse kestiremez. Bu yüzden Suriye Türkiye için büyük bir meydan okuma: Türkiye'nin dış politikası; bölgedeki rolü ve stratejik çıkarları açısından.

Türkiye bu kriz karşısında hiçbir şey yapmazsa, kaybet-kaybet denklemine benzer bir durumla karşılaşacak. Tampon bölge oluşturmak için askeri müdahaleye kalkarsa ne olacağını kimse kestiremez. Bu yüzden zor bir karar. Bugün bir Türk lider olsaydım, bu problem karşısında çok bilgelik, büyük düşünce ve sabır gerekirdi."

Evet, Türkiye'nin önündeki tabloyu özetleyen bir gözlem. Bir yanda, eksiklerine rağmen işleyen demokrasisi ve büyüyen ekonomisi ile Ortadoğu ülkelerinin örnek gördüğü Türkiye; diğer yanda bu itibara ve geleceğe dönük beklentilerine ciddi zarar verme potansiyeli taşıyan risklerle dolu Suriye krizi. Seyirci kalmanın, Türkiye açısından sorunu çözmeyeceği; müdahale etmenin de neler getireceğinin tam öngörülemediği çok bilinmeyenli denklem. Tabii buna bir de kriz öncesi verilen mesajlar yüzünden hakkımızdaki beklentilerin çok yükselmiş olduğu gerçeğini eklemeli.

57 üyeli İslam Konferansı Örgütü, geçtiğimiz dönemde İslam dünyasının bu tür iç sorunlarına çare üretecek bir mekanizma geliştirmiş olsaydı, daha büyümeden krize müdahale eder; hepimiz rahat nefes alırdık. 22 üyeli Arap Birliği'nin, özünde Arap dünyasının sorunu olan bu konuda çözüm üretebilecek akli ve uygulayacak pazusu olsaydı, işimiz yine kolaydı. Maalesef yok.

1,5 milyar nüfuslu İslam dünyasının böyle bir sorun karşısında laf üretmekten ve acı gözyaşı dökmekten başka çaresi yok. Dün Filistin ve Afganistan dramları karşısında bir varlık gösteremeyen; Bosna'da 250 bin Müslüman'ın katledilmesini çaresizce seyreden; Kosova'da yüz binlerce insanın köyünden kasabasından sürgün edilişi karşısında bir şey yapamayan bizler, bugün de Humus, İdlib, Hama zalim bir yönetimce yakılıp yıkılırken çaresiziz.

Avrupa'nın gözü önünde ve BM'nin kifayetsizliği eşliğinde Bosna'daki dramı seyrederken, Rahmetli Turgut Özal ABD'yi harekete geçirmek için ne kadar uğraşmıştı. Kosova'da kan kusturan Miloseviç'i NATO bombalamasa, şimdi Balkan haritası nasıl olurdu? Kaddafi'ye müdahale olmasa Bingazi ne olurdu?

Irak işgalinin 1 milyon ölüme yol açtığı doğru. Yıllardır kan ağlayan Filistin'e kimsenin uluslararası müdahaleyi düşünmediği de. Afganistan'a müdahalenin, Taliban'ı kısmen devirse de bir istikrar üretilip üretmeyeceği de kuşku. Keşke dünyada ne halkını öldüren olsa ne de onları durdurmak için müdahaleler. Ama söyleyin, kan akıyor ve Türkiye, Araplar ve İslam dünyası çaresizse ne olacak?

İran'a davet yok!

Abdülhamit Bilici 2012.03.27

Başbakan Erdoğan ile ABD Başkanı Obama arasındaki görüşme içeriğinin de gösterdiği gibi Suriye krizi, şu sıralar Türkiye'nin bir numaralı meselesi.

Bunun nedeni, her gün onlarca insanın katledildiği, şehirlerin bombalandığı büyük bir insanî dramın yanı başımızda yaşanması değil. Dünyadaki herkes bu anlamda Suriye'de yaşanan trajedinin tarafı.

Türkiye için konunun bu kadar kritik hale gelmesinin asıl nedeni, katliamın önlenmesi için izlenen siyasetin en aktif taraflarından biri hatta cephe ülkesi haline gelmesi. Başka bir seçenek var mıydı elbette tartışılabilir ama bunun böyle olduğunu ispat eden çok önemli göstergeler var: Baas karşıtı muhalefetin (Suriye Milli Konseyi) Türkiye'de örgütlenmesi; silahlı direnişi üstlenen Hür Suriye Ordusu'nun sınırlarımızda aktif olması; Cumhurbaşkanı Gül'den Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu'na Türk liderlerin Esed'in katliamına en güçlü itirazı seslendirmesi; başta Arap Birliği olmak üzere her platformda Türkiye'nin sorunun takipçisi olması...

Suriye Halkının Dostları toplantısının ilkinin yapılmasında ve bunun Tunus'ta olmasında etkili olan Türkiye'nin, 1 Nisan'daki ikinci toplantıya ev sahipliği yapacak olması da bunun bir başka işareti. Erdoğan-Obama arasındaki bir buçuk saatlik görüşmede ağırlıklı olarak Suriye'nin konuşulması ve Başbakan'ın İran'a yapacağı ziyaretin de öncelikli konusunun Suriye olması tesadüf değil.

Rusya ve Çin'in, Güvenlik Konseyi'nde Baas'ı kollayan tutumundan sonra mecburen ortaya çıkan 'Suriye Halkının Dostları' inisiyatifinin İstanbul toplantısında belki muhalefetin arzuladığı gibi, akan kanı hemen durduracak bir sonuç yine çıkmayacak. Ancak bu toplantıda, muhalefeti temsil eden Suriye Milli Konseyi'nin Suriye'nin tek meşru temsilcisi olarak kabul edilme ihtimali yüksek. Bunun doğal sonucu olarak, Şam'daki büyükelçilerin geri çekilme süreci hızlanacak. Belki bu aşamadan sonra başkentlerinde Esed'in temsilcisini görmek istemeyen devletlerin sayısı artacak. Toplantıya kimlerin davet edildiği konusunda da önemli detaylar var. Diplomatik kaynaklara göre, İstanbul'a davette esas alınan kriter şu: BM Genel Kurulu'nda "Esed'in yetkilerini yardımcısına devrederek çekilmesi ve kurulacak uzlaşma hükümetinin derhal seçime gitmesi" şeklinde özetlenen Yemen formülüyle ilgili oylamada ilgili ülke nasıl tavır aldı? Hatırlarsak, 137 ülke bu formüle 'evet' diyerek Esed'in çekilmesini istemiş; 12 ülke ise karşı çıkmıştı. Bu yüzden Türkiye, 12 ülkeden biri olan İran'ı İstanbul'a davet etmedi. Rusya ve Çin de 12'lik listedeydi ancak Güvenlik Konseyi üyesi oldukları için davet edildiler. Tabii, Tunus'ta olduğu gibi buraya da katılmaları beklenmiyor.

Baas'ın daha da yalnızlaştırılması adına 1 Nisan toplantısı önemli. Ancak başarısı, büyük oranda dün ve bugün Suriye muhalefetinin yine İstanbul'da yaptığı başka bir toplantının sonucuna bağlı. Şimdiye kadar Suriye Milli Konseyi'nde yer almayan grupların da katılımıyla yapılan bu toplantının amacı, Suriye'nin geleceğine dair bir 'milli misak' veya toplumsal sözleşme üzerinde uzlaşmak.

Aslında birçok faktörün yanı sıra Suriye'de direnişi zorlaştıran en önemli faktör, muhalefetin, oldukça heterojen yapıya sahip Suriye halkını ve uluslararası toplumu ikna edecek bir gelecek vizyonu ortaya koyamamasıydı. Bu belirsizlik yüzünden azınlıktaki Nusayri ve Hristiyanlardan; rejimle iyi geçinen orta sınıf Sünnilere birçok grup, Irak'ta yaşananları da hatırlayarak mevcut durumu 'ehven-i şer' gördü.

Başarılı olmak istiyorsa muhalefet kendi göbeğini kendisi kesecek. 1 Nisan'da bir araya gelecek devletler nezdinde "Suriye halkının tek meşru temsilcisi" sıfatını kazanmak istiyorsa, silahlı güçlerin Milli Konsey ile ilişkisinden Kürt, Hristiyan ve Nusayri azınlıkların haklarının garanti edilmesine; İslam'ın rolünden öngörülen siyasi sisteme kadar birçok konuda gelecek vizyonunu bağlayıcı bir belgeyle ortaya koyacak.

Rusya ve İran'ın da desteğini alan Suriye güvenlik aygıtına karşı korku duvarını aşarak asimetrik bir direniş gösteren muhalefetin silah talebi bile muhalefetin İstanbul'daki performansına bağlı. Şayet Özgür Suriye Ordusu, Milli Konsey'in emrinde bir yapıya dönüşürse, uluslararası güçlerin, verilecek silahların kimin eline geçeceği endişesi veya bahanesi ortadan kalkacak. Neredeyse 1 yıldır bu vizyonu üretemeyen muhalefetin şimdi bunu başaracağına dair beklenti yüksek. "Çok acemiydiler, artık öğrendiler ve şartlar gereği buna mecburlar" diyor. Ümit edelim, beklentiler haklı çıksın ve İstanbul'daki bu iki toplantı; yeni, özgür, kardeş Suriye'nin temellerinin atıldığı dönüm noktaları olarak tarihe geçsin?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

PKK'nın iki yüzü!

Abdülhamit Bilici 2012.03.31

Bir avcı kuşları kolayca yakalamak için kendini ağaç dalları ve yapraklarla gizleyip çayırılığa oturdu.

Önüne tuzak kurup üzerine de bir avuç buğday attı. Hareketsiz beklerken karnı iyice acıkmış bir kuş gelip yakınına kondu. Onu sessiz sedasız oturur görünce, "Ne yapıyorsun burada?" diye sordu. Avcı cevap verdi: "Dünyadan elini eteğini çekmiş bir zahidim ben! Kimsenin işine karışmaz, kendi halimde yaşarım." Kuş, "Buğdaylardan biraz yiyebilir miyim?" diye sorunca Avcı, "Bilmem ki bir yetimin emaneti bana. Ama çok acıktıysan gel ye!" dedi.

Kuş, avcının gizli niyetlerinden habersiz, onu iyi yürekli, dünya işlerinden uzaklaşmış zahid sanıp buğdaya saldırınca, avcının eline düştü. Aldatıldığını anladığında iş işten geçmiş, feryada başlamıştı. Avcı şöyle dedi: Görünüşe ve söylenen her söze inanırsan sonun böyle olur işte. Tuzağa yakalandıktan sonra feryadın ne faydası var? Uygunsuz hırs ve hevesler canların düşmanıdır.

Avcı, tam avını alıp başka tuzak için yürüyecekken minik kuş birden konuşmaya başladı:

- Ben minik bir kuşum. Etim, dişinin kovuğunu doldurmaz. Serbest bırakırsan işine yarayacak 3 öğüt veririm. Dinle birinci öğüdüm: "Olmayacak bir söz duyarsan, asla inanma!"

Avcı şaşırmıştı. İkinci öğüdü isteyince kuş: "Beni bırak, öğüdü şu damın üstünde vereceğim" dedi. Avcı, kuşu bıraktı. Bir anda dama konan kuş:

- Geçip gitmiş şeyler için asla üzülme. Olan olmuş, biten bitmiştir. Bak, karnımda on dirhem ağırlığında kıymetli bir inci vardı. Ne yazık elinden kaçırdın.

Avcı şaşırmış ve onu serbest bıraktığına bin pişman olmuştu. Saçını başını yolmaya başlayınca kuş:

- Niçin dövünüyorsun? Ben sana olmayacak söze asla inanma dememiş miydim? Sen karnımda inci olduğunu duyunca öğüdü hemen unuttun. Kendisi üç dirhem gelmeyen kuşun karnında on dirhem inci olur mu? Üstelik

ikinci ögüdümü de unutmuş gibisin. Hani elden kaçırdığın şeye üzölmeyecektin!

Avcı, utanmış başını yere eğmişti. "Üçüncü ögüdünü ver" bari diye inledi.

Küçük kuş damdan kalkıp gökyüzüne süzölürken şöyle bağırdı: Be hey sersem, sen verdiğim iki ögüdü tuttun mu ki, üçüncüsünü istiyorsun?

Ruhları şâd olsun, Mevlânâ ve emsali büyüklerin verdiği, zamanın kıymetini düşürmediğı bu ölçüler, kişisel hayatımızı düzene koymada yardımcı olacağı gibi etrafımızdaki hadiseleri anlamada da rehber niteliğinde. Yok mu etrafımızda, zahid görüntülü açgöz avcılar. Ya da özgürlük mücadelesi yapıyorum deyip kanla beslenen ve faşizme rahmet okutanlar. Veya duyduğu her parlak sözü, çıkan ağza bakmadan cevher sanıp yapışan; ya da sevenlerinin samimi ikazına rağmen tuzağı doğru koşan...

Şahsınız veya etraftaki hadiselerle ilgili analizinizi siz yaparsınız. Bunca olay içinden akıl ve hafsalanın almadığı bir söylem/eylem tenakuzuna dikkat çekeceğim. Malum PKK ve onun Kandil'deki temsilcileri, söylem düzeyinde Kürtlerin özgürlüğü için savaş verdiğini iddia eder. Birçok Kürt kökenli vatandaşımız da bu söylemin cazibesine kapılarak örgüte sempati duyuyor; destek veriyor. Ama ne ilginç ki; ne zaman bu ülkede özgürlükler yönünde bir adım atılsa onu sabote etmeye kalkar. Bu yönde inisiyatif alanı düşman beller. Kürtçe yasağı ve Diyarbakır işkencehanesi ile Kürt sorununu bu hale getiren 12 Eylül ile hesaplaşma için referandum olur, hayır cephesinde yer alırlar. Cuntacılıkla ilk kez yüzleşme fırsatı olan Ergenekon davasına destek bir yana, Silivri'nin hesabına eylemlere seve seve koşarlar. Fail-i meçhuller dramı için dava açılır. Isık çalarak dolaşmakla da yetinmez, bu cesur adımları atan siyasetçiye, polise, savcıya, askere pusu kurarlar.

Aynı çizginin sözde özgürlükçü, eylemde anti-demokratik bu tutumu sadece içeride değil, dışarıda da geçerlidir. Bölgede Kürtlerin basit kimlik kartı bile olmadan en ağır şartlarda yaşadığı Suriye'de, halk bir süredir Baas rejimine karşı özgürlük için ayaklanmış durumda. Bu ülkedeki 12 farklı Kürt partisi de muhalefetin içinde. Ama her yerden Kandil'in Baas'la saf tuttuğı haberleri geliyor. KCK lideri Karayılan, "Suriye'ye müdahale ederse bölge kan gölüne döner." diyerek Türkiye'yi tehdit ediyor. Baas rejiminden elde edilen ve El Cezire'de yayınlanan "Baas partisi merkez komitesi kriz yönetimi hücresi" isimli birimin hazırladığı direnişle mücadele planının 12. maddesinde aynen şöyle yazıyor: "Kürt bölgelerinin gözetim altında tutulması, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ile gizli bir şekilde protestoları ve protestocuları bastırmak için koordinasyon sağlanması."

Bu öyle bir tutum ki sadece Suriye'de özgürlük isteyen Kürtlerin tavrına ters değil, Türkiye toplumunu da geçtik, bu ülkedeki BDP tabanının Suriye'ye bakışına bile aykırı. Zira MetroPoll'ün son anketine göre "Suriye'ye Türkiye'nin tek başına askerî müdahalede bulunmasını destekler misiniz?" sorusuna en yüksek destek yüzde 31,6 ile BDP tabanından geliyor. BDP'yi bile temsil etmeyen PKK/KCK/Kandil bu çizgisiyle kimi temsil ediyor? Kim avcı, kim kuş? Anlayan izah etsin lütfen.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Bosna'da geciktiniz, Suriye'de gecikmeyin"

Abdülhamit Bilici 2012.04.02

Baas rejiminin izlediğı siyaseti kabul edilemez bulan ülkelerin Suriye Halkının Dostları adıyla dün İstanbul'da buluşması önemliydi. Bu vesileyle Türkiye ve dünya medyası gözünü az da olsa Suriye'deki drama çevirdi.

500'den fazla yabancı gazeteci bu amaçla İstanbul'daydı.

Türkiye'nin, Beşşar Esed'i terkedip muhalefete katılan Eski Petrol Bakan Yardımcısı ile Humus'taki katliama bizzat şahit olan bir doktoru toplantıya getirerek yaşadıklarını anlattırması çok iyi fikirdi. Aynı şekilde, Suriye Milli Konseyi'nin tüm Suriyelilerin bir meşru temsilcisi (Suriye'nin tek meşru temsilcisi olarak tanınma beklentisi gerçekleşmedi) ve muhalefetin çatı örgütü olarak tanınması; İstanbul'da 27 Mart'ta üzerinde uzlaştıkları Milli Misak'i kabul etmesi olumlu adımlar.

41'i dışişleri bakanı düzeyinde 83 ülke ve birçok uluslararası örgütün Suriye için bir araya gelmesi, çok ağır şartlarda özgürlük savaşı veren insanlara gönderilmiş "Yalnız değilsiniz" mesajıydı. Yaptığı konuşmada Suriye halkının yalnız olmadığını söyleyen Başbakan Erdoğan, Güvenlik Konseyi üzerine düşen görevi yapmazsa uluslararası toplumun halkın kendini savunma hakkına destek olmaktan başka seçeneği kalmayacağı uyarısında bulundu. Suriye'nin Dostları girişimine öncülük eden Türkiye'nin ev sahipliği yapması ise Suriye konusundaki duyarlılığın bir daha tescili niteliğindeydi. Bir sonraki toplantı Paris'te yapılacak.

Aslında ilki Tunus'ta yapılan toplantıyla başlayan bu süreç, Suriye'deki kanı durdurmakla görevli BM Güvenlik Konseyi'nin, veto yetkisine sahip iki üyesinin tavrı yüzünden kilitlenmesi üzerine ortaya çıkan bir girişim. Bu çaba, bir katliam karşısında gönüllülük esasına dayalı insani bir duruş olması yönüyle ne kadar olumlu ise sonuç alıcı kararlar alma bakımından o kadar zayıf. Nitekim ilk toplantıdan bu yana Suriye'deki durumun iyileşmediği, geri gittiği konusunda herkes hemfikir.

Krizde bir bölünmüşlük tablosu olsa da sayısal ve ahlaki üstünlük Suriye Halkının Dostları'nda. Üstelik Esed'in meşruiyetinin bittiğini düşünen ve halktan yana tavır alan ülke sayısı bu toplantıya katılanlarla sınırlı değil. Esed'in görevi bırakmasıyla ilgili bir kararı BM'de 137 ülke destekledi. İçinde Çin, Rusya, Kuzey Kore ve İran gibi devletlerin yer aldığı 12 ülke karşı çıktı. Sorun da halkın yanında yer alanların azlığı değil, bunların kararlı bir duruşa sahip olmaması ve onlarca benzer girişim Baas'ın taktikleriyle boşa çıkmışken bu kez de Annan girişimine umut bağlanması.

Annan planının oluşturduğu kafa karışıklığı, ABD'de seçim yılı olması, etkin bir karar almak için 83 ülkenin ortalamasını bulmanın zorluğu ve samimi olsa da Türkiye'nin etkisinin sınırlılığı yüzünden Tunus toplantısının bir adım önünde olsa da İstanbul'dan da kanı durduracak kararlar çıkmadı. Gerçi nihai bildiride Annan planının açık uçlu olmadığı belirtildi. Hem Davutoğlu hem Clinton bunun Esed için son şans olduğunu söyledi. Ama bu kaçıncı son. Ayrıca kesin gözüyle bakılan Annan planının başarısızlığı halinde ne olacağı da belirsiz.

Uluslararası toplumun bu kararsızlığının ne demek olduğunu, bu yüzden 250 bin evladını yitiren Bosna biliyor. Nitekim dünkü toplantıda Bosna Dışişleri Bakanı şu kritik ikazı yapmış: "1990'larda dünyanın yetersiz ve geç harekete geçmesi yüzünden çok ağır bedeller ödedik. Bari Suriye'de geç kalıp aynı acıların yaşanmasına izin vermeyelim." Ümid edelim, dünya bu sesi duysun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye'de riskli iki senaryo

Suriye'deki krizin, gün geçtikçe 1990'larda Bosna'da yaşanan katliama benzediğine dair yorumların artması hayra alamet değil. Zira dünyanın 3 yıl seyirci kaldığı o kriz, 250 bin insanın canına mal olmuş ve hâlâ sarılamayan yaralara yol açmıştı.

Nitekim İstanbul'da 83 ülkenin katılımıyla gerçekleşen Suriye Halkının Dostları toplantısında konuşan Bosna-Hersek Dışişleri Bakanı Zlatko Lagumdžija'nın uluslararası toplumun Bosna'daki hatasını Suriye'de tekrar etmemesi çağrısı anlamlıydı.

Keşke Boşnak bakanın çağrısı geleceğe dönük bir ikaz olsaydı. Maalesef Bosna'dan hatırladığımız vahşi olaylar dünyanın gözü önünde aylardır Suriye'de yaşanıyor. Üstelik orada başka bir dine mensup Sırpların sergilediği vahşeti, Baas rejimi dindaşlarına yapıyor: Şehirler bombalanıyor; keskin nişancılarla kuş gibi avlanıyor; hastanelerde bile işkence yapılıyor; camilere saldırılıyor; bir savaş halinde bile izin verilen Kızılay veya Kızılhaç gibi yardım kurumlarına geçit verilmiyor.

Yine Bosna'da olduğu gibi Suriye'de de etkin tedbir alma noktasında dünya bölünmüş halde. Sadece küresel güçler değil, İran ve Türkiye gibi bölgesel güçler de farklı kutuplarda siyaset izliyor. Bosna'da; Almanya, Fransa ve İngiltere'nin farklı taraflardan yana siyaseti gibi. Böyle bir manzaranın her ülke için zorlukları var ancak uzun bir ortak sınır paylaşması, ahlaki sorumlulukları, tarihi ve akrabalık bağları ile çıkarları gereği bu kriz, Türkiye için çok daha büyük önem arz ediyor. Ciddi riskler ve fırsatlar taşıyor.

Türk yetkililerin yanı sıra Batı'dan ve Doğu'dan İstanbul'daki toplantıya katılan isimler ile Arap dünyasından ve Suriye muhalefetinden kişilerle yaptığım görüşmeler, kendini soruna hayli angaje eden Türkiye'nin Suriye siyasetinde birbirinden riskli iki açmazla karşı karşıya olduğunu gösteriyor.

Son dönemde bölgeye yönelik dış politikaya hakim olan özgüvenin de etkisiyle verilen mesajların, Arap kamuoyunda ve Suriye halkında Türkiye'nin daha aktif olması yönünde bir beklenti doğurduğu aşikar.

Özgür Suriye Ordusu'nun silahlandırılmasından sınır yakınında bir tampon bölge oluşturulmasına, kuşatma altındaki şehirlere yardım koridorları açılmasından tek yanlı silahlı müdahaleye kadar bir beklenti listesi söz konusu. Halbuki muhtemel bir müdahalede Türkiye ile hareket etmesi beklenen Avrupa ülkeleri ve ABD ise çok rahat. Hatta bazıları Türkiye'nin agresif bir politika izlediği kanaatinde.

Özellikle dünyanın bölünmüşlüğü ve Suriye halkının yanında yer alan ülkelerin aktif tavır almadaki isteksizliği göz önüne alınırsa, Türkiye önündeki iki riski daha fazla hesaba katmalı. Bu risklerin kaynağı ise bölgedeki beklentilerle Suriye Halkının Dostları grubunun yaklaşımları arasındaki zıt iki eğilim.

Şayet Türkiye, Ortadoğu genelinde ve Suriye'de kendisiyle ilgili beklentileri karşılayacak adımlar atmaz veya atamazsa son dönemde yükselen liderlik imajı zedelenecek. Arzu edilenden daha pasif tutumu, beklentilerin yüksekliği oranında hayal kırıklığına yol açacak, belki geleceğe dair umutlara da zarar verecek. Daha düne kadar Türkiye'yi yere göğe sığdıramayan kimi Arap medyası, Ankara'yı hafife alan yayınlara yavaş yavaş başladı bile.

Türkiye, şayet bu eleştirilerden kurtulup bölgedeki imajı için daha aktif bir politika izlerse, diyelim tek yanlı bir müdahaleye girişirse bu kez onlarca farklı bubi tuzağıyla ve farklı bir propaganda ile karşı karşıya kalacak. Müslüman'a silah çekmek durumuna düşmekten sahada Baas'a destek veren güçlerle karşı karşıya gelmeye; mezhepsel kavganın içine çekilmekten PKK tuzaklarına ve Esed'in elindeki füzelere muhatap olmaya; geleceği belirsiz bir sürece girmekten büyük ekonomik bedeller ödemeye kadar birçok risk. Türkiye'yi bu role davet

eden Arap medyası ve Arap siyasetçiler, muhtemelen ilk günden Arab'ın Arab'a yaptığını unutup "Osmanlı geri mi dönüyor?" demeye başlayacak. Çoktandır İran medyası, Türkiye'nin akan kanı durdurma çabasını, bölgede Batı'nın çıkarlarına alet olmak diye yaftalıyor. Sadece dışarıda değil, iç politikada da bu yolda yaşanacak başarısızlığı değerlendirmek isteyenler çıkacaktır.

Her iki senaryonun da Türkiye'nin bölgede artan etkisinden rahatsız olan yerel ve küresel güçlere uygun malzeme taşıdığını unutmadan Ankara'nın çok soğukkanlı bir siyaset izlemesi şart.

Tam da Suriye politikasındaki riskleri yazarken düşünce kuruluşu USAK'ın bu krize dair raporunun ulaşması ilginç oldu. Konuyu izleyen herkesin dikkatle okuması gereken bu rapordan bir cümle: "Türkiye, Suriye konusunda kararlı ama temkini elden bırakmadan, tek başına müdahil olmaktan ya da ateşe itilmekten sakınmalıdır."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan'ı çıldırtan İran!

Abdülhamit Bilici 2012.04.07

Tunus'ta başlayan 'Arap Baharı', bölgede uzun zamandır beklenen özgürlüğe kavuşma adına bir fırsat olma potansiyeli taşıyor.

Birçok olumsuzluğa rağmen Tunus, Mısır, Yemen ve Libya'da değişim yönünde adımlar atıldığına şüphe yok. Ancak 'Arap Baharı'nın, çoğu otoriter rejimlerle idare edilen ülkelerin iç siyasetini altüst etmekle sınırlı kalacağı sanılıyordu. Halbuki Suriye'ye yansıyan haliyle süreç, hem bölge ülkelerinin hem de küresel güçlerin ilişkilerini de sarsmaya başladı.

Türkiye ile Suriye yönetimi arasında 6-7 yıldır yaşanan bahar havasını kışa çeviren "Arap Baharı", İran ile ilişkileri de raydan çıkarmak üzere. Bu yönüyle sürecin kurbanlarından biri de Ortadoğu'da hem halklarla hem yönetimlerle iyi ilişki geliştiren; Araplara yakınlaşırken İsrail ile normal ilişkilerini sürdüren; her türlü kışkırtmaya rağmen mezhepçi siyaset tuzağına düşmeyen Türkiye'nin dış siyaseti.

Tabii, dengeleri böylesine altüst eden Arap Baharı'nı Türkiye sipariş etmedi. Herkes gibi Türkiye de bunu önünde buldu. Hariciye'ye kalsa bölge halkları arasında kültürel, ekonomik yakınlık artacak; vizeler kalkacak; zaman içinde rejimler açılacak ve belki Ortadoğu'da AB benzeri bir yapı oluşacaktı. Şimdilik bu beklenti askıda; belki ülkelerin iç dönüşümlerini tamamlamasını bekleyecek.

Özde, Türkiye'nin durduğu yer aynı. Demokratik bir dönüşüm yaşayan Türkiye, Arap Baharı'ndan önce de değişim yanlıydı ve bu yüzden İranlılar dahil halkların ilgisini çekiyordu. Arap Baharı'ndan sonra da değişim, demokrasi ve halklardan yana. İçeride otoriter mirasla hesaplaşan Türkiye'nin başka şansı da yoktu. Suriye ile ilişkilerin bozulmasının nedeni, Esed'in değişimi değil, buna direnmeyi seçmesi.

İran'da da durum farklı değil. En büyük çatlak; Tunus, Mısır, Libya, Yemen ve Bahreyn'deki ayaklanmalara 'İslami uyanış' diyerek destek veren İran'ın, Suriye'de benzer şartlar altında yaşayan halkın direnişe geçtiği Baas'tan yana tavır almasıyla çıktı. Buna rağmen son dakikaya kadar Türkiye, sıcak bir çatışmaya dönüşme

ihtimali olan nükleer gerilimi düşürmek için hayırhah bir komşu gibi davrandı. En son İstanbul'da nükleer zirveye ev sahipliğine hazırlanıyordu.

Tam bu sırada bu iyi niyetli tavırlara rağmen İranlı yetkililer, Türkiye'ye hakarete başladı. İran Meclis Başkanı, eski nükleer başmüzakerecisi Laricani, İstanbul'daki Suriye Halkının Dostları toplantısına katılan 83 ülkeye "İsrail'in rüşvetçileri" dedi. Dışışleri bakanları Salihi ve Davutoğlu, krizi gidermeye çalıştı. Ama sonra Tahran'dan, nükleer toplantısı için İstanbul yerine Bağdat veya Şam'ı düşündükleri açıklaması geldi. Bunun üzerine de İran'la ilişkileri geliştirmek için her adımı atan Erdoğan, şu ağır sözleri sarf etmek zorunda kaldı: "Dürüst olmak lazım. Dürüst olunmadığı için dünyada sürekli olarak itibar kaybına devam etmektedirler. Bu, diplomasinin dili değildir. Bu başka bir dildir. O da bana yakışmaz."

Bu tablo, İran devrimine sempatiyle bakan İslamcıdan sade Türk vatandaşına; medyamızdan siyasi partilerimize herkesin İran'ı bir daha düşünmesini ve anlamaya çalışmasını zorunlu kılıyor. Mısır'da halkı alkışlayan İran, Suriye'de neden Baas'ın yanında yer aldı? Anayasası, "Despotizmin her türünün ortadan kaldırılmasını" emreden (3. madde, 6. fıkra) İran yönetimi nasıl halkını öldüren bir diktatörlüğü savunuyor? En tepe yöneticilerin bir hafta önce verdiği söz neden 5 günde unutuluyor? Gerçek buyken nükleer konusundaki taahhütlere ne kadar güvenilir? Ortadoğu'da hedefi ne? Türkiye'yi nasıl görüyor?

Birçoğumuzda şaşkınlığa yol açan bu durum, tarihte ve son 30 yılda İran'ın çizgisini bilenler için hiç sürpriz değil. Bu bağlamda Today's Zaman Genel Yayın Yönetmeni Bülent Keneş'in "İran: Tehdit mi, Fırsat mı?" kitabı zihin açıcı bir çalışma. Keneş'in, mide kanaması geçirme pahasına kendini vererek İran Devrimi'nin dış politikası üzerine yaptığı kapsamlı doktora çalışmasının bir bölümünü kapsayan kitap, yukarıdaki birçok soruya cevap veriyor.

Osmanlı'nın Avrupalı güçlerle her savaşında İran'ın saldırısına uğradığı; Filistin konusunda İslami duyarlılıkla çok ses çıkaran İran'ın Azerbaycan'daki işgale rağmen Ermenistan'la iyi ilişkileri olduğu; bugün Humus'ta katliama destek veren İran'ın 1982'de de Hama'ya ses çıkarmadığı; adı 'İslam' devrimi olsa da İran'ın İsrail ve ABD ile gizili görüşmeler bile yapabilen pragmatik/milli bir siyaset izlediği; takiyyenin sistemde köklü mezhepsel bir meşruiyete dayandığı; Devrim Muhafızları, dini sınıf ve seçilmişler arasındaki güç mücadelesinin İran'ın dış siyasetini de etkilediği tespitleri kitapta göze çarpan tespitlerden sadece birkaçı.

En iyisi, İran bu kadar gündemdeyken kitabı alıp okumak. Bu sayede daha az şaşırır; belki daha az yanlış yaparız.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Maskeli sömürgecilik!

Abdülhamit Bilici 2012.04.10

Sıcak olayların koşturması içinde yaşayanların en büyük açmazı, uzun soluklu bakışı ve tarihî perspektifi kaçırmak.

Galiba meslek olarak bu hastalığın baş kurbanları biz gazetecileriz. Perspektif eksikliği illetinin sonuçları kişisel olsa üzerinde fazla durulmayabilir ama öyle değil. Çünkü bu virüsle yaralı isimlerin, yaptıkları yorum ve analizlerle enfekte ettiği geniş çevreler dikkate alınırsa, hastalığın toplumsal sonuçlar doğurduğunu kabul etmek gerekir.

Kolay bir çaresi yok bu derdin. Çünkü eğitim sistemine, toplumun irfan hayatına, medya yapılanmasına, üniversitelerin ne kadar fonksiyonunu yerine getirdiğine, ülkede düşünceye ne kadar kıymet verildiğine, aydınların ve liderlerin ne kadar fikir sancısı çektiğine bakan yönleri var meselenin. Günlük haber ve yazıların ötesinde kitaplar, dergiler ya da bazı akil kişilerin derin bir perspektifle ama sıcak gündeme dair yazıları soluklanma istasyonu vazifesi görebilir.

Türkiye'nin yakın tarih konusunda yetiştirdiği ehil isimlerden biri olan Prof. Şükrü Hanioglu bu simalardan biri. Hızlı gündemin içinde anlık yaşayan insanlar sözgelimi Ergenekon davasıyla ilgili tartışmalar içinde kutuplaşırken, o, tarihî bir perspektifle okurlarını Ergenekon davalarının görüldüğü Silivri'den alıp bu çizginin İttihatçılıkla başlayan köklerine götürür. En harareti biçimde tüm toplum Amerikan ve Fransız meclislerindeki soykırımı iddialarıyla ilgili girişimleri tartışırken, Hanioglu kimsenin pek aklına gelmeyen bir bilgi ve perspektifle karşınıza çıkar.

Dikkatli okurlarının gözünden kaçmamıştır ama Şükrü Hoca bir süredir Türkiye gündemini işgal eden Suriye konusunda da kafa karışıklığını giderecek bir yazıya imza attı. Suriye'deki Baas rejiminin halkına bir katliam yaptığına kuşku yok ancak biraz üzerine gittiğiniz zaman zihinlerin bir yerinde ciddi soru işaretleri var. Sadece Türkiye'de değil, Suriye halkında, bütün İslam dünyasında ve belki kısmen Batı kamuoylarında da var olan soru işaretleri bunlar. Allah'tan Suriye'nin petrolü olmadığı için çok telaffuz edilmiyor bu istifhamlar ama yerli yerinde duruyor bunlar: Suriye'de yaşananlar, gerçekten bir halkın özgürlük isyanı mı? Yoksa İran-Hizbullah çizgisinin savunduğu gibi Batı'ya karşı bir direniş cephesini çökertme operasyonu mu? Hedefte Suriye'yi demokratikleştirerek daha güçlü kılmak mı var, yoksa ülkeyi güçten düşürüp etnik, mezhepsel çizgide bölme planları mı var? Belki de bütün 'Arap Baharı' süreci için kafaları meşgul eden bu sorular Suriye'de zirveye çıktığı için ülke içinde ve dışında halklar bu davayı tam olarak sahiplenemedi. İran/Hizbullah çizgisinin propagandası, Irak'taki işgalin 1 milyon insanın hayatına ve hâlâ arkası gelmeyen istikrarsızlığa yol açmış olması, Libya'da Kaddafi sonrası yaşanan kaos havası ve başka faktörlerin de bu algıda etkili olduğuna kuşku yok. Şu anda başta anamuhalefet partisi CHP olmak üzere anti-emperyalist söyleme öncelik veren Türkiye'deki sol hareketlerin çoğunun ve bazı İslamcı çevrelerin, halkının kanını döken Baas rejimine bu kadar sıkı sıkıya sarılmasını başka nasıl izah edebiliriz?

Gerçekten bütün bu soru işaretleri tartışmaya değer ve Suriye muhalefetinden birçok isim de bunların farkında. Müdahaleyi geciktirerek ve iç savaşa zemin hazırlayarak Suriye'nin daha fazla zayıf düşmesi mi hedefleniyor diye soruyorlar. Suriye'nin kurumlarını ve gücünü kaybetmeden nasıl bir değişim olabilir diye kafa yoruyorlar. Bunca acı tarihten sonra Batı'nın özellikle Ortadoğu politikalarındaki sicilinden kuşku duymak çok yerinde bir duruş.

Suriye'deki mevcut rejimin ne olduğu ve neyi temsil ettiğini unutmaz veya gözden kaçırırsanız, bütün bu soru işaretleri gerçekten konuyu içinden çıkılmaz bir hale getirebilir. İşte bu noktada Şükrü Hanioglu'nun "Bir kolonyalizm mirası daha tarihe karışırken" başlıklı yazısı (Sabah, 19 Şubat 2012) tüm kafası karışıklara berrak bir perspektif sunuyordu. Bugün tartıştığımız ve kasten Nusayri-Hıristiyan azınlığın yönetimine bırakılan Suriye denen yapının Ortadoğu'daki en büyük paylaşım kavgası olan 1. Dünya Savaşı'ndan sonra nasıl ortaya çıktığına kadar giden Hanioglu şöyle yazıyordu: "Mevcut Suriye rejimi kullandığı yoğun antiemperyalist söyleme karşılık gerçekte kolonyalizmin Ortadoğu'daki son kalıntılarından birisidir. Sonuna kadar savaşmadan iktidarı

bırakmayacak bu rejimin bitişı kolonyalizmin bölgedeki kalıntılarından birisinin daha tarihe karışması anlamına gelecektir."

Aslında emperyalizmin bölgeye dayattığı bir yapının, nasıl emperyalizm karşıtlığı adı altında savunulduğu gerçeğı, şimdi daha açık değil mi? Nitekim Hanioglu bunun için de uyarmayı ihmal etmiyor: "Tek çaresi iktidarda kalmak olan rejim, ülke bir kan banyosundan geçmeden meydanı terk etmeyecektir. Bu gerçekleştiğinde Suriye rejiminin "antiemperyalist" söylemine kapılarak onun gerçekte yüksek perdeden eleştirdiğı emperyalizmin ürünü olduğunu göremeyenler şüphesiz ağıtlar yakacaklardır." Bu tablo bütün Ortadoğı için büyük oranda geçerli değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye krizinde Türkiye'nin 3 şartı

Abdülhamit Bilici 2012.04.14

Dünyada uluslararası gündemin en yakıcı birkaç dosyasının anaforunda aynı anda yaşamak zorunda olan Türkiye gibi ülke var mı?

Nükleer kriz nedeniyle dünyanın bir numaralı konusu İran, kapı komşumuz. Sorunla o kadar iç içeyiz ki, İran ile dünya güçleri arasındaki nükleer pazarlık bugün İstanbul'da yapılıyor.

Saddam; işgal ve ABD'nin çekilmesi sonrası geleceğı iyice belirsiz hale gelen Irak, tüm fırsat ve riskleriyle bir başka komşumuz. Oradaki her gelişme bizi doğrudan etkileyecek.

Dünya gündeminin en sıcak dosyası Suriye, bütün boyutlarıyla Türkiye'nin kucağında. Krizin sıcaklığını ölçmek için bu ülkeden gelen mültecilerin sayısına bakmak yeterli. Özgürlük isteyen Suriye muhalefетinin örgütlendiğı ve en büyük desteğı bulduğu ülke Türkiye. Bugünkü İran nükleer zirvesi gibi, 2 hafta önce 83 ülke Suriye için İstanbul'da toplanmıştı.

Sınırımızın hemen ötesinde, kader/tarih birliğimiz olan Ortadoğı coğrafyasındaki siyasî yapıları hallaç pamuğı gibi atan 'Arap Baharı'nın ortaya çıkardığı tsunamiyi ekleyerek listeyi daha da uzatmak mümkün. Aslında kendine yetecek kadar önemli iç sorunları olan Türkiye, bu büyük krizlerin tam orta yerinde. Şaka değil, küçük bir kıvılcım bir anda ülkeyi ateşe sokabilir. Nitekim Kilis'teki kampa birkaç kurşun isabet edince, Başbakan Erdoğan, hemen NATO'nun 5. maddesini hatırlatıverdi.

İçinde olduğumuzdan hissetmiyoruz belki. Ama 100 yıl önce Ortadoğı'yu şekillendiren I. Dünya Savaşı süreciyle karşılaştırılabilecek çapta bir değişim dalgası var karşımızda. O deprem, 400 yıl bölgeye damgasını vurmuş koca imparatorluğun Anadolu'ya sıkışmasıyla sonuçlanmıştı. Bu deprem de şimdiden siyasî yapılardan haritalara ciddi değişim rüzgârı taşıyor.

Bu zor dönemde Türkiye'nin ağır yükünü görevi gereğı en iyi hisseden isimlerden biri olan Dışışleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nu bir grup gazeteciyle dinlerken tablo biraz daha netleşti. Görüşme 3 saat sürdü ama bunca başlıktan sadece Suriye'yi konuşabildik. Toplantının önemli bir kısmı, Türkiye'nin baştan beri Suriye'de izlediğı politikanın arka planını, beklenti ve kaygılarını içeren bir sunum şeklinde geçti. Bilgilerin çoğı yazılmamak şartıyla paylaşılsa da önemli birkaç noktayı belirtmek mümkün.

Türkiye; sağlam binasının üzerine çökme tehlikesi taşıyan komşunun çürük binasına benzetiyor Suriye krizini. Tüm iyi niyetiyle baştan beri, bu çürük binanın komşuya da kendine de zarar vermesini önleme arayışında. Dışışleri, Kofi Annan'ın girişimiyle perşembe sabahı başlayan ateşkesin sonuçları hakkında çok ihtiyatlı. Şiddetin azalması olumlu ama Halep Konsolosluğu'ndan ve istihbarat kaynaklarından gelen veriler, ateşkesin 6 şartından biri olan ağır silahların şehirlerden kışlaya çekilmesinin gerçekleşmediği yönünde. Rejimin, Tahrir gibi kitlesel gösterilerden çekindiği için tedbir aldığı belirtiliyor. Annan süreci başladığında 9 bin olan Türkiye'deki mülteci sayısının 25 bine çıkması durumu anlatıyor. Bakan Davutoğlu, bu grafiği BM ve G-8 yetkilileriyle de paylaşmış.

Annan'ın İstanbul'daki Suriye toplantısına gelmemesi rahatsızlık oluşturmuş olsa da Türkiye girişimin başarılı olmasını istiyor. Girişimden değil, eksiklerinden ve önceki girişimlerde olduğu gibi rejime zaman kazandırma ihtimalinden rahatsız. Planı nihai çözüm değil, başlangıç olarak görüyor. Suriye Halkının Dostları girişimi ile Annan planına birbirinin rakibi değil, destekçisi görüyor. Girişimin başarısı için ise 3 şartı var Türkiye'nin: Ağır silahların tamamen kışlaya çekilmesi; BM gözlemcilerinin ateşkese uyulduğunu teyidi; halkın barışçı gösterilerle düşüncelerini ifade edebilmesi.

Suriye rejiminin sınırdaki tecavüzü, bir güç gösterisi veya mesajdan çok kaza olarak görülüyor. Gelen özür mesajları Ankara'yı ikna etmiş olsa da bu olay, Suriye'deki insanî krizin Türkiye için bir milli güvenlik sorununa dönüşme algısını yükseltmiş durumda. Başta BM olmak üzere dünyaya verilen mesaj şu: Krizin barışçıl çözümü için çabalıyoruz. Ama olay, milli güvenliğimizi tehdit eden boyuta sıçarsa her tedbiri alırız. İnsanî olarak 25 bin insanı kendi imkânlarımızla barındırdık. Bu sayı daha büyürse farklı tedbirler gerekebilir. Dünyanın artık bu yükü paylaşması gerekir.

Anlatılanlardan çıkan sonuç, Türkiye bir maceraya sürüklenmeden ve sorunun Türkiye-Suriye; Türk-Arap veya Şii-Sünni meselesine dönüşmesine izin vermeden çözümü için aktif siyaseti sürdürecektir. Hem değerler hem çıkarlar bunu zorunlu kılıyor. Askerî bir müdahale asla istenmiyor. Ama bu, Baas'a verilmiş bir çek değil. Makul bir çözüm bulunmazsa, Suriye'de, Bosna'daki gibi 3-4 yıl kan akmasına izin verilemez.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Şam ve Halep niye sessiz?

Abdülhamit Bilici 2012.04.17

"Suriye, kendine yardım et!" başlıklı yazı, üzücü de olsa bugün Suriye dramının geldiği noktaya 9 ay önceden dikkat çekmek amacıyla bu sütunda yayınlanmıştı. (Zaman, 2 Ağustos 2011)

Birinci açmaz, bölge ve Suriye'de Türkiye'ye dönük yüksek beklenti ile Suriye'deki kötü gidişi durdurma noktasında Türkiye'nin gücünün sınırlılığı arasındaki çelişkiydi. Özellikle dünyanın seyirci kalması halinde Türkiye tek başına krize müdahil olsa başına dert açacak; sessiz kalırsa itibarı zarar görecekti.

İkinci sorun, zor iç dengeleri, küresel güçlerin aralarındaki içindeki rekabeti ve soruna zayıf müdahalesi yüzünden Suriye'deki kriz, 20 yıl önceki Bosna trajedisine benzeyebilirdi. Sırpların elindeki devlet gücünü korumasız Boşnaklara karşı kullandığı o vahşete, ancak 200 bin insanın kanı döküldükten sonra dur

denebilmişti. Hiçbir makul teklife uymayacağı çoktan belli olan Baas'a, adeta katliama devam etmesi için dünyanın mühlet üstüne mühlet vermesi maalesef Bosna'yı hatırlatıyordu.

Üçüncü açmaz ise Lübnan'dan Filistin'e; İran'dan Irak'a; Kürt meselesinden Şii eksenine ve küresel güç mücadelesine girift bir denklem olan Suriye'de Esed sonrasına dair tereddütler, içeride Suriye halkını dışarıda ise uluslararası aktörleri aşırı temkine zorluyordu.

Tunus'ta Bin Ali'yi veya Mısır'da Mübarek'i deviren Tahrir gibi büyük çaplı kitlesel eylemlerin Şam ve Halep gibi merkezlerde yapıl(a)mayışının önemli nedenlerinden biri de bu sonuncu açmazdı. Ama bu durum Şam ve Halep'in sessizliğini tek başına açıklamaya yeter miydi?

Gerçekten de Tunus'tan Yemen'e, Kahire'den Libya'ya değişim kıvılcımı başkent ve büyük şehirlerde çakılmışken, Suriye'de ayaklanma Dera gibi merkezden uzakta bir kasabada başlamış ve Şam/Halep gibi büyük merkezler sessizlikleriyle rejimin işini kolaylaştırmıştı. Peki Şam ve Halep neden sessizdi? Baas rejimi, kendinden önce devrilenlerden daha baskıcı ve daha kanlı bir geçmişe sahip olmasına rağmen Şam veya Halep'te neden bir Tahrir Meydanı çıkamadı? Sebep; önceki rejimlerin açıklarını da iyi inceleyen Baas'ın güvenlik başarısı mıydı, yoksa bu şehir sakinlerinin devrime ikna olmaması mı?

Genç Siviller ve Nahda Network'ün hafta sonu Bursa'da düzenlediği "Sıradan Kahramanların Sıradışı Devrimleri" başlıklı konferansa davet edilince, beni en çok heyecanlandıran, bizzat muhalefet saflarında yer alan Suriyeli isimlerden bu sorunun cevabını öğrenmekti. Muhalefetin Suriye içindeki en etkin yapılarından biri olan Yerel Koordinasyon Komiteleri adına Halep'ten toplantıya katılan Hasan Kasım'ın yukarıdaki sorularıma verdiği cevap, hem Suriye'de yaşanan sürecin zorluğuna dair önemli ipuçları sunuyor hem de meselenin görüldüğünden karmaşık olduğunu gösteriyordu.

İşte muhalif bir aktivistin gözünden Şam ve Halep'in fotoğrafı: "Arap ülkelerinde devrimler başlayınca Suriye'de gözler öncü ve taşıyıcı olarak Halep'e döndü. Ama 40 yıldır Baas rejimi, Suriye'yi siyasetten arındırmıştı. Özellikle büyük şehirlerde ortak hareket etmeyi sağlayacak ne bir parti ne bir sivil toplum yapısı vardı. Özgürlük talebini taşıyacak bir orta sınıfın oluşmaması için rejim 40 yıldır çalışıyordu. Geriye; kan bağı, aşiret ve bölgecilik kalmıştı. Şehirlerde ise bu tür bağlar doğal olarak yoktu.

Halkın herhangi bir hedef için birleşmesi çok zordu. Halep'te çevreci gençlerin gösterisi bile hapisle sonuçlandı. Böyle olunca büyük şehirlerin devrime katılmada gecikmesi normaldi. Bu yüzden ayaklanmalar daha çok küçük yerleşim merkezlerinde oldu. Rejim de onları tek tek imha etmekle meşgul. Halep'te öncelikle kenar mahalleler olmak üzere çok gösteri oldu. Ama insanın tasavvur edemeyeceği bir acımasızlıkla bastırıldı bunlar. Bin kişinin katıldığı bir protestoda 10 kişi şehit düştü. Bu Suriye'de bir eylemdeki kişi başına kaybın en yüksek olduğu gösteriydi. Şehit kanlarıyla duvarlara iğrenç sloganlar yazıldı. Köylerde aynı aileden 15 kişiyi öldürüp yaktıkları oldu.

3 ay öncesine kadar muhalefet, tek kurşun sıklamamasına rağmen dünyaya terörist diye lanse edildi. Ben laik bir insanım, bana da Selefi dediler. Şebihalara rağmen muhalefet hep oldu. İnsanlar mecbur kalınca silah taşımaya başladı. Göstericilere ateş açmayı reddeden askerler muhalefete geçti.

Şam ve Halep'i düşünürken sermayenin tavrını unutmamalı. İşadamları halk hareketlerine hep mesafelidir. Onları daha korkutmak için elbise çarşısında olduğu gibi işyerlerini yaktılar. Sermaye sahipleri de Suriye'yi seven insanlar. Onların çökmesi, Suriye'nin çökmesi demek. Şimdilerde şehit ve tutuklu ailelerine sahip çıkmaları ve rejime destek vermiyor olmaları önemli." Muhalefet de Baas da kaderinin Şam ve Halep'in alacağı tavırdan yattığının farkında. Ama Suriyeli aktivistlerin hayal kırıklığını ifade ederken bile bu ölçülü tavrı gelecek adına umut verici.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Neden BATI Çalışma Grubu?

Abdülhamit Bilici 2012.04.21

Samanyolu Televizyonu'nda önceki gün Hasan Celal Güzel'i izlerken 28 Şubat sürecinin kritik bir aşamasında genç bir gazeteci olarak kendisiyle yaptığım telefon konuşmasını hatırladım.

Türk Silahlı Kuvvetleri içinde 28 Şubat postmodern darbesini örgütleyen cuntaya dair eline ulaşan çok ciddi belgeleri kamuoyuyla paylaşmak için bir basın toplantısı yapmaya hazırlanıyordu. Elindeki belgeler, cuntanın çekirdeğini oluşturan ve önceki günkü operasyonda üyeleri tek tek gözaltına alınan Batı Çalışma Grubu'na dair kozmik bilgilerdi. Telefonda, belgelerin içeriğine dair bazı detayları paylaştıktan sonra Batı Çalışma Grubu'na karşı darbeyi deşifre etmek için bir Doğu Çalışma Grubu kuracağını ve bunu da basın toplantısında ilan edeceğini söyledi.

Daha 20'lerinde genç bir gazeteci olarak kamuoyunun bir süre sonra öğreneceği gizli bilgilerden haberdar olmak beni heyecanlandırmıştı. Ama küçük bir itirazım da vardı çalışma grubuna vereceği isme. "Neden tepkisel davranıp Batı'ya karşı Doğu Çalışma Grubu ismini veriyorsunuz? Mesela 'Demokrasi Çalışma Grubu' deseniz daha aksiyoner ve doğru bir tavır olmaz mı?" diye teklifte bulundum. Hiç tereddüt etmeden öneriyi kabul etti Sayın Güzel. Nitekim 27 Temmuz 1997 tarihli, cuntanın yapısı ve işleyişine dair çok kozmik belgelerin açıklandığı basın toplantısına bakılırsa, öngörülen yapının adının Demokratik Çalışma Grubu olarak ilan edildiği görülecektir.

Burada, bir gazetecinin teklifi üzerine cunta yapılanması için düşünülen 'Doğu' isminin 'Demokrasi' ile değiştirilmesi önemli olabilir. Ama daha önemli nokta, 28 Şubat darbesinin planlamasını yapacak olan birime neden 'Batı' isminin verildiği. Niçin başka bir şey değil de 'Batı' Çalışma Grubu?

Bugüne kadar Türkiye'de demokrasiyi rafa kaldıran bütün darbeleri yapanların adeta ezber etmişçesine darbe yapar yapmaz "NATO'ya, Cento'ya bağlıyız" şeklinde bir açıklama yapmasını acaba biraz da bu çerçevede düşünmek gerekmez mi? Ya da içeriden baktığımızda sadece demokrasiye müdahale olarak gördüğümüz hadisenin, aslında

Türkiye'nin kendisine biçilen deli gömleğinden çıkmasını önleme girişimi olabilir mi? Menderes'in Sovyetler Birliği ile geliştirmeyi düşündüğü ilişkiler ile 27 Mayıs darbesi arasında bir bağ var mıdır?

Ya da 12 Eylül askerî darbesiyle ilgili anlatılan şu meşhur anekdotu hatırlamak gerekmez mi? ABD Başkanı Carter'a bu darbeyi özetleyen "Bizim çocuklar yaptı." sözünün sahibi o sırada Ulusal Güvenlik Konseyi'nde görevli olan CIA'den Paul Henze. Türkiye'yi ve dilimizi iyi bilen Henze o gece nöbetçiymiş. "Darbe oldu" haberi Ankara'dan iletilince, eşiyile konserde bulunan Jimmy Carter'a ulaşp "Our boys have done it" diyen ve sonradan bunu Mehmet Ali Birand'a anlatan o.

Batı derken sadece belli ülkeleri akla getirmemeli. Türkiye'deki statükodan yararlanan ve bunun ilânihaye böyle sürmesini çıkarına uygun gören her güç bu çerçeveye girer. Çevik Bir'in, Martin Sherman'la "Middle East

Quarterly" dergisi için 2002'de yazdığı makalenin başlığı dikkat çekici: "İstikrar için formül: Türkiye artı İsrail". Konu bununla sınırlı kalsa entelektüel bir zihin egzersizi denebilirdi. Ama öyle değil. O süreçte İsrail'le ilişkiler Çevik Bir sayesinde zirveye çıktı ve birçok gizli anlaşma imzalandı. Çevik Paşa'ya Washington'daki Yahudi kuruluşlarının verdiği ödülleri de yabana atmamalı tabii. İsrail ile normal ilişki, Türkiye için bir kart olabilir ama tamamen İsrail'in peşine takılmayı aklı başında kimse Türkiye'nin çıkarı ile bağdaştıramaz.

28 Şubat'ın hedefinin sadece Refah-Yol'dan kurtulmak değil, yükselen milli muhafazakâr çizgiyi önlemek olduğu anlaşılırsa zaten iç ve dış İslamofobik çevrelerin ittifakı daha iyi görülür. Soruşturma kapsamında 28 Şubat'ın labirentlerine girildikçe karşımıza ilginç ipuçlarının çıkacağına kuşku yok. Mesela bunlardan biri, özellikle 11 Eylül sonrası Batı'da ve özellikle ABD'de yükselen İslam tehlikesine karşı akademik duyarlılığın başını çeken ve Avrupalı siyasetçilerden Bush'a önemli devlet adamlarını yönlendiren Bernard Lewis'in, Çevik Bir'i karargâhında ziyaret etmesi ilginç. 14 Kasım 1996'daki görüşmede Çevik Bir, Lewis'e; "Erbakan'ın kadrolaşmakla meşgul olduğunu, ABD'nin Refah Partisi ile iyi ilişkiler kurmasının büyük hata olacağını, ABD'nin gelişmeleri sadece seyrettiğini, Türkiye'yi desteklemesi gerektiğini" söylüyor. Aynı zamanda Prof. Lewis'in, "Türkiye'nin ancak asker güdümünde kalırsa modern ve Batı'nın yanında bir ülke olabileceği" paradigmasını tüm Batı'ya armağan eden isim olduğunu eklemeli.

Bunları alt alta koyunca, Türkiye'nin 60 yıldır ilk kez cunta yapılarıyla mücadelesi ve bunun önemini işleyen adam gibi tek rapor, Washington Post, Le Monde, Der Spiegel gibi ciddi yayınlarda doğru düzgün yazı çıkmazken, süreci ve buna destek verenleri sabote edecek tarzda neredeyse gınaşırı yayın yapılmasına tesadüf demek zor. Süreçteki hatalar görülür elbette ama bu AB'nin demokrasi için fırsat dediği, Türk halkının demokrasi için fırsat gördüğü sürecin kendini görmeyi engellemesi doğal mı?

Kusura bakmasınlar ama bunlar hiç normal işler değil. 2 sene önce New York Times'ın Pakistan'daki Türk okullarından hareketle "İslam'ın nazik yüzünü temsil ediyor" diye manşet attığı 'Hizmet' için bugün "Türkiye'deki gölge güç büyüyor" demesini acaba bu ciddi gazeteler nasıl izah ediyor?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Mezhepçilik başa bela!

Abdülhamit Bilici 2012.04.24

İslam düşmanlığı ile oturup kalkan ideolojik ve dinî akımların yöntemlerini ve Müslümanlara verdiği zararları dünden bugüne az çok biliyoruz.

Bir yönüyle bu şaşırtıcı değil. Düşmanlığa kilitlemiş çevrelerin, bunun gereğini yapmasından daha doğal ne olabilir? Asıl ilginç olan, Müslümanların içinden çıkan ve İslam adına konuştuğunu sananların İslam'a vurduğu darbeler. Bazen bir söz veya eylemleriyle öyle tahribat yapıyorlar ki, 40 akıllı bu zararı telafi edemiyor. Sünni

dünya adına konuştuğunu düşünen Suud Başmüftüsü Şeyh Abdül Aziz Bin Abdullah'ın "Arap Yarımadası'ndaki kiliseler yıkılmalı" sözü son dönemde içeriden İslam'a vurulan darbelerin en meş'um örneklerindendi. İslam'ı adeta bağnazlık ve terörle özdeşleştiren çevreler için daha iyi bir pas olamazdı.

Nitekim iyi değerlendirdiler fırsatı. Zararı azaltmak için makul ve orta yolu temsil eden isimler, İslam'ın bu çarpıtılmış yorumuna karşı cesur açıklamalar yaptı. 57 İslam ülkesini temsil eden İslam İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu, İslamiyet'in özellikle ehli kitaba ve mabetlerine saygılı tavrının dinen ve tarihen iyi bilinen bir gerçek olduğunu söyledi. Peygamberimiz, Hz. Ömer ve Fatih Sultan Mehmed'in ehli kitaba tanıdığı din özgürlüğünü hatırlatan İhsanoğlu; Şam, Bağdat, Kahire ve İstanbul'da 3 dine ait mabetlerin barış içinde yaşadığını; bu anlayışın 21. yüzyılda bile dünyaya örnek olduğunu vurguladı. Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez de "Bu düşünce hem İslam'ın temel kaynaklarına hem de 14 asırlık medeniyet tecrübesine aykırıdır. Asla kabul edilemez." sözleriyle Suud başmüftüsüne ders verdi.

Bir din adamının 'kiliselerin yıkılmasını' istemesi ne kadar İslam adına üzücü ise aslında 'İslam Cumhuriyeti' adını taşıyan bir ülkenin eli kanlı bir rejimi mezhepçi zihniyetle desteklemesi de o kadar dine zarar veren bir tutum değil mi? Allah'tan nasıl Sünnilik adına konuşan Suud müftüsüne Sünni ekolden haddini bildirenler çıktığı gibi, İran ve Hizbullah gibi Şiilik adına siyaset yapanların Suriye'deki rejime verdiği desteğe itiraz eden Şiiler de çıkıyor.

Timetürk haber sitesine konuşan Lübnan'daki Hizbullah'ın ilk genel sekreteri Şeyh Subhi et-Tufeyli'nin söyledikleri tarihî nitelikte. İran ve Suud yönetimlerinin başını çektiği mezhepçiliğin İslam ümmetinin başına bela olduğunu, İran yönetimi, Hizbullah ve Emel'in Baas'ı desteklemesinin yanlış olduğunu söyleyen Şeyh et-Tufeyli, İran'ın siyasetine şöyle bakıyordu: "Bize göre İran dış siyaseti, Farisi öğelerin ağırlık taşıdığı bir siyaset olup İslam siyasetini yansıtmamaktadır. İran, İran'la ilgilidir. İran dışındaki Şiilerin dahi maslahatlarına özen göstermemektedir. Sovyetler'in dağıldığı en zor zamanda Azerbaycan'ın değil Ermenistan'ın yanında yer alması bunun açık göstergesidir."

Bu yıl 'kardeşlik' teması etrafında yapılan Kutlu Doğum etkinliklerini anlatmak için İstanbul'daki basın toplantısında bir araya geldiğimiz Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez de Batı'dan gelen saldırılar kadar Müslümanların kendi yanlışlarıyla İslam'a verdiği zarardan müştekiydi. Bölgesel düzeyde mezhep çatışması riskinin arkasında aslında dinden çok siyasî hırsların yattığını söylüyordu Görmez, dünyanın ve Müslümanların bu gerilimleri Batı hümanizmi ile değil İslam irfanı ile aşabileceğini vurguluyordu. İslam dünyasının sorunları bitmiyordu, çünkü yüzyıllardır ruhlarımızı eğiten irfan geleneğine sırtımızı dönmüş, kuru ve içi boş dindarlıkla avunuyorduk. Yunus, "Hakkı gerçek sevenlere/Cümle âlem kardeş gelir" diyordu ama biz günü bırakıp hiçbirimizin yaşamadığı Siffin, Çaldıran ve Dersim'den öfke devşiriyorduk. Sorgulama önemliydi ama af daha yüceydi. Hz. Yusuf, kendini kuyuya atan kardeşleriyle karşılaşınca "niye attınız" değil, "şeytan aramıza girdi" demişti.

Türkiye'nin dünyada İslam adına orta yolu daha gür temsil etmesi gerektiğini ama Diyanet, ilahiyat ve sivil din adamlarının küresel ölçekte yeterince etkin olmadığını, Batı başkentlerindeki kitapçılarda Türkiye kaynaklı dinî eserlerin yok denecek kadar az olduğunu söylediğimde Başkan Görmez, bu soruna kendilerinin de kafa yordüğünü belirttikten sonra çok önemli 3 noktanın altını çizdi: Bir, kutuplaşmalarda uçlar öne çıktığı için anayol gölgede kalıyor. İki, bugün İslam dünyasındaki en önemli sorun, tabibe başvurmadan, eczacı yöntemiyle tedavi olma çabasıdır. İslam tarihini yok sayıp bir delile bakarak 'kiliseler yıkılın' demek bu anlayışın sonucu. Üç, İslam dünyasının bilgi üreten mekanizmaları sorun üretiyor. Türkiye'de bütün üniversitelerde 7 bin yabancı öğrenci var. Halbuki sadece Ezher'de 38 bin; Kum'da (İran) 42 bin yabancı öğrenci var. Din öğreniyorlar ama ne kadar doğru öğrendikleri şüpheli. Bu mekanizmalar gözden geçirilmeli. Bu kurumların yöneticilerini Türkiye'ye getirerek bu konunun ele alınması gündemde.

Görüldüğü gibi, yeni anayasada konumu ne olursa olsun; içerde ve dışarıda dinin rolü artarken, vazifesini müdrik ve ehil bir Diyanet'e daha çok iş düşeceği kesin.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ciddi gazeteye ağır soru?

Abdülhamit Bilici 2012.04.28

Türkiye gibi hızla değişen ve çok katmanlı bir ülkeyi anlamak kolay değil.

Kendini ilerici, sosyal demokrat, çağdaş diye tanımlayanların birçok alanda özgürlüklere bayrak açıp askerî darbelerden medet umduğu; İslamcı, dinci hatta mürteci diye yaftalananların demokratikleşmede öncü rol oynadığı bir ülke burası. İçimizde yaşayan en akıllı insanların bile anlamakta zorlandığı bu tabloyu, dışarıdan bakanların anlaması daha zor. Bu yüzden ne zaman Türkiye'yi anlatmak için yabancıların karşısına geçsem, en azından son 30 yılı özetleme ihtiyacı hissediyorum. Türkiye'deki siyasî tansiyonun; dindarlar ile laikler arasında değil, değişim isteyenlerle statükocular arasında olduğunu anlatmak için yüzde 70'i köylerde yaşayan halkın 30 yılda yüzde 70 oranında şehirlere taşındığını anlatmak gerekiyor. Pasaport sahibi olmanın ayrıcalık; yabancı para taşımanın suç; özel radyo ve televizyonların yasak olduğu bir ülkenin 130 milyar dolar ihracat yapmaya başladığını; sadece bir sivil toplum hareketinin dünyanın 140 ülkesinde özel okullar açtığını; özel radyo sayısının bini, televizyon kanalı sayısının 200'ü geçtiğini anlatmak gerekiyor. Laikliğe, Cumhuriyete, Atatürk'e düşman olduğu söylenen çevrelerin aslında hep demokrasiden yana olduklarını; ama seçtikleri hükümetlerin her defasında çağdaşlık, laiklik, ilericilik adına darbelerle alaşağı edildiğini ifade etmek gerekiyor.

Muhataplar Batılı normal demokrasilerden ise temel siyaset kavramlarının Türkiye'ye özgü anlamlarını irdelemezsiz olmaz. Çünkü normal bir demokraside devlet ve hükümet kavramları eşanlamlı olarak kullanılabilir. Ama bizde hükümet, kendini devlet diye tanımlayan yapıların düşmanı veya kurbanı olabilir. Devletin iç düşman tanımına giren bir hükümet modern veya post-modern darbeye uzaklaştırılabileceği gibi, bu tanıma giren bir parti kolayca kapatılabilir. 22 Temmuz 2007'de yüzde 47 oy alarak iktidara gelen AK Parti hükümetine 2008'de açılan kapatma davası gibi. Şablonların geçersiz olduğu, söz ile eylem arasında taban tabana zıtlıkların olduğu böyle bir ortamda gerçeği bulmak zor ama imkânsız değildir. Bunun için iyi niyet, daha fazla zaman ve enerji gerekir. Aslında Türkiye'de muhabir bulunduran bazı ciddi gazeteler her türlü propagandaya rağmen 2007'deki krizde bunu başarmıştı. Dün 5. yıldönümünü dolduran 27 Nisan gece yarısı bildirisinin yayınlanmasından bir hafta sonra bu gerçeği şöyle yazmıştım: "Bu süreçte sevindirici bir gelişme de Avrupa ve Amerika'nın saygın gazetelerinde gerçeklikten kopuk Türkiye yorumlarının yerini daha tutarlı analizlerin almaya başlaması. Örneğin Washington Post'un 1 Mayıs tarihli editör yazısında, son 5 yılda gerçekleştirilen demokratik reformlar göz önüne alındığında Türk hükümetinden kaygılanmayı haklı kılacak bir durum olmadığı belirtildi. Yazı şu cümleyle bitiyordu: "Şu anda Türkiye'de demokrasiye karşı temel tehdit AK Parti'den değil, onun karşıtlarından geliyor." Avrupa'nın itibarlı gazetelerinden Guardian da konuyu ele aldığı dosyada 'Laiklerin korkmasının haklı temeli var mı?' sorusuna şu cevabı veriyordu: Korkuları abartılı." (5 Mayıs 2007, Zaman)

Maalesef bir süredir bu ciddi gazetelere tuhaf bir şey oldu. 18 Nisan'da Herald Tribune'nda, Hizmet Hareketi hakkında Aydınlık gibi gazetelerde görmeye alıştığımız tarzda bir haber çıktı. Görüşlerine başvuru kaynaklardan Ayşe Böhürler'in yalanlamasına rağmen hiçbir şey olmamış gibi aynı haber New York Times'ta yayımlandı. Dengeli ve adil olduktan sonra eleştiri gazeteciliği ve demokrasinin olmazsa olmazı ama dengeli, objektif ve doğru olmak kaydıyla. Gazetenin 2 yıl önce aynı konuda yazdıklarıyla taban tabana çelişmesi bir yana haberde ispatsız iddialarla bir şeytanlaştırma yapılırken, Gülen'in AB sürecini desteklediği; Papa gibi dinî liderlerle görüştüğü, El Kaide'nin eylemlerini tel'in ettiği; 12 Eylül referandumuna destek verdiği gibi lehe olacak hiçbir unsur yok.

İnsaf ölçüsü öyle kaçmış ki, Gülen'in hayatını dolduran mağduriyetleri "Fethullah Gülen'in Hukuk Serüveni" kitabında anlatan Amerikalı Hukuk Profesörü James Harrington dayanamayıp gazeteye ağır bir mektup yazmış. Saygınlığına ve editöryal titizliğine önem veren bir gazete Prof. Harrington'ın şu cümlesi üzerine düşünmeli: "Gülen'in aleyhindeki iddialardan bahseden haber, tezine aykırı olacağı için mi uzunca bir yargılamadan sonra tüm bu iddialardan beraat ettiğini söylemiyor? Hareket, Türkiye'de demokrasiye katkı yaptığı gibi dünyada bulundukları ülkelerde iyi işler şeyler yaptı. Bir gazeteci için adil olan, haberini adaletli yapmaktır." Saygın bir gazetenin çizgisini, adeta 'andıçlanmış' gibi bu denli çarpıtan sorun ne? Muhabir mi, mutfak mı, başka güç merkezleri mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Alperenlerin iki sınavı

Abdülhamit Bilici 2012.05.05

Avrupa'nın göbeğinde 20 yıl önce 250 bin insanın şehit düştüğü Bosna trajedisi, Müslüman Boşnakların kimliklerinin farkına varmasında tarihî rol oynadı.

1990'larda acıyı yaşamış birçok Boşnak Müslüman'ın yorumu, Sırp milliyetçilerin en büyük ahmaklığı, Boşnakların kökünü kurutmayı amaçlayan bu savaşı başlatması. Soğuk Savaş'ın hemen ardından başlayan bu dram, sadece Boşnakların uyanışını sağlamadı. Bizim de kimlik ve tarih bilincimizi etkiledi. Avrupa'nın gözü önünde yaşanan katliam, zihnimizde Batılılaşma siyasetinin bir parçası olarak hep güzel ve olumlu resmedilen Batı imajını sarstı. Ayrıca Sırp milliyetçiler, aynı dili konuştukları Boşnakları ortadan kaldırmaya çalışırken 700 yıl önce kaybettikleri savaşların intikamını aldıklarına inanıyordu. Balkanlar'da Türk ve Müslüman kavramları aynı anlama geldiği için Sırlar, Boşnakları katlederken Türkleri öldürdüğünü düşünüyordu.

Bosna Hersek'teki Sırların yanı başında sığınacakları Sırbistan vardı. Hırvatların ise Hırvatistan'ı. Türk diye katledilen Boşnakların ise sadece Türkiye'si. Bu sayede Bosna'nın, İstanbul'dan sadece 10 yıl sonra Osmanlı topraklarına katıldığını hatırlayacaktık. Saraybosna'da Başçarşı'yı veya Travik'i gören biri, buraların Bursa veya Amasya'dan farkı olmadığını anlayacaktı. Bir bakıma Boşnakların başına gelen katliamdan biz sorumluyduk. Çünkü onlara İslam'ı götüren, Anadolu'yu da yurt yapan Alperenlerdi.

Mostar yakınlarında Buna nehrinin çıktığı sarp bir kayanın hemen dibine kondurulan ve Bosna'nın fethinden yıllar önce buraya gelen dervişlerin kurduğu Blagay (Muhasebe) Tekkesi'ne giderken rehberimizin anlattığı şu

hadise, tarihimiz ve kendi kimliğimizle yüzleşme adına çok şeyi özetliyordu. Topraklarına gelen her yabancı gibi Bosna'ya gelen ilk Alperenlerin nasıl insan olduklarını yöredeki meraklı bakışlarla süzmeye başlamış. Kafalarda birçok soru: Bunlar kim, emelleri ne, nasıl insanlar, eşkıya mılar, haydut mu? İnsanların bu merakını gidermek için bir papaz, Alperenleri test etmeye karar veriyor. Önce, kendi kızını arkadaşlarıyla birlikte, Alperenlerin gidip geldiği vakitlerde çeşme başına gönderiyor. Amaç, namusa bakışlarını ölçmek. Ama nafile. Kızlara en küçük bir hakaret veya sarkıntılık yok. Kadın testinden geçen erlere ikinci test parayla. Alperenlerin geçtiği güzergaha bir küp altın bırakıp ne yapacaklarını gözlemeye başlıyor papaz. Altını bulan dervişler, ortadan kaybolacaklarına başlıyorlar sahibini aramaya. Altınlar sahibine teslim edilince papaz, tarihin doğruladığı şu öngörüyü ifade ediyor: "Bu insanlar bir daha buradan gitmez."

3 aylık bebekten 86 yaşındaki ihtiyara 116 kişinin 16 Nisan 1993'te diri diri yakıldığı Ahmici köyünün camisinde bugün kız ve erkek talebelerin Kur'an öğreniyor olması, her şeye rağmen bu insanların bu topraklardan sökülüp atılamayacağını göstergesi değil mi?

Dünyanın gözleri önünde 3 yıl ateş altında tutulan Saraybosna'daki ev ve işyerlerinin duvarlarında ibret olsun diye hâlâ korunan top ve mermi izlerine bakarken bu sözün gerçekliğini bir daha hatırlıyor. Bosna'yı aralarında paylaşmaya karar veren Sırp ve Hırvatların ortak ateşi altında kalmasına rağmen ordusuz bir halkın, 600 bin nüfuslu bir şehrin her türlü ihtiyacını İğman Dağı eteğindeki 1 metre eninde ve 1.60 cm yüksekliğindeki tünelden geçirerek sergilediği direniş de bu sözün doğruluğunu hatırlatıyor. 700 yıl önce temeli atılan bu ruhun izdüşümünü; bu tünelden gidip gelirken kullandığı raylı sandalyesinde oturur gibi hayalimde canlandırdığım zambaklar ülkesinin bilge lideri Aliya'da; direnişin en stratejik noktası olan bu tünelin evinin bir odasından kazılmasına izin veren Şehide Hanım'da ya da daha savaş sürerken bugün üniversiteye, koleje dönmüş okulların temelini atan modern Alperenler'de görmek hiç zor değil.

Hırvatların haçlı kafasıyla yıktığı eşsiz güzellikteki Mostar Köprüsü'nden Travnik Kalesi'ne; Gazi Hüsrev Camii'nden İğman Dağı'ndan doğan Bosna Nehri'nin kaynağına; zümrüt yeşili dağlarından insanın yüreğini acıtan şehitliklerine ancak yaşanarak anlaşılabilecek Bosna, galiba bu ruhu arayan Anadolu insanı ile dolup taşıyor. Sadece misafiri olduğumuz Fidan Tur'un geçen hafta 25 kafilesi vardı. Karmakarışık 14 yönetim tarafından idare edilen; kırılğan ateşkesle varlığını sürdüren ve savaşa yol açan tablonun pek değişmediği (Sırp, Sırbistan'a; Hırvatlar Hırvatistan'a katılma peşinde) bir ortamda bu ziyaretler Boşnaklar için de moral kaynağı. Henüz Bosna'yı görmeyenler gecikmesin; iftihar kaynağımız THY de bilet fiyatlarını gözden geçirerek ve Bosna Havayolları ile sorunu çözerek yolu kolaylaştırsın.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Sarkozy'nin 4. mağlubiyeti

Abdülhamit Bilici 2012.05.08

Sarkozy gibi yokluktan gelmesine rağmen hep üstten bakan şımarık bir siyasetçi için kaybetmek elbette acı olmuştur.

Ama bu acıyı daha büyüten, eski IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn'ın başına örülen çoraplardan sonra, Sosyalist Parti'nin yarış için ikinci tercihi olan Francois Hollande gibi, hiç ciddiye almadığı birine karşı kaybetmek olmalı.

Kuşkusuz bu yenilgi; Sarkozy'nin siyasi kariyeri, Fransız siyaseti ve kriz içindeki Avrupa için farklı anlamlar taşıyor. Hollande'ın galibiyetinin henüz ne getireceği belli olmasa da göçmenler, İslam ve Türkiye karşıtlığı üzerinden siyaset yapan Sarkozy'nin kaybetmesi, insanlık ve Avrupa değerleri adına umut verici. Tabii, Hollande'ın Fransa'ya damgası vurabilmesi için partisinin haziran ayındaki Meclis seçimlerinde de başarılı olması şart.

Avrupa'daki mali krizin koltuğundan ettiği 11'inci lider olan Sarkozy'nin mağlubiyet haberi, ekonomi çevrelerini hemen alarma geçirdi. Çünkü bu kayıp, Avrupa'da krize karşı uygulanan kemer sıkma politikasının Fransa-Almanya mihveri için bir darbe anlamına geliyordu. Şimdi kemer sıkma politikasının Avrupa'nın kaderi olmadığına inanan, emeklilik yaşını 62'den 60'a çekmeyi vaat eden, memur alımıyla istihdamı artırmayı planlayan, 1 milyon Euro'nun üzerinde kazananlara yüzde 75 vergi koymayı düşünen bir siyasi anlayış var Paris'te. Hollande'ın zaferiyle aynı saatlerde, Yunanistan'da acı reçeteyi uygulayan merkez sağ ve sol partilerden büyük hezimet haberinin gelmesi; Almanya'nın Schleswig-Holstein eyaletindeki seçimde Merkel ve ortaklarının güç kaybetmesi de Fransız-Alman eksenini için kötü haberd.

Adeta bir mucize gibi Avrupa'yı sarsan krizin şimdilik dışında kalan Türkiye'de bizler, Fransız seçimlerini daha çok Sarkozy ile aramızdaki milli hesabın bir parçası gibi izledik. Zira Sarkozy, 5 yıl önce Elysee Sarayı'na geçtiği günden beri açıkça Türkiye karşıtı bir siyaset izlemişti. Bu düşmanca tutum, Paris'te Türkiye Cumhurbaşkanı Gül'e veya Başbakan Erdoğan'ın eşine yaptığı protokol terbiyesizlikleri veya 6 saatliğine geldiği Türkiye ziyaretine sakız çiğneyerek başlaması gibi sembolik hareketlerinden ibaret değildi.

5 yıllık başkanlığı döneminde Sarkozy, politika düzeyinde Türkiye'ye karşı 4 hamle yaptı. İlk hamlesi, AB'nin genişleme perspektifine ışık tutacak şekilde Avrupa'nın sınırlarını çizecek bir akıl adamlar komisyonunun oluşturulmasıydı. Hedefi, bu komisyonun Türkiye'nin coğrafi ve kültürel olarak Avrupa'nın parçası olmadığını göstermesiydi.

Fransa'nın ısrarıyla kurulan AB Akil Adamlar Komitesi'nin 2010 yılında yayımlanan raporunda, AB'nin üyelik isteyen Avrupa'dan her ülkeye kapılarını açık tutması ve başvuran her ülkeyi, üyelik kriterleri temelinde kendi meziyetleriyle değerlendirmesi istendi. "Avrupa'nın sınırlarının" coğrafyada değil, değerlerde olduğu vurgulandı. Rapordaki, "AB, Türkiye dahil resmen üyeliğe aday kabul ettiği ülkelere verdiği sözlere saygı gösterip müzakere sürecini ilerletmelidir" ifadesi, Sarkozy'nin yüzüne vurulmuş bir tokat gibiydi. İlk hamlesi fiyaskoyla sonuçlandı.

Türkiye'nin Avrupa'ya ait olmadığını tescillemekte başarısız olan Sarkozy'nin ikinci hamlesi, AB ile Türkiye arasındaki 35 müzakere başlığından 5'ini tam üyeliği öngördüğü gerekçesiyle bloke etmektir. 27 üyenin oybirliği gerektiği için teknik olarak müzakere sürecini sona erdiremiyordu ama bu taktikle süreci yavaşlatıyordu. Belki de Türkiye'nin masadan kalkmasını sağlamak istiyordu. Kıbrıs yüzünden 8 müzakere başlığının askıya alınması yüzünden zaten süreç yavaşladığı için Sarkozy'nin bu adımı, Fransa'ya antipatiyi artırmaktan fazla bir işe yaramadı. Buna paralel olarak Sarkozy, başkanlık süresince AB'nin Türkiye'ye ilişkin belgelerinde "katılım" kelimesinin geçmemesi için olağanüstü çaba harcadı.

Türkiye'yi hedef alan üçüncü hamlesi, Ermeni soykırımı iddiasının inkarına hapis ve para cezası verilmesini sağlayacak bir yasayı Meclis'ten geçirmek oldu. Ancak Sarkozy'nin bu adımı, yasayı Anayasa'ya aykırı bularak reddeden Anayasa Konseyi'nden döndü.

Avrupa'dan Afrika'ya her yerde Türkiye'nin önünü kesmek için adeta çırpınan Sarkozy, son mağlubiyetini pazar günü Fransız halkının elinden sandıkta almış oldu. Fena da olmadı. Tekrar kazanması, Türkiye'nin Brüksel defterini en az 5 yıl kapatması anlamına gelirdi.

Hollande'ın başkan olmasıyla tüm sorunlar aşılr mı? İki liderin Ermeni dosyasına bakışı paralel. Ama artık bu konudaki ilave girişimler, Anayasa Konseyi'ni hesaba katmak zorunda. Ekonomik krizi ve olumsuz kamuoyu bakışını hesaba katarak Hollande'nin, Türkiye'nin AB sürecinin hararetili savunucusu olacağını beklemek yersiz. Ama Sarkozy gibi düşmanca tutum takınmayacağı da açık. Bu da müzakere sürecine olumlu yansıyabilir.

Yeni dönemde, ikili ilişkilerde halklara yayılmaya başlayan düşmanca tutumu ve diplomatik nezakete sığmayan terbiyesizlikleri geride bırakmak bile büyük kazanç olur. Hem Fransa hem Avrupa, Sarkozy'siz daha güzel.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Münazara-i Mısriyye

Abdülhamit Bilici 2012.05.12

Bir hafta arayla yaşanan iki olaya verdiğimiz tepki, Ortadoğu'yla ilgili üst siyasette ne kadar konuşsak da psikolojik olarak bölgeye hayli uzak olduğumuzun kanıtı gibiydi.

Geçen hafta Fransa'daki cumhurbaşkanlığı seçiminin iki adayı Hollande ile Sarkozy'nin televizyon tartışması, en küçük ayrıntısına kadar Türkiye'ye yansıdı. Bütün televizyon ve gazetelerimiz konuyu geniş geniş işledi. Paris muhabirlerimiz ve yorumcular görüşlerini paylaştı. Sosyal medyada atışmayı kimin kazandığına dair sayısız yorum yapıldı.

Sarkozy ismine duyulan ulusal antipati ve Türkiye'nin Avrupa yolunda Fransa'nın önemi dikkate alınırsa bu ilgide hiç anormal bir durum yok. Keşke bu ülkede ve genel olarak Avrupa'da olup bitenleri, tehlike işaretleri veren bazı dip dalgaları magazin ötesinde analitik bir bakışla ele alıp daha çok konuşabilsek.

Normal olmayan, bölgesel liderlik iddia ettiğimiz ve belki de ilk kez bu kadar sıcak ilgiyle örnek olarak görüldüğümüz Ortadoğu'nun en kritik ülkesi Mısır'da iki cumhurbaşkanı adayı arasında ilk kez yapılan televizyon tartışmasına bu kadar ilgisiz kalışımız. En azından Hollande-Sarkozy tartışmasına gösterdiğimiz ilginin zekatı kadarını bile hak etmiyor mu bu tarihi olay? Ne televizyonlarda bir haber ne sosyal medyada en küçük bir heyecan. Üstelik Mısır, Ortadoğu ve Batı'da seçim süreci ve adayların kritik konulara bakışına dair hararetili tartışmalar yaparken, bizdeki haber sitelerinde seçimin askıya alındığına dair haberler dolaşıyordu. Kendi adıma, 23-24 Mayıs'ta yapılacak cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesi yaşanan ilklerden biri olan televizyon tartışmasını gece yarısına kadar izleyerek Mısırlıların heyecanını paylaşmaya çalıştım. 13 adayın yarışacağı seçimlerin iki güçlü adayı Müslüman Kardeşler'in eski üyesi Abdümunim Ebu'l Fütuh ile eski dışişleri bakanı ve eski Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa, üç ayrı televizyon kanalının canlı yayınladığı açık oturumda karşı karşıya geldi. Seçimin diğer favorilerinden olan Müslüman Kardeşler'in adayı Muhammed Mursi de belki başka bir programda rakipleriyle karşı karşıya gelecek.

Avrupa ve ABD'de etkili bir şekilde devam eden ve artık klasikleşmiş bir seçim geleneği olan siyasi liderlerin televizyon tartışmaları bizde bir süredir tatil edildiği için Mısırlı iki aday arasındaki düelloyu izlemek oldukça nostaljikti. Adayların ayakta durup en fazla iki dakikalık süre sınırında sorulara cevap verdiği, birbirlerine soru sorma hakkı tanınması ve stüdyo tasarımı açısından formatın Obama-Bush TV tartışmasından farkı yoktu. Ancak ilk kez liderini demokratik bir seçimle belirlemeye hazırlanan Mısır'da adayların ilk kez bu şekilde görüşlerini ortaya koymaları, bizde özel televizyonların hayatımıza girdiği 1990'lardaki siyasi liderlerin tartışma programlarını hatırlatıyordu.

Askerin anayasadaki konumundan siyaset-din ilişkisine, İsrail ve İran'la ilişkilerden ekonomik sorunlara ve bekaret testine kadar birçok mevzu konuşuldu. 1990'lardan farkı, devrimde de rolü çok konuşulan sosyal medya sayesinde eklenen interaktiflikti. Bir yandan programı izlerken bir yandan da monazarat hashtag'i ile Mısırlıların söylenenlere tepkileri twitter'dan izlenebiliyordu. Program 5 saat sürdü. Sadece Mısırlılar değil, diğer Ortadoğu ülkelerinden ve Batı'dan birçok insan da heyecanla tartışmayı takip ediyordu.

Amr Musa tecrübeli bir devlet adamı kimliğiyle dikkat çekiyordu, ama bu aynı zamanda onun için bir yükü. Nitekim Ebu'l Fütuh, onun için eski rejimin kalıntısı anlamında 'fülul' diyor ve "Mübarek'e hizmet etmiş biri nasıl devrimin cumhurbaşkanı olabilir?" diye soruyordu. 10 yıl önce yönetimden ayrıldığını söyleyerek kendini savunan Amr Musa'nın, İran'dan 'Arap devleti' diye söz etmesi tecrübesine yakışmayan bir gaftı. Ebu'l Fütuh, İran için "Mısır'da Şiiliği yaymaya kalkmadıkça normal ilişkilerden yanayım" diyordu.

Hem Selefilerin hem Tahrir Meydanı'nda öncülük eden gençlerin desteklediği Ebu'l Fütuh, ilginç bir isim. Müslüman Kardeşler'den kopmuş olması yönüyle onu Türkiye örneğinde Abdülatif Şener'e benzetenler olduğu gibi, liberal ve muhafazakar değerleri birleştirmesi yönüyle Abdullah Gül'e benzetenler de var. Mısır'da siyasetin adalet, ekonomi, eğitim gibi konulara odaklanmasını isteyen Ebu'l Fütuh, şöyle soruyor: "Komünistinden liberaline herkes şeriata saygılı. Devletin dininin İslam olduğunu söyleyen mevcut anayasanın 2. maddesini herkes kabul ediyorsa niye İslam'ı tartışmaların merkezine oturtalım." Selefilerin desteğini alacak kadar İslamcı olan biri ama dini ve siyasi otoriteyi aynı ele vermenin sakıncaları konusunda Müslüman Kardeşler'i uyarmaktan geri durmuyor.

Tartışma programını düzenleyenler, izleyicilerin oylarına dayanan bir anketi ekrana yansıtmayı ihmal etmediler. Sonuç şöyle: Ebu'l Fütuh %29; Muhammed Mursi %23; Ahmet Şefik %18, Amr Musa %11. Bu tabloya göre Mısır seçimlerinin ikinci turu çok daha heyecanlı olacak.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'Fabrika ayarları'

Abdülhamit Bilici 2012.05.15

Türkiye'de en hararetle tartıştığımız sorunları bir üst başlıkta toplamak gerekse, galiba en kestirme yol "imparatorluktan ulus devlete geçişin sancıları" olur.

Çok dinli, çok dilli, çok mezhepli, çok renkli bir imparatorluğu, 1920'lerin kalıplarında bir ulus devlete dönüştürmek hiç kolay bir iş değil. Belki de imkânsız bir ütopya. Nitekim ister bugün Türkiye'nin en büyük

sorunu olduğuna artık herkesin hemfikir olduğu Kürt sorununu ele alalım, ister laiklik meselesi olarak karşımıza çıkan devletin dinle ilişkilerini ele alalım, temelde yatan asıl sebep, Osmanlı tecrübesinde kendini bulan çok dinli, çok kültürlü yapının; pozitivist ve ulusalcı ideolojik bakış açısıyla oluşturulan kalıba dökülememesi.

Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın ev sahipliğinde hafta sonu Heybeliada'da düzenlenen "Türk medyasında gayrimüslim algısı" konusu da aynı üst başlığın önemli ayrıntılarından sadece biriydi. 1971'den beri kapalı olan Ruhban Okulu'nda yenilen ögle yemeğiyle başlayıp pazar günü yayınlanan nihai bildiriyle sonuçlanan çalıştay, bir yandan ülkemizdeki azınlıklarla ilgili problemlerin çözümünün zorluğunu ortaya koydu. Diğer yandan ise karşılıklı iyi niyet ve cesaretle yaklaşırsa aslında her soruna çözüm bulunabileceğini.

Her şeyden önce dünden bugüne kendisi ötekileştirilmiş, inançları yüzünden aşağılanmış, mağdur edilmiş çoğunluğın içinden bir sivil örgütün, azınlıkların sorunlarının çözümü yönünde bir girişimde bulunması umut vericiydi. Bunun açık anlamı, azınlıkların yaşadığı problemlerin kaynağının çoğunluk olmadığıydı. Türk, Ermeni, Rum, Yahudi aydın ve gazetecilerin 2 günlük müzakeresine damgasını vuran kavram, Ayhan Aktar'ın dile getirdiği "fabrika ayarları" oldu. Kürtlerin yaşadığı sorun Türklere; Hristiyan azınlığın yaşadığı sorunlar Müslüman çoğunluktan veya Alevilerin sorunları Sünnilerden kaynaklanmıyordu. Bütün bunları doğuran asıl sorun, yerleşik düzenin veya pozitivist/ulusalcı ideolojinin tanımladığı bakış açısı diye tanımlanabilecek "fabrika ayarları" idi. Bu faturayı devlete, askere, bürokrasiye kesip işin içinden çıkmak da mümkün değildi. Çünkü bu eğitim ve medya yoluyla toplumun belli kesimlerince içselleştirilmiş; farkında olmadan tek tek insanların bakış açılarını zehirlemişti.

Anlamak için adım atmak, empatiyle yüz yüze bakmak; konuşmak; ötekini eleştirmeden önce kendini özeleştiriyeye tabi tutmak gerekiyordu. Katılımcılar arasında değişik Avrupa ülkelerinde bir Müslüman Türk olarak yaşayıp birçok ayrımcılığa maruz kalan bir ismin bulunması, zihin kalıplarını kırma noktasında müthiş katkı sağladı. Çünkü Türkiye'de çoğunluğın temsilcisi olarak yaşarken Avrupa'da azınlık olmanın ne demek olduğunu görmüşti. Yani damdan düşendi.

1925'ten bu yana 86 yıldır yayın hayatına devam eden ama bugün kapanmakla yüz yüze olan Türkiye'deki tek Rumca gazete Apoyevmatini'nin Mihail Vasiliadis'i, Brüksel'de, Fransa'da Türkçe gazete çıkaran bir Türk çok daha iyi anlıyordu. Mihail Vasiliadis'in "Nüfusu 150 binden 2 bine düşen bir cemaate mensup olsam da iyimser olmaya devam ediyorum." sözleri, herkesi düşündürüyordu.

Gayrimüslimlerin Türk medyasındaki algısıyla ilgili sorunları konuşurken, aslında ana akım medyada bugüne kadar kıyafetiyle, inancıyla aşağılanan ve ötekileştirilenlerin dindar Müslümanlar olduğu gerçeği herhalde Türkiye'ye özgü ironik bir durumdu. O kadar ki, yakın zamana kadar çoğunluk mensupları, azınlıkların sahip olduğu kimi haklara gıptayla bakıyordu. Biraz adım atınca bir şeylerin değiştirilebileceğini gördük. Mesela toplantı başlığındaki "gayrimüslim" ifadesini kullanmanın doğru olup olmadığı tartışıldı; sonunda "farklı din ve inanç grupları" demenin daha insani ve daha demokratik olduğuunda uzlaşıldı.

Bunca zamanda kangrenleşen sorunları bir çırpıda çözmek tabii ki kolay değil ama en azından elde bir formül var: Fabrika ayarlarını gözden geçirmek!

Eski NATO'da yeni Türkiye!

Abdülhamit Bilici 2012.05.22

Chicago- Blues müziğin ve mafya lideri Al Capone'un anavatanı; ABD Başkanı Obama'nın seçim bölgesi, her bakımdan renkli ve sıcak Chicago şehri NATO gibi soğuk bir zirvenin ev sahibi. Üyeliğimizin 60'ıncı yılını kutlasak da iki kutuplu dünyanın savunma örgütü NATO, Türkiye'nin de en azından halk ve siyasi yönetimler bazında pek ısınmadığı bir yapı.

Üzerine düşünmek gerekir: Acaba askeri bir örgüt olması mı, siyaset üstü hatta ülke içinde siyaseti dizayn ettiği söylenen gizemli yapısı mı, teoride herkesin eşit oyu olsa da güç dengelerini yansıtan hiyerarşik yönetim tarzı mı, yoksa üyeleri içinde kendisi dışında Müslüman ülke olmaması mı? Anlayışı kıt insanları anlamak için kullandığımız, "NATO kafa, NATO mermer" sözü bile algıya dair çok şey söylemiyor mu?

Halbuki bugün 28 üyesi olan NATO, Sovyet tehdidi karşısında Türkiye'nin üyelik için çok çaba sarf ettiği, hatta bu uğurda uzaklardaki Kore Savaşı'na katılıp şehitler verdiği bir örgüt. Gerçi bugün artık ne Sovyetler ne Varşova Paktı ne de Türkiye'nin eski tehdit algıları var. Ama Bosna'da, Kosova'da ve en son Libya'da görüldüğü gibi dünyada caydırıcılığı olan ve etkili güç kullanabilen belki de tek kurum.

Yine de Soğuk Savaş'ın bittiği 1990'lardan beri varlık sebebi sorgulanan, konvansiyonel yapısını küresel dünyanın asimetrik tehditlerine adapte etmeye çalışan ve Amerika'nın sırtlandığı masrafların daha adil paylaşımını sürekli tartışan bir kurum. O kadar ki, dikkat ettim ulusal Amerika ve yerel Chicago medyası, NATO zirvesiyle ilgili haberlere "Günümüz için geçerliliği var mı?" sorusuyla başlıyor. NATO, bu sorulara cevap vermek için bir dönüşüm komutanlığı bile kurmuş!

Eskiden 'düşman'a en büyük sınırı olan kanat ülkesi rolü üstlenen Türkiye, Malatya Kürecik'teki radar sistemini kabul ederek NATO'nun yeni dönemdeki en önemli varlık sebebi sayılan Füze Savunma Sistemi'nin kritik ülkelerinden biri oldu. 2 yıl önce Lizbon Zirvesi'nde kararı verilen bu sistem kısmen devreye girmiş olsa da tamamlanması 10 yılı bulacak. 2 sene önce tüm komşularıyla iyi ilişkilere sahip Türkiye için oldukça sıkıntılı bir karar olan radar, Suriye krizi ve İran'la gerilen ilişkiler nedeniyle bugün farklı anlam taşıyor. Radarın NATO tesisi olduğunun deklare edilmesi, Türkiye açısından zirvenin somut sonuçlarından biri.

Füze Savunma Sistemi'nin bir parçasına ev sahipliği yapmak önemli ama özellikle son dönemde örgüt içinde Türkiye'yi değerli kılan bir başka unsur 28 üye içinde tek Müslüman ülke olması. Türkiyesiz bir NATO, Afganistan'da anında 'haçlı ordusuna' dönüşebilir. Bu yönüyle Türkiye, İslam dünyasının hassasiyetlerini anlayıp diğer üyelere anlatan bir konumda.

Chicago Zirvesi'ndeki temaslarının perde arkasını anlatırken Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, karikatür krizini çok kötü yöneten Danimarka Başbakanı Rasmussen'in, NATO genel sekreterliğine aday olduğunda Türkiye'nin tutumunu ve Obama ile yaptığı görüşmeleri hatırlattı. Gül, liderlerin gayriresmi görüşlerini paylaştığı akşam yemeğinde, kardeş ülkeler Afganistan ve Pakistan'ın hassasiyetlerini birinci elden etraflıca anlattığını söyledi. İnsanı dışlayarak sadece askeri alana odaklanan Afganistan stratejisinin sonuçsuz kalacağını; güvenlik kaygılarını anlamadan Pakistan'ı dışlayarak da Afganistan'da çözüm bulunamayacağını dile getirmiş. Ağırlıklı olarak Afganistan'ın konuşulacağı zirveye Pakistan'ın son anda davet edilmesini sağlayan ülkenin de Türkiye olması anlamlı değil mi? Cumhurbaşkanı Gül, Afgan lider Karzai ile görüşmesinde 1921 tarihli dostluk anlaşmasını stratejik işbirliği anlaşmasına çevirmeye karar verdiklerini, 2014'te başkaları çekilse de Türkiye'nin Afganistan'ın yanında olmaya devam edeceğini ifade etti.

Batı'dan gelecek yardımlara muhtaç, neredeyse her söyleneni yapan bir Türkiye'nin, kendine güvenen, ABD ve Avrupa ekonomik krizle pençeleşirken ekonomisi büyüyen, istikrarlı bir ülkeye dönüşmesi hem uluslararası hem ikili ilişkilere yansıyan yepyeni bir faktör ve tarihi fırsat. Böyle bir Türkiye'nin Cumhurbaşkanı, Merkel'in talebiyle gerçekleşen yemekte Yunanistan'ın iflasa yaklaştığı bir ortamda Türkiye'nin nasıl ayakta kaldığını; Avrupa'da sosyal güvenlik reformu yapabilen sadece iki ülke Almanya (Schröder zamanında) ve Türkiye'nin iyi durumda olmasının tesadüf olmadığını anlatıyor. Fransa'nın yeni Cumhurbaşkanı Hollande, Gül'le baş başa yaptığı ilk görüşmede yükselen Türkiye'nin yaptıklarının, Ortadoğu ve Afrika'da siyasi, ekonomik referans olarak alındığını söylüyor.

İçerideki meselelere çok odaklanınca bazen hepimiz büyük resmi kaçırıyoruz. Kuşkusuz Türkiye'nin alması gereken çok mesafe var ama güçlü siyasi iktidarların yerini, 'güçsüz demokratik' veya 'teknokrat' hükümetlerin almaya başladığı bir dünyada ekonomik ve siyasi istikrarımızın değerini takdir etmek şart.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Gül'ü kaçıran Google aracı!

Abdülhamit Bilici 2012.05.26

SAN FRANCISCO-Türkiye'de Amerika denince akla doğu yakasındaki New York ve Washington gelir.

Bu algı, devlet erkânı için daha da geçerlidir. Birkaç istisna hariç Türk liderler, Beyaz Saray'da ABD başkanları ile görüşür; New York'ta da BM Genel Kurulu'na katılırlar.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Hayrünnisa Hanım'ın da eşlik ettiği bu ABD ziyaretinde ezberi bozdu. ABD Başkanı Obama ile görüştü ama Washington'da değil, NATO Zirvesi'ne de ev sahipliği yapan seçim bölgesi Chicago'da. 4 gündür ise Gül, farklı özellikleriyle öne çıkan en Batı'daki San Francisco'da. Yıllar önce Cevdet Sunay cumhurbaşkanı sıfatıyla Chicago'ya gelmiş ama San Francisco'ya gelen ilk devlet başkanı Gül. Nadiren bu düzeyde ziyaret edildiği için her iki şehirdeki resepsiyona da ilgi büyüktü. İş dünyasından eğitime farklı alanlarda aktif Türkiye kökenli insanlar arasında 5-6 saatlik mesafeden gelenler bile vardı. Sadece Türkler değil, son dönemde yapılan insani yardımlar için teşekkür etmek isteyen Somalililer ve Türkiye'ye sempati duyan Arap dernekleri de Gül'ün randevu listesindeydi.

Batı yakasına ziyaretin konusu da farklıydı: Siyaset veya diplomasi değil, bilim, teknoloji ve ekonomi merkezdeydi. Bilim ve Teknoloji Bakanı Nihat Ergün ile TÜBİTAK Başkanı Yücel Altunbaşak'ın da katıldığı programda Abdullah Gül, bugün dünyada teknoloji devrimine öncülük eden Silikon Vadisi'ne 3 gününü ayırmıştı. Türkiye'nin üst lige sıçraması için yüksek teknolojiye yönelmesi gerektiği mesajını vermek, bilgi teknolojilerine dikkat çekmek için bu programı yaptığını söylüyordu.

Küçük büyük hepimizin hayatının bir parçası haline gelen Google, Facebook, Apple, Microsoft, Twitter gibi bilgi teknolojisi ve sosyal medya kurumlarının merkezlerini ziyaret etmek olağanüstü heyecan vericiydi. Bu şirketlerden sadece 6 yıl önce kurulan Facebook'a, bir hafta önce borsaya açılırken 100 milyar dolar değer biçilmişti. Halbuki dünyanın her köşesinden 900 milyon kullanıcısı olan bu şirketin sadece 4 bin çalışanı vardı.

Silikon Vadisi'nin başka bir devi Microsoft'un araştırma biriminde doktora sahibi 850 uzman çalışıyordu. "Gelecek için neler var?" sorusuna cevaben, izleyicinin çalan telefonu üzerine sesini kısarak; koltukta uyuyakaldığında kendiliğinden kapanan televizyon gibi çarpıcı projeler anlatılıyordu. 37 yıl önce "Her masaya bir PC" hedefiyle yola çıkan şirket, 190 ülkede faaldi ve toplam 90 bin insanı istihdam ediyordu.

İnternet çağının müneccimbaşı Google'ın ilgisi; arama motoru, e-mail domaini ve harita hizmetlerini aşmıştı. Şirketin kurucularından Sergey Birin, Cumhurbaşkanı Gül'e sürpriz yaparak geliştirdikleri sürücüsüz otomobil projesini paylaştı. Gül ve eşini geliştirdikleri otomobile davet eden Birin, Türk ve Amerikalı korumaların şaşkın bakışları arasında kaçırdığı üst düzey misafirlerine, şoförsüz otomobille 130 km hız yapılabildiğini gösterdi. Âmâların da kullanabileceği söylenen araba 'otomatik pilot' ile otobanda ilerlerken arka koltuktaki yolcular, özel gözlüklerinin üstündeki küçük ekrandan film izliyordu. Gelirinin yüzde 80'den fazlasını reklamdan kazanan şirket, enerji dahil birçok konuyla ilgiliydi.

Ziyaret ettiğimiz dünya devlerinin ortak özelliği, Amerikan üniversitelerinin kampüsü gibi yeşil ve rahat iş ortamlarına sahip olmasıydı. 32 kafesi olan ve 15 binden fazla beyin işçisinin çalıştığı Google'da tüm ikramlar organik ve ücretsiz. Toplantı odalarının dört duvarı karalamaya hazır tahta formatında. 35 yıldır Silikon Vadisi'nde bulunduğunu söyleyen Microsoft'un tepe yöneticisi, "En büyük önceliğimiz iyi üniversitelerden iyi beyinleri kazanmak." diyor.

Ortak noktalardan bir başkası, Türkiye'nin dinamizmine ve pazarına duydukları ilgi. Türkiye; Çin, Hindistan, Brezilya ve Rusya ile birlikte anılıyor. Milli Eğitim'in 8 milyar dolarlık tablet projesi, Silikon Vadisi'nde herkesin iştahını fena kabartmış. Şirketlerin hepsinde Türk mühendislerin karşımıza çıkması sevindirici bir başka ortak nokta. Bir Türk yöneticisinin kartında şu sıfat yazıyordu: 'Geleceği şekillendirme direktörü'. Devasa markaların merkez binalarında, eski sanayi tesislerindeki gibi dudak uçuklatan makine ve sistem arıyorsanız nafile. Hadise, nerdeyse sıradan bir ofis ve hepimizin kullandığı bilgisayarlardan ibaret. Esas olan fikir ve çılgın projeleri destekleyecek risk sermayesi.

Devlet başkanının; teknoloji bakanı, TÜBİTAK başkanı ve medyayla gelip Silikon Vadisi'ni görmesi, ülkemiz için umut verici. Ayrıca Bakan Ergün'e göre milli gelir içinde Ar-Ge'nin payı 10 yılda iki kat artarak yüzde 1'e çıkmış. Milli gelir 3'e katlandığı için miktar artışı 8 kata yakın. 2023 hedefi, bu oranı yüzde 3'e çıkarmak. Heron ve Predatorların benzerini şimdiden yapmışız. Neden Türkiye'nin de bir Silikon Vadisi olmasın; bilgisayar, ofis ve kafa bizde yok mu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Küresel Türk markası var mı Nicholas?

Abdülhamit Bilici 2012.06.02

Japonya'nın Sony, Güney Kore'nin Samsung, ABD'nin iPhone veya Fransa'nın Citroën gibi, dünyanın her yerinde insanların severek kullandığı küresel markaları var.

Peki Çin'de, Amerika'da, Japonya'da veya Nijerya'da insanların bildiği böyle bir Türk markası var mı?

Geçen hafta Silikon Vadisi'nde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile hayatımızın bir parçası olan Google, Facebook, Microsoft, Apple gibi küresel markalarını ziyaret ederken, hepsinde Türk çalışanlarla karşılaştık. Dünyanın en iyi üniversitelerinde okumuş parlak beyinlerimizin, bu markaların başarısına katkıda bulunuyor olması güzeldi. Lakin millet olarak bütün küresel markaların en hızlı kullanıcılarından biri olmamıza rağmen bizim mührümüzü taşıyan küresel bir markamız yoktu.

Çarşamba akşamı, Sağlık Bakanı Recep Akdağ'dan, Türkiye'nin sağlık karnesine dair kapsamlı bir sunum dinledik. Başbakan Erdoğan'ın gündeme soktuğu kürtaj ve sezaryen tartışmasından sağlık alanındaki reformlara birçok konunun ele alındığı toplantıda, şahsen en çok dikkatimi çeken tespitlerden biri, yine Türkiye'nin marka fukaralığıyla ilgiliydi. Yarısi ithal olmak üzere ilaç için her yıl 12 milyar dolar para harcayan Türkiye'nin, dünyada geçerliliği olan tek bir ilaç formülü yoktu. Ülke içinde ilaç üretiliyordu ama bunlar ya patent süresi bitmiş ya da jenerik ilaçlardı.

Bu yoklar içinde düşünürken Türkiye'nin belki de istisnai tek küresel markası olan Türk okullarını ülke vitrinine çıkaran Türkçe Olimpiyatları, büyük bir moral kaynağı oldu. Çünkü bu yıl 10'uncusu yapılan ve 135 ülkeden, 1.500 öğrencinin 41 şehrin stadyumlarında program yapacağı Türkçe Olimpiyatları aslında istenirse insanımızın neler yapabileceğini gösteren devasa bir başarı hikayesiydi. Başarılı küresel markaların en önemli özelliği, millet, din, renk, coğrafya ayrımı yapmaksızın dünyanın her yerinde beğenilmesi ve herkesin ondan yararlanmak için adeta birbiriyle yarışıyor olması. Alman otomobili Mercedes, bugün Çin'de de, Amerika'da da, Brezilya'da da aynı derecede istenen bir marka. Rengi, dini, milliyeti ne olursa olsun bugün kim iPhone kullanmak istemez.

10. Türkçe Olimpiyatları'nın açılış törenini sunan Beyazıt Öztürk'ün, "Benden daha sağlam Türkçe konuşuyor. Çünkü ben 28 harfle, o 29 harfle konuşuyor." esprisiyle sahneye davet ettiği Güney Afrikalı Nicholas'ın filmleri aratmayan hikâyesi, Türk okullarının bir küresel marka olmanın en önemli özelliğini yakaladığını anlatıyordu.

Çünkü Nicholas; her gün bombaların patladığı Kerkük'te 10 farklı gruba mensup çocuğun bir arada barış içinde yaşayabildiği; ABD'de Newsweek Dergisi'nin başarılı ilk 10 listesine 2 tanesini seçtiği Türk okullarının, beyaz azınlığın yıllarca siyah çoğunluk üzerinde baskı politikaları uyguladığı Güney Afrika'daki başarısının canlı şahidiydi.

O, milyonlarca insanın tamamen gayri sıhhi şartlarda yaşadığı, suçun ve her türlü kötülüğün kol gezdiği meşhur teneke evlerde dünyaya gelmiş bir çocuktu. 3'ü kız 9 kardeşi vardı. Annesi babası kavga edip ayrılmış bir aileydi bu ama ne aile. 2 kardeşini trafik kazasında kaybetmiş; ikisi karıştığı kavgalarda tabancayla öldürülmüş; 2'si ise cinayet, uyuşturucu gibi suçlardan hapse düşmüştü. O da suça karışmış; polislerle köşe kapmaca oynamıştı.

İsimleri Ahmet, Ali olan 'beyaz öğretmenler' bir gün teneke mahallelerine gelmese muhtemelen onu da kardeşlerinden farklı bir akıbet beklemiyordu. Beyaz öğretmenleri önce polis sanmışlardı. Ama onlar burs sınavı için gelmişlerdi. "150 çocuğun girdiği sınavda, Allah'tan ben geçmiştim. Ama ülkede 11 dil vardı, Türkçe ne alaka?" diyordu.

Sonunda kayıt yaptırdığı okulun en yaramaz öğrencisiydi Nicholas: "Beni atsinlar diye çok çabaladım. Ama öğretmenler direndi, atmadılar. Sonunda ben de onlar gibi olmak istedim. Çok şükür 10 senedir Hizmet'i tanıyordum ve artık onlardan daha çok çalışacaktım. Onlar Türkiye'den gelmiş, bizim için bu kadar fedakârlık yapmışlardı. Kendi ülkem için daha çok çalışmalıydım."

Dediğini yapmıştı Nicholas. Çünkü Mehmet Emin Karamehmet'ten Mehmet Ali Yalçındağ'a; Cengiz Çandar'dan Ali Kırca'ya; Hasan Karakaya'dan Muazzez Ersoy'a Türkiye'nin farklı renklerine güzel Türkçesi ile seslenirken,

teneke evlerden kendisini kurtaran Türk okulunun artık biyoloji öğretmeni olduğunu haber veriyordu. Tebrikler Nicholas. Bin maşallah Türk okulları...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Hem katliam hem yalan!

Abdülhamit Bilici 2012.06.05

Kara propagandada çok kabiliyetli Baas rejimi, 25 Mayıs'ta 49'u çocuk 108 sivilin barbarca katledildiği, BM Güvenlik Konseyi'nin kınadığı Hula hadisesinin sorumluluğundan kurtulmak için manevra üstüne manevra yapıyor.

Sanki 1 yıldır en az 10 bin insanı öldüren; Hama'da onbinlerce insanı gözünü kırpmadan katletmekten çekinmeyen bir rejim değilmiş gibi Hula için söylediklerine inanmamızı bekliyor.

En son Beşşar Esed, pazar günü Meclis'teki konuşmasında şöyle diyordu: "Katliamda kesinlikle payımız yok. Katliamı kınıyorum. Böyle bir katliamı canavarlar bile yapmaz. Teröre karşı koymaya devam edeceğiz." Reformlara rağmen 'terörün' sürmesine üzüldüğünü ekleyerek...

Baas'ın stratejisi olup bitenleri inkâr etmekle sınırlı değil. Hula'nın sorumlusunu bulmak için General Kasım Süleyman başkanlığında Adli Soruşturma Komitesi diye bir heyet tertip ettiler. Bu komite, 1 Haziran'da ilk raporunu açıkladı: "Kurbanlar, devlete karşı ayaklanmayı reddeden barışçı ailelerin mensubu. Saldırının amacı, Annan ziyareti öncesi Suriye'nin iç savaşa yakın olduğu mesajını vermek ve dış müdahaleyi tetiklemek. İncelemeler ve şahitlerin anlattığına göre insanlar top atışıyla değil, yakın mesafeden silahla ve keskin aletlerle öldürülmüş. Tanıkların hayatını riske atmamak için (Humus'u bir ay önce topa tutan rejimin hassasiyetine bakın!) verdikleri bazı bilgileri açıklamıyoruz."

Gerçekten rejimin eli temiz ve kendinden emin olsa başkalarından önce BM ve diğer uluslararası örgütleri gerçeği ortaya çıkarmaları için vazifeye çağırması ve ciddi bir soruşturma için işbirliği yapması beklenirdi. Muhalefet, büyük rezaleti deşifre olmasın diye paniklerdi. Ama 47 ülkenin üye olduğu BM İnsan Hakları Konseyi, tam da Suriye'nin resmî raporunun yayımlandığı gün, Türkiye, ABD ve Katar'ın talebiyle Hula katliamının soruşturulmasına karar verdi. 41 ülkenin destek verdiği bu karara, sadece 3 ülke karşı çıktı. Bunlardan biri, maalesef Esed'in en büyük hamisi görünen Rusya. Diğerleri Çin ve Küba. Kendinden çok emin olan ve katliamdan muhalefeti sorumlu tutan Beşşar Esed, objektif bir soruşturma istese Rusya ve Çin bu karara itiraz eder mi?

Üstelik BM Suriye Gözlemci Heyeti Başkanı General Robert Mood, katliamdan bir gün sonra, Humus'un 20 km kuzeybatısındaki Hula'ya ulaşmış ve resmî raporun aksine kurbanların bir kısmının top ateşiyle öldürüldüğünü duyurmuştu.

Peki bağımsız kaynaklar Hula'da yaşananlar için ne diyor? İnsan hakları örgütlerine, bağımsız gazetecilere katliamdan sağ kurtulanlar ne anlatıyor? Bu katliamdan dolayı Suriye'nin Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmesi için çağrı yapan İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün hadisenin şahitleriyle yaptığı görüşmeler acı gerçeği göz önüne seriyor. Bütün tanıklar, askerî üniforma giyerek evlere saldırıp aileleri yok edenlerin rejim yanlısı olduğunda hemfikir. Tereddüt ettikleri nokta, katillerin resmî Suriye askeri mi, yoksa milis grubu şebbiha mı oldukları.

Katliamda 62 üyesi öldürülen Abdürrezzak ailesinden sağ kurtulan yaşlı bir kadın anlatıyor: "25 Mayıs, öğleden sonra saat 6.30 gibi erkek ve kız torunlarım; kızım; kaynım ve kuzenimle evdeydim. Güneş batmadan silah sesleri duyduk. Bir erkeğin sesini duyduğumda odamdaydım. Aileme bağırp küfrediyordu. Kapının arkasına saklandım. Az sonra dış kapıda bekleyen ve evin içine giren başka adamlar gördüm. Askerî kıyafetleri vardı. Yüzlerini göremiyordum. Evde arama yapmak istediklerini düşündüm. İçeri yürüdüler. 3 dakika sonra ailemin tümü çılgık çılgıca feryat ediyordu. Çocuklar ağlıyordu. Ne olduğunu öğrenmek için sürünerek oraya yöneldim. Kapiya yaklaştığımda birkaç silah sesi duydum. O kadar korkmuştum ki, ayaklarım üzerine duracak halim yoktu. Askerlerin ayrıldığını işittim. Odanın dışına baktığımda, ailemin bütün fertlerinin vücutlarının farklı yerlerinden ve başlarından vurulduğunu gördüm. Korkumdan yaşayıp yaşamadıklarına bile bakacak halim yoktu. Dış kapiya kadar süründüm. Sonra dışarı çıkıp kaçtım. Şoktaydım, sonra ne olduğunu bilmiyorum."

Aynı aileden 10 yaşındaki bir çocuk ise 13 yaşındaki arkadaşının nasıl öldürüldüğünü anlatıyor: "Annem, kuzenlerim ve halamla evdeydim. Aniden silah sesleri duydum. Annem beni tutup saklamak için ahıra götürdü. İnsanların çılgınlıklarını, kadınların ağlamalarını duyuyordum. Pencereden dışarı baktım. Üniformalı adamlar bizim eve girdi. Birkaç dakika sonra çıktılar. Sokağın karşısında tek başına duran 13 yaşındaki arkadaşım Şefik'i gördüm. Silahlı bir adam onu yakalayıp evin köşesine koydu. Sonra başına ateş edip onu vurdu. Annesi ve ablası dışarı çıktı ve feryat etmeye başladı. Aynı adam ikisine de birkaç kez ateş etti. Silahlı adamlar gitti ve Özgür Suriye Ordusu'nun askerleri geldi."

Ne Miloseviç'in ne Saddam'ın zulümleri yanlarına kaldı. Suriye'de çocuk kanı dökerek ayakta kalacağını sanan Beşşar da er geç bunun hesabını verecek. Bari bizler de hiçbir şey yapamıyorsak bile kan ve yalan üzerine kurulu bir rejimin laflarına kanarak hakikate zulmetmesek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

'En büyük problem medya'

Abdülhamit Bilici 2012.06.09

Tunus'tan Yemen'e Ortadoğu tarihi bir değişimden geçiyor.

Her ülkenin kendine göre bir ağırlığı var. Potansiyeli ve bölgeye etkisi açısından en kritik ülke Mısır. Mısır'da doğan Müslüman Kardeşler hareketi, Arap dünyası başta olmak üzere İslam dünyası üzerinde hâlâ devam eden bir iz bıraktığı gibi, Mısır kaynaklı Nasır çizgisi de etkisi ülke sınırlarını aşan sonuçlar doğurdu.

'Arap Baharı' denen sürecin de sembol ülkesi Mısır ve Tahrir Meydanı. Sürecin, bölgedeki geleceğini belirleyecek olan da Mısır'daki gelişmelerin seyri. Hep Türkiye'nin Ortadoğu'ya model olup olmayacağı

tartışılıyor. Halbuki özellikle 300 milyonluk Arap dünyası için Türkiye'den fazla üzerinde durulması gereken ülke Mısır. Siyasî ve dinî özgürlükleri genişleterek adil bir ekonomik kalkınmayı başarabildiği ölçüde Mısır, bölgeye model olup, Arap Baharı'nı olumlu bir sürece dönüştürebilir. Aksi halde Arap kışını konuşuruz.

Yıllardır baskıcı rejimin paletleri altında ezilmiş 80 milyon nüfuslu Mısır'da, değişimci aktörler ve halk, kahramanca bir kararlılık ve az kayıpla Mübarek'i devirmeyi başardı. Ama devrimin hedeflerini gerçekleştirme vazifesi henüz ortada. Çalkantılı bir şekilde de olsa 1,5 yılda Mısırlılar, özgür bir seçimle Meclis'i oluşturdu. Vekiller ve dışarıdan üyelerden oluşan 100 kişilik anayasa hazırlama komitesini belirledi ama çıkan tartışmalar üzerine süreç tıkanı. Uzun tartışmalardan sonra 22 parti ve askerî yönetim nihayet bu hafta uzlaştı. 39 milletvekilinin yanı sıra hakimler, Ezher, Kıpti Kilisesi, asker, polis, vb. temsilcilerinden oluşan komite haftaya göreve başlayacak. Bu arada Mübarek yargılandı. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turu yapıldı. 16-17 Haziran'da 2. Tur var. Her şey yolunda giderse asker, 1 Temmuz'da yönetimi yeni devlet başkanına bırakacak.

İlginç şekilde eski rejim ile yeni Mısır'ın karşı karşıya geleceği bu seçimde, ilk turda yüzde 24,7 oy ile birinci gelen Müslüman Kardeşler'in adayı Muhammed Mursi ile yüzde 23,6 oy alan Mübarek'in başbakanı asker kökenli Ahmed Şefik yarışacak. Yüzde 11 oy alan Amr Musa, Mursi'ye desteğini açıklamış durumda. Müslüman Kardeşler'den ayrılan ve yüzde 17 oy alan Ebulfutih'un taraftarlarının ve diğer devrimci güçlerin de çok hoşnut olmasalar da aynı yönde hareket etmesi beklendiği için Mursi seçimin favorisi. Zaten meclis seçimini de yüzde 47 ile bu hareketin Özgürlük ve Adalet Partisi kazanmıştı.

Dolayısıyla Mısır'da devrimi başarıya ulaştırma sorumluluğunun büyük oranda Müslüman Kardeşler'in omzunda olduğunu söylemek mümkün. Fakat İhvan buna ne kadar hazır? Mübarek'in oluşturduğu enkazı kaldıracak, yükselen beklentiyi karşılayacak siyasî, ekonomik planları var mı? Asker, iktidarı verecek mi?

Önceki gün Mübarek döneminde 4 yıl hapis yatmış, Müslüman Kardeşler nezdinde ağırlığı olan Mısırlı işadamı Hasan Malik ile tam da bunu konuştuk. Toplumdaki ve yüzde 10'luk Kıpti azınlıktaki kaygıların farkındalar. Bunun için Mursi seçilirse bir Kıpti ve bir kadın yardımcı atayacağını taahhüt etmiş. Özgürlük ve Adalet Partisi'nin bir vekili Hristiyan; partinin başkan yardımcısı Kıpti. Mübarek'in, "Kıptileri en iyi ben korurum" diyerek Batı'yı ikna ettiğini ve hem dünyayı hem Kıptileri İhvan'la korkuttuğunu bildikleri için "Akil Hristiyanlarla ve gençlerle ilişkilerim çok iyi. Onların haklarını en iyi şekilde savunacağız." diyor. Türkiye tecrübesinden her alanda yararlandıklarını söyleyen Malik, Erdoğan'ın laiklik önerisini eleştirmede ama bu modelin Mısır'a uymayacağını ifade edip şöyle dedi: "Bazı kavramların adını anmadan ruhundan yararlanabiliriz. En önemli ilkimiz, en hayırlınız, insanlara en faydalı olanınızdır."

"Ya asker?" sorusuna şöyle cevap verdi: "Asker Mısır'da her şeye sahip. Ekonominin 3'te biri onlarda. Bunu hemen vermek istemiyorlar. Bu anlamda Türkiye modelini uygulamamıza karşılar. Ama biz de hemen değişim istemiyoruz, zamanla olacak."

Ekonominin büyük sorun olduğunun farkındalar. Ama durumun propagandası yapıldığı kadar kötü olmadığı, kendilerinin de denildiği kadar hazırlıksız olmadığı görüşünde: "Siyasî istikrar sağlandıktan sonra istihdam, altyapı, eğitim, sağlık reformlarına hız vererek yaşam kalitesini artıracak. Petrol, gaz, Süveyş Kanalı, tarım gibi iyi kullanılmayan kaynakları daha iyi değerlendireceğiz. En önemlisi Mısır insanının kendine ve devlete güvenini sağlamak. Avrupa ve dünyadaki tüm güçlerle ilişkiler kurup dünyaya güven vereceğiz. Kamu ve özel sektör rolünü oynayacak, fakir gözetilecek."

Hepsi önemli ama Malik'e göre en büyük sorunları, "Yüzde 95'i bizim ve devrimin aleyhine çalışıyor. Kötü haberleri büyütüp olumlu mesajlarımızı hiç vermiyor" dediği medya. Sadece resmî gazete El Eham için söylediği çok şeyi özetliyor: Seçim öncesi anketlere göre hep Mursi'yi 5. gösterdiler, 1. oldu. Yazdıklarını tersinden okuyoruz."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Bu hangi bahar?

Abdülhamit Bilici 2012.06.16

Mısır'da Anayasa Mahkemesi'nin, bir yıl önce coşkuyla yapılan parlamento seçimlerini iptal eden kararını duyunca içimi hüznün kapladı. Rejimin her türlü hile ve baskılarına aldırmadan günlerce Tahrir Meydanı'nı doldurup Hüsnü Mübarek'i deviren insanların yaşayacağı hayal kırıklığını düşününce üzüntüm katlandı.

100 yıldır Ortadoğu halklarına sunulan birbirinden beter üç seçenek olmuştu: İşgal, despotik istikrar ve kaos. Oldukça iyimser isimlendirmeye Arap Baharı, kırk katır kırk satır şeklindeki seçeneklere bir yenisini ekleme umudu doğurmuştu. Ama gelen haberler, "Ortadoğu halkları yine özgürlük vaat eden yalancı bir devrimle mi karşı karşıya?" sorusunu akla getiriyordu.

El Cezire televizyonunun muhabiri, cumartesi günü yapılacak kritik cumhurbaşkanlığı seçimine hazırlanan Mısır'daki bu dramatik gelişmeleri, "Kahire'de eski rejimin temsilcileri halkın iradesine karşı darbe yaptı" diye duyuruyordu. İptal kararı, Mısır'ın özgür anayasasını hazırlama sürecine de vurulmuş bir darbe oldu. Çünkü anayasaya aykırı diye iptal edilen üyelerin de içinde bulunduğu bir komisyon bu hafta çalışmalara başlayacaktı.

Bugün ve yarın yapılacak cumhurbaşkanlığının ikinci turundan galip çıkan isim, 1 Temmuz'da askeri idareden yönetimi devralacaktı. Şimdi devrimin arkasındaki güçlerin seçimi boykot etmesinden ve eski Hava Kuvvetleri Komutanı Hüsnü Mübarek'in asker kökenli Başbakanı Ahmet Şefik'in ipleri yeniden ele geçirme ihtimalinden söz ediliyor. Şimdi bu kadar belirsizlikten sonra sürecin ve bölgenin en kritik ülkesi koca Mısır'ın ne yönde ilerleyeceği meçhul.

Bu sevimsiz haberleri takip ederken, Arap dünyasının iç dinamiklerini Türkiye'de belki de en iyi bilen birkaç isimden biri olan İslam İşbirliği Örgütü Genel Sekreteri Ekmeleddin İhsanoğlu'nun birkaç ay önce yaptığım röportajda söylediklerini hatırladım. "Arap Baharı denilen süreç bir yılını doldurdu. Bu süreci artı ve eksileriyle nasıl değerlendiriyorsunuz? Ortadoğu daha da özgürleşiyor mu, yoksa daha kaotik bir hal mı alıyor?" şeklindeki soruya Prof. İhsanoğlu, özetle şu cevabı vermişti:

"Bahar kavramına ben baştan beri karşı oldum. Çünkü bu Arap Baharı değil; Arap despotlarının sonbaharıydı. Ve bu sonbaharda despotlar bir bir gidiyor. Bahar daha sonra gelecektir. Bu çok uzun bir sonbahardır. Ardından uzun bir kış gelecek. İşte biz bazı ülkelerde bu kışı yaşamaya başladık. Tabii bu kış uzun olacaktır. Çünkü demokrasiye ulaşmak bir günde olmayacaktır. Eğer biz bugün demokrasinin nimetlerinden istifade ediyorsak bunun arkasında çok acı bir tarihimiz var. Çok ağır sancılardan sonra doğum olmuştur. Bu doğum böyle rahat olmuyor. Demokrasiye giden yollar böyle rahat, engebesiz yollar değildir. Böyle çiçeklerle güllerle bezenmiş yollar değildir. Bu yollar kan ve gözyaşları ile dolu yollardır... Mısır, Tunus ve Libya'da olanlar, bunlar diktatör rejimlerinden kurtuldu ama buralarda demokratik rejimi kurmak zaman alacaktır. Bence doğru yolda gidiliyor. Bunun sancıları olacaktır. Buna hazırlıklı olmak lazım."

Gerçekten de ülkemizin, demokrasiyle tanıştıktan sonra yaşadığı 27 Mayıs'ı, 12 Mart'ı, 12 Eylül'ü, 28 Şubat'ı, 27 Nisan'ı göz önüne alınca, bu bölgede özgürlük yolunun ne kadar engebeli olduğunu görmemek mümkün

değil. Türkiye demokrasisi, halkın iradesine vurulan bu darbelerden ve halen devam eden cunta faaliyetlerinden ancak 50 yıl sonra ilk kez hesap sorulabilecek düzeye gelmiş durumda.

Hele siyasi partiler, sivil toplum, aydınlar ve medyanın acılarla dolu bu kadar tecrübesine rağmen Ergenekon, Balyoz, 12 Eylül, 28 Şubat davalarının önüne asker-sivil kesimlerden çıkarılan güçlükleri gördükçe insan daha yolun başındaki Mısır'a bir daha üzülmüyor. İnşallah, yanlışlarımızdan ders alır ve bizim çektiğimiz acıları yaşamazlar.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İçimizdeki yabancıların gözünden Türkiye

Abdülhamit Bilici 2012.06.23

Abant- Ergenekon davalarından kürtaj konusuna hemen her konuda ciddi bir kutuplaşma yaşanırken, akademisyen, diplomat veya gazeteci olarak bir zamandır Türkiye'de yaşayan yabancıların ülkemizde olup bitenleri nasıl gördükleri farklı bir anlam taşıyor.

Çünkü hangi konumda olursak olalım, yaşanan gelişmelere bakarken hepimiz bir dereceye kadar bu kutuplaşmanın esiriyiz. Belki de bu yüzden aynı hadiseyi birimiz söz gelimi demokrasi açısından tarihi bir adım olarak görürken, bir kısmımız felaket olarak bakabiliyoruz.

Her düzeyde ve her kesimde kafaların hayli karışık olduğu bu ortamda Abant Platformu, Bilgi'den Boğaziçi'ne, Fatih'ten Şehir'e Türkiye'nin saygın üniversitelerinde yıllardır hocalık yapan yabancıları ve uzun zamandır yabancı medya kurumları için Türkiye'yi izleyip analiz eden gazetecileri Türk meslektaşlarıyla bir araya getirdi.

"Türkiye üzerine farklı bakışlar" başlıklı konferansta, demokratikleşme sürecinde yaşanan gelişmelerden dış politika ve AB sürecine; ekonomiden son dönemlerin en çok tartışılan konusu basın özgürlüğüne birçok sorun özgürce konuşuluyor. Toplantıda Boston Üniversitesi'nden Prof. Jenny White gibi 35 yıldır Türkiye'yi izleyen uzmanlar olduğu gibi, Boğaziçi Üniversitesi'nde son dönem Osmanlı dersleri okuturken bir Türk ile evlenip Türk vatandaşlığına geçmeyi düşünen, Tarih Vakfı'nın yönetiminde bulunan Prof. Vangelis Kechriotis gibi isimler de var.

Türkiye'nin demokratikleş(eme)me sorununun ele alındığı panelde İstanbul'da ders veren Chicagolu bir profesörün trafikteki hallerimizden hareketle yaptığı analiz, durumumuza birçok akademik tezden daha iyi ayna tutuyordu. Chicago'da iyi sürücü olduğunu düşünen profesör, İstanbul trafiğine girince afallamıştı. Kuralları anlamakta zorlanıyordu. Yol hakkı kimindi, kavşaklarda geçiş üstünlüğünü belirleyen kurallar konusunda kafası karışmıştı. Nafile bir süre ilke, yasa bulmak için uğraştıktan sonra İstanbul'da trafiğin ana kuralını keşfetmişti: Kim önce arabasının burnunu sokarsa geçiş hakkı onundur. Bu kuralın sadece trafikte değil, çocuğunun gittiği okuldaki yemek sırasında da geçerli olduğunu görünce Türkiye'deki siyasetin bu kültürle bağını kurmak zor değildi. Çünkü benzer şekilde oy sayısı üstünlüğünü ele geçiren parti de kendinde her şeyi yapma hakkı görüyordu.

Toplumumuz üzerine yıllardır yaptığı araştırmalarda aileden okula her yerde hiyerarşinin keskin etkisini ve paralel ilişkilerin yok denecek kadar az olduğunu gözleyen başka bir akademisyen, "Böyle bir kültürel arka plan ortadayken parti içi demokrasi ne kadar mümkün olabilir?" diye soruyordu. Bir başka isim şöyle diyordu: "Demokrasi anlayışı açısından beni son dönemde en çok etkileyen örnek, Başbakan Erdoğan'ın kürtaajla ilgili yorumu üzerine yetkililerin toplumda hiçbir tartışma olmadan hemen kanun hazırlığına başlamasıydı." Boğaziçi Üniversitesi'nde yapılacak Ermeni konferansının mahkeme kararıyla önlenmesi, verilen şaşırtıcı başka bir örnekti.

Türkiye'nin birçok alanda düne göre kat ettiği olumlu adımlar kuşkusuz takdir ediliyor ama görülen eksik ve yanlışlar da paylaşılıyordu. Türk dış politikasıyla ilgili panelde de Türkiye'nin Pakistan'dan Afrika'ya; medeniyetler ittifakı girişiminden Ortadoğu'ya geniş bir alanda izlediği pozitif politika alkışlanırken eksiklere de işaret edildi. Şahsen en çok dikkatimi çeken vurgulardan biri, dış siyasette 'Osmanlı' vurgusuna yapılan itirazdı. Hem Batılı hem Arap katılımcılar, iç siyasette faydalı bulunsa da bu temanın Türkiye dış siyasetine zarar verdiğini düşünüyordu. Dikkat çeken diğer nokta, Türkiye'nin kapasitesinin çok üstünde bir dil kullanıp beklentileri yükselttiği, bu yüzden Ortadoğu'da sıkıntı yaşayacağıydı. Suriyeli bir katılımcı, hem ülkesi için beklentilerin karşılanmaması hem de Osmanlı vurgusu yüzünden rahatsız olduğunu söylüyordu. Libya'da izlenen siyasete atıfla üzerinde durulan bir konu ise güçlendikçe Türkiye'nin de diğer güçler gibi ahlaki duruş ile çıkarları arasında daha fazla çelişki yaşayacağı idi.

Ne dersiniz, iç ve dış siyaset açısından içimizdeki yabancıların tespitleri üzerinde düşünmeye değmez mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye'ye ne yapmalı?

Abdülhamit Bilici 2012.06.26

1- Nasıl tıpta teşhis tedavi kadar önemli ise Suriye'deki Baas rejimi tarafından savaş uçağımızın düşürülmesi krizinde de önce durumu en objektif şekilde tespit etmek gerekiyor.

Suriye tarafının ve Türkiye'nin verdiği bilgileri yan yana koyunca ortaya şu fotoğraf çıkıyor: Milli radar sistemini test etmek için cuma günü iki pilot ile Malatya Erhaç'tan silahsız ve kendisine avcı jetler eşlik etmeden havalanan RF-4E (Phantom) tipi keşif uçağı, tanınma sistemi de açık olduğu halde Doğu Akdeniz'deki görevini yaparken Suriye hava sahasını ihlal etti. Türkiye'nin uyarısı üzerine Suriye hava sahasından çıktıktan sonra Suriye Hava Savunma sisteminin harekete geçirdiği füzeler tarafından ikaz edilmeden vuruldu. Vurulduğu nokta, Suriye sahilinin 13 mil açığında, yani uluslararası sularda. Ancak ya son anda yaptığı hamle ya da kuyruk tarafından vurulması yüzünden enkazı Suriye karasularına düştü.

2- Baas rejiminin Suriye krizinin başından beri sadece Türkiye'ye değil tüm dünyaya söylediği yalanlar defalarca ispatlandığı gibi uçak olayında da Şam'dan gelen bilgilerin doğru olması çok uzak ihtimal. Nitekim ilk gün söyledikleri bilgilerin çoğunun dezenformasyon amaçlı olduğu belgeleriyle ortaya kondu. "Türk uçağı olduğunu bilmeden vurduk" sözünün yalan olduğunu, Suriyeli yetkililer arasındaki konuşma kayıtları ortaya koydu. "Uçağın Suriye karasularında vurulduğu" iddiasını ise Türkiye'nin yanı sıra İngiltere ve NATO'dan alınan radar tespitleri çürüttü.

3- Bütün bu veriler içinde Suriye'nin doğrulanan tek iddiası, düşmanca bir tutum içinde olmadığı kolaylıkla anlaşılacak bir durumda olsa da (silahsız, tanıma sisteminin açık, avcı jetlerle korunmuyor, vb.) uçağımızın Suriye hava sahasını bir süre ihlal ettiği. Kuşkusuz bu durum, Suriye'yi affettirmiyor ama Türk uçağının hiçbir ihlal yapmadığı halde düşürülmesinden farklı. Bir de olayın, ilişkilerin hasmane olduğu dönemde yaşandığı düşünülürse. Ancak öyle olsa bile hava sahasını ihlal eden her uçak düşürülseydi, bu sene başından beri Türkiye farklı ülkelere ait 114 uçağı düşürmüş olacaktı. Bu tür durumlarda normal uygulama hava sahasını ihlal eden uçağın ikaz edilmesi şeklinde. Israrla ikaza uyulmaması durumunda diğer tedbirlere başvurulabilir. Baas rejiminin, hatalı bir noktada yakaladığı uçağımızı ikaz etmek yerine muhalefeti korkutmak, kendi kamuoyuna 'ayaktayım' mesajı vermek ve Türkiye ile birlikte Suriye konusundaki müttefiklerine ders vermek gibi amaçlarla düşürmeyi tercih ettiği anlaşılıyor. Bu şartlarda Türkiye'nin o bölgeye uçağını gönderirken daha dikkatli ve olası bir müdahaleye cevap verecek şekilde hazırlıklı olması gerekirdi.

4- İçeride zaten zor durumda olan ve bugün bize göre kaybedeceği çok az şeyi olan Baas rejiminin tahrikine karşı Türkiye'nin kendisine zararı daha büyük olacak bir yola girmesi yanlış olur. Suriye'nin düşmanca tavrı, hem Türkiye kamuoyuna hem dünya kamuoyuna somut, objektif, ikna edici bilgilerle paylaşılmalı; BM, NATO, AB, İLT gibi örgütlerde Suriye'nin hareketinin mahkum edilmesi sağlanmalı ki, bunlar etkin şekilde yapılıyor. Ancak bir yandan bu soğukkanlı tutum izlenirken, diğer yandan Türkiye'nin caydırıcılığını güçlendirecek adımlar da atılmalı. Türkiye, her önüne gelenin maliyet ödemediği zarar verebildiği bir ülke olmak istemiyorsa zamanını ve şeklini kendinin belirleyeceği bir tarzda bu düşmanca tutuma cevap vermelidir.

5- Suriye'deki rejim krizine açıkça taraf olan bir siyaset izlediği için Türkiye; uçağımızın düşürülmesi, PKK üzerinden gelecek terör saldırıları ve benzeri düşmanca tutumlara karşı hazırlıklı olmalıdır. Türkiye dünyanın bu en sıcak bölgesinde proaktif bir politika izleme eğiliminde olduğuna göre yumuşak güç kadar sert güç unsurlarının da buna hazır olması kaçınılmaz. Bu kapsamda TSK'nın modernizasyonun sürecinde nerede olduğunu gözden geçirip şu soruyu düşünmeliyiz: "Şayet uçağımızın düşmanca bir tavırla düşürüldüğünü öğrendiğimizde, istense Suriye hava savunma sisteminin varlığını da düşünerek Türkiye mevcut askeri kapasitesiyle bu saldırıya misliyle cevap verebilir miydi?"

6- Suriye'deki krizin, sadece bizim değil bütün dünyanın sorunu olduğu açık. Ancak bu kadar açık olan bir gerçek de mevcut durum devam ettikçe bundan en çok zarar gören ülkelerin başında Türkiye'nin geleceği. Dolayısıyla Türkiye'nin, uluslararası toplumla birlikte ve gerekirse bugüne kadarki çizgisini de sorgulayarak Suriye'deki krizin çözümü için daha etkin rol oynaması gerekiyor.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

ÖYM'nin acelesi var!

Avrupa Birliği ile vize muafiyeti görüşmelerinin başlaması, durma noktasına gelen süreçte son dönemin tek olumlu haberi. AB başkanlığını üstlenmeye hazırlanan, resmen tanımadığımız Rum Kesimi'nin de içinde olduğu Avrupa Konseyi'nin Komisyon'a, Türkiye ile vize muafiyeti görüşmelerini başlatma yetkisi vermesi çok önemli gelişme.

Esasında Avrupa ile imzaladığımız 1963 ve 1973 tarihli anlaşmalar, Türkiye'ye vize uygulanmasını engelliyor. Ancak 1980 darbesi sonucu, uçak dolusu insanımız Avrupa başkentlerine iltica etmeye başlayınca kendi elimizle kendimize vize konmasını sağlamışız. Türkiye AB Karma İstişare Toplantısı için Berlin'e birlikte gittiğimiz AB Bakanı Egemen Bağış, bu durumu kendi üslubuyla şöyle özetliyordu: "12 Eylül'ün attığı kazığı çıkarmaya çalışıyoruz."

'Kazığın ne zaman çıkacağı' konusunda görüşler muhtelif. Bağış'a göre 3-4 yıl. Konsey kararındaki 'uzun vadeli' sözü ve diğer müphem ifadelerle dikkat çekenler ise AB üyeliği gibi bu konuda da umutsuz. Müzakereye başlayan hiçbir ülkeye vize uygulamadığı dikkate alınırsa mevcut durum AB'nin Türkiye'ye karşı ayrımcı siyasetinin bir başka örneği. Güven bunalımı nedeniyle Ankara, AB'nin atacağı her somut adıma karşı bir adım atma niyetinde. Konsey, Komisyon'a vizeyi konuşma yetkisi verince, Ankara da Geri Kabul Anlaşması'nı paraf etti. Komisyon, somut bir yol haritası sununca Türkiye anlaşmaya imza koyacak. Sonra AB'nin adımlarına paralel olarak anlaşma Meclis'ten geçecek ve uygulanacak. Süreç yürürse Türkiye, Dağlıca'dan Uludere'ye zaten sorunlu sınırlarını 50 bin kişilik, sivil otoriteye bağlı bir güçle korumaya alacak. Böylece Türkiye, sınır güvenliğini artırıp Avrupa'ya yasa dışı göçte bir numaralı ülke olmaktan çıkarken vizesiz seyahat hakkı kazanacak. Yapılacak masrafın bir kısmını da AB karşılayacak.

"AB sürecinde son dönemin tek olumlu gelişmesi vize." deyince, Egemen Bağış, "Bir de 'pozitif gündem' var." dedi. Ona göre vize tıkanıklığını çözen de 17 Mayıs'ta resmen başlayan 'pozitif gündem'. Sarkozy ve Kıbrıs yüzünden askıya alınan müzakere başlıklarında, yapılması gerekenlerin öğrenilmesi ve resmen olmasa da müzakerelerin fiilen yürümesini sağlayacak bir by-pass yöntemi bu. Nitekim askıdaki 8 başlıkta yapılacakları konuşmak üzere ilgili bakanlıkların temsilcileri ve AB Komisyonu arasındaki görüşmeler başlamış. Şimdiye kadar reform sürecindeki tıkanıklığın faturasını Rumlar, Merkel ve Sarkozy'ye kesiyorduk. Halbuki "Kopenhag yerine Ankara Kriterleri der, yürürüz" denmesine rağmen olumsuz havayı bahane edip reformları yavaşlatan Türkiye'nin de günahı az değil. Pozitif gündemin, Avrupa'daki tıkanıklık kadar, iç müzakerelerdeki tıkanmayı da gidermesi lazım. Zira Kasım 2011'de yayınlanan ve gerçekten reform isteyen bir hükümet için pusula niteliğindeki AB İlerleme Raporu'nun sadece yargı bölümüne bakmak, reform yorgunluğunu ele veriyor. İşte eksik listesi:

Yargı sisteminin performansının değerlendirilebilmesi için güvenilir gösterge ve kriterler belirlenmemiştir.

Bölge adliye mahkemeleri henüz kurulmamıştır.

Hâkim ve savcı açığı mevcut yargı personelinin yaklaşık üçte birine karşılık gelmektedir.

Savcılık veya mahkeme sözcülüğü henüz faaliyete geçmemiştir.

Adli Kolluk Yönetmeliği, Haziran 2005'te yürürlüğe girmiştir ama henüz uygulanmamaktadır.

Cezai yargılama sistemi ve ağır ceza davalarından oluşan birikmiş büyük iş yükü dahil, yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı ve etkinliği konusunda ilave adımlar atılması gerekmektedir.

Yerel sivil yönetimlerin onayı alınmaksızın askerî operasyonların yürütülmesine imkân veren mülga EMASYA Protokolü'nün yasal dayanağını teşkil eden İl İdaresi Kanunu değiştirilmemiştir.

Başta istihbarat kurumları olmak üzere güvenlikle ilgili kurumlarda şeffaflık ve hesap verebilirlik konularında eksiklik vardır.

Askerî mahkemelerin işleyişini ve yargılama yetkisini belirleyen Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu, yeni anayasa hükümlerine uygun olarak değiştirilmemiştir.

TSK Güçlendirme Vakfı'nın, Sayıştay'ın denetim yetkisi dışında bırakılması Sayıştay Kanunu'nun önemli bir eksikliğidir.

Ordunun siyasete müdahil olmasına gerekçe yapılan İç Hizmet Kanunu'nda değişiklik yapılmamıştır.

Genelkurmay başkanı, milli savunma bakanı yerine başbakana karşı sorumlu olmaya devam etmektedir.

* Ordu üzerindeki sivil denetimi artırmayı hedefleyen mevzuat (Sayıştay Kanunu, Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu), TBMM'de söz konusu denetimi zayıflatacak şekilde değiştirilmiştir...

Kamuoyundaki eleştiriler çerçevesinde Özel Yetkili Mahkemelerde de reform yapılabilir. Ancak tek tek belirtilerek yerine getirilmesi istenen bunca reform beklerken ve çoğu kısa sürede hayata geçirilebilecekken İlerleme Raporu'nda bir kelimeyle bile bahsedilmeyen ÖYM'lerin,yeterince tartışılmadan ve dile getirilen kaygılar dikkate alınmadan bir gece ansızın değiştirilmeye çalışılması tuhaf değil mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti öcü, Baas cici!

Abdülhamit Bilici 2012.07.07

Akdeniz'de bir savaş uçağımızın düşürülmesiyle daha da derinleşen Suriye krizi, bir araya gelmesi imkânsız görünen uçları yan yana getirdi.

Irak'ta yıllardır Baas rejimiyle savaştan İran İslam Devrimi, Şam'daki Baas rejimine tam destek verirken, son zamanlarda İslami direnişin sembolü görülen Hizbullah'a bağlı birlikler Hama ve Humus'ta Müslümanları katleden Baas'ın yardımına koştu. Baas rejiminin en büyük kurbanı olan Iraklı Şiilerin önemli bir kısmı, başta Arap Birliği olmak üzere bütün platformlarda, Saddam'ın kendilerine yaptığı zulmün benzerini Suriye'de tatbik eden bir rejime arka çıkıyorlar. Tonları farklı olsa da Şiilik dışında ortak paydası olmayan bu dayanışma içindekilerin, Türkiye'yi mezhepçilikle suçlaması çok tuhaf.

Birbirine zıt çizgileri olan yabancı aktörlerin Baas'a destekte buluşması, Türkiye'ye de yansıdı. 'İslam', 'şeriat', 'molla' gibi kavramları duyunca alarma geçen çevreler, Suriye krizinin ilk gününden itibaren İran, Suriye, Lübnan kaynaklı çoğu yalan haberlere en çok itibar eder hale geldiler.

Biri sol, diğeri sağ kökenli ama ikisi de 'ulusalcı' çizgideki gazetelerin son dönemde izledikleri yayın çizgisini, 'ulusalcılık' iddiasıyla nasıl bağdaştırdıklarını anlamak imkânsız. Mesela, bir konuda Türkiye Dışışleri Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı resmî bir açıklama yapıyor. Resmî kaynaklardan yapılan açıklamaların yer yer gerçeğı yansıtmadığı bilindiğı için sorgulanması normaldir. Ancak kendine 'ulusalcı' diyen gazetelerin, Türkiye'den yapılan resmî bir açıklamaya güvenmezken, İranlı ve Suriyeli bir yetkilinin veya bir Amerikan gazetesinin açıklamasını manşetten hiç sorgulamadan vermesi ilginç değil mi? Üstelik son dönemde bu ülkelerin yaydığı haberlerin hemen hepsinin yalan olduğu defalarca kanıtlanmış olmasına rağmen.

Onlarca gazete arasından Esed'le röportajın da yine sol ulusalcı bir gazete tarafından yapılması da anlamlı. Bir gazeteci, kamuoyunu bilgilendirme adına savaşta düşman ülkenin lideriyle de röportaj yapabilir. Ama Cumhuriyet Gazetesi'nde yayımlanan röportaj, gazetenin Suriye politikasında iktidara yaptığı keskin muhalefetin, 'hasım' ülke liderinin benzer tondaki görüşleriyle takviye edilmesine döndü. Liberal çizgisi olan bir gazete için normal olsa da 'ulusalcı' iddiası taşıyan, önüne geleni 'dış destekli' olmakla yaftalayan bir gazetenin, direkt veya dolaylı emir vererek düşürdüğü uçakta şehit olan pilotların cenazesi daha toprağı verilmeden günlerce manşetinde Esed'e yer vermesi büyük çelişki. Ayrıca bu çizginin, dünden bugüne Türkiye'de de Baas tipi senaryolara sempatiyle bakıyor olması tesadüf değil.

Belki de bu noktada, iktidarın Suriye politikasına dönük eleştirilere biraz yakından bakmak gerekiyor: Bunların bazıları, ideolojik veya mezhepsel bağlarla Baas'a sempatiyle bakan, devrilmesi halinde yerine Sünnî ve İslamî eğilimli bir iktidarın gelmesinden rahatsızlık duyanlar. Bunlara göre Türkiye, Suriye'de akan kana seyirci olmalı veya Baas'ın yanında tavır almalıydı. Tahran'ın çizgisinden Suriye'deki krize bakanlar, Baas rejimini ABD ve İsrail'e karşı direnişin cephesi olarak görüyor ve Türkiye'nin halkın yanında yer almasını bu cepheye karşı tavır olarak görüyor. Onları memnun edecek tavır, Türkiye'nin İran gibi Baas'ın yanında yer alması. Bu çevreler, Suriye konusuna iç politikada iktidara muhalefetin bir devamı olarak görmeyi tercih ediyor. Yeter ki, AK Parti'nin bu politikası başarısız olsun; binlerce insanın kanını döken, onlarca merkezde onbinlerce insanı işkenceden geçiren Baas rejimini ayakta kalması sorun değil. Bunların dışında bir de yukarıdaki ideolojik, mezhepsel şablonların dışında kalıp, hükümetin Suriye'de halktan yana tercihinin destekleyen ama üslubu ve taktikleri eleştirenler var.

Elitler arasındaki bu tartışma sürerken genel olarak iktidarın izlediğı dış politikayı başarılı bulan halkın da Suriye konusunda kafasının hayli karışık olduğu bir gerçek. Bunda ideolojik ve mezhepsel açıdan Baas'ın, İran'ın çizgisinde kalmayı tercih edenlerin etkisi kadar hükümetin politikasını yeterince anlatamayışı, özellikle Batılı müttefikler tarafından yalnız bırakılması ve halkın kısa zaman öncesine kadar Esed'le aşırı samimi olan hükümetin bu ani değişimini anlamakta zorlanmasının da payı var. Stratejik Düşünce Enstitüsü'nün perşembe günü yayımladığı anketin durumu özetliyor: Bu ankete göre, Suriye politikasını doğru bulanların oranı % 33,1; yanlış bulanlar yüzde 48,8. Yanlış bulanların oranı CHP'liler içinde yüzde 75,3. Türkiye'de genelde siyaset üstü değerlendirilen dış politikanın, Suriye konusunda bu kadar bölünmeye yol açması, her açıdan üzerinde düşünmeye değer.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Türkiye'nin kaybettiğı üç lüks

Sadece Amerika'ya değil dünyaya da sevimsiz bir miras bırakan George W. Bush, seçim kampanyasında ABD'nin dünyaya fazla açıldığını ve seçilmesi halinde daha çok içe döneceğini vaat etmişti.

Clinton yönetiminin Somali ve Haiti gibi ülkelere yaptığı müdahalelere "maceracılık" diyen Bush, aynen şöyle diyordu: "Bir ülkeye girip, şunu yap, bunu yapma demek, ABD'nin dünyada oynaması gereken rol değildir."

Evdeki hesap çarşıya uymadı ve Bush itiraz ettiği şeyleri yapmaya başladı. Başkanlığının ilk yılında patlayan 11 Eylül hadisesi ve yol açtığı travma, her şeyi öyle altüst etti ki, dış angajmanları azaltıp içeride biriken sorunlara eğilmeyi vaat eden Bush, ABD'yi iki savaşa soktu; savaş harcamalarını zirveye çıkardı; yol açtığı devasa bütçe açıklarıyla ekonomiyi perişan etti; Ebu Greyb'den Guantanamo'ya döneminde yaşanan insanlık dışı skandallarla Amerika'ya dünya çapında nefreti zirve yaptırdı.

Amerika'yı her açıdan iflasa sürükleyen Bush yönetiminin dünyaya bakışını özetleyen en önemli slogan, "Ya benimlesin ya karşımdasın" idi. Griyi ve diğer ara renkleri reddeden bu bakışa göre, dünya dostlar ve düşmanlardan oluşuyordu.

Ülke içindeki problemlere öncelik verme hayali kurarken en agresif dış politika izlemek zorunda kalan Bush'un karşı karşıya kaldığı bu tablo, sizin niyetlerinizden bağımsız olarak şartların ve konjonktürün her şeyi nasıl tersyüz edebileceğini gösteren gerçek iyi bir örnek.

Aynı dönemde Türkiye, dış politikada Bush doktrininin tam tersini hayata geçirdi. Amerika ne kadar dünyayı, siyah beyaz diye ikiye bölüyorsa, Türkiye birbirine taban tabana zıt kutuplarla aynı zamanda iyi ilişkiler geliştiriyordu. Konjonktürün de büyük desteğiyle geçtiğimiz dönemde Türkiye, belki de tarihinde çok az rastlanacak biçimde çok önemli 3 lüksü yaşadı.

Birinci lüks, Batı ile Doğu arasında seçim yapmak zorunda kalmadan her ikisiyle de ilişkilerini geliştirdi. Avrupa Birliği ile üyelik müzakerelerine başladığı yıl, İslam İşbirliği Teşkilatı'nda ilk kez aday gösterdiği Ekmeleddin İhsanoğlu, genel sekreterliğe seçildi. Irak Savaşı'nın yol açtığı sarsıntıya rağmen ABD ile ilişkiler normal bir biçimde sürdürülürken, Washington'ın 'şer eksenini' diye nitelediği Suriye ve İran ile yakınlaşma her yıl biraz daha artıyordu. 11 Eylül yüzünden medeniyet, kültür, din kavramlarına vurgunun arttığı bir dönemde, Türkiye'nin Batı ile ilişkileri özellikle İslam dünyası ve Ortadoğu'daki cazibesini artırırken, İslam dünyasıyla iyi ilişkileri de Batı'nın gözündeki rolünü güçlendiriyordu.

Brezilya ile birlikte yürütülen İran Tahran nükleer girişiminin sabote edilmesi; Ankara'nın da buna tepki olarak BM'deki yaptırım oylamasında ABD'ye rağmen İran lehine oy kullanması, NATO ile füze savunma sistemi pazarlığında Türkiye'nin elini zayıflatırken, bağımsız dış politika söylemine uyuşmayan çok kritik tercih yapmak zorunda bıraktı. Türkiye hâlâ önceden yaptığı gibi hem İran hem NATO ve ABD'yi bir arada taşımayı istiyor; ama iki taraf açısından da bu pek mümkün değil.

Türkiye'nin ikinci lüksü, hem Araplar hem İsrail ile aynı anda iyi ilişkilere sahip olmaktı. Bu, her iki taraf nezdinde de Türkiye'nin cazibesini artıran bir karttı. Üstelik İsrail'le Ankara arasındaki ilişki, 1990'ların sonunda olduğu gibi ağırlıklı olarak İsrail'in önceliklerine hizmet eden, Türkiye'yi İslam dünyasında itibarsızlaştıran edilgen bir ilişki değildi. Her iki tarafla da iyi olmak, hem Suriye-İsrail hem Filistin-İsrail ekseninde Türkiye'nin rolünü güçlendiriyordu. Bu ilişki, Arap sokağında Türkiye'ye ilgiyi azaltmadığı gibi, İran ile ilişkilerin geliştirilmesinde bile sorun olmuyordu. Önce İsrail Başbakanı Olmert'in, Suriye ile yürüttüğü barış girişimine odaklanmış Başbakan Erdoğan'ı hayal kırıklığına uğratan Gazze saldırısı; sonra 'one minute' olayı ve ardından Mavi Marmara trajedisi, bu lüksü sone erdirdi.

Geçtiğimiz dönemdeki üçüncü lüksü ise özellikle 'Arap Baharı' denen süreç başlayana kadar Ortadoğu'da yaşıyorduk. Türkiye bir yandan Mübarek'ten Esed'e otokratik rejimlerle ilişkilerini geliştirirken, diğer yandan halklar gözünde ekonomik başarısı, demokratik dönüşümü, sivil toplumu, Batı'da ve Doğu'da saygı uyandıran proaktif dış politikasıyla model olarak görünüyordu. Türkiye, rejimlerle halk arasında tercih yapmak zorunda değildi. Bu sayede ekonomik ilişkiler gelişiyor; Türkler ve Araplar karşılıklı birbirlerini tanımaya başlıyor; Türk dizileri Arap kanallarında reyting rekorları kırıyor, buzlar hızla eriyordu. Arap Baharı, Türkiye'nin bu lüksünü elinden aldı. Artık Esed, Mübarek, Kaddafi gibi otoriter liderlerle, özgürlük isteyen halkları arasında tercih yapmak zorundaydı.

Bugün Suriye'de ve başka alanlarda yaşadığımız krizler, büyük oranda yaşanan bu büyük değişimin sonucu. Bu tablonun ne kadarı konjonktürün, ne kadarı yapılan tercihlerin sonucu tartışılabilir. Sebep hangisi olursa olsun, bu tabloyu iyi analiz etmek ve değişen şartlara göre yeni konseptler geliştirmek şart.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

"Derin devlet"

Abdülhamit Bilici 2012.07.14

Almanya, Neonazi cinayetleri nedeniyle devletin derinleri ile sağcı terör örgütleri arasındaki ilişkilerle sarsılırken, bir Alman vakfının Türk derin devletini mercek altına alması ilginç bir rastlantı.

Bergama altın madeninden Başbakan Erdoğan'ın dile getirdiği 'PKK'ya yardım sağlama' suçlamasına Alman vakıfları, Türkiye'de hep gündemde. Çoğu kez bu tartışmalar, vakıfların ilişkilerde üstlendiği rolü gölgeliyor. Aslında başka ülkelerde yaşananları izleme ve anlama noktasında bu vakıflar Almanya'ya özgü bir geleneği yansıtıyor.

Normalde birçok devlet, başka ülkeleri dışişleri, medya, istihbarat ve diğer devlet kurumları vasıtasıyla izliyor. Bu kanallara ek olarak Almanya'da siyasî partilerin uzantısı şeklindeki bu vakıflar var: Hristiyan Demokratlar'ın Konrad Adenauer Vakfı, Yeşiller'in Heinrich Böll Vakfı; Sosyal Demokrat Parti'nin Friedrich Ebert Vakfı ve Hür Demokrat Parti'nin Friedrich Neumann Vakfı gibi.

Vakıfların sürekli tartışma konusu olmasının bir nedeni de özgün yapıları. Sivil toplum kuruluşu statüsündeler, ama Almanya yasaları gereği devletten destek alıyorlar ve siyasî partilerle organik ilişki içindeler. Dolayısıyla vakıflardan birinin, "anadilde eğitim", "Alevilerin sorunları" gibi bir konuyu tartışması, sivil bir faaliyet mi, Alman devletinin politikalarını yansıtan bir girişim mi olduğu soru işareti doğuruyor.

Vakıfların sürekli tartışılan bu yönü, başka ülke ve toplumları derinlemesine anlamada, Almanya'nın başka ülkelerle ilgili siyasetini belirlemede oynadığı kritik rolü görmezden gelmemize yol açmamalı. Keşke düne göre her geçen gün dünyaya daha fazla açılan Türkiye'de de siyasî partilerin çok ciddi çalışan politika üretme dernekleri, vakıfları olsa ve bunlar bir yandan ülkemizdeki sorunlarla ilgilenirken, diğer yandan ilişki içinde olduğumuz ülkelerdeki ofisleriyle o toplumları daha yakından tanımamıza yardımcı olsalar.

Yeşiller Partisi ile ilişkili Heinrich Böll Stiftung Vakfı'nın Türkiye ofisinin çıkarmaya başladığı "Perspektif" adlı dergi bu faaliyetlere örnek. Türkçe ve İngilizce yayımlanacak derginin ilk sayısında ele alınan konu, artık içeride ve dışarıda herkesin dilinde olsa da hayli iddialı bir konu: "Derin devlet". Sadece seçilen konu değil, kullanılan dil de oldukça köşeli.

İlk sayının takdim yazısında şöyle deniyor mesela: "Böylesi kritik dönemlerde hükümetlere düşen öncelikli görev, toplumsal değişimin barışçıl ve demokratik bir mecrada gerçekleştirilmesine fırsat sağlamaktır. Oysa AKP hükümeti, bu dönüşüm sürecinde demokratik bir yol izlemek yerine gittikçe popülist ve otoriter siyaset yöntemlerine başvurmaktan kaçınmıyor."

Bazı dosya başlıkları şöyle: "Derin devletin izini sürmek", "Derin devlet: Tahakküm biçimleri, teamüller ve demokrasi", "Bir demokratikleşme illüzyonu olarak Ergenekon", "Demokratikleşme mi, rövanşizm mi, ya da...", "AKP-Gülen hareketi ekseninde Türkiye'nin yakın geleceği", "Devletleşen kontrgerilla, kontrgerillalaşan devlet", "Ergenekon davası bir olanak mı, bir handikap mı?", "Dink cinayeti ve devlet yalanları".

Kapak dosyası, konu başlıkları ve kullanılan dilin köşeli olması, bir yere kadar normal. Ama bu başlıkları ele alan yazarlardan bir kısmının son dönemde yaşadığımız köklü tartışmaların tarafı olan isimlerden seçilmesi dikkat çekici. Mesela, Avrupa Birliği'nin resmî raporlarında bile "Türkiye'nin demokratikleşmesi için bir fırsat" olarak görülen Ergenekon davalarını, "Bir demokratikleşme illüzyonu olarak Ergenekon" başlığıyla Ahmet Şık yazmış. Bir gazeteci olarak tabii ki her konuyu yazabilir ama insan, sanığı olduğu bir dava hakkında ne kadar objektif ve mesafeli durabilir. Hrant Dink dosyası, yine bu konularda taraf olmuş, konuyla ilgili kitabında soruşturmayı kasıtlı yönlendirmeye çalıştığı konuşulan, tahliye olmuş olsa da bu davalarda yargılaması devam eden Nedim Şener'e yazdırılmış. Şık'ın çizdiği resim, Ergenekon davalarının fasa fiso olduğu ve yüzlerce faili meçhule, askerî darbelere imza atan derin devletin değil, onun kurbanları AK Parti ve Gülen Hareketi'nin daha tehlikeli olduğu. İnsaf.

Derin devlet üzerine ilk akademik çalışmayı yapan Mehtap Söyler'in yerinde tespitleri ve son dönemde sanki Türkiye'de normalleşme sağlanmış havası veren AK Parti'ye ikazları dikkat çekici. Ancak Ergenekon dosyasını artı ve eksileriyle daha objektif şekilde yansıtabilecek Alper Görmüş veya benzeri bir ismin düşünülmemesi merak konusu. Gülen Hareketi'ni Ruşen Çakır yazmış. Kimi şablon ve önyargıları tekrar etse de dikkatli bir dil kullanmış ama bu dosyayı veya ek bir dosyayı Elisabeth Özdalga, Şahin Alpay gibi bir isim yazsa daha objektif bir tablo çıkmaz mıydı?

Belki bu dosyadan cesaretle Almanya'daki bir Türk derneği de Neonazi cinayetleri vesilesiyle zaten gündemde olan Alman derin devletini masaya yatırır. Toplum iradesi dışında çalışan 'derin devletlerin' deşifre edilmesi faydalı. Yeter ki iyi niyet ve samimiyet olsun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Baas-El Kaide işbirliği!

Suriye'deki Baas rejimi, dünyanın gözleri önünde katliamlarına her gün bir yenisini ekliyor. Baas denince, daha çok aklımıza, Hafız Esed'in 1982'de Hama on binlerce nüfusu olan bir şehir halkını çocuk kadın demeden öldürdüğü menfur katliam geliyor.

Ama 16 aydır devam eden bugünkü katliamın bilançosu da bundan geri değil. Aradaki fark, 10 binden fazla insanın birkaç gün içinde değil de 16 ayda öldürülüyor olması.

En son 12 Temmuz Perşembe günü, Hama'nın Tireymse Köyü'nde çoğu kadın ve çocuk 200'den fazla insanın feci şekilde katledilmesi, aralıksız devam eden bu kanlı zincirin sadece halkalarından biri. Ölüm kalım savaşı veren Baas rejiminin ayakta kalmak için daha neleri göze alabileceğini ve bu katliamlara nasıl dur denileceğini hâlâ bölünmüşlük ve çaresizlik içindeki dünya bilmiyor.

Tam bu noktada, hem krizin içeriden nasıl görüldüğünü hem de hangi tedbirlerin işe yarayabileceğini göstermesi açısından düne kadar Baas rejiminin en çok güvenine layık olmuş isimlerden birini anlattıkları çok önemli. Bu kişi, Baas rejiminden kopan en önemli isimlerden biri olan Suriye'nin Bağdat'taki büyükelçisi Navaf Faris.

Bağdat'ta 3 yıldır Suriye'yi temsil eden Faris, daha önce üst düzey güvenlik birimlerinde kritik görevler üstlenmiş, rejim içinde Esed'in güvenini kazanıp bölge valiliğine kadar yükselmiş biri. Kendi bölgesinde Baas partisinin lideri ve aynı zamanda Okayde aşiretinin de önde gelen ismi. Tireymse'deki katliamdan bir gün önce muhalefete katıldığını duyuran ve halen Katar'da yaşayan Navaf Faris'in verdiği birkaç röportajda söyledikleri çok dikkat çekici.

Malum, ilk günden beri Baas'ın alışkanlığı, Tireymse gibi bütün katliamların sorumluluğunu, El Kaide ve benzeri yabancı teröristlerin üzerine atmak. Eski Büyükelçi Navaf Faris, bu iddiaların aksine Baas rejiminin El Kaide ile işbirliği içinde olduğu bilgisini paylaşıyor. Amaç, El Kaide'nin eylemlerini kullanarak muhalefetin içeride/dışarıda itibarını sarsmak ve dünya ile yaptığı pazarlıkta bu eylemleri hayat kurtarıcı bilete dönüştürmek: "Bizi mi tercih edersiniz, yoksa bu eylemleri gerçekleştirenleri mi?"

Bizzat kendisinin bu konuda yürüttüğü özel görevleri hatırlatan Faris, El Kaide-Baas ilişkisinin yeni olmadığını, bunun 2003'ten beri devam ettiğini, özellikle Irak'taki yabancı güçlere saldıran El Kaide hücrelerinin kullandığı en önemli geçiş güzergahının Suriye olduğunu anlatıyor.

Faris, ayaklanma başladığında rejimin, reformların hızla yapılacağını duyurduğunu ama zamanla bunların oyalama amaçlı yalanlar olduğu anlaşılınca umutların tükendiğini belirtiyor. Bu yüzden aylar önce rejimden kopmaya karar verdiğini ancak bu niyetini belli etmeden 6 çocuklu ailesini Suriye dışına taşımasının 6 ayını aldığını söyleyen Faris, Baas'ın El Kaide gibi örgütlerle nasıl çalıştığını anlatırken şu korkunç bilgiyi de paylaşıyor: "Şam'daki Kazzaz mahallesinde askerî istihbarat binası yakınında gerçekleştirilen ikiz bombalı saldırı buna iyi bir örnek. Bu patlama sırasında, tek çalışan istihbarat görevlisinin burnu kanamamıştır. Çünkü 15 dakika önce bütün ofis boşaltılmıştır. Bu yüzden ölen ve yaralananlar oradan geçen masum insanlardır. Bu ve benzeri eylemleri, El Kaide rejimle işbirliği içinde yapmaktadır. Suriye güvenlik güçleri içinde bu tür örgütlerle ilişkiyi yürüten isimleri şahsen tanıyorum."

En son 6 ay önce Esed'le yüz yüze görüşen Faris, Baas liderinin kendinden muhalefetin güçlü kalelerinden biri olan, memleketi Deyrizur'daki etkisini kullanmasını istediğini söylüyor: "Yaşanan olayların, Batı'nın Suriye'ye karşı bir komplosu olduğunu söylememi istiyordu. Ancak bölgedeki yerel liderlerle konuştuğumda 'Esed'e güvenilmez' cevabını aldım. Çünkü şehirde hayat bitmişti. İnanılmaz bir yıkım vardı. Birçoğu bizim kabileden binlerce insan öldürülmüştü. Gördüklerim kalbimi parçaladı. Çok üzücü, inanılmaz ve trajikti. Bazı insanlar muhalefete şimdiye kadar katılmadıysa da bundan sonra katılırdı."

Bir diktatörlük olduğu için Esed'in emirleri kendisinin verdiğini belirten Faris, onun kendine göre bir dünyada yaşadığını; ailesinden bazı önemli isimler ve Ruslar tarafından yönlendirildiğini düşünüyor: "Onunla oturduğunuzda, sizi aşırı zekâsıyla çarpan biri değil, yönetmekten çok yönetilen biri."

Peki çözüm, katliamlar nasıl duracak? Navaf Faris'e göre askerî müdahale dışında çözüm görmüyor: "Askerî müdahaleyi savunuyorum. Çünkü bu rejimin doğasını biliyorum. Bu rejim ancak zor kullanılarak gider."

Baas rejiminin eski valisi ve büyükelçisi Navaf Faris, görevinden ve Baas'tan ayrıldığını duyurduğu mesajında, meslektaşlarına kendisini izlemeleri çağrısında bulunmuştu. Röportajlarda da bu çağrısı tekrarlayan Faris'in Beşşar Esed'e de bir çağrısı var: "Sen tarih bilmiyorsun. İki irade mağlup edilemez: Allah'ın iradesi ve halkın iradesi. Suriye'deki cinayetlerinden dolayı tarih sana lanet edecek."

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye nereye gidiyor?

Abdülhamit Bilici 2012.07.24

Türkiye ile Baas rejimi arasında dostane ilişkilerin sürdüğü günlerdi. İsyan başlamıştı ama henüz iki ülke arasındaki köprüler atılmamıştı. Ankara'nın barışçı bir değişim için Esed'i ikna çabaları sürüyordu.

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, bu amaçla Şam'daydı. Sonradan hiçbir sonuç vermeyeceği anlaşılan görüşmeler iyi geçiyordu.

Davutoğlu'nun Şam'daki randevularından biri de Hamas lideri Halid Meşal ile yapılacak görüşmeydi. Adres, bir süre önce boşalttığımız büyükelçilik binasıydı. Suriye'deki fırtınanın Şam'dan söktüğü isimlerden olan Meşal, korumalarıyla geldi ve baş başa görüşme başladı.

Görüşme boyunca biz de başka bir odada, henüz yeni boy göstermeye başlayan muhalefetin gücünü, Şamlıların bakışını, Suriyelilerin nasıl bir değişim istediğini, demokrasiyle ilgili görüşlerini konuştuk. Bir süredir Şam'da görev yapan ve farklı çevrelerle iyi diyaloglar geliştirmiş bir yetkilinin söylediklerini, 17 aydır süren bu isyan süresince hiç unutmadım.

Farklı kesimlerden Suriyelilerle yaptığı görüşmelere dayanarak, Esed'le devam etmenin imkânsız olduğunu söylüyordu. Baas'ın gidici olduğu ve ne yapılsa ayakta tutulamayacağı güneş gibi açıktı. Peki yıllardır diktatörlük altında yaşamış, siyasi tecrübesi olmayan ve Kürt'ü, Nusayri'si, Sünni'si, Hristiyan'ı ile heterojen Suriye halkı, Baas'ın yerine daha iyi bir düzen kurabilir miydi?

Çok haklı gibi duran bu soru, oryantalistçe bulunmuştu. Daha darbe anayasasıyla yönetilen, henüz cuntalarla hesaplaşmasını başaramamış ve birçok anomaliyi içinde barındıran bir ülkeden gidip, Suriye'ye ve Suriyelilere dünyadan habersiz insanlar topluluğu muamelesi yapmak gerçekten hiç şık değildi. Suriyeliler sadece Türkiye'deki demokrasi ve ekonomi alanındaki olumlu gelişmeleri izlemiyor; Batı'yı ve dünyayı da yakından takip ediyordu. Baas medyası tek ses olsa da internet ve çanak antenler bilgi tekeli kırılmıştı. "Arap Baharı" değişim arzusunu daha kamçılıyordu ama öncesinde de özellikle Türkiye ile kurulan iyi ilişkiler

Suriyelilerin dünyayla kontaklarını artırmıştı. Zaten yurt dışında yaşayan elit, şuurulu bir Suriye diasporası hep vardı.

Söylenen şuydu: Suriye halkı problemlerin farkında. Ama bunların çözümsüz olduğu ve bu yüzden tek alternatifin otoriter bir rejim olduğu fikrini kafasından silmiş durumda. Demokrasiden de laiklikten de haberdarlar, bunları pekala hayata da geçirebilir.

Şahsen kendi aşırı önyargılarımı değiştirmek açısından bu diyalog çok faydalı olmuştu. Zira asla bir değişime öncülük edemez denen insanların Tunus'ta, Mısır'da tarih yazması bile bazı kafalardaki önyargıları değiştirmeye yetmemişti. Düne kadar Suriye'deki muhalefetten umudu kesmiş olanlar, bu insanların canları pahasına korkunç bir rejime karşı arazide gerçekleştirdiği başarılar karşısında kısmen fikirlerini değiştirseler de bu değişim arzusunu yeterince takdir edip etmedikleri şüpheli. Dün sebat gösterip "Esed'i deviremez" denilen muhalefet için şimdi "Suriye'yi yönetemezler. İç savaş çıkar. Demokratik Suriye, bütün kalamaz." gibi öngörülerle karanlık senaryolar yazıyor. Belki bunların tam da Baas'ın argümanları olduğunun farkında değiller. Ama bu tavır, belli ülkelerce açıkça desteklenen bir rejimin bütün baskısına, 19 bin cana, onlarca katliama, onlarca işkence merkezine ve uluslararası toplumun sessizliğine rağmen direnişten vazgeçmeyen insanlara özgürlüğü yakıştırmamanın başka bir yolu. Bir seyyar satıcının ateşlediği isyan sonucunda diktatör Bin Ali'nin devrildiği Tunus'ta, ilk seçimde zafer kazanan İslami Nahda partisinin, cumhurbaşkanlığına bir solcuyu getirdiğini hatırlayarak, keşke Ortadoğu'ya bakışımızı azıcık değiştirebilsek.

Şayet yıkılırsa Baas sonrası Suriye'nin zorlukları olmayacak mı? Elbette hem de büyük zorluklar. Parçalanma ve iç savaş dahil her türlü risk var. Ama muhalefetteki Kürt, Hristiyan, Sünni tüm Suriyelilerin de demokrasi ve özgürlükten başka talepleri yok. Halkın nasıl bir Suriye istediğini merak edenler, tüm kesimleri temsil eden Suriye Milli Konseyi'nin 27 Mart'ta Pendik'te kabul ettiği "Misak"a bakabilir. İşte bu belgede yer alan birkaç temel ilke:

*Suriye medeni, demokratik, çoğulcu, bağımsız ve özgür bir devlettir. Mevcut gayrimeşru yönetimin düşmesi sonrasında kurulacak geçiş hükümeti serbest ve adil seçimler düzenlenmesine bağlılığını dile getirmektedir. Geçiş hükümeti tarafından oluşturulacak kurucu meclis bu sözleşmede yer alan ilkeleri içeren yeni bir anayasa oluşturacak ve özgür bir referandum çerçevesinde halka sunacaktır.

*Yeni Suriye, anayasal geleneğe dayalı, dini, etnik ve ideolojik aidiyetlerine bakmaksızın bütün vatandaşlarının eşit sayıldığı hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı demokratik bir cumhuriyet olacaktır.

*Anayasa, Suriye toplumunun dini, etnik ve ulusal unsurları (Araplar, Kürtler, Asuriler, Keldaniler, Türkmenler ve diğerleri) arasında ayrımcılığa uğramamayı güvence altına alacaktır.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Yüksek riskli Suriye politikası

Abdülhamit Bilici 2012.07.28

Suriye sorunu derinleştikçe, "Uzak duralım" yaklaşımının ne kadar gerçek dışı yaklaşım olduğu daha iyi anlaşılıyor. Bir anda PKK uzantısı bir grubun (PYD-Demokratik Birlik Partisi) sınırın diğer tarafını kontrol edip bayrağını çekmesi, kamuoyunu allak bullak etti. Demek Suriye, istese de istemese de Türkiye'nin uzak duramayacağı bir mesele.

Yöntem, zamanlama, Suriye içi gerçekler ve uluslararası konjonktürün iyi okunması, eldeki imkânlar ile oluşturulan beklenti arasındaki uyum gibi birçok açılardan tartışılrsa da krizin başından beri Ankara'nın izlediği politika iki doğru temele oturuyordu: Ahlak ve reel politik. Suriye meselesinde ikisi kesişiyordu.

Düne kadar çok iyi ilişkiye sahip olsa da Türkiye, halkını katleden bir rejimle normal ilişki sürdürmezdi. Türkiye, dünyada ahlaken yanlış bulduğu her olaya itiraz etse de Suriye kadar taraf olmuyor, olamaz da. Ama Suriye'nin, bir diktatörün halkını katletmesine seyirci kalıp kalmama ahlaki sorununu aşan boyutu var: 910 km ortak sınır. Katledilen insanlarla akrabalık bağları. Katliamdan kaçan insanları ilk sığınacağı adreslerden birinin Türkiye olması. Türkiye'yi Arap dünyasına bağlayan en kritik güzergâh. 30 yıldır mücadele ettiği terör örgütünün üyelerinin üçte birinin Suriyeli olması ve Baas'la köklü ilişkileri. Ayrıca henüz çözülmemiş su kaynaklarının paylaşımı ve harita tartışmaları gibi meseleler. Seyirci kalınması zor bir tablo.

Aslında çok benzer başlıklar içeren Irak'ın geleceği başka başkentlerde şekillendirilirken seyirci kalma tecrübesinden de hareketle, Türkiye, herhalde kendisini etkileyecek Suriye krizini olumlu ve çıkarına uygun biçimde yönlendirmek için inisiyatif aldı. Sınır kapılarını açtı, büyük göç ihtimaline hazırlandı. Muhalefete, Türkiye'de örgütlenme izni verdi. Aslında bunlar, Türkiye'nin artan özgüvenin de etkisiyle bugüne kadar ilk kez yaptığı işlerdi.

Eski politika, aşırı temkine dayalıydı. Sonucu yönlendirmekten çok, başkalarının yönlendirmesiyle ortaya çıkan durumun zararlarını minimize etmeye odaklıydı. Tabii, her yeninin riskleri olduğu gibi acemilikleri de olacaktı. Ankara'nın bu siyasetine rağmen kimi MİT elemanlarının Türkiye'ye sığınan muhalifi Esed'e satması gibi. Bu politikaya karar veren Ankara, özellikle Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ve ekibi, ortaya çıkan istenmeyen sonuçlardan doğal olarak tedirgin. Her olumsuzluktan dolayı eleştirilerin hedefinde. Politika başarılı olursa, yani Baas rejimi düşer ve Suriye parçalanmadan, daha feci iç savaşa sürüklenmeden Şam'da Türkiye'ye dost bir yönetim olursa bu tercihleri yapanlar rahat nefes alacak. Aksi her senaryo ise sıkıntı oluşturacak. Bu tecrübe, dış politikanın geleceğini etkileyecek: Başarı, proaktif yaklaşımı teşvik edecek; başarısızlık ise eski ihtiyatlı siyasete dönüşü getirecek.

Belki en büyük şanssızlık, başka bir ülkenin yönetimine açıktan tavır almayı da kapsayan bu siyasetin, Suriye gibi belki dünyada en çetrefil ve çok bilinmeyenli bir örnekte deneniyor olması. Krizden çıkabilecek onlarca senaryodan sadece biri olan, Suriye'nin parçalanarak içinden hem de PKK kontrolünde bir devletçiğin çıkma ihtimali bile durumun vahametini anlamak için yeterli. Kamışlı, Erbil, Kandil, Şam, Ankara arasındaki aktörlerin girift, oynak ilişkiye ve Özgür Suriye Ordusu lideri Albay Riyad Esed'in Bugün Gazetesi'ne söylediklerini yan yana getirince hem bu siyasetin hem de Suriye'nin geleceğine dair endişelenmemek imkânsız.

Suriye'nin etnik veya mezhep temelli parçalanmasına asla izin vermeyeceklerini söyleyen Albay Esed, dünyayı ve Türkiye'yi kendilerine yeterince destek vermemekle suçluyor ve bu yüzden Suriye'de başına buyruk birçok silahlı grubun doğduğunu; Türkiye'nin yanı başında Somali benzeri bir durumla karşı karşıya kalabileceğini söylüyor. Sayıları 3 milyonu bulan Suriye Kürtlerinin pozisyonu da çok çetrefilli. Bir yanda Suriye Ulusal Konseyi'nde (SUK) yer alan şu anki başkan Abdülbasid Seyda ve Hür Suriye Ordusu'na destek veren genç Kürt aktivistler. Bir yanda SUK'a destek verip içine girmeyen Suriye Kürt Ulusal Konseyi. Diğer yanda devrime destek veren Meşal Temo gibi isimleri öldürecek kadar Baas'la işbirliği yapan PKK'nın uzantısı PYD. PKK'yı hasım gören

Barzani'nin, Kürt Konseyi ile PYD'yi nasıl barıştırdığı; Baas'a direnen Kürt Konseyi'nin rejimle işbirliği yapan PYD ile nasıl uzlaştığı hep soru işareti.

Türkiye'de en çok endişe uyandıran Suriye'de bir Kürt devleti senaryosu SUK'a göre hayal. Çünkü halk desteği yok ve hepsi çok iyi silahlı Arap kabileler içinde adacıkları andıran Kürt nüfus öbekleri için çok riskli bir girişim. Kamışlı-Afrin arası 200 km iken Suriye'nin kuzeyinde Akdeniz'e uzanan bir hat çizmek de hayal.

Bakalım Suriye'de karşımıza daha neler çıkacak?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Eski AK Parti, yeni AK Parti!

Abdülhamit Bilici 2012.07.31

Dünya medyası, 1 yıl öncesine kadar Türkiye'nin demokratik ve ekonomik dönüşümünü övgüyle anlatan haberlerle doluydu.

Yargı reformu, Kürt ve Alevi açılımları, azınlıkların haklarıyla ilgili gelişmeler ve sivil-asker ilişkilerinde atılan adımlar sayesinde Türkiye, bölgenin ve İslam dünyasının yıldızı gibiydi. Sadece siyasi alanda değil, Batı'nın krizde boğuştuğu ortamda milli gelirin 3 kat büyümesinden sosyal güvenlik reformuna; enflasyonla mücadeleden rekor büyüme oranlarına ekonomideki başarılar da göz kamaştırıcıydı.

Son Davos toplantısında yaşanan bir sahne, dün "Avrupa'nın hasta adamı" kabul edilen bu ülkede yaşayan herkes için gurur vericiydi. "Küresel Ekonomiye Bakış" oturumunda; IMF Başkanı Christine Lagarde, İngiltere Maliye Bakanı George Osborne ve Dünya Bankası Başkanı Robert Zoellick gibi önemli isimler vardı. Ama bu isimler arasında ekonomik krizin ağırlığını hissetmeyen tek isim, ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcısı Ali Babacan idi. Bu oturumu yöneten Financial Times ekonomi yazarı Martin Wolf'un da dikkatini çekmiş ve Babacan'a söz verirken, şöyle demişti: "Burada tek siz imtiyazlı konumdasınız, bize ders verin."

Bazı olumsuz işaretlere ve orta vadede çözülmemesi halinde sıkıntı oluşturacak sorunlara rağmen ekonomide başarı sürüyor. İnşallah böyle de devam eder. Ama demokrasi karnesi için bunu söylemek zor. Kürt ve Alevi açılımlarının yerine 7 aydır aydınlatılamayan Uludere'yi; kürtaji, Yargıtay'ın cemevi kararını; Hazine'nin Mor Gabriel manastırına el koymasını; yargı reformu yerine demokratikleşme açısından kritik Ergenekon davaları dahil birçok konuda yargıya yapılan müdahaleleri, Büşra Ersanlı olayını ve medyadaki sancıları konuşuyoruz. Vaziyet böyle olunca dünya medyasına da bu olumsuz hava yansıyor. Bazen eleştiriler abartılı ve haksız olsa da genele bakıldığında olumsuz hava çok belirgin.

Nursuna Memecan, Andrew Finkel, Merve Kavakçı gibi isimlerle katıldığımız El Cezire kanalının The Cafe programı da bu gelişmeler yüzünden sıcak geçti. (**Programı izlemek için tıklayın**) Medya Derneği üyeleri olarak gittiğimiz Huber Köşkü'nde Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün de izlediğini öğrendiğim programda, kürtaj tartışmasından Uludere'ye, basın özgürlüğünden Türkiye'nin Ortadoğu'daki rolüne birçok mesele gündeme geldi. AK Parti hükümetinin performansı ile ilgili bir soru üzerine verdiğim cevaba gelen tepkiler, ne kadar çok insanın aynı düşündüğünü gösterdi. Kısaca şu cevabı vermiştim: Karşılaştırmalı olarak bakarsak

Türkiye, 10 yıl öncesine göre çok mesafe aldı. Düne göre demokrasi ve ekonomi açısından daha iyiyiz. AK Parti'nin bunda katkısı büyük. Ama daha çok yol alınması gerekirken 1 yıldır büyük duraksama var. Şahsen benim tercihim eski AK Parti'den yana."

1 yıl öncesine gidip, sonra bugün gelinen noktaya bakarsak, sanırım siz de bu tespite hak verirsiniz. 12 Haziran seçimlerinden önce (16 Nisan) Başbakan Erdoğan, "12 saat sonrasını göremeyen Türkiye'nin 12 yıl sonrasını görebildiğini" hatırlatarak AK Parti'nin 'seçim beyannamesini' açıklamıştı. Seçmene verilen bir taahhüt olan beyanname şu 5 başlıktan oluşuyordu: "İleri demokrasi; büyük ekonomi; güçlü toplum; yaşanabilir çevre; marka şehirler, lider ülke."

Konumuz olan "ileri demokrasi" başlığı altında sıralananlar ise satırbaşlarıyla şunlardı: Bir numaralı projemiz, demokratik, özgürlükçü, katılımcı yeni anayasa. Milli Birlik ve Kardeşlik projemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Üstünlerin hukukundan hukukun üstünlüğüne geçilecek. Birilerinin arka bahçesi olan değil, milletin vicdanını temsil eden bir yargı sistemi inşa edeceğiz. Çetesiz, mafyasız, cuntasız bir Türkiye için mücadelemizi cesaretle sürdüreceğiz."

1 yıl sonra bu hedeflerde ne kadar yol alındığı maalesef ortada. Başkanlığını Prof. Yasin Aktay'ın yaptığı Stratejik Düşünce Enstitüsü'nün sivil-asker ilişkileri üzerine hazırladığı raporda yapılması istenen reformlar da olduğu gibi bekliyor; hatta Sayıştay ve Ombudsman'ın yetkilerinde olduğu gibi son dakika müdahaleleriyle geriletiliyor. İşte bu rapordaki yapılacaklar listesinden anayasa değişikliği gerektirmeyen, yasalarla yapılabilecek ama bekleyen reformlar listesi: -TSK'nın harcamalarının siyaset tarafından tam denetimi; -Sınırlı denetlenme imkânları bulunan TSK Güçlendirme Vakfı ve Savunma Sanayii Destekleme Fonu (SSDF) kanalıyla yapılan harcamaların bütçe içine alınması; -Sayıştay'ın ordu üzerindeki denetim yetkisini tam olarak kullanmasının sağlanması; -Askerî bir görünüm sergileyen Milli Savunma Bakanlığı'nın mümkün olduğunca sivilleştirilmesi; -OYAK'a kanunla tanınan ayrıcalıklara son verilmesi; -Profesyonel orduya geçişin hızlandırılması, kadro ihtiyaç planlamasının yeniden yapılarak sayının küçültülmesi; -Terfi sisteminin gözden geçirilmesi; -Darbe gerekçesi yapılan 35. maddenin iptali."

Eski AK Parti'yi geri istemekte haksız mıyım? Kaybedilen zamana yazık...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye'ye suikast!

Abdülhamit Bilici 2012.08.04

Ramazan gibi kutsal bir zamanda Suriye'den gelen katliam haberleri herkesi üzüyor. Ama en az bu haberler kadar üzücü olan ise Baas rejimi karşısında ölüm kalım savaşı veren muhalefetin perişan hali.

Dünya kamuoyunun ve Suriye'nin içindeki farklı etnik ve mezhepsel grupların, birlik içinde olmasını ve ülkenin geleceğine dair somut, umut verici, ikna edici bir vizyon oluşturmasını beklediği muhalefet gün geçtikçe daha parçalı hale geliyor. Önceki gün Mısır'dan gelen yeni bir muhalefet oluşumu haberi bu açıdan ilginçti.

Kahire'deki Shephard Otel'de kameraların karşısına geçen Suriyeli bir grup, "Suriye Devrimi Mütevelli Heyeti" adıyla yeni bir oluşum kurduklarını ilan etti ve tüm muhalefeti kendi saflarına katılmaya çağırırdı. Haytam Malih'in başkanlığını yaptığı grup, Suriye için geçici hükümet kurma çalışmalarına başladıklarını bile duyurdu. Baas Partisi'nde yer almış olsa dahi bugün muhalifler safında bulunan herkese kapılarının açık olduğunu söyleyen zat, Özgür Suriye Ordusu'nu desteklediklerini ancak yaşadıkları hassas dönemden dolayı iç ve dış muhalefetin bir arada olması gerektiği görüşünde. 15 kişilik yönetim kurulundan oluşan Suriye Devrimi Mütevelli Heyeti'nin öncelikli hedefi, muhalifler arasındaki siyasi çekişmelerin bir yana bırakılması ve devrime inanan tüm güçlerin bir araya getirilmesi.

Birleşmeyi sağlama adına yeni bir bölünmeye imza atan gruba, ağırlıklı olarak Türkiye'de örgütlenmiş olan Suriye Milli Konseyi'nin tepkisi gecikmedi. Konseye göre, Kahire'deki girişimin Esed sonrası Suriye'de rol kapmaktan başka amacı yoktu.

Suriye'nin kuzeyindeki sıcak gelişmelerden dolayı bugünlerde daha çok gündemde olan Kürt gruplar, zaten baştan beri ayrı bir çizgi takip ediyor. Halen Suriye Milli Konseyi'nin başkanlığını yapan Abdulbasit Seyda gibi bazı isimler konseyin içinde olsa da Kürt partilerinin Kürt Milli Konseyi adıyla kendi oluşumları var. Suriye'nin geleceğine dair Pendik'te 27 Mart 2012'de kabul edilen Milli Misak'a, bu grupların küçük bazı sorunları ileri sürerek taraf olmaması, bugüne ve geleceğe dair olumsuz bir işaretti. Zaten PKK'nın Suriye versiyonu olduğu söylenen PYD ise 17 aylık ayaklanma döneminde Esed ile yakın işbirliği içindeydi. Hatta bazı muhalifler, bu grubun Kürt bölgesinde Baas için Şebbihalık misyonu üstlendiği görüşünde. Farklı renkleriyle muhalefetin, Esed sonrası için Suriye halkının ve dünyanın sözbirliğiyle somut bir vizyon koyamaması, baştan beri direnişin en büyük handikabıydı. Kısmi askerî başarılarla rağmen bu hâlâ sorun.

Askerî muhalefetin durumu da siyasi muhalefetten parlak değil. Teoride muhalefetin bütün silahlı mücadelesi, Türkiye'de bulunan Albay Riyad Esad'ın komutası altındaki Özgür Suriye Ordusu'nun kontrolünde yürütülüyor. Ancak gelen bilgiler, Suriye'de her şehirde yerel askerî komuta merkezlerinin oluştuğu, Baas'a karşı mücadelede birbiriyle koordineli olmayan çok sayıda farklı silahlı grubun görev aldığı, Türkiye'deki komutanın bu yapılar üzerinde etkisinin çok sınırlı olduğu yönünde. Hiçbir otoritenin kalmadığı kimi yerlerde direnişle alakası olmayan çeteler de işbaşında. Suriye içindeki silahlı gruplar ile Özgür Suriye Ordusu Komutanı Albay Riyad Esad arasında karşılıklı ciddi eleştiriler de yok değil. Esad, Suriye içinde savaşılan grupların kendisinden koordinesiz hareketlerinden şikâyetçi. İçeride rejime karşı savaşılan gruplar ve Suriye Milli Konseyi'nin bazı üyeleri ise Esad'ın neden Suriye'de değil de Türkiye'de bulunduğunu; askerlerin başında olmayınca ister istemez etkisinin azaldığını ve bu ağır görevi yürütmek için karizmasının yeterli olmadığını söylüyorlar.

Farklı kökenlerden muhalefetin sivil ve silahlı unsurlarının bu karmaşık tablodaki rolü önemli. Ancak bu durumdan, muhalefetteki aktörlerin yetersizliği kadar, Esed'in gitmesini isteyen ülkelerden oluşan uluslararası koalisyonun izlediği kararsız stratejinin ve eyleme geçirilmeyen sözlerin de tesiri büyük. Özgür Suriye Ordusu'na silah sağlaması, askerlerin maaşlarını vermesi ve bu sayede o yapı üzerinde bir sivil denetim oluşturması beklenen Suriye Milli Konseyi'ne bugüne kadar verilen 200 milyon dolarlık yardım sözünün, sadece 16 milyon doları verilmiş. Bir yetkili, mesela operasyona çıkan 35 kişilik Özgür Suriye Ordusu timinde 9 kişinin silahı olduğunu; şehirlerin birbirlerine ödünç silah vererek mücadeleyi sürdürdüklerini; ihtiyaç duyulan maddi imkân ve silahların asla bir türlü verilmediğini; bu şartlarda mücadelenin Konsey ve Özgür Suriye Ordusu'nun kontrolünden çıkmasının doğal olduğunu ifade ediyor.

Uluslararası güçlerin sözde arkasında olduğu yapıları güçsüz bırakması; devlet otoritesi erirken yerini anarşinin alması ve iç savaş ihtimalini beraberinde getiriyor. Esed'in günleri sayılı olsa da yarın Baas devrilsede bu gidişin sonu, elden ayaktan düşmüş ve başta Türkiye olmak üzere bütün bölge için çok can yakıcı sorunlar

doğuracak parçalanmış bir Suriye demek. Böyle olunca ister istemez insanın aklına geliyor: Bu bir hata mı, yoksa zaten istenen mi bu?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Başbakan da 'terörist' oldu!

Abdülhamit Bilici 2012.08.07

Baas rejiminin muhalefet için uygun gördüğü sıfatı kullanmak gerekirse Suriye Başbakanı Riyad Hicab da artık bir terörist. Sürpriz gelişmeyi önce Suriye Devlet Televizyonu, "Başbakan Hicab görevden alındı" diye duyurdu.

Çok geçmeden başbakanın 3 bakanla birlikte muhalefet saflarına geçerek ülkeden kaçtığı haberi geldi. Yaptığı açıklamada Başbakan Hicab, şöyle diyordu: "Bugün katil ve terörist rejimden ayrılıp devrimin özgürlük ve onur saflarına katıldığımı açıklıyorum."

18 Temmuz'da Şam'daki Milli Güvenlik Kurulu toplantısına yapılan saldırıda Savunma Bakanı Racha ve Esed'in eniştesi Asif Şevket gibi kilit isimlerin ölümünden sonra Başbakan'ın da saf değiştirmesi artık rejim için sonun iyice yaklaştığının işareti. Birçok işaret bu yönde olduğu için bir süredir Esed sonrasına dönük hazırlıklar hızlanmış durumda. Bir yandan rejimin çökmesi halinde yaşanması muhtemel senaryolar çalışılırken, diğer yandan da Esed'siz Suriye'nin bölge dengelerine etkisi analiz ediliyor.

New York Times'ta önceki gün çıkan bir haber Amerikan yönetiminin rejimin çökmesine dönük hazırlıklarını ele alıyordu. Dışişleri Bakanlığı ve Pentagon, geçiş döneminde ortaya çıkması muhtemel göç, güvenlik, gıda ve sağlık gibi sorunlara kafa yoruyor. Saddam'ın devrilmesinden sonra yaşananlardan ders çıkaran Amerikalıların, doğacak kaosun sınır ötesine de yansıtacağını hesaplayarak tedbir aldığı belirtiliyor. Irak'taki olduğu gibi kaos ve talana izin vermemek için kurumların çökmemesi için çaba harcanacağı söyleniyor.

Askeri müdahale ihtimali dışlansa da kitlesel mülteci akınlarının oluşması, komşu ülkelerin güvenliğinin tehlikeye girmesi ve kimyasal silahların kontrolü gibi amaçlarla NATO veya bölgesel müttefiklerle kısmî askeri müdahale planlarının da hazırlandığından bahsediliyor. Bu çalışmalarda Türkiye, Ürdün ve İsrail'le eşgüdümü hareket edildiği vurgulanıyor. Dışişleri Bakan Yardımcısı William J. Burns'ün başkanlığında, insanî konular, ekonomi, güvenlik, kimyasal silahlar ve siyasi geçiş süreci gibi konulara bakan hücreler oluşturulmuş. Siyasi birimin başında şubat ayında Şam'dan ayrılan ABD elçisi Robert S. Ford'un bulunduğu ve muhalefet saflarını sıklaştırarak geçici bir hükümet kurmaya odaklandığı anlatılıyor. Benzer şekilde yapılanan Pentagon'un en büyük önceliği ise kimyasal silahların güvenliği.

Baas'ın yıkılmasının, ülke içinde olduğu kadar bölge dengelerinde de ciddi sonuçlar doğuracağına şüphe yok. Genel beklenti, Esed sonrası Suriye'nin daha çok iç sorunlara odaklanacağı yönünde. Zira rejimden geriye, moralini yitirmiş ve bölünmüş bir ordu; yolsuzluklara bulaşmış bir polis gücü; işlemeyen bir yargı sistemi; tek sesli bir medya; 17 aydır bombalanan, imar edilmeyi bekleyen şehirler ve boş bir hazine miras kalacak. Suriye'nin Libya gibi kaynaklara sahip olmadığı düşünülürse hiç kolay olmayacak.

Dış ilişkiler açısından, şayet Esed'siz Suriye daha kötü bir iç savaşa sürüklenir; ülke etnik/mezhepsel temelde bölünür ve sınırlara insan kitleleri yığılırsa Türkiye, bundan eskiyi arayacak kadar kötü etkilenir. Ancak yeni Suriye birlik içinde demokratik bir düzen kurabilirse Türkiye süreçten en kârlı çıkan ülkelerden biri olur. Sergilediği ahlakî duruşun karşılığını, yeni yönetimle iyi ilişkiler kurarak elde etmesi beklenir.

Baas'ın yıkılması halinde en büyük zararı görecektik ülkelerin başında insanî tüm gerekçeleri göz ardı ederek rejimi destekleyen İran olacak. Hizbullah'la bağlantısı kopacak olan İran, 30 yıldır değişmeyen müttefikti Baas'ın düşmesiyle belki de son dönemde ilk kez bir mevzi kaybedecek. Buna rağmen Tahran, farklı atlara oynama becerisiyle zararını minimize etmeye çalışabilir. Bir İranlı yetkili şöyle diyor: "Esed düşse de İran-Suriye ilişkileri sağlam kalır. Çünkü yerine gelecek yönetimde Müslüman Kardeşler'in ağırlığı olacak." Ancak Şam-Tahran hattının eskisi gibi güçlü olması zor.

Esed'in düşmesinin, en doğrudan etkileyeceği ülkelerin başında Lübnan geliyor. Baas'ın düşmesini hayat memmat meselesi gibi görüp açık destek veren Hizbullah için Esed'siz Suriye çok kötü bir haber. Lübnan'ın girift siyasi yapısını iyi bilenler, aşırı güçlenmiş Hizbullah'ın bu sayede zayıflamasının ülkede dengeleri yerine oturtacağı ve istikrara katkı sağlayacağı görüşünde. Ancak kaosa sürüklenen bir Suriye, beraberinde Lübnan'ı da sürükleyebilir.

Esed sonrası ortaya parçalanarak zayıflamış bir Suriye çıkarsa, bu durum İsrail'in, Irak'tan sonra bölgedeki önemli bir hasımdan daha kurtulduğu anlamına gelir. Ancak rakip güçlerin savaştığı, Afganlaşmış bir Suriye'nin yol açacağı istikrarsızlık İsrail için her zaman bir tehdit unsurudur. Şayet Esed sonrası birlik içinde demokratik bir Suriye çıkarsa, halen topraklarının bir bölümünde işgalci olan İsrail için sıkıntı kaynağı olabilir. Ancak meşruiyeti olan bir Suriye rejiminin, başka açıklarını gizlemek için İsrail'le gerilime ihtiyaç duymayacağı ve ilişkilerin normalleşme ihtimalinin artacağına inananlar da yok değil.

Baas rejiminin akıbetiyle birlikte sadece Suriye değil tüm bölge de tarihi süreçlere gebe. Ümid edelim, kazanan özgürlük, kardeşlik ve istikrar olsun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Dağ başında akreditasyon!

Abdülhamit Bilici 2012.08.11

Türkiye'nin, bu sütunda "Dağda kalsam beni kurtarır mısın Paşam?" başlıklı yazıyla öğrendiği skandalın herhalde kapandığını düşünüyorsunuz.

Haksız sayılmazsınız. Çünkü kısa süre önce Genelkurmay Başkanlığı; Zaman, Cihan, Kanal 7, Samanyolu, Bugün gibi medya kurumlarına, objektif bir kritere dayanmadan uyguladığı akreditasyondan vazgeçmişken, bu skandal da ne?

Demokrasimiz adına kuşkusuz bu olumlu bir adım. Ama BBP lideri Muhsin Yazıcıoğlu ve arkadaşlarını kaybettiğimiz o günlerde duyan herkesin kanını donduran "Dağ başında akreditasyon" skandalı bu adımla kapanmadı.

Skandala ilk cevap, olayın kamuoyuna yansımından 2 hafta sonra, bugün Ergenekon tutuklusu olan Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'dan gelmişti. LAW'ın silah mı, boru mu olduğunu izah etmeye çalıştığı o meşhur basın toplantısında Başbuğ, gazeteciler sormadığı halde bu konuyu gündeme getirmişti. Elindeki bilgilere göre Cihan muhabiri Lütfi Aykurt'un dağ başında bırakılmasında kasıt olmadığını, olay yerindeki sıcaklığın +13 derece olduğunu, gazetecinin dağ başında tek başına değil büyük grupla bulunduğunu, helikopter askerî teçhizat yüklü olduğu için gazetecinin alınmadığını söylemişti. Farklı bilgi varsa ulaştırılmasını istemiş; yanlış varsa hesap sorma sözü vermişti.

Ayrımcılığa uğrayan gazetecinin söylediklerini hiç dikkate almamış olsa da bu sözlerini 'iyi niyetle' yorumlayarak, elimizdeki belge ve bilgileri kendisine iletmek üzere Genelkurmay'a elden teslim ettik. Dosyada; Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün sıcaklığın +13 değil, -5 derece olduğunu gösteren rapor, dağ başında 350 değil, Lütfi ile birlikte sadece 2 köylünün kaldığını gösteren görüntüler ve Lütfi'nin başından geçenleri anlattığı röportaj vardı. Ayrıca Lütfi'ye refakat eden ve olaya tanıklık yapabilecek 2 kişinin başına gelen ilginç olaylar anlatılıyor ve konunun özünün hava durumu değil, ayrımcılık olduğu vurgulanıyordu. Zira başka bir ajansın muhabiri servis yapılcasına askerî helikopterle enkaz bölgesine getirilip götürülürken, zor şartlardaki bir başkasına kurumundan dolayı 'hayır' deniyordu.

Genelkurmay, 'herkesin korkunç yanlış' dediği bu skandal için kamuoyuna "Hata yapmışız, gereğini yapacağız, özür dileriz" gibi bir açıklama yapsa mesele çoktan kapanacaktı. Ama dosyanın tesliminden 1 aydan çok zaman geçmesine rağmen Genelkurmay'dan ses çıkmadı. Hadisenin akıbetini soranlara, 'Gelişme yok, cevap bekliyoruz' demekle yetiniyorduk.

Özür beklerken, dağ başında bu muameleyi yapan Albay Mazlum Koçoğlu'nun tekzibi sessizliği bozdu. "Genelkurmay akreditasyon uygularken, nasıl aykırı hareket ederim?" veya "Yanlış yaptım, üzgünüm" dese belki mesele yine unutulurdu. Öyle yapmadı. Bizzat Genelkurmay Başkanı olaya dair açıklama yapmış olmasına rağmen Koçoğlu'ndan olayın üzerinden 2 ay geçtikten sonra bir tekzip gelmesi ilginçti. Üstelik, Başbuğ'un sözleriyle çelişen yeni izahlara girişmişti. Başbuğ'un +13 derece dediği hava sıcaklığı için +5 derece diyordu. Lütfi'yi helikoptere almama gerekçesi de Başbuğ'un dediğinden farklıydı. Başbuğ'a göre sebep, helikopterin askerî teçhizat taşımasıydı. Ama Koçoğlu, Lütfi'nin polis helikopteriyle geldiğini düşünmüş; askerî helikoptere yöneldiğini görünce de helikopterleri karıştırdığını düşünerek, yardımcı olmak için, "Bu askerî helikopter. Sizi alamayız." demişti. "Buraya ne ile gelmişseniz onunla dönebilirsiniz" sözünü de polis helikopterini kastederek söylemişti.

Koçoğlu sadece Başbuğ'la çelişmiyor, birkaç satır önce dedikleriyle de çelişiyordu. Olayın akreditasyonla ilgisi olmadığını, kişilerin hukukunu meslek hayatı boyunca her şeyin üstünde tuttuğunu söyleyen Koçoğlu, muhabirin sadece yer olmadığı için helikoptere alınmadığını belirtiyordu. Halbuki az önce polis helikopteriyle geldiği ve onunla döneceğini düşündüğü için Lütfi'yi almadığını söylemişti. Konu, bu tekziple de bitmedi. Koçoğlu, sadece yaşadıklarını anlatan Lütfi Aykurt ve bu röportajı yayınlayan Haber 7 sitesi aleyhine Ankara 11. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne 10 bin TL'lik tazminat davası açtı. Suçlu kurbandı. Çok zor şartlarda vergileriyle çalışan helikoptere ayrımcılık yapılarak alınmaması yetmemişti; yaşadıklarını anlatarak komutana verdiği zararın bedelini de ödemeliydi. Evet, tüm itirazlara rağmen mahkemenin, Şubat 2011'de tam da böyle karar vermesi akrediteden beterdi.

Bu yazının yazılma nedeni ise mahkemenin bu tuhaf kararını bozan Yargıtay'ın dünkü şu kararı: "Olayda kişilik haklarına saldırı yoktur. Yerel mahkemece davanın tümünden reddedilmesi gerekirken davalının manevi tazminata mahkûm edilmesi usul ve yasaya uygun değildir." Peki bu kararla dosya kapandı mı? Hayır. Yargıtay, ayrımcılığı tespit edip, kurbanın cezalandırılmasına hayır dediğine göre Genelkurmay'ın da en azından hatasını kabul etmesi gerekmez mi?

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye kimin meselesi?

Abdülhamit Bilici 2012.08.14

Tarihi, dini, coğrafi, etnik, ekonomik pek çok açıdan Türkiye'nin de paydaşı olduğu Ortadoğu, her şeyin yeniden şekillendiği bir altüst oluş yaşıyor. Baskıcı rejimler birbiri ardına devriliyor. Yerlerine, düne kadar hapisanelerde çürümeye terk edilmiş eskinin 'zencileri' geliyor. Korku eşliğini çoktan aşan halk, Suriye'de Baas rejimini tasfiye için 17 aydır binlerce evladını kurban veriyor.

Bugün sağlam gibi duran ülkeler, Tunus'tan esmeye başlayan fırtınanın kendilerine ne zaman ulaşacağını bekliyor. Yönetimlerin değiştiği ülkelerde, eskiyi temsil eden güçler ile yeni aktörlerin gizli-açık kavgası sanki hiç bitmeyecek gibi.

Fırtınanın değiştirdiği, sadece rejimler değil. Dünyanın en kıymetli enerji kaynaklarına ve en kutsal mekânlara ev sahipliği yapan Ortadoğu, tarihte belki 12. yüzyılda yaşadığı türden çok tehlikeli mezhepsel bir kutuplaşmaya gidiyor. 22 üyeli Arap Birliği'nde, geçmişte Arap davalarının aktörleri Irak, Lübnan ve Suriye artık mezhepsel yaklaşımla Arap olmayan İran çizgisinde tavır alıyor. Başta Körfez ülkeleri olmak üzere Arap dünyasının büyük kısmı, yükselen Şii cephesinin paniği içinde. Irak işgalinin resmileştirdiği etnik ve mezhepsel bölünme, özgürlük ve birlik çizgisine evrilmek yerine kemikleşerek parçalanmaya gidiyor. 1. Dünya Savaşı sonu oluşan güç dengelerinin haritasını çizdiği Irak'ın yarını meçhul.

Sınırın ötesindeki Irak'ta yaşananları tam hazmedemeyen Türkiye'nin önünde şimdi Suriye'nin parçalanması ve üstelik bu parçalardan birinin terör örgütünün kontrolüne geçmesi senaryosu ile karşı karşıya. Tunus, Mısır ve Libya'daki gibi özgürlük, adalet ve ekmek isteyen kitlelerin isyanı şeklinde başlayan Suriye meselesi, bir yandan parçalanma sendromunu tetiklerken, diğer yandan mezhepsel temelli çatışma ve iç savaş riskini ortaya çıkardı. Üstelik bir de birbirinin tam zıddı pozisyonlar alan Türkiye ile İran arasındaki ilişkileri bozdu.

Bölgede olup bitenlere; ABD, Rusya, Avrupa, Çin gibi küresel aktörlerin rekabetini de ekleyince karşımıza, bölgede 1. ve 2. dünya savaşları sırasında yaşananlara benzer büyük bir dönüşüm çıkıyor. Eski düzene Türkiye de, diğer aktörler de alışmıştı ve 50 sene daha değişmese bildiğimiz o düzenle problemsiz yaşayıp giderdik. Değişimi ne Türkiye istedi, ne diğer aktörler. Değişim dinamiğini göremeyen Rusya, İran, Çin hâlâ statükoyu korumanın derdinde. Ama çok zor. Nehri tersine akıtamazsınız.

Siyasi partilerimizin yaşanan bu tarihi değişime yaklaşımına, liderlerin konuşmalarına ve aralarındaki polemiklere bakınca, insan, durumun ciddiyetinin ne kadar anlaşıldığından şüphe ediyor. Muhalefet, sanki Erdoğan ve Davutoğlu; Arap Baharı'nı, Suriye'deki isyanı başlatmış gibi bir tavır içinde. Bir öneri getirmeden AK Parti'ye veryansın ediyor. İktidar da her an açık bir savaşa dönüşme ihtimali olan bu konuda daha toparlayıcı

ve koordineli hareket edip birlik siyaseti geliştirmek yerine, ağır suçlamalarla muhalefetle mesafeyi daha da açıyor.

İşte son birkaç gün içinde liderlerin sarf ettiği sözler. Kılıçdaroğlu: "Stratejik körlük içindeler. Suriye haritasını yeniden dizayn için egemen güçler size tapu kadastro memurluğu görevi verdi. Çünkü dereyi görmeden paçayı sıvadınız. Diplomasıyı rafa kaldırarak yerine talimatlı, taşeron dış politikayı ikame etmek, ülkeyi savaşın eşiğine getirmek kabul edilemez bir gelişmedir. Sözde bölgede oyun kurucuyduk, oyuncak olduk... Gelineen noktada AKP iktidarı beline kadar değil, boynuna kadar bataklığa saplanmış durumda."

Erdoğan: "CHP, boğazına kadar Baas rejiminin kirine, pasına, zulmüne bulaşmış durumda. Tam da Esed'in istediği şekilde, Suriye'deki zulmü, mezhep ayrımcılığı üzerinden örtme gayretinin içine girmişler. CHP, sadece terör örgütünün değil, Suriye'deki eli kanlı rejimin, onlarla birlikte başka ülke ve çevrelerin dümen suyuna girmiş durumda. Düşürülen uçak konusunda, terör konusunda, mezhep ayrımcılığını kaçmak konusunda, bunlar uluslararası güçlerle, Esed rejimiyle ortak hareket edip aynı dili kullanıyor. Kendi ülkelerinin hükümetine, dışışleri bakanına, Genelkurmay Başkanı'na itibar etmiyor; Baas'ın diliyle konuşuyorlar."

Bahçeli: "Suriye parçalanmanın eşiğinde. PKK ve uzantısı PYD'nin otonom hareketleri, Türkiye'nin bekası açısından meşru olmayan bir yapının inşasına yol açmıştır. AK Parti, "Özgür Suriye Ordusu"nu destekledikçe, Esed de bölücü mihrakları kışkırtmaktadır... AK Parti'nin yanlışları, Türkiye'yi stratejik derinliğin girdabına savurdu. Hükümet, 'çöken, çözülen ve çürüyen politikalarıyla Türk milletinin önüne kazılan kuyuyu fark edemedi. BOP'un acentesi bu kafa yapısının ülkemizi nasıl bir cendereye ve cehennem azabına soktuğu gün geçtikçe daha iyi anlaşılmıştır. Davutoğlu'nun yanı başımızdaki mahvoluş ve yıkılışa, 'Yüzyılın tasfiyesi yaşanıyor' diye olumlu anlam yüklemesi, düştüğü ufuksuzluk ve omurgasızlığın ispatıdır."

Tek kelimeyle üzücü. Türkiye daha iyisini hak ediyor!

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

İran'a Mursi tokadı!

Abdülhamit Bilici 2012.09.01

Sürekli artan yaptırımlarla her gün biraz daha dünyadan tecrit edilen İran rejimi için Bağlantısızlar Hareketi zirvesine ev sahipliği yapmak önemli bir fırsattı.

Uluslararası sistemde iki kutba da itiraz ederek yer edinen ve 120 ülkenin üyesi olduğu hareketin toplantısına Mısır Cumhurbaşkanı Mursi'nin katılacak olması da İran için iki açıdan çok önemliydi: Birincisi, 1979'daki devrimden sonra ilk kez bir Mısır devlet başkanının Tahran'ı ziyaret edecek olmasıydı. İkincisi, 'Arap Baharı' sonrası seçilmiş bir liderin Tahran'a gelmesiyle, rejimin Suriye'de Baas'ın yanında yer alarak kaybettiği prestijinin az da olsa telafi edilecek olmasıydı.

İran bu fırsatı iyi değerlendirmeyi planlamıştı. Dini lider Hamaney, yaptığı konuşmada nükleer silaha karşı olduklarını anlattı; Siyonist İsrail'e yüklendi; dünya sistemindeki adaletsizliğe dikkat çekti; Filistin meselesine, Sabra ve Şatilla katliamlarına değindi; ama Suriye'den, Hama'dan, Dera'dan hiç söz etmedi.

İran'ın zirveyi fırsata dönüştürme çabasına en büyük darbe ise Mısır'daki muhalefetin ve ABD'nin itirazlarına rağmen Tahran'ı ziyaret ederek İran'ın övgüsünü alan Mursi'den geldi. Devrimin gücüne ve halktan aldığı güçlü meşruiyete dayanan Mursi'nin Suriye'ye dair söyledikleri, İran rejiminin bu konudaki tutarsızlığını bir daha tüm dünyaya gösterdi. O kadar zora girdiler ki, çareyi Mursi'nin konuşmasını makaslayarak veya tercümesine müdahale ederek medyaya yansımaları önlemeye çalıştı. "Zalim Suriye rejimi karşısında Suriye halkının yanında olmak insanlığımızın ve imanımızın gereğidir." diyen Mısır Cumhurbaşkanı Mursi, 'meşruiyetini yitirmiş baskıcı rejime karşı Suriye halkıyla dayanışma halinde olmanın ahlaki bir görev' olduğunu vurguladı. Konuşma, Bağlantısızlar Zirvesi aracılığıyla Suriye politikasında uluslararası kamuoyunun desteğini aldığı mesajını vermeye çalışan İran'ı şoke etti. İran Dışişleri, Mursi'nin sözlerini kınadı ve 'mezhepçi' olarak niteledi. İran resmi medyası konuşmayı göz ardı etmeye çalıştı. ABD'ye rağmen İran'ı ziyaret ettiği için bir gün önce göklere çıkarılan Mursi anında "NATO'nun adamı" ilan edildi. Dışişleri Bakanı Velid Muallim liderliğindeki Suriye heyeti de Mursi'nin bu sözleri üzerine salonu terk etti.

Suriye'ye sıçrayana kadar 'İslami uyanış' diyerek 'Arap Baharı' devrimlerine destek veren İran'ın Suriye'de Baas'ı desteklemesi, devrim liderlerince ilk kez eleştirilmiyordu. Tunus'ta Bin Ali'nin devrilmesinden sonra halkın iktidara taşıdığı En Nahda da İran'ın Suriye siyasetini hep eleştirdi. Hareketin lideri olan Gannuşi, kendisiyle yaptığımız görüşmede İran'ın yanlış yolda olduğunu söylemişti. Bu konu sorulunca şöyle diyordu: "Suriyeliler özgürlük için her gün yüzlerce yaralı ve onlarca şehit veriyor. Ben inanıyorum ki Esed yönetimi de mutlaka devrilecek ve zafer Suriye halkının olacaktır. İran ve Hizbullah da Suriye rejimine verdiği desteği artık çekmelidir. Esed'i değil; Suriye halkını desteklemelidir. İran çıkarını düşünüyorsa Esed yerine halka destek versin. Arap diktatörler 50 yıldır Filistin'i özgürleştireceklerini, Arapları birleştireceklerini söyledi. Ama ne Filistin özgürleşti ne Araplar birleşti. Diktatörlükler bölge halkları için çözüm değil bizzat problemdir."

Aslında Gannuşi, Mursi gibi değişimden yana liderlerin Suriye konusundaki bu tutumu, İran'ın ne kadar yanlış yolda olduğunu gösteriyorsa Türkiye'nin o kadar doğru siyaset izlediğinin en önemli delili. Zaten Suriye krizi öncelikle Arapların meselesi olduğu için Mısır ve diğer ülkelerin benzer çıkışlarından rahatsız olmak yerine Türkiye'nin onları daha etkin rol olmaya teşvik etmesi lazım.

Türkiye'nin Suriye politikası; öngörü eksikliği, beklentileri çok yükseltme, "Yeni Hama katliamlarına izin vermeyiz" gibi yerine getiremeyeceği taahhütlerde bulunma, aşırı samimiyetten sonra köprüleri hızlı atma, muhalefeti etkin şekilde örgütleyememe gibi yöntem ve kabiliyete dair noktalardan eleştirilebilir. Ama halktan yana alınan tavır hem ahlaken hem Türkiye'nin çıkarları açısından uygun bir politikadır. Asıl çelişki, Tunus ve Mısır'da "Arap Baharı"nı alkışlayanların, Suriye'de aynı şeyleri talep eden halka ve onlara destek verenlere çamur atması.

Baas rejiminin kan dökmekten çekinmeyen tutumu, muhalefetin dağınıklığı ve uluslararası toplumun pasifliği yüzünden Suriye'deki belirsizliğin uzaması; Ak Parti iktidarının Suriye politikasını yerden yere vurmak, Başbakan Erdoğan'ı ve Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nu sanki sorunu onlar çıkarmış gibi eleştirmek için muhalefete büyük fırsat sundu. Tabii ki muhalefet eleştirecek. İktidar da bundan faydalanıp yanlışını düzeltecek. Ama hiçbir demokratik ülkede muhalefet, sırf iktidara inat olsun diye kanlı bir diktatörlüğe güzelleme yapıp, katledilen, bombalanan, ırzına geçilen halkın karşısına geçmez. Acaba Amerika'da muhalefet, Obama'nın Suriye politikasını neden eleştiriyor? a.bilici@zaman.com.tr

İran ajanları

Abdülhamit Bilici 2012.09.04

Birkaç gündür tartışılan İranlı ajanlar konusu, artık mahkemeye intikal ettiği için iddianın ötesine geçmiş bulunuyor.

İran istihbaratına çalıştığı gerekçesiyle salı günü gözaltına alınan 9 Türk vatandaşı önceki gün Erzurum'da hakim karşısına çıkarıldı. 9 kişiden 7'si, 'devletin güvenliğiyle ilgili bilgileri servis etmek ve bu amaçla örgüt kurmak' suçundan tutuklandı.

Medyaya yansıyan bilgilere bakılırsa, Erzurum Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bir yıldır yürüttüğü soruşturma kapsamında ortaya çıkarılan bir casusluk bu. 28 Ağustos'ta Iğdır, Ağrı, Van ve Kocaeli'ndeki eşzamanlı operasyonlarla İran istihbaratına çalışan casuslar gözaltına alınıyor. Bu kişilerin, GPS yöntemiyle bazı asker ve polis noktalarının koordinatlarını PKK'ya verdiklerinin tespit edilmesi, olayı casusluğun ötesinde düşmanlık çizgisine taşıyan bir durum. Ajanların üzerinden çıkan fotoğraf ve GPS işaretlemelerinin olduğu kritik devlet kurumlarına PKK'lılarca saldırı yapıldığı da çok önemli başka bir detay. Bir yıl önce tutuklanan iki İranlı ajandan ele geçirilen görüntü ve GPS noktalarına da temmuz ayında terör örgütü tarafından roketatarlı saldırı yapıldığı rapor edilen bilgiler arasında.

Ajanlara yönelik operasyon, geçen yıl bir minibüsün, İl Jandarma Komutanlığı'nın fotoğrafını çekerken yakalanmasıyla başlıyor. Araçtan Shahram Zargham Khoei ve Mohammad Reza Esmailpour Ali Malek isimli iki İranlı ajanının yanı sıra Bilal Tanrikulu isimli bir Türk vatandaşı çıkıyor. Ajanlarda, MİT Iğdır Bölge Müdürlüğü binası, valilik konağı, askerlik şube başkanlığı, Iğdır Cezaevi gibi kurumlara ait fotoğraflar bulunuyor. Ajanların kameralarında, İran'a bilgi sızdıran birçok Türk vatandaşının görüntülerine ulaşıyor. Görüntülerde, PKK'lılarla yapılan görüşmeler de yer alıyor. Savcılık, kayıtlardaki görüşmeleri MİT'e göndererek, tercüme edilmesini istiyor. MİT'in mahkemeye ulaştırdığı inceleme, görüntülerdeki kişilerin İran'a çalıştığını, konuşmaların İran ajanlarıyla PKK'lılar arasında geçtiğini doğruluyor. Sanıkların ev ve işyerlerinde 'gizli' dokümanlar, sınırdaki güvenlik birimlerine ait görüntüler ve silahlar bulunuyor.

İran'ın ayrıca, bu yılki Nevruz kutlamaları sırasında bölgeye 100 ajan gönderdiği; bu kişilerin PKK yöneticileriyle irtibat kurdukları; bölgede ayaklanma çıkaracak bilgileri derlemeye, ülke aleyhine gizli belgeleri temin edip sızdırmaya, Suriyeli muhalifler ve hükümet aleyhine bilgi toplamaya çalıştığı tespit ediliyor.

İran ajanlarının casusluk yaparken yakalanması, dış politikada Türkiye'yi zora sokacak derecede İran'la yakınlaşmayı sorunlu görenler için hiç şaşırtıcı olmadı. Ama tarihi tecrübeyi göz ardı ederek Tahran ile Ankara arasında stratejik ilişki kurulabileceğini düşünenler için bu gelişmenin büyük hayal kırıklığı yaşattığına kuşku yok.

AK Parti iktidarı, yakın zamana kadar İran'a o kadar kredi verdi ve güvendi ki, bunu sadece Güvenlik Konseyi'nde İran lehine oy vererek göstermedi. Türkiye ayrıca, bu ülkeyle "Terörizm, Organize Suç ve Uyuşturucu Kaçakçılığına Karşı İşbirliği Anlaşması" imzaladı. Geçen yıl Meclis'ten geçerek Mart 2011'de Resmi Gazete'de yayınlanan bu anlaşma, iki ülkenin teröre karşı istihbarat paylaşımı dahil her alanda işbirliğini öngörüyordu. Ama bugün anlaşıyor ki, daha anlaşmadaki mürekkep kurumadan İran istihbaratı Türkiye aleyhine PKK'ya yardım etmeye başlamış. Nitekim PKK'nın Şemdinli saldırısından sonra Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç da İran'ın rolüne dikkat çekmişti. Ayrıca Genelkurmay Başkanı dahil pek çok İranlı yetkili de bir süredir Türkiye'yi tehdit eden mesajlar veriyordu.

Aslında İran'ın PKK'ya desteği ve Türkiye'ye karşı bu tutumu, Suriye krizinde iki ülkenin ters düşmesiyle başlamış değil. İran'ın casus faaliyetlerinin, ilişkilerin nispeten iyi olduğu, karşılıklı üst düzey ziyaretlerin sürdüğü bir yıl önce başlamış olması ilginç değil mi?

Şamil Tayyar'ın Kürt Ergenekonu kitabına bakılırsa, İran-PKK ilişkilerinin hiç de yeni olmadığı görülür. Kitapta, "Türkiye'nin nükleer meselede ABD ve İsrail'e rağmen İran'a yardımcı olmasına rağmen Tahran'ın PKK'yı tercih ettiği; bunu istihbarat oyunları ile örtbas etmeye çalıştığı" belirtiliyor. Cemil Bayık ve Mustafa Karasu'nun İran'la ilişkilerdeki rolüne değinen Tayyar, şöyle diyor: "Türkiye, Suriye'ye tavır alınca, İran, Türkiye ve PKK'yı aynı anda idare eden bir oyun sahneledi. İran'ın PKK ile mücadeleye destek verdiği iddiası doğru değil. Örgüte desteği, 1982'den beri kesintisiz sürdü."

Acı da olsa tablo bu. Önemli iki bölge ülkesi olarak Türkiye ve İran'ın, birbiriyle iyi geçinmesi ve kategorik olarak düşmanca davranmaması ikisinin de lehine. Ama bu iyi niyet, karşılıklı olmak ve saflığa varmamak kaydıyla... a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Suriye'de senaryolar savaşı

Abdülhamit Bilici 2012.09.08

"Arap Uyanışı ve Ortadoğu'da Barış: Müslüman ve Hristiyan Perspektifler" başlıklı konferans, Ortadoğu ülkelerinden çok sayıda aydın, gazeteci ve özellikle din adamını İstanbul'da bir araya getirdi. Açış konuşmasını Başbakan Erdoğan'ın yaptığı toplantıya, Dışişleri'nin davetiyle katılan isimlerden biri de Suriyeli gazeteci ve aktivist Eymen Abdünnur (Ayman Abdel Nour) idi.

Beşşar Esed ile öğrencilik yıllarından tanışan ve danışman sıfatıyla 4 yıl yanında çalışan Eymen, dostlarının uyarısı üzerine son anda hapse atılmaktan kurtulup bir valizle yurtdışına kendini atabilen yüz binlerce Suriyeliden biri. Dıştan bakınca işlerin iyi gittiği bir dönemde Esed'in hışmına uğramasının nedeni, koltuğa otururken söz verdiği reform çalışmalarını el altından desteklemek. Baas Partisi içinde bu amaçla temaslarda bulunmak.

Rejim, muhalif dediği herkese yaptığı gibi onun da pasaportunu anında iptal edince, Kanada'ya sığınarak haymatlos (vatansız) durumuna düşmekten kurtulmuş. Şu anda 250 binden fazla Suriyelinin pasaportu benzer şekilde iptal edilmiş. Hristiyan kökenli Eymen, Kanada'da medya alanında çalışmalar yapmış, kendi şirketini kurmuş. Beşşar'a karşı direnişin başladığı günden itibaren de muhalefet saflarında. Uzun süre yakın çalıştığı için onun ruh halini, rejimin doğasını iyi biliyor. Bu irtibatları sayesinde rejim içindeki dostlarından değerli bilgiler alıp bunları, binlerce insanın takip ettiği all4syria web sitesinde yayınlıyor.

İlk başlarda Beşşar'la dostane konuşmalarının özellikle 2002'den sonra değişmeye başladığını, Suriye liderinin kendini yarı tanrı gibi görmeye başladığını, kendisine reverans yapıp önünde eğilenlerin öne çıkıp normal insanların zamanla uzaklaştığını söylüyor Eymen. Beşşar'ın zeki olduğunu, her şeyi bizzat takip edip yönlendirdiğini ve iddia edildiği gibi rejimin içindeki bazı isimlerin kuklası olmadığını ekliyor. Rejimin

tepesindeki en önemli isimlerin Şam'daki patlamada ölmesine ve başbakanın saf değiştirmesine rağmen yönetimde fazla değişiklik olmaması da bunun delili.

Esed'in, AB ile ortaklık anlaşması müzakerelerini takip etme görevini Eymen'e verirken söyledikleri manidar: "Hep umut vererek erteleyebildiğin kadar anlaşmayı ertele. 1-2 sene sonra Avrupa'daki muhataplarımız, kendileri öngörüsüz konumuna düşmemek için bizi savunmaya başlayacak." Eymen döneminde 4 sene oyalanıp paraf edilen anlaşma hâlâ imzalanmış değil.

Peki Beşşar, Türkiye ile ilişkilere nasıl bakıyordu? Eymen'e göre bu ilişkinin gelişmesinde en önemli rolü, Halep'teki Sünni iş çevreleri oynadı. Şii İran ile ilişkiler yerine dünyaya açılma imkanı da veren Türkiye ile ilişkileri geliştirmesi için Beşşar'ı zorladılar. Avrupa'nın aksine, Türkiye'nin ilişkileri geliştirmek için siyasi şartları yoktu. Avrupa ile müzakere edilen anlaşmanın ilk bölümü siyasi standartlardı. Bu yüzden sıcak bakılmıyordu. Halbuki Türkiye ile serbest ticaret anlaşması çok hızlı yapıldı. Türkiye ile yakınlaşmada bir faktör de ekonomiyi yeni alanlara açarak rantını büyötmek isteyen Beşşar'ın teyze oğlu Rami Mahluf'un arzusu idi.

Rejimin vahşetini, muhalefetin durumunu ve ülkenin geleceğine dair gelişmeleri web sitesinde yayınlayan ve Batı'daki muhataplarına anlatan Eymen, muhalefetin bölünmüşlüğü ve El Kaide gibi gruplarla iç içe olduğu eleştirilerine soğuk. Ona göre bunların kaynağı, istihbarat oyunlarını çok iyi bilen Baas rejimi. Esed yönetiminin maharetiyle dünyayı nasıl kandırdığına 2 örnek veriyor: Esed ailesi, İsrail'e hiçbir sorun çıkarmamasına rağmen Suriyelilere ve Arap dünyasına, İsrail'e karşı en ciddi mücadeleyi kendisi yapıyor imajı vermeyi başardı. Benzer şekilde, Baas döneminde Suriye'deki Hristiyan oranı yüzde 16'dan yüzde 6'ya düşmesine rağmen Esedler, Batı'ya kendilerini Hristiyanların hamisi gibi sundular.

Eski danışman, yeni gazeteci Eymen, rejimden ruhen kopan ama güvenlik gerekçesiyle ayrılamayan Suriye Dışışleri'ndeki kaynaklarından aldığı çarpıcı bir bilgiyi de paylaşıyor. Buna göre, Esed'in yanındaki dünya güçleri, muhalefetin enerjisi iyice bitene kadar her türlü çözümü engellemeye ve Baas'ı desteklemeye devam edecek. Son noktada Lazkiye merkezli bir Nusayri devletini tanıyacak. Bu senaryoda eski Suriye, denize çıkışı olmayan ve zayıf bir ülke haline gelecek. Kürtlere de ya otonomi verilecek veya ayrılmaları sağlanacak. Putin'in son İsrail ziyareti ve ABD'nin CIA Başkanı Petreus'u McCain ve Lieberman'la İsrail'e gönderip Türkiye ile ilişkilerini düzeltme çabası da bu çerçevede görülüyor. Böylece Rusya, Doğu Akdeniz'deki küçük üssünü bir devletçiğe dönüştürmüş; Sünni bir yönetime sahip güçlü Suriye endişesi taşıyan İsrail de rahatlamış olacak. Eymen'e göre, ABD, Türkiye, Avrupa ve muhalefet bu planın farkında. Önlemek için kararlılar. Tabii, neticeyi, bu mücadelenin sonucu ve alandaki gelişmeler belirleyecek.

Bu kadar kanın akması ve rejimin hâlâ ayakta kalmasının en önemli nedeni de uluslararası güçlerin Suriye'nin geleceğini belirleyecek senaryoda uzlaşamaması değil mi? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Ortadoğu kazan, İstanbul sofa!

Başkentlik yaptığı imparatorlukların üç kıtaya uzanan farklı renk, dil, din ve mezhepten insanların buluşma noktası olan İstanbul, bugün de Ortadoğu ve yakın çevresindeki değişim süreçlerinin aktörleri için en önemli buluşma noktası.

Önceleri, ayda yılda uluslararası nitelikte bir toplantı yapılacağı duyulunca, haber merkezleri heyecanlanırdı. Toplantı haberi, günler öncesinden medya kurumlarının istihbarat birimine düşer. Ne kadar zor şartlarda olsa da haber merkezleri bu toplantıları, konuşmalardan kulislere özel haberlerden misafirlerin sunacağı ilginç detaylara kadar adamakıllı takip ederdi. Rutin gündem içinde bu toplantılara özel önem verilir; dil bilen seçme muhabirler buralara gönderilirdi.

Şimdi durum çok farklı. İstanbul'un her köşesi, her gün böyle uluslararası bir toplantı veya etkinliğe ev sahipliği yapıyor. O kadar ki, bazen beş yıldızlı otellerin birinde, aynı anda birden fazla uluslararası toplantıya rastlamak mümkün. Bir katta, Afganistan ile Pakistan arasındaki sorunların çözümü için bir zirve düzenlenirken, alt katta farklı ülkelerden resmi veya sivil birçok kurumun katıldığı toplantıda Suriye'nin geleceği ele alınabiliyor. Aynı saatlerde şehrin bir başka kongre merkezinde, bir konuk devlet başkanı işadamlarıyla buluşabiliyor.

Türkiye'nin dünya siyasetinde artan etkinliği ve Türk okulları, TUSKON, MÜSİAD, insanî yardım kuruluşları gibi ülkemizle dünya arasında yeni yeni köprüler inşa eden kurumlar sayesinde misafir heyetlerle dolu uçakların biri inip biri kalkıyor. Kimi zaman da Somali veya Filistin örneğinde olduğu gibi zor durumdaki bir ülkenin yardımına koşmak için insanî amaçlı organizasyonlar yapılıyor. Irak'ta veya Lübnan'da çatışan taraflar bir köşede buluşup dertlerine çare arıyor. Bazen düşman tarafların buluştuğu adres oluyor İstanbul, bazen dostların dayanışma yeri. Bazen bu tür toplantılar, kimsenin ruhu duymadan sessizce olup bitiyor.

Bu resmî trafiğe, bir de bölge ofisi olarak İstanbul'u seçen çok sayıda uluslararası firmanın ülke temsilcileriyle yaptığı toplantıları, uluslararası örgütlerin bir araya gelmelerini, fuar ve kongreleri de ekleyince daha da uzuyor liste. Zaten Ortadoğulu turistlerin yoğun ilgisi sayesinde Taksim'de neredeyse bütün vitrinler Arapça; Beyazıt'da ise Rusça.

İstanbul elbette henüz New York, Paris veya Londra değil. Düne göre çok mesafe olsa da küresel hareketlilikten aldığı pay hak ettiğinin çok gerisinde. Ama küresel bir metropol olma yolunda. Ve artık medyanın bu şehirde bütün olup bitenlerin tümünü takip etme imkân ve lüksü yok. Mecburen her gazete, ajans veya televizyon kendi önceliğine göre seçim yaparak bu trafiğin sadece bir kısmını izleyebiliyor.

Bölgede dayanışma içinde olan ve çatışan tarafları bir araya getiren toplantılarda ilginç karelerle karşılaşıyorsunuz. Ortadoğu'da ve Suriye'de mezhep temelli olduğu söylenen bir sürtüşme yaşanırken, Lübnanlı Şii din adamı Hani Fahs ile Suriye'deki Müslüman Kardeşler'in lideri Riyad El Şukfa'nın İstanbul'da bir otelde tokalaşıp kameralara birlikte poz vermesi gibi. Ya da Şii liderin Baas rejimi ve İran hakkındaki ilginç tespitleri gibi.

Hafta sonu bölge ülkelerinden çok sayıda Müslüman ve Hristiyan din adamıyla birlikte İstanbul'da bir araya gelen isimlerden biri olan Hani Fahs, Cihan Haber Ajansı'na verdiği röportajda Suriye yönetimini son süreçte asla masum görmediğini, Şam ve Tahran'ın birlikte Türkiye'nin bazı sorunlarını kullanarak bir bedel ödetmeye çalıştıklarını söylüyor. Suriye'deki krizin Baas rejimiyle başladığına dikkat çeken Şii din adamı, rejimi, "gerici, ırkçı, şovenist, baskıcı, insan haklarına, düşünce özgürlüğüne saygısı olmayan bir ideolojik yapı" diye tanımlıyor.

Baas'ın sadece Sünnileri değil Muhammed Umran, Salah Cedid gibi önemli Alevi isimlerin yanı sıra El Hayyır ailesini, Kenan ailesini, Hayırbek ailelerini öldürdüğünü söyleyen Fahs, bu rejimden Alevi ve Sünnilerin en

şerhlerinin yararlandığı görüşünde. İran ve Hizbullah'ın Esed'i desteklemesinin mezhep ve direnişle ilgisi olmadığını düşünen Fahs'a göre tek sebep İran ile Suriye rejimi arasındaki çıkar ilişkisi.

İran'ın Baas'a verdiği desteği eleştiren Müslüman Kardeşler lideri El Şukfa da farklı düşünmüyor: "Sorun; iddia edildiği gibi Sünni/Nusayri, Arap/Kürt veya Müslüman/Hristiyan problemi değil, despotik rejimin baskısı. Baas yıkılınca herkesin özgür olduğu bir Suriye kuracağız. Bunu hep birlikte yapabiliriz."

İyi ki, bütün bölgenin olumlu düşüncelerle nefes alıp güzel hayaller kurabildiği bir İstanbul var...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Obama'yı vurdular!

Abdülhamit Bilici 2012.09.15

Seçimlere az kalmıştır; rakiplerin birbirinin açığını bulmaya odaklandığı bir dönemdir.

Patlayan skandal her şeyi altüst eder. Beyaz Saray'ı ziyaret eden bir kız, başkanın kendisini taciz ettiğini iddia eder. Rakipleri çok sevinirken, başkan çıkış arar. Çareyi, 'iş ziyareti' diyerek Çin'e gitmekte bulan başkan, skandalı temizlemeyi Beyaz Saray'a bırakır. Beyaz Saray'ın göreve çağırdığı tecrübeli danışman, hemen harekete geçer. Zaman kazanmak için medyaya başkanın hasta olduğunu ve Çin'den 1 gün geç döneceğini söyler. Kamuoyunun dikkatini skandaldan uzaklaştırmak isteyen danışmanın aklına parlak bir fikir gelir: Kurgusal bir savaş. İnandırıcı olması için iş bir Hollywood yapımcısına verilir.

Kurgu hazırlanır: Bir manken bulunacak ve ona asıl senaryo olduğunu söylemeden bir video çekilecek; montajla "savaşta kedisi ile kaçan kadın" süsü vereceklerdir. Kurgusal savaş için ABD ile pek işi olmayan Arnavutluk seçilir. Senaryoya göre Arnavutluk, Amerika'ya saldırarak ve başkan gerekli cevabı vererek kahraman olacaktır. Uzun süre işler böyle yürür. İnsanlar gittikçe savaşa inanmakta ve skandalı unutmaktadır... Devamını anlatmayayım. Seyredenler, ABD'deki iktidar savaşlarının dünya içinde yansımaları olan perde arkasını hicivli bir dille anlatan "Başkanın Adamları" (Wag The Dog) filminden bahsettiğimi anlamış olmalılar.

ABD'de yapılacak başkanlık seçimine yine 1,5 ay gibi kısa zaman kala, banka dolandırıcılığından bir sürü başka sahtekârlığa adı karışmış, İslam düşmanı çevrelerin imzasını taşıyan; Hz. Muhammed'e (sas) hakaret eden; kurgusal savaşta olduğu gibi oyuncuların ne için oynadıklarını bilmeden rol aldığı "Müslümanların Masumiyeti" adlı yapım, Wag the Dog filminin adeta yeni versiyonu.

Ne filmin şaibelerle dolu yapım süreci ne de 11 Eylül'ün 11. yıldönümünde ABD Büyükelçisi Christopher Stevens ve 3 arkadaşının Bingazi'deki konsoloslukta öldürülmeleri sıradan hadiseler. Normalde başkentte olması beklenen bu tür büyük bir protestonun Bingazi'de yapılması; normal şartlarda başkentteki büyükelçilikte olması beklenen Büyükelçi Stevens'in o sırada Bingazi'deki konsoloslukta bulunması; spontane olarak bir araya gelmiş protestocuların yanında bulunması pek mümkün olmayan roketatar gibi silahların orada hazır olması ve bütün bunların 11 Eylül'ün yıldönümünde yaşanması tesadüf olamaz. Bu ilginç detaylara odaklanan Amerikalı ve Libyalı yetkililerin kanaati de protestoların, saldırıya maske olarak kullanıldığı yönünde.

Bir büyükelçinin, devlet başkanını temsil ettiği gerçeği hatırlanacak olursa, ABD demokrasisi ve özellikle Obama açısından bu saldırının mesajı daha da ürkütücü. Bush'un kovboy tarzı siyasetiyle yıkılan ABD'nin itibarını toparlamaya çalışan Obama, şayet sert tepki verirse kendini inkâr etmekle; aksi halde teröre karşı yumuşak olmakla suçlanacak. Kimi sağcı çevreler, Ortadoğu'daki değişim sürecinde halkların yanında yer alan Obama'ya, "İşte Mübarek ve Kaddafi yerine seçtiğin yeni müttefikler" demeye başladı bile.

Müslümanlar adına dünyaya verilen mesaj da açık: "Müslümanlar, demokrasiye ehil değildir ancak diktatörlükler altında kontrol edilebilirler!" Bu noktada, "Müslümanların Masumiyeti" filmi ilk değil. Hollandalı aşırı sağcı Wilders'in filmi, Avrupa'yı İslam tehlikesine karşı uyarmak için Norveçli Breivik'in terör eylemi, Amerika'da mushaf yakan papaz, İslamofobik web siteleri ve bunları finanse eden odaklar iç içe.

Maalesef Batı'daki bu İslamofobik yapılar arasındaki derin bağlantılara, arkasındaki siyasi ve mali güçlere çok kafa yorulmuyor. Belki de bunun tek istisnası, Washington merkezli düşünce kuruluşu Center For American Progress'in (CAP), geçen yıl yayınladığı "Korku Şirketi: Amerika'daki İslamofobi Ağının Kaynakları" başlıklı rapor. Raporu okuyunca, bitmeyen bu provokasyonların kendini bilmez birkaç fanatiğin işi olmadığını görüyorsunuz. Mesela, Norveçli Breivik'in, işlediği terörün gerekçesini anlattığı manifestosunda, İslam karşıtı Jihad Watch adlı blogun sahibi Robert Spencer'den 162 kez alıntı yaptığını bu rapor ortaya koymuş; vergi kayıtlarını izleyerek İslam düşmanlığı faaliyetlerinin finansörlerini tek tek açıklamıştı. Rapordaki ilginç tespitlerden biri, bu fonların birçok Yahudi kuruluşunu da destekliyor olmasıydı. Benzer kurumlarca desteklenen Eagle Forum'un, İslam korkusunu yaymak için Amerika'da Türklerin işlettiği Charter Okulları'nı hedef seçmesi de bu raporda yer aldı.

Tabii ki, Müslümanlar, haklı tepkilerini ortaya koyarken haksız duruma düşmemeyi öğrenmeli. Ama Müslümanların tepkisi bir sonuç. Asıl yapılması gereken, bu eylemleri tetikleyen sürece odaklanarak Çin'den Rusya'ya, Amerika'dan Avrupa'ya, Ortadoğu'dan Afrika'ya barışı tehdit eden karanlık yapıları ve küresel Ergenekon'u deşifre etmek. Bunun yapılacağı güne kadar daha çok film üretilecek ve daha çok kan dökülecek...

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

OYAK'ın kamerasından küresel Ergenekon'a!

Abdülhamit Bilici 2012.09.18

Günlük perspektifle yaşayanlarımız için çoktan tarih olsa da Fransa'daki son seçimlere giderken yaşanan iki olay çok esrarengizdi.

Biri, IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn'ın başına gelenlerdi. Fransa, DSK olarak çağırdığı bu adama, 2012'deki başkanlık seçimlerinin gözde adayı, Fransa'yı içine düştüğü ekonomik kaostan bilgisiyle çıkaracak, Sosyalist Parti'ye umut getirecek, Sarkozy'nin karizmasını dengeleyerek etkili bir cumhurbaşkanı adayı olarak bakıyordu. Ancak New York'taki bir otel çalışanının tecavüz iddiası aracılığıyla Sarkozy'nin en önemli rakibi DSK, önce IMF'deki koltuğundan sonra da seçim yarışından oldu. Kısa süre sonra suçlama sahibinin yalancı olduğu anlaşılrsa da iş işten geçti.

İkinci hadise ise Sosyalistlerin ikincil adayı Hollande karşısında da Sarkozy'nin zorlandığı sırada yaşandı. Seçime 2 aydan az zaman kalmıştı ve tüm anket sonuçları Sarkozy aleyhineydi. Tam bu sırada Sarkozy'nin seçim tartışmasını üzerine kurduğu "İslami terör" konusunu ana gündem yapan olay patladı.

Toulouse kentinde 10 günde Kuzey Afrika kökenli 3 Fransız askeri ve bir Yahudi öğretmen ile üç Yahudi çocuğu öldüren Muhammed Merah isimli bir zanlı, 32 saat süren polis operasyonu sonucu 'ölü' ele geçirildi. 23 yaşında Cezayir asıllı Fransız vatandaşı Merah'ın, öldürülen Filistinli çocukların intikamını almak için bu insanları katlettiği duyuruldu. Pakistan ve Afganistan'da askerî eğitim aldığı belirtilen zanlının isminden bağlantılarına kadar her ayrıntı manidardı. Fransız özel polisi (RAİD) Merah'ın izini bulunca Fransız ve dünya medyasının gözü Toulouse'a çevrildi. Uzun abluka ve bekleyişten sonra zanlı, her tarafı kuşatılmış evinin balkonundan kaçmak için (?)atlarken kafasından vurularak öldürüldü. Jandarma Özel Müdahale Birimi'nin kurucusu Christian Prouteau, baskın için şöyle diyordu: "Merah'ın saklandığı daireye göz yaşartıcı bomba atılsaydı 5 dakika içinde dışarı çıkmak zorunda kalırdı. Onun yerine el bombası atılarak, saldırganın çatışmayı sürdürme kararlılığını artırdılar."

Cinayetleri tek başına mı işlediği, yoksa arkasında bir örgütün olup olmadığı dahi tam belli olmadan Merah'ın seçkin polislerce yakalanabilecekken kafasından vurulması şüpheleri iyice artırdı. Resmî ağızlar, bunun bireysel terör olduğunu açıkladı. Merah'ın bağlantısız şekilde böyle bir eylem gerçekleştirmesinin Fransız toplumuna verdiği mesaj daha korkunçtu. Anti-terör polisinin Merah için kullandığı "yalnız kurt" tabiri, her Müslüman'a potansiyel terörist gibi bakmayı kolaylaştırıyordu. Sarkozy açısından da istenen oluyordu. İlk kez anketlerde rakibi Hollande'ın 2 puan önüne geçmişti.

Bir süre sonra, Merah'ın her faaliyeti takip edilen bir polis muhbiri olduğu ve cinayetlerin adeta 'polis gözetiminde' işlendiği ortaya çıktı. Merah'ın istihbarata çalışan biri olduğu bilgisini veren isim, sıradan biri değildi. Fransız istihbaratının eski başkanı Yves Bonnet söylüyordu bunu.

Merah'ın, İsrail ve Türkiye dahil bazı Ortadoğu ülkelerine Fransız gizli servisi yardımıyla girdiği; telefonunun 2011 boyunca polis tarafından dinlendiği; istihbarat birimlerinin, IP adresine Yahudi okuluna saldırmadan bir gün önce ulaşmasına rağmen es geçtiği; şahsın ABD'ye havayoluyla uçması yasak isimler arasında bulunduğu ortaya çıktı. Ancak sağı ve soluyla özde çok farklı olmayan ana akım Fransız medyası, olayın bu yönlerini fazla kurcalamadı.

Halbuki ne IMF Başkanı Kahn'ın başına gelenlere ne de çok kritik zamanda göstere göstere gelen cinayetlere imza atan ve sırlarıyla birlikte ortadan kaldırılan Merah olayına normal bir hadise gibi bakmak imkânsızdı.

Yine kritik bir seçime hazırlanan ABD'de esrarengiz ve şaibeli kişilerce kotarılan çirkin bir filmin, bu ülkenin iç siyasetine yansımaları, İslam dünyasında yol açtığı sarsıntı ve Bingazi'de bir büyükelçinin ölümüyle sonuçlanan gelişmeler, insana Fransa'da yaşanan bu iki olayı hatırlattı. Tonlarca soru işareti var ve Libya Meclis Başkanı Muhammed Yusuf, Bingazi'deki bulguların "incelikle yürütülen bir operasyon"a işaret ettiğini söylüyor. Fethullah Gülen Hocaefendi de hadisenin "istihbarat servislerinin işi" olabileceğine dikkat çekmesi önemli.

İnsanlar, dünyada ve Türkiye'de bu tür olaylarda "karanlık odakların" rolünden hep şüphelendi ama herhalde hiç ispat edemedi. Bu açıdan "radikal İslamcının Cumhuriyet'e başkaldırısı" olarak takdim edilecek Danıştay saldırısının bağlantılarının ortaya çıkarılması; olay anında OYAK Güvenlik kameralarının kapatıldığı ve görüntülerinin silindiğinin tespit edilmesi böyle adi görünümlü siyasî tezgahlara karşı tarihî bir adım. Ama "Yerli Ergenekon'un teşhisi işin küçük kısmı; onun gibi bir de "Küresel Ergenekon" var. Ancak dünya, bunu yapacak medyayı, siyasî iradeyi, polisi, yargıyı nerede bulacak? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Son koz iç savaş!

Abdülhamit Bilici 2012.09.22

Dünyayı kasıp kavuran krizlere rağmen ekonomik başarısı, siyasî istikrarı ve demokratik reformlarıyla kısa süre öncesine kadar herkesin parmakla gösterdiği Türkiye, sanki şeytan çarpmış gibi yalpalıyor.

Hâlâ aydınlatılmayan Uludere trajedisinden Suriye'deki olumsuz gelişmelere; Afyonkarahisar'daki faciadan siyasî liderlerin olumsuz sağlık haberlerine ve düne kadar demokratik blok içinde birlikte mücadele edenlerin birbirleriyle uğraşmaya başlamasına olumsuz gelişmeler birbiriyle yarış içinde.

Bu olaylar içinde en fazla moral bozan hadiselerden biri de terör. PKK'nın iyice gemi azıya alarak bazı bölgeleri ele geçirmeye kalkışması, siyasetçileri rehin alıp bir savcıyı katletmesi, istisnasız her gün duyduğumuz asker ve polislerin şehit olduğu haberleri hiç normal bir durum değil. Türkiye'nin yakın tarihinde demokrasiyi rafa kaldırarak Doğu'dan Batı'ya ülkenin her köşesinde insan haklarını ayaklar altına alan derin yapılarla ilk kez hesaplaşıldığı bir dönemde terörün bu denli azması neden?

"Ülke parçalanmaya mı gidiyor? 1993'e geri mi dönülüyor?" gibi endişe dolu sorulara neden olan bu gelişmeler, Mayıs ayında internete düşen Balyoz tutuklusu Tuğamiral Mehmet Fatih Ilgar'ın sözlerini akla getiriyor. Hele bir de Ergenekon gibi yapılarla terör örgütleri arasındaki bağlantılar dikkate alınırsa. O ses kaydında iki aya kadar dışarı çıkacaklarını savunan Tuğamiral Ilgar, gelecek planlarına dair ipuçları da veriyordu: "Çıktıktan sonra güzel planlarımız var. Savaşsa savaş yapacağız. Burada bitmemesi lazım."

Balyoz tutuklusu Ilgar'ın bugün yaşanan kaotik havada tekrar dikkatle üzerinde durulması gereken asıl çarpıcı sözleri ise şöyleydi: "Bu ülke ya ekonomik krizle ya bir iç savaşla kendine gelecek. Bu iki seçenekten biri kapımızı çalacak. Ondan sonra dönüş yolu orada başlayacak."

Çok açık. Derin yapıların ülkede tekrar ipleri ele geçirebilmesi ancak iki gelişmeye bağlıydı: Biri, 2001'deki gibi siyaseti altüst edecek bir ekonomik kriz. Diğeri, Türk ve Kürt kökenli vatandaşlarımız arasında çıkacak iç savaş. Ülkede işler bu denli kontrolden çıkarsa siyaset çaresiz kalacak ve duruma el koymak için şartlar oluşacaktı.

Çoluk çocuk demeden intikam almaktan bahseden sözler de vardı o günlerde çıkan ses kayıtlarında: "Kendilerine en güvendikleri anda çoluk çocuk demeden rövanş alacağız. Kendimize çok güvenerek hata yaptık. Şimdi aynı hatayı onlar yapıyor. İki sene çok belki bir sene içinde. Eğer biz buradan bir çıkarsak bu dışarıdakilerle çok ciddi bir hesaplaşma olacak, çok ciddi hem de. İlk şeyimiz ne biliyor musun? Aç kalacaklar. Söyleyeyim, aç kalacaklar... Bu ülkeden kaçacaklar çoğu. Ve rövanşı çok farklı olacak. Bunun rövanşında çok can yanacak..." Kuşkusuz bunlar da çok vahim, ama kaybettikleri konumlarına geri dönmek için "iç savaş" bile bir araç olarak düşünebiliyor olmaları en korkuncuydu.

Terör örgütünün, onu karanlık emellerinde maşa olarak kullanan yerli ve yabancı odakların Türkiye için tasarladıkları bu planların ne kadar vahim olduğunun; iğrenç film ve karikatürlerle provoke edilen İslam dünyasının ve bütün insanlığın önündeki felaketlerin ne kadar büyük olduğunun bir işareti de Fethullah Gülen Hocaefendi'nin önceki gün yaptığı dua seferberliği çağrısıydı.

Somali'deki kuraklıktan Kerkük'te bombalar altında görev yapan gönüllü öğretmenlerin hayatına, çoğumuzun çoluk çocuğuyla ilgilendiğinden daha çok ilgilenen Hocaefendi'nin dua çağrısından karşımızdaki musibetlerin ağırlığı kadar, sıralamasını da çıkarmak mümkündü. Müslümanların kalplerinin telifi, vifak ve ittifakı ilk sırada geliyordu. İkinci sırada, ülkemiz üzerinde dolaşan her türlü belaların uzaklaşması için dua edilecekti. Üçüncü sırada nüfusça 1,5 milyarı bulsa da sözü dinlenmeyen, birkaç asırdır onuru kırık, bir başı ve istişare mekanizması olmayan Müslümanların "ayaklar altında ezilme halinin son bulması" için dua edilecekti.

Mevla, gönlü temiz, ruhu yüce, himmeti ali insanların duaları hürmetine milletimizi, tüm Müslümanları ve insanlığı her türlü komplo, bela ve musibetten korusun.

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

AK Parti'nin yönü?

Abdülhamit Bilici 2012.10.02

Önde gelen liderleri 'Siyasi İslamcı' bir gelenekten geldiği için AK Parti'nin kuruluş aşamasında karşılaştığı en büyük sorun, Türkiye'de ve dünyada hakkındaki şüphelerle baş etmekti.

Erdoğan her ne kadar değiştiğini, Milli Görüş gömleğini çıkardığını söylese; bunun yerine ideoloji olarak aşağı yukarı merkez sağ bir duruşu ifade eden 'muhafazakâr demokrasi' kavramını ortaya koysa; yerli yabancı medyanın partisini "İslamcı" diye nitelemesine ısrarla itiraz etse; kurucu kadroyu merkez sağ, liberal, milliyetçi hatta sosyal demokrat isimlerle renklendirse; Menderes ve Özal çizgisinin takipçisi olacağını deklare edip miting meydanlarında Atatürk'ün yanı sıra bu iki liderin posterlerini assa da bu şüpheler hep devam etti.

İstifhamları ortadan kaldırmak için tüm bu yapılanlar makul çevrelerde anlamlı bir karşılık bulsa da birçokları için "gizli ajanda"yı örtmek için kullanılan birer taktikten ibaret görüldü. Değişim söyleminin, inandırıcı olması için sözden çok uygulamayla gösterilmesi gerekiyordu.

Bu yönüyle AK Parti etrafındaki soru işaretlerini gidermede en önemli rolü, hangi kesimden olursa olsun bu ülkede yaşayan herkesin sorunlarının hafifletilmesine yardım edecek reformcu çizgisi ve rahmetli Erbakan'ın başbakanlığı dönemindeki tercihlerine hiç benzemeyen, Doğu ve Batı'ya bütüncül bakabilen dış politika vizyonu idi.

Hiçbir Batı başkentini ziyaret etmeden, başbakanlık görevini iç/dış birlikte organize edilmiş bir Ankara darbesiyle noktalayan Erbakan'ın aksine, Erdoğan daha başbakanlık koltuğuna oturmadan 10-15 Batı başkentini gezerek hem AB süreci için lobi yapmış hem de içte/dışta "Gerçekten değişti mi?" sorularına fiilî bir cevap vermeyi tercih etmişti. AK Parti, Türkiye toplumunun yüzde 70'ler oranında desteklediği Avrupa Birliği reformlarına öncelik verirken, Erdoğan da Ortadoğu'da katıldığı toplantılarda İslam para birliği gibi idealist proje önerilerini gerçekçi bulmadığını söylüyordu.

Şimdi AK Parti'nin en hararetli destekçisi kesilen, hatta makul eleştirileri gündeme getirenleri bile aforoz eden bazı isimler o günlerde bu değişimi siyasi İslamcılığa ihanet ve örtülü bir Yahudi projesi olarak yaftalıyordu.

Erdoğan ve Abdullah Gül liderliğinde geliştirilen dünyayla barışık bu vizyon, siyasi ve ekonomik açıdan Türkiye'nin önünü açarken, tam da 11 Eylül şokuyla İslam hakkında kuşkuya kapılan Batı'ya karşı tüm haksız iddiaları geçersiz kılarak İslam dünyasına da en büyük hizmet anlamına geliyordu. Zira 'Siyasi İslamcılığa' mesafe koysalar da İslam'la irtibatları aşikâr olan bir kadro, İslam'ın terörle anıldığı bir ortamda reformcu siyasetin temsilcileri olarak, demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerleri güçlendirerek Türkiye'yi Avrupa standartlarına yaklaştırıyordu. Aslında AK Parti'nin ve Türkiye'nin hem Batı'da hem İslam dünyasında yıldız gibi parlamasını sağlayan da ezber bozan, paradigmaları altüst eden bu özgün duruştu.

2007'ye gelindiğinde 'Cumhuriyet Mitingleri' ve gece yarısı bildirisiyle dünyaya verilmek istenen AK Parti eliyle Türkiye'nin İslamlaşmakta, İranlaşmakta olduğu mesajını içte ve dışta boşa çıkaran da bu duruş oldu. Mitinglerin havasına kapılıp Türkiye'ye gelen kafası karışık yabancılara anlatmaya çalıştığımız da tam bu noktaydı: İslamcı köklerden gelen bir parti hakkındaki şüpheler 2002 için mantıklı olabilirdi. Çünkü söylem iyi olsa da somut olarak referans olacak bir uygulama yoktu henüz. Ama 2007'de bütün laikçi korkuları boşa çıkaran, Türkiye'yi demokratikleştirip modernleştiren 5 yıllık AK Parti icraatları vardı.

Daha sonra çok da doğal gelişmediği anlaşılan İzmir veya Tandoğan mitinglerindeki sloganlarla değil, AK Parti'yi artık yapıp ettikleriyle değerlendirmek daha doğrudu. Nitekim bu izah çoklarını ikna etti. Batı'daki ciddi gazeteler koparılan o vaveylayı ciddiye almadığı gibi, Joost Lagendijk, Joskha Fisher gibi demokrat Batılı siyasetçiler, ilan vererek Türkiye'nin demokratikleşmesinde güçlü bir dinamik olarak gördükleri AK Parti'ye kefil oldular. Aynı dinamikler, parti 2008'de kapatılmaya çalışılırken de devreye girdi. Dünyanın bakışından da önemlisi, 22 Temmuz 2007'den başlayarak Haziran 2011 seçimine kadar her oylamada, büyük bir demokratik koalisyon sandıkta bu iddiaların yanlış olduğuna hükmetti.

Dün Meclis'in açılışında dinlediğim Cumhurbaşkanı Gül'ün de dolaylı olarak eleştirdiği gibi Erdoğan'ın 2,5 saatlik konuşmada AB sözünü ağızına almadığı; devlet başkanı düzeyinde önemli isimlerin katılımıyla gurur duyulacak bir görkemde gerçekleşse de Ortadoğu yöneliminin damgasını vurduğu ve muhalif gazetecilerin akredite edilmediği AK Parti'nin 4. Olağan Kongresi'ni izlerken bu tarihi süreç bir daha gözümün önünden geçti. Hâlâ Türkiye'yi dönüştürecek en önemli dinamik olarak gördüğüm AK Parti lider ve kurmaylarına, endişeli bir dostun penceresinden soruyorum: AK Parti nereye? a.bilici@zaman.com.tr

Kaynak: zaman.com.tr, web.archive.org (arşiv bağlantısı)

Erdoğan, Yahudi karşıtı mı?

Abdülhamit Bilici bilinmeyen-tarih

Herhalde çok az lider Başbakan Erdoğan'ın yerinde olmak ister. Çünkü öyle birbirine zıt suçlamalara hedef ki, anlamak mümkün değil. İçinde eski siyaset arkadaşlarının bulunduğu bir siyasi partiden ulusalcı çevrelere uzanan geniş bir koalisyonu göre Erdoğan, Büyük Ortadoğu Projesi'nin eşbaşkanı.

Bu çevreye göre, Erdoğan Amerika'daki Musevi kuruluşlarından Cesaret Ödülü almış bir Yahudi dostu. Hatta Ergenekon sanığı Ergun Poyraz'ın kitabına bakarsanız, Yahudi kökenli biri.

Diğer tarafta ise İsrail'e yönelttiği ağır eleştirilerden dolayı Yahudi düşmanlığıyla suçlayan bir koalisyon var. Bu koalisyonda, Erdoğan'ın Hamas'a destek vererek Türkiye'yi Batı'dan uzaklaştırdığını söyleyenler; Türkiye'nin eksen değiştirdiğini düşünenler ve bu çıkışları seçim hesabıyla yaptığına inananlar bir arada.

ABD'deki 5 Yahudi örgütü de Erdoğan'ın çizgisi konusunda şüpheye düşmüş olacak ki, bir mektup yazarak Türkiye'de anti-semitizme karşı harekete geçmesini istediler. 4 yıl önce Başbakan'a ödül veren ADL Başkanı Abraham Foxman, şimdi Türkiye'de artan Yahudi karşıtı dalgadan Erdoğan'ın da sorumlu olduğunu söylemiş.

Amerikalı Yahudi liderler, Gazze'ye yapılan saldırıyı İsrail'in "kendini savunma hakkı" çerçevesinde görmediği için Erdoğan'a sitem ediyorlar. Herhalde Birleşmiş Milletler'in açıkladığı bilançodan haberleri yok: İsrail'in 22 gün süren Gazze saldırılarında, 437'si çocuk, 110'u kadın 123'ü yaşlı erkek, 14'ü tıp görevlisi, 4'ü gazeteci toplam 1.330 Filistinli öldü. Yaralanan 5.450 kişiden 1.890'ı çocuk...

Bazı Yahudi kökenli önemli isimler bile Gazze'de yaşanan bu dramı insanlık suçu olarak görürken, Amerikalı Yahudi örgütlerinin İsrail'in yaptıklarında hiçbir mahzur görmemesi tuhaf değil mi? Erdoğan'ın İsrail'e yönelik sert eleştirileri ile artan Yahudi karşıtlığı arasında ilişki kurarken, asıl Gazze'deki bu korkunç bilançonun Yahudi düşmanlığını körüklediğini göz ardı etmek dramatik değil mi?

Peki dün Yahudi liderlerin elinden ödül almakta sakınca görmeyen, sinagogları saldırıya uğrayınca Hahambaşı'nı ziyaret etmekten çekinmeyen Erdoğan, birden Yahudi karşıtı kesildiği için mi İsrail'e bu kadar sert yüklendi?

Başta dış politika Başdanışmanı Prof. Ahmet Davudoğlu olmak üzere, Erdoğan'ın Gazze siyasetinde kilit rol oynayan isimlere göre bu sert tepkinin ardında birçok faktör var; ama Yahudi karşıtlığı bunlardan biri değil. Birinci faktör, İsrail saldırısının insani boyutu. Duygularını açıkça ortaya koymayı tercih eden Erdoğan'ın bu tablo karşısında sert konuşmalar yapması normal. Ayrıca bu ilk de değil. Hamas'ın manevi lideri Şeyh Yasin, tekerlekli sandalyesiyle evine giderken katledilince de Erdoğan, İsrail için ağır sözler söylemişti.

İkinci önemli faktör, saldırıdan 5 gün önce Ankara'ya gelen İsrail Başbakanı Olmert'in Erdoğan'ı içine düşürdüğü aldatılmışlık duygusu. Ankara'da 5 saat süren görüşmede, Erdoğan, Suriye ile İsrail arasında doğrudan görüşmelerin başlaması için ter döküyor. Bu çabalar karşılığında Başbakan İsrail'den iki şey istiyor: Bir, Gazze cephesinde gerilim çıkmasın. Lübnan'da Hizbullah'la bir gerilim yaşanmasın. Sadece 15 dakika kadar Gazze'de Hamas'la yaşanan durum ele alınıyor. Erdoğan, bu konuda gerilimin düşmesi için Türkiye'nin her türlü katkıya hazır olduğunu söylüyor. Olmert'e, Türkiye'nin Hamas'ın elindeki esir askerin saliverilmesi ve ateşkesin uzatılması konusunda devreye girebileceği söyleniyor. İsrail Başbakanı ise ekibiyle görüştüktan sonra döneceğini belirtiyor. Ama Olmert'in dönüşü, Gazze'ye saldırı şeklinde oluyor.

Üçüncü faktör, Erdoğan'ın ateşkesi bozan tarafın Hamas değil İsrail olduğuna dair net bilgilere sahip olması ve seçim kazanan Hamas'ı dışlamanın yanlışlığına inanması.

Erdoğan'ın sert üslubu eleştirilebilir. Hatta İsrail'i kıyasıya eleştirirken, neden Dışişleri Bakanı Babacan'ın yaptığı gibi, Hamas'a da "ya sandığı ya şiddeti tercih et" çağrısında bulunmadığı da sorulabilir. Ama yukarıdaki faktörleri göz ardı ederek, barış için bu kadar uğraşan Erdoğan'ı Yahudi karşıtı ilan etmek insafsızlık olur.